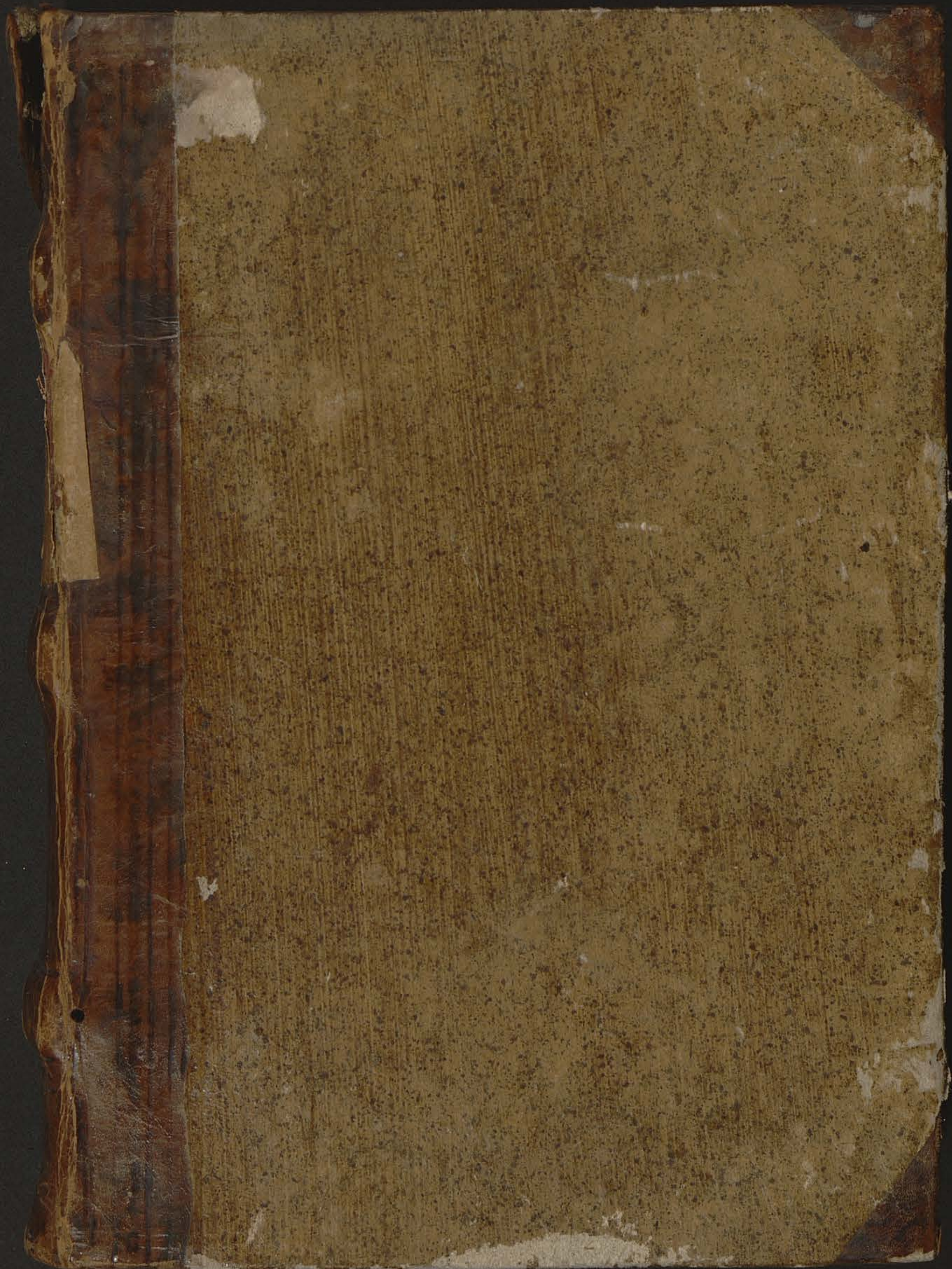

Collectum Institutionum. Jurisqꝫ viaticū Deo coope rante. nouiter compositum. Libellus vtilissimus. quo iu ris elemēta. facilius ītelligi: mentiqꝫ appllicari possunt.

Leonardus Herla.

Summus ille rerū opifex ꝛ
mirabilis nature institutor:
deus: vt oīpotentie sue vires vt
cunque nobis ostenderet: duas
ī hoc euo ī explebiles potencias:
mēti nostre volūtatē ꝛ intellectū
indidit. quo magis anime nr̄e im
mortalitas: naturali q̄dam ratio
ne clarere posset. Si enim deus et
natura nil frustra operari possūt:
ꝛ ī hac vita volūtas ꝛ itellect⁹ no
bis īsaciabilis est: post hanc vtiqȝ
vitā expleri necessū erit. Ecce q̄n
ta nos pietate ad bene beateqȝ vi
uendum allicit: vt oui ramum: sic
futur̄ nobis obiciēs vite felicitatē.
Cur autē in hoc euo voluntas
nobis ꝛ intellect⁹ expleri nō pn̄t:
hoc tibi breuibus dico. Quia vo
lūtatis obiectū eē bonū: itellect⁹
autē verū certum est. voluntas
itaqȝ nisi ī primo vl' sūmo bono:
intellect⁹ quoqȝ. nisi in primo vl'
sūmo vero qđ deus est quiescere
nō potest. Si ergo dei regnū de
hoc mūdo foret: volūtas ī nobis ꝛ
itellect⁹ vtiqȝ q̄esceret. Int̄ alia
tn̄ si qua sint hui⁹ vite bona: mēs
nr̄a que spūs est: spirituali bono
magis delectatur. Et borū certe
p̄cipua est scia: qua in veri cogni
tionē: ꝛ itellect⁹ obiectū ducimur.
Unde p̄nceps ille phorū Ari
stotiles. ethicorū decio. itellectus
opatio ꝯtinuissima ē: speculari eīȝ
possumus ꝯtinue: ꝛ magis quam
opari q̄dcūqȝ. Et hoc certe his
diebus a meipō expimēto didici.
Nā dū a teneris ferme vnguiculis
quo fato nescio ytaliaȝ aduectus
fuerim: ꝛ hui⁹ fluctuant̄ euicrebris
p̄cellis agitatus: ꝛ nauē semifrac
tam prematurā etatē vsqȝ apule
rim: nil felicitatis nil boni: quo
animus quiescere possȝ hactenus
inuenerim: tanto suȝ animi tedio cō
fectus: vt supra modum amplius
tedere viuere. Tandē ad me re
diens: pristinam aio exercitatio-
nē obiciēs: omnibus abiectis cu
ris: litterarū reliquias. quas mihi
paucas reliquit obliuio colligēs:
prima iuris elemēta reuoluere ce
pi: ꝛ hūc libellū coopante deo bre
ui die collegi. Ut tamen p̄posi
vbis satisfaciā: his diebus hoc ex
piētia teneo. inter oia huius vite
oblectamēta: litterarū exercitatio-
nē: libera mēte p̄hensā: a sūmo tn̄
ꝛ p̄io vero nō oberantē: aie rōna
li maximum fore.

De libelli huius forma.

Libellus iste pua forma re-
dact⁹ ē: ne vob magnitudie
aut pōdere n̄ portabilis eēt. cū ei
oia fere q̄ i eo descripta sūt: cuiqȝ
legiste mēti applicanda sint: ꝛ sic
opus ē frequētiori lectione: hui⁹
cā miori qua potui forma colle-
gi. Et erit vti breuis i volatilib⁹
apis: inicū dulcedis fruct⁹ eius.

De libelli huius auc̄te.

Dulcissime lector. si de libel
li hui⁹ auc̄te qd mēti tue ac
ciderit: hoc tibi breui⁹ dico. Nō
a colligente sed ex collectis certe

maxie ē auctoritatis. Eius ei sex auctores:itegre auctoritatꝭ viros iuenies Primus videlꝫ Justini anꝰ ē ipator.eiusqꝫ glosator accursiꝰ. Johēs itidē cremonē.i arbor Angelꝰ i sup aretinus.dn̄s xpo phorꝰ porcus. Et etatis nr̄e pci puc extimationis vir.dn̄s Jason maynꝰ pceptor mihi colēdissimꝰ Queqꝫ ḡ in ipo dicta sūt.ab his collecta reperies.Qd̄ si me bene posuisse dubitaueris:libros tuos ispice:ꝛ ecce mihi testes fidlit hec oia collegisse.ꝛ hos pono vsiclos Nō opꝰ c fabro naꝫ faber expe laudē.Ordine digno tulit.dū nō tibi cognitꝰ esse.Sic notꝰ.fiā:dū hāc tibi pfero sertaꝫ.Quos legi flores:hac formula pulcra redgi.

De libelli huius continentia

n Unc simplicioribꝰ vbꝭ vtar vt quisqꝫ meliꝰ cape posset Hic libellꝰ in se ɔtiet istitutiōes a pricipio ad finē.sꝫ ordinē ipatoris. Prio ponit istutionū rubrica.post quaꝫ ponūt glo.rubrice. aliqn̄ ppriꝭ ꝛ formalibꝰ vbis.aliqn̄ breuioribꝰ ꝛ claroribꝰ. Et sic p ordinē.prio pncipiū textꝰ cuiusqꝫ.§.cū suo cāu sūmario.post quē alia vba tex.illius §.aliqn̄ formalia.iterdū loco vboꝝ tex.ponūt notabilia ex doctoribus collecta. que nedū textū sꝫ eciaꝫ ɔcordātes ponūt.post ɔclusiones ergo tex. ponūt ɔclusiōes glosaruꝫ.aliqn̄ ppriis verb.itdū vo planiorbꝰ. qbus magis itelligibiles ꝛ mēti applicabiles sint. Et post vnam quāqꝫ gl.ɔclusiōeꝫ.si ɔclusio illa a doctoribꝰ reprobata vel dubia fuerit. pōit additio q̄ facilit hoc cognoscer posses.et si i ea pte gl. aliqd pcipue breuit notādū p doctores positū sit.additiōeꝫ hēs i ea pte gl. Et sic in hoc libello nedū habes tex.ꝛ glosas istitutionū sꝫ etiā eaꝝ itellectū. In titulo vo actionū eciā pdictꝰ ordo fuat.hꝫ addito ꝙ in illo titulo pp glosaꝝ lōgitudineꝫ.pōit cuiusqꝫ glo.primū vbū.cū eiꝰ diuisiōe.a.d.Jas. sūpta.ꝛ ita sꝫ ptes illiꝰ diuisiōis. habetꝭ glo.p vba sua formalia.ꝛ vnaqq̄ pars habꝫ suas additiones multis notabilibꝰ dictꝭ refertas.q̄s a d.Jaso.ꝛ ange.ar.huic colliger potui. Et isup post glo. expeditionē.i fine cuiusqꝫ §.hēs sūmulā.i q̄ colligūtur actiōes.d̄ qbꝰ doc. in illo §.tractāt. Et habes pmo cuiusqꝫ actiōis d̄scriptionē.d̄hic illiꝰ actionis cellulā.cū noie actiōis ꝛ literꝭ ꝛ signꝭ captā ex arbor Jo.cremonēſ.quaꝝ cellulaꝝ regulas.habes ifine ti.d̄ actionibꝰ.que tibi cellulas optime d̄clarant. Et post cellulas.hēs libellos cuiusqꝫ actiōis hoc ē narratiōeꝫ ꝛ ɔclusiōeꝫ libelli.ex qbꝰ oibꝰ colligi potest cuiꝰqꝫ actiōis fba. Rogo igit dulcissime lector vti ex visceribus caritatis.ꝛ diuino pocius ipulsu:hi nr̄i labores pcesserit.tali mēte benigne capias.ꝛ nō meā ignorātiā.sꝫ collectoꝝ auctoritatē ispicias. L.do.

Deo cooperante. Gothardi alamani. e buscoducis brabancie: papienss legū auditor. acutissimi Collectū istitutionū: qd certe iuris uiaticum dici potest: feliciter incipit.

Aurei iuris hic elementa:
Docili stilo cōdita vides.
Ecce libellū. si tibi comes.
Onere leui magn⁹ euades.

Seqꝫ istitutionum rubrica pria

In noie domini nostri yhesu xpi.. Impator Cesar: Flauius Justinian⁹: Alamaic⁹ Gottic⁹: Frāc⁹: Germanicus: Acticus: Uādalic⁹: Aphricanus: Pius: Felix: Inclit⁹ victor ac triūphator: semp august⁹: cupide legum iuuētuti. Incipit liber pm⁹ ipatoris: istitutionū seu elemētorum

Glo. Nota ibi In noie dni ꝛc. ꝙ ipator iustinian⁹ xpian⁹ fuit. qꝛ inocauit nomē dni yhū xpi.

Inpatō nisi eēt xpian⁹. ñ possset ipeꝛii iurisdictiōem exercere. vt i auꝗ iusiur. ꝙ pst̄a. i pn. ibi ꝯmunicator eccle.

Quilibꝫ administrator iurisdictōis dꝫ iurare se fore cōicatorē sancte ꝛ catholice eccle. sic al'. fa. i. fili mō incipit. C. de of. pre. ꝑ. af. l. in nomine domini.

Ex inocatōe diui nois. sequit̄ bonū pricipiū. meli⁹ mediū ꝛ optim⁹ finis. i auꝗ. quo. op. ep. i pn

Impator dr̄ cesar a cesare augusto. Add. Credo dēret dicere. a iulio cesare.

Impatō Justiau⁹ dicebat̄ flauius qꝛ talis erat coloris. qꝛ rubeus. Add. Credo dicebat̄ flaui⁹ qꝛ ex domo flauioꝝ nat⁹ erat

Justinianus iō dicebat̄. quia erat fili⁹ iustini. ȷ. d dona. §. est ꝛ aliud ꝛ. ȷ. q. nō est pmis. fa. tes. §. penul. vel forte dicit̄ iustinianus qꝛ sp coluit iusticiā. ꝛ ꝑcepit subditis esse colēdam.

Justinian⁹ dicebat̄ alamanic⁹ gottic⁹ ꝛc. qꝛ oēs has patrias bellādo deuicit. vt i auꝗ. de hered. ꝛ fal. in prin. col. i.

Justinian⁹ dicebat̄ pius a pio antonio. i auꝗ. vt liber. de ce. col. vi. §. si quis antē.

Felix dicit̄ a virtute ai. vel felix. i. ꝓsper. quādo. s. cūcta ad vota succedunt.

Inclit⁹ dr̄ a gestis magnificis

Uictor dicit̄ i fugādo hostes. triūphator post victoriā.

Impator dicit̄ sp august⁹. qꝛ debꝫ sp eē huius ꝓpositi vt augeat. lꝫ non sp hoc faciat. ꝛ simile in dissi. matrimonii ꝛ iusticie.

Impator more recte scribētiū ꝑmittit ꝓhemiū. i quo reddit nos attētos. dociles ꝛ beniuolos.

Impator dū dicit sūmis vigiliis reddit nos attētos. vt vigilare dēam⁹. qꝛ ius ciuile vigilātib⁹ ꝛ nō dormiētib⁹ scriptū ē. ff. que i frau. cre. l. pupill⁹ in fi.

Dociles nos reddit:cũ dicit leges aña ꝯfusas.i luculẽtã erexisse ꝯsonãtiam. Docilẽ facit q sũmã rei breuiter comprehendit. Beniuolos nos r̃ddit.ibi sũma itaqꝫ ope.atqꝫ alacri studio.

i Impe ratoriam maiestatẽ ñ solũ armĩ dcoratã:sꝫ ⁊ legib⁹ opꝫ ẽẽ armatã:vt vtrũqꝫ tẽp⁹.⁊ belloꝝ ⁊ pacĩ r̃cte possit gubernari:Et pnceps ro. victor existat nõ solũ i hostilibus ꝑliis:sꝫ ẽt per legittimos tramites .calũniãtiũ iniqtatẽ expellat. ⁊ fiat tã iuris religiosissimus.ꝙ victis hostibus triũphator magnificus.

Hl. Impator i hoc ꝓhemio antipoforizat.i.tacite q̃sti õi r̃ndet.vꝫ quare itẽdat legib⁹ cũ pncipis sit itẽdere armĩ.r̃ndꝫ ergo. Impatoriã maies.⁊cetera Impator hic ꝙ erat armoꝝ.attribuit legibus ⁊ eõꝫ:vt oñdat alterũ alteri⁹ auxilio egere.vt.C. d no.co.ꝯfir.i prin. Uel põt dici.ꝙ.ll.ꝓprie sunt ad armãdum Unde dicit̃.C.de ad.di.iud.l. aduocati ꝙ ipi aduocati militãt. Catephaton.i.malus sonus verborum.

Duo sunt tpa reipub.que dñt ꝯsiderari a pricipe.vꝫ tẽpus bellorum.⁊ huic tempori conueniunt arma ⁊ vsus armoꝝ.⁊ tp̃s pacis.⁊ huic ꝯueniunt.ll.⁊ vsus legum.

Qui sint hostes.dꝫ.ff.d cap. ⁊ postli.re.l.hostes.

Legitti tramite s dicũt̃.ll.qꝛ sicut tramitte.i.via ducimur ad locũ optatũ.ita legib⁹ ducimur ad virtutes.⁊ ad bñ bẽeqꝫ viuẽdũ.⁊ per ipas leges efficimur religiosi vt.j.

Legiti tramites p̃nt etiã dici septẽ genera penaꝝ que h̃nt̃.ff.d pe.l.vi.i fi.⁊.l.vni ⁊ calũniãtes puniunt̃ p.ll.diuersis peis.⁊ maxime pena talionis i criminibus vt pꝫ i glo.

Legitti tramittes p̃nt etiaꝫ dici mgr̃at⁹p q̃ iura reduñt̃.naꝫ paꝝ valerẽt iura i ciuitatib⁹.nisi eẽnt qui executioni mãdarẽt.vt.ff.de ori.iur.l.ii.§.post originẽ.

Calũniator ẽ q flã cria sciẽter itẽdit.ff.ad turpil.l.i.i prin.⁊ fa. ff.d his q no.isa.l.athletas.§.calũniator ⁊ i his locis h̃r ẽt qd ñt ꝑuaricator.⁊ tergiuersator.

Nõ quẽ fieri religiosuꝫ p.ll. nã ipe sunt sacre.C.d.ll.l.leges.

Nõ ex hoc ꝓhe.quatuor que ꝓporcionãt alijs quatuor.vꝫ arma.vsus armoꝝ victoria.⁊ triũph⁹⁊ his ꝓporcionãt̃ leges vsus legũ.calũnie pulsio.⁊ iur̃ r̃ligio.

Quorũ Impator iustinian⁹ vt decuit optiũ reipub.gubernatorẽ.curauit ⁊ arma ⁊ leges.deo ãnuẽte ⁊ sũmĩ vigilijs ⁊ sũma ꝓuidẽtia d armĩ pꝫ p mltas ꝓuicias p ipꝫ de nouo subditas.⁊ ẽt aphrica ⁊ alie multe q̃ a romano iperio de

lapse ꝛ p ipm reducte fuerūt ꝓte stant. de legibus vo pꝫ qꝛ ipsius auctoritate ꝛ cura sua. oia volumia ffoꝝ. ꝛ. C. ꝛ oēs alie leges. aut de nouo ꝓmulgate. aut ꝯposite. ꝛ i luculētā ꝯsonātiā erecte sūt. h. d.

Sl. Uigilie. ꝓprie ꝯpetūt legib⁹. qꝛ ius ciuile vigilātibus ꝛc. ff. de his q̄ i fra. cre. l. pupillus in fi. ꝓuidētia proprie conuenit armis.

Nota tres hoīs stat⁹. s. pterit⁹ ꝛ de pteritis ē memoria. pn̄s ꝛ d pn̄ti hēt scia. ꝛ futurus ꝛ circa futura ꝓprie ē prouidentia.

Barbari sunt q ex̄ romanū iperiū sunt maxie hostes.

Aphrica ꝛ multe alie ꝓuincie a romano imperio dilapse fuerūt. ꝛ post cētū qnqꝫ ānos redierūt. vt hic ꝛ. C. de of. p̄. af. l. i.

Promulgate dicunt. ll. d nouo edite. ꝯposite vero dicunt q̄si sil'poite vel reformate.

Tres codices prius hēbant. s. gregorianus. theodosian⁹. ꝛ hermogian⁹ vt. C. de no. co. ꝯfir. in prin. ꝛ erat alius codex iusti. quē n̄ habem⁹. ꝛ ex illo factus est codex quē habemus.

Prudentie veteris erāt imēsa volumia. nā erāt trecies cētena milia v̄suū ꝛ duo milia libroꝝ. ꝛ alie multe leges vt. C. de ve. iur. enu. l. ii. §. sꝫ cū oia. Itē liber institutōnū iste factus fuit. post pmā ꝯpositiōeꝫ. C. quē n̄ hēmus. tn̄ an̄ ꝯpositōeꝫ. C. quē hēm⁹. vn̄ qd hic dr q̄nqꝫ p. C. corrigit vt pꝫ i gl. Nota q tribꝰ mōis dr q̄stor. pmo ille q querebat pecunias tributoꝝ p mūdū ꝛ fiabat. s̄o ille q p̄erat capitalib⁹ causis. tertio ꝓ illo q stabat vt legeret libros pncipales. qui cādidat⁹ pricipis dr. ꝛ ita capit hic. vt. ff. de of. questo. l. i. in fi. ꝛ de ori. iur. l. ii. §. deide cū erariū. vel dicas eē nomē dignitat vt ꝯsul. vt. C. de ad. di. iudi. l. peticio.

Due negatiōes faciūt vnā affirmatōem vt hic. ꝛ. ff. d v. sig. l. ex duobus. Quatuor sūt ordines dignitatū. maximi vt supillustres. magni vt illustres. medii vt spectabiles. minimi vt clarissimi. ꝛ exempla hoꝝ vid in aūt. d ap. §. i. ii. iii. ꝛ. iiii. in aūt. vt ab illus ꝛ q su. eos fuut. col. v. sunt ꝛ infimi vt defensores ciuitatū. ꝛ magistratus municipii. ꝛ isti nō hn̄t meꝝ iperiū. sꝫ supiores sic.

An̄cessores pncipis dicebant isti tres d qb⁹ i tex. qꝛ an̄cedebāt scia vel etate. Aditio credo salua reuerētia gl. q iō dicebant an̄cessores pncipis. qꝛ imediate p̄cedebāt pricipē ꝛ ipoꝝ ꝯsilio ꝯcta agebant p pricipē. ꝛ ꝯmendant in tex. a scia ꝛ fidelitate. Opus laudat mgrum. aūt. de mona. §. sanctimus. Suadere aln̄ capit i bonā ptē vt hic. aln̄ i malā. vt. ff. de ser. cor. l. i. §. suadere. ꝛ. C. d fur. ꝛ ser. cor. l. siqs psua.

Iste lib dr isti. qꝛ i statū ro. iur nr̄ꝫ erigit itellectū vt. j. ti. i. §. huius itē dicūt cunabl'a qꝛ icunabil'

ĩfantes p̄mo morant̄.ita iuris ac
ceptor īstitutio. p̄rio leger̄ dz. sic
ff.dof.p̄f.p̄to.l.i.§.his cunabul'
Fabule nec va.nec visilia ꝯtinēt
fin tul. In hoc libro nihil iutile.
ꝛ nihilppaz ineīt̄.nihil iutile quo
ad aium.vel iutile.i.inusitatū.sed
hn̄t ea q̄ quotidie emergere pn̄t
qꝛ de his casibꝰ q eueīre n̄ pn̄t.n̄
curat legislator.vt i aūt.vt fin̄ ꝑ
hi.ma.§.qꝛ vo coll.vi.ꝛ.ff.d.ll.
l.iura.ꝛ.l.fi.

Perperā dr̄ quo ad sonū.vl'
pperā.i.male positū ꝛ cōtra ius.

In hoc libro tm̄ prio āno ꝑfi
ciet̄.q̄tuz pusi i quatuor.ꝛ no.ꝙ
adulat̄ nobis iperator. Prio an
no legit̄ iste lib.ꝛ qnto anno.co/
dex.vt i ꝑhe.ff.§.ꝑ rn̄sis. Et sic
hec scia hz p̄ncipiū ꝛ finē ꝙ n̄ re/
pit̄ i alii artibꝰ.lz ēt sint vilissie

Libri pandectaꝝ sūt libri.ff.ꝛ
dicunt̄ a pan.ꝙ ē totū ꝛ decten.
qd ē doctrina.qꝛ ibi est doctrina
oium iuriscōsultoꝝ vt.C.de ve.
iur.enu.l.ii.§.sz cū oia in fi.ꝛ di
cunt̄ digesta.qꝛ oia ibi decidēda
digerunt̄ ꝛ soluunt̄.

Diuisio vel partitio aium le
gētis icitat.mētē itelligentī ꝑpa/
rat.memoriā artificiose reformat
vt.j.de lega.§.sz ne i p̄mis.ꝛ.ff.
de excep.do.l.i.

Institutiōes dicunt̄ p̄ria elta
legū qꝛ sicut ex quatuor elemētis
oia corpora naturaliter ꝯficiunt̄
q̄ elemēta sunt terra aqua.ignis
ꝛ aer.ꝛ ex viribꝰ hoꝝ elitoꝝ totus
mundꝰ gubernat̄.ita hic liber cō
prehēdit oia iura.

Terra ē frigida ꝛ sicca.aqua
frigida ꝛ humida.ignis calidus
ꝛ siccus.aer calidꝰ ꝛ humidꝰ.ꝛ ex
his ꝯponunt̄ quatuor humores
corporis aiati sēsibilis. melācolia
ex terra flegma ex aqua.colera ex
igne.sanguis ex aere.

Lex tollit̄ ꝑ dissuetudinē vel
ꝯriā ꝯsuetudinez.ꝛ itex eadē ꝯsu
etudo ꝑ supuēiētē legē tollit̄.sic.
ff.de sep.vio.l.iii.§.diuꝰ ꝛ i aūt.
de he.ꝛ fal.§.i.ꝛ ē optimū exem
plū.C.de iudi.l.rē nō nouā.

Sūma itaqz ope atque
alacri studio.has leges n̄ras ac/
cipite.ꝛ vosmetip̄os sic eruditos
ostēdite.vt spes nos pulcheria so
ueat.toto legittio ope ꝑfecto.pos
se ēt nostrā rēpublicā i ꝑtibꝰ eius
vobis credēdaz gubernari.

Glo. Labor iprobus oia vi
cit prio georgicoꝝ.

Affectus opi tuo nomē iponit
C.ad.l.cor.de sica.l.i.

In hoc libro dēmus ꝑficere
nō solum scia.sz ēt moribꝰ.nā bo
ni mores plus q̄ diuitie operan/
tur.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.scit̄
§.i.ꝛ.ff.de v.ob.l.si qs stip.i fi.

Studiū legū ꝯsūmat̄ qnquen
nio vt in ꝑhemio.ff.

Multe sunt ꝑtes reipub. vt
p̄fectura.ꝯsulatus ꝛ alie.vt pz ex
tractatibꝰ.ff.ꝛ.C.de offi.iudi.

De iusticia ꝛ iure.

Glo. Iustinianus tractaturus iura ppli ro. pmittit de iusticia q̄ ē mr̄ iuris. ꝛ sic ab ea incipit. ꝛ sic obligatio est mat actōis. vt. ff. de pcu. l. lz. §. ea aūt obligatio. ꝛ iō de ea pmittit i tractatu vt. j. de obli. ꝛ. j. de actio.

Ius psequit iusticiā. vt minister vel filius. ꝛ de iure lz nil ponat i tex. vz diffiniri. j. i. §. iur. p.

i Iusticia est ɔstās ꝛ ppetua voluntas ius suū vnicuiqꝫ tribuens.

Aditio. Pro intellectu glo. i. no. ꝙ lz gl. multa dicat circa intellectū huius diffinitōis iusticie tñ tertia expositō vz azo. vr̄ verior. q: hic nō diffinit iusticia diuina. sꝫ diffinit iusticia put est virtus moralis ꝛ sic put cadit in hoie. ꝛ sic dr̄ ɔstans ꝛ ppetua volūtas. i. volūtas nō solū disposita sꝫ habituata. q: iusticia ē virtꝰ ꝛ ois virtus ē habitus electiuꝰ. ꝛ habitꝰ ē volūtas imobilis ꝛ firma vt pꝫ p philo. in p̄dicamento qualitatis.

Glo. Dū in euangelio dicitur ꝙ tm̄ dabat mercenario sero venētisicut illi qui pmo venerat hoc mistice dr̄. s. qđ tm̄ hēbit qui decesserit in hoc vltimo seculo. si bn̄ egerit. q̄tū ille q decessit in pzio.

Septies in die cadit iustus. ꝛ nunq̄ i eo. statu pmanet vt i aūt. de nō alie. §. ꝙ aūt.

Dū dr̄ iusticia ē vnicuiqꝫ ius suū tribuēs. itelligit q̄tū ad affectū n̄ quātū ad actum. ꝛ sic dr̄ de augusto ꝛ de mr̄imonio quod ē i diuiduū vt pꝫ. C. de repu. l. ɔsē.

Scđm expositōem azo. dū dr̄ iusticia ē ɔstās ꝛ ppetua. i. habitꝰ quasi habitꝰ mētis bonus.

Tulius sic diffinit. Iusticia ē habitꝰ ai cōi vtilitate seruata. suā cuilibet tribuēs dignitatē.

Scđm plato. iusticia ē virtus q̄ plimū pōt i his q̄ minimū pn̄t.

Scđm glosatorē accursiū. iusticia ē dei ɔgrua dispō. i singulis rebus recte diiudicans.

Iusticia ius suū tribuit vnicuiqꝫ vz. vt sibi honeste viuat. ꝛ sic alterū nō ledat. imo pficiat. vel dic. ius suū. i. hoīs meritū.

Iurisprudentia ē diuinaꝝ atqꝫ humanaꝝ rerū noticia. iusti atqꝫ iniusti scia.

Glo. Hec lr̄a pōt intelligi vno mō quod noticia diuinaꝝ atqꝫ humanaꝝ rerū. est ex scia iusti. Al' pōt legi quod scia iusti atqꝫ iniusti ē ex noticia diuinaꝝ atqꝫ humanarum rerū.

Ad scientiam legum non requirit studiū theologie. q: i corpore iuris hec omnia inueniunt vt. C. de sūma trinita. ꝛ fide catholi. C. de sacrosan. ecclesi. ꝛ. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ in autenti. sub multis titulis. vbi de diuinis tractatur.

Differentia est inter iusticiā. iurisprudentiam ꝛ ius. quia iusticia est virtus. ꝛ ius est eiꝰ virtus

executiuũ. iuris prudētia ē scia il lius iuris. Itē iusticia ē sũmũ bonũ. ius mediũ. iuris prudētia in fimũ. Itē iusticia vult tribuere vnicuiqꝫ ius suũ. ius vero coadiuuat. iuris prudētia docet qualiť illud fiat.

His igitur generaliť cognitis. ⁊ icipiētib⁹ nobis exponeř iura populi romani. ita maxie videť tradi posse ꝯmodissiē. si prio leni ac simplici via. post deide diligētissima atqꝫ exactissia iterꝑtatōe singula tradanť. Alioqn si stati ab iico rudē adhuc. ⁊ infirmũ aium studiosi. multitudine ac varietate rerũ onerauerimus. duoꝝ alterũ. aut desertorē studiorũ efficiem⁹. aut cũ magno labore eius. sepe ēt cũ diffidētia. q̄ plerũqꝫ iuuenũ mētes auertit. serius ad id ꝑducemus. ad qꝺ leniori via duct⁹. sine magno labore. ⁊ sine vlla diffidētia. maturi⁹ ꝑduci potuisset.

Sl. Hic dicit impator qualiter leges sunt docēde.

No. hic ꝯtra icōstātiā iuuenũ sic. ff. de ꝓcur. l. in cause in prin. vnde salomon. Tria sunt mihi incognita. ⁊ quartũ qꝺ penit⁹ ignoro. via colubris sup lapidē. via auis volantis in aere. via nauis in medio maris. q̄rtum quod difficilius. via adolescētis in adolescentia sua.

Facilitatibus iuuenũ dať i in te. resti. vt. j. de hř. quali. ⁊ dif. §. sciendum.

Hic no. ꝓuerbiũ qui vadit plane. vadit sane.

Iuris precepta.

sũt hec. honeste viuere. alteꝝ ñ ledere. ius suũ cuiqꝫ tribuere.

No oē ius ꝑcipit. nā quoddā punit. quoddam vetat. quoddaꝫ ꝑmittit. vt. ff. ꝺ. ll. l. leges. quod dā ꝯsulit. ff. de rei vēdi. l. is q. qꝺ dā hortať. vt. C. de trāsac. l. age. ſꝫ tñ oē qꝺ ꝑcipit ius ē ꝑtinēs ad aliqꝺ horũ triũ. Honestas seruať q̄tũ ad se. ⁊ ē circa mrioniũ. vt. ff. de ri. nup. l. semp ⁊ seruať circa mores. vt. ff. ꝺ tu. ⁊ curato. dati ab his. l. scire opꝫ. §. pe.

Quod tibi ñ vis fieri ⁊c. vt in prin. decre. No sufficit abstinere a malo. nisi fiat qꝺ bonũ. lxxxvi. di. nō satis.

Diffinitio iuris q̄ alibi poniť vꝫ. ff. de ius. ⁊ iuř. l. ius. qꝺ ius est ars boni ⁊ eq cuius merito quis nos sacerdotes appellat. ēt hic tacite ꝯprendiť. nā ꝑ hoc qꝺ dicit iuris ꝑcepta. itelligiť ars. qr ars ē collectio ꝑceptoꝝ. ꝑ hoc qꝺ dicit honeste viuere. alteꝝ ñ ledeř. intelligiť boni ⁊ eq. ꝑ hoc qꝺ dicit. ius suũ cuiqꝫ tribuere. intelligiť cuius merito quis nos sacerdotes appellat. i. sacra iura cuilibet mistrantes. vt hic ⁊. ff. eo. l. i. ii. responso.

Scia iuris fũdať sup generib⁹ ⁊ nō super spēbus. nō eni ex multitudine reꝝ. multa dicunť iura. quia tunc ius aliud esset eqnum.

alind asininū. Add. hec alſcatio de qua hic ꝑcedit ex ignorātia. l o gice. q̄ dictū py. pōt intelligi de ſpē ſubalterna: ꝛ nō ō ſpē ſpālíſſia.

Publicū ius

ē. qd adſta tū reipub. romane ſpectat. ꝑuatū ē qd ad ſingulorꝫ vtilitatē ptiet.

Jus priuatū ē triplex. qddā ē ex naturalibus ꝑceptis. quoddā ex ꝑceptis iuriſgētiū. quoddā ex ꝑceptis iuř ciuilis.

Gl. Jus publicū ꝯſiſtit i ſacer dotib⁹ ꝛ mgratib⁹. vt. ff. e. l. i. §. publicū ꝛ i aūt. vt li. ma. ꝛ auie. §. q̄ vō col. viii. ꝛ. C. de ſū. tri. iter claras. ꝛ. ff. ō orig. iuř. l. ii. §. poſt originē.

Singulorꝫ ē vtilitas rē pub. ꝯſeruari lꝫ nō principaliter.

Expedit reipub. ſubditos hē re locupletes. ꝛ ſic vtilitas ꝑuata ptinet reipub. ſꝫ ñ principalr̄ vt. j. ō his q ſūt ſui vł ali. iuř. §. pe.

De iure publico tractať. ff. de iuř fi. ꝛ. C. eo. ti. ꝛ i aliis ſeq. ꝛ fere ꝑ oēs tres libros. C.

Hic liber factus ē cā rudiū. ꝛ ergo i ipſo nō de oībus tractať.

Juris priuati tria ſūt ꝑcepta. quedā naturalia. vt neminē locu pletē fieri cū aliena iactura. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. nā natura. itē gen tiū vꝫ vi vi repellere. ꝛ. ff. eo. l. i. ii. ꝛ. iii. Itē ciuilia ſunt precepta de vſucapionibus. j. de vſucapio nibus i ꝑi. ꝛ hec precepta ēt poſ ſunt applicari. ad ius publicū vt pꝫ in glo.

De iu. na. gē. ꝛ ci.

Gl. Quia dictū ē ius priuatū ꝯſiſtere. ꝑrio ex naturali bus ꝑceptis ꝛ gentiū ꝛ ciuilibus. iō ꝑ ordinē de eis tractat.

Jus naturale

i ē. qd naťa oia aialia docuit

Jus naturale. nō ſolū hoibus ſꝫ ꝛ oībus aialibus q̄ i celo. q̄ i ter ra. ꝛ mari naſcunť ꝯuenit.

Ex iure naturali deſcēdit ꝯiū ctio maris ꝛ feie. ſ. mrimoniū. ꝛ li berorꝫ ꝑcreatio ꝛ educatio.

Gl. Jus naturale ꝑceſſit a na tura. i. deo.

Jus naturale capiť quatuor modis qñqꝫ ꝑ iure gentiū. vt. j. ō rerū di. §. ſingulorꝫ. qñqꝫ ꝑ iu re pactorꝫ. ff. de pac. l. i. qñqꝫ pro eius ꝯtrario. ſ. ꝑ eo qd reſcindit pacta. vt i reſtitutōe miorꝫ. ff. de minor. l. i. qñqꝫ pro inſtinctu na ture vt hic. ꝛ. ff. eo. l. i. §. ius aūt naturale. Scdm canones ius naturale diciť q̄ in lege moſaica vł in euangelio continetur vt in prin. decretorum.

In celo. i. in aere. l mari. idez ſi in qu alibet alia aqua.

Cōiunctio maris ꝛ feie deſcē dit a deo. ſ. ꝯiunctio aiorꝫ ꝛ ñ cor porū. ff. de re. iuř. l. nuptias.

Mrimoniū q̄tū ad originē. ē ō iuř nāli. diuř gētiū ēt dici pōt q̄ ab eo receptum. ō iuř ciuili di ci pōt q̄ formam ei adiungit ſo lennitatem vt.

pʒ.j.de nup.p to.ti.vbi dicit a q bus nuptiis ē abstinēdū.ꝛ.ff.de ri.nup.per to.vñ dʒ dici de iure ciuili.ff.de iuſ.ꝛ iu.l.ius ciuile.

Deus ꝛ naturalꝫ iſtinctꝰ opꝫantur ad ꝓcreationem ꝓlis.

Iure naturali mouet̄ parens ad educatōem filioꝝ pociuſ ſuoꝝ ꝙ alienoꝝ.ff.vn.lib.l.ſcripto.

Qd̄ auis volat.piſcꝭ notat.ꝛ gallia oua calefacit mouetur iure naturali.

Ius aūt ciuile. Ius ciuile ꝛ iuſ gētiū ita diſtiguunt̄.qꝛ ius gētiū ē ius cōe oībuſ gentibus q̄ regunt̄ legibꝰ vł'moꝛibus.ſʒ ius ciuile ē ius ꝓpriū his q ſūt ſub impio romano.ꝛ ꝯpetit oībꝰ iperio ſubiectꝭ.vel dicit̄ ius ꝓpriuʒ ciuitatꝭ in qua ꝯſtitutū ē.ꝛ vocat̄ ius ciuile quaſi ius ꝓpriū ipſius ciuitatis.

Populꝰ romanꝰ pti vtit̄ iurꝫ gētiū ꝛ ptiʒ iure ciuili.i.ꝓprio ciuitatis romane. Leges ſolonꝭ vel draconis appellant̄ ius ciuile atheienſiū.ꝛ ius ciuile romanoꝝ appellat̄ ius quiritum.

Romani a romulo. quirites a qrino appellabant̄.

Appellatōe iurꝫ ciuilis ſimpliciter dicti venit ius ciuile romanoꝝ.tāꝙ ius famoſius.ſicut cuʒ dicimꝰ poetā ſimpliciter apd̄ grecos homerus apud latinos virgilius.

Ius gētiū oī humano generi cōe ē.ꝛ ē ꝯſtitutū ex vſu ꝛ humanis neceſſitatibus vt hic.

Ex iure gētiū oꝛta ſunt bella. ꝛ ſic ēt captiuitates ꝛ ſuitutes q̄ ſunt naturali iuri ꝯrie quo oēs liberi naſceb ant̄.

Ex iuregētiū itroducti ſūt oēſ pene ꝯctus.vt ēptio.venditio.locatio.ꝯductō.ſocietaſ.depoſitū. mutuū.ꝛ alii pene inumerabiles.

Gl. Quidā ſunt populi q regunt̄ tm̄ moꝛibus.qdā q legibꝰ tm̄.ꝛ nō moꝛibus.qdā.q nec.ll.nec moꝛibꝰ vt hoies ſilueſtris Ius ciuile aliñ dr̄ ius ꝓpriū alicuius ciuitatꝭ ꝛ dr̄,ius municipale.vt.C.de emā.li.l.i.ꝛ ſic dr̄ ad drāʒ iur naturalꝭ ꝛ iuriſ gētiū ꝛ ita capit̄ hic.ſo dr̄ iuſ ciuile.lex xii.tab.vt.ff.de iuſ.ꝛ iurꝫ.l.ius ciuile.§.hec igit̄.tertio dr̄ ius cile oē illō q ñ ē ꝓtoꝛiū.ꝛ ſic capit̄. ff.d̄ iuſ.ꝛ iurꝫ.l.ius cile i pri.§.iuſ ꝓtoꝛiū.q̄rto dr̄ diſputatio prudētū.q̄ ſiut ſcā ſup lege.xii.tab.ff.d̄ oꝛi.iur.l.ii.§.hec diſputatio. qnto qcqd ſcriptū hēmꝰ d̄ iurꝫ cili dr̄ ius cile vt cū dr̄.ē ei ſciſſima reſ ciuil'ſapia.q̄ ꝓcio nūmario ñ ē extimata ff.de var̄.ꝛ ex̄oꝛ.co.l.i.§.pinde.ſexto dr̄ ius cile.quodꝭ addicit̄ vł'd̄trahit̄ aliqd iuri nat̄ali. vt nūc diximus i mrionio.ꝛ.j.d̄ vſucap.i pri.ꝛ.j.de tute.i pri.vel detrahit̄.vt i ptāte ſuoꝝ reſtricta.vt.j.de his qui ſūt ſui vł'ali. iurꝫ.§.ſʒ hoc tpē. Iuſ gētiū nāli ratione ē inductum vt hic.ꝛ.j. d̄ rerum di.§. ſingulozum. vnde eſt immutabile.vt.j.eo.§.ſed naturalia.

Ex iur ge. descedit religio erga deu. et vt paretib⁹ et patrie parea m⁹. et vt ꝯ. violentiā resistam⁹. ff. de iust. et iur. l. i. et. ii. Jtē conuētio nes siue pacta que apd oēs hoies valēt. vt. j. e. §. ius aūt gētiū. ff. de pac. l. iuris gentiū. in prin.

Effectus iur gētiū ponet̄ j. de re. di. §. singulorū vsq3 ad fi. ti. vbi dicit̄ qualr̄ acquirūt̄ dnia iur gētiū. itē. j. de vsucap. et iti. seque. i qbus dr̄ qualiter acquirunt̄ dnia iure ciuili.

Romāi ꝯposuerūt aliqs leges ꝓpas ciuitati q̄ solū illi ꝯueniūt alias eēt lex generalr̄. vt. j. e. §. lex ē. et d hoc iur generali pt hic loq

Jus romanoꝝ et ius qritū idē sūt. et dr̄ ius qritū a qrino q fuit rex eoꝝ dict⁹ aqrite qꝫ ē hasta qa magna hasta vtebat̄ i bello.

Appellatiōe iur ciuilis simplr̄ dicti. veit ius ciuile romanoꝝ. sic ei i diuia scriptura dr̄. aplōne a pli venit paulus et dn̄ dr̄ sapiēs i telligit̄ salomon.

Nō ē nisi vnū gen⁹ huānū et ꝙ dn̄ dr̄ oi huāno generi. i. oibus hominibus

Ab inicio pauci erāt hoies et i diguerunt tn̄ aliquo cōi vsu. et qn̄ ples fuerūt tūc magis idiguer̄ ꝯsuetudie et statut̄. puta vt null⁹ vineā vl ortū alicui⁹ itraret vt. ff d ius. et iu. l. ex hoc iure.

Bellū a iur ē ꝓhibitū. vt. ff. d v sufr. l. eqssimū nisi fit idictū hosti bus a pplo ro. ff. d cap. et post. f. l. hostes Jtē ꝓpulsar̄ violētiā qꝫ ē licitū. ff. d iust. et iure. l. vt viz et ff. d vi et vi ar. l. i. §. vn̄ vi. cū mo deraie tn̄. C. vn. vi. l. i.

Hodie nō oēs liberi nascunt̄ nā hodie serui nascunt̄ vt. j. d iu re perso. §. serui.

Quatuor sūt ꝯct⁹ itroducti a iure ciuili. vt stiplo. j. de ac. de cō stituta. lr̄azobligatio. vt. j. de lit. ob. itē ꝯctus emphiteoti⁹ vt. j. lo ca. §. adō. itē spōsalitia largitaf. j. de do. pp nup. et in aūt. vt spon. lar. §. i.

Licet hic dr̄ qꝫ pene oēs ꝯct⁹ sunt de iure gētiū. n̄ tn̄ oēs obli gatōes. nā q̄ sunt ex maleficio vl̄ quasi. sūt a. l. xii. tab. vel alia. l.

Innumerabile dr̄ qꝫ nō ē faci le ad numerādū abile. vt. j. d re. cor. et icor. i prin.

Constat ei. Jus cile quo vti mur aut constat ex scripto aut ex non scripto.

Jus scriptū dr̄ lex. plebesita se natuscōsulta. pricipū placita. ma gr̄atuū edicta responsa prudētū.

Lex ē qd po. ro. senatorio ma gr̄atu. i. ꝯsule itrogāte ꝯstituebat

Plebesciū ē qd plebs plebe io magr̄atu. i. tribuno itrogāte. constituebat.

Plebs differt a poplo vt spe cies a genere. naz appellatōe ppli ꝯtiet̄ ēt plebs et pricii et senatoēs.

Lege hortēsia plebescita obt nuerūt vim legis.

Senatuscōsultū ē qd senatus iubet atq3 ꝯstituit.

Popul⁹ ro. cū auct⁹ eēt ꝓꝑ
difficultatē i vnū ꝯueniēdi cā le/
gis faciēde ꝯstituit senatū vice po
puli ꝯsuli.

Qđ principi placuit legꝭ hꝫ
vigorem.

Lege regia q̄ lata fuit đ ipio
popul⁹ pricipi ⁊ i pricipē oē ipiū
⁊ ptātē legis ꝯdende ꝯcessit.

Qđcūqꝫ ipator ꝑ eplāz ꝯstitu
it. vel cognoscēs ꝑ sniāz decreuit:
vel edicto p̄cepit. legē eē ꝯstat. ⁊
he ꝯstitutiones appellant̄.

Ex iā dictꝭ aliq̄ sunt ꝑsonales
q̄ ñ trahunt̄ ad exēplū puta si ob
meritū ꝯcessit alicui ꝓuilegiū. vł
ꝓꝑ demeritū irrogauit penā vel
alias subueñit sine exēplo. hec oia
sunt ꝑsonalia nec egrediunt̄ ꝑso
nā exp̄ssā aliē vo cū gnāles sint
ad oēs trahunt̄.

Pretor edicta q̄ ēt ius hono/
rariū appellant̄. q: edictū ab his
q honores gesserūt. i. a magistra
tibus hñt viꝫ legis.

Edilicia edicta sꝫ ꝑs iurꝭ p̄torii.

Respōsa prudētū sꝫ snie ⁊ opinio
nes eoꝝ qb⁹ ꝑmissū erat iura cō
dere. qb⁹ a cesare ius rñdēdi ⁊ iu
ra iterp̄tādi ꝯcessū ē. q iurcōsulti
appellabant̄. hñt ēt vi legis. ⁊ iu
dici ab eoꝝ rñsis rcedeř ñ licebat.

Gl. Large vocat̄ ius ciile. qꝛ
qđ scriptū hēmus de iur̄
gēerali vt dixi⁹ s̄. vt sūt statuta.
itē quicquid hēm⁹ de moribus.
s. generalibus hic ꝯprehendit.

Greci vtebant̄ iure scripto
⁊ ñscripto vt. j. e. §. ñ inelegāter.

Diffinitō legꝭ hic posita. quo
ad sniam ꝯcordat. lꝫ quo ad vba
dissētiat. cū ea q̄ pōit̄. ff. đ. ll. l. i.

Alio mō ⁊ generali⁹ diffinit̄
lex ē sanctio scā. iubēs honesta. ꝓ
hibēs ꝯria q̄ diffinitio sumit̄ ex
ꝯstitutōe greca. ff. de. ll. l. ii.

Lex fiebat ad libitū poplꝭ ꝯsu
le populū iterrogāte. ff. đ ori. iur.
l. ii. ⁊ ꝯsul uice senatoꝝ iterroga/
bat populū ⁊ sic ipsi senatores vi
debant̄ interrogare.

Qui ꝑ aliū facit ꝑ se facere vi
det̄. ff. de vi. ⁊ vi. ar. l. i. §. deiecis
se. ⁊. ff. đ ad. tu. l. ita āt. §. gessisse

Tribun⁹ q p̄erat plebeio ma
gistratui iterrogauit plebē i plebe
scito ꝯdēdo. ⁊ multas leges hēm⁹
de his vt đ lege aqlia. vt. j. ad. l.
aql. §. ceterū. ⁊. §. hoc tñ.

Genus ē qđ p̄dicat̄ de pluri/
bus dr̄ñtib⁹ spē. vt aial p̄dicat̄ đ
hoie ⁊ boue. ⁊ popul⁹ ꝯtinet no/
biles ⁊ ignobiles.

Spēs ē qđ p̄dicat̄ de plurib⁹
dr̄ñtib⁹ numero. vt hō p̄dicat̄ đ
ticio ⁊ seyo. ⁊ plebs đ inferiorib⁹ tñ

Patricii erāt q̄si p̄res ꝓncipꝭ
vt. j. qbus modis ius pa. po. sol.
§. filius.

Hortēsi⁹ ꝯposuit iꝫ nobiles ⁊
plebeios. ⁊ statuit vale plebescitū

Senatores cētū erāt numero
q i lege ꝯdēda iterrogabant̄ a cō
sule. vt. C. de pe. hr̄. l. si. i pri.

Qđ placuit pricipi. s. cā ꝯdēdi
ꝯmunem legem ⁊ non alit̄ vt. C.
đ sen. l. ex stipulatione. vbi dr̄ ñ
omnis vox.

iudicis ē sñia. neqȝ oīs vox pñci/ pis ē lex.

Lege regia cautū fuit vt ptās legis faciēde trāsiret de poplo ad pncipē vt hic ⁊. ff. de or. iur. l. ii. §. deinde cū eēt. ⁊. §. nouissime ⁊ hanc legē regiā nō hēmus q: facta fuit sup rgio. i. ipio trāsferēdo

Populus ro. vr̄ a se abdicasse ius legis ɔdēde vt hic ⁊. C. de ve. iu. enu. l. ii. §. sȝ hoc ⁊ de. ll. l. fi. Sȝ alii dicūt q̄ po. ro. adhuc pōt facere legē. ⁊ q̄ dr̄ solū pncipē hoc facer̄ vez ē solū. i. nullum aliū solū fm. R.

Legē generalē potes cognoscer̄ q̄tuor mōis. C. de. ll. l. leges

Pncepſ aliqñ vni irrogat penā. s. de meritū vt pena ei⁹ met⁹ sit multoꝝ. ff. ð pe. l. aut fcā. §. fi.

Princeps clericis ɔcessit multa spālia vt i aūt. vt cle. ap̄ p. epi. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. cū similibus.

Princeps si alicui rescribit simplicit̄ ñ trahit̄ ad exemplū. nisi esset ibi aliqd de his quatuor q̄ dicunt̄. C. de. ll. l. iii.

Rescriptū principis ipetratuȝ ad alicuius postulatōem. trāsgredit̄ psonā vt. ff. q̄ qsqȝ iuris. l. i. als ñ. vt hic ⁊. ff. q̄ qsqȝ iur. l. iii. sȝ lȝ egrediat̄ psonā ñ tñ ē generale ius.

Pretoꝝ edicta scribebant̄ i albo p̄toris. ff. ð iurisdi. o. iu. l. si qs id q̄. i. rñso.

Ediles pponebāt edcā vt ð morbosis ⁊ viciosis aialibus vt. ff. de edi. edi. l. i. ⁊ talia edicta sunt ps iuris pretorii q: ediles erāt ex p̄toribus vt. j. ð di. stip. §. p̄torias. ff. de ver. ob. l. v. §. p̄torias.

Sñia ē firma ⁊ idubitata rñsio. opinio ē cū dubitatōe rñsio.

Ulpian⁹ paul⁹ ⁊ siles iterp̄tabantur iura publica auctoritate ɔcessa a pncipe. s. ab augusto. ff. ð or. iur. l. ii. §. post originem.

Ex ñ scripto.

Cōsuetudo ē ius moribus itroductū q̄ p lege sruat̄ vbi lex scripta ñ repit̄.

Diuturni mores tacito ɔsēsu vtētiū ɔprobati. legē imitant̄.

Origo iuris ciuil' fuit ab atheniēsibus ⁊ a lacedemonii. atheniēses leges suas ponebāt i scriptis. lacedemonii vero ñ ⁊ iō ius ciuile diuidit̄ i ius scriptū ⁊ ñ scriptū.

Hl. Ad hoc vt ɔsuetudo dicat̄ p̄scripta requirit̄ decēniū vt. ff. q ⁊ a qb⁹. l. si cū fidei cō. §. aristo. fm quosdā ad ɔsuetudinē requirit̄ tēpus cui⁹ ñ extat memoria in ɔ̄riū ar. ff. de aq̄. plu. arcēda. l. i. in fi. ⁊. ff. ð aq̄ quot. ⁊ ex. l. iii. §. ductus aque ⁊. C. q̄ sit lō. cō. l. ɔsuetudinem ⁊. C. ð. s. s. ec. l. fidei.

Que dicat̄ lōga ɔsuetudo pȝ i rub. ff. ⁊. C. e. ⁊ dr̄ lōga. x. ānis vt. j. de vsuca. §. i. ⁊ sic ɔsuetudo decēnio fit robusta.

Ad ɔsuetudinē p̄scribēdā requirit̄ cū decēnio saltēȝ binus act⁹ iudiciari⁹ vt. C. de ep. au. l. iii. i fi. Aditio doctores. cōiter tenēt cōtra hanc glosam concludentes.

ꝙ nõ solum p actus iudiciarios. sed ẽt extraiudiciarios. itroducit̃ cõsuetudo. nã cõsuetudo obtinet ex tacito ꝯsensu populi. qui ita ꝺ claratur ex actu iudiciali sicut extraiudiciali. d. l. de quibus de. ll.

Nõ iudicat̃ exẽplis vt. C. de sen. l. nemo iudex. ⁊. ff. de of. p̄si. ꝫ lꝫ. sed iudicat̃ ex ꝯsuetudie que approbat̃ exẽplis. ⁊ sic.

Cõcedit̃ per obliquũ. qꝺ directo nõ cõcedit̃. sic ⁊. ff. que res pi. ob. po. l. aristo. i fi.

Aliqñ petit̃ ex pmissiõe. que pmissio pbat̃ ex longo vsu. ff. ꝺ vsu. l. cũ de in rẽ verso.

Cõsensus requirit̃ ad cõsuetudinẽ. nã error ipedit ꝯsuetudinẽ. ff. de. ll. l. ꝙ nõ ra.

Tãtũ valꝫ lex nõ scripta. q̄tũ scripta.

Nota tres virtutes cõsuetudinis. s. mutãdi legẽ vt hic. Itẽ interpretãdi legẽ vbi lex ẽ dubia. vt e. ti. l. si de iterpretatõe. i fi. Iteꝫ corrigẽdi legẽ. vt. ff. de. ll. l. de quibus in fi. ⁊. j. e. §. ea vero.

Cõsuetudo si ẽ generalis p totum mundum. vicit legem vbiqꝫ vt. ff. e. l. de quibus. §. fi. aut spal' ⁊ tũc vincit legẽ i eo loco vbi ẽ vt ff. coia p̄di. l. vẽditor. §. si cõstat.

Cõsuetudo itroducta post legẽ vicit legẽ. al' vincit̃ a lege supueniẽte. ff. ꝺ seputl. viol'. l. iii. §. diuus.

Lex. xii. tab. fuit origo ⁊ principiũ totius iuris.

Romani miser̃. x. viros pro iure. xii. tab. q. x. tabulas eburneas retuler̃. tã de iure scripto athenieñsiũ. q̄ nõ scripto lacedemoniorũ. ⁊ due tabule p p̄dictos viros addite sũt. s. addẽdo detrahẽdo ⁊ iterp̄tãdo. qꝛ data fuit eis ptãs p ãnũ. ff. de ori. iur̃. l. ii. §. i.

Sed naturalia

Iura naturalia sũt imutabilia ius vero ciuile mutari solet. ⁊ ius naturale. diuia quadã ꝓuidentia constitutum est. h. d.

Omne ius aut versat̃ circa psonas aut circa res. aut circa act.

Add. cõcor. l. i. ff. de sta. ho.

Itẽ a digniori ẽ ichoandum. Add. cõcor. §. singulor. j. de re. di. Itẽ no. i hoc tex. psonas ꝯcꝫ rebus digniores esse.

Glo. Cũ dicit̃ iura naturalia cẽ imutabilia. itelligit̃ ꝺ iur̃ naturali primeuo. quo mouẽtur oia aialia vt. s̃. e. i prin.

Lꝫ seruitus videat̃ cõtra ius naturale nõ i totũ tollit̃. lꝫ in aliqua sui parte mutetur ꝓpter bonũ ⁊ equũ. Add. Simile videmus i illo precepto decalogi. nõ occides. qꝺ dicit̃ ius naturale. et tamẽ ꝓpter bonum ⁊ equũ cõceditur. vt occidẽs occidat̃.

Ius ciuile vel municipale cuiusqꝫ ciuitat. tollit̃ tacito cõsensu vel cõsuetudine. vel alia lege. i. cõtrario statuto. ff. e. l. de quibus.

Hõ est dignissima creatura. ff. ꝺ edil. edi. l. iustissie vt i ouid. pronaqꝫ cũ spectẽt ⁊c. i virgilio.

celestisqꝫ origo illi est. Digni ora sũt pponẽda.j.de bo.po.§. alia vero.

De iure psonaruꝫ.

Summa itaqꝫ diuisio

Oẽs hoies aut liberi sunt aut serui.

Libertas ẽ naturalis facultas eius qđ cuiqꝫ facere libet nisi qđ ui aut iure phibet. Seruitus ẽ q̃ qs dño alieno ꝯ nãm subicit ꝛ ẽ itroducta iure gẽtiũ. Serui dicti sũt a fuãdo.ñ a fuiẽdo.ꝛ dicti sũt.mãcipia eoq ab hostibꝰ manu capiũt. Serui aut nascũt aut fiũt. nascũtur ex ãcillis nr̃is.

Serui fiunt dupliciẽ aut iur gẽtiũ.i.ex captiuitate.aut iure ciuili vꝫ cũ liber hõ maior.xx.ãnis ad pciũ pticipãdũ sese venũdari passus ẽ. Additõ.qđ qualit̃ itelligat.j.i glo. In fuis nulla est dr̃ia.liberi vo aut sũt igenui aut libertini.

Hl. Sũma diuisio.i.pria diuisio q̃ alias pcedit.vl' sũma.i.maxia.q̃ de maxis iuribus q̃ pti ẽ đ iur naturali vt libertas ꝛ ptiꝫ đ iuregẽtiũ vt fuitus quorũ vtrũqꝫ ẽ ãtiquis iure cili vt.j. de rerũ di.§.singulo℞.vl' sũma. i.breuis.j.de obli.§.i. Oratõ plural' ꝯvtit̃ i singularẽ.ff.đ ꝯdi. ꝛ demõ.l.falsa.§.fi.ꝛ de peti.he. l.diuus.i fi. ꝛ aliquãdo pluralis p singulari.c.ti.l. in sũma.ff.de test.tu.l.siquis ita.§.i.

Itẽ statuliber ascripticii ꝛ cẽsiti quo ad quedã sũt liberi ꝛ quo ad quedã ñ vt no.i.l.fi.si ex noxa.cã aga. In dubio pro libertate iudicandum ẽ. vt.ff. de reg. iur.l.libertas.ꝛ ideo predicti videnẽ liberi.ꝛ quod dicit in legibus cõtrariis intelligitur quo ad seruicia quibus sũt astricti. Naꝫ possunt facere testamẽtũ ꝛ ferre testimoniũ ꝛ alios ciuiles actus exercere.nec alienari possunt sine solo.vt.C. de agri. ꝛ censi.l. quenadmodũ.li.xi.

Monachus ꝛ canonicus regularis liberi sunt. ꝛ ideo possũt reddere testimoniũ. vt diximus in auct.de mona.§.cogitanduꝫ. lꝫ quo ad actus quosdã finganẽ mortui.vt i.d. auct. de mona.§. illud.ꝛ.§.si quis.aũt.coll'.i. ꝛ in auct.de nup.§. sed occasionem. coll'.iiii. Uerba illa posita in diffinitõe libertatis ex qua ẽt liberi vocãẽ nõ sũt đ diffinitõe libertatis.sꝫ quẽdã effectũ libertatis demõstrãt. Intelligiẽ sic diffinitio libertatis.libertas ẽ natural' facultas eiꝰ qđ cuiqꝫ facer̃ libet nisi qđ vi.i.iure gẽtiũ p captiuitatẽ aut iur̃ ciuili phibeẽ.s. qñ maior.xxv.ãnis pmiserit se venũdari ꝛc.ꝛ hũc itellectũ tꝫ gl.aliis reprobatis. Seruitꝰ ẽ đ iuregẽtiũ iuẽtõe vt hic sꝫ đ iur̃ ciuili formatõe.ff.đ ius.ꝛ iu.l. ius aũt. nã alias oliꝫ ẽ hec ptãs.al's hodie vt j.đ his q sũt sui vel ali.iur. §. fi.

Tabellio dr̃ seruꝰ publicus a

seruiẽdo. vt. ff. de adop. l. nec ecõ tra. ⁊. l. aliter. qui tñ nõ põt esse seruus. vt. C. de tab. gene. li. x.

Natus ex ancilla ⁊ libero sequit ventrẽ. j. ti. i. ⁊. C. ð rei. vẽ. l. partũ. Et filr natus ex ascripticio ⁊ libera sequit ventrẽ. vt in auct. cõ. que ex ascrip. ⁊ li. mu. §. i. Additio. Cẽsiti dicunt qui sunt ascripti territorio. nec pñt sine territorio alienari. ⁊ prestãt certũ censuz vel pensionẽ. sz ascriticii incertũ puta quartã vel quitam ꝓueñtiũ fructuũ ex tali territorio Preter duos modos inducẽde seruitutis hic positos ẽ tertius modus. C. de asser. tol. l. i. §. pe. Et ẽ quãtus. qñ ꝓpter ingratitudinẽ quis reuocat in seruitutẽ. in aũt. vt lib. dece. §. i. in fi. ⁊. §. illud vero. Qñ maior. xx. ãnis ꝑmisit se venundari ⁊c. ad hoc vt efficiat seruus quattuor sũt necessaria. primum ꝙ sit maior. xx. ãnis. vt hic. ⁊. C. de libe. cã. l. si ꝑ misteriũ. Itẽ vt eo aio vt precii capiat ꝑtẽ vt hic. et C. de lib. cã. l. nõ ideo. Item ꝙ vere hẽat ꝑtẽ. ff. q ad lib. ꝓcla. si li. l. i. Itẽ ꝙ vẽdat ignorãti ꝯditionẽ vẽditi. vt. ff. ð lib. cã. l. liberis. §. siquis sciẽs. Itẽ ⁊ quintuz vt hic sciat ꝯditõẽ suã. vt. ff. siqs ige. cẽ di. l. ii. Itẽ si qd ex ꝑdictis defuerit iur cõi ꝓuocat igenuitatẽ ꝗl nõ. ẽt si manumittat vt. ff. de sta. ho. l. hõ liber. ff. de lib. cã. l. cũ pacto. nisi redderet ꝑciũ ⁊ dñs spõte acciperet.

Iste qui efficit seruus de quo hic ẽt si sit mior. xxv. an. lz maior. xx. non habz i integ. resti. qꝛ nõ ẽ mutãda tãta solẽnitas. Et qꝛ nõ ẽ locus restõi vbi res mutat statuz ꝓsus amittendo. vt. ff. de mior. l. si ex cã. §. papinianꝰ. ⁊. ff. de i inte. resti. l. diuus.

Patri vel affini nec ꝑ officiũ iudicis. nec ꝑ rei vẽdicationẽ vti lez ꝑmittit reuocatio. cũ ad eorũ ignominiã respiciat. vt. ff. de rei ven. l. i. ⁊ de lib. cã. l. i. ii. ⁊. iii. i. rñso. ⁊ hec ꝯclusio ꝓbat. ff. de capi. di. l. tutelas. §. si libertate.

Quod hic dr de venũdatiõe itelligit ẽt de qualibet alia alienatõe si aliquod lucrũ sentiat. vt C. de lib. cã. l. si ministeriũ. ⁊. ff. de lib. cã. l. si vsufruc. §. i. In ꝯditõe seruorũ nulla ẽ dria. ita ꝙ vnus sit magis seruus ꝗ aliꝰ. lz quo ad actus ⁊ quo ad militias ⁊ filia sit dria. lz oliz magis vnus ꝗ alter eẽt suꝰ. vt. C. de nu. iur. qri. tol. l. vnica. nã oli quidã habebãt dñiuz nudũ i seruis. qdaz plenũ. qdã semiplenũ. Quattuor sũt drie i libertate. qdã igenui. qdã libertini. quidaz latini. ⁊ quidã dediticii. vt hic. ⁊. j. ti. i. ⁊. j. de liber. §. libertinoꝝ. ar. ff. vi. bo. rap. l. iiii. §. i. ⁊. ii.

De ingenuis rubrica.

Ingenuꝰ ẽ. Ille dr igenuꝰ q liber natꝰ ẽ. siue ex duobꝰ igẽuis siue ex duobꝰ libertis. siue ex altero libertino ⁊ altero ingenuo.

Si qs nascit̃ ex matre libera ꝛ patre seruo igenu⁹ ẽ sicut ꝛ ille q ex mr̃e libera ꝛ icerto pr̃e nat⁹ ẽ qui dr̃ vulgo ꝯceptus. Ingenuus ẽt dꝫ q ex matre liba nascit̃.lꝫ ãcilla ꝯcepit. filr̃ igenuus dꝫ si libera ꝯceperit. deide ãcilla facta pariat. Nõ dꝫ calamitas matris nocere ei qui i vtero est. Si ãcilla p̃gnãs manumittit̃. deinde redacta i seruitutẽ pariat. liber est ille q nascit̃. Sufficit ei q i vtero est. liberã matrẽ medio tp̃e h̃uisse. Manumissio emanata ꝺ facto nõ facit quẽꝫ libertinũ.imo igenuus ẽ. Add. Et rõ hui⁹ ẽ.qꝛ quẽadmodũ manumissio fuit ꝺ facto.ita ꝛ seruitus.ergo ꝛc.

Glo. Uẽtris status sp̄ cõsiderat̃ vt hic ꝛ in auct. ꝯsti. que ex ascriptĩ.§.i. ꝛ.C. de rei ven.l.ptuꝫ. Fallit i cãu.l. fi. C.ꝺ ser.fug ꝛ fallit i murilegulo.C.ꝺ murile.l. q cũ p̃re. li.xi. ꝛ.l.bi q. Add. Si fili⁹ natus fuerit ex ꝯcubia quo ad oĩa seq̃t̃ ꝯditõꝫ m̃ris vꝫ nõ solũ quo ad i genuitatẽ.sꝫ ẽt quo ad familiã dignitatẽ ꝛ honores.l. vulgi.ff. de sta.ho. Olĩꝫ siqs ꝺ fcõ manumissus p ꝗnquẽniu stetit sic.post manumissiõeꝫ erat libertin⁹.sed hoc hodie correctũ ẽ.C. vbi ꝺ cã sta.age.de.l.fi. Ingenuitas p bat̃ p natales. ꝛ natales erãt scripture cũ ãnis dñi p̃conizate q̃ dicebãt.luciũ natũ ꝛ igenuũ ꝛ deinde sic erat nisi ꝯdiceret̃ tũc. Sci cũ moriunt̃ dicũt̃ nasci ꝛ viueꝛ. Add. vide aliã ꝯcor.q̃ ẽ ꝺ glo. singularib⁹ dñi ludo. i.l.cũ qdẽ ff.ꝺ an.leg. Restituere quẽ natalib⁹ ẽ ip̃m restituere illi libertati quã h̃uit ꝺ iure naturali.ff. ꝺ nata. resti.l.ii.ꝛ.ff.ꝺ sta.ho.l. ip̃atores.

De libertinis rubrica.

Ibertini Qui ex iusta fuitute manumissus ẽ libertin⁹ appellat̃. Manumissio ẽ datio libertatis.qꝛ manumissus liberat̃ a dñi ptãte.ꝛ originẽ sũpsit a iuꝛ gẽtiũ. Add. hoc itellige occasionalr̃.qꝛ ius gẽtiũ quo itroducta ẽ fuitus.dedit occasiõꝫ iuri ciuili inueniẽdi manumissiõꝫ.q̃ ꝺ iuꝛ ciuili appellat̃.vt.ĩ.e.§. multis.

Priuatio p̃supponit h̃itũ pri⁹ i eẽ pductũ. Add. Cõcor.l.manumissiões.ff.ꝺ ius.ꝛ iu. ꝛ.l.ꝺcẽ ꝺ v.ob. Iuꝛ nãli oẽs dicebãt̃ liberi.hodie vo qdã liberi.i.igenui.qdã fui ꝛ qdã libertini.

Gl. Illa dꝫ iusta mãumissio que ẽ ex fuitute vera vel iuridica ꝛ ñ ꝺ facto. Uel illa dr̃ iusta q̃ fit ob merita p̃cedẽtia Additio hec non vera.quia ẽt potest quis manumitti ex sola benignitate domini ꝛ sine meritis vt.ĩ.ti.i.§.semel.

Ul' dr̃ iusta.qꝛ ẽ de iuregẽtiũ vt supra ti. primo.§. seruitus.

Add.hec ẽt nõ ẽ vera. quia seruitus causatur de iuregentium.

⁊ de iure ciuili vt. s̃. de iure pso. §. serui. vñ tene p̄mã.

Filiꝰ manumissi ẽ igenuus vt s̃. ti. i. i prin. lꝫ grãmatici dicant eũ liberũ. Manumissio ẽ datio libertatis. i. detectio. vt. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cũ qs in fi. Add. hec gl. solet rep̄hẽdi a doc. sꝫ do. Jason. hic i addi. eã sustinet. Et sic ex hac ꝯclusiõe põt iferri ꝙ libertas naturalis ñ erat sublata per seruitutẽ sꝫ soluꝫ offuscata. Dñs manumittendo dat qδ nõ hꝫ q̄ꝛ dat libertatẽ. nõ illã quã hꝫ. q̄ꝛ talẽ retinet. Et hoc plerũqꝫ cõtingit ꝙ quis dat quod nõ habet. vt. j̃. qui. alˀ. li. §. i. ⁊. ff. de vsufruc. l. quod nostrũ. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. nõ nos.

Quando hic dicitur p̄iꝰ erat vnum genus hominum. ⁊ hodie ceperũt tria. non sequitur ergo sunt quattuoꝛ. q̄ꝛ qδ p̄io erat sõ putaẽ in sequẽtem numerũ.

Multis aũt. Manumissio põt fieri tam iter viuos q̃ in vltima voluntate. ⁊ quo ad actus volũtarie iurĩdictiõis exercende. oĩs locus honestus iuridicus appellaẽ. h. d. Manumissio fit multis modis. aliqñ in eccl'ia qs manumittiẽ aliqñ vindicta. aliquãdo inter amicos. aliquãdo p eplãm. Aliquando per testamẽtuꝫ. aut quãlibet aliam vltimam volũtateꝫ. Addi. quoꝝ itellectũ vid. j̃. i gl. Pꝛeẽ supꝛadictos mõs sũt alii mõi manumissionis ex ꝯstitutiõibus principũ taꝫ antiqs. Glo. vt. C. p q. ca. ser. acci. liber. p totũ q̃ nouis. vt. C. ꝯia de manumis. l. fi. ⁊ in aũt. de mona. §. ii. Serui aliqñ manumittunẽ a dñis corã p̄toꝛe vel ꝯsule transeũte ad balneũ vl' theatrũ. Glo. multo magis si vadat ad aliũ locũ. ⁊ fuit rõ dubitãdi δ balneo. q̄ꝛ tũc p̄toꝛ vĩ affectus leticia ⁊ sic p̄gaudio cuilibet ꝯcederet Libertinoꝝ olim triplex fuit status quedaꝫ erãt veri libertini qui maioꝛeꝫ ⁊ iustaꝫ libertatem ꝯsequebanẽ ⁊ fiebant ciues romãi. quedã erant latini ex lege iunia noꝛbana. ⁊ cõsequebantur libertatem mioꝛem. quidam vo erãt dediticii. ⁊ fiebant ex lege eliasẽtia. ⁊ ꝯsequebantur libertatẽ inferioꝛem. Hodie p ꝯstitutiões impiales sublata ẽ hec dĩa libertinoꝝ ⁊ oẽs libertini plena libertate vtunẽ. ⁊ sic libertate romana que sola est. i. plena fm gl.

Glo. Libertas daẽ aliquãdo i ecclã. ⁊ fit sub aspectu populi ⁊ antistitĩ ⁊ interueniẽte qualicũqꝫ scriptura vice actoꝝ vt. C. de his qui i eccle. manu. l. i. ⁊. ii. Manumissio vindicta fiebat corã p̄toꝛe cã cognita. Additio ñ tamẽ plene. per. l. nã apδ celsuꝫ. ff. de ma. vind. Et dĩ vindicta fm vnã expositiõem a quodã vindice. qui erat fuus vitellioruꝫ ⁊ ita manumissus. ff. de orig. iur. l. ii. §. pꝰ iiciũ. fm boeciũ vidicta erat v̇ga p̄toꝛl q̃ mãumit

rcdo ter pcutiebat manumissum ꝛ dicebat ꝑto: aio te eē liberum ar.C.si ad liber.l.ii. In ma/numissiōe q̄ fit iter aicos vel per epl'az reqrūt̄ quiqз testes.vt.C. ð lati.lib.tol.l.i.§.sancim⁹.ꝛ.§.fiqs. Add. no. q lз manumis/sio fit p epl'az vel nūciū fm doct. hic.nō tn̄ p ꝓcuratorē. sз reuoca tio i seruitutē bn̄ fit p ꝓcur̄ ꝛ rōз diuersitat̄.vide hic i addi. Jas.

In codicill ꝛ ēt'i testō min⁹ so lēni pōt fieri māumissio vt hic.

Serui p̄nt inite manumitti ꝛ qn̄cūqз.vt.C.ð tes.ma.l.fi.§.ii.

Fili⁹ nō p̄t inite emācipari vt i aūt.q.mo.na.ef. sui.§.gnālr. Add.rō diie hoꝝ duoꝝ casuū ē vtilitas reip. qꝛ iterē reip.citatē īpleri libis hoib⁹ sз ex emācipa/tōe filii n̄ cāt̄ vtilitas reip.qꝛ ita p̄nt filiusfa.ad honores ꝓuocari. sicut emācipati.l. filiusfa.ff.ð ꝓ/cur. Ea q̄p̄nt fieri sine p̄tore facta ēt corā eo valēt ēt extra iu dicū. Add.filis ē gl.i.l.q testō §.i.ff.ð testa. Et hāc gl. dicit sin gu.bal.i.l.g[illegible]ieū.C.quō et qn̄ iu.alle.bal.i.c.i.§. siqs viro. ð pa.iu.fir.ꝛ bal.i.l.ii.in.iii.col. C.de iure emphi.

Ea que sunt ꝯtentiose iurisdi tionis nō possunt exerceri nisi i figura iudicii.iudice ꝓ tribunali sedente.ea vero que nō sunt ꝯtē tiose iurisditōis p̄nt exerceri ex/tra iudiciū coram p̄tore fa.l.ii. ff.de offi.ꝓcon.ꝛ leg.

Lege eliasētia inducti erant dediticii que ꝛ multa alia idurit ꝛ hi dediticii erāt serui toto tpe uite sue.ꝛ tpe mortis fiebant libe ri.qð ꝓderat eis.qꝛ bona vt pe/culiū a dn̄o nō occupabant̄.sз in latinis alit̄ fiebat vt hic ꝛ.j̄.ð suc. lib.§.fi. Impato: dꝫ pi⁹ vt hic

In p̄imeuo tpe oēs erāt libe ri.sз i tpe medio itroducta fueřt iaз dicta ꝛ nūc correcta.

Ex libertinitate multi insur/gūt effectus.p̄io circa opas obse quiales.quoꝝ alique sūt i facien do vt i assurgēdo ꝛ seruiēdo.ali/que i nō faciēdo. vt i nō vocādo i ius sine venia. Itē i relinquen do quartaз que natura ipi patro no debet̄. Itē reuocatio in fui/tutē pp offensaз. vt.C. de liber. ꝛ coꝝ lib.l.si manumissus ꝛ alia multa. Hodie effectus liber/tinitatis tollūt̄ p̄eter ea q̄ ipsa naturaliter debent̄.vt in aut.vt liber.decc.§.i.que ē cōtra.

Libertini dediticii erāt libe/ri lз seruire cogerentur.vt.C.cō munia de manu.l.i.§. siautem ꝓprietarius. Hodie omnes libertini sunt liberi. nullo discri mine habito.nec etatis manumis si.vt etiā infans possit manumit ti:etiam in ventre. quia quantuз ad hoc habet̄ ꝓ iaз nato.ff.ð sta. homi.qui in vtero nec dn̄i manu mittētis.dum tn̄ hēat.xx.annos vt.j̄.ti.i.§.eadem.nec i mō ma/numissionis.s. siue i testō siue in ter viuos quocūqз mō.vt.s̄. eo. §.multis. Sunt additi nouē

Effectus libertinitatis

casus preter dcōs quibus quis ef ficit liber. prim⁹ si dn̄s egrotan tē seruū suuz deiicit. Scd̄s si an cillam vendiderit ne ꝓstituat et ꝓstituta fuerit. vel si venditor si bi retinuerit manus iniectionem ⁊ ipsam ad eum reuertentē ꝓsti tuerit. Tertius si serui defun cti funus pilleati precesserunt. Quartus si expressit eum velle esse latinum. Quintus si sub cō ditōe relicta libertate heres āte euentū cōditiōis eū manumise rit. Sextus si in iudicio seruus a dn̄o superatus fuerit. ⁊ precium dn̄o pro eo solutū fuerit ⁊ dn̄s recepit. Septimus si ancillā suā maritauerit alicui libero. Octa uus si coraz actis seruuz filiū suū nominauerit. Nonus si instru mentū seruitutis reddiderit ⁊ ꝓ bantur hi modi. C. de la. liber. tol. l. vnica. §. sed sancimus. vsqz in fi.

Qui ⁊ qb⁹ ex cāis manu. n̄ po.

n On tamē. Nō lz dn̄o actu iter viuos quēpiam seruo rum manumittere in fraudē cre ditorum. In vltia aūt volūtate vnuz heredē instituēdo liberum. efficere pōt. quod formalr intro ductum ē ne defunctus sine here de decedens iniuria afficiat. Et qui vult ꝯsequēs intelligit velle oē necessariū añcedēs. h. d.

Non lz dn̄o manumittere ser uum i fraudē creditorū. ⁊ hoc ex statuto legis eliascētie. ⁊ hoc iter viuos. Lz dn̄o q soluēdo nō ē in testō seruū instituere cū liber tate ēt inuitis creditoribus. ⁊ h̄ si alias itestatus decederet. qr vz i testō h̄rs scriptus no ē aut qr he res scriptus h̄ditatē n̄ adierit.

Valde ꝯueniēs ē quē seruum suū necessariū heredē hēre q pos set satisfacere creditorib⁹ aut cui⁹ noie res hereditarie vēdant.

Valde ꝯueniēs ē defunctum n̄ affici verecūdia vel iniuria.

Qui instituit seruum h̄rdem simplr. vr ei libertatē relinquere Et sic vr ꝙ quotiēs quis ꝯcedit aliqd videt ꝯcedere oē illud sine quo ꝯcessio nō valeret. Addi. facit. l. quidā ꝯsulebat. ff. d re iu.

Glo. Quis nō pōt relique re suo libertatē i testō i fraudē creditorū nisi ipsū insti tuēdo vt hic. Qui manumit tit seruū in fraudē creditorū nō nocet creditorib⁹ sz dn̄i sibi. si ve lit reuocare. C. d ser. pig. da ma. l. creditorib⁹. Seruus si spāli ter pignori datus fuerit nō pt in stitui i fraudē creditorū. ff. de he re. insti. l. pignori. qui nō pōt fie ri necessari⁹ nisi dn̄s creditori sa tisfaciat. d. l. pignori. In ali quo casu seruus ēt cuz alio h̄rde pōt istitui licet tex. hic dicat solus ff. de here. insti. l. si is qui. ⁊ l. sol uēdo. Seruus efficit h̄rs ne cessarius qr siue velit siue nolit cogit eē h̄rs. j. d. here. quali. et

dif.§.i. No.ex hoc tex.q p/ dest pauptas.qꝛ fauet paupertati sic.ff.de trāsac.cū hi.§.si i ānos. ꝛ.C.de epi.ꝛ cle.l. siquis ꝺclinā dam.§.pe.ꝛ.ff. de offi.pꝛefi.l.il/ licitas.§.fi.arg. ꝯtra.ff.de execu. tu.l.spadonem.§.fi. ꝛ in auct. ꝺ testi.§.i.iuxta illud pauper vbi/ q; iacet l; ecōtra dicat. Canta bit vacuus ꝛc. Vel hic capit pꝛo salte. Fama bona ē exti/ mat post moꝛtē.ff.de accu.l. ex iudicioꝛū. Si dn̄s diceret i te stamēto instituo ticiū seruū meū sine libertate nō eēt hr̄s vt in fi. huius.§.qꝛ dicit ptermisit datio ne; libertatis. Consl̄o ꝺ qua in hoc tex.ē.C.ꝺ necess.ser. here. isti.in pꝛin.

In fraudē.

Ut ma/ numissio dicat facta in fraudem creditoꝝ. nedū tp̄s pambulū manumissiōi s; imediate sequēs ꝯsideratur. ꝛ in ea fraus ꝛ euentus requirit.vt li bertas data reuocet.h.d.

Duo tempoꝛa ꝯsiderant ad hoc. vt manumissio fraudolosa dicat.hoc ē tp̄s pꝛeambulū ma/ numissionis ꝛ temp⁹ imediate se quens. Sepe numero sperant homines amplius in facultatib⁹ suis esse q̄ re vera sit. Additio Hoc contingit pꝛesertim quādo mercimonia longe absunt.ff. qui ꝛ a quibus.l.in fraudē. In an nullāda libertate duo copulati/ ue requirunt.s. fraus ꝛ euentus fraudandi. Add.ꝯcoꝛ.l.i.C. q ma.nō po. Ex ꝯsilio fraudulē to quis obligat. Add. nō autē ex cōsilio bona fide puenēte lic; ex eo malus exitus subsequatur l.ii.in fi.ff.manda.§. at si.ꝛ.l.cō silii.ff.de reg.iur.

Inter ātiquos erat altercatio i ista reuocatōe libertatis quida; dicebāt sufficere euētū absq; aio fraudandi qdā q nō.vn̄ pualuit opi.dicētiū q requirit euctus ꝛ ēt anim⁹ fraudādi vt hic. Ad hoc vt possit reuocari libertas re quirūtur duo copulatiue vt hic. s; hoc itelligit in libertate dire/ cta.secus i fideicōmissaria.qꝛ i il/ la ad reuocatō; sufficit solus euē tus.vt.C.qui ma.nō po.l.fi.

Rō h⁹ ꝯclōnis ē s̄m gl.qꝛ di spositio testōris ē lex.ꝛ iō difficili us reuocat libertas data ab eo q̄ ab hr̄de.ff.ꝺ fideicō.lib.l.iiii. §.si in fraudē. Add.sed l; glo. ꝛ doc.multū laboꝛent i reddēdo rationē diuersitatis inter liberta tem directa; ꝛ fideicōmissaria;. Saluo tn̄ melioꝛi iudicio mihi vr̄ q rō ē i pmptu a cessante rōe qꝛ rō expressa in lege vt hic ē ne testatoꝛ moꝛiatur intestatus pꝛo/ pter defectum heredis. que ratō militat in libertate directa ꝛ ces sat in fideicōmissaria. ergo ꝛc. Cogitabitis.

Contra conclusionē supꝛa di ctam.Sepenumero sperant ho/ mies ꝛc. videt obstare.l.quisqs. C.de rescin.vendi. Sed ibi lo/ qtur in casu i quo quis ignoꝛat

p̄ciū rei singularis. hic q̄n ignorat p̄ciū vl'is p̄rimonii i quo' cadit, p̄babili or ignorātia.

Eadem lege. Minor. xx. annis ita d̄ mū manumittere p̄mittit̄. si cā cognita fuerit a iudice probata ꝛ hoc i actu inter viuos. in vltima vero volūtate libere manumitti pōt. si minor decimū septiuꝫ ānū ꝯpleuerit. ꝛ decimū octauū tetigerit. h. d. Lex eliasētia qua nō p̄mittit̄ minor. xx. annis manumittere absq3 iusta cā cognita apud iudicē. hodie nō corrigit̄ in actu īter viuos. sꝫ bñ mutat̄ i vltima volūtate vt. ī. Iusta cā manumissiōis vr̄. si qs velit manumittere patrē aut matrē. filiuꝫ filiā ve. frēs aut sorores. Additio qd̄ qualit̄ intelligat̄ vide. ī. i glo. Itē iusta cā manumissionis ē si qs velit manumittere pedagogū suū. aut nutricē. aut educatorē. aut alūnū aut alūnā vel collactaneaꝫ. Itē iusta cā est si qs velit manumittere suū p̄curatoris hūdi gr̄a. dūmō talis suus nō sit minor. xvii. ānis vel ancillā velit manumittere cā hūdi eā in vxorē. dū tñ. ī. sex mēses ducatur vxor. nisi iusta cā impediat. Glo. iusta cā vꝫ infirmitat̄ q̄ tribuit dilatōem. vt. ff. si qs cau. l. ii. §. iii. ꝛ. iiii. ꝛ. ff. de re. iudi. l. q̄ situ. vel qualibet alia iusta cā. ff. ex qui. ca. ma. li. l. i. in fi.

Manumissio semel fcā cum cāe demiatione nō retractat̄ lꝫ cā iniusta repiat̄. Libertas res iextimabilis appellat̄. Cōcor. l. paulus. ff. de fideicō. liber.

Minor. xx. ānis lꝫ non possꝫ manumittere inter viuos sine iusta cā vt hic. i vltia tñ volūtate lꝫ manumittere. si. xvii. annū ꝯpleuit. ꝛ. xviii. tetigerit. Media via ē eligēda vt hic. In decio sexto anno vnicuiq3 i iudicio postulaꝛ ꝯcedit̄. Gl. dies icepta h̄r̄ p̄ ꝯpleta ꝛ h̄ fauor̄ libertat̄ vt hic. i. ff. de manumis. l. fi. Illd̄ dr̄ fieri vidicta qd̄ fit p̄ p̄torē cuꝫ cāe cognitione vt hic. Apud ꝯciliū dr̄ fieri id qd̄ fit i loco ꝯcilii vbi hētur sup̄ hoc ꝯsiliū. i. de liberatio ꝛ sic ponit̄ id qd̄ fit pro eo vbi fit. vt. ff. de iusti. ꝛ iur̄. l. plene. §. fi. vel apud ꝯciliū. i. apd̄ eos qui p̄sunt ꝯcilio vt sunt oēs hūtes ordinariaꝫ iur̄dictōeꝫ ēt in fimi magistrat⁹. cū hoc fit de volūtaria iur̄dictōe. ff. d̄ off. p̄con. l. ii. ꝛ i aut. defē. ciui. §. nulla colla. ii. Filius pōt hēre p̄reꝫ suū suū. vl' eꝝ fr̄ frēm siue sororē. vt qꝛ instituit dñs filiū sui sui hr̄dē vl' filiū ancile vel eꝝ. ꝛ sic d̄ aliis quo casu fit hr̄s ꝛ lib̄. ꝛ dñs oluꝫ bonorū. quoꝝ dñs fuit testōr. vt ī. e. §. i. ꝛ. ff. de acqr. pos. l. cū hr̄des. Iteꝫ si seruus habeat filium ex dña. nā filius ē ꝛ liber ꝛ dñs. cuꝫ ventrem sequatur quo ad statuꝫ vt. C. d̄ rei vē. l. partū. lꝫ possit ipse. ꝛ domina accusari vt. C. de mul. que se ser. pro. l. i. ꝛ. ī. de hr̄. insti. §. i.

Pedagogus dicit̄ qui ab ini
tio instruit pueros. a pedos qd̄ ē
puer. ⁊ gogos ductor. q̄ſi ductor
puerorꝫ vl' gubernator.

Alūnus vl' alūna dr̄ ab alēdo.

Collactane⁹ dr̄. qui simul me
cū lactauit quē frēz bononienses
appellant.

Si quis velit manumitter̄ an
cillā cā mr̄imonij pr̄stat̄ ei sup hoc
iuramētum. ff. d̄ ma. vind. l. si col
lactaneus in fi.

Minor. xxv. ānis nō pot eē
ꝓcur. ad iudicia. lꝫ tex. hic vr̄ di/
cere ɔtrarium. vt. C. de ꝓcur. l.
exigēdi ⁊. ff. de ꝓcur̄. si minor. ⁊
glo. hic videt̄ intelligere tex. i ꝓ
curatore ad negocia. Additio
tn̄ qualitercūqꝫ sit hodie de iure
canonico i ꝓcuratore ad iudicia
requirit̄ etas. xxv. ānorꝫ i nego/
cijs vero. xvii. c. qui generalr̄ de
procuratoribus. libro sexto. Et
ita est tenendum ēt in foro ciui
li qr vbi articl's ē dubius de iur̄
ciuili ⁊ clar⁹ d̄ iure canonico. seq
mur ius canonicū ēt i terris ipe/
rij qr nō dedignant̄ leges sacros
canones imitari. c. dilecti d̄ iudi.
c. pe. de do. inter vi. ⁊ vx. c. i. de
op. no. nun.

Qū dicit text. ꝙ causa semel
apud cōcilium approbata siue ve/
ra siue falsa. itelligit̄. i. siue iusta
siue iniusta. qr id qd̄ falsum est ni/
hil ē. nec prestat cām. vt. ff. de v̄.
sig. l. paulus ⁊. C. si ex fal. istru.
per totū. Sic aliquando ecōtra
capit̄ iusta. ꝓ v̄a vt. s̄. ti. i. i pri.

Nihil facile mutandū ē de so
lēnibus. ff. de i inte. resti. l. diui⁹
⁊ lꝫ ɔ̄rium vr̄ i. l. sꝫ reprobari in
prio rn̄so. ff. de excu. tu. illud ē fa
uore sanitat̄. hic fauore libertat̄.

Masculus testari pōt i. xiiii.
āno. feia in. xii. vt. ff. de testa. l. q̄
etate. ⁊. ff. d̄ lib. le. l. aurelio. §. ga
ius. Preciū liberi hoīs q se
ꝑmiserit vēdi remanet apd̄ ēpto
rē. Additio gl. cōiter reprobat̄
p. l. i. ff. qui. ad liber. ꝓcla. nō li.

Antiquitati ē iseruiēdū. C. d̄
testa. l. testā. In re dubia ⁊ ꝑ/
plexa media via ē eligēda vt hic.
nō i re clara. l. nēzenius. ff. de ne.
ges. Additio qd̄ fa. ɔtra ɔsuetu
dinē rusticorꝫ qui i re ēt ꝙtūcūqꝫ
clara ꝑ mediū iudicāt vt no. gl.
in. d. l. nenzenius.

Hodie n̄ requirit̄ tp̄s. xvii.
annorꝫ in vltima volūtate. vt hic
sꝫ sufficit tp̄s abile ad testādū vt
i aūt. vt spōsa largi. §. i. colla. ix.

Lex eliascēcia i cāu isto hodie
nō est correcta iter viuos sꝫ soluꝫ
corrigit̄ i vltimis volūtatibus. ⁊
ergo fuat̄. vt. C. de app. l. ꝑcipi/
mus in fi. Additio ex hac glo.
colligit̄ singularit̄ ꝙ si duo cāus
equipant̄ a lege antiqua. lex no
ua corrigēs i vno nō intelligit̄ cor
rigere i alio de quo Bar. i. l. ob
seruati. C. de testa. Et qd̄ in casu
nostro fuit equipatio a. l. ātiqua
pꝫ. ỹ. ti. px. ⁊. C. eo. ⁊ tn̄ lex no/
ua. vꝫ. §. i. i aūt. vt spō. lar. n̄ cor/
rigit inter viuos sꝫ solū i testō vt
hac glo. cōiter approbata.

Postulare ē desideriū3 amici sui vel clientuli sui corā iudicib⁹ exponere.ff.de postul.l.i.§.i.

Minor pōt pro aliis postulare.nō aūt pōt esse in iudicio .p se.C.de auc.pstan.l.claꝶ. Et rō dñe ē.qꝛ qñ pro alio accedit sibi imputet .qui tali cā3 suā ꝯmittit vt.ff.de manumis.l.cū mādato. vide hic p Ang.ð arc.post Jo.fab. Ubi ē eadē rō ē idē ius.ff.ð ver.ob.l.a ticio.ff.ad.l.aql.l.illud.C.ad.l.fal.l.vlt.

De lege fusia cani.to.rubrica.

Additio. No.gl.j.ð ob.que ex quasi malefi.in pri.ꝯtra iudex dubitās circa hanc.l.magis punit in sindicatu.ꝙ si dubitaret i l.gallus.ff.de li.ꝛ po.

l Lege fusia. Potestas data dñis circa seruos manumittendos actu inter viuos itelligit quo ꝗ3 tributa in vltia volūtate.lege fusia canina sublata que ðriū statuebat.h.d. Inuidia tollēda est. Additio hoc intelligit de inuidia actiua.i.ne tu alteri inuidiā feras.s3 nō passiua.vñ orati⁹

Inuidia3 placare paras virtute relicta.l.nec qcꝙ.§.fi.ff.ð of.procō.ꝛ ibi glo.

Hl. Lex fusia canina posuit quēda3 modum.i numerum in seruis manumittēdis i testamento.ꝛ forte vltra duos vel tres nō posse ꝛc. Lex fusia ca. dicit forte iō qꝛ introducta a quoda3 qui canis vocabat.vt pbliciana.a publicio.j.ð ac.§.alie. Nec.l.canis nā3 seruabat.q stans in palea.nec sibi pōt hēre paleā.nec alteri pmittit cape.Sic nec iste sibi poterat tenere seruos qꝛ moriebat.j.de donatio.§.fi.ver.s3 cū.nec libertatē patiebat eis dari.vñ merito canina dr.vt sit nomē ꝯsequens rei vt.j.de dona.§.ē ꝛ aliud.

Hic intelligit moriētibus.i.ad mortē tēdētibus qꝛ laborāt in extremis vel quasi vel ēt erāt sani.s3 tiore mortis hoc faciebāt vt ff.de do.cā mor.l.iii.iiii.v.ꝛ.vi.

Mors oia abstulit.ꝛ mortu⁹ nihil h3 vt in aūt.de nup.§.deiceps.coll.iiii. Ea que fiunt inter viuos trahunt ad vltias volūtates vt hic.sic ecōtra.ff.ð pac.l.pactum.

De his q sūt sui vl'alie.iuꝛ.

f Sequitur. Alia diuisio de iur psonaꝶ v3 quedā psone sunt sui iuꝛ.q̄dā alieno iuri subiecte.ꝛ eaꝶ que alieno iuri subiciunt.q̄dā sunt i ptāte dominoꝶ.q̄dā in ptāte parētū.

Cognito vno ꝯtrariorum cognoscitur ꝛ reliquū vt hic. Sed quo ad effectus ñ ē eadē disciplina.qꝛ ꝯtraria .pducunt ꝯtrarios effectus.l.iter stip.§.sacrā ver.s3 hec.ff.de ver.ob. Dñica potestas i suos .pdita ē ð iurgē. Additio hoc verum de seruitute introducta p capturā vt.s.de iure

pso.§.seruitus ꝛ.ff.ꝺ sta.ho.l.libertas.§ 1.sꝫ nõ de seruitute acquisita ex ꝯctu venditõis.vel ex ptu ancillaꝝ.q꞉ talis eẽntialr̃ ẽ de iur̃ ciuili.sꝫ occõnaliter ꝺ iur̃ gẽtiũ.l.seruitus.ff.ꝺ sta.ho. Oliꝫ tã ta erat ptãs dñoꝝ i seruos.vt haberẽt in eos vite necisqꝫ ptãtem. Additio.ꝛ similis erat ptãs patris in filios.l.in suis.ff.de lib.ꝛ po. Sꝫ hec ptãs hodie ẽ mitigata q꞉ dñs occidẽs suũ punit̃ hodie.l.cornel'.sicut occidẽs aliũ.l.inde neratius.§.si dolo.ff.ad.l.aquil. de hoc vide in addi.dñi Jaso.hic. Ex ꝯstitutionibus diui antonii pii qui suũ ꝓpriũ occiderit nõ min⁹ punit̃ ꝙ si seruũ alienũ occiderit. Dñi qui nimiũ seuiũt i suos.cogunt̃ eos vẽdere ꝛ hoc fauore rei publice.

Expedit rei publice.ne qs re sua male vtat̃. Additio regulr̃ nemo cogit̃ vẽdere vel locare rẽ suã alteri.vt.l.neqꝫ emere.C.de iure de. Et iõ dicit Bar.in.l.i.in finalibus verbis.ff.eo.ꝙ sicut pp nimiã seueritatẽ dñs repellitur a dominio serui ita iudex ab officio. Fugiẽs ad ecclia ẽ securus.nec põt in ea capi.vt hic ꝛ l.ii.ꝛ.l.fi.C.de his qui ad ec. cõfu.ꝛ fit punitio p iudicem eccliasticũ.de his q̃ fiũt in ecclia vt per doc.marie.cy.i.l.fi.C.ꝺ hiſ q ad ec.ꝯfu.viꝺ hic p doc. Qui fraudẽ ꝯmittit i legẽ acrit̃ ẽ puniẽd⁹

Hl. Diuisio psonaꝝ que hic hẽtur.ẽ de iure ciuili q꞉ i ea iusgẽtiũ distinguit̃.sꝫ ea q̃.s̃.habita ẽ de iure psonaꝝ.ẽ iurgẽtiũ.q꞉ fuit⁹ de iure naturali non erat cognita.s̃.ꝺ liberti.§.i. Filii captoꝝ ab hostibus sunt sui iuris cũ eniꝫ pꝛ sit suus hostiũ ꝛ in coꝝ ptãte nõ põt alios hẽre i potestate.ff.de acqui.re do.l.hõ liber.§.qcqd.ff.de acqui.po.l.cũ hr̃des ꝛ.ff.ad.l.iul.de adul.l.sic eueniet.ꝛ diuisio hic posita ñ recipit mediũ vt.C.ꝺ sen.paſ.l.fi.circa pꝛin. Uerbũ ptãtis capitur qnqꝫ modis.ff.de ver.sig.l.ptãtis. Ptãs q̃ data ẽ dñis i suos introducta ẽ de iuꝛ gẽtiuꝫ.vt.s̃.de iur̃ pso.§.suitus. Additio.ꝛ sic vꝫ ꝙ ꝯclusio gl.s̃.posita dñ dicit diuisiõem hic positã fore de iuꝛgẽtiũ nõ ẽ simpliciter vera q꞉ ptim ẽ de iuꝛgẽtiũ.s.quo ad ptãtem dñoꝝ.ꝛ ptiꝫ iuꝛ ciuili quo ad ptãtẽ pr̃is. Aiaduertere hic.i.alo vtere vl cogitare.

Esse i tex.capit̃ ipꝛopꝛie ꝓ fuisse. Seru⁹ qcqd acqrit acqrit dño.ꝛ lꝫ sꝫ aliquos hoc fit vuꝫ si iuste acqꝛat.l.ꝙ su⁹ i fi.ff.ꝺ acq.poſ.tñ siue iuste siue iniuste vt per dolũ vl'metũ acqrat dño acqrit vt.ff.ꝓ ẽp.l.iii.§.celſ⁹.ꝛ.§.põp ꝛ.§.si su⁹.q꞉ su⁹ ñ acqrit sibi ꝫ dño vt.j.p q̃s pso.no.acq.§.itẽ sui.ꝛ.ff.de acqr.hꝛ.l.plꝫ.tñ dñſ tenet̃ redder̃ talit̃ acqsitũ. Additio.sꝫ doc.vident̃ tenere ꝯ hanc ꝯclusiõeꝫ vꝫ ꝙ su⁹ ñ acqꝛit dño nisi licite acqsita viꝺ hic p eoſ ꝛ ꝑcipue in addi. Jaso.

Nõ hic dicit̃ d dño quo ad ptãtẽ i seruos itelligit̃ ẽt de quasi dño. vt fructuario vel bonefi. possessore. vt. j. p quas pso. no. acqui. §. de his. Justa cã seuiẽdi i seruũ ẽ. si ipsũ dñs cũ vxore inuenerit vel sibi delicto. quo cãu ⁊ occidere lz. ff. d ver. ob. l. q fuũ. ⁊ de le. i. l. qd ergo. §. si hñs. ⁊. ff. ad. l. iul. d adul. l. si marito. §. i. Si aũt alias deliqnit vel dño ñ obedierit litime eũ corrigere põt. nõ tñ vltra modũ boni viri arbitrio cõprehẽsuz. vt. C. d emẽ. ser. l. i. Dñs ẽt sine cã seruũ modice verberar̃ põt fm Jo. vt. C. d emen. ser. l. i. Sz ꝑla. dixit q nõ. alr̃ cogit̃ vendere. vt hic. ⁊. ff. ad. l. cor. de sica. ⁊ ff. e. l. i.

Qui seruuz ꝓpriũ occiderit. nõ minus punitur q̃ si occiderit seruum alienũ. hoc intelligit̃. nõ quantũ ad. l. aquil. que nõ dat̃ ꝯ dñm. vt. ff. ad. l. aquil. l. itẽ mella §. i. sz itelligit̃ quãtũ ad crialem penã legis cor. d sica. q̃ locũ hz ẽt i seruo vt i libero. ff. ad. l. cor. de sica. l. i. §. i. ⁊ iterdũ tenet̃ ciuilr̃ vt hic i gl. Cõsult⁹. i. iterrogat⁹. Cõsulo te q̃rẽs. tibi cõsulo ꝯsiliũ dãs. Interest pñcipis subditos hẽre locupletes. i auct. vt iud. si. quo. suf. §. cogitantiũ.

Nõ iterest priuati principalr̃ ⁊ interest reipub. scdario vt diximus. s. de iusti. ⁊ iur. in fi.

Seruus põt pati iniuriã ĩspecto iure naturali nõ iure ciui. vt j. d iiur. §. seruus. Add. gl. fi. hic vr̃ itelligere d fraude sui. sed credo q itellexerit de fraude domini vendentis.

De patria potestate.

In ptãte. Jus patrie ptãtis ꝓductũ ẽ de iure ciuili. ⁊ filii ⁊ filie ceteriqz descẽdẽtes p lineaz masculinaz. ex legittio mr̃imonio sunt in ptãte parẽtũ. Secus si p lineã feminaz. h. d. Nu i ptãte nr̃a sunt quos ex iustis nuptiis procreamus. Nuptie siue mr̃imoniũ est viri atqz mulieris ꝯiũctio indiuiduã vite ꝯsuetudinẽ ꝯtinẽs. Jus patrie ptãtis. so ñ ẽ ꝓpriũ ciuibus romanis. Qui ex te ⁊ vxore tua. ex filio ⁊ vxore sua nascit̃ ẽ in ptãte tua. Qui ex filia nascit̃. ñ ẽ i ptãte tua. sz pr̃is ei⁹.

Glo. Nuptie dicunt̃ a nubẽdo. i. velãdo. q2 mulieres nupte velate incedere debẽt. vt ait ysido. Mr̃imoniũ iõ dr̃. q2 mulier iõ nubit vt mater fiat.

Inter seruos proprie est contubernium vt. C. de inces. nup. l. cuz ãcillis.

Matrimonium dicitur coniunctio animoruz non corporum tm̃. ff. de re. iur̃. l. nuptias. Et illa cõiunctio significat vnionez q̃ cõsistit inter deum ⁊ iustam animam vnd apo. qui adheret deo vnus spiritus est cum eo coniunctio corporum significat conformitatem que consistit in carne inter

xp̄m ꝛ scā3 ecclesiā.i.humanū ge
nus. vñ euāgeliū v̄bū caro factū
est ꝛ habitauit i nobis. Ma/
trimoniū ɔtinet idiuiduā vite cō
suetudinez quātū ad affectōez.lz
qñq3 fiat sepatio.C.de repud.l.
ɔsensu.ꝛ in aūt.ð nup.§.si igit̃.
ꝛ q2 hec affectio qñq3 h̄r ēt ad cō
cubinā.iō addit̃ huic diffinitiōi
diuini ꝛ humani iur̃ cōicatio.ff.
de ri.nup.l.i.diuini.q2 eiusdē se
cte debent eē vt ñ sit vn⁹ xp̄ian⁹
alter iude⁹ vt.C.de iude.l.ne qs
hūani q2 foꝝ viri sequit̃ vxoꝝ. vt
ff.ad municip.l.fi.§.fi. Lz co
cubinatus sit a iure ꝑmissus.ff.ð
ɔcubi.l.i ɔcubinatu in fi.tñ iā di
cta.i.diffinitio m̄rimonii ñ ɔpe/
tit ɔcubine.nec cuilibet min⁹ le/
gitie vxoꝝ.ff.ad municip.l.si de
iure.§.fi. Jus patrie ptāt̃ cō/
sistit i septē. Pⁱo q2 necessitate
famis p̄r filiū vēdere pōt vl' obli
gare.C.de pa.q fi.dis.l.ii.Scd̄o
q2 ab eo i ius vocari ñ pōt.vt.C.
de i ius vo.l.fi. Tertio q2 ñ pōt
eē iudiciū iter patrē ꝛ filiū.ff.de
iudi.l.lis.q̄rto q2 ꝑ filiū acqrim⁹
vt.j.per quas ꝑso.no. acq.§.i.
Quinto q2 fili⁹ ɔ̄ aliū eē ñ pōt si
ne licētia pr̄is.vt.C.de bo.q̄ lib.
l.fi.§.i.sexto q2 filio iuito aduēti
tia bona.p̄r administrar̃ pōt vt.
j.per quas ꝑso.no.acqr.§.i.ꝛ lz
ɔdā dixerūt.ꝙ hoc iure alimēta
adinuicē p̄stant̃ hoc tñ ē falsum.
q2 locū h3 i emācipat̃.vt.ff.ð lib.
ag.l.siquis a liberis i pr̄i.septim⁹
effectus est. q2 inter eos ciuilis
obligatio esse nō pōt.vt.j.de i/
utili.stipu.§.itē iutilis ē. Itez
possuz petere filiū meū in ptāte.
ꝛ tūc distingue.aut detinet̃ ab ali
quo.aut a nullo detinet̃.si ab ali
quo.aut volēs.aut iuitus.si vo/
lēs petā eū per officiū iudicis.vt
ff.de lib.exhi.l.iii.§.hoc aūt.ꝛ p̄
iudiciali actōe i rē agā.vt.j.ð ac.
§.ꝑiudiciales.ñ interdicto nisi i
casu.vt si volo eū adire h̄ditatē
in qua ē h̄rs vt.ff.de acqr.h̄r.l.
sigs mihi.§.iussū ꝛ.ff.ð li.exhi.
l.si eū. In ẜo cāu eadē auxilia lo/
cū h̄nt ꝛ pl'a.s.rei vēdicatio ð iu
re romanoꝝ.vt.ff.de rei vēdi.l.
i.§.i. In tertio locū h3 interdi/
ctū.s.qñ eēt institut⁹ h̄rs. Itē
actio ē i rē ð iure qritu3.ff.de rei
vē.l.i.§.i. ꝛ de li.exhi.l.i.i.rñso

Romani dicunt̃ oēs q sunt ð
romano iꝑio.alie v̄o gētes.q̄/
dā vt sclauos tenēt filios vt sunt
claui alie vt ꝓrsus absolutos vt
frācigene.ꝛ iō caute dicit tex.talē
ꝛ qualē. Aditio hāc gl.vnica3
ꝛ sing.reputat Bal.dū dicit ꝙ
filii frācigenaꝝ nō sunt i ptāte pa
tris.i.c.ii.de fra.de no.bñfi.in/
ues. ꝛ similr̄ ipam ɔmēdat bal.i
c.i.an ma.suc.vx.in benefi.

Pater habet filium in pote/
state hoc intelr̄ si pater sit sui iu/
ris non aliter vt.ff.ad.l.iul. de
adul.l.sic eueniet.

Filii quo ad familiam sequñ/
tur ɔditionem patris.ff.de sta.
ho.l.cu3 legittime.ꝛ.j. de le.ag.
tu.§.i.

De nupciis.

Etas Masculi puberes & femine viri potētes. ita demū mrimonium ɔtrahere possūt si parentū ɔsensus iteruenerit. dūmō parētes legittimū ɔsensū pstare possint. h.d.

Naturalis & ciuilis rō suadet vt in mrimoniis filiorūfa. nō solū dz interuenire ɔsensus sz ēt iussus parentū. Filia & filius furiosi fm modū datum a lege sine pris ɔsensu mrimoniū ɔtrahere pñt. Additio de illo mō. j. in glo.

Glo. Ciues hic dicunt liberi hoīes vt. s. de liberti. §. i. hui ergo nō faciūt mrimoniū sz ɔtuberniū vt hic. & C. de icest. nup. l. cū ancillis. & in aūt. de nup. §. si vo ab initio. sz aliđ ē de iure canonico qđ pualet. vt i aūt. de ec. ti. §. i. Additio de hoc est tex. i. c. i. đ ɔiu. ser. Precepta legū de quibus hic. j. eo. p to. vt colligimus in. §. sunt & alie. j. eo. in gl. magna. Puberes dicūtur maiores. xiiii. annis. vt. j. qui mo. tu. fi. i pri. Additio hec gl. ñ bñ loquit. qz lz quo ad testā & tutelas ille dr pubes q. xiiii. ānū ɔpleuerit si sit vir. aut. xii. si mulier quo tñ ad mrionia ɔhēda appellant puberes qp pmū coir pñt c. puberes extra de spō. in pri.

Femie dicunt viripotētes i. xii. āno. vt. j. q. mo. tu. fi. i. rñso. Additō. sz dic vt i pce. ɔclusiōe In spōsalib⁹. vii. āni sufficiūt ff. de spōs. l. spōsalibus Hodie nō sunt necessaria. xv. āni i mrionio ɔhēdo vt dicebat i aūt. đ tēp. nō sol. pe. qz ille tex. loquit fz cōsuetudinē & frequētiā hoiū.

Licet qs añ tps hic positū iuenit sufficiēs ad mrimoniū. nō pp hoc ɔtrahere pōt. imo puniri pōt. l. iul. de adul. & de stupro puniri pōt. ff. de adul. l. iter liberos. i. rñ. & p hoc. ff. de ɔcubi. l. i. §. fi. si aūt de facto añ dictū tps vxorē accepit. erit vxor cū ad etatē pdictā puenerit. ff. de ri. nup. l. minorē. Additio hec fuit opi. azo. Sz ɔriū ē verū de iure canonico vt. s. dictū ē. Ille q crescit añ tps cōit. vz vsus felici duplomate. ff. de ver. ob. l. ɔtinu⁹. §. cū ita

Licet iste tex. loquat i filius i ptāte tñ idē vz i emancipatū. C. e. l. vidue. Sz ibi est ɔsiliū ñ pceptū qz ɔriū habet. ff. de ɔtab. l. ii. §. si emācipat⁹. & ff. de ri. nup. l. filius emācipatus. Rō ciuilis de qua hic i tex. ē. qz fili⁹ est i ptāte đ iure ciuili. ro. s. ti. i. §. ius. Rō natural' ē qz pr. ff. đ ius. & iu. l. iii. Pat vz ɔsentire nisi ɔdicat expsse. ff. de spō. l. i spōsalib⁹ i fi. Lex prius ɔcessit filie furiosi nubere sine cōsensu qp filio. qz forte i filia calidior sanguis ē. vt i aūt. de nō eli. §. cū igit. Sz vior rō ē pp fragilitatē sexus. vt. j. q. ali. h. i pri. Si pr fuerit abñs p triēniū. qz capt⁹ fuit vel nescit an viuat de iure ciuili pōt filia ɔhere

al' ñ.ff.e.l.si nepos.§.fi.⁊.l.si ita

Modꝰ datꝰ de iure cili i ɔ̄hē do mrionio a filia furiosi de quo s.in tex.fuit cū auctoritate cura/ toris p̄ris.⁊ dote data ſm q̄ttita/ tē prionii.vt.C.e.l.si furiosi.

Hoc ius hodie corrigit per ius canonicū. Additio.c.vide tur ex.qui matri.ac.pos.q: d iu re canonico sufficit ɔsensus eorū de quoꝝ mrionio agit. Ho/ nesta res vr hodie posse ɔ̄hēr ma trimoniū sine ɔ̄ſu sicut ⁊ intra re monasteriū.vt i aūt.d scis.ep. §.nunc aūt col.ix.

Ergo nō oēs. Inter ascē/ dentes siue descēdē tes.siue naturales.siue adopti/ uos mrionium ꝓhibet ēt p eman cipatōē adoptōe dissoluta.h.d.

Inter frēm ⁊ sororē naturalē. siue ex vtroq; parēte siue ex alte ro tm̄.ꝓhibitū est mr̄imoniū.ſ; i ter frem ⁊ sorore; adoptiuā ꝓhi bitū est mr̄m durāte adoptiōe.ſ; p̄nt ɔtrahere.adoptōe soluta p emācipatōem. Si qs velit ge nerū adoptare p̄us d; filiā emā cipare ⁊ cō si qs velit nurū ado/ ptare prius deb; filiū emancipa re. Inter eas p̄sonas que sūt i directō stipite.ꝓhibet mr̄imoniū vsq; i ifinitū.adeo vt si ada; ho/ die viueret nō poss; hēre vxorē.

Scdm .l. ꝓhibitū erat mrio niū vsq; ad q̄rtū gradū.vt.j.co. §.fris. Idē hodie de iure cano/ nico.vt ex de ɔsan.⁊ af.c.vl.S; tm̄ alr accipit gradꝰ ſm canones

q̄ ſm leges vt.j.de gradi. Fi lia i p̄tāte.fcā emancipatōe desi/ nit eē agnata p̄ri ſ; p p̄rem ñ pōt fieri agnata tali adoptiuo.ff.de adop.l.q in adoptiōe.hodie vo nō desinit.vt.j.d le.ag.suc.§.fi. ⁊ ita hoc ɔsiliū hodie non valet. Additio doc.cōiter rephēdunt hanc gl.dicētes q̄ imo hoc ɔsiliū hodie valet.ex quo imutatū non repit.l.p̄cipimus.C.de app.l. sancimus.C.de testa. Et l; ñ tol lat ius agnatōis q̄tū ad facltatē succedēdi tollit tm̄ q̄tum ad no/ mē familie vt hic.

Fratris vero. Nō l; pa truo vl' auūculo inire mr̄imoniū cu; nepte vel p nepte ex linea transuersali. Trās uersaliū vo i linea ex latere mr̄i/ monialr ɔiungi posse pmissū; ē. h.d. Licitu; ē ɔ̄hēr mrioniū cū filia sororis adoptiue. Filii duoꝝ fratꝝ vl' soroꝝ vl fr̄is ⁊ so roris qui dicunt ɔsobrini.de iur ciuili ɔtrahere p̄nt. Secꝰ de iur canonico. Additio. Amitā etiā adoptiuā.nec matertera ducere l;.q: loco parētū hēnt.

Glo. Nō quare iure cili ꝓ/ hibet.ducere filiā aui vel auie.⁊ ñ ɔsobrinā.ē q: iur ci uili hr̄ ɔsideratio ad stipitē.⁊ q: filia aui ē i p̄rio gradu quo ad sti pitē que rō cessat i ɔsobrinis.

Filia mulieris adoptate nō p hibet capi i vxorē p filiū adoptā tis.q: int cos ñ ē nālis nec cilis ɔiūctio q: illa filia nō ē in p̄tāte

matris. vt infra de here. quali. & & dif. §. qua de cā. ergo nō trāsit in ptātez illius qui adoptat mr̄ez lz mater trāseat vt. j. ti. i. §. illud &. ff de adop. l. si pr̄ sz ipsa mater ē tali filio ꝯiūcta rōne pr̄is i cui⁹ ē ptāte. ff. ð adop. l. q i adoptōe.

Materterā quis ducere nō pōt i vxorē. & matertera dr̄ soror mr̄is. Et fz gl. tex. hic itelligit ð matertera nāli. qz matertera vel auūculus nō fit adoptiōe. vt hic. &. s̄. e. §. ei⁹. &. ff. e. si qua. §. fi. al's l. adoptio. Add. doc. multū altercāt circa hāc ꝯclusionem glo. quos vide. & dicunt hanc gl. i v̄. matertera fore difficilem.

Matertera magna est soror auie materne auita magna soror aui paterni vt. j. de cōsan. & affi. §. iiii. Frater aui mr̄ni ē patruus magnus. vt. C. de suc. edi. l. i.

Hec psone iā dicte lz sint in quarto gradu. tñ ꝓhibētur capi i matrimoniū. s̄. e. §. fratris. et hoc ideo qz he persone sunt de superioribus transuersalibus q̄ habentur loco pentū. vt i hoc. §. et qz ipsa in primo gradu stipitis vt dictum ē supra.

Sicut linea directa diuidit in tres vz in ascēdētes descēdētes & transuersales. ita ēt linea collateralū diuidit i superiorē inferiorem & transuersalem.

Affinitatis. Illa que fuit pnuigna nur⁹ vel nouerca nobis matrimōio copulari nō pōt. Idē & multo magis. si adhuc sit priuigna nurus socrus vel nouerca qz vna pluribus matrimonio eodē tpe copulari nō pōt. h. d.

Socr⁹ & nouerca sūt loco matris. Add. Cornix albescit vbi scā nouerca quiescit. Affinitas siue noīa cōcernētia affinitatē et parentelā verificant in p̄nti & p̄terito. Add. qđ ē verū fm bar. in. l. cui eorū. §. affinitatis. ff. de postu. qnātū ad ꝓhibitionē mr̄imonii nō quo ad alia. Et iō statutū disponēs q iter affines debz fieri ꝯpromissuz dz itelligi de affinitate ð p̄nti p. d. §. affinitatis.

Quis ꝓhibet eodē tpe hēre duas vxores. Add. Aliogn efficit isamis. l. eū qui duas. C. de adul. Idē si quis hēret duas spōsas vel vnā spōsaz & vnā vxorez. gl. i. d. l. eū qui duas. & tex. i. l. i. in fi. ff. de infa. Idē si duas ꝯcubinas & repellit a testimōio & dignitate. gl. notabilis. i. §. si vero effusa. qui ē añpe. in ver. ex̄ñte in auct. qui. mo. na. ef. sui. quaz gl. ꝓ notabili allegat bal. in. l. ii. C. de incest. nup.

Glo. Affinitas ē reglaritas psonaꝝ ex nuptiis ꝯiūctaruz oi carens parentela sāguinis. vt. ff. de gradi. nō facile. §. affines &. §. sciendū.

Sine nuptiis affinitas ꝯtrahi nō pōt. sed fz canōes sic. Add. vt ē tex. i. c. sp. extra de co. q cog. ꝯsan. vxo. suc. Sz Ang. vr̄ tenere ꝯtrariū q imo de iure ciuili ex

illicito coitu contrahit affinitas quē vide hic. Uxor nō est affinis viro sȝ cā affinitatis. Qui hȝ generale auxiliū nō pōt peter spāle. ar. hic. ⁊. ff. de minoꝛ. l. in cāe. ⁊ de ver. ob. l. doli. ⁊. ff. de edē. quedā sī. Nouerca dicit quasi nocēs arcus. vel q̄ noua ē archa sine fructu. ⁊ fa. ff. de iof. test. l. iii. in fi. ⁊. l. iiii.

Mariti tn̄. Filiꝰ mariti ex vxoꝛe pmoꝛtua ⁊ filia vxoꝛis ex marito pmoꝛtuo iter se ꝯhere pn̄t. ⁊ cum filia vxoꝛis nata post diuoꝛtiū ex alio marito nō sūt nuptie ꝯhēde sicut nec cū spōsa filii aut cū spōsa patris. ⁊ fuiles cognatōes ipedimēto sūt nuptiis. h. d. vsqȝ ad. §. si aduersus. Spōsa filii nō ē nurus pr̄is. nec spōsa pr̄is nouerca filii. ⁊ tn̄ ex publice honestatis iusticia ab hmōi nuptiis abstinēdū ⁊ filꝛ nō ē puigna nata post diuoꝛtiū ex alio.

Si. Cognati vxoꝛis iungūt viro n̄ āt cognati viri et cognati viri vxoꝛi iūgūt n̄ āt cognati vxoꝛis. Agnati ⁊ ꝯsāguinei vxoꝛis deficiēte oi parentela viri. sucedūt i hr̄ditate viri excluso fisco. sicut succedit vxoꝛ si extat. Add. hāc gl. aliq reputant sing. aliq reprobāt. vid doc. hic. Filia nata ex quōdam vxoꝛe meā post diuoꝛtiū nō ē mihi puigna. sȝ illa q̄ añ fuit nata vt. s̄. e. §. affinitati. Seruiles cognatōnes ⁊ affinitates ipediūt mīm̄. vt hic. ⁊. ff. e. l. adoptiuis. §. fuiles. ⁊ dū dꝛ q̄ nulla ē cognatio inter eos. vt. j. de capi. di. §. q̄ aūt. illud itellr̄ quo ad ius succedendi ⁊ tutelā. hic aūt quo ad ius sanguis. Iura sanguis iure ciuili tolli nō pn̄t vt hic. ⁊. ff. d reg. iur l. iura san. q̄ naturalia sūt ⁊ imutabilia. vt. s̄. d iure na. §. pe.

Sūt. xiiii. ipedimēta mrīmonii cū his quos hic hēmus. primū ē rōe fuitutis. vt. s̄. e. i. rn̄so. ⁊. C. d icest. nup. l. cū ācillis. Scdm est ratione minoꝛis etatis. vt mares minoꝛes. xiiii. ⁊ femine. xii. vt supra. e. i. rn̄so. Tertiū rōne sanguinis qd in tria diuidit. s. ascēdentes. descendentes. ⁊ collaterales. vt. s̄. e. §. ergo. ⁊. §. inter eas. cū si. Quartū rōne adoptōnis. vt. s̄. e. §. ergo. ⁊. §. iter eas. Quintū rōne affinitatis pn̄tis preterite ⁊ future. vt. s̄. §. affinitatis. ⁊. §. socer. ⁊. §. si vxoꝛ. Sextuȝ rōne matrimonii. nā si hȝ vnā nō dȝ hēre alteraȝ eodē tpe. al's ē ifamis vt. s̄. e. §. socrū. ⁊. §. affinitati in fi. ⁊. C. ad. l. iul. de adul. l. eū. Septio p senatus ꝯsultuȝ qd vetat fieri matrimonium iter tutoꝛē ⁊ curatoꝛē ⁊ filios eorū ⁊ quandā pupillaȝ ⁊ adultam suam. vt. C. de interdic. ma. l. i. Octauuȝ per legē papiaȝ ⁊ iuliā inter senatores ⁊ eoꝝ libertos ⁊ libertas vel alias vilis conditōis feminas. vt. ff. de ri. nup. l. papia ⁊. C. de nup. l. si libertam. qd hodie coꝛrectuȝ ē i auct. vt li. dece.

§.si quis aũt. Nonũ ẽ inter pñi dcẽ ꝛ sibi subiectã rõne iurisditõ/nis. vt. C. de nup. si ꝯ. ꝛ. C. si q̃/cũ. predi. po. l. i. Decimũ ẽ per ꝯstõnẽ pñcipis cũ ea quã quis ð sacro fonte leuauit. C. de nup. l. siquis alũnam. i fi. idẽ seruat̃ de ipsa ꝯmatre. lꝫ nro iurẽ cautũ nõ reperiat̃. Undecimũ ẽ rõe hõe statis vt. s̃. e. l. si vxor. ꝛ. ff. e. l. si qua. Duodecimũ ẽ rõe ordinis ãnexi vt cũ clericis i sacris ordini bus cõstitutis. vt i aũt. quo. op. epi. §. neqꝫ aũt. ꝛ i auct. ð sciss. ep. §. siquis. Decimũ tertiũ ẽ i mo nacis ꝯuersis ꝛ monialibꝰ lꝫ non sint i sacris ordinibꝰ i aũt. de nu ptiis. §. pe. ꝛ i aut. ð nup. §. ꝑ oc/casionẽ. col. v. Est ꝛ. xiiii. i mu/liere rapta q̃ ñ põt nubere ꝓprio raptori. vt i auct. de rap. mul. q̃ ꝓ rap. §. i. Add. hoc vltimũ cor rigit̃ iure canonico quo ẽt rapta nubit raptori. qꝛ viciũ raptꝰ pur gat̃ ꝑ liberũ cõsensuꝫ. c. fi. extra de rapto.

Si aduersus. Nuptie ꝓhi/bite sũt nulle. nec appel/lantur mr̃imonium. nec vir nec vxor. nec filii nati sũt ltimi. sꝫ spu rii sicut vulgo quesiti. ꝛ dos pro tali mr̃imonio data nõ dr̃ dos. nec repeti põt. sꝫ ꝯhẽtes tales nu ptias ꝓhibitas puniunt̃ penis le galibus. h. d. vsqꝫ ad. §. aliqñ.

Nati ex illicito coitu appellã tur spurii. nec sũt i ptãte patris. nec tali mr̃imonio dissoluto dot̃ exactioni locus est.

Hi. Ulgo quesiti dicunt̃ q patrẽ licitũ demõstrare ñ pñt. vt. ff. ð sta. ho. l. vulgo.

Cui pr̃ ẽ ppl̃s pꝛ ẽ sibi nullus ꝛ oĩs cui pꝛ ẽ ppl̃s nõ hꝫ ille pa/trẽ. Spãdon grece dr̃ latine sine pr̃e filii. Dos sine mr̃i/monio eẽ nõ põt. ꝛ vbi nõ ẽ dos nec exactio dot̃. vt. C. ð do. an. nup. l. fi. §. sicut. n. Qñ hic di cit̃ ꝙ nõ ẽ locus exactõi dot̃ in mr̃imonio illicite ꝯcto. hoc ẽ ve/rũ ꝑ actõꝫ ex stipulatu q̃ dat̃ ex dote vt. j. ð act. §. fuerat. sꝫ bene põt repeti dos ꝑ ꝯditõꝫ sine cã. vel ꝑ cõditõeꝫ ob cãm cã ñ secu. Et hoc siue ignorãs siue sciens dederit. vt. ff. de ꝯdi. si cã. l. fi. sꝫ ꝯm Jo. dat̃ talis ꝯditio ignorã ter ꝯhẽti ꝛ nõ sciẽter. vt. C. de cõ di. ob ca. l. i. ꝛ. ff. de ꝯdi. ob ca. l. i. §. fi. Et bñ. Turpit̃ danti nulla ẽ repetitio. ff. ð ꝯd. ob tur. ca. l. si ob turpẽ. Ultra penas hic positas contra cõtrahentes illicitas nuptias sunt imposite a/lie pene ꝑ sacras ꝯstõnes vt est amissio bonoꝝ ꝛ ifamie. C. de in cest. nup. l. qui ꝯ. ꝛ. l. siquis icestis Sꝫ hodie ẽ cõfiscatio bonoruꝫ ꝛ exiliũ. ꝛ cinguli siue dignitat̃ de positio ꝛ verberatio si vilis ẽ im ponitur. vt i aũt. ð icest. nup. §. i.

Aliqñ autẽ euenit. Filius naturalis tm̃ curie datꝰ patrie subicit̃ ptãti. Itẽ ex ltima ꝯcucubina geniti si ipsa po stea nubat patri dictorũ filioꝝ. ꝛ exinde fiãt dotalia istrumẽta i pa

tris sui ptāte rediguntᷣ. h.d.

Glo. Cū aliquis vult filiuz suū naturalē tm̄ qui in sua ptāte nō ē facere i ptāte debᷣ i iudicio ipatoris vel p̄sidis ,puin/cie. nā i ptāte efficitᷣ loco meriti patris. ꝛ efficitᷣ ltimus loco meriti filii vt hic. ꝛ i aut. qui. mo. na. effi. sui. §. siquis igitᷣ. Et na/tus ex ꝯcubina ltimetᷣ p sequens matrimoniū. requiritᷣ ꝙ aliam vxorē nō habuit tpe cōcubinat⁹ alś ꝯ. C. de cōcubi. l. i. Cōstō de qua hic. C. de na. lib. l. cū qs.

Si nō fiūt istra dotalia ꝺ qui bus hic. lꝫ bn̄ ē matrimoniū qꝺ nudo ꝯsensu pficitᷣ sine scriptu/ra. vt in aūt. de nup. §. nuptias. ꝛ. ff. de regu. iur. l. nuptias. tm̄ fi lii p̄io geniti nō efficiūtur ltimi nisi talia fiant instr̄a. vt hic. ꝛ fa/cit ad hoc. C. de na. lib. l. cū qs. ꝛ. l. nuptias. ꝛ. l. ipatoꝝ. ꝛ. l. fi. ēt in auctᷣ. de here. que ab inte. def. §. i. ꝛ in auct. de fi. an̄ do. instru. na. ꝛ in auctᷣ. ꝺ incest. nup. §. fi. co lū. ii. ꝛ de tri. ꝛ se. §. fi.

Filii naturales sūt alendi a pa tre. Itē succedūt ex testō i totuz si pr̄ vult alius ltimus nō exn̄tib⁹ vel pentib⁹ defūcti. Alś liberis exn̄tibus i vnā vnciā pmittūtur nā les tm̄ succedere. Si vero tm̄ sūt supiores nō ipediūt eos nisi i sua ltima que supioribus debᷣ. ab itestato vero duas hn̄t vncias pa terne sbe cū eoꝝ matre dividen/das viriliᷣ qn̄ nō sūt ascēdentes nec descēdētes. Aliūt ꝛ ipi patrē ꝛ hoc i licite natis. sꝫ si illicite na ti sūt. nō imo oi bn̄ficio sunt ex/clusi. vt in auct. qui. mo. na. effi. sui. §. discretis.

De adoptionibus.

Non solū aūt. Quē admōꝫ ex mr̄io patria ptās cātur. ita ex adoptōe vel arrogatōe ltime iter ueniētc a hoc iure veteri. iurᷣ āt nouo ita demū p adoptōem pa/tria ptās causatᷣ si in psonā ado/ptantꝭ ꝛ naturalia ꝛ ciuilia iura cōueniāt. h. d. Adoptio duo bus modis fit. aut p rescriptum principis aut ex auctoritate ma/gistratus. Ex rescripto prin/cipis adoptantᷣ qui sunt sui iurisᷣ que spēs adoptōis dꝛ arrogatō. Ex auctoritate magistratus ado ptantᷣ hi qui sūt in altius ptāte si ue i p̄io gradu siue i vlterioꝛi.

Pater habēs filiū in ptāte q dat ipsum in adoptionē hodie re tinet p̄riam ptatem.

Filius adoptiuus succedit ab intestō pr̄i adoptanti.

Cum filiussa. datᷣ in adoptio nem auo mr̄no. transit in ptātez patris adoptiui. qꝛ tūc i eo ꝯcur/rūt. ꝛ iura nālia ꝛ ciuilia. ꝛ sic vi cūt ptātē pr̄is naturalis.

Gl. Filioꝝ alii sūt nāles ꝛ ltimi puta ex ltio mr̄io̊io nati vt hic. ꝛ. s. ꝺ pa. po. i pri. alii nāles tm̄ ex ꝯcubia. vt. s. ti. i. §. fi. alii ltimi tantuꝫ vt adoptiui ꝺ

qbus hic. Alii nec nāles nec le/
gittimi iuris p̄sūptōe. vt icestuosi
vel alias illegittie nati vel illicite
vt in aūt. q. mo. na. effi. sui. §. fi.
Alii sunt filii. q p̄us nō fuerūt le
gittimi. s3 nūc efficiunt̄ duobus
modis. vt i aūt. q. mo. na. efficiū
tur sui. §. i. ⁊ ō. ti. i. i fi. In ad
optōe iura ātiqua sunt immutata.
vt hic i. §. s3 hodie. Adoptio
s̄m pla. ⁊ Jo. est legalis actio ad
solatiū coꝝ q liberos nō hn̄t. pe/
ne. i. fcā naturā imitās. S3 hec
diffinitio nō pl3 gl. q2 ēt q filios
hn̄t adoptaē pn̄t. vt. ff. e. l. nec ei
§. p̄tea. ⁊. j. e. §. l3 q̄re pōt sic dif
finiri. Adoptio ē legittimus
act⁹ p quē fit fili⁹ q nō ē pene na
turā imitās ⁊ hec ē vitas. ff. eo. l.
i. ⁊. j. eo. §. minorez. Arroga/
tio d3 fieri corā p̄cipe vel coraz
alio ad hoc a p̄cipe delegato vt
C. e. l. ii. i fi. ⁊. l. arrogatōes. Si
nō ē impator n̄ pōt fieri arroga/
tio l3 impiū sp sit vt in aūt. quō.
op. ep. §. fi. Adoptio pōt fieri
corā quocunq3 magratu ēt mimo
vt i aūt. ō defē. ci. §. nulla. q2 ē ō
volūtaria iurdictōe vt. ff. ō of. p
cō. l. ii. Adoptio q̄ fit corā im
patore dr̄ arrogatio. q2 adopta/
tor iterrogat̄. an velit eū q ado/
ptat̄ sibi iustū filiū eē ⁊ adoptat⁹
an id fieri patiat̄. vt. ff. e. l. ii. vn̄
v̇. Arrogo q su⁹ ē. s3 h3 me⁹
eē necesse. P̄ris adopto suū. sed
p̄ris pmanet idē. Cōstitutio
de qua hic ē. C. de adop. l. cum
adoptiuis.

Quis n̄ pōt adoptar̄ illū quē
h3 in ptāte. ⁊ itellige n̄ filius emā
cipatus dat filiū in adoptiōe3 pa
tri suo. q2 talis filius nō fuerit na
tus emācipatōis tp̄e vel ɔceptus
nā al's in ptāte aui remāsisset vt.
j. ti. i. §. fi. Si ego adopto fi/
liū fris mei nō pp hoc hēo ip̄m i
ptāte. ⁊ qd̄ hic dr̄ naturalia expo
ne. i. natiualia. q2 ab eo auo ɔ̄hit
natiuitatē ⁊ originē n̄ a fr̄e p̄ris.
Due rōnes p̄ualēt vni. vt i
aūt. ō ɔsan. ⁊ vtī. fra. §. i. col. vi.
⁊. C. de edic. di. adri. tol. l. fi. nisi
vna sit melior duab⁹ vt colligit̄
ff. ō inof. te. l. nā ⁊ fi ⁊. ff. vn. lib.
l. scripto.

Cuz aūt ipuberes. Ar
rogatio q̄ fit
cū p̄cipis auctoritate. fieri d3 cā
cognita. i qua vēit. vt arrogator
caueat de restituēdo oīa bōa ad
eū pueta ex psona pupilli. his q
ex testō vl' ab intestato vētur fuis
sēt. arrogatōe n̄ subsecuta. ⁊ hoc
n̄ pupill⁹ i pupillari etate moria
tur. h. d. In arrogatōe d3 exq
ri cā an honesta sit. Glo. i. n̄ eo
pposito vt res eius devoret. ff. e.
l. nec ei. §. eoꝝ. Tabellio dr̄
fuus publicus. Glo. q2 publice
fuit. C. e. l. ii.

Arrogator non potest eman/
cipare filium arrogatum nisi iu/
sta causa. alias tenetur ei relin/
quere quartam bonorum suo/
rum. vltra bona per eum acqui/
sita.

Glo. Que requirũtur i hac cãe cognitõe habẽt̃ p ordinẽ.ff.e.l.si pr̃.§. i arrogatõi bus.ꝛ.l.se.vsq; ad.§.fi. Cautio ð qua hic intelli: cũ fideiussio ne.vt.ff.e.l.nec ei.§.fi.C.de v̄.sig.l.sancimus. Pr̃ arrogator tenet̃ cauere vẽturis ad successionẽ pupilli vel ex testõ vl'ab intest.vel ti.vli vel singl'ari vt legatariis oib⁹ eis ꝯsulit̃ hac cautõe pupillo decedente in pupillari etate.al's si postea ðcederet pupillaris substõ euanescit vt hic.ꝛ.ff.e.l.nõ aliť.ꝛ.l.his verbis.ꝛ.j.de pupil.substi.§.i.

Si nõ eẽt ꝓuisum per legem ꝙ dicta cautio interponeret̃.predicte ꝑsone nõ admitterentur ex testõ.cũ testm̃ sit ruptũ minima capitis diminutõe.s.p arrogationem. vt.j.quibus modis testamen.infirmã.§.non tamẽ.

Item legitimi successores siñ hac cautione non admitterentur quia pater arrogator omnia iure peculii occuparet vt.ff.de castrensi.pecu.l.ii.

Cautio de qua loquit̃ i hoc tex.q̃uis omittat̃.nihilominus pro facta habet̃ vt probatur.ff.eo.in.l.verbis in fi.ꝛ etiam probat̃ alias.C.de rei vxoria actio.l.i.§.i.

Legittimi succecessores non possunt stipulari vltra pupillarem etatem q̃uis etiam ipsi legittimi successores postea erãt admittẽdi ad successiõez si adoptio facta nõ esset. Et hoc ideo quia lex ꝓuidit eis ne lederent̃ in illo de quo erant certi.s.in successiõe pupilli si in pupillari etate decederet.ꝛ nõ de icerto.s.de successione post pupillarem etatem.q: tunc pupillus potuit testari.ꝛ relinquere cui vellet.vt.s̄.q.ex cau.§.cum ergo.

Iusta causa manumittendi filium arrogatum est.q: prouocat patrem ad iram.ꝛ in tantum vt etiam exh̄rdari potuerit.ꝛ beneficium collatu; vel cõferendum reuocari.vt.C.de reuo.do.l.fi.ꝛ in aũt.vt liber.de cetero.§.illud coll'.vi.ꝛ non intelligitur in ista causa de qua in principio glo.super verbo cã.quia illa causa nõ prouenit ex defectu suo.

Dum hic dicitur exheredauerit.intelligitur idem si preterierit.vt.ff.eodem.l.si arrogator.

Si pater caueret se filio relicturum quartam bonorum.non valeret.C.de inutil.stip.l.ex eo ꝛ.C.de inoffi.testamen.si quando.primo responso sed iubet̃ per lege;.ꝙ sic faciat.

De ista quarta que debet̃ filio adoptato vel arrogato aliqui dicunt ꝙ intelligit̃ quarta omnium bonorum arrogatoris.ꝛ sic plus habebit q̃ filius naturalis ꝛ legittimus. Alii dicunt ꝙ debet habere quartam sue partis q̃ petet per cõditionem ex constitutiõe diui pii.vt hic.ꝛ.ff.e.si ar

rogator. Et hoc ad instar naturalium ꝛ legitimorum. vt. ff. de in offic. testamē. l. papi. §. quorundam. cum similibꝰ.

Absurdum est enim hunc legitimum plus iuris habere ꝙ naturalem ꝛ legitimum. vt supra. e. §. sed hodie. in fi. Additio. circa hanc conclusionem glo. doc. variāt hic quos vide.

Pater decedens tenet filio arrogato relinquere bona aduenticia que obuenerunt post arrogationem non autem vsumfructum quez debz lucrari pater ad instar mariti in rebus dotalibꝰ. C. de bonis q3 libe. l. cum oportet. §. non autem. ꝛ. ff. fami. hercis. l. si filia. §. i. ꝛ sic verbum preter hic non excludit. ꝛ. ff. de pig. actio. l. i. in fi. ꝛ. ff. de procurato. l. sed ꝛ hec. §. penul. ꝛ facit. ff. de vulga. substitu. l. si plures. §. in arrogato.

Minore. Ars imitatur naturaz Et ideo adoptans debz precedere adoptatum plena pubertate. Et non habens filium potest in locum nepotꝭ aut pronepotꝭ adoptare. Et quando quis adoptat aliquem vt nepotem ex filio legitimo ꝛ naturali sine legitimo tantum, habz interuenire consensus filii sed non cōtra, quando aulus dat in adoptionem nepotem ex filio. hoc dicit.

Pro monstro est vt maior sit filius ꝙ pater.

Plena pubertas intelligit. xviii. annorum vt hic.

Quis potest adoptare filium alienum in locum nepotꝭ ꝛ nepotem alienum in locum filii. dum tamen in primo casu consensus filii interuenerit ne ei inuito suus heres agnascatur. In secūdo vo casu non requiritur consensus filii.

Si. Regula illa ꝙ ars imitatur naturam vt hic. quādoq3 fallit vt. j. e. §. sed ꝛ illud. ꝛ. §. in plurimis.

Monstrum est quod nō est scd̄m naturam. sed cōtra naturā vt ꝛ al'. ff. de sta. homi. l. non sunt liberi.

Si quis plures filios adoptauerit. non tenet vnumquēq3 precedere in. xviii. annis. quia i vno anno ex diuersis feminis. vel ēt ex vna possz habere plures filios ꝛ in hoc adoptio imitatur naturam vt hic.

Plena pubertas dicit pluribus modis. Aliquādo plena pubertas dicitur. xiiii. annorum. vt infra quib. mo. tute. fi. §. primo. ꝛ supra ti. primo. i. responso. Aliquando xv. annorum. vt in autē. de tempo. non solu. pecu. super do. §. generaliter. Aliquando xvii. annorum. vt supra. qui manumit. non pos. §. fi. ꝛ. ff. de postula. l. i. §. puericiam. Aliquando. xviii. annorum. vt hic. ꝛ. ff. de

alimen.lega.l.mella.

¶Potest quis adoptare ali/quem in nepotem ex filio lz non habuerit filium vel etiam vxorē quo casu est contra naturā.ff.e.l.qui vxorem.

¶Quis non potest aliquē adoptare loco fratris.C.de here. institu.l.nec apud.

¶Filius consentiendo adoptōi alicuius in nepotem. licz loquendo de iure veteri.quo vz adoptatus transiret in potestatem adoptantis.licet ergo iste filius videbatur ledi in duobus. scilicet in hereditate ꝛ in patria potestate. tamen hoc ius non cōsiderat. qꝛ contra primum poterat prouidere auus filium instituendo. nec considerauit secūdum. quia pa/tria potestas non estimatur. sed hodie vterque timor cessat.quia ꝛ succederet.ꝛ in sua potestate reincideret.C.de adoptio.l. cum i adoptiuis.ꝛ supra eo.§. sed ho/die. Additio. ¶Hec glo. ē dif/ficilis. ꝛ multum dubitant doctores circa eam ꝛ precipue do/minus Christoforus. vide. Et oportet istum tex.intelligere vel de iure veteri vel in filio arro/gato.

¶Licz alii cognati qui sperant successionem istius adoptantis. quem in nepotem videant̄ ledi non tamē tenent̄ consentire. vt ff.e.l.cum adoptio.

¶Si filius in casu huius.§.consentiat bene est. ꝛ recidet nepos adoptiuus in potestatem suam mortuo patre. ff.e.l. si quis ne/potem. Si vero non consentit. tunc agnascit̄ idest appropinquatur.siue agnatus fit ei. idest auo hic nepos ꝛ suus heres efficitur etiam filio inuito. nec recidit in potestatem eius.siue dicas eum succedere vt filium licz non sit filius siue vt nepotem.quasi ex altero filio patre mortuo natum. ꝛ hoc casu equaliter cum patruo admittet̄.vt infra de hered. que ab intesta.§.cum autem. Additio. Glo.est difficilis ꝛ ponit alios duos intellectus. Et docto/res dubitant. vide ergo glosam ꝛ doctores.

¶Filius de quo hic licz bene ipediret matrimonium filii sui ēt auo volente.ff. de ritu nupt̄.l. oratio.§.i.non tamen potest impedire adoptionem. ꝛ ratio est quia matrimonium ē vinculum magis indiuiduum. vt supra de pa.po.in prin.

In plurimis Quādo a/doptatus transit in potestatem adoptantis. vt quia fuit adoptatus ab auo materno potest adoptans adoptatum dare in adop/tionem. Et spadones idest qui/bus naturalia amputata sunt gladio.possunt adoptare vel arro/gare. sed castrati non. hoc di/cit.

Ars hic imitat̄ naturam. qꝛ sicut quis filium naturalem pōt dare alteri in adoptionē. ita ꝛ filium adoptatuȝ ab auo materno ipse auus pōt dare in adoptionē

Add. Et hoc ideo qꝛ i isto auo cōcurrūt duo.s. natura ꝛ accñs ꝛ sic consideraẗ natura sup qua fundaẗ lex concedēdo secundaȝ adoptionem.

Qui qui ex accidenti generare non possunt vt spadones bene possunt adoptare.sed si p naturam semper fuerunt inhabiles ad generandū vt castrati.i. caste nati nō p̄nt adoptare.

Gl. Textus hic ideo dicit in plurimis qꝛ etiā quād o qȝ multum differūt filius naturalis ꝛ adoptiuus.vt.j. de here. ab inte.§.minus.item etiā quia adoptiuus pater non teneẗ eum instituere vt.j.de here. ab intes. §.aliquam.

Spadones quibus cultello lꝫ spata testiculi abscisi sūt p̄nt adoptare.non autem castrati.i. caste nati.ꝛ rō est quia fortius impedimentum est nature ꝙ accidentis vt hic.ꝛ.ff.de lib.ꝛ posthu.l.sed ꝛ si quesitum.§.i.ꝛ.ii.

Uulgari sermone spado ꝛ castratus promiscue appellanẗ.

Femine. Femine non possunt adoptare.i.arrogare. nisi ex concessione principis propter eorum liberos in acie principis amissos. hoc dicit. Additio. Nota ibi ex indulgentia ꝙ femina non potest adoptare vel arrogare ex rescripto habentis auctoritatem a principe.ꝛ sic etiā comite palatino.sed opus est rescripto principis speciali. vide.l. mulierum.ꝛ ibi no.C.eo.sicut olim non poterat esse tutrix filiorū nisi id specialr̄ a principe postularetur. vt l.fi.ff.de testa.Et dicit Ange.ꝙ etiam hodie non possȝ adoptare lȝ cesset rō legis ꝛc.

Gl. Feie n̄ hn̄t libos i ptāte. ꝛ fa.ad B.ff.de suis ꝛ le. l.nulla ꝛ.j.de hꝫ.qua.ꝛ dif.§.extranei.ꝛ.ff.de ōta l.illud .§. ad testamēta. Indulgētia pricipis de qua hic dȝ de nouo petiꝰ ꝛ cōcedi vt.C.eo.l.mulieꝝ. Femina que amisit filios i acie principis.ex rp̄to ipsius pricipis pōt adoptare nō tn̄ hēbit in potestate.ad istar naturaliū qꝛ naturales filios n̄ hȝ i ptāte ğ nec adoptiuos fa.ad hoc.C.e.l.mulierē.

Illud pprīu. Arrogatus ex rescripto pricipis transit i ptātē arrogatoris cū oībus filiis suis ꝛ reb⁹.h.d. Diuus august⁹.vt germanicū adoptari nolētē i filiū adoptiuū hēret ꝑus adoptari suasit germanicū a tyberio quo facto.augustus adoptauit.i.arrogauit tyberiū. ꝛ sic tyberius nō solū trāsiit i potestate augusti.sȝ ꝛ germanic⁹

Glo. Arrogat⁹ iō trāsit in ptātē arrogatoris. qꝛ arrogaẗ q sui iuris ē vt.s̄.eo.in

pri. Oraculũ pñcipis dr̃ qđ cõ cedit̃ ad orõnez vel petitiões al terius. Liberi arrogati tran seũt i ptãtez arrogatõis. nõ solũ nati. ſʒ ẽt naſcituri ⁊ reuerſi ab hoſtib⁹. ff. e. l. ſi pr̃famil. in prin.

Apud cathonẽ. Seru⁹ a dño adoptat⁹ vel i iudicio vt filius nomiat⁹ efficit̃ hõ liber. h. d.

Gl. Qđ hic dr̃ de dño nõ hʒ locũ i extneo ẽt ſi talis ad optãd⁹ eẽt libert⁹. vt. ff. e. l. ſi pr̃ i'ſi. Cõſtitutio de q̃ hic ẽ. C. đ lati. lib. tol. l. vnica. §. ſili quoqʒ mõ. Ea q̃ hic dicunt̃ hñt locũ ſi qs ſuũ ſuũ corã iudice nomia/ uerit filiũ. dicẽdo. veni huc fili. ⁊ hoc ſm itellectũ Azo. vl' põt itel ligi ꝙ hic corã iudice agebat̃. vt fieret filius adoptiu⁹ ⁊ inde fcã fuit ſcript̃a. ñ tñ res pueniт ad p fectõez. aliud ſi hec fierẽt ex indi ciũ vt. C. de lib. cã. l. pr̃. Col/ ligit̃ ergo ex iam dict̃. ꝙ ſi id ꝙ ago. nõ valet vt ago. valet tñ vt valere põt. ſic. C. de lati. lib. tol. l. vnica. §. ſimili quoqʒ mõ. Ar. ꝯ. ff. de iuĩ codi. l. i. Additio ſʒ rñdet̃ ad illđ ꝯriũ ꝙ ibi ꝯſtabat de mẽte teſtant̃ ꝙ ſolũ voluit te/ ſtari. ⁊ ergo ſi nõ valuit vt teſtm̃ nõ ẽt valet vt codicillus.

Quib⁹ modis ius patro. po. ſol. rubrica.

Uideam⁹.

Patre mortuo non ſubſiſtente auo filii efficiuntur ſui iuris. Et idem in nepote mortuo auo ⁊ vi uo patre. niſi in poteſtatem pa/ tris recaſurus eſſet. Et hoc ſit ſi moriente auo pater illius fi/ lii ſe reperit in poteſtate. hoc di cit.

Serui liberantur a poteſta/ te dominorũ per manumiſſio/ nem vt ſupra. filii vero liberant̃ a patria poteſtate. modis đ qui/ bus hic.

Glo. Nomen parentis hic ſtricte accipiendum ẽ pro his qui ſunt ſuperiores ex li/ nea maſculina. Nam femine nõ habent filios in poteſtate. vt. ꝯ. ti. i. §. femine.

Filius mortuo patre efficitur ſui iuris. hoc verum eſt ſi ſupra patrem nullus eſt ratione pote/ ſtatis.

Non omnimodo ideſt nõ ge neraliter vt hic.

Si pater moriente auo repe/ rit ſe in poteſtate. tunc filius reci dit in poteſtatem ſuam. hoc ve/ rũ eſt niſi pater ſemel exiuit quo/ uis modo ⁊ poſtea rediit in po/ teſtatem aui per arrogationem. tunc non recideret filius in po/ teſtate eius. vt. ff. de adoptio. l. ſi pater filium. ⁊ ratio ibi nota/ tur.

Si filius efficit̃ ſui iuris pro/ pter dignitatem. vt in auct̃. con/ ſtitutio que de dignitati. §. illud tunc non habet locum iſte text⁹

q: mortuo auo filius recidit i po testate patris.

Cum aũt. Deporta tione patris vel filii. soluit vinculũ patrie ptã tis. qđ ex restitutõe pncipis recu perat. relegatio aũt nõ tollit pa triaz ptãtem. sed buitus pene sic. h.d. Sicut per morte natura lem desinit patria potestas. sic ẽt per male ficiũ pp qđ pdit ciuili tas. desinit. ⁊ sic i hoc mors natu ralis ⁊ ciuilis equiparant.

Deportatio tã patris quã fi lii soluit patriã potestatem. sz ex i dulgẽtia principis restituit.

Relegatio tam patris q̃ fi lii nõ soluit patriam ptãtem.

Seruitus pene tollit patriaz potestatez. Et dicunt serui pene qui i metalluz dãnant. ⁊ qui be stiis subiciunt.

Hl. Snia deportatõis vt va leat. i. vt statũ ⁊ ciuitatez perdat nõ potest dari nisi a qua tuor iudicibus. s. ab impatore vel ab eius vicario. vel a prefec. pto. vel a prefecto vrbis. vt. ff. de iter dic. ⁊ rel. l. inter penas. §. i. Idẽ credo in senatoribus qui parem sententiaz. i. parem habent effe ctum sententie principis. vl maio rez q̃ predicti vt. ff. a qui. ap. nõ li. l. i. §. i.

Si alius iudex q̃ predicti sen tentiaz deportatiõis det nõ man datur executioni. nisi princeps approbet eam. vel insulam. vel locum. assignet vt. ff. de le. iii. l. i. §. ii. ⁊. §. deportatos. ⁊. ff. đ iiuf. rup. te. l. si qs. §. eius.

Delicta pter que in in sulã deportat dicemus. j. de pub. iu di. per totum ti.

Relegare potest qui habz me rum imperium. ff. de interdic. ⁊ rel. l. relegatorum. i. rñso. ⁊ talis nõ est status mutatio. nec capi tis diminutio.

Deportatus dicit mortuus ciuiliter. ff. de contra tab. l. i. §. si liũ. ⁊. ff. pro so. l. vex. §. societas.

Ubi est eadem vel similis rõ. idẽ ius gstituit. sic. ff. đ v ob li. l. a ticio in fi. ⁊. j. qđ cũ eo qui i ali. po. §. istas. ⁊. ff. de edẽ. l. q̃dã. §. nũmularios. ⁊. ff. ad. l. aql. l. illđ Ar. p. ff. de colla. bo. l. si qs. i fi. Additio. So. ibi non est eadez ratio sed diuersa

Deportatus non potest resti tui nisi per principẽ. vl forte p se natuz qui põt restituere statũ. ff. de postul. l. i. §. de q̃. ⁊. §. an aũt.

Deportati per principem re stituti pristinuz statũ recipiũt. s. q̃tũ ad honores vel ordines ⁊ si milia. vt. C. de sen. pas. l. i. ergo ⁊ patriam potestatem ⁊ hoc vult hic dicere.

Si princeps in restitutiõe de portati dixerit hec verba. resti tuo te. ⁊ tunc ad omnia restitu tus videat. Sed si dixerit indul geo tibi. tunc de pena tãtũ remit tẽda cogitasse videt ⁊ ita loqui tur. C. de sen. pas. l. in insulaz. ⁊. l. si pater.

Verbū restituo generale est ad omnia.ff.de vsu.videamus ꝛ in.§.fauiana.

Relegati differūt a deportatis q꞉ non perdunt ciuitatez nec bona ꝛ sic nō perdunt patriaz potestatē vt hic ꝛ.j.de capi.di.relegatˀ quis ad tempus vel in perpetuū.sed deportatˀ tantuz in per/petuū.ff.de interdic.ꝛ rele.l.relegati.ꝛ.l.relegatorum.§.hec dif/ferentia.

In libertate inṫ istos non est differentia.q꞉ vterqꝫ liber remanet vt.ff.de bo.dā.l.sꝫ si alia.

Banniti nostri tēporis si propter malium ꝑpter qđ ꝛ ꝑdunt ciuitatez ꝛ bona sua publicentur. vel de iure vel de cōsuetudine.ciuitatū tūc deportato ꝯparantur. alias relegato.ar.ff.đ bo.dā.l.i.

Preses prouincie de iure.nō potest deportare.vt.s.§.ꝑxime diximus.nec qs relegari potest a defēsore ciuitatꝭ.§.nulla i fi. Additio. Cōclusio predicta.s.de bānitꝭ ꝛc.ē multū dubia.ꝛ ē hic magna alteratio inter doc.vide hic.

Seruus pene supplicium dominus est non fiscus ꝛ ideo fisco nō querūt vt.ff.de his qui pro non scrip.ha.l.iii.

Nouo iure nemo ingenuus fit seruus ex supplitio vt in auten.de nupti.§.qꝫ autem ꝛ.§. quia vero. Triplex erat dāna iter dānatos i metalluz. Aliqui enim dannabanṫ in metallum.i. ad fodienduz vel deportādū metallū damnabanṫ.ꝛ ēt ne fuge/rent ligabanṫ ꝛ pōdere quodam opprimebanṫ.ferro vel alio modo. Alii vero erāt qui dicebanṫ dānari i opere metalli ꝛ hii non tāto pondere opprimebanṫ.ꝛ si hinc fugiebant in metallū ponebanṫ. Alii vero erāt q in ministeriū vel fuitiuz metalloꝝ ponebanṫ.ꝛ hoc si ꝑpetuo erāt serui alˀs nō.ff.de pe.l.aut dāna.§.inter eos.ꝛ.§.qsqs ꝛ.§.in ministeriuz.ꝛ si in ꝓuincia nō habebantur metalla.vel ferrū vel alia si/milis ꝯditionis tūc ad vicinaz ꝓuinciaz mittebanṫ.ff.de pe.l.aut dāna.§.ē pena metalli. Alii sunt in opus publicū ꝑpetuo dati vel ad tps qui sunt similes relegatꝭ. vt.ff.de pe.ꝛ qdā. Sꝫ huiusmōi pene hodie nō sunt i vsu. Additio.sꝫ doc.dicūt qꝫ si dānanṫ ad tempus i opus publicū gl.verū dicit.sꝫ si i ꝑpetuū eqparanṫ de/portatꝭ.d.l.qdam. Bestiis subiciebanṫ.s.deducēdis forte.vel ēt.vt comederēt cum eis vel alia bestialia facerēt.de hac pena dic vt.ff.de pe.l.q vltio.

Filiusfami. De iure isto nulla dignitas liberat quenqꝫ a patria ꝑtāte nisi dignitas patriciatus. hoc dicit.

Militia vel ꝯsularis dignitas quē a patria potestate non libe/rat. sed hodie ex constitutione principis. patriciatus dignitas liberat.

Qd pot puatus. multoma/gis impator.

Gl. Filiusfa. dicit militare si fuerit factus miles. ad qd multa sunt necessaria vt diximus in aut. d mada. priu. §. fi. col. iii. vel militare dr si in exercicio militie fuerit. Jure isto nulla dignitas nisi pricipatus liberat quē a pria ptāte. sz hodie. xii. sunt dignitates que liberāt aliquē curia lcz a curiali oditiōe. vt. C. de curiali. l. fi. ⁊ ille heedē liberāt a patria ptāte vt in aut. ost. que de dig. §. i. ⁊. §. generalr vn cuz ibi sit osul corrigit q hic de eo dr.

Cōstitutio de qua hic ē. C. d osuli. l. fi. li. x. Patriti9 erat quasi pricipis pr. vn Salustius o pres cōscripti. nā scripta erāt eorū noia in aliquo loco vel i corona capitis sui vel aliis. Spāle est in patricio ⁊ hodie ēt in osule vt ex sola collatōe vel datōe codicillorum ⁊ dignitatis scripturis. vl per aliqd puilegiū fiāt sui iuris ēt fine administratōe. i aliis decē d qbus. s. tūc demu cū cepint administrare. vt in aut. osti. que d dig. §. i. q ē. C. d epi. ⁊ cle. aut. sed dignitas vt. C. de decur. l. fi. Jtez in tertio cāu cū ordinat eps q ē vltra supradictos cāus vt in aut. osti. que de dig. §. palā Si qlibet pr ēt vilissimus filiū suum emācipat qn vlt. vt. j. e. §. admonēdi. ⁊. §. pterea. qre h impator n poterit facere. ⁊ maxie i cāu electi pricii. Pr opellit alapis ⁊ vberibus filiū pziciū emācipar vt in aut. osti. que de digni. i. l. rn.

Si ab hostibus. Si pat vel fili9 capit ab hostibus pēdet ius patrie ptātis pp ius postliminii. ipsū aut in captiuitate moriētē ius fingit preambula hora captiuitatis decessisse. h. d. Postliminiū fingit eū qui capt9 ē in ciuitate semp fuisse ⁊ dictū ē postliminiū a limine ⁊ post. vn eū q ab hostibus captus est ⁊ reuersus postliminio reuersus recte eē dr. Sicut i domibus limina finē quedā faciūt. sic ⁊ veteres iperii finē eē voluerūt ⁊ ab eo post liminiū dictū ē qr ab eodē limine reuertebat quo amissus erat. Si quis capt9 ab hostibus. victis hostibus recupat. postliminio redisse extimat.

Gl. Hostes sunt qbus populus ro. bellū indixit vl ipsi pplo ro. ff. de capti. l. hostes.

Licet ius postliminii pendet videat hoc ē quo ad iuris fictionē. filius capti ab hostib9 ē sui iuris. vt. ff. de testa. l. lege cornelia i fi. ⁊. ff. de li. ⁊ post. l. vlt. ⁊. C. de sen. pas. l. fi. Nā pr suus est hostiuz vt. s. de iure psonarū. §. serui. ergo aliū in potestate habere non potest. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic eueniet. ⁊ ergo nulla preterita vel presentia pendent inspecto statu presenti. sed futuro vt. j. de verborum obligationibus. l. conditiones fallit tamē interdum.

Postliminiũ ē ius amisse rei recuperãde ab ex̃neo moribus ⁊ legibus ↄstitutũ. vt colligit̃. ff. ď capti. l. postliminiũ prio r̃nso.

Si qs capit̃ ab hostibus ⁊ nõ vltra deducit̃. s3 iter fines nr̃os recupat̃. ĩpropꝛie dr̃ postliminio reuersus. vel si captus ⁊ deduct⁹ vltra fines ⁊ recuperat̃ dr̃ ẽt redisse añq̃ ad limia redeat q2 sic recupat statī3 l3 ĩpropꝛie. ⁊ fa. ad hũc. §. ff. ď cap. i bello. §. i. itē ad idē. ff. ď vi ⁊ vi ar. l. q possiõnē.

Preterea emancipatõe. Per emãcipatõem tollitur ius patrie ptãtis. q̃ emãcipatio hodie põt fieri cora quolib3 mgr̃atu. ⁊ ď bonis emãcipati debet̃ pr̃i legittia ⁊ tutela si ē pupillus emãcipat⁹. ⁊ habẽs filiũ ⁊ ex eo nepotē i potestate põt vnum ex eis vel ãbos emancipare. h. d.

Emancipatio olim fiebat per ymaginarias vẽditões. Glo. nã pr̃ vendebat filium pro vno nũmo forte ⁊ emptor eũ manumittebat vt hic ⁊. ff. de capi. di. l. l. liberos ⁊ hec fiebant cũ rescripto pricipis vt hic hodie vero aliter fit vt hic Id qď potest fieri recta via nõ d3 fieri per circuitu3. q2 circuitus est euitandus ⁊ vbi potest habere locu3 veritas non est recurrendu3 ad fictionem ⁊ leges reprobant cõtractus ⁊ dispositiões fictas ⁊ simulatas vt hic ⁊ l. emptor ⁊ ibi Bar. ff. de aqua plu. ar. cum si.

Sl. Nomẽ liberi generale ẽ ad omnes iferiores vt. j. ti. ii. §. fi. Fili⁹ pꝑter hanc ymaginaria3 venditõem que oli3 fiebat dicebat̃ capite minui. ⁊ l3 hodie ñ fiat tñ dr̃ capite minui q2 statu3 mutat. vt. j. de capi. di. i. r̃nso. ⁊. §. mima.

Rescripto principis etiam oli3 fiebat emãcipatio sine vẽditõe vt puto vt. C. de emã. li. l. fi.

Recta via. i. directa ñ curua t̃ dic. i. recto iure.

Emãcipatõ põt fieri corã quo libet magistratu. ẽt si nõ h3 merũ vel mixtũ iperiũ vt i aũt. ď desẽ. ci. §. ẽt ⁊ coram extraordinariis vt duo bononicñ. coram iudice mutinẽsi. vt. ff. de ma. vi. l. ẽt. §. fi. ⁊. C. de iudi. l. vlt.

Emancipatio põt fieri coram iudice in domo sua vl̃ i alio quocũq3 loco exñte dũmo nõ i loco turpi. vt. ff. ď iusti. ⁊ iur. l. pe. ff. de arbi. l. si cũ dies. §. pe.

Pater emãcipando filiu3 d3 eũ relaxare mauu. i. d3 eũ capere per manũ ⁊ relaxare p verba ad hoc apta vel d3 eu3 relaxare manu. i. ptãte. puta qñ fit inter abñtes. vt. C. de eman. li. l. pe.

Pater añ emancipatõem occupauerat oĩa bona filii iur̃ peculii. sed emãncipando debetur ei quarta. sicut patrono in bonis liberti vt hic. ↄcor. sunt in glo.

Edictu3 p̃toris de quo i text. ponitur. ff. siquis a paren. fue. ma. l. i.

Quod hic dr̄ de bonis filii. itelligit de acquisitis ⁊ acquirendis. ⁊ de sibi a patre nunc collatis.

Sicut patron⁹ succedit liberto ab intestō in totū filiis ñ existētibus. ex testō i tertia pte bonoruz liberti. ⁊ liberis txñtib⁹ i nihilū. lz olim cēt alr̄ vt. j. de suc. liberr. §. i. ⁊. ii. ⁊. §. sz nr̄a. sic ēt erit in patre sz hec similitudo iterdū fallit vt. j.

Si fili⁹ i testō suo istituit turpē psonaz pr̄ succedit i totū. ff. si qs a pa. fu. ma. l. patronus i pri.

Interdū pr̄ i nihilū succedit. s. in sex casibus pm⁹ si pr̄ ex gūentione accepit pciū emācipatiōis a filio. nō aūt dico pmiū q̄ hodie daṫ vt. j. per quas pso. no. ac. §. hoc quoq; ⁊. C. de bo. que li. l. cum op3. §. pe. q̄ lz quodāmō puniaṫ pmiuz gūentionale ñ tñ pmiū legale qd̄ ē licitū ergo nō puniendū. C. d̄ admi. tu. l. sanctimus ⁊. C. de adul. l. gracus.

Scd̄s casus ē si filius ē miles ⁊ hz castrēsia. vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. §. si parens. ⁊. §. ē ⁊ alius. ⁊. ff. de testa. mil. l. si a milite ⁊. §. se. Itē filius alius pr̄is lz hr̄edibus nō daṫ q̄rta. vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. §. fi. secus est in filiis patroni.

Itē quādo pater coact⁹ emācipauit filiū tūc nō hz q̄rtam vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. fi. Itē actō caluisiana ñ daṫ pr̄i sicut ptono vt. d. ti. ff. si qs a pa. l. nō vsq;.

Itē pr̄ ñ hz operas a filio emācipato sicut pronus a liberto vt. d. ti. ff. si a parē. fu. ma. l. pe.

Sed ⁊ si paṫ. Si filiussa. adoptaṫ ab aliquo suo ascēdēte. transit i ptātem adoptātis ⁊ desinit eē in ptāte pr̄is naturalis. h. d. Adoptio de q̄ hic dz fieri actis interuenietibus corā gpetēti iudice. pñte adoptāte. ⁊ ēt adoptato pñte ⁊ nō gdicēte. In psona adoptātis ascendēti ē adoptatio plenissima. Additio. q̄ gcurrūt iura nālia ⁊ ciuilia vt. s̄. de adop. ⁊c.

Hl. Cōstitutōes de qb⁹ hic sunt. C. de adop. l. cuz in adoptiuis ⁊. s̄. de adop. §. sz hodie ⁊. §. si vero. Si ifans adoptaṫ in cāu huius. §. nō requiritur eius pñtia vt. C. de emā. li. l. pe. Paciētia hic gperaṫ gsensu. nā qui tacet affirmat. sic. ff. d̄ pigno. l. si fideiussor. §. cū pr̄. ⁊. ff. so. ma. l. ii. §. fi. ar. c̄. ff. de adop. l. ii. §. fi. ⁊. ff. de pcur. l. filiusfa. §. i. Additio de hoc brocardico. vid̄ hic plene. Ang. de are. post Bar. Licz i cāu huius. §. ñ tollaṫ ius patrie ptātis oio. q̄ vz solū transferri. tñ bñ tolliṫ quo ad pmiū. ⁊ ergo bñ poniṫ i hoc ti. Si qs idebite iudicatur. non esse in potestate mea nō efficitur sui iur̄ cū snia nō faciat ius. imo remanet in ptāte mea. lz quo ad me pro emancipato habeatur. ff. de condi. inde. l. iul. in pn. ⁊. l. vlt.

Illud aũt. Conceptus añ emancipatõem. vel datõem i arrogatõem patris. remanet in ptãte aui. secus si post ꝯcipiat. ⁊ pr̃ non cogit̃ inuitus emancipare filiuꝫ nisi ex cã. h. d. cũ gl. Qđ hic dicit̃ i filio nã li. hꝫ ẽt locũ in adoptiuo. Additio lꝫ aliqui dixerint solũ hr̃e locũ in naturali vt i gl.

Sl. Est hic dr̃ia inter manumissiõem ⁊ emãcipatõem q: secus ẽ in ãcilla ꝑgnãte manumissa. vt. s̃. de ige. §. sufficit ⁊. ff. de acqr. re. do. l. fi. ⁊. C. de ꝓba. l. matrẽ. Nullus filiꝰ põt cogere parẽtẽ i cuius ẽ ptãte vt ipꝫ emãcipet. ſꝫ fallit i quatuor casibus. ⁊ iõ dicit pene. Prius casus ẽ si pater agnouit legatũ sibi relictũ hac ꝯditione vt liberos emanciparet. q: tũc ꝯpellit̃ officio iudicis extraordinario emancipare. ff. đ ꝯdi. ⁊ đ. l. si cui. Secũdus ẽ si pr̃ adpotauit ꝓuignuꝫ suũ cogit̃ eũ emãcipare. si ipo pubere fcõ ꝓbauerit sibi nõ expedire ẽẽ in ptãte. vt. ff. de adop. l. nõ nũꝙ ⁊. l. se. Idẽ in quolꝫ adoptiuo. ff. de minor. l. ii. §. si qs minor. Tertius cãus ẽ si pr̃ necessitat filiã ad peccãdũ. vt. C. đ ep. aud. l. si lenones. Quartus est si pater filiuꝫ. male ⁊ cõtra pietatẽ tractauerit. vt. ff. si qs a pa. l. fi. Itẽ ecõtra filius non põt cõpelli vt emancipet. vt in aũt. qui. mo. na. effi. sui. §. generaliter coll'. vii.

De tutelis. rubrica.

Ranseamꝰ.

Inter ꝑsonas que sui iuris sunt. alique sunt i tutela vł cura tõe. aliqua vero ñ. ⁊ intellect̃ his qui sunt sub tutela vel cura intelligunt̃ ⁊ relique. Et tutela ẜm ẜuiũ iurcõsul. sic diffinit̃ ẽ ius atqꝫ ptãs i capite libero ad tuendũ eũ, qui ꝑꝑ defectuꝫ etatꝭ se defendere nequit. a iure ciuili data ac permissa. h. d. Tutor hꝫ nomen a re. q: dicunt̃ tutores quasi tuit ores. simile in editiciis.

Sl. Qui i tutela vł cura sunt sui iuris sunt. filiusfa. ergo ñ põt hẽre tutorẽ vł curatorẽ vt hicꝰ ⁊. C. de cura. fu. in pri. l. fi. ⁊ lꝫ videat̃ dici ꝯ̃riũ i. l. fi. §. i. C. de sen. pas. tñ ibi filiꝰ ñ erat ṽe i ptãte. q: pat̃ erat đportatꝰ. vt diximꝰ. s̃. ti. i. §. cũ aũt. Cõtrarioꝝ eadẽ ẽ disciplia. vt hic ⁊. s̃. đ his q sũt sui i pri. Tutela ẽ ptãs violẽta. tã ex pte tutoris ꝙ̃ pupilli. ex pte tutoris q: dat̃ inuitus q: nõ ẽ munus publicuꝫ. j. de ex. tu. ⁊ cur. i pri. Ex pte pupilli q: datur ẽt inuito. vt. ff. de tu. ⁊ cur. da. abꝰ his. l. nec non. ff. de tute. l. ii.

Alia ẽ potestas tutoris in pupillum. quã patris in filium vel domini in seruum. Nam illa ad commodum vt infra per quas per no. acqui. §. i. ⁊. s̃. de his qui sunt sui vel ali. iuris. §. ii. Ista vero ad onus tenetur

enim tutor de dolo ꝛ lata culpa. vt. C. arbi. tu. l. ii.

Itē per hoc ꝙ tutor datur inuito differt a curatore qui volēti daẗ. vt. ĩ. de cura. §. itē inuitus. ꝛ. ff. e. l. iii. §. si pupillus.

Ius hic pōt intelligi ad cogendum. potestas ad impandū.

Pupillus nisi sit sui iuř non pōt habere tutorē. vt. s̄. i prin.

Itē si ē dubius pōt hēre tutorem. vt. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. et qui. Seruo i aliquo casu datur tutor. ꝛ lꝫ sm glo. i hoc ē legum cōtrarietas. vt pꝫ i ea. tn̄ ista ꝯrietas ita soluiẗ.

Si relinquiẗ seruo fideicōmissaria libertas ꝛ hereditas ab eodē prestanda. pōt seruus cogere istitutū vt hereditatē adeat. ꝛ tūc suo datur tutor. vbi aūt ab vno hereditas ꝛ ab alio libertas relicta ē. non pōt nisi prius ei prestita libertate. tunc eim coget aliuꝫ heredem hereditateꝫ adire ꝛ sibi restituere. Tutor ē ad tuēduꝫ ꝛ in hoc differt a patria potestate que nō ē ad tuendū sed ad gubernandū ꝑut vult vel sibi acquirendū. Tutor datur ꝓꝑ defectum etatis. ꝛ in hoc differt a curatore qui daẗ non solū ꝓꝑ defectum etatis sed ēt ꝓpter morbū. vt furioso ꝛ mente capto. vt. ĩ. de cura. §. item furiosi.

Tutela ē de iure ciuili lꝫ oēs fere cōtractus sint de iuregētiū. vt. s̄. de iur. na. §. ius aūt.

Ptās tutoris diciẗ data. s. a legē vel a iudice. ꝑmissa vero a testatore. vt. ĩ. e. permissuꝫ. vel diciẗ data persone. s. principalr ꝑmissa vero rebus scđario vt. ĩ. ti. i. §. certe. ꝛ. ĩ. de excu. tu. §. datꝰ.

Tutores ꝛ curatores in hoc conueniūt ꝙ ambo dicuntur defensores ꝛ plerūqꝫ sic appellanẗ. vt. ff. de lega. iii. l. cū filio. §. i. ꝛ ff. de mino. l. ii. §. ii.

Prefectus vigiluꝫ ꝛ qui cuꝫ eo de nocte vadunt dicunẗ editui. q̄r edes tuenẗ. ff. de of. prefe. vigi. l. iii. §. sciendum.

Permissuz ē taqꝫ. Pat pōt filio suo pupillo tutorē dare in testō. itē ēt nepoti ex filio dūmodo non sit in potestate sui patris recasurus. h. d.

Filio mortis tp̄e aui in potestate aui existēte. q̄r tunc nepos recasurus ē in potestatē pr̄is nō pōt ab auo dari tutor nepoti.

Additio. ꝛ ergo q̄r femine nō habent filios in ptāte. vt. s̄. de adop. §. femine. ergo filio suo tutorē dare nō possunt in testō. vt l. ii. ff. de confir. tu.

Glo. Quia ois tutela vel ē testamētaria vel datiua vel ltima. ita prius de testāria vt de digniore videnduꝫ ē in hoc titulo ꝛ. ĩ. de aliis. Impuberibus daẗ tutor ēt inuitis. vt. ff. de tuto. l. iuito. hoc ēt tutori ꝛ p̄fidi lꝫ. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his l. nō tm̄. §. si. Patri ꝑmittiẗ daẗ tutorē filio naturali tm̄ i his

que sibi relinquit. vt. C. de ɔfir. tu. l. fi. Tutor pōt relinqui in testō. vl' i codicil' testō ɔfirmatis. vt. ff. de test. tu. l. iii. Illō qd dr̄ hic i ṽ. itaqȝ hȝ ēt locū in filio milite vt. ff. ď test. tute. l. ii. ⁊ hȝ locū i filio q nūq̄ exiuit ptātem patris. puta per arrogationē. qꝛ tūc filius nō reincideret i ptātē pr̄is mortuo auo. ff. ď adop. l. si pr̄. ⁊ l. si fili⁹. ⁊ de hoc dixi. s̄. ti. i. §. i.

Cum aūt i plib⁹. Pr̄ pōt dare tutorē posthūo qui si natus eēt foret i ptāte sua. h. d. Sicut i plurib⁹ cāis posthumi p iā nati habēt̄. ita ⁊ in datōe tutele. Si fili⁹ emācipat⁹ ē vel mortu⁹. tūc nepotes ex eo sunt sui iuris mortuo auo. vt. s̄. ti. i. in fi. vn̄. ex testō aui pn̄t hr̄e tutorē vt hic.

Hi. Posthumi hn̄tur p iaȝ nati. quotiē de ɔmō eorum querit̄. ff. de sta. ho. l. qui i vtero nō si de ɔmō alioꝝ. vt. ff. de ṽ. sig. q dicim⁹. vel si de ɔmō matris. ff. de sta. ho. ipator.

Posthumi de quibus hic nō intelligūtur si nati ex cōcubina. nisi i his que pr̄ sibi dimitteret. C. de cōfir. tu. l. fi. tales eim non nascerent̄ i ptāte. s̄. ď nup. §. fi.

Sed si emācipato. Datio tutele filio emancipato impuberi. nullius ē momēti. nisi per p̄sidem cōfirmaret̄. h. d. Si pr̄ daret tutorē filio emācipato ipuberi i testō sine cōfirmatōe p̄sidis nō valeret. qꝛ n̄ eēt i ptāte. vt. s̄. e. §. pmissū. ⁊ si iste tutor dr̄ testārius deret p̄ferri ltimo. vt. ȷ. ti. i. i pri. quidā tn̄ dicūt q nō ē ,pprie tutor sȝ soluȝ pōt admitti. ⁊ p hoc. ff. de verb. si. l. lege. ⁊ i auc. de defen. ci. §. si decetero. ⁊ ita ltimus tutor huic p̄fert̄. vt. ȷ. ď attil. tu. i pri. ⁊ qn̄ i tex. dr̄ q ē admittēdus sine iquisitōe. hoc ē q vr̄ approbata sufficientia eius p pr̄ez quo ad satisdationē. s. an sit locuplex vel n̄. sȝ n̄ q p̄ferat̄ ltimo. Add. doct. tn̄ cōiter tenēt q p̄ferat̄ ltimo quos vide. Tutor dat⁹ in testō per pr̄ez filio emācipato p iudicē cōfirmādus ē sine iquisitōe. qꝛ n̄ satisdat. s. rē pupil. sal. fo. i tē an locuplex sit vel n̄. vt. ff. ď ɔfir. tu. l. i. Si tutor dat̄ filio a mr̄e in testō. lȝ talis tutor non satisdet. tn̄ cū inquisitōe ɔfirmandus ē a iudice. vt. d. l. dr̄. ⁊ C. de cōfir. tu. l. i. Et rō dr̄e iter patrē ⁊ matrē ē memoria p̄cedētis pr̄ie potestat̄. vt. ff. de qō. l. vnius. §. seruus. ff. de cura. l. fi. ⁊ facit ad hoc ȷ. de satisda. tu. in prin. ⁊. ff. ď lib. agno. l. i. §. iul. ⁊. C. ď epi. aud. l. decreatōibus. Add. doc. dicūt q rō dr̄e istarū ɔclōnū ē qꝛ debile ⁊ fragile ē iudiciū mr̄is nō ita iudiciū pr̄is. ar. ff. q pe. tu. ⁊ no. glo. i. l. i. C. de cōfir. tu.

Qui dari tutores te. pn̄t.

Ari aūt. Etiā filius famil'. pōt dari

tutor. et seruus pprius cū liberta te quā p legē ɔsequit̄ si n̄ dec̄. et error viciat dationē tutoris fcā̄ de suo pprio. Et silr datio fcā cū hac ɔditōe si liber erit. que ɔditō nō viciat i suo alieno. Itē furiosus et minor pōt dari tutor cū cō positus aut maior erit. h. d.

Non solum pr̄famil. s3 et filiusfa. et suus pprius cum libertate pōt dari tutori in testō. Add. Rō dubitādi de filiofa. fuit qr ex quo fuit subiectus alterius potestati. nō videbat̄ posse hr̄e aliū sub ptāte. Rō decidēdi dicet̄ in glo. ii. Si suus in testō sit datus tutor nō expressa libertate cō sequit̄ tacite libertatem directā a lege. Error status in suo pprio viciat dationē tutoris.

Seruus alienus pōt dari tutor in testamēto cū liber erit. sed suus pprius non. Add. rō differētie. qr hoc casu ex quo testōr h3 ptātem cōferēdi libertatem. n̄ ɔferēdo videt̄ illudere actū. ar. i l. cum heredes. §. i. ff. de sta. lib. que rō cessat in seruo alieno. qr n̄ ē in eiꝰ ptāte eidē3 libtatē ɔferre.

Hl. Mutus vel surdus nō pōt dari tutor. qr tutor et loqui et audire d3. vt. ff. de tute. l. i. §. pe. et fi. Filiusfa. pōt esse tutor nō ob. pr̄ia ptāte qr tutela ē ius publicū. vt. j. de excu. tu. in prin. nō curat̄ ergo ius pr̄ie potestat̄. vt. ff. ad treb. nā qō. i. rn̄. ff. de his qui sūt sui vel alie. iur. l. filiusfa. Add. Hoc quod di q̄ i his que sūt publici iur̄ n̄ attēdit̄ pr̄ia ptās. itellr̄ i his que sūt publici iur̄ i quibꝰ qs agit tāquā publica p̄sona et publica auctoritate electā vt ē mḡratꝰ et tutor vt iuribꝰ. s. all̄. secꝰ si ageret vt p̄sona priuata et ppria aucte. vt faciēdo testm̄ i quo bn̄ curat̄ pr̄ia potestas. l. seruū. C. q te. fa. pos.

In casu quo filiusfa dat̄ tutor pr̄ tenet̄ de peculio nisi agnoscat tutelā. qr tūc tenet̄ isolidū. ff. de tute l. si filiꝰ. et ff. de ad. tu. l. luciꝰ ticiꝰ. Add. de hoc qn̄ pr̄ dr̄ agnoscere legatū. vide hic p doc.

Seruus nō pōt dari tutor a p̄side. C. qui da. tu. l. in seruili.

Quis nō potest dare seruum tutorē hoc expresso q̄ sine libertate. &c. vt. s. q ma. nō pos. §. l3 i fi. et C. de ne. ser. l. quidā. §. illo.

Si suus cēt datꝰ tutor i codicill' n̄ hēret libertatē directā. C. de fideicō. li. l. et si nō ascripta. silr p eplam. Ille dat̄ tutor solū q h3 testamēti factōnē. ff. de tes. tu. l. testō. al' incipit si quidē. hoc intellige de testi factōe passiua et hāc ēt h3 seruus. j. de here. qua. et dif. §. testi. Error i pprio suo nō ē verisitis. C. de rescin. ven. l. qs quis Et hic forte erat error qr ex cā hereditaria nouiter hēbat. vt ff. de reg. iur. l. qui in alterius. et ff. de vsuca. §. quod āt Quod hic dicit̄ de errore i seruo pprio. multo magis locū h3 i alieno. vt ff. de fideicō. li. l. generalr. §. siquis tutorē. et ff. e. si quis tutorē.

Seruus autē. Alien⁹ suus sub conditōe libertatis future tutor i testamēto creari pōt. ꝓprius autez sub conditōe ꝓdicta tutor inutiliter daē. Et furiosus ꝛ minor datus tutor. tunc erit cū reperieē cōpos mentis. vel cum maior fact⁹ fuerit. h. d. Add. ꝛ hoc sūmarium positū fuit in prece. §.

Seruus alienus nō pōt simpliciter dari tutor i testō.

Furiosus ꝛ mior pñt dari tutor in testō sed tūc demū administrare permittiē. cuz ad sanitatē vel ad legitimā etatē peruenerit.

Add. Et illo interiz existēte in furore vel minori etate. alius dabiē tutor a iudice. non autē veniet ltimus. l. si quis sub conditōe. ff. de testa. tu. qui definet esse tutor ipso veniēte ad sanuz intellectum ꝛ habēte dilucida interualla. vide Ange. hic.

Gl. Seruus datus tutor cuz liber erit. non erit liber directo sed ꝑ fideicō. ff. de testa. tu. l. si hereditas. §. fi. ꝛ. C. de fideicō. li. l. si non ascripta.

Seruus inutiliter daē tutor sub hac ꝯditōe si liber erit. sicut ēt inutilis dr̄ stipulatio ꝓpter inutilem adiectionē. ff. de stip. ser. l. sed si ibi. Et hic intellectus ē verus aliis reprobatis in glo. vt ff. de re. iur. l. actus. Furios⁹ datus tutor tūc erit cū ꝯpos mētis fuerit. siue hoc dicaē a testōre siue nō. vt. ff. e. si hereditas. §. si furiosus. ꝛ fa. ad hoc. ff. de iudi. l. cū furiosus. i. rñso.

Ad certum tp̄s. Ad certū t s ꝛ ex certo tpe sub cōdi. ꝛ añ heredis instōem tutor dari pōt. secus aūt ad rē certā vel cām. h. d.

Tutor daē persōe ñ cāe l'rei.

Glo. Ad certū tp̄s puta vsq; ad pascha. ex certo tēpore puta a pascha in antea. ff. de ac. ꝛ ob. l. obligationū.

Tutor lz possit dari sub ꝯdi. ꝛc. vt hic a testōre nō tñ a iudice. ff. de reg. iur. l. actus. Add. rō differētie inter iudicē ꝛ testōrem ē. qr dato tutore sub cōdi. a testatore pendēte tpe aut ꝯdi. pōt ꝓuideri interim pupillo d̄ tutore legitimo vel datiuo. secus qñ ē datus est a iudice. ĩ. de admini. tu. i principio. Sed dñs Jason dubitat de hac rōne. vide.

Curator bñ daē ad certā cāz nō aūt tutor. vt. C. d̄ ad li. da. tuto. l. ad litē. ꝛ ibi tutor ꝑ curatore poniē. ꝛ tutor bene daē vniuersitati rerū non rei certe. ff. de tute. l. si testō. Tutor daē ꝑsone. s. principalr ꝛ nō rebus sz bene scd̄ario. ꝛ daē ꝑsōe pupilli pricipalr vt eū istruet bōis moribus ꝛ ēt salaria prestet mgr̄is ei⁹. ff. d̄ admi. tu. l. ꝯplures. §. in primis. ꝛ. C. de ali. prestā. l. fi. Secundario autem rebus datur infra de excu. tuto. §. datus. Sed in curatore eꝯ. nā pricipalr reb⁹ scd̄ario ꝑsōe daē. C. d̄ nup. l. i copulādis

Siquis filiabus. Tutor dat⁹ filius z filiabus intelligit quoqz datus posthumis. nepotibus vero nō. nisi liberis dederit. Et appellatōe posthumoꝝ ꝯtinent postumi pmi z vlterioris gradus. h. d. Filii vel filie appellatione posthumus z posthuma ꝯtinentur filii. z appellatiōe liberorū continentur omnes descendentes. nepotes aūt non cōtinebunt appellatiōe filiorum vt hic.

Glo. Hec dictio filii ꝯprehēdit posthumuz z postumā cum masculinū possit cōcipe feminū. sz hec dictio filie nō cōprehēdit vtrunqz cū femininum non cōcipiat masculinū. vt. ff. de le. ii. si ita scriptum. z. ff. de le. iii. qui duos z. l. seruis legat.

Appellatiōe natoꝝ etiam nō nati ꝯtinent dūmodo de eorū cōmodo tractet. ff. de sta. ho. qui i vtero. z. ō. ti. i. §. cū autē. z sa. ff. de tes. tu. l. si qs ita. §. i. z. l. ꝙ si.

Hoc qd hic dicit i tex. ꝙ appellatōe filioꝝ nō veniūt nepotes hoc habet locum. sm cōem vsum loquēdi nō aūt sm verā significatiōez verbi. qꝛ filius dicit a phi los qd ē amoꝛ. z iō nepos dr filius z etiā quilibet quē pater diligit pꝛna affectiōe vt. ff. de v. sig. l. liberoꝝ. §. sz z si pap. Additio de hac cōclusiōe vide doc. quia variant. Appellatōe posthumoꝝ veniūt tā filii ꝙ ceteri ex filiis nascituri q sūt posthumi sūt p. l. velleiā. vt. ff. de iiust. rup l. posthumoꝝ. z. j. de exhr. li. § posthumi. z. ff. de lib. z post. l. gallus. i. rūso.

De legit. agna. tu. rubrica.

Quibus aūt. Pupillis nō hn̄tibus tutorē testātiū. lex. xii. tab. dat agnatos in tutores legittimos. dūmō sint mares. z maiores. xxv. ānis. z sane mētis. h. d.

Agnati dicunt p virilis sex⁹ cognatōem iūcti. veluti. fr ex eodē pꝛe natus. z fratris filius. nepos ve ex eo. Itē patru⁹ z patrui filius. nepos ve ex eo. Cognati aūt dicunt qui p feminini sexus cognatōez iūgunt. Itaqz amite tue filius nō ē tibi agnatus sz cognatus. Qui nascunt patris nō mrīs familiam sequūtur.

Gl. Lex. xii. tab. vocat agnatos ad successiōem z ergo ēt ad tutelā z eos vocat verbis z snia. z nisi gerāt. eoꝝ piculo agit ff. e. l. legittimos. qnqz dat tutela ex snia legis. xii. tab. nō aūt ex verbis vt in pꝛono respectu liberti qdam defert. ex extensione vt que defert parētib⁹ respectu filii emācipati qdam defert solū pp qdam ꝯfidentiaz vt. j. de fid. tu. Additio de his oibus vide hic plē p doc. Vocant agnati ad tutelā si sūt maiores. xxv. annis vt. j. ō fidu. tu. i fi. z minores. lxx. alias excusant. vt. j. de excu. tu. §. item maiores.

Nomē cognatōis generale ē.nā ois agnat⁹ ē cognat⁹ sȝ nō eɔ.vt hic.ꝛ.ff.e.sūt āt. Frat pr̄is qui dr̄ patru⁹ ē tibi agnatus si fuerit natus ex eodē pr̄e tuo. alioquin ē cognat⁹. vt.C. de le. heredi.l. fi.§.sȝ nec.ꝛ.§.cū aūt Cōiuncti p lineā femininā.dicunt̄ cognati nō agnati ēt si masculus iterueniat.quia ispecto femineo sexu sūt cognati Amita ē tibi agnata. quia p pr̄em tuū tibi ꝯiūgit̄ non eius fili⁹. Familia hic capit̄ p agnatōe lȝ ꝛ alias multas significatōes hēat.vt.ff.de ver.sig.l. pnūciatio.§.familie.ꝛ fa.C.ꝺ v̄.sig.l.fi.ꝛ.s̄.de pa.po.§.fi.

Quod aūt lex. Intestatus quo ad tutelā dr̄ ēt qui fcō testō ꝺcessit i quo nō disposuit ꝺ tutela. vel cui⁹ dispō effectū sortiri nō potuit.h.d. Et que fortiori vinculo sūt ligata difficili⁹ tollūt̄.ꝛ capitis diminutōe agnatio tollit̄.h.ꝺ.

Jus agnatōis ꝛ cognatōis differt.qꝛ agnati hn̄t ius p̄rogatiuū ad cognatos vt p̄ferant̄ i hr̄dıtatibus ipsis cognatis.vt.j. de le. ag.suc.i.rn̄. Deficiētib⁹ agnatis i hr̄ditatibus ꝛ tutelis cognati admittūt̄.iter quos ēt agnati vocant̄.qui defierūt eē agnati p minimā capitis dinutionē.s. per emācipatōem.vt.j.de here.ab intest.§.admonēdi. Illud ius p̄rogatiuū ꝺ quo.s̄. i p̄ria ꝯclōne. qꝺ hn̄t agnati qꝛ hn̄t vltra iura cōia.p.l.xii.ta.facile pdūt.ꝛ ergo tollit̄ oībus moīs capitꝭ dinutōis.s.maxia media ꝛ mima. vt j.ti.i.§.qꝺ aūt. Sȝ hoc fallit in duobus casibus i quib⁹ nō tollit̄ p mimaȝ.prim⁹ iter frēs lȝ alter emancipet̄.C.ꝺ le.ᵗtu.l.iiii. Itē inter patrē ꝛ filiū.vt.j. de le.ag. suc.§.fi.ꝛ pp hoc in tex.hic dicit plerūqȝ. Add.sȝ ꝭm docto. iste due fallētie nō sunt ꝺ iure veteri sȝ de iure nouo.vide doc.hic.

Jus agnatiōs qꝛ ē nomē iuris ciuilis iductū a.l.xii.ta.iō facilius tollit̄.s.p oēs modos capitꝭ di.sȝ ius cognatōis ē nomē ipositum rōne sanguis.ꝛ ergo nō ita faciliter tollit̄. Unū ius ciuile per aliud facile tolli pōt. vt hic. ꝛ.ff. de reg.iur.l.nihil.Sȝ iura naturalia.i.iura cognatōis sic dcā qꝛ ea qs ꝯsequit̄ p natiuitatē.vt.s̄. de adop.§.sȝ hodie.i fi.iō non sic faciliter tollūtur. Jura naturalia nō vtiqȝ.i.nō certe tollunt̄ capitꝭ di.oib⁹ modis. Add. iura naturalia nō tollūt̄ in totū p ius ciuile sedꝫ pn̄t modificari vt no.bar.i.l. oēs ppli ff. de iust. ꝛ iur.ꝛ Ange.de are.s̄.de iur.na. §.i.ꝛ pe. Itē nec tollūt̄ ea que naturalē habēt equitatē.ff. ꝺ ca. di.l.eas.ꝛ.l.legatuȝ. Cognatio aliqua ē ciuilis tantū vt per adoptionē.ff.de adop.l.qui i adoptōe aliqua naturalis tantuȝ. vt ad filios tm̄ naturales. Aliqꝫ naturalis ꝛ ciuilis ꝺ qua hic. vt. ff.de gradi.l.nō facile.§.i.

Jur̄ ciuili tutela ꝛ hr̄ditas tri

bus modis deferunt aliquādo ex verbis ⁊ snia legis.xii.tab.vt in agnat.aliqñ ex snia tm̄ vt.j.ð le.pa.tu.⁊.j.de fidu.tu. Aliquādo ex aliis legibus vetib⁹ vł nouis.ff.ð ca.di.l.tutelas. Additio gl. ista inquātū loquit de tutela approbat.sꝫ inquātū loquit de hereditate reprobat qꝛ hereditates nō deferit nisi ex verbis legis ⁊ nō ex snia tm̄.vide doc.hic.

In duob⁹ pmis casibus iā dictis ius pdit.p ocm capit di.nō aūt i tertio vt hic ⁊.d.l.tutelas.ð ca.di.ff. Capit diminutio tollit futuras tutelas tm̄ nō aūt pteritas adimit.ff.vn.li.l.fi.lex enīz deferēs ltimā tutelā diuinare nō potuit de futura capitis di.C.de tes.l.iubemus in fi.ff.mā.l.fi fideiussoꝛ.i.rñso. Additio.sꝫ certe. Hec gclusio cōiter a doc.reprobat.qꝛ capit di.nō solū tollit tutelas futuras.sed etiā pteritas licꝫ secus sit in hereditate.vid doc.hic. Hodie istam doctrinam agnatiōis querere nō oppꝫ cum agnati ante cognatos nihil habeāt vt in aūt.de here.que ab inte.de.§.ex his. Additio nō q hodie p emancipatōem non tollit ius agnatiōis.ita azo.i sum.i.l.fi.C.dele.tu.vide doc.hic.

Licet maxima ⁊ media capitis di.iura cognatōis tollant vt j.ti.i.tñ ipsa gsanguinitas ñ tollit.l.iura sanguinis.ff.ð re.iur.

De capitis diminutione.

Additio. Iste titu.venit ad declaratōez.§.q aūt.s.ti.px.alias esset hic in epte positus.

Stautē. Capitis diminutio que est prioris status cōmutatio.in libertate.in ciuitate ⁊ familia cōsistens.est triplex.maxima cum libertas ⁊ ciuitas pditur.media cum libertate retēta ciuitas ⁊ familia perditur. minimā vō cum libertate ⁊ ciuitate retenta.familia perdit. Et priuatio presupponit habitum.⁊ dignitat mutatio.capitis diminutiōem nō inducit.h.d.

Maximā capit diminutōez patiunt serui pene.pp atrocitatem snie.⁊ liberti pp ingratitudinem reuocati in seruitutē.⁊ illi qui se ad pcium pticipandū.venūdari passi sunt. Is cui aque ⁊ igni interdictū ē.vel qui in insulaꝫ deportatus est patit mediam capit diminutiōem qꝛ retēta libertate ciuitas amittit. Minimaꝫ capitis diminutōem patit cuius status gmutat.vt si qs sui iur transit in alterius ptātem per arrogatiōem vel ēt si filius i potestate a patre emancipat. Seruus si manumittit.capite nō minuit qꝛ nullū caput habuit. Additio ⁊ sic priuatio psupponit habitum.

A senatu vel ab alia dignitate motus nō minuit cap.

Maxima ⁊ media capit di. tollit cognatio.nō nūma. Seru⁹ ēt manumissus ñ recipit cognatōez.Sl.nisi restituat ⁊c.

In insulaz deportat⁹ ꝑdit co/ gnatõez. Tutela deferẽ agna tis.s.ꝓximiorib⁹.⁊ si fuerit plr̃es eiusdẽ gradus oẽs simul vocanẽ

H. Hic status ꝯsistit i trib⁹ in libertate.ciuitate ⁊ fa/ milia.⁊ cũ ꝑmũ.s.libertatẽ qs ꝑ/ dit.ꝑ ꝯñs duo vltia ꝑdit cũ vero ſm.s.ciuitatẽ ꝑdit retinet primũ. s.libertatẽ.⁊ ꝑdit vltimũ.s.fami liam ⁊ tũc dr̃ media capit̃ di.cuz võ vltimũ ꝑdit retinet duo pria ⁊ dr̃ minima capit̃ di.vt i hoc ti. ⁊.ff.eo.l.fi. Additio.⁊ opi.pla. nõ ẽ tenẽda.q2 nõ ꝓbaẽ.l.l.illaz de colla. Caput hic idem ẽ qꝺ̃ statuſ vt.ff.ad tertul.l.i.§.capit̃. ⁊ dr̃ capite minui qñ stat⁹ muta/ tur.ñ ꝙ caput abscindaẽ. Li cet fili⁹ morte pr̃is mutat statũ ñ tñ dr̃ minui cap̃.q2 dꝫ intelligi fa cto hoĩs iteruenĩete.s.emãcipatio ne vel deportatione pr̃is vel fili mõ.vl'ẽt quasi facto.ꝑꝑ filios ar rogati q2 vna cũ patre mutãt sta tũ.ff.e.l.liberos ⁊.s̃.ꝺ̃ adop.§. pe. Moriẽte pr̃e nõ interue/ nit factũ hoĩs sed magis dei.ẽt si pr̃ interficiaẽ.q2 mors semꝑ dei dispositiõe aduenit. Licꝫ oliꝫ ſu⁹ pene ꝑdebat libertatẽ.hodie tñ ꝑꝑ huiusmõi penas nẽo igenu us fit ſu⁹vt i aũt.ꝺ̃ nup.§.ꝙ aũt. Et sñia capitalis est atrox ⁊ dura lꝫ iuste feraẽ.vt.s̃.qui.mo.ius pa.po.sol.§.pene aũt. Additio sed ꝯ̃rium illius qꝺ̃ dictum ẽ de seruo pene tenet glo.in aũt.sꝫ ho die.C.ꝺ̃ do.inter vi.⁊ vx.⁊ doc. hic tenꝫ contra glosam.vide do/ ctores.

Libertus ꝓpter ingratitudi nẽ reuocaẽ i ſuitutẽ.actõe ex̃ or/ dinaria.per quã officiũ iudicis i/ ploraẽ.vt.C.de lib.⁊ eo.li.l.ii.⁊ fit hec reuocatio ꝓpter oẽm of/ fẽsaꝫ ẽt leuẽ vt.d.l.ii.C.ꝺ̃ libert̃ ⁊ eo.li.nõ aũt ꝓpter omissiõem obsequii.vt.C.de lib.ca.l.solo ⁊ hic intellect⁹gl.approbatur omis sis aliis. Si libertus denega ret alimẽta pr̃ono.reuocareẽ i ser uitutẽ.ff.de li.ag.l.alimenta.§. imperatoris Si patronus re miserit ius pr̃onatus tũc solũ re uocaẽ i ſuitutẽ ex his causis ex q bus reuocaẽ donatũ.vt in aũt. vt liber.de ce.§.illud. Que cãe sunt numerate.C.de re.donat̃. l.vltra. Pena iterdictionis ignis ⁊ aque hodie nõ habeẽ in vsu.sꝫ loco eius succedit deporta tio.vt.ff.ad.l.iul.repe.l.iii.⁊ eq peraẽ excõicatõi.q2 excõicatis ta lia deneganẽ. Et talis deporta/ tus perdit libertatem.ita vt non possit facere testamentum.ff.de i ius.rup.l.si qs filio.§.eius nõ ꝙ fiat vere seru⁹. Additio hec gl. videẽ sing.sed reprobaẽ dũ di/ cit ꝙ deportatus ⁊ excõmunicat⁹ equiparantur.quia licꝫ deporta/ tus nõ posset facere testamentuꝫ tamen excõicatus bene põt testa/ ri.c.cum autẽ credentes.ꝺ̃ here. Et ꝑꝑea ſꝫ doc.cõiẽ hic.excõica tus eqꝑaẽ relega to ⁊ ẽ gl.i.c.pa sto.de app.

In aliquo casu dānat⁹ i isulaz pdit libertatē. C. vt ne. pna. l. ii. §. cū aūt. Filiusfa. pp emācipatiōez dicit capite minui ꝛ hoc pp duas rōes. pria pp ymaginariaz venditiōem q̄ fiebat pp emācipatōem filii. vt. s̄. qui. mo. ius pa. po. sol. §. p̄terea. sa q2 mutat familiā. ff. eo. l. liberos i princi. que hodie remanet lz pria n̄ ergo ꝛc.

Seruus manumissus n̄ dicit minui cap̄. quia nullū cap̄ habuit vt hic. ꝛ. ff. eo. l. liberos. i fi. sec⁹. si accusaret in crie capitali. i. tali qd̄ cēt al's in libero capitale. ꝛ lz suus aliqn̄ fuit liber ꝛ nūc manumittat dr̄ sine capite quia ꝯsiderat p̄ns tp̄s. Si qs fuerit remot⁹ a dignitate pp crimen vel turpitudinē nō pōt iudicare vl' testimoniū dicer. ff. ad. l. iul. repe. l. eādē. §. i. ꝛ. ff. d̄ sena. l. ii. Seruus manumissus. n̄ recupat ius cognatōis. i. succedēdi vl' ad tutelā vocādi sꝫ ꝯsanguinitas n̄ perit. ff. de re. iur. l. iura sanguis. ꝛ cognatꝭ defert illud ius, post agnatos vt. j. de h̄r. ab inte. §. admonēdi. Si suus manumissus fuerit restitut⁹ recuperat cognationez. ff. ad tertul. l. qui mortꝭ cā. ꝛ. C. de sen. pas. l. ꝯtra. ꝛ. ff. de ꝯta. l. i. §. fi. ꝛ lz videat ēt per maxiaz capi. di. suū nō pdi ius cognationis. ff. de re. dub. l. si cognatꝭ. ibi tn̄ loquit i legato i quo v̄tit ius nāle. ff. e. l. legatū vel ibi loquit de adoptōe p quā ꝯstituit cognatio iur ciuil'. ff. de adop. l. qui in adoptiōem hic vō, de naturali cognatōe. ff. de gradi. l. nō facile. §. i. ꝛ sic ibi de minima capitis di. loquit. Additio. rō dr̄ie. inter manumissiōem ꝛ restitutōez est. q2 restitutio fit. a principe ꝛ sic interpretat fcā pleno iure. l. fi. C. d̄ sen. pas. ergo ꝛc. vn̄ dicit Jo. fa. q̄ lazarus resuscitat⁹ intelligebatur restitut⁹ ad oia bōa. ꝛ ad ius familie. q2 si restitut⁹ a pncipe vt hic. multomagis p miraculum a deo aūt. multomagis. C. d̄ sacrosan. eccle. ꝛ ē gl. ord. i. l. nā ad ea. ff. de. ll. nō tn̄ recupat vxorē. q2 nec restitut⁹ a pncipe terreno. recuperat ius m̄rimonii ergo nec vxorē. l. nā vt a patre. ꝛ. l. cū due §. fi. ff. d̄ capti. q2 iā mrioniū cessauit vt sum⁹ volūtate vtrinsqꝫ p suitutē subsecutā. vn̄ fictio nihil pōt opari. Hodie corrigit iste §. fi. q2 equal'r tā ad agnatos q̄ ad cognatos defert tutela. sicut h̄ditas. vt in aūt. de h̄r. ab inte. §. ex hiis. Additio bar. i. l. ii. ff. de leg. tu. dicit q̄ istud ē verū nisi i ciuitatibus i quib⁹ vigēt statuta. q̄ agnati p̄ferant cognatꝭ in h̄diatib⁹. q2 tūc ēt p̄ferunt in tutelis. vt hic dicit.

De legit. pronoꝝ tu. rubrica.

Ex eadem lege.

Ex mente legis. xii. tab. defert pronis tutela libertoꝝ. ꝛ regularit. vbi est ꝯmoduz h̄ditatꝭ ad illū vadit onus tutele. h. d. vsqꝫ ad finē. Sicut ex ver-

bis legis hereditates libertorum ab i testato deuoluebant ad patronos sic & ex interpretatione per. l. deuoluebatur tutela. quia vbi est emolimentum successionis debet esse i commodum tutele. Hoc fallit i femia manumittente. quia licet ipsa vocatur ad successionem tamen alius est tutor.

Gl. Ad patronos manumittentes defertur tutela. nisi libertas daretur a lege vt. ff. de legit. tu. l. tutela. vsque ad fi. Additio. qualiter hoc intelligatur vide hic per doc. Quamuis legitima tutela deferatur patronis. i personam libertorum non ex verbis. sed ex mente legis. tamen non satisdant rem pu. sal. fo. nisi sint persone vulgares & minus honeste. vel quia sit tutela magna nimis aut persona quia s. non honesta vel causa recipiat satisdationem. vt. ff. eo. l. legittimos. §. i. & ii. Alii tamen legittimi tutores indistincte satisdant. j. de satisda. tu. §. i. Addi. De hac tamen conclusione. an legitimi tutores teneantur satisdare. doc. variant. vide per eos hic. Ubi est eadem equitas idem ius statui debet. ff. ad. l. aql. l. illud & ff. de fur. l. i. §. i. Ubi est commodum debet esse onus fa. ff. de re. iur. secundum naturam & j. de contrah. emp. §. cum autem. & C. de fur. l. fi. §. sed cum in fa. & C. de ca. tol. l. i. §. pro fo. & ff. de peri. & co. rei. vendi. l. id quod. In casu huius. §. fi. i fi. apud alium est hereditas & apud alium tutela. s. agnatum vel cognatum vt hic & ff. de le. tu. l. i. §. i. Item minor. xxv. annis succedit i hereditate liberti vt patronus non tamen erit tutor. j. de fidu. tu. i fi. & C. de leg. tu. l. vlt. §. fi.

De legittima parentum. tu. rubrica.

Additio. supra visum est de legittima patro. tu. verum quia est & alia que vocatur legittima. s. parentum ideo de ea tractat & ponit ti. de legitima pare. tu.

e Exemplo. Ex extensione iurisconsulti emancipans est legitimus tutor filii emancipati. h. d.

Glo. Legittima parentum tutela est recepta exemplo per interpretationem iurisconsultorum. quia licet superior desinebat esse agnatus emancipando nisi contracta fidutia emanciparet. tamen quia hodie semper ita emancipatur presumitur. vt. j. de legit. ag. suc. i pri. vnde hodie parens semper est legittimus Additio. vide i hoc. Jas. hic qui videtur reprobare gl. Pater emancipando legittimus tutor erit. s. si fuerit. xxv. annorum vt. j. ti. i. in fi. & fa. ad hoc. s. titu. qui. mo. ius pa. sol. §. & preterea si impubes.

De fiduciaria tu. rubrica.

Additio continuatur hec rub. sic. visum est. s. immediate de legittia parentum tutela. & quia mortuo parente legittio tutore. filii eius impuberis. emancipati. alii fratres recidunt in fiduciariam tutelam fratrum suorum. ideo de ea hic tractat.

e Et alia tute. De functo patre vel auo legittio tutore impuberis emancipati. alius

liber viril' sex⁹ ꝛ maior.xxv. an. erit fiduciari⁹ tutor n̄ ltim⁹.sec⁹ i filio p̄roni q erit ltim⁹ tutor liber ti vt p̄ron⁹.h.d.tot⁹ti. Regu la gnāl' ē i oib⁹ tutel' ꝙ tutor dꝫ eē pfecte etat.s.xxv.annorū.

Hl. Curator nō dr̄ ltim⁹.vt ff.ď ex.tu.l.amicissimos.§.luci⁹. Add.dicūt doc.hoc ve rū nisi i furioso mēte capto ꝛ ꝓ digo.§.furiosi.j.ď cura.l.crea toib⁹.C.ď epi.au.viď hic p doc.

Si mortuo p̄re q erat tutor fi liorū ꝛ nepotū reliqt p⁹ se libe ros puberes i ptāte vel emācipa tos tales erūt tutores fiduciarii tā frūꝫ ꝙ filiorū p auū emācipa torū.Si āt tā pr̄ ꝙ fili⁹ remāse rūt i ptate aui filii recidēt ipo iu re i ptate p̄ris mortuo auo.ꝛ fra tres recidēt i tutelā fiduciariā vt s̄.qui.mo.ius pa.po.sol.§.i.ꝛ s̄.ď tute.§.permissum. Add. d.Jas.hic i addi.reprehēdit istā gl.inquātū vult ꝙ frat fris ipu beris in ptate retēti dicat̄ fiducia rius tutor q: imo talis ē ltimus vocatus ex verbis ꝛ mente.l.xii. tab.tāquā proximior agnatus.

Tutor fiduciarius p iterp̄ta tionē ē ltim⁹ lꝫ dicat̄ alio nomie s.fiduciarius.ꝛ ergo in l.aduer sus.C.de excep.dicit̄ legitimus.

Add.sed hec gl.i hoc reproba tur.q: ē ꝯ v̄.atqui. hic viď doc.

Add.iste v̄.atq ſꝫ.d.iaſ.i add. ē difficilis.ꝛ ēt gl.ipsuꝫ declarās difficilis videt̄.iō bene aduerten dum.dicit ergo glo.

Hic v̄.venit r̄n̄siue ad tacitā oppōēꝫ vel q̄ōnē que posset fieri. vꝫ.q: filii p̄roni mortuo p̄re di cūt̄ ltimi tutores liberti.ꝛ nō ita filii mortuo auo.respectu filii pu pilli emācipati vel fris ſꝫ dicunt̄ tutores fiduciarii. R̄n̄det ğ tex. ꝙ rō diie ē q: talis ſ: pupillus p mortē aui nō erat recasurus in ptātē fris.ſꝫ libert⁹ si māsisset in ſuitute p⁹ mortē p̄roni recidisset i ptātē filiorū p̄roni q: eorū ſuus fuisset.Adhuc oppōit gl. ꝙ ista rō nō v̄: sufficiēs q: lꝫ militet in frē nō tn̄ militat i filio.q fili⁹ ni si fuisset emācipat⁹ recidisset i po testatē p̄ris mortuo auo ergo sal tem talis dēret dici ltim⁹ ꝛ tn̄ dr̄ fiduciari⁹.r̄n̄det gl.ꝙ adhuc stat rō diie q: alr̄ recidūt filii i ptāte p̄ris.ꝛ alr̄ libert⁹ si māsisset ſuus i ptāte filiorū p̄roni.q: filii reci dūt i ptātē p̄ris nō iur̄ h̄rditario ſꝫ iur̄ p̄nitat q: ēt ipo nō exn̄te h̄rde h̄ret filium i ptāte mortuo auo vt.s̄.q. mo.ius pa.po. sol. §.i.ſꝫ ſuus reicidit i ptātē filiorū p̄roni mortuo p̄rono ꝛ h̄ iure he reditario.Adhuc dicit gl.ē alia rō diie iure veteri.q: emācipatōe tollebat̄ ius agnatōis mīma capi tis dīnutōe nisi eēt emācipat⁹ ꝯ cta fiducia.vt.C. ď le.tu.l. iiii.ꝛ s̄.ď le.ag.tu.§.fi. Hodie ista corrigūt̄.d.l.iiii.C.ď le. tu.ꝛ.j. ď le.ag.suc.§.fi.ꝛ ergo azo dixit hodie fiduciariā ltimā appellari.

Add.ꝛ nō solū azo ſꝫ ēt bar. ꝛ alii.vt hic p doc. Ille ē pfecte

etatis q ē.xxv. ānorū. vt.C. de his qui ve.eta.ipe.l.fi.ff. de l.iii. l.cū filio.§.filio.

De attiliano tutore

Hl. De attiliano tutore.i.d tutore q dabat p.l.factaz ab attilio.vt expōnit in tex.

Si cui nullus. Cessante testā rio ꝛ ltimo tutore loc⁹ ē datiuo q oli a certi mgr̄atib⁹ creabat.ꝛ si ei⁹ offm̄ ex mēte testōris vl causalr fuerat suspēsuz iteri ab ipsis mgr̄atib⁹ tutor decernebat qui desinebat eē tutor.testārie tutele impedimēto cessante hoc.d.

Olim dabat tutor ex lege attilia in vrbe a pretore vrbano ꝛ duobus tribunis.qr tres erāt s3 gl.s3 in prouinciis dabat ex.l.iulia ꝛ ticia. Si tutor datus fuerat in testō sub ɔdi. l ex certo die Glo.vt a pascha in antea sit tutor pendente ɔditōe aut die dabatur tutor ex eisdez legibus. Et similr hereditate vacante.i.quādiu heres non adiuit dabat tutor. Et talis desinebat eē tutor. eueniente conditione vel die vel herede adeunte.

Si tutor testamentarius captus erat ab hostibus dabat ex eisdem legibus tutor. qui illo capto redeunte desinebat. quia reuersus recipiebat tutelam iure postliminii. Qr in supradictis legibus nihil cauebat de danda cautione per tutorem rē pupilli sal.fo.nec de reddēda rōne tutele ideo consules ꝛ deinde pretores ex inquisitiō. ꝛ ex cōstōibus principū tutores dare ceperūt.

Tempore autē iustiniani aliud erat ius. vt rome prefectus vrbis vel pretor sm suam iurisditōnem idest vsq3 ad.c. miliaria sm glo. ex inquisitione tutores darent. vel alii magistratus ab ipis delegati si non fuerint magne pupilli facultates.

Iure nouissimo edito p iustinianū. si facultates pupilli nō excedant quingētos solidos.i. aureos sm gl.pn̄t dari tutores a minoribus magistratibus vt hic in tex. Iuri naturali ɔueniēs est pupillos esse sub tutela. vt is q pfecte etatis non sit alterius tutela regat ꝛ ipsi tutores finita tutela rōnē reddāt.

Hl. Quādiu testāria tutela supest nō ē loc⁹ ltime nec datiue.itē q̄diu ltima supest non h3 locū datiua.C.q da.tu.po.l. si sororis. Tres solēt eē i vrbe roma p̄tores.ar.C.de of.p̄to.l. ii.ꝛ.ff. d ori.iur.l.ii.§.hisdē.tpibus. Queadmodū oli3 pēdēte condit.vel die dabat tutor ita ꝛ hodie.ff.de testamē. tu.l. si qs sub conditione.

Textus dicit:nemo heres existat quia si essent plures heredes sufficeret vnum ex illis adiisse. vt valeret tutela.ff.de testa. tu.

l.si nemo.idē i libertate testō reli
cta.ff.ō tes.ma.l.testō. Si pu
pillus solus fuit istitut⁹ auctē iu
dicis adibit.C.de iure deli.l.si i
fanti.⁊ tūc valebit tutela ⁊ inci/
piet tutor admistrare. Add. lz
glo.videat̄ dare hoc ꝯsiliū tamē
multū dubitat̄ hic per doc.quos
vide. Qō hic dr̄ ō tutore da/
to sub ꝯdi.vel i diē itellr tacite ñ
expsse.q: expsse nō posset per.l.
actus ltimi nō recipiūt diē neqz
ꝯditōz. Add.qualr hoc itelliga
tur vide p doc. hic. Si tutor
testārius capt⁹ erat ab hostibus
dabat̄ tutor in subsidiū qui defi
nebat illo redeūte vt hic subicit.
Et tūc nō erat loc⁹ tutele ltime.
ff.de le.tu.l.i.§. si apud. Re/
uersus ab hostib⁹ iure postlimi/
nii recuperat tutelā ⁊ oia alia.ff.
qui.mo.ius pa.po.sol.§.si ab ho
stib⁹.nec de admistratōe interiz
reuersus tenet̄.ar.ff.si quis cau.
l.iiii.§.itē si quis. Qñ dat̄ ex
inquisitōe inquirūtur facultates
eius.an sint sufficiētes ꝓ onere i/
iuncto.vt.ĩ.de excu. tu.§.sz pp.
Itē an sit bone ꝯuersatōis qō
requirit̄ vt ⁊ al'. in patre arroga
tore.ff.de adop.l. nec ei.§.corū.
⁊.s.de adop.§.cū aūt. Cau/
tionē rē pupilli saluā fore pstant
tutores ⁊ curatores.ff. rē pu.sal.
fo.l.nō quasi.§.sz si ad spēm.

Tutores ⁊ curatores ꝯpellūt̄
reddere rōz capti pignorib⁹ vt.ĩ.
ō satis.tu.§.pe. Ad pfectum
cognitōes criales ad ptorē ciui/
lia negocia veniebāt.vt pz.ff. de
of.pf.vrb.ꝑ to.sz tutelam dabat
vterqz vt hic. Iurisditio pfe/
cti vrbis ē iurisditio vsque ad.c.
miliaria.sz ptoris rome tm̄. vt
ff.ō of.pfe.vr.l.i.§.cū vrbē. ⁊ in
sum.ō of.preto.dabūt ergo eum
⁊ ei qui ē ō iurisditōe sua.vt sta/
tim notabis i pside Prefect⁹
vrbis vel pretor dabit tutorē qui
ē de sua iurisditōe. vt.ff. ō tu. ⁊
cu.da.ab his.l.ius dandi.Si ve
ro ibi nō inueniebant̄ idonei q̄/
ret ēt i alio loco.⁊ psidi nūciabit
ff.e.l.diuus. De sua iurisdi/
tōe dr̄ vel rōe origis l' rōe posses
sessiōis vl' rōe domicilii.ff.e.l.i.
§.vlt.⁊.l.diuus.si āt i altero co/
ruz triū locorū nō inuenit̄. sed i
altero vel quarto loco reducen/
dus ē ad alterū locū de his trib⁹
⁊ ibi tutelā accipiat vt.C.qui tu.
vel cu.l.i. Datio tutoris nō
pōt delegari nō habēti iurisditōz
sed habenti sic.vt.ff.e.l. ius dan
di.⁊ hic dicit̄.

Magne facultates aliquādo
dicunt̄ quinquaginta aurei.C.ō
de defen.ciui.l.i. vel decem au/
reorum.vt in auct. de appellat.
.§.scdo. vel tricentum aurei. vt
in auct.de defen. ciuita.§. iudi/
care.vel verius vsque ad quin/
gentos solidos sint parue. si vl/
tra sint magne vt infra.proxi/
mo.§.

Constitutio de qua hic nō ha
betur.

Iussus differt a mandato. q: mandatū ex voluntate est. s3 iussu⁹ ex necessitate. vt. ff. qd iussu. l. i. §. ii. ⁊. ff. man. l. i. Solidi de qbus hic sūt aurei vt. j. d pe. te. liti. §. fi. quoꝝ. lxxii faciunt librā auri. vt. C. d suscep. ⁊ archa. li. x. l. quotiens. Extra ciuitatē vt in municipio. magistratus municipalis tutorē dabit.

Tutores datiui accipiunt piculo eoꝝ qui tutelā accipiūt. s. tabellionū ⁊ alioꝝ. nō vero ipsoꝝ maioꝝ iudicū qui hnt ptātē dandi, vt. j. de satis. tu. §. pe. ⁊. §. fi.

Tutores post pubertatē tenētur reddere rōem. vt hic vel etiā ante si tutela prius finiat. vt. ff. d tu. ⁊ ra. dis. l. nō finita. Alias nisi sit finita tutela ñ nascit actō tutele. s3 alie actiões bñ nascunt s3 nō exercētur. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. si tutor. §. fi. ⁊. l. s3 nō dant.

Iudicio tutele. i. actōe tutele. q̄ dat in simplū. ⁊ pp dolū ⁊ latā culpā. ⁊ leuē. Est ⁊ alia actio q̄ tutor tenet. s. de rōibus distrahēdis sic eni3 nominat. vt. ff. de cōtra. in. tu. l. ii. ⁊ dat in duplum. ⁊ pp dolū. ⁊ i duplo ɔtinet rei psecutio Actio tñ tutele dat ɔ̄ tutorē ⁊ ɔ̄ hrdes. s3 de rōnibus distrahēdis ɔ̄ tutorē tm̄. vt. ff. d tu. ⁊ ra. dis. l. i. §. penul. ⁊. l. ii. ⁊ vna intentata altera denegatur licet plus sit in ea. ⁊ ecōtra secus i actione tutele ⁊ furti vt. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. i. §. in tutela. Additio ⁊ ratiōem huius differentie vide gl. nō in. l. tutores. §. i. i ver. hac actiōe. ff. de ad. tu.

De auctoritate. tu. rubrica.

Additio supra visu3 ē. de testāria. legittima ⁊ datiua tutela verū q: parū valeret decretū tutele. nisi eēt ei tributa auctoritas. ar. in. l. ii. §. post originem. ff. de ori. iuris idō hic de ea tractatur⁹ ītitulauit de auctoritate tutoꝝ.

Actoritas·

a In negocio i quo vsat merus fauor pupilli. auctoritas tutoris nō est necessaria fallit in aditiōe hrditat. i eo vo i quo vsat detrimētū pupilli. necessaria ē tutoris auctoritas. q̄ deficiente pupillaris etas facit claudicare ɔ̄ ctū. h. d. Pupillus si sibi dari stipulet nō est necessaria tutoris auctoritas. Secus si aliis pmittit. Pupillus pōt facere ɔditiōem suā meliorē nō deteriorē3. Additio nō tñ ꝙ pupillus soluēdo debitori sine auctoritate tutoris nō se liberat. l. ꝙ si forte. §. fi. ff. de solu. q: soluēdo vel numerādo nō pōt transferre dñiu3 pecunie. pōt tñ se liberare per acceptilatōem. l. ii. ff. de accep. que acceptilatio dicit ymaginaria solutio. §. pterea. j. q. mo. tol. ob. pōt tñ pupill⁹ se obligar nālit ⁊ ciuilr sīn tutor ad hūc finē vt liberet. gl. fin. i. d. l. ii. d acce. ⁊ pupill⁹ ñ pōt facere deteriorē ɔditōe3 suā i his q̄ sūt iur. s3 bñ i his que

sunt facti. vñ pupillus põt pdere ꝛ retinere alteri naturalẽ possio/ nẽ q̃ ẽ facti. l. possio. ff. de acqr. re. do. l. q̃uis de acq. pos. Cõ tractus in quo hic de oritur obliga tio. itus cũ pupillo claudicat. q2 nõ obligat pupillũ. s3 secũ ꝯhẽtẽ sic. Pupillus non põt adire hr̃ditatem nec bonoꝝ pos. peter sine tutoris auctoritate ẽt lucro/ saz. Tutor sciẽs pupillũ hr̃di tatẽ adusse. si scuerit expedirẽ pu pillo dz statim in negocio p̃sẽs ẽẽ. Gl. al's tenet pupillo dãnuz resartire. ff. eo. si tutor. Tu/ tor si post tp̃is interuallũ vel per eplam velit pupillo ꝯsentire. ni/ hil agit. Si inter tutorẽ ꝛ pu/ pillũ vertit iudiciũ dand9 ẽ ad hoc curator cuius officiũ definit. finito iudicio.

Gl. Pupillus nõ põt ꝓmit tere vel se obligare siñ au ctoritate tutoris. q2 est v̄isimile q̄ male agat. ꝛ fa. ad hoc. j. qui. alie. li. vel nõ. §. nũc admonendi ꝛ. §. s3 eȭtrio ꝛ. j. õ inuti. stipu. §. pupill9. ꝛ. ff. de acqr. rerũ do. l. pupillus. ꝛ. ff. de pac. ꝯtra iuris. Idẽ de muliere paciscente super dote. ff. de pac. do. l. de die. idez i alimẽtario transigẽte. ff. de trã sac. l. cũ hi. §. qd ergo ꝛ fa. C. de cõtra. ꝛ ꝯmit. sti. l. neq3. Ad/ ditio de hoc an ꝛ qualr mior pos sit obligari dic breuit p doc. hic. Pupillus infans aut ꝓxim9 isã tie nõ obligat naturalit nec cilit l. i. §. pe. ff. de ac. ꝛ ob. §. pupill9 v̄si. s3 q̄ dixim9. j. de inti. stip. ꝛ hoc ex d̄fectu ꝯsensus. l. cũ amp̄. §. is nã. ff. de re. iur. l. pupillum ꝛ. l. stichũ. §. nãlis. ff. de solu. itẽ pupillus pximus pubertati. ꝛ dĩ mascul9 ꝓxim9 pubertati a. x. an no cũ dimidio vsq3. xiiii. femina a nono cũ dimidio vsq3. xii. glo. i. l. pupillũ de re. iuris. ꝛ. j. de i/ nuti. sti. §. pupillus. si ꝓmittit tu/ tori nõ obligat nãlit nec ciuilit. l. pupillus. ff. eo. ꝛ hoc q2 lex resi stit. l. cũ lex de fide. l. si nõ sortez. ff. de ꝯdi. ide. Fallũt supradcã. si pupill9 ex ꝯctu ẽẽt factus locuple tio.. l. in pupillo de solu. l. iii. ff. ꝯmo. q2 tũc obligat nãlit ꝛ cilit. Et qñ dicatur locupletior dic vt l. fi. C. p emp. ꝛ quo tp̃e sufficiat ẽẽ locupletiorẽ dic vt õ ne. ge. l. lit ꝯte. Itẽ mior si ꝯheret sup re nõ alienabili ñ valet ẽt cũ aucto/ ritate tutoris. sine decreto iudi/ cis. l. si qdẽ. ꝛ. l. si p̃diũ. C. õ p̃di. mi. maior pupillo ꝛ mior. xxv. an nis. si nõ h3 curatorez obligat nã lit ꝛ ciuilit. s3 lesus restituit. l. nã ꝛ postea. §. si mior. ff. de iureiur. s3 si h3 curatorẽ tũc s̃m iõez opi. obligat nãlit tñ vt pupillus.

Gl. Cõtract9 itus cũ pupil lo claudicat vt hic ꝛ. ff. õ ac. emp. l. iul'. §. siquis a pupillo. hoc ẽ verũ nisi ex tali ꝯctu pupil lus sit factus locupletior. al' exci/ pit si agata. ꝛ ꝯ cum poterit agi. ff. õ ad. tu. l. si minoris. ꝛ. C. pro emp. l. fi. ꝛ. ff. de rescin. vẽ. l. si id qõ. §. fi. Pupill9 sine tutore

nō pōt adire hr̄ditatē.q̄ ex testō vl' ab itestato deferī.s.iur̄ ciuili. ff.de hr̄.pe.l.i.ii.ꝛ.iii. Hr̄di tas ē successio i vniuersuꝫ ius qđ habuit defunct⁹ tpe mortꝭ sue.de ducto ere alieno.ff.de ver.sig.l. nihil. Pupill⁹ nō pōt petere bonoꝝ po.nec ex testō.vt ꝑꝫ tab. nec ab inte.vt vn̄ li.vl' similes q̄ sunt oēs ꝺ iur̄ ꝑtorio vt.j.ꝺ bo. pos.§.quos aūt. Et ē bonoꝝ pos sessio ius ꝑsequēdi retinēdi qꝫ pa tronii qđ cuiusqꝫ fuerit cū is mo riť.ff.de bo.pos.l.iii.§.bonoꝝ. Hoc tn̄ fallit ꝑrio i bonoꝝ pos. cū pupill⁹ nō hꝫ tutorē.tūc.n.ꝑ toꝛ auctoritatē tutoris pōt supple re. vt.C.q.admit.l.bonoꝝ.ideꝫ in hr̄ditate vt.C.de iur̄ deli.l.si īfanti i fi. Pupill⁹ nō pōt pe tere hr̄ditatē ex fideicōmisso.vt per se.ꝯsul.trebelianū.vt.j.de fi deicō.hr̄.§.sꝫ qꝛ. Idē dico ēt si bona velit recipere cā ꝯseruāda/ rū libertatū cū ꝛ ibi possit timeī dānuꝫ qꝛ ibi ē successio in vniuer suꝫ ius.j.ꝑ quas ꝑso.no.acq.§. fi. In ꝯctibus pupilli reqriť auctoritas tutoris.s.illius cui est ꝯcessa administratio.al'nō valet. nā si ab eo q tutelā nō gerit sciēs aliū gerere emā.dn̄s nō efficiar. ff.eo.l.iiii. Nō sufficit curato ris auctoritas ad adeūdū hr̄dita tē delatā pupillo vl'bo.po.vt.ff. ꝺ app.l.cū i vna.§.tutoꝛ. Pu pill⁹ n̄ pōt adir̄ hr̄ditatē.qꝛ q̄uis sit lucrosa tn̄ pōt eē ali⁹ timoꝛ.s. ne vexeť litib⁹ ꝛ sumptib⁹ vt.ff. de minoꝝ.l.minorib⁹.xxv.ānis. Pupill⁹ ꝑp rōem iā dictā.n̄ pōt eē i iudiciis cilibus nec crīali bus sin̄ tutoris auctoritate.C.si ad.rē iu.l.cū minoꝛes ꝛ.C.ꝺ auc. ꝑs.l.clarū. Additio ꝯriū dꝫ per Ias.i crīalib⁹. Pupill⁹ i qua tuoꝛ casib⁹ pōt eē i iudicio sin̄ tu toris auctoritate ꝑm⁹ in possione momētanea.C.si per viꝫ vel alio mō.l.i.ꝛ.C.q le.ꝑso.l.momēta/ nee. Additio ꝛ ibi gl.bn̄ decla/ rat q̄ dicať momentanea possio. Itē i violato thoro.mioꝛ sine cu ratoꝛ accusat vt.ff.de adul.si ma ritus.§.lex.ꝛ hoc i adulto. Iteꝫ si veniā etatꝭ ipetrat.C.de his q ve.eta.ipe.l.ii. Itē i interdicto de lib.ho.exibēdo.ff.de li.ho.ex hi.q ꝛ lex.§.sꝫ si mulier. Ad auctoritatē tutoris duo reqrun tur.s.q ꝯstati.ꝛ ꝑsentia l'r iterue/ niat ꝛ ergo dicit tex.q si post tē pus vel ꝑ epistolā iteruenīat non valet quia epistola inter abn̄tes mittiť.vt.j.de ob.ex ꝯsen.§.fi. ꝛ si aliomō inutiliť auctorizeť.pu ta si inuit⁹ detineť.vt auctorizet n̄ valꝫ.ff.e.l.i.§.fi. Dū hic i tex.i fi.dr̄ de iudicio v̄tēte inť tu torē ꝛ pupillū nō itelligi dꝫ ꝺ iu dicio tutele vel nego.gestoꝝ qđ dať ꝯ tutoreꝫ.nec de vtili gnāli nego.gestoꝝ.q̄ dať ꝯ curatoreꝫ quia tales actōes nō danť durā/ te officio vt i iuribus all.i glo.sed debet intelligi de iudicio rei ven dicatōis vel alterius ꝑsonalis a/ ctiōis vel realis. Additio scōm

doc. hoc ē verum si tales actões habent vetustiorē causaȝ q̄ sit tutela. quia alias nō possent intentari durante tutela. ⁊ tūc si fuerit plures tutores. vnus auctorizabit cōtra aliū. alias dabit̄ curator liti vt hic. Sed hodie hec correcta vident̄ per auct. vt hi qui obli. per. ra. mi. §. i. cū null⁹ creditor vel debitor possit eē tutor vel curator. nisi i tutore testamētario i quo adhuc hodie potest hic. §. lo qui cuȝ fides talis tutoris ab ipō sit comprobata. vt. j. de satis. tu. vel cu. §. i. ⁊. C. de episco. audi. l. de creationib⁹. Add. De hoc quādo tutor vel cura. durāte officio possit conueniri a pupillo l' ecōtra. vide de hoc glo. in. l. i. C. de admini. tu. ⁊ bar. in. l. curatorez. ff. de ad. tu. vbi plene.

Tutor in rez suaȝ actor eē nō pōt. fa. ad hoc. ff. de verbo. sign. l. q̄ dicimus. ⁊. C. ne quis in sua cā. l. i. ⁊. C. de testi. l. omnib⁹. cū si. ne sequeret̄ incōueniens. s. q̄ i eodē iudicio eēt actor ⁊ reus. nā oliȝ in tali casu dabat̄ tutor ꝑtori⁹ qd̄ hodie nō ē vt hic dr̄.

Quib⁹ mōis tute. finitur.

p Vpilli. Pubertate que oliȝ in masculis ex impudico aspectu cōstituebat̄ hodie aūt ex numero. xiiii. annoruȝ in masculo. ⁊. xii. in femia statuit̄. tutela finit̄. h. d. Additō. Fallit i rege cuius tutela nō finitur. xiiii. ānis sed. xxiiii. ita singulariter Oldra. i cōsilio. lii. incipiente qō talis ē. an tutela regis. Iason. Pupilli ⁊ pupille cū puberes eē ceperint tutela liberātur. Veteres in masculis iudicabāt pubertatez ex inspectione corporis. puta si duplicē haberēt lanuginez. sed hoc hodie ē correctuȝ vt hic. qr ita ius requirit honestatē in masculo sicut in femina vt hic dr̄. ⁊ sic ius disposuit in masculo pubertatem in. xiiii. i femina vero in. xii. sicut ⁊ olim.

Hl. Constō de qua hic habetur. C. quādo tu. l' cu. esse desi. l. fi.

Ite finit̄. Finitur tutela arrogatione vel deportatōe impuberis. Item si ꝓpter ingratitudinem in seruitutez redigatur. vel si ab hostibus captus fuerit. hoc dicit.

Hl. Arrogatōe impuberis i pupillari etate existētis finit̄ tutela. vt hic. ⁊. ff. de adopt. l. nec ei. §. eorum. ⁊ ad hoc requirit̄ cōsensus oium tutorū. vt. C. de auc. prestan. l. fi.

Redactōe ipuberis in seruitutem. si sit doli capax ⁊ sic pp igratitudinem nō aūt ex venditōne. qr ad talem requirit̄ etas. xx. annorū. vt. j. per quas pso. no. ac. §. pe. ⁊. s. de iure perso. §. pe. Et licȝ videat̄ ꝯ. l. si quis. §. fi. C. d inoffi. testa. tamē nō ē ꝯ. qr ibi loquit̄ d pupillo q doli capax n̄ ē.

Sed si vsqz. Si tutor testamētarius datus ē vsqz ad certā ɔditōz specificataz vt qñ tūc erit ɔsul ꝭz gl. adueniē te ɔdi. tutela finit̄. Silr̄ finit̄ tutela morte pupilli l' tutoris. h. d.

Gl. No. ꝙ tex. dicit testō qz si cēt tutor vel datiuus tali modo dari nō posset. ff. de re. iur. l. act⁹. Hic loquit̄ d̄ morte naturali nō ciuili. qz d̄ ciuili dixit. s̄. pxi. de deportato ꝛ suo facto per igratitudinē. Mors oia soluit i aut. d̄ nup. §. deīceps

Sed ꝛ capitis. Maxia vel media capit̄ di. tutoris tutela finit̄. mīma vero capit̄ di. finit̄ tm̄ tutela ltima. sz mīma capit̄ di. pupilli ois tutela finit̄. Et tutela testāria data ad certū tp̄s. tali tpe finito expirat. h. h. Maxia ꝛ media capitis di. ois tutela perit. qz per talem tollūt̄ ea que sunt iur̄ naturaľ. s̄. de capi. di. §. qđ aūt. Emācipatōe filii nō tollit̄ tutela ltima qz filiusfa. ltimus tutor eē ñ pōt. qz pr̄ eū precedit ꝛ sic sibi defert̄ tanquā ꝓximiori ꝛ nō filio vt. s̄. d̄ ca. di. §. fi. nisi forte filius manumitteret suūz maternū sibi d̄latū. vt. s̄. de le. pa. tu. §. sz forte. Add. sz Jo. fa. rep̄hēdit istam glo. qz fili⁹ nō pōt mannmittere talē suū. l. fi. §. filius āt. C. d̄ bo. que lib. Sz dn̄s Jas. saluat glo. itelligēdo ꝙ manumittat d̄ ɔsensu pr̄is. ꝛ sic ēt tutelā administrabit. Minima capit̄ di. puta arrogatōe perit tutela ltima. qz ɔsistit solū iter agnatos ꝛ tali capitis di. tollit̄ agnatio. s̄. de le. ag. tu. §. fi. Tutor dat⁹ ad certū tp̄s adueniēte tpe expirat. idē si ad incertū vt ad tp̄s ɔditiōis. vt. s̄. e. §. sed ei. que cōditio ē icerta qz pōt eē ꝛ nō eē. vt. j. d̄ ver. obli. §. conditōes.

Desinūt. Finit̄ tutela pp suspitōnez tutoris vel ꝓpter excusatōez ltimā. h. dicit.

Glo. Tutor pōt se excusare iusta cā ꝛ tutela finit̄. hoc ē verū si cā fuerit ꝑpetua. vt qz mutus. qđ dic. vt. ff. de mino. l. verū. §. ex facto. nā si soluz ad tp̄s nō desinūt eē tutores. vt. j. d̄ ex. tu. §. q reipubli. Itē eisdez modis finit̄ ēt cura si quos hn̄t pupilli curatores. ꝛ eodē tpe. vt C. qñ tu. vl' cu. eē defi. Adultoꝝ vero curatores tūc finiūt̄ cū legitimaz etatē compleuerit minor. scz. xxv. anno. ff. d̄ mino. l. i. i fi. ꝛ. j. ti. i. i. rñ. nisi ad certā causaz vel spēm fuerint dati. nā tūc finito negocio finit̄ offm̄ vt. s̄. ti. i. §. fi. Itē curatores alioꝝ. vt furiosi vel mente capti qñ ad sanaz mentez deuenerint. ff. de cura. furio. l. i. §. i.

De curatoribus.

m Masculi.

Masculis puberibus ꝛ

femis viri potētibꝰ daꝫ curatoꝛ
vſqꝫ ad.xxv.ānū ꝯpletū. ⁊ danꝫ
curatoꝛes ab eiſdē magr̄atibꝰ a q
bus tutoꝛes.⁊ curatoꝛ nō datur
teſtō.ſꝫ datꝰ ꝺ facto ꝯfirmaꝫ de/
creto p̄toꝛis vel ſidis.h.d.

Sl. Maſculi ⁊ feīe qbꝰ datꝰ
ē curatoꝛ ſbcura illiꝰ ſūt
vſqꝫ ad.xxv.an.niſi ipetrēt a pn
cipe veniā etatꝭ maſcl'i i.xx.feīe i.
xix.āno.C.ꝺ his q ve.eta.ipe.l.
i.⁊ ii.pretor i vrbe p̄ſes i ꝓuīcia.

Itē inuiti. Curator n̄ daꝫ
inuito p̄terquā i litē. cu/
rator.n.ad certū caſū dari pōt.
Furioſis ⁊ ꝓdigis ⁊ mēte captis
lꝫ ſint maiores.xxv.an. daꝫ cu/
rator ltimꝰ ex.l.xii. tab. quibus
deficiētibꝰ daꝫ eis curator ꝑ ma
giſtratꝰ ex iquiſitōe.ſilr dādi ſūt
curatoꝛes mēte captꝭ ſurdis ⁊ mu
tis q ꝑpetuo moꝛbo laborāt.h.
d. Itē ſi ltimus tutoꝛ nō ē idone
us adiūgiꝫ curator nō tutor qꝛ
hūtꝭ ⁊c.hoc dicit.

Sl. Furioſi ⁊ ꝓdigi ēt maio
res.xxv.an.recipiūt cura
toꝛē nō aūt tutorē.ff. ꝺ tu.⁊ cur.
da.l.nec nō.⁊ de tute.l.ii. vt di
ximꝰ.ſ̄.de tute.§.ē aūt. ⁊ lꝫ ado
leſcēs vel minoꝛ nō poſſint diſpo
nere res ſuas añ.xxv.an. vt.ff.ꝺ
mino.l.i.in fi.⁊ ſic vr̄ ꝙ ēt ipſis i
uitꝭ dandūs eēt curator.hoc veꝝ
ē vt ſint rata que fiūt ꝑ eos ꝯmit
tunꝫ tñ vt hic.ſꝫ reſtituūꝫ vt ibi
⁊..j̈ de ac.§.ſi quis agēs.

Pubes mior.xxv.an.cogiꝫ
accipe curatorē ad litē iuitus ſed

pupillus nō.ff. de tute.l. qui hꝫ.
§.ſi pupillus.qꝺ expone vt ibi.
Curator pōt dari ad certū caſuꝫ
lꝫ aliud ſit i tutore vt.ſ̄.qui da.
tu.poſ.§.certe.

Furioſi ⁊ ꝓdigi accipiūt cura
torē a lege. alii oēs ſunt datiui.
vt.j.xxi.§.⁊.C.ꝺ epi.au.l.ꝺcre a
tōibus ⁊ deficiētibuſ agnatꝭ danꝫ
ex iquiſitōe ꝑ mgr̄atū. vt.C. de
cura.fu.l.fi.§.finaūt.⁊ hoc rōne
furoris vel demētie ſi ſūt maio/
res.al's ſi ſūt minores tūc danꝫ
rōne etatꝭ.ff.de tute.l. qui hꝫ.§.
qꝺ aūt. Itē ſi ſit in p̄ſāte tūc nō
pōt dari curator.C.de cur.fu.l.
i.§.i. Tutor pōt dici nō ido/
neus.vt rōne pauptatꝭ vel nō in/
duſtrioſus vt decꝫ. fidelis tñ ē ⁊
diligēs.quia al's repelleretꝫ pror
ſus.vt.j.de ſuſpec.tu.§. pe. ⁊ ſi.
⁊.C.ꝺ ſuſpec.tu.l.pietatꝭ.⁊ iſta i/
telligunꝫ de curatore. quia tu/
tor tutoꝛi dari nō pōt ⁊c.vt ſta/
tim infra. Habēti tutorē.tu/
tor dari non pōt. Fallit i.vi. ca
ſibus. Primus ſi deꝫ tutor lo
co tutoris ſurdi muti vel furioſi
ff.de tute.l.pe. Itē ſi hꝫ tutoreꝫ
rōne rerum vnius ꝓuincie pote
rit hēre aliū rōne rerum alterius
prouincie.ff.ꝺ excu.tu.l.ꝑꝑ litē.
Itē ⁊ mr̄ añquā nubat tutrix exi
ſtens.petat alium tutorem dari.
vt in auctꝭ.de nup.§.ſi vero tute
lam.⁊ hoc eſt quia abire nūc ſpe
raꝫ.vt.C.cōia.de le.l.fi.§.ii.

Itē quādo ad tempus eſt rele
gatus vel excuſatus vel remotus

nam interim tutor daẗ. C. in q. ca. tu. ha. l. pe. Item si quis tutor sit apud hostes nō vt suus. sz vt legatus vel transfuga. aliꝰ datur. ff. de tute. l. si quis tutor. itē si reipublice causa absit pōt alius tutor dari. ff. de tute. l. quesituz. ꝛ. ff. de suspec. tu. l. tutor. §. si qs affuturus. Sed ſm pil'. in his oībus casibus tutor ꝑ curatore accipiẗ. ꝛ sic regula non fallit. Sz cum lr̃a in omnibus supradictis casibus facit mentionē de tutor. a verbis. l. non est discedendum ff. de le. iij. l. non alr̃. ꝛ. ff. de exer ci. l. i. §. igiẗ.

Nō quare habēti curatorem dari pōt curator. nō āt tutor habenti tutorē. quia tutor ꝑrio datus hz plenā ptāte. ĩ. ti. ii. §. datꝰ ꝛ. s̄. de tute. §. i. ꝛ ita alium secuz in eadem plenitudine admittere nō potest. sz nō sic ē in curatore qui rebus daẗ. vt. C. de nup. l. ĩ copulādis. vn̄ tutor auctorizatur hereditatem adeūdo. nō aūt curator. ff. de ap. l. in vna. §. tutor.

Et lz pupillus posset hr̄e plures tutores. C. de admi. tu. l. ii. illud ē quādo simul danẗ. Nam quedā valent facta simul. que nō valent separatim. vt duorū reorum obligatio. vt. ĩ. de duo. re. sti. §. i.

Item si testō. Si tutor testamētarius vel datus a pretore vel ꝑ side nō ē sufficiēs ad admistrādū. dūtn̄ non ꝑ fraudem. solutū ē curatorē adiū gi. sir̄ tutor q solū hz tpalē excusationē nō remoueẗ nec alius tutor dabiẗ. sz curator. h. d. vel ēt tutor vt. ĩ.

Hl. Exēpla d̄ ppetua ꝛ tpali excusatōe patēt. ĩ. d̄ ex. tu to. q̄si p totū. Pupillis hn̄tibus tutorē ad tp̄s ipeditū solz dari curator vel ēt tutor. vt. s̄. pri. §. dictū ē. s. put iudici videbiẗ. C. i qui. ca. tu. ha. l. i. ꝛ. ii. Et si pupillus nō hz tutorē pōt ei dari curator per ar. a ɔ̄trio sensu. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. curator. qd̄ argu. ē validū. ff. de of. eius cui man. ē iuris. l. i. §. i.

Quod si tutor. Si pupillus sit infans vel absens ꝛ tutor infirmitate vl' alia necessitate impediaẗ potest actor pupillo constitui periculo ipsius tutoris. h. d.

Hl. Si tutor fuerit impeditus aduersa valitudine. idest infirmitate vel alia necessitate. vt quia longo tempore abfuturus est. vel sua maiora negocia habz pertractare. vt. ff. de ꝓcu. l. filiusfa. §. fi. ꝛ. l. se. ꝛ. l. post litem. ꝛ quecūqz sit alia iusta necessitas pōt dari actor periculo tutoris. ff. de administra. tuto. l. decreto. ꝛ hec eadem sunt in curatore. C. de appellationibus. l. si actor.

Cōclusio ꝑcedēs reqrit duo. s. abn̄tiā pupilli vel infantiam. si eīm pupillus eēt pn̄s ꝛ hēret intellectum. tunc nō requireretur

causa necessaria. sed ex sola vo-
luntate cum auctoritate tutoris
põt facere actorẽ vel ꝓcuratorez.
C. de ꝓcur. l. neq3. Quod hic
dr̃ actor alias dr̃ adiutor. ff. de tu
te. l. solet. alias curator. ff. de tu. ⁊
cur. da. ab his. l. in oibus alias ꝓ
curator. C. de ꝓcur. l. neq3. Ad
ditio. Sz ſm Jo. fa. alius ẽ adiu
tor siue actor ⁊ alius est curator.
q2 adiutor siue actor ꝯstituit̃ de
creto iudicis vt hic sz curator a iu
dice vt. s̃. eo. i prin. ⁊. ff. de tute.
l. solet. Nõ hic varia nomina
eoꝝ q aliena negocia agũt. actor
vt hic dictũ ẽ. Itẽ tutor q dat̃ pu
pillo. s̃. de tute. §. est aũt. itẽ cu
rator q dat̃ adultis. l' furiosis ⁊ si
milibus vt. s̃. e. i prin. ⁊. §. furio
si. ⁊. §. sz ⁊ mentecaptis. Itẽ ꝓcur.
qui aliena gerit negocia cũ man-
dato. vt. ff. de ꝓcur. l. i. Itẽ nego
cioꝝ gestor. qui sine mãdato ge-
rit. vt. j. de ob. ex quasi ꝯc. §. i.
Item yconomus cui res ecclesia
stica gubernãda mandat̃ ab epo
cũ ꝯsensu fratruz. vt. C. de sacro
san. eccle. l. iubem⁹. ⁊ de ep. ⁊ cle.
l. oẽs. §. hoc ꝓculdubio. Itez di
cit̃ ypocrisari⁹. vt i aũt. quo. op.
ep. §. ñ aliter. i. §. neq3 ⁊. §. si võ
Item syndicus q sic grece dr̃. la-
tine singuloꝝ cãm dicens. ff. de
mu. ⁊ ho. l. muneruz. §. defenso-
res quandoq3 tñ actor ⁊ sindicus
pro eodem ponitur. ff. q cuiusq3
vni. l. i. §. quibus. ⁊ ibi notat̃. et
qualiter differunt.

De satisdatõe tu. vel cu.

n Etamez. Tu-
tores ⁊ curatores tenẽt̃ satisda
re. nisi fuerint testãrii vel datiui
ex inq̃sitõe. h. d. Curãdũ est
per iudicẽ. ne bona pupilloruz vl'
minoꝝ a tutorib⁹ vl' curatorib⁹
cura ꝯsumant̃ vel diminuantur
Additio. ꝯsumere est in totũ. di
minuere ꝓ pte vt i glo. hic. ⁊ hoc
fit p cautiõem satisdatiõis.

Fides ⁊ diligẽtia tutoris testã
rii ãpprobata ẽ a testõre. ⁊ ergo ñ
cogit̃ satisdare. ⁊ similiter fides ⁊
diligẽtia tutoris dati ex inq̃sitiõe
per iudicẽ.

Si. Tutores ⁊ curatores te-
nent̃ satisdare. s. rẽ pupil.
sal. fo. vt diximus. s̃. de tute. §. i.
vel cũ fideiussore. ff. rẽ pu. sal. fo.
l. nõ quasi i pri. ⁊. ff. de p̃to. sti. l.
p̃tore ⁊. ff. qui satis. co. l. i.

Perpetuũ. i. generale. sic. C.
de eden. l. edita ⁊ hec al's ꝓ tpe. s.
nunꝗ̃ finituro. ff. ꝓ so. l. i. ⁊. j. de
ver. ob. §. at si qs.

Tutoris testãrii intelligit̃ si-
des approbata a testõre ⁊ idẽ i cu
ratore. lz curatores nõ dent̃ i te-
stamẽto regularit̃. tñ dati cõfir-
mant̃ decreto p̃toris vel p̃sidis.
vt. s̃. ti. px. §. ii. ⁊ tũ c liberant̃ a
satisdãdo vt hic ⁊. ff. de ꝯfir. tu. l.
si filio. ⁊. l. in ꝯfirmando. ⁊. l. seq.
Secus aũt i dato a matre. vt. ff.
de ꝯfir. tu. l. i. ⁊ ratio differẽtie ẽ.
quia firmuz est cõsiliũ patris ⁊ ñ
matris. vt ar. j. qui alie. li. i. rñso
⁊. j. de inuñ. §. i. ⁊ qd dicit̃ de tu

toribꝰ in testō idem in codicillis datis.ff.de testa.tu.l.iiii. ⁊ fa.ad hoc.C.de epi.au.l. decreationibus. Tutores ⁊ curatores dati ex inquisitōe presumūt idonei ꝑsumptōe iuris ꝯ quam nō admittit ꝓbatio in ꝯrium. Sed si ꝯ appareat tenebit ille qui dedit vt.j.e.§.sciendū.

Curator furiosi lꝫ sit cū īquisitōe datus. si tamē non habeat idoneam substantiā tenet satisdare.C.de cura.fu.l.fi.§.⁊ si quidem.⁊.§.si vero non talis.

Tutores ⁊ curatores debent iurare bene agere.i.nō ꝑtermittere vtilia ⁊ nō facere inutilia.vt in auct.vt hi qui ob. res perhi. mi.§.fi.

Legitimi ergo tutores ⁊ curatores tenent satisdare nisi in casu. scilꝫ pronus ꝓ liberto.ff. de leg. tu.l.legitimos.§.i. Item datiui quādo non fiunt cum inquisitōe C.de auc.ꝑstan l.fi. ⁊ nisi satisdent nō administrant. vt.C. de tu.vel cu.qui satis nō de.l.i.⁊ fi.

Sūt ergo quatuor gnā tutorum.s.testārii. Itē ltimi. Itē datiui cū inquisitōe. Item datiui sine inquisitōe vt.s.

Sed si ex testō. Si fuerint dati plures tutores testārii vel ex inquisitōe pōt vnus offerre satisdationem ⁊ solus administrare nisi ēt alius voluerit satisdare. si autem nullus satisdat ille solꝰ gerit quē testōr elegerit. vel maior ps ꝯorū ⁊ si discordant cogent a iudice ꝯcordare.h.h.

Glo. In tex.huius.§.loqt de duobus tutoribus. scilꝫ testārio ⁊ datiuo.sed in fine §.loquit de datiuo. sed in reliqua parte.§.ꝓsequit de vno tm̄ scilꝫ de testārio. Add. Sꝫ Angelus dicit contra.vide.

Que hic dicunt in pluribus tutoribus eadem locū habent in pluribus curatoribus. vt.ff. de admi.tu.l.iii.§. qđ in tutoribus Et ideꝫ in ltimis cū sit eadeꝫ rō. ne deterius negocia per plures exerceant.ff.de admi.tu.l. si plures.§.apparet igit.

Unꝰ tutor vel curator ex plu ribus pōt simplr petere administrationē solus ⁊ satisdare.sꝫ dꝫ offerre ꝯtutori. vel ꝙ ipse satisdet ⁊ solus administret.vel satisaccipiat ⁊ aliū ꝑmittat solū administrare.sic.j.de inuti.sti.§.alteri.in fi. Si apparet d voluntate testōris quē velit administrare vel ex testō.vel alr volūtas appareat euidēter ille ꝑferēdus ē.

Si plures ꝯtutores vel ꝯcuratores dati fuerint ex inquisitiōe maior pars possꝫ eligere vnuꝫ ꝑ quē admistratio fieret. Hoc verū ē dūmodo oēs velint per vnū administrare alr eniꝫ nō compellerent. sꝫ oēs gerere possent si velint.ff.de ad.tu.l. si plures. §.fi. No.hic ar. ꝙ stet maiori pti.sic.ff.de pac.l. iuregētiuꝫ. §.fi.⁊.l.maiorē.⁊.ff.đ testi.l.iii.

§.ii.ubi vel numerus testiũ ⁊c. Ar.ꝯ.ff.ꝺ serui.rusti. pᷣdi.l.per fundũ. Edictũ ꝑtoris de quo hic nõ hẽmus. Si fuerit dissẽ tio inter plures ↄtutores de eligendo illũ qui solus administret ꝑtor dꝫ interponere partes suas idest se ⁊ officiales suos. Et non põt istaꝫ driam ↄmittere fortune vt alś.C.cõia.de le.l.fi.i.rñso.⁊ ꝭ.de lega.§.adoptõis.ꝗꝛ nõ ita alterius factũ vt pupilli põt fortune ↄmittere.sicut ꝓprium.Et ↄcoꝛ.huic.ff.de l.i.l.huiusmõi.§ fi.⁊.ff.de vsufru.l.si cuius.§.sed inter duos. Argu.ꝯ in eo.ti.l. quotiẽs duobus.i.rñ.

In ver.idẽ ⁊ in pluribus loquťr soluꝫ in pluribus tutoꝛibus datis ex inquisitõe.qꝛ si essent testamẽtarii non darenť ex inquisitione.vt.ś.de atti.tu.i.rñso.Et sic in hoc differunt.qꝛ in testamẽtariis potest dispõi a testõꝛe quẽ velit ex pluribus administrare. non in istis.

Sciendũ ẽ ãt. Qui teneť recipere satisdationẽ a tutoꝛe.si non recipit vel minus idonee.tenetur subsidiaria actione.que etiã transit ꝯ heredes.Et potest tutoꝛ vľ curatoꝛ cogi satisdare ẽt capť pignoꝛibus.h.d. Subsidiaria actio que dať pupillo ꝯ mgr̃atũ dꝫ eẽ ei vltimũ ꝑsidiũ.s.dicto tutoꝛe non exñte soluẽdo. Hac actõe subsidiaria tenenť solũ illi qui soliti sũt talẽ satisdationẽ recipere rẽ pu.sal.fo.⁊ non pretoꝛ vel preses.

Hl. Subsidiaria vľactio vtilis tutele dať ꝯ magistratum qui male dederit tutoꝛẽ.vel actio vtilis negocioꝝ ges.qñ dederit malũ curatoꝛẽ. Nam sicut ꝯ administratoꝛẽ dať directa.ita ꝯ magistratum dať vtilis. ⁊ sicut vsure veniunt in directa ita ⁊ in vtili.ff.dẽ magis.conue.l.fi. ⁊.C.eo.l.i. Actio subsidiaria dať vel diciť penalis non semꝑ actu sed aptitudine.vt actio legis aquilie dꝛ penalis nõ semꝑ actu sed aptitudine vt.ꝭ. ad.l. aquil. §.is.aũt.naꝫ actio.l.aquil.nõ sꝑ ẽ penalis.sic etiã hec actio nõ sꝑ dať in subsidiuꝫ. qꝛ qñqꝫ añ magistratũ ↄueniũť oẽs tutoꝛes.vt in quatuoꝛ casibus.ꝭ.ponendis.

Unde ad hoꝝ euidentiaꝫ distingue. Aut enim fuit vnus tutoꝛ vel curatoꝛ. aut plures. primo casu conueniť prius tutoꝛ vľ curatoꝛ.⁊ postea magistratus. vt hic. Si vero plures tunc aut oẽs gesserunt curaꝫ. aut nullus. aut alteri eoꝝ tñ. primo casu oẽs conueniunť añ magistratũ.ff.de ad.tu.l.lucius.§. pe. ⁊ de mag. ↄue.l.duo. In scdo casu idẽ qđ i p̃io.vt.ff.de ad.tu.l.si plures. In tertio casu subdistingue. qꝛ aut fuit diuisa tutele administratio ꝑ iudicẽ vel testõrẽ.aut nõ. prio casu quilbꝫ ꝓ sua gestione teneť. ⁊ nõ ꝓ alteriꝰ.⁊ postea magistratus in subsidiũm. vt.ff.ꝺ ad.tu.

l.lucius.§.pe.⁊.C. de diui.tu.l. ii.sed excipiũt quatuor casus de quibus.j. Secũdo casu conueni tur. pᷓio gerẽs. scđo magistratꝰ tertio nõ gerens. nisi in casibus quatuor infra ponẽdis.in quibꝰ conuenit̃ ẽt qui non gessit ante magistratũ.vt.C. de diui. tu.l. ii.⁊.ff. de admi.tu.l.ẽt cũ fimi.

Sunt quatuor casus i quibus existentibꝰ pluribꝰ tutoribꝰ vel administratoribus ẽt cõuenit̃ nõ gerens añ magistratũ .⁊ vnus te net̃ ꝑ alio.pmꝰ si tutorem vt su spectum remouendũ non cura uit remoueri. Secũdus si tarde curauit remoueri. Tertius si re mouendo iura pupilli ꝑdidit. Quartus si non exegit satisdatõ nez rem pup.sal.fo.cum videret eũ non soluẽdo.vt.d.l. ii.C. de diui.tu.ff. de admi.tu.l. lucius. §.pe. Responsa prudentiũ de quibus hic habent̃.ff. de magis. ɔue.l.i.§.sciendũ ẽ. ⁊.l.ꝙ ad he redez.⁊ ɋ̃stões ꝺ quibus hic ha bent̃.C.de magis.cõue.l.ii.

Quãdo dicit̃ hic ꝙ actio que dat̃ ɔ̃ magistratũ extendit̃ etiaz ad heredes.intellige ꝙ alr̃ heres tenet̃.qꝛ de dolo ⁊ lata culpa tm̃ aliter defunctus qui ẽt de leuiᷓ te netur.vt.ff.de magis. conue.l. ſi filr̃. Tutores ⁊ curatores co gũt̃ satisdare ẽt captis pignori bus.facit ad hoc.ff de admi. tu. l.i.⁊.ff.de dã.infec.l.iiii.§.iii. ⁊ ff.de lib.agnõ.l.si quis liber.§.si quis ex his.⁊.C.ꝺ suspe.tu.l.iii.

⁊.ff.de ven.inspi.l.i.§. quid er go. Sunt tria genera iudicũ quidam possunt dare tutores ⁊ non exigere satisdationez.de qui bus hic loquit̃.quidaz dare ⁊ exi gere.de quibus loquit̃.ff. de ad mini.tu.l.emilius. Alii exigere satisdationez ⁊ nõ dare tutores. vt tabelliones ⁊ aliquis miles iu sticie cui talia ɔmittũt̃. Et illi te nent̃ in subsidiuz. vt.s̃. de atti. tu.§.penul.⁊.C.de magis.cõue. l.fi.. Item similiter tenentur ex timatores patrimonii pupillorũ propter quorum prauaz estima tionez meliores fideiussores ac cepti non sunt. vt.C. de magis. conue.l.i.§.diuus.qui erant dã di ꝑ rei qualitate.vt.ff. de in ius vo.l.i.⁊.ff.qui satisda.cogan.l.si vero.§.pᷓmo.

De excu.ty.⁊ cura.

Glo. Quia superius in ti. quibus mo.tu.fi.i. §. fi.imperator promisit se tracta turuz.quibus modis tutores ex cusant̃ ab onere tutele vel cure. ergo hic de tali excusatione tra ctare intendit.

e Excusãtur.

Habens tres libe ros in vrbe roma. Vel quatu or in italia. vel quinque in pro uinciis. A tutela ⁊ cura potest se excusare.⁊ hoc si sunt natura

les ⁊ legittimi. nõ aūt ſi ſunt naturales tm̄. vel legittimi tm̄ nepotes vero i locum filii vocant̄. nec liberi mortui ↄputant̄. niſi ꝑ republica deceſſerint. h.d.

Liberi ēt emãcipati p̄ſtant ex cuſatõem a tutela. Tutela ⁊ cura eſt minus publicū. Filii adoptiui in excuſatiõe a tutela ñ ꝓſunt patri adoptiuo. ſʒ pr̄i nãli. Nepotes ex filia nõ ꝓſunt ſʒ ex filio ↄputant̄ i locū patris.

Filii mortui quo ad excuſatione nõ ꝓſunt. niſi in acie interfecti Hii eniʒ qui pro republica ceciderūt i ꝑpetuū viuere intelligūt̄

Hl. Quis excuſat̄ a tutela vl' cura pp liberos. ſ. ſupſtites ⁊ in columes. ff. de vaca. mu. l. ii. Si pr̄ filio emãcipato curator petat̄ nõ excuſat̄ pp liberos a cura emãcipati. ff. e. l. amiciſſimos. §. fi. ⁊ hoc ẜʒ vnã opi. ẜʒ aliã tm̄ licet pr̄ ſe excuſando faciat cõtra ſtimulos nãles tm̄ põt ſe excuſare vt ibi inuit̄. Additio hec ẜa cõiter tenet̄ vide doc. hic.

Rome hoc ē in ciuitate romana ⁊ ꝑ centū miliaria ꝓpe romã. ff. de of. p̄f. vi. l. i. §. cū vrbē. Additio. ſecus ſi diceretur i vrbe qꝛ vrbs muris cingit̄. vt. l. vrbis. ff. de ver. ſig.

Qd̄ hic dicitur de prouinciis non extenditur ad prouincias q̄ alias habent ius ytalie quia propter tributa hoc ius cõcedit̄ eis. Additio. ⁊ ſic ad illas nõ extendit̄ hoc ius qꝛ exorbitans. l. ſi võ §. de viro. ff. ſo. ma.

Numerus quinqȝ liberorum nõ p̄ſtat excuſatõem a muneribꝰ pr̄imonialibus. ſʒ bn̄ a ciuilibus vel pſonalibus. ff. de vaca. mu. l. ſextū. §. numerus. ⁊. §. q̄ pr̄imonioꝝ. ⁊. l. his oneribꝰ. i. rn̄ſo. ⁊. C. qui mili. nõ poſ. l. i. li. x. Iteʒ ſecus in honoribus. vt. ff. de va. mu. l. ſextū. §. numerus.

Tutela ē munꝰ publicū non vtilitate. ff. e. l. athlete. §. tutela. ſʒ auctoritate vt hic. ſed eſt bene vtilitate publicuʒ ſecūdario qꝛ expedit rei publice bona pupilloꝝ̄ ſeruari. s̄. de his qui ſunt ſui vel ali. iur̄. §. fi.

Licʒ quis habuerit general'r remiſſiõem muneruʒ publicoruʒ nõ tm̄ in illa cõtinet̄ tutela vel cura fauore pupilloruʒ ⁊ adultoꝝ̄. ſicut ⁊ alias de generali dicto q̄dã excipiunt̄. ff. de le. iii. l. vxoreʒ §. feliciſſimos ⁊. ff. de ꝓcur. põp̄. i. rn̄ſo. ⁊. Adoptiui liberi nõ ꝓſunt. in adoptiõem autem dati naturali patri proſunt. Hoc dicuʒ habet duas lec. vna. vt ſit ibi punctus dati. ⁊ tūc eſt ſenſus qꝛ licet filii adoptiui nõ proſint patri adoptanti. proſunt tamen patri naturali. ẜa lec. ē vt itelligat̄ de datis in adoptiõem auo materno. qꝛ tunc tranſeunt in illius familiã ⁊ ſic proſunt illi. ⁊ ſic fiet punctus. ibi naturali patri

Itē nepotes proſunt auoquo ad excuſatõem mortuo filio quia

tūc in locum patris succedunt vt .C.de his qui numero li.l.iii.li. x. Et omnes loco vnius cōputā tur.ff.eo.l.ii.§.quotcūqʒ nā ꝛ si mile i successiōe.vt.j.de here.q̄ ab inte.§.cum filiis.

Filii ex filia nō ꝓsunt auo ma terno vt hic ꝛ hoc iō qꝫ prosunt auo paterno vt.C.de mi.te.l.fi.

Quō ad hunc casum cōcepti nō habentur pro natis.ff.e.l.ii. §.qui aūt in ventre.

Nota hic mortuū viuere per gloriā.vt.ff.ad.l.aql.l.qua actio ne.§.si quis i colluctatiōe.Et e/ cōtra qs fingit mortuus qui vi/ uit per vituperiuʒ vt deportati. ff.de ɔtrat ab.l.i.§.fi.ꝛ.ff.d̄ do. inter vi.ꝛ vx.l.cū hic.§.si dona tor.§.si seruus.vbi seruus viuit ꝛ pro mortuo reputat̄.

Itē diuus marcꝰ. Admi/ nistrans res fiscales.potest excu/ sari ab onere tutele ꝛ cure. Et eo dem modo si absens cā rei publi ce.perpetuo ab illo onere excu/ sat̄ si tamen ante abscētiam illa tutela vel cura acceptata nō fue/ rit.alias excusant̄ nō ꝑpetuo sʒ pro tempore quō abfuerit. statiʒ qꝫ reuersus tenebit̄ administrar̄.

Hl. Imperatores alternatiue vacabāt sex mensibus ar/ mis ꝛ sex mensibus studio.ff.de ori.iur.l.ii.§.ex his. Additio nam hoc studium.s.armorum ꝛ legum est necessarium vt.s̄.in prohemio.

Et semestris dicebatur liber in quo habebant̄ gesta sex men/ siuʒ. Qui res fiscales admini strat dicitur procur.fisci ꝛ fa.ad hunc.§.s̄.de cuř.fur.§.item in locum.

Absens causa reipublice.si ꝑ xx.ānos militauit.ꝛ non ignomi niose submissus ē excusatur per/ petuo vt hic alias si.j.ququēniū missus est.puta qꝫ infirmus nul/ lam habet excusatiōem.qui post. v.ānos.habet annum.qui post octo habet biēnium qui post.xii. habet triēniū.qui post.xvi.ha/ bet quadriēnium.ff.eo.l.sed ꝛ si milites.§.i.cuʒ seq.

Qui iā habent tutelaʒ ichoa/ taʒ.si ꝑpter absentiaʒ reipublice volūt excusari debēt hoc postula re ꝛ prius aliū tutorem vel cura torez petere vt.C.si tu.rei pu.cā l.i.ꝛ.ff.de ad.tu.l.tutores.§.qui se. Prefectus vigilum. Vel ānone possunt se excusare.ff.e.l. administrantes.ꝛ similes q pote states vocantur.C.de mo.mulc. l.omnes..

Itē ꝑpter litē. Propter litē quāsqs hʒ cū pupil lo n̄ excusat̄.nisi sit oium vl' ma ioris.ptis bonoꝝ.h.d.

Hl. Hodie n̄ hʒ locū iste.§. qꝫ nō pōt creditor vel de bitor eē tutori aūt.vt hi.qui ob. po.§.i. Additio dic de hoc vt dicit gl.in aūt.mioris debitor.q̄ da.tu.po. Si ē lis d̄ hḗditate s.a pr̄e vl' quocūqʒ alio delata ex

cusat.' qs a tutela.⁊ ponit de hr̄ ditate pp magnitudinez litis.

Item tria onera. Tres tu tele onerose diuerso rum patrimonioꝝ.nō affectate. tā diu prestant excusatiōem q̄diu durant.h.d.

Glo. Nota q̄ dicit hic tria onera tutele. quia pos set habere quatuor tutelas que si bi excusatiōem nō darēt.si essent leues vt hic. Et notanter dicit tria onera.q2 posset habere tres tutelas que tamē pro vna cōpu tarent.puta fratrū vt sequit.nō enim numerus pupilloꝝ sz pa trimonioꝝ seperatio.plures tu telas facit vt.ff.e.l.tria.⁊.l.si is.

Item dicit non affectate quia si tales tutelas affectasset vel da ta opera habuisset nō prodesset. quia non viderent onerose.vt ⁊ alias qui reipublice cā data ope ra abest .ff.ex q.ca ma.l.qui da ta ⁊ fa.ff.si qs cau.l.ii.§.si tn̄.⁊ ff.ad.l.cor.de fal.l.vxori.§.i.

Item tria onera i domo vna esse sufficit vt si pater gerat vel fi lius de cōsensu. patris oēs cōpu tent.sz non vbi ob aliū tutorem teneant vt.ff.co.l.dicimus.§.fi. ⁊.ff.de ri.nup.l.si quis tutor.itē tutor honorarius hoc nomine nō cōputat de hoc vid Ias.hic qui cōtra.ff.co.l.spadonem.§.si ciui tatis.⁊.l.si quis tutor. Additio

De istis tribus oneribus tu telarū quādo excusent ⁊ quan do non vide hic doc.⁊ maxime Ange.plene distinguētez.

Sz ⁊ ppter paup tatez. Qui probant se ita pauperes q̄ tutele vel cure superesse nō pos sunt.excusant ab eis.h.d.primo Similiter infirmitas excusatōez p̄stat a tutela vel cura.h.d.scdo Similiter homo simplex ⁊.igna rus litterarū.habet excusatōez a tutela vel cura.h.d.

Glo. Ille dicit impar one ri tutele.si non habet tantū in bonis quātum pupil lus.vel cui dat tutor.⁊ hoc secū dum vnū intellectū vt hic ⁊.ff. eo.l.paupertas. Alias autē dici tur pauper.qui nō habet qnqua ginta aureos i bonis.ff.de accu. non nulli.

Sed verius dic euz esse pau perez hic ⁊ imparē oneri qui sic laboribus ē implicit⁹ pp paupta tē.vt tutele supesse non possint cū forte i agro tota die esse opor teat. Et prime expositiōes non placent cū hoc munus magis in obsequio psone.q̄ in aliqua ero gatiōe bonorū existat. vn̄ pau p tas talis n̄ nocet dūmō possit sup esse tutele vt.ff.de mu.⁊ ho.l.cu ra.§.inops.⁊.j.ti.i.§.fi. Ad uersa valitudo l' infirmitas de q̄ hic dicit si ē surdus vl mutus vl' ppetua valitudine dtent⁹ vt.C. qui.mor.l.i.q morb⁹ .put dura uerit excusat.sz furor nō excusa sed interim curator datur vt.ff. eo.l.non solum .§.fi.⁊ duabus

ll. sequen. Quod supradictum est de surdo et muto quod habet excusationem improprie dicitur quia etiam si velit non admitteretur ff. de tute. l. i. §. pe. et fi. et .j. eo. §. minores. Ignari lrarum si simplices sunt et rudes excusant. sed si sunt sagaces in negociis tunc non excusant vt. ff. e. l. athlete. §. pe. et fi. Litteratus. ad aliqua admittit ad que non admittit illiteratus vt. C. de postu. l. ii. et i aut. de iudi. §. i.

Item si pater. Datus tutor in testo pp inimicicias excusatoem hz. qui vero pmittit admistrari excusatoez pdit. h. d.

Glo. Quod hic dicit de inimicicia intelligit. si pr hoc expsse dixerit i testo. Ideo tale do tutore. vt debitis supponat et a pupillo vexet. Et nota quod trib[9] casib[9] excusat iimicicia. prius si ita dixit. vt iam dictuz e in prece. conclusioe. Item qn interuenit post testametu. Ite sm quosdaz etia qn an testametu. si tn fuit capitale certamen. Si autem ante testametu facta fuit et non capitalis quia tunc videtur remisisse ex quo tutorem dedit in testamento tunc non excusat. ff. eo. athlete. §. dat remissioem. et .j. eo. §. ite pp iimicicias. Licet quis in testameto se tutorem scripsit. non erit ppter hoc tutor nisi vel euidenter ydoneus appareat vel pater eu confirmauerit. d. l. ex sententia. et ff. ad. l. cor. de fal. l. vxori. §. fi.

Non esse aut. Ex eo quod qs non cognoscit patrez pupilli non excusat a tutela. h. d.

Glo. Is excusatur. qui ibi domicilium non habet vbi datus est tutor vt. ff. eo. l. fi. in fine.

Item ppter iimi. Inimicicie capitales si recociliatio non sit secuta. prestant vacatioem a tutela. vel qui passus fuit controuersiaz stat[9] a patre pupilli habet vacatioem. h. d. Additio. que dicat capitalis iimicicia. vide Bar. in. l. iii. §. fi. ff. de adi. le. quia intelligit siqs interfecerint consanguineuz vel affinez l. lex cornel. ff. de iniur. Idem si non occidit. sed de capitali crimine accusauit. l. qui cum maioribus de bo. li. Et ibi idem si non accusauit. sed minatus est se interfecturum vt no glo. in. l. licet. ff. de arbi. et fa. l. post legatu. §. sunt qui putat. ff. de his qui. vt indi.

Glo. Accipe crimen capitales inimicicias quia accusauit eum de aliquo crimine quod ingerebat penam capitis .i. status. vel quia insidiabat morti ipsius. Et nota hic aliquid fieri ratione inimicicie quod non fieret als. sic. ff. de arb. l. non distinguem[9]. §. cuz quedaz et. l. licet aut. et. ff. de lib. ca. l. si pariter.

Propter inimicicias exusatur quis a tutela vel cura. s. datiua vel legittia de testametaria dic vt. s. dixi.

Qui stat⁹ ꝯtrouersiā passus ē a p̄re pupilloꝝ excusaṫ ꝛc. q̄ꝛ p̄r pupilloꝝ̄ hūc quē mō dat tutorē dix aliū fore suū suū ꝉ libertū. iste ei sūt q̄ōes stat⁹ vt. j. ð ac. §. p̄ iudiciales. ꝛ ē rō q̄ꝛ morti acc̄ōni hec q̄ð similaṫ. vt. ff. q̄ð me. cā. isti quidē. §. i. Idē ē eꝯ si hic da/tus i tutorem mouit questionem status pupillis. ff. e. l. athlete. §. amplius.

Item maioꝛ. Maioꝛ. lx/x. ānis a tutela se excusat. mioꝛ āt. xxv. an. nō admiṫ/titur. Idem in milite militante hoc dicit.

Gl. Tp̄s. lxx. ānoꝝ de quo hic req̄riṫ eē ꝯpletū. ff. ð iur. imu. l. iii. ꝛ. ff. ad treb. l. q fili us ꝛ filiā. §. i. alꝉ nō eēt maioꝛ. vt ff. de mio. l. iii. §. mioꝛē. ſ3 in alio p̄sonali publico munere statuituꝛ tp̄s. lx. an. vt. C. q ve. eta. l. fi. li. x. ꝛ no. rōe senectutis aliqua fieri que alias nō fierēt vt hic. ꝛ. ff. de iuꝛ imu. l. sp. i. rū. ꝛ. C. ð postu. l. p̄uidēdū. Maioꝛes l3 p̄hi/benṫ a tutela. tn̄ i larga significa tōe ēt excludūṫ. vt. ff. ð postul. l. i. §. iniciū. ꝛ. j. e. §. pe. ꝛ fi. ꝛ facit ad hoc. de reg. iur. ei⁹ est nolle.

Cōstō de qua hic hꝛ. C. ð le. tu. l. fi. ꝛ fa. s̄. ð fid. tu. §. fi.

Qð hic dꝛ de milite intelligi/tur i militia exn̄te. secus i vetera/no. qð dic vt d ximus. s̄. e. §. itē qui reipublice. Ad hoc ꝙ ali/quis sit miles sexꝰsunt necessaria vt diximus in aucti. de man. p̄ri. §. fi. Si miles daṫ tutoꝛ ipso iure non t3 datio. vt hic. ꝛ. C. q da. tu. po. l. militū. Nisi a ꝯmili tone deṫ. vt. ff. e. p̄p magistratū. §. fi. Aliud in celesti milite. vt in clerico qui admittiṫ vsq3 ad q̄r tum. vt in aucti. de sanctis. episc. §. p̄sbyteros. quē hēs. C. de epi. ꝛ cle. sup. l. generalr̄.

Ite3 rome. Docentes grammaticam vel rethoꝛicam vel me/dicina3. vel rome vel in p̄ria sua infra numerum deputatū excu/sanṫ a tutela ꝛ cura. h. d.

Glo. Omnes docētes triuium excusanṫ a tutela. vt hic. ꝛ. ff. e. l. qui duas. ꝛ hoc si docēt rome vbi ē cōis patria. ff. ad municipa. l. roma ꝛ hic.

Item si in patria sua vt hic su bicit. Item opportet ꝙ sint in tra numernm. habebat eni3 que libet ciuitas numerū suu3 ita ꝙ nulla haberet vltra decem q̄buſ daret imunitatem. ff. code3. si du as. §. fi.

Docentes quadriuium non excusantur. ff. eodem. l. geome/tria. Additio. Nota ꝙ scien tie triuiꝛ dicuntur grāmatica. lo gica ꝛ rhetoꝛica. que tribus viis tendunt ad eundem finem scilicꝫ ad sermonem. quia grāmatica cō siderat sermonem congruum ꝛ icōgruū. rhetoꝛica oꝛnatū ꝛ inoꝛ natū. logica verū ꝛ falsum. Alic

q̄ttuoꝛ ſcie.ſ.ariſmetica. geome/
tria.muſica.ꝛ aſtronomia. dicun
tur ſcientie quadriuie. quia qua
tuoꝛ viis tendūt ad idem.ſ.ad ꝓ
poꝛtiōem.ariſmetica ꝯſiderat ꝓ
poꝛtiōem numeroꝝ geometica li
neaꝝ.muſica vocū.ꝛ aſtrologia.
aſtroꝛum. Jaſ. Legū doctores nō excuſanť niſi rome.ff.eo.
l.ſʒ reprobari.§.fi.ꝛ.§.pe.vel ni
ſi in ꝯſiliuʒ pricipis ſint aſſcripti
ff.e.l.imperitos.vltra numeruʒ
autē vel extra patriaʒ ſuā nēo ex
cuſať.niſi ſint multū diſciplinati
ff.e.ſed repꝛobari.§.amplius.itē
philoſophos qui docēt ī nālibus
ꝯſtat excuſatōem hēre.ff.e.ſʒ re/
probari.§.amplius.

Qui aūt. Proponēs vnā excuſatōem ꝛ ñ ꝓbās pōt intra ſtatuta tempoꝛa aliā ꝓ ponere ꝛ ꝓbare.h.d.

Hl. Scōm quoſdā requiriť. ꝙ iſte excuſatōes in inicio oēs fuerit ꝓpoſite al's non pōt. habere locū iſte tex.ff.e.l.ſcire ſ[o]ʒ §.ſcire aūt. Sʒ verioꝛ ē ſm gl.ꝙ ēt ſufficit ꝙ poſtea ꝓponat ꝛ probet vt hic ꝛ.ff.eo.l.pp litē.§.i.

Que ſint iſta ſtatuta tp̄a habe tur.ī.§.prox.

Qui aūt excu. Cōſtitut⁹ intra cēteſimuʒ lapidem hʒ qnquaginta dies ad ꝓponendū excuſatōem.a die ſcie.cōſtitu/ tuſ vō vltra.hʒ vnā dietā.ꝓ quo libet.xx.miliari.ꝛ vltra hoc.xxx. dies dūmodo non minus ſint ꝙ̄ quinquaginta.h.d.

Hl. Ad ipſa datione tutoꝛis appellari nō pōt vt hic.ſʒ bñ a ſnia lata cōtra excuſatōeʒ.ff. de app.l.cū in vna.§.tutoꝛ. Sʒ i aliis muneribus ē ꝯ̄rium.qꝛ a datiōe appellať.vt.C. de app.l.hi qui.ꝛ.C.de temp.ꝛ re.l.i.

Dantur.l. dies volenti ſe excuſare.qui currūt a tpe ſcie vt hic ꝛ danť q̄ttuoꝛ mēſes.ff.e.l.quinquaginta.ꝛ ēt ſm veraʒ op.illi quattuoꝛ menſes currūt a tpe ſciē tie.ſʒ intelligi dʒ ꝙ danť .l.dieſ ad ꝓponēdū.ꝛ quatuoꝛ menſes ad ꝓſequēdū.ita tñ ꝙ qnquagita dies ꝯputādi ſunt in quatuoꝛ mē ſib⁹ ꝛ ſic paꝝ pōt cā durare vltra qnq̄gita dies ꝛ. Qō i.d.l.qn/ quagita dr̄ a die noiatōis. ſubaudi ꝛ cognitiōis. Additio no.legibus ſub audiēdū eē.vt euiteť abſurditas vt hic ne currat tempus ignoꝛāti. Silis ē glo.i aūt.ſʒ hodie.C.de tēp.ap.in v̄.cognoue/ rūt. Jn dubio iſte ſemꝑ p̄ſu/ miť ignoꝛaſſe niſi ꝓbeť eius ſcia vt.ff.ō ad.tu.l.hic aūt ꝛ.C.qui mili.nō poſ.ſup ſuis ꝛ.ff.ō ꝓba. viuſ.nec ob.l.ſi tutoꝛ.C.ō picu. tu.qꝛ ibi publice erat notum.vn/ de nec iſte tutoꝛ potuit ignorare ff.de iuř.ꝛ fac.ig.l.regula. Ad/ ditio de hoc vtrum ſcientia vel ignorantia p̄ſumať.vide ſingu/ larit Bar.i.l.qui rome.§.duo fratres.in ver. tertio. quero an ſit verum ꝙ fratres.ff.de verb. obli.ꝛ.l.is poteſt.ff.de acquiren. here. Qui volunt ſe excuſare

habēt tium qnquaginta dieruz.s. dandi inicium excusationi vt mō diximus.& redigēdi eā in scriptis per libellū.ff.e.l.scire opz.& postea pbabit.ff.e.l.excusari.

Qd hic dr intelligit de tutoribus qualitercūqz dati.siue a testatore siue a lege.siue a iudice.j.ti.i.§.ii. Lapidibus antiquitus signabant miliaria. Pro die ꝯputant.xx.miliaria a lege vt hic &.ff.siqs cau.l.i. Et erit tet absurdū.s.ne deterioris ꝯditionis sit ille qui lōge q̄ q ppe habitat.sic faciēda ē ꝯputatio vt sicut is qui ppe ē hz qnquagita dies ita & is qui longe abest.

Datus. aūt tutor. Tutor simpliciter datus.vr datus ad totū pr̄imoniū secūdario vbicūqz sit situz. h.d.prio. Et qui tutelā alicuius gessit nō cogit postea eē curator eiusdē pupilli.h.d.& maritus ēt si se imiscuerit i cura vxoris sue hz excusatōem.h.d.vsqz ad.§.si qs aūt. Tutor lz n̄ possit dari certe rei vt.s.qui.da.tu.§.certe tn̄ pōt dari ad vniuersum pr̄imonium vt hic.

Qui gessit tutelā,nō ꝯpellit gerere curā.quasi sufficiat ei tm̄ seruisse vt.C.de ne.ges.l.tutor.

Hic tex.non habet locuz i liberto quia nō excusat licet tutor fuerit.C.e.l.liberos.§.fi.

Maritus non tenet gerere curā vxoris.vt hic.idē i spōso vt ff.eo l.i.§.fi.

Maritus dat⁹ curator pōt se excusare.sz bn̄ pōt eē pcurator. C.de pcur.l.maritus. Et iō hic nihil dicit ḋ tutore.q: fz.ll.vxor nō pōt eē pupilla.s.ḋ nup.i pri.

Qn̄ dicit q marit⁹ pōt se excusare a tutela vxoris ibi excusat i ꝓprie ponit.nā si vellet non admitteret.C.qui.da.tu.pos.l. marit⁹.& ē rō q: pp affectū quem habēt inuicē sibi oīa remitterēt. Additō sz hec rō reprobat.q: eadē locum hēret i pcurē.vn̄ sciendū q vxor hz triplex pr̄imoniū prīo dotē.& in his marit⁹ dispōnit & agit & ꝯuenit vt dn̄s.l.dote ancillā.C.de rei vēdi.ſo bona pafrenalia que vxor hz vltra dotē & dat marito.l.si ego.§.i.ff.ḋ iur.do.& in his maritus ē ltimus administrator.& sine aliquo vxoris mandato agere & cōueniri potest.l.fi.C.de pac.ꝯ vē.& ibi gl. & doc.tertio hz bona vltra dotez que sibi reseruat & nō ꝯcedit marito.& in his marit⁹ non ē l tim⁹ administrator.sz opus est.vt ab vxorē pcur.ꝯstituat.& iste est casus i.d.l.maritus.C.de pcur. vel in his vt ꝯiuncta psona.cauēdo tn̄ de rato noie vxoris agere potest.l.iii.§.i.ff.iudi.sol.& vide Bar.& alios in.d.l.maritus cetera que hic dicunt in glo.sunt clara.

Qd hic dicitur in marito qui se imiserat q posset se excusare non habet locum in aliis. C.si ex fal.alle.l.ii.

Siquis aũt. Falsis excusationibus excusatus nõ ẽ liberatus. h. d.

Hl. False excusatiões dicunt̃ vbi veritas fuit mutata. nã falsũ nihil aliud est. q̃ imutatio veritat̃ in aũt. de fi. instru. in pri. Ex falsis allegationib⁹ qs nõ liberat̃ ab onere tutele. imo ex tpe datiõis tenet̃. C. si ex fal. all'. l. i. in fi. ⁊ fa. ad hunc. §. ff. de re iud. l. diuus. ⁊ õ except̃. l. qui agnit̃. ⁊. C. si ex i. fal. p to. titulũ. Idem si excusatio ẽ iniusta vel nõ gratiosa vel falsa q̃ nõ tз i minoris p̃iudiciuз. C. si ex fal. all'. l. i. idẽ si per ignorãtiam. C. si ex fal. alle. l. vltra. alias snia gratiosa tз ff. ad tre. l. suo inuito. §. cũ p̃toꝛ.

De suspectis tutoꝛibus.

Sciendũ ẽ. Crimen suspecti descendit ex lege. xii. tab. ⁊ p̃toꝛ rome ⁊ p̃ses i pꝛouincia de eo cognoscit. ⁊ quilibet tutoꝛ põt de suspecto accusari. ⁊ ẽ pꝛon⁹ dũmõ ei fama ↄseruet̃. secus i aliis. h. d. vsqз ad. §. ↄ̃ns.

Hl. Q̃õ hic dr̃ crimẽ suspecti descẽdere ex. l. xii. tab. potest intelligi. i. huius cris accusatio. vel potest intelligi ipsum crimen suspitiõis. i. suspitio pꝛopter crimẽ qõ cõmittit tutoꝛ.

Si in isto crimine sine accusatoꝛe pꝛocedit̃. non fit iscriptio. pene talionis aliud si cũ accusatoꝛe. ff. de priua. delic. l. fi. ⁊ de iniu. ⁊ ho. l. rescripto. §. si qs aliu. Et p̄ẽa talionis i hoc crie ẽ pena infamie. vt. j. eo. §. suspect⁹. ⁊ q̃n qз erit puniendus vltra remotionẽ. j. eo. §. si qs p̃sens. Additio Qualiter hoc intelligatur. vide Ang. hic.

Cognitio huius criminis est data pretoꝛi vel illi cui a pretoꝛe mandata est iurisdictio. ff. eodem l. i. §. ii. Sub noie p̃ses ↄtinetur pꝛocõsul. ff. de officio presidis. l. prima.

Cognitio huius criminis in prouinciis competit legato pꝛocõsulis. i. delegato a proconsule. ⁊ i isto legato duo sunt specialia. pꝛimum licet non habeat oꝛdinariam iurisdictiõem tamen ad ipsum spectat cognitio huius criminis. Itez aliud vt de omni crimine cognoscat. licet nõ pronunciet. ff. de officio proconsulis. l. solent. restat ergo vt per alium delegatũ hoc fieri nõ possit nisi p istũ ⁊ p̃toꝛis. vt. s̃. px. dixi.

Omnes tutoꝛes possunt fieri suspecti. i. omnis generis tutoꝛes siue testãrii ⁊c. si aũt oẽs. i. boni ⁊ mali. q̃ boni ⁊ si paupes sint nõ remouent̃ vt. j. e. §. vl. ergo iste terminus oẽs hic ponit̃ pro generibus singuloꝝ. ⁊ nõ p singul' geneꝝ sic alias. j. de fideiuss. i pri. ⁊. ff. de pecu. l. q̃ tuberonis. §. peculiũ. ⁊. ff. de iust. ⁊ iur. l. i. §. ius naturale. Et idem seruatur in quolibet alio curatoꝛe furiosi vel prodigi. ff. eo. l. iii. §. non tantuз ⁊. §. sed ⁊ siquis.

Pronus potest et accusari et remoueri lz videat q prono et cuilibz legitimo deberet adiungi curator et non remoueri. vt. ff. e. l. si tutor. qz illud est consilium nõ preceptum. sic et al's. C. de nup. l. vidue. Licz condẽnat⁹ ob dolum statim fit infamis. §. suspectus tamen parcendum erit fame proni qz non exprimet cã in snia. ff. e. l. hec. in prin. i. rñso.

Cõsequens est.

Quilibz admittet ad accusãduz tutorem pupilli de suspecto si ex pietate mouet alias secus. Item impuberes non possunt sed puberes sic. hoc. d.

Accusatio suspecti quia ẽ q̃si publica omnibus competit et mulieribus dũmodo necessitudine pietatis ad hoc inducant. vtputa mr nutrix auia et soror et alie huiusmodi.

Glo. No. q dicit hec actio quasi publica non simpl'r publica. qz non cuilibz indistincte de ea accusare permittit. vt in tex. probat.

Publica at dicit. quasi popublica. qz cuilibz de populo cõpetens. vt. j. d pub. iudi. §. i.

Mulier e⁹ si ex pietate procedit. tamẽ dz procedere pudice. et fa. ad B. C. e. l. pietatis. §. fi. et. ff. e. l. fi. et. ff. d pcu. §. femina. Et lz mr nõ admittat ad iurandũ i litẽ p filio. ff. de in li. iur. l. videam⁹ §. sed nec. tamẽ non ẽ simile d accusatõe. qz per iuramentũ in litẽ efficeret quasi iudex. et maxie de iure nouo. vt in auct. de iudi. §. opz. sz accusando magis cõmittit arbitrio iudicis. vtrum sit remouendus an non.

Perpẽsa pietas. i. magna.

Calphurnia postulãdo egressa c̃sex⁹ verecũdiã. ff. d postu. l. prima. §. sexum.

Impuberes agere non pñt d suspitõe sed puberes ex cõsilio parentum. fa. ff. de in li. iur. l. videamus. §. adolescẽs.

Suspect⁹ aũt.

Qui non administrat bona fide lz alias sit soluẽdo põt vt suspect⁹ remoueri. et iussus a iudice administrare añquam administret potest vt suspectus remoueri. h. d.

Glo. Suspectus et añquaz administret potest remoueri qz forte i alus tutelis male fit versatus. ff. e. l. iii. §. si autẽ. non tamẽ põt accusari. ff. e. l. hec in fi. Sed ẽ intelligendum q añquam gerat ex dolo tñ accusat suspectus. C. e. l. iii. pro culpa ñ. Sed postquam ceperit gerere. et pp̃ter dolum et pp̃ter culpaz potest remoueri suspectus. vt. j. p. xi. §. Add. Et hec cõclusio cõiter approbat reprobatis aliis i gl. positis.

Suspectus. Remot⁹

pp̃ter dolum est infamis pp̃ter culpam nõ. h. d.

Hl. Remotus pp dolū.s.ex pssuz i snia.puta sic remoueo te.qz i tali dolo fuisti. efficit ifamis. Addi. Supple tu. et de dolo gtinebat i libello qz al' non valeret talis snia q̄ dz eē gformis libello.l.vt fundus.ff.cōi di. Et ex hac gl.no.q ē cā reddēda i sententia.de quo ēt per glo. in.l.ii. §.ignominie.ff.d ifa. et p glo. et doc.l.qui rome.§.duo frēs.ff.d v.ob. Al' regula istius tex.excipit prōn⁹.vt.s.c.§. oñdimus.i fi.sz si quis remouet simpl'r non expresso dolo vel culpa remanet integre fame.ff.e.l.iii. in fi. et.l. hec.§.quid ergo. Sz pōt distingui.qz aut remot⁹ fuit pp doluz et efficit ifamis vt hic.aut ob culpaz.et tūc nō.aut pp dolū et culpā.et tūc itell'r sp ob culpā.nisi gtrariū pbet. Pene.n.nō sūt augēde sz diminuēde.ff.d pe.l. pe.ff. d li.et po.l.cū quidā.et.ff.e.l.iiii.

Remotus ob culpā leuē vl' leuissimaz nō efficit ifamis sz ob latā sit.ff.e.l.ipuberib⁹.§. si fraus qz lata culpa dolo equipat.ff. de mes.fal.mo.di.l.i.§. hec actio.et ff.d pca.l.iiii.§.cā quoqz.ff. depo.l.q nerua. In duobus casibus lata culpa nō equipat dolo prius in cribus publicis.ff. ad.l. cor.de sicca.l.in lege. Scōs i delatōe iuramēti i litē.ff.de in li.iuran.l.in actoibus.§.si iudex.i fi. Scōm azo. pp latā culpā qs nō remouet.qz sicut i pditōe psone lata culpa nō equipat dolo sic nec i pditōe fame. et. d.l.ipuberibus.ff.e.intelligit nō de lata culpa.sz de dolo. vt dicaz.j. i gl.

Add.dū gl.d. vz velle q tutor tenet de leuissima culpa reprēditur p doc.hic.qz tutor nō tenet de leuissima .l.quicqd.et ibi bal. C.arbi.tu.vide bar. i repe.l. qd nerua.in pe.col.ff. depo.qui facit mentionē de hac glo. Nō fit infamis dānatus ob culpaz sicut ille qui infamat ob dolum. tamē fit infamis de facto sicut et alias quis fit ifamis d fcō in cōditionibus ex turpi cā descendentibus.ff.de ac.et ob.l. censuit. Itē in interdictis ex famosa cā venientibus.vt.s.interdicto vū vi.ff. d vi.et vi ar.l.neqz.

Ignorātia iuris nō vz excusare ab infamia qz pōt dici q iur ignorantia ē lata culpa.ff. de his qui no.infa.l. liberoꝝ.§. notantur. Et q sit lata culpa pbo. qz oēs debēt scire iura except paucis.s.mulieribus minorib⁹ et militibus.ff.de iur.et fac. igno.l.cōstōnes. ergo si quis ignorat qd oēs scire debēt ē in lata culpa.ff. de verbo.sig.l.late culpe. non ē ergo miruz si ē ifamis.ff.e.l.ipuberibus.§.fi.sz tū talis solū ē infamia facti.nisi eēt p sniam. et sic sūt tres cāus vbi lata culpa nō eqparat dolo. Add. p declaratōe pdictoꝝ no. q duplex ē ifamia.s. iuris et facti. Infamia iuris que ifertur p sniaz ingratus vel ex fcō dānato et phibito a lege.d quib⁹

in.l.i.de infa. Infamia facti nõ insurgit ex facto dãnato a lege sz tali fcõ ex quo ledit opio hominu3. Et talis infamie triplex ẽ effectus. prim⁹ qr repellit a digni tate.l.cassius.ff.de senato. Ite3 repellit a testionio.c. testioniu3. extra de testi. Itẽ facit admitere quẽ ad querelãdũ testũ qui al' ñ admitteret. ꝛ pstat querelã fri ꝯ testũ fris i quo talis infamis fue rit institutus.l.frẽs.C.ð ioff.te. ð qb⁹ p gl.i.l.i.ff.ð infa.

Siquis aũt. Pendẽ te accusatiõe de suspecto.iterdicit admĩstratõ accusato.qui si decesserit extigui tur accusatõ.h.d.

Hl. Est hic argu. ꝙ prelatus pendẽte accusatõe. nõ d3 administrare eccl'iastica bona. ꝛ facit.ad hoc.C.de sen.pas.l.fi. ꝛ ff.e.l.ipuberibus.C.e l. eũ qui. ꝛ.ff.de solu.l. ꝙ si forte.§.i.

Accusatio de qua hic extigui tur morte qr accusat ad hoc vt re moueat.sed ex quo mortuus est vere remotus ẽ. Et quod hic dr de morte.idẽ ẽ quocũq3 alio mõ finita tutela.ff.e.l.pe.

Siquis tutor. Si tu tor latitat. ne pupillo p iudicẽ decernant ali mẽta.in bonorũ possessionẽ mis so ꝛ dato curatore. vt suspect⁹ re moueat.h.d.

Hl. Ultra remediũ hic da tũ pupillo põt multa in dici tutori.ff. de arbi.l.nõ distin guemus.§.si arbiter. ꝛ fa.ff.e.l. ipuberibus.§.fi. Tutore lati tante pupillus mittit in posses sionẽ bonorũ eius. ꝛ ẽ duplex ex positio. vna eius.s. tutoris.ff.e. l.impuberibus vel eius.i.pupilli vt tunc tutori solũ administratõ auferat. Additio. Sed ista pa a doc.reprobat. qr tũc non esset pena cõtumacie tutoris.ergo est tenenda prima.

Pupillus mittit in possessio ne3 bonorũ tutoris latitãtis cau sa custodie.nõ ꝙ ex eis alat. sed vt cautu3 sit pupillo si male ges sit tutor.sed de suo d3 pupillus alimentari.ff.vbi pu. edu. de.l. fi.in fi. Add. De his alimentis pstitis p tutorẽ pupillo. vide hic doc.s.an repeti põt.

Sed si quis põs. Tutor põs qui per mẽda ciu3 denegat alimẽta pupillo pos se decerni.remittit ad pfectu pu niendus.ide3 in eo qui p pecuni am tutelã acquisiuit. Et idem in liberto qui male admĩstrat.h.d.

Hl. Si tutor negat posse de cerni alimenta pupillo ñ p mendaciũ.sed verũ dicit. non tenet alere pupillũ de suo.ff. vbi pup.edu.ð.l.iii.§.fi.

Tutor qui mẽtit nõ posse de cerni alimẽta pupillo l3 puniat. nõ tñ remouet.ff.e.l.tutor.§.tu tor. Add.d. Jas.reprobat hãc ꝯclusionẽ p.d.l. tutor.§. tutor. qr ibi dr.hic ergo nõ vt suspect⁹ remouebit.s3 ꝛ remittet puniẽ

dus illa eniz implicatiua ⁊ dz necessario iplicare vt nõ tm̃ remoueat̃ sz ēt puniat̃.fa.l.i.§.itē solent.ff.de of.p̄fec.vr.vide i add.

Isti tutori mētiēti vt.s̄. maior pena iponit̃ q̄ remotio.ff. d̄ of.p̄fe.vr.l.i.§.itē solēt. Qui data pecunia acquisiuit tutelam punit̃ extra ordinē.ff. de tute.l.i cos. Nota hic ar.ɔtra docto.qui data pecunia acquirunt sibi scolares.ff.de offi.prefe.vrb.l.i.§.itē solēt. ⁊ in auct. vt ea q̄ no.infinu.§.i. Magistratus ēt accusari pōt ob crimē liberti fraudolosi si dimiserit impunitū.C.de liber.⁊ eo.li.l. liberti.⁊ facit.C.eo.l.i. ⁊.iii.al'.ff. e.l. libertus.

Nouissime. Qui fraudulēter tutelā gerit lz satisdatōz de idēnitate offerat. tm̄ vt suspectus remouet̃. Itē mali mores ⁊ non pauptas sola faciūt tutorē suspectū.h.d. Add. No.q̧ nō ē confidēdū de fragili cautōe qñ tractat̃ d̄; magno p̄iudicio. facit l.cū ita.§.i.ff.ad treb.cū ibi no.

Satisdatio tutoris ꝓpositũ maliuolū nō mutat sed diutius crassandi in refamiliari facultatē prestat. Suspectũ eū putam⁹ qui moribus talis ē vt suspectus sit. Eniz vero tutor vel curator quãuis pauper sit.fidelis tm̄ ⁊ diligēs.remouēdus tm̄ nō ē quasi suspectus.

Sl. Crassari.i. animari ad delinquēdū sic.ff. de pe.l.capitaliū.§.crassatores.ide crassor crassaris.i.nitor ad malū.

Hic tex.facit ad ar.q̧ si emi librum.⁊ antequā soluā preciū cōperiā alienū vel viciosuz.qz expedit potius nō soluere q̄ cautiōz d̄ reddēdo in casuz euictōnis vel vicii recipere quib⁹ ɔsonat.ff. si qs cau.l.ii.al'.iii. Preterea lex dicit q̧ nō dz qs se ɔmittere fragilitati cautōis.ff.ad treb.l. cogi §.itē querit̃.⁊.C.in qui.ca.i inte.resl.l.fi.⁊.C. vt vnicui.li.l.ii.al'.i. Tutorē suspectū nō facultates pue sed fraudulēta vel callida cōuersatio in rebus pupillaribus ɔmēdat.i.ꝓbat.heres vero solis facultatibus puis suspectus hr̃ creditoribus vt hic. ⁊.ff.d̄ priuile.credi.l.si creditores.

Licet hic tex.dicat q̧ paup ñ ē remouēdus.vt suspect⁹. nō tm̄ dicit q̧ nō teneat̃ satisdare qz eēt ɔ̄.l.ii.C.de tu.⁊ cu. qui nō satis.l.ii.Et posset iste tāquā paup se excusare.vt.s̄.ti.i.§.sz ⁊ pp paupertatē. Est tm̄ huic curator adiungēdus.vt.s̄.de cura.§. interdū.⁊.C.de pi.tu.l.i.

Laus deo.Finis primi libri.

Liber scđs isti. de rerū diui.

Impator hic incipit tractare de rebus ⁊ hoc ɀueniēti ordine q̄ ita ꝓmisit. s. d iur na. gē. ⁊ ci. §. fi. ⁊ de rebus tractat vsq̄ ad titulum de obligatio. Et q̄ res acquirunt duplici iur. s. gētiū. ⁊ ciuili. in hoc ti. tractat qual'r acq runt iure gētiū. vsq̄ ad titu. de vsucap. ⁊ ab illo ti. vsq̄ ad ti. de obli. tractat q̄liter acqrunt iur ciuili. Et q̄ res q̄ nobis acquirunt alique acqrunt iure vel titulo singulari ⁊ d his tractat ab hoc ti. vsq̄ ti. de testa. alique vō res acquirunt nobis iure vel titulo vniuersali ⁊ de his tractat ti. de testa. vsq̄ ti. de obliga.

Aperiore libro

Res aliq̄ i nr̄o pr̄imonio sūt gl. i. apte nate sunt eē i prionio nr̄o. Aliq̄ extra pr̄imoniū nostrum sunt Glo. i. nō sunt apte nate vt sint in pr̄imonio nostro vt res sacre de q̄bus. ī. §. nullius.

Quedam res naturali iure cō munes sunt omnium Glo. s. vsu nō proprietate. quedā res sunt publice. quedam vniuersitatis. quedam nullius. quedā singulorum que ex variis causis cuiq̄ acquiruntur sicut ex. ī. dicēdis apparebt.

Gl. Interdū res sacre ⁊ religiose possunt eē in pr̄imonio nr̄o vt si capiunt ab hostib⁹. ff. de reli. l. cū loca.

Licet seruitutes dicant esse nec in pr̄imonio nec extra pr̄imoniū nr̄m vt. l. i. ff. de vsuf. le. hoc intelligit per se. q̄ s̄uitutes non p̄nt per se subsistere s; sunt adiūcte rebus. sicut i missio tigni nō durat. nisi durāte domo. Seruitutes ergo sunt i bonis nr̄is cū earū noīe agamus ⁊ excipiamus ff. de acquir. rerū do. l. rē i bonis ⁊. l. statuas. Publicū vno mō dr̄ q̄si populicū. s. oium pplo⁊. vt s. ti. i. §. ɀsequēs. ⁊. ī. e. §. flumia alio mō dr̄ publicū vni⁹ ppli tm̄ vt campus marci⁹. vt. C. d sacro sā. ec. l. fi. ⁊ h dr̄ magl vniūsitatis.

Et quidem. Naturali iur cōia oium sunt hec aer. aq̄ ꝓfluēs gl. i. de celo cadēs vel pluuialis. ⁊ mare. ⁊ per hoc lictora maris. ⁊ iō ad lictus maris accedi pōt. dūmō abstineat a villis ⁊ locl ibi posit. h. d.

Gl. Ea q̄ hic dicunt sūt cōia nāli iure. i. iur gētiū. qđ ē nāli rōe inductū. ff. de ius. ⁊ iur. l. oēs. §. q̄ vero. nā iure nāli pr̄imeuo n̄ solū ista. s; ⁊ oia alia cōia erāt. q̄ non erat meū ⁊ tuū. Additio hic gl. vult q̄ illud qđ prio appellauit ius naturale. i. fin̄ appellat ius gētiū.

Que hic dicunt cōmunia oium. h itelligit. s. vsu n̄ ꝓprietate.

Lict⁹ q̄ꝛ ē accessio maris eo/ dē iur̄ ēēt.ar.j.e.§.si tñ.ꝛ lꝫ di cat̄ ꝙ lictoꝛa maris sūt ppli ro/ mani.ff.ne quid i loco pu.lictoꝛa illō itellr̄ quātū ad iurisditōꝫ ñ quātū ad vsuꝫ.qꝛ ve sūt cōia. vt hic.ꝛ.C.ō quadri.p̄.l.bñ a zeno ne ¶Ripa fluis ñ ē publica.lꝫ flu mē sit publicū.vt.j.e §. riparū. ꝛ rō dr̄ie iter lict⁹ ꝛ ripā. pōt eē qꝛ mare assidue iundat̄. vñ lict⁹ ē pue vtilitatis.ꝛ sic eius ꝓprietas nō querit̄.vt.C.ō bo.q̄ li.l.fi.§ fi.sꝫ iundatio fluis raro venit. ꝛ iō pōt eē vtilitas i ꝓprietate ripe ¶Uilla hꝫ duas significatōes. nā. aliñ dr̄ casa vl'isula quedā in qua ñ hitat̄.sꝫ vel retia ponūt̄.l' pp aquā ibi ꝯfugit̄ l' fruct⁹ repo nūt̄ vt hic.ꝛ.ff.de vsufru.l.arbo ribus.i pri. Si vero ibi hitaret̄ eēt p̄diū vrbanū.vt.j.ff.ō serui. vr.pre.Itē alio mō villa dr̄ con gregatio hoīuꝫ. Quid sit mo numētū hr̄.ff.ō reli.l.ii.§.monu mentū. Nō hic dr̄ ō fluibus i tellr̄ ō fluminib⁹ ꝑpetuis. vt pa dus ꝛ rhenus.quedā.n. sūt pri uata vt fossata agri que qñqꝫ cur runt.qñqꝫ nō.vt.ff. de flu.ꝛ ne qd i flu.l.i.ꝛ.ii.ꝛ.ff.e.l. neo i fi.

Flumina. aūt. Flumi na ꝛ portus sūt publica.ꝛ lictus maris dr̄ q̄ꝫ/ to plus extēdi pōt.h.d.

Sl. Ius piscādi in portu ꝛ flu minibus oibus cōe ē. nec q fuit prio lōgo tpe piscatus aliū supueniētē repellere p̄t.ff.ō vsu/ ca.l.fi.nisi forte.xxx.an.ff.de di. ꝛ tēp.p̄.l.quisquā.vel ſꝫ Jo. p̄t itelligi.d.l.qsquā qñ erat in pos sessione piscādi. Add.ō hoc vi de Ang.i.§. p̄ce. ¶Hic cōe ca pit̄.i.i cōi.nā vsus piscādi i flu/ minibus nō ē cōis sꝫ publicus.

Quātūcūqꝫ mare aliquo tpe plus extēdit̄ i hieme l'estate tñ ē lictus eius vt hic.

Riparū. Usus ri/ parū publi cus ē.ꝓprietas vero illoꝝ ē quo rū p̄dus adherēt.h.d.

Sl. ¶Ripe dicūt̄ fluis Si via publica ē iter p̄dium ꝛ flumē. idem iur̄ ē ꝛ ripa.ff. de acqui.re.do.l. marit⁹. Si do min⁹ vellet icidere arboꝛē positā i ripa adherētē p̄dio suo.ꝛ pisca/ toꝛ nollet dr̄et p̄ferri piscatoꝛ. vt.ff.de vsu ꝛ ha.l.fi.ꝛ de vsufr. si cui⁹.§.itē nerua. Add. doc. tñ tenēt ꝙ eēt locus p̄uētōi quos vide hic. Scōm pla. oia cōia sunt publica nō eō nisi respectu quorūdā vsuū.vt ecce mare ꝛ flu mina ꝛ lictoꝛa ꝛ ripe i vsu oium aiantiū sūt i bibēdo i abluendo ꝛ ꝯmorādo ꝛ silia que exigit nā. sꝫ ius piscādi ꝛ retia faciēdi. solum ꝯpetūt hoīb⁹.sꝫ ſꝫ Jo. cōe ꝛ pu blicū sūt diuerse spēs. Additio vos dicite vtrūqꝫ bñ loq sed di uerso respectu.qꝛ si cōsideramus cōe ꝛ publicū i se siue quo ad ꝓ/ prietatē.ꝛ vera ē opi.Jo. qꝛ pro prietas nō cadit in rebus cōib⁹. aut ꝯsam⁹ publicū ꝛ cōe quo ad

vsū. ꝛ hoc mō fit ṽa opi. pla. vt cōia publica dicāt̃ ꝛ ñ eꝫ publica dicant̃ cōia nisi respectu quoꝝ dam vsuū. vt. s.

Lictoꝝ quoq3. Usus lictoꝝ maris ē public⁹ ō iure gētiū. s3 ꝓprietas coꝝ nulli⁹ ē. sic ꝛ ipi⁹ maris. h.d.

Glo. Proprietas lictoꝝ nulli⁹ ē hois singlaris s3 sūt oiu3. ꝛ sic dr̄ñt a. §. nullius statim. j. posito.

Uniuersitatis.

Que sub publica necessitate vel vtilitate statuūt̃. i aliq̄ vniuersitate dicūt̃ eē vniuersitat̃ ꝛ ñ singuloꝝ.

Glo. Alii iste res vniuersitat̃ dicūt̃ publice ñ ꝓprie s3 publice. s. vni⁹ ppli. vt. C. ō. s. s. ec. l. fi. i pri. s3 alr̄ accipit̃ publicū. s. e. §. fluia. s. ꝓ illo qḋ est publicū oium pploꝝ.

Theatra dicūt̃ a theorādo. i. īspiciēdo vt i arena ṽonēsi.

Stadiū ē octaua ps miliaris quā hercules currebat vno hāne litū. vt p3 i hystoriis. Uia alia scā ad vsu3 vniuersitat̃ cā necessitat̃. vl' ēt cā delectatōis s3 docto. sūt vniuersitat̃ dnio ꝛ vsu. Addictio. nā oēs ciuitates ꝛ ville pn̄t hr̄e ꝓpriū i cōi ꝛ bursa3 cōem. ff. ad treb. l. oib⁹. ꝛ. ff. del'. i. l. ciuitatib⁹. ꝛ. l. siqs a suo. §. si. ꝛ. l. si heres. §. i. l3 pla. dixerit ꝙ sūt vniṽsitat̃ tm̄ quo ad vsū. Alia sūt q̄ sūt vniuersitat̃ quo ad dn̄iu3 et fructū nō solū quo ad vsū vt fundi ciuitat̃ ꝛ sui. ff. ō in ius vo. l. s3 si hac. §. qui manumittit̃. ꝛ de ver. sig. l. iter publica. ꝛ de ꝯhē. emp. l. s3 celsus. §. i. Add. qñ i cā vniuersitat̃ illi de vniuersitate pn̄t testificari. vide hic p doc.

Nullius aūt. Jn bōis nulli⁹ sūt res sacre ꝛ religiose ꝛ scē. qḋ ei3 diuini iuris ē. nullius i bonis est. Et res sacre sūt que rite p pōtifices deo dedicate sūt seu ad diuinum ministeriū deputant̃ que nō pn̄t nisi ꝓ captiuitate hoium alienari h.d. Si qs auctoritate sua q̄si sacru3 sibi ꝯstituerit. sacrū non ē s3 ꝓphanū. Locus in quo edes sacre sunt edificate ēt dirupto edificio adhuc sacer manet.

Olim impatores erāt sacerdotes ꝛ sic loca sacra dedicabāt. ff. e. l. sacra. Add. sed hodie l3 vngat̃ impator nō tn̄ ē sacerdos et ergo nō pōt dedicare. c. i. de sa. vn. ꝛ ergo hodie non pn̄t dedicare. Donaria. i. thurribula cruces ꝛ calices. ꝛ qḋ dicit de alienatōe loquit̃ de illis nō de edib⁹ sacris que nullo mō pn̄t alienari vt in auct̃. de al'. ꝛ emphi. §. ꝛ q3 cognoscim⁹.

Constō de qua hic ē. C. ō sa. sanc. ec. l. sancimus.

Cā redēptōis captiuoꝝ aliq̄ res sacre pn̄t alienari. nā hominu3 aie quibuslibet rebus preponēde sūt. C. de sa. san. ec. l. sancim⁹ i fi.

Add. hoc limita eē verū qñ ti/

meret̃ de eorũ morte glo.ē nõ. xii.q.ii.c.aurũ hȝ ecclesia.

Item res sacre vt.s̃.possunt alienari ꝓpter debitũ si qđ habȝ ecclesia vt in aũt.de ali.ꝛ emphi. §.ꝛ hic ēt.itē ꝓpter alimēta pauperũ.xii.q.ii.c.aurũ hȝ ecclesia.

Prophanũ.i.nõ sacrũ.

Locus sacer desinit eē sacer. si ab hostibus capiat̃ vt.j.đ iuti. stip.§.i.ꝛ.ff.de relig.l.cum loca. itē locus eē religiosis desinit.qñ ea remouent̃ que talē eũ redebāt ff.eo.l.sacra.§.illud ꝛ de relig.l. antepe.§.fi.

Religiosũ. Sepeliēdo mortuũ in locũ suũ.eũ religiosũ facit. Item socius inuito socio locũ religiosũ facere nõ pōt.sepulchrũ vero sic.ꝓprietarius aũt inuito vsufructuario.nõ pōt. Et si cōcedit̃ alicui mortuũ inferre. locus efficit̃ religiosus.ēt si dominũ postea peniteat.h.d.

Glo. Quis inferendo mortuũ efficit locũ religiosũ.s.inferēdo totũ vel saltē caput cuius imagine agnoscimur. ff.de relig.l.cum in diuersis.qđ si ꝑticulariter caput ē in diuersis locis.ille locus efficit̃ religiosus vbi maior pars.vt.j.de vulgari substitu.§.si ex disparibus.si aũt equaliter neuter ẜm Io.

In cōem locum purum inuito socio inferre nõ licet sed bene in cōe sepulchrum.ꝛ hoc fauor̃ religionis iã facte.ff.cōi di.l.sabinꝰ ꝛ qđ dr̃ inuito socio nõ posse inferre. intelligit̃.s.extraneũ nam ipse socius recte ibi sepeliri pōt ēt sine cōsensu ceterorũ maxime cũ nõ est alius locus in quo sepeliretur.ff.de reli.ꝛ sũp.fu.l.si plures

Item si alienus. Supra sũmatꝰ ē.

Glo. Proprietarius nõ potest inferre nisi ꝯ̃sētiēte fructuario vel nisi testõrē q vsũ fructũ legauit velit sepelire.ff.đ reli.l.ii.§.si vsũfructum.

In alienũ locũ ꝯsentiente domino licȝ inferre ꝛ post illatiōem nõ pōt penitere vt hic.si tñ prio ꝯsentit ꝛ post penituit añ illatione nē sufficit semel voluisse.ff.đ aq. plu.ar.l.in die.ꝛ.j.pr.§. Additio. De ista gl.aliquātũ dubitāt doc. vide Ang.

Sancte res. Res sancte sunt porte ꝛ muri ciuitatũ.quasi pena legali firmate. Item leges penales proprie vocant̃ sanctiones.h.d.

Muri ciuitatis romane sancte sunt.ꝛ idē in alia ciuitate vel castro.ita ꝙ in ipsis nil facere liceat sine auctoritate p̃sidis.vt.ff. eo.sacra.§.muros vel forte vniuersitatis.lȝ nõ priuato.vt.C.đ op.pub.l.oēs.

Additio dicite hic ex mente doc.ꝙ transcendēs muros ciuitatis rome punitur pena capitĩ.ille vero qui transcendit muros alterius ꝙ̃ ciuitatis romane puniuntur pena arbitraria. quia certa

pena cõtra illũ nõ reperit̃ statu/ta. ⁊ iõ iudicis arbitrio relinquit̃. l.i.in fi.ff. de iure deli.

Muros dicimus sanctos.i. firmos a sanctio tis.nõ calce vł lapidibus.sȝ lege firmati vt sequit̃.

Remus transcendẽdo muros ꝯtra sanctiõem fr̃is.qui pro illa vice regnabat. decapitatus ẽ.vñ lucanus. Fraterno primi madvere sanguine muri. Leges penales dicunt̃ sanctiões.C.de.ll.l.nõ dubiũ ⁊ hoc i stricta significatõe.quãdoqȝ ponunt̃ largiꝰ pro qualibet impiali lege.vt.C. ꝺ no.co.ꝯfir.ibi colligẽtes vero. Qñqȝ largissime ꝑ collectione totiꝰ iuris ciuilis.vt i ꝓhe.ffoꝝ

Singuloꝝ autẽ. Rerũ dñia acquirunt̃.aut iuregẽtiuȝ. aut iure ciuili.⁊ a vetustioribus ẽ inchoandũ.h.d.

Comodius ẽ a vetustiori iure incipere.⁊ certuȝ est vetustius esse ius naturale.qꝺ cum ipso genere humano reruȝ natura prodidit.ciuilia aũt iura tunc ceperunt esse cum ciuitates condi.⁊ magistratus creari.⁊ leges scribi ceperunt. Additio pro pleniori intellectu huius ti.ponã hic diuisiõem.d. Jasonis. Diuidit̃ hic ti.in.xii.ptes.ſm q̄ sunt.xii. modi quibus q̃ritur dñium iure naturali ⁊ gentiũ.p̃io qualr̃ acqrat̃ dñium reruȝ.venatione seu appꝛhẽsiõe aĩaliuȝ.fa ibi.§.iteȝ ⁊ ea.qualiter acquirat̃ captiuitate.tertia in.§.p̃terea qualr̃ alluuiõe ⁊ inũdatiõe aquaꝝ.quarto.§.cũ ex aliẽa.qualr̃ ꝯmixtõe. qnto i.§.cũ in suoꝭ qualr̃ acqrat̃ edificatõe.sexto i.§.si ticiꝰ qualiter acquirit̃ plantatiõe. septio i.§.lꝫe.qualr̃ litteraꝝ impositiõe. octauo in.§.si qs.qualr̃ acquiratur cultura.nono.i.§.thesauros qualiter acquirat̃ inuentiõe.decimo.in.§.per traditiõem.qualꝛ acquirat̃ traditõe.vndecio in.§. vendite.qualiter acquirat̃ venditõe.duodecio in.§.ampliꝰ contemptu.vel ñ petitiõe vsqȝ i finẽ ti. Jure ciuili reꝝ dñia acquirunt̃.puta vsucapiõe.arrogatõe successiõe.deportatõe monachatiõe de quibꝰ icipiet.j.ꝺ vsucap.

Statiȝ cũ ꝑcreauit deꝰ gẽtes icepit iusgentium.

Fere igit̃ bestie. Fere bestie.⁊ volucres cetera qȝ aĩalia puta pisces in mari ⁊ q̃ in celo ⁊ in terra nascunt̃. simul atqȝ ab aliquo capta fuerit statiȝ illius esse incipiũt. Qꝺ i nullius bonis ẽ.nãli rõne occupanti concedit̃.

Nõ iterest feras bestias.vtrũ ĩ suo fũdo qs capiat an in alieno.

Si qs aũt alienuȝ funduȝ ingredit̃ venãdi aut aucupãdi grã põt a dño si id p̃uiderit ꝓhiberi ne ingrediat̃. Quicqd aũt eorũ ceperis.eo vsqȝ tuum intelligatur donec custodia tua cohercẽat̃.cuȝ vero euaserit tuã custodiã ⁊ in libertatẽ se receperit.tuũ

ee definit. et rursus occupantis fit. Naturalem aut libertatem recipe intelligitur cum vel oculos tuos effugerit. vel ita sit in conspectu tuo. vt difficilis sit eius persecutio. Si feram bestiam ita vulneraueris. vt capi possit. non aliter tua intelligatur quam si ceperis. quia multa accidere solent. vt eam non capias.

Sl. Res sacre licet sint in nullius bonis non tamen occupanti conceduntur vnde sciendum quod res dicitur esse in nullius bonis sex vel septem modis. scilicet natura vt hic. secundo vt. j. eo. §. pe. vt etiam missilibus iactatis in vulgus et a pretore. tempore vt. ff. de acqui. rerum do. l. nunquam. §. thesaurus et in his tribus habet locum hec regula. scilicet quod occupanti conceduntur. Nisi quod in thesauro de equitate. dimidium domino soli restituitur vt. j. e. §. thesau. item censura vt. s. e. §. nullius. item casu vt in hereditate iacente que vicem domini representat vt. j. de stip. ser. in princi. Item culpa hominis. vt seruum egrotantem vt. C. de lati. li. tol. l. i. §. facimus. Item iuris naturalis constitutione vt liber homo in nullius est bonis. ff. de ver. ob. l. inter stipulantem. §. sacram. Hoc quod hic dicitur posse ingredi fundum alienum causa venandi non habet locum. si causa requirendi seruum meum fugitiuum vt. C. de ser. fugi. l. ii. vel glandis colligende causa. ff. de glan. le. l. i. vel vt recipiam pecuniam quam ibi abscondi vt. ff. ad exhi. l. thesaurus vel si vindemiam quam emi venditor me tollere prohibuerit. ff. de acq. emp. l. qui pendentem. Additio isti casus intelliguntur quod non licet ingredi fundum et cetera. scilicet sine auctoritate iudicis qui debet se facilem exhibere in ea prestanda d. l. ii. de ser. fugi. hoc verum in seruo fugitiuo. secus in alia re furto ablata. gl. est ord. i. §. sed hec. j. de ob. que ex quasi delic. et in. l. i. §. i. de ser. fugi. hoc est verum nisi precedant aliqua indicia etiam leuia quod res mea sit in domo tua. vide Jas. hic. Si quis post prohibitionem fundum tuum ingreditur et feram cepit. secundum communem opi. facit suam. Et hoc etiam tenet glo. ff. de serui. rus. pre. di. l. diuus.

Difficilis persecutio. i. impossibilis. sic etiam. ff. de acqui. po. l. iii. §. nerua.

Non sequitur ceruus est vulneratus ergo capi potest. C. de proba. l. neque natales.

Nota quod inspicitur quod euenire potest. sic. ff. loca. l. si quis domum §. idem querit. si sumptus vt. ff. ad treb. l. lucius. §. pe. et ad. l. fal. l. in quantitate. §. magis. et. ff. qui. ex ca. ma. sed et si per pretorem. §. ferie. et. ff. de ser. rus. pre. qui sella §. ii. et de dam. infec. qui bona. §. inter. tamen contra. ff. de pecul. l. eo tempore. i. responso. Additio. Ad illam. l. eo tempore respondetur. quod ideo ibi non consideratur quod euenire potest. quia ille talis euentus non erat ciuilis nec honestus. futurus igitur euentus tunc demum expectatur cum ciuilis et honestus.

Apum. In his aialibus quoruz natura est fera nec ex accidēti imutata ea regula est. vt occupanti cōcedant. in his vero animalibus quorum natura est fera. sz ex accidenti imutata ⁊ facta sunt mansueta. ea regula tradita est vt tūc demū occupāti cōcedant. qñ consuetudinez reuertēdi ad priorez domum pdiderint. In his vero animalibus quorum natura mansueta. neqz ex accedenti imutata. ea regula est tradita. vt quocunqz perueniunt in dñio tamen primi apprehensoris permaneāt. h.d.

Apum natura fera est. itaqz q̄ in arbore tua ↄsederint. anteq̄ a te in alueo ↄcludant. non magis tue intelligunt esse q̄ volucres que in arbore tua nidū fecerint.

Ideoqz si alius eas incluserit is eaꝝ dñs erit. fauos quoqz si quos effecerint. quilibet eximere pōt. Plane integra re. priusq̄ eximant. si preuideris ingredientez fundū tuū poteris eū iure ꝓhibere ne ingrediat.

Examē. quoque qđ ex alueo tuo euolauerit cousqz intelligit esse tuum donec in cōspectu tuo sit. nec difficilis psecutio est alioqn occupant sit.

Pauonuz quoqz ⁊ columbaruz fera natura est. nec ad rē ptinet. qꝛ ex cōsuetudine euolare ⁊ reuolare solent. Nam ⁊ apes idē faciunt. quarum constat feram esse naturam.

Ceruos quoqz qdam ita mā suetos hñt vt in siluaz ire ⁊ redire solent. quoꝝ ⁊ ipsoꝝ ferā esse naturaz nemo negat.

In his aūt aialibus que ex cōsuetudine abire ⁊ redire solēt. talis regula ꝓprobata est. vt cousqz tua esse intelligant donec animū reuertēdi habeant. nā si animum reuertendi hēre desierint. ēt tua esse desinūt. ⁊ fiunt occupantiuz.

Reuertendi aūt aium vident desinere habere. tunc cum reuertēdi ↄsuetudinem deseruerint.

Gallinaruz quoqz ⁊ anseꝝ nō est fera natura ideoqz ex eo possumus itelligere q̄ alie sunt galli ne quos feras vocam⁹. Itez alii sunt anseres quos feros appellamus. Ideoqz si anseres tui. aut galline tue aliquo mō turbati turbateue euolauerit. lz ↄspectuz tuuz effugerint. quocunqz tñ loco sint tui. tue ve eē intelligunt. ⁊ q lucrandi aīo ea aialia detinet furtuz ↄmitter intelligit

Hl. Alueus vas ē. vbi apes manēt. qñqz pro loco vnde flumē currit ponit. vt. j. e. §. insulam. Iste ver. iōqz si ali⁹ eas incluserit. non videbat bul. bū equ⁹. dicens magis timeo scādalū q̄ futuꝝ iudiciū vt no. ff. de acquir. rerū do. l. in laqueū.

Si ingredientem preuideris ⁊ ꝓhibueris. si acceperit non potes eum retinere vt det qđ acceperit. qꝛ cum dominus factus sit per occupatiōem nō video quare

desinat esse dominus. ar. huius. §. qui tñ prudenti ɔsulit.

Examē hic ponit̃ pro vniuersitate apũ. Aliquãdo ponit̃ pro ꝓbatõe. aliqñ pro iudicio. vt. C. de aduo. di. iud. l. neminē.

Et forte seruat̃ aliud de ɔsuetudine in hoc. §. ꝛ supioribꝰ duobus. In ver. in his ēt aialibus nõ tria genera aialiũ. aliqua sunt mansueta vt galline in qbus hꝫ locuꝫ hec regula. vt vbicũqꝫ sint dñi eē intelligunt̃. vt. j. pr. §. itē fera ꝓrsus. ꝛ in his hꝫ locuꝫ alia regula. q꞉ occupãti cõceduntur vt. s̃. co. §. fere. ꝛ. §. illud. ꝛ. §. apuꝫ ꝛ. §. examē. Item fera naturalr ꝛ accidētaliter mansueta. ꝛ in his obtinet pñs regula ꝛ fa. ad hoc. ff. eo. l. naturalē p totã. l. vsqꝫ ad §. fi. Additio inquãtũ glo. vĩ ɔcludere ꝙ apes sunt aialia fera ꝓrsus doc. tenēt cõtrariuꝫ q꞉ hñt ɔsuetudineꝫ reuertẽdi. ꝛ sic sunt ex aialibus que habēt naturaꝫ ferã. sꝫ ex accidẽti imutatã. vid. d. xp̃ofo. Exteriora idicant ai iteriora ꝛ secreta fa. ff. ꝺ edil. edic. l. si tñ. §. fi. Galline fere dicũtur fasiani. Qui aialia domestica aio lucrãdi detinet s. vt habeat pēnas vel oua ɔmittit furtũ alias nõ. nisi lucrandi aius interueniat vt. ff. de fur. l. i. §. fi.

Dolus fit in vno ouo. ꝛ de dolo nõ agit̃ in re minori duobus aureis vt. ff. de dolo. l. si oleuꝫ. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ tamen pro vno ouo agit̃ furti vt hic. Et rõ huiꝰ est q꞉ furtum fit plerunqꝫ ꝛ ideo frequẽtius puniendũ ẽm Jo. ff. de pe. l. aut facta. §. si. Et nõ ex hoc ꝙ quelibet actio ēt pro vno nũmo dat̃ vt. ff. de dañ. infec. si ꝓprietarius. ff. de ɔtũ. cũ emã. li. l. i. §. illud. Hec regula fallit in aliquibus casibus. nã si cõmõ tibi seruũ ꝛ tu eũ alis. nõ repetis a me expensas modicas. vt. ff. cõmo. l. in rebus. §. pñt. ꝛ. ff. de impē. in re. do. fac. l. ꝛ añ. Itē excipit̃ actio doli vt. s̃. dictũ ē. Iteꝫ excipit̃ casus. l. ex damni i pri. ff. de dã. infec. Additio idem dicunt doc. in expensis famuli factꝭ in infirmitate si modice fuerint. q꞉ nõ possunt repeti a dño. Amplius dixit gl. nõ. in. l. arboribus §. de illo. ff. de vsufru. ꝙ pro tp̃e infirmitatꝭ famuli tenemur eideꝫ p̃stare salariũ. Rõ q꞉ ex quo non stat per eos. sꝫ ꝓpter infirmitatē excusant̃. l. cũ hr̃s. §. stichus. ff. ꝺ sta. li. l. q opas. ff. loca. l. i. §. diuus. ff. ꝺ va. ꝛ extraor. co. ꝙ litat d. Jas. eē vex si ē famulꝰ ad certũ tp̃s q꞉ p eũ ñ stetit. si aũt eēt famulꝰ siñ p̃finitõe tp̃is locatꝰ posset expelli lꝫ h̃ eēt scãdalũ q꞉ iiqũ.

Item ea q̃ ab hostibus. Item ea q̃ ab hostibus capimus iure gentium statiꝫ nr̃a fiũt. adeo qdem vt ꝛ liberi homines in seruitutē nr̃am deducant̃. qui tñ si euaserit a nr̃a ꝑtãte. ꝛ ad suos reuersi fuerit p̃stinũ statũ recipiũt. Itē lapilli ꝛ gēme. ꝛc. q̃ i littore maris iueniũt̃

iure nāli statī3 iuētoris fiūt.

Itē q̄ ex aialib⁹ dn̄io tuo sub iectꝭ nata sūt eodē iur̄ tibi acq̄rūt

Hl. Hostes dicūt qb⁹ ppl's ro. bellū idixit vel ipi po pulo ro. ff. d̄ cap. l. hostes. ꝛ d̄ v. sig. l. hostes. ꝛ. l. quos nos ho/ stes. Euasisse dr̄ q aio ꝛ corpe euasit. ff. de capti. l. nihil. ī prin.

Lapilli dicūt lapides p̄ciosi ꝛ que sit dr̄ia iter lapillos ꝛ gem mas ꝛ margaritas. ff. de au. ꝛ ar. le. l. i. ꝛ. l. nō sint. §. fi. Lapil/ li ꝛ gēme fiūt iuētoris. ita demū si occupat nō alr̄. nā i supiori. §. ꝛ i alus tractat̄ d̄ his que p occu patōꝫ querūt. vn̄ hec vicinitas scripture inuit ꝙ idē ꝑsequit̄. ff. d̄ testa. l. hr̄des. §. sꝫ ꝛ si notā. ꝛ ff. de le. i. l. si fuus pluriū. §. fi. et aduerbiū siīitudinis qd̄ ē i prin. §. dat apte itelligere aliud eē in thesauro. cui⁹ tractat⁹ ē valde ab hoc sepatus. vt. j. e. §. thesauros. ꝛ iō primū videti ꝛ inueniēti nō capiēti querit̄. In v. itē ea q̄ ex aialibus. ꝯmutat stilū ꝛ mā3 a supiorib⁹. ꝛ dicit de his que acq rūt̄ p accessionē discretā. sꝫ i. §. p̄terea loqt̄ de accessiōe ꝯcreta.

Natā ex aialibus nr̄is siue rō nalibus vt ancillis siue irrōnali/ bus de prio. s. de iur̄ pso. §. fui. de scdo. ff. de rei ven. l. itē si fru/ mētū. §. idē scribit. Et qd̄ dr̄ de dn̄io itelligit̄ ēt d̄ quasi. vt si bo na fide possides aial irrōnale. vt ff. de acqui. pos. l. bōe fidei. §. fi. nō ita i aiali rōnali vt. j. e. §. i pe cuduꝫ. ꝛ rō vt ibi. q: ptus ancilla rū nō sūt in fructu vt ibi.

Preterea p alluuio/ nē. Dd̄ p alluuionē agro tuo flumē adiecit iuregētiū tibi acquirit̄. Est autē alluuio incremētū latēs.

Per alluuionē aūt id videt̄ adici quod ita paulatiꝫ adicit̄. vt intelligere non possis quantum quoquo momēto tpis adicit̄.

Qd̄ si uis fluis de tuo predio aliquā ptē detraxerit. ꝛ vicini p̄ dio appulerit. palam est eam tuā permanere.

Plane si lōgiori tempore fū do vicini tui heserit. arboresq3 q̄s secū traxerit in eum fundum radices egerint. ex eo tēpore vi/ dentur vicini fundo acquisite eē.

Insula que in mari nata est. quod raro accidit. occupātis fit nullius eiꝫ eē credit̄.

At insula in flumine nata qd̄ frequenter accidit. si quidem me diam partem fluminis teneat. cō munis est eorꝫ qui ab vtraque pte fluis ꝑpe ripaꝫ p̄dia poss̄ dēt ꝑ mō latitudis cuiusq3 fūdi. que latitudo ꝑpe ripā sit. Qd̄ si alte ri parti ꝑximior fit. eoꝝ ē tantū qui ab ea parte prope ripam pre dia possident.

Quod si in aliqua pte diuisū flumen sit. deinde insra. vnitum agrum alicuius in formam in/ sule redegerit. eiusdem perma/ neat is ager cuius ꝛ fuerat.

Quod si naturali alueo in vniuersum derelicto ad aliam partem fluere cepit. prior quidem alueus eorum est qui prope ripam eius predia possident. pro modo scilicet latitudinis cuiusque agri. que latitudo prope ripam est.

Nouus autem alueus eius iuris esse incipit cuius et ipsum flumen. i. publicum. Quod si post aliquod tempus ad priorem alueum reuersum fuerit. flumen. cursus nouus alueus eorum esse incipit. qui prope ripam predia possident. Alia sane causa est. si cuius ager totus inudatus fuerit. neque inundatio agri vel fundi speciem commutat. et ob id si recesserit aqua. palam est. eum fundum eius manere cuius et fuit.

Hl. Incrementum alluuionis a nobis perpendi non potest. et hoc propter imbecillitatem naturalis visus qui tam subtilia perpendere non potest vt etiam in cucurbita patet que cito crescit. tamen percipi non potest quantum crescit quoquo momento temporis. In quodam genere agrorum cessat ius alluuionis vt in agris militibus assignatis a principe qui limitati dicuntur. ff. e. l. in agris. et ro. in ea. l. in fi.

Pars agri. vi fluminis detracta et fundo alterius appulsa. si tamen illi fundo heserit vt in eo radices fecerit. vel illa terra appulsa vnitatem alteri terre fecerit fit illius vt ff. de dam. infec. l. hoc amplius. §. ita demum. Et hec immixtio cognoscetur per rusticos qui talia sciunt. vt in auten. de non alie. aut permu. §. quod dictum est.

Licet arbores vi fluminis appulse videantur illius fundi domino acquisite. tamen datur priori domino rei vendicatio secundum M. sed nos dicimus quod datur actio in factum ad extimationem damni. vt. ff. de rei ven. l. in rem. §. item. sed rei vendicatio non datur. vt. ff. de dam. infe. l. hoc amplius. §. alphenus Additio. Quando facto aque arbor vnius coaluit fundo alterius. non habet locum vtilis rei vendicatio nec actio in factum. Et iura in glo. alle. loquuntur quando facto hominis istud accidisset secus si facto aque vt hic. et ita intelligit gl. in. d. §. de arbore.

Insula dicitur locus vndique circundatus. aqua vt hic. et. ff. eo. l. adeo. §. insula. et. l. insula. Alias quandoque pro domo in mari posita. que in salo. i. in salso posita est secundum ysyd. Item quandoque pro qualibet domo. ff. de eo quod cer. lo. l. iii. §. si quis insulam.

Media pars fluminis potest sciri accepta corda. et puncto posito in medio inter vtrumque agrum. et tunc si est ex vna parte tamen illi cedat. alias secundum quod punctum extenditur. vt colligitur. ff. eo. inter eos et. l. seq. Ex his patet quod pro diuiso possident insulam et habent dominium circundantes flumen. ff. eo. pro regione.

Insula est cuiusque fundi pro modo latitudinis. s. existentis ab vna parte. cum plures sint ex vna parte et vnius fundus latior est quam fundus alterius. Et in hoc tantum frontem agri considero vt. ff. eo. l. insula. in princi.

Additio ver. quod si in aliqua parte diuisum. diuersimode punctatur

secundum diuersos intellectus. vide glo.

Si flumen priori alueo derelicto ad aliaz ptem fluere cepit. ꝛ post aliqđ tps ad priorē alueū reuerterit. tūc nouus alueꝰ illoꝝ eē incipit q ppe ripā pdia possident hoc ē verū q̄tū ad rigorē iuris. nā de eqtate vix obtinet. i. nō obtinet vt. ff. eo. l. adeo. §. insula in fi. Nō q flumia vicē iudicuz obtinēt qꝛ dāt ꝛ auferūt dn̄ia vt hic. ꝛ. ff. eo. l. ergo. §. aluuio.

Inundatio flumis si nō ꝯmutat spēm agri n̄ mutat dn̄iū hoc ē veꝝ si eodē impetu recessit quo vēit. nō si diu cooptū tenuit. ff. de flu. ꝛ ne qd in flu. pu. §. si fossa in fi. Remanet dn̄ium tpe iundatiōis. ꝛ hoc si pp impetum aquaꝝ vt hic. nō vt ibi faceret alueū. ff. qui. mo. vsusfru. amit. l. si ager. Nō hic dꝛ de iundatione veꝝ ē q̄tū ad ppietatez nō q̄tū ad possiōem qꝛ possio indubitant. tpe iundatōis amittit. vt ff. de acqr. pos. l. iii. §. labeo. ꝛ. l. q vniuersas. ꝛ. l. pomp. i. rn̄so. tn̄ aqua recedēte. possio restituēda ē. vt. ff. de iti. ac. qꝫ pri. l. i. §. sꝫ ꝛ si qs. Additio Ex pdictis dixit Bar. dictū egregiū in. l. nāliter. ff. de vsuca. q isti qui possidēt predia iuxta flūmia. que sepe ea iundare solēt raro prescribūt. probat ipse. nam ex tali inundatiōe. perdit possessio. ergo ꝛ interrumpit prescriptio. l. sine possione. ff. eo. ti. que interruptio tanq̄ naturalis oībus prodest. l. naturaliter. ff. de vsucap. Et idē dixit tempore belli celestis hoc ē epidimie que viget in loco possesso. qꝛ perdit possessio. ꝛ interrumpit prescriptio. de quibus p eum in. d. l. naturaliter.

Cum ex aliēa materia. Cōficiēs d re aliena aliquā speciem ad priorem materiaz nō reducibilez. bona fide. ꝛ nomine ppio efficit dominus speciei. secus si sit ad priorem materiam reducibilis. h. d.

Glo. Facta intelligit. si cepta lꝫ nō pfecta. vt. ff. d au. ꝛ ar. le. l. si n̄ fuit. §. qđ ergo.

Ad casum huius. §. requirit q bona fide. ff. ad exhib. l. de eo. §. si quis ex viris. Et suo nomine vt. ff. de acqr. rerū do. l. adeo §. cū quis in prin. ꝛ. l. quicqd. §. ii. Adde tertiuz q non possit redire ad priorez materiaz vt in fi. huius. §.

Si duo specificāt vnus bona fide alius mala. res erit specificātis bona fide vt. ff. qui ad li. procla. nō li. l. si duo. Idem si ex diuersoꝝ materiis speciez fecit ex vnius bona fide ex alterius mala. simile si ptim suo nomine ptim nomine domini specificat qꝛ semper res cōsequit bonaz fidem

Quando tex. dicit si qs ex alienis spicis frumētū fecerit. i. detexerit. vt. ff. eo. l. adeo. §. cū quis in fi. sic. s. de liberti. §. fi.

Mulsum. i. nectar siue stila

ldiam. Coliriū.i.vnguētum ad oculos. Sabini ⁊ eorum se quaces dixerūt.spēm cedere dn̄o mat͛ie. Sȝ ꝓculus cū suis sequacibus dicebat ecōtra.s.vt specificāti tm̄ cedat.vt.ff.eo.l.adeo.§.cū quis. Mediū seruāduȝ est.vt hic ⁊.s.qui.ma.nō po.§.pe.sed tn̄ ar.ↄtra.ff.de neg.gel.l.nenzeni⁹. Licet hic tex.exemplificando ponit exemplū de frumento facto ex alienis spicis ⁊ ponit inter illa que nō possunt reduci ad priorē materie statū.nō tn̄ ꝓpter hoc vult ꝙ frumētū cedit specificāti.qꝛ eēt cōtra.l.adeo.§.cū qs in fi.ff.e. Additio Et rō huius ē qꝛ quis excutiendo frumentum de spicis nō dicit̄ facere frumētuȝ.sed solum detegere vt.s̄.

Licet ea que hic dicunt̄.ꝙ faciēs spēm ex aliena materia efficiatur domin⁹ rei specificate.videatur ↄtra regulā.que dicit.qđ ex re mea ē vel nascit̄.meū ē vt.ff.ad exhib.l.de eo.§.siquis in fi.⁊.ff.de rei vendi.l.solū.§.meū.qꝛ illa regula.locū habet in.v.casibus pꝛimus vbi dominus specificauit.scđs vbi alius mandato domini.tertius vbi sine mādato.sȝ dominus ratum habuit.quartus vbi alius malafide ⁊ suo nomine.qntus vbi per alium bona fide.sȝ res pōt ad ꝓpriam materiā reduci.⁊ nullus illoꝝ casuū ē hic.ergo iste tex.nō ↄtrariat̄ regule.

Licet iste tex.defendat̄ a regula iaȝ dicta.tn̄ adhuc vꝫ cōtra aliam regulā que dicit neminem cum alterius iactura debere locupletari.ff.de cōdi.inde.l.nā natura. Solutio.licȝ hec spēs fiat sua quo ad dominiuȝ.tn̄ actiōe in factū tenet̄ ad extimatiōem.ff.de rei vendi.l.i rē.§.itē si quecunqȝ ⁊.ff.de do.inter vi.⁊ vx.l.si mulier.§.i.⁊.l.seq.

Quod si ꝑtim. Si partiȝ ex sua materia.ꝑtim ex aliena fecerit aliq̄ spēm quisqȝ veluti ex suo vino ⁊ aliēo melle mulsuȝ miscuerit.aut suis ⁊ alienis medicamētis.ēplastrū aut coliriuȝ.aut ex aliena ⁊ sua lana vestimētū fecerit.dubitādū nō est hoc cāu eū esse dominū qui fecerit.cū nō solū operā suaȝ dederit.sȝ ⁊ ꝑtē materie ꝓstitit.

Si alienā purpurā quis vestimēto suo intexuit.lȝ ꝓciosioꝛ fit purpura.accessiōis iure cedit vestimēto.⁊ qui dn̄s fuit purpure aduersus eū qui subripuit habet furti actiōm ⁊ ↄditiōeȝ.siue ipse fur sit qui vestimētū fecit siue ali⁹ nā extincte res lȝ vendicari non possint ↄdici tn̄ a furibus ⁊ a quibusdā aliis possessoribus p̄nt.

Hl. Qđ hic dr̄ acquiri dominiū specificāti intelligitur.nisi posset reduci ad pꝛioreȝ materiā tūc eniȝ fit cōis habita rōne materierū ⁊ nō cedit specificāti.vt.ff.eo.l.qcqd.§.fi.in fi. idē forte qn̄ mala fide fecit lȝ reduci n̄ possit vt i gl. Dictū hic đ purpura intexta n̄ itellr i filis sed in

telligit̃ ꝙ imiscuit partē purpure aliene.s.manicā, vel gironē.

Nota hic preciosius accedere viliori sic.ff.de cōtra.emp.l.si in emptione lȝ videat̃ contra.ff.de edil.edic.l.iustissime.ꝛ.j.de fide ius.§.fideiussores. qꝛ loquit̃ hic §.quādo dicta purpura gr̄a ornā di vestimentū fuit apposita. si āt ecōtra scilȝ vt vestimentū fuiret purpure vt forte eaȝ fuaret tunc cedit vestimētū purpure.ꝛ ita loquāt̃.ll.cōtrarie.vt.ff.de vsuca.l.rerū mixtura.§.quid ergo.ꝛ ff.de au.ꝛ arg.leg.l.ꝛ si non sint §.perueniamus. Si autē neutꝝ cā alteri⁹ apponat̃. tūc neutꝝ alteri cedet.vtrunqȝ possidet̃.ff.ð vsucap.l.reꝝ mixt̃a.§.qd ergo.

Ille q surripuit ptē matie tenet̃ ꝯdi.s.furtiua vl' ꝯdi.sin̄ cā.ff.ð condi.si.cā.p totū. Nota ꝙ gl.exēplificāſ ð fure dicit.nā forte erat sartor. Res furtiua ēt ꝯsumpta pōt ꝯdici a fure ꝛ a p̄donibus ꝛ malefidei possessoribus. vt hic.ꝛ.j.de ac.§.sic itaqȝ.ꝛ.ff.vsufru.quēad.ca.l.fi.in fi.

Si duoꝝ materie. Si materie ex volūtate duorū dn̄oruȝ cōfuse sint. totuȝ id corpus qd̄ ex confusiōe fit vtriusqȝ cōe est. veluti qui vina sua confuderint aut massas argenti vel auri cōflauerint.

Hl. Quia dn̄iuȝ acquiritur non soluȝ specificatōe.vt s̄.e.§.cū ex aliena.ꝛ.§.ꝙ si.ꝛ ēt accessiōe.vt.s̄.e.§.si tn̄.sȝ ēt cōfusiōe vt hic. Itē imixtiōe.vt.j.pxi.§.quid si frumentū. Ut iste.§.locuȝ habeat requirit̃ ꝙ voluntate.nā si sine volūtate alterius vnus fecit inde spēm puta mulsuȝ vel vas ex argento meo ꝛ suo.erit sua iure specificatōnis nō ꝯmixtōis.vt.s̄.e.§.cū ex aliena.ꝛ.ff.de rei ven.l.si frumentū §.i. Cōfusa dicūt̃ siml' fusa.

Sed si diuerse materie sint ꝛ ob id ꝓpria spēs facta sit forte ex vino ꝛ melle mulsuȝ. aut ex auro ꝛ argento electrū.idē iuris ē. nā ꝛ hoc casu cōeȝ esse spēm non dubitat̃. Quod si fortuitu ꝛ non voluntate dn̄oꝝ ꝯfuse fuerit vel diuerse materie l'que eiusdem generis sūt.idē iur̃ esse placuit.

Hl. Fortuita mixtio diuersaruȝ materierū facit rē cē cōem.hoc tamē veruȝ ē si separari non possunt. vt hic in exēplis tex.Si tn̄ possent separi tūc quilibet vendicaret suuȝ.vt.ff.ð rei ven.l.si frumentū.§.sed de plūbo.ff.de re.do.l.lacus.ꝛ.l.stagna.§.fi.

Quod si frumentuȝ. Si frumentum ticii frumento tuo mixtū fuerit. si q deȝ fuerit ex voluntate vestra cōmune erit.quia singula corū corpora.i.singula grana que cuiusqȝ propria fuerint.ex cōsensu vestro cōicata sunt. Quod si casu mixtū fuerit.vel ticius id miscuerit sine tua voluntate.nō videt̃

cõmune eẽ q: singula corpa i sua substantia durãt.

Sed nec magis istis casibus cõmune fit frumentũ q̄ grex intelligit̃ cõmunis. si pecora ticii. tuis pecoribus mixta fuerint.

Sed si ab alterutro vestrũ totum id frumẽtũ retineat̃. in rem quidez actio ꝑ modo cuiusq3 frumenti cõpetit. Arbitrio aũt iudicis continetur vt ipse estimet q̃le cuiusq3 frumẽtũ fuerit

Hi. Supra dictũ fuit quãdo ɔfundũt̃ ita vt separari non pñt. nunc videndũ quando singula corpora in sua substantia durant. quo casu dicũt̃ misceri.

Licet ex ɔmixtione facta de spẽbus cõtra voluntatẽ dñi ipse res non cõicent̃. ⁊ sic quis nõ priuatur re sua. hoc tamẽ fallit i pecunia cõmixta. vt. ff. de solu. l. si alieni. Add. Et hanc opi. tetigit glo. in. l. si alicui. ⁊. l. singularia. ff. si cer. pe. ⁊ eã sequit̃ bart. ⁊ cõiter doc. q: multa singularia reperiunt̃ in pecunia numerata l. singularia. ff. si cer. pe. Sz dñs Christo. de cas. ⁊ Raf. fulg. reprobant eã. vide do. Jas. hic.

Quod hic dicit̃ de frumento non habet locum in frumẽto bona fide consumpto. tunc eim daretur actio in factum. vt. ff. ad. l. acquil. l. qui occidit. §. si quis alienum vinuz.

Judex hic arbitrabit q: cuilibet tantum frumentũ restituat̃. quantum fuit suuz quãdo nõ apparet. quod fuerit suũ. ⁊ hoc propter impossibilem discretionez. vt. ff. de vsufru. l. fructuariũ. §. si viuarius. Si autem apparet q̄ cuiusq3 fuerit hoc iudex estimet vt subicit. Additio. Uos plenius dicite ex mente doc. si tuuz frumentum fuit cõmixtum cum meo volũtate tua. tunc efficitur cõmune ⁊ vnicuiq3 nostrum cõpetit actio cõi diuidundo. l. i. C. cõi diui. Aut fuit ɔmixtuz cõtra voluntatẽ tuaz vt hic. ⁊ tunc aut est facilis separatio frumenti tui a meo ⁊ tua grana per te vendicari poterũt. l. si frumẽtũ. §. si plũbum. ff. de rei ven. Aut separatõ est difficilis. ⁊ tunc iudex arbitrari debet circa duo hoc ẽ quantitatem ⁊ qualitatem. non aũt circa corpora frumenti vt hic. vt pro modo quantitatis ⁊ qualitat̃ restitutio fiat. Jllud tamẽ nũquaz iudex statuere debet vt spẽs diuidant̃. quaruz diuisio operat̃ earum diminutionez. l. vsufructuarium. §. si in viuarius. ff. de vsuf.

Cum in suo.

Edificiuz cedit solo. ⁊ ideo si quis ex aliena materia in suo solo edificauerit. efficitur dñs edificii. quo durante non poterit materia vendicari ab eo qui dominus fuerat materie. eo autez destructo vendicari potest nisi dupluz estimatiõis fuisset cõsequutus. h. d.

Lex. xii. tab. dat actionem de tigno iniuncto ad duplũ estima-

tionis ⁊ nō stat rei vendi. vel ad exhib. durante edificio. ⁊ hoc ne edificia destruāt. ⁊ sic ciuitas de formet. Add. vt.l. cetera.§.i. ff. de leg.i.

Appellatione tigni in actōne de tigno iniuncto. venit ois materia ex qua edificia fiunt.

Hl. Solū suū intelligit ēt si alius ibi hēat vsūfructuz ⁊ ipse nudā ꝓprietatē. vt.ȷ̄. de here.insti.§.i. Si qs edificauerit mala fide ex aliena materia nō hz locū iste tex. nā vēdicat tignū. vt ff. de rei ven.l.in rē.§. tignū.ar. a cōtrario sensu. vel ar. ex ea exceptione que ibi ponit. ⁊ iurabit i litē vt ibi nō. Add. et lz iste qui mala fide edificauit. nō āpli⁹ possidet materiā.l.eū qui edes.ff. de vsuca.tn̄ dolo desiit possidere. ⁊ ita rn̄det iuriscōsul.in.l.i.§.fi. ꝺ tig.iniūc.paria enim sunt possidere ⁊ dolo desiisse possidere.l. is qui dolo.ff. de rei ven. Et qꝛ iurat in litē vrbs nō deformabitur vt in.d.l.rē.§.tignū. Et si agit rei vendi.tollit actio de tigno i iuncto.qꝛ vna actio per aliā tollitur. vt.ȷ̄. Quod edificat i solo alieno solo cedit.s.si edificium in ipsa terra configitur. domus ergo non affixa solo non cedit solo.ff.eo.l.ticius. Et facit ad hāc regulam.C. de edifi.pri.l.v.idez in satis ⁊ plantatis quod hic i edificus dicitur vt infra.e.§.si tici⁹ ⁊.§.qua rōe. vn̄ v.

Quicquid plantat serit vel edificat. Omne solo cedit radices si tn̄ egit. Nec ob.l.in tn̄ ff. de rerū di.qꝛ ibi loquit in edificio facto in mari quod est occupantis vt supra.

Is qui materie dn̄s fuerat dominus esse non desinit.s. cā edificatōis.sed alia cā pōt desinere vt ff. de vsucap.l.rerum mixtura.§ labeo. Is qui ex aliena matia edificauerit.non pōt cōueniri ad exhibendū.nisi mala fide fecerit. vt.ff. de rei vendi.l.in rem.§.tignū.⁊.ff. de tig.iniūc.l.fi. Sz ēt tūc nō eximit sz in litē iurat. vt ff. de solu.l.qui res.§.fi.qꝛ arbitrarie sūt iste actōes.ff. de in lit. iur.l.in actionibus.⁊.ȷ̄.ꝺ actio. §.preterea

Actione de tigno iniūcto tenet ēt ille qui iniūctū hz lz ipe n̄ iniūxerit.⁊ ēt tenet ille qui iniūxit lz nō possideat.sed altero soluēte alter liberat. vt.ff. de his q deie. vel effu.l.si vero.§. positū. ⁊ de flu.l.fi.in fi. ⁊. d.l. competit.§.fi. Si is qui cōuenit actione de tigno iniūcto.magis vlt rē reddere ⁊ eximere q̄ duplum prestare nō audit qꝛ ꝓpter vtilitatem hoc fuit statutū. vt.ȷ̄.e. ꝙ ideo ⁊c.⁊.ff. de no. oper.nuncia. l.propter.⁊.ff. dele.i.l. cetera.§. si duobus.

Hec actio ꝺ tigno iniūcto cō petit ēt ꝯ eū qui bona fide iniunxit. vt hic.⁊ ꝯ mala fide iniūgētē alia p̄ter hanc actionē auxilia cō petūt vt rei vēdi. Itē ad exhib.

Itē actio furti. Itē cōditio furti ua ꝛ ꝙ ēt hec actio de tigno iniū cto pꝫ infra ꝺ act. §. sic itaqꝫ. ꝛ. ff de tig. iniūc. l. i. in fi. ꝛ. l. fi.

Quod hic dicitur in domib⁹ idē intelligitur si fuerint in cāpis vt subicit. qꝺ iō ꝛc. ad hoc. ff. ꝺ v bo. sig. l. vrbana predia. quidam tamē ꝯ. Item idē si fuerint in vi nea. vt. ff. de tig. iniūc. l. i. Ad/ditio. doc. ita pertranseunt cum glo. tamē vr̄ cessare rō istius act. s. deformitas vrbis.

Quod hic dicitur si non fue/rit duplū cōsequutus hoc intel ligitur cum effectu. ar. ff. de his qui deic. vel effu. l. ꝑceptione. et sic nō ob. ff. ꝺ tig. iniūc. l. i. in fi. quia ibi lꝫ exegit nō tn̄ cum effe/ctu fuit ꝯsequutus.

Dirupto edificio dn̄s mate/rie potest eam vendicare non ob stāte aliqua ꝑscriptōe. ff. ꝺ rei vē di. l. in rē. §. fi. qꝛ nec prius agere poterat. vt. C. de an. excep. l. i. §. fi. Aliꝺ ergo si mala fide imun/xit. quia tunc agere poterat. vnꝺ xxx. annis repellitur a rei vendi. vt. C. de prescrip. xxx. an. sicut.

Additio. Nota hic notabilem casū in quo melior ē conditio do losi ꝙ̄ non dolosi. qꝛ dolosus pt̄ vti beneficio ꝑscriptōis nō dolo sus vero nequaquā. Sed hoc n̄ ꝯtingit ex dolo aliquo sed ex ne/gligentia nō petētis

Ex diuerso. Siquis i alie no solo ex sua materia do mn̄ edificauerit illius fit domus cui solum ē. concor. l. si is ꝯ quē. Et hoc casu materie dn̄s ꝓprie/tatem eius amittit. qꝛ voluntate eius intelligit̄ esse alienata. Et hoc si non ignorabat se in alieno solo edificare. ꝛ ideo licꝫ dirupta sit domus. materiā tamē vendi care nō potest.

Certe illud constat. si in pos/sessione constituto edificatore so/li dominus petat domuꝫ suam esse. nec soluat precium materie ꝛ mercedes fabrorum posse eum constat per exceptionem doli ma li repelli. vtiqꝫ si bonefidei pos/sessor fuerit qui edificauit. Nam scienti alienum solum esse. potest obici culpa. ꝙ edificauit temere i eo solo. quod intelligeret alienū esse.

Sl. Qui mala fide in alieno solo edificat. dirupta do mo non potest materiaꝫ vendica re quia alienata est. Si materia fuerit sua. secus si ex aliena mate ria in alieno solo. C. de rei ven. l. ii. in fi. vnde dic. aut ꝺ mea ma teria in meo solo. ꝛ tunc planum est. aut de aliena in meo. et tunc vt supra proxi. §. aut de mea in alieno. ꝛ tunc vt hic. aut de alie/na i alieno tunc vt dicta. l. ii. C. de rei vendi.

Exceptio doli locū habet vbi cunque equum sit exceptionem locum habere siue alia competat siue non. vt. ff. de exceptio. doli. l. i. §. generaliter. ꝛ argu. ī. eodē. §. littere.

Jsta boua fides de qua hic re
quirit ꝙ sit ab inicio ⁊ ex post fa
cto.cū edificauit.nā si anteꝗ̄ edi
ficet sit bonefi.⁊ cū edificat male
fidei fit.eligit quedā media via.
ita vt nec tanꝗ̄ malefidei puniat
neqꝫ tanꝗ̄ bonefidei expēsas cō/
seruet. q꞉ ꝑmitti abrasio.ff.de
rei ven.l.iulianus.si in alienaꝫ ⁊
fa.ad hoc.ff.de minoꝝ.l.itra.§.
vendētibus.

Hl.magistra. Cum ipendo i
rem alienam.aut suo aut
meo noie.p̄io casu loquit ti.de
neg.ges.ff.⁊.C.si meo noie tunc
aut fructuū gratia.⁊ ex fructibus
deducit.⁊ al' nullus fructus in
telligit. Additio.s.nisi deduct
expensis .ff.so.ma.l. fructus .ff.
fa.hꝛ.l.fundus.Aut cā rei ꝑuan
de.⁊ tūc aut de nouo faciēdo aut
nō.p̄io cāu si bonafide habeo ex
ceptiōem nō actōem vt.s̄.,px.§.
⁊.ff.de cōdi.inde.l.si i area.⁊.ff.
de ex.do.l.paulus ⁊ hoc ſm opi.
Jo.sꝫ Mar.ēt actōem dabat.
⁊ ē ꝓ eo.ff.de pe.hꝛ.l.hꝛditas.§.
i.Sꝫ ibi ipso gestu.negociū fuit
hꝛditariū.qđ necesse habuit face
re.vn̄ habuit actiōem.vt.ff.si ps
hꝛ.pe.l.fi.⁊.C.de rei vē.l.ii.⁊.l.
domū.Sꝫ Jo.ꝯtra.vt dictū est
⁊ fa.ēt pro eo.ff.de rei vē.l.sum
ptus.⁊.ff.đ ac.emp.l.idēqꝫ ⁊.ff.
de pe.here.l.plante.Si vero ma
lafide tūc nec agēdo nec excipien
do ꝯseruo vt hic.nā neiem mihi
volui obligare.vt,ff.cōi di.l.in
hoc iudiciū ſm Jo. Sed.M.

ēt hic dabat neg.ges.l.si pupilli.
§.sꝫ ⁊ siqs.Sꝫ ibi noie alieno ge
rebat.Jtē pro eo.C.de rei ven.
l.ii.Sed ibi loquit qn̄ ex aliena
materia.⁊ in alieno impendit.vt
ibi pl'e notat. Si vero i reficien
do.⁊ tūc aut bonafide ⁊ tūc neces
sarias ⁊ vtiles ꝑ doli exceptiōem
volūtarias ꝑ abrasiōem seruamꝰ
nisi dn̄s tm̄ vellet dare ꝗ̄tū pos/
sumus hēre his ablatꝭ ⁊ abrasis.
vt.ff.de rei ven.l.in fundo. Si
vero malafide ipēdo.necessarias
ꝑ officiū iudicis.cū tm̄ possideo.
vtiles per abrasiōem ꝯseruo.vo/
lūtarias nullo mō.vt.C. de rei
vē.l.domū. Hic ē ꝙ dixit bul.
hic ꝙ expensas repetā qn̄qꝫ per a
i.per actōem.vt.ff.de neg.ges.l.
si pupilli.§.sꝫ ⁊ si qs.Jtē ⁊ ꝑ e.i.
per exceptiōem vt hic Jtem ⁊ ꝑ
o.i.per officiū iudicis.vt.d.l.do
mū.C.de rei vē.vt ⁊ hic rei vē/
di.locū hēat.Jn petitiōe vō hꝛ/
ditatꝭ bonefi.possoꝛ ꝑuat oēs.at
malefi.possoꝛ.necessarias ⁊ vti/
les per officiuꝫ iudicis al' ꝑ exce/
ptōeꝫ doli. re exn̄te melioꝛi i qua
facte sunt volūtarias radit.vt.ff.
de pe.hꝛ.l.plane. Additio.an
aūt edificatū i aliēo ꝙ pēdꝫ supra
meū nullo iuꝛ ꝑuitutꝭ possim tol/
lere ꝓpria auctoritate. Dic ꝙ n̄
l.quēadmodū.§.si ꝓtectū.ff.ad.
l.aql.⁊.l.ꝯclaue.ff.de dā.ifec.ni
si prius denūciet illi q hꝫ ꝓtectū
supra meū.Et an due arbores si
mul iūcte censeant vna arboꝛ.an
plures.vt sic accātꝰ ꝙ iciderit ar

boꝛē vẽat ꝯdēnari ꝑ vuplici arbo re an ꝑ vna. vic ꝙ ſi iūctura eſt ſupꝛa terrā ꝙ vꝛ vna. alʼ ſec⁹. l. ſi gemina. ff. arb. fur. ceſ. ꝛ ibi vide bar. nō. ad plures qōnes.

Si ticiꝰ. Plātata ꝛ ſata ce dūt ſolo. ſi tñ plātata ra dices egerint. Si ticiꝰ alienā plantā in ſolo ſuo poſuerit ipſiꝰ erit. Ex viuerſo ſi ticius ſuā plātā i meūi ſolo poſuerit meūi plāta erit. ſi mō vtroqꝫ caſu radi ces egerit. añquā. n. radices ege rit ꝑmanet eius cuiꝰ fuerat. adeo aūt ex eo tꝑe quo radices egerit plāta. ꝓꝛietas eius ꝯmuttaẗ vt ſi vicini arboꝛ. ita terrā ticii pꝛeſ ſerit. vt i eiꝰ fundū radices ege rit. ticii effici arboꝛē vicimus. Rō. n. nō ꝑmittit vt alteriꝰ ar boꝛ eē intelligaẗ. ꝙ eiꝰ in cuiꝰ fū vū radices egerit. Et iō ꝓpe ꝯfiniū arboꝛ poſita ſi in vicini fū dū radices egerit cōis erit.

Qua rōne aūt plante que ter ra coaleſcūt ſolo cedūt eadē rōne frumēta quoqꝫ que ſata ſunt. ſo lo cedere intelligūẗ.

Ceterū ſicut is qui in alieno ſolo edificauerit ſi ab eo vñs pe tat edificiū defendi pōt ꝑ exceptō nē voli mali ſm ea que vixunus. ita eiuſdē exceptionis auxilio tu tus eē pōt. is qui in alienū fūdū ſua impēſa bona fide ꝯſeuit.

Gl. Si plāta poſita i aliēo ſo lo radiceſ egeꝛi. ēt ſi ꝑ vñꝫ ſoli aliena planta in ſolo ſuo poſi ta fuerit vñium plāte ipſius erit Et licet pꝛioꝛi vño veẗ rei vēdi catio. vt. ff. ve rei ven. l. ſi frumē tū. hoc intelligiẗ ve eſtimatione non ve plāta vt vixirnus. s̄. e. §. plane ſi lōgioꝛ tꝑe.

In caſu huius. §. plāta poſita in cōfinio acquiriẗ vnicuiqꝫ vo minoꝛū ꝑ ꝑte ſꝫ in cāu. l. ſi plu res. §. ſi. ff. ar. fur. ceſ. acquiritur vni tm̄. ſ. illi ex cuius fūdo oꝛigi nē vuxit ſi ex illo fundo arboꝛ ve nire poterat. Si aliquis ex ſe mine meo in alieno fundo ſemi nauit. poſſidens teneẗ ꝛ agā ꝯ eū ad inſtar tigni iniūcti. qui teneẗ ēt ſi poſitū ab alio hēat vel tene at vt vixirnus. s̄. e. §. cū in ſuo. ꝑ l. ſi vero. §. poſitū. ff. ve his qui veie. vel effu. Et eadē qō fit i plā tatis. ꝛ eodē mō ſolniẗ cū ſit rō ſimilis. vt. ff. man. l. lucius in ſi. i. rñſo. Conſeuit. i. plantauit vel ſeminauit.

Littere quoqꝫ. Lr̄e ēt lꝫ aureę ſint. ꝑ īde cartꝭ mēbꝛāiſue cedūt. ac ſi ſo lo cedere ſolēt. ea que ibi edificā tur aut inſerūẗ. iōqꝫ ſi cartis mē branisue tuis carmē vel hyſtoꝛiā ticius inſcripſerit huius coꝛpis ñ ticius ſꝫ tu vñs eſſe videris.

Sꝫ ſi a ticio petas tuos libꝛoſ tuaſue mēbꝛanas eē. nec īpenſas ſcripture ſoluere paratus ſis. po terit ſe ticius vefendere ꝑ excep tionē voli mali. vtiqꝫ ſi earū car tarꝫ mēbꝛanarūue poſſiōnē bo na fide natus ē.

Glo. Carte fieri solēt ḋ bō bace. mēbrane vero ḋ mēbris aialiū. Bonefidei pos sessor cartaꝝ alienaꝝ hꝫ exceptōꝫ doli. si āt malefidei laborē donas se videť. vt. s̄. e. §. certe. Scriptor āt reddito libro si bonā fideꝫ hūit hꝫ actionē i factū. ff. ḋ rei vē di. l. in rē. §. si quecūqꝫ. si malaꝫ nō. q: nec exceptionē hꝫ vt hic. Et lꝫ hodie p̄ciosior sit scriptura q̄ carta tū dicim⁹ nō fore imutatū. ar. C. ḋ test. l. sancim⁹. cū si.

Add. i hoc qḋ dicit glo. scriptorē hr̄e actōeꝫ cōiter reprobať p istū tex. qui solū vult p̄uideri scriptori p exceptōeꝫ nō p actionē. ⁊ ad idē. l. qua rōe. §. lr̄e. ff. eo. nec ob. d. §. sꝫ si quecūqꝫ q: loquiť i re sepabili a materia. sꝫ lr̄e a carti separi nō p̄nt sine lesiōe. Et silr i hoc q̄ vult gl. q̄ ēt hodie scriptura cedit carte q: ꝯ̄rīū tenuit gl. i. l. i rē. §. i. ff. de rei vē. ⁊ i. l. qua rōe. §. lr̄e. ff. e. ⁊ ille cōiter videntur approbari.

Siquis i aliena tabula pinxerit. tabula picture cedit. Ridiculū est eīm picturā appellis vel prasi in accessionē vilissime tabule cedeř.

Sꝫ si a dn̄o tabule imagineꝫ possidente. is qui pixit eā petat. nec soluat p̄ciū tabule. poterit p exceptionē doli mali submoueri

Et si is qui pixit possideat cōsequēs ē vt vtilis actio dn̄o tabule aduersus eū deť. quo cāu si nō soluat ip̄ēsaꝫ picture poterit p exceptionē doli mali repelli vtiqꝫ si bonefi. possessor fuerit ille q pi cturā iposuerit. Illud eim palā ē q̄ siue is qui pinxit surripiat tabulas siue ali⁹ ꝯpetit dn̄o tabularū furti actio.

Glo. Qḋ hic dr̄ de tabula forte ꝯ̄rīū fuať i marmore. tn̄ ar. ꝯ̄. j. ḋ testa. §. pe.

Qḋ hic dr̄ tabulā cedere picture intellr̄ si vsus ē bono coloꝛ nō atramēto. itē si pictus ē hō nō vrsus. Additio. qḋ dixit ḋ colore bn̄ dixit. sꝫ qḋ dixit ḋ hoie ⁊ ḋ vrso nō bn̄ q: nō ē inquirēdū qd sit depictū dūmō honestū. vtrunqꝫ. n. hꝫ exornare materiā. Jas.

Js qui pinxit pōt petere a domino tabule picturā possidēte directa rei vēd. ff. ḋ acqui. re. do. l. qua rōe. §. sꝫ nō vt lr̄e. Dať vtilis actio in rē dn̄o tabule ꝯtra possidētē tabulā pictā nō directa q: desinit dn̄s eē. ⁊ sic ē mirabile q̄ nō dn̄s a dn̄o vēdicat. Silr̄ ēt cōtingit in publiciana in qbusdā casibus j. de actio. §. alie. Add. glo. sup v̄. mirabile vꝫ satis difficilis ad eliciēdū ꝯclusiōes. ⁊ ang. nec. d. xp̄o. de ea loquūť. sꝫ Jo. fa. aliqd dicit. dicit ergo glo.

Hic vꝫ mirabile q̄ melior est ꝯditio petētis q̄ possidētis ꝯ̄ regulā cōeꝫ q̄ potior ē cōditio possidētis. vt. j. de interdic. §. cōmodū. Add. ⁊ q̄ hic vr̄ melior ꝯditio petētis pꝫ. q: si pictor peteret tabulā possessaꝫ a dn̄o hēret eam cū pictura oblato p̄cio tabule. ⁊

hic qñ possidet pdit tabulã pictã si dñs tabule offert pciũ picture Sed ad hoc rñdet gl.j.ꝙ hic nõ ẽ incõueniẽs nec mirabile qꝛ iste pictoꝛ si petit᷑ ab eo tabula quaꝫ possidet põt offerre preciũ tabule ⁊ ipsaꝫ tenere.qꝛ sicut pictoꝛ põt habere tabulaꝫ agendo ⁊ preciuꝫ offerendo ita defendẽdo ⁊ excipiendo. Et ad roborandũ istud inconueniẽs.glo. allegat alias concoꝛ.in quibus ẽt vr̃ deterioꝛ ꝯditio possidentis.s.ff.de nox.l. si quis a multis.⁊.ff.si ex nox.causa aga.l.i.in fi. ⁊.l.ii.⁊.ff. de pe. here.l.cũ idem.sed tñ glo. rñdet primo de causa noxali qꝛ in ipsa eẽ poterit ꝙ fo agens non ꝓbabit ⁊ sic non erit deterioꝛ ꝯditio possidentis. Item in petitõe hereditatis si bona iura habuit in vincẽdo.hec etiã hẽbit in defendendo ⁊ sic ẽt non ẽ deterioꝛ conditio possidentis.

Licet dñs ꝯdꝛꝫ tabule si possidet velit offerre pciũ picture inuito pictoꝛe nõ audit᷑ vt sit diãinter pictoꝛẽ ⁊ dñm.

Si ambo vꝫ dñs tabule ⁊ pictoꝛ agant contra extraneũ possessoꝛẽ pictoꝛ qui directã hꝫ actionem prefert᷑. Et si tabula fuerit abrasa remanet pictoꝛis.ff.de rei ven.l.in rẽ.§.⁊ qđ semel.

Ratio quare aliud ẽ i pict̃ ꝙ̃ i scriptis ẽ.qꝛ pictura pciosioꝛ est ꝙ̃ scriptura. Add.doc.satis dubitant đ ista rõe vide. Quod hic dr̃ de pictoꝛe subꝛipiẽte tabulaś intelligit᷑ ante picturam non post picturã.sed si s̃ꝫ alium intellectum intelligeret᷑ etiam đ tabula picta.tunc intelligẽdũ ꝙ dat᷑ etiam actio furti ipsi pictoꝛi contra extraneum furem. Et etiam contra dominuꝫ tabule sibi surripientem posset dari actio furti. tabula iã picta vt.j.de ob.que ex de.nas.§.aliqñ.

Si quis a nõ dño. Bonefidei possessoꝛ cum titulo fructus consumptos facit suos. restantes vero restituere tenet᷑. Malefidei aũt possessoꝛ ⁊ de extantibus ⁊ de consumptis conueniri potest.h.d.

Si quis a nõ domino quem dominũ esse credidit. bona fide fundum emerit vel ex donatione alia ue qualibet iusta cã eque bõa fide acceperit naturali ratõe placuit fructus quos percipit suos esse pro cultura ⁊ cura. Et ideo si postea dominus superuenerit ⁊ fundum vendicet de fructibus ab eo ꝯsũpt̃ agere nõ poterit.

Si vero quis alienum fundum sciens possiderit. non ideꝫ concessum est. Itaqꝫ cum fundo etiam fructus licet consumpti sũt cogit᷑ restituere.

Glo. Bonafides đ qua hic exigitur in initio scilicet vt credat sibi dantem habere ius distrahendi.ff. de vsuris.l. qui scit.§.finali. Et licet videatur contra.ff.de acquiren. reruꝫ do.l.in bonefidei.§.i.qꝛ ibi op/

ponẽdo loquit̃.nõ ponẽdo. Additio.hoc fallit in ꝯtu emptiõis q2 in illo requirit̃ bonafides in duobus tpibus.s.tpe ꝯtus ꝛ tpe traditõis.vt ẽ text.in.l.ii.ff.pro emp.Et que sit rõ dr̃e ibi nõ.

Bonefidei possor non tenet̃ restituere fructus ꝯsumptos hoc intelligit̃ de industrialibus.quia aliud in naturalibus.ff.de vsuris l.in fructibus.ꝛ in istis fructib9 hʒ locũ qḋ hic dr̃ siue facto suo ꝑcepit siue alterius.ff.de acqui.rerũ do.l.in bonefidei ĩ prin.ꝛ.ff. de vsuris qui scit.§.p̃terea.Sed de naturalibus fructib9 ꝯsumpt̃. nõ tenet̃ possor rei vẽdi.q2 non possidet nec dolo desiit possideri sʒ ꝯdit̃.sine cã tenet̃.inq̃tũ locupletio..ẽ ar.ff.si cer.pe.l.si ticiũ ꝛ me. Segetes egẽt cultura. lac pilus ꝛ lana egẽt cura. Fructus bonafide ꝑcepti si ꝯsumpti fuerint.nõ possunt peti nec eorũ ꝑciũ vt.j.de of.iud.§.si vero.ꝛ ff.fi.regũ.l.iiii.§.sʒ añ.si tñ extẽt nõ rei vẽdi.q2 ꝑcipient̃ sunt.sed officio iudicis tenent̃ reddere. C.de rei ven.l.certũ hoc bonafide. Possidens ẽt sinẽ titulo p̃sumit̃ ĩ bonafide.ar.ff.fi.regũ.l. iiii.§.sʒ ante.Additõ.idẽ tenuit gl.i.l.si qs emptiõis ti.in prin. in ver.tenuit.C.de p̃.xxx.an.

In ꝯrio ꝯclude q̃ bona fides p̃sumit̃.si precedat titulus verus vel putatiuus ẽt ex erro2 iiusto. vt.l.igit̃.§.pe.de li.cã forti9.bonafides p̃sumit̃.in quolibet possidẽte nisi alius possor antiquior appareat.q2 ille posset dicere ad te nõ spectat vt.d.l.ei.C.vñ.vi. Ita dicit bar.in.l.celsus de vsucap.ff.in.ver.requirit̃.ẽt bonafides ꝛ nõ Bar.in.d.l.fi.C.vn. vi. Malefidei possor si hʒ titulũ de ꝯsumpt̃ tenet̃ ꝯdit̃.sine. cã.de extantibus rei vẽdi.de pcipiẽdis pp titulũ excusat̃ vt.C.de rei vẽdi.si fundum.nisi in quatuor casibus vt.ff.qui in frau. cre.l.at p̃tor.§.per hãc.ꝛ.ff.qḋ me.cã.l.sʒ ꝛ partus.C.de agri.ꝛ cẽ.l.quẽadmodũ.Idẽ in quarto vt.ff.de fi.instru.ꝛ iuꝛ.has.fis.l. i.Si vero nõ hʒ titulũ.de ꝯsumptis.ꝯdi.sine cã.de extãtibus rei vendi.vt.C.de ꝯdi.ex lege.l.pe. ꝛ.C.de rei vẽ.l.si fundũ. De pcipiẽdis officio iudicis.ff.de rei ven.si nauis.§.fi.

Is uero ad quez.Fructuarius nõ facit fructus suos nisi sint a solo separati.vel a se vel ꝑ aliũ ei9 nomie. ꝛ iõ ñ recollectos ñ trãsmittit ad hr̃des suos.ꝛ idẽ ĩ colono.h.d.

Is ad quẽ vsusfruct9 fundi ꝑtinet.nõ alr̃ fructuũ dñs efficit̃. q̃ si ipse eos ꝑcepit.ꝛ iõ lʒ maturis fructibus nõdũ tñ ꝑcept̃ decesserit.ad hr̃des eius nõ pertinent.sed domino ꝓprietatis acqrunt̃.eadem de colono dicunt̃.

Glo. Differentia est inter hunc vsufructuarium ꝛ bonefi.possessorem.q2 vsufructuarius facit fructus suos si ipse

nõ si alius percipiat sed bonefi. possessor facit suos etiam si alius percipiat .vt.ff.de vsuris.l.qui scit.§.pterea. Additio hoc tamen intellige nisi ille alius pcepisset nomine vsufructuarii. qr tunc ipse pcipere intelligeret ar. in.l.ita aũt.§.gessisse de ad tu.⁊ ita voluit gl.in.d.l.qui scit.§.pterea. Uel potest intelligi si ipe percepit.nõ eius hẽs.quia ad heredez nõ transmittit. Additio ⁊ hec expositio magis conuenit lre sm doc.

Alia ẽ differentia qr vsufructuarius facit fructus suos si pcepit ⁊ in horreo reposuit.sz bonefi.possessor statim vt a solo seperati sunt.vt.ff.qui. mo .vsuf. amit.l.si vsufructuarius. Additio idem etiã si nõ essent i horreo repositi.qñ sunt plene pcepti.puta frumẽtuz excussuz d spica.d.l.si vsufructuari⁹.

Alia ẽ differẽtia qr vsufructuarius facit suos etiam naturales fructus sed bonefi.possessor nõ. ff.de vsufr.l.vsufructu legato.⁊ de vsuris.l.fructus.

Colonus dr q nũmis colit ⁊ facit oẽs fructus suos vt vsufructuari⁹.sz dñt.qr colonus facit fructus suos.vt a solo discerpti sunt.vt.ff.de fur.l.si apes.§.fi. secus in vsufructuario vt hic dr Itẽ dñt pp aliud qr colon⁹ trãsmittit ius ad hẽdes vsufructuari⁹ nõ vt hic. Additio nõ dñã int vsufructuariũ ⁊ bõefi.pos.qr ad h vt vsufructuari⁹ faciat fruct⁹ suos req̃rit q̃ sit sepati a solo p se l'p aliũ ei⁹ noie vt.s.i gl.sed i bonefidei pos.sufficit qñocunqz sint sepati vt i.l.si vsufructuari⁹ messez.ff.quẽad.vsufr.amit. Ex quo sequit.q si oliua vl'aliud ceciderit in terrã cãu.ñ fcõ hois.ñ efficit vsufructuarii.vt ẽ tex.i.v. vez ibi d oliua que per se cecidit qd sp tene mẽti.hoc tñ intellexit ibi bal.vez nisi postea vsufructuari⁹ moueat dictos fruct⁹ cãu cadẽtes de loco ad locũ.vl' recõdat i horreũ qr tũc efficiunt sui.ff.d vsuf.le.l.si fur.dcesserit.sz i bõe fidei ẽ pos.quocũqz ẽt cãu sepati ⁊ p quẽcũqz etiam nõ suo noie efficiuntur sui.

In pecudũ. Fet⁹ lac.pil⁹. ⁊ lana sũt i fructu pecudũ.part⁹ võ ãcille ñ dr i fructu ⁊ idõ ñ ptiet ad vsufructuariũ ãcille.dz tñ vsufructuari⁹ i fetib⁹ submittere i locũ demortuoz.similr arbores ⁊ vites i locũ demortuoz h.d. Part⁹ ãcille i fructu ñ ẽ itaqz ad dñz ppietati ptinz. Absurdũ.n.videbat hoiem in fructu ẽẽ cum oẽs fructus reruz natura gratia hoium cperauerit.

Usufructuarius.i locuz demortuoz capitũ ex fetu submittedz ⁊ i vineaz demortuaz vel arboz locũ alis dz substituere.recte eni colere dz.⁊ quasi bon⁹ pfa. vti debet.

Hi. Suculi sũt pui sues. Licet partus ãcille ñ sit fru

ctꝰ.tñ vſufructuariꝰ i eo hꝫ vſũ/ fructũ.⁊ ẽt poſſet ei legari vſufru ctus i partũ.ff.de vſuris.l.vetꝰ.

Grex ẽ numerꝰ.x.ouiũ l' qn/ q̃ porcoꝝ ſil'.⁊ ꝯgregatiꝫ exñtiuꝫ ff.de abige.l.oues ⁊ ſa.ff.de vſu/ cap.l.rex mixtura.§.tertiũ.Ad ditio.vide hic per Ang.qs dica tur abigeus ⁊ qs teneat̃ crĩe abi geatus. Vſufructuarius ſub/ mittere dꝫ capita mortuoꝝ ⁊ h̃ ex fetu nõ aliũde ſm vnã opi.vel ẽt tenet̃ ſubmittere aliunde ſm aliã opi.ar.ff.de vſufr.l.qd ergo §.ſꝫ qꝺ dr̃ i fi.Sꝫ pria cõit tenet̃

Gl. Qꝺ hic dr̃ vſufructuariũ debere ſubmittere i locuꝫ mortuoꝝ hoc itellig̃r.qñ vni/ uerſitas gregis.l'armẽti vſuffru ctus legatus ẽ.ſi aũt ſinguloꝝ ca pitũ legatus ẽ vſufructꝰ.nõ tene tur ſubmittere.vt ẽ tex.nõ.in.l. quid ergo i ver.ſed dr̃.ff.ꝺ vſuf.

The ſauros. Theſaurꝰ vl' in ſuo vel in religioſo. vel in ſacro loco iuentꝰ efficit̃ iuẽ toris. In alieno v̇o fortuito cãu inuentꝰ.ſolus pro dimidia.effici tur dñs inuentor.⁊ pro alia di/ midia dñs ſoli.h.d. Siqs i ce ſaris loco theſaurũ iuenerit di/ midiũ ẽ inuentoris ⁊ dimidiũ ce/ ſaris cui ꝯueniẽs ẽ vt ſi qs i fiſca li loco.vel publico.vel ciuitatꝭ in uenerit.dimidiũ ẽ fiſci vl'ciuitatꝭ

Glo. Theſaurus ẽ pecunia ab ignotis dñis.vetu/ ſtiori tpe abſcondita.vt.C.ꝺ the ſau.l.i.li.x.in pri.vel ẽ depoſitio pecunie.cuius memoria ñ extat. vt.ff.ꝺ acqui.re.do.l.nũquã.§. theſauros.quãdoqꝫ iproprie po nit̃.vt.ff.ꝺ acqui.poſ.l.pꝛregre i pri.⁊.ff.ad exhi.l.theſauros.

Theſaurus dr̃ iueniri i ſuo ſi ẽ ſuũ iure directo vel vtili vt feudatarius vel ẽphiteoticariꝰ vl' ſiles. Si mercenariꝰ qui labo rat i alieno vl' creditor i pignore iuenit theſaurũ.dimidiũ ẽ eius i cuiꝰ fũdo iuenıũt ⁊ didiũ ſibi ac/ quirũt.ff.ꝺ acqui.re.do.l.ſi qs. §.qꝰ ſi creditor. Add.itellige tñ p̃dicta ſi fortuito caſu nõ ſi mer/ cenarius ad fodiẽdũ theſaurũ cõ ductus fuiſſet.qꝛ tũc i totũ ẽ dñi l.qui ꝓprio.§.pcur.vt i ceteris. ff.de pen. Theſaurus inuẽtꝰ i loco religioſo vel ſacro ſm hũc tex.ẽ iuẽtoris.ſꝫ ꝯtrariũ dr̃ i.l.ui ff.de iure f.ſ.ſꝫ ibi diſponit̃ ſm iuris rigorẽ.ſm quẽ talia loca ſũt i dñio ceſaris vel reipu.⁊ iõ vo/ luit medietatẽ eẽ illorũ.hic vero loquit̃ diuꝰ adrianꝰ ſm natura/ lẽ equitatẽ ſm quã ſũt i nulliꝰ bo nis.§.nulliꝰ.ꝫ.c.ergo ⁊c. Add. ſꝫ qꝛ hodie loca ſacra dicũt̃ in do minio reipu.i.ſupioris eccle.c.i. de ſen.⁊ re iu.li.vi.iõ dicũt doc. dimidiã p̃lato.⁊ didiã iuẽtori eẽ tribuẽdã. Cãus ẽ iopinate rei euẽtus ex diuerſis cãis ꝓueniẽs ob aliud ⁊ aliud iceptis. Qꝺ hic dr̃ de theſauro qꝰ in totũ vel i pte efficit̃ iuẽtoris itelligit̃ non data opera.qꝛ alias totũ reddit̃ dño. Tñ quis i ſuo loco põt

dare operā.nō tñ magica arte.qꝛ tūc eēt fisci.vt.C.ō thesau.l.vnica. Dñs soli petit dīdiū3 thesauri p rei vēdica.qꝛ dñs vel per conditionē ex hac lege. Si qs i loco fisci thesaurū iuenerit ꝛ ptē fisci suppresserit cū altero totum reddit.ff.de iure fis.l.iii.§.fi.

Per traditionē. Traditō facta a dño vł ab alio eius volūtate.titulo abili pcedēte.operaṫ in accipiētē dñii trāslationē.h d. Nihil tā ɔueniēſ ē naturali equitati.ꝙ dñi voluntatē volētis in aliū re3 suā transferri ratā hēri. Et iō cuiuscunq3 generis sit corporalis res tradita alienaṫ. Itaq3 stipēdiaria quoq3 ꝛ tributaria pdia eodē mō alienanṫ. Vocanṫ āt stipēdiaria ꝛ tributaria pdia que in ꝓuinciſ sūt inter que necnō et ytalica predia ex nr̃a ɔstōe nulla ē dr̃ia.

S3 si quidē ex cā donatōiſ aut dotis seu alia qualibet ex cā tradanṫ sine dubio trāsferunṫ.

Hl. Per traditionē res acqrūtur precedente cā vera vel putatiua alias nō.ff.eo.l.nūquam.§.in hoc.ꝛ.§.si quidē.

Naturali equitati ɔuenit seruare voluntatem domini volentis in aliu3 rem suā trāsferre.hoc verum ē regulariter.tamē aliqñ inuenitur contrariū vt infra quibus aliena.licet vel non.

Quod hic diciṫ de voluntate intelligitur de volūtate legittia. nam cui bonis est interdictū non alienat.ff.de curato.furio.l.prima in principio.

Res corporalis traditur.incorporales eim tradi nō possunt. vt.ff.de acquirē.re.domi.l.seruus.§.incorporales.

Stipendiaria predia dicunṫ. que militibus pro stipendiis dantur.ff.de rei vendic.l.item si verberatum.§.i.ꝛ de euictioni.l.lucius.ꝛ de acquiren.reru3 domi. l.in agris.

Tributaria predia dicuntur. que tributa rome reddunt.ꝛ omnia ista alienantur per traditionem vt supra dictū ē.

Additio. Nota ꝙ sine traditōne non transfertur dominiu3. vt l.nunqua3 nuda.ff.de aquiren. rerum domi.ꝛ.l.traditionibus. C.de pactis. Et intelligas traditionem veram vt hic.vel fictam. vt infra eo.§.interdum. Unde quando interuenit actus corporalis traditio ē vera vt hic. Alia est traditio per actum fictum iuris ciuilis.vt.ff.de acquiren.po. l.quod meo. Et quot modis fiat ista traditio. vide hic p Ang.

Cōstitutio de qua hic ē.C.ō vsucapio.transf.l.i. Et licet non sit differētia inter ista predia quo ad dominiu translationē.tñ bene quo ad tributa.C.de epis.ꝛ clericis.l.de his.

Quod hic dicitur per traditōnem transferri dñium est verum nisi requireret scriptura. vt.C. de vsucapi.trāfor.l.i.§.quod si.

p̄dia. itē requirit̄ q̄ accipiēs idu cat̄ i vacuā possessionē s̄z quosdā vt. C. de ꝓba. l. cū res. s̄z Jo. d̄. vt. ff. de fun. do. l. si fūdū. ⁊ ff. d̄ acqui. re. do. l. hō liber. §. qcqd. sufficit eim iduci i possessiōez lz nō vacuā. Add. dic q̄ ad trāsla tionē possessiōis requirit̄ q̄ sit vacua. d. l. cū res. ⁊ qd̄ ibi nō. gl. ⁊ oēs doc. ⁊ qn̄ dicat̄ vacua vide bonū tex. ⁊ ibi bar. i. l. ii. §. i. cuz l. seq. ff. de ac. ēp. quo āt ad trans ferēdū dn̄iū nō requirit̄ q̄ pos/ sessio sit vacua. qꝛ aliqn̄ trāsfert̄ dn̄iū lz nō possessio. vt. l. si fun/ dū. ff. de fun. do. ⁊ ēt in aliis casi bus. vt hic p Ang.

Vendite. Dn̄iuz rei vēdite n̄ trā sit in emptorē. ēt si res tradat̄ ni si preciū sit solutū. vel aliter satis factū. aut hita sit fides d̄ p̄cio. h. d. Satisfactio fit dato fideius sore aut pignore. Si is qui vē didit fidē ēptoris sit secut⁹ dn̄m ē statiz rē ēptoris fieri. Nihil āt iterest vtrū ip̄e dn̄s tradat ali cui rē. aut volūtate eius ali⁹. cui rei ei⁹ possessio p̄missa sit. qua rō ne si cui libera vniuersoꝝ nego/ cioꝝ admistratio p̄missa fuerit a dn̄o. isq̄z ex his negociis rē vēdi derit ⁊ tradiderit. fac̄ eā accipiēt̄

Si. Res vēdite nōdū tradi/ te a vēditore loco pigno/ ris teneri pn̄t quousq̄z preciū sol uat̄. ff. de ac. emp. l. iiii. §. offerri

Add. qd̄ itellige sane qꝛ cū sit dn̄s an̄ traditōez ⁊ satisfactionez nō hz pign⁹ rei sue. vt. l. neq̄z pi gnus. ff. d̄ re. iur. emptor tn̄ non pōt agere nisi p̄ciū offerat. vt. d. §. offerri. ⁊ ibi bar. ⁊ pz. j.

Qd̄ hic dr̄ d̄ satisfactiōe pigno ris ⁊ fideiussoris itelligit̄ si placz vēditori aliō accipere q̄ p̄ciū als nō. ff. si cer. pe. l. ii. §. i. Vēdi tor potest vendicare rem si n̄ fue rit de precio satisfactū. ff. d̄ tribu. l. procur̄. §. sed si dedi mercem. nisi emptor precium tunc offerat vt. ff. manda. l. diligēter. §. i.

Venditor si dedit diez ad sol uendum. non facta solutione s̄m Jo. vendicat. vt. C. de pac. iter emp. ⁊ vend. l. cōmissorie. Po/ test tamē dici contrariū. qꝛ aliō est simpliciter diem solutioni ap ponere. aliud pactum legis ꝯmis sorie ponere. Additio. Nota q̄ dando diem solutioni vr̄ hīe fidē de precio ⁊ sic translatum est dn̄ium. ⁊ ideo non datur rei ven dicatio vt hic. ⁊ hoc est expressuz C. d̄ pac. inter emp. l. qui ea. ⁊ l. i. C. de act. emp. Etiā si dicatur confido de te vsq̄z ad decem dies abinde antea non habeo fidem d̄ precio. vt est glo. ordi. ⁊ ibi bal. Cy. ⁊ Saly. C. de rei vendica. l. incivile qd̄ ꝑpetuo nō.

Si venditor simpliciter tra/ dit rem. videtur sequi fidem. ni/ si contrarium probetur. vt quia forte dicebat emptor se presentez habere pecuniam. vt argu. ff. de pignora. actio. l. iii. ⁊ videtur ar/ gumē. contra. ff. de tribu. l. pro/

curatōis.§.sꝫ si vedi. Additio de hoc vide hic doc. Habita fide de ꝑcio.res statiꝫ fit ēptoris vt hic fallit i casibus.ff.de iur fis. l.si procur.§.fi.⁊.ff.de re iud.l. a diuo.§.sꝫ si emptor.

Procur vel nego.gel.cū libera pōt transferre dñium rei ꝑ traditōem. Secus in generali ꝓcuratore q nō hꝫ liberā.ff.de ꝓcur.l.ꝓcurator totoꝝ sed.M. distinxit inter ꝓcuratorē totoruꝫ bonoꝝ vt ibi ⁊ vniuersoꝝ vt hic Additio de hoc ple.vide Bar. in.l.ꝓcur.cui libera.ff.de ꝓcur.

Interdū. Ex vēditiōe rei ꝙ ꝑus cōmodauerat.transfert dñiū icōmodata.sīn noua traditōe.h.d.

Sl. Nuda volūtate dñi.s.a traditiōe.transfert dñiū vt.C.de pac.l.traditiōibus. Itē i alus casibus dñium sine traditiōe transfert.qui pñt his.ll.nōri.vt.ff.de acqui.po.l.i.§.si iusseriꝫ.⁊.§.ideqꝫ.⁊.l.ꝙ meo.§.si venditorē.⁊.l.quarundā. Iteꝫ. C.de acquir.po.l.min⁹.⁊.C.de dona.l.i.⁊.l.qsqs.

Itē transfert dñium ꝑ ꝯstitutū.vt si volēs tibi tradere dñiuꝫ me ꝯstituaꝫ tuo noie possideꝛ vl̕ ꝯducā a te.ff.de acqr.po.ꝙ meo ⁊ de rei vē.q̄dā mulier. Ad h̄ vt istē.§.locū hēat requirit ꝙ res sit pñs vt.ff.de rei vē.l.ei⁹.⁊.l. hec si. Additio dic sm Bar.i. l.certi ꝯditio.§.fi.ff.si cer.pe.qñ qꝫ qs nō hꝫ dñi volūtatē ad icipiēdū possidere ⁊ tūc ñ sufficit sibi nuda volūtas sine traditione. vt.l.i.§.si rē.ff.de acquir.po.qñ qꝫ hꝫ dñi volūtatem ⁊ tūc sufficit ꝙ ipse detineat.lꝫ res nō sit pñs vt.d.l.certi cōditio §.fi.qñqꝫ qs nullo mō detinet vel possidet.⁊ tūc reqrit traditio vera vl̕ ficta. C.de proba.l.cū res.

Iteꝫ si qs merces. Per traditiōem clauiuꝫ vꝫ traditū dñium merciū venditaꝝ.h.d.

Sl. Per traditōem clauiuꝫ. qs transfert ꝓprietateꝫ ⁊ possiōneꝫ ⁊ hoc ꝺ ꝓprietate veꝝ ē.si dñs est tradēs.al̕s cām vsucapiēdi si hec fiunt corā hor reo.⁊ h̄ ꝑp ꝑsentē visiōem rei.vt.ff.de ꝯ.emp.l.clauibus ⁊ de acquirē. po.l.i.§.si iusseriꝫ. Que dcā sunt ꝑstant ar.ꝙ si vendā equū. quē tradā per frenū vel capistrū vt dñium transeat. Additio qñ traditōeꝫ clauiū ꝑcessit cā abilis ad translatōem dñii tūc i dubio vident tradite ad dñii translatōem.ff.de ꝯtra.ēp.l.doti fructus.§.fi.cū.l.seq.ff.de iure do. al̕s claues vident tradite cā custodie vt ex tex.⁊ ibi Bar.i.l.cū pater.§.pater plurib⁹.ff.de le.ii.

Hoc amplius. Missilia ⁊ alia habita pro derelicto fiūt occupanti. Pro derelicto aūt habet ꝙ dñs ea mēte abiecerit.vt id reꝝ suarū eē nollet.ioqꝫ stati dñs ei⁹ rei eē desinit

Gl. Nota hic fieri translatio nez dñi in psonā icertam sz aliud in legato. vt. j. de lega. §. tutor. Missilia sic dcā sūt q2 in populū mittunē siue pcīū tur vt illuc currēte multitudine possint ptores vel similes transi re. vt in coronatione dñi pape vi di. vt. ff. p derelic. l. si id qd. §. id qd. ⁊ in aūt. d ɔsuli. §. hec itaqz. ibi argētū vero ⁊c.

Ut res hēaē pro derelicto suf ficit quē talē rē suaz eē ⁊ hoc verē vel legis psumptiōe. vt in aūt. d nup. §. ⁊ multo pocius. ⁊. C. de i fa. l. fi. ⁊. C. de la. lib. tol. l. i. §. sz scimus. Additio p expeditōz gl. fi. dic. aut stat i possione. ⁊ hz aium hēre pro derelicto. ⁊ nō pdit dñium vt. d. l. si qs. §. differētia d acq. re. do. aut exit dpossiōe. ⁊ tūc ēt pdit dñium ⁊ hz p dereli/ cto. ⁊ ita tz gl. fm vnā opi. in. d. §. dria. quā ibi seqē bar. ⁊ doc.

Alia sane. Proiecta in ma ri tpe tempestatī. vel ca dētia de naui alicui nō fiūt occu/ panī. h. d. Alia sane cā ē carū rerū que in tempestate maris le/ uande nauis cā eiciunē. hec enī dominoz pmanēt. q2 palā ē eas nō eo aio eici. ꝙ qs eas hre non vult sed quo magis cū ipsa naui. maris piculum effugiat. qua d cā si qs eas fluctib9 expulsas. vel ēt in ipso mari nactus lucrandi aio abstulerit. furtū ɔmittit. nec mul tū vr discedere ab his que d rhe da currente nō intelligētib9 do/ minis cadunt.

Glo. Ad hoc vt sciaē quā/ do furtū ɔmittaē. di/ stinguēdus ē aius rē pcicnt naz si librū apertū pciaz videoz hēre pro derelicto. l. falsus. §. sz actuz. ff. de fur. ⁊ ar. ff. de dā. infec. l. si finita. §. si quis metu.

Furtū de quo hic dīt ab illo de quo in ti. ff. de incē. rui. nauf. q2 ibi qñ in ipso naufragio. quis aliquid furaē. hic qñ nō i naufra gio. sz post. vel in timore naufra gii. Qd hic dr de rheda non longe distat. tamē i aliquo distat q2 h sciēte. illō fit dño ignorāte.

De reb9 corpo. ⁊ icorpo.

Quidam hñt rubricā de re/ bus icorporalibus tm̄ ⁊ hoc q2 in isto ti. ⁊ seq. tractaē de incorpora libus vsqz ad titulū de vsucap. ⁊ hec ē mēs glo.

q Uedam res cor porales sunt quedā incorporales. corporalia tangi pñt de sui natu/ ra. icorporalia vero nō. licet i eis cōtineanē corporalia. siue sint ser uitutes reales siue psonales. h. d. totus ti.

Glo. Hec diuisio in ɔcōsu ti nō ē frustra. q2 mul/ ta in corporalibus locū habēt q nō seruanē i ic orporalibus. icor/ poralia ei nō tradunē. nō vsuca/ piunē regulariter. vt. ff. de acq.

rerũ ꝺo.l.seruus.§.icorporales. ⁊ ꝺe vsucap.l.vsucapiõem ⁊ ideo vendicantˀ.ff.ꝺe rei védi.l.vendicatio.ac nõ transferuntˀ penitus.ff.pro so.l.ii.⁊.iii.nõ possidentur vt.ff.ꝺ acqui.po.l.iii.in prin.

Additio pro ꝺeclaratione p̃dictoꝝ breuiter nõ prio q̃ icorporalia ꝓprie tradi nõ possunt. q꞉ nõ possunt tãgi.ſ꞉ quasi traduntˀ pacia ꝺñi.vnde si patior te vti seruitute videor tibi ſuitutez tradidisse.l.quoꝗ.ff.ꝺe seruitu. Item icorporalia regulariter.⁊ per se nõ vsucapiuntˀ.ſ꞉ aliquando cũ corporalibus.l.si aliena.§.hoc iure.ff.ꝺe vsucap. Et seruitutes hñtes cãm ꝯtinuã.lõgo tp̃e p̃scribuntˀ si quis vsus fuerit.l.i.§.i.⁊ ibi Bar.ff.ꝺe iti.ac.que pri.⁊ sciẽte aduersario alˀ nõ.in hñtibus cãm ꝺiscõtinuã p̃scribitˀ tanto tp̃e cuius nõ extat memoria.d.l.seruitutes ꝺe seruitu. Et seruitus ꝺˀ hr̃e cãm ꝯtinuã.in qua nõ requiritˀ factũ hois ꝯtinuo.vt tigni imittẽdi.stillicidiũ ⁊ sic ꝺ alus.l.i.⁊ ibi ꝺoc.C.e. Et ꝺˀ hr̃e cãz ꝺiscõtinuã q꞉ reqritˀ factum hois.vt aquã ꝺucere.ire agere ⁊c.⁊ ista hñtur in.l.ſuitutes la grãde ⁊ ibi ꝺoc.gl.⁊ bart. Item vniuersitas corpoꝝ tñ vt greges.possunt vẽdicari.vt.l.i.i fi.cũ.l.se.ff.ꝺe rei ven.ſ꞉ vniuersitas iu꞉ lꝫ ẽt sint inclusa corpora vt hr̃ditas.peculiũ ⁊ ꝺos ñ pñt peti ñ vẽdi.ſ꞉ alia actõe.vt petitꝭ hr̃di.⁊c. Et simlˀr ñ p̃scribitˀ nec vendicatˀ iurĩdictio.nisi adhereat castro ⁊ ñ pſõe.vt nõ bar.i.d.l.si i aliena.§.hoc iurˀ.ff.ꝺ vsucap. Itẽñ transferuntˀ.q꞉ iura directa ñ pñt separi a nobis.ẽt p cessiõez fa.l.i.C.ꝺe ac.⁊ ob.l.q stipẽdia ⁊ ibi Bar.C.ꝺ ꝓcur. Itẽ ñ possidentˀ.tñ quasi possidentˀ ciuilˀr tñ.nec possũt possideri quasi nãlˀr.nã ꝯsistũt i iure ⁊ pp hoc ꝺantur ĩ dicta.l.quoꝗ.ff.ꝺ ſui.cũ si.

Aer fumus flatus aĩalis.ſm philosophos ꝺicuntˀ ẽe corpalia. Angeli bõi ⁊ mali.⁊ aĩa hois sũt icorpalia. Additio lꝫ aĩa hoĩs sit icorpalis tñ patitˀ ab igne ⁊ ẽ i loco.lꝫ locũ ñ occupet nec loco circũscribitˀ ſm philosophos ⁊ theologos Ang.

De ser.rus.⁊ vrba.pre.

Additio.ꝺixit.s̃.ꝺe rebꝰ icorporalibus i genere sequitˀ nũc videre in specie ⁊ iõ a ſuitutibꝰ inicũ facꝗ sũt icorpales vt s̃.ti.i.i fi.

r Usticorũ prediorum iura sũt hec.iter.actꝰ via aqueductꝰ. Qui hꝫ seruitutẽ itineris.põt ip̃se solus ire.ñ aũt iumẽtũ vel vehiculũ ꝺucere. Secus si hẽat ſuitutẽ actus. Et seruitus vie ꝯtinet i se iter ⁊ actum ⁊ seruitus aque ꝺucende continet.vt possit aqua per funduz vicini ꝺuci.h.d.

Iter ē ius eūdi ābulādi hois. nō aūt iumētū agēdi l' vehiculū. Actus ē ius agēdi eūdi ambulandi iumētū vel vehiculū. itaqz qui hz iter actū nō hz. sed qui hz actū iter hz. eoqz vti pōt ēt sin iumento. Via ē ius eūdi agēdi ꝛ ambulandi. nā iter ꝛ actum via in se continet. Aqueductus ē ius aque ducēde p fūdū alienuz.

§I. Iura rusticorū pdiorum i. suitutes. Nō hic tria genera suitutuz. quedā a psona psone debent. de quibus. s. d iure perso. quedaz ab vna re alteri rei de quibus in hoc titulo. quedam a re psone vt vsusfructus. ꝛ vsus ꝛ habitatio. vt. j. ti. i. ꝛ. ii. pōt ꝛ quartuz dici vt a psona rei debeat. ff. de condi. ꝛ demō. l. ticio. §. ticio. ꝛ de ali. ꝛ ci. le. l. seruos. Iter ē ius eundi. s. solus ambulandi. s. cum alio. Hñs suitutem itineris nō pōt agere iumentū vel vehiculū. s. sepatum a se. vel armenta sepata a se. sz sup equo ire pōt. ff. de ser. rus. predi. qui sella. in prin. ꝛ. l. iter. Add. veruz ē dūmodo ciuiliter faciat. ꝛ nō offendat fructus. l. si cui. ff. de suitu. Qñqz iter non ē seruitus. vt si fructuario det a dño alterius predii. vt. ff. si ser. vēdi. l. ii. §. ii. tertio iter dicit grosso mō quelibet via per quā itur.

Hñs suitutez actus pōt agere iumētū vl' vehiculū subtus vl' ante se. Nō hic dr ꝙ hñs actū hz iter itellige. s. quo ad ꝯmoduz nō quo ad suitutē. sūt. n. due suitutes ꝛ diuerse. ff. si ser. ven. l. loci. §. i. ꝛ. ff. de adi. le. l. i. Dria ē int actū ꝛ viā. qz q hz viā pt trahere trabē ꝛ lapides. ꝛ rectā ferre hastaz qui nō pmittut hñti actū ff. de ser. rus. pre. l. qui sella. §. i. Itē certe vie latitudo ē. octo pedum in directū. in angulis. xvi. nisi maiorē vel minorē placuerit facere cōstituētibus. qđ nō est in actu. vt. ff. de sui. rus. pre. l. vie. ꝛ l. certe. §. latitudo ꝛ. l. via ꝯstitui

Aqueductus ē ius aqueducē de siue inuente siue inueniēde. vt ff. eo. l. labeo. Additio. Nō ꝙ ad hoc vt constituat suitus pdialis. oz ꝙ cōstituēs sit dñs fūdi suiētis in solidū. ꝛ acquirēs sit dñs fundi dñant ēt in solidū. vt l. i. cū ibi nō. ff. cōia pdi.

Prediorū vrbanorꝫ

Seruitutes que edificiis debent lz i villa constitute dicunt suitutes vrbanorū prediorūz. h. dicit. Iō suitutes vrbanorū prediorum dicte sunt. qm̄ edificia oia vrbana predia appellamus ēt si in villa edificata sunt.

Itē prediorū vrbanorū suitutes sunt hee. vt vicinus onera vicini sustineat. vt in pariete3 eius liceat vicino tignuz immittere. vt stillicidiū vel flumē recipiat quis in edes suas vel in areaz vel in cloacā. vel non recipiat ꝛ ne altius tollat edes suas. ne luminibus vicini officiat.

Gl. Nō locus sʒ materia fa/cit vrbanū pdiū. qđ dic. vt.ff.đ v.sig.l.vrbana pdia.

Stilicidiū dr̄ q̄ stillat.⁊ inter duʒ directo cadit. interdū nō pp ventū forte.sʒ flumē directe ca/dit.⁊ maxime p doctiā.i. cānale. vt.ff.de serui.vr.p.l.Fuitutes.§. stillicidiū. Dū tex.nr̄ dicit vl' nō recipiat.hoc nō recipere ē ius nō fuitutis imo potius libertatꝭ. ⁊ hanc negatiuam referas ad oia exempla .pxime dicta.vel pōt in telligi sicut recipere talia ē serui/tus.ita ecōtra.si desino recipere est mihi quondā recipiēti fuitus ⁊ onus.⁊ sicut in prescribēda ser uitute indigebam aliquo fcō. sic ecōtra in prescribēda libertate in digeo facto.s. vt obturē foramia vel similia faciam que nō sunt ne cessaria in pscriptōe libertatꝭ ꝯ ru sticā fuitutē. Et ideo tm̄ in affir/matiua.lex dicit de eis.s. ius eun di agendi ⁊c. vt.ff.de ser.vr. pre. l.v.⁊.ē.circa prin. Add.nō ex hac glo.q̄ i pscribenda libertate cōtra seruitutē vrbanaʒ requirit̄ factū pscribētis.⁊ p ꝯn̄s requiri tur bona fides.vt no.gl.i.l.fi.ff. quēad.ser.amit.secus i pscriben da libertate a seruitute rustica.l. sequit̄.§.si is viā.⁊ ibi bar.ff.de vsucap. Altius tollere aliquā do pōt .pdesse vicio ad luia reful gēda.vñ dr̄ i libro regū. Reful/sit sol i clipeos aureos resplēdue rūt mōtes ab eis. vt.ff.c. si arbo rē.§.interdū.itē aliqñ pōt noce re.s.officiēdo luibus.⁊ tūc ē ser/uitus vt supra.

Inter rusticorū. In serui tutibus rustici pdii ēē ꝯputāt̄ hic descripte. ⁊ oēs su pradicte dicūtur seruitutes pdio rū.q² sine pdiis eē nō psīt.h.d. cū.§.seq. Inter seruitutes ru sti corum pdiorum quidam ꝯpu tari recte putāt aque haustū. pe/coris ad aquā repulsas ius pascē di.calcis coquēde. arene fodiēde

Jō aūt he seruitutes pdiorū appellant̄.q² sine pdiis cōstitui nō psīt.nemo.n.seruitutē pt acq rere vrbani vel rustici predii nisi qui hʒ pdiū.nec quisquā debere nisi q pdiū hʒ.

Gl. Aque haustū ē ius hauriē di aquā necessariā agro meo vel laborātibus i eodē ex fō te vicini. Add.s.quatenꝰ ē ne/cessariū .p vtilitate fundi mei. vt l.ergo.§.neratiu.eff.đ serui.ru. pdi. Pecoris ad aquā appul saʒ. Ad hoc vt hic itelligat̄ fuitꝰ itellige.s.cōstituti ad stercorāduʒ agrū meū.⁊ sic bibēt vel pascent̄ i tuo vicino agro ⁊ sic sūt reales seruitutes. Aliqne tm̄ sūt psona/les.q² cū psona durāt.ff.de ali.⁊ ci.le.l.mella.§.fi.⁊ ar.ff.de ser. rus.pre.l.pecora. Sʒ si nō hēo p diū cui supra dicta expediāt.non erit seruitus sʒ potius aliud ius. s.pactōis vel ꝯuētōis.ff.de serui. l.vt pomū. Calcis coquēde.s. necessarie ad domūculā in agro meo faciēdā pp fructus recipiē/

dos. Idē de arena fodienda.

Sine pdio nō pōt ↄstitui fui tus vt hic. s. vt fuitus sit. obligō tñ eē pōt. vt. ff. de euic. l. fūdū. §. i. ꝛ ff. fa. hr. l. hrditas. §. sȝ ↄtra si promissor uie

Siquis velit. Per ōeȝ ↄctū ꝛ ēt p vltiaȝ volūtatē pōt fuit⁹ ↄstitui. h. d.

Glo. Pactonibus atque stipulationibus idest pactōalib⁹ stiplātōib⁹ ꝛ filis cxpō est. ff. de aqꝛ. po. l. si rē. i fi. vl' pactiōib⁹. i. ↄctib⁹ alus. vt vēditione ꝛ donatione. ꝛ qd̄ subicit stipulatiōib⁹. i. obligōnib⁹ vboꝝ tm̄.

Cuilibȝ vsqȝ celū liberum est domū suā tollere. ꝛ edificaꝛ. non iposita fuitute. vt. ff. q vi. aut clā l. fi. §. pe. ꝛ de serui. l. fi. Deficiētib⁹. i. nō iposit̄ his fuitutib⁹. cuiȝ res sua libera ē. ꝛ potīt aliū phibeꝛ volētē igredi i agrū suū. vt. s. ō re. di. §. fere. ꝛ §. plane.

De vsufructu.

Additio. Uisum est s. de seruitutibus realibus. sequebaꝛ nūc videre deseruitutibus psonalib⁹ ideo sequitur hec rubrica deusufructu qui est seruitus psonalis. ff. de seruit. l. i. ꝛ plures sunt species seruitutis vt dicit gl. s. titulo pimo inpri.

Usufructus est ius alienis rebus vtēdi fruēdi salua reꝝ substātia. est autē ius in corpore. quo sublato ꝛ ipȝ tolli necē est.

Glo. Usufruct⁹ ē i⁹. i. fuitus. ꝛ p hoc pȝ qd̄ non loquiꝛ de ipsis fructibus fundi qui sūt corpales. sȝ de iure vtēdi vt s. de re. cor. ꝛ incor. §. i. et per hoc q dico ius. i. fuit⁹. remoueꝛ vasallus. supficiarius. ꝛ qui alias vtile dniuȝ habent. Itē p hoc qd̄ dico ius ē. ꝛ psonale. qꝛ cum psōa extiguitur. vt. j. e. §. finitur

Itē vsufruct⁹ ē forma quedā a ppetate sepata cū apō vnū possit eē ppuetas. apd̄ aliū vsuf. ff. ō acq. po. l. pmisceri. Ius autem qd̄ hȝ dn̄s fūdi i fructib⁹ pcipiēdis ē cū cā. i. cū ppietate. vt ff. de exce. rei iud. l. si cū argēto. §. pe. Add. nō q solȝ mgraſr dici q duplex ē vsufruct⁹. s. cālis. ꝛ formalis. causalis q hȝ fūdi ppetatē vl' q̄si. formalis qñ ē vsufruct⁹ a ppetate sepat⁹ vt. ll. s. all. in gl. ꝛ sa. ff. so. ma. l. vsufructu. ꝛ quod ibi nō.

Usufruct⁹ ē ius vtēdi alicis reb⁹. nā sua res nemi fuitutē dȝ. ff. ō ser. ur. p. l. i re coi. ꝛ ff. si vsufruct⁹ pe. l. vtifrui in princi. et q diciꝛ reb⁹. dic. s. quibuslibet nisi vsu ↄsumāꝛ. vt. j. e. §. ↄstituiꝛ. ꝛ ff. si cer. pe. l. i. in. fi. Dicitur vtēdi ad driaȝ creditoris. qui vti nō debȝ pignoꝛ. vt. j. de ob. que ex delic. nas. §. furtū. Diciꝛ fruēdi ad driaȝ nudi vsus i quo tm̄ vti ꝛ nō frui pmittiꝛ. vt j. ti. i. in prin. Diciꝛ salua rerum

sba.p hoc aliq dicūt q cautio de vtēdo ꝛ fruēdo salua rerū substātia sit de necessitate vel substātia vsusfruct⁹. ꝛ ar. p eis. C. e. l. i. et ff. d vsufr. l. vxori. Nos aūt dicimus q hec cautio nō ē de substātia. nā ꝛ sine ea ē vsusfruct⁹ imo dico q in multis casib⁹ nullo mō p̄stat̄. vt. ff. vt leg. no. ca. l. i. §. si ad fiscū. ꝛ C. d bo. q3 li. l. fi. §. vbi ꝛ. ff. vsufru. quēad. ca. l. si vsusfructus. §. illud. ꝛ. §. plane. Dic ergo salua rerū sba. i. tādiu durat vsusfruct⁹ q̄diu durat sba. ꝛ hoc statim pbat dū dicit. Est āt ꝛc. ꝛ sic cautio nō ē d sba vsusfruct⁹

Add. dic idē qd hic t3 gl. in. l. i. ff. e. S3 guil. d cu. vt refert baldus. in. d. l. i. ff. e. ꝛ Ja. bu. ꝛ Sali. dicūt q hñdo respectū ad eas res que vsu nō cōsumūt̄. cautio nō ē de substātia vsusfructus. q2 i multis casibus cōsistit vsusfructus sine aliqua cautōe vt nō. gl. in. l. vsusfructus. C. e. ꝛ ita intelligatur opi. glo. hic. Si vero habetur respectus ad eas res q̄ vsu cōsumūtur. tunc cautio est d substantia. vt. l. hoc senatus. §. i. de vsufru. ea. re. que vsu consu. ꝛ d hoc videtur cāus. j. e. §. constituitur in fi. ibi sed per cautionē qua si vsūfru. constituit. Ex his seq̄tur q licet vsufructuarius vtat̄ ꝛ fruatur rebus imobilibus an p̄stitam cautionē nō pp hoc desinit facere fruct⁹ suos. secus si vtatur pecunnia ꝛ vestibus nō p̄stita dicta cautōe. q2 nō facit fruct⁹ suos. qd pp̄etuo nō q2 sepe ptingit. ang. Et quid d fructibus p̄ceptis ante dictā satisdationē. vide hic ang. Vsusfruct⁹ est ius i. fruitus vel forma corpi iherēs. quo corpe pempto. i. domo destructa. vel fūdo casmate pempto vl iumēto mortuo i quo vsusfructus hr̄ pimit̄ vsusfruct⁹. ff. p socio. l. verū. §. pe.

Vsusfructus a. p.

Vsusfructus pōt cōstitui tā inter viuos q̄ i vltia volūtate. ꝛ ne proprietas ppetuo sit inutilis certis modis finit̄. h. d. Vsusfructus a proprietate separationē recipit id q3 pluribus modis accidit. vt ecce siquis alicui vsūfructum legauerit. nam heres nudam hab3 proprietatē. legatarius vero vsumfructum.

Item alii vsūfructū alii deducto eo fūdū legare pōt.

Sine testō vero si quis velit vsūfructū alii cōstituere pactōib⁹ ꝛ stipulatōibus id efficere d3.

Ne tñ in vniuersum inutiles essent ppetates sp abscedēte vsufructu. placuit certis mōis extigui vsumfructum ꝛ ad proprietatem reuerti.

Glo. Vsusfruct⁹ recipit separatō3 a ppūetate. i. vsusfru. postq̄ sepat⁹ ē recipit substētiā sine ppūetate. i. sepatā a ppūetate. q2 añq̄ sepatus ē nō ē vsusfruct⁹. ꝛ postquā sepatus est nō recipit sepationē·

Nota q̄ hic dr̃ si fundū legaue-
rit deducto vsufructu. nā si simplr̃
legat vni fundū. alii vsūfructuz.
ābo cōcurrūt in vsufructu. ff. de
vsufru. l. inde neratius. §. nō so-
lum. ⁊ de vsuf. ea. re. que vsu. cō-
su. l. si tibi. Usufructus dat̃
cū iducit̃ i possessionē vsufructu
arius. ⁊ ꝓprietarius patit̃ eū vti
⁊ frui. vt. ff. e. l. iii. i prin. Add.
ñ tñ ꝑ istā iductionē ē liberatus
vsufructuarius qz lz isto mō sit
datus ⁊ traditus vsufruct9. vt
d. l. iii. non tñ liberat̃. vt. d. l.
pluribus. §. ⁊ si placet. ff. de ver.
ob. ⁊ i. l. corruptionē. C. de vsuf.
qz cū vsufructus nō hēat causaz
mometaneā sz successiuā necessa-
rio ꝓprietarius ē obligatus ad
patiēdū eū vti. vt. l. quotiēs. ff. d
seruitu. Dū tex. hic dicit ne
tñ abscedēte ⁊c. iducit̃ p aliquos
q̄ hō ñ p̄t i ꝑpetuū locare operas
suas. ne libertas eēt inutilis pz yr.
ff. de condi. ⁊ de. l. ticio. §. ticio. ⁊
de li. ho. exhi. l. i. tamē Jo. tenz
contrariū. qz possit p substitutuz
seruire. C. de epi. ⁊ cle. l. quisqs.
cū hic nō agat̃ vt p se tm̃ opet̃.
vt. C. de ca. tol. l. vnica. §. naz. ⁊
ff. de duo. re. l. nemo. vel ēt pos-
set interesse p̄stare ff. de re iu. l. si
quis ab alio. §. fi. Add. nō. ex
hac glo. q̄ quāuis sit electa indu-
stria psone. tñ cū sit obligat9 ad
factū ex cōuētiōe soluēdo iteresse
liberat̃. vt nōt bar. i. l. stip. ñ di.
in prin. in. vi. q. ad fi. ff. de v. ob.
⁊ oēs doc. i. d. l. antiquitas. C. e.

Constituitur aūt.

Usufructus ꝓprie ꝯstituit̃ i oi
bus rebus que vsu nō ꝯsumunt̃
i his aūt que vsu ꝯsumūt̃ iꝓprie
ꝯstituit̃. Si tñ relinquit̃ ⁊ sit pe
cunia dñiū eius i legatariū trans
fert̃. si caueat d soluēdo tātūdē ⁊
i aliis rebus soluere extimationē
h.d. Usufructus cōstituit̃ ēt
i reb9 mobilib9 exceptis his que
vsu ꝯsumūt̃. nā he res neqz natu
rali rōe neqz ciuili recipiūt vsum
fructū. vt sūt vinū oleū frumen-
tū vestimēta quib9 ꝓxia ē pecūia
nūerata. nāqz ipso vsu assidua p-
mutatōe quodāmō extinguit̃.
Sz vtilitatis cā senatus cēsuit
posse ēt rerū earū vsūfructū ꝯsti
tui. vt tñ eo noie hēdi vtiliter ca
ueat̃. Itaqz si pecūie vsusfru-
ct9 legat9 sit ita dat̃ legatario vt
ei9 fiat ⁊ legatarius satisdat hēdi
d tāta pecūia restituēda si morie-
tur aut capite minuet̃. Cetere
quoqz res ita tradūt̃ legatario.
vt ei9 fiāt. sz estimatis his satisdat̃
a legatario. vt si moriat̃ aut capi
te minuat̃ tāta pecunia restituat̃
quāti he fuerin estiate. Ergo se-
nat9 nō fecit quidē earū rerū vsū
fructū nec. n. poterat. sz p cautionē
quasi vsūfru. ꝯstituit.

Glo. Usufruct9 ꝯstituit̃ in
fūdo ēt sterili. ff. e. sta-
tue. §. i. In reb9 q̄ suādo suari ñ
pñt. ñ cadit vsufr. nec nāli nec ci
uili rōe. non nāli qz ñ p̄t eē salua
sba qd eē dz vt. s. i pri. nec cili q̄

trāſeūt i dñio legatarii.q: in his ↄſiſtit mutuū vñ ſibi fuire ñ pñt ff.ſi vſuſfr.pe.l. vti frui in prin.

Veſtimēta ſūt ex rebus q̄ ſer uādo fuari nō pñt.l3.ff.eo.l.⁊ ſi quid.§.veſtimētoꝝ vr̄ ↄ̄ua. ſed ibi loquebaẗ d̄ quibuſdā veſtimē tis que ppetuo durabāt hic d̄ tē/ poꝛalibus. Pecunia aſſidua pmutatōe quodāmō extinguiẗ. nā que hodie ē mea cras erit tua ⁊ dñiu3 meū deſinit.ſ̄.d̄ re.di.§ ſi tñ. Jtē ſi cū alia miſceaẗ extin guiẗ.ff.de ſolu.l.ſi alteri. Ad ditio.vide ang.qui pōit alias rō nes. Satiſdatio de qua hic d̄ vtēdo ⁊c. a teſtōre nō pōt remit/ ti.ff.vt i poſ.le.l.ſi pecunie.⁊.C. de vſufr.l.i. ⁊.C. vt le.no. ca.l. pe. Jlla aūt ſatiſdatio quā p̄ſtat his d̄ legato ſoluēdo bñ pōt re/ mitti.vt.ff.vt le. no. ca.l.l3. ⁊.l. fi.⁊ ē rō.q: hec ſatiſdatio ↄtēpla tōe heredis interponiẗ.illa vero de legato p̄ſtādo gr̄a teſtōris. vt volūtas ſua ipleaẗ.C.vt leg.no. ca.l.ii.nō ē ergo mirū ſi illud qđ ſua gr̄a introductū ē teſtōꝛ pōt re mitteꝛ aliud nō.vt.C.de pac.l.ſi quis i ↄſcribēdo.⁊.ff.de pac.l.pa ctū.cum ſi. Capitis diminu/ tōe pdiẗ vſuſfructus ſic ⁊ dñiu3 mutatur.vt ſupꝛa dictū ē.

Res iſte dantur eſtimate vt hic.⁊ intelligitur quanti fuerint tempoꝛe. quādo danẗ legatario ſic.ff.d̄ vſufr.ea.re.l. ſi tibi. Et q: ſubſtātia i his nō ſaluaẗ ⁊ do miniū mutaẗ vt.ſ̄.dictū ē.iō in his nō poterat cōſtitui vſuſfruci/ ctus. Cautio hic capiẗ ꝓpꝛie Nā ſatiſdare d3. vt.C.de v̄.ſig. l.ſancimus.⁊.ff.d̄ vſufr.ea.re.l. tribus.in fi.que cautio loco pꝛo/ pꝛietatis erit apud heredē.

Finitur. Vſufructus fi/ niẗ mōis hic de ſcriptis.h.d. Finiẗ aūt vſuſ/ fruct⁹ moꝛte vſufructuarii ⁊ dua bus capitis diminutionibus.ma xia ⁊ media.⁊ nō vtēdo p modū ⁊ tempus que oia nr̄a ſtatuit ↄſti tutio. Jtē finiẗ vſuſfructus ſi dño ꝓpꝛietatis ab vſufructuario cedaẗ.na3 excedēdo extraneo ni hil agiẗ.vel ecōtrario ſi vſufru/ ctuarius ꝓpꝛietatē rei acquiſie/ rit.que res ↄſolidatio appellaẗ.

Eo amplius cōſtat.ſi edes in/ cēdio cōſumpte fuerint. vel ⁊ ter remotu i ſuo vicio coꝛruerit exti gui vſūfruc.neceſſe ē. ⁊ nec aree quidē vſufructū deberi. Cu3 autē finiẗ totus vſuſfructus. re/ uertiẗ ad ꝓpꝛietatem ⁊ ex eo tpe nude ꝓpꝛietatis dñs incipit ple/ na3 in re ptātem hēre.

Hl. Finitur vſuſfructus moꝛ te.ſ.naturali vſufructua/ rii licet videaẗ cōtra.ff.de noua. l.ſi vſuſfructus. Sed ibi anteq̄ eſſem vſufructuarius delegaui. vnde ex eius pſona cui delegaui finiẗ.q: ~~in eius pſona~~ incipit. ſi aūt poſtea delegaſſe3. ex mea pſo na finireẗ.ff.de pi.⁊ co.rei ven. l.neceſſario.§.fi. Additō. Tu dic.q: imo ibi nō fuit ceſſus vſuſ

fruct⁹ ſʒ ꝯmoditas vtendi. ita dꝫ ibi. ⁊ ita ēt nōt bar. i. d. l. ſi vſuſ fructus. Maxia ⁊ media ca pitis dimutio. mortes ciles ſunt. ff. ꝑ ſo. l. verū. §. ſocietas. Fi nit̄ vſuſfructus vſufructuario ñ vtēte ꝑ modū. ſ. vt bon⁹ pr̄fami. vel meliuſ ꝑ modū ⁊ tp̄s. i. ꝑ mo deratū tp̄s. ſ. x. ānis inter pn̄tes. ⁊. xx. iter abſentes vt. C. de vſuf. l. corruptionē. ſʒ relictum ciuitati durat centū ānis. vt. ff. e. an vſuſ fructus. Actio vero cōpetēs ꝑ vſufructu nō ipſo iure tollitur cū tp̄s nō ſit modus tollēdc obli gationis. ſʒ exceptōe dicto tēpo re tollit̄. lʒ in aliis modis ꝙ fruē di ipſo iure ēt actio tollat̄. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. §. pla cet Add. de hoc vide gl. ⁊ bar to. in. d. l. corruptionē. C. de vſu fru. Cōſtitutio de qua hic hꝫ C. de vſufru. l. corruptionē.

Uſuſfructus finit̄ cedēdo vſū fructum ꝓprietario. nam alteri cedi non poteſt. ſed. j. ti. i. in fine primi caſus contrariū dicit̄. ſed ibi loquit̄ de fructuū perceptiōe que poteſt cedi. arg. ff. de peri. ⁊ co. rei vendi. l. neceſſario. §. fi. ſʒ hic loquitur de iure vtēdi qđ eſt perſonale ⁊ ſic cedi non pōt.

Si finitur totus vſuſfructus redit ad proprietarium. Si ve ro ꝑ parte nō. vt. ff. qui. mo. vſuſ fru. amit. l. excepta. Itē ſi ſūt duo ꝯfructuarii. vno perdēte al teri accreſcit. vt. ff. de vſufr. accr. l. i. §. pe. Add. nota ex iſto tex. ꝑ pluribus modis finit̄ vſuſfru ctus finit̄ ēt qñ mutat̄ forma rei ff. eo. qui vſūfru. arec. Qđ nota q꞉ qñ vxor vel ali⁹ hʒ vſūfructū. ꝙ nō pōt vnā domūculā mutare ⁊ facere domū amplā ſic ſi mutat in nouā formā. ēt in melius ꝑdit vſūfructum. vt eſt caſus hic. ⁊. l. ſi vſufructuarius nouorū tectorꝫ ff. de vſufr. qđ tene mēti. q꞉ mul ti vſufructuarii poſſunt errare. Quinimo ēt ſi quodā edificium eſſet inchoatū ꝑ defunctū nō pōt vſufructuarius ēt. ſi eo indigeret ꝑſicere alias perficiēdo cadit a iu re ſuo. vt ē cāus in. l. vſufrructua rius nouuꝫ tectorum. ff. de vſu fru. Ange.

De vſu ⁊ habitatōe.

Add. Supra viſuꝫ ē de uſuſ. qui ē ſuitus ꝑſonalis debita a re ꝑſone. verū q꞉ ſūt ⁊ alie ſeruitu tes debite a re perſone. ſ. uſus ⁊ hitatio de quibus hic tractat.

e Iſdem modiſ. Eiſdeꝫ modis conſtituit̄ ⁊ fi nit̄ uſus ſicut ⁊ uſuſfructus. Et regulariter qui hʒ vſuꝫ non pōt in fundo morari ſi ē moleſtus do mino ⁊ laborantibus in eo. Iteꝫ nō pōt vſū vēdere ł locare. h. d.

Minus aūt iuris ē in vſu ꝙ in vſufructu. nam is q fundi nu dum hʒ vſuꝫ nihil vlterius habe re intelligitur ꝙ ut oleribus po mis florib⁹ feno ſtramētis lignis

ad usuz quotidianū vtat. In eodem quoqz fundo hacten⁹ licz ei morari. ut neqz dño fundi molestus sit. neqz his per quos opa rustica fiunt ipedimēto sit. Nec alii ius qđ hz aut locare. aut uendere. aut gratis cōcedere pōt cuz is qui usūfructum habet pōt hec omnia facere.

Glo. Usus ꝛ usufruct⁹ differūt. qꝛ usus ꝓ pte cōstitui nō pōt. ff. e. l. usus ps. sz aliud in usufructu. ut. ff. de usufr. l. usufr. ab inicio. ꝛ ē rō qꝛ diuidu⁹ ē qđ est contrariū in aliis s̄uituti bus. ut. ff. ad. l. fal. l. i. §. si usufructus. Et licet duob⁹ potest usus constitui ꝛ cōcursu fiunt partes qꝛ hoc occasione magis q̄ rōe cōtingit. ff. de riuis. l. labeo. Add. Rōnez isti⁹ dr̄ie uide hic p ang.

In aliquib⁹ casib⁹ conueniūt usuarius ꝛ usufructuarius. ut in vsu pecunie. ff. de vsuf. ea. re. que vsu consu. l. hec senatus. §. fi. Itē in fundo de quo solum tantum fenum tollitur quantum sibi soli sufficit. vt. ff. eo. l. fundi. Item i silua remota ex qua etiam vsuarius ligna vendere potest. vt. ff. eo. l. diuus.

De feno idest de herba đ stramentis. i. de melaga ꝛ est genus bladi. Si hodie ab vno mihi vsus qui sufficit cōstituat̄ ꝛ cras ab alio in alio fundo ēt mihi vs⁹ cōstituat̄. erit locus electioni vel gratificatōi in toto vel in pte ar. j. de lega. §. si generaliter. ꝛ. ff. đ reli. l. fi. Additio. Ange. dic istam glo. nō. quē vide.

In vino oleo frumēto potest constitui vsus. ff. e. plenum. §. p̄ter.

Usuarius debz colere fundū vt. ff. codē. l. si domus vsus. ꝛ. ff. de vsufru. l. hactenus. Sed proprietarius si vult potest colere.

Additio. Si forte fundus est amplus ꝛ producit fructus vltra vsum. ꝛ est casus hic quia hic dicit vsuarium posse morari in fundo dūmodo non sit molestus operatoribus. s. proprietarii quia suos operatores pro libito possz expellere.

Additio. Si ex fundo cuius vsus alicui debetur proprietari⁹ vltra vsum vsuarii aliquid percipiat. impensa pertinet ad ꝓprietarium. l. si domus. ff. eo.

Si vsuarius inueniat proprietarium in fundo vel eius familiā alia causa q̄ culture potest prohiberi. ff. e. l. si habitatio. §. fi.

Itē is qui edium. Habens vsum domus potest in ea habitare cuz marito vel vxore ꝛ familia ꝛ hospitem recipere. sed tale ius alteri nō potest cedi. h. d.

Glo. Tantum hic ponitur pro solūmodo. vt. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. qui liberis. in principio.

Mulier cui vs⁹ cōstitut⁹ ē i domo pt hitare cū marito pn̄ti ꝛ futuro. ff. e. l. ceter. §. mlieri. ꝛ gn̄alr

pōt oēs recipe ficut ⁊ mascul⁹ vbi mō hōeste.ff.e.l.ñ solū ⁊.l.ñ alr.

Item is ad quē fui. Qui hʒ vsū serui ipse tm̄ vti pōt. ⁊ idē i iumēto.ſʒ ſi pecoris vſuʒ hʒ solū vteɫ ad ipinguandū agrū.h.d. Si pecoris l oui um vsus legatus fuerit.neqʒ lacte neqʒ agnis neqʒ lana vtetur vſuari⁹. qꝛ ea i fructu sūt plane ad stercorandū agrū suū pecoribus vti potest.

Gl. Nōs vsū fui pōt alti locare.ſi tm̄ aliquid cōducat faciēdū pōt in eo vti opera serui vſuarii.itē ipe eidē seruo sua opa poterit locare.⁊ tūc acquirit ex re nō ex opera vſuario vt.ff.eo.l.plenū.§.fi.⁊.l.seq.⁊ ibi ēt ō in mēto. Additio ſi mihi legat⁹ eēt vſuſ bouis ⁊ nō hēam aliū bouē cū quo ꝯiungā.nec hēo ꝯmoditateʒ emēdi aliū bouē.ne remaneat absqʒ ꝯmoditate dicti bouiſ poterit ꝯiungere cū boue vicini vt alternis diebus vtanɫ.ar. gl. i prin.⁊ in.l.diuus i pri.ff.e.ang.

Vſuarius pecoꝝ nō pōt vti lacte.ſ.niſi modico.ff.e.l.plenū.§.ſʒ ſi. aliꝰ aūt nullo mō ſʒ. P. ſʒ ſʒ Jo.pōt vti aliis ad vſuʒ suū ⁊ suoꝝ.vt in fūdo.s̄.diximus.

Sed ſi cui ha. Habitatio ē ius distictū ab vſufructu ⁊ vſu.⁊ ideo eā locaɫ pōt. h.d. Hec de seruitutibus ⁊ vſufructu.⁊ vſu ⁊ habitatiōe dixiſſe sufficiat.de hꝛ̄ditatibus aūt ⁊ obligationibus.suis locis ꝑpo nemus. Exposuimus sūmatiʒ quibus modis iuregētiū res nobis acquiranɫ.mō videam⁹.quibus modis legittio. ⁊ ciuili iure acquiruntur.

Glo. Habitatio ⁊ vſuſfructus habitationis.ideʒ sunt.C.eo.l.cū antiquitaɫ.

Inter viuos habitatio ꝯſtituitur.ſtipulatiōibus ⁊ pactionibus ſic.s̄.de seruitu.§.ſi.⁊ de vſufr.§.i. Habitatio dīt ab vſu.qꝛ locaɫ vt hic ⁊.C.eo.l.cū ātiqtas ſʒ usus non ut.s̄.eo.in prin. Itē differt ab uſufructu quia hic non finitur niſi morte.ff.e.ſi habitatio circa prin.ſʒ vſuſfructus multis modis vt.s̄.ō vſufr.§.finiɫ.

Decisio de qua hic hētur.C.eo.cū antiquitas. Imperator hic excuſat ſe quare.ō hꝛ̄ditatib⁹ ⁊ obligationibus hic nō dicit.cū tm̄.videɫ hic dicere debuiſſe. qꝛ sunt iura icorporalia.vt.s̄.de re.corpo.§.i.

De vſucapionib⁹.⁊ lō.tē.ꝑ.

De vſucapionibus.ſ.mobiliū.vt pʒ.j.e.in prin.⁊.C.i q.ca.ceſ.lō.temp.ꝑ.l.ii.ſʒ in.ff.e.titu. vſucapio large ſumiɫ per totū ti. ⁊ maxie.in.l.quero.

i Iure ciuili. Nodie reſ mobilis triēnio cū titulo ⁊ bonafide vſucapiɫ. Res vero imobilis decē ānis iter pn̄tes.⁊ inter abn̄teſ.xx.āniſ vbiqʒ locoꝝ.h.d.

Glo. Bonafides preſumiɫ ſi a dn̄o credat ſe eme

re.vt.ff. de contra.emp.l.qui.a quolibet. vel qꝫ putat vendētem habere ius vendendi. vt.ff.de v. sign.l.bonefi.emptor.

Bonafides presumitur semper.ff.de proba.l.verius.

Additio.hoc verum est in rebus corporalibus.secus in prescriptiōe iuriū incorporalium.l.i.§. hoc interdicto.ꝛ ibi glo.in ver. vsus ꝛ ibi Bar.ff.ð iti.ac.qꝫ priua.ꝛ per Ange.hic.ꝛ rō differētie est fm Bal.in.§.sed iste isti. de ac.q: in icorporalibus habet p̄sumptiōem contra se.q: quelibet res p̄sumitur libera.l.altius.C. de serui.ꝛ aqua.vide hic doc.ꝛ mar.d.Jas.ꝛ Ang.

In venditione requirit̄ bona fides i duobus temporibus.s.tēpore cōtractus ꝛ tempore traditionis.in alijs aūt cōtractibus tēpus traditiōis sufficit. nec nocet posterior scientia. Additio hoc verū de iure ciuili.l.i.C.de vsucap.trans.secus de iure canonico q: omni tempore exigit̄ bonafides.vt.c.fi.ꝛ ibi nō de prescrip. ꝛ i regula possessor malefi.ð re. iur.in.vi. Et iuri canonico standū est in materia peccati.vt no. glo.in.§.pe.j.de gradi.ꝛ.ff.de gradi.l.iurconsultus.requiritur omni tempore.vsqꝫ ad momentū perfecte prescriptionis bona fides vt.d.c.fi.de prescrip.

Item secus in petitiōe hereditatis.vt.ff.pro so.l.pe.ꝛ pro ēp. l.ii.ꝛ.C.de vsuca.transfor.§.sꝫ tantūmō.ꝛ.ff. de pe.heredi.l.sꝫ ꝛ si.§.qꝫ si ab initio. Additio nō qꝫ hereditas nō prescribit̄.sꝫ res singulares.ꝛ tūc prescribit̄ actio in.xxx.ānis.vt.C.de peti.here. l.hereditatis petitio.C.i qui.ca. cess.lō.tē.pre.l.hereditatis.i qua prescriptione nō requirit̄ bonafides ēt ab inicio. Sꝫ in casibus i quibus datur hereditatis petitio cōtra titulo possidētes dicit Jo.fa.qꝫ sufficit bonafides ab inicio quo ad prescriptiōem.

Ratio quare vsucapio fuit introducta ē.ne rerū dominia essent i icerto.ꝛ alia.s.vt fit litiū finis.ff.pro suo.l.fi. Additio iste rōnes fuerūt introducte pp bonū publicū.vt dicit text.in.l.i.ff. de vsucap̄.

Jura nolūt aliquē suis bonis defraudari.C.de vsufr.l.corruptōem.ꝛ de pre.tri.an.l.fi.

Cōstitutio de qua hic hr̄.C. de vsuca.trans.l.i.

Tempus triēnii in vsucapione.ꝛ.x.vel.xx.annoꝝ i p̄scriptione.dꝫ esse cōtinuuꝫ. vt.ff.e.l.nū q̄.§.i.ꝛ in vsucapiōe sufficit tetigisse vltimū diē.i p̄scriptione vero querit̄ de momēto ad momētū.vt.ff.e.l.in vsucap .ꝛ.ff.ð ac. ꝛ obli.ꝛ ē rō q: vsucapio fauorabilis est p̄scriptio uero odiosa.ut C.de ed.di.adri.tol.l.fi.in fi.ꝛ. ff.de li.ꝛ po.l.cum quidaꝫ. Additio prescriptio est aliqua partiꝫ fauorabilis ptim odiosa ut.xx.ul' x.annoꝝ.aliqua mere odiosa ut

xxx. annoꝝ. aliqua mere fauorabilis ut usucapio uide Ang. hic.

Presentes dicunť habitantes in eadē ꝓuincia. Absentes in alia. C. de pre. lō. tē. l. fi. Additio quid ɔtineať appellatōe prouincie. in hac materia uide ange. hic. Usucapione. ſm oēs directū dominiū queriť. C. de pac. l. traditionibus ſꝫ per p̄ſcriptōeꝫ nō acquiriť ꝓprie dn̄ium. ſed effectus dn̄ii. ſ. ut poſſidētes habeamus exceptōem. n̄ poſſidētes habeamus actiōem. ff. de acqr. rerū do. l. rē in bonis. ⁊. C. de p̄. xxx. an. l. ſi qs emptiōis in prin. ⁊ rō quare per uſucap̄. magis dn̄ium acquirať ē. qꝛ reꝝ mobiliū uilis ē poſſeſſio ut. ff. de acqr. po. l. ſi rē.

Sed aliquando.

Nō liber. res ſacra uel religioſa. ⁊ ſeruus fugitiuus nō pōt uſucapi. h. d.

Hl. Res ſacre n̄ poſſunt uſucapi niſi deſinānt eſſe ſacre uel religioſe qđ fieri pōt. ff. de reli. cum lo. Seruus fugitiuus nō pōt p̄ſcribi uel uſucapi. qꝛ facit furtū ſui ipſius. C. đ ſer. fug. l. i. nec ēt per. xxx. annos uſucapereť. qꝛ poſſeſſio ſerui p dn̄m retineť. ff. de acqui. po. l. i. §. per ſeruū. ⁊. l. rē que in fi. ⁊ uſucapio nō currit poſſidēti. ut. C. de p̄. tri. an. l. male. niſi ex tunc qn̄ ab alio icipiet poſſideri. Additio. nota ⁊ tene mēti. ꝙ ad uſucapioneꝫ ipediēdā. ſufficit ꝙ qs ciuiliť tm̄ poſſideat. qn̄ alius q̄uis titulū ⁊ bonā fidē. ⁊ poſſeſſionem nālē hēat. nō tm̄ preſcribit ɔ dn̄m qui ciuiliter tm̄ poſſidet. fa. l. clā poſſidere. §. qui ad nūdinas. ⁊ no. i. l. i. ī prin. ff. de acquir. poſ. ⁊. l. i. C. de ſeruis fug.

Furtiue.

Res furtiua ul' uiexpulſiua poſſeſſa. nō pōt uſucapi. uel preſcribi ēt per bonefidei poſſorē. ⁊ emptoreꝫ. ⁊ uendens rē alterius cōmittit furtū. h. d. Furtiuarū reꝝ lex. xii. tab. ⁊ lex actilia inhibēt uſucapiōem. ui reꝝ poſſeſſarū lex iulia ⁊ plautia.

In rebus mobilibus nō facile ꝓcedit. ut bonefidei poſſeſſorib⁹ uſucapio cōpetat. nam qui ſciens alienā rē uēdiderit. uel ex alia cā tradiderit furtū eius ɔmittit.

Hl. Nō cadit uſucapio in re poſſeſſa ui. ſ. expulſiua n̄ ɔpulſiua. ut. C. qđ me. cā. l. ſi ui uel metu. Additio no. illaꝫ. l. ſi ui. ꝙ dn̄s facta emptiōe de uolūtate dn̄i. licet coacta tm̄ p̄ſcribit ɔ l. ſequiť. §. lana. ff. eo.

Furtiue ⁊ res ⁊ ui poſſe trienio non p̄ſcribunť. uel. x. uel. xx. ānis. ſꝫ. xxx. uel. xl. ānis p̄nt. C. đ pre. tri. uel. xl. an. l. oēs. ⁊. l. ſicuti ⁊ de an. excep. l. i. §. ad hoc.

Predicte res uſucapi nō poſſunt niſi purgato uicio. ĵ. e. aliqn̄.

Nō hic poſita eſt. qꝛ lex vult. vt. ŝ. qui. ma. nō po. in prin. vn̄đ illud. ſic volo ſic iubeo ſit ꝓ rōe volūtas. ē ⁊ alia rō. qꝛ res vicioſe ſunt. vt. ĵ. e. §. nouiſſime. Lex

iulia ꝛ plautia ꝓhibẽt vsucapio/
nẽ rex vi possessarum. s. si expulit ꝛ pos
sedit. nec sufficit expulisse. ff. e. seq
tur. §. si tñ vi. Additio nõ ꝙ di
cto vicio violẽtie res afficit̃. ẽt si
ille qui fuit expulsus erat predo ꝛ
violẽtator ꝛ nõ dñs rei. qꝛ rem ꝛ
violẽtiã ꝯmissã ꝛ i re ꝯsideram⁹
ꝛ nõ in personã sa. l. i. §. si vi cuꝫ
ibi nõ. i gl. ꝛ per Bar. ff. de vi. ꝛ
ui. ar. qd̃ no. Generalis rõ ꝑ
ualet spãli vt hic. sic. s. d̃ nup. §.
affinitatꝫ ꝛ. §. socrũ ar. ꝯ. if. d̃ edẽ.
l. qdã. Additio. dic ad ꝯriũ ꝙ
si rõ generalis ꝛ spãlis a lege ꝓ/
cedũt hꝫ locũ iste tex. secus si ge/
neralis a lege ꝛ spãlis ab hoie qꝛ
tũc agit per spãlem vt in ꝯrio.

Uolũtas coacta ẽt ẽ volũtas
ff. ꝙ me. cã. l. si mulier. §. pe.

In rebus mobilibus alienis
fit furtũ ꝯtractãdo vt. j. d̃ ob. q̃
ex del. §. i. ꝛ ex eo fit furtiua. ꝛ
sic nõ vsucapit̃ vt. s. px. vñ seq
tur. ꝙ iuꝛ meo ꝛc. Culpa au
ctoris nõ comitat̃. i. nõ sequit̃ ac
cipiẽtẽ. ff. de di. ꝛ tẽ. pꝛe. l. viciuꝫ
ꝛ. ff. de ex. do. l. apd̃. §. sicũ lima.

Si viciũ ẽ rei comitat̃ accipi
ẽteꝫ vt hic. si ꝑsone comitat̃ in
vniuersũ succedẽtẽ. vt. C. d̃ acqꝛ.
po. l. fi. si i rem singulareꝫ succe/
dat nõ comitat̃. vt. ff. de ex. do.
l. apud. §. de auctore. ꝛ. C. de pi.
ꝛ co. rei ven. l. dolũ. nisi quando
vtet̃ accessione temporis eius vt
ff. de acquir. po. l. pomp̃. §. fi. ſꝫ
hodie viciũ persone nocet singu/
lari successori per aũt. malefidei.

Sed tamẽ id. Heres
alienãdo rẽ alie
nã inuentã i hꝛ̃ditate nõ cõmit/
tit furtũ. ꝛ in ea ꝓcedit vsucapio
idẽ in fructuario ancille alienan
te partũ ipsius. quẽ ad se specta/
re putabat. h. d. Furtũ sine af
fectu furandi nõ ꝯmittit̃.

Glo. Heres rẽ alienã inuẽ/
tã i hꝛ̃ditate nõ vsuca/
pit titulo pro hꝛ̃de vt. ff. de di. ꝛ
tẽ. ꝑ. l. cum hꝛ̃s. Usucapio ergo
pro herede locum habet. quãdo
defunctus retinebat aliquã reꝫ.
credẽs suã. vel non vsucapiebat
qꝛ deficiebat titulus ꝛ hꝛ̃s est ex/
traneus. Additio dic plenius
quando habet locũ ti. pro hꝛ̃de.
vt nota. plene glo. in rubrica. ff.
pro hꝛ̃de.

Error iuris i tradẽte. nõ vi/
ciat rẽ. ſꝫ bene in accipiẽte. ff. eo.
nunq̃. in prin. ꝛ. l. si fur. §. i.

In interdicto vnde vi qs in
cidit sine affectu. C. vn. vi. l. cuꝫ
q̃rebat̃ ꝛ simile ẽ i furto. vt i. d.
l. cũ que. ergo videt̃ ꝙ furtũ cõ
mittit̃ ẽt sine affectu. ſꝫ rñtur ꝙ
in interdicto ẽ affectus. lꝫ nõ cõ/
tra ꝑsonam certã. sed hic suã esse
credebat. Aliis ẽt modis q̃
hic positis accidere põt. vt sine vi
cio furti rẽ alienã tanq̃ suã alie/
nat vt si iusto error̃ credã me hꝛ̃
deꝫ cũ ñ sim. vt. ff. eo. põt. Item
si credã mihi legatũ cuꝫ sit adẽ/
ptũ. vt. j. de ac. §. si qs agẽs. sic.
ff. pro lega. l. iii. in fi. ꝛ als vbi/
cunque quis putat rem suam.

Quod aūt ad eas res. Malefidei pos
sessor transfert i bonefi. possesso/
rē rem nō vi possessaz cū vsuca/
piēdi cōditōe. Itē i rebus soli nō
cōmittit furtū. sz illi qui possidz
cū titulo ⁊ bona fide pricipalibus
cōstōibus subenit. h.d.

Sl. Hucusque de vsucapiōe
rerū mobiliū dictū ē. nūc
āt pcedit ad ius imobiliū. Nō
q locus ē interdū plenus. vt q pos
sidet. Al qñ semiplenus. vt ille in
quo ē aliquis cā legatorū vel cā
rei suande. vt. ff. de acqui. pos. l.
iii. §. fi. ⁊ de act. ēp. l. ii. §. i. In/
terdū vacuus. ⁊ hoc tribus modis
vt hic. fi. ff. de acqui. pos. l. si id
qd. Propter absētiā nō amit
tit possio. ff. de acqui. pos. l. claz.
§. qui ad nūdinas. Sz bñ pter
effectuz absētie. s. pp obliuionem
vt. ff. de dā. inf. c. l. si finita. §. nō
aūt. Et tēpus illud quo inducit
obliuio erit in arbitrio iudicis.
ff. de iure delib. l. i. §. fi. ⁊ l. seq.
dūmō longū sit ⁊ obliuionē in/
ducat ⁊ animū retinēdi hēre desi
nat. vt. ff. e. l. furtū. §. i. ⁊. ff. d ac
quir. pos. l. quēadmodū. In
casu huius. §. dz ēē tāta negligen
tia vt rei possiōnē respuat. qd fa
cile fit vt. ff. de acqui. pos. l. siqs
vi. §. i. ⁊. §. dria. Et dū dr hic
sine successore. idē ⁊ si cū successo
re dūmō nō fuerit apprehēsa. ff.
de acqui. pos. l. cū hēdes. Lō
ga possio hic dr. x. vel. xx. an. sed
hic. §. duabus rōibus ē hodie cor/
rectus. nā psūit hodie talis pos/
sessio violēta. vt. C. vñ vi cū que
rebat. ergo nō hz locū hec pscri
ptio. vt s. §. furtiue. Itē alia rō
ne. qr bonafides desideratur ab
vtraqz pte. al'. xxx. āno. pscriptio
tm̄ currit. in auct. vt spon. lar. §.
rursus. Abolita. i. pempta. in
de abolitio. i. accusatōis pemptio

Locus dr pars fūdi. sz fūdus
totus dr. ff. de v. sig. l. locus.

Aliquando ēt. Fur
tiua ⁊ vi
possessa pñt vsucapi vicio purga
to. h. d.

Alin ⁊ furtiua l' vi possessa res
vsucapi pōt veluti si i dñi ptātez
reuersa fuerit. tūc ei vicio rei pur
gato pcedit eius vsucapio.

Sl. In casu huius. §. res vsu
capi potest. i. vsucapibi/
lis est. vt si āmodo ab aliquo nō
domino alienatur. non cōmit/
tente furtuz eius tunc vsucapiet
emptor.

In ptātem domini dicitur re
uersa si in potestatez quasi domi
ni. vt si tutoris vel creditoris. si
alienam rem debitor obligauit.
vt. ff. eo. l. sequitur. §. si pupilli.
⁊ pro solu. l. fi. Aliud si suam. qr
tunc licet perueniat res furtiua
in ptātem creditoris non purgat
vicium. ff. eo. l. sequitur. §. si rē.

Additio. Sed Barto. in di
cto. §. si rē tenet contra hanc gl.
vide Ange.

Res debet esse reuersa. vel
quasi. ff. de furt. quāuis. ⁊ ita q

nõ possit ab eo euelli.ff.e.l.seqt.§.tũc. Add.reqrit ẽt ꝙ sit reuersa tãq̃ possio rei sue. Ex quo seqt ꝙ si dñs ꝑ vĩ ex interuallo post furtũ ei factũ abstulisset ꝙ tũc posset ab eo iuste auferri ꝑ.l.siqs in tãtã.C. vñ vi.ꝛ.ff.ð vi ꝛ vi ar.l.siquis a me.ꝛ ibi nõ.

Res fisci vsucapi ñ pñt añ ꝙ tñ fisco deñũciate fuerint vsucapiũt.h.d.

Gl. Nõ pt res mobil fisci vsucapi triẽnio.nec.x.vl.xx.ãnis imobil. Idẽ i pũmõiali pri cipis.vt.C.ne rei do.l' tẽpl.l.fi.idez i re ciuitatis.vt.C.ð sa.s.ec.l.fi.idẽ i re eccliastica.vt.d.l.fi.C.ð s.s.ec. Prescribũt tñ decẽ res spacio.xl.ãno. excepta re mobili eccliastica q̃ triẽnio vsucapit vt.C.ð p.xxx.an.l.oẽs.ꝛ i auct.ð.ec.ti.§.ꝑ tpalib⁹.coll.xi.ꝛ hec gsti.ino.gsti.coll.viii. Itẽ excepti publicis q̃ i vsib⁹ publicis ðputata sũt.vt.ff.ð via pub.l. viam. Itẽ res pupilli ñ vsucapit vt.ff.ð acq.re.do.l.bonefidei.§.nec i terest. Itẽ res filii a pr̃e aliẽata ni si.xxx.an.a tpe quo ẽ sui iuris.vt C.ð an.excep.l.i.i fi. ꝛ in aũt.de nup.§.si vero expectet. Itẽ res data p̃sidi ɔ legẽ iuliã repetũ.ff.ad.l.iul.repe.q ɔ. Itẽ fũdus dotalis.ff.ð fun.do.l. si fundũ.

Bonis morẽtis sine hr̃de succedit fiscus ñ idẽ i ciuitate.C. de bo.va.l.i.ꝛ.l.vacãtia.li.x.

Varie sũt cãe quib⁹ ad fiscuz deñũciatio fieri solet.ff.ð iur.fis.l.i.in prin. Emptor i casu h⁹ §.põt vsucape triẽnio.vel.x. vel xx.an. cũ titulo. si aũt nõ hẽat titulũ.ꝛ vult ex tpe dilatõnis sibi gpetere tps hz quatuor ãnos.vt ff.de iure fis.l.i.§.diu.ꝛ ð diuer.ꝛ tẽp.pre.l.inter.§.i.sz si ex tẽpore ex quo ceperũt ad fiscũ ꝑuenir xx.ãnos hz. vt.ff.de iure fis.l.i.§.p̃scrip. Add.vide multa bõa ð ista p̃scrip.hic ꝑ ang.ꝛ alios doctores.

Nouissime. Res viciosa nõ põt vsucapi vel p̃scribi.ꝛ error facti vsucapionẽ nõ parit.h.d.

Glo. Res vsucapibilis non dz i se hẽre viciũ vl' q̃si vt.s.pxi.§.sz aliq sũt vicia.vt qr furtiua vl' vi possessa.vt.s.§.furtiue. Itẽ nũquid precaria possio sit viciosa.vr ꝙ nõ.ar.ff. cõi di.l.cõi diuidũdo Itẽ nũqd sit giosa vr ꝙ nõ.vt.C. ð p̃scr.lõ.tẽp.l.i. Itẽ nũquid clãdestina vr ꝙ nõ qr nõ dr aliqua res clãdestina sz possio.qdã tñ dicũt oia.s.dcã eẽ vicia rerũ. vt ar.ff. de acquir.pos.l.põp.§. cum quis.

Quod hic dicit de errore loqtur de errore facti. Idem etiam i errore iuris.vt.ff.eo.l. nunquã. Et iste error facti quãdoqz prodest.vt.ff.pro emp.l.quod vulgo.ꝛ.ff.ꝑ lega.l.ꝑ legato.ꝛ.ff.ꝑ soluto.l.iii.ꝛ.ff.ꝑ so.l. hominẽ. in quibus casibus dicunt quidã habere locum titu.ꝑ suo.ꝛ tñ locum hz in his ꝛ in aliis que spãlr

a lege inueniũtur. vt.ff.ð iu.do. l. pculus.ſm azo.nos idẽ ſʒ Jo. in oibus in emptõe tñ iuſtiorẽ er rorẽ exigimus. vt.ff. p empt.l.i.
Itẽ ſiquis nõ errat ſʒ ſcit non põt ſibi cãm poſſeſſiõis mutare. vt.ff. de acquir.poſ.l.iii. §.illud. ⁊.ff.e.l.non ſolũ. §. q vulgo.
Add. de quo dic vt no.gl.ma/ giſtra.i.l.cũ nemo.C. de acquir. poſ.⁊ vide ang.hic.

Diutina. Poſſeſſio defũcti cõti nuaẽ in heredem etiã malefidei. Mala fides vero defũcti nocet hẽdi.tñ tps vẽditoris cõiũgitur cũ tpe emptoris.h.d.

Gl. Diutia poſſeſſio dẽ hic. ſ.x.an.inter pñtes. ⁊.xx. inter abſentes vel triẽnii i re mo bili.vt.ff.qui ⁊ a qui.l.ſʒ cũ fidei §.ariſto.⁊.ſ.e.in prin.ti. ⁊.C.e. l.diutina.
Diutina poſſeſſio defũcti cõ tinuatur in heredẽ.hoc ẽ verum niſi ipſi heredi tradita ſit poſſeſ/ ſio.ff.e.l. heres eius. Mala fides hic nõ nocet heredi.hoc ve rũ niſi ſciret rem ẽẽ eius qui cãm hʒ a teſtatore vt legatarii.ff. de acqui.re.⁊ o.l. q̃ſitũ. hic ſciebat alterius ẽẽ qđ nõ nocet ad vſuca pio. Conſtõ de qua hic ẽ.C. de vſucap. trãſ.l.i. Inter em/ ptorẽ ⁊ vẽditorẽ cõiũgũtur tpra. l.vt ↄtinuẽt. ſʒ i hoc dñt ab he/ rede q̃ i titulo ſingulari. vtrũqʒ ſ.ẽptorẽ ⁊ vẽditorẽ. bonaʒ fidem hẽre oʒ. vt.ff. p emp.l.ii. §. ſi cã rẽ.al ↄ.ſecus i vlti ti.vt.ſ. px.§.
Et ẽ rõ q̃ ſi hẽs nõ adiiſſet.hẽdi tas iacẽs cõpleret. vt.ff.e.nũq̃.§ vacuũ. Et q̃ ẽ eadẽ pſona cũ de functo. vt i auct. de iureiu.a mo. pſti. Cõcor. p hoc.ff. p ẽp.l.ii.§ emptori.⁊.§. ſi defũctus. Et fit hec cõiũctio ad lucruʒ ⁊ ad dãnũ ff.quẽad.ſer.amit.l.ſi alia.§.tps
Add. dicit ang. hãc glo.fore ſi gnãdaʒ.⁊ de iſta acceſſiõe poſſeſ/ ſionis vide plene i.l. pomp.§. ſi quis.ff. de acqui.poſ. ⁊ p totã il/ lã.l.⁊ aliquid hic p ang.

Edicto diui marci. Emẽs a fiſco rẽ alienã. vt fiſci ſtatiʒ ẽ ſe curus.ſʒ daẽ dño regreſſus ↄ fi/ ſcũ quadriẽnio. Idẽ i rebus ha/ bitis ab impatore vel auguſta.h. d. Add.nota q qui cũqʒ p ali/ quem ↄtũ aut onerofuʒ aut lu/ cratiuũ aliquid a fiſco receperit. ſtatiʒ hʒ exceptionẽ ⁊ actionẽ.
Itẽ no.q lʒ reglr actio in reʒ datur cõtra poſſeſſorẽ. vt.l.i.cũ ibi no.C. vbi i rẽ ac.tñ hic ẽ ſpã/ le q nõ daẽ actio ↄ poſſeſſorem. ſed cõtra fiſcũ alienãtẽ.

Glo. Edictũ hic capiẽ pro pcepto generali.al' di cunẽ edicta pẽtorũ.vt.ff.q me cã l.ſi mulier. ⁊ ſiles. Fiſcus dẽ hic pcuẽ imperialiũ rerũ.q̃ ð pa trimonialibus dicit.j.e. in fi.
Add. dic pcuẽ fiſci noiaẽ vt.l. bñ a zenone.§.i.C. de quadr. p.
Qð hic dẽ hʒ locũ i fiſco ven dẽte rẽ vt ſuã.⁊ ab iſto edicto ex

cipiūt res minorū3.C. si aduer. fis.l.fi. Si aūt fiscus alienat rē vt alienā3.vt q2 cessatū ē i solōne tributorū tria requirūtur.s.q fit debitū.itē q cessatū.vt.C. si ad. fis.l.fi.7.C.si.pp.pub.pensi.l.i. 7.ii.7 forte requirit cessatio bie/ nii.vt.ff.loca.l.quero.§. iter.itē tertio q res subastet 7 preconize tur vt.C.si pp pu.pē.l.fi. Add.

Hic q iste.§.nō h3 locū vbi fiscus ignorans ius tertii alienat. secus si scit vt no. in.l.i.C.d vē. re.ci.li.x. Et hoc nisi alienaret cū cā sufficiēti 7 reipublice euidē/ ter vtili.vt.ff.de euic.l.lucius.ff. de rei vendi.l. itē si verberatu3. itē nō obtinet vbi princeps h3 ali quod ius in re.q2 tunc videt il/ lud solum alienare nō ius tertii ff.de le.i.l.si domus. Item non obtinet in rebus in quibus ñ ca dit cōmertiu3.vt.C. de li.cā.l.ñ ideo. Et no.q iste.§.ē iniquus 7 canones nō obseruant eum.xvi. q.iii.c.placuit.fm Jo.fa.

Consiō de qua hic hr.C. de quadri.pscri.l.oēs 7.l.bñ a zeno ne. Iste.§.habet locu3 i re sin gulari nō in vniuersitate.vt.ff.d pe.here.l.nec vllā.§. itē siquis.

Iste ver.aduersus non habet locū in minore vel in absente cā reipublice.vt.C.de resti.mi.l.ne q3.

De donatōibus.

Additio. Quia hic impera/ tor tractare intendit de mōis ac/ quirendi per ius ciuile vt.s.pro misit.q2 tractauit in titulo pxi. pcedenti de duob9 modis acqui rēdi per ius ciuile. v3 vsucapiōe 7 pscriptōe.hic intendit tractare de alio.s.de donatione.

e Stetiā aliud gen9 acquisitiōis donatio.

Donationū autem duo sūt genera.s.mortis causa 7 nō mor tis causa.

Mortis causa donatio ē cu3 quis ita donat.vt magis velit se ipsum habere si cōualuerit q do natariū.magisq3 donatarium q heredē si moriatur. sicut Ho/ merus recitat thele macū his ver bis expresse donasse pirrho.

Donatio causa mortis magis equiparatur legatis 7 vltime vo luntati q cōtractui.

Hl. Donatio dicitur mōus acquisitionis de iure ciui li.q2 olim per stipulationē tantū cōtrahebatur que est de iure ciui li.sed hodie fit nudo pacto.vt.C eo.l.si quis argentum. §.fi. 7.j. de actionib9.§. de cōstituta.vel potest dici q sit de iure gentium inuentione sed de iure ciuili ap/ probatione.vt supra de rerū di. §.per traditionē.q2 fuit postea il le modus de iure ciuili approba/ tus.7 alius adinuētus.s.p stipu/ lationē 7 postea per iust. additus ē ttius.puta p nudū pactū.

Du3 dicit hic tex. q dona/ tionum duo sunt genera si hec

duo mēbra. s. donatio cā mor̄t & donatio iter viuos capiūt gnālr sūt ꝓprie duo genera. q: sub qua libet multe spēs cōtinent. s. legatū & donatio pp nupt. &c. vt. j. c. ē & aliud. &. j. §. fi. vel si hec membra capiūt stricte tūc nō ꝓprie dicūt genera s; sūt due spēs. s. simplex donatio cā mortis & simplex donatio inter viuos & alie sūt addite. Donatio cā mortis fit pp suspitionē mortis. instantis vl' future. vt. ff. e. l. ii. cū seq. Siqdē vbiq; mors timēda ē & eius dies ē icertus. vt. ff. e. l. senat⁹. §. mor̄t & de cōdi. & de. l. i.

In donatōe cā mortis d; exprimi si moriat. alias nō ē donatio cā mortis. vt. ff. e. l. seia. §. fi.

Trib⁹ mōis reuocat hec donatio vt hic i tex. s. cōualescentia ab ifirmitate. aut penitētia q: reuocauit. aut si donatarius decedat añ dōatorē vt hic. & ff. si cer. pe. l. nō ois. Volūtas ē ābulatoria vsq; ad mortē. ff. de adi. le. l. iii. i fi. & q: donatio cā mor̄t ē ob cām. s. si moriar. nimirū ergo si possit penitere' vt. ff. e. senatus. §. i. in fi. & ff. de c̄d. in. cā da. l. ii. §. i. Dē legatum ē donatio vt p; ex diffinitione eius. ff. de le. ii. l. legatum. Dubiū fuit iter antiquos an donatio cā mortis hēret instar legati an donatio inter viuos q: vtriusq; hēat insignia. q: cū donatōe iter viuos cōuenit q: liberalitas. & cū legato vt morte cōfirmet & detrahat falcidia. vt. C. ad. l. fal. l. fi.

A iustiniano cōstitutū ē vt donatio cā mortis p oia fere legatis cōnumeret & dicit fere. q: i quibus da; differt a legatis. Ecce eim si donas i ānos singulos ē donatio vna. s; si legas hoc mō sūt plura legata. ff. d̄ do. cā mor. l. senatus. §. fi. Jtē legatū semp tradit ab herede. s; dōatio ēt ab alio vt p; ex diffinitōe legati. j. de le. i prin. Jtē in donatōibus obligat donās i legato nō. Add. De hoc vide hic Ang.

Jtē si testū accuso falsū; pdo legatū nō donationē. Si tñ accuso vt falsu;. vt d̄ his qui. vt i dig. post legatū. §. qui mortis. Jtē alteri substituit i legato s; quosda;. vt. ff. de do. cā mor. l. si cui mortis. & de le. ii. l. vt heredibus

Jtē filiusfa. donat nō legat. ff e. tam his. & j. qui. nō ē pmis. fa. testa. in prin. Jtē i legato tria tpa gr̄ant vt sit capax legatari⁹ vt. j. d̄ hē. quali. & dif. §. i exñeis. ñ i donad. cā mor. ff d̄ do. causa mor. l. in mor̄t. Jtē p legato datur interdictū quorū lega. nō ꝓ donatōne. qd̄ dic vt in sū. Azo. Constitutio de qua hic haebtur C. eo. l. fi. & disponit vt corā qn que testibus scriptura interueniente vel non.

Alie autem donationes sunt que sine vlla mortis cogitatione fiunt. q̄s inter viuos appellam⁹

Donatio inter viuos ñ eq/

paratur legato que solo cōsēsu hodie est perfecta. indigetq3 insinuatione. si excedat quingētos solidos. Fallit in aliquibus casibus. Et si erit perfecta ex aliquibus causis pōt reuocari. h. d.

Donatōes si fuerit pfecte temere reuocari nō pnt. Ad exemplū vēditōis nr̄a gstō donatōnes in se hēre necessitatē traditōnis voluit. vt ⁊ si nō tradant habeant plenissimū ⁊ pfectū robur ⁊ traditōis necessitas incūbat donatori.

Donatio quingētorū aureorum pōt fieri sine insinuatōe. s3 si dictam sūmā excedit necessaria ē insinuatio. Quedā donationes sunt que insinuatōe nō indigent. Add. de quibus. ī. i gl.

Glo. Ideo dicit q donatō inter viuos temere nō reuocatur. qr ex cā aliqua reuocant. ī. eo. §. sciēdū. Donatōnes perficiūt sola volūtate etia3 nudo pacto. vt. C. e. l. si quis argentum. Donatio pficitur si donator suā volūtatē manifestauerit. si p verba futuri tpis vt dabo vel donabo. ad instar stipulationis. ff. de ver. ob. l. v. §. stipulatio vel pn̄tis tpis vt do vel dono. cū nudo pacto fiat. ⁊ pactum ēt fiat per vbū pn̄tis vel futuri tpis. C. e. l. si quis argentū. §. fi. ⁊. ff. de pac. l. tale. Donatio h3 i se necessitatē traditōis ad exemplū vend tōis. Et ex hoc dicebat. M. teneri vēditorē pcise ad rē tradēdā. Sic. ff. d ver. ob. l. vbi aūt non appet i fi. S3 Jo. d. s. vt dādo interesse liberet. vt ff. de ac. emp. l. i. Et similitudo que hic fit ē in hoc. vt sicut necessitas iponit vēditori ad aliquid sic ⁊ donanti l3 a principio nullꝰ cogebatur. vt. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut Donator si incepit a traditione nō tenet de euictiōe. vt. ff. e. l. aristo. in fi. s3 si icepit a pactōe. sic vt. C. de iur. do. l. i.

Cōstō de qua hic ē. C. de dona. l. siquis argētū. Cōstrigit donator ad tradendū p gdi. ex. l. que ē stricti iuris. ff. e. l. cū qui. ⁊ C. e. l. si quis argentū. §. fi.

Insinuatio dr̄ scriptura facta i pn̄tia publicarū psonarū ⁊ i act vbi supfluū ē testes adhiberi cu3 publica monumēta sufficiāt. C. e. l. data ⁊. l. in donationibꝰ.

Aliqui sūt casus in quibus si requiritur insinuatio in donatōne. s. si donet i redēptōe captiuorum. vel si a magistro militū donet militibus. vel si donet alicui in refectōe domus. vt. C. e. l. pe. Ide3 si donat imperator vel ei donet. vt in auct. de nō ali. §. si minus. col. ii. ⁊ i auct. vt nō fi. pig. §. fi. Idē in donationibꝰ pp nup. in auct. vt spon. lar. in prin. Idem in remissiōe vsurarū futuri tpis vt. ff. e. l. modestinꝰ

Multa a Justi. ad vberiorē exitū donationū iuenta sūt veluti ne plures donatōes diuersis tēporibus facte coaceruent. vt. C.

e.l.sancim⁹.§.si quis aũt. Item vt hi qui pecuniã recipiũt in re/ dẽptionẽ captiuorũ iurent se ibi bona fide expẽdere. Itẽ vt sacro dñi dom⁹ qõ dirimat̃.C.e..l.pe nul.in fi.

tex. Sciendũ ẽ tñ ꝙ ꝛ si ple nissime sint donatõẽs. si tñ igrati existãt hoĩes i quos bñ/ ficiũ collatũ ẽ donatoribus p no strã ꝯstonẽ licẽtiã ꝑstauim⁹ certꝭ ex cãis eas rẽuocare ne illi q suas res i alios ꝯtulerint.ab his quã/ dã patiant̃ iniuriã vel iacturã ẽz enũeratos i nr̃a ꝯstõe modos.

Glo. Donatio iter viuos reuocat̃ ex.v.cãis. scʒ si atroces iniurias i eũ effundat Si ipsas manus inferat. Si gra ue dãnuʒ in bonis vel vite peri/ culũ intulit. Si legi dicte i donã do non paruerit.vt.C.de reuo. l.fi. Sed donatio facta liberto. solo obsequio nõ ꝑstito reuocat̃ aliud i libertate.vt.C. de reuo. do.l.i.ꝛ de li.cã.l.solo. Et ẽ hic argu.pro domino.vt his causis possit reuocare feudũ.Sic i aũt. vt liber.de ce.§.hac aũt ꝛ ð lib. agnos.l.alimenta.

Additio. Dum glo.supra alle/ gat illũ tex.C.de reuo.do.l. fi. Nota singulariter illũ tex.qꝛ re quirit tria. Primũ ꝙ ꝓbatio ingratitudinis fiat in iudicio. Secũdo ꝙ sit plena dũ dicit di/ lucidis. Tertio ꝙ fiat sã cogni/ ta.ꝛ sit pte pñte.dũ dr̃ ibi cogni tio ꝛc. Et tale reuocãdi bñficiuʒ

si donãs nõ fuerit vsus nõ tran/ sit ad ei⁹ hr̃dẽ.vt.d.l.fi. ꝛ ibi vi de bal.ꝛ saly.

Est ꝛ aliud. Donatio ante nup.oliʒ añ mr̃imoniuʒ fiebat.hodie põt fieri cõstãte mr̃i monio ꝛ ẽt augeri vt dos.ꝛ ideo donatio pp nup.vocat̃ vt nomẽ cõueniat rebus.h.d. Nomia debẽt eẽ ꝯñtia vl' ꝯueniẽtia reb⁹

Quod oliʒ dicebat̃ donatio añ nup.nũc dr̃ pp nup.

Glo. Noia debẽt ꝯuẽire re bus.vt hic.ꝛ.C. ð epi sco.ꝛ cle.l. decernimus. ꝛ de offi. ꝑfec.vr.l.i.i fi.ꝛ ð def.ci.l.defen sores.Sʒ tñ argumẽtatio nois ptinacibus ẽ relinquẽda.C. ð cõ sti.pe.l.ii.§.pe.ꝛ.ff. de adi.le.l. iii. Est equalitas in dote ꝛ do natõe propter nupꝭ.s.post mr̃i/ moniuʒ. qꝛ constante matrimo/ nio ita potest constitui ꝛ augeri donatio propter nup.sicut ꝛ dos vt.C.de dona.ante nup.l.fi.§. si igitur dotem. Sed ante matri moniũ poterat esse inequalitas. vt.C. de pac.conuẽ.l. ex morte. Sed hodie ẽ equalitas ante ꝛ p⁹ vt i ꝯstituẽdo in pactis lucrorũ vt quantũ dat vxor in dotem tã tum det in donatꝭ. propter nup. maritus. Et sicut ille sit dñs do tis sic ista donatio pp nup. Vsũ fructũ tñ hʒ marit⁹ne accidat ma trionii onerib⁹ dotẽ ñ fuire.naʒ eqtas suggerit ꝙ dos ibi dẽat eẽ vbi sũt onera mr̃imõii.vt.ff. ð iu. do.l.dotꝭ fru.ꝛ.l.plerũqʒ.§. fui

tantūdē reddat̄ vxori.ex qua do natōe ꝯsulit̄ mulieri so.ma.si res dotales nō existāt.ꝛ q̄r nō potuit dotē alienare maritus ēt ea ꝯsentiente.vt.j.ti.ꝓxi.i prin. Add. dic hoc eē verum nisi supsint tot alia bona mariti extra dotē quibus possit cōsuli idēnitati mulieris ꝛ vltra hoc binus ꝛ reiterat⁹ ꝯsensus mulieris interueniat. si tunc sȝ post biēniū. vt in.d.auť. siue auie.ꝛ auť.mlier.C.ad velľ. ꝛ ibi glo.ꝛ cōiter docto.qđ nota Ang.nec si p̄dictū binū cōsensū p̄stat ē necessariū ꝙ renūciet velleiano.ꝛ tūc excludit̄ mulier ñ.ꝑpter tacitā renūciationeȝ. sȝ ꝑpt solēnitateȝ actus repetitōis. Ita dicit bar.in.d.auct. si mulier.in si. Iuri tñ hipotece bñ p̄t mulier al' renūciare. vt.C.ad velľ.l. ēt.ꝛ.l.iubemus.ꝛ in.d.auct.siue auie. Et sicut dos vxori sic talis donatio ꝑpter nup.reddit̄ uiro so.ma.cū sit equalitas.vt in auct. de equa do.§.i. Est ꝛ sponsalicia largitas qñ spōse ꝑ verba đ futuro vel ꝯ̄ donat pure nō respectu dotis.que silr̄ ꝯditōeȝ matrimōii hȝ.vt.C. đ do.'añ nup. l.cū veterū.ꝛ.l.si a sponso.

Nđ hic dr̄ ꝙ pōt ꝯstitui donatio ꝑp nup.ꝛ dos p̄cto mr̄imonio.hodie hoc corrigit̄ i auct.de equali.do.col.vii. Add. nō ꝙ vir si sit ignobilis ꝛ capit vxoreȝ nobilissimā i recōpēsatōȝ nobilitatis pōt ei cōstituere dotē. vt.l. si volūtate cū gl.C. đ do. ꝑmis.

non alias. Et iste tex.dȝ itell'i ꝙ mulier hic dedit dotē.ꝛ clarū est qñ cōstat i reb⁹ imobilib⁹ p̄sumit̄ fictio.ꝛ nō ꝑ bar.ꝛ doc.i.l. si diuortio.ff.de ver.obl.

Erat oliȝ. Hodie si vnus ex dñis māumisit ser uuȝ cōeȝ suus efficit̄ liber ꝛ soci⁹ ꝯseruat̄ idēnis dato sibi p̄cio partis sue.h.d. Nō ē dignū ex sua seueritate quē lucrū reportare sȝ poti⁹ ex humanitate. Pro libertate multa ꝛ ꝯ̄ regl'as sūt cōstituta. Illa snīa que vnicuique ius suū ꝯseruat ē āplectēda.

Hl. Cōstō de qua hic hȝ.C. de cōi ser.ma.l.i.§.ne āt ꝛ.§.finaūt socius.

Pro libertate ꝛ ꝯ̄ cōes regulas multa sūt statuta.s. vt libertates per.l.falcidiaȝ nō minuantur Itē licet non valet testamentum libertates non reuocantur.ff. de inoffi.testa.l.pap̄.§.sed an libertates. Item ꝛ.ff.de fideicō.l.generaliter.in.§.siquis seruo.

In cōmuni seruo manumisso sufficit deponere precium.C. de cōmuni ser.ma.l.i.§. ne autē.§. finautem socius. Et nota ꝙ compellitur vendere.qđ est sp̄ale ꝛ ꝯ̄ regulā.C.de ꝯ̄hē.ēp.l.inuitum. ꝛ.C.de iure deli.l.nec emere.qđ plene nō in auct.de.fideiussorib⁹ §.penul.

Add.quero an qs inuit⁹ cogatur vēdere. Cōcludit aut i his q̄ nō spectāt ad victū ꝛ regulariter qs nō cōpellit̄ vendere.vt.d.l.i

nitū.C.de cōtra.emp.fallit tñ i casibus ibi no. Itē fallit ob necessitatē reipublice ar.l.i.in fi.C.ꝺ ca.tol. Item fallit qñ aliter rē cō sequi ñ pōt nisi deueniēdo ad extimatōem.ff.re.amo.l.nō enim. Itē fallit ex ꝯsilio nō de necessitate.vt euitet grauiora dāna.ff. fi.regū.l.i.§.si cōem. Aut querit de rebus spectātibus ad victū ꝛ tūc aut res ē exposita i foro venalis a pluribus a quibus res posset haberi.ꝛ vnū tñ vl' duos vult cogere.vt ad eius curā spectat.ꝛ nō pōt vt.d.l.initū.aut oēs i genere.vel alterius vicibus quotidie hētes vult cogere ꝛ pōt.vt. d.l.i.ſm aliā so. Itē reglr qs nō cogit emere.vt.l.nec emere.C. de iure deli.fallit in casibus ibi nōtis. Item fallit pro fertilitate hñda.ꝛ caristia euitāda.nā nullꝰ pōt se excusare vt.l.i.C.ꝺ cano. larg.li.x.

Item qs ꝯpellit vendere.ꝑ iusto ꝑcio.ff.ad.l.iul.de an.l.fi. ꝛ nō viliori.l.nō dēre.ff.ad municip.nec cariori.vt.d.l.i. Fallit in odiū venditoris ꝑpter eiꝰ delictū ꝛ nō spōtanee.sꝫ coacte vendenti vt.l.nō enim.ff.re.amo.ꝛ iustū ꝑciū ē.ſm determinatōem superioris.qui extimabit ſm fertilitatē ꝛ caristiā tempoꝝ ꝛ qualittes reꝝ.vt.l.precia reꝝ.ff.ad. l.fal.ꝛ ē tex.i.d.l.fi.ꝛ i.d.l.ñ debere.vñ dicit ꝙ ānoua exigit.

Quibus alienare licꝫ vel nō. Supradictū ē qualr res alienet ꝑ vsucap.ꝛ donatōem.qꝛ ergo regulare ē.ꝙ q dñs rei ē possit alienare ꝛ alr nō.tñ aliqñ euenit ꝯriuꝫ ꝙ qui nō ē dñs alienet ꝛ qui ē dñs alienare ñ possit.vñ de his ꝯueniēti ordine tractat.

a **Ecidit** aliquando Maritus fundū dotalē ytalicū siue ꝓuincialē.siue iuita muliere.siue ꝯsentiēte alienare nō pōt vel obligare.lꝫ alr.lex iulia statuisset. h.d. Licet maritus sit effectꝰ dñs fundi dotalis.tñ ꝓhibet alienare ꝙ sit dñs hꝫ.l.doce ācillaꝫ. C.de rei vē. No.ꝙ ꝓuidēdū ē ne fragilitas sexus dānū afferat mulieribus.

Sl. Nō hic dꝫ de dotali predio intelligit nisi tale ꝑdiū traditū eēt extimatū.vt.C. de rei vx.ac.l.i.§.cū lex. Alias si fuerit extimatus.pōt alienari. nisi extimatio fcā eēt vt sciātꝙtū valet vt.C.de iure do.l.quotiē.ꝛ l.si inter viꝝ ꝛ de fū.do.l.i. Additio aduerte ꝙ si extimatꝰē fundus vt faciat emptiōem.qꝺ idubio ꝑsumit.vt est gl.no.i.d.l.si inter viꝝ.C.de iuꝛ do.ꝛ ibi doc. tūc vir pōt alienare fundū sxor ꝯsentiēte vt est tex.no.in.l.si extimaꝰ.ff.so.ma.qꝺ bene no.ꝛ dic vt in dictis.ll.per doc. Quod hic dr de ꝑdio dotali.habꝫ ēt locum in quasi dotali.ff.de fū. do. l.iii.ꝛ.quarta. Additio. nota singulariter illas. leges. qꝺ .l.

iul. ꝺ ordib⁹ maritā. ita vetat poſſe alienari fūdū dotalē a ſpōſa. lȝ nūdū ſit vxoꝛ ꝑ vba ꝺ pñti ſicut vetat alienari fūdū dotalē ꝑ vxorem qꝺ nō Si res mobilis ſit data in dotē pōt alienari a marito ſi ipſe eſt ſoluēdo. vt. C. de ſer. pig. da. ma. l. i. Additio de hoc vide gl. no. ⁊ ibi doc. in aūt. ſiue aūe. C. ad vell. qꝛ ſi ē res mobil' data in dotē nō extimata. ⁊ talis que ſeruādo ſeruari pōt. vt ſuus ⁊ tūc non pōt alienari ſine ſolēnitate de qua in. dcō aūt. ſiue aūe aliaſ ſic. Alienatio fundi dotalis pꝛohibet̄. niſi ꝓuocent ad diuiſiōeȝ fundi dotaliſ. vt. C. ꝺ fū. do. l. fi. Itē niſi ex neceſſitate vt. C. de li. cā. l. i. Additio intellige de neceſſitate de qua in. l. i. ff. de fun. do. quādo eēt neceſſitas ꝓcedēs ex dāno infecto. ⁊ ſic ꝑꝑ viciuȝ rei. vel cū vniūſitate vt ibi. Sed vir ꝑꝑ neceſſitatem ſuā nō pōt vendere niſi eēt neceſſitaſ famis. nā tunc vr̄ ſatis tollerabile ꝓpter ſuſtētatōem ſui. mulieris. ⁊ liberoꝛuȝ ſi nō habēt aliūde viuere vt. C. de iure do. l. vbi ꝯiuncta. l. i. ii. ⁊. iii. de pa. qui fi. diſ.

Itē poſſet alienari cū vniuerſitate vt. ff. de fun. do. l. i. Itē niſi vertat̄ ad vtilitatē mulieriſ. ff. de iure do. l. fi. Dū dr̄ ꝙ fundū dotalē nō licet alienare. ꝟbuȝ alienare capit̄ large ſiue dominiū mutet̄ ſiue ius alii ꝯſtituatur vt. C. de re. ali. nō ali. l. fi. ⁊ i aūt. de nō alie. §. alienatōis ⁊. ff. de fū. do. l. iul. Alienatio fundi dotalis que viro ē interdicta ſi de fcō fiat maritus pōt vendicare cōtra factuȝ ſuū veniēs cum fuerit cōtra legē. C. de agri. ⁊ cē. l. quēadmodū ⁊ de rei vendicatiōe. l. dote. ſed mr̄imonio diſſoluto mulier repetit vt. C. de iuſ do. l. in rebus. Idē in ꝑlato alienāte rē eccleſie qꝛ pōt eā repeter̄ durāte pꝛelatura vt extra de re. ec. nō alie. §. ſi quis pꝛ̄ſbiteroꝛuȝ. Additio dicit Ang. no. ⁊ ſigna totā iſtā gl. que ē melioꝛ de coꝛpoꝛe iuris. Mulier in alienatiōe rei dotalis nō pōt renūciar̄ fauoꝛi ſuo. qꝛ reipublice itereſt dotes cōſeruari. ff. ſo. ma. l. i. ſic. ff. de pac. do. l. de die. Cā ꝓhibitiōis alienatōis fundi dotalis eſt ne fragilitas ſexus muliebꝛis i ꝑnitiē ſubſtātie eius ꝯuertat̄ ſimilia ſunt vbi ēt dn̄s nō alienat. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. ⁊. C. de hꝛ̄. l. manicheos. §. pe. ⁊. C. ꝺ ꝑdi. cu. l. fi. li. x. ⁊. ĩ. e. §. nūc admonēdi.

Econtra aūt. Creditoꝛ lȝ nō ſit dn̄s pōt tn̄ pignus alienare ex pacto. vel ſine pacto. ſeruata foꝛma legis. h. d.

Hi. Creditoꝛ ꝗuis n̄ ſit dominus. poteſt pignuſ alienare vt hic. Idē i iudice. vt. ff. ſi ex nox. cā aga. l. ii. ⁊. ĩ. ꝺ of. iudi. in fi. Idem in flumine vt. ff. de acquir. re. do. l. ergo. §. alluuio. Idem i imperatoꝛe ⁊ auguſta. vt ſupꝛa de vſucapionibus. §.

pe. Idem in prelatis ecclesie. vt
aūt. hoc ius por. Idem in tutori
bus qui dñorū locū obtinēt. ff. de
fur. l. interdū. §. qui tutelā. Idē
in procuratore qui h3 liberā admi
nistratōem. vt. s. de rerū di. §. ni
hil aūt. Idem in seruis habētib9
liberā peculii administrationem
vt. ff. de pig. ac. l. si cōuenerit. §.
fi. & l. seq. Q̄d hic dr̄ q̄ credi
tor posset alienare pignus intelli
git pacto p̄cedēte. & ergo p iura
noua prouisum est quatū possit alie
nari etiā nō p̄cedēte pacto.

Cōstitutio de qua hic hr̄. C.
de iur. do. ipe. l. fi. §. i. & ii.

Modus per illa3 ɔstitutōe3
datus ē. vt si actū sit de vendēdo
in ill cōuentiōem vendere possit.
s3 si nihil fuit dictū tūc ter denū
ciabit & postea vēdet ēt si dictum
fuit vt nō vendat. vt. ff. de pig.
ac. si ɔuenerit. Additio dic q̄
gl. in. d. l. si ɔuenerit dicit q̄ d3
stare per tres dies inter vnā de
nūciatiōem. & aliā. & no. q̄ huic
bñficio q̄ creditor posset vēdere
pignus nō pōt renūciari. ēt si de
dcō beneficio hēret mētio spālis
vt dicit Bar. in. d. l. si ɔuenerit
& ē rō. vt ibi dicit gl. q2 cēt ɔ̄ pu
blicā vtilitatē q2 al's nō reperiren
tur creditores qui vellēt pecuniā
debitoribus mutuare. qd̄ nō.

Nunc admonēdi. Pu
pillus suā pecuniā
sine tutoris auctoritate mutuādo
nō facit accipient. & iō nūmi extā
tes pñt vēdicari. ɔsumpti ɔdici.
vel petere exhiberi. h. d.

Si nūmi quos mutuo minor
dederit. ab eo qui accepit bonafi
de ɔsumpti sunt. ɔdici pñt. si ma
lafide ad exhibēdū de his agi pōt

Glo. Pupillus nō pōt ali
enare rē. nec rōe ꝓprie
tatis. nec rōe possessiōis ciuilis que
aio retinet. l3 corporalē sine tu
tore perdere possit. vt. ff. de acq.
re. do. & de acquir. po. l. possiōe3.

Adultus si nō h3 curatorē po
test alienare que seruādo seruari
nō pñt. si h3 curatorē similis ē ꝓ
digo. vt. C. de in integ. rest. mi. l.
si curatorē. Additio dic breui
ter pupillus qui h3 itellectū pōt
possessiōe3 pdere. eo modo quo
maior & sic sine tutoris auctorita
te. vt. d. l. possessionū. Aut alie
nādo & tūc aut loquimur in re ꝓ
pria & alienādo non pōt eā pdere
sine tutoris auctoritate. l. pupill9
ff. de acqui. re. do. quecunq3 res
sit vt hic aut ē res aliena & ēt alie
nādo pōt pdere. iste ē cāus i. l. ii.
§ si a pupillo. & §. si a furioso. ff.
de vsuca. pro emp.

Dare ē accipient facere vt. j.
de ac. §. sic itaq3 si aūt poneres ꝓ
prie. nō hēret locū qd̄ sequit. s.
q̄ tales nūmi possent vendicari.
capit ergo hic dederit. i. tradide
rit & sic iproprie.

Pupillus non pōt mutuare
q2 nō pōt pecuniam accipient fa
cere. qd̄ ē necesse in mutuo q2 fit
de meo tuu3. ff. si certū peta. l. ii.

Dicit accipere bona fide mu

tuū a pupillo si credit eū maiorē ff.pro emp.l.ii.§.si a pupillo.vel ēt errās in iure.lʒ sit ar.ꝯ.ff.pro emp.l.ii.§.si a pupillo.

Nūmi dicunt ꝯsumpti.s.expendēdo.vel cū aliis imiscendo vt.s.de vsufr.§.ꝯstituit.ꝛ.ff.de solu.l.si alieni.

Nūmi bōafide ꝯsumpti pñt ꝯdici.s.ꝯditōe certi ex mutuo recōciliato per ꝯsumptōem.vt.ff.si cer.pe.l.si a furioso.ꝛ.l.seq. Itē stipulatiōe reconciliat.vt.C.si cer.pe.l.q̄uis.Itē vsucapione.ff.de iure.do.l.ꝓculus.ꝛ nō.j.qui.mo.re.ꝯtra.ob.i pri.

Nūmi malafide ꝯsumpti pñt peti actione ad exhibēdū.qꝛ tenetur qui dolo fecit quo minus possit exhibere.vt.C.ad exhi.l.ad exhibendū.ꝛ sic iurat in litē ex eo qd̄ interest pupilli pecuniā citiꝰ redditā eē.vt.ff.d̄ i li.iurā.l.in actionibus ꝛ.l.nūmis.

At econtrario. Si debitor soluit pupillo cū tutoris ꝛ iudicis auctoritate.tūc hʒ plenissimā liberationē. Si vero soluat sine iudice ꝛ siñ tutore.liberat ope exceptionis.si pecunia est salua vel pupillus factus ē̄st locupletior.aliter vero soluēs nullo mō liberatur.h.d. Itē pupillus sine auctoritate tutoris non pōt creditori soluere debitā pecuniā.h.d.

Omnes res pupillo ꝛ pupille sine tutoris auctoritate.recte dari possunt.Ideoqʒ si debitor pupillo soluat.necessaria ē debitori tutoris auctoritas.alioquin nō liberabitur.

Si autē aliter q̄ disposuimus solutio fcā fuerit.pecuniam autē saluā hēat pupillus vt ex ea locupletior sit.ꝛ adhuc eandem pecunie sūmā petat per exceptionem doli mali poterit submoueri q̄ si male ꝯsumpserit aut furto amiserit.nihil ꝓderit debitori doli mali.exceptio sed nihilominus ꝯdēnabit.qꝛ sine tutoris auctoritate ꝛ non secundum nostram ꝯstitutionem soluerit.

Pupilli vel pupille sine auctoritate tutoris nō possunt soluere quia id qd̄ soluunt alicui non fit accipientis.cum nullius rei alienatio eis sine tutoris auctoritate ꝯcessa est.

Glo. Si pupillus esset adiectus.solutioni ad commoduʒ tamē suuʒ.tūc non posset ei fieri solutio.sine auctoritate tutoris.sed in.l.si stipulatus fuero.ff.de solu.pupillus erat adiectus nec quicquam sibi debebatur.

Constitutio de qua in text.habetur.C.de administra.tuto.l.sancimus.

Qd̄ hic dicit debitorem debere soluere cū auctoritate tutoris ꝛ iudicis intellige.si fuerit debitor ex mutuo vl' simili causa non si ex pensiōe vel redditu.vt C.de ad.tu.l.sancimꝰ ꝛ.l.ꝯstitutōe.Additō nō q̄ d̄bitor pupilla

ris ex pēsiōibus vel redditibꝰ vl'
vsuris. soluēdo tm̄mō tutori cō
sequit̄ plēissimā securitatē ēt siñ
iudice dūmō nō sit pēsio vel vsu
ra nisi ꝓ duobus ānis. ⁊ oibꝰ col
lectis nō excedāt sūmā centū flo/
renorū. vt. d. l. ꝯstōnē. ⁊ ibi glo.
bar. ⁊ sali. ꝙ ꝑpetuo nota. qñ est
pēsionarius pluriū annoꝝ ⁊ sū/
ma i vnū collecta excedit quātita
tē florenoꝝ cētū soluēdo tutori si
ꝯsequit̄ plenissimā liberationē si
ne iudice al' secus. Judicialis
sentētia de qua hic interlocuto/
ria itelligi dꝫ que ꝓceptū vulga/
riter appellat̄. vt si dicat. decer/
no vel ꝓcipio te soluere vel dpo
nere. ff. de mino. l. ait ꝓtor. §. qd
tm̄. Nō ꝙ nō sufficit sola au/
ctoritas sine ꝓcepto qꝛ tūc ēt mi/
nor restitueret ⁊ sic nō eē plēis/
sima liberatio. Jas. Sine om
ni dāno. s. sportularū vel precioꝝ
tabellionū. nec ēt debitor ꝓ sua
ꝑte soluet. vt. C. de fruc. ⁊ lit. ex
pen. l. fi. ⁊ fa. C. d epi. au. l. tā de
menti. §. fi. ⁊ in aucti. d sanc. epis.
§. sportulaꝝ. In cāu hꝰ. §. suf
ficit solū decretū iudicis ēt sine
tutore vt debitor ꝯsequat̄ plenis
simā liberatōem. vt. ff. de mino.
l. ait ꝓtor. §. quid tm̄. ⁊ l. ꝙ si mi
nor in fi. Sed Pe. voluit quod
etiaꝫ requirat̄ auctoritas tutoris
Add. dic ꝙ hec gl. ē vera i ca
su nr̄o ⁊ i alienatōe rerū mobiliū
sꝫ i alienatōe rerū imobiliū opus
ē vtroqꝫ. s. tutore ⁊ iudice sine cu
ratore. ⁊ sic itelligas qd hʒ in. l.

ii. C. de fideius. mi. ⁊ i. l. tutores
C. de ad. tu. cū si. Plenissima
securitas dicit̄ qñ nec restō dat̄
hoc tm̄ nō hʒ locū i ꝓdio alienato
ēt cū decreto. qꝛ. s. i illo requirit̄
etiaꝫ auctoritas tutoris. vt iaꝫ di
ctum ē in addi. Et rō huius ē qꝛ
ēptō ex volūtate. solutō. ex necessi
tate ꝓcedit. vt. ff. de mino. l. ait
ꝓtor. §. quid tm̄. ⁊ l. ꝙ si minor. i
fi. ⁊. C. de predi. mi. si quidē.
Addi. Melior tm̄ rō ē qꝛ i alie/
natōe imobilium vertitur maiꝰ
preiudicium. ⁊ ideo maior solen/
nitas requirit̄. Ange.

Locupletior dicitur factꝰ pu
pillus. si non ē factus pauperior
vt. ff. de solu. l. i pupillo.

Minor factus locupletior ⁊
eandem pecunie sūmaꝫ petēs est
sollicitus de preda. ⁊ sic nō audi
tur. C. pro emp. l. eum qui.

Debitor qui soluit pupillo si
ne auctore ipso iure nō est libera
tus si pecunia deperdita fuerit.
Si autē soluit cū auctoritate tu
toris ipso iure est liberatus sꝫ mi
nor restituetur pecunia perdita.
C. si aduer. solu. l. i.

Priuilegiū qd hic dat̄ mino
ribus intelligit̄ ipso minore petē
te vel alio eius noie. nō autē con
uenit heredi extraneo. vt. ff. d so
lu. l. filius. Additio. Intelli/
ge etiā vel alius habēs cām ab eo
qꝛ beneficiū i iteg. resti. cedi pōt.
⁊ trāsit ad hēdē extneū. vt. ff. d mi
no. l. si minor. Circa hāc dif/
fusaꝫ mām distingue. cum debi/

tor pupillo soluit.aliqñ cõsequit plenioꝛem. aliquando plenissi/ mã liberationẽ. Si soluit pupil lo sine tutoꝛis auctoꝛitate.⁊ pu/ pillus habet saluam pecuniam.l' ex ea locupletioꝛ factus est libera tur.ñ ipso iure sed ꝑ exceptionẽ. vt hic.⁊ hoc nisi ess; adultus sine curatoꝛe vt hic.⁊.ff.ꝺ solu.l.i pu pillo.Si autẽ soluat tutoꝛe au/ ctoꝛe ipso iure liberat. ¶Potest tamẽ i integ.restitui.si nõ hẽat rẽ saluam.vt.C.si aduer.solu.l.i.ni si in quatuoꝛ casibus.vt.C.ꝺ ad mi.tu.l.sancimus.⁊.l.ꝗstõnem. ⁊ ad se.cõsul.treb.l.sancimus. ¶Plenissima ẽ si iudex interuẽi/ at cum tutoꝛe vel sine eo.vt hic. ⁊.ff.de mino.l.tñ.§.ꝙ ait p̄toꝛ. ibi plene nõ.

¶Pupilli vel pupille sine auc/ toꝛitate tutoꝛis nõ pñt soluere di stingue.aut id quod erat soluen/ dum ñ poterat alienari sine ꝺcre to.quo casu decretũ iterponẽdũ ẽ in soluẽdo.vt.ff.ꝺ re.cre.l. ma gis puto.§.si pupillus.al' ñ t;.⁊ põt vẽdicari quod solutũ ẽ nisi cõsumpserit creditoꝛ vt hic.⁊.ff. si cer.pe.l.nõ ois.§.fi.aut potat quo casu solus sufficit curatoꝛ vl' tutoꝛ.vel adultus ñ hñs curato/ rẽ nec restituũt cum nõ sint dece pti.Si sine tutoꝛe soluerit nõ li/ berat.nec transit dñium nisi per ꝯsumptõnẽ.vt hic.⁊.ff.si cer.pe. l.nõ ois.§.fi.⁊ hoc qñ debitum erat ciuile ⁊ nãle.si nãle tñ per restõnẽ potit repetere.si legitime soluit.alias suo iure ꝯdic;.vt.ff. ꝺ ꝯdi.ide.l.in̄dum.

¶Per quas ꝑso.no.acqui.

Lic; multis mõis res nobis ac quirant.vt a.§.singuloꝛum.de re.diui.vsq; nunc traditũ ẽ.tam̃ certi sunt homines ꝑ quo acqui/ ritur.⁊ sunt sex spẽs sci; per nos per filios per seruos nostros.ꝑ seruos alienos in quibus vsum/ fructum habemus per alienos quos bona fide possidemus.per liberum hominẽ quem bonafide possidemus.Septimus.s.ꝑ ser/ uu; in quo nudũ vsũ habemus. Octauus qñq;'vt liber hõ.i.pro curatoꝛ de quibus hic titulus di cit. Differt aũt hic titulus a quodã alio.ĩ.ꝑ quas perso.no. acqui.q: ibi de obligatione acq/ rẽda hic de rebus tractat.

Est modus in rebus sũt certi deniq; fines.Quos vltra citra/ q; nescit cõsistere rectũ. Isti ver sus sunt emanati nõ ad cõtinuan dum titulũ s; ad referẽdũ ꝯcupi/ scẽtiã.ex qua oia verba nascunt. c.nã ꝯcupia.ex de ꝯsti.

a Cquiritur nobis. Olim quicqd aqrebat filiusfa.acqrebat pñ.ex/ cepta cã castrẽsi l'q̃si. hodie ãt so la ꝓfecticia pleno iur̃ pñi acqrũt castrẽsia ãt vel quasi nullo iure. aduenticia ãt solo vsufructu acq rũt pñi filio ꝯsuata ꝓꝑetate.h.d.

Acquirit vobis nō solū per
vosmetipsos.sȝ ēt p eos quos in
ptāte hētis. Itē p eos suos i qui
bus vsūfructū hētis. Itē p hoīes
liberos ꝛ p suos alienos quos bo
na fide possideti. Sācitū etēiȝ
a nobis ē, vt siquid ex re pris ei fi
lio obueniat. hoc sm antiquā ob
seruationē totū parēti acquirat
Que.n.inuidia ē vt qđ ex pris oc
casione pfectū ē hoc ad eū reuer
ti. qđ āt ex alia cā sibi filiusfa. acq
sivit. cui⁹ vsūfructū patri quidē
acquiret. dñiuȝ āt apud eū rema
neat ne qđ ei suis laboribus l' p/
spera fortuna accesserit hoc i aliū
puenies luctuosuȝ ei pcedat.

Gl. Per seruū i quo nuduȝ
vsū hēmus acquirit no/
bis ex re nra nō aūt ex opera. vt
ff. d vsu ꝛ ha. p suū. ꝛ. j. p quas p
so. acqui. §. p eū quoqȝ Add.
qđ dicit gl. verū ē si ex opera ad
hibita in re aliena. qꝛ illud qđ ac
quirit dꝫ eē in fructu. d. l. p suuȝ
alle. i glo. Sȝ si acquirit p suum
ex opera in re vsuarii bñ acquiri
tur vsuario. l. plenū. §. fi. e. ti. qꝛ
talis questus nō dicit i fructu sȝ
in nudo vsu. Bonafides req
rit i possidente liberū hoieȝ vel
suum alienū vt hic. ꝛ. ff. d acqui.
pos. cū heredes. §. fi. ꝛ. ff. de stip.
ser. l. si suus ex testō. ꝛ. ff. de acq.
re. do. l. hō liber. in prin. Et in
acquirēdo p liberū hoiem requi
rit bonafides in prin. possiōis
ꝛ ɔtinua. nō tñ quo ad vsucapio
nē. qꝛ liber hō nō vsucapit. vt. ff
de acqui. re. do. l. q bōafide. §. i.
ꝛ. C. de pre. lon. tē. que p liber.
l. sola. Sȝ i suo possessio i alieno
sufficit bonafides in principio. ꝛ
quo ad vsucapionē ꝛ quo ad fru
ctus. vt. ff. de vsucap. l. qui scit. §
vlt. ꝛ. C. de vsuca. trās. l. i. §. hoc
tantūmō. Add. Sed de iure
canonico qđ suat requirit bona
fides vsqȝ ad complemētū pscri/
ptōis. vt in. c. fi. cuȝ ibi nō. extra
de prescrip. ꝛ p bar. ꝛ alios doct.
in. l. naturaliter. ff. de vsucapio.
ꝛ Jo. an. in. d. c. fi.

Antiquitatē hic primo reci/
tat. ad hoc vt nihil ātiqtati igno
retur. vt. j. ti. proxi. nā id qđ tol
litur vel reformat non dꝫ eē ico
gnitum. vt. C. de cadu. tol. l. i. in
fi. Qđ hic dicit in castrēsibus
idem hꝫ locū in quasi castrēsib⁹.
ēt iure veteri vt. ff. de col. bo. l. i.
§. nec castrense nō solū iure no/
uo. vt. C. de bo. que libe. l. cū oȝ.
§. exceptis. ꝛ. §. eo obseruādo.

Castrense peculiū est quicqd
filiusfa. a quolibet in castris acq/
rit non alias acquisiturus. vt. ff.
de cast. pe. l. si forte. ꝛ. l. castrense
Add. Tu dic latius. castrēse
peculiū est quicquid a patre l' ma
tre coniunctis ꝛ amicis eunti ad ca
stra p militando mobile donatū
ē. Itē que in castris p occasioneȝ
militie acqsiuit i quo ēt ē hrditas
ipsorū qui istituerūt filiūfa. q nō
al' noti eē potuerūt qꝫ occasione
militie lȝ i ea quid imobile ɔtiea
tur. Itē mobilia ex pecunia mi/

tari empta. Ita dicit ad lrãz tex. C. de cas. pe. l. i. li. xii.

Quasi castrẽse peculiũ ẽ qꝫ magistri liberaliũ artiũ. medici ꝛ clerici ꝛ aduocati de publico acquirunt. vt. C. de inof. te. l. fi. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. sacroscẽ. ꝛ. l. cũ lege.

Add. dic qꝫ de his ẽ casus singu. in. d. l. fi. C. de inof. test. ꝛ qꝫ gl. hic dicit qđ de publico acquirunt. dic idem hodie qꝫ a priuatis psonis pro stipẽdio accipiunt qꝛ hoc succedit loco eius qđ d publico olim pcipiebat. vt est glo. quam seqt Cy. ꝛ doc. in. l. fori. C. de ad. di. iudi. vbi ẽt glo. dicit aliud nõ de iudicibus cõis bononiẽsis vbi bar. ex illa nõ. qꝫ illud qđ assessores ex officiis lucrant dr̃ eẽ quasi castrẽse. ꝛ vt in quasi castrẽsi testari pñt sicut filiusfa. põt. vt in. d. l. fi. C. de inof. te. Fortius vr̃ velle. d. l. fi. qꝫ omnes qui habẽt aliquã admĩstrationẽ ꝛ dignitatẽ ex publico ꝛ occasiõe illius aliqd lucrãt ex salariis publicis. vel a priuatis psonis qꝫ illud lucrũ dꝫ quasi castrense. qđ nõ ppetuo ꝓ his qui deputãt sup habũdãtia. vel sunt de ancianis ꝛ ex offõ aliquid pcipiũt. qꝛ dꝫ esse quasi castrense. Consilõ de qua hic hr̃. C de bo. que li. l. cũ opꝫ.

Peculium ꝓfecticiũ ẽ siquid filio obueniat ex re patris. ꝛ ponitur large. i. propter rẽ vt fructus ex rebus pr̃is vel occasiõe patris quocũqꝫ mõ quesita. vt. ff. de incẽ. rui. nauf. l. i. §. ii. ꝛ. ff. de vsuris. l. fideicõ. §. cum polidius. ꝛ de vul. sub. l. sꝫ ꝛ si plures. §. i arrogato. ꝛ de cas. pe. l. si forte. ꝛ. l. si castrense. Add. lꝫ glo. hic videat velle. ibi quocũqꝫ mõ qꝫ si filius cũ pecũia paterna negociatur ꝛ acquisiuit totũ dicit ꝓfecticiũ ꝛ sic totũ acquirit pr̃i. barto. tñ in. d. l. cũ opꝫ. in prin. dicit qꝫ ẽ cõsiderandũ lucrũ qđ attribueret psone forte qꝫ gl. dicit verũ si id qđ lucrat sine aliquo suo onere vel opa. sed id qđ attribueret psone ꝓpter industriã vel laborẽ dꝫ aduenticiũ ꝛ ẽ filii. Ita ẽt dicit bar. in. l. i. §. nec castrense. ff. de col. bonorũ.

Pr̃ hꝫ vsumfructũ i aduenticiis regulariter. Sed fallit primo si pater remiserit. vt. C. de bo. que libe. l. cum opꝫ. §. finaũt res. Itẽ fallit si ab aliquo ei relinquitur vel datur hoc pacto qꝫ ad patrem nõ pertineat vsusfructus vt in auct. vt li. ma. ꝛ auie. i prin cipio. Uel nisi succedat filius vna cũ patre in hereditate fratris vl sororis. vt in auct. de heredi. que ab intesta. def. §. si vero. Additio. Nota bene istam gl. ꝛ idẽ glo in. d. §. si vero tñ ꝛ glo. i. l. iii. C. de vsufru. Et dicit. d. ange. se hũisse de fcõ vbi pr̃ ꝛ filia ambo successerũt i hereditate fr̃is ꝛ volebat pr̃ ẽt hẽre vsũfructũ i pte filie. ꝛ ꝯsiliũ ꝑ pdicta defuinatũ fuit qđ nõ.

Item fallit dicta regula si seruus donet filiofamilias eo pacto

vt ĩmanumittatᷣ stati. vt. C. ꝺ bo.
que lib. l. vlt. ad fi. Itē fallit qñ
pr̃ noluit ꝯsentire filio adeũti hr̃
ditatē aliq̃. C. de bo. que li. l. fi. i
fi. ⁊. §. i. ⁊. ii. Itē fallit i parē/
te minus lime diuertēte. qꝛ bõa
auferuntᷣ ⁊ filiis applicantᷣ. vt i
aũt. vt nul. iud. §. qꝛ vero q̇daꝫ
Item fallit qñ pr̃ ꝯ̃trit icestas
nuptias vt aũt. de icesͭ. nup. §. i.
Additio aduerte ꝙ lꝫ in p̃di
ctis casibus patri nõ q̃ritᷣ vsusfr.
tñ dꝫ hēre ꝯmoditatē illius iu/
ris vt vꝫ eē tex. i. l. plenũ ⁊ i. l. ꝙ̃
ꝙ̃. ⁊. l. filios i fi. ff. ꝺ vsu. ⁊ habit̃
vbi si vsus ē relict⁹ filio ⁊ sic tñ
ꝓ ꝑsona filii tñ pr̃ hꝫ ꝯmoditatē
vñ cēt cautela. qñ donãs vl' reli/
quēs nõ vult ꝙ p̃ri acquiratᷣ ali
qd. ꝙ dicat ꝙ nec ꝯmoditas ali/
qua nec vsusfructus. queratᷣ p̃ri
Ang. In dubio si filius hꝫ pe
nes se bona ſm aliquos vr̃ habu
isse ex bonis patris. sicut si vxoꝛ
hꝫ sumitᷣ ex bonis mariti. vt. C.
de do. inter vi. ⁊ vx. l. etiã. ⁊. ff. ꝺ
do. inter vi. ⁊ vx. l. qntus. Nos
tñ dicimus ꝯ̃triuꝫ. ⁊ distingue. an
filius sit diligēs vel diues. ⁊ pr̃ i
ops vel eꝯ̃ vt ex bonis diligētis
vel diuit̃ q̃sitũ fingamus vt. C.
arb. tu. l. si defunctus. ⁊. ff. ꝺ hr̃.
vel ac. vē. l. vēditoꝛ ex hr̃ditate.
ibi preciũ eniꝫ hois ⁊c. ⁊. ff. ad. l.
fal. l. si heres istitutus. in princi.
Additio hec glo. cõiter tenetur.
⁊ est ratio qꝛ non presumitur de
lictum. vt. l. merito. ff. pro so.
Additio nõ ꝙ si filius licētia

patris ceperit studere. ⁊ anteq̃
studium ꝯpleuerit moriatᷣ pr̃. di/
cit Dy. in. l. lucius. §. idem re/
scripserũt. ff. ad municip. ꝙ põt
cõplere studiũ expensis cõibus
qꝛ ex quo pater miserat ad studiũ
tenebatᷣ ipsum manu tenere vsqꝫ
ad fi. Item si vnus filius docto
ratus ē viuēte p̃re ex cõibus pro
uentibus. non potest alter dicere
se velle studere ex cõibus ꝓuen/
tibus mortuo patre i. l. ⁊ qui ori/
ginē. §. fi. ff. de mu. ⁊ ho. Nõ ēt
ꝙ si tempore mort̃ patris filius
studēs reperiatᷣ haberᷣ aliqua de
bita. ꝙ ad ea soluēda fratres tenē
tur cõtribuere tanq̃ sit es alienũ
illud debitũ. l. sed iul. §. q. dr̃. ff.
ad mace. Itē nõ de male ꝯsum/
ptis per alium frēm ⁊ in malos
vsus illa post mortē patris debēt
computari in ꝑtem suã vt in aũt.
ꝙ locũ. C. de colla.
Collige ex hoc tex. ꝙ peculiũ
aliud est castrēse aliud quasi ca/
strense. aliud rusticanum siue pa/
ganum qꝺ diuiditur in profecti
cium ⁊ aduenticiũ. vt. C. de inof.
testa. l. fi. in principio de quibus
omnibus dicitur in hoc titulo.
qd iur̃ sit. ⁊. C. de bonis que lib.
l. cum oportet.
Considerantur hic tria iu/
ra scilicet antiquissimum quo om
nia pleno iure acquirebantᷣ pa/
tri nisi castrense vel quasi vt. s̃.
§. i. Item antiquum tempore cõ
stantini quo res delate a ma/
tre vel per lineam maternam nõ

acquirebant patri vt.C.de bo. mater.l.i.ii.et.iii.tertium de quo hic quod pr emancipandum filium dictorum bonorum maternorum tertiam retineat.quartum quo cauet quod oia ad uēticia acquirant patri quantum ad vsufructum.et filio quantum ad proprietatē.ex quo corrigit illud quod iure antiquo cautum erat vt hic et.s.§.i.et.C.de bo.que lib.l.cum opz.

Hoc quoqz. Emancipans olim filium sibi lucrabat tertiam ptem bonorum aduētitiorum a filio hodie vero solam medietatē vsusfructus pro pmio hz.h.d. No.ex hoc tex.quod diminutis diuitiis diminuit ēt honor.quod ēt nostris temporibus videmus obseruari.qz qn hō efficit paup paruz reputat vt ēt ait iuuenalis i.v.satira.Qui nūmi vos habent pstant honorē.Vos estis fres etc.

Itē uobis. Quid qd acqrit seruus dño acquirit et in adeunda hēditate per seruum hrdem institutum opus ē iussum dñi pcedere.qua adita acquirit ipsa dño.h.d.

Nō solū aūt proprietas p eos quos in ptāte hētis vobis acquirit sz ēt possio.cuiuscūqz eniz rei possionē adepti fuerint id vos possidere videmini.vñ ēt p eos vsucapio vel longi temporis possessio vobis accidit.

Sl. Serui si qd stipulent siue ex donatiōe uel legato acquirāt uel ex qualibet alia cā. ut per occupatōem rez uel specificatiōe uel inuentionē acquirūt ut.s.de rerū diuisiōe.§.fere.et.§.cū quis.et.§.thesauros oia domino acquirāt. Querit etiaz dominis inuitis sic.et.ff.de acquirēdo rerū do.l.ēt inuitis et.ff.de uer.obli.l.seruus uetāte et.p.de donatio.l.hoc iure.§.nō pōt.

Seruus nihil hēre pōt.s.ad sui utilitatē.sz ad dñi utilitatē hñ pōt ut.j.de stip.ser.§.cū factuz.imo ēt ad suā vtilitatē qñqz vt si dñs seruo legatuz relinquat vt.C.de ser.ne.l.qdā.§.illo.sz illō de equitate nō rōe dz qz alimēta erāt relicta.C.de legatis.l.seruū et.ff.de ali.et ci.le.l.seruos alias aūt n tenet hrs.nisi velit. No.i hrditate adeūda tria ēē necessaria seruo.s.iussus vt hic et quod pcedat.et.ff.de acqui.here.l.si quis mihi.§.iussuz.et serui volūtas vt C.de hr.insti.l.cū pponas sed i bonorum pos.seruo delata.seruum velle et dñm consentire siue añ siue post opz vt.ff.ad treb.l.seruo inuito et rē ra.ha.l.pe.in legato nō ē opus iussiōe.cū emolumētū tm̄ ptineat vt.ff.man.l.si hrdita tē. Hoc quod hic dr per inde ac si vosipsi hrdes instituti essetis.hoc qñqz fallit vt si filio meo substituaz.eos quos mihi hrdes fecerīz.naz vocant ex substitutione q p se non p seruos hrdes sūt vt ff.de vul.et pu.l.qui liber.§.hec verba. Item etiam alibi ut.ff.de legatis primo lege cum filius.§.ipsi uero.et.§.ideo.

Possessio acquirit dño per seruū. siue seruus tm̄ velit. siue dn̄s tm̄. vt. ff. de do. cā. mor. l. fi. ⁊ de adi. le. l. seruo. Cuius cūcꝫ rei possessiōem seruus adeptus fuerit. id vos possidere videmini. ⁊ lꝫ aliqui intelligūt de iuste acquisitꝫ nos aliter. s. ēt i iuste acquisitꝫ. vt diximus. s̄. de his qui sunt sui vel ali. iur. §. i. Additio sꝫ dic ꝙ ibi gl. cōiter reprobat. nā si seruus iniuste acquisiuit vel iniuste possidet nō acquirit dño. vt. l. ꝙ seruus. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de acquir. po.

Etiā dño ignorāti acquirit possessio per seruū. Usucapio acquirit dño p seruū. ⁊ hoc statiꝫ in rebus peculiaribus. sꝫ i dominicis tūc demū qn̄ dn̄s scit vt ff. pro solu. l. ii. ⁊ de vsucap. l. labeo. Additio rōeꝫ vide p ang.

Acquirit ēt per suū longi tēporis possessio. i. pscriptio que ē effectus longe possionis. ff. ð vsucapio. l. iii.

De his aūt seruis. Seruus in quo habemus vsūfructū acquirit nobis ex duab⁹ causis. s. ex re nr̄a ⁊ ex operibus suis. ex aliis vero causis acquirit dño ꝓprietatis. h. d.

Glo. Si seru⁹ fuerit hr̄s istitutus vel rei legatuꝫ vel donatū fuerit acqrit ꝓprietario hoc verū nisi ꝯtemplatiōe fructuarii sit istitut⁹ vl' aliđ sibi datū. quo casu ex re fructuarii ⁊ sic sibi vr̄ eē q̄situ. vt. ff. ð vsufr. le. l. sed ⁊ si. nō tn̄ fructuarii ꝯsēsus sufficit ad adeūdā hr̄ditatē vt ff. ð acqui. hr̄. l. adiuo. §. ꝑterea. Additio de hoc tn̄ vide. l. si seruus dotalis ⁊ ꝙ ibi notat. ff. so. ma. ⁊. d. l. si qs mihi bona in fi. §. i. ⁊ gl ⁊ doc. i. d. l. aditio. §. fi.

Idem placet. Liber hō ⁊ seruus alienus bona fide possessus acqrit possori ex re ipsius ⁊ ex operibus suis. ex aliis vero causis liber hō acqrit sibi ⁊ su⁹ dño suo. ⁊ nō tm per ꝑdictos acquirit nobis dn̄ium. sꝫ ēt possessio. h. d.

Gl. Nō liber ab alio bōa fide possessus si acqrit extra duos cāus hic positos. s. nō ex re possidētꝫ nec ex opa sua. tūc acquirit sibi. hoc nō hꝫ locum in possione. qꝛ possessiōem sibi ipsi querere nō pōt. cū ab alio possideat. vt. ff. ad. l. iul. ð adul. si euemiet. Itē similiter nō hꝫ locū in vsucapione. q̄ sine possione. sibi queri nō pōt vt. ff. de acqr. rerū do. l. hō liber. §. qcqd. ⁊ de vsucap. l. fine. In hr̄ditate p liberū hoiem mihi querēda sex sunt necessaria quoꝝ si aliqd defuerit mihi nō querit. primū. s. vt mei ꝯtemplatōe instituat. itē vt sciat ꝯditiōem suā institut⁹. Itē ꝙ ius su meo adeat. itē ꝙ volēs adeat. itē ꝙ velit mihi q̄rere. itē ꝙ bōa fide possideaꝫ. ⁊ bn̄ dico ꝙ oꝫ vt sciat ꝯditiōem suā. nā ignar⁹ sue ꝯditiōis nulli acqrit nō sibi. ff. ð acqr. hr̄. l. q putat. §. q bōafide.

ꝛ q: se obligare nõ voluit. itẽ nec possoꝛ q̃rit si nõ īteruenit iuss⁹ ff. ꝺ acq. hẽ. si qs mihi bõa. §. iuſ suꝫ. Jdeꝫ ꝛ si iussus īteruenit. nã ex seruili necessitate credit̃ hoc fecisse. vt. ff. de neg. gesl. l. atq. §. si libero. quar̃ ñ põt acqrer̃. ff. ꝺ hr̃. insti. l. hõ liber in pꝛin. si sciẽſ ꝯditiõem suã volẽs mihi q̃rere. querit sibi. ſꝫ restituit mihi ꝑ cõ/ditiõem sine cã. cuius ītuitu fuit institutus sicut si voiẽs querere possessoꝛi cuius fuit intuitu in stitutus iussu eius adeũdo que/rit. ſꝫ sine ei⁹ ꝯtemplatiõe nihil. vt. ff. de acquir. re. do. l. liber hõ ī pꝛi. Jtẽ põt dici q ignar⁹ q̃rit sibi vt. ff. de acqr. hr̃. q putat. §. de eo. cũ nõ ꝯtemplatiõe possoꝛ/ris instituat̃. vt. ff. de acqr. hr̃. l. q in aliena in fi. ꝛ. §. cũ aũt.

Bonafide possidẽs fuũ alie/nũ ꝑ vsucapiõem efficit̃ dñs vt hic. ꝛ. C. de pac. l. traditiõib⁹.

Usufructuari⁹ ñ possidet vt hic. ſꝫ hoc intelligit̃ ciuiliter. nõ nãliter q: imo nãlit̃ possidet. vt. ff. de acq. po. l. nãliter. Uñ dat̃ sibi vtile interdictũ vñ vi. ff. de vi ꝛ vi ar. l. iiii. §. vnde vi.

Usufructuarius nõ vsucapit fuũ. q: scit alienũ eẽ ꝛ sic. non hꝫ bonã fidẽ vt. s̄. de vsucap̃. i pꝛi.

No. in hoc tex. de tribus di/ci vtriusqꝫ. vel põt dici vtriusqꝫ ſ. fructuarii ꝛ bonefi. possoꝛiſ.

Ex his itaqꝫ. Per ex/traneã ꝑsonã ni/hil põt nobis acquiri. ꝑ ꝓcurato rẽ võ acquirit̃ nobiſ posſio ꝛ do minũ ꝛ vsucapio. h. d.

Ex his itaqꝫ causis apparet ꝑ liberos hoies quos neqꝫ vr̃o iu/ri subiectos habeti. neqꝫ bonafi/de possideti. Jtẽ ꝑ alienoſ seruoſ in quibus neqꝫ vsũfructũ habeti neqꝫ iustã possiõeꝫ nulla ex cã vo bis acquiri posse. Et hoc ẽ q dꝫ per extraneã ꝑsonaꝫ nihil acq ri posse excepto eo qꝺ ꝑ liberã ꝑ sonã acqrit̃. veluti ꝑ ꝓcuratorẽ.

Et placꝫ nõ solũ scientib⁹ sed ꝛ ignoꝛantib⁹ vobis acqri pos/sessiõem. ſm diui seueri ꝯstitutio nẽ. ꝛ per hanc possessiõem ẽt do minũ. si dñs fuerit q tradidit. vel vsucapiõem aut longi tpis ꝓ scriptiõem si dñs nõ sit.

Sl. Regula que hic ponit̃ i tex. fallit in tutoꝛe ꝛ cura toꝛe. ꝛ similibus ꝑsonis. vt dice/mus. j̄. de inti. stip. §. si qs alii.

Jgnoꝛantib⁹ ẽt qrerit̃ possesſio. C. de acqr. poſ. l. i. ꝛ. ff. de ac qr. poſ. l. possessio quo . §. ꝛ si possessio.

Cõstitutio de qua hic ẽ. C. ꝑ quas. per no. acqui. l. i.

Per possessionem queritur dominium si tradẽs domin⁹ sit. vt hic in tex. Additio glo. i v̇. per hanc supplet. ſ. ꝛ ꝑ ꝓcura/toꝛẽ. q: possessio ex quo ẽ res in animata non põt mihi querere sed certe ista suppletio non ẽ ne/cessaria imo tex. loquitur de tra ditione facta ꝓcuratoꝛi. vnde omissa glo. mens textus. est ista text. distinguit tres actus in re tradita ꝓcuratoꝛi pꝛimus est

possio. scds ē dñium si tradens erat dñs. tertius ē vsucapiedi cō ditio. si tradēs nō erat dñs. quā/ tū ad primū possio re tradita ,p/ curatori dño acquirit. ⁊ eodem mō ⁊ dñiū ēt dño ignorāte. Sz cōditio vsucapiēdi acquirit solū eo sciēte ita hz ⁊ concludit in. d. l. i. C. de acquir. pos.

De testamētis ordi.

Pacten⁹ ſm supra ,pmissa tra ctauimus quibus modis singule res. i. res singulares vobis acqui rant. ⁊ licet ēt per legata ⁊ fidei/ cōmissa. singulares res vobis ac quirunt non tñ hic sed infra de eis tractabim⁹. qr sūt cōiter ptes testamentorꝝ ⁊ ergo ponemus in tractatu de testamētis. Restat er go nūc videre quibus modis p vniuersitatē res vobis acquirūt puta si heredes alicui facti. aut si bonorū possessionē petieritis. vl' si quē arrogaueritis. vel si alicu/ ius bona libertatū conseruādarꝝ grā adiecta vobis fuerint. in oi/ bus his casibus res vlr ad vos trāseūt. Prius ergo de hrdi tatib⁹ dispiciam⁹. quarū duplex ē conditio. nā vel ex testō vel ab i testato ad vos ptinent. ⁊ prius ē vt de his dispiciamus que ex te/ stamēto vobis obueniūt. Seqt ergo necessario rubrica de testis.

t Estamen tum ex eo appellat

q testatio mētis ē. Testū in scriptis ⁊ solēne ē scriptura conti nēs volūtatem testōris. adhibito numero septē testiū. que solēni/ tas iure ciuili fuit in roducta. et cū eorū subscriptōe. qd ex gstōe prudētiū fuit introductū. ac etiā eorū signaculis. qd iure pretorio fuit adinuentū. ac ēt in subscrip/ tione heredis manu testōris fien da vel alicuius ex testibus. quod fuit per iustinianū additū lz alie solēnitates iure ātiquo introdu/ cte fuissent. h. d. Nihil antiq/ tatis ignorari dz. Antiquissimo ergo iure duo genera testōꝝ erāt i vsu. s. vnū dictū calati comitiis qd tpe pacis erat vsitatū. ⁊ dice/ bat calati comicus. i. bonis ini/ ciis. qr tēpore comitiaꝝ cōuenie/ bant hoies. ⁊ tunc suas vltimas volūtates ordinabāt. Et diceba tur a calos qd ē bonū. ⁊ inde ca/ lende. Aliud dicebat ,pcinctū qd fiebat tpe belli in ,pcinctu. Ter/ tiū genus testōꝝ accessit a iure ci uili ⁊ fiebat per es ⁊ libram. ⁊ fie bat per emancipationez. i. quan/ dam imaginariaz venditionem. vt emancipatio olim fiebat. ⁊ co ram quinqz testibus ciuibus ro/ manis puberibus. ⁊ libripēde. i. estimatore qui estimabat familiā ⁊ minimo pcio puta vno nūmo. ⁊ ēptor postea manumittebat fa/ miliā cū oibus bonis. ⁊ ista dice/ bat quedā ficta vēditio. Sz hec tria genera euanuerūt ab vsu, ⁊ reliqua vide clare i tex.

Glo. Impator hic pōit ethimologiā vocabuli testi Sic ēt dicit lapis quasi ledēs pedem. ꝛ argumētū dr̄ quasi argute inuentū sic ꝛ mutuū dr̄ quasi ex meo tuū. ff. si cer. pe. l. ii. §. appellata. ꝛ fm hoc ēt codicillus pt dici testm̄.

Testm̄ sic diffinit̄ ē volūtatꝭ nr̄e iusta snīa. de eo qd̄ quis post mortē suā fieri voluit. vt. ff. eo. l. i. ꝛ ē addendū cū instōe hr̄dis vt ꝭ. de lega. §. an hr̄dis. qꝛ sine heredis instōne nullū dr̄ testm̄. vt ff. de iure codi. l. fi. ꝛ. ꝭ. de fideiꝯ. hr̄. in prin. Add. nō qꝫ bar. in l. i. ff. e. reprehendit glo. qꝛ fm ipsam iuriscōsul videret̄ diminut⁹ subaudiēdo put facit glo. vnde bar. exponit iusta. i. pfecta. ꝛ sic icludit necessario institutionē heredis. ꝛ hec expō bar. pbat̄ in. l. cū filio cum ibi nō. ff. de le. iii. et istud cōiter tenetur.

Add. Nō qꝫ tabellio qui nō pōit solēnitates requisitas in aliquo testō pōt dici falsarius. quia psumptōe iuris psumit̄ dimisisse ne testm̄ valeat. Itē qꝛ turpe ē ignorare que oēs sciunt. ꝛ qd̄ ē d̄ officio suo. l. ii. §. mutui auditores. ff. de orig. iur. ꝛ hec oia voluit. Ricar. mal. hic. ꝛ i. l. i. C. de testamentis.

De calēdis idib⁹ ꝛ nonis vide tex. ꝛ gl. i. l. cū bisext⁹. ff. de v̄. sig. ꝛ gl. i data sexti libri. ꝛ p Jo. d̄ imol. i. l. cū qui calēdis. ff. d̄ v̄. ob. Testes debēt iteresse vno ꝯtextu. i. nllo actu iterposito nisi necessario nature. vt. ff. e. l. heredes. in fi. ꝛ. C. e. l. cū antiquitas.

Hodie idistincte p aliuꝫ pōt scribere nomē hr̄dis. vt in auct. vt spon. lar. §. qꝛ vo. Tenor ꝯstōnis iustiniani in hac materia ē qꝫ si pōt scribere faciat. alias dicet corā testibus. ꝛ scribetur per aliū vel p aliquos de eis. al' non valet imo falsi pena tabellio tenetur. vt. C. e. l. iubemus. in fi.

Annulus de quo hic dicit̄ annulus signatorius habēs caracteres. ꝛ sic ē in eo sigillū nō āt alio signo. ff. e. l. ad testium. §. signuꝫ ꝛ de ver. sig. l. signatorius. §. signare.

Possunt āt. Oēs testes possunt vno ānulo pprio vel alieō signare. h. d. Add. qꝫ hic dr̄ quem posse alieno ānulo signare. hoc ē itelligēdū dūmō i subscriptione sua protestet̄. ꝛ facit mentionē qꝫ signauit ānulo alieno. ita notauit Spe. in ti. de pba. § videndū in v̄. ꝛ nō. ꝛ ē gl. in. c. cū inter dilectos. ver. sꝫ cū ppriū. ex̄ de fi. istru. que tm̄ gl. vꝫ velle qꝫ nō sufficit sigillare alieno sigillo in magnis negociis.

Gl. Idē ē signare testm̄ l' linteū i quo iuolutū ē testamētū. vt. ff. e. ad testm̄. §. fi.

A trib⁹ vl' plib⁹ l' paucior ib⁹ pt signari testm̄. ar. ꝭ. mā. §. is q exqt̄. Alii dicūt tm̄ cū septē vel vno debere signari.

Testes āt. In testō pōt eē testis quilibet qui pōt īstitui hēs except̄ hic enumeratis.h.d. Testes āt adhiberi pn̄t hi cū quib⁹ testi factio ē.sꝫ neqꝫ mulier neqꝫ īpubes neqꝫ suus neqꝫ furiosus neqꝫ mutus neqꝫ surdus neqꝫ is cui bōis īterdictū ē.neqꝫ is quē leges iubēt īprobū itestabilēqꝫ eē. pn̄t ī nūero testiū adhiberi.

Glo. Testi factio itellr̄ hic passiua.s.qui pn̄t īstitui.⁊ hoc vt sit bona exceptio v̇. sꝫ neqꝫ.Alr̄ ēt accipit̄ actiue vt j.de hr̄.qua.⁊ dif.§.testi.

Mulier i oibus aliis casibus recipit̄ i testē p̄terq̄ i testis.vt.ff e.qui testō.§.mulier. rō ē.C. de fideicō.l.fi. ⁊ ē timor falsitatis.

Add.in.d.§.mulier. nā variū ⁊ mutabile sp̄ femina.c.for⁹. in fi. de v̇.si.⁊.l. pe.C. de spon.

Add.nō p̄rio mulierē nō posse eē testē i testis.⁊ hoc fuit pp̄ fragilitatē mulierū. Fallit in testō militis vl' iter liberos. vt voluit glo.i aut.siue.C.e. In aliis antē negociis pōt eē testis.puta i codicillis.vt voluit glo.i.l.q testō. §.mulier.ff.e.⁊.l.fi.C. d codi. Itē pōt eē i criali de iure cili. vt l.ex eo.ff.de testi.nisi i crie publico.vel vbi vēit abscisio mēbri in quo mulier nō pōt eē testis sicut nec accusare.ff.d accu.l.nec accusare. De iure āt canonico mulr̄ nō pōt eē testis i accusatōe criali sꝫ i inquisitōe vel denūciatōe sic. vt nōt gl.i.c. forus. d v̇.sig. Et nō q̄ ex quo hodie vt plurimū i testis appōit̄ cl'a codicillaris.mulier poterit eē testis i testō.qd̄ nō

Hermofodit⁹ si p̄ualet i masculino sexu recipit̄.vt.ff. d sta. ho.l.querit̄.⁊ de testa.l. repetūdarū.§.i. Impubes de eo qd̄ vidit i pupillari etate fact⁹ pubes pōt eē testis p̄terq̄ i testō.sicut ⁊ suus.vt.ff.d ver.sig.l.notōz.§. istoꝝ.⁊.C.de hēti. ⁊ manich.l. qm̄.in fi.sꝫ hic n̄.qꝛ faciūt ad substātiā testi vt hic dr̄. Mutus hic accipit̄ ꝓ eo q nihil loqui vl' audire pōt.vt.j. q tes.fa. pos.§. itē surdus. Furiosus hn̄s dilucida iterualla pōt eē testis vt.ff e.q testō.§. nec furiosus. Is cui bōis ē interdictū.s. vel a lege vt qꝛ ꝯmisit i.l. iul.ma.l.fi.vel a iudice.ff.e.l.is qui. i fi. Intestabilis qꝛ de crīe famoso dānat⁹ vel qꝛ passus muliebria nō p̄t eē testis.vt.ff.e.l.is cui.§.fi.⁊.l.cū lege.de tes.ob carmē.in p̄in.

Sed cū aliquis. Seruus cōi opione reputat⁹ liber pōt i testō eē testis.h.d.

Glo. Valet hic plus qd̄ ē i opione q̄ qd̄ in veritate sic.ff.de le.i.l.iii.§ sꝫ si qua. ⁊.ff.de offi.p̄to.l.barbarius. Ar.p̄.j.de lega.§.siquis rē suā.

Add.cū querit̄ an error faciat ius aut hēat̄ ꝓ veritate. Dic q̄ aut error ē singularis ⁊ non facit ius nec ꝓ veritate habet̄.l. si post errorē.ff.de iur.om.iudi.

Aut ē error cōis. ⁊ tunc aut cōis ⁊ publica vtilitas suadet ⁊ tūc id quod ē in opinione vel in errore habetur pro veritate. vt.l. barbarius. de offi. preto. ⁊ dic vt in l.i. C. de testa. Aut cōmunis seu publica vtilitas suadet contrarium. ⁊ non habetur pro veritate l. q nō rōne. ff. de leg. ⁊.l. decernimus. C. de epi. ⁊ cleri. Aut cōmunis vtilitas nō suadet pro nec cōtra. Et tunc si expedit erranti q habeatur p veritate. ⁊ habetur.l. siquis pater. ff. ad mace. ⁊ l. zenodorus. C. eo. ti. Aut expedit ei oppositum. ⁊ tunc non habetur p veritate. vt.l.i.§. fi. ff. qn ac. de pe. ē an.

Si ostendat testm̄ siue i scriptis siue nūcupatiuum debet ei credi. siue dixerint esse testes siue non. ⁊ sic se habz consuetudo vt. C. de edic. di. adri. tol.l. nuncupatio. in fi. ⁊ C. de dona.l. in donationibus. ⁊ arb. tu.l. fi. nos dicimus contra in testamēto nūcupatiuo de iure. ⁊ quod hic dicitur de testamēto condito in scriptis loquit. In nūcupatiuo eim si proferat nō debz ei credi sine testibus cum i eis cōsistat tantuz substātia testamēti. Ipsum tamē valz licz pbatio deficiat. vt. ff. de testa. tu.l. duo. Add. Nō q hic dicit glo. ita seruari de cōsuetudine. ⁊ sic ꝯsuetudo intelligit approbata. Siquis effectus ē surus vel ifamis ⁊ velit recognoscere sigillū suū nō audit. vt. ff. de carb. edic.l. carbonianū. §. cāe

Nō hic errorē pdesse. vt. ff. de supel. le.l. iii. i fi. ⁊. C. de la. liber. tol. §. sz qr. ⁊. ff. de offi. psi. l. barbarius.

Pater nec nō is. Pōt i vno ⁊ eodē testō pr̄ eē testis cū filiis ⁊ fratribus i testis extranei. h. d. Et existens i ptāte testōis n̄ pōt eē testis in testamēto eiusdē. Et si fili⁹ post finitā militiā velit testari de castrē si peculio tūc pr̄ in tali testō non potest esse testis. h. d.

Reprobatū ē in testis domesticū testimonium.

Glo. Pr̄ ⁊ fili⁹ pn̄t esse testes in alieno testō. vt hic secus in suo. vt. j. pxi. ⁊. ff. d testi.l. testis.

Nō hic dr̄ d filiofa. milite intelligit finita militia qr aliud si ante ⁊ tpe militie. vt. ff. e. q testi. §. p ꝯriū. Non solū in testis sz ēt in aliis ē reprobatum domesticū testimoniū.

Domesticus aūt ē vt colon⁹ ⁊ ascripticius vel similes. vt. C. de his qui ad ec. cōfu.l. fi. §. sane si seru⁹. ⁊. C. de questionibus.l. pridem. Item vxor marito ⁊ ecōuerso. vt supra de vsu ⁊ habita. § item is. Item seruientes siue dapiferi. ff. de pe.l. respiciendum. §. furta.

Additio. Nota q hic dicit glo. de colono. intelligit de colono ascripticio et necessario qui non possunt pro libito recedere

Sꝫ i coloniſ nr̃i tp̃is q pñt ꝓ li/ bito recedere. ñ ꝓcedit i iſtis gl. ⁊ pñt cẽ teſtes pro dominis ⁊ cõ tra dños ⁊ ita ſeruat̃ de cõſuetu dine. ⁊ hoc voluit Inno. ſm ꝙ allegãt doc. i. d. c. in lr̃is. ⁊ Ang. in. l. quoniã. C. de teſti. videte i d. c. in lr̃is vbi ẽt ponit̃. qd ſ᷑ af fine. ⁊ que dicat̃ familiaris pſo/ na. ⁊ an famuli alicuiꝰ ſint ſuſpe cti pro eo.

Sed neqꝫ. Neqꝫ he res ſcri/ ptus. neqꝫ is qui in ptãte eius ẽ nec pater eius qui i poteſtate hꝫ eũ. neqꝫ fratres. qui in eiuſdem patris poteſtate ſunt teſtes adhi beri poſſunt. qꝛ hoc totũ qđ agi tur teſtamẽti ordinandi gratia. credit̃ hodie iter teſtõrẽ ⁊ hr̃dẽ agi. De iure veteri. ꝯiũcti hr̃ dis poterãt cẽ teſtes. ſꝫ tales ve/ teres ꝯſtitutões iuſtinianus i ſuo codice inſeri noluit.

Sl. Nõ ꝙ tribus modis hic poſitis dr̃ qs me ꝯtinge/ re ꝑ poteſtatẽ. ſ. filius. pr̃. ⁊ fr̃ in eadẽ ptãte pr̃is. Eius dr̃ ne/ gociũ cuiuſ lucrũ ẽ ⁊ dãnũ vt. ff. qñ ap. ſit. l. i. §. i ꝓpria ⁊ vere co rũꝰqui ⁊c. Verbuꝫ agere. eſt generalius q̃ gerere. qꝛ ẽ genera liſſimuꝫ. ff. de ver. ſig. l. labeo in prin. ⁊. l. verba. Olim fuit ius ꝯturbatuꝫ. nã oliꝫ hr̃s i duobus primis generibus teſtõꝝ pote/ rat cẽ teſtis. in tertio vero ille q erat loco hr̃dis nõ poterat cẽ te/ ſtis ⁊ ſic erat turbatio iurium. ⁊ ad eius ſimilitudinem verꝰ hr̃s hodie teſtis nõ erit vt ſequit̃.

Legatariiſ aũt. Le gatarii ⁊ fideicõmiſſarii pticulares pñt ad hiberi teſtes in teſtõ ⁊ ꝯſilẽs pſo ne eis ꝯiũcte. h. d.

Sl. Legatarii ⁊ fideicõmiſſa rii differũt iur̃ veteri. vt. ĩ. de fideicõ. hr̃. §. preterea. ſꝫ ho die nõ. vt. ĩ. de lega. §. ſꝫ ñ vſqꝫ.

Iſti dicunt̃ ſucceſſoreſ nõ iu/ ris ſꝫ rei. ⁊ ſine onere. vt. ff. mã. l. ſi hr̃ditatẽ. Conſtitutio de qua hic. eſt ꝯſtitutio greca.

Contra iſtũ tex. vꝫ. l. i oĩbuſ. C. de teſti. vbi nc̃o i cã ꝓpria ⁊c. vñ glo. intelligit iſtũ text. ꝙ hic agebat̃ de viribus teſtamẽti iter hr̃dem ⁊ extneũ. ⁊ ſic leglatarius ñ ẽ teſtis i cã ꝓpria. vñ male ſumit̃ hic ar. ꝙ ſociꝰ põt cẽ teſtis i cã ſo/ cii. ſic ẽt legatariꝰ i cã ꝓpria. Addi tio doc. nõ ꝯtenta ẽ de iſta ſo. pluribus rõibus. vide per Iaſ. hic. vñ glo. ponit aliã ſo. ꝙ hic ẽ ſpãle fauore teſtamẽti. ſꝫ hec ſo. adhuc nõ plꝫ. qꝛ in dubio nõ eſt eundũ ꝑ ſpãlia. Vñ ponit̃ alia ſo. que cõmunit r tenet̃ ꝙ lꝫ le/ gatarius per q̃dã ꝯñtiam vr̃ te/ ſtificari in cã propria nõ tamẽ pri cipalit̃. ⁊ ergo admittit̃. ⁊ ꝓ hac ſo. fa. tex. in. l. i. ff. de auc. tu. ⁊ ſic habet̃ ibi limitatio. ad. d. l. i oĩbꝰ ꝙ loquit̃ vbi quis pricipaliter. ñ in ꝯñtiam teſtificatur in cauſa ꝓ pria. Ideo dixit Bal. in. l. dictã tibus. C. eo. ꝙ ſi legatarius de/ ponens teſtimoniũ iterrogat̃ an ad vtilitateꝫ eius ptineat ⁊ rñdet

nō. ꝙ ꝑ hoc nō punit̄ vt falsari⁹ q̄ ñ ptiet principalr̄. hoc tñ̄ litat i. d. l. dictātib⁹ eē verū qñ legatari⁹ eēt testis scriptus i testō redacto ad publicā scripturā. Sec⁹ si eēnt testes mere iudiciarii. Et p̄t eē rō q̄ qñ sūt scripti sufficit ꝙ ꝯ ponāt illō eē testm̄ testōris. s̄z qñ sūt iudiciarii deponūt ꝯ qualib̄z pte testi. In socio an possit eē testis distinguit̄ an lucrū ptieat ad eū sociū ꝛ tūc nō admittit̄ al' sic. vt. ff. qñ ap. sit. l. i. §. i ppria.

Nihil aūt itereſt. Testm̄ fieri pōt in cartha mēbrana. vel i qualib̄z alia materia. Et ꝯ vno ꝛ eodem testō pñt ꝯfici plura instr̄a. h. d.

Hl. Ista plura instr̄a ꝯ eodē testō cōfecta. videt̄ ñ posse pbare sine auctētico. vt i auct. vt spō. lar. §. ꝛ hoc insup. ꝛ. ff. de fi. instru. l. quicunq̄z. ꝛ. ff. de bo. po. s̄z tab. l. ii. §. si tādiu. S̄z tñ̄ ſm hec ābo sunt pricipalia. i. tm̄ pbabit exēplatū sicut principale.

Add. Dicit. d. xpo. nō hāc glo. ꝙ oia illa extracta dicūt̄ originalia ꝛ plene pbant sicut originale absq̄z alia auctēricatōe. secus si p diuersos tabelliones. Ita voluit bar. ꝛ bal. i. l. sempronius p̄ culo. ff. de le. ii. Adde tñ̄ sing. nō Ange. i auct. ꝯ hr̄. ꝛ fal. §. i. ꝙ ta bellio extrahēs sepe vnū instr̄m sit cautus ponere hāc clām i ſo vel tertio instr̄o. quō exhibit illud instr̄m ad hoc q̄ forte primū fuit ꝯpditū l' vetustate neglectū ꝛc.

Sed hec quidē. In testō nūcupatiuo sufficit testatorē palā volūtatē suā nūcupare corā septē testibus ad h̄ adhibitis ꝛ rogatis. h. d.

Hl. Qd̄ hic dr̄ ꝯ septē testibus alīs fallit q̄ qñq̄z nullus vocat̄. vt si miles moriat̄ in bello. vt nō. C. de mi. te. l. milites. qñq̄z vnus vt in imperatore C. e. l. oium. qñq̄z duo iter filios vt. C. e. l. hac ꝯsultissima. §. ex imperfecto. Vel si in tētorio faciat testm̄ miles. vt. ff. de tes. mi. l. lucius. qñq̄z tres vel quatuor l' pauciores. vt. C. e. si nō spāli. qñque quinq̄z vt i testō rustici. C. e. l. si. §. finaūt. qñq̄z septē ꝛ hoc gñalr̄ vt hic. ꝛ. C. e. l. hac cōsultissima. qñq̄z octo vt in testō ceci. vt. C. qui te. fa. pos. l. hac cōsultissima.

Testibus adhibit̄. i. rogati vt intersint ꝛ sint attēti. ff. e. l. heredes. §. pe. ꝛ i auct. de testi. §. ꝛ l̄z. i fi. Volūtas testōris corā heredibus d̄z eē nuncupata. s. palā nominādo hr̄des. ff. e. l. hr̄des.

Nūcupata. i. notificata ꝛ ide dr̄ nūcupatiuū testm̄.

De militari testō.

Supra visum ē de testis in genere. verum q̄ testamēta militis sūt excepttiata a regulis iur̄ cōis ꝛ priuilegiata. ideo merito de his separati videndum erat arg. i. l. apud labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniur. Iō hic ꝯueniēter po

nis rubrica. de mili. tes.

Miles dr̃ q iurauit a signis nõ recedere. vt. ff. ex qui. ca. ma. l. pe. ꝛ scriptus ẽ in matricula vbi alii milites scripti sunt. vt. ff. e. l. pe. per totũ titulũ. Sũt alia qui qȝ necessaria vt quis sit miles. vt diximus ex qui. ca. ma. l. fi. ꝛ in auct. de man. prin. §. fi.

Miles dr̃ a malo qđ sustiet ꝑ aliis vel a mille. qꝛ ex numero mille hominum eligit. ff. e. l. i. §. miles.

Supradicta

Milites in expeditõe existẽtes debẽt testari quomodo velint. ꝛ quocunqȝ modo pos/sunt. nulla solẽnitate iuris ẜuata dũmodo probetur testamentum suum saltem duobus testibus ad hibitis. Et miles mutus ꝛ surd⁹ possunt testari in cã castrens̃ pe/culii. hoc dicit.

Glo. Milites habẽt nimi aȝ iuris impitiam. C. de iur. ꝛ fac. ign. l. i. ꝛ milites tũc demum cum in militia sunt hñt priuilegium. vt. C. eo. l. pe. ꝛ hic subicit.

Nota hic ꝙ cessante cã cessat effectus. Et põt hic sumi. ar. sic. C. de epis. ꝛ cle. l. generaliter. ꝙ cessante clerico ab ecclesia cessat ꝓ bẽda nãlr. Et ista regula intellr̃ de cã finali fine qua res eẽ nõ pt sȝ nõ habȝ locuȝ in cã impulsiua ff. de postu. l. i. §. seruum.

Filiusfa. ꝛ si reglr̃ ꝓhibeantur testari vt. j. ti. i. in pri. ꝛ. ff. de do. cã mor. l. tam is. tamẽ filiusfa. mi les põt testari ẜm ius cõe.

Filiusfa. miles põt testari iure cõi quo ad solẽnitatẽ nõ tñ dat querela ꝯ eius testm̃ sicut ẽ i alio veterano qui nõ est sui iuris. vt C. de inof. te. l. fi. §. in his. ꝛ. ff. de inof. te. l. papi. Add. ꝯriũ est hodie ꝑ tex. i aut. vt cũ de ap. co. § ꝛ h̃ qdẽ. Itẽ id qđ dictũ ẽ hȝ locũ i milite nõ exñte in expeditõ ne militari. qꝛ al's sicut miles vti tur iure spãli. ar. ff. e. l. ex milita ri. §. i. ꝛ. l. testã eorũ. §. fi.

Pagan⁹ dr̃ a pagos qđ ẽ villa.

Plane. Licet remittat solẽnitas in re agẽda non tñ remittit ꝯgrua ꝓ batio rei geste. Et lȝ lex priuile/giet aliquod factũ intelligit tñ i quantũ de facto ltime appareat ꝛ cõstet. h. d.

Gl. Debent eẽ vocati saltez duo hoies ad ꝓbandum voluntatẽ militis. vt. ff. e. l. luci⁹ ꝛ. ff. de testi. l. vbi. ꝛ hoc quando ẽ in tentorio. Si aũt in cõflictu belli nullo ẽt teste vocato. C. e. l. milites. Si vero ẽ domi iure cõi vt. s̃. e. §. illis.

Si miles dixit alicui. ego te heredem facio vt plerũqȝ ẜmoni bus fieri solet. forte cã demõstrã di vt magister discipulo vel ludi cã. vt. ff. de ac. ꝛ ob. l. oblıgõnum sba. §. fi. vel affectõis. vt. ff. de co dicil. lr̃e. nõ ꝑpter hoc talẽ sermo nẽ opȝ ꝓ testõ ẜuari.

Quinimo. Miles licet sit mutus vel surdus. tamen testatur. h.d.

Nota quod priuilegium militis non solum est circa solennitates testamentorum. sed etiam circa personam suam.

Gl. Miles habet priuilegium circa solennitatem vt supra dictum est. et etiam circa substantiam testamenti. vt quia mutus et surdus alias testari non posset. hic tamen potest. et ff. eo. l. iiii.

Miles mutus siue a natura siue a casu testari potest vt hic. alias priuilegium non operaretur. C. q test. fa. pos. l. discretis. et hoc etiam iure militari dum est in militia.

Sed hactenus. Miles post missionem vel extra castra existens habet iure communi facere testamentum. Sed si fecerit testamentum in castris iure militari durat etiam post missionem si moritur infra annum licet post annum extiterit conditio institutionis. h.d.

Glo. Quidam volunt hic non esse. §. et dicunt quod omne priuilegium quod habet miles perdit cum redit de militia Nos autem dicimus hic esse. §. et distinguimus inter priuilegium quod habet vt testetur non obstante defectu persone scilicet filiusfa. et mutus et surdus quia illud durat post reuersionem vt supra proxi. §. et §. sed testari. et ff. eo. l. tricius. in prin. et inter priuilegia que habet in testando. quia illa finiuntur vt hic. et. s. e. §. illis autem.

Testamentum militis factum post missionem infra annum valet iure militari scilicet post honestam vel causariam missionem. honestam scilicet finito tempore militie causariam si ante tempus ex necessitate recessit. Si autem ignominiosa est missio desinit statim valere. vt. ff. eo. l. testamenta eorum. et C. e. l. ex testamento.

Si miles de capitali crimine damnatus fuerit si quidem de communi. vt de homicidio et simili non poterit amodo testari. ff. de ve. suc. l. i. in fi. Si autem militari. vt quia alienauit arma vel similia que numerantur. ff. de re mi. l. ii. et iii. Et idem etiam de fide rupta. quia non potest testari. ff. eo. l. ex militari. alias poterit in castrensibus tamen si ei hoc in sententia permissum fuerit alias non. vt. ff. de in iust. rup. l. si quis exheredato. §. sed et si quis capite. et de le. iii. si quis miles. in prin.

Conditio hic retrotrahitur. et ff. de peri. et co. rei. vendi. l. necessario. §. i. et qui po. in pig. hab. l. vltima. et facit. ff. eo. quod dicitur. et l. quod constitutum.

Sed et si quis. Testamentum factum ante militiam sine solennitate valet si post militiam apperet de milit. voluntate. Et idem si miles post testamentum fuit capite minutus. h.d. Siquis ante militiam non iure fecit testamentum. et miles factus est. et in expeditione degens resignauit illud. et quidam

adiecit sive detraxit. vel al's ma/
nifesta ē militis volūtas hoc vale
re volent. dicēdū ē valere testa/
mētū. quasi ex volūtate milit no
ua. Deniq3 si in arrogatōe3
datus fuerit miles. vl' filiusfa. emā
cipatus ē. testm̄ eius quasi ex vo
lūtate noua militis valet. nec vr̄
capit diminutione irritū fieri.

Hl. Resignauit. i. sigilla ape
ruit ꝛ remouit. ꝛ alia ap/
posuit. Nō obstāte capit di/
minutiōe valet testm̄ milit p ip̄3
postqua3 factus ē miles resigna/
tū. vel ēt sicut nūc miles de nouo
facere pōt testamētū. sic ꝛ vetus
nō rescindit. Et s̄m hoc dn̄ dici
tur in tex. noua volūtate. intelli/
ge. s. tacita. qd̄ secus ē in pagano
vt. j. qui. mo. tes. infir. §. alio.

Sciendū. Filiusfa/
milias in
quasi castrensi pōt facere testamē
tū s̄m ius cōe. h. d. Peculiu3
quasi castrense fuit inuētū ad si/
militudinē castrensis peculii.

Additio nō q quot alicui in
habili ꝯcedit facultas testādi itel
ligit dūmō s̄m ius cōe testet. se
cus si alicui abili ꝯcedat ꝑuilegiū
vt possit libere testari q3 intelli/
git nō seruata forma iuris. vt ꝑ
uilegiū aliqd opet. vt. l. si qn̄ in
prin. ꝛ qd̄ ibi glo. ꝛ doc. ꝛ max.
bal. ꝛ sali. C. de inof. te.

Hl. Anteriores leges de qui
bus hic. sūt. ff. de col. bo
l. i. §. nec castrense. cōstitutiones
vero sunt. C. d̄ asses. l. velut. ꝛ. C.
d̄ aduoca. di. iu. l. fori ꝛ alie ples.
Cōstitutio iustiniani de qua
h̄ ē. C. de inof. te. l. fi.

Et nō. q sicut castrēse nō con
fert fratrib⁹. ita nec quasi castrē
se dic vt late per bart. in. d. §. nec
castrense. qui ēt ponit illā. q. de li
bris assignat filio in studio p pa/
trē an dēat fratribus ꝯferre. dic
vt ibi plene. Cōsulibus p̄fect
legionū ꝛ p̄sidibus ꝓuinciar cō
cessa sunt quasi castrēsia vt. C. de
inof. te. l. fi. Additio oēs. n. q
ex dignitate vl' ex officiis publicis
lucrant. l3 non sint doctores vel
nōrii. pn̄t testari in illis lucris. l3
sint filiusfa. vt ē casus nō i. l. si post
pricipiū. C. de inof. te. qd̄ bn̄ nō

Predictis psonis ꝯcessu3 est
testari l3 sint filiusfa. in castrēsi vel
quasi tātūmō. nā in aduenticiis
n̄ pōt l3 hēat ꝓprietate3 vt. C. de
bo. q3 lib. l. cū o3. Tale tn̄ testm̄
nō pōt querelari querela iofficio
si testamēti. Additio hoc hodie
nō est verū s̄m cōem sniam. ymo
subiacēt querele si parētes p̄tere
ant vel exheredēt sine cā. vt. §. ꝛ
hec qdem in aūt. vt cū d̄ ap. cog.

Quibus n̄ ē ꝑmis. fa. tes.

Additio. q3 gl. pria i nigro ru
bricā istā ꝯtinuat pono hic. quia
supradicte sunt solēnitates testō/
ru3. videbat q oibus seruantib⁹
illas solēnitates licitū eēt testari
qd̄ tamen nō est ita. iō hic ponit
rubricam qui. non est per fa. tes.

n Non tamen. Qui alieno iuri subiectus ē. non pōt faceī testamētū ēt pre ꝯsentiente. nisi de castrēsi peculio vel quasi de quo testari pōt siue sit miles siue veteranus. ēt pre inuito. h.d.

Quod i castris acqsierit miles qui in ptāte pris ē neqȝ ipm prem adimere posse. neqȝ patris creditores id vēdere vł alr iquietare. neqȝ patre mortuo. cū frib⁹ cōe eē. sȝ silicet ,ppriū eius eē qđ in castris acqsierit. q̄cq̄ iure ciuili oium qui i ptāte parētū sunt pecula. pinde i bonis parētū ꝯputant ac si suoꝝ pecula i bōis dominoꝝ numerant. except videlȝ his que ex sacris ꝯstitutiōibus. ⁊ pcipue nr̄is pp diuersas cās non acquiruntur.

Sl. Sunt. xiii. casus i qbus phibitū ē facere testm̄. qui i isto ti. pro pte ponunt ⁊ ergo dicit nō tn̄ ⁊c. Filiusfa. lȝ n̄ possit testari ꝺ ꝯn̄su pr̄is. tn̄ pōt donare cā mort. pre ꝯsentiēte vt. ff. de do. cā mor. l. tā. is in fi. ⁊ rō diuersitatis ē. q: testm̄ ex libero nō alieno arbitrio depēdere dȝ. ff. de here. insti. l. illa institutio. Additio ⁊ lȝ donatio cā mortis sit vltima volūtas. tn̄ accedit ꝯtractui vt no. gl. i. l. ii. ff. de do. ꝑle. ⁊ ēt nō gl. ⁊ doc. in. l. seniū. C. q te. fa. po. ⁊ dic vt ibi pdoc. ⁊ bar. Et aduerte ꝙ talis donatio cā mortis fcā de ꝯn̄su pr̄is ꝯfirmat morte filii. n̄ expectata morte patris vt. l. iiii. C. de dona. ⁊ ibi gl. qđ nō. Nihilo magis. i. n̄ iō magis. hȝ. n. in se negatiuā. sicut nihilominus affirmatiuaȝ.

Oliȝ liberi defuncti ⁊ frēs patrē excludebāt. vt. C. cōia ꝺ suc. l. fi. hodie nō solū liberi. vt in aūt. de hr̄. que ab inte. §. si igit defūctus. Additio dic si fratres supsunt. admittit pr̄ cū frībus vtrinqȝ ꝯiunctis pro virili vt aūt. defuncto. C. ad tertul. ⁊ hoc si peculiū castrēse deuoluit ad prēm vt hr̄ditas vt. j. Filio habēte castrēse vel quasi decedēte ab intestato ptinebit ad prēm de iure cōi. nō hr̄ditario. sȝ vti pr̄ occupabit peculiū castrēse vel quasi. sicut ēt occupat ,pfecticiū. ⁊ aduenticiū. vt. ff. de castrē. pe. l. ii. Sed hodie videt occupare iure hr̄ditario. vt in aūt. de hr̄. que ab itē. §. si igit defunctus.

Pecula ,pfecticia ⁊ aduēticia ita sunt in bonis pr̄is. sicut pecula seruoꝝ in bonis dn̄oꝝ. sȝ non castrēsia vel quasi. Additio aduertas ꝙ sicut ex aliquo facto vel delicto filii bona sua veniunt publicāda. tamē non publicant aliqua pecula. nō eniȝ ,pfecticiū. q: est patris. non castrēse vel quasi. nec ēt aduēticiū vt ē cāus sing. i. l. iii. cōiunc. glo. C. de bo. ꝑscrip. ibi nec castrense ⁊c. sicut econtra. si bona paterna veniūt publicanda ēt ,ppter delictū cū fisco ꝯtctū ēt peculiuȝ ,pfecticiuȝ qđ ē penes filiū nō publicat. vt ē cāus sing.

⁊ ibi bar. in. l. iii. §. sȝ vtrū. ff. de minor. de quibus elegant vide p bar. ⁊ alios in. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. ff. de dā. infec. q̄ nō.

Etiam si impubes qui fecit testamētuȝ scūs pubes decesserit nō recōualidat̄ vt hic.

Preterea testamētū. Impubes nō pōt facere testm̄. nec ēt furiosus. nec factū recōualescit. lȝ efficiat̄ pubes vl' sane ment̄. h. d.

Glo. Impuberes ex quo tetigerūt de vltio die decimi quarti anni vel duodecim possunt facere testamētū. ⁊ hoc fauore testamēti. vt. ff. e. l. q̄ etate. Idem in vsucapiōe. ff. de vsura. l. in vsucapionibus. Secus i prescriptiōibus odiosis. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. in oibus. Itē secus vbi ē fauor illius qui vult ꝓrogare vt in ꝯtctibus a minore factis. vt. ff. de minoribus. l. iii. §. minorem. Additio plenissimam habes gl. in. dicto. §. minorem ⁊ vide hic distic. Ang. quādo dies cepta hr̄ pro ꝯpleta. Itē no. ꝙ si dat̄ dilatio vnius mēsis. finit̄ mensis in alio mense tota die quota ichoauit in mense dati termini vt ē gl. in. c. ꝙto de elec. in. vi. ⁊ videtur casus in. l. lecta in princi. ff. si cer. pe. Et tūc in āno bisextili duo dies ꝯputantur pro vno. Sȝ si eēt data dilatio dierum computabūtur pro vno. Ita sentit glo. ⁊ ibi bal. in. d. §. minorem.

Judiciū hic capit̄ pro discretione. vt. ff. de iudi. l. cū ꝑtor. §. si aūt. qn̄qȝ iudiciū ponit̄ pro snia vt vbi rei iudicate stādū ē. vt. C. de re iudi. l. i. qn̄qȝ pro instantia cause triēnii vt. C. de iudi. l. ꝓperandū per totuȝ quādoqȝ ꝑ actione vt iudiciū fam̄ herc. vel cōi diui. vt. j. de of. iud. §. si famlis hr̄.

Quod hic dr̄ in furioso. eadē rōe idē in mente capto vt ar. ff. ð ver. ob. l. a ticio in fi. Additio intellige de tali mēte capto. qui nō intelligat qd agit. nec hēat iudiciū. secus aūt si itellectū hēret vt dicimus i muto vel surdo vt i. l. discretis. C. eo.

Furor superueniēs nō ꝑimit negociū recte gestū. vt vsucapōeȝ inchoatā. vt. ff. de vsucap. l. iusto §. cū vel possessiōem quesitā. ff. ð acquir. po. l. si is qui āno. sic. ff. ð pecul. l. q̄tuberonis in prin. Additio. Nota ꝙ ꝓbat̄ furor ex sermonibus. vt. l. is q. §. i. ⁊ ibi bar. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. vel si pcutit alios idebite. vel si ꝓicit lapides. ⁊ similia. vt nō gl. ⁊ Ange. in. l. si cū doteȝ. §. si maritus. ff. so. ma. fa. l. ii. C. de iude. ⁊ adde qð no. bart. in. l. muto. ff. de acquir. here.

Itē prodigus. Nō valȝ testamentum ꝓdigi factum post interdictum. sȝ prius factuȝ sic. h. d.

Gl. Prodigus est qui neqȝ finem. neqȝ moduȝ habet in expensis vt. ff. de cura. fur. l. i. Additio ⁊ talis ꝓdigus. est sub cura agnatoruȝ. ⁊ sic sub cura legitima. nec est opus vt a iudic

cur. dec͂ stantibus agnatis. vt est tex. et ibi no. s. de cur. §. ité furio si. Prodigo interdicitur administratio per iudicem et hoc clar͂ é aliquando etiam per legez vt si cõmisit crimen lese ma. quia tũc nõ solũ est interdicta facultas testandi. sed etiam testamentum prius factum rumpitur. C. ad. l. iul. ma. l. fi. Additio nõ q͂ si iudex vult interdicere administrationem prodigo non sufficit facere preconium per ciuitatem ne quis cum tali cõtrahat etc. sed requir tur cause cognitio et sic citatio illorum qui prius cum prodigo cõtraxerunt et etiaz citato prodigo et re plene. discussa. Ita colligitur hic ex Ang.

Si fiat interdictio administrationis alicui prodigo cuz tamen non est non tamen est irrita talis interdictio. quia non é facta contra ius legis. sed tantum contra ius litigatoris. vt. ff. que sen. si. app. restin. l. i. in princi. et. §. i. et. C. qñ pro. non est ne. l. ii.

Ité mutus. Mutus et surdus possunt certis casibus condere testamentuz. sed non semper. h. d. primo. et vicium superueniens post testamentum perfectum non nocet. h. d. Mutus is intelligitur. qui eloqui nihil potest non qui tarde loquit͂. sepe aũt etiam litterati et eruditi hoies. varijs casibus et audiendi et loquẽdi facultatem amittunt.

Hl. Sepe eruditi hoies. loquelam amittũt et maxie impii. aduocati. Constitutio de qua hic habet͂. C. q te. fa. po. l. discretis. Leges subueniũt mutis vz vt mutus et surdus casu possunt testari. vel mutus tantũ et nõ surdus siue sit mutus natura siue casu. si scribere nouit. sua manu scribat testamentũ. si aũt per aliũ scribere velit impetret hoc a principe vt. ff. e. l. si mutus. Ité si surdus tãtũ casu é vel ét natura testet͂ si vult si põt loq articulate vt. C. eo. l. discretis. si aũt natura est mutus. non põt nisi sit miles vt. s. ti. i.

Cecus auté. Cecus cuz solemnitate cõi n̄ põt facere testm̄. sz suãdo q̄lbet solemnitaté i hoc assignatã. h. d.

Hl. Cecus hic intelligit͂ naturaliter vel cãu orbatus vtroqz lumine. secus si vno tãtũ vt. C. de ex. tu. l. fi. Cecus nõ põt facere testm̄ nisi fm obseruatiõem diui iustini patris iustiniani. s. vt corã. vii. testibus et tabellione vel alio loco eius si nõ inueniat͂ tabellio volũtaté suã lucide declaret et in hr̄ditatib⁹ et in legatis. et oĩa in scriptura referant͂ vt C. eo. l. hac ꝯsultissima.

Eius qui apõ hostes. Captiuus apud hostes testamẽtũ facere nõ põt. sz ꝑus factum. si ibi moritur ex lege cornelia illud valet et hoc. si redeat ex postliminio. h. d.

HI. Apud hostes nō pōt facere testm̄.s.si capt⁹ vel al's obses sit. vt .ff. eodem.l. obsides. Add. hoc verū intell'r si capiat̄ a veris hostib⁹ ppli ro. iuncta.l.hostes.ff.de capti. Sec⁹ si capiat̄ a latronib⁹.vt.l.q a latronibus.ff.de testa. Et idē hodie si capiant̄ in guerris nr̄is q: nō efficiunt̄ s̄ui iuxta nō.p bar.in.d.l.hostes. Ex quo sequit̄ q capti in bello indicto p papā vel principē sine dubio efficiunt̄ s̄ui.vt.d.l.hostes.vt dicit bar.eleganter i d.l.qui alatronibus qđ ppetuo nota.q: bar.ē magne auctoritat̄ maxime q: alii doc. sine ɔ̄dictiōe transeūt. Sz credo q h̄ hodie p ɔ̄rriam ɔ̄suetudinē sit deletū. ar. nō.in.§.igit̄.s̄.in ,phe. hui⁹ voluminis. Ang.

Jus postliminii fingit captū reuersuz sp̄ i ciuitate fuisse vt.s̄.q.mo.ius pa.po.sol.§.si ab hostibus.sz lex cornelia nō ita fingit.⁊ qđ d̄r.C.de cap.⁊ post.re.l.captiui intelligit̄ iproprie. q: ibi lex cornel'.improprie ponit̄ pro iure postliminii.

Lex cornelia fingit mortuuz apud hostes fore mortuū prima hora captiuitat̄ ⁊ sic sp̄ fuisse liberū.vt.ff.e.l.lege cornel. Aliđ eēt si nulla eēt fictio vt in illo qui fac⁹ ē s̄uus pene vt.j.q.mo.tes.in fir.§.nō tñ. Add.h̄ verū nisi fuerit restitutus ⁊ pseuerauerit i deā volūtate vt dicā ibi. Ultimo nōndū tredeciz eē psonas q̄ testari nō pn̄t. vz filiusfa. Jtē s̄ui vt.s̄.e.i prin.⁊.ff.e.si fili⁹. Jtem ipubes. Jtē furiosus. Jtē mētecapt⁹. Jtē ,pdigus. Jtē mutus. Jtez surdus. Jtē cec⁹. vt.s̄.e.§.pterea.⁊.§.itē furiosi.⁊.§. item ,pdigi.⁊.§.itē surdus.⁊.§. cec⁹. Jtē dānat⁹ ad mortē naturalez l' ciuilē.ff.e.l.eius q.§.i. vsqz in fi. Jtē obses.vt.ff.e.l.obsides. Jtē đ crie famoso dānat⁹. vt.ff.e. is cui.§.fi.⁊.l.cū lege. Jtez đ statu suo dubitātes vt.ff.e.qui statu.⁊ l.qui in dn̄i. Jtē monacus. vt in aut̄.de mona.§.id quoqz. ⁊.§.illud. Sz hodie s̄m quosdā corrigitur i auct̄.de sanc.epi.§.si q: mulier. Jtē is cui bōis interdicit̄ a lege.vt.C.de h̄ti.l.manicheos. ⁊ ad.l.iul.ma.l. vlt. Add. de eo qđ d: đ mōacho. vide hic per docto.q: dubiū ē iter eos.

De exh̄edatōe liberoꝝ.

Supra sat̄ dictū ē đ obs̄uatōe testōꝝ circa pietatē ⁊ fidē ñ tñ illa sufficit ad validitatē coꝝ̄. sz requirit̄ q liberi vl' exh̄edēt̄ l' instituāt̄ ⁊ nō sub silētio ̄ptereāt̄.idō hic intendēs tractare đ exheredatōne liberorum annectit rubricam ⁊c.

Non tamen. Testamētum i quo filius in ptāte est preteritus. nullum est ipso iure. nec recōualescit.si filius viuo patre moriatur.h.d.

Nõ sufficit patri testõri adhi
bere numerũ testiũ. inscriptiõem
⁊ sigilla. ʒ opus est vt filiũ in po
testate instituat vel nominatiʒ ex
heredet. ⁊ hec est solẽnitas itrin/
seca testamẽti. que ↄsistit circa pie
tatẽ. alia extrinseca. que ↄsistit in
numero testiũ. inscriptis hr̄dibus
in subscriptiõe testiũ. ⁊ sigillorũ
appositiõe ⁊ hec versantur circa
ꝓbatiõem. Si qs filiũ i ptãte
silẽtio p̄terierit inutiliter testabi/
tur. adeo quidẽ. vt ⁊ si viuo pa/
tre. filius eius mortuus sit. heres
nemo ex eo testõ existere possit.
q2. s. ab íicio nõ cõstiterit testm̃.
Additio hoc ẽ veruʒ nisi in tali
testõ sint instituti veniẽtes ab in
testõ vt. l. posthumus ver. idem
circa cũ ibi nõ. p gl. ⁊ doc. õ lib. ⁊
po. Olim filie femine erãt de/
terioris ↄditiõis q̃ masculi in in
stituẽdo vel exhr̄dando.

Ille dicit̃ nominatiʒ exhere/
datus. qui ẽt nõ exheredat̃ noie
ꝓprio ʒ dr̄ filiũ meũ exhr̄do. qñ
ille filius vnicus erat.

Hl. Filius emãcipatus p̄teri
tus de iure ciuili nõ rum
pit testm̃ nec ẽt de iure p̄torio.
vt. j. e. §. emãcipatos. q2 cõcedit
bo. po. cõtra tab. nõ aũt dicit te/
stamẽtũ nullũ. Additõ hodie tñ
ẽt de iure ciuili si filius emanci/
patus fuerit p̄teritus sine cã di/
cit testm̃ nullũ. sicut filius in ptã
te. vt ẽ gl. sing. in. §. exhr̄datus i
aũt. de hr̄. ⁊ fal. ⁊ no. doc. in aũt.
ex cã. C. de li. p̄te. Preterit⁹
dr̄ filius nec institutus nec exhe/
redatus vt. j. de hr̄. ab inte. §. ea/
dẽ. nec testm̃ ipso iure valet vt.
C. de li. p̄te. l. maximũ.

Videt̃ cõtra tex. istũ multũ
obstare duʒ vult q mortuo filio
p̄terito. viuo p̄re. testm̃ nõ recõ
ualescit q2 vr̄ cõtra. l. filio. §. fi. ff.
de iniuſ. rup. vbi ẽt testm̃ i quo
filius fuit p̄teritus reconualescit.
Vnõ gl. soluit duplici so. vʒ. q
in. d. l. filio. ille p̄teritus supuixit
post mortẽ p̄ris. hic nõ. vel ibi lo
quit̃ de iure equo. ʒ in hoc text.
de iure stricto. Additio circa
istã solutõem huius p̄rii ẽ magna
disputatõ int̃ doc. ʒ breuit̃ ex mẽ
te doc. dic cõiungendo ãbas so.
glo. simul q aut filius morit̃ vi
uo patre. ⁊ testm̃ absqʒ remedio
nullũ ẽ vt hic. aut supuixit. ⁊ tũc
si dicit nullũ absqʒ dubio nulluʒ
ẽ. Si vero testm̃ approbauerit
tũc equitate p̄toria cõualescit. ⁊
ita loquit̃. d. l. filio p̄terito.

Si testamẽtũ ab initio ↄstitit
vʒ si fuerit p̄teritus posthumus
lʒ postea rampat̃ natiuitate po/
sthumi. ⁊ iterũ morit̃ posthum⁹
viuo patre testm̃ recõualescit. ff.
de iniuſ. rup. l. posthum⁹ i prin.
⁊. j. eo. §. posthumi. Additio
ex hac ↄclusiõe gl. nõ p̄rio q po/
sthumo p̄terito testm̃ ipso iur̃ va
let. Scdõ nõ q statiʒ natiuitate
posthumi testm̃ rumpit̃. vt. l. iii
§. ex his ⁊ rũpẽdo sibi locũ fac vt
l. nã q. §. rũpẽdo. ff. õiniuſ. te. t̃tio
nõ q tale testm̃. lʒ rũpat̃ natitate

posthumi tñ si moriatr testm̃ re/
cõualescit de iur p̃torio. ⁊ pót pe
ti ⁊ datr bo.po.ſm tab. ⁊ rõ ẽ q̃ꝛ
cã efficiẽs.s.pr̃ adhuc supest iste ẽ
cãus ſm cõem intellectũ i.l.po/
sthumus in pri. ⁊ sic in.d.l.po/
sthumus ẽ vnus casus i quo ẽt
hodie ẽ necessaria bo.po. ⁊ etiã
alios vide hic per.d. Ang.

Nõ q̃ in hoc tex.ex vna pte
ponit filios tm̃. ⁊ ex alia ponit fi
lias. ⁊ oẽs descẽdẽtes p̃ter filios.

Inter ceteros dr̃ exhr̃dari sic
dicẽdo vnũ de filiis meis exhere
do. vel sic vno instituto. post sic
dico reliquos exhr̃do nã nisi di/
ceret ceteros exhr̃do.lꝫ dicat fi/
liũ meũ exheredo cuꝫ plẽs hẽat.
nemo exhr̃datus vr̃ vt.ff. de lib.
⁊ po.l.ii. Nominatiꝫ ẽt dicitr
exhr̃dari lꝫ nõ noie ꝓprio exhr̃/
detr sꝫ vnico exñte filio dicatr fi/
liũ meũ exhr̃do vt hic in tex.

Item alius mõis ſm gl. noiati
dr̃ exhr̃dari. vt si dicat oẽs libe/
ros exhr̃do vno solo noiatiꝫ in/
stituto. vt.ff. de li. ⁊ po.l.ticius i
prin. Itẽ si dixerit alia verba q̃/
cũq̧ dũmõ certa. vt.ff. si cer.pe.
l.certũ ⁊.ff. de iniu.rup.l.posthu
mũ.§.nominatiꝫ. ⁊.ff. ꝺ li. ⁊ po.
l.i. ⁊.ii.sꝫ secus si dicat filiũ meuꝫ
instituo. ceteros liberos exhr̃do
vel seyũ extraneũ instituo. liberos
aũt exhr̃do ⁊ nõ dicit oẽs. nã di/
co filiũ exhr̃dare iter ceteros. q̃ꝛ
mixtio fit cũ ceteris remotioribꝰ
gradibus ꝯstitutis. vñ ñ valꝫ. cũ ꝺ
beãt exhr̃dari noiatiꝫ vt hic dr̃.

Additio.d. Ias. vr̃ mordere
hanc gl. dicẽs q̃ facit dr̃aꝫ iter ce
teros ⁊ oẽs. sꝫ dicit q̃ ẽ sicẽda dr̃a
inter filios ⁊ liberos q̃ꝛ appella/
tiõe liberoꝝ cõtinentr ẽt vltra fi/
lios alii vlterioris gradus nõ sic
appellatiõe filii. vt.§.si.ꝺ.q da.
tu.pos. Additio nõ q̃ in exhr̃
datiõe filii. q̃nq̧ sunt necessaria.
vt nõt gl.in.l.iii.§.ante hr̃dis.ff.
de li. ⁊ po. p̃rio q̃ noiatiꝫ fiat vt
ꝺ.ſo q̃ fiat pure nõ sub ꝯdiõ.ni/
si q̃ñ institueretr filius sub ꝯdiõ.
casualiꝫ vel mixta. ⁊ in defectũ cõ
ditiõis exhr̃detr. vt.d.l.iii.§.pu
re. tertio q̃ fiat a gradu istitutio
nis vel substitutõis. ⁊ ñ a ꝑsona.
quarta q̃ fiat a tota hr̃ditate nõ
a quota vel a certa. vt.ff.e.l.cũ q
dã. q̃nta q̃ iusta cã inseratr. vt.C.
de li.p̃te. aũt. non licꝫ. Vñ ver.
noiati.puꝛ.tota graduasse.q̧ cã.

Posthumi quoq̧.

Testm̃ in quo posthumi sunt p̃teriti ipo
iure tꝫ.sꝫ ipsoꝝ natiuitate q̃ pri/
mũ annullatr. Et femina posthu
ma oliꝫ iter ceteros poterat exhr̃
dari. cũ legato masculus vo po/
sthumus nominatiꝫ.h.d.

Additio nõ q̃ lꝫ olim natiui
tate posthumi rũpebatr testm̃. ẽt
quo ad legata. vt hic ibi totũ. tñ
hodie ꝯseruantr legata.p.d.aũt.
ex cã.lꝫ posthumus sit p̃teritꝰ. vt
bar.i.d.aũt.ex cã. ⁊ doc.cõit. ⁊ q̃ꝺ
hic dr̃ de posthumo. intelligitur
si nascatr viuus. q̃ꝛ alias scripti hr̃
des possent adire de iure ciuili

nato posthumo ab ortiuo secus. si nascat̄ ⁊ vocē emiserit,l3 statim moriatur. vt.l.iii.C.de post.hr̄. insti. Posthumus dr̄ noiatiz exheredari si dicat̄ quicunq3 mihi filius genitus fuerit exhr̄s esto.

Gl. Si pater dicat in testō q cūq3 mihi filius genitus fuerit exhr̄s esto.ista institutione n̄ solū ex p̄nti m̄rimonio nascituri s3 ēt ex futuro m̄rimonio instituti vident̄.ff.de li.⁊ po.l.placet ⁊.l.ideoq3. Secus si p̄dicto mō exhr̄dauerit q2 solū vident̄ exhr̄dati ex p̄nti m̄rimonio vt.j.e.§. masculos. Par ē əditio oiuz posthumor̄.s.ex se nascituror̄ ⁊ ex filiis suis.l3 in iā natis nō sit par əditio.vt.s̄.§.s3 nō ita.

De iure veteri si posthumus exhr̄dabat̄ poterat agere querela inofficiosi testamēti vt.j.de inof.te.§.posthumi.hodie vō exhr̄dari nō p̄nt.vt.C.de inof.te.l.si qs.§.legit̄. Aborsus habetur pro nō nato.ff.d̄ ver.sig.l.si qui mortui ⁊.C.de postu.l.i. Additio dic hoc ver̄.nisi secto ventre natus fuerit.q2 tūc rūpit̄ testm̄. vt.l.q̄ dr̄.ff.de li.⁊ po.ēt si vocē nō emiserit s3 hēbat pulsuz.l3 statiz in manibus obstetricl mortu⁹ fuerit.vt.l.iii.C.de post.hr̄.insti. dūmō nō declinet ad monstruz. vt.l.quereret aliqs.ff.de v̄.sig.

Olim femie posthume n̄ erāt necessario noiatiz exhr̄dāde duz eis aliquid legaret̄.s3 iā nati non erat necesse legari vt.s̄.e.s3 n̄ ita ⁊.C.de li.p̄te.l.maximū.

Hodie p̄ əstitutiōem oēs sūt noiatiz exhr̄dādi vt.j.§.nāa.sed nouissimo iure nō.q2 nō p̄nt exheredari nisi sint igrati vt i aūt. vt cū de app.cog.§.aliō col.viii.

Posthumor̄. Nepos ex filio moriēte patre.viuo auo.succedit in locū eius.iō institui vel exheredari d3 ne aliter p̄teritus rumpat aui testamētū.qui modus ē introductus a lege velleya.h.d.

Gl. Isti posthumi qui fiunt agnoscēdo h̄ntur loco posthumor̄ vt hic ⁊.ff.de iniu.rup. l.posthumor̄.nō tn̄ veri posthumi sunt vt.j.e.§.hoc in fi.⁊ fiūt parētibus sui3heredes.vt.j.d̄ hr̄. qual.⁊ dif.§.sui. Agnascēdo i.subtus vel postea nascēdo sicut postumus verus.non.enim nascit̄.vt.s̄.de adop.§.i.vel isti dicunt̄ agnasci.q2 incipiūt eē agnati quo ad effectū succedēdi. Testamētū feie nō rūpit̄ p̄ legē velleyā.ff.de li.⁊ po.l.gall⁹.§.nunc de lege.ibi nā ⁊ si ista vba sūt.s3 tale testm̄ p̄ q̄relā irritat̄.vt.C. d̄ iof.te.l.iii.⁊.j.e.§.mr̄. Nō q̄ hic dicit text.ne forte eo viuo q2 si iste nepos postum⁹ fuit əcept⁹ post mortē aui nō rūpit eius testm̄ vt.ff.de iniu.rup.l.si qs filio q2 nūq̄ fuit ei əiunct⁹ tal' q2 ipo viuo nō fuit aial vt.l.i.§.p̄ximior cū ibi no.ff.vn̄ cog.⁊ bonus tex.in.l.verum est.ff.de secundum.tabu. Et in hoc differt

a v̉o posthũo. Jtē dr̃t ab ascēdē
tibus. vt. ff. d̄ iniũ. te. l. pr̃ filiũ.

Velleia. nomē ē cuiusdã no/
ue legis. sʒ ius galli acquilii anti
quum ē. ⁊ loquit̃ i vero posthu
mo vt statiʒ dicã. vt. ff. de lib. ⁊
po. l. gallus. §. siquis filiũ.

Posthumi agnatõe debēt i/
stitui vel exheredari ad silitudi/
nē verorũ posthumoꝝ. vnde i ve
ris posthumis talis erat modus
si vero mortuo nascet̃ mihi fili⁹
infra decē menses. vt. ff. de lib. ⁊
po. l. gallus. §. videndũ. al'. i. rñ.
⁊. §. i. ii. iii. ⁊. iiii. sic ergo ⁊ hic p
legem velleyaʒ si suus heres su⁹
eē desierit se viuo. vt. ff. de lib. ⁊
po. l. gallus. §. videndũ. ⁊ in hoc
hʒ locum lex velleya. sic ēt ē pari
tas ab intestato. vt. j. de hē. q̃ ab
inte. §. cũ aũt.

Add. vt habeat̃ aliqualis co/
gnitio materie. l. gallus. ponã ta
lem sũmulã. Consiliũ itaqʒ gal/
li iuriscõsulti ē qñ filius hʒ vxo/
rē p̃gnantē qui filius fuit institu
tus tũc auus dʒ instituere vel ex/
heredare nepotē nasciturũ p hec
verba si filius me⁹ me viuo mo/
riat̃. tunc siquis mihi ex eo ne/
pos ve erit post mortē meã. ĩfra
decē menses post mortē filii mei.
heredes vel exhr̃des sunto. Ve
rũ q: tale ꝯsiliũ nõ sufficiebat ad
casus qui cõtingere poterãt fcã
fuit lex velleya que hʒ duo capi/
ta. ⁊ ꝓuidit i quatuor casibus.

Primum caput prouidet i casu
quo posthum⁹ viuo auo nascitur
post fcm̃ testm̃ ⁊ mortuo pr̄e suo
d̄ quo gall⁹ nihil dixerat. ⁊ hec ꝓ
uisio hʒ duos casus vʒ qñ tpe te
stamēti fili⁹ ē mortu⁹ relicta ex eo
vxore p̃gnãte. vl' qñ erat viu⁹ tē
pore testi. ⁊ post mortē ei nascit̃
posthum⁹ i vita aui. in quibus ca
sibus lex velleya cõsulit ꝓuiden/
dũ d̄ instõne vl' exhr̄datõe. Scd̄ʒ
caput ꝓuidet qñ fili⁹ vl' nepos vi
uebat tpe testi ⁊ vxor ei⁹ ē graui
da. vñ possibile ē q̄ posthum⁹ na
scet̃ i vita. ⁊ iste casus tangit̃ hic
in tex. Est ēt quartus casus q nõ
ꝯtinet̃ sub vno nec sub alio. qñ fi
lius viuit tpe testi ⁊ vxor eius est
p̃gnãs. vñ possibile ē q̄ posthu/
mus nascat̃ in vita filii nec ꝯti/
net̃ sub prio capite. q: loqt̃ qñ pr̃
erat mortu⁹ tpe natitat̃ postũi. ⁊
hic viuebant ambo tpe testi. et h̄
plenius reperit̃ i. d. l. gallus. in
pri. Si ãt oēs istas ꝓuisiões ⁊ dif
ficultates euitãre velis ponas ta
lem clausulã i testõ. tales natos ⁊
posthumos qui mihi agnati ⁊ sui
heredes eē pñt. in tali re istituo.
vt. j. §. ceterũ. i auct. vt cũ de ap.
cog. ⁊. l. gallus. §. istitues. Et sic
cessant oēs difficultates que sunt
magni effectus.

Emãcipatos.

Emancipati liberi de iur̄ ciuili sr̃
icogniti. ⁊ id eo iure p̃teriti non
rũpent testm̃. iure vero pretorio
emãcipati liberi p lineã masculi/
nã descēdētes debēt istitui aut ex
hr̄dari nominatiʒ. p lineã ãt fe/

minină descēdētes debēt institui aut inter ceteros exhēdari. alioqn si p̄teriti extiterint tribuitur eis a p̄tore beneficiū contra tabulas. hoc dicit.

Gl. Testm̄ i quo fili⁹ i ptāte ē p̄terit⁹ nullū ē vt. s̄. sed in quo fili⁹ emācipat⁹ p̄teritur ēt iure p̄torio nō ē nullū. Dum tex. dicit q̄ iō nō erat necesse instituere emācipatos q: nō sūt sui hrēdes. ē supplēdū ⁊ q: desierunt eē sui hr̄des per emācipationē. ⁊ sic p capitis diminutionē desinit eē agnatus ⁊ remanet cognat⁹ q nō cognoscit̄ a iure ciuili vt. j. de hr̄. que ab inte. §. emācipati. ⁊. s̄. ꝺ le. ag. tu. §. fi. Et nisi fieret suppletio ista. rō supradicta nō esset sufficiēs. q: quāuis pr̄ nō ē su⁹ heres respectu filii. nihilomin⁹ fili⁹ tenet̄ ipsū instituere. Additō Hoc q̄ hec glo. dicit de pr̄e. qȯ dz necessario institui forte se refert ad iura noua ſm que pr̄ p̄teritus dicit filii testm̄ nullū. vt in auct. vt cū de ap. co. §. ⁊ hec quidem. Pretor sustulit driaz q̄ erat in suis inter masculū ⁊ feminā vt hic ⁊. s̄. e. §. i. Pretō iubz ēt filios emācipatos exhr̄dari. s. rite. q: si nō rite daret bonorum pos. ꝯ ta. l. nō putauit. §. nō quevis. ff. de bono. pos. ꝯ tab. l. hoc colore. ff. de inof. tes. Itē lz instituto aliqñ nō ꝯpetat bo. pos. ꝯ tab. ex p̄sona sua. cōpetit tn̄ sibi ex p̄sona p̄teriti. vt. ff. de ꝯtab. l. iii. §. plane. ⁊. ff. de le. prest. l. pertita. ita q̄ statiz ipso iure ꝯpetat edictū de ꝯtab. ipsi instituto ex p̄sona p̄teriti ⁊ statiz pōt intētare si velit. nō expectato an p̄teritus velit ꝯtabulare vel nō. vt ē casus in. d. l. nōnūquā. ff. de ꝯtab. ⁊ nō gl. in. l. post mortē. §. fi. ff. ꝺ ꝯta.

Adoptiui liberi. Fili⁹ adoptiu⁹ adoptōe durāte hr̄ p extneo quo ad p̄rem naturalē. ⁊ hz idē ius qȯ hēret filius ltimus ⁊ natural' quo ad p̄rez adoptiuū. sz emā cipat⁹ a p̄re adoptiuo ē extraneus quo ad eū. ⁊ hr̄ p emācipāto quo ad patrē naturalē. h. d.

Gl. Adoptiui emācipati nec iure ciuili nec p̄torio necessario erāt istituendi nō iure ciuili. q: talis suitas que erat ꝺ iur̄ ciuili p emācipatōz sublata ē. nec iure p̄torio. q: p̄tor iō nō vocat istos sicut alios emancipatos. q: adoptiui p emācipatōnē desinūt eē filii. sz naturales nō pn̄t desinere eē filii p emācipationē. vt. j. ꝺ hr̄. que ab inte. §. minus āt

Sed hec quidē. Circa institutionē ⁊ exhr̄dationē liberorū nō ē hodie differētia in effectu inter masculos ⁊ femias. ⁊ ceteros descendētes posthumos vel iā natos suos l' emancipatos. h. d.

Nostra ꝯstitutio inter masculos ⁊ feminas nihil interesse i hoc iure existimat. q: vtraqz p̄sona i hominū p̄creatōe similiter nature officio fungit̄.

Gl. Constō ꝺ qua hic hr̄. C. de li. p̄te. l. maximū. Nota ꝙ tex. dicit nō eē driam i/ter masculū ꝛ feminā. ī hoc. alias eim multe dr̄ie sūt. ff. de sta. ho. l. in multis. . Nō ꝙ hic argu/mentat̄ ex iure antiquo sic. s̄. q ma. nō pos. §. pe. Pretor de/dit filie p̄terite bo. pos. ꝯ tab. licȝ nō ius dicēdi nullū vt hȝ su⁹. C. de li. p̄te. l. maximū ibi ꝛ si p̄teri tis ⁊c. De iure p̄torio admit tūt̄ ēt descendētes per femininū sexū. sȝ cū diminutōe tertie ptis vt. j. de h̄. que ab inte. §. diui. ꝛ C. de colla. l. illā. Pretor in/troduxit vt oēs filii eūdē hēant effectū. s. quo ad ꝯmodū. diuer/so tñ iuȝ. nā su⁹ p̄terit⁹ dicit nul lū ꝛ ꝯtab. hȝ. si nō vult dicer̄ nul lū qñ p̄teritus ē. sȝ emācipat⁹ tm̄ hȝ ꝯta. vt. C. ꝺ li. p̄te. l. maximū. §. sācim⁹. ꝛ. ff. ꝺ li. ꝛ post. l. is q. Si āt exhēdēt̄ hn̄t querelā oēs. vt. ff. ꝺ ꝯta. l. ñ putauit. §. nō que uis. ꝛ ꝺ iof. te. l. papi. Add. ꝑ ꝯclōne h⁹ materie ꝯclude. aut a p̄re l' ei⁹ linea fili⁹ i ptāte fuit p̄te rit⁹. ꝛ tūc testm̄ fūdit⁹ ē nullū vt l. iter cetā. ꝛ. l. si. ꝺ li. ꝛ po. ꝛ pōt dicere testm̄ nullū. ꝛ ēt petere ꝯ/tab. l. maximū viciū. C. ꝺ li. p̄te. ꝛ. l. i. C. ꝺ bo. po. ꝯta. siue fuerit īserta cā p̄teritōis siue ñ. si vero fuit exhēdat⁹ ꝛ rite tūc opȝ eū ve nire ꝑ querelā iofficiosi. l. ñ puta uit. ff. ꝺ ꝯta. i pri. ꝛ si cā ꝓbat̄ ꝑ hr̄dē oio repellit̄ vt i aut. ꝺ hē. ꝛ fal. §. exhr̄dat⁹. si vo cā ñ ꝓbat̄ testm̄ rescidit̄ quo ad istōnez. v. aut. ex cā. si vo cā ñ fuit īserta p̄t dicere testm̄ nullū. vt i aut. vt cū ꝺ ap. co. §. aliꝺ. qꝛ cāe īsertio ē de sb̄a. vt. l. i. ff. ꝺ testa. sȝ ꝑ q̄relā ñ possȝ venire qꝛ hȝ aliꝺ remediū. vt i. §. pe. j. ꝺ iof. te. ꝛ possȝ hēre ꝯta. qꝛ fuit exhr̄dat⁹ ñ rite. vt. l. ñ putauit. §. nō q̄uis. ff. ꝺ ꝯtab. Reliq̄ h⁹ distinctōis vide ꝑ bar. in dicta auct̄. ex causa. i v̇ versic. quero scꝺo. quomodo irritetur testamētū. dicit tamē ibi Bart. ꝙ predcā locum non habent i po stumo. qꝛ posthumus vel infans non potest causam ingratitudis cōmittere. vt in. l. si quis in suo. §. i. C. de inoffi. testa.

Si in expeditione.

Preteritio militis in expeditōe testanꝺ si scit se hēre liberos ꝑ exhereda tōe hr̄. h. d.

Gl. Si miles nō ē in expedi tōe obtinet iure cōmuni vt. s̄. ꝺ tes. mi. §. illis.

Si miles ignorat se hēre fili/os. ꝛ preterit nō valȝ testamentū C. de tes. mili. l. sicut certi. Nisi fuerit eius animi ꝙ ēt si filiuȝ ha beret non essȝ heres. vt. ff. de te/sta. mili. l. qui iure militari. Contra testamētū milit̄ scm̄ȝ fm̄ formam huius. §. agit̄ querela i/officiosi. sed hoc cū miles ē p̄fa/mil'. nam tūc nō pōt hēre locū ca strense peculiū. Si eim cēt filiuf/fa. nō hēret locū querela. C. de i/offi. tes. l. si. Add. Sȝ ista gl.

reprobat̃.q: siue miles ẽ filiusfa. siue nõ dz p̃terire cũ insertõe cãe alias dr̃ testm̃ nullũ. q: in auct̃. vt cum de ap.co.§.aliud.§. hec quidez loquit̃ generalit̃.igit̃ ⁊c.

Mater. Preteritio matna l' p'mr̃nã lineã ascendẽtiũ habet̃ pro exheredatiõe.h.d. Add. Nõ. ꝙ hodie si mat vult preterire opz ꝙ faciat cum cause in sertõe alias testm̃ funditus ẽ nullum. vt nõ.glo.⁊ doc.in.l. filiuz C.de inoffi.testa.

Glo. Mat̃ nec iure ciuili nec pretorio habebat necesse filiuz instituere vel exheredare non iure ciuili quia non habz eos in potestate. vt.j.de here.quali.⁊ dif.§.ceteri.nec iur̃ p̃torio quo emancipati vocant̃ vt supra eo.§.emãcipatos.quia eos non potest emancipare.vnde p̃tab.locuz non habz vt hic.⁊.ff.ď p̃tabu.l.illud.§. ad testã.

Contra testm̃ maternuz i quo filius est preteritus dat̃ querela inofficiosi testi. vt.C.de inoffi.testamẽ.l.filiã.

De heredib⁹ istituẽdis.

Glo. In hoc titulo tractat̃ qui possunt institui heredes. vt vsque ad.§. si plures. Itez ⁊ qualr̃ debeant institui. vt a.§.si plures.vsqz ad.§.fi.

h Eredes institue re. Liber hõ ⁊ ꝓpri⁹ suus siue alienus heres institui potest. Sed olĩz suus ꝓprius heres institui non poterat nisi primũ libertate prestita. hodie autẽ si simplr institua t̃ institutio valet ⁊ tz.h.d.

Add.nõ ꝙ triplex ẽ instõ.q̃dã ꝓpria cũ qs istituit̃ i totũ vl'i quota.ff.ď hr̃.isti.l. quot̃.§.heredi. Scďa ipropria cũ fili⁹ istituit̃ i ltima l'i eo qď ad ltimã re ducit̃.q: ltima si dr̃ quota hr̃ditat̃.sz quota bonoꝝ abstracta ab oi ere alieno. vt nõ.C.de rei vẽ. l.cũ a mr̃e.⁊.l.fi.§. i ꝯputatõne. C.ď iur̃ deli. Tertia dr̃ instõ impropriissima qñ istituto herede vl'i alius extneus istituit̃ i re certa.q: talis instõ nõ ẽ i quota hr̃ditat̃ nec i quota bonoꝝ vl'i.l.ex facto.ff.e.⁊.l. quot̃.C.e. ista sũt ṽba bal.i.l.gall⁹.§.fi.ď li. ⁊ po.

Glo. Hr̃des istituere ẽ dominos itus facere i bonis suis.nã hr̃s.i.dñs. vt.j.ď hr̃. quali.⁊ dif.§.i. Ideo dixi intus quia ita subintrat heres in dominium rerum defuncti.ac si eadez eẽt ꝑsona. vt in auct̃.de iureiur. a mo.pres.§.i.⁊.ff.qui.ex ca.ma. l.miles.

Cõstõ de qua hic hr̃.C.ď ne. ser.here.insti.l.cum quidam.

Add. nõ ꝙ licz dominiũ acq ratur per heredis instõnẽ. vt iaz dictũ ẽ.ñ tñ possio. q: cũ possio fit qd facti.⁊ non tantũ anim⁹.sz ẽt corp⁹ requirit̃ ad ipsaz acquirẽdam. vt.l.iii.in prin. ď acqui.

po. nō querit̄ hr̄di nec in hr̄dez ꝯtinuari dȝ nisi apprehēdat vt. l. cū hr̄des in prin. ff. de acquir. po. sȝ statiȝ possessiōe apprehēsa. itelligit̄ semp fuisse ꝯtinuata. a defuncto i hr̄dem. si hr̄ditas fuit iacēs ⁊ a nemine interiȝ occupata vel possessa. l. pomp. §. cum qs. ⁊ ibi nō. ⁊. §. sȝ si legatario. ⁊. §. q̄ sitū. ff. de acquir. po.

Per inouatōem introducer̄ est de nouo inducere. ⁊ ergo iustinianus q̄d hic dr̄ nō per innouatiōem introduxit. sȝ ēt antiqs vȝ attilicino placuit. ⁊ sic ex equitate antiquoꝝ rōem reddit vel liceȝ attilicino placuit. nō tn̄ sicut iustinianus i legis necessitatē induxit. sic ⁊. s̄. de testa. §. sȝ nō heres ⁊ sic ex ꝯstitutiōe iustiniani seruꝰ liber eē vr̄. Seruo pure instituto. ⁊ libertate ei sub ꝯdi. relicta expectat̄ ꝯditōis euētꝰ. vt. ff. e. l. seruus. §. i. ⁊. l. quotiēs. §. fi. ⁊. l. qui filio. §. i. sȝ in cāu in quo libertas nec data ē expresse nec fuit retardata. n̄ expectat̄ dies ⁊c. vt hic. Proprius aūt seruus. is intelligit̄. in quo nudā ꝑprietatē testōꝛ hȝ alio vsūfructū h̄n̄te

Gl. Iste seruus ꝑprietarius si hr̄s instituat̄. erit heres necessarius vt. s̄. eo. i. r̄n̄so. sȝ tn̄ vsufructuarius. ꝑinde vtet̄ ac si esset suus adhuc. vt. C. cōis de ma. l. i. §. si aūt ꝑprietarius.

Est aūt casus. Seruꝰ accusatus de crimine adulterii ꝯmissi cū dn̄a sua. n̄ potest ante sniam manumitti. nec ab ea hr̄s istitui. h. d.

Verba ꝯstitutiōis diuoꝝ seueri ⁊ antonini sunt hec. bu᷑ ad ulterio maculatū. non iure testō manumissuȝ an̄ sniam ab ea muliere videri. que rea fuerit eiusdē cris postulata rōis est. quare seqtur vt in eūdē a dn̄o collata hr̄dis istitutio. nulliꝰ momēti hēat̄.

Gl. Cōstitutio seueri ⁊ Antonini de qua hic ē ꝯstitutio greca quā nō hēmus.

Maculatū. i. accusatū. nā alibi ē in lr̄a accusatū vbi de verbo ad verbū sunt ista que hic dicuntur. ff. eo. his verbis. §. interdū. Similis expositio hētur in libro sapiē. ō Joseph. maculauerūt me impii. ⁊ alibi i diuina scriptura. mendaces oñdit qui maculauerūt eū. i. accusauerūt. Grauit̄ punit̄ vterqȝ ⁊ suus ⁊ dn̄a ex adulterio inter eos ꝯmisso. vt. C. de mu. que ser. pro. l. i. in pri. sȝ si cū extraneo ꝯmisit adulteriū. tūc non manumittit vsqȝ ad. xl. dies. vt. C. de adul. l. iii. ⁊. ff. de adul. l. si postulauerit. §. iubet. si tn̄ tale adulteriū. sȝ sit ꝯmissuȝ nō tn̄ accusatū. bn̄ pōt manumittere. sed in crie lese ma. ē spāle. vt post cōmissuȝ tale crimen. nō possit manumittere vl' testari. vt. C. ad. l. iul. ma. l. fi. ⁊. ff. de dona. l. post ꝯctū. ⁊. l. donatōes. §. fi. Addi tio qd̄ gl. dicit. s̄. q̄ si mulier nō dū fuit accusata. q̄uis adultera pōt manumittere dic q̄ n̄ ē verū

q̃ manumissio ꝓhibet̃ imediate ·j·lx·dies qui ꝯputant̃ a tpe di/uorcii. ñ accũtõis. ⁊ fa.ff.q ⁊ a q. l.ꝑspexit.§.fi. In cãu h⁹.§.ñ valꝫ istõ.⁊ ꝑ ꝯñs nec ẽt libertas. ⁊ sic.s̃.q ma.nõ pos.§.i.⁊ ita su mit̃ hic ar.ꝙ vbi aliquid ꝓhibe/tur fieri directo.ꝓhibet̃ filr̃ fie/ri ꝑ obliquũ.sic.ff.de cõdi.isti.l. que sub ꝯdi.§.fiquis. Itẽ ar. ꝙ cassato principali cassat̃ qcqd se/quit̃ ex eo vel ab his.C. de.ll.l. non dubium.

Alienus. Seruus i quo qs hꝫ vsũfru/ctũ dr̃ alienus. Et iõ institut⁹ cũ libertate ab vsufructuario nõ cõ sequit̃ libertatẽ.h.d.cũ gl.

Gl. Seru⁹ i quo qs hꝫ vsũ/fruc.q̃ dr̃ alien⁹ iõ ñ põt istitui cũ libertate vt.ff.e.l.si alie nuꝫ.i pri. Et lꝫ quo ad alia vsuf/fructuarius sit loco dñi.ff.d̃ bo. auc.iu.pos.l.i venditõe.nõ tamẽ quo ad hoc vt s̃uus possit fieri li ber. Sꝫ tñ alr̃ manumissus a fru ctuario simplr̃ sine instõe erit tã ꝙ̃ liber ꝙ̃diu duratur⁹ erit vsuf/fruct⁹.vt.C.cõia. d̃ manu.l.i.§. sinaũt fructuarius.

Iste s̃uus a fructuario istitu/tus nõ erit liber.nec ẽt tã ꝙ̃ liber q̃ ex morte testõis ꝓtin⁹ erat fu turus quasi liber si valeret quod ageret̃ vt.j.d̃ hr̃.qli. ⁊ dif.i pri. Itẽ tñc erat vsufruct⁹ ꝑdẽdus. vt.s̃.d̃ vsufr.§.finit̃.vñ si eẽt q̃/si liber donec duraret vsufruct⁹ q̃ nihil duraret post mortẽ testã

tis.ergo nihil valꝫ talis instõ vt sit liber sed suo dño hr̃ditatem querit.vt.j.e.§.alienus. Si aũt vsufruct⁹ erat repetitus i ꝑsona primi hr̃dis.vt do tali vsũfructũ talis serui ⁊ hr̃di suo.⁊ ille cui da tus ẽ vsufruct⁹ istituit eũ cum li bertate.vel ẽt ali⁹ qð põt. vt.ff. queãd.ser.amit.l.repeti.i pri.tũc erit quasi liber toto illo tpe. vt. d.l.i.§. siaũt fructuari⁹.C. cõia de ma. Add.nõ ꝙ vsufructu ari⁹ ñ ꝓprie sꝫ large dr̃ dñs.q̃ so lũ ẽ dñs vsufruct⁹.vt no.i.l.ge/neraliter.i prin.ff. de acqui pos. ita dicit bar.i.d.l.i vẽditõe.ff. de bo.auc.iu.pos. Et illud qð solꝫ dici ꝙ vsufructus ẽ ps dñii vt.l. iii.ff.de vsufr. itelligit̃ isto mõ. vꝫ ꝙ vsufruct⁹ ẽ ps legalis vel i tegralis dñii.s.vsufruct⁹ cũ pro prietate faciũt plenũ dñiuꝫ.sꝫ nõ ẽ ps subiectiua.q̃ posito vsufru/ctu solo nõ ponit̃ dñiũ.sicut po/sita ista spẽ hõ ponit̃ gen⁹ qð est animal.ita dicit singu.glo.i.l.re cte dicimus.ff. de ver.ob.qð per petuo tene menti.

Seruus ãt. Seru⁹ a dño istitut⁹ fit liber ⁊ hr̃s necessar ius nisi in vita testõis fuerit manumissus. aut ab eo alienatus.h.d.

Glo. Seru⁹ hr̃s istitut⁹ fit ex testõ liber. nisi aliq̃ lex ipediat libertatẽ.vt.ff.e.l.si ñ lex.§.ꝯditio.vt.ff.e.l.quotiẽs.§ fi.l ex lege pueniat ad libertatẽ.vt ff.e.l.testõ.s̃m Jo. Itẽ fit liber a

semetipso nisi istitut⁹ fuerit. ita cū qs mihi hēs erit stic⁹ liber ⁊ hr̄s esto. nā tūc a cohr̄de accipiet totā libertatē. ff. ð acqr̄ ē. hē. l. ex pte. Itē ⁊ ignorās fit hr̄s ⁊ liber vt. ff. si cer. pe. l. ei⁹ q. Seru⁹ istitut⁹ hēs si a viuo dn̄o manu/mittat̃ n̄ erit hēs necessarius. qꝛ nō ꝯsequit̃ vtrūqꝫ ex testō. s. he/reditatē ⁊ libertatē vt. j. ð here. quali. ⁊ dif. §. i. Seru⁹ istitut⁹ alienat⁹ nec fit liber nec hr̄s. sed nou⁹ dn̄s cui⁹ iussu adit p eū fit hr̄s. Directa. n. libertas suo a/lieno dari n̄ pōt. sꝫ instō pt hēre ef fectū vt hic. sꝫ aliō i legatꝭ q̄ adi/munt̃. hoc ipso qꝛ sui alienāt̃. vt ff. ð adi. le. l. suorū libertate. Et ē rō qꝛ i legato spectat̃ dies quo cedit nō āt an fit manumissus vt ff. qn̄ di. le. ce. l. si post. §. si cū.

Ista alienatio sui ð qua hic. dꝫ fieri alicui hn̄ti factionē testi. al' nō hēret effectū. qð hic dr̄. vt ff. c. l. suū meū. i fi. pmi rn̄. ⁊ ēt p̄dcā pcedūt nisi suus redimat̃ ab eodē testōre qui eū istituit. et alienauit. tūc eim reuiuiscit liber tas. vt. ff. de ma. tes. l. vex. ⁊. ff. e. §. fi. ⁊. l. si nō lex. ⁊. l. an̄pe.

Alien⁹ quoqꝫ. Seru⁹ a/lien⁹ hēs istitutus q̄rit dn̄o suo hr̄ditatē si iussu suo adibit. Si v̊o fuerit alteri alie/nat⁹ dꝫ iussu noui dn̄i adire. Si v̊o an̄quā adeat fuerit manumis sus pt suo arbitrio adire. h. d.

Hl. Seruus alien⁹ pōt istitui cū liber fit p̄ius nō. vt. ff ð ꝯdi. isti. l. suus alienus. ⁊. l. qꝛ.

Iussus dꝫ p̄cedere aditionem vt. ff. ð acqui. here. l. siquis mihi bona. §. iussū. ⁊ ita dn̄o querit̃. Al's āt si suus nolit adire qð pt eē ēt dn̄o iubēte nō querit vt. C. e. l. cū pponas. Seruus alie/natus ēt post iussū dn̄i. an̄q̄ tam̄ adiret dꝫ adire iussu noui domi/ni. vt. ff. ð acq. hr̄. l. ātistius. §. i. ⁊ hoc vt hereditas acq̄rat̃ illi q tpe aditōis ē domin⁹. l' sibi si lib ē tūc. sꝫ i legato spectat̃ dies ces/sionis. vt si tpe mortꝭ legantꝭ sit meus lꝫ alienē. tamē mihi debet̃ legatū. ff. quādo di. le. ce. l. si post §. ii.

Seru⁹ āt. Seru⁹ alien⁹ pōt istitui ēt post mortē domini sui. ⁊ ēt suus here ditari⁹ l' ei⁹ q ē i vtero. h. d.

Hl. Ista v̊ba post mortē pos sunt intelligi vt sūt v̊ba legis ⁊ tūc planū ē. l' possūt itelli gi vt sint v̊ba testōris. s. istituo ser uū hr̄dē post mortē dn̄i. ⁊ pbat̃ hec lec. ii. ff. c. q filio. i. rn̄. nec ob. qꝛ videat̃ i diē hec instō. vt. j. e. §. hēs. qꝛ icert⁹ ē dies mortꝭ. vt. ff ð ꝯdi. ⁊ de. l. i. vn̄ valꝫ. ⁊. ff. e. l. i tpe. i pri. Testi factio ð q̄ hic itell'r passiua n̄ actiua vt. j. ð hr̄. quali. ⁊ dif. §. testi. ⁊ iussio hr̄dū spectat̃. si mō cū defūcto fuit. licꝫ cū hēde istituto nō sit testi factio. vt. ff. e. si su⁹ hr̄ditari⁹ Modū eiꝫ adita hr̄ditate psone vicē susti net nō hr̄dis futuri sꝫ defūcti. cū ēt ei⁹ q i vtero ē su⁹ recte hēs isti

tuit. Gl. et ergo bñ dicit tex. ser uũ hẽditariũ posse qꝛ nõ ẽ nulli⁹ sꝫ alicui⁹. s. hereditati q̃ vicẽ defũcti obtiet. et iõ defũcti et nõ heredis. forte qꝛ defũct⁹ ẽ cert⁹ qs fuerit. sꝫ ñ sic ð herede. qꝛ et si certus sit istitut⁹ potẽ eẽ ꝙ nõ adeat hereditatẽ. qꝛ p̃t ðsistere mlt̃i ð cãis vt. j. q. mo. tes. ifir. §. posteriore. et fa. ad hũc. §. j. ð stip. s. i prin. et ff. ð acq. re. do. l. i eo. i fi. et. l. seq.

Ille q ẽ i vtero recte heẽs istitui p̃t. qꝛ quo ad ꝯmodũ p nato ẽ hñdus. ff. ð sta. ho. l. q i vtero. et. ff. e. l. eius.

Seru⁹ pluriũ. Seruus pluriũ ab extneo istitut⁹ acqrit vnicuiqꝫ p pte dñica. h. d. Add. nõ ꝙ capacitas l'icapacitas sui ispicit ex capacitate l'icapacitate dñi sui. de quo tñ hic vide Ange.

Gl. Si alt̃o ex dñis suus ẽ institut⁹ acqrit ceteris socius hereditas. qð dic. vt. ff. p so. l. si seruo cõi.

Et vnũ. Quis põt vnũ et plures heredes facere. h. d. Si istituã oẽs hoies qcũqꝫ sunt i mũdo valꝫ testm̃. sꝫ tñ nõ poterit ꝯfirmari aditõe pp nimiã difficultatẽ vel ipossibilitatẽ. Additio. nõ gl. sing. ꝙ i testõ possũ istituere oẽs hoies mũdi. et valꝫ istitutio. qꝛ testm̃ hꝫ sua eẽntialia vt hic i tex. ibi i ifinitũ. Pe. dicit ꝯ gl. sꝫ dñs ang. eam defendit vide hic p eũ.

hereditas plerũqꝫ diuidit. Hereditas ꝓpꝛie diuidit i. xii. ũcias siue ptes quarũ q̃lꝫ suo ꝓprio nomie nũcupat. põt tñ diuidi i paucioresl'i plures put volũtas extiterit testõris. h. d.

Gl. Noia ptiũ hẽditati q̃ in tex. ponũt sũt hec. s. Sextãs. i. vncia et didia. ff. ð iof. te. l. pap. §. qñ⁹ q̃rta. Sextãs. i. due vncie. Quadrãs. i. tres vncie. Triẽs. i. quatuoꝛ vncie. Quinquuns. i. qnqꝫ vncie. Septũs. i. septẽ. Bodrãs. i. nouẽ. Deũs. x. i. Semis. i. vi. vncie. Bes. i. viii. Dextãs. i. x. As. i. xii. Et nõ põit nomẽ ꝙ vnciã significat qꝛ plura sũt negocia q̃ vocabula ff. ð p̃scrip. v. l. nã nã. Et nõ ꝙ primũ et sꝫ et t̃tiũ et q̃rtũ nomẽ interp̃taõꝫ sumũt ex eo ꝙ quotã significat ptẽ hẽditati. Sextũs. n. dr̃ quasi semiuncia et vncia. et significat octauã ptẽ hẽditati. Sextãs. qꝛ sextã ptẽ sigt. i. duas vncias. et sic ð aliis vt i gl. Itẽ nõ ꝙ nõ oẽs vncie q̃ signt p ista nomia ꝯtinent in asse. licꝫ hoc inuideatur. sic enim contineret as lxxviii. vncias et dimidiam. Iõ autem ponit has ptes qꝛ quelibꝫ pars potest in asse contineri. hac ratione. et homo dicitur risibilis et actio legis acquilie penalis dicitur. vt infra ad. l. aqui. §. his verbis.

Itẽ nota ꝙ ista tria noia as. põdus et libra. idẽ significãt. Itẽ

quoniam as ponitur pro obolo. vnde illud nonne duo passeres asse veneunt vnde ver. as obolus. pondus as est possessio tota. i. hereditas vt hic. sed pondus large dicitur omne quod est in statera positum. Sed hic stricte accipitur pro pondere. xii. vncia. vnde dispondium. quasi duplex pondium. s. xxiiii. vnciarum vt. j. e. §. si plures. et fa. ad hunc. §. ff. eo. l. fundum verum. §. fi. Non autem vtique semper duodecim vncias esse oportet. nam tot vncie assem efficiunt. quot testator voluerit. et si vnum tantum quis ex semisse verbigratia heredem scripserit. totus as in semisse erit. neque enim idem in parte testatus et in parte intestatus decedere potest. nisi sit miles cuius sola voluntas in testando expectatur. et econtrario potest quis in quantascunque voluerit plurimas vncias suam hereditatem diuidere. Glo. si quis vnum in semisse instituerit et non alium coheredem fecerit in totum instituisse intelligatur vt hic et. ff. e. l. interdum. §. i. Idem quoque presumitur in milite. quando testatur in aliis bonis quam castrensibus. quia in aliis non potest decedere pro parte etc. C. de testa. mili. l. ii. Additio sed in hoc de milite dubium est vide hic doc. Quod hic dicitur. quem non posse decedere pro parte testatum et pro parte intestatum hoc est verum ab initio. sed ex post facto sic vt. C. de inof. te. l. cum duobus. et no. hic idem iuris esse in parte quo ad partem. quod est in toto quo ad totum. ff. fa. her. l. i hoc iudicio Additio hoc est verum quando est eadem ratio in parte respectu partis quam est in toto respectu totius. quia tunc idem ius aliis secus vt. ff. de peti. here. l. sed si lege §. adeo. cum ibi nota.

Si plures. Qui plures vult heredes instituere dispariter necessitatem habet per partes hereditatem distribuere si non vult equaliter esse heredes. quibusdam tamen institutis in partibus. qui sine parte institutus est habebit reliquam hereditatem siue sit vnus siue plures. si vero totus as fuerit per testatorem distributus. qui sine parte est institutus habet semissem totius hereditatis. h. d.

Hl. Si testator vult plures heredes non ex equis partibus succedere. necesse habet facere assignationem. i. distributionem partium. quam partem velit testator quemlibet habere.

Idem quod habetur hic in asse habet etiam locum in dispondio. vt. ff. eo. sabinus et. j. eo. si plures. Item hoc verum est si testator non ignorat vt. ff. eo. quo loco. §. i. Si quis vnum ex asse expletum instituit alium ex parte reliqua tunc cum nihil reliquum sit. ex nulla parte heres institutus est. ff. e. l. item quia sabinus. §. sed si alie.

Versi. nec interest refertur non ad primum casum sed ad superiorem qui loquitur de parte vacante. et hoc ideo dico. quia quamuis idem sit in secundo casu. tamen ratio que hic redditur. ibi ea enim non conueniret secundo casu. vel dic quod ad primum et statim cum fit institutio intelligitur pars vacare. et fa. ad hoc. ff. e. l. quo loco. i. responso.

Videamus. Pars hereditatis

tis p testōrē ñ distributa. accre/
scit hr̄dibus p portionib⁹ hr̄di/
tarius. Jdē ecōtra. si testōr plus
distribuit q̄ sit i hr̄ditate. tūc cui
libet hr̄dū decrescit. p rata. h. p
mo ꝛ si plures vncie q̄. xii. sint di
stribute. ꝛ ali⁹ sit isti̅tut⁹ sīn pte
transit ad dispōdiū. h. d. Di
spōdiū siue dr̄ pond⁹ siue hr̄di/
tas in. xxiiii. vncias diuisa. sic. n.
pond⁹ dr̄ ea q̄ i. xii. diuidit. ꝛ tri
pōdiū q̄ i. xxxvi. ꝛ quadripōdiū
qđ i. xlviii. ꝛ sic de singulis.

Si plures vncie q̄. xii. distri/
bute sint. is q̄ sine pte istitut⁹ ē.
qđ dispōdio decest hēbit. Jdēq3
erit si dispondi⁹ expletus. qr oēs
ptes ad asse3 postea reuocant̄. q̄
uis sit pluriū vnciar̄.

Hl. Jdē erit. s. qđ diximⁿ si
qs expleto asse fuit istitu
tus hr̄s i dicta vocat̄. vl' ñ exple
to asse i vacātē ptē vocat̄. vt. s.
eo. ptibus. vel transcēdēte vsq3 i
vacātē vsq3 ad dispōdiū. vt. s. e.
pr. rñso. Jdē ē et si dispōdiū sit
expletū. ꝛ l3 i. l. cū q̄stio. C. ō le/
ga. dr̄ ñ fieri transitū ad dispon/
diū vel tripondiū. s3 tm̄ videri
adimi p̄io. q̄tū ɔfert̄ fo. s3 disti
gue. aut voluit testōr excedere as
se3 vel dispondiū q pōt. vt. s. e.
§. nō aūt. ꝛ ita hic intelligit̄. aut
voluit. ꝛ tūc hēat locu3 lex ɔ̄ria.
Jtē ꝛ tūc qñ dubiū similit̄ h3 lo
cū. l. cū qđ. alii dicūt hāc corrigi
p illā. Partes reuocant̄ ad
asse3. hr̄ditas. n. ñ iō auget̄ q̄ in
plures diuidit̄ vncias sicut ꝛ li/
bra. l3 p solidū vl' aliū numerum
diuidat̄. ꝛ iō quotā ptē qs d3 hēre
in dispōdio. totā pōt hēre ptem
de asse vt hic ꝛ. ff. eo. l. ex vncus.

Heres ꝛ pure. Heres
pōt institui. ꝛ pu
re ꝛ sub ɔdi. nō aūt ex certo tpe.
vel ad certū tp̄s. si tm̄ ita institua
tur. valet institutio tāq̄ pura. vi
ciata tali adiectiōe. h. d.

Hl. Jn diē incertū qs pōt in
stitui hr̄s. puta cū ip̄e po
tuerit cape ex testō vel cū ip̄e mo
riet̄. vl' cū tici⁹ moriet̄. ff. eo. l. in
tēpus. ꝛ. l. q filio. i. rñso. ff. de li.
ꝛ pos. l. filius a pr̄e. i. rñso. ꝛ. C.
eo. l. ex̄neū. miles aūt pōt ēt ex̄/
neū ex certo tpe. vel i certū tp̄s i
stituere. vt. ff. de mil. tes. l. miles.
ꝛ fa. adhūc. §. ff. e. l. hr̄ditas. ꝛ re
gula act⁹. ff. de re. iur. nō loquit̄
de hoc actu. s. factiōis testamēti.
vñ interp̄tādū ē. vt magis va/
leat q̄ peat vt. ff. ō re. du. l. quod

Impossibilis. Condi/
tio impossibil'
in vltimis voluntatibus non vi
ciat. h. d.

Jmpossibilis ɔditio i institu
tionibus ꝛ legatis. nec nō fideicō/
missis ꝛ libertatibus pro nō scri/
pta hētur.

Hl. Cōditio ipossibilis trib⁹
mōis pōt dici vl' natura
vt si celū digito tetigeri hr̄s esto.
vt. j. de iuti. stip. §. impossibilis.

Jtē de iure. vt si p̄re3 ab ho/
stibus nō redimeris vel filios. na3
hoc facere nos non posse p̄sumit

iuš vt.ff.de ꝯdi.insti.l.ꝯditões.
⁊.l.filius.⁊ in his duabꝰ hꝫ locū
illic.§.ipossibilis. Jtē de fcō.vt
si montē aureū dederis hr̄s esto.
⁊ eo cāu nō valet instō vel liber/
tas.cū nec aīus dādi fuerit iuris
ꝓsumptiōe vt.ff.de statu lib.l.cū
hr̄des.§.i. Jtē ē quarta ipossi
bilitas ꝑꝑ ꝑplexitatē q̄ viciat vt.
ff.de ꝯdi.insti.l.si ticiꝰ.⁊ vide.j.ð
lega.§.si. Jtē fa.ff.de le.i.l.si mi
hi.§.i.⁊.ff.de ꝯdi.insti.l.i.

Jn ꝯ̄ctibus nō hꝫ locū ꝙ hic
dr̄.qꝛ in illis impossibilitas vi/
ciat.vt.j.de inuti.stip.§.si ipos/
sibilis ⁊.ff.de ac.⁊ ob.l.nō oluꝫ.
⁊ rō dīe ē favoꝛ vltime volūtatꝭ.

Si plures. Ad veritatē copulatiue requi
rit implemētū vtriusqꝫ.ad ṽifi/
catiōem vō alternatiue sufficit ve
rificatio alterius.h.d.

Si plures ꝯditiōes in institu
tionibꝰ asscripte sunt.si qdē ꝯiū
ctiꝫ.vt puta si illud ⁊ illud factuꝫ
fuerit oībus parēdū ē.si separiꝫ.
puta si illud aut illud factuꝫ erit
cui libet ꝯditiōi obtēpare satꝭ est.

Gl. Hic.§.intelligi debꝫ in ꝯditione ꝑtātiua.puta si
x.dederis vel in ꝯdi.mixta.vt si
iueris romā.ff.eo.l.seruus.§.pu
to generaliter.si aūt casualis.⁊
tūc sufficit primā existere vt.ff.ð
ꝯdi.insti.l.si plēs institutiones.
Additio.sꝫ doc.mirant̄ de ista
glo.ꝙ hūc tex.sic restringit.⁊.d.
l.si plēs nō dicit.id ad qð eā alle
gat gl.vn̄ intelligūt glo.verum
dicere in legatis vt.j.

Qð hic in institutōe dr̄.idē i
legato seruat̄.sꝫ si indiuersis ꝑti
bus testamēti iserat̄.nouissime dꝫ
obtēperari.sꝫ in libertate directa
cui libet obtēperare sufficit.vt.ff.
de ꝯdi.⁊ de.l.sub diuersis.in fi/
deicōmissaria nouissime.vt.ff.ð
ꝯdi.⁊ de.l.ꝑ fideicōmissū.⁊.l.ꝙ
traditū ſm Jo.⁊ facit ad hūc.§.
ff.de ṽ.ob.l.si ita qs stipulet̄.

Hii quos. Etiā peni/tus ignotꝰ
⁊ quē testōꝛ nūꝙ̄ vidit pōt heres
institui.h.d. Hii quos nūꝙ̄
testōꝛ vidit hr̄des institui pn̄t ve
luti si fratris filios peregrinatos
ignorās qui ēēnt.hr̄des institue/
rit.ignorātia eniꝫ testantꝭ i vtilez
istitutōeꝫ n̄ facit. Gl. Peregri
natos itellige.s.visitātes limina
sancti Jacobi vel sancti petri.ali
ud.si eēt ꝑegrinus.i.deportatus
tūc eniꝫ institui non pōt.C.eo.l.
i.⁊.ff.e.l.sꝫ si in ꝯdi.§.solemus.

Jtē sunt ⁊ alii qui n̄ pn̄t insti
tui hr̄des.nec hēre ꝯmodū ex te/
stamēto.quos notaui.j.de lega.
§.legari.

De vulgari substitutiōe.

Gl. Supra ti.px.dictuꝫ ē de institutionibꝰ ꝑmis nunc
de secūdis q̄ substitutōes dicunt̄
q̄ ꝑio gradui vel alii fiūt vt.j.e.
i ꝑñ.⁊ qꝛ vulgaris ē magis cōis.
qꝛ ⁊ a quolibꝫ.⁊ cuilibꝫ fieri pōt
⁊ iō ð vulgari ꝑmittit. Additō

ſm doc.i rubrica.ff.eo.pricipalis diuiſio ſubſtitutionum ē duplex vna dirctā.alia fideicōmiſſaria di recta dicit.qñ p manus ſuas accipit ⁊ nō p manus altius.ſecus i fideicōmiſſaria.fa gl.i.l.eā quaꝫ. C.de fideicon.⁊ directa diuidit in alias qnqꝫ.ſ.vulgarē i pupillarē.exemplarē.breuiloqꝫ.ſiue reciprocā.⁊ ꝯpendioſam.de qbus oibus i locis ſuis videbit.

P Oteſt qs. Teſtōꝛ i teſtō poteſt facere plures gradus hꝛ̄dūꝫ.vt puta ſi ille heres nō erit ille heres eſto.⁊ deinceps inq̄tū velit teſtōꝛ ſubſtituere pōt.⁊ nouiſſimo loco i ſubſidiuꝫ.ſeruum inſtituere pōt.h.d.

Hl. Subſtitutio directa ñ fit in alia voluntate q̄ꝫ in teſtamēto vt i codicillis vel aliqua alia.vt directo valeat.ſicut nec iſtitutio in alia volūtate q̄ꝫ i teſtō fieri pōt.vt.j.ō codi.§.pe.⁊.C. de codicil.l.hꝛ̄ditateꝫ.fit tñ i codicillis ex certa ſcia.vꝫ cū credit codicillari.⁊ vere codicillat.vt per fideicōmiſſuꝫ ſaltē admittat directo ſubſtitutuſ i codicillis.vt ff.ad treb.l.ſceuola.§.rñſo.niſi teſtōꝛ putaret ſe facere teſtm̄.⁊ faceret codicillos quos tñ nō deſtinaſſet facere tñ id qd̄ fecit non valet iur̄ teſtamēti.ſꝫ iur̄ codicilloꝝ.tūc ſubſtitut⁹ i his.nec directo nec p fideicōmiſſuꝫ admittetur.vt.C.de codicil.l.i.⁊ fa.ff. eo.l.pōt. Additio.nō ergo ꝙ ſi fiat ſubſtitutio directa i codicill' obliqueat.ēt p q̄cūqꝫ verba fiat vt pꝫ in.d.l.ſceuola.⁊ ibi dr̄.ꝙ ex benignitate talia verba directa trahunt ad fideicommiſſum ita bar.⁊ doc.in.l.vbis ciuilib⁹ ff.de vulg.⁊ pu.⁊ ibi vide nō gl. ad hanc materiaꝫ. Grad⁹ hic dicunt ad ſimilitudineꝫ graduū materialiū q faciūt ſcalas.ſic dr̄ ⁊ gradus ꝯſanguinitat̄.ff.ō gradi.l.iur̄cōſultus.§.gradus.

Nouiſſimo in ſubſidiū pōt iſtitui ſeruus.⁊ nō i alio q̄ꝫ nouiſſimo loco.cū.n.ipſe ſuus oīo eē hꝛ̄s ꝯpellat.vt hic ſubicit.⁊.j.ō hꝛ̄.quali.⁊ dif.§.i.pꝫ ſuū añ aliū qui eēt ſubſtitutus ñ admitti vt. C.eo.l.poſt aditā. Additio hec ē gl.q̄ ſemp allat ꝙ lꝫ datio ſubſtituti vulgaris tollat ſuitatē i filio ⁊ faciat ipuꝫ volūtariū.vt hꝛ̄ in.l.ſi filius h s.ff.de li.⁊ po.⁊. l.ſi filius qui pr̄i.ff.eo.ñ tñ tollit neceſſitatē in ſuo qꝛ q̄uis ſuo detur ſubſtitutus tñ oīo ē neceſſarius hꝛ̄s.velit nolit.vt hac glo. Talis ergo ſubſtitutio fcā ſuo i caſu ipotētie ⁊ nō volūtat̄ intelligit fa.l.iii.C.de hꝛ̄ inſti.⁊.j.e. §.fi.qd̄ bñ nō. Additio māꝫ vulgaris ſubſtitutiōis pōit ple. bar.in.l.i.ff.eo.⁊ ange.hic.⁊ dr̄ vulgaris.qꝛ a quolꝫ.⁊ cuilꝫ fieri pōt ſm azo.in rubrica.⁊ bar.i.d. l.i.⁊ eſt triplex.ſ.expreſſa.tacita. ptim expreſſa ptim tacita. exp̄ſſa fit vbis exp̄ſſis puta ſi tici⁹ hꝛ̄s ñ erit.ſ.qꝛ noluerit.l'qꝛ ñ potuerit

talis sit hr̃s. ⁊ ē aliqua exp̃ssa in genere. aliqua i spē. aliqua ē exp̃ssa singularis. ⁊ oia hec vide lati⁹ p ang. hic. Tacita vulgaris que ɔtinet i expressa pupillari. vt. l. iam hoc iure. ff. eo. Partim taci/ta ptim exp̃ssa. qñ in vno cāu ex p̃mitt. s. si hr̃s nō erit q: nō voluerit ⁊ in alio ē tacita. ⁊ trahit ēt ad tacitū. vt. l. gallus. in prin. ⁊. §. ⁊ quid si tm̃. ⁊. l. fi. fm vnū itellectū. C. de insti. ⁊ sub.

Et plures. Possunt plures in locū vnius. ⁊ vnus i locū pluriū. ⁊ singuli singul'. l' oēs inuicē substitui. h. d. Add. nō q hic cadit materia substōnis breuiloqui. ⁊ hic ponit p ange. vñ vocat breuiloqua l' recipꝛoca q̄i repetita. de vno. n. i alio repetit. l. iā hoc iure. ff. e. ⁊ dr̃ breuiloqua. q: breuibus verbis fit vt nōt gl. in. l. lucius. ⁊ ibi bar. ff. e. Et fit hec substō p verba. vos iuicē substituo ⁊ multa alia verba vt hic p ang. Qñq3 reciprꝛoca cōtiet duas pupillares tm̃. vt qñ fit duobus ipuberibus exhēdat. vt. j. ti. i. §. nō solū. qñq3 duas fideicōmissarias tm̃ vt si fiat in codicill'. vt. l. sceuola. ff. ad treb. qñq3 quatuoꝛ duas vulgares ⁊ duas pupilla/res. qñ fieret duob⁹ ipuberib⁹ istitut ⁊ i p̃ite ɔstitut. vt. d. l. iā hoc iur̃. qñq3 ɔtiet. vi. vl' ēt. viii. vt. si dico filios meos ipuberes istituo. ⁊ eos iuicē substituo. si decesserit i pupillari etate. l' al' qñcū q3 i demētia. l' al' qñocūq3 inuicē substituo. nā tūc ɔtiet duas vul/gares. duas pupillares. duas exēplarias. ⁊ duas fideicōmissarias.

Et si ex disparib⁹. Instituti i uicē substituti easdē ptes videt h̃re i substōe. quas i istōe nisi testōꝛ alr̃ disponat. h. d.

Hi. In hoc. §. tres erāt istituti i dispib⁹ ptibus. puta vn⁹ i sex vncus. ali⁹ i quatuoꝛ. a/lius in duas. ⁊ deinde inuicē substituti. nā si ñ adeat istitut⁹ in sex vncus quatuoꝛ accrescūt istituto i quatuoꝛ. ⁊ due istituto i duob⁹ vt hic. ⁊. ff. eo. l. si ex testō. ⁊. l. si plures. ⁊. C. e. l. i.

Add. Quod hic dicit verū est si nominibus appellatiuis substituti sunt. Secus si per nomia ꝑpria. vt. l. nōnūquā. ⁊. l. quod. ff. ad treb ⁊ ibi gl. ⁊ bar. Et ēt limitat eē verū nisi aliud appare/at p cōiecturas. vt. ff. de re. dub. l. verum. §. fi.

Sed si instituto. Si institutus fuerit coherendi substitutus. ⁊ demum tertius institutus. substitutus admittit ad partes vtriusq3 neutro istitutoꝝ adeūte. h. d.

Additio. No. ibi ad vtran/que partem q hic videtur casus q substitutus etiam in parte coheredis admittit vt substitutus. ⁊ non per ius accrescēdi. ⁊ sic admittitur per substitutionem vt hic. Et est casus in lege si ticius. ff. eodem.

Gl. In hoc. §. ticius et seyus sunt instituti hr̄des. et seyū ticio substituit. et meuiū seyo substituit. prio ticius deide seyus repudiauit. admittit ergo menius ad ptem vtriusqȝ hr̄dis. vt hic. et. ff. eo. l. si ticius et. l. cohr̄di i pri. Iste ergo meuius in cāu huius. §. vtrāqȝ ptem sine distinctiōe hēbit. ponit itaqȝ gl. varios intellectus. qdā dixerūt sine distinctione. i. nō distincto. an fuerit vulgaris an pupillaris. et que fuerit prio fcā. s. institutio an substitutio sȝ hec expositio reprobatur. qr hic loquit solū de vulgari et mēs lr̄e ē q iste meui⁹ habȝ vtrāqȝ ptem iure substitutionis vulgaris. Additio saluo semp meliori iudicio credo q mēs huius tex. fuerit dū dicit sine distinctōe. q ex quo iste meuius fuit solū seyo et sic i pte substitut⁹. videbat ergo q vtroqȝ repudiāte deberet solū hēre ptē iure substitutōis et aliā ptem iure accrescendi. dicit ergo tex. q vtrāqȝ ptē sine distinctiōe. i. sine diuisione. iur̄ substitutōis hēbit. cogitabis.

Si ser uū. Si substō vulgaris facta fuerit suo alieno. quē testōr liberū putabat. substitut⁹ venit ad ptē hr̄ditatis. q̄uis seru⁹ adierit hr̄ditatē iussu dn̄i. h. d. Additio casus i hoc. §. tal' ē qdā testōr. īstituit sibi q̄ndā pe. hr̄dē credēs ipȝ fore liberū. cuȝ tn̄ in rei veritate erat suus et eidē vulgarit sbstituit meuiū. mortuo testōre apparuit petrū esse suū et sic iussu dn̄i adiuit hr̄ditatē fuit ergo decisuȝ p iperatorē. q iste substitut⁹ dēret admitti i ptem hr̄ditatis. et in reliquū dn̄s petri serui instituti. ē ergo vidēdū quā ptem dȝ hēre iste substitutus et ad hoc declarāduȝ venit gl. in ver. i ptē. Quā ergo ptem dȝ hēre iste substitutus rn̄deo diuidēda ē hr̄ditas i duas ptes. et iterū semis diuidit i alias duas. q̄ sunt due quarte totius et vnā harū pticularū hȝ dn̄s istitu/ti. aliā hȝ substitut⁹. vt. ff. de hr̄. insti. l. si pr̄sa. i pri. Quid ergo erit de alio semisse. qdā q sōstitutus ispecta opiōne testōris q credebat seruū fore liberū. et hȝ p se illud generale dictū. s. opiniōem fore attēdēdā. ff. p ēp. l. ii. §. si qs a pupillo. et. ff. de acqr. hr̄. l. is q putat. Alii dicūt q ista semissis dat dn̄o. grāta magis veritate q̄ opiniōe. et hec opio ē va. et p ea facit q vitas inspectāda ē vt. j. d lega. §. si qs rē. Additio nō hic cāuȝ i quo istitut⁹ et substitut⁹ sil' admittunt ɔ̄ regulā. l. q̄diu. ff. de acqr. hr̄. sȝ hoc ɔ̄tigit pp repugnātiā iuris et rōnis. et de ista materia nō hēm⁹ nisi tres textus istū vȝ. et. l. si pr̄. ff. de hr̄. inst. et. l iii. C. de here. insti. Si testōr instituit aliquē quē scit eē suū et dixerit si hr̄s nō erit talē substituo. tūc illa verba si hr̄s nō erit p se. vel si aliū hr̄dem nō effecerit puta dn̄m. sȝ si talia verba dixe/

rit instituẽdo quẽ credidit esse liberũ. tũc intelligit̃. si h̃rs ñ erit. s. ipse p se vel alii cui⁹ iuri postea s̃biect⁹ erit h̃rditatẽ ñ acq̃sierit.

Gl. Quis dĩ scire qd̃ vez ẽ. al'.n. nõ diceret̃ scire nisi sic eẽt. ff. de aqua. plu. ar. l. ii. §. itẽ labeo ait. Dũ hic ĩ tex. dĩ arbitrat̃. subaudi ⁊ vez arbitratur. Quis mõ exñs sui iuris. posset se subiectũ facere. puta si se vẽdi pmiserit ad p̃ciũ pticipã/dũ vel se dederit ĩ arrogatõem.

Est hic colligẽda talis distin/ctio ex tex. q2 cũ h̃rdem aliquez instituo. ⁊ si h̃rs nõ erit substituo aut scio suũ. ⁊ s̃uat̃ qd̃ ĩ p̃o r̃nso dictũ ẽ. aut scio liberũ. ⁊ seruatur qd̃ in tertio r̃nso dictũ ẽ. aut puto liberũ s̃lo. ⁊ tũc subdistinguo. aut p eũ volui. aut nolui aliũ fieri h̃rdem q2 hoc expressi. ⁊ s̃uat̃ mea volũtas. C. e. l. cũ ppositas. aut ẽ dubiũ an per eum volui v̓l nolui alium fieri heredem. ⁊ tũc seruat̃ qd̃ in p2io responso hui⁹. §. dĩ. Si aũt puto s̃uũ cũ sit li/ber hic casus indubitabilis ẽ. q2 talis liber erit heres.

De pupillari substitutõe.

Additio quia non soluz sub/stituitur vulgariter. sed etiaz pupillariter. ideo volens hic tractare de pupillari substitutiõe. po/nit rubricã. de pup. sub.

l Iberis suis. Liberis impuberibus ⁊ in ptãte testatoris exñtibus. põt substitui ñ solũ vulgariter. s3 ẽt pupillarit̃. per quã substitutiõem substitut⁹ efficit̃ h̃rs ipsius pupilli. h. d.

Substõ pupillaris fit si quis dicat hoc mõ ticius. filius meus. mihi h̃rs esto. ⁊ si fili⁹ meus mihi heres nõ erit. siue h̃rs erit. ⁊ prius moriatur q̃ ĩ suam tute/lam venerit. i. anteq̃ pubes fa/ctus sit. tunc seyus h̃rs esto. quo cãu non extiterit fili⁹ h̃rs. tunc substitutus p̃ris heres erit. si vero extiterit heres filius ⁊ añ pu/bertatez decesserit. ipsi filio sit heres substitutus. Moribus ĩstitutũ ẽ. vt cũ eius filii etat̃ sint. in qua ipsi sibi testm̃ facez ñ pos/sunt. parẽtes faciãt eis.

Si qui mẽte captos hñant fi/lios vel nepotes vel pnepotes. cuiuscunq3 sexus vel gradus. liceat eis ⁊ si sint puberes. ad exemplũ pupillaris substitutõis certas p/sonas substituere. sin aũt resipuerint. eãdẽ substitutõem ĩfirmari ⁊ hoc ad exemplũ pupillaris substitutionis. que postq̃ pupillus adoleuerit infirmat̃.

Glo. Nota ex hac l̃ra. tria eẽ necessaria. ad hoc vt pupillaris substitutio teneat. p/mũ vt sit de liberis cui substituitur. nã ex̃neo substitui nõ põt vt ĩ. e. §. extraneo. s̃m q sit ĩpubes. nã puberi nõ põt substitui. vt. ĩ. eo. §. masculo. tertiũ q hñat ĩ potestate. vt in hac l̃ra pbat̃ p ordinez. emancipat̃ aũt non põt sub/

stitui. vt. ff. e. l. ii. §. i. Jtē ē neces sariū q̄rtū vt filii sint instituti vl' exh̄redati. al's nullū eēt p̄ncipale testm̄. vt. s̄. de exhere. l. i. in p̄n. et ff. e. l. i. in fi. vnde nec pupillar̄ valeret. vt. j. eo. §. liberis. et hec oīa similiter in nepotibus oībus seruant̄. si nō sunt recasuri in sui patris potestate vt. ff. e. l. ii. §. po stumus. Alias cū sunt recasuri n̄ valet testm̄. cū in eo casu sint vt eoꝝ testā nō valeāt ēt si ipsi eēnt maiores. Additio de materia istius pupillaris. et alijs substitu tiōibus dicet̄ i glo. magna. in. §. seq. Sꝫ nō q̄ effectus huius sub stitutōis pupillaris ē. q̄ꝛ expressa pupillaris excludit matrē. vt. l. pap̄. §. sꝫ nec impuberis. ff. de in of. te in tm̄ q̄ mater nec legitti mā aliq̄d in bonis filii ꝯsequi po test. vt ibi nō. bar. et doc. et ē tex. et ibi nō in. c. si p̄r de testa. in. vi. Tacita aūt pupillaris cōp̄rehē sa in expressa vulgari. nō admit tit̄ ꝯtra m̄rem. nec eā excludit. vt no. gl. et doc. in. l. p̄cibus circa p̄n. C. de impub. et ali. sub. nec ēt admittit̄ cōtra patrem nec ꝯ auiaꝫ q̄ꝛ in his ē eadē rō sicut in m̄re. ar. l. ii. §. si m̄r. ff. ad treb. Additō nō q̄ hec substitutio pu pillaris corruit plibus mōis p̄rio si testm̄ paternū nō valet quōcū q̄ꝫ q̄ꝛ tūc ēt corruit pupillar̄ ut. l. ii. §. adeo. ff. eo. so ex p̄te pupilli si aliquo mō. p̄ter defectū etat̄ ef ficit̄ intestabilis sa. l. si q̄ram⁹. ff. de testa. tertio ex p̄sona substituti vt. l. si is q. ff. eo. vel q̄ꝛ non vult adire. quarto ex forma substitu tiōis. vt. l. si ita qs. ff. eo. vid̄ gl. j. eo. §. liberis. et bar. et imol. i. l. i pupillari. ff. eo. Nūc tex. dicit q̄ substitut⁹ filio sit heres. subin tellige et nihilomin⁹ ēt p̄ri. vt. ff. eo. l. pat̄famil. et h̄ebit bona pu pilli vndecūq̄ꝫ ēt q̄sita. vt. ff. e. l. si pl'es. §. ad substitutos. nisi in duobus casibus. vt i testō milit̄ et arrogatoris. ff. eo. l. plures. §. si in arrogato et §. ad substitutos.

Quarta tiōe. Exempla ris substitutio fit puberibus mente capt̄ ad 'exē pluꝫ pupillaris. et filio facto sane ment̄ expirat. queādmodū pupil laris cū filius pubescit. h. d.

Additio nō q̄ qcunq̄ꝫ h̄ꝫ fi lios mētecaptos et sic siue p̄r. siue mater pōt exemplarie eis substi tuere. vt hic et l. hūanitat̄. C. de ipu. et sic ē dr̄ia inter pupillareꝫ. et exemplariaꝫ. q̄ꝛ pupil. non pōt fieri nisi ipuberibus et i p̄tāte cō stitut̄. vt. s̄. eo. in p̄n. ista potest fieri puberibus et ēt nō exn̄tibus in p̄tāte. vt est mat̄. d. l. hūanitat̄.

Sl. Jn substitutōe exēplaria p̄nt istitui certe p̄sōe. s. si lii mēte captoꝝ si h̄eant al's f̄res mentecapti al'. possꝫ istituer̄ quos cūq̄ꝫ vellet. vt i. d. l. hūanitat̄.

Mētecapt⁹ vꝫ resipisci q̄n ef ficit̄ sane ment̄ Hec sb̄stitutio vocat̄ exēplar̄. q̄ꝛ ad exēplū pu pillar̄ substōnis itroducta. vnd̄ vt plene de his habeas noticiam

distingue quinqꝫ gn̄a subsˀōnuꝫ. q̄ꝛ alia ē vulgaris. alia pupillaris. alia exēplaris. alia breuiloqua. alia ꝯpendiosa.

Pria. s. vulgaris subdiuidit̄ qꝛ alia expressa que fit verbis negatiuis. vt si hr̄s nō erit ticiꝰ sit hr̄s vt. s̄. pri. Alia ē q̄ fit verbis affirmatiuis ⁊ ē tacita vt hic. vos inuicē substituo. vt. ff. de here. insti. l. cū in testō. §. i. Itē hic qsqꝫ erit mihi hr̄s sit filio meo ipuberi hr̄s. vt. ff. e. l. qui liberis. §. hec v̇ba. Hec vulgaris adita hr̄dita te expirat. C. e. l. post aditā.

Scd̄a aūt pupillaris silr̄ subdiuidit̄. qꝛ alia expressa que fit v̇bis affirmatiuis. vt si hr̄s erit ⁊ i pupillari etate decesserit ticiꝰ sit heres. vt. s̄. pri. Alia tacita. s. si vulgariter tantū pupillo substituat̄. quo casu tacita subitelligit̄ sicut ⁊ sub pupillari tacita vulgaris intellr̄. vt. ff. e. l. nā hoc iure. i prin. ⁊. C. de ipube. ⁊ ali. substi. l. quāuis. Hec pupillaris adueniente pubertate expirat. vt i fi. hꝰ §.

Tertia. s. exēplaris iō sic dicta. qꝛ ad exēplū pupillar̄ vt. s̄. In multis tn̄ drn̄t. qꝛ hec ēt maioribus fit. sꝫ illa tantū impuberibus. Itē vsqꝫ ad certā etatē fit pupillaris. s. vsqꝫ ad. xiiii. ānos i masculo. vel. xii. an. i feia. vt. j. e. masculo. vel ēt minus tp̄s nō maius. ff. e. l. si ita qs substituerit. ⁊ l. i pupillari. sꝫ hec exēplaris in icertū. Itē in hac exēplari certe p̲sone substituūt̄. C. e. l. hūanitatꝭ. i pupillari quilibꝫ pōt substitui.

Quarta āt vꝫ breuiloqua fit ita. s. duobꝰ hr̄dibꝰ institutꝭ vos inicē substituo. ⁊ si ambo pupilli sunt tunc quatuor cōtinet substōnes. ⁊ appellat lex hanc reciprocā substōem. vt. ff. e. l. naꝫ hoc iure. in prin. §. i.

Quita. s. ꝯpēdiosa fit sub his verbis aliquo istituto qn̄cūqꝫ d̄cesserit ille sit hr̄s. ⁊ siquidē hec fiat a milite ⁊ pupillo vel nō pupillo valꝫ iure directo. si morit̄ istitutus. vt. ff. de tes. mi. l. miles ita. §. i. nisi mater sit in medio. quo casu iure fideicōmissi valꝫ si pubes iā factus decedat institutꝰ vt. C. e. l. p̄cibus. Si vero paganus siue nō miles faciat eā. valet iure directo. si morit̄ institutus i ea etate pupillari. si vero postea. tūc aut fit p̲ hec verba substituo illū. ⁊ tūc trahit̄ ad fideicōmissariā. vt. ff. ad treb. l. sceuola. aut p̲ hec te istituo. ⁊ si decesseris qn̄cūqꝫ tibi illū facio hr̄dē. ⁊ hoc nō valꝫ. ff. e. l. verbis.

Pupillaris substitutō expirat postquam pupillus ē effectus pubes. Itē finit̄ arrogatōe ipuberis. vt. ff. de adop. l. nec ei i fi. ⁊. l. senatus. ⁊. ff. e. l. cā. Itē si patris nō fuit hr̄ditas adita. vt. ff. e. l. si pupillaris. §. sed si ex asse. Itē si nascet̄ posthumꝰ testatori ff. e. l. pr̄ filiū. Itē p̲ scd̄m testm̄ qd̄ tn̄ valꝫ. ff. e. siquis eū. §. fi. Itē si testm̄ p̄mū rūpat̄ p̲ querelā i totū. aliud si p̲ p̲te. vt. ff. e. l.

istõe. ⁊ de iof. tes. l. pap. §. s3 nec ipuberis. sed ꝯtab. bo. pos. mota nõ facit pupillarẽ substõem cessa re. q2 vbi nõ tractat̃ ꝺ uiribus te stamẽti. vt. ff. e. l. ex duob⁹. §. fi. ⁊ ꝺ inof. te. l. filius. §. i.

Igitur i pupillari. Facta pupillari substõe censent̃ duo testã. vel vnu3 dua rũ hereditatũ. h. d.

Glo. Substõ pupillar̃ quo ad qd dr̃ duo testã. q2 a duobus fit. nã istituit̃ hr̃s duo bus pr̃i. s. ⁊ filio. Itẽ duarũ hr̃ ditatũ. Unũ vero dr̃ q2 ab vno factũ. ⁊ fa. ad hoc. ff. e. l. patris ⁊ filii. ⁊. ff. ꝺ ꝯdi. ⁊ de. l. hec scriptu ra. ⁊. ff. de bo. pos. fm tab. l. si ita scriptũ. §. fi ⁊. l. vt bonorũ.

Sicut qs. Põt pr̃ face re substõnẽ pupil larẽ filio. sepatu3 clausa3 ⁊ signa tã. ⁊ disponere ꝙ nõ apiat̃ viuo filio. que dispõ val3 ẽt si nõ fue rit ꝑ se ita clausa ⁊ signata. h. d.

Add. nõ hic ꝙ aliqñ lex ꝯsu lit. nã multiplex ẽ legis virtus. vt. ff. de. ll. l. legis virt⁹. ⁊ qd ibi nõ. Nota ꝙ q̃uis quis hẽat bonũ ꝯsiliũ nõ tñ tenet̃ illud se qui. Et ergo qñ testõr mãdat fa cere tutori cũ ꝯsilio ticii ꝙ d3 cõ siliũ requirere l3 nõ cogat̃ illud sequi. vt. l. ticiũ aut meuiũ. i pri. ff. ꝺ ad. tu. ⁊ nõ. bar. late i. l. i. §. si plures. ff. de exerci.

Gl. Formidolosus. i. multi formiter dolosus. vel idẽ ẽ ꝙ timidus. Ordo in substõe pupillari suandus ẽ. vt pr̃o insti tutio. scd̃o vulgaris substõ. tertio pupillaris fiat vt. ꝯ. e. ti. in prin.

Linũ hic appellat ipsã cordu lã que fit de lino. vt videmus fie ri in lr̃is dñi pape. i quibus cor dulis testi apponebãt̃ septẽ sigil la de cera. Jõ dicit ꝓprio lino. q2 si de alieno vendicaret dñs ⁊ ꝯsiliũ legis nullũ eẽt.

Add. Ja. ⁊ Pe. dicũt ꝯtriu3 ad similitudinẽ tigni iniuncti. q2 nõ põt vẽdicari ꝓpter publicam vtilitatẽ ne vrbs deformet̃ ruis vt. ff. ꝺ rei vẽ. l. in rẽ. §. tignũ. sic nec carta. nec cera nec linum. ex quibus factũ ẽ testiñ ne tollat̃ copia ꝓbõnis. q2 sicut vertit̃ pu blica vtilitas in vno sic in alio vt l. qm̃. C. ꝺ hr̃ti. Uel dic pro prio. i. sepato ab aliis ptibus te stamẽti. Et substitut⁹ ignorabat an pp se fieret talis ordinatio an pp aliũ. q2 alias forte magis insi diatus fuisset.

Illud palã ẽ. non iõ min⁹ va lere substõem ipuberis filii ꝙ in eisdẽ tabulis scripta sit. quib⁹ si bi quisq3 heredẽ instituisset quã uis hoc pupillo periculosu3 sit.

Add. Et sic nota ꝙ illud qd̃ prius dixit ꝺ consilio dixit nõ ꝺ ꝓcepto.

Non solũ. Substõ pupil laris põt fieri nõ so lũ filio istituto s3 ẽt exhr̃dato. ⁊ veniunt in ea oĩa bõa pupilli vn decũq3 quesita. qd̃ locũ h3 ẽt in posthumis. h. d.

Gratiosis sepi⁹ võat᷑ ⁊ legat᷑

Hi. Miles ex priuilegio pͦt substituere filio emãcipato pupillariter ⁊ tũc i eo nõ hꝫ locũ iste tex. qꝛ ad substitutũ nõ trãseũt nisi bona q̃ obuenerũt pupillo a pr̃e. vt.ff.ð tes.mi.l.miles.§ exhr̃dato. ⁊ sic ne miles hẽat duo priuilegia simul sicut ẽ ei idultuꝫ vt emãcipato possit sbstituer̃ pupillariter. sic ei tollit᷑ ne i aliis q̃ꝫ i bonis suis. ar.ff. de iureiu.l.euꝫ q i prin. Substitut⁹ ð quo hic nõ pͦt grauari aliquo legato ẽt i ea re q̃ pupillo fuit relicta. vt.C. ð le.l.cũ q̃dã. Sꝫ ipse exhr̃datus i re sibi relicta grauari pͦt. vt.ff. e.l.cohr̃di.§.cũ filio i fi. Et nõ. hunc.§.hodie nõ posse hẽre locũ. nisi talis sit ipubes q possꝫ eẽ igratus vt ꝓximus pubertati vt nõ.s̃.qui.mo.tes.ifir.§.itẽ si in seruitutẽ.al'nõ pͦt exhr̃dari. vt. C.ð inof.te.l.siqs i suo.§.legis.

Liberis aũt. Nõ pͦt pr̃ filio suo sbstituere pupillariter nisi prius sibi faciat testm̃. ⁊ si nõ valꝫ testm̃ patris ñ valꝫ dcã substõ.h.d.

Add.nõ q̃ꝫ iste tex. sꝑ ad hoc allegat᷑ q̃ꝫ pupillaris substõ appellat᷑ pupillare testm̃ Et ẽt sꝑ ad h̃ allegat᷑ q̃ꝫ pupillaris substõ appellat᷑ pupillare testm̃. ⁊ tale testm̃ ẽ ps ⁊ sequela pr̃ni testi. ⁊ sic sequitur paternũ testm̃ vt accessoriũ. ⁊ rupto paterno testõ ⁊ sic pricipali rũpit᷑ ⁊ accessoriũ. fa.l.q̃ꝫ principale.ff. de reg. iur.

Hi. Hic nõ qꝛ si filiũ exheredat cui substituit prius sibi deinde dꝫ facere filio testm̃. si ãt eũ instituat. tũc vel ante l'post valꝫ instõ vel substõ. vt.ff.e.l.ii. §.prius.⁊.§.sꝫ ⁊ siqs.⁊.§.fi.

Hic.§.fallit i milite qui pͦt substituere pupillo lꝫ sibi nõ faciat heredẽ aliquẽ. vt.ff.ð vul.substi.l.ii.§.qsquis. Si testm̃ patris nõ valꝫ nec valebit substõ pupillaris. ⁊ hoc siue fuerit nullũ a pricipio. vt qꝛ fili⁹ ꝑterit⁹.ff.e.l. siquis eũ i fi. vel alias nõ valet a pricipio. qꝛ multe sũt cãe quibus testm̃ nõ valꝫ.ff. de iniuſ.rup.l.i. Idẽ ẽt si ex postfacto rũpat᷑ i totũ.s.testamẽtũ patris .secus si ꝓ ꝑte tantũ.qꝛ tũc substõ remanet vt.ff.e.i substõe.⁊.ff. de iof.tes.l. pap̃.§.sꝫ nec. Itẽ hec sũt vera si iure ciuili expugnat᷑ testamẽtuꝫ. secus si iure ꝑtorio.s. ꝑ ꝯtabu.qꝛ remanet substõ.vt.ff.e.l.ex duobus.i fi.⁊.l.se. nã pretor nõ pͦt facere eẽ nec desinere heredẽ. vt j.de bo.pos.§.quos aũt.

Itẽ nõ hic q̃ꝫ de alienis rebus quis testat᷑. vt pater de bonis filii.sic ⁊ alias.ff. de do.inter vi. ⁊ vxo.l.cũ hic.§.si miles.⁊.ff de iniuſ.rup.tes.l.siqs filio.§.sꝫ ⁊ siqs filius. Est ⁊ alius casus ſm quosdaꝫ.C. de se.nup.l.feie.§.fi. Sꝫ de iure cõi aliter ẽ. vt.ff. de testa. l.ei⁹ qui.§.i.⁊ de codicil.l.ꝯficiũtur.§.si post.

Singulis. Pupillaris sub

stitutõ põt fieri singulis pupillis vel ei qui vltimus morief.h.d.

Add.nõ q testo; substituẽdo pupillariter singul.nullus põt ab intestato succedere. imo quilibet hʒ suum substitutũ. ⁊ tũc hʒ locũ substõ cũ dicaẽ testamẽtũ filii vt §.igiẽ.s̃.eo.Et diciẽ cũ illo testamẽto pupillari decessisse.vt.s̃ proxi.§. Itẽ nõ q eo ipso q pr̃ substituit vltimo morienti videtur inter eos cõseruasse ius legittimarũ hereditatũ. ⁊ per q̃ñs vnus frater succedit alteri fratri p̃mortuo ab intestato.Et de cõiecturata mente testantis excludit substõem pupillarẽ vltio morienti factaʒ. fa.l.cum acutissimi C.de fideicõ.⁊.l. vel singul'.ff.e.

Itẽ nõ q substituẽs vltio morieti non videẽ vltimũ substituere prio.sʒ ltimaʒ successionem conseruare. Et iõ iste.§.allegaẽ per glo.singu.in.l.lucius.la.ii.ff de here.insti.q p illa verba si decesserit sine liberis.liberi nõ videnẽ substituti.sed ius ltimaruʒ hereditatũ cõfirmaẽ.

Hl. Põt eẽ q quis habeat plures filios ⁊ omnes impuberes.⁊ tunc aut cuilibʒ substituere vult ⁊ poterit.aut vult sb̃stituere vltio loco morẽti.⁊ hoc ẽt poterit vt hic.⁊.ff.e.l.singul'. prio cãu vno moriẽte deferẽ sua portõ iure ltimo vʒ per legẽ.xii. tab. ad frẽs vt hic ⁊.j.d̃ le. agn. suc.§.i. Et lʒ ex eo q vltio morieti substituit.videreẽ eos inuicez substituisse vsqʒ ad vltimũ.⁊ ita iure substõis magis q̃ ltimo inter eos succedi videreẽ.vt.ff.d̃ le.iii.l.ticia seyo.§.fi.tñ casus illius.§.differt ab isto q; ibi vltra hoc q substituit vltimo morienti dixit q vellet q non alienarẽt illud quod eis testato; reliquit.⁊ ex hoc diciẽ ibi iure substõis succedere non ex hoc quia vltio tantum substituit. vt.ff. deleg.iii.l. is qui.in fi.

Additio. Dicit Barto. in dicto.§.fi. qui incipit seya. q si iste vltimo institutus eẽt grauat[9] per substõnem restituere totã hereditatem opʒ q tota hereditas ad nouissimuʒ perueniat.l. deniqʒ.§.interdum.ff. de pecu.leg. ⁊ hoc non posset esse nisi essent inuicem substituti. nimirum ergo si in illo casu testato; videtur inuicem substituisse.sed hic nõ substituit in tota hereditate.sed solũ in pte vltio moriẽti.

In isto.§. facta fuit substitutio vltimo morienti his verbis. qui ex liberis meis vltimo morieẽ ei tici[9] heres esto.

Additio. Nota q in isto.§.i primo casu dicit q si testato; cuilibʒ ex pupillis suis substituere vult potest. Dic quod istud est verum etiam si sit vnica oratio. puta ticio seyum. ⁊ gayo sticum substituo. quia quando vnicuique est substitutus assignatus de per se.licʒ sint coniuncti coniunctõe verbali.tamen non erit vn[9]

alteri substitutus. Quod fa. si testator dicit. filiabus meis lego cētū pro qualibet. qꝛ lꝫ sint ꝯiuncte ꝯiunctiōe verbali tñ. qꝛ q̄libꝫ ad sua cētū. ꝛ sic ad diuersaꝫ rē vocaꝭ nō hꝫ locū inter eas ius accrescēdi. vt est text. ꝛ ibi. hoc nō. bar. in. l. huiusmōi. §. q̄bꝰ ita. ff. dele. i. qđ singulariꝭ tene mēti. qꝛ quotidianum.

Substi tuiꝭ aūt Substitutio pupillarꝭ. pōt fieri istis verbis generalibus q̄sq̄s mihi hr̄s erit. quo casu vocanꝭ ad substitutōem scripti. pro ea pte pro qua vocanꝭ in institutōe. h. d.

Glo. Per ista v̄ba. q̄sq̄s mihi hr̄s erit ꝛc. ñ vocanꝭ q̄ effectu hr̄des sunt. ꝛ ꝯmodū hr̄ditaꝭ ꝯsequūtur. vt pr̄ vel dn̄s qui sunt hr̄des p filiū vl̄ seruū. sꝫ tm̄ illiq ex scripꝭ a legi pñt ꝛ idē dicas de hr̄de hr̄dis. vt. ff. eo. l. cū filio ꝛ. l. liberis. §. hec v̄ba. ꝛ. l. seq. Presumiꝭ q̄ qualiter dilexit testoꝛ istitutos i institutōe eq̄liter vel iequalr sic ꝛ i sb̄stitutōe p̄suniꝭ dilexisse vt h. ꝛ. ff. e. l. si pr̄ ꝛ. s̄. ti. i. §. si ex disparibꝰ

Masculo. Pupillaris substō expirat adueniēte pubtate. h. d.

Masculo vsq̄ ad decimū q̄rtū ānuꝫ substitui pōt feie vsq̄ ad duodecimū ānū. ꝛ si hoc tēpus excesserit. substō euanescit. Additio ꝛ sic nō. q̄ oꝫ q̄ excedat. ꝛ sic nō sufficit q̄ sit icepta vltia dies. vt i testō vt. l. q̄ etate cuꝫ ibi nō. ff. đ testa. qꝛ ibi fauoꝛ testi. ꝛ similiter hic ē fauoꝛ pupillaris substitutiōis ꝛ sic testamēti pupilli.

Glo. Qđ hic dr̄ q̄ substitutio euanescit. intelligiꝭ iure directo. ñ tñ in testō iueniātur aliqu a verba fideicōmissi valebit iure fideicōmissi vt. C. de fideicō. l. si fr̄. Additio de hoc videbiꝭ. j. prox. §. vbi qñ valuit a pricipio iurꝭ directo an obliqueꝭ

Extraneo. Extraeno vel filio puberi ñ pōt fieri substitutio directa post aditā hereditatē sꝫ solū p fideicōmissuꝫ pōt grauari de hr̄ditate alti restituēda. in totū vel i pte. h. d.

Glo. Cū testōꝛ dicit. filius meꝰ q̄ñcūq̄ decesserit sb̄stituo ei taleꝫ. ē substō fideicōmissaria. qꝛ v̄bū sb̄stituo cū sit generale v̄bū ꝛ ad directā ꝛ ad fideicōmissariā sb̄stōꝫ pōt trahi ad id qđ ē ei aptꝰ. ꝛ sic ad fideicōmissariā. qꝛ directā ñ hꝫ locū q̄ñcūq̄ decedit ꝛ pbaꝭ hoc. C. de ipub. ꝛ ali. sub. l. p̄cibꝰ. §. si v̄o istō ꝛ. ff. đ vul. sub. l. cohr̄di. §. cū filie. ꝛ. ff. de. ll. i. l. i ambigua. Si aūt testōꝛ dixerit. filius meus quandocūq̄ decesserit. talis heres esto. ꝛ sic vtitur verbis directis. tunc non trahitur ad fideicōmissariam. imo est nulla vt hic in princi. §. Additio. de isto vltimo dicto ē magna altercatio iteꝛ doc. sed tñ pro ista glo. vr̄ hic tex. ꝛ vr̄ cōis.

De istis aūt v̄bis substōnis.

puta directis obliquis ꝛ cōib⁹ vide hic p Ang. q̄ mā longa ē.
De ista materia substōis fideicōmissarie. j. ō fideicō.

Quib⁹ modis tes. ifir.

Usq̄ nunc visū ē qualr testā ꝯfirmanť. sꝫ q̄ nihil adeo firmū qđ nō ifirmeť. vt i auct. ō nup. §. distrahiť. iō restat hic videre qualr testā ifirmanť.

t **Estamentū.**

Aliqn̄ testā iure fcā rūpūtur. aliqn̄ irrita fiunt. Add. de rupto ōtermiat vsq̄ ad. §. alio. ꝛ postea ō irrito. Rūpiť autē testm̄ cū i eodē statu manēte testatore. ipsi⁹ testi ius viciať. puta si quis post factū testm̄ adoptauerit. i. arrogauerit sibi filium p iperatorē eū qui ē sui iuris. aut p pretorē. s. adoptauerit fm nostrā ꝯstōnē eū qui i ptāte pris fuerat testamētū eius rūpiť quasi agnatōe sui hrdis.

Gl. In scđo casu hic loquiť de auo qui adoptauit. vt C. ō adop. l. cū adoptiuis. ꝛ. s̄. ō adop. §. sꝫ hodie. Si testōr prius istū filiū istituisset añq̄ā arrogareť nō rūpereť testamētū p arrogationē postea secutā. ff. ō lib. ꝛ po. l. filio. §. fi. Si ēt fuit exhrdatus filius. ꝛ postea emancipat⁹. ꝛ deide arrogat⁹ tūc n̄ rūpiť. Si āt sit exneus qui postea arrogať. ꝛ tūc rūpiť. ff. de ꝯta. l. nō putauit. §. siquis emācipatuꝫ. Et itellige extraneū ēt nepotē q nō ē in pmo gradu suitatis. al'eniꝫ frustra exheredareť. vt. ff. de v. ob. l. quidā cū filiū. ꝛ de li. ꝛ po. l. siquis posthum⁹. §. si filiū.

Add. in hoc qđ dicit hic gl. de nepote doc. altercanť. Et mihi videť q̄ gl. nō fuerit bene itellecta vel sit corrupta vide doc.

Sicut natiuitate alicui⁹ posthumi pteriti rūpiť testamētū. ff. de iniu. rup. l. i. i fi. cū si. ita etiā agnatōe filii arrogati. Et hoc in testō masculi. secus i testō feie. ff. de li. ꝛ po. l. gallus. §. nūc de lege. vel. q̄ pteritio mris hꝫ p exheredatōe. vt. s̄. ō exhe. li. §. mr. Sed de ioficioso testō agit talis posthum⁹. C. ō iof. te. l. iii.

Posteriore. Testamētū scđm tollit pmū si scđm ē iure pfectū. siue ex scđo adeať hrditas siue nō dūmodo adiri ex eo posset. h. d.

Posteriore testō quod iure pfectum ē superius rūpiť nec interest. an extiterit aliquis heres ex eo posteriore testō an nō. hoc eꝫ solū spectať an aliquo casu existere potuerit. Ideoq̄ siq̄s noluerit eē hrs. aut viuo testōre. aut post morťē ei⁹ añq̄ hrditatē adierit decesserit. aut añ ꝯditōeꝫ sub qua heres istitutus ē. i his casib⁹ prfamilias itestat⁹ moriť. nā ꝛ prius testm̄ nō valꝫ ruptū a posteriore. ꝛ posteri⁹ eque nullas hꝫ

uirecl cū ex eo nemo hr̄s extiterit

Glo. Si scd̄m testamētū cō cordat l'idē ɔtiet cū p mo. tūc s̄m quosdā nō rūpit̄ sed durat primū. vt. C. d̄ testa. sanci/ mus. Sꝫ certe hoc non pōt stare Nam si valꝫ scd̄m nō valet pri/ mū. cū eidē non possit duo testā facere. cū ex scd̄o tm̄ adeat̄ here ditas. Econtra in duabus sentē tiis. naꝫ valꝫ p̄ia ꝛ nō scd̄a ab eo dem ꝛ sup eodē lata. vt. ff. de re iudi. l. iudex. Add. doc. alter/ cant̄ circa hoc. vide q: in hoc qd̄ glo. dicit de duabus sniis sūt di/ uersi. ꝛ Ang. hic plene distiguit.

Nō in hoc. §. cōsiderari non qd̄ ē sꝫ qd̄ eē posset. ꝛ. ff. de here. insti. l. pater filio. i prin. ꝛ. ff. d̄ in iuſ. rup. l. cū in scd̄o. in prin. ꝛ. §. in futurū. Et lꝫ videat̄ ɔ. ff. d̄ li. ꝛ po. l. sꝫ si filius. tm̄ ibi testm̄ se/ cūdū non valuit ēt a principio. hic aūt valuit lꝫ ex eo nō adeatur heredisas. Itē nō q̄ id qd̄ va let rumpit̄ ēt per id quod min⁹ valet. sic. ff. de adi. le. l. legatum. sub ɔdi. §. i.

Si heres morit̄ an̄ dictā he/ reditatē. nec olīꝫ nec hodie trās mittit ad hr̄des. C. de cadu. tol. §. in nouissimo.

Sed si qs priore. Priuꝫ testm̄ iure perfectuꝫ tollit̄ p scd̄m perfectum etiā si i eo sit re certa hr̄s institutus ni/ si in scd̄o asseruerit se velle vale re primū quo casu istitut⁹ i re cer ta oia p fideicōissū restituet. h. d

Ita valꝫ testm̄ in quo ē insti/ tutus heres in re certa. ac si insti tutus eēt in vniuerso. vt. l. i. §. si ex fundo. ff. de here. insti. Bar. in. l. ex facto. eo. ti. ꝛ glo. ꝛ doc. in. l. quotiē. C. de here. insti.

Itē qn̄ quis ē institut⁹ i re cer ta alio nō dato cohr̄de vl'i remo uet̄ mētio rei. ꝛ perinde ē. ac si res illa expressa nō fuisset sꝫ sim pliciter fuisset institutus. d. §. si ex fundo. Itē lꝫ testōr in secūdo testō dicat q̄ vult p̄mū testm̄ va lere. nihilomin⁹ p scd̄m rūpit̄. vt. l. hac consultissima. §. siqs āt C. de testa. q: testōr nō potuit cō ualidare primū q: nō potuit face re quin leges habeāt locū in suo testō. l. nemo pōt. ff. de le. i. ꝛ. l. co dicillis. §. fi. ff. de le. ii. Sed talis expressio volūtatis facit q̄ insti/ tuti in scd̄o videant̄ eē grauati d̄ restituēdo hereditatē institutū in primo. vt hic. ꝛ. l. si quis priore. ff. ad treb. ꝛ ibi glo.

Gl. Nō hic arg. p snia appel latōis q̄ ex ea non ex pri/ ma agat̄. Add. de hoc vide hic ange. distinguentē.

Hic lꝫ ex certa re sit institut⁹ tm̄ totū hꝫ ꝛ ideo rumpit primū testm̄. vt. ff. de here. insti. l. i. §. si ex fundo. In hoc. §. testōr vo luit expresse in scd̄o testō. primū testamētū valere ꝛ non potuit ni si ex iure fideicōmissi. ꝛ scd̄m te/ stamētū corruit. Ex tacita tm̄ vo lūtate que ex scd̄o testō pcipit̄ re manet primū. vt si sic dicā i scd̄o

Jō institúo talē q̄ mortu⁹ ē quē instituerā in prio.nā si testō erraúit remanet prim⁹ hēs ⁊ lega ta ex vtroqȝ p̄stanť.s.a prio.ff.d̄ heredi.institu.l.fi.

Additio. Nota ex glosa qd̄ quando ex prefactione colligitur causa finalis dispositionis. quod tunc si reperiatur falsa viciatur dispositio.quia causa finalis viciat dispositionem si deficiat.l.ii.in fi. cum ibi notať.ff. de donatio. Et idem clarius dicit glosa in.l.fi.ff. de heredibus institu.

Testamentum efficitur rupptum non solum modo hoc expresso sed etiam per arrogationem ⁊ per agnationeȝ. vt supra dictū ē.

Additio. Nota ex textu huius.§.tria. Primum quod per secundum testamentuȝ tolliť primum licet in eo nō sit heres vniuersaliter sed in re certa institutus. Concor.d.l. si quis priore. ff.ad trebel.

Secūdo habes quod institutus in re certa. alio non dato coherede vniuersali in eo testamento licȝ detur in alio habetur loco heredis vniuersalis. Secus autem si esset datus coheres simpliciter vel vniuersalis. vel in quota in eodem testamento. quia tunc habetur loco legatarii. vt.l.quotiens.C.de heredi.insti.

Tertio habes quod institutus in re certa non dato coherede vniuersali habetur vt heres vniuersalis. detracta rei mentione. vt.l.prima.§. si ex fundo.ff. de hē.isti. qꝫ fallit i pluribus casibus. vt ibi per doc.

Alio quoque Per capitis diminutionem testamentum proprie fit irritum.⁋ ⁊ largo modo testamentuȝ ruptum vel iniustum dicitur irritum. ⁊ econtra. hoc dicit.

Additio. Nota quod quando testator capite minuitur testamentuȝ iaȝ factuȝ irritatur. Et sic facit quod quando quis ingreditur religioneȝ. ⁊ sic⁹ capite minuitur. quia transit in potestateȝ abbatis quod testamentuȝ primo factum irritatur. de quo dic vt supra eodeȝ in principio per Ange.

Glo. Etiam minima capitis diminutio facit testamentuȝ irrituȝ. vt infra eodē. §.non tamē in fi.⁊.ff. de iure codicill.l.conficiuntur.§. si post testamentuȝ. Fallit in milite supra de testa.mi.§.pe.

Itē sūt ⁊ alii duo casus i qb⁹ irritať testm̄ ⁊ ēt priuať hēditate ab ites.vt i auť.vt cū d̄ ap. co.§. si qs d̄ p̄dict.⁊.§.si vnū ex penitib⁹. Add.nō illos duos cāus qb⁹ qs priuať hēditate siue ex testō siue ab intesta. ⁊ legara ꝯfuať vȝ qn̄ pr̄ ē captus ⁊ filius n̄ redimit

vel qñ ē infirmus ⁊ per filiũ nõ curat̃. Est ⁊ alius casus filis his in. l. i. ff. de isan. expo. ⁊ cõis opi. doc. ē q̄ nõ ipso iure. sʒ requirit̃ sentētia. p. l. cũ rõ. §. fi. ff. de bo. dãna. Cõmodius ē singulas cãs singul'appellatõibus distin/gui. i. ꝓprius nominibus. ⁊ fa. ff. de supel. le. l. labeo. §. fi.

Non tamē. Testm̃ iur factũ. postea ir/ritũ capitꝭ diminutõe testõris. re cõualescit de eqtate p̄toria. si te/stator tpe morꝭ fuerit ciuis ro/manus ⁊ sui iuris. h. d.

Glo. Cessante ipedimēto õ quo hic testm̃ nõ recõ ualescit. nisi aliquo nouo iudicio volũ tatē primã retineat vt. ff. de sē. tab. l. qui ex liberis. §. testamē ta. Additio secus qñ testm̃ ab iñicio nõ valuit pp defectũ testan tis. tũc. n. impedimēto cessante. ⁊ ex noua volũtate nõ ꝯualidat̃ vt. l. i. ⁊ ibi oio vide bar. ff. de le. iii. Testatore facto seruo. vt q: capiat̃ ab hostibus ⁊ ibi mo/riat̃ seruus. nã tũc valet testm̃ sʒ illud ē pp fictiõem legis cornelie vt. s̄. qui nõ ē. per. fa. tes. §. fi. ⁊. ff. de vul. sub. l. lex cornel'. Ad/ditio dic fm bar. idē, si fuit p p̄n cipē restitutus qñ erat deporta/tus. q: ista duo equiparant̃. fi/ctio postliminii. ⁊ restõ p̄ricipis. vt. l. si qs filio. §. pe. ff. de iniuſ. tes. ⁊ ibi bar. sʒ fictio postliminii ꝯualidat primũ testm̃ ipso iure absq3 noua volũtate. vt. d. §. pe. ⁊. s̄. q nõ ē. p. fa. testa. ita ⁊ restõ p̄ricipis. vt. d. l. si qs filio. §. pe. secus si volũtarie mutet statũ. q: dat se i arrogatiõe. vt. l. q liber. §. testõ. ff. de sec. tab. ⁊ huius est rõ. q: qñ qs inuitus mutat statũ nõ vr̃ mutare volũtatē. secus si volēs. vt. l. fideicõmissa. §. si rex. ff. de le. iii. ⁊ doc. ita transeũt cuʒ bar. ⁊ lʒ hec theorica vr̃ ꝯtra istũ tex. q equerat ista duo. s. dare se i arrogatõem. ⁊ pdere ciuitatem vel libertatē. sʒ põt dici q: eqpa/rant̃ qñ tpe morꝭ adhuc dcã ipe dimēta sunt. secus qñ nõ adessēt. ⁊ ita loquit̃ bar. ⁊ iura sua.

Testõ reconualidato hr̃s de iure ciuili nõ admittit̃ q: testm̃. fuit irritũ sʒ de iure p̄torio põt petere. bo. po. quo ĩspecto nõ po tuit infirmari qđ erat factũ. cuʒ circa talia ius p̄toriũ nõ hēat viʒ vt. j. de bo. po. §. quos aũt.

Ex eo aũt solo. Per po sterius testm̃ imp/fectũ. vel aliã vltimã voluntateʒ nõ solēnē. nõ tollit̃ p̄mũ. h. d.

Ex eo aũt solo nõ põt ĩfirma ri testm̃. q: postea testõr id nolu/erit valere. Diui ptinacl orõ ne cautũ ē. ne alias tabule priores. iure facte irrite fiãt. nisi sequētes iure ordinate ⁊ pfecte fuerit. nã i pfectũ testm̃ sine dubio nullũ ē.

Gl. Nõ. q: bñ dicit ex eo so lo. q: si plus interueniat lʒ nõ sit pfcũm fm. tñ qñq3 rũ/pit primũ. vt in fi. huius. §. dice mus. Ideo testõr noluit testm̃.

valere. q2 dixit volo testamētum qđ feci valere. ¶ Cōtra regulaʒ huius tex. videnť multa ꝯtraria primū. C. de testa. l. sancim⁹. sed ibi hoc euenit nō sola volūtate. ſʒ potius ex cursu decēnii. sm vř ꝯtra. ff. de tes. mili. l. eius militis §. milicia missus. ſʒ ibi primū erat minus solēne iure cōi inspecto. iō facile pōt rūpi. tertiū vř cōtra ff. de iuiſ. rup. l. ii. ſʒ ibi sm. lʒ nō sit pfectū iure cōi. ē tñ pfectū iuř militari vñ rumpit primū. quartū. vř ꝯ. C. de tes. mili. l. hac ꝯsultissima. §. si qs aūt. ſʒ ibi i fo erāt instituti. qui ⁊ al'. ab intestato. successuri erāt. vñ facile rumpiť primū testamētū. i quo extnei sunt instituti. ⁊ facilius admittunť venietes ab itestato. vt ar. ff. đ vul. ⁊ pu. sub. l. si filius. qntuʒ vř ꝯ. C. de testa. l. nřam. ⁊ ad idē. ꝯ. ff. si ta. te. nul. extra. l. i. §. si hřs. ſʒ i istis. ll. plus fecerat testō2. vt rūperet primū. q2 insidit. qđ magis ē. ꝙ si aliud testm̄ facere voluisset. vt ar. ff. de his que in tes. del. l. ii. sextū vř ꝯ. ff. de acqr. hř. l. claudius ſʒ ibi nō valet pmū. ñ q2 ruptū sit a fo. ſʒ q2 hřs institutus i pri̊o nō adiuit ex eo hřditatē vñ nō valet testm̄. q2 hi̇ deʒ nō hʒ. vt. ff. de his qui in te. del. l. pr. nec potuit eā trāsmittere suo heredi adeūdā vt. C. de ca. tol. §. in nouissimo. septiuʒ vř ꝯ. C. de his q. vt indi. l. hřditas. ſʒ ibi dixit talia verba. ꝙ hřs erat indignus vel similia. que plus faciūt. ꝙ si simpliciter diceret nolle testamētū valere. vel ꝙ si scđʒ cepisset facere ⁊ iō ibi recediť a pri̊o vel dic illud. qđ dř hic eē verū de iure directo. vt nō rumpatur primū ſʒ tñ auferť ei hřditas vt ibi cuʒ hoc cogitauerit testō2 vt ar. ff. de ꝯdi. insti. l. qdā in fi. Additio. Nō. ꝙ lʒ testō2 coraʒ. vii. testibus dicat. nō volo tale testamētū meū valere. nō tñ tolliť ⁊ ē rō sm bar. in. l. si iure. ff. del. iii. q2 ista volūtas nō est potens pare viā adeūdi hřditatē. de iuř ciuili alicui. iō ñ pōt tolleř pmū testm̄ vt. l. cū i fo. ff. de i iuſ. tes.

Hi. Nō nihil eē qđ pfectū ñ ē. C. ad fill'. l. cū fillaianuʒ in fi. ⁊ i. l. ii. §. testō. ff. quēad. te. ap. ibi abusiue dř aliqđ. qđ erat nullū iperfectū. ⁊ filř in. l. hac cō sultissima. C. de testa. ibi spāle' est fauore liberoꝝ. vt ibi dř sicut ⁊ aliud ē spāle in eis. vt difficilius rumpat testō2 illud in quo ipsi i stituti sūt vt i aūt đ tes. ipſ. §. pe.

Eadē orōne. Nō valet institutio fcā de impatore. rōne litis quā testō2 hʒ cum alio. siue institutio sit pfecta siue nō. Et lʒ impiuʒ sit legibus solu tū. tñ vult legibus viuer. h. d.

Eadem orōe exp̄ssit nō admissurū se hřditatē eius q litis cā pncipē reliquerit hřdē. neqʒ. tabulas nō legittime factas in quibus ipse ob eā cām hřs istitutus erat probaturuʒ. neqʒ enim ex nuda voce heredis nomen admissuʒ.

neq3 ex vlla scripta. cui iuris au ctoritas desit aliqd adeptur fm hoc diui seuerus et antoninus se pissime rescripserūt. Licet eni i quiunt legibus soluti simus attā mē legibus viuimus.

Gl. Hic reliquit principē hr̄dez. vt duriorē faceret ad uersariū suis aduersarius. q̄ instō ē odiosa. et inuidiosa. ff. de here. insti. l. pe. Princeps nisi solē nitter institutus. nō vult hēre no mē hr̄dis. Priceps vult viue re legibus vt hic. et C. d. ll. l. dig. vox et fa. ff. de le. ii. l. q principi et. l. seq. et. ff. de le. iii l. ex impfecto. et. ff. d iof. te. l. pap. §. si impator.

De inofficioso testō.

Gl. Supra ti. i. visuz ē quali ter ipso iure testā infir mant nūc restat dicere quō per iudicis officiū. i. per sniam iudi cis intētata querela.

Qia plerunq3. Fili⁹ a patre iniuste exhr̄dat⁹. et sine cā a matre p̄teritus pōt in tentare q̄relam inofficiosi testi. et nō solū filiis 3cedit querela 3tra testā parētū. s3 ēt parētibus 3tra testā liberoru3. h. d. Additio no. q mediū 3cludēdi in q̄rela i officiosi testi ē. quasi nō sane mē tis fuerit parēs. sic testādo cōtra officiū pietatis. nā officiu3 pieta tis. hoc dictat. vt filius ab hr̄di tate paterna nō p̄tereat vel ex cludat. q: dr̄ eē quasi debita ēt iure naturali. vt. l. cū rō in p. i. ff. de bo. dā. et no. gl. bar. et bal. ple ne. in. l. ii. C. de iur. et fa. ig. et cō tinuat in filiū dn̄ū. l. i suis. ff. d li. et po. Nota ēt q filius non pōt priuare sua hr̄ditate parētes suos sine cā. qnymo priua ti hn̄t querelā inofficiosi testi. Nota ēt q frater pōt in totū puare fra trē hr̄ditate. l3 exneu3 instituat. dūmō institutus nō sit turpis p sona. nā talis psona turpis p que relā 3cessa3 frē priuaret.

Gl. Exheredatio de qua hic refert ad eos qui ascen dūt p linea3 masculinā et femini nā. s3 p̄teritio refert solū ad femi nā. q: illar p̄teritio pro exhr̄da tōe habet. vt. s. d exhr̄. li. §. mī. si aūt de lica masculina p̄teriret filiū in ptāte testm̄ eēt nullū ipso iure. si emācipatū filiū omitteret valeret. s3 p 3tab. rumpit. vt. s. de exhr̄. li. in prin. et. §. emācipa tos. Hodie tn̄ emancipat⁹ p̄te ritus pōt dicere nullū ipso iure. vt. s. de exhr̄. li. §. noiatim. et. C. de li. p̄te. l. maximū viciū. Ad ditio de hoc tn̄ an filio emācip a to p̄terito 3petat ius docēdi nul lū. an bonor po. 3ta. hodie ē al tercatio inter dos. vide hic.

Querela iofficiosi testi potest agi ab adita hr̄ditate ifra qnquē niū vt. C. eo. l. sancimus. §. fi. et. l. si qs filiū in fi. et. ff. eo. l. pap. in fi. et. C. i q. ca. i ite. res. n̄ ē ne. l. ii.

Querela iofficiosi testi ē q̄dā

petitio ꝓposita ad hoc vt testm̄ rescindat̄. que n̄ ē actio prorsus nec accusatio ꝫ mediū tꝫ. vt qn̄qꝫ actio qn̄qꝫ accusatio dicit̄ q̄rela. vt no.ff.c.l.posthumus.§.si qs.

Parētibus exhr̄daṫ daṫ que rela ꝯtra testm̄ filii ꝛ hoc intelligē in filio pagano emācipato.q꞉ si eēt in ptāte esset testm̄ ipso iur̄ nullū vt.s̄.qui.nō est p.facit tes. in prin.ꝛ fa.ff.eo.l.nā ꝛ si parentibus. Itē secus si eēt miles.q꞉ n̄ subiceret̄ querele.C.e.l.si licet in fi. Additio de hoc tn̄ dic.vt.s̄. de tes.mili.§.i.ꝛ.s̄.q tes.fa.pos. §.fi.Ang. Qd̄ hic dr̄ de sorore ꝛ fratre.accipe in ꝯsanguineis ꝛ vterinis.vel ꝯsanguineis tātū. q꞉ vterini n̄ possunt.C.e.l.fr̄es.

Iste ver.soror aūt.dicit duo. primū ꝙ fr̄.ꝛ soror possunt ager̄ q̄rela.s̄m ꝙ hoc ē verū qn̄ turpes ꝑsone instituunt̄ hr̄des.

Turpibus ꝑsonis.i.īfamib⁹ ipso iure vel ꝑ snīam vel ēt d̄ fcō.

Agentes de fcō ꝛ nō de iure melius facerent si se sumptibus ꝛ ianibus expēsis nō vexarēt vt. ff.codeꝫ.l.i. Nec ob.huic tex.ff. eo.l.postumus.§.si qs ex his.q꞉ ibi nēo repulit agētem repelli tn̄ potuit vt hic. Filii frn̄ꝫ ex hac littera videntur excludi a querela.sed cum hodie vocent̄ ab itest. ꝛ fratribus equiparant̄.forte ꝛ ipsis querela datur vt in aūt.de hr̄.que ab inte.def.ꝛ in aūt.vt fratrū filii.§.relictum que ē.C. de le.hr̄.aūt.cessante ꝛ ar.ff.de i of.testa.l.posthumus in princi. ꝫ rn̄dent qdam ꝙ nō admittitur ad querelam.ꝛ tamen vna cū eo qui pōt agere admittitur ab intestato.vt.C.de inofficiosi testamē.l.fratres.ꝛ.C.commu.de successio.auten.itaqꝫ.vel posset responderi ꝙ admittitur iure diuerso. Namqꝫ frangit querela.ꝛ rumpit.ꝛ filius alterius fratris. cum sit ruptuꝫ testamentum admittitur ab intestato.

Additio nota.ꝙ quādo ē frater etiam nepos ex fratre ꝑteritus.ꝙ lꝫ nepos nō possit rūpere testamētū.sed tamē a fratre rupto per querelaꝫ turpi ꝑsona instituta.succedūt postea ab intestato pariter fr̄.ꝛ nepos sinautē esset solus nepos ex fratre ꝑteritus n̄ haberet querelā q꞉ vltra fratrem nō daṫ vt.l.fratris.ꝛ ibi gl.bar. ꝛ bal.ꝛ doc.C.eo.ꝛ.l.i.ff.eo.qd̄ nō.q꞉ lꝫ adequet̄ p̄riuo ab ite. n̄ tn̄ ꝯ testm̄ ꝛ ad īpugnādū.testm̄.

Tam autē. Querela ioffi/ciosi n̄ hꝫ locū vbi cō petit aliud remediū.nec vbi aliquid relictū sit.q꞉ tūc agit̄ ad supplemētū.h.d.ꝛ ēt posthumi qui nullo alio iure venire pn̄t. de in officioso testamento agere possunt.h.d.

Additio hodie autē non possunt exhr̄dari vt sepe supradictuꝫ est. Nō ꝙ ēt institutio d̄ filio facta in re certa. excludit eum a querela quia agit ad supplementum.

Gl. Qđ hic dicit nāles.supple ꝛ ltimi.nā nāl' tm̄ nō agūt ī bōis patris sʒ mr̄is. vt.ff. e.si suspecta.§.i. Adoptati sʒ nr̄e ꝯstōnis diuisionem.i.ab auo materno vel pr̄no. Adoptati i.arrogāti qui hn̄t quartā ex cōstitutōe diui pij.vt.ff.e.pap̄.§.si quis ipubes. Itē adoptati si auo paterno dati sūt.vt.C.de adop.l.cū adoptiuus.ꝛ.ī.de adop.§.sʒ hodie. Qui alio iure venire pn̄t.vt titulo donatōis vl' legati vt.j.e.§.pe.vel qꝛ coꝝ filii l' sui sunt instituti.vt.ff.e. nihil.tales excludunt̃ a querela. Et si min⁹ ꝙ quarta fuerit eis relictū. tunc ad quartā agere pōt.s.ad supplementū vt.j.pri.§. Qđ hic dicit̃ testō relictū ē. intelligit̃.s.iure instōnis si testamētū facit. vt i auct.vt cū de ap.co.§.aliud.sed si aliā voluntatē facit sufficit quo quo relicti titulo.vt i auct.đ tri.ꝛ se.§.i. Cōstō de qua hic habet̃.C.e.l.oimodo.

Quod deest filio vel filie đ legitima.hoc bōi viri arbitrio suppleri dʒ.C.e.l.sancimus.i prīnc.

Additio. Unum tene menti ꝙ licʒ soroꝛ renūciet fratrib⁹ hereditatē paternam.ꝛ ꝑmittat amplius aliquid non petere. tunc nisi expresse adiciat non petere legitimā vel supplemētū ltime. poterit non obstāte dcā renūciatōne petere ltīmaʒ vel supplemētū legitime. vt ē casus.ꝛ ibi oēs doc. i.d.l.si quādo.§.ꝛ generaliter. C.e.qđ bn̄ nō.vt scias componere dictas renūciationes cū opus erit.

Si tutor.

Tutoꝛ legatum petēdo noie pupilli no repellit̃ a querela. Idem si querelam nomine pupilli gerit qui nō amittit legatū sibi relictū.h.d.

Additio. Nota ꝙ filius non videtur approbare testamētū paternuʒ.licʒ tutorio noie tutoꝛ petat legatū dari pupillo. Itē nō. ꝙ quis ꝑstādo patrociniū ꝯ testamētū. vt tutoꝛ non priuat̃ legato sibi fcō.

Gl. In hoc.§. testōꝛ extraneum instituit ꝛ filium exheredauit.ꝛ cuidaʒ pupillo existēti in tutela filii sui legatum reliquit quod petiit filius nomie pupilli sui.non tamen ꝓpter hoc repellit̃ a querela suo noie. Secus esset si iste filius esset aduocatus vel procuratoꝛ. ꝛ peteret legatuʒ nomine clientuli.ff. eodem.l. si. pmo rn̄so. Et ratio differentie est quia illa officia sunt spōtanea vt infra man.§.mandatū.sʒ officium tutele ex necessitate suscipitur.vt.ff. de tuto.ꝛ cura.da. ab his.l.nec non.ꝛ necessario geritur.vt.ff. đ ad.tu.l.i. i pri.

Ratio dubitandi fuit in hoc textu.nam videbatur paternum iudiciuʒ approbasse.ꝛ sic nō posse postea querela agere.nihilominus pōt vt hic dicit.

In ver. sʒ si ex ɔtrario. testōꝛ filiū suū exhēdauit pupillū. ⁊ tutoꝛi quē ipsemet pr̄ filio dabat. legatū dimisit. lʒ ergo agat de inofficioso noīe pupilli ⁊ succūbat tñ ad legatū admittit̄ ⁊ ita no. ar. ex hoc ⁊ supioꝛi rñso. ꝙ qs aliqd agit interdū nō vt ipse. sʒ vt aliꝰ simile. ff. de adop. l. si pr̄. §. qui duos ⁊. ff. e. l. si heres. §. fi. cū si. Additio. an aūt acceptās legatū sibi factū videat̄ approbare testamētū vide late bar. in. l. post legatū in prin. ff. de his. qui. vt idig.

Igitur q̄rtā. Sufficit qȯ filius habeat vnaʒ quartā quoquo relicti titulo ad hoc vt excludat̄ siue sit vnus siue plures. h. d. Additio no. ꝙ legitima tpe haꝝ legū erat quarta hodie vero ē tertia. vt in aūt. de tri. ⁊ se. §. i. col. iii.

Hl. Iste. §. vr̄ ɔ̄. §. sʒ hec ita. ɔ̄. e. vbi dicit ēt si minus quarta bʒ nō agit querela. sʒ ad supplemētū. sʒ hic loquit̄ de iure antiquo qȯ erat aū iustinianū. sʒ C. eo. l. cū querit̄ ⁊. ff. eo. l. pap. §. qm̄ aūt quarta loquit̄ fm tpa iustiniani per. l. oīmō. C. e.

Hodie si pr̄ facit testm̄ dʒ hēre iure institutōis vt in aūt. vt cū de ap. co. §. aliud. si vero alia sit volūtas sufficit quoquo relicti titulo vt in aūt. de trien. ⁊ semis. §. i. Quod hic dicit donata cā moꝛtis vel inter viuos ɔputantur ⁊c. intelligi debet si ea conditiōe data fuerint vt hec donatio inter viuos in quartā ɔputatur vt. C. eo. l. si quando ⁊. §. generaliter ⁊ hoc subicit.

Legittima oliʒ erat quarta illius ꝙ quis habiturus eēt ab intestato. C. eo. l. parētibus ⁊. l. cū querit̄ hoc tamē hodie iure autēticoꝛuʒ mutatū est ad triētē vt detur tertia si sunt quatuoꝛ vel paucioꝛes. si vero plures sunt filii exheredati habens dimidiam vt in aūt. de tri. ⁊ se. §. i. que ē. C. eo. aūt. nouissima. Et no. hinc huiꝰ tituli nam qdam dicūt hunc titulū hodie nō hēre locū nisi iter fratres. turpibus psonis institutis ⁊ hec fuit opinio mar. per aūtē. lʒ. C. de lib. pte. ⁊ aūt. ex causa. sed nos dicimus ꝙ habet locū vt oli ꝙ plene diximus in aūt. vt cū de ap. co. §. aliud. ⁊. d. aūt. ex cā nisi ꝙ q̄dam capitula in. d. aūt. cerca querelā sunt inouata. vt qꝛ oli nō transmittebat̄ ad hr̄deʒ etiaʒ suū nisi esset ꝑparata. vt. ff. eo. postumus. §. fi. ⁊. l. seq. hodie sic ad suum hr̄dem. vt. C. eo. sancimus in fi. Item olim quarta dabat̄ hodie triens vel semis vt dictū ē. Item oliʒ filii se gratos eē ꝓbabant hodie, heredes ꝓbant ipsos ingratos. vt. C. eo. l. omnimō. Itē no. hunc titulū loqui ɔ̄ gratis filius si eniʒ essent ingrati nihil teneret̄ eis pater dimitere vt in aūt. de hr̄. ⁊ fal. §. exhr̄datos ⁊ in aūt. de inmen. donatio. §. finali. Et sunt cause quatuoꝛdecim qbus filii exhr̄dant̄ ⁊ septē

quibus p̄r a filiis. vt in aut̄. vt cū de ap. cog. §. causas ꝛ. §. hic diximus. ꝛ tres q̄bus frater a f̄re vt i aut̄. de nup. §. ingratitudinē.

Additio nō vltimo q̄ ad hoc vt h̄eat locū q̄rela iofficiosi de iure nouo. necesse ē q̄ filius exheredeṫ. vel p̄tereaṫ a m̄re vel a patre. ꝛ inseraṫ cā. que cā si nō fuerit ꝓbata p̄ heredē. tunc rumpit testm̄. per q̄relā al's si eēt exheredatus nulla expressa cā. vel exp̄ssa cā. que de p̄nti apparet falsa tunc testm̄ nō querelaṫ. sꝫ ē ipso iure nullū aut̄. ex cā. ꝛ aut̄ nō lꝫ. C. de li. p̄te. ꝛ ita ɔcludit ibi bar. ꝛ i. l. i. ff. de testa.

De h̄rdū quali. ꝛ differētia.

Quia h̄des de quibus. s̄. dictū ē diuersi sunt ideo. vidēdum est de eorū differētia ꝛ qualitate. i. de coꝝ differēti qualitate.

h Eredes autem. Seru⁹ ꝓprius heres a dn̄o institutus diciṫ necessarius. q̄r est heres velit nolit. bōa tn̄ que post mortē dn̄i q̄rit ꝓpria reseruantur. h. d. Heredes aut̄. aut necessarii dicunṫ. aut sui ꝛ necessarii. aut ex̄nei. Necessarius heres est seruus h̄s institutus. Ideo sic appellat⁹. q̄r siue velit siue nolit. oio post mortē testōris. ꝓtin⁹ liber. ꝛ necessarius h̄rs sit.

Unde qui facultates suas suspectas habent. solēt seruum suū p̄io aut s̄o. aut vlteriori gradu heredē instituere. vt si creditoribus satis nō fiat. pocius eius h̄rdis bona q̄ ipsius testōris. a creditoribus possideanṫ vel distrahanṫ. vel inter eos diuidanṫ.

Pro hoc tn̄ incomodo illud ei cōmodū p̄staṫ vt ea que post mortē p̄roni sui acq̄sierit ipsi reseruanṫ. ꝛ q̄uis bona defūcti nō sufficiāt creditoribus. iteꝝ tn̄ ex ea cā. res eius quas sibi acquisierit nō vencunt.

Hl. Ad hoc vt qs sit h̄s necessarius. opꝫ q̄ sit seru⁹ testōris tp̄e testamēti. vt hic ꝛ. ff. eo. l. si alienū in princi. itē a tēpore morti vt. s̄. de h̄. insti. §. suus. itē q̄ nō sit alteri legatus. tūc. n. legatario q̄reret h̄rditatē. ꝛ ip̄e eius eēt. nisi idē seru⁹ sibi substitutus eēt h̄s ꝛ liber. vt. ff. d̄ pu. sub. l. fi. §. i.

Protinus. i. statī ꝛ si qdem pure institut⁹ ē a testo̅ libertatē ɔsecut⁹ v̄r. vt. ff. de acq̄r. h̄. l. ex pte ꝛ. ff. de h̄. insti. l. si sub ɔdi. §. fi. ꝛ ēt ignorās. vt. ff. si cer. pe. l. eius qui. ꝛ. ff. de testa. l. eius q iudiciū. Seruus si eēt institutus sub hac ɔdi. si vellet illa v̄ba faciūt eū voluntariū. sꝫ i ex̄neo nil operanṫ. vt. ff. de ɔdi. insti. l. v̄ba. ꝛ. ff. de h̄. insti. l. cornelius.

Utile ē defuncto vt poti⁹ bona sua a creditoribus vendantur noie serui q̄ noie suo. ꝛ hoc ne d̄functus iniuria afficiaṫ vt. s̄. qui. ex ca. ma. nō pos. §. i. in fi.

In hoc q̄ dicit hic de acq̄sid per seruū post mortē dn̄i intelli/

gitur de quesito an adita hereditatem vt. C. ad sill. l. cũ sillanianuz vel certe hic ꝓximus videtur adita heredi/ditas. ⁊. d. l. cũ sillanianũ i alio casu loquitur. Hic dũ dicit post mortẽ p̃roni iproprie dicit᷑ q̄: in/telligitur. i. qui eẽt p̃ronus. si esset liber in vita illius.

Bona ꝑ suũ post mortẽ p̃roni acquisita ipsi reseruantur. sepa/tiõe impet rata. i. nisi incepit administrare. nõ poterit postea impetrare sepatiõem. nisi sit minor ff. de minor. l. ait p̃tor. §. nõ solũ quo cãu tm̃. s. cũ ẽ minor sepatioñẽ ipetrabit. ẽt si iã attingit hereditatẽ. nõ aũt ab hereditate se absti/neat. vt. ff. de acqui. her. l. necessarij. §. fi. Nõ veneũt. i. ñ vẽdũtur.

Sui autẽ. Filius vl' alius quez nemo p̃cedit in ptãte dr̄ suus heres ⁊ necessarius. ⁊ suus iõ dr̄. q: est quasi dñs in vita p̃ris. necessarius iõ dr̄. q: idem de iure ciuili heres est. h. d.

Si. Filius ꝑ emancipatiõem dr̄ desinere eẽ suus hr̄s. s3 hoc iproprie. q: viuo p̃re nõ fuit heres. s3 dicitur desinere q̃tũ ad id qd̃ futuꝝ erat. sic ⁊ al's. vt vsusfr. quẽad. ca. l. iii. §. desinere. Si filius ⁊ nepos erãt in ptãte aui. emãcipato filio nepos succedit i primũ gradũ sintat᷒. ita q̄ ad successiõem nepos ex filio emãcipato vel alio filio p̃mortuo admit/tatur. ⁊ filius emãcipat᷒ repellatur. ⁊ hoc iure ciuili qd̃ nõ cognouit emancipatos. q: erãt capite mi/nuti vt. j. de her. que ab inte. §. emãcipati. de iure aũt p̃torio soli filij emancipati admittuntur nõ nepotes. d. §. emãcipati. s3 ꝑ edictũ de cõiungendis cũ emãcipato liberis admittitur fil' fili᷒ ⁊ nepos vt. ff. de cõiungẽ. cũ emã. lib. l. i. so. rũso qd̃ edictũ. s. q̄ fil' nepos. cũ p̃re vel f̃re p̃ris admittatur. locum hodie nõ hẽret. cũ sit sublata oĩs dr̄ia q̃ olim fiebat occasione emãcipatiõis. vt in aũt. d̃ her. que ab inte. §. i.

Nõ filiũ eẽ domesticũ p̃ri. ⁊ alij multi domestici sunt vt. C. d̃ his qui ad ec. cõfu. l. p̃nti. §. sane.

Filij ẽt viuo p̃re quodãmodo domini rerum paternaruz existimantur ex artificio iuris ciuilis qd̃ fingit eãdem ꝑsonam patrez ⁊ filium. C. d̃ impuberum ⁊ alijs substitutio. l. fi. Item candem vocem vtriusq3. j. de inutilibus stipula. §. ei qui. Item etiaz ideo videtur dominus. q: in illis bo/nis patris alitur. sicut ipse pater. ⁊ sicut vxor domina dotis. ⁊ di/citur habere possessionez. vt. C. de iure do. l. in rebus. ⁊. C. qui po. in pig. l. fi. Ita ẽt possessionem viuo p̃re. videtur hẽre filius. vt. ff. pro here. l. ii. in fi. hic ẽ q̄ sola administratio. dicitur trãsire ad filiũ cũ pater moritur. vt. ff. de li. ⁊ po. l. in suis. Pretor dedit filiis in ptãte positis beneficium abstinẽdi ⁊ permisit ne ipsi filij habeant adire pretorem. sed sufficit si

se nõ imiſceant. vt.ff. de acquir. hẽ.l.ei qui.⁊.C.vt ſe ab hẽ.ab.l.i. Add. Nõ ꝙ lʒ filius ſe abſtineat ab hẽditate patris. nõ tñ pp hoc ꝑdit effect⁹ ſuitatꝗ qui reſpiciũt ei⁹ fauorẽ. Pꝛio ſi in tali teſtõ fuit dat⁹ tutoꝛ filio nõ obſtãte ꝙ filius ſe abſtinuit.nihilomin⁹ vigoꝛe ſuitatꝗ ꝯfirmat̃ tutela.vt.l.ſi nemo.ff.de.teſ.tu.⁊ ita cõiter tenet̃ licʒ Ra. dicit obſtare.l.ſi filius qui patri.ff.de vul.⁊ pu.qꝛ ibi expectat̃ aditio.Scðo ſuitas ꝯfirmat tabulas pupillares.vt.d.l.ſi filius patri.qð ẽ verũ qñ fili⁹ ẽ ſolus inſtitut⁹.⁊ ei extraneus ẽ pupillarit ſubſtitut⁹ ⁊ fili⁹ abſtiet.vt.l.iul.ff.ð acqui. here. ſecus ſi fili⁹ abſtiet. ⁊ alteri filio exhẽdato ſit datus ſubſtitutus. qꝛ talis ſubſtõ nõ ꝯfirmat̃.qꝛ cẽt dãnũ filii abſtinẽtꝗ.q ſi teſtm̃ rũpit̃ põt ſuccedere ab iteſtato fratri exhẽdato iſpicit̃ ergo vtꝝ vtile ſit fratri abſtinẽti an ñ ſʒ bart. ⁊ doc. Tertio ſuitas opat̃ tranſmiſſionẽ hereditatꝗ ad quoſcũqʒ. vt.l.ex militari.§.ſi.cũ.l. ſeq.ff. ð teſ.mi.⁊.l.lucius. de iure fiſci. niſi dederit ſibi ſubſtitutũ vulgarẽ.vt.l.ſi filius hẽs.ð li.⁊ po. vł coheredẽ extraneũ nihil opat̃ i his que depẽdẽt ex teſtõ. vt.l. apud iul.§.idẽ iul.ff.ad treb.Secus i aliis que ñ depẽdẽt ex teſtõ.vt.l. iii.C.ð iur.deli.Et ꝙ datio ſubſtituti vulgaris tollat ſuitatẽ cõiter tenet̃.⁊ fa.l.qui ꝯfũdũ.§. qui filium.ff.ad.l.fal.

Ceteri qui. Qui non ẽ i ptãte moꝛiẽtꝗ tpe moꝛtꝗ dr̃ hẽs extraneus.h.d.

Ceteri qui teſtõꝛis iuri ſubiecti nõ ſũt extranei hẽdes appellãt̃. Itaqʒ liberi quoqʒ nr̃i q i ptãte nr̃a nõ ſũt hẽdes a nobis iſtituti extranei hẽdes nobis vident̃.ꝗ ð cã ⁊ qui hẽdes a mr̃e inſtituuntur eodẽ numero ſũt.qꝛ fẽie i poteſtate liberos ñ hñt. Seru⁹ quoqʒ hẽs a dño iſtitut⁹ poſt teſtm̃ factũ ab eo manumiſſuſ.eodẽ numero hẽ.

Hl. Seru⁹ poſt inſtõez a dño manumiſſus hr̃ loco hẽdiſ extranei qꝛ iſte ñ ꝯſequit̃ vtrunqʒ.ſ.libertatẽ ⁊ hẽditatẽ ex teſtõ dñi qð ẽ neceſſe vt ſit neceſſariuſ vt.ſ̃.de here. iſti.§.ſi vero

In heredib⁹. Hẽs extrane⁹ trib⁹ tpib⁹ dʒ eẽ capax vʒ tpe moꝛtꝗ teſtõꝛis ⁊ aditõis ⁊ tpe ꝯditi teſti. Incapacitas ãt medii tpis nõ nocet. ⁊ teſti factio capit̃ i actiua ⁊ paſſiua ſignificatiõe.h.d. Jus heredũ eo maxie tpe i ſpiciẽdũ ẽ quo acquirũt hẽditatẽ medio ãt tpe inter ꝯfactũ teſtamẽtũ ⁊ moꝛtẽ teſtõꝛis.vł ꝯditõez inſtitutõis extñtez mutatio iuris ñ nocet hẽdi.qꝛ vt diximᵒ tria tpa iſpici debẽt. Teſti ãt factionẽ non ſolũ is hẽre vr̃ qui teſtm̃ facere põt ſʒ ẽt qui ex alieno teſtõ ł ipſe capere põt vł alii acquirere lʒ nõ poſſit facere teſtm̃.

Hl. Factio teſti hic capit̃ paſſiue.i.vt poſſit capere ex te

ſtamẽto.qđ p̃t facere q̃tʒ excepꝗ quibuſdã q nõnt.ĵ.ti.i.§. legari

Seruo iſtituto iſpicit̃ pſona dñi.ſ.đ hr̃.inſti.§.ſuus pluriũ.

Mutatio iur̃ fcã medio tpe nõ nocet.vt qꝛ medio tpe efficiat̃ nõ capax.dñ tamẽ his tribꝰ tpi/bus capax iueniť.vt hic.ꝛ.ff. de hꝛ.iſti.l.ſʒ ſi i ꝯdi.§. ſolemus. ꝛ l.ſi alienũ.§.in exñeis.Et lʒ vi/deaẗ ꝯ.ff.đ acq.hꝛ.l. ſi ſuus eiꝰ. tñ ꝙ ibi ſuus i ſuitute nõ diceba tur capax.id pꝛĩcipalr̃ erat ex pſo na dñi.nã dñs erat nõ capax. vñ eo manumiſſo nõ nocet ei manu miſſio cũ p̃ſumaẗ nũc ſicut ꝛ tũc fuerat capax. Nđ hic dꝛ iſpici debere tria tpa. itellr̃ i hꝛde ex neo.ſʒ i ſuo ꝛ neceſſario exigitur vnũ ſʒ Jo.ſ.tp̃s moꝛtꝗ.vt.ſ.e.§ ſi.vl̃ ſʒ Azo.ẽt tp̃s teſti iſpiciẗ. tp̃s ãt adite hꝛditatꝗ nõ inſpiciẗ. qꝛ ſtatiʒ ſũt hr̃des p̃re moꝛtuo.ſ. de iure ciuili.vt.ff.de ſuis ꝛ le.l. i ſuis. Jn neceſſariis ãt tñ duo tpa iſpiciũẗ.ſ.teſti ꝛ t s moꝛtꝗ.vt ff.de here.inſti.l.ſi alienũ.i.rñ.ꝛ l.ſeruum.

Extraneis ãt. Exñeis hꝛdi/bus facultas libera ẽ adire l'repu diare. niſi ſemel fuerit hꝛditas adita qꝛ nõ põt repudiari niſi a minoꝛe. Hodie vͦ põt hꝛs ſine deliberatõe cõficiẽdo inuẽtariuʒ ſecure ꝛ ſine dãno adire hꝛditatẽ h.d. Add. nõ ꝙ iſte tex.ſemꝑ ad hoc allegaẗ ꝙ imiſcere ẽ ſuoꝝ ꝛ adire exñeoꝝ. ſʒ aliñ abutimur ꝛ tñ ẽ adire in exñeo q̃tũ imiſce re i ſuo.vt.l.cũ bõis.ff.đ acquir. here. Jtẽ nõ ꝙ qui adit cũ bñ ficio iuẽtarii ꝛ illius ſolẽnitatem obſuat in tñ teneẗ quãtũ ẽ i he/reditate ꝛ nõ teneret̃ i plus.

Nõ hic quatuoꝛ ꝓpoꝛtionabi lia.ſ.imiſcere ꝛ abſtinere q̃ duo ꝑ tinẽt ad ſuos hꝛdes. Jtẽ adire ꝛ repudiare.q̃ duo ptinẽt ad extra neos vt hic dꝛ. Sʒ qñqʒ ſuus di ciẗ adire ꝛ repudiare.vt.C.đ le. here.l. defunctus. Exñeꝰ põt deliberare petito tpe ꝛ indulto a principe ifra annũ deliberatõis. ab aliis aũt iudicibꝰ.ĵ.nouẽ men ſes.Et nõ niſi ſemel peti põt. vt C.de iure deli.l.ſancimus.§.ſed hoc quidẽ. Add. nõ ꝓ intelle ctu glo.qđdaʒ ẽ tp̃s tributũ deli beratõi a lege.ꝛ hoc ẽ ãnale.l. cũ antiquioꝛibus.C. đ iure deli.qđ daʒ ẽ tp̃s impetratũ ab hoie.ꝛ hͦ ſi quidẽ ipetraẗ ab impatoꝛe eſt ãnale.qꝛ impatoꝛ ẽ lex viua i ter ris.vt in autꝗ.đ ꝯſuli.§.fi.Si ve ro a iudice inferioꝛe ẽ nouẽ men ſiũ.d.l.ſcimus.§.ſed hec quidẽ. đ iure deli.Et lʒ lex tribuit ãnũ nõ tñ fruſtra dilatio petiẗ ab ho mie.qꝛ tp̃s ãni datuʒ a lege cur/rit a tpe moꝛtis.tp̃s ãt tributum ab hoie currit a tpe ꝯceſſiõis.Et hoc tp̃s relinquiẗ iudicis arbi/trio.ar.l.i.in fi.ff. de iure delib. dũtñ nõ ſit minus tp̃s cen ũ die ruʒ.d.l.ii.ff.eo. Minoꝛ licʒ poſſet reſtitui ꝯ aditionẽ vl̃ imix tionẽ.hoc tñ dʒ intelligi niſi ẽẽt

vsus iure cõi. vt. ff. de mino. l. verum. §. itẽ nõ restituit̃. Add. nõ itellige tñ si minor fuerit vsus cõi iure. i. iure quo oẽs hoĩes vtũtur. Jus. n. cõe dictat hr̃ditatẽ aditã non posse repudiare. ⁊ si illo iure minor vteret̃ restitueret̃ Sed intellige iure cõi. i. eo iure quo quilibet diligens p̃sa. vtit̃. tũc. n. ñ restituit̃ q̃ rẽ suã sobrie gerit. vt. d. §. itẽ nõ restituit̃.

Jtẽ si minor iurauerit in ꝯtractu nõ restituit̃. vt in. l. frederici hac edictali. ⁊ in auct. ꝺ pa. te. §. sacrã. Add. de materia iuramẽti p̃stiti p minorem. vide hic per. d. Jasonẽ i addi. Aduertendũ ãt ẽ ad formã iuramẽti. q̃ si iurat nõ petere restõnẽ rõe minoris etatis vel alia quacũq̃ causa. tũc oĩo sibi p̃iudicat̃. Si ãt simpliciter iurat. tũc tale iuramẽtũ facit eũ maiorẽ tñmõ. vt notat gl. i. d. l. ii. C. de rescin. vẽ. nõ tñ operatur quin de iure posset petere residuũ precii. si ẽ lesus vltra dimidiã. Pretor succurrit minoribus p bñficiũ restõnis in ite. vt. ff. de mino. l. ait p̃tor. §. si hereditate. Habet̃ mentio de istis. ll. adriani ⁊ gordiani i. l. sancimus. i p̃n. C. de iure deli.

Cõstõ Justiniani p̃stitit bñficium heredi ne quis grauet̃ pp improuisũ debitũ. vel ẽt p̃uisũ si non ẽ sufficiens hr̃ditas. vt. C. de iure delibe. l. sancim⁹. §. ex oĩbus. ⁊ hoc facto inuẽtario si res p̃ntes sunt infra tres menses si absfuerint. j. annale spaciũ. vt. C. de iure deli. l. sancimus. §. finãt dubius. ⁊. §. finaũt i locis. Additio. materiã inuẽtarii vide hic plene per do. Ang. Uet⁹ grauamen aditõis erat q̃ tenebatur insolidũ oĩbus creditoribus ⁊ legatariis ẽt si excedant mensurã hereditatis. vt. C. de iure delib. l. fi. §. si vero postquã. Si ãt petit tp̃s ad deliberandũ ⁊ fecit inuentariũ. creditoribus quidẽ tenet̃ insolidũ. s; de legatis detrahit falcidiã. siue adierit hr̃ditatẽ infra deliberatiõis tp̃s siue nõ. S; si nõ fecisset inuẽtariũ oĩbus insolidũ teneret̃. vt. C. de iur̃ ꝺ lib. §. finãt hoc aliquis. ⁊. §. fiq̃s autem.

Jtem extrane⁹. Hr̃s dr̃ adire gerendo se p herede i aliquo actu vel nuda volũtate vel re vel verbis declarata. ⁊ ita põt repudiare dũmõ sciat hr̃ditatẽ sibi delatã q̃uis sit mutus. h. d. vsq; i fi. Add. nõ q̃ aditio hr̃ditatis cõsistit i nuda pura ⁊ simplici volũtate. Jtem nõ q̃ nõ sufficit p̃bare q̃ hr̃s tetigit aliquid hr̃ditariũ vt vicas ipsũ adisse. nisi ꝯcludas q̃ vt hr̃s tetigit. fa. l. gerit. ⁊ qꝺ ibi notat bar. ff. de acqui. here. Jtẽ nõ q̃ ad hoc vt hr̃s possit adire op; q̃ sciat testõrẽ mortuũ ⁊ se hr̃dẽ institutũ ⁊ sibi delatã hr̃ditatẽ. vt hic. Plura alia exigũt̃ de qb⁹ p glo. ⁊ bar. in. l. is põt. ff. ꝺ acq. hr̃. Jtẽ nõ q̃ sic nuda volũtate

pōt adiri ita ꝯ̄ria pōt repudiari. Itē nō ꝙ surdus ⁊ mutus pos/ sunt adire hr̄ditatē si intelligant quid agūt lȝ testari non pn̄t. vt hic. ⁊. l. mutū. ⁊ ibi bar. ff. ꝺ acq. here. ⁊. l. discretis. C. qui tes. fa. pos. ⁊ dixi. s̄. qui. nō ē p. fa. te. §. mutus. Pro herede autē ge/ rere videť quis si rebus hr̄ditarius tanquā hr̄s vtať. vel vēdendo res hr̄ditarias. aut p̄dia colē/ do locādo ue. ⁊ quoquo modo si voluntatē suā declaret vel re vel verbo de adeūda hereditate dū modo sciat eum. in cuius bōis ꝑ herede gerit testatum intestatuȝ ue obiisse. ⁊ se ei hr̄dem eē.

Pro herede enim gerere est ꝑ dn̄o gerere. veteres eīm heredes pro dn̄is appellabāt.

Sicut. n. nuda volūtate ex̄nerus hr̄s fit. ita ꝯ̄ria destiatōe stati ab hereditate repelliť.

Cum qui surdus vel mutus natus est vel postea factus. nihil ꝓhibet ꝑ hr̄de gerere ⁊ acquirere sibi hr̄ditatem. si tamē intelligat qꝺ agiť

Hl. Heres nuda voluntate pōt adire vocatus vel ex testō vel ab intestato ad lɪtimā hereditatē. s. iure ciuili. q: aliꝺ iure p̄torio. tunc. n. necesse hȝ corā p̄/ tore agnoscere. vt. C. de iuř ꝺli. l. i. ⁊. l. pubere. ⁊. l. suū. ⁊. C. qui ad. ad bo. pos. l. vl.

Siqs aliqd ꝑ hr̄de l'vt heres gessit. tunc volūtatē illā declarat vt hic nisi ꝓtesteť se hoc non vt heredem facere vt hic. ⁊. ff. de acqui. here. l. ꝑ herede. i prin. ⁊. l. gerit. Et si ab actu incipias. re/ quiriť etiam voluntas. vt. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊. ff. de acq/ ren. pos. l. quēadmodum.

Add. Idē qꝺ hic nōt gl. i. l. gerit. ff. de acqui. here. ⁊ illā ibi sequiť Bar. Et s̄m hanc gl. nō sufficit nuda volūtas nisi fuerit extrinsecus declarata.

Ad hoc vt hr̄s videať adire requiriť ꝙ sciat se hr̄dem esse ēt pure. nam si sub ꝯdi. non potest ante existentem conditionē adi/ re. vt. ff. de acqui. heredi. l. is q heres. Sunt etiam alia necessa/ ria scilȝ vt liber sit ⁊ sui iuris qui adit. al' non poterit nisi iussu patris vel dn̄i precedente. ff. e. siqs mihi. §. iussum. ⁊. l. quotiēs. Itē opȝ ꝙ sit ꝯpos mentis. vt in fine huius tituli. Item ꝙ sit maior. xiiii. an. al' non pōt adire. vt. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊. l. si in/ fanti. Item ꝙ sciat mortuuȝ esse testatorem alias non potest adi/ re. vt. ff. de acquir. here. l. is qui heres. §. si quis dubitet. ⁊. l. qui hereditatem. ⁊. l. neminem. ⁊. l. qui superstitis.

Item certus de conditiōe te/ statoris esse debȝ. vt. ff. de acqui/ rē. hr̄. l. hr̄s. §. fi. ⁊. l. seq.

Heres idest dominus. ff. ad l. aquiliam. l. item mella. §. lege aquilia.

Item teuthonici dicunt here idest domine.

Sicut volũtate h's efficiẽ do minꝰ.ita ꝛ ꝯtraria distinatione dꝫ repudiare.dummõ ꝛ hoc actu extrinseco declareẽ.ſꝫ tñ ar.ꝯ.ff. de pecu.le.l.nõ statim. Demẽs ꝛ furiosus nõ intelligiẽ ſe ꝑ hr̃de gereẽ vt hic ibi.ſi tñ itellit.

De legatis.

Supra visum ẽ de testamentꝭ.ꝛ sic de toto vl'i.verũ qꝛ legata i testis relinquunẽ.sequiẽ videre de ipsis veluti de re ꝑticulari.vñ ponit rubricã ð legatꝭ. Additio ꝛ ẽ hecrõ tex.quã i nigro põit.qꝛ idẽ vult in effectu.

p Ost hec videamus.

Legatũ ẽ donatio q̃dã a defũcto relicta ꝛ ab hr̃de ꝑstanda.qð lꝫ olĩꝫ certꝭ verbis formalibus cõciperẽ.ꝛ eius multiplex ẽẽt spẽs.hodie tñ circũscripta v̓borũ solẽnitate.legatoꝝ vna est natura.ex qbus tres oriunẽ actiones.vna ꝑsonalis ex testõ.rei vẽdicatio.ꝛ ypothecaria.ꝛ materia per diuisiõem ẽ tribuẽda.vt melius intelligaẽ.ꝛ itellecta memorie ꝯserueẽ.h.d.

Olĩꝫ q̃tuoꝛ erant genera legatoꝝ ꝛ vnicuiqꝫ erat data certa forma verboꝝ.ſ.per vendicationẽ. Glo.puta ſi dicaẽ legatario.vẽdica tibi talẽ rem. Itẽ ꝑ dãnatiõem gl.puta dicat hr̃di.dãnote illũ ere alieno liberare. Itẽ ſinẽdi mõ.gl.vt ſi dicat ſinite illũ hr̃e talẽ rẽ. Item ꝑ ꝑceptiõeꝫ gl.vt ſi dicat vni hr̃dũ ꝑcipito rẽ il lã.i.añ ꝑtem capito vt.ff.eo.l.ſi a pluribus. Voluntatibus potius q̃ verbis ẽ inseruiẽdũ.

Additio nõ q: tãtũ iportat legatũ quãtũ donatio.ꝛ sic legatũ est ex mera cã lucratiua.ꝛ affert merũ ꝯmodũ.vt.l.ſi hr̃ditatꝭ.ff.man. Itẽ nõ ibi validioreſ q: magis reous ꝛ factis q̃ v̓bis lex iposita esse credaẽ.ꝯoꝛ.l.ii.i ſi.C.ꝯia de leg.

Hl. Loquimur.i.locuti sumus.ꝛ sic tẽpus pro tpe ponĩẽ.vt.C.de infa.l.ſi possidonũ. Figure.i.forme vel ꝑtes successionũ ꝑ vniuersitatem sunt quatuoꝛ.ſ.per successiõem ciuilẽ.per ꝑtorĩã.ꝑ arrogatõem ꝛ per adiectiõem cõseruãde libertatis cã vt.ſ.per quas per.no.ac.§.ſi.

Olim legata nõ debebanẽ niſi relicta in testõ.ꝛ post hr̃dis institutõem.ſꝫ hodie cõtra i vtroqꝫ.vt.j. de fideicõmiſ.hꝫ.§.ꝑterea.ꝛ.j.eo.§.ſꝫ nõ vſqꝫ ꝛ.§.añ.

Sunt tres donatões.ff.e.l.i.ꝛ dĩẽ hec a donatõe cã mortiſ.vt ſ.de dona.§.i.in ſi. Item a donatione inter viuos. cum legatũ reuocari possit vſqꝫ ad mortẽ vt.ff.de adi.le.l.iii.i ſi.ſed in donatione inter viuos nõ est ita vt ſ.de dona.§.ꝛ alie. Iteꝫ dr̃ũt legata ab hr̃ditate cũ legatũ ſit ſingulare ꝛ ſine onere.illud v̓o vniuersale.ꝛ cũ onere vt.ff.man.l.ſi hr̃ditatẽ.ꝛ ar.ff.de edẽ.l.quedã.

§.nihil. Cōstō Justi.ꝺ q̄ hic hr̃.C.cōia de le.l.i.

Lugubratio.i. vigilatio maxime nocturna. Nā ſm phōs luna dr̃ hēre radios lugubres. ſed ſol claros.ſicut in aut̄.vt iud.ſine quo.ſuf.in prin.

Interdū nō ē validior volun tas q̄ ſcriptura.vt.ff.de vſuf.le.l.ſi alii.⁊.ff. de ſupel.le.l. labeo. Et qḋ in tex. dicit̃ ꝙ validior ſit voluntas q̄ ſcriptura. hoc ē verꝫ vt.ff.e.l.cū pr̃.§. cum iperfecta. ⁊ dele.ii.l.iii. Et hoc niſi tal' voluntas ſit ipoſſibilis vel ꝓbroſa vt.j.e.§.ſi. vel inepta. vt.ff.e.l. ſuo alieno.§. ſi. Add.nō. ex hac glo.ꝙ lex generalr̃ loquēs recipit reſtrictionem ꝺ habilitate. ꝯcor.gl. in.l.i.§. nūciatio.ff. de op.no.nū.⁊ in.l.vt gradatim.§ ſed ſi lege.ff.de mu.⁊ ho. ⁊ bar. late i.l.oēs populi. Legatuꝫ pōt peti ꝑ actionē ꝑſonalē.i.actōne ex teſtō. Itē ꝑ actionē in rem i.ꝑ rei vendicatōnē. nā recta via tranſit dñium rei legate in legatarium.vt.ff.de fur.l. a ticio.

Add.dic ꝙ dñium rei teſtōris legate pure nō ſub conditiōe tranſit ficte a morte teſtant̄.ſꝫ vere ab adita hꝛ̄ditate reuocabiliter tñ.vt.l. ſi tibi hō.§. cum ſeruus.cum ibi nō.per glo. ⁊ doc. ff.dele.i.qḋ ē verū ſi acceptat.vt l.ſi quis ita.ff.de cōdi.inſti. Secus ſi repudiat q꞉ hr̃ ac ſi legatū factū nō eēt vt.l.ſuum filii i pri. ff.dele.i. Et fructuſ rei legate ꝑcepti poſt mortē teſtōris ⁊ an̄ aditā ſpectāt ad hereditatē.l.ꝙ ſuuſ cū gl.ff.dele.ii. ſꝫ facta aditōe debēt legatario reſtitui. vt nō.glo. in.d.l.ꝙ ſuus. fa.l.huic ſcripture.in prin.ff.ad.l.aquil.⁊.l.queſitum.§.pe.ff.dele.i. Et hoc ſeqtur bar.in.l.ſeruo legato. in pri. ff.dele.i. Itē legatarius p̄t petere legatū ꝑ actionē hypothecariā.ſ.in rebus aliis defuncti. Et nō ꝙ ſi legatum ſit in ſpē ⁊ ſit res teſtōris competunt iſte tres actōnes. Si in genere vt ſuum cōpetunt due.ſ.teſti ⁊ hypothecaria. In aliquo tñ caſu competit tātū vna actio.ſ.ex teſtō.⁊ vna exceptio vt ſi lego debitori liberatōeꝫ vt.ff.de li.le.l.ꝙ mihi. ⁊.ff.vt in poſ.le.l.i.§. ſi debitori. Si autē ſit res aliena due tñ competunt ſ.ꝑſonalis ⁊ hypothecaria.vt.C. cōia dele.l.i. Nō tñ omnibꝰ agit idest actōe in rē ⁊ ex teſtō ſꝫ vna quā elegerit.vt.ff.del̃.ii.l. cū filius.§.variis. Et lꝫ legatariꝰ ſit dñs tñ perſonali aget rōne poſſeſſionis.vt.ff.de tribu.l.ii.

Perpenſum .i. deliberatum quaſi ꝑpēſe penſatū.

Oliꝫ legata erāt magis reſtricta q̄ fideicōmiſſa. q꞉ non poterant deberi niſi ex teſtō. vt.j. de fideicō.hꝛ̄.§.preterea. Sꝫ etiā fideicōmiſſa poterant deberi ab inteſtato.vt.j.de fideicō.hr̃.§. p̄terea.vel dic ꝙ debebāt̃ ex volūtate magis q̄ ex ſolēnitate teſti.

Legata ⁊ fideicōmiſſa ſūt exe

quata quãtũ ad sñiaʒ ⁊ ɔ̃ctũ non ꝗtũ ad verba. nã ñ dꝛ hodie legataria libertas vl' hꝛ̃ditas lʒ fideicõmissaria appellat̃. Itẽ pp legatũ nõ cogit̃ quis adire. ſʒ pp fideicõmissũ vl'e ſic vt. ĩ. ad. l. fal. § ex diuerſo. ⁊. ff. ad treb. qꝛ poterat. ⁊. ĩ. ꝺ fideicõ. hꝛ̃. §. ſʒ ſi recuſet. Add. dic ꝙ legata pticularia nõ equipant̃ fideicõmiſſis vl'ibus. nec ecõtra legata vl'ia fideicõmiſſis pticularibus. ſʒ pticularia pticularibꝰ ⁊ vl'ia vl'ibus. vt doc. in. l. i. ff. de leg. i. Cetera dic vt ibi p gl. ⁊ doc. in. l. i. ⁊. ii. C. cõia de le. Legato deerat i tribus. vt. ĩ. e. §. poſt mortẽ. ⁊. ĩ. de fideicõ. hꝛ̃. § p̃terea. ⁊. ĩ. ꝺ singu. re. p ſi. re. i pri. Amplꝰ habebat legatũ. ſ. vt neceſſitate debere t̃. qꝺ non erat in fideicõmiſſis vt. ĩ. ꝺ fideicõ. hꝛ̃. in prin. Sʒ ne in primis legum cunabul'. permixte de his exponẽdo ſtudioſis adoleſcentibus. quandã introducamus difficultatẽ. operepciũ eẽ duximus interiʒ prius de legatis ⁊ poſtea de fideicõmiſſis tractare. vt natura vtriuſqʒ iuriſ cognita. facile poſſint permixtionẽ eorum ſubtilioribus auribꝰ percipere.

Non ſolũ. Etiã res aliẽa põt legari ⁊ hꝛ̃s tenet̃ eã redimere ſi põt ⁊ ſoluere. al' tenet̃ eſtimationẽ ſtare. Et hoc verũ ſi teſtõꝛ ſcit eẽ rẽ alienã. ⁊ agenti incũbit onus ꝓbãdi. h. d. Add. nõ ꝙ põt legari res heredis ſicut ꝓpꝛia. Itẽ nõ ꝙ ſi legat res que nõ ẽ in ɔmertio cõi non debet̃ ẽt eſtimatio.

Itẽ nõ ꝙ non valʒ legatũ rei aliene ſimpliciter niſi ꝓbet̃ p legatariũ teſtatoꝛẽ habuiſſe noticiam rei aliene.

Glo. Si teſtõꝛ legat rẽ alienam opʒ ꝙ ſciat alienã al' nõ valʒ legatũ vt hic. ſed ſi legat rẽ ꝓpꝛiã vl hꝛ̃dis nihil refert an ſciat vl' ignoꝛet teſtõꝛ. vt. ĩ. e. § ſiquis rem ſuã. ⁊. ff. de le. ii. l. vnũ ex familia. §. ſiquis rẽ ſuã. Ideʒ de re cõi legata ẽm Jo. vt. ff. eo. l. v. §. i. ⁊. ii. Si certe ibi non valet legatũ niſi ꝓ ea parte pro qua nõ ẽ erroꝛ. Add. nõ ergo ex gl. ꝙ re cõi legata ſoluʒ debet̃ ps q̃ erat teſtõꝛis. Idẽ glo. in. l. iul. ff. de le. iii. Et ita tenẽt cõiter doc. per. l. ſi domus. ff. de le. i. ⁊ per. l. vxoꝛ patrui. C. e. Res aliena ẽt hoſtiũ p̃t legari. vt. ff. e. l. ab oibus. §. ẽt ẽm Jo. Add. dicit bar. ꝙ tale legatũ valʒ ſub ɔdi. ſi nr̃a efficiat̃. qꝛ ciuilis ẽ expectatõ ⁊ hoc vult bar. in. l. id qꝺ apꝺ. ff de l'. i. Item poteſt legari res aliena ab hoſtibus capta. vt. ff. e. l. ſuus ab hoſtibus. ⁊. l. id quod.

Legata re aliena. hꝛ̃s cogit̃ redimere. ⁊ hoc ſpãle pp p̃ceptũ teſtõꝛis. ſic. ff. cõi diui. l. ſi. Regulariter tñ ɔ̃. C. ꝺ ɔtrahẽ. ẽp. l. inuitũ. Si heres non põt reʒ redimere qꝛ. ſ. ille non vult vẽdere. vl' ſi vult tñ nimiũ petit ꝓ p̃cio. vt. ff. e. l. non dubiũ. §. ſi. et

dele.i.apud iul.§.cõstat.tunc de
bet̃ estimatio vt hic. Si lega
tur res cuius apud eos nullũ3 ẽ
cõmertium. vel si ẽ tñ cũ grandi
difficultate non valet legatũ3 vt
hic.⁊.ff.e.l.apud iul.§.fi. nisi te
stator voluerit ꝯtũ manifeste.ff.
e.l.siquis inquilinos. Et nisi in
alio casu.vt si liber hõ sibi leget̃
qui fuerat redemptus ab hostib⁹
quo casu a pignore eximit̃.vt.ff.
e.l.senatus.§.fi. Sin aũt ꝯmer/
tium ẽ in cõi s3 non ẽ ei a quo re
linquit̃ valet vt ipsũ3 det̃.l'esti/
matio.vt.ff.e.ii.l. mortuo boue
§.labeo.ii.rñso.⁊ sic intelligitur
ff.e.i.l.s3 si res. Si autem tñ ei
non ẽ in prestari d3 si ꝑpter su/
um delictum vel secte diuersita/
tẽ.vt in iudeo ⁊ mancipio xp̄ia/
no.vt.C ne iude.xp̄i.mã.l.i.nõ
val3 nec estimatio dat̃.vt.ff.del'.
ii.l.mortuo boue.§.l.b.o.i.rñ.
⁊ de v̄bo.ob.l. multum interest
Si ꝑpter status cõditionẽ l' cor
poris vicium.vt q2 seruo militia
vel homini ꝯcto legetur stipen/
diũ3 cursoris. Si testator scit vi
cium inesse datur estimatio al' ñ.
vt.ff.deleg.iii.l. fideicõmissa.§.
si seruo alieno.⁊.ff.e.l.si filiussa.
§.siquid alicui.

Basilis grece latine domus
regia dicit̃.Inde basilica.

Si testõr ignorabat rẽ eẽ alie
nã non val3 legatũ.hoc verũ ni
si coniũcte persone foret relictũ3
vt.C.e.l.cum alienam.⁊ nisi cu3
relinquitur libertas seruo alie/
no. vt.ff. de fideicõ. li.l. paulus
rñdit.

Si res legata fuerit euicta tũc
aut in spẽ non tenetur heres de
euictione.ff. de euictio.l. heres.
⁊.ff.deleg.i.l. si a substituto. §.
heres.sed si in genere siue extra
iudicium siue in iudicio tradita
fuerit legatario stipulanti de eui
ctione agit.ac si nihil sibi datum
esset.si est extraneus scilic3 iste le
gatarius.vt.ff.eodem.l.si dom⁹
§.primo.⁊.l.non quecunq3.⁊ d̃
lega.iii.l.qui concubinam.§. si
heres.⁊.ff.de euic.l.heres.Si d̃
ꝯiunctis est legatarius. vt si vni
de fratribus est prelegatum non
agit ne crescat inuidia inter eos
vt.C.de bo.que libe.l. cũ op3.⁊
ff.dele.ii.l. cum pater.§. euict.
sed si oĩbus ẽ prelegatũ oẽs agũt
siue sit distributio prelegatorum
per iudice3 facta siue per partes.
si autem a testatore tunc accipien
do seruant non agendo. vt cõia
vtri.iudi.l.si fratres. ⁊.ff. dele.
ii.l.cũ pr.§. cũ euictis.

Add.nõ ex hac gl.⁊ ex ei⁹ cõ
clusiõe ꝑce que incipit.si testator
igno. q⁹ fauore libertatis val3 le
gatum factum de re aliena.Et si
militer ẽt legatum factũ ad pias
cãs.q2 legatũ libertatis ⁊ pie cãe
equiparantur.vt notat bar.in.l.
cancellauerat.ff. de his que in
tes.del'.⁊ sic legatum rei aliene fa
ctum ad pias cãs etia3 si testator
ignorauerit alienam val3.ff. ad

treb.l.quidã.§.si qs filiũ.
Additio vt hẽat noticia ma
terie legati rei aliene q̃sepe occurrit
sic distingue.ſm Saly.in.l.cuʒ
alienã.C.eo.vʒ aut testõr nulluʒ
ius in re vel ad rẽ.vel aliqđ ius
hʒ.p̄io casu aũt ẽ hẽdis sui.ꝛ in/
distincte debeẽ vt.l.vnũ ex fami
lia.§.si rẽ.ff.dele.ii.aut ẽ alteri⁹
ꝛ tũc aut testõr sciebat aliena ꝛ đ
beẽ.d.l.cũ alienaʒ in p̄ici.ꝛ hic.
aut suã ẽẽ putauit.ꝛ sic tp̃e testi
ignorabat alienã.ꝛ regula est.ꝙ
nõ debeaẽ.fallit qñ legauit ꝯiũ/
cte p̄sone vel alteri cui ẽt si testõr
sciuisset alienã verisimile ẽ q̃ le/
gasset.d.l.cũ alienã aut dubitaẽ.
aut sciuerit vel ignorauerit.ꝛ tũc
aut possidebat rẽ cũ titulo ꝛ p̄su/
miẽ ꝙ eã putauerit suã.aut eam
possidebat sine titulo.ꝛ tũc beni
gnior iterpretatio eligiẽ.vt.l.be
nignius.ff.de.ll.p̄sumiẽ ergo ꝙ
suã putauerit ne iniuste reperiaẽ
alienã rẽ possedisse ar.l.ii.C.ne
vx.pro ma.ego litarẽ hoc nisi no
toriũ erat ꝙ eẽt penes eũ deposi
ta vel ꝯmodata ar.l.officiũ in fi.
ff.de rei ven.si aũt nõ ip̄e.sʒ ali⁹
eã possidebat p̄sumiẽ ꝙ putaue/
rit alienam ar.l.fi.C.vn.vi.ſo
casu p̄icipali.qñ testõr hʒ aliqđ
ius.tũc aut ẽ ius cõionis.aut aliđ
si cõionis tũc solũ p̃tẽ suã legare
vʒ vt del.i.l.ſui electiõe.§.fi.dic
vt dixi.s̃.e.i p̄i.nisi dixerit totũ
fundũ vl̃ oẽm.qꝛ tũc lʒ eẽt cõis tñ
totũ dereẽ.l.iul.ff.dele.iii.itẽ ni
si eẽt cõis cũ hĩde qꝛ tũc tota res
dereẽ.vt in tex.singlr̃.ff.dele.ii.
l.cum fili⁹.§.dñs.saluo ꝙ si isto
cãu adiiceret ꝓnomẽ meũ qꝛ tũc
restringiẽ ad p̃tem tñ a se posses
saʒ.ꝛ quã vendicare posset.vt.l.
q̃uis.ꝛ.l.qntus el.ii.§.argento
ff.de au.ꝛ ar.le.ꝛ isto cãu verifi/
caẽ gl.posita i.d.l.serui electiõe.
§.fi.si aũt eẽt aliud ius q̃ cõionis
tunc solũ illud ius legare vʒ siue
sit ius pignoris.de quo vide.l.se
nat⁹.§.fi.ff.dele.i.ꝛ.l.i.ff.de lib.
leg.siue sit ius sup̃ficieri siue vti
lis dñii.vt.d.l.si dom⁹.§.fi.siue
sit ius vsuffructus.ꝛ sic morte le
ganti̇ finiaẽ ꝛ sic iutile rep̄iaẽ le/
gatuʒ.vt.l.ꝙ in rex.§.i.ff.dele.
dic tñ vt ibi p̃ glo.ꝛ bar.ꝛ p̄dicta
vera ẽt si illud ius nõ sit in re.sʒ
ad rẽ.vt qꝛ emerat.ꝛ nondũ sibi
tradita erat.nã tũc ẽt solũ ius qđ
hʒ legare videẽ iđ ꝛ actionem ex
empto teneẽ hẽs ei cedere.vt.l.
apud iul.§.idẽ iul.ff.dele.i.ꝛ p̄/
ciũ soluere si nõdũ erat solutuʒ.
alias cedere actiõem cui obstaret
exceptio. vt.l.iul.§.offerri.ff.de
ac.emp.ang. Semp̃ necessitas
ꝓbandi icumbit illi qui agit vt.
ff.de ꝓba.l.verius.C.de rei vẽ/
l.res ꝛ.C.de edẽ.l.qui accusare.
C. de excep.l.si qdem ꝛ.j.de in/
terdic.§. ꝯmodum.ꝛ.C.de ac.ꝛ
ob.l.negãtes ꝛ.C.đ ꝓba.l.actor
Hec regula.hʒ locũ.nisi qui
negat.neget ius. ꝛ nisi ius p̄su/
met ꝓ actore.tũc ꝓbat reus ne/
gãs.ff.de ꝓba.l.ex ea p̃te ꝛ.ff.de
do.inter vi.ꝛ vx.l.qntus.

Sed et si rē suam ob. Heres tenet̄ luere rē testōris alteri obligatā. si testōr sciuit eē obligatā nisi ꝓbetur de ꝯtraria voluntate testant̄. h.d. Additio no. ꝙ in dubio qñ legat̄ res obligata p̄sumit̄ ꝙ testōr voluerit on⁹ luēdi spectar̄ ad ipsuʒ hēdem. vñ qui aliud dicere vult. sibi de ꝯ̄ria volūtate testant̄ incūbit onus ꝓbandi.

Gl. Tribus casibus luit hēs. p̄rio si testōr sciebat rē eē obligatā vt hic. Jtē si ignorabat sʒ reliquit ꝯiuncte psone. vt. C. d̄ fideicō l. obligata. al' c̄. l. p̄dia. Jtē si pro tanto erat res obligata q̄tū valet vel pro maiori summa. vt. ff. de le. i. l. si res obligata

Additio. adde quartum casum vbi indistincte heres tenet̄ luere. quando post legatū testōr pignorauit. q: cū legatū a principio fuerit pfectuʒ hēs tenet̄ luer̄ ēt si sciuerit testōr vel nō vt. l. si deicōmissa. §. si rē. ff. de le. iii. Et p̄dicta sunt vera nisi qñ esset res obligata scdō legatarii. vt l. lʒ fo. rñso. ff. de do. p̄le. vel nisi sit legatū vniuersitat̄. q: trāsit cū cōmodo ꝛ icomō. vt. l. cū pr̄. §. mēse. ff. de le. ii. ꝛ ibi oio bar. Jteʒ p̄dicta ꝓcedūt in debito priuatoꝝ si aūt eēt tributū dic ꝙ hēs cogitur soluere. ꝓ tpe p̄terito. ꝛ pro tpe quo possidebit legatarius ipsuʒ tributū soluere tenetur vt. l. apud iul. §. si hēs ꝛ ibi gl. ꝛ doc. ff. de le. i. Et idē i collectis vt. l. si pendētes. §. si qd icloacarii. ff. de vsufr. ꝛ i. l. i. ꝛ ibi bar. C. d̄ muli. ꝛ in quo lo. li. x. Jtē si legat̄ mihi fundus ēptus p testōrem cui⁹ nōdū soluerat p̄ciū. hēs tenetur soluere. ꝛ rē mihi p̄star̄. vt. l. apd̄ iul. §. si tici⁹. ff. de le. ii. ꝛ ibi doc. Fortius dico ꝙ si testōr ꝯduxit fundū p quinquēniū. ꝛ legat mihi ius suū ꝙ hēs cogit̄ dño soluere mercedeʒ dicti fundi ꝛ ego possuʒ vti dicto fundo. ꝛ nō soluā pensiōem. vt ē casus in. l. qui ꝯcubina. §. qui ortos. ff. de le. iii. ꝛ ibi bar. ꝛ doc. qd̄ singularit̄ nō.

Si res aliena. Si legatarius fuerit factus dñs rei legate. ex cā lucratiua nō debet̄ legatū. secus si ex cā onerosa. h.d.

Glo. Si legatari⁹ effect⁹ est dñs legati. i vita testōris. vel ēt post mortē. hʒ locū iste tex. ar. ī. eo. §. si cui. Jn casu hui⁹. §. fm aliquos res solū peti pōt ꝛ nō extiatio q: res solū est i obligatiōe. ꝛ ergo bñ tex. dicit cōsequi. nā pp defectū rei ꝯsequit̄ legatari⁹ extiatōeʒ. vt. ff. d̄ v̄. ob. l. si fuū. §. effectus. cōis tñ opi. ē. ꝙ ēt extiatio ē in obligatiōe. vt. ff. de ꝯdi. fur. l. in re furtiua. §. sʒ vtꝝ i fi. ꝛ hec opi. ꝓbat̄ per. l. bone mortuo. §. labeo del. ii. Jtē nōq̄tuor casus i qb⁹ peto qd̄ hēo. p̄mus ē vbi res mihi data pōt auferri. vt. ff. de solu. l. si rē. ꝛ. l. qui res. i. rñso. Jtē si hēo ex alia cā q̄ dēo hēre. vl' q: ñ videar h e

cū p̄cium absit vt hic. Itē si ali/
quid iuris deest rei. adhuc ē tra/
dēdū. vt. ff. de solu. l. ēt. ff. de ver.
ob. l. iiii. §. fi. Itē si res deterior
est dolo dantꝭ ex cā stricti iuris.
nā daṫ de dolo. lꝫ hēat rē. vt. ff.
de dolo. l. eleganter. §. nō solū sꝫ
in bonefidei agiṫ ex p̄mo ꝯctu. ff.
ꝯmo. l. iii. §. si reddita. Itē.
§. nō hꝫ locū si qs habuerit rē ex
ꝓmissiōe dotꝭ. vt. ff. de ac. ꝛ ob. l.
ex ꝓmissione dotꝭ. Si legata/
rius ꝯsecutus ē rē ex cā lucratiua
nō pōt petere. ēt si in sua ptāte es/
se desinit. vt. ff. de le. ii. l. meuius.
§. duobus. Et traditū est a iu/
re. duas cās lucratiuas nō posset
ꝯcurrere. vt. ff. de ac. ꝛ ob. l. oēs.
ꝛ. ff. eo. l. si seruus legatus. §. sti/
chū. Aliquando tamē ꝯcurrit
ꝑ obliquū. ff. e. l. si fuus. nō dire/
cto vt hic. ar. ff. de vul. sub. l. qui
libertꝭ. §. fi. Itē qđ hic dr̄ hꝫ lo/
cuꝫ in spē. secus in q̄ntitate. ff. e. l.
ticio seyo in priu. Si qs hꝫ rē
ex cā onerosa puta qꝛ emit. n̄ ob/
stāte pōt petere legatuꝫ. qꝛ nec rē
hēre vꝛ cuꝫ p̄ciuꝫ ei absit. ꝛ loco
rei successerit. ff. de peti. hē. l. si ꝛ
reꝫ. ꝛ qđ me. cā. l. videamus. ꝛ. l.
si ipsa. Qđ hic dꝛ si eadeꝫ res
ex duobus testis eideꝫ dēreṫ itel
lige ex duobus testis. duoꝝ hoīuꝫ.
nā si essent vnius. primū tollereṫ
per sm. vt. s̄. q. mo. tes. infir. §. po
sterior. Si in eodē testō bis
legauit. tūc distinguiṫ spēs a q̄nti
tate vt. ff. de le. primo. l. plane. §.
si eadem.

Ea quoq· Etiaꝫ res futura. que tn̄ esse speraṫ legari potest. h. d. Additio per. d. Ias. Et tale le/
gatuꝫ est ꝯditionale quo ad obli/
gatiōem. qꝛ iest ꝯditio si nasceṫ q̄
impedit obligatōeꝫ sꝫ nō quo ad
transmissiōem. l. interduꝫ de ver.
ob. l. i. in fi. de ꝯdi. ꝛ de. ꝛ. l. ꝯdi/
tiōes que extrinsecus.

Glo· Si res legata. nec fuit nec est in reꝝ natura.
nec erit. vt chimera. vel fuit. sed
nō ē. vt hō mortuus. nō pōt lega
ri. vt. j. de inuti. stip. in pri. si aūt
ē dubiū an sit vel nō sit i reꝝ. ca/
uet hēs de ꝓsequēdo ꝛ restituen/
do. ff. de le. i. l. seruo legato. §. si.
Ideꝫ i seruo legato q̄ fugerat añ
testm̄ aliud i eo qui fugerat post
testm̄. qui ē piculo legatarii. vt.
ff. eo. l. tā seruus. ꝛ. l. si fuus lega
tus. i. r̄nso. Si legaṫ qđ ex an
cila natū erit. ꝯpetit exactio tpe
quo natuꝫ erit. Additio ex hac
glo. nō ꝙ in istis obligationibꝰ
ꝓmitto fructus futuros. iteruꝫ ē
nata obligatio ꝛ actio. sꝫ exactio
dilataṫ vsq̄ in natiuitatē. sꝫ ꝼm
bar. ꝛ doc. gl. male dicit i hoc. qꝛ
ꝯ. d. l. interdū nō violādo text. ꝛ
max. qꝛ tale legatū ē ꝯditionale.
vt. d. l. i. de ꝯdi. ꝛ de. ꝛ dictuꝫ est
supra circa sūmam.

Sie a dē res duobus. Si vna res ab eodem
duobus legaṫ ꝯiūcti vł disiūcti.
si ābo ꝯcurrunt ad legatuꝫ. me/
dietas daṫ vni ꝛ medietas alteri

s3 deficiēte legato i psona vnius totu3 ad collegatariū daṫ.h.d.

Additio nō q illi q dicunṫ 9iuncti qui vnica orōne sunt vocati. ⁊ disiuncti dicunṫ.q vocāṫ diuersis orōnib⁹ ēt si dicaṫ in ea orōne.eādē rē.qd tn̄ intellige vt in gl. ⁊ ibi dicā. Itē nō q lic3 pluribus eadē res legeṫ. ⁊ videṫ vnusqsq3 iuitatus ad integrā rē tn̄ dcā res diuidiṫ equaliter iter eos. ⁊ 9cursu faciūt sibi ptē. Itē nō q qui repudiat legatu3 facit q p ius aut nō decrescēdi aut p ius accrescēdi totū ad legatariu3 ptineat. Itē nō q qn̄ vnus ex legatariis moriṫ viuo testōre. ps illius mortui nō apud hr̄dem testād. s3 apō collegatariū remanet.

Si. Si testoꝛ dicat. illi aut illi lego. videnṫ eē duo rei stipulādi. vt.ff.e.ii.si ticio aut seyo. Additio ⁊ iō petitiōe vni⁹. vel solutiōe vni fcā ab altero hr̄s liberabiṫ.l.ii.de duo.re.

Cōiūctōi legari dr̄ p copulatiuā 9iunctōem.ff.de hr̄.insti.si qs disiūcti3.i.sepati.vt.j.§.px.

Si eadē res duob⁹ legaṫ. diuidiṫ inter eos legatū viriliter. nisi isti re 9iūcti locū vnius obtinerēt.vt.ff.de hr̄.insti.l.tici⁹ ⁊.l.interdū. Si legatari⁹ mortuo testōre decedat. ad hr̄dē suu3 legatū trāsmittit.vt.C.ō ca.tol.§.cū igiṫ. Si collegatari⁹ viuo testōre decesserit. vl' quocūq3 mō defecerit vt p morte3 ciuilē. vel dic q legatū tribus casib⁹ deficit ⁊ accrescit legatario pter duos q ponunṫ hic. Primus si nō ē collegatarius i re3 natura ipsi testi.vt.C.de ca.tol.§.i. Scōs si legaṫ mihi ⁊ posthumo q aboriṫ postea.vt.ff.eo.l.si duob⁹.§.fi. Tertius si mihi ⁊ hr̄di suo legat vt.ff.e.l.§.plane.§.si duobus. ⁊ sic sunt qnq3 casus. Ecōtra sunt tres casus qbus deficit legatū. s3 collegatario nō accrescit. Primus si mihi ⁊ suo suo legat.ff.eo.l.plane.§.si 9iuncti. Scōs si mihi ⁊ tibi res tua legatur.vt.ff.eo.l.huiusmōi.§.si ticio. Tertius si mihi ⁊ nō capaci legaṫ.ff.eo.l.si ticio. Cōiūcti re ⁊ verbis dicunṫ.vt si testōr dicat. ticio ⁊ seyo hoiem stichū do lego vt hic. ⁊.ff.de le.iii.l.re coniūcti.

Disiūcti vbis dicunṫ si testōr dicat. ticio stichū hoiem do lego. seyo stichū do lego. vl' dicat seyo eūdē hoiem. do lego. Additio pro aliquali noticia tio3 hui⁹ materie. nō q duplex ē 9iunctio pricipaliṫ vna legis. alia hois. legis ē ista p quā in sola virtute legis plēs hoies cōiunguntṫ ⁊ ad aliq̄ rē vocanṫ. ⁊ ē fm bar.in.l.re cōiuncti. qn̄ ex psona vnius puenīṫ ad plēs. Et i hac h3 locū ius accrescēdi. si fiat in hr̄ditatibus. secus si in legatis.l.si suus cōis ab ex̄tō de acq.hr̄. Cōiūctio hois alia īt viuos alia testāria. int viuos. qn̄ duo vl' plēs 9iūgūṫ ex 9ctu. ⁊ ad eādē rē vocanṫ. ⁊ tūc i 9tu oneroso h3 locū ius accrescē-

di.ſec⁹ ſi i ꝯctu lucratiuo.l.fūd⁹ ō ꝯhē.ēp.ꝛ dic vt ibi. Cōiunctio teſtāria ē triplex.quedā re ꝛ verbis.quedā v̇bis tm̄. q̄daȝ re tm̄. Re ꝛ v̇bis ꝯiūcti dicuntur. quos rei ꝛ v̇boꝝ ꝯplexuſ cōiūgit l.triplici.ō v̇.ſi. vt lego ticio et ſempronio fūdū ſeyanū. Re tm̄ dicūt ꝯiūcti quos rei tm̄ ꝯplex⁹ iūgit n̄ v̇boꝝ. vt ſi teſtōꝛ dicit lego fūdū ſeyanū gayo.ꝛ poſtea dicit.lego eūdē fūdū ſeyanū petro. Cōiūcti v̇bis tm̄ appellāt quos v̇borū ꝯplex⁹ iūgit. ſȝ i re diſiungūt. vt ſi teſtōꝛ dicit lego ticio ꝛ ſeyo fūdū ſeyanū eqs portōibus. qꝛ tūc quilibet ad ptē rei vocat. Et iter iſtos qn̄ ꝛ qualr̄ hȝ locuȝ ius accreſcēdi. vide.j. i gl. Si teſtōꝛ dicat ticio ſticū hoieȝ do lego.ſeyo ſticū do lego. vel eundē ſticū do lego.nōne dādo hūc hominē ſeyo adimit ticio? Rn̄det ꝙ ſic ſi ꝓbat teſtōꝛē hoc voluiſſe nō aliter.vt.ff.eo.l. ſi pluribus. §.i. Add.vos diſtinguite tria mēbra.Aut.n.appet ō volūtate expſſa teſtōꝛis ꝙ legādo ſecūdo voluit adimere prio. ꝛ tūc ſcd̄us vocabit ꝛ prim⁹ excludit.l.ſi pluib⁹.§.i dele.i.aut appet ō volūtate teſtōꝛis ꝙ voluit oēs vocari. ꝛ oēs vocabūt vt hic. aut legauit ſo ſb ꝯmētatōe primi.puta ſticū quē legaui ſeyo lego gayo.tūc p̄ſūit totū adimere a ſeio ꝛ totū cōferre gayo.l.ſīc.ō adi.le. Aut legauit ſo nullā faciēdo ꝯmōeȝ primi.ꝛ tūc n̄ vꝫ adimet a prio.imo oēs ꝓiter vocare vt hic. Sūt aliq ꝯiūcti re tm̄ ꝛ v̇bis diſiūcti, vt i exēplo tex.nr̄i puta ticio ſticū hoieȝ do lego.ſeyo eūdē ſticū hominē do lego.ꝛ.ff.e.iii.l.re ꝯiuncti. Alii ſūt re ꝛ v̇bis diſiūcti.vt ſi dicat.lego ticio didiā.ſempronio lego didiā eiuſdē fun.ff.e.ii. l.ꝓculo. nec ob.l.ꝓ meuio.e.ti. i pri. qꝛ illa loqt qn̄ vnā didiam vtriqȝ legauit.ꝛ i iſtis n̄ hȝ locuȝ acceſſio.i.ius accreſcēdi. vt.d.l. ꝓculo. Sūt ꝛ alii re diſiūcti ſȝ v̇bis ꝯiūcti. vt ſi dico lego tibi ꝛ ſēpronio ꝓ equis portōib⁹. Sūt ꝛ alii re v̇bis ꝯiūcti.vt.ſ. ꝓri.ſ.ticio ꝛ ſeyo fūdū ticianū do lego. ꝛ tūc ꝯiūcti re ꝛ v̇bis p̄ferunt diſiunctis re ꝛ v̇bis.ſvel altero mō tātū ꝯiūctiſ. Coniūcti vero vno mō tantū ſimul admittūt ꝛ diſiuncti re ꝛ verbis p̄ferunt vt.ff.ō hē.inſti.l.ſi ita quis hēdes. ꝛ.ff. eo.iii.l.re coniūcti.§. pe. ꝛ.§.ſi.

Add.nō ex mēte doc.breuiter Inter ꝯiūctos verbis hȝ locum ius accreſcēdi cū onere. Inter cōiūctos re tātū vel re ꝛ verbis ſil' hȝ locū ius nō ōcreſcēdi ſine onere.§.is ita in fi.C.de cadu.tol.

Sicut fundus. Si ad legatariū ꝑuenerit ꝓprietas fundi eidē legati ex cā onerosa. ꝛ vſuſfructus ex cā lucratiua. pōt peti totus fundus.tamen officio iudicis eſtimatio proprietatꝗ debetur.h.d.

Add.nō ꝙ qn̄ vſuſfructuſ perit ꝛ redit ad proprietatem dicit

haberi ex lucratiua. Itē no. q̄ se pe vnū petit̄. s. fundus. ⁊ aliud i ɔditiōe deducitur vz extimatio. Itē nō q̄ aliqn̄ vsus fructus hꝫ viz suitutī realis. Itē no. sꝫ Jo. fa. q̄ nō vr̄ res eo titulo sine in re acquisita quo ɔsolidat̄. qđ nō ɔcoꝛ. l. nō quocūqꝫ. §. si fundus. ff. de le. i.

Glo. Duz hic dr̄ in text. ⁊ vsusfruct⁹ ad eū ꝑuene rit. intellige. s. ex cā lucratiua. s. moꝛte vsufructuarii. vl' capitī di. vel simili cā. vt. s̄. de vsufr. §. fi/ nit̄. ⁊ sic vsusfructus ē fcūs cālis. s. vbi pꝛius erat foꝛmalis. In casu hui⁹. §. hr̄s recte petit fūdū i. ꝓpꝛietateꝫ plenā. de iudicis tn̄ offō alr̄ fit. vt. j. sequit̄. Tex. hic dicit q̄ iste legatarius ex te/ stamēto recte agit. ⁊ fundū petit ⁊ in plena ꝓpꝛietate. Et licet ha buerit vsūfructū ex cā lucratiua nihilominus pōt petere totū fundū ⁊ sic in plena ꝓpꝛietate. q: q̄uis plena ꝓpꝛietas ɔsistat ex duob⁹ s. ex nuda ꝓpꝛietate ⁊ nudo vsu/ fructu. tn̄ vsusfructus in hoc cāu nō obtinet ꝑtē dn̄ii. sꝫ vicē suitu tis ꝑdialis. que nō ē ps rei q: nō pōt eē sine re. ⁊ iō nō vr̄ peti ea ps rei. que obuenit ex cā lucrati ua ⁊ hoc de rigoꝛe. sꝫ ɔ̄riū de eq tate. vt subicit dicēs q̄ debet̄ ex timatō nude ꝓpꝛietatī. s. deducto vsufructu. ⁊ sic ēt remanꝫ decla/ rata g . seq̄ns i v̄. petitiōe ⁊ alie.

Sed si rē legatarii. Le gatū rei ꝓpꝛie le gatarii nō valet ēt si post testm̄ sua eē desierit. h. d.

Glo. Si debitoꝛi relinquit̄ liberatio valet legatuꝫ ff. de lib. le. l. i. q: talis liberatio nō erat res debitoꝛis. Qđ ꝑ ꝑriū ē alicui⁹ ɔ̄pli⁹. eius fieri n̄ pōt. vt hic. ⁊ j. de ac. §. sic itaqꝫ. ff. eo. l. cūꝫ quis. i. r̄n̄so. ff. de ex. rei iud. l. ⁊ an eandē. §. actōes. ⁊ ff. de acquir. po. l. iii. §. ex pluri/ bus. ⁊ lꝫ legatarius talē rē q̄ sibi legata erat alienauerit. ⁊ sic tpe adite hr̄ditatī dicta res reperiat̄ aliena nihilominus non valet lega/ tū. sꝫ cōtra hoc vr̄ obstare. l. i. ff. de re. ca. in fi. l. vbi legatū nullū a pꝛīcipio postea recōualescit. gl. ponit duas so. vnā q̄ ibi viuo te statoꝛe fuit alienata hic vero po stea sed hec so. cōiter repꝛobat̄. q: nil refert an talē rē alienaue/ rit viuo. an moꝛtuo testōꝛe. l. ce/ tera. §. i. de le. i. fa. so. fuit q̄ i. d. l. i. erat legatū ɔditionale hic ve ro purū. ⁊ hec so. cōit̄ tenet̄. naꝫ regula cathoiana n̄ ꝑtinet ad le/ gata ɔdicionalia. Addītō. nō q̄ regl'a catho. disponit q̄ legatū qđ nō valuisset si testōꝛ tpe ɔditi testi decessissꝫ. id ēt qn̄cūqꝫ moꝛ/ riat̄ nō valere. ⁊ rō hui⁹ ē. q: te statoꝛ legādo pure voluit ɔ̄ſari tp̄s testi. vn̄ si eo tpe legatū n̄ va luit. ex postfcō nūq̄ ɔualescit. ni mirū ergo. si tal' regla nō trahit̄ ad legatū ɔditōale. q: qn̄ testōꝛ le gat sb̄ ɔdi. voluit suspēdi legatū i euētū ɔditōis. ⁊ illō tp̄s ɔ̄ſari.

vñ legatū ñ dr̃ ab iicio nullū.s; suspēsū;.l.i.de re.cato.l.cetera.§.i.dele.i. Itē; nō circa hanc materiā de legato.nullo tpe testamēti.an recōualescat sic distingue.aliqñ legatū ē nullū sola cōsideratiōe legantis vt puta q: tpe testi nō ē in eo iūcta integritas. ⁊ tūc nūq̄ ɔ̄ualescit ex postfcō.l.ii.⁊.l.si filiussa.de re.du.l.i.del.iii.q: fuit defectus in cā potētissima.s.in cā agēte aliqñ nullū est ex sola ɔ̄siatiōe legatarii.⁊ tunc ɔ̄ualescit ex postfco sublato.ipedimēto q: fuit defcūs in cā suscipiēte ⁊ de facili purgat̃.l.si cognatus de re.du.l.qñ aūt de iur̃ fi.l.interuenit dele.i.aliqñ est nullū mixta ɔ̄siatiōe legantis ⁊ legatarii ⁊ nō cōualescit ex postfcō §.an seruo ⁊ ibi videbitis.j.eo. aliqñ ē nullū ɔ̄satōe rei legate ⁊ tūc nunq̄ ɔ̄ualescit.l.cetera.§.i.dele.i.aliqñ legatū ē nullū solu; respectu forme ⁊ tūc nūq̄ ɔ̄ualescit ex postfcō.l.hr̃des palā.§.i.de testa. Fallit in filio p̄terito i testō.qđ ɔ̄ualescit de eqtate p̄toria filio ap.pbāte.l.filio p̄terito de inius.rup.⁊ ibi per bar ē illa q.de vsurario qui fecit testm̄.⁊ ñ p̄stitit cautōe; ſm formā.c.q̄ q̄ ē vsur.l.tñ añq̄ mortu⁹ ē p̄stitit an testm̄ recōualescat vīd ibi.

Siquis re; suā. Val; legatū rei testātis.l; testōr putauerit alienā.h.d. Si quis rem suā quasi alienā legauerit.valet legatū nā pl⁹ valet qđ in vitate ē q̄ i opiniōe. s; ⁊ si legatariī eē putauit valere ɔ̄stat.q: exitū volūtas defuncti habere pōt.

Bl. Veritas p̄ualet opinioni.Cōcor.ff.ē ma.vidic.l.si pr̃.§.quotiēs.⁊.ff.de iur̃ ⁊ fac.ig.l.regula.§.qui ignorauit.⁊ h̄ verū in legatis.secus in aditiōe hr̃ditatis.ff.de acqui.hr̃.l.is q putat ⁊ rō ē.nā aditio hr̃ditatis ɔ̄sistit in solo aīo vt.s.de hr̃.quali.⁊ ergo nimirū si error nocet q: ñ h; aium clarū ⁊ purificatū ⁊ iō sec⁹ in his que nō cōsistūt in solo aio i qbus attendit̃ magis vitas vt hic.ita bar.in.d.l.is qui putat. Res pōt hēre exitū.i.effectu; vt.ff.quēad.te.api.l.negare ibi publice eni; expedit suprema hominu; iudicia exitū hr̃e.i.res talis legatario acquiri pōt.

Sirez suā. Alienatiōe rei legate a testō re fcā nō adimit̃ legatū.nisi probet̃ anim⁹ adimēdi.h.d.

Additio.nō q̄ eo ipso q̄ testōr alienat rē legatā vēdēdo vel spāliter pignorādo nō vr̃ legatū in dubio reuocasse nisi alr̃ pbet̃.

Bl. Si testōr rē alienauerit.s.vēdēdo.nā si donādo i distīcte vr̃ adimere.nec distingui tur an valeat donatio an nō.ēt si reuocet̃.vt.ff.de adi.le.l.cū seruo.⁊.l.rē legatā.⁊.l.legatū sub ɔ̄di.§.i.Si vero ex alia cā q̄ donatōis distingue aium vt hic.⁊ i dubio pbat heres mutatā volū/

tatē. vt. ff. de le. iii. l. fideicōmissa §. si rē ꝛ. ff. e. l. lucius. §. pe. ꝛ. ff. de pba. l. cū qui.

Animus adimēdi probat̄ ex ex hoc. q2 si necessitate rei famil iaris alienauit non vr̄ reuocasse al's sic. que distinctio in donatio ne nō cadit. vt. ff. de adi. le. l. rē legatam ꝛ no. C. eo. l. qui post.

Si debitor rem obligatam creditori legauerit valet legatū ꝛ nihilominus poterit petere de bitum. nisi voluntas testatoris ostēdatur cōtra volentē compē sare. vt. ff. de le. ii. l. creditorem. Additio. intellige hoc verū ni si esset pignorata tanta pecunia ꝙ nō est verisimile. ꝙ redimatur q2 hr̄ pro alienatōe. vt. l. qui ha bebat. ff. de le. iii. ꝛ nō bar. in. d. l. rē legatam in fi.

Siquis debitori. Le gatū liberatio nis valz. ꝛ potest fieri i perpetuū vel ad tempus. ꝛ ecōtra nō valet legatum factū a debitore suo cre ditori. nisi afferat sibi aliquā vti litatem. h. d.

Additio nota ꝙ legatarius. cui est legata liberatio pōt agere ɔtra heredem vt eū liberet. Itē nō ꝙ legatū liberatōis nō tm̄ de bitori. sed etiam heredi suo pro dest. Item no. ꝙ potest legari liberatio ad tempus. Item no. ꝙ ad hoc vt legatū valeat opz ꝙ afferat aliꝗ vtilitatem. Item no. ꝙ legatū fcm̄ a debitore cre ditori nō valet. Item nō ꝙ lega tū qd̄ solūmō affert vtilitatē in ɔmodo repn̄tatiōis dicet̄ valer. itē nō ꝙ legatū qd̄ ab iicio valuit lz deueniat ad eū cāum a quo in cipere nō potuit nō viciat̄.

Sl. Legatū liberatōis fit tri bus mōis. pm⁹ peti nolo. vl' qd̄ dz relinquo. vel actōez re mitto. ꝛ hic liberand⁹ ē legatari⁹ ab oi debito. vt hic. ꝛ. ff. d̄ lib. le. l. si que rōes. ꝛ. l. aurelio. i. rn̄so. Secūdus modus ē. rōes redder nolo. ꝛ hic ab oi liberabitur. nisi ab eo qd̄ penes cuz sit. ꝛ ab eo ꝙ dolo fecit vt. ff. de lib. leg. l. aure lio. §. fi. terti⁹ mod⁹ ē. si dānauit hrd̄ē ne exerceat actiōes. quo cāu si bonā cām hz testōr litis euētus ꝛ sumptus ab aduersario facti le gari videt̄. ff. de li. le. l. petitor. si malā cām nihil dr̄ legare. vt in ea. l. Additio p̄dicta faciūt. si testōr phibet vxorē artari ad red dēdā rōem administratōis tute le. ꝛ ipsaz liberat. intelligit̄ a do lo p̄terito. ꝛ a leui culpa. ꝛ leuis sima. q2 in generali ɔcessiōe ꝗuis latissima non venit dolus. vt. l. creditor. §. lucius. ff. man. nec ēt liberat̄ a redditiōe reliquor. l. si quis rōes ꝛ ibi bar. ff. de lib. leg. ꝛ bar. in. l. si qs decedēs. §. i. ff. d̄ ad. tu. qd̄ bn̄ no.

Itē add̄ ad ɔclusiōem gl. p̄di ctā ꝙ quarto mō dr̄ fieri legatū liberatiōis. si dr̄. lego cyrogra phū debiti. l. iii. in prin. ꝛ ibi vid̄ bar. ff. d̄ li. le. Legatū libatōis vtile ē. lz r̄ sua sibi legari videat̄

vt.ff.de li.le.l.i.i.rñ. Et hoc ē ve rū nisi testōre viuo exactio fiat. vt.j.e.ti.§.iā āt.z.ff.e.l. fideicō/missa.§.si rē. Liberatōe lega ta debitori p creditorē heres tale debitū nō pōt petere cū effectu p pter exceptionē obstātē.ff. de lib. le.l.iiii.§.nūc de effectu. Et tale debitū nō pt peti a debitore nec ab ei9 herede vel ab eo qui loco heredis ē.z sic a bonorū possore z fideicōmissario vlī.j.de bo.pos. §.quos āt.z de fideicō.hrdi.§.re stituta. Debitor cui legata ē liberatio pōt ꝯuenire hrdē vt eū liberet.s.p acceptilationē si solus ē debitor. Si āt hz correū sociuz nō idē.al' correus siue socius pa/cto ē liberatus.vt.ff.de li.le.l.iiii. §.nūc de effectu.i fi. Add.nō bñ in practica q si hēas duos re os z vni vis facere gratiā z libe/rare z nō alteri.q ipsū p accepti lationē nō liberes.qz possidet cā socio.sz facias sibi pactū psonale q ab eo tm̄ nō petes.vt.l.si sic.z ibi Bar.z doc.ff.de ver.obl. z l.qui i futurū.§ i.z ibi late bar. ff.de pac. Si alius legat.x.se/yo que ei ticius dz valz legatum qz interest creditoris plures reos hēre.ff.de libe.le.l.si quis dece/dens.§.fi.

Si debitor legat creditori suo debitū.s.naturalr z ciuiliter z cū effectu z pure.al' valz.vt.ff.e.l. si creditori.z p totā.l.z in.l.sinā t.

Legatū vt.s.nō valz.si nihil amplius ē in legato q debito z lz hodie videat sp eē plus qz hz sta tim rei legate dñium z hypothe cariā aliarū rerum defuncti.tñ ñ valz.ff.de le.iii.l.iii.§. si rem. qz plus tm̄ quatuor modis dicit.§ plus āt.z iste modus nō ē vnus ex illis.

Si debitor in diē vel sub ꝯdi tōe debitū creditori legauerit q uis viuo testōre dies vel cōditio venerit tñ vtile ē legatū. qz seml' valuit. Et lz videat ꝯ.ff.e.ii.l.si debitori.in prin. qz pōt dici q lz corrigit hic vel ibi dicit inutile cū z aliam habeat actionem. pōt tñ z ista agi.

Add.pria so.reprobat pp le/gū correctionem. Alia tenet z il lā sequit bar.i.d.l. debitor.

De isto brocardo si res deue nerit ad eū casuz a quo icipere ñ poterat an viciet.nō dy.in regu la factū lrime de reg. iur.in.vi. z per bar.in.l.pluribus.§.i.ff.de verbo.ob. Et Ange.de are.hic scdm Sali.

Sed si vxori Legatū do tis factum a marito vxori valz.ēt si maritus nullam dotē hūit dūmō in legato certū exprimat.h.d.

Add.nō q lz vir sit debitor vxoris in dotē.tñ si legat dotem vxori valet legatū. qz ꝯmodum repñtatōis legasse videt. Itē nō q maius ē legatū dot q actō de dote. Ex quo nō z tene mēti q lz heres hēat annū ad soluēdū dotē exñtem in pecunia vt.§.ex/

actio in.l.i.C.de rei vx.ac.tñ qñ maritus legat dotē vxori statim a morte testantis ꝛ adita hr̄dita/te debeť.ꝛ tunc incipiūt currere vsure.vt.l.si tibi hō.§.cū fuus.cōiūcta.l.apud iul.§.i.ff.dele.i.qđ nō.

Sl. Plenius ē legatū dot. ꝙ actio de dote.s.in cō/modo repñtatōis cū legatū sta/tim.dos vero annua bina trina die olim.ſʒ hodie post annū mo bilia.ſʒ imobilia statim.C.đ rei vxo.ac.l.i.§.cū aūt.ꝛ.ff.de do.ple.l.i.§.verū ē.Itē de dote da tur actio inquātū marit⁹ facere pōt vl'eius hr̄s.vt.ff.so.ma.l.ēt i.rñ.ſʒ legatū debeť i solidū nisi in falcidia pp bñficiū inuentarii.vt in auct.de hr̄.ꝛ falc.§.si vero nō fecerit Itē si in instrō dot ali qua pacta facta sunt in preiudici um mulieris bñficio legati tollū tur.vt.ff.de do.prele.l.i.

Si vxori maritus dotē lega/uerit valʒ legatum.qꝛ plenius ē legatum ꝙ đ dote actio.ſʒ si quā non accepit dotē legauerit diui seuerus ꝛ antoninus rescripſerūt si quidē simplr̄ legauerit inutile eēt legatū.si vō certa pecunia l' certū corpus aut instrumētū do tis in plegando mōstrata sūt va lere legatū.

Sl. Dū dicit instr̄m dot.s.i quo ꝯfessus fuit se rece/pisse dotē quā nō recepit.vt.ff.đ do.ple.l.fi.ꝛ.l.cū scriptū.§.itē q. Add.nō ergo ex isto tex.cū gl.ꝙ si marit⁹ legat vxori do/tem referēdo se ad instr̄m dotale ꝙ valʒ legatū ꝛ tʒ lʒ nūquā fue/rit numerata.Ex quo dicūt do/cto.ꝙ instr̄m cōfectū sup ꝯtu si/mulato nō ē nullū ſʒ validū qꝛ lʒ ꝯtus ē nullus.tñ instr̄m ē veruʒ ꝛ validū.Secus si instr̄m pecca ret i forma vl' sba vl' veritate.ita nō.bar.i.l.i.ff.ꝙ vi aut clā.

Dū tex.dicit hic i plegando i.legādo habūdat eim pre.

Si res legata.Si res lega/ta fcō hr̄dis ēt ignorant pstari nō pōt.h s teneť.secus si nō fcō suo.h.d.

Add.nō ꝙ debitor spēi ēt ex vltia volūtate liberať interitu ip sius.qꝛ sine culpa vl' mora sua pe rierit.Itē nō ꝙ in suo legato nō tñ in suo hr̄dis vl' testōris l'alia specie pōt p hr̄deʒ ꝯmitti culpa ꝛ mora.fa.glo.hic ꝛ in.l.cū res.§.si alienus.ff.dele.i.Itē nō ꝙ si res testōris vl' hr̄dis legata fue/rit p hr̄deʒ alienata vl' p aliū cui cōcesserit ēt ignoranter teneť he res ad estimationē.

Sl. Hr̄s teneť đ iteritu spēi legate ex mora.vt.ff.đ v.ob.l.si fuuʒ.i.rñso.ꝛ del'.i.l.cuʒ res.§.fi.vl' si sine cā occidit.vt.d.l.si fuum.aliud si cū cā.ff.del'.i.l.qd ergo si hr̄s.teneť.n.đ do lo ꝛ lata culpa ꝛ leui.vt.ff.e.cum res.§.si culpa.

Add.circa hoc distiguit bar.in.d.l.cum res.§.culpa.del'.i.ꝙ ex vltia volūtate hr̄s ꝑcipit mo/

dicā utilitatē. ⁊ legatarii ⁊ fideicō missarii magnā tūc venit solū do lus ⁊ lata culpa. l. si mulier. §. si eiꝫ. ff. ad tre. Aut eꝯ hñs magnā vtilitatē. ⁊ legatarii ⁊ fideicōmis sarii puā. ⁊ tūc venit leuissima vt d. §. culpa. aut equalē pcipiūt vti litatē. ⁊ tūc leuis venit culpa. vt i ꝯctibus q꞉ gr̄a vtriusqꝫ celebra/tur. vt. d. §. cū quid. ꝯiuncta. l. si vt certo. §. nūc vidēdū. ff. cōmo. ⁊ hoc sequit̃ Jmol. in. d. §. cul/pa. ⁊ ēt bar. in. l. ꝙ nerua. i fi. ff. depo. Si spēs legata puta ser uus sine fcō hr̄dis pierit vl' aufu gerit. hr̄s nō tenet̃ vt hic. tñ i h casu tenet̃ hr̄s cauere de dādo si ad eū redierit ⁊ suis sūptib⁹ recu/perat̃ qñ post mortē fugit. al's si in vita testōris sūptib⁹ legatarii. ff. dele. i. l. cū res. §. itē si res ⁊ de le. ii. l. si qs suum. Qui in spē tenet̃ eius interitu liberat̃ vt hic. ⁊ de v̄. ob si ex legati. Si su⁹ alienus fuerit legat⁹ ⁊ ñ fcō here dis. i. culpa fuerit a dño manu/missus nō teneret̃ hr̄s. nō ꝙ ēt i suo alieno pōt ꝯmitti culpa puta q꞉ hr̄s nō certificauit dñm talem suūꝫ fore legatū ⁊ ipsū velle eme re. q꞉ forte si dñs sciuisset se posse vēdere nō manumisisset. ff. e. l. cū res. §. si alienus. ⁊. §. pe. ⁊. §. fi. Jtē si fuit i mora emēdi. vt. ff. de v̄. ob. l. si seruuꝫ. §. si āt alien⁹. ⁊ dic facto. i. culpa vl' mora.

Seru⁹ manumissus similis ē mortuo. ff. de solu. l. mihi alienū

Tenet̃ hr̄s. s. ad estimationē ff. e. l. si qs iquilinos. §. i. ⁊. ff. qui ⁊ a qui. l. hr̄s. Si hr̄dis suus legatus sit ⁊ ipse eū manumisit te neri eū iulian⁹ scripsit. nec interest si sciuerit an ignorauerit a se lega tū eē. sed si alii donauerit suuꝫ ⁊ is cui donatus ē manumiserit te net̃ hr̄s q̄uis ignorauerit a se le gatum eē.

Sl. Si suus idebit⁹ solutus fuerit bōa fide manumis/sus non tenetur qui manumi/sit. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. i sūma. §. si suum. Et rō drie inter illuꝫ ca sum ⁊ nostrū. q꞉ hic lꝫ ignoraue/rit tñ debuit scire q꞉ factū ꝓpriū q꞉ hr̄s ⁊ defunct⁹ eadē sūt psōa. vt i auct̄. de iurein. a mo. p̄. i. rñ. Add. vl melius dic. vt nō. per gl. ⁊ doc. i. d. §. si suuꝫ. ꝙ hic lo/quit̃ i hr̄de q p̄tēdit a defūcto cāꝫ lucratiuā. vt nōt gl. i. l. si duo. ff. de acq. hr̄. ⁊ i. l. i. C. de ipo. lu. d̄ scrip. li. x. iō ñ attēdit̃ scia l' igno rantia. sec⁹ i ꝯctu oneroso. ⁊ sic vbi soluēdo remaneret i dāno.

Sed si quis ācillas. Exti cta psona prio lega/ta remanet legatū i accessoria qñ fit p dictionē cū secus i reb⁹. h. d. ang. vl' sic. Duabus rebus eque principalibus mediāte copula re lictis vna pempta alia tñ debet̃. Secus si vna venit accessorie ad aliā. q꞉ pempta pricipali pimit̃ ⁊ accessoria. h. d. xp̄oso.

Add. nō ꝙ psōa nō pōt dici accedere vl' eē accessioni ēt alteri psone. Jtē nō ꝙ dictio cū iungit

accessorie i his quorũ natura ẽ vt vna res accedat alteri. in aliis ve ro iũgit principalr.

Glo. Ancilla ꝛ partus sunt duo legata sepata. vt ff. de pecu. le. l. iii. ꝛ. l. si ancillam Et lȝ ptus dicat̃ portio viscerũ matris. ff. de ven. inspi. l. i. §. ex hoc. sed ibi loquit̃ donec in ven tre est. Legato suo cũ pecu/ lio si morit̃ vl' manumittit̃ suus extinguit̃ ẽt legatũ peculii. hoc verũ si mortuus viuo testõre nõ si post. vt. ff. d̃ pecu. le. l. tũc iuti/ le. Et iõ extinguit̃ q: peculium ẽ accessio sui.

Nõ pp suã dignitatẽ nõ ac/ cedit homini. ff. de edil. edi. l. iu/ stissime in prin. nimirũ ergo si mortua ancilla debet̃ ptus vt hic

Si legant̃ sui ordinarii cũ vi cariis sũt duo legata. ꝛ sic vno ex tincto aliud debet̃ vt hic. si ãt le gati fuerint sui ordinarii cũ pecu liis. ꝛ in peculiis fuerint sui vi/ carii. tũc sui vicarii sũt accessoriũ ppter expressionẽ peculii. vt. ff. d̃ ꝯdi. ꝛ de. l. si in diẽ. i fi. Add. si ãt legaret suum ordinariũ cuȝ vicariis ꝛ peculio tũc videt̃ sepa rare vicarios a peculio. ff. d̃ /pe/ cu. le. l. si peculiũ. §. si suus.

Si fundus instructus vl' cum instr̃o legatus fuerit. Nã fũdo alienato instri legatũ extinguit̃.

Videt̃ huic. §. obstare. ff. de fun. istru. l. si cui. i fi. ꝛ gl. hic in ṽ. istruct⁹ ponit tres so. sȝ tertiã sequũt̃ cõiter doc. Add. Ex q̃ so. glo. coll'r distinctio aut legat̃ fundus instructus aut cũ instr̃o. ꝛ tũc alienato fundo instr̃m intel ligit̃ alienatũ. vt sũt plaustra et aratra ꝛ legatũ extiguit̃. q: illa veniũt ppie accessorie ad fundũ vt hic secus in instr̃o p̃missa. i quo ita distinguit̃. aut legat̃ fundus instructus aut fundus ꝛ instr̃m. ꝛ tũc fundo alienato debet̃ istr̃ȝ p̃missa. q: illud nõ venit ppie ac/ cessorie ad fundũ sȝ hr̃ in iure p subsidio psone. Aut legat̃ fun/ dus cum instr̃o. ꝛ tunc fũdo alie nato dẽ instr̃m ẽt patrissa. extin/ guit̃ in legato. d. l. si cui. de fun do instru.

Instr̃m fundi ẽ apparatus re rũ diutius permansurarũ. sine quibus non posset exerceri pos/ sessio. ff. de fun. instru. l. quesitũ. i. rñ. Et sũt instr̃a fundi colendi seruãdi gr̃a ꝯpata. vt. ff. de fun. instruc. l. instr̃a que sunt illa ibi habes

Si grex. Grex etiã in ¿vna oue retinet̃ ꝛ in legato gregis veniũt oues adiuncte gre gi post testũ. Ideȝ in legato edi um. h. d.

Add. nõ q grex cõseruatur quo ad nomẽ ẽt in vna oue si a pricipio fuerit plures. Sic ẽt di/ cimus i collegio q ꝯseruat̃ i vno quo ad nomẽ si oẽs mortui sint vno remanẽte. l. sic. cũ ibi nõ. p gl. ꝛ doc. ff. q cuiusqȝ vni. Add. lȝ. d. ang. colligat istud nõ. ꝛ etiã vĩ sentire gl. ĵ. tamen. d. xpofo.

reprobat. vt. j. patebit i gl. Itez nota q dānū vel diminutio gti/gēs i relegata. vel ei⁹ pte spectat ad legatariū. vt hic ꝛ. s. §. pr. si/cut ēt ad cū spectat. si post legatū per testōrez aliud, addaꝛ. gco. l. si ex toto in prin. ff. de le. i.

Gl. Grex ex decē oib⁹ gstat vel. vi. vel. iiii. porcis. vt. de abigeis. l. oues. Additio in eqs. aūt vel bobus qnqꝫ ad simi litudinē porcoꝝ. ita nō. gl. ꝛ bar. in. l. oues. ff. de abigē. qd fa. sm bar. ibi ꝛ i. l. ptor edixit. §. i. q q tuor vel qnqꝫ eqtes faciūt. gentē sꝫ pedites opꝫ q sint decē. qd pꝫ per. l. oēs pp̄li. ff. d iust. ꝛ iur. qd fa. si statutū puniert si qs aduna uerit gētē. ꝛ fa. qd no. glo. ꝛ ibi flo. in rubrica. ff. de pba. Additio glo. hic puta sup v. ad vnā dn̄ allegat. ff. q cuiusqꝫ vni. l. si/cut. vꝛ sentire q sicut ius collegii retineꝛ i vno hoie. ita ius gregis i vna oue. qd ē apte flm̄. q si oēs moriant vsqꝫ ad vnā. nō dꝛ grex i vna sustineri. l. si grege de le. i. nec obstat iste tex. q bn̄ vex ē q illa debeꝛ. q toto legato singule quoqꝫ ptes legate videnꝛ. ꝛ nō ē simile de collegio q ius collegii. lꝫ ad gstitutōem reqranꝛ saltem tres. i vno tn̄ retineꝛ. l. sicut. §. fi. ff. q cuiusqꝫ vin. ꝛ nō ibi gl. q du plex ē vniuersitas vna facti. s. aia liū brutoꝝ vt oiū porcoꝝ ꝛc. ꝛ illa i vno n̄ retineꝛ. alia fci ꝛ iuris. vt ē collegiū. l. capitulū. ꝛ vniuer sitas scolariū ꝛ ista i vno supposi

to retineꝛ. vt ibi. Facili⁹ pdiꝛ legatū vsusfructus q pprietas ar. ff. e. l. repeti. §. rei. ꝛ. ff. e. l. grege i fi. Grex ē vnū corpus ex di/stātib⁹ capitib⁹ sic ediū vnū cor/pus ē ex coherentibus lapidibus. Tria. n. sunt corpa rex. vnuz qd vno spū. i. elemētatiōe gtineꝛ vt hō lapis. sꝫ qd ex coherētib⁹ gstat. vt dom⁹ ꝛ armariū. tertiū qd est distantib⁹ corpib⁹. vt grex ꝛ popul⁹ vt hic. ꝛ. ff. de vsucap. l. rex mixtura. §. i. ꝛ. ff. de rei ven. l. in rē. §. at in his. Edib⁹ lega tis. colūne ꝛ marmora. q post te stamētū fcm̄ adiecta sūt legato di cim⁹ cedere. Tamē colūna vꝛ tignū dom⁹. legari puꝛ n̄ pōt. vt ff. e. l. ceta. ꝛ h ne vrbs dformeꝛ.

Sipeculiū. Peculium sui nō intelligiꝛ legatū eē suo. cui testōr. reliqt liber tatē i vltia volūtate. secus si inter viuos fuerit manumissus. h. d.

Additio no. q plenior ē ma/numissio fcā iter viuos q i vltia volūtate. ita nō q qn̄ relinquiꝛ peculiū su. n̄ itelligiꝛ relicta ac/tio vt agaꝛ ꝯ dn̄m ad repetēduz pecuniā. sꝫ ab eo repetere pōt. rō ne peculii. itē nō q illi cui ē reli/cta libertas. si reddiderit rōnes. vꝛ. ēt relictū peculiū. itē nō q red dere rōnes ē ēt reliqua gsignaꝛ. de quo ē bonus tex. in. l. cum ser uus. ff. de gdi. ꝛ de.

Glo. Etiā futurum peculiū legari potest. ff. de pe. le. l. eis quoqꝫ ꝛ fa. ad h. s. pr. §.

Nō hic ɔsiderari tria tpa.s. añ mortē testōris. Itē post mortē testōris tñ añ aditā. Itē ꝛ post aditā. In prio.s.tpe quo inueni tur cessisse dies legati. oēs legatarii sūt pares.nā qcqd acquirit eo tpe suꝰ acquirit ei cui hoc peculiū ē legatū acqrit.siue ipi seruo siue alii extraneo sit relictum qꝫ nō cedūt legata. Silr i tertio si sunt pares. In scdo āt distinguit extraneus a suo vt hic.naꝫ qd legatū cedit extraneo a morte hoc seruo ab adita hereditate qꝫ nec libertas sibi prius debet vt.C.de cadu.tol.§.cū igit.ꝛ.§ i nouissimo.nā pure legata vl in certo die relicta a morte cedunt. nisi in sex casibus vbi ab adita hereditate. vt.C.ď cadu.tol.§.cuꝫ igit.ꝛ.§. in nouissimo. ꝛ.ff. qñ di.le.ce.l.ii.inter quos ē legatuꝫ suo manumisso relictū vt hic. Cōditionalia vl i diē icertū relicta ex die vl ɔditōe exñte cedunt i.trāsmittūt ad hrdes.nā añ cōditionē vl diē venientē si decedit legatarius nō trāsmittit. vt.C. de cad.tol.§.finār. nisi i tribꝰ casibus. Primus vt.ff.ď ɔdi.ꝛ ď mō.l.ɔditōes. Scdus.ff.e.l.iii. Tertius.ff.qñ di.le.ce.l. si cū ꝑ finitōe. Uerbū cedere hꝫ duas significatōes.s.cedere.i.deberi. Itē cedere qtū ad trāsmissionē.vt accipit.C.ď ca.tol.p totū ꝛ in vtraqꝫ pōt hic accipi. Si testōr relinquit libertatē suo i testamēto nō vr ei legatū peculiuꝫ Si āt manumiserit iter viuos vr ei donatū peculiuꝫ nisi fuerit expresse ademptū. Et rō dr̄ie est qꝫ inter viuos manumittit testator expectabat ɔmodū opar̄ū ꝛ sic facilius ecōuersa donatō peculii presumit.ff.mā.l. si vero.§ pap.sm Jo.vl sm Pi. hoc ē ꝓpter ꝑoccupationē mortꝫ. qꝫ ꝑsumit auferre si potuisset.vt i aut. de tri.ꝛ se.§.illud quoqꝫ. ibi pre tumultu mortis angustias ꝛc.C. q te.fa.po.l.hac ɔsultissima.§.i.

Legato peculio suo nō vr relictū vt petitionē hēat pecunie. qs i rōnes dn̄icas ipēderit. Et hoc nisi testōr fuerit huiꝰ ɔsuetudinis.vt redderet suo que sibi ďberet.vt.ff.de pecu.le.l. domus sticho.§.i.i fi.

Si suo relinquo libertatē rōnibus ab eo redditꝫ.i.postq̄ rōes reddiderit.eo ipso ꝛ peculiū sibi legare videor. Sꝫ si libertatē relinquo ꝛ rōnes reddere veto.nō vr ei legatū peculiuꝫ.ff.de l.i.l.si fuus vetitus. Rōnes reddere dr qui amoto dolo ꝛ fraude reddit.vt.ff.ď fideicō.li.l. thays.§. stichus. Add.aduertas q si alicui ē remissa redditio rōnis ñ vr ei remissus dolus ꝛ redditio reliquorū.sꝫ tm̄mō scrupulosa iquisitio remissa cē vr vt ē tex.i.l.si seruus vetitꝰ.ff.de l.i.ꝛ.l. siqs rōes ꝛ ibi bar.ff.ď lib.le.ex quo nō tenet nisi ď dolo ꝛ lata culpa.cum restōne reliquorū.vt.l.si suus vetitꝰ.ꝛ ibi docto.Ex quo nō q si

alicui officiali ɔcessũ ē libeꝝ arbitriũ ⁊ ꝙ nõ possit sindicari. nõ tñ pp hoc vꝫ liberatus a reliquo rñ reddẽ si quid hꝫ in manibꝰ de bonis cõis vl' alteriꝰ. Ita bar. p illũ tex. i. d. l. si domꝰ itico. §. fi. ⁊ ẽt nõ vꝫ remissũ ꝙ d dolo ⁊ d lata culpa nõ possit sindicari. vt nõt bar. ⁊ ang. ⁊ Jmol. i. d. l. si fuus vetitus.

Tum autē. Jura incorpora/lia ⁊ ẽt fcã pñt legari. h. d.

Add. nõ ꝙ legari põt' qđ testatori debeť. Et tũc vꝫ legatũ actõnis. ⁊ ergo hřs cedẽdo actões liberať. Itẽ nota ꝙ si legat testõꝛ qđ sibi debeť. ãnulať tale legatũ si testõꝛ viuẽs a debitoꝛe exegerit Itẽ nõ ꝙ hǀdẽ meũ possũ gra uare ẽt ad factũ. puta domũ fabricari.

Glo. Actões ⁊ fuitutes sũt res incoꝛpales vt. s. de re. coꝛ. ⁊ incoꝛ. ⁊. ff. eo. l. i. ⁊. l. cetera. Legatꝗ actõibus hřs teneť cedere legatario. vtiles tñ hꝫ legatarius ẽt sine cessione. vt C. e. l. ex legato. Add. hoc itel ligẽ i psonalibus nõ ãt i realibꝰ. qꝛ ille non sũt affixe ossibus hřdis ⁊ iõ ñ reqrũt cessionẽ iõ legãdo dat legatario titulũ ⁊ dñium recta via casus i. l. siue. §. fi. ff. de ɔdi. fur. Si testõꝛ legauit ꝙ sibi debeť ⁊ viuꝰ exegerit debitũ vꝫ reuocasse legatũ. vt. ff. d adi. le. l. pe. §. fi. ⁊ d lib. le. l. ñ solũ. §. liberatio. nisi pbeť ɔ̃riũ. l' ꝙ dbi/toꝛ vltro obtulit eo nõ petẽte. vl' qꝛ pecuniã exactã p legatario deposuit vt. ff. e. l. fideicõissa. §. si rẽ

Si generalr. Legati i genere electio ẽ legatarii. h. d. Add. nõ ꝙ testõꝛ pt dare optionẽ legatoꝝ cui voluerit.

Gl. Si legať res i genere distinguiť ẜm Jo. Aut legať res in genere gnãlissimo vl' subalterno. vt sba vl' coꝛpꝰ l' aial. ⁊ tũc nõ valꝫ. qꝛ festucã l' muscam dãdo liberareť. vl' legať eo genere ꝙ dyaletici spẽm appellãt. vt hõ ⁊ filia. ⁊ tũc subdistingue. aut hẽat i hřditate fuos. ⁊ legatarius eligit nisi eligat melioꝛẽ. vt hic. ⁊ ff. e. l. legato. i. rñ. ⁊. l. qui duos. ⁊ d li. leg. l. ii. Aut nõ hẽat ⁊ hřs eligit. vt. ff. de tri. vi. ⁊ oleo le. l. iii. i. rñso. ⁊. l. iiii. Si ãt testõꝛ ex certis reliquit icertũ. aut ipe sensit d certo. qđ pꝫ expsso noie eiꝰ. ⁊ tũc eligit hřs ⁊ eius volũtatem iterpťať. aut nõ sensit ⁊ tũc legatariꝰ eligit. ff. e. l. si qs a filio. §. si plures. ⁊. l. q duos. Jn domo s' ãt i genere legata dic nõ valere legatũ cũ vniꝰ digiti possit fieri fundus. vt. ff. de iure do. l. cũ post. § gener. ⁊. ff. e. i. l. ꝙ i rerũ. §. ꝙ si quis. Add. nõ ⁊ signa istã glo. magistrã ⁊ plenã ad quã hř recursus. Silis gl. ẽ. i. l. legato generaliter. ⁊ ibi doc. i pri. ff. de l'. i.

Optionis. Legatuꝫ optõis hodie trãsmittiť ad hřdeꝫ. si legatarius decedat añquam optet. Et

pluribus debētibus eligere dis/ cordantibus forte dirimit. h.d.

Add.nō q legata ↄditionalis vl' que hñt in se conditionē nisi verificaca fuerit ↄditio viuo te/ statore ad hēdē nō transmittūt. Itē nō q legatū optōnis non hꝫ i se ↄditionē si legatarius optaue rit. Itē nō q qñ sūt plures lega tarii vl' plēs hēdes vnius legata/ rii ꝛ discordēt tūc fortuna ē iudex in iudicādo. Et sic nō q qñ sūt plures discordantes ad ↄmoduꝫ sorte dirimit.

Si. Legatū optōis habꝫ i se tacitā cōditionē.s. si lega tarius optauerit.ꝛ iō olīꝫ si non fecit optionē nō trāsmittebat ad hēdē. vt.C.de ca.tol.§.fināt ali/ quid. Add. vide ang.q: dubia.

Consītō d qua hic ē.C.cōia.d leg.l.fi.in prin.

Qñ inter plures legatarios l' iter plēs hēdes legatarii ē discor dia in eligēdo. talis discordie for tuna dꝫ eē iudex ꝛ sorte ē dirimē da. puta cū taxill' vl'alio mō sic. ff.de iudi.l.in his tribus. Sꝫ vř q iudex deberet eos cōpellere ad ↄsentiēdū.vt.ff.e.l. huius. in fi. Rñdeo q hoc mō cōpellit.s. ad consentiendū sorti. vl'in.d.l.h⁹. ↄpellit in act.'eligenda que dat a iure.'hic aūt ñ ↄpellit q: dat a testatore. Add.in hac materia distingue fm Sali.i.l.fi. C.cōia del'. Aut dubiū orit super fcō.ꝛ tunc sorte nō dirimit sꝫ ꝓbat. vt.l.actor.C.de proba.ꝛ ē rō ne forte ↄpeteret illi ius qui nō ha beret.ar.nō.in.l.siquis a filio.ff del'.i.cui adde glo.singu.i.l.i.C. vti pos. Aut dubiū orit sup iure ꝛ tc aut lex illā dubitatōꝫ vl'icer titudineꝫ declāt ꝛ illa fuat. vt. ff.de pac.l.si plēs.cū.l. seq. Aut lex nō declāt. ꝛ tūc aut illi discor dant in preiudicium tertii.ꝛ tūc ad sortem non recurrit.vt.ff. de ad.tu.l. si plēs.ꝛ.š. de satis.tu. §.finaūt. Sed iudex compellet eos ad concordiam.ꝛ aliquādo p̄ cise.puta sentētiado ꝛ diffiniēdo inter eos qui sit potior. vt.d.§. finaūt. Aliquando non precise sꝫ causatiue volunt audiri.ꝛ ita per denegationē iurisditōnis.d.l.hu iusmodi.§.fi.ff.delega.i. Aut di scordant in preiudicium sui.ꝛ tūc ad sorteꝫ recurrit vt.hic. Aut h non petunt.ꝛ tunc se impediunt vt.ff.de vsufructu.l. quotiens.ꝛ ibi nota.

Legari. Illi possunt ex titulo legati capere qui possunt heredes insti tui.h.d.

Legari autē illis solū pōt cuꝫ quibus testamēti factio ē. Glo. ꝛ ecōtra.i.ille solus legat. Add. Et sic habes regulam q hodie il le solus potest testari qui pōt le gata relinquere.ꝛ sic qui pōt co/ dicillari. Concor.l.ii.ff. delega. i. Non tamen intelligas vt illis solis possit legari qui possunt te stari.quia falsum esset.vt pꝫ i ser uo ꝛ filiofa.

Testi factiõem hic accipe i pas siua significatõe. vt. s. de hr. que ab inte. §. testi. Testi factõem nõ hñt. pmo icerta psõa. vt. j. pr. §. itẽ pegrinus siue deportat⁹. vt C. de hr. insti. l. i. itẽ in metallu3 dãnat⁹. ff. de his q p ñ scrip. ha. l. si in metallũ. itẽ filius de adulte rio cũ dña 9missio accusat⁹. vt. s. de hr. isti. §. ii. Itẽ collegiu3 nisi pbet licitu3. vt. ff. de hr. insti. l. collegiũ. itẽ incestuosi. vt in aũt. qui. mo. na. ef. sui. §. vlt. itẽ hrti ci maioris hrsis. vt. C. de hr. l. manicheos. itẽ apostata. vt. C. d apostа. l. hi q scãm. itẽ mulier nu bẽs. j. ãnũ a tpe morti mariti. vt i aũt. de nup. §. i. Additio cir ca pdicta3 9clusiõem gl. aduerte pmo q dicit de deportato q fit i capax. nõ q nõ ẽ oio icapax. q3 l3 sit icapax quo ad sui vtilitatẽ. ca pit tñ ad vtilitatẽ fisci. vt no. per gl. 7 doc. i. d. l. i. de here. isti. ite3 de dãnato i metallũ dic q tale le gatũ remanet penes heredẽ 7 nõ acquirit fisco vt ibi. 7 idẽ si reli ctũ sit fratrib⁹ icapacibus vt ele. exiui de v. sig. vel i dãnato ad p petuos carceres. vt ibi no. bart. itẽ de icestuosi. dic q a patre non põt relinq. nec tacite. nec expsse. nec i vlt. volũtate vt i iurib⁹ i gl. all. nec iter viuos. vt. C. d nã. lib. 7 ibi p gl. 7 doc. s3 ab aliis 7 ẽt ab auo põt spuriis relinq. vt. l. i. C. de nã. lib. 7 ibi p gl. 7 doc. a pre aũt ex sse põt relinq quo ad ali mẽta vel quo ad dotandã filiam spuriã. 7 valet. c. cũ heret de eo q dux in ma. quã pol. 7 nõ bart. in aũt. ex cõplexu. C. de inces. nup. itẽ q dicit de hrtico. dic secus in aliquo leui articulo fidei 7 ptina citer nõ resistit. vt nõ i. l. ii. C. d hr. itẽ de eo qd dicit de muliere so nubẽte. dic. q oẽs pene q sibi a iure ciuili iponebant pp festi natõem nubẽdi. j. tps luct⁹ ho die sunt sublate p dictũ apli. alie qs patit q3 nubit 7 trãsit ad sa vota. iuxta. l. femie. C. d se. nup. hodie remanẽt vt nõ p bal. i. d. l. feie. 7 p bar. i. l. libor d isamib⁹.

Incertis. Oli3 legatũ ẽt libertatis vl tutele i icertã psonã 9ferri nõ poterat. s3 hodie sic. dũmõ lega tari⁹ certificari possit. h. d.

Additio no. q ẽt miles olim nõ poterat relinquere aliqd icer te psone. Incerta aũt psona vi debat. quã icerta opiniõe testõr aio suo subiciebat. veluti si qs ita dicat. qcũq3 filio meo filiã suã i mrimonio dederit. i. collocauerit ei hrs me⁹ illũ fundũ dato.

Additio nõ q oli3 icerti pso nis nec legari nec fideicõmissum aliqd poterat relinq. qd oli3 erat verũ idistícte. hodie vo cũ distin ctiõe. s. si relinqtur ad pias cãs valet vt si pauperib⁹ q3 tũc intel ligit relictũ deo oipotẽti q ẽ cer tus. l. id qd pauperib⁹. 7. l. si qs ad declinãdã. C. de epi. si vo ad aliã cãm legatũ nõ valet. vñ nõ regula3 q icertitudo circa psonã

legatarii.reddit legatū nullū vt hic.⁊.l.paul⁹ rn̄dit de re.du. ⁊ nō bar.in.l.qdam relegat⁹ ō re.du.vbi ponit ple.mām icertitudinis hec regula fallit si testō: expressit psonā.sꝫ dubitat̄ de qua senserit cū eēnt ples eiusdē nois naꝫ tūc legatuꝫ tꝫ in sui s̄ba lꝫ pp icertitudinē redderet̄ iutile nisi legatarius ꝓbaret de se sensisse. pōt hr̄s cui vult soluere ⁊ gratificare.l.si qs seruuꝫ.⁊.l.si qs a filio.de l.ii.fo fallit qn̄ ab īicio ē icerta psona legatarii.sꝫ ex postfacto venit certificanda.vt hic i v̄. illud ⁊ i hoc corrigit̄ iste tex.i fi. q: hodie valꝫ lꝫ oliꝫ non valeret sꝫ qn̄ psona ē oio icerta.nec venit certificanda.tunc nec oliꝫ nec hodie valꝫ nisi legaret̄ paupib⁹ d.l.id qō.tertio fallit qn̄ relinqtur icerte psone de certis.d.l.si fuus ⁊.l.qdaꝫ dele.ii.q̄rto fallit fauore paupuꝫ.d.l.si qs ad decli. que oia vide per bar.vbi.s.

Legatuꝫ fcūm ill'q post scriptū testiū ꝑmi cōsules designati erūt oliꝫ tanq̄ icertū erat nulluꝫ Gl.i calēd'l ianuarii sortieban̄t. i.i cipiebāt hoies administrare.⁊ tūn p tres mēses designaban̄t. vt ff.de ꝯdi.⁊ de.l.publius.⁊.C.ō magi.mi.l.i. Incert̄ aūt psonis legata vel fideicōmissa relicta.⁊ p errorē soluta.repeti non posse.sacris ꝯstōib⁹ cautuꝫ erat. gl.quasi naturalr̄ debitū.vt.ff.ō cōdi.inde.l.iul.⁊.l.fr̄ a fr̄e.⁊.l.si dominus i fi.

Posthumo quoque. Hodie ēt posthumo alieno q nō ē futurus sius pōt legari.sed tuto: incertus dari nō pōt.itē de iure p̄toꝛio alienus posthum⁹ ēt oli poterat istitui.h.d. Posthum⁹ aūt alienus heres institui ⁊ aña poterat ⁊ nūc pōt.nisi i vtero ei⁹ sit. que iure nr̄o vxo: eē n̄ pōt. Additio doc.ita ꝑtransēūt nihil dicēdo excepto.d.Jasone.qui dicit diligēter aduertenduꝫ.q: iste tex.vnūquēqꝫ deciperet v:.n.p hunc tex.ꝙ nō possum istituere posthumuꝫ.qui ē in vtero nurus mee q: vxo: mea eē n̄ pōt.qō falcissimuꝫ noto:ie ē.l.gallus i pri. de li.⁊ po.⁊ tū cuꝫ nuru nō possuꝫ ꝯhere.§.affinitat̄.s̄.de nup. vn̄ dicit.d.Ja.puto ꝙ iste v̄.nō possit intelligi.nisi fm̄.l.si qs posthumos.§.fi.ff de lib.⁊ po.⁊ credo ꝙ iste ver.velit idē dicere qō ille.§.fi.s.ꝙ hodie licituꝫ ē istituere oēm posthumuꝫ tā ꝓpriū q̄ alienuꝫ dūmō nō istituā posthumū mihi nasciturū ex tali cū qua sit ꝓhibitū mihi ꝯhere.vn̄ si instituerē posthumū mihi nascituꝝ ex soro:e mea.vel nuru mea.nō valeret istitutio.⁊ viō bart.no.i. d.l.si qs postūos.§.fi.i p:inci.⁊ tex.i.l.fili⁹ a p̄re.§.pe.e.ti.Jas.

Posthumus alien⁹ oliꝫ istitui poterat gl.s.de iure p̄to:io n̄ ciuili.vt.j.de bo.po.p:io rn̄so ⁊ vr̄ ēt ꝯ.ff.de li.⁊ po.l.gallus.§. illud.Additio dic ex mēte bar.i

d.l.gallus.§.ille casus.oliz ḋ iur ciuili.ff.or. posthumus alien⁹.q poterat effici.suus vel i vita vel post morte poterat istitui.sz p p̄tores fuit iductū q oīs posthum⁹ alien⁹ possit istitui.lz nunq̄ efficiat suus.q postea iperatores fi puenietes p ↄstitutões eorū secuti sunt.7 hec i breuibus ē v̄itas.

Si quis in noie. Error nois pro minis nō viciat legatū nec h̄rdis institutōem dūmō de corpore cōstet.h.d. Noia signandorum hoīuz gratia repta sunt.q si quo libet alio mō intelligant̄ nihil i terest. Additio no.q qn̄ h̄ēmus effectū nō curamus de mō vt hic 7.l.si.ff.man.itē nō q sufficit demōstrare.qbuscūqz demōstrationib⁹ ēt f̄lis dūmō h̄eat̄ in tellect⁹.fa.l.certū.ff.si cer.pe.cū ibi nō.7.l.demōstratio.7 qđ ibi late bar.i prin.7.l.f̄la.ff.ḋ ↄdi.7 de. Nomē lz sit genus.tn̄ hic ponit̄ pro spē.vt albert⁹ qđ dr̄ p p̄nepsone nomē.cognomem.cōe nationis nomē vt asinelus.prenomē qđ cā dr̄ie ponit̄.vt si sint duo tulii.7 vni supaddat̄ marc⁹ vt dicat̄ marcus tulius.nā marcus ē p̄nomē.agnomē ē qđ iponitur ab euētu.vt africanus q̄ deuicit africā.alamanicus 7 gotticus.vt.s̄.i phe. hui⁹ libri. Lz testōr in noie h̄rdis errauerit.tn̄ si quolz alio mōↄstat nihil iterest s.si intelligant̄ a testāte.7 hoc in nominib⁹.ppriis.i appellatiuis distingue sm̄ Jo.an.parū erret vt si libros membranas appellet.quo cāu valet.max.cū fuerit ↄsuetus sic appellare.ff.de l.iii.l.librorūz.§.q tn̄ casi⁹.an multū erret.7 tūc cōtra.ff.eo.l.iiii.7 de supel.le.l.labeo i medio.l. Liber hō sibi nomē mutare pōt.lz fu⁹ nō possit.vt.C.de muta.no.l.i.7.ff.de fal.l.falsi.

Huic proxima. Falsa demonstratio n̄ viciat legatū.h.d.prio.7 falsa cā nō viciat legatū nisi p modū ↄditiōis fuerit.plata.h.d. Additio nō q cā.fit p dictionē.q̄.7 ↄditio p dictiōem si.

Verna ē fuus ex ancilla testōris nat⁹. Qđ hic dr̄ i legato.secus ēēt in ↄ̄ctu emptiōis vt.ff.de ↄ̄.emp.l.si qs fundum. Si falsa demōstratio nō viciat.sz valet legatū.lōge magis valebit.lz sit falsa cā.q̄ v̄ba false demōstratiōis sunt de s̄ba legati.sz verba false cāe.nō ita.itē cā legādi nō coherēt legato.ff.ḋ ↄdi.7 ḋ.l.cū tale.§.falsa cā.itē q̄ i legato dar̄ p̄sumit̄.ff.de cōdi.inde.l.i sūma §.ēt quoqz. Additio nō vt itelligas qd ē hoc dicer̄ cāe coherent legato vel n̄.q̄ tūc cā coh̄rt legato.qn̄ id qđ vēit i dispōne ex illa sequit̄.vt si dico mihi solutū ēē.ex hoc de necessitate sequit̄ ergo nō petat̄.si ergo testōr dicit nolo peti.x.a ticio.q̄ mihi solutū.7 tūc.pbādo simplr̄ testōrē errasse viciat̄ legatū iste ē casus i.d.l.i.

cũ gl. C. de fal. cã. ad. le. q̃dã ẽ cã q̃ ñ cohẽt legato. vt qñ de necessitate dispositio nõ sequit ex cã. vt dico lego. x. q: mihi seruiuisti vł tale qd fecisti. q: potuisses tibi legasse ẽt si nõ fuuisses. ⁊ adiectio talis false cãe nõ viciat pp errorẽ testant vt hic. s; solũ attẽdit. vt; testator ẽẽt als relictur⁹ vł ñ vt ẽ cãus i. l. cũ tale. §. fini. ff. d̃ ꝯdi. ⁊ de. ita dicit bar. ⁊ sali. i. d. l. i. i fi. ⁊ bar. i. l. demõstratio. §. i. ff. d̃ ꝯdi. ⁊ demõ. Cõditio ꝑ si apponit. vt hic ⁊. ff. de ꝯdi. ide. q. ꝑmisit. ⁊ ꝑ cũ. vt. ff. de v̈. ob. l. quo cũ q;. §. nõ solũ. nisi i cãu vt. ff. d̃ tute. l. muto. §. sub ꝯdi. mod⁹ ꝑ vt. C. de his q̃ sub mo. l. ii. cã. ꝑ q:. vt hic. demõstratio fit oñdendo aliqd qd̃ ñ ẽ. vt. s̃. ꝑx. §. ⁊. ff. eo. si sit. §. i. Circa hec quatuor. sic dicas prĩo fla cã nõ noc; vt hic ⁊. ff. si cer. pe. l. cũ ad p̃ns ⁊ l. itaq;. mod⁹ idẽ qd̃ ꝯditio opatur exceptio q̃ id qd̃ dat sub mõ pet: ẽ. ẽt anteq̃ mod⁹ ipleat petit. cautiõe tñ interposita de mõ iplẽdo qd̃ ñ ẽ i ꝯditiõe. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. q h̓ di. §. fi. ⁊ de adi. le. l. liberto. §. lucius ⁊. ff. eo. l. si cui. i demõstratõe distingue. vt. ff. e. l. si sit. §. i. ⁊. l. nõ quecũq;.

An seruo h̓ẽdis. Seruo hr̃dis pure nõ põt legari. s; sub condi. sic si tpe exñtis ꝯditiõis nõ sit in ptãte hr̃dis. sed ecõtra suo alieno hr̃de instituto põt eius dño legari pure ł sub cõdi. s; si iussu dñi hr̃ditate; adeat legatum euanescit. h̓. d.

Additio nõ regulã q̃ illud. legatũ nõ ꝯfirmat qd̃ foret inutile. si testõr stati ꝯdito testõ decessiss;.

Si. Videtur obstare huic. §. C. de ne. ser. hr̃. isti. l. quidã. §. illo. So. hic loquit in suo hr̃dis. cui. ñ põt legari pure. q: ex quo ẽ purũ. a. tpe mort testatoris cedit vt. C. de ca. tol. §. cũ igit. ⁊ dño queritur ex ꝑsona serui. vt. s̃. ꝑ quas ꝑso. §. itẽ sui. s; idẽ dñs erit hr̃s ergo nõ valet legatũ. q: idẽ nõ põt ẽẽ hr̃s ⁊ legatarius. vt. ff. de le. i. l. legatum est. §. i. sed in. d. l. quidam. §. illo loquitur in seruo testatoris. qd̃ valet ex quadam humanitate q: testator voluit remunerare seruiles labores. i. bñ merita a seruo suo recepta. nec imponit heredi necessitas dãdi. vł ibi loquit i minis. Actus morẽtiũ non p̃nt stare i suspẽso. ff. cõia ꝑdi. l. fi. in fi. ⁊ pp regulã catho. que sequit.

Quia qd̃ inutile foret legatũ si statu; post fcm̃ testm̃ decessisset testõr. nõ d; hoc iõ valere q: diutius testator vixerit. ⁊ ratio statu; dicta est.

Legatum factum seruo here dis sub cõdi. si tempore euenientis conditionis est adhuc seruus eius non valet alias valet. sic. ff. ad. l. falci. l. si a seruo. Si seruus alicuius est institutus. nõ obstante tali institutione valet legatum factum domino illius serui etia; pure. Et licet videretur tale

legatū nō valere qꝛ apud eūdem erit hrēditas ꝛ legatū vt i cāu pre ce. qꝛ ē lōga drīa. qꝛ ad hoc vt do minꝰ sit hrēs p ſuū duo ꝑcedere oȝ. s. iuſſus dñi ꝛ obia ſui. ꝛ inte riȝ ſui ꝯditio poterit variari. ſȝ legatū tñ interiȝ hēbit dñs. ſunt ergo ſepata hereditas ꝛ legatum qꝛ legatū interiȝ apud dñm here ditas aꝑ nulluȝ donec ſuus l'ma numiſſus ſibi vl' iuſſu alicuiꝰ dñi adeat hereditatē. Ueluti ca put atqȝ fundamentū totiꝰ here ditatꝭ intell'r heredis inſtō. ꝛ ergo qꝛ i ſcdo caſu nemo eſt heres ad huc. cū ꝛ dñi iuſſus ꝛ ſui debeat ſeq volūtas. vt. C. ꝺ here. iſti. cū ꝓponas. Et lȝ hereditatꝭ dies ce dit ab ea adita. tñ legatū a morte teſtantꝭ cedit. vt. C. de ca. tol. §. i nouiſſimmo. Teſtm̄ abſqȝ hrēdis inſtōne. ꝛ ſic abſqȝ fūdamē to dr nullū. vt. ff. de iure. codi. l. ſi. ꝛ. j. ti. iii. §. i primis. ꝛ. ff. ꝺ his q̄ in teſ. del'. l. pe. ibi calphurniꝰ.

Ante hrēdis. Legata ꝛ lib tas hodie relinq ꝓnt añ hrēdis inſtōeȝ. ꝛ poſtea ēt iter inſtōeȝ ꝛ ſubſtōeȝ. h. d.

Glo. Nō ordinē ſcripture nō ſuandū ſic. ff. de ſo lu. l. nō eiȝ. ſȝ potiꝰ attēdimꝰ mē tē teſtōris ꝙ ordinē ſcripture. Add. hoc verū vbi de mēte te ſtatoris ꝯſtet vt hic. ꝛ. C. ꝺ libe. ꝑte. l. iii. In cāu āt dubio ordo ſcripture ē ſuandus. ꝛ p hoc non ob. ll. p ꝛ ꝯ. alle. i gl. Legatū libertatꝭ ē fauorabilius aliis. hoc fallit i duobus caſibus. vt. ff. de manu. teſ. l. cū ex pluribꝰ. ꝛ del'. i. l. ſiquis a filio. §. pe. ꝛ ad treb. l. ſi patronꝰ. §. ſi ſine fructibus. Add. Sȝ Jo. fa. dicit ꝙ gl'. nō bñ dicit qꝛ vtrobiqȝ idē. qꝛ incer titudo viciat legatū ꝛ libertateȝ. Sicus i re legata. vbi ei libertas legaꝛ ē icertitudo i re ꝛ i pſona. ꝛ ſic viciat. vt nōt dy. in regula i obſcuris. ꝺ reg. iur. i ſi.

Poſt mortē. Añ ꝛ pꝰ mor tem hrēdis ꝛ legata rii ꝛ pridie mortꝭ legari pōt. h. d.

Gl. Qꝺ hic dicit i legatꝭ idē i ſtipulatōibus. vt. C. vt ac. ab hr. ꝛ ꝯ he. l. i. Tñ no. ꝙ legatū icipit ab hrēde vl' heredita te qꝺ prio nullo mō ſuit. ſȝ ſtipu latio fuit lȝ ineſficax. vt. ff. ꝺ eui ctio. l. qꝛ pupillo. ꝛ. l. ſi per ipru dentiā. §. nō mirū. Addi. dicit Jo. fa. ꝙ licet legatum ꝛ ſtipula tio poſſit incipere ab herede vt ibi. tñ ē drīa qꝛ i ſtipulatōe ē nata obligō ēt añ mortē. ſȝ ñ cū effcū. ſȝ i legato ñ ſa §. ex conditōnali. ꝛ qꝺ ibi nō. j. ꝺ v. ob.

Pene quoqȝ noie. Ho die pōt pene noie legari. ꝛ legatū trāſferri l' adimi. niſi ꝑcipiaꝛ ali quid ihoneſtum l' opprobrioſum vl' legibꝰ iterdcm̄ h. d. Addi. nō ꝙ legare pene noie ē legare aliquid qꝺ coherceē di heredis cauſa reliquitur. Itē nota ꝙ relicta vel adempta vel i alium tranſlata pene nomine ho die valent. Item nota quod im

possibilitas viciat legatū. de quo late. s. de hē. insti. §. impossibilis.

Hl. Si testōr hēdi pcipit aliquid fieri sub certa pena hoc adiecto. s. qꝫ in penā hēdis. ꝛ tūc olim nō valebat. qꝛ alias eēt p ceptū vel legatū cōditionale ꝛ valeret. ſꝫ bart. redarguit glo. vide ang. hic. Additio nō qꝫ si testator relinquit vxorē suā vsufructuariā. ꝛ pcipit hēdi eā nō molestari ꝛ si eā molestauerit puat eum sua hēditate. tūc dr eā molestare qn malo aio. nā qd nō malo aio fit nullā penā meret. vt. l. si quis fuū. §. ait ptor. cū gl. ff. de acqr. hē. nā si iuris dispōne ipam molestaret. puta qꝛ petit sibi caueri de vtendo arbitrio boni viri. vt nō. s. de vsufr. in prin. nō dr pp hoc eā molestare ar. l. quero. §. inter locatorē. ff. loca. secus si malo aio. vel corā iudice quocūqꝫ eam turbat. vt. l. vim facit. ꝛ ibi bart. ff. de vi. ꝛ vi. ar. Ita bald. in. l. i. C. de his q pe. no. Sꝫ an pdicto cāu priuet ipo iure vel nō. Et bal. i. d. l i. C. e. tꝫ qꝫ sic. sed cōis opi. s. bar. ꝛ io. de imol. tꝫ qꝫ non qꝛ ex quo semel fuit hēs nō pōt d finere vt. l. ꝛ si fiñ. §. ſꝫ qꝫ pap. ff. de minor. ꝛ sic valet in hoc vt teneat hēditatē restituere p fideicōmissum vt. d. l. si vxorē. §. hēs del. iii. Si testōr pcipit ipossibilia nō teneē implere vt hic ꝛ glo. hic sup verbo ipossibilia opponit ꝛ multa dicit p solutiōe que cōiter reprobant vñ alia ē gl. in. l. i. de cōdi. isti. que subtiliter ꝛ bñ disti guit circa istā ipossibilitatem. aut ista ipossibilitas adiciat substātie legati puta lego mōtē aureū. ꝛ legatū ē nullū vt. l. apud iul. §. fi. del. i. aut ipossibilitas adicit per viā pcedētis dispōnis ꝛ postea si nō fiat legat noie pene ꝛ legatū ē nullū vt hic ꝛ. l. i. C. de his q pe. no. vñ si testōr iubeat hēdi facere aliqd ipossibile. ꝛ postea si nō fecerit legat aliqd ab eo noie pene qꝛ nō ē iponēda hēdi si nō adimpleuit ipossibile pceptū. l. in testō de ꝯdi. ꝛ de. si vo ipossibilitas incipit a ꝯditiōe legati. puta lego tibi mille si dederis mōtē aureum. tūc tollit talis ipossibilitas ꝛ valet legatū. ꝛ sic loquūtur ꝯria. adde ꝛ qꝫ ꝯctū stricti iuris viciat impossibilis ꝯditio vt. §. ipossibilis. j. de inti. stip. nō ꝯctū bonefidei. l. insulā. §. i. ff. loca. Hec ange.

Si testōr pcipit legibus iterdicta. vt dare iquilinos sine prediis vt. ff. eo. l. si qs iquilinos vel pbrosa vt portare vestimēta sup ple pulchra i funus vt. ff. eo. l. ser uo alieno. §. fi. vel pbicere reliquias i mari vt. ff. de ꝯdi. isti. l. pe.

De ademptione legatorū.

Hl. Quia ābulatoria ē defūcti volūtas vsqꝫ ad mortē ff. eo. l. iii. §. fi. ꝛ. l. sequēti qꝛ ergo ꝯtingit testōrem legata que pus fecit adimere vel i aliū transferre ideo hic ponit rubricam de ademptiōe ꝛ trāslatōe legatorū.

a **Dem**ptio. Legata adimi pñt vl' trāſferri ⁊ i codē teſtō ⁊ i alio. ac ēt i codicillis. verbis quibuſcūqꝫ ↄ̄rīis vel mere ↄ̄rīis vel nō. h.d. Additio quot aūt teſtes requirant̃ in adēptiōe. ⁊ aliqui dixerūt ꝙ qnqꝫ ſicut regularit̃ i oī alia vltia volūtate ꝑter teſtm̄.l.ſi qſ agere.C.ď codi. ſꝫ bal. cōſuluit ꝙ ſufficit probare ademptiōem per duos teſtes. qꝛ ſicut ex teſtō min⁹ ſolēni obligat̃ naturaliter hr̄s ſolueꝛ legata. vt nō.i.l.ſi poſt diuiſiōeꝫ.C.ď iur. ⁊ fac. igno ſic in ademptiōe tollit̃ naturalis qua erat obligatuſ. Et adde qđ nō p gl. ⁊ doc. max. bar.i.l.ii.C.de bo.po.ſm ta.

Itē nō legata. adimi poſſe nedū ex teſtō. ſꝫ ēt in codicillis. Itē legata nedū adimi pñt. ſꝫ ēt trāſferri de pſona. ad pſonaꝫ ⁊ ↄcoꝛ. l. ſicut. ff. co. Itē legatū vni. ſi legat̃ alteri. a pꝛimo adimi vꝛ. quod limitate veruꝫ. ſi legatū ſo fiat ſub ↄmemoꝛatōe pmi alioqn nō vr̃ adimi.l. plane. de le.i. dixi ſ̄.ti.i.§. eadē xpoſ. Et adde ꝙ vltimi codicilli ita reuocāt pmoſ ſicut vltimuꝫ teſtm reuocat pꝛimū.l.iii.C.de codicil.

Gl. Codicilli qbus adimit̃ vel tranſfert̃ legatū ñ requirit̃ ꝙ ſint ↄfirmati teſtō. vt aliq dixerūt. qꝛ nos dicimus cōtrariū vt i aūt.ď reſti. fideicō.§. manifeſtuꝫ. Additio ⁊ hec opi. gl. ē bona. qꝛ cū adēptio fcā i codicillis. tēdat ad impugnāda relcta in teſtō ñ ē op⁹ codicillos i ipo teſtō ↄfirmari ar.l. nā abſurdum ff. de bo. lib. Ademptio legati pōt fieri ſiue in teſtō ſiue i codicillis. ⁊ vtraqꝫ ē firma. ſi tñ codē teſtō fiat. vꝛ nō eē datū ⁊ ſic ipꝛo pe dꝛ adimi. ſi alia voluntate vꝛ datuꝫ. ſꝫ poſtea adēptuꝫ. vt. ff. ď his que i teſ. del.l.i. ⁊. ff. del.i.l. ſi ita ſcriptuꝫ. Et lꝫ hic videat̃ repugnātia. ⁊ ſic talis voluntas vr̃ nō valere. vt. ff. ď re. iur̃.l. vbi re pugnātia. ſꝫ dic ꝙ ibi dicit de repugnātia q̄ ſit pp iplicitatē v̇boruꝫ. vt. ff. de ↄdi. iſti.l. ſi ticius ⁊ hꝫ locū p̄dicta regula. qñ ñ apparet q̄ ſit vltia. quo cāu neutra valet. ſi aūt appaꝛet vltia valꝫ vt. ff. eo.l. nihil ꝓhibet. Pōt ēt fieri adēptio his v̇bis pēiteo ei⁹ qđ dedi. vl' ſimilib⁹ imo ēt nuda volūtate p̄ſumpta. vt ſi inimic⁹ poſt a ſuꝫ fcūs legatariꝰ. vt. ff. ď adi. legat.l.iii. in fi. Additio nō ꝙ pp ſupueniētes inimicicias p⁹ teſtm̄ factū tacite vꝛ adēptū legatū. ⁊ hoc intelligit̃ de inimicicia capitali vl' graui. d.l.iii.§. fi. ď adi. le. Que aūt dicat̃ capital' inimicicia. viď i.§. Itē pp inimicicias. ſ̄. de excu. tu. i addi. Additio. no. ꝙ ſi legatari⁹ p⁹ moꝛtē teſtōꝛiſ cōcuberet cū vxoꝛ̃ ſua. vr̃ tacite adēptū legatū gl. ē oꝛdi. i.l. fideicōmiſſa.C. de fideicō. i.l. ſoꝛoꝛē.C. de his. q. vt idig. idē arbitrarer. ſi cū ea turpit̃ luſerit. puta ponēdo manūad pect⁹.l.i.§.i.q.mo.

feu.amit. Si qs ita dixerit ho minē sticūqnēticio legaui seyo do lego siue i eodē testō siue i codicillis hoc fecerit.quo cāu fil' ꝛ ticio hoc adimi vř ꝛ seyo dari. ēt si seyus ē nō capax.adēptio a primo valet.ff.de l.i.l.p lane i prin.

De lege falcidia.

Glo. Quia nūc dictū ē qualiter legata minuantur adēptiōe vl' trāsla.vez qꝛ ēt minuunť p detractōem falcidie.restat de illa nūc tractare.

Uperest. Lz olīz fuisset libera legandi facultas ēt.vltra dodrātē.hodie tñ introducta ē lex falcidia vsqꝫ ad dodrātē.q i singl'is hr̄dibus locū hꝫ.ꝛ i ea adeūda.ꝯsiderať q̄titas pr̄imonii que fuit tpe mortis testōris.ꝛ ex ea deduciť es alienū funeris ipēsa.ꝛ p̄cia suoꝝ manumissoꝝ.h.d. Additio nōq ex lege.xii.tab.licitū ē.testōrē suum pr̄imoniū erogare. Itē nō q libera facultas disponēdi de re sua coartať aliqñ pp publicā vtilitatē.ꝯcor.l.i.in fi.ff.de his q sunt sui vl' ali.iur. Itē nō q ēt si eēnt mille hr̄des sufficit qꝛ iter eos habeāt vnā quartā cōiter inter eos diuidēdaꝫ. Itē nō q ō legatis pticularibus deduciť falcidia.

Gl. Ideo hec dicta ē lex falcidia.qꝛ sicut falx senū.ita hec lex legata resecat.vl' ita dř a falcidio auctore vt ꝛ publiciana a publicio dř.vt.j.de ac.§.alie. Additio bar.tꝫ pmaꝫ i.l.i.i pri.ff.eo.vbi ē similis gl.qꝛ ēt aliqñ trebellianica falcidia dř.vt.l.pr filiā.in prin.ff.eo.ꝛ.l.iubem⁹.C.ad treb.ꝛ sic largo sumpto vocabulo quicquidd resecat pōt dici falcidia.

Antiqua lege cautum erat. vti legasset sue rei quisqꝫ ita ius esto.sꝫ visuꝫ ē hāc licētiā coartarī id qꝫ ipsoꝝ testōrū grā puisuꝫ ē. ob id qō plerūqꝫ itestati moriebanť.recusantibus scriptis hr̄dibus p nullo aut mimo lucro hr̄ditatē adire. Quāuis tex.dicat hāc falcidiaꝫ testōruꝫ grā introductaꝫ.ñ tñ pp hoc testōr potest ipsaꝫ repudiare vel p̄hibere nisi i casu.vt.ff.eo.l.q de bonis §.fi.ꝛ.l.si debitor.nec ob.regl'a. q qsqꝫ fauori suo possit renūciare.C.ō pac.l.pe.sꝫ hodie p aūt. sed cum testator.C.eo.cōtra qꝛ per ipsam autē.testator potest p̄hibere.sed no.q ius secundū diuersitatem temporum diuersas habuit ꝯsiderationes.vnde cum hodie simus xp̄iani ius tollit p̄sumptiōem desiderii lucri ꝛ potius presumit quod absqꝫ spe lucri.ꝛ ex sola caritate.vt impleatur voluntas defuncti etiam sine lucro heres adibit hereditatem. ita bart.ꝛ doc.in dicta autē.sed cum testator.

Etiam in donatione cā mortis habet locum falcidia. Item ꝛ in mortis cā capione.licet qdam ꝯtradicāt. Additio ang.ō arc.

post saly. distiguit i morte cā ca/
pione q aut id qđ pstat ē ad cui
tatōez alicui⁹ legati. ⁊ tūc falci/
dia nō detrahit. vt.l.i.§.item si
ita.ff.ad.l.fal.aut dat ob aliā cāz
⁊ tūc falcidia detrahit. vt.l. pe.
C.eo.ita dicit saly. in.d.l.si mor
tis.C.e.de quo p bar.⁊ Jo. de
imol.i.l.i.§.itē si ita.ff.e. Itē
falcidia hz locū ēt i fideicōmissis
vt.C.e.l.ii. Add. Intellige h
verū i fideicōmissis pticularib⁹ q
equipant legatis. vt.l.i.ff. del'.i.
nā sicut i legatis pticularibus hz lo
cū falcidia ita ⁊ i fideicōmissis pti
cularibus. vt.j.đ fideicō.hr.§.sz
q2 hrs. sz đ fideicōmissis vlibus
detrahit trebelianica vt.j.ti.i.§.
ii. Itē falcidia hz locū i dona
tōe iter viuos que morte ɔfirma
tur.nō al's.vt.C.e.l.i donatōib⁹
⁊ i his hz locū qđ hic i legatis d2.
Add.hoc itellige verū eo casu
qn hūt viz fideicōmissi. vt dicit
d.l.i donatōibus.⁊ hoc ē qn ex/
presse sunt ɔfirmate i testō q2 tūc
requirit aditio ex testō.l. ex ver
bis.C.de do.iter vi.⁊ vro.

Falcidia detrahit qn legata
excedūt dodrantē.i.qn excedunt
nouē vncias hrditatis. vt.s.đ hr.
insti.§.hrditas. Si ergo legata
excedūt de singul' pōt fieri sectio
idest quarte ptis retractio.⁊ hoc
ipso iure vl' ēt ,pposita rei vēdi/
catōe.vt.ff.e.l.lineā.in fi. p2mo
rñso.⁊.l.plauti⁹.⁊. C.e.l.ii.

Add.qđ dicit đ rei vēdicatio
ne itellige verū si legatarius pos
sideat sine volūtate hrdis.naz si
hrs tradidisset i solidū vl' legata/
ri⁹ accepisset sciēte ⁊ paciēte dicto
hrde sine ,ptestatōe. tūc cū videa
tur plene frui volūtate testantis nō
pōt vti falcidia.vt i auctē. sz cum
testō2.C.e. An aūt i vna re pōt
hrs detrahere falcidiā.i.si i vna
re sola pōt capere totā quartā fal
cidie.⁊ dicit glo.q iā nō vr am/
plius de hoc q. p supradcā. q2 si
ex vno quoqz legato dz detrahe
re.ergo nō ex vna re sola. vt.d.
l.plauci⁹.ff.e. Add. In h do/
cto.cōiter sic dicūt. Aut legata
sūt relicta pluribus ⁊ nō pōt in
vna re detrahi vt gl.i.d.l.ii.e.t.
aut sūt rlicta vni ⁊ tūc aut vult đ
trahere ex vna re sola.ex necessi/
tate puta q2 vna res ē co2palis ⁊
diuidua.alia ico2palis ⁊ īdiuidua
ita q đ ea nō pōt đtrahi falcidia ⁊
tūc pōt vt.l.plane ⁊.l.seq.§.si so
lus.ff.e.⁊ ita itellr finis h⁹ glo.
aut vult detrahere ex voluntate
legatarii ⁊ pōt.vt.l.plauti⁹.⁊.l.i
qtitate.⁊.l. ex asse.ff.e. aut ɔmo
da diuisio fieri nō pōt. ⁊ tūc re/
currit ad iudicē vt sm q arbitra
bit faciat vt.ff.del'.i.l. nō ampli
us.§.fi. Qn qs legat ptē bono
rū tūc hrs pōt dare res vl' estima
tionē.vt.ff.dele.i.si ampli⁹.§.i.

Addi. hoc itellige qn eēnt res
diuisibiles ɔmode. al's tenet p2e
cise estimationē pstare.d.l. nō am
plius.§.fi.cū.l.seq.hoc tñ limita
te nisi essent iste res filio relicte,p
litima.q2 tūc hrs teneret pcise tra

dere filio res hrditarias.l. scim⁹ §.replicationē.C.de iof.tef. nōt bal.i.d.l.nō āplius.§.fi.

Et cū quesitū. Si plꝭes fuerit instituti' quilibꝫ i sua pte pōt falcidiā detrahere. lꝫ portio alterius hrdis nō fuerit grauata h.d. Add. nō limitationē ad id qđ.s.dictū fuit in prin.s.ꝙ suf ficit ꝙ vnica quarta iter oēs here des supsit diuidēda.qꝛ illud ē ve rū qn̄ oēs sūt grauati l' grauamē ē simplr factū.secus si eēt factum ab vno ex hrdib⁹ noiatiꝫ. tūc lꝫ alter hēat itegrā quartā nō impe dit qn noiatiꝫ grauatus possit đ trahere q̄rtā.

Glo. Un⁹ ex plib⁹ hꝛdib⁹ vltra alios supra mo dū grauat⁹ pt sibi retinere rōne falcidie.quartā ptē sue ptis quaꝫ s.iure hrditario hꝫ. ñ āt datū cā adiplēde ꝯdi.datū sibi ab aliquo iputabit sibi i quartā nisi i statu liber eēt datū ⁊ đ pecunia hrdi taria đ qua dare pmittit. vt.ff.e. l.id āt.⁊ de do.cā mor.l.q statu liber. Itē nec legatū a cohꝛde re lictū sibi iputat.vt.ff.e.l. i quar tā.nisi testōꝛ hoc cauerit.vt.ff.e. l.ꝙ āt.i.rñ.⁊.§.marcellus.

Add.nō ꝙ i q̄rta debita iur in stitutōis q̄ dr falcidia ꝯputāt il la sola q̄ pcipit hꝛs iure hrdita rio.l.i quarta.ff.e.⁊ qñqꝫ totū ca pit iur hꝛditario qñqꝫ ps fm.l. ticiā.ff.e. nō āt ꝯputat qđ capit hrs iur legati l' cā ꝯditōis iplēde d.l.i q̄rta.⁊ h̄ nisi i casu.l.nesci⁹. ff.e.⁊ nisi det vt ꝯputet sibi i fal cidiā.ff.e.l.qd āt i fi. In quarta v̊o trebellianica ꝯputat sibi hrs qcqd capit iudicio testōꝛis qualr cūqꝫ pcipiat. vl' ab extneo pecūiaꝫ vl' spē vl' a cohrde. vt nōt gl.i.d. l.quartā.⁊ ibi ponit rō diuersi tatꝭ. In quarta vero iure nature i.ltima ꝯputat qcquid quocūqꝫ mō pcipiāt dūmō pcipiat đ bo nis testōꝛis. siue legatū siue dos siue donatio pp nuptꝭ cū si. vt.l. qm̄ i nouella.de fideicō.l.hrdita tibus.C.de inof.tef Secus āt si nō accipit đ p̄rimonio testōꝛis. sꝫ aliūde vt sūt aduēticia ⁊ dona tio inter viuos fcā filio bn̄ meri to que cēsent aduēticia. vt dicit gl.i autꝭ.vn̄ si parēs.C. đ iof.te. qꝛ talia ñ ꝯputāt.l.sancimus.C. đ iof.te. An āt fruct⁹ ꝯputēt in quartꝭ p̄dcis dic vt p bar.i.l.ꝙ đ bonis.⁊.l.in rōe.ff.e.

Quantitas āt. In rōne le gis falcidie.ꝯsiderat quātitas pa trimonii que erat tpe mortꝭ testa toris.nec augmētū vl' diminutō ꝯtingēs postea ⁊ añ aditā hrdita tē legatariis nocet vl' pdest.h.d.

Add.nō ꝙ ad hoc vt sciat an hēat locū falcidia ispicit tps moꝛ tis testōꝛis quo ad validitatē p̄ri monii. Itē nō ꝙ fruct⁹ pcepti p⁹ mortē testōꝛis tn̄ añ aditā hrdita tē nō augēt valorē hꝛditatꝭ p fal cidia euitāda sꝫ cedūt i solidū lu cro hꝛdis. Et silr ēt casus ⁊ dimi nutio p̄rimōii dicto tpe cōtigēs

cedūt dāno hr̄dis. Jtē nō. q̄ h̄s nō cogit̄ ad instātiā legatarioꝝ pticulariū hr̄ditatē adire.

Hl. Quātitas p̄rimōii īspici/ tur tpe mortꝭ quo ad falcidiā. Et nō ob. §. ſi peculiū. ſ. de le. q2 ibi loquit̄ i ſuo ⁊ i illo ñ cedit legatū a tpe mortis ſ3 ab adita hr̄ditate vt dictū fuit i. d. §. ſi peculiū. Si hr̄ditas dīnuitur pᵒ mortē teſtōris añ aditā3 cedit dāno hr̄dis quo ad falcidiā. S3 hoc ītelligit̄ i rebᵒ hr̄ditariis qd āt i legatis an peunt dāno hr̄dis an legatarii. Diſtigue aut res legate ꝯſiſtebāt pondere nūero vl̄ mēſura ⁊ tūc idē qđ hic. i. peunt dāno hr̄dis aut vero nō ꝯſiſtunt i ſilibᵒ. ⁊ tūc aut legat incertū ex certis. ſ. vnū ex ſuis ſuis. ⁊ tūc ſi oēs perēūt. legatarii dānū ē. vt. ff. e. l. in rōne. §. diligenter. ⁊. §. i certe. Aut res legata erat penitᵒ certa vt ſticus. ⁊ tūc perit legatario. ſ. de leg. §. ſi res legata.

Nō erit iniquū dānū cedi heredi. q2 nō cogit̄ adire niſi velit. ⁊ ſic ne legatarii perdant legata ob hr̄ditatē nō aditā. neceſſe erit cu3 herede i portōe paciſci. Et ſic vr̄ q̄ nō p oia legata ſint exequata hodie fideicōmiſſis q2 fideicōmiſſarius ꝯpellit hr̄dē adire. S3 hoc verū ē i fideicōmiſſ vlibus ñ i pticularibus. q2 illa ſūt exequata legatis. vt. j. ti. ii. §. ſ3 ſi recuſet. Add. nōt q̄ bar. i. l. i rōe. § diligēter dicit q̄ hodie iſte. §. ſit correctus ſcđ inētario. q2. l. ſi. §. ⁊

ſi pfecto. cū. §. ſeq. ⁊ ſeq. C. đ iuī deli. vult q̄ hr̄s creditoribus ⁊ legatariis de ipſis rebus hr̄ditariis ſoluere pōt ſi nō reperit̄ pecūia i hr̄ditate ita q̄ nullū dānū hr̄s patit̄. ⁊ ſic rebus pemptꝭ hr̄s nō tenet̄. S3 hoc Jo. đ imol. ītelligit verū ad hoc vt nō teneat̄ i plus q̄ ſit in hr̄ditate ſ3 bene remanet in dāno quo ad đtractō3 falcidie

Cum āt. Jn rōe legis falcidie prio deducit̄ es alienū funeris impēſa ⁊ p̄cia ſuoru3 manumiſſoꝝ. ⁊ ſi pluſ ē legatū q̄ ſint p̄rimonii vires id prio deducit̄ ⁊ poſtea p̄rimoniū đfalcat̄. h. d. Add. nō q̄ id q̄tum aſcendit es alienū ⁊ funeris ipenſa nō dr̄ eē in p̄rimonio. Jtē nō q̄ funerū impēſa equiparat̄ rei aliene vt hic. in tantū q̄ ēt oē creditū ſolet precedere qñ hr̄ditas ñ ē ſoluēdo. vt ē tex. in. l. pe. ff. đ reli ⁊ ſūp. fu. Jn tm̄ q̄ ipenſa funeris preferť ēt doti vxoris. vt ſingulariter notat bar. i. l. i. in ver. itē opponit̄ quarto ad ſcđa3 ptē. ff. ſo. ma. qđ ſinglāriter tene mēti. Jtē datio libertatis diminuit patrimoniū ⁊ p ꝯñs falcidiā. Ex quo nō q̄ de legato libertatis et ſic de legato pio nō deducit̄ falcidia. qđ hodie clarū ē in aūt. ſimiliter. ⁊ qđ ibi nō. C. e. Jtē nō q̄ creditores preferūt̄ quibuſcū q3 legatariis ēt piis. Jtē nō q̄ ſi teſtōr legat vltra vires ſui p̄rimonii nō ē verū dicere q̄ vltia legata ſint nulla. imo p rata đ quo

libꝫ legato deducit͂ ēt ꝺ piis ⁊ reducūt͂ ad vires pꝛimonii.

Glo. Heres lꝫ creditū suū sit ꝯfusū tñ pōt vt es alienū deducere. vt.ff.e.qui fūdū. ⁊ ff.e.l.irritū. nisi expꝛsse ꝓhibeat. vt.ff.e.l.si debitoꝛ creditoꝛē.

Add. ⁊ hoc ē hodie verū si fecerit inuētariū.al'actio sua i totū cōfundit͂ ⁊ tenet͂ ad integra legata. Jta nō.gl.⁊ Sali. i.d.l.iponēda.C.e.ti. Impēsa funeris deducit͂ vt es alienū nō monumēti.vt.ff.e.l.i.i fi. Addi. dictu ꝙ ipēsa necessaria ad sepeliēdū defunctū deducit͂ vt es alienum d.l.iponēda.ad.l.fal. Secꝰ qñ n̄ ē necessaria. Et itellige ipēsā monumēti necessariā.qñ ſm qualitatē defūcti dedecus eēt sepelire in terra.ita saluabit͂ gl. in. d.§. de impēsa.i glo.magna ſm Joā. de imol.ibi.

Ex cōputatōe falcidie ꝺtrahēdū ē preciū suoꝝ manumissoꝝ vñ notādū ꝙ mos erat ātiquitus vt qui suos nō hēbat vnū vl' plures emeret. qui honoꝛis cā funꝰ testōꝛis pilleati antecederēt. quo facto statim intelligūt͂ manumissi.⁊ sic preciū illoꝝ manumissoꝝ detrahit͂.⁊ fa.ad hanc expositionē.C.de la.lib.tol.§.sed ⁊ qdñi. Uel pōt intelligi ꝙ testatoꝛ alicui.x.legauit vt alienū seruū redimeret legatarius ⁊ manumitteret.de hoc.n.legato nō detrahit͂ falcidia nisi foꝛte de eo qꝺ superest fcā emptōe. vt.ff.de fideicō.lib.l.decē.⁊.ff.e. sꝫ ⁊ si nō seruus. Si āt vt suū pꝛopꝛiū manumitteret legatarius.tūc nullā patit͂ falcidiā legatarius. ⁊ ita hec ꝑcia deducunt͂ vt falcidiā non patiant͂ vt.ff.e.l.si seruus.⁊.l.iulianus. Jn cōputatōe legis falcidie dꝫ fieri estimatio rerū nō ex affectōe sꝫ cōi estimatione. vt.ff.e.l.pꝛecia. Heres p.l.falcidiā detrahit quartā habita cōsideratōe eius qꝺ ei reliquit testōꝛ ita ꝙ si illud nō sufficit ꝓ quarta detrahet vel quintā vel millesimā vsqꝫ ad supplemētū.vt.ff. e.l. in quātitate.§.fi.⁊ fa.ꝓ hoc.C.e.l.ii.⁊.ff.e.l.plautius. Jn fi.huius.§.verbū detrahi ponit͂ ipꝛopꝛie quo ad id quod excedit ⁊ ꝓpꝛie quo ad quartā que ē in bonis.⁊ sic semel positū verbū pꝛopꝛie ⁊ impꝛopꝛie ponit͂.ff. de of.ꝓcō.l.ii. Jtē cessat falcidia in multis casibus quos dicas vt diximus in auct.de hꝛ.⁊ fal.§.huic nobis.

Add.no.ꝙ falcidia cessat i'his casibus vꝫ in.l.pꝛedioꝝ.C.e.qñ legat͂ instꝛm rei alterius. Jtē de legato doc.vt.l.ii.§.idē quesiit. ff.ꝺ do.ꝑle. Jtē ꝺ relict a milite vt.l.in testō.C.e. Jtē de legatis piis.d.aut.filr.C.e. Jtē qñ testatoꝛ expꝛesse ꝓhibuit.d.auc.sꝫ cū testōꝛ. Jtē i casu.l. bñficia.ff.e. ⁊ ibi nō. ⁊ gl.⁊ doc.i.l.ēt si tacitū. C.e. Jtē qñ ē ꝓhibitio alienatōis vt i auct.sꝫ i ea.C.e. Jtē de libertate legata. vt.l.pap.§. quarta.

ff. de inof. tes. Itē si soluit aliqua legata itegre. vt. d. aūt. sꝫ cū testato:. Itē hodie si nullū fecit inuētarium vt. d. aūt. sꝫ cū testōꝛ. q̄ omnia nō qꝛ quotidiana.

De fideicō. hꝛ̄ditatibus.

Gl. Justinianus post tractatum legatorum. de lege falcidia prius. q̄ de fideicōmissꝭ tractauit. qꝛ lex falcidia in legatis prius fuit īuenta q̄ in fideicōmissis ſm Jo. vel sic. dictū ē de legatis. sꝫ qꝛ sumus polliciti dicere ꝺ fideicōmissis vt. s̄. de lega. §. sed nec in primis. ⁊ ideo opꝫ vt de fideicōmissis tractemus. ⁊ qꝛ inter fideicōmissa. aliud ē generale. aliud spāle. generale vō dignius. ꝺ generali primo videamus. vt. j. co. in prin. ⁊. j. ti. i. in prin.

n Unc transeam⁹. Heres grauatus restituere totā. vł quotā ꝑtem hereditatis olim nō poterat cogi adire ⁊ restitueꝛ hodie aūt pōt. h. d.

Additio nō q̄ dignius ē vniuersale. qꝛ plura cōprehendit. q̄ speciale ⁊ sic est dignius genus q̄ species. Item nō q̄ illud qꝺ non est redactū ad necessitatē prestatiōis dꝛ̄ infirmuꝫ. fa. qꝺ habetur in. l. si nō sortem. §. libertus in princi. ff. de condi. ide. Item nō q̄ appellata sunt fideicōmissa. qꝛ tantūmodo in fide heredis cōmittebantur. ⁊ ab eius voluntate ⁊ fide pendebant. Item nota q̄ assidua ⁊ continuata ꝯsuetudo ⁊ stilus tribuit iurisditionem. ⁊ facit. l. i. C. de eman. libe.

Glo. In personis incapacibus hodie quo ad fideicōmissa nil est innouatū. nam nec hodie valet fideicōmissuꝫ. vt ff. de iur. fis. l. non intelligitur. §. i. ii. ⁊. iii. ⁊. C. de natura. libe. l. i. ⁊. ii. ⁊. C. ad. l. fal. l. etiam ſꝫ azo. Sunt ⁊ alii qui capere non poterant nec possunt. vt supra de leg. . §. legari. ⁊ in his oibus nil innouatur. vt in muliere que transit ad secūda vota infra tempus luctus. cui ab extraneo relinqui nō potest. vt. C. de secū. nup. l. i. ⁊ ꝺ inces. nup. l. si quis incesti.

Olim fideicōmissa nulla actione prestabantur sed iudicis offō. vt. ff. de verbo. signi. l. pecunie v̄bum. Additio. Tu dic q̄ oli nulla actōne nec officio iudicis ꝑstabantur. sed hodie per officiuꝫ iudicis bene prestantur.

Populare dicitˀ id quod est populo expediens.

In primis. Ad hoc vt valeat fideicōmissum vniuersale ex testamento debet heres vniuersaliter institui. qui potest grauari de tota vel parte hereditatis capaci restituenda. h. d.

Additio. Nota testamentuꝫ pro fundamento habere heredis institutionem. Item nota etiam q̄ de parte hereditatis pōt quis grauari vt restituat ⁊ ꝺ quota alꝭ

secus vt.l.mulier.§.fi.cū ibi nō. p gl.⁊ doc.ff. ad treb. Itē nō q fideicōmissū pōt fieri ⁊ pure ⁊ sb cōdi.⁊ sub die certo.

Gl. Pōt ēt relinqui fideicōmissū ab intes.vt.j.e.§.pterea.Sz vbi testōr vult testari. vt hic requirit hrdis instō. sed vbi vellet codicillari nō.vt.j.§.pterea. Nō nō valere testm̄ sine hrde.sic.ff. de his que in test. del.l.pxi.⁊.ff.de codi.l.fi.

Add.dic aut gstat testōrē voluisse facere testm̄ ⁊ nō valz nisi sit instō.vt.ff. de iure codicil.l.i. Aut gstat q voluit legare,vl fideicōmittere.⁊ tūc valz sine herede scripto. vt.j.e.§.pterea.Aut est dubiū. ⁊ tūc si fecit mentionē de hrde videt voluisse facere testm̄. ⁊ nō si nō valz instō nec legata.vt d.l.i.⁊.ff.de testa.l. is qui. ⁊.C. de testa.l.nō codicillū. nisi testōr hoc expressisset qz adiecit clām codicillarē.vt.l.fi.C. de codi.vl'nisi in alia dispōne de instōe fecissz mentionē.d.l.fi. vl'alias constat q voluit valere vt codicillū vt.l. scevola.ff.ad treb.

Restituta. Qui restituit hereditatē remanet hrs noie.⁊ i fideicōmissis trāseūt oēs actōes.

Add.nō q semel ē hrs n̄ desinit eē hrs lz restituat alteri hrditatē ēt totā. Itē nō q ille cui facta ē restō hrditatꝫ als ē hrs. aliñ n̄.ex quo nō q fideicōmissari⁹ loco hrdis hr.vt.l. si fili⁹.ff. quod cū eo. Itē nō q fcā restōe hrditatis.statim ex treb.⁊ sic ipso iure transeūt actōes actiue ⁊ passiue i fideicōmissariū.gcoz.l.i.§.i.ff.e. Itē nō q facta restōe hrditatꝫ sine cessione pretoz vtiles nō dico directas actōnes actiue ⁊ passiue transfert i fideicōmissariū. fa.§. qđ āt.j.de bo.pos. Itē nō q añ restitutā hrditatē fideicōmissari⁹ nō hz aliquā actionē nisi i casibus ī quib⁹i tex.⁊ gl.i.l.i.§.pe.C.e. ⁊ fit restō fideicōmissi. aut realit restituēdo aut verbo. vt.l.fcā. ⁊ l.restituta.i prin.ff.ad treb.

Glo. Nō q qui semel ē hrs nō pōt desinere eē hrs

Add.nisi de iure spāli per in inte.restōez.⁊ penes istū heredez remanent actōes directe que adō sūt affixe ossibus vt euelli nō pñt no.in.l.quis ergo casus.ff. de pecul.in.l.ii.ff.,p so.⁊ vtiles trāseunt in fideicōmissariū restōne fcā vel ēt nō fcā qñ heres eēt in mora vel eēt absens. vt.l.pe.C. co. An aūt oia iura vtilia transeant in fideicōmissariū. dic q oia que erant i hrditate tpe morꝫ testatoris.vt sunt actiones reales ⁊ psonales.nō aūt actōes penales. puta iniuriarum actio.qz ille n̄ transeunt nisi lite gte. vt.j. de act.§. non āt nec ēt iura quesita p hrdē Isto casu dz sibi facere cauere heres q conseruabit eū indēnez ab oibus obligōibus occasiōe hrditatis.vt voluit bar.post gl.i.l.cū hrditas.ff.co.

Fideicōmissarius oliȝ aliū loco hr̄dis ⁊ aliū loco legatarii habebatur. ⁊ p trebellianicū se. ꝯsul. hēbatur loco hr̄dis q2 i eū oīa iura trāsibāt. sȝ p se. ꝯsul pega. hēbatur loco legatarii, sȝ qđ istitutus retinet quartā. vt. j. eo. §. sȝ q2. ⁊. §. postq̄. A trebellio ꝯsule. đ quo hic dictū fuit trebellianum se. cōsul. vt ⁊ macedonianū a macedone. ff. ad mace. l. ii. Nō ꝙ hic dicit oēs ⁊ nō totas vl'i totū fm Jo. Add. nō ꝙ differētiā iter oēs et totas. q2 oīs ē distributiuū vliuȝ. sȝ totū ē distributiuū ptīcularīuȝ qđ nōt Ang. In fideicōmissariū trāseūt oēs actōes cōpetētes iure ciuili vl' ēt p̄torio dūmō tales sint p̄torie que sunt transitorie vt sūt psequutorie. vt ff. de ac. ⁊ ob. l. in honorarus. et ff. e. l. i. §. q̄uis. secus i penalibus vt. j. de act. §. penales. Additō dic ꝙ nec actōes acquisite p hr̄dē trāseūt in fideicōmissariū nisi cedantur. Et iō cū hic hr̄s restituit. dȝ facere sibi caueri ꝙ ꝯseruetur idēnis de obligōibus quas fecit p factis hr̄ditatis. vt. l. cū hr̄ditas cū ibi nō. p bar. ff. e. ēt si p cōpromissū p eū factū ⁊ laudū inde secutū eēt obligat9. vt ē casus sing. i. d. l. cū hr̄ditas. Ex qua nō ꝙ hr̄s grauatus đ restituēdo hereditatē p̄t cū p̄cēdētib9 ius hr̄e i hr̄ditate ꝯpromittere ⁊ laudū p̄iudicat fideicōmissario nisi doceatur de collusione. vt ibi p bar. ⁊ ang. ⁊ Jmol. qđ singl'r nō.

Sed q2 hr̄des. Hr̄s rogatus đ fideicōisso vli l pticulari p se. ꝯsul. pega. poterat quartā deducere ⁊ i hr̄dem oēs actōes remanebūt nisi cautō fuerit iterposita iter eū ⁊ fideicōmissariū đ actōib9 diuidēdis. h. d. Add. no. ꝙ sicut falci. resecat pticularia legata vsqȝ ad dodrantē. ita ēt treb. vl'e fideicōmissū. Itē no. ꝙ p treb. detrahitur quarta i fideicōmiss. nō tm̄ vlibus sed ēt singularibus.

Sl. No. triplicē eē quartaȝ. vna d2 iur nature debita q̄ debetur filiis ⁊ filiab9 ⁊ iferiorib9 ⁊ supiorib9 ⁊ qbusdā trāsuersalib9 vt. C. đ iof te. l. cū q̄ritur. ⁊. l. pentib9 q̄ ē aucta. i aut. đ tri. ⁊ se. §. i. ⁊ hec dr̄ debitū bonorū subsidiū. vt. C. đ iof. te. l. si totas. alia q̄ debetur iur2 instōis. vt ex singularib9 legati ⁊ fideicōmissis. vt. s. t. i. Alia que dicitur trebelianica vt. j. e. §. sȝ q2. lȝ fuerit p pegasianuȝ iducta vt hic. Itē ē quarta q̄daȝ que debetur ex ꝯstōe diui pii filio arrogato. vt. s. đ adop. §. cū āt. Itē ē ⁊ alia. vt in aut. quib. mo. na. effi. le. §. siquis igitur. Olim inter hr̄dē ⁊ legatarium partiariuȝ iterponebantur stipulatōnes. vt lucrū ⁊ dānū hr̄ditariū p rata pte iter eos cōe fit vt hic i tex. nā legatarius n̄ sustiebat onera. ⁊ iō hec stipl'o iterponebatur. sȝ cum hodie legata fideicōmiss sūt adequata. vt. s. đ le. i. i fideicōmisso diuidūtur onera iter hr̄dē ⁊ fidei/

cõmissariũ.vt.j.pxi.§. ergo ⁊.§ sȝ q: stipulatões.pȝ ꝙ hec legata vlia seu pticularia sine stipulatõe debent transire cũ onere.⁊ fa.ad hũc.§.ff.de le.ii.l.siquis seruum §.fi.⁊.l.seq.

Oliȝ hec stiplo de qua.s.iter/ponebat.q: ipa nõ iterposita oia onera erãt hẽdis rogati occasio/ne quarte quã retinebat.vt.j.e. at si plus.

Ergo si quidẽ. Rogatus de restituẽdo dodrã tẽ ex se.ↄsul.trebelliano actiones diuidũt ꝓ rata.sȝ si vltra dodrã tem tũc ex se.ↄsul.pegasiano oẽs actiones remanẽt penes hẽdẽ ni si stiplo de diuidẽdo fuerit iter/posita.⁊ hoc si sponte adiit.Sin aũt coactus ex senatꝰ cõsul. treb. actões oẽs trãseũt i fideicõmis/sariũ.h.d.

Additõ.no.ꝙ qñ hẽs recusat adire hereditatem dicendo hẽdi tatẽ suspectã officio iudicis cogit adire ⁊ restituere fideicõmissario l.q: poterat.ff.ad treb.Itẽȝ no. ꝙ qñ hẽs coactus ẽ adire nõ ẽ su biectus aliquo dãno.q: periculo fideicõmissarii dȝ adire. vt. d.l. q: poterat.⁊ oẽs actões actiue et passiue trãseũt i fideicõmissariuȝ

Glo. Si hẽs recusat adire hereditatẽ sufficit ꝙ di cat eã dãnosam lȝ cãm ñ assignet q: varie sũt hominũ volũtates.l. q: poterat.ff.ad treb.quasi dicat sufficit ꝓ rõe volũtas. Addi. nota ꝙ glo.in.d.l.q: poterat in/ducit ꝙ quando aliquis iudex vt suspectus recusatur ꝙ non opor tet allegare cãm sed est pro ratõe voluntas.⁊ facit.l.apertissimi cũ ibi no.C.de iudi.Et hoc est ve/rum ẽm Ange. ⁊ Imol.in.d.l. quia poterat nisi recusatio eẽt no torie frustratoria.vt quia eẽt iu/dex datus de cõmuni concordia partium allegat Inno.in.c.seuȝ spãlia.⁊ quod hȝ in auct.⁊ gñter C.de sentẽ.si aũt eẽt dubia tunc sufficit simplex allãtio suspitiõis comprobata iuramẽto. vt ẽ glo. singu.in dicta.l.apertissimi.licet Io.de imol.dicat ꝙ hoc non re periatur iure cautum.Sed de iu re canonico debet inseri ⁊ proba ri causa coram arbitris cõmuni/ter eligendis.vt extra de offi. de lega.c.cum suspitõis. ⁊ ꝺ app.c. cum specialis.facit.l.fi.C. de iu/di.⁊ ibi Bar.⁊ doc.Et istud ser uabitur in foro canonico ⁊ in ter ris ecclesie ẽm Barto.in.d.l.q: poterat q cõcludit ꝙ si iudex re/cusatus ire suspectus. ⁊ tamẽ nõ obstãte recusatõe procedit ꝓces/sus est ipso iure nullus.quia recu satione ꝓposita recusans ipso iu re est exemptus ab eo ⁊ eius iuris ditione allegat.l.ii.C.si quacun. predi.po.⁊ hec opinio de iure ci uili cõmuniter tenetur. vide hic plene dñm Ange.⁊ dñm Iaso. in addi.

Si hẽs coactus adit cogit re stituere actionẽ per offiñ iudicis

vt hic. ꝛ. s̄. pxi. §. ꝛ nō. bar. in. l. si legatus. ff. co. in pan. Si autē spōte adiuerit cogitur restituere actione ex testō. vt notat glo. i. l. ꝛ sine scriptura. C. eo. ꝛ ibi doc. Quando ergo heres non vult adire fideicōmissarius debet dicere in libello velle heredem suo periculo adire ꝛ restituere sibi. ꝛ concludere quare peto per vos ꝛ vestrum officium quod imploro dictum heredem cogi ad hoc. ita dicit Bart. in dicta. l. qꝛ poterat quod nota.

Sed qꝛ. Fideicōmissarie hereditates ex se. cō/sul. treb. restituūtur sublato i totum se cōsul. pegasiano. cuius auctoritatem senato consul. treb. imperatori attribuit. Et heres rogatus potest tenere quartaȝ siue relicta ei sit siue minus actionibꝰ pro rata diuisis. hoc dicit.

Item heres qui suspectam hereditatē adire non vult hodie ꝑ sena. cōsul. treb. cogitur restituere. licet olim per pegasianū omnibus actionibus in fideicōmissarium deuolutis. h. d.

Additio. Nota ꝙ in legibus magis simplicitas ꝙ̄ difficultas est implectēda. Item nota ꝙ heres dȝ hēre quartā treb. siue tantum siue minus. siue nihil fuerit relictū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s sicut filius cui relictū ē minꝰ ltima agit ad supplemētū. vt. l. oimō. C. ð iof. tes. ita ēt hr̄s qui hȝ minus quartā. ꝛ ꝑ viā retētōis ꝛ ꝑ viā actōis. si plꝰ debito soluerit pōt sibi ꝓcauere Itē no. ꝙ actōes dirigunt̄ actiue ꝛ passiue i hr̄dē vsqȝ ad quartā i fideicōmissariū vsqȝ ad residuū. Et ꝑ ꝯn̄s si hr̄s totā hr̄ditatē spōte restituit oīa iura i solidū trāseūt i fideicōmissariū actiue ꝛ passiue. Itē no. ꝙ si hr̄s recusat hr̄ditatē adire ꝑt fideicōissariꝰ petere hr̄ditatē sibi restitui cū oī ꝯmodo ꝛ icōmodo.

Glo. Simplicitas est amica legis. intellige ð simplicitate que ē ꝯ̄ria fraudi. C. de fur. l. manifestissimi. n̄ āt de simplicitate. i. fatuitate que ē dānabilis. l. iii. §. fi. ff. de suspe. tu. In snia sūt allātōes repetēde. Additio ð hoc vide hic ang. Hr̄s dȝ hēre quartā treb. s. i bōis hr̄ditarius detracto tn̄ ere alieno. C. e. l. ſȝ sine scriptura. Hr̄s pōt retinere trebellianicas ēt ꝯ̄ voluntatē defuncti ſȝ quosdā. i. ēt si testator ꝓhibuerit. ꝛ hoc de iur̄ isto vt. C. ad. l. fal. l. si vt allegatis. ſȝ hodie forte ꝯ̄ ſȝ quosdā. vt i aut. de here. ꝛ fal. §. si āt expressum.

Add. ꝛ hec ē cōis. Solutū ꝑ ignorātiā. s. facti nō iuris ꝑt repeti. vt. C. ad. l. fal. l. error. ꝛ hoc itellige ꝙ prio dȝ repeti solutum ꝑ errorē creditoribus. ꝛ si hoc nō sufficit ad supplemētū quarte. repetet ēt a legatariis. vt. ff. ad trebel. l. si is qui. §. i. ſm Jo. Et. l. ii. C. ad treb. irellr̄ ſȝ dictā distinctōeȝ. Restō fit fideicōmissario ꝑ hr̄dē duobus modis. s. re ꝛ

verbo. Ne vt si patiat̃ res hr̃ditarias p fideicõmissariũ possideri vel totas vl' aliquas earuȝ hac mẽte. vt restituat̃ hr̃ditas. Verbo ãt sic. Restituo hr̃ditatẽ tibi lȝ corpaliter rerũ possessionẽ nõ tradã. ⁊ extũc res fiũt fideicõmissarii in vtroqȝ casu. vt. ff. ad trebel. l. fcã. Sȝ añ restõnẽ factã fideicõmissarius nõ ẽ dñs q2 añ restitutionẽ oia facit hr̃s. ⁊ ẽt manumittit suum hr̃ditariũ qđ nõ faceret si fideicõmissarius eẽt dominus. vt. ff. ad treb. l. marcellus §. res. ⁊. l. si hr̃s istitutus. §. si heres. Nec ob. d. l. i. §. sȝ q2 cõia de le. que dicit dari i rei vẽ. fideicõmissario generali. naȝ ẽ itelligendũ ex quo hr̃ditas ẽ restituta. vel ẽ spãle i rebus alienatis. vt añ restitutã hr̃ditatẽ dec̃ fideicõmissario vtil' rei vẽdicatio. Fideicõmissarius dȝ p̃stare cautionẽ hr̃di de seruãdo eũ indẽnẽ. vt dictũ ẽ. s̃. Et hoc põt fieri p ꝓcuratorẽ hñtẽ tñ ad hoc spãle mãdatuȝ q2 nõ sufficeret cauere de rato. vt ff. c. l. quidã. §. ẽt.

Nihil ãt interest. Qđ iuris ẽ de toto quo ad totũ id ẽt iuris ẽ đ pte quoad partẽ. h. d. Add. no. ꝙ sicut fideicõmissarius vlis põt cogere hr̃dẽ adire ⁊ restituere ita põt fideicõmissari⁹ pticularis.

Glo. Idẽ iuris ẽ đ toto quo ad totũ. ⁊ de pte quo ad pteȝ vt hic. ⁊. l. que de tota. ⁊ ibi no. ff. đ rei vẽ. qñ ẽ eadẽ rõ in pte. q2 ẽt i toto al' nõ. vt. l. ex mille. ff. de vsur. Et aduertas ꝙ fideicõmissarius nõ p̃t ꝯpellere heredẽ hr̃ditatẽ adire nisi accipiat totã hr̃ditatẽ q2 hr̃s nõ dȝ remanere i aliquo dãno. vt. s̃. ꝓxi. §. sicut. Et ẽt si sũt duo fideicõmissarii ⁊ vn⁹ cogit̃ adire alter nõ. tũc cogẽs tenet̃ accipe ptẽ alteri⁹ l. cogi. §. siqs hr̃s. ⁊. l. i. §. sed ⁊ quotiẽs. ff. e.

Si quis vna. Si apud heredẽ rogatum de hereditate restituẽda remanet aliqua res vel quantitas voluntate testãtis que valeat quartam hereditatis vel vltra. tunc restituta hereditate omnes actiones in soliduȝ trãseunt in fideicõmissarium. ⁊ heres ad nulla onera hereditaria tenetur. h. d.

Additio. nota ꝙ vtilius ẽ heredi deducta certa re vel cert̃ pticularibus rebus ꝓ sua trebellianica residuum de quo est rogat⁹ restituere. q2 siue vltra quartam valeat siue nõ. tunc non tenetur ad aliqua onera hereditaria. Itẽ nota ꝙ hr̃s rogatus de restituenda hereditate in totum vel ꝓ pte institutus retenta certa re habetur loco legatarii ibi quare ex legato ⁊c. Sicut dicimus de instituto in certa re dato cohr̃de vniuersali. l. quotiẽs. C. de here. insti. Item nota ꝙ nemo cogit̃ acceptare fideicõmissariũ sibi relictũ.

Glo. Heres cui remanet aliqua res defuncti si

sit minus quarta agit ad supplementũ.ff.e.l.i.§.si hr̃s pcepto sũdo in fine.

Preterea. Ille qui ab intestato bona defuncti capit ẽt fideicõmissarius põt grauari de restituẽdo vel partẽ hereditatis. h.d.

Add.no. ꝙ fide cõmitti põt nõ tm̃ ex testõ sed ẽt ab intes. Itẽ nota ꝙ olim legata nõ poterant ab intestato relinqui. de quo per glo.ꝛ doc.in.l.i.ff.de leg.i. Itẽ nota ꝙ honoratus p̃t grauari ꝙ aut totum aut partem restituat.

Glo. Potest fideicõmitti/ ẽt in codicillo.

Additio dic nõ tm̃ in codicillo sed in nudo verbo.vt in.§.ꝓximo. Caueas tamẽ si talis grauatus non succederet an sequẽs in gradu intelligatur esse grauatus.quia distinguit̃ an nominatim prioꝛ in gradu fuit grauatus aut nõ.vt.l.i.§.fi.cũ.l.seq.ꝛ ibi glo.ꝛ bar.ff.de le.iii.

Testõꝛ potest grauare fideicõmissariũ.vt ẽt alii totũ l'ptem restituat. Et iõ potest ab his fideicõmissarium relinquere quia sua sponte relinqnere legittimaꝫ hereditatem videt̃ non instituẽdo aliũ.vt.ff.de iure codi.l.cõficiũtur.§.i.

Oliꝫ legata nisi ex testõ fieri non poterant sꝫ hoc ẽ verũ antiquiori iure nõ de iure.flor.ff.de le.i.l.i. Itẽ nõ de iure nouo.vt.C cõia de le.l.i.vl'dic ꝙ.l.i.õ le.i.

sm̃ iura noua loquit̃ sm̃ que legata sunt eqparata fideicõmiss̃.vt.s̃.de le.§.sꝫ non vsqꝫ. Add. Si hodie legat̃ i codicill'valꝫ vt fideicõmissum.ꝛ etiã hodie hꝫ effectũ nisi i libertatibus ꝛ tutelis. dic vt.j.õ codi.§.nõ tm̃. In quantũ quis honorat̃ i tm̃ onerari põt.vt.j.ti.i.§.hoc solũ. Sed an quartã retinebit.j.ti.i.§.hoc solum.

Et qꝛ. Qui pꝛio negauit fideicõmissum esse rlictum postea cõuictus nõ põt dicere in minus solẽni volũtate fuisse relictuꝫ.h.d.sm̃ opi.Ioã. Uel dic qñ testõꝛ voluit solẽniter disponere sꝫ i fide hr̃dis cõmittere. heres tenet̃ iurare nõ eẽ relictũ vel soluere.h.d. Et hanc opi.appꝛobant doc.in.l.fi.C.e. Additõ no.ꝙ legatũ vel relictũ in fide vl' legalitate hr̃dis ẽ p̃standũ vt hic qõ bar.intelligit verũ si hr̃s ꝓmisit testõꝛi illud soluere.ꝛ sic q̃si cũ defũcto ꝯxit ꝛ hoc respectu põt a fideicõmissario ꝯueniri ar. l.spadonẽ.§.i.ff.de ex.tu.ꝛ.l.qui dã.ff.de hꝛ.insti. Et ita bar.intelligit istũ tex.i.l.nemo põt i pꝛin. ff.õ le.i.ꝛ vide ibi Io.Imol.qõ nõ. Itẽ no.ꝙ i fideicõmiss̃ saltēꝫ quinqꝫ testes sũt necessarii. Iteꝫ no.ꝙ qñ qs vult cogere aliũ ad iurãdũ dꝫ pꝛ⁹ ipse õ calũnia iurare.qõ itellige si petat̃.vt.l.ii.cuꝫ gl.i pꝛin.ꝛ ibi Ia.õ bel.C.de iura.calũ.ꝛ i.l.iusiurãdũ qõ ad pecunias.§.q iusiurãdũ.ff.õ iurũ.

Itē nō q̃ ille qui ꝯfitet̃ i fide sua fuisse relictū lȝ dicat q̃ nō fuit factū solēniter. cogit̃ illud soluere. q: remittere i fide grauati hr̃ ꝑ solēni volūtate.

Hl. Conſtō de qua hic i tex. ē. C. de fideicō. l. fi.

Nō q̃ hic ē spālis casus i quo quis ꝯpellit̃ vitare. Olīȝ i oī casu ⁊ in omni capitulo erat iurādum de calūnia. vt. C. ō iura. ca. l. i. in prin. sed hodie sufficit semľ iurare. vt in auct. de his q ingre. ad ap. §. fi. Nō pp cōtumaciā nō iurantis eū ꝯdēnari. vt. C. de iura. calū. l. ii. §. fi.

Legis subtilitas in casu ꝓpo/ sito ē q̃ ex quo volūtas ē minus solēnis nō valeant que facta sunt vt. C. de fideicō. l. fi veritas. ⁊. C de testa. l. nō dubiū. §. illō.

Sȝ quō iste coartandus ē ex ñ solēni volūtate. sic ergo soluent̃ inutiliter relicta sicut vtiliter qō eē non dȝ. vt. C. ō fideicō. l. fi veritas. que ē ꝯ̄ So. quidā dicūt q̃ aut testōꝛ solēniter testari vo/ luit ⁊ nō fecit. ⁊ tūc hȝ locū. l. ꝯ̄/ ria. Aut noluit solēniter testari. ⁊ tūc hȝ locū qō hic dr̄. vt ar. ff. de codi. l. i. Sed hec so. falsa ē. q: hic testōꝛ voluit solēniter testari

Add. lȝ glo. hanc so. reꝓbat. tñ doc. vt refert bar. in. l. fi. C. e. appꝛobant eā. Et silr̃ glo. repꝛo/ bat scōaȝ lec. bul. quā vide. Tertiā lec. ponit glo ſm Joā. q̃ aut hr̄s ab īicio cōfitebat̃ relictū ⁊ ñ tenet̃ ex minus solēni voluntate vt. in. l. ꝯ̄. Aut negauit sed postea fuit ꝑ sacr̃m vel ꝑ ꝓbōes conuictus. vel delato iuramēto cōfi/ tetur relictū. tūc soluere compellit̃ vt ita rōne sui mendacii teneatur vt hic. ⁊ ar. in auct. de tri. et se. §. studiū ⁊. §. ad hoc. Add. Istā ēt lec. tȝ gl. in. l. fi. C. e. Et vide hic multa pulchꝛa per ang.

De singu. re. ꝑ fidei. rel.

Hl. De fideicōmissis generalibus. s̄. ti. a. dixit nunc ō spālibus dicere intēdit.

Pōt aūt. Res singular̃ pōt ꝑ fideicōmissum relinqui ⁊ tā ab hr̄de q̄ a legatario. h. d.

Add. nō q̃ sicut hr̄s pōt grauari i fideicomisso vlī vt. s̄. ti. i. ita ⁊ pticulari vt hic. itē ēt legatarius in dicto legato. Itē nō q̃ olim a legatario nō legabat̃.

Hl. Antiquo iure inspecto ñ poterat legari a legatario sȝ nouo iure aliter ē. nā p̄t a quo libet qui ꝯmodū quōcūqȝ hȝ le/ gari ⁊ fideicōmitti. vt. C. cōia de le. l. i. §. fi. ⁊ hoc statiȝ subicit.

Pōt aūt nō solū. Nō tātū res testōꝛis ⁊ hr̄dis sȝ aliena possunt ꝑ fideicōmissariuȝ relinqui dūmō nō grauet̃ legatarius ēt plus q̄ honoꝛetur. Et qñ aliena res legat̃ vel ipsa vľ eius estimatio p̄standa ē. h. d.

Add. nota q̃ sicut res aliena pōt legari. supꝛa de legatis. §. nō

solū.cū distinctōe tñ vt ibi ita et
fideicōmitti. Itē nota ꝙ legata/
rius pōt grauari nō tantū in re
legata sꝫ ēt in aliena. Itē no. ꝙ
quis nō pōt grauari vltra ꝙ̄ ho
noratus sit. Itē nō ꝙ grauando
vltra nō totū sꝫ illud plus vicia/
bit. Itē nota formā libellandi ꝯ
heredem qñ relinquit res aliēa.
vt cogat ipsaꝫ rem redimere ꝛ p̄
stare. aut si hoc facere nō poterit
soluat eius estiatio.

Glo. Dria ē an quis leget
rē extranei an hr̄dis.
naꝫ prio cāu distinguit an scime/
rit alienā vel credidit suā. Scdo
vt.s̄.le.§. qd āt.ꝛ.ff. de leg.ii.l.
vnū ex familia.§.si rē.

Si testōr grauat plusꝙ̄ hono
rauerit inutiliter facit vt hic.ꝛ fa
cit.ff.de le.i.l.plane.§.fi.ꝛ.l. vi/
dendū.ꝛ.ff.de lega.ii.l.i.§. scien
duꝫ.ꝛ.l.iii.§.iul. ꝛ.l.si legatari⁹
Hoc fallit si ōfectu legatarii pl⁹
soluerit.vt.d.l.plane.ff. de lega.
i.nā ibi stetit per legatarium quo
minus meliorē acceperit. vel me/
lior videt eē quē elegerit. sꝫ dete
riorem elegerit.vt.j.ō act.§.p̄te
rea. Itē fallit qñ quātitas datur
ꝛ in spē grauat.vt.ff.de le.ii.l.i/
perator.§.i.nā illo casu tm̄ vide/
tur estimasse spēm suā legatarius
accipiēdo quātitate vt ex eadem
l.colligit. Et sil'r i.l.sꝫ ꝛ si ñ fu⁹
i pri.ff.ad.l.fal.qr ibi ꝙ̄titas erat
legata ꝛ on⁹ erit positū i faciēdo.

Sꝫ qñ ꝙ̄titas legat ꝛ i ꝙ̄tita/
te grauat vt hic dr̄. an quartā in
re falcidie p̄t oneratus retinere
siue sit legatarius siue fideicōmis
sarius qui sit grauatus. Dicunt
quidā ꝙ sic.ff.ad.l.fal.l. penales
§.fi. Nos cōtra.vt.j.e.ti.l.fal.si
interueniat.§.nūquā. ꝛ de vul.
sub.l.coheredi.§.cū filie. Add.
de hac glo. vide ang.hic.

Libertas. Etiā liber
tas suo p
fideicōmis. relinqui pōt. ꝛ nō tan
tū seruo ,pprio. sꝫ ēt alieno. vt qñ
poterit emat ꝛ manumittat hoc
dicit. Add. nō ꝙ si hr̄s vel le
gatarius rogat manumittere ser
uuꝫ dr̄ relicta libertas p fideicō.
vtrū aūt ipso iure. vel p fideicō.
libertas debeatur ē magna dria
ppter opera ꝛ similia. vt.l.ii. ꝛ.
l.quāquā.C.ō op.liber. Itē nō
ꝙ p idirectū pōt seruo alieno re
linqui libertas.

Gl. In legato libertatis non
distinguit an testōr scime
rit an ignorauerit suū. vt.ff.de fi
deicō.lib.l.paulus rñdit.ꝛ.l.alie
no.in prin. Sꝫ i pecuniario lega
to distinguit.an sciuerit an igno
rauerit rem alienam. vt supra. de
le.§.quod aūt.ꝛ.§.non solū.

Paria sunt non velle vende
re.ꝛ velle vendere plus iusto pre
cio.vt.ff.de lega.iii.l. non dubi/
um.§.fi.

Additio. Si aūt ē dubiū qd
sit iustum precium iudex adhibi/
tur.vt.l.alieno.§.siquis ex.ff.de
fideicō.liber. Quid autem si do
min⁹ ñ vult vēdere dic ꝙ isto cāu

cogitur vendere ꝑ iudicē vt.d.l. alieno qđ est nota dignū ƀʒ bar. in.d.l.non dubium.§.fi.

Si aliquid relinquitur alicui vt vendat seruum etiā si sit modicum ⁊ ille legatuʒ acceperit. cōpellitur vendere vt hic. ⁊.C. de fideicō.heredi.l.deberi.⁊.l.si rē donatam.⁊.C.ad.l.falci.l. si ea. cuius seruum.

Quod differtur nō auferť sic ff.de iud.l.cum furiosus. Itē inspicitur qđ euenire potest. sic. ff.de iurisdi.om.iudi.l.si idem.§ fi.⁊ de adi.le.l.seruo.

Additio. De hoc brocardico dic vt per bar.in.l.inter stipulantem.§.sacrā.ff. de verbo.ob.

Qui autem. Manumissus per fideicōmissum efficitur libertus manumittētis ⁊ non testatoris.manumissus vero directo dicitur orcinus. ⁊ est libertus testatoris. Et directo manumissus dicitur qui eodem testamento sine aliquo medio suscipit libertatem. Add.nota ꝙ ad hoc vt cognoscatur quis habeat ius patronatus nō inspicitur cuius seruus sit.sed quis fuerit manumissor.non tamē talis manumissor dicitur per hoc habere aliquod ꝯmodum a testatore vt per hoc possit grauari.vt.l.planc.la.ii.ff de lega.i.licet ipse possit imponere operas. vt habetur in.l. ꝗꝗ. C.đ oper.liber.Itē nō ꝙ ad ħ vt quis possit dare libertatē directam seruo reqriť ꝙ dnob⁹ tpibus sit ƀu⁹.s.tpe testi ⁊ tpe mortꝭ ⁊ ꝑ se ñ ꝑ aliū ꝯcedit libertatē vt hic.

Glo. Seru⁹ directo factus liber a testōre dr̄ orcin⁹.sic dict⁹ ab orco.i. manumissus ab eo qui tēdit ad orcū.i.infernuʒ l'ab orco qđ ē rectū. vñ orcinus directo manumissus. l' dr̄ ab orco.i.capio. inde archiorch⁹ qr multa capiūt in testō i quo multa fiūt. Directa libtas ꝯpetit hr̄ditate adita ab vno l'plibus hr̄dibus.vt.ff.đ ma.tes.l. testm̄.§.testamētū.

Verba. Siue ꝓceptiuis siue rogatiuis v̄bis fideicōmissū fiat valʒ.h.d.

Add.dic ꝙ hic dictū in sūmario ē verū ƀm ꝙ adiciť. vt si dr̄ volo l'vl'mādo ꝙ restituas ⁊c. secus si diceret volo vl' mādo l' rogo ꝙ sit hr̄s.nā tūc cū verba sint directa erit directo hr̄s.⁊ sic hec v̄ba debēt ñ tm̄ disiunctiʒ ꝯsiderari sʒ ēt ꝯiunctiʒ. Verba āt fideicōmissorū hec maxie in vsu hn̄tur. peto.rogo.volo. mādo. fidei tue ꝯmitto.que ꝑinde singula firma sūt.ac si oia i vnū ꝯgesta essent.

Gl. Nō ꝙ maxie iō dicit qr quibuscūqʒ verbis relinqui possunt vt.s.de le. i pri. siue directis siue ꝓcariis. vt.C. cōia de le.l.oē verbū.⁊ sa.ff. ad treb. l.sceuola. Add.dic hoc veruʒ dūmodo possint fideicōmissuʒ i/

portare vel ad hoc extẽdi ex ꝯie/ cturata mẽte testantis nõ alias vt l.pꝛ.§.pꝛ filios.ff.de le.iii.dic tñ vt ibi per bar.

De codicillis.

Glo. Oꝛ testã ꝛ coꝝ accidẽtia dicta sũt.nũc dõm ẽ de codicillis.i.d pua vel mima scripta volũtate. Nã iõ codicilli dicũt qꝛ in breuioꝛi carta vel ce/ dula l'codice ꝙ testm̃ fiebãt. ꝛ so lum i eis quedã fideicõmissa re/ linquebant. Et codicilli sũt ad testm̃ qualis ẽ scapha ad nauem.

Codicilli hodie ẽt sine scrip/ ptura pñt fieri lꝫ forte olim i scri ptis tantũ fierent.vt.C.de bo.li ber.l.fi.in prin.

a Nte augusti tem. Oliꝫ codicilli nõ erãt i vsu. hodie vo eoꝝ vsus vtil'ẽ ꝛ necessari⁹.h.d.

Add.nõ ꝙ ẽt impatoꝛ põt gra uari onere fideicõmissi ẽt i eo ha bebũt locũ oĩa remedia trebellia ni.de quib⁹.s.d fideicõ.hꝛ.§.re stituta. Itẽ no.ꝙ singulare ẽ in pncipe qñ vult aliquid ꝯstituere ꝯuocare prudẽtes. ꝛ capto ab eis cõsilio illud sequi.nõ ãt ex capite suo solo oꝛdinare vt hic. ꝛ.c. ne innitaris. extra de cõsti.lꝫ dicatur hẽre oĩa iura i scrinio pectoꝛl sui vt.l.oium.C.d testa. Itẽ nõ ꝙ illi maxie stãdũ ẽ cui⁹ auc̃s hꝛ ap probata. Itẽ no.ꝙ statutũ ñ va/ let qñ ẽ absonũ iuris rõni. Item no.ꝙ vsus codicilloꝝ ẽ vtil'ꝛ ne cessari⁹.vt si quis ñ possit facere testm̃ pp defectũ nũeri testiũ oꝛ/ dict ꝛ faciat codillos. Dꝛ ãt augustus cõuocasse prudẽtes iter quos trebaciũ quoqꝫ.cui⁹ aucto ritas maxia erat ꝛ q̃siisse an possit recipi hoc.nec absonãs a iur rõe codicilloꝝ vsus eẽt. ꝛ trebacium suasisse augusto ꝙ diceret vtilissi mũ ꝛ necessariũ hoc ciuib⁹ eẽ pp magnas ꝛ lõgas pegrinatiões q̃ ap veteres fuissent. vbi siqs testa mẽtũ facere nõ posset.tñ codicil/ los posset. Post que tpa cũ la/ beo codicillos fecisset iaꝫ nemini dubiũ erat qn codicilli iure opti mo admitterent

Gl. No.ꝙ quattoꝛ modis codicilli ꝯficiũt. Aut.n. i futurũ ꝯfirmant veluti i testõ prius fcõ i quo dictũ ẽ qcquid di xero i codicill'valere volo.ꝛ po/ stea codicilli fci sũt. Aut i pteri/ tũ vꝫ codicilli prius fci.ſi testõ po stea fcõ ꝯfirmati sũt. ꝛ hi duo ca sus sunt.C.e.l.fine inicio. Ter/ tio fiũt cũ testõ veluti cũ testõꝛ q testm̃ iplere nequiuerit addide/ rit vt viꝫ codicilloꝝ hẽret.vt.C e.l.fi.§.illõ plane. Quarto sine testõ.s.ab itest.vt.ff.e.l.ꝯficiũt. ꝛ j.e.§.nõ tm̃.ꝛ.C.e.ñ iccirco hic ãt fuerũt ꝯfirmati l'añ l'p⁹. Id qd dr i tex.vt siqs testm̃ facere ñ possꝫ.tñ codicillos possꝫ.hoc itel ligit d ipotẽtia fci.s.pp defectuꝫ nũeri testiũ ñ ãt d ipotẽtia iur vt ff.e.l.diuus.§.codicillos.

Non tm̄. Etiā ab ītes.codicilli fieri pn̄t. Sȝ qn̄ an̄ testm̄ fiebāt nō alr̄ valebāt nisi eēnt in testō ꝯfirmati. hodie ꝟo sꝑ videt̄ ꝯfirmati.h.d.

Add.nō ꝙ aliqd vȝ ꝯfirmatuȝ si i scd̄a dispōe spālr̄ n̄ ē reuocatū

Codicillis. In codicill' h̄rditas directo dari l' adimi n̄ p̄t.nec ꝯditō instōni appōi nec substō fieri.sȝ ꝑ fideicōmissū sic.ꝛ vnꝰ pōt pl'es codicillos facer̄.h.d. Add. nō ꝙ dȝ eē dr̄ia iter ꝟba codicilorū ꝛ testi factionē.l.si idē.C.ď codicil. Itē nō ꝙ ea volūtas ē potens ad exh̄rdandū que ē potens ad istituendū. Itē nō ꝙ h̄rditas data directo p̄t ēt i codicill'.ꝛ sic mior̄ volūtate adimi.sȝ ꝑ fideicōmissū tm̄. Itē nō ꝙ i codicill' nō p̄t ēt vna ꝯditio apponi istituto i testō. Itē nō ꝙ substō directa n̄ pōt fieri nisi in testō sicut nec instrutō directa. Et ē rō qꝛ substō ē ꝯditional' instō. vt.l.i rōe.§.in certe.ff.ad.l.fal. Itē nō ꝙ lȝ quis nō possȝ facere plura testā oīa valida ꝛ ꝙ effectu sortiantur tn̄ pōt facere pl'es codicillos oēs h̄ntes effectum.

Hl. Codicill' h̄rditas neque dari neqȝ adimi p̄t.s. directo vt statiȝ dicit sȝ ꝑ fideicōissum siue ab eo quē priꝰ fecerat heredē siue a legatariis b̄n pōt reliqui.ff.e.l.i.§.fi.ꝛ.C.e.l.h̄rditatē ꝛ.j.pxi.§.

Ne confundatur ius testōꝝ ꝛ codicilloꝝ idest ne iste due voluntates sic misceātur. vt vna ab altera cognosci non possit.naȝ si idem sigrent quare diuersa nomina darentur. vt.C. eodem.l. si idem.

Hereditas vel alia relicta in testamento ſm aliquos petuntur ꝯdi.ex le.vt.ff. de condi. ex le.l. i. Uel dic ꝙ petuntur vtili actione ex testamento cum ad instar testamenti codicilli sunt inuenti.vt ff.co.l.ii.§.i.

Additio nō ꝙ relicta in codicillis vel in testamēto quando valent virtute clausule codicillaris petuntur actione vtili ex testamēto. Idem habetur in.l.fi.in fi.ꝛ ibi Barto.C.e. vide nō.in.l.ii. §.fi.C.cōia de le.ꝛ in.l.si qs nullum.§.fi.ff.e.

Testator non potest i codicillis adicere conditionē heredi instituto.ꝛ si adiciatur tali conditioni adiecte heres necesse parere non habet. Licet testator in illius conditionis defectum ď adēptione hereditatis cogitasse videatur. vt.ff.de condi.insti.l.pe. Sȝ forte in vanum cogitauit vt ibi dixi.

Non potest testator substituere directo in codicillis. Si tamē substituerit vr̄ rogasse ꝑ fideicōmissum vt restituat.vt.ff.ad trebel.l.sceuola.

Codicillos plures qs pōt facere.vt ēt omnes valeāt nisi ꝯtrā

cõtineāt volūtatē. vt. C. e. l. cū ꝓ ponas. Aliud in testis. vt. s̄. q. mo. te. infir. §. posteriore. ⁊ sa. ff. e. l. diuus. §. i. Add. de hoc dic vt glo. ⁊ doc. i. d. l. cū ꝓponas.

Codicilli nullā solēnitatē ordiatōis desiderāt. s. ď illis q̄tuor que in testis desideranť. s. vii. testiū vel sigillorū. vl' ꝙ sua manu scribanť. vl' ꝙ subscribanť testes vt. s̄. ď testa. §. i. Sꝫ ⁊ quedā solēnitates hic desideranť vt sunt v. testes. vt diximus. s̄. ti. ii. §. fi.

Add. an āt femina sit idonea testis in codicill' dic ꝙ sic. vt nō. i. l. fi. in fi. C. e. An āt requiranť testes rogati dic ꝙ nō sꝫ sufficiūt fortuito adueniētes ⁊ adhibiti vt ē tex. in. l. fi. C. e. An ad hoc vt relicta in codicill' debeanť requirať hereditatis aditio i testō. dic q̄n est factum testm̄ requiriť ꝙ ex testō tali adeatur hereditas q̄n testm̄ valꝫ. Alias āt q̄n testm̄ nō ē factum vel ē factū ⁊ non valet. tunc necesse ē ꝙ ab itestato adeatur hr̄ditas. al's nō debētur relicta. vt nō. bar. in. d. l. siquis cuꝫ nullū. §. fi. ⁊ ē gl. sing. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. in. l. ex ea. in prin. ff. ď testa. Item hereditas licꝫ directo i codicillis dari non possit. potest tamen heres declarari. vt. l. asse toto. ⁊ ibi Ange. ⁊ Imol. ff. de heredi. institu. Ultimo aduerte ꝙ licet hereditas per fideicōmissuꝫ in codicillis adimi possit. tamē si filius est institutus in re certa. licet quo ad aliquid habeatur loco legatarii. tamen non pōt sua institutio modo aliquo tolli i codicillis. quia illa ē substātia institutionis filii. ideo in totum corrueret testamentuꝫ. Ita dicit eleganter Bal. post Guil. de cu. in. l. omnino. C. de inoffi. testa. quod bene nota.

Laus deo finis conclusionū secundi libri.

Incipit liber terti⁹. de hḗ. q̄ ab inte. de.

Gl. Hec rubrica ē gnāl' ad oēs sequētes titulos vsq₃ ad ti. de bo.pos. vbi mixtı₃ tractabit ō successōnib⁹ ex testō ⁊ ab' i testato. S₃ tex. hui⁹ ti. loq̄r tm̄ ō suis hḗdib⁹. sic ⁊ alias. ff. si certū pe. ⁊ de reb⁹ cre. vbi tractat ō mutuo in spē tantū.

i Ntestat⁹.

Intestat⁹ dr̄ qs decedere plurib⁹ mōis qui hic describūt̄. h. d. Intestatus ōcedit. qui aut oīo testm̄ nō fecit aut ñ iure fecit. aut id' qō fecit ruptū irritū ue factū ē. aut si ex eo nemo hr̄s extitit. Add. q̄ ille q nō fecit testm̄ q₂ nō poss₃ ēt si vellet vt pupill⁹ dr̄ decedere itestat⁹ qō ē multū nōbile. vt. ı̄. i gl. i. Itē nō q̄ pia sit testm̄ nllō mō facer̄ l' facer̄ ñ iuridice. fa. l. quoq̄. ff. qui satis. co. Itē nō q̄ paria sūt testm̄ a pricipio nullū eē. vl' ex post facto ānullari. Itē nō q̄ ēt ille dr̄ intestat⁹ qui fecit testm̄ rite. qō tm̄ postea p exhḗdatione vel alio modo rumpat̄. de quo. ı̄. i glo. Itē nō q̄ testamētū. ex quo nemo adiit hereditatē non val₃. facit. l. eā quā cū materia. C. de fideicō. ⁊ talis dr̄ decedere itestat⁹ ac si nullū testm̄ fecisset.

Glo. Intestatus dicit̄ qui nullū fecit testm̄. vl' q₂ non vult. vl' quia non potest. vt pupillus ⁊ furiosus. Lic₃ hi impropie intestati dicunt̄ esse q₂ ēt si vellent testari non possent. vt. ff. de suis ⁊ leg. l. i. in prin. Additio. Nō singulariter hanc gl. q̄ l₃ largo mō furiosus pupillus ⁊ similes qui nō possunt testari ēt si vellent dicunt̄ decedere intestati. tm̄ impropie. ⁊ non ex ꝓprio significato vocabuli. qō fa. ad illam vul. q. statuto cauetur q̄ mater extantibus filius masculis vel fratribus vel agnatis in hḗditate filii intestati vel ab intestato non succedit. an in hḗditate pupilli vl' furiosi excludat̄ ab agnatis. de quo hic p Ang. late.

Nō iure fecit qui fecit testm̄ s₃ caruit solēnitate. vel nō habuit testi factionē ⁊ fecit.

Ruptū dr̄ testm̄ v₃ arrogatione vel agnatōe posthūi. vt. s̄. qui. mo. tes. infir. ı. rn̄. Et nō q̄ nō ē p oia idē qn̄ rūpit̄. ac si nullū factū eēt cū prio casu. s. qn̄ rūpit̄ legatū vt ex codicillis nō valeat. vt. C. de codi. l. ii. scdō sic. vt. s̄. de fideicō. hḗ. §. ꝓterea. ⁊. ff de iure codi. l. si qs cū. i. rn̄so. ⁊ l. ab intestō. ⁊. s̄. ti. i. §. nō tm̄.

Irritū dr̄ testm̄ vt p capiti di. testōris. vt. s̄. qui. mo. te. infir. § nō tm̄. ⁊ fa. ff. de ver. sig. intestat⁹

Testm̄ nō val₃ ex quo nemo hḗditatem adiit. Sūt ⁊ alii duo modi vt per q̄relā vel ꝯtab. testō rescisso. vt. C. ō colla. vt liberis.

Intestatorū. Heredi-

tas itestati pžio ptinet ad suū he
redē. Et ille dr suus hr̄s qui ē in
ptāte defūcti tpe mortis ei⁹. siue
fuerit d̄ liberis nālib⁹ ⁊ ltimis. si
ue d̄ ltimis tm̄. siue ltimatis per
oblationē curie siue p subsequēs
mr̄imoīū. h. d. Add. nō ex tex.
ɔiūcta gl. q̄ oīs descēdēs vsq₃ in
infinitū dr de suis. si ē i ptāte il/
lius de cui⁹ hēditate agit̄. hodie
vero ēt emācipati qui vocant̄ p
p̄torē vt. j. e. §. emācipati. s₃ ēt ho
die p ius ciuile. vt in auct̄. e. §. i.
⁊. §. nullā vero. Et op₃ ēt q̄ ob
tineat primū locū. ⁊ q̄ sit descen/
dens ex masculo. siue masculus si
ue feīa. Itē nō q̄ ad hoc vt filii
legittimētur per subsequēs ma/
trimoniū op₃ pžio q̄ sint nāles
tm̄. ⁊ sint nati ex pentibus inter
quos poterat eē mr̄imoniū. Se/
cūdo nō sufficit solū ɔsensus d̄ p̄/
senti. s₃ ēt q̄ fiant instr̄a nuptia/
lia ⁊ dos ɔstituat̄ lic₃ iter eos a
principio nō fuerit affectio mari/
talis. qđ tn̄ intellige vtrū instru
mēta requirant̄ vel nō vt dixi. s̄
de nup. §. fi. in gl. sup verbo in/
strumētis. Ang.

Si. Prognat⁹. i. pcul a me natus. vt in quarto gra/
du ē mihi qui vocat̄ abnepos. vt
j. de gradi. §. iiii. vel dic cōposi/
tū poni p simplici. i. natū vel na
tam. ⁊ sic p nepote predcō. Vel
meli⁹ dic. loquit̄ d̄ oībus descen
dētibus. ⁊ iō dicit pgnatus. q₂
vsq₃ in infinitū succedunt. vt in
auct̄. e. §. i. Et sic ppue ponit̄ p/
gnatus. i. pcul natus.

Adoptiui nō drn̄t a naturali
bus nisi fuerint emācipati. tūc ei
differūt. q₂ naturales ēt emanci/
pati d̄ iure p̄torio succedūt ado/
ptiui nō. vt. ff. e. l. i. §. suos. ⁊. j.
e. §. minus. Add. quid āt i feu/
do quo ad istos adoptiuos. vide
hic breuiter p do. Ang.

Filius ltimat̄ p oblationē cu
rie. Erat eim curia siue corpus i
qualibet ciuitate. que curia indi/
gebat officialibus vt negocia ex
pedirent̄. vt in auct̄. de defen. ci
ui. §. nulla. in fi. vn̄ quicūq₃ vel/
let naturalē suū filiū dare illi cu
rie. vel ipsemet filius post mortē
patris se offerre non extātib⁹ le/
gittimis. vel pr̄ testō illud dicat
ltimus fiebat. vt i aut̄. quib. mo.
na. ef. sui. §. qđ vero. ⁊. §. siquis
igit̄. sicut fit remissio peccatoru₃
hiſ qui vadūt vltra mare. Di
uales ɔstōnes de quib⁹ hic. s. theo
dosii ⁊ leonis. vt. C. de na. lib. l.
siquis. ⁊. l. qm̄. Nr̄e ɔstōnes
s. Iusti. hn̄tur. C. d̄ na. li. l. cū qs
⁊. l. nuper. Instr̄a nuptialia d̄
quibus hic debent cōtinere mr̄i/
moniū eē ɔctū iter ticiū ⁊ berta₃
⁊ dotē datā eē. que instr̄a dotalia
vel nuptialia dicunt̄. ⁊ sine his
duobus. s. scriptura ⁊ dote dixit
Pla. nō valere mr̄imoniū quia
lex in plurisq₃ locis d̄ hiſ dicit vt
hic. ⁊. s̄. de nup. §. nō alias. ⁊. ff.
d̄ re. iur. nupt̄. Nos dicimus va
lere mr̄imoniū. vt. C. de nup. si
vicinus. ⁊ in auct̄. de nup. §. nu

ptias. sʒ nõ fieri liberos lꝉimos. vt i auct. ð tri.⁊ se.§.fi.col.iii.

Primi.s.nati añ mřimoniuʒ pstiterũt postea natis occasioneʒ lꝉimi nomis. Nã ⁊ ob hoc reti/nẽt quidã ꝯcubinas vt experian/tur.an ex eis possint filios hr̃e vt postea accipiãt eas i vxores. vel repellãt.qꝺ̃ in vxore ꝓhibit ũ est vt. i auct. quib.mo. na.ef.sui.§ quoniã.col.vii.

Add. Sʒ dicta cautela nõ est bona quo ad aiam.qꝛ oĩs fornicatio hodie ẽ ꝓhibita.vt dixi.s̃.de nup.§.si aduersus.⁊.§.fi.Ang.

Nõ iam de hac lꝉimatione p subsequẽs mřimoniũ dictũ ẽ locũ obtinet nõ solũ si nascant̃ postea ⁊ viuant cũ primis siue non nascant̃ aliqui.siue ẽt nascant̃ ⁊ moriant̃.vt.C. de na. libe.nup. Et nõ ꝙ si ẽt lꝉimos hẽat ex quõdam vxore. tñ hec valent ⁊ siue ex libera.siue ex liberta. siue ex serua quã postea manumisserit ⁊ in vxorẽ duxerit hec fuant̃. vt i auct.de inces.nup.§.fi. ⁊ in auct. de tri.⁊ se.§.fi.⁊ in auct.de fil.añ do.instru.na.p to.

Ita demũ. Ad h̃ vt nepos et alii vlteriores liberi in potestate sui hr̃des sint.requirit̃ ꝙ alius ñ precedat eos in gradu.h.d.

Add. Nõ ꝙ quãuis filius sit in rerũ natura. si tñ sit remotus a patria potestate vt emancipatõne non ẽ cã impeditiua ꝙ subsequẽs in gradu nõ assumat suitatẽ

Item nota in ver.nam ⁊ si.ꝙ qͥ/litas adiũcta verbo ꝺʒ regulari ſm tp̃s verbi.fa.l.ex facto.§.pe. ff.ad treb.⁊ in.l.i delictis.§. si extraneis.ff.de noxa.⁊ bar. late in d.l.ex facto. Itẽ nõ in ṽ.posthumi.ꝙ posthuin⁹ hẽtur ꝓ nato.⁊ p ꝗñs si fuisset natus viuo patre ⁊ in ptãte sua eẽt hẽret̃ ꝓ suo herede. Requirit̃ tamẽ ꝙ etiã fuerit conceptus tempore vite illius cuius vult effici heres. vt.l.ii.ff. ð se. tab. in.l.i.§. primior.ff.vñ le.⁊.ĩ.c.§.cũ aũt querit̃.ṽ.plane ibi dicã. Ang.

Glo. Filius lʒ p̃cedat nepotẽ ex altero filio i vno gradu.vt.ĩ.de gra.cog.§.primo gradu.⁊.§. scꝺ̃o gradu. non tñ excludit quo ad successionẽ.quia quo ad successionẽ nõ vr̃ precedere cũ sui patris locũ obtineant.vt in.d.§.eo.

Per emãcipationẽ filius desinit eẽ suus hr̃s vel alia capit diminutione maxia vel media.non ãt captiuitate vt.s̃.qui.mo. ius pa.po.sol.§. si ab hostibus.⁊.ff. eo.l.i.§.si filius. Add. Sed id qꝺ̃ hic dr̃ de emãcipatõe ẽ hodie correctum.vt supra dixi.de here. quali.⁊ dif.§.sui.quia sublata est differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis.in.§.nullã vero. in auct.eo. An autem etiam qñ fit testm̃ sit sublata differẽtia. Et lʒ glo.fint ꝯ̃rie.tñ cõiter tenetur ꝙ sic ⁊ ꝙ hodie sit correctus ti.ð coniun.cum emanci.lib. vt nõt

glo. i rubrica. ff. de cóiugé. et cóit i. d. §. et qd si tm̃. Q̃d̃ fa. si emã/ cipatus fili⁹ é ĩstitut⁹ et nepos ex eo i ptãte retẽtus. sit p̃teritus q nepos nõ põt dicere testm̃ nullũ q: nõ fuit d̃ necessitate ĩstituẽdus vel ex heredãdus cũ filius emãci patus p̃cedat vt hic. Uide lati⁹ Ang. hic. Et ex his nõ. q ille q nõ succedit ab itestato. si fiet testa mẽtũ et p̃tereat̃ testm̃ nõ é nullũ qd̃ fa. si statuto caueat̃ q extãti/ tibus masculis femina nõ succe/ dat ab itestato q si fiat testm̃. et fe mina p̃tereat̃. nõ dicit testamẽtũ nullũ. vt pz p p̃dicta. Ang. lati⁹ hic. Lz oẽs descẽdẽtes liberi appellent̃. tm̃ post trinepotẽ ipro prie. vt. ff. de gradi. l. iuriscõsult⁹ ff. de ver. sig. l. liberoꝝ. Post/ humi hñtur p nati quotiẽs d̃ eo/ rũ ꝯmodo agit̃. ff. de sta. ho. l. q i vtero. Et nõ q posthum⁹ dici tur pprie q post hñatiõez patris nascit̃. Et dr̃ iproprie ille qui fa cto testõ nascit̃. vt. ff. de iniu. ru. l. iii. §. i. Additio. Et si statutũ loquẽs de posthumo maxie corre ctoriũ et exorbitãs. ñ itelligit̃ ni/ si de illo posthumo q ẽẽt nat⁹ p⁹ mortẽ p̃ris. q: ille é pprie posthu mus. et statuta pprie debẽt itelli/ gi et verificari. vt i. l. iii. §. hec ver ba. ff. de ne. ges.

Sui autem. Su⁹ heres statim post mortẽ p̃ris efficit̃ hr̃s ẽt ignorans. lz sit pupillus vel fu riosus et sine auctoritate sui admi nistratoris. h. d. Additio. Nõ q si qs ẽt ignorãs quasi ꝯhit ob/ ligat̃ q: dr̃ ẽt su⁹ siue sciuerit siue ignorauit se hr̃dẽ ẽẽ et defũctum mortuũ et alia de quib⁹ i. l. is põt ff. de here. isti. et ibi p gl. et Bar. Itẽ nõ q furiosus hr̃ p ignorã te aliqñ hr̃ p abñte. vt. l. ii. ff. de iure codi. Et eisdez casib⁹ quib⁹ q̃rit̃ ignorãti. põt ẽt queri furio so vel pupillo. Itẽ nõ q dñium bonoꝝ patris statim mortuo p̃re dr̃ quasi ꝯtinuari i filiũ siue sit fi lius ignorãs siue pupillus vl' fu furiosus. Et sic nõ q dñiũ bono rũ p̃ris statiz ipo mortuo ꝯtinua tur i filiũ. et nõ tãtũ in filiũ sz ẽt i quẽlibet aliũ hr̃dẽ aditiõe ab he/ rede extraneo sequuta. sz nõ cõti nuat̃ possessio. vt. l. cũ heredes. ff. de acqui. poss. i gl. q: possessio é quid facti. l. i. §. sceuola. ff. si qs tes. lib. ẽẽ ius. fu. et factũ et aius re quirunt̃ ad ipaz acquirẽdã. l. iii. i pri. ff. de acqui. pos. qd̃ nõ ꝯtin/ git i dñio. vt no. i. d. l. cũ hr̃des.

Hl. Sui ignorãtes et inuiti et statim sunt hr̃des. lz iure p̃torio abstinere possint. vt. s̃. de here. quali. et dif. §. sui. et. ff. si qs omis. cã test. l. i. §. qui sub.

Furiosi efficiunt̃ sui heredes sine curatore alias nõ nisi p cu/ ratorẽ fz quosdã. vt. C. de cura. fur. l. fi. §. tali itaqz. Additio. An añt si ab alio fuerit ĩstitutus furiosus vel ab itestato succedit. possit adire hr̃ditatẽ p ei⁹ curato rem. dic vt plene nõ. in. d. §. sui.

q̄ poterit adire. vt si resipiscat possit aut acceptare aut repudiare. et si in furore decedat nō trāsmittit eā. sȝ legata et fideicōmissa debētur. dic vt ibi.

Morte patris statiȝ quasi cōtinuatur dominiū in filiū. Et dicit quasi q̄r improprie ꝯtinuatur dn̄ium a patre i filiuȝ. q̄r ꝯtinuatio dȝ fieri inter diuersa nō inter eadē. sȝ pater et filius fictōe iuř sūt eadem persona. vt. C. de impu. et ali. substi. l. fi. §. fi. Add. Aliā lec. glo. reprobat.

Quod hic dr̄ in pupillis locū hȝ in hereditate patris. secus i hereditate extranei. q̄r tūc tutoris auctoritas et pupilli actus necessarius ē. nisi sit infans. quo casu sufficit tutor. vt. C. de iure deli. l. potuit. et. l. si infanti. §. parētes. et. ff. de tu. et cura. da. ab his l. impuberi.

Interdū. Reuersus ab hostibus fictione postliminii efficit̄ su⁹ hr̄s ēt si reuersus fuerit post morteȝ pr̄is. sȝ si testōr per duellū dānatus fuerit hr̄s suus eē desinit. h. d. Add. nō q̄ filius capt⁹ ab hostib⁹ desinit eē in ptāte patris et efficit̄ in ptāte hostiū. Itē nō. q̄ satis ē quē eē i ptāte defuncti ver̄ mortis tp̄e. vl' ficte ad hoc vt efficiat̄ suus hr̄s. Itē nō q̄ lȝ qs ꝯmisit crimē lese maiestatis. non tn̄ pp hoc pdit iura ciuitat●o. et p ꝯn̄s n̄ pdit pr̄iaȝ ptātē q̄ ē ciuium romanoꝝ. vt. l. nā ciuiū. ff. d̄ his q̄ sūt sui vel ali. iu. Itē nō q̄ spāle ē i crimie lese maiestat̄. q̄ n̄ extinguit̄ lȝ extīcta et mortua sit psona. Itē nō q̄ post mortē delinquētis nō dȝ dānari persona sȝ eius memoria. et iō errāt iudices maleficioꝝ qui faciūt suspendi malefactorē post mortē eius. Itē nō vnū casū i quo lȝ qs hr̄s extitit ipso iure. tn̄ desinit eē hr̄s al's dic vt nōt gl. et doc. i. l. substitutus. ff. de vul. et pu.

Hl. Nō quedā delicta trāsire ꝯ hr̄des ēt lite nō ꝯte. vt lese ma. i duob⁹ casib⁹ vt qn̄ quis ꝯ principē vel rēpublicā fuit molitus al' nō. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. et de his duobus casibus hic tantū loquit̄. Itē de residuis et peculatus et repetūdarū. vt. ff. ad l. iul. repe. l. fi. Item apostata. vt C. de apos. l. ii. et. l. apostatarū. in fi. Quedā nō trāseūt ēt lite ꝯte. vt oīa alia publica. vt. ff. de accu. l. ex iudicioꝝ. sȝ alia delicta lite ꝯte. transeūt al' nō. vt oīa priuata delicta. vt. C. ne ex deli. def. l. i. et et. j. de ppe. et tēp. ac. §. nō aūt.

Add. nō q̄ crimē lese ma. non dr̄ ꝯmitti nisi ꝯ principem et rem pub. romanoꝝ. ar. l. eū qui vectigal. ff. d̄ v̄. sig. quid in aliis ciuitatibus. glo. ē in. l. fallaciter. C. de aboli.

Crimē pduellionis iō dr̄. q̄r p duellū fiebat certamē si aliquis hui⁹ criminis reus dicebat̄ q̄ aliquid in principē vel rē publicam fuisset molitus sm̄ ꝯ. et pōt di-

ci hoc ꝛ defendi. qꝛ ſ꜡ iura roma na videt̃ fieri poſſe pugna. ꝛ ſũt argumẽta aliqua. vt. ff. ad. l. aql. l. qua actiõe. §. ſiquis in collucta tõe. ꝛ. ff. de re iudi. l. ꝯmodis. et ff. ꝺ his qui nõ. infa. l. athlete. C. de athle. l. i. ꝛ. C. que res pig. ob. po. l. ſpeciem. ꝛ. ff. de dona. i fi. In his. n. ll. hr̃ mẽtio de tali pu gna que nõ fieret niſi de iure eẽt Vel dic ꝑduellionis. i. hoſtis cri minis. nã ꝑduelles hoſtes dicũt̃ vt. ff. de ver. ſig. l. quos nos.

Mortui dãnat̃ memoria. nã ipſe cũ ſit mortuus nõ põt dãna/ ri niſi a deo. vt. ff. que ſen. ſi. ap. re. l. pe. Et dr̃ dãnari hoc mo/ do. Pronũcio ꝯ imperiũ lucruꝫ ticiũ feciſſe. ꝛ iõ bona in fiſcũ in/ ferri. nã per hoc memoria dãna tur ꝛ iſamia quadaꝫ defũctus af/ ficit̃. vt. ſ. qui ma. nõ po. §. i. et ex tpe cõmiſſi delicti alienatõnes ab eo facte nõ valẽt. vt. C. ad. l. iul. ma. l. pe. in fi. ꝛ. ff. de dona. l. donatões. §. fi.

Suus deſinit eſſe heres ꝑꝑ deli ctum patris. ſ. lata ſnĩa. nam nõ facit deſinere ipſo iure ſuũ here deꝫ eẽ tale delictũ. qꝛ ex quo ſe/ mel ẽ heres nõ poteſt deſinere eẽ her es. vt. ſ. de fideicõ. hr̃. §. reſti tuta. ꝛ ibi plene dixi.

Cum fili⁹. Nepos ex filio ꝑmor/ tuo ſuccedit ſiml'cũ alio filio ve niẽte. qꝛ aſſumit locum pr̃is ſui. ꝛ iõ ſuccedit cũ patruis ꝛ filiis pa trui in ſtirpes. ꝛ nõ i capita. h. d.

Addi. nõ ꝙ lꝫ filius ſit proxi mior i gradu nõ excludit nepotẽ qꝛ fictione iuris hr̃ in gradu pa/ tris cũ ipo filio. Itẽ nõ ibi ꝑ nepotes in parentũ locũ ſuccede re ꝛc. ꝙ vſqꝫ ad ꝓnepotẽ qs ſuc/ cedit in locũ patris. vlterius ãt nõ videt̃ permitti. vt. l. auuncu/ lo. C. cõia de ſuc. ꝛ hoc vult bar. in. l. i. §. ſiquis vero. ff. de ſuis ꝛ le. qꝺ nõ. Sed tñ doc. in hoc ali quantulũ variant. vide ang. Itẽ nõ ꝙ qñ vnus inferioris gradus aſſumit ꝑſonã ſui parentis ſemꝑ ſuccedit̃ in ſtirpẽ. qꝛ ſicut eius pa rens ſuccederet ꝓ vna ꝑte ita ei⁹ filii ẽt ſi eſſent decẽ. Itẽ nõ i v. item ſi ex duobus ꝙ hic vr̃ caſus ꝙ ẽt qñ nepotes plurium fratrũ inuicẽ ſuccedũt auo ꝙ vocantur in ſtirpem ꝛ non in capita. dicam in glo.

Gl. Iſta regula ꝙ fili⁹ ſucce/ dit in locũ pr̃is nõ ſolum obtinet ꝺ iur̃ ciuili. ſꝫ ẽt idẽ. ꝛ ſi ꝑ bo. poſ. vocant̃. vt. ff. de ꝯtab. l. i. §. vocant̃. nec ob. ff. de ꝯtab. l. iii. §. i. qꝛ ibi iõ precedit fili⁹ qꝛ patris loco ẽ adoptat⁹ ad nepo/ tẽ. vt. ſ. §. ita demũ.

Add. Et nõ ꝙ iſta regula ꝙ filius ſuccedit in locũ patris ha/ bet locũ quando ſuccedit̃ titulo hereditario. nõ autem qñ titulo fideicõmiſſario. ita tenẽt cõmuni ter doc. vide ang. hic.

Cum autem. Cõ/ dito teſtõ qꝺ poſtea deſtituit̃ ille dr̃ ꝑ

pinquior qui tpe destituti testi ē prior.ēt si nascat p⁹ mortē illius de cuius hereditate agit dūmō fuerit cōcept⁹ in vita eius. h.d.

Add.nō q nō tm̄ qui ē proximior tpe mortis dr ēē de suis heredibus.vt.s.e.§ ita demū.sz ēt ille qui proximior reperit qn̄ clarē ē q ab intes.decesserit. Item ad hoc vt quis possit ēē de suis.sufficit q sit cōceptus viuo eo de cui⁹ hēditate agit.lz nōdū sit nat⁹ eo viuo.fa.l.i.§.siquis proximior.ff.vnde le.

Glo. Mortuo patre hēditate nō adita ex testō nō transmittit ad filiū querela i/offi.tes. Et olī ēt si hēditas fuisset adita nō trāsmittebat. hodie vero cō.vt.C.de inoffi.testa.l.sā/cimus.al'.l.si quis filiuz.§.fi.

Nepos cōceptus ⁊ natus p⁹ mortē aui nullo iure cognatiōis auum tetigit.nec eīm fuit prim⁹ cognatus ei.s.auo quo viuo nō/dum animal fuit.vt.ff. vn̄ cog.l.i.§.siquis primus. Sz an hodie per ius auct.succedit.vt in auct.de here. ab intes.§.i. P.dix q sic.qr naturalis cā tm̄ spectatur. Jo.cō.qr nec de iure ptorio.quo casu naturalis equitas inspiciebatur admittebat vt sequit.j.e.§.emācipati.⁊.ff.de suis ⁊ le.l.tici⁹ ⁊.l.pe. Add.dic q ista opi. Jo. cōiter tenet.de quo vide bar. in d.l.tici⁹.⁊ ego dixi.s. de exhē.li.§.posthumorū. Ange.

Nepos cōceptus post mortem aui nō pōt petere bo.pos.vt primus cognatus.i.tanquā agnat⁹ quia agnati sunt proximiores q cognati.nūquid ergo tertio ordine iter cognatos vocāt. Mar. dicit q sic.ff.e.l.i.in fi. Sz Jo. contra.qr ibi de conceptis prius natis postea loquit secus si postea concipiunt ⁊ nascunt vt hic ⁊.ff.de iniust.⁊ irri tes.l.siquis filio.§.nō fuisse. Addi. Dic q hanc vltimā tenēt doc.

Add.nō q iste.§.in fi.inducitar per bal.hic q si imperator cōdēnauit certos nobiles q ipsi filii ⁊ nepotes essent exules a tali ciuitate q nō vident affici tali cōdēnatōe filii ⁊ nepotes qui post cōdēnatōnem cōcipiunt.ita cōsulendo determinat bar. Sz siquis vellet q filii ⁊ nepotes cōphēdant apponat in sententia posteros ⁊c.

Emancipati. Emācipat⁹ de iure ciuili incognitus ad successionē parētis nō venit. ptoris tm̄ bn̄ficio per bo. pos. vn̄ liberi pinde admittet.ac si in ei⁹ ptāte mansisset.h.d.

Add.nō q de iure ptorio cōsiderat equitas natural'.fa.l.i.ff.de mino.cū si. Itē nō q emācipat⁹ de iure ptorio fingit fuisse in potestate pen̄ tpe mortis patris. ⁊ per cōns habet vnde lib. ab intestato. Item nō q emancipatus inuitatus de iure pretorio admittitur etiā cum fratribus in ptāte

ꝯstituit.q2 emācipat⁹ est suus he/
res de iure pretorio.

Glo. Emācipati nullo iure p legē.xii.tab.vocant q2 neq3 vt filii neq3 vt p2oni neq3 vt agnati quos vocat lex.xii. tab.vt.j.ti.i.i p2in. Sz aliud ecōtra.i.nō idē ē i successiōe p2is erga filios.vt.j.ti.i.§.fi. Additō ⁊ rōez dn̄e videbimus.ibi Ang.

Additio vltio nō q ēt hodie durat dr̄ia iter suū ⁊ emācipatu3 quo ad effectus quos iducit p2ia ptās.de quib⁹ vidistis bonā glo. s̄.de pa.po.§.ius autē. Itē emācipatis pōt venire ⁊ mutuo se obligare s3 nō fili⁹ i ptāte. vt.l.i.ff. ad mace.⁊.l.si ven.§.noto.ff.de pol. Itē su⁹ nō testat s3 emācipatus sic.vt.l.suū.§.penul.⁊.l.fi. C.qui te.fa.po. Itē emācipatus ꝯsistit i iudicio sine ꝯsensu p2is.s3 nō su⁹.vt.l.fi.§.necessitatē.⁊ qd ibi nō.C.de bo.q3 li. Itē emācipatus assumēs officiu3 publicū ēt cū ꝯsensu p2is nō obligat p2e3. s3 su⁹ sic.vt.l.ii.i fi.ff.ad municip. Itē emācipato nō pōt pupillarit substitui.sed suo sic. vt.l.ii.ff.de vul.⁊ pu. Itē emācipat⁹ cū cā tātūmō p ꝯtratab.impugnat testm̄ s3 su⁹ dicit nullū.vt nō.gl.in.§. exheredatos i auct.de here.⁊ fal. Itē p2 ascribēs h2ditatē vel legatū filio emācipato i testō alicui⁹. nō icidit i falsu3 nec i q̄si falsu3.cū nihil sibi queraт.sec⁹ si ascribit filio i ptāte.l.i puberes.§.i.de fal. ff. Itē ē dr̄ia in.l.fi.cū ibi nō.per Bar.⁊ doc.C.de repu.here.⁊ s̄.dixi quod nō.

At hi qui. Fili⁹ emācipat⁹ ⁊ postea arrogatus ab alio.nō pōt venire ēt de iure p̄torio ad h2ditatē p2is nālis.nisi ante mortē sua3 fuerit emācipat⁹ ab arrogatore. Si vero emāciparet p⁹ mortē nāl' p2is h̄eret vt extrane⁹ quo ad h2ditatē vtriusq3.h.d. Additio. Nō q id qd dixi p2ie q iure p̄torio admittunt emācipati itelligit si nō fuerint traditi i ptāte aliena p adoptionē. Itē nō q emācipatio facta p2i nāli tollit iura ciuilia. ⁊ sic patriā ptāte3.s3 nō tollit iura nālia.vt.s̄.§.pxi ⁊.l.iura sanguinis.ff.de re.iur.s3 emācipatione facta ab arrogatore nihil sibi reseruat q2 pinde h2.ac si nūq̄ fuiss3 i adoptionē dat⁹.⁊ quo ad p2em adoptiuū habēt vt penit⁹ extranei. Et ē rō.q2 cū iure ciuili.s.arrogatiōe sint ꝯiūcti ꝯtio iur ciuili.s.emācipatiōe pōt i totum tolli.vt.l.nihil ta3 naturale de reg.iur.

Glo. Emācipat⁹ a p2e si se dat in arrogationē nō succedit p2i naturali.s3 vr̄ cōtra. ff.d ꝯta.l.iii.§.si quis filio. So. vno mō s3 Jo.ibi nō valuit adoptio vel distingue an det extraneo vt hic.an det i adoptionem nepos ex filio emācipato p2i eiusdē vt ibi.ar.s̄.de adop.§.s3 hodie. Additio. S3 tu dic meli⁹ fm Joā.de pla.q hic loquit de

arrogatiõe ibi de adop. Si filius adoptiu⁹ emãcipat᷑ a patre adoptiuo ẽ illi loco extraneorum. Si aũt eẽt fact⁹ sui iuris ꝑ morté pr̃is adoptiui. durat ius agnationis iter filiũ adoptiuũ ⁊ filium naturalẽ adoptant̃ ñ emãcipatũ vt sibi succedant. vt. ff. de gradi. cog. l. nõ facile. §. cognationes. ⁊ de adop. l. ãtepe. Itẽ ⁊ ipsi adoptiuo pr̃i succedit. vt. j. eo. §. sed ea. Additio. Qꝛ iste tex. vꝫ difficilis maxie i ver. post morté ve pono ergo tex. toti⁹. §. in forma ꝺclaratio ei⁹ meli⁹ itelligat᷑. ro.

At hi q emãcipati a parẽte i vt adoptionẽ se ꝺdere. nõ admittũt᷑ ad bona naturalis pꝛis quasi liberi. si mõ eũ is moreret᷑ i adoptiua familia sit. nã viuo eo emãcipati ab adoptiuo patre. perinde admittuntur ad bona naturalis patris. ac si emancipati ab ipso pꝛe eẽnt. nec vnq̃ in adoptiua familia fuissent. ⁊ ɔueniẽt q̃tum ad adoptiuũ pr̃eꝫ ptinet. extraneorũ loco eẽ icipiũt. Post morté vero pr̃is emãcipati ab adoptiuo pr̃e. ⁊ q̃tũ ad hũc adoptiuũ pꝛeꝫ ptinet. eque ex̃neoꝝ loco fiunt. ⁊ q̃tũ ad nãlis patris bona ptinet nihilomagis liberorũ gradũ nãciscant᷑. qđ iõ placuit sic. qꝛ iniquũ erat eẽ i ptãte patris adoptiui ad quos bona naturalis pꝛis ptinerẽt. vtrũ ad liberos ei⁹ an an ad agnatos. Additio. Nõ ꝑ i ellectu hui⁹ tex. ꝙ iste. §. hoc vult i effectu ꝙ si filius adoptiu⁹ emãcipat᷑ a patre adoptiuo viuo pꝛe suo naturali. iste emãcipatus succedit tãq̃ emãcipat⁹. in bonis pꝛis naturalis. Si vero iste adoptiuus emãcipat᷑ post mortẽ naturalis pꝛis. tũc lꝫ fit extrane⁹ patri adoptiuo. nihilomagis. i. nõ ꝑpter hoc magis nãciscit᷑ gradũ liberorũ pr̃is naturalis. quasi dicat. nõ ꝑpter hoc magis succedit i bonis patris naturalis. Et rationẽ hui⁹ ponit tex. qꝛ iniquum erat ꝙ pater adoptiuus hẽret in sua ptãte disponere ꝑ voluntate sua đ bonis patris naturalis. qꝛ si emãcipat⁹ post mortẽ patris naturalis acquireret gradũ liberorũ ⁊ sic succederet. pꝛ adoptiuus potuit emãcipãdo ipm facere herẽdẽ i bonis patris naturalis. ⁊ priuare agnatos quib⁹ iã erat ius q̃situ ⁊ istđ iniquũ eẽt. ⁊ hec fuit mẽs glo. si bene itelligat᷑ sup v. ad agnatos qcqd dicat. d. Ang. ⁊ alii. Et hoc semper saluo meliori iudicio.

Minus ergo. Filius legitim⁹ ⁊ naturalis emãcipat⁹. vocat᷑ ad bona patris naturalis bñficio ꝑtoris. sꝫ fili⁹ adoptiuus emancipat⁹ nullo mõ põt admitti ad bona patris adoptiui. h. d.

Additio. Nõ ꝙ ius ciuile nõ põt tollere iura naturalia ⁊ iura gentiũ qđ fa. ꝙ impatoꝛ quãuis sit supra ius ciuile. vt. l. i. ff. de cõsti. princ. nõ possit tollere ea que sunt de iur̃ naturali vel gẽtium.

ꝛ sic nō possett tollere defensiōes que sunt ð iure naturali. vt. l. vt iur. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ quod ibi hꝫ nec possett tollere citationē ptis. vt᷑ cle. pastoral' ð re iudi. Nec pos set tollere dñiūꝫ rei aliene cū do/ miniū sit ð iuregētiū. vt. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iur. qð an sit ve rū ꝛ qñ nō. plene p Bar. in pⁱla ꝯsti. ffoꝝ. ꝛ Bar. ꝛ doc. i. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pub. ꝛ dixi. s. de iure na. §. i. ꝛ. §. ius aūt. gētium. Ang. Itē nō ꝙ iura sanguis deleri nō pñt. l. iura sanguis. ff. ð reg. iur. Itē nō ꝙ ius ciuile pōt tolli p aliud ius ciuile. Qð fa. ꝙ impator possit rescribere ēt ꝯtra ius ciuile scriptū. ēt si non appo/ nat cl'am. nō obstāte tali lege qð ē verū si rescribat ꝯtra publicā vti litatē. vt. l. rescripta. C. de pci. i/ pa. off. Secꝰ si cōtra priuatā vti/ litatē. qꝛ tūc opus ē cl'a derogato ria. Sꝫ an i spē vel sufficiat i gñe. nō. gl. ꝛ doc. in dicta. l. fi. C. si cō tra ius vel vti.

Eadem. Filiꝰ legitimꝰ ꝛ nālis i ptāte vel emācipatꝰ hꝫ cōtratab. de iur̄ ptorio si sit ṗteritꝰ nisi fuerit in adoptiua familia tūc tpis adopti uus vero secꝰ. h. d. Additio. Nō ibi liberis ṗteritꝰ ꝙ bo. po. ꝯ ta. dat̄ nisi ṗteritus. nā exhere datus nō dat̄ qꝛ hñt querelā. qñ sunt in ptāte. Si aūt eēnt emāci/ pati haberēt ēt querelaꝫ ex signo tñ dato a iure ptorio. vt. l. pap. i pri. ꝛ qð ibi nō. gl. Bart. ꝛ doc. ff. de inoffi. test. Nec ēt dat̄ ꝯta. īstitutis. vt. l. nō putauit. i princ. ff. de ꝯtab. nisi cōmisso edicto per alterū ṗteritū. vt. l. si post mortē. §. penul. ff. de ꝯtab. ꝛ. l. nō nūq̄. ff. de le. ṗs. Itē nō. ibi ꝛ neqꝫ ex/ heredatus ꝙ ēt ille de quo ē facta mētio i testō nō tñ vt oꝫ institue/ do. vel ēt iniuste exheredādo dr̄ ṗteritꝰ qð nō. Itē nō ꝙ pretor ēt suis nō denegat suū bñficiū. Itē nō ꝙ adoptatꝰ emācipatus sicut nō succedit ab intestato adoptāti ita nec admittit̄ ad ꝯtratabulas.

Glo. Eadē que obseruātur i bo. po. vn. lib. seruāt̄ ēt in bo. po. ꝯtratab. quo ad ado ptiuos emācipatos vt hic. Filiꝰ vel filia si emācipat̄. lꝫ desinat eē suus. nō tñ desinit eē filius vel fi lia. Institutis nō dat̄ bonoruꝫ pos. ꝯ tab. nisi ṗteritꝰ rumpat te stamētū ꝛ huic instituto sic viam apit. ꝛ hoc ē qð dicit̄ nisi ṗteritꝰ omittat edictū. vt. ff. de cōtrata. l. iii. §. si quis ex liberis. Si autē ṗteritus nolit vti postquā semel agnouit īstitutus hꝫ ꝯtratab. iur̄ fm tab. qð est mirabile. nec expe/ ctat ṗteritū. ff. de cōtrata. l. si pꝰ. §. fi. ꝛ. dele. e. l. nō nūquaꝫ. Cū ṗteritio mr̄is p exheredatiōe ha beat̄ vt. s. de exhere. lib. §. vlti. cessat ibi ꝯtatab. bo. po. vt. ff. de ꝯtratab. l. illud. §. ad testā. Ad/ ditio. Et rō huiꝰ ē. qꝛ ptor emā/ cipatus remouet obstaculū emā/

cipatiōis. ꝛ reddit eos suos. vt. l. iii. §. emācipatus filiꝰ. ff. de cōtra tab. ꝛ reddit eos suos. Sȝ femia lȝ remoueat̄ obstaculū. nō tamē eēt situs femīe. quia non habet in potestate.

Pretoꝛ vocat ēt emācipatos ꝛ ī ptāte ad ꝯtratab. ꝛ hoc emāci patus cōmittētibus edictū nō al. sm. M. vt. ff. de cōtratab. l. iii. §. si quis ex liberis. sȝ Jo. ꝯ naȝ nullū dicere pñt. ꝛ cōtratab. suo iure hñt. vt. ff. de li. pte. l. si duo ꝛ. C. de li. p̄te. l. maximū. ¶ Pretoꝛ repellit adoptiuos emācipatos. s. nisi sint īstituti ꝛ eis ꝯmittatur edictū. vt. ff. de cōtratab. l. nō putauit. §. in adoptione. ꝛ. §. vbi aūt. Sȝ videt̄ cōtra. ff. de cō tratab. l. iii. §. si quis. Sol. vt. s̄. e. §. at hi.

Admonendi· Lȝ filiꝰ adoptatꝰ nō possit venire ad bona p̄ris naturalis. per vn. liberi vel vñ agnati. venit tñ p vnde cognati. h. d.

Additio. Nota qualiter intelligat̄ id qđ habet̄. s̄. eo. §. at hi. in ver. post moꝛtem. ꝛc. q: illud ē verū q tales filii habentur loco extraneoꝝ. s. quo ad hoc vt p vnde lib. de iure p̄toꝛio admitāt̄. ꝛ sic vt sui đ iur̄ p̄toꝛio vl' vt agnati. ꝛ sic tāquam descēdentes ex masculo sȝ tñ cognati ꝛ vt cognati pꝛimis duobus gradibus deficientibus admittunt̄ vt hic. Sed de his dic vt. ī. pxie.

Sȝ ea omnia· Adoptatꝰ ab extraneo. hodie ñ transit in ptātē suam. ꝛ ideo non querelat neqȝ contratabulat. licet ab intestato succedat. sed quo ad patrē naturaleȝ vetera iura seruātur nisi fuerit adoptatus ab ascēdente naturali. hoc dicit.

Additio. Nota bonum tex. ibi, cum necessitas ꝛē. q ille quem ex foꝛma alicuius constitutionis non est necesse instituere vel exheredare si sit pꝛeteritus. nō potest contra voluntatem testantis venire. quod facit pꝛo eo quod dixi. s̄. §. eadem. q filia femina que extantibus masculis non succedit q si fuit pꝛeterita non dicit testamentum nulluȝ. de quo per Barto. ꝛ doc. in. l. si quis posthumos. §. i. ff. de libe. ꝛ posthu. Item nota q datus in adoptionem ascendenti naturali transit in potestatem suam ꝛ omnia iura antiqua tractantia de adoptiuis remanēt icoꝛrecta.

Glo· Quēadmodum olim adoptati per emancipationeȝ ad neutrius patris successionē admittebatur. hoc etiam videtur contingere hodie in casu quem habemus. ī. cođ. §. nostra autē. vt C. de adop. l. penul. §. sed hoc. Sed dic q auus adoptans tenere relinquere ei quartam vt filio arrogato. vt. ī. eođ. §. nr̄a ibi quēadmodū. Additio.

Sz Jo.fa. dubitat imo dicit ꝯ hãc glo.i fi.

Constõ de qua hic hr̃.C. de adop.l.pe.

Nũquid talis filius adoptiu⁹ vocabit patrẽ in ius sine venia.⁊ nũquid pr̃ tenet̃ alimẽtare. rñ/deo nõ.p hãc lr̃am.Sz.P.dix ꝯ. Add.glo.ex quo recitat opi. P.vltimã vr̃ cũ illa residere ar gu.gl.in.l.cũ quidã.§. sabinus. ff.ad treb.vide hic Ang.

Filius adoptiuus põt venire ab intes.ad successionẽ pr̃is ado ptiui.s.simul cũ aliis naturalib⁹ C.de suis ⁊ le.si te. Nõ tñ succe dit alijs ꝯsanguineis sui patris ado ptiui.vt.C.de adop.l. pe.§. sed si quidẽ.in fi. Add. dic fz Jo. fa.hoc verũ de iure nouo. secus ꝺ iure ãtiquo.ff.de adop.l. qui i adoptionẽ.⁊ qꝺ ibi nõ.

Senatus ꝯsul sabinianũ non hẽmus.sz dicebat ꝙ tres iuuenes arroganti deferebant̃ vt vnum eligeret quo casu magna erat hec solẽnitas. vnde ex cõstõe diui pii quartã ei dabat arrogator.quod hodie nõ ẽ in vsu.imo idẽ hoc ca su vt ⁊ al'.vt hic.⁊.C. de adop.l. pe.§.quod aũt.

Item uetustas.

Olim nepos ex filia vel ꝑnepos ex nepte vocabãt̃ ad hr̃ditatẽ.de mũ post agnatos.sz ex aliquibus ꝯstõnibus vocabant̃ cũ diminu/tõe tertie ptis. simul cũ aliis de/scẽdẽtibus.quã ptẽ ẽt minuebant agnati trãsuersales.hodie vero ẽ secus.⁊ isti tales descẽdẽtes succe dũt in stirpes nõ in capita. h.d. vsqz ad finẽ.

Add.nõ ꝙ ꝯ naturã ⁊ iiurio sum ẽ plus diligere nepotes vel alios descẽdẽtes ex masculo ꝙ̃ ex femina.fa.l.maximũ viciũ.C.de li.prete. Item nota ꝙ applõ ne potum. ita cõphendit mascu/los ex femina sicut ex masculo. Item nota ꝙ extantibus nepo/tibus ꝑnepotibus ⁊ aliis descen dẽtibus ex recta linea null⁹ agna tus.⁊ sic nullus ex linea trãsuer/sali potest ab intestato vocari. Itẽ nõ tex.aptũ ꝙ ẽt iter nepotes inter se succedẽtes ⁊ succedẽtes si ne patruis.ꝙ non in capita sz in stirpes succeditur.vt.s̃.e.§.fili⁹.

Gl. Supra correctũ ẽ ius an/tiquum circa liberos pri mi gradus naturales siue adopti uos.nũc circa liberos vlterioris gradus. Nõ duas rõnes vin cere vnã vt.s̃.de adop.§.sed ho die.in fi. Nõ ꝙ tertia ps totius rei dicit̃ parum.sic in auct. ꝺ ex hibẽ.⁊ itro.re.§. sancimus.

Per ius nouissimum. scilicz p auct.de tri.⁊ se.§. neqz illo. ista hodie correcta sũt ⁊ equaliter ve niunt.

De ltima agna.succes.

Add. supra visũ ẽ i ti.pceden ti q̃liter succedãt sui hꝫdes siue li beri.vez q: p⁹ suos vocãt̃ prio a

gnati postea cognati. vt. j. e. §. fi. et. l. i. §. post suos. ff. de suis et le. ideo post ti. pce. posuit istu. Ve rū qr post agnatos succedūt cognati ponit postea de cognatis.

Inemo. De ficiē-tib⁹ suis. hereditas devoluit ad agnatos ex lege duode. tab. qui sūt illi qui ex linea masculina descēdūt. vel etiā ex adoptiōe dūmō sint i priori gradu. h. d. Additio. Nō q prīa ē cā suorū heredūz. Cōcor. s. titu. i. §. i. Itē nō q suus siue de iure ciuili siue de iure ptorio pfertur oib⁹ agnatis. cōcor. §. emācipati s. ti. i. Itē nō q agnati qui sunt i potiori gradu vocāt ex lege. xii. tab. ad hereditatē defuncti. Itez nō q frēs sunt adinuicez agnati. Itē nō q frater ɔsanguine⁹ ē q est natus ex eodē patre. An aūt vterin⁹ frater dicat ɔsangaineus est glo. i. l. cū quidā. §. q dī. ff. d acquir. here. que vī velle q sic. et idē Bal. sz Bar. ibi vī velle cōtrariū q imo ppie cōsanguine⁹ dicat cōiunct⁹ ex latere pris. pro quo fa. i auct. de ɔsan. et vte. fra. vide Joā. de imol. i. d. §. quod dī. Itez nō. i ver. nō tm oib⁹ sm Bal. hic q qualitas adiūcta verbo dz verificari sz tps verbi. fa. l. ex facto. §. penul. ff. ad treb. et. l. i delict. §. si exne⁹. ff. d noxa. et. l. tici⁹. ff. d tes. mi. et ibi bar. et bar. et alii doc. in. l. ex facto. la grāde. in princip. ff. de vulga. et pupilla.

Sl. Cognatio ē genus agnatio species vñ quicūqz est agnatus est cognatus. sed nō cōuertitur. Frēs ex eodē pre nati sunt sibi agnati et dicūt ēt cōsanguinei quasi ex eodē sanguine nati. ceteri agnati non dicūt cōsanguinei. vt. ff. d suis et le. l. ii. i pri.

Si ēt qui post mortē pris nascunt iura cōsanguinitatis nāciscunt. s. ad suos frēs pri⁹ natos. ad reliquos vero agnatos. ius agnatiōis tm acquirit. vt. s. pxime dixinus. Et ē vez hoc si viuente eo de cuius hereditate agitur ɔcepti saltē erāt. vt. ff. d suis et le. l. titius. et. ff. vn. cog. l. i. §. si qs pximior. Additio. Ex quo sequit q si fili⁹ fratris cōceptus post mortē patris. vellet tāqz agnatus ex sua psona succedere patri nō posset qr est sibi extraneus. sed ex persona patris posset.

Quāuis agnati vocent ad hereditatē. nō tm oibus simul agnatis dat lex hereditatez. s. lex. xii. tab. sed his qui tunc proximiori gradu sunt. cū certuz esse ceperit aliquē intestatuz decessisse.

Ceterum. Femine et descendentes ex eis. hodie de iure ciuili admittunt cum oibus agnatis. inter quos etiam admittunt descēdentes ex sororibus vterinis. si i primo gradu sunt. h. d. vsqz ad §. si plures. Additio. Nō q in admittēdo istas feminas agnatas sunt quinqz iura. vnum ē lex

xii.tab.aliud ē media iuris prudē
tia.tertiū ē ius ꝑtorū. quartum
ē quedā ꝯstō ipsonalis.quintū ē
ius nouissimū vt hic. Nō i ver.
qꝛ cōmodi⁹ videbat̄.ita iura ꝯsti
tui.vt plerūqꝫ hr̄ditates ad ma/
sculos ꝯfluerent. Ista ē rō statu/
torū italie.nā cōiter p italiā viget
statutū ꝙ exclusus femis hr̄ditas
deuoluat̄ ad masculos.ꝛ hoc iō i
troductū ē vt dom⁹ ꝛ agnatio cō
seruet̄ ꝙ publice itereſt.vt.l.i.§.
penul.ff.de vē.inspi.qd̄ non pōt
ꝯseruari p feminas qꝛ ꝯsequūtur
alienā familiā.vt.s̄.de pa.po.§.
fi. Dicit tñ Jo.de pla.qꝛ hoc ē
ꝯ legē.xii.tab.ꝛ ius ꝑtorū ꝙ est
odiosuꝫ iō restrigēdū. Sꝫ tu dic
ꝙ ex pte masculorū.ꝛ sic excludē
tiū est fauorabile iō extēdendum
ex pte vero feminaꝝ ꝛ sic ꝑsona/
rū que excludunt̄ ē odiosuꝫ ideo
restringēdū. Ita dicit singularit̄
Bal.i.l.fi.C.de in ius vo. Iteꝫ
nō.ꝙ bona simplicitas.i.puritas
ē amica legib⁹. Itē nō ibi lauda
mus itaqꝫ ꝑtores ꝙ ille ē laudā/
dus qui ē iuētor alicui⁹ ordiatōis
siue dispositiōis.lꝫ nō eque ꝑfe/
cte adiuenerit.qꝛ facile ē inuentis
addere.vt.l.i.C.de ve.iur.enu.
Itē nō ꝙ german⁹ dꝛ ille qui ē
vtrinqꝫ cōiunctus. Itē nō ꝙ fili
us nō tantū sororis germane.sed
etiā sororis vterine ē agnat⁹ qꝛ ñ
matris sꝫ patris sequit̄ familiā.
vt.s̄.de pa.po.§.fi.tñ in gradu
agnatorū ē trāslatus.ꝛ vt agnat⁹
succedit.

Hi. Constō iusti.de qua hic
hꝫ.C.de le.here.l.lege.
xii.tab. Germani quasi ex co
dē germine nati. Garmane.i.
nate.ex eodem patre ꝛ matre cuꝫ
defuncto. Vterie.i.nate ex ea/
dem matre tantum.

Si plures. Lꝫ sint plēs agn
ati.tñ solus ꝓximior i gradu vo/
cat̄.ꝛ si plures sint in ꝓximiori
gradu oēs pariter vocant̄. h.d.
Additio. Nō ꝙ ex lege. xii.
tab.frater ad successioneꝫ fratris
excludebat patruū ꝛ filiū alteri⁹
fratris ꝙ hodie ē correctū. Item
nō ꝙ lex vel statutū loquēs i sin/
gulari trahet̄ ad plurale.

Proximus. Proximus
inspicit̄ tpe testamēti ꝯstituti.qñ
testamētū factū ē.alias aūt tēpo/
re mortis testātis.h.d. Addi/
tio. Nō ꝙ qui ē potior i gradu ē
etiā potior i successiōe.vt hic.ꝛ in
l.ii.§.hereditatis.ꝛ.§.seq.ff.de
suis ꝛ le. Itē nō ꝙ ꝓxim⁹ dꝛ ille
qui ē ꝓximus tpe quo sum⁹ ab i/
testato. Et sic nō ꝙ qualitas ad/
iuncta verbo dꝫ verificari fm tē/
pus verbi.vt.l.i delictis.§.si ex/
traneis.ff.de noxa.de quo dic vt
dixi.s̄.e.in pri. Itē nō ꝙ indefi/
nita equipollet vli.de quo vide
tex.glo. Dy.Bar.ꝛ alios i.l.
si pluribus.ff.de leg.ii. Itē nota
ꝙ singularis numerus concipit
pluralitatem.de quo in.l.fal.§.
i.ff.de cōdi.ꝛ demon.

Placebat. Olim nō erat loc⁹ successorio edicto i agnatis de p/sona i psonā sʒ solū de ordie i or/dinē. hodie vero ē de psona i psonā. h. d. Additio. Nō q ex lege antiqua iuris ciuilis. xii. tab. nō erat loc⁹ successorio edicto i agnatis de gradu i gradū ab itestato. sʒ de capite in caput. Et sic nō q statutū disponēs i cognat. nō trahit ad agnatos. al'. nō fuisset hic opus q impator hoc expsse determinaret. Itē nō q iustuʒ ē q lucrū reguletᷓ sʒ on⁹. Itē nō q delatio successiōis dʒ regulari sʒ legē tutelaꝝ. fa. l. i. cum glo. ꝛ ibi Bar. ff. de testa. tu.

Glo. Placebat aūt i eo genere pcipiēdaꝝ hēditatū successionē nō eē. Gl. idest successoriū edictū iter agnatos locū nō hēre. s. de psona i psonā sʒ intᷓ cognatos sic. vt. j. sequitᷓ. ꝛ. ff. de suc. edic. l. i. §. quib⁹. Sʒ de ordine i ordinē seu de capite in caput sic. vt de liberis in agnatos ꝛ de agnat. i cognatos. ꝛ post i virū ꝛ vxorē vt sequitᷓ. vt. ff. sita te. nul. extra. l. i. i rub. Additio. Nō q successoriū edictū fuit pricipal'r itroductū pp creditores vt sciāt ꝛ hēant quē possint ɔuenire. vt nō C. de suc. ed. i rubr. Hic vt ibi p doc. qui dicūt q ēt fuit itroductū fauore defūcti vt sibi cito succedatᷓ q2 iterest defuncti hēre successorē. vt. l. ii. de inter. act. tertio ppter fauorē agnatorū ꝛ cognatorū sequentiuʒ. ꝛ hoc dupliciter qn̄qʒ respectu graduū. qn̄qʒ respectu capitū. nam hʒ locū successoriū edictū de gradu i graduʒ ꝛ de capite i caput. Itē nō q ē reperire caput siue ordinē ꝛ ē reperire grad⁹. capita sunt quattuor vʒ vnō. liberi vnde agnati. vnde cognati. vn̄ vir ꝛ vxor. In quolibet istorum capitū insunt plures gradus. In vnde liberi. pmo sunt filii. scd̄o sūt nepotes. tertio pronepotes. ꝛ sic de aliis. Et ideʒ in aliis capitibus. Et materiam istius successorii edicti. ꝛ quando ꝛ quomō habeat locum. vide hic per. Ang.

Ad legitimā. Olim pater admittebatur ad legitimā successionē hereditatis filii emancipati. si in emancipatione fuerat cōtracta fiducia. hodie vero presumitur contractam esse fiduciam. hoc dicit. Additio. Nota q etiam olim filius dūmodo esset emancipatus. habebat heredeʒ ꝛ vt heres legitimus pater succedebat ei. Si autem fuisset in potestate nisi in castrēsi vel quasi nō poterat facere testamentuʒ. vt. l. penulti. ꝛ fi. C. qui test. fa. poss. nec ab itestato in illis castrensib⁹ peculiis poterat habere heredeʒ. sed pr occupabat omnia iurᷓ peculii non vt heres. vt. l. i. ꝛ. ii. ff. de cas. pe. nisi sʒ Bar. in dote quia filia in dote etiā sm iura flor. habebat heredem. vt dicit esse casuʒ

in.l.auus.ff.de iure do.⁊ in.l.p⁹ dotem ſm lec. Dy. ⁊ glo.ff. ſo. ma. Sʒ de iure auctẽticoꝝ nulli dubiũ.ꝙ ẽt in aduẽticiis hʒ here dem.vt in auct.de here. que ab inte.§.i.⁊ ẽt fortius de iure codi cis.vt ẽ caſus in.l.qui ſticũ. ⁊ qđ ibi nõ.Pe. Bar. ⁊ doc.C. de bo.que lib.

Hl. Filius ẽ ꝓxim⁹ agnatus pr̃i.vt.s̄.ff.đ ſuis ⁊ le.l. filius.qđ ius nõ tollit̃ ꝑ capitis di.ſicut nec iter frẽs vt hic.

Add.nõ ꝫ gl.ꝙ lʒ fili⁹ deſinat eẽ agnat⁹ ꝑ emãcipationẽ ẽt hodie tñ pr̃i nõ deſinit eẽ agnat⁹ vt hic ⁊ nõ.ff.vñ cog.l.ltim⁹.⁊ đ adop tio.l.q̃ſitũ. Hodie vero eman cipato filio ꝯſeruat̃ agnatio iter ipſũ ⁊ pr̃eʒ ⁊ frẽs ⁊ alios.vt.l.fi. C.de le.tu.⁊ hac gl.⁊ gl.i.l.frẽs C.de ioſ.teſt.Ex quo nota ꝙ ſi ſtatutũ admittit agnatos excluſiſ cognatis ꝙ frater ẽt emãcipatus cũ remãſerit agnat⁹ excludit co gnatos.Ita dicit ſaly.i.d.l. qui ſe pr̃is.C.vñ lib. Cõſtõ de q̃ hic hr̃.C.de emã.lib.l.fi.

Cõtracta fiducia ſic dicẽdo. Jus ſuccedẽdi in bonis tuis mi hi reſeruo.vel ſic.emancipo te ꝯ̄ cta fiducia.

De ſenatus ꝯſul.tertul.

Add. ꝯtinua.poſt agnatos de quib⁹.s̄.ſuccedũt cognati. iđ ſe quebat̃ videre đ cognat. verũ lʒ mr̃ ⁊ fili⁹ ſint cognati.tñ ex ſpãli ꝓuiſiõe ſibi adinuicem vt agnati ti ſuccedũt.vt.j.de ſuc.cog.i pr̃i. iđ poſt alios agnatos añ cogna tos põit de ſucceſſione matriſ ad filiũ ⁊ eꝯ̄.

l Ex xii.tab. Ex le ge.xii.ta. mr̃ nõ ſuccedit filio ab in teſ nec eꝯ̄ filius. ſʒ ex ꝯſtõne ſena.ꝯſulti tertuliani.ſi i genua tres.libertina quatuoꝛ li beros enixa ſit.h.d. Add. Nõ ibi ꝓgeniẽ ꝙ ꝓgenies ẽ deſcẽdẽ tiũ vſqʒ i iſinitũ.qđ facit ad itel lectũ auct.ſʒ ⁊ ſiquis.C. de ſe. nup.ibi ſi moriat̃ abſqʒ ꝓgenie. qꝛ illa bona que acq̃ſiuit binuga. tenet̃ reſeruare ẽt cuicũqʒ deſcẽ dẽti ex dcõ mr̃imonio cui iniuriã ꝯtulit lʒ ſit i remotiſſimo gradu

Jtẽ nõ ꝙ ẽt mr̃ ⁊ filius ñ ſũt agnati ſed cognati. Jtem nõ ꝙ equũ ẽ deferre mr̃i ltimaʒ hr̃di tatem in ſolaciũ liberoꝝ amiſſoꝝ Jtem nõ ꝙ equũ ẽ matrẽ admit ti ad triſtẽ hr̃ditatem filii alibi dr̃ ad luctuoſam hereditatẽ filii. vt l.fi.de inſti.⁊ ſubſti.ſub ꝯdi. Jtẽ nõ qñ deſtructa ſignificatiõe vł iure ꝓcedit̃.diſpoſita in mr̃e nõ trahũt̃ per auiã. Jtẽ nõ ꝙ ma gis ẽ fauoꝛizãda mulieꝛ que parit q̃ ſterilis.qꝛ ꝓpter ꝓlem ꝓcreã dã ſunt priuilegiate. de quo tñ ꝑ glo.⁊ doc.in.l.i.ff.ſo.ma. Jtem nota ꝙ filia mea lʒ ſit maritata ẽ tñ in poteſtate mea.vt.l.filie lʒ.⁊ l.vt liberis.C.de colla. ⁊ iđ non p̃t teſtari nec codicillari.vt.l.pe.

C.qui te.fa.po.iūcta.l.i.ff.de le.
ii.ēt cū ɔ̄sensu patris. vt.l. tā is.
§.i.ꝛ qđ ibi glo.ꝛ bar.ff. de do/
na.cā.mor.

Glo. Improprie dr̄ hic pre
ponebat. nam cogna/
tos nullo mō vocabat. nā impro
prie quid dr̄ ꝓponi illi qđ nō seq
tur cūuis ꝓprie ꝓximus dicatur
quē nemo sequit̄. vt.ff.vn̄ cog.l.
i.§.ꝓxim⁹.

Necessitudo.i. cognatio.naꝫ
dicunt̄ cognati necessarii. vt.ff.
de iu.ꝛ iur.l.fi.

Nō ibi he iuris angustie ius
dici angustiosum.al'iniquū dicit̄
vt.j.de suc.lib.in prin.ꝛ.ff.ꝙ qs.
iur.l.iii.in prin.

Liberoꝝ amissorū.s.i acie pri
cipis.ar.s̄.de excu.tu.in pri. vel
dic ꝙ generalit̄ statuit. vt.C. de
inof.te.l.liberi.pria verior ē.

Mulier ēt si tres gemios pe
perit dr̄ hr̄e ius triū liberorū sm
Jo.vt.ff.de v̄.sig.l.ter enixa.

Nō d̄ iure romanorū vxoreꝫ
alicuius in ptāte parentis eē non
mariti.nisi quo ad debitum car/
nis.Aliud de iure lōgobardorū
vt hic.ꝛ.C.de ɔ̄di.inser. si vxor
ꝛ in longobarda q̄li. mulie. alie.
p̄mis.sit.l.i. Add.Nō ꝛ signa
istā glo.ꝙ mulier tm̄mō quo ad
debitū carnis ē subiecta viro.sed
gl.i.l.sicut.ff. de op.lib. dicit ꝙ
imo ēt vt eidē teneat̄ opari ꝛ al/
legat ꝛ sequit̄ bar.ibi ꝛ bal.ibi ꝙ
mulier vidua.j.ānum. quo dos
dꝫ sibi restitui ꝛ ab hr̄dibus viri
hꝫ alimēta q: nō hꝫ vn̄ alr̄ se alat
dꝫ hr̄dibus mariti operari. Idē
tꝫ glo.i.d.l.sicut.

Olim iussus patris erat neces
sarius in qualibet hr̄ditate acqui
rēda.ff.de acqui.hē.l.qui i aliena
sꝫ hodie in sola ꝓfecticia nō adue
ticia exigit̄ iussus.C. de bo. que
lib.l.fi.§.fine ecōtrario. Add.
ꝛ sic nō ꝙ in ꝓfecticiis hodie ius
sus nō ē correctus.sꝫ ē necessarius
sicut olim. Idē nō. glo.in.l.fi.§
i.C.de bo.que lib.

Preferūtur. Filii
defu/
cti excludunt matrē vsqꝫ i infini
tum. Idem i pr̄e ꝛ fratre qui ēt
m̄rem excludūt. Soror aūt defū
cti vna cū m̄re admittit̄.h.d.

Add.nō ꝙ pria cā ē liberoruꝫ
vsqꝫ i ifinitū.exclusis ēt ascendē
tibus.de quo.s̄.ti.i.d̄ suc.ab ite.
§.i. Itē nō ꝙ tpe harū.ll. pr̄ p̄fe
rebat̄ m̄ri.ꝛ idē i frē.

Glo. Pr̄ iure antiquo in
successiōe filii p̄fereba
tur m̄ri. Si aūt erat auus pat̄ et
m̄r defuncti.auus p̄ferebat̄ m̄ri
ꝛ ēt patri.vt.ff.e.l. equissimū.§.
i.Et nō ꝙ fallit hic regula. Si
vinco vincentē te ꝛc.vt.ff.de di.
ꝛ tem.p̄.l.de accessionibus.nam
auus patri defuncti p̄fert̄. vt.ff.
e.l.equissimum.§.i.pr̄ p̄ferebat̄
m̄ri.nō aūt auus p̄fertur m̄ri qū
soli sunt. Sic fallit i auct.d̄ equa
li.do.§.his cōsequēs. Itē i auc.
qui.mo.na.ef.sui.§. discretis.
Itē.ff.qui po.i pig. ha.l.claudi⁹

Add. d rõne h⁹ vide hic p ang.

Sed nos ɔstõe. No die mr̃ ige/nua ⁊ libertina ad successionẽ fi/lii admittũť ꝫ nõ nisi illũ vel il/lã cui succedere volũt peperint. h.d. Add.nõ ꝙ p naturã mr̃ ẽ par patri/q: ad ꝓcreãdũ filiũ op⁹ ẽ patre ⁊ matre. vt.l.maximũ vi ciũ.C.de lib.ptc. Itẽ nõ ꝙ ꝓpť partũ siue puerperiũ. feie sũt fa uorib⁹ ãpliande. q: pp partũ re/pleť ciuitas liberis hominib⁹ vt l.i.ff.so.ma. Itẽ nõ ꝙ pp partũ scpe mulieres moriunť.adeo qs eis nõ misereť.vt dicit tex.in.d. l.fi. Itẽ nõ ꝙ mulier nõ ɔcipiẽs ⁊ nõ pariẽs nõ peccat.⁊ nõ dꝫ si/bi iputari.ſꝫ nature. Item nõ ꝙ qñ iur̃ succedit dr̃ hr̃e ltimaꝫ suc cessionẽ.q: vt agnata succedit. et sic fa.iste tex.ꝙ priuilegia que cõ cedũť mulieribus pp sobolẽ ꝓ/creandam.de quibus tex.⁊ glo.i l.i.ff.so.ma.hẽant ẽt locũ in mu liere que ẽ sterilis. Ita doc.i.d. l.i.p quo fa. iste tex.

Gl. Nr̃e vel nõ hr̃e tot filios dr̃ casus fortuitus cuꝫ ex diuina grã hoc ꝓcedat.

Non ẽ peccatũ nõ hẽre filios Et si peccatũ eẽt magis foret ma riti ꝙ̃ mulieris.vt.C.de le.hr̃.l. lege.xii.tab.

Sed cũ antea.

Mař pferť oibus aliis agnatis exceptis fribus ⁊ sororibus. Et cũ sororib⁹ solis venit ad dimidi ⁊ cũ sororib⁹ ⁊ fribus venit ꝓ viri li.h.h. Add.nõ ẽt ꝙ soror ex vno latere ɔiũcta succedit vna cũ mr̃e.ſꝫ hodie mři in totũ pfertur nisi sit soror vel frater vtrinque cõiũctus.vt auct.defuncto.C.e. dixi.s.e.§. pferunť. ⁊.s.ti.i.§. fi. Add. Glo.i v. psonis põit modũ successiõis qui erat olim qualiter mr̃ ⁊ pr̃ succedebãt filiis Sꝫ hodie filio defuncto relicta mr̃e ⁊ sorore ali ẽ succediť. vt.d. aut.dfũcto.⁊ dixi.s.t.i.i fi.ang.

Sed queadmodũ. Mater ab hr̃ditate filii repellitur.nisi infra annũ eidem tutorẽ postulauerit.vel suspectuꝫ remoueri petierit.⁊ filio non tm̃ ltimo sed ẽt vulgo quesito mater succedit.h.d.

Add.nõ ꝙ qui i vno alleuia/tur in alio grauať.ɔcor.ff.de iu/reiur.l.eũ qui. Itẽ nõ ꝙ mři in/cũbit necessitas vt filio suo tuto/rem petat qd qualiter/itelligať di cam i glo. Itẽ nõ ibi neglexerit. q: opꝫ vt cognoscať ei⁹ negligen tia alias autẽ si nõ dareť negligẽ tia ſꝫ aliquo mõ eẽt ltime ipedi/ta nõ curreret dictũ temp⁹. fa.l. auus.⁊ ibi bar.bal. ⁊ doc.ff. de calũ.⁊.l.cũ a matribus.C. q pc. tu. Itẽ nõ ꝙ lꝫ mr̃ fuerit ne/gligẽs si tñ filius nõ i pupillari etate ſꝫ postea moriať nõ priuať successione filii. Itẽ nõ ꝙ lꝫ pať spurio nõ succedat.vel ecõtra.vt in auct.ex complexu.C.de sccũ. nup.tamẽ mater succedit filio ẽt

vulgo quesito vt hic. ⁊ eꝯ̄ ẽt fili⁹ vulgo quesitus succedit matri vt j.ti.i.vulgo.

Licet autẽ vulgo quesitus sit filius filiaue.pōt ad bona ei⁹ mr̄ ex tertuliano senat⁹ consulto admitti.

Glo. Opz matrẽ sue soboli consulere in tutore petẽdo. Add. ⁊ lꝫ hic videat̄ tex. ꝙ sufficit matrẽ petere infra annuꝫ Tñ bar. ⁊ doc.in.d.l.sciant.C. de le.hꝫ.volũt ꝙ mater teneat̄ statim cũ possit nisi fuerit impedita ltima cã ita ꝙ ãnũ nõ trãscẽdat. vide.d. ang.hic.

Mr̄ si fuerit negligẽs i petẽdo tutorẽ priuat̄ successiõe. alias secus.vt.C.qui pe.tu.l.cũ a matrib⁹. Itẽ requirit̄ ꝙ mr̄ sit maior al' nõ pdit successionẽ.vt.C.si aduer. del.l.ii.

Ad hoc vt iste tex.hẽat locuꝫ requirit̄ ꝙ pupilli ipuberes moriant̄.al' si moriat̄ factus pubes ẽ secus.vt.C.e.l.mr̄es.

Mater si sit illustris nõ succedit filio vulgo quesito.⁊ multo magis si sit natus ex dãnato coitu. Add. Secus si sit natus ex coitu concubinali etiam ex illustri. quoniam sicut succederet matri etiam extantibus legitimis vt.d.l.si qua illustris. in fi. ⁊ ibi Bart.ita ⁊ econtra mr̄ illustris ei succedere dꝫ vt hic.

Econtra etiã talis vulgo quesitus mr̄i illustri nõ succedit. vt C.ad orfi.l.si qua illustris.

Add. dic hoc verũ statib⁹ aliis ltimis. Itẽ hoc ẽ verũ nisi eẽt naturalis natus ex illustri concubina. vt.d.l.si qua.in fi. de quo j.ti.i.§.nouissime. Et ad intelligentiã huius.§.quõ pat̄ vel mater naturalis tm̄ succedit filio naturali. vide que scripsi.s.e.§.p̄fuerunt.

De se.ꝯsul.orphi.

Add. Dictum ẽ.s. de se.cõsul.tertulião qualr̄ mr̄ succedit filio ab intes. Sed quia econuerso mr̄i succedit filius ab intes. sena. cõsul. orphiciani bñficio. iõ hic nobis ẽ videdũ de ipso.

p Ex ꝑuium. Filius ⁊ nepos veniunt ad hr̄ditatẽ mr̄is ⁊ auie ab intest. ex se. ꝯsulto ophi.h.d.

Add. Nõ ꝙ i correlatiuis dr̄ eẽ eadẽ iuris dispõ. nã si mr̄ succedit filio vt.s.ti.i.⁊ eꝯ̄.fili⁹ succedere dꝫ mr̄i ⁊ potissime cũ hr̄ditas mr̄is iure nature sit magis debita filiis q̄ eꝯ̄ filiorũ hereditas matri. vt.l.nã ⁊ si parẽtibus. C.de inoffi.te. Itẽ nõ ꝙ applõne filii nõ ꝯtinet̄ nepos.fa.s. q. mo.tu.fi.§.fi. ⁊ ibi dixi.ang.

Gl. Succedit mr̄i filius p orphitianũ. Inuidiã portãs econtra tertulianũ. Additio. De hoc an equalitas ōbeat seruari in correlatiuis. vide.l.fina. C. de iudiciis. ⁊.l.final. ff. de

accep. nā posito vno de correlatiuis ponit͂ ꝛ reliquū qḋ fa. si statuto iponat͂ pena ēptori ꝙ iponit͂ ēt vēditori ꝛ eꝯ. Ita dic͂ bar. i. l. ii. C. de cupres. ex lu. dā. li. xi.

Liberi hic stricte ponit͂ ꝓ filiis tm̄. Additio de hoc dic͂ vt ꝑ Bar. i. l. liberoꝝ. ff. de ver. si.

Filii admittunt͂ ad bona matrū igenuaꝝ vel ēt libertarū dūmodo sit sibi facta mora i fideicōmissaria libertate. vt. C. e. l. fi.

Hereditas mr̄is appellat͂ legitima. nō q2 lege. xii. tab. daret͂ imo denegabat͂. vt. s. ti. i prin. s3 senatus cōsultū dat qḋ vicē legis obtinet. vt. j. de excep. §. hoc exē pli. Cōsanguineis. i. cognatis. Additio. S3 glo. i. l. i. C. eo. exponit cōsanguineis. i. fratribꝰ ꝛ illa cōiter tenet͂. in auct. de ꝯsan. ꝛ vte. fra. per totū. Qḋ hic dr̄ de nepotibꝰ. Idē i aliis descēdentibus ex hac linea. s3 si nepos iste fuit cōceptus post mortē auie. dic vt. s. de here. ab itestato. §. cū āt.

Sciendu3 est. Successiorio ex tertuliano vel orphitiano nō tollit͂ minima capit diminutōe. h. d. Additio. Nō ꝙ senatuscōsul. ꝛ oēs alie ꝑtes iure dicunt͂ noue leges. ꝑter legem xii. tab. que dr̄ ātiqua optie. fa. l. i. ff. vt ex le. sena. q3 cōsul. po. de. qḋ fa. ad id qḋ h̄r in. l. fi. ff. de re. cato. q2 regl'a catho. nō ꝑtinet ad nouas leges vt ibi. Itē nō. ꝙ successorio que defert͂ ꝑ ius cognationis nō tollit͂ mīma capit di.

Sciēdū aūt ē huiusmōi successionis. que ex tertuliano ꝛ orficiano se ꝯsul. deferūtur capit diminutiōe nō ꝑimi. Glo. s. minima nā ꝑ alias. oē ius ēt cognationis tollit͂ vt. s. de capi. di. §. ꝙ autē.

Regula ē ꝙ noue hēditates legitime capit diminutiōe nō ꝑeūt s3 ille sole que ex. l. xii. tab. deferunt͂. Gl. hoc ꝙ dic͂ sole iō dicit vt excludat eas tm̄ q̄ ex se. ꝯsul. ōferūt͂ n̄ āt ꝑtorias successiones. vt. ff. vn. lib. l. fi. i fi. ꝛ sic ēt ille capi. di. tollūt͂. Additio. Cogitaq q2 credo nō bn̄ loquit͂ vel nō bn̄ itelligo. Ideo magis hereditas que defert͂ ꝑ legē. xii. tab. ꝑdit͂ ꝑ minimā capit diminutiōe3 q̄ꝫ illa q̄ defert͂ ꝑ senatuscōsulta. q2 ꝑ. l. xii. tab. hereditas agnatis defert͂ que agnatio tollit͂ ꝑ minimā capit diminutionē. s3 ꝑ senatuscōsul. filio qui matri ē agnatꝰ ꝛ cognatio nō tollit͂ ꝑ capitis di. vt. s. de le. ag. tu. §. fi.

Nouissime. Etia3 filius vulgo quesitꝰ ad hereditatē matris admittit͂. h. d.

Glo. Vulgo quesitꝰ dr̄ qui nō h3 certū p̄re3. vt. s. de nup. §. si aduersus. Et si tales succedunt multomagis naturales tantum. vt. C. e. l. penulti. Et sic pater potest esse incertus. licet mater semper sit certa. vt. l. quia mater. ff. de inius vo.

Additio. Et aduertas ꝙ vul/

go ꝯceptus dicit̃ qui patrē dmō strare pōt. tñ hꝫ eū quē hēre non lꝫ. vt dicit tex. ad litteram in. d. l. vulgo. Et glo. ibi exponit quem nō lꝫ demōstrare vt monachum vel qꝛ eū habuerit ex incestu. In eo qđ dicit glo. de monacho. fa. tex. i auct. qui. mo. na. ef. sui. §. si. in ver. ꝑticipiū. in ꝟ. iam nō ē q̄stio de filio sacerdotis. ⁊ iste etiā filius spurius appellat̃. vt. d. l. vulgo i fi. fa. l. si qua illustris. in prin. C. ad orphi. ibi spuriū cuiꝰ pater incertus ē. Et aduertas ꝙ sicut vulgo conceptus ⁊ spurius succedit matri vt hic. ita ēt succedit fratri ⁊ aliis cognat. vt. l. hac pte. ff. vñ cog. ⁊ ita ēt ecōtra mater frater ⁊ alii cognati ex latere materno nō de iure ciuili sꝫ de iure nature eidē succedūt. vt ē tex. in. d. l. si spurius. vn. cog.

Filius vulgo quesitus nō succedit matri si fuerit illustris. tūc eīm cū ltimis ab intes. non venit secus in naturalibus ex licita consuetudine ꝓcreatis. vt. C. e. l. pe.

Add. Et nō ex his gl. ꝙ omnibus mulieribus ꝯuenit castitas. sed magis nobilibus. fa. l. ꝑsbyteri. C. đ epi. ⁊ cle.

An hodie succedat vulgo q̄situs videt̃ ꝙ nō vt in auct. quib. mo. na. ef. sui. §. vlti. Sꝫ tñ distingue. Aut ē ex tali coitu qui possit dānari. vt incestu adulterii nephari ⁊ similes. quo casu nō succedit cum ob hoc ipsuꝫ dānādus ē. vt in. d. auct. ⁊. ff. so. ma. l. si ab hostibꝰ. aut nō. ⁊ tūc succedit matri vt hic. nō patri cū sit incertus nam ⁊ si hꝫ certuꝫ p̄rem naturalē nō tñ succedit eis nisi in duabus vnciis ab intes. nō extantibus legitimis. al' in nihilū. vt in auct. qui. mo. na. ef. sui. §. discretis.

Add. de hac materia qualiter isti qui nō sūt nati ex ltimo m̄rimonio succedant vide hic ang.

Si ex pluribꝰ.

Si pluribus defert̃ hērditas ⁊ qdam adierunt. quidā repudiauerūt. adeūtibus portio deficiens accrescit ꝙ ius ēt ad heredes trāsmittit̃. h. d.

Sꝫ si ex pluribꝰ ltimis heredibus quidā omiserūt hereditatē l' morte vel alia cā īpediti fuerint. quo minus adeāt reliquis q adierit accrescet illorū portio. ⁊ lꝫ añ decesserint qui adierint. ad heredes tñ eorū ptinet.

Add. nō ꝙ īter coheredes hꝫ locū ius accrescēdi i portionibus hereditariis. ne testator decedat ꝑ pte testatus ⁊ ꝑ pte intestatus. ff. de acqui. here. l. si totā. Itē nota ꝙ heres nunquā ius hꝫ in sua pte nisi hereditatem adeat. Itē nota ꝙ hereditas nō adita regulariter nō transmittit̃. vt. l. i. §. in nouissimo. C. đ cadu. tolen. Itē nō ꝙ ius accrescēdi ꝯpetit magis portioni ꝙ ꝑsone. ⁊ iō trāsmittit̃ ad heredes. secꝰ i iure substōnis. qꝛ illa ꝯpetit ꝑsone vñ cū ꝑsōa finit̃ vt ē casus đ. vtroqꝫ in. l. si ex plu

ib⁹.ff.de suis ꝛ le. Jtē nō q̧ pa ria sūt nō velle adire vl' nō posse adire. vt īpeditus morte vel alio mō vt sit locus iuri accrescendi. ꝛ sic ius accrescēdi nūquā h̄z locū nisi quis repudiet exp̄sse vel manifeste appareat q̧ si vult adire ñ possit.

Glo. Jste. §. est cōis ad oēs titulos quos ī hoc tertio libro habuimus ñ tm̄ ad hūc titulū. Et ð iure accrescēdi inter ltimos tantū tractat vt hic. ꝛ.ff. e.l.nemo. §. si nemo. Jdē etiaȝ ī his qui de iure ꝑtorio succedūt. vt.ff.de bo.pos.l.iii.ī fi.ꝛ.l.iiii. ꝛ.v. Portio nō adeūtiū accrescit adeūtibus ꝓ ea ꝑte ꝓ qua erāt instituti. vt. q̧. de ca. tol. §. his ita. ꝛ.s̄. de vul.sub. §.i. Et ñ ē necesse iterū adire nisi quādo ex ꝑsona alteri⁹ puta serui fiat mihi augmentū.ff.de acqui. h̄z.l.si solus.in fi.primi r̄nsi. ꝛ ī fi.l.

Add. nō q̧ in h̄ꝛditate accrescit portio deficiēs ēt inuitꝭ vt. d. l.i.qū nō pe.par. ꝛ hoc ne qs decedat ꝓ ꝑte testat⁹ ꝛ ꝓ ꝑte intestatus. vt.l.si finus cōis ab extero.cū gl.ff.de acqui.here.qð est verū si ps deficit ð iur̄ cōi vt hic Si aūt deficeret ð iure spāli nō accresceret iuito ſȝ demū volenti vt ē casus in.l.si mioꝛ.ff.ð acqr. h̄z. ꝛ bar.ī.d.l.re ꝯiūcti. De reliqs vide hic ang. Lȝ añ ðcesserint q adierit ad h̄ꝛdes tm̄ eorū ꝑtiet. vult dicere q̧ lȝ isti q adierūt ꝑtē suā decesserint añquā portio coh̄ꝛdis eis accresceret. vl' añq̄ illi coh̄ꝛdes repudiauerunt trāsmittūt ad h̄ꝛdes. nō aūt dȝ intelligi añquā suā partē adiuerit. qꝛ imo adiuerāt al' nō trāsmitterēt. nec olim nec hodie. vt. C. de ca.tol. §. in nouissimo. Et loq̄r ð extraneis. qꝛ ī ꝑsona liberoꝛuȝ aliud eēt qꝛ liberi trāsmittunt ad posteritatē suā h̄ꝛditatē nō aditā C.ð his qui an.ap.tab.l.i.

De successione cognatoꝛū.

Add. dictū ē.s̄. de succōne legitimoꝝ h̄ꝛdū vȝ agnatoꝝ. ſȝ p⁹ agnatos vocant̄ cognati ad successionē. iō ꝯueniēter hic tractat̄ de succōne cognatoꝝ.

P Ost suos·

Post suos ꝛ agnatos vocāt̄ cognati ð iure ꝑtorio. qua ꝑte veniūt emācipati agnati nisi sit frater ꝛ soroꝛ defuncti. qꝛ veniūt cū agnatꝭ. h. d.

Add. nō q̧ ꝑia cā ē suorū heredū ꝛ suus ꝑfert̄ aliis. Jtē nō q̧ emācipatus ē suus h̄ꝛs ð iuꝛ ꝑtorio. iō ē īstituēdus vl' rite exheredandus. al' h̄ȝ ꝯtab. vt.l. nō putauit ī princi.ff. ð ꝯtab. Jtē nō q̧ agnatō ē nomen iuꝛ ciuis sicut cognatō nomē iuris nāl'. fa.l.eas ð capi. dimi. Jtē nō q̧ ꝑtoꝛ vocat agnatos capite minutos. qū ð iure ciuili nō vocabant̄. Jtem nō q̧ ꝑtoꝛ nō solū vocat cognatos descēdētes. vt. s̄. ð h̄ꝛ. que ab

ite. §.itē vetustas.ſʒ ēt collatera/les vt hic.

Hl. Proximi dicunt quos nemo añcedit vł pcedit ſiue vnᵘ ſit ſiue plures. Et iſpicit qs pximioꝛ.ſ.eo tpe quo bo.po. defert.vt.ff.e.l.i.§.pximᵘ.ꝛ.§. gradatim. Inter ſuos nō dat hec bonoꝝ poſſio ēt ſi ſuus fiat poſtea liber.vt.ff.e.l.i.§.ptinet ꝛ.l.his q.ſʒ nūqd adoptiuis qꝛ nō vr ibi nālis cognatio. rñdeo ſic qꝛ quibᵘ agnaſcit ꝛ cognaſcit ff.e.l.i.§.cognationē.

Eos etiā. Trāſuerſales p lineā femininā ꝛ liberi i alteriᵘ familia adoptiua exiſtētes vocāt ēt iſto oꝛdie.h.d.

Hl. Liberi adoptiui qñ ſūt i adoptiua familia. ad ſucceſſionē naturaliū pentū vocant p vñ cognati.vt.ſ.d hr.ab inte. §.admonēdi. Add.ſʒ dic hodie imutatū vt ibi hr.ꝛ ibi dixi. p.l. pe.C.d.adop. Et nō ex iſto.§. cū glo.ꝙ p filiū ex adoptōe lʒ ſit de iure ciuili tñ ꝯhit cognatio. qꝛ vocant p vñ cognati p ptoꝛē Et vide hic p do.ang. qualr inter iſtos ſit ſucceſſio.

Vulgo queſitos. Vulgo queſitᵘ nō hʒ agnatōeʒ ſʒ cognationē.iō ſuccedit mr̄i ꝛ aliis ex ſua linea deſcēdētibᵘ iſto oꝛdine.h.d.

Add.nō ꝙ vulgo q̄ſitᵘ nō dr hr̄e prem.d quo.ſ.ti.i.§.nouiſſime. Itē nō ꝙ vulgo queſiti ex eadē matre ſūt iuicē ꝯgnati. Itē nō ꝙ licʒ vulgo queſiti nō aditant de iure ciuili ad ſucceſſionē vt.l.hac parte.ff.vñ cog.tñ admittunt de iure ptoꝛio inter ſe. ꝛ ſic opus ē vt infra annū vel infra centum dies agnoſcāt bonoꝝ poſ.alias excluderent vt.l.ii.§. dies.ꝛ.§.largius.ff.quis oꝛd. in bo.poſ.ſue in glo.itaqꝫ in prin. ibi inter ſe. Itē nō ꝙ plures filii vulgo queſiti ex eadem matre dicunt frēs vterini.ꝛ iure cognatōis ad inuicē ſuccedūt.qd ē verū qñ ſunt nati ex eadē matre.ſecus ſi ex diuerſis matribus cōcubis ex eodē tñ patre nati ſunt. qꝛ iuicem nō ſuccedūt nec ēt cognatis prīs ēt ſi legitiment per principem.vt eſt glo.ſingu.in.d.l.hac parte.ff.vñ cogna.

Hl. Itaqꝫ oibus iſtis.ſ. vulgo queſitis inter ſe ꝛ cuʒ matre competit bo. poſ. vñ cognati .vt.ff.vñ cog.l.hac pte.

Hoc loco. Agnati vſque ad decimū gradū cognati vſqꝫ ad ſextū gradū ſuccedūt excluſo filio ꝯſobrini ꝛ conſobꝛine. hoc dicit.

Add. Nota tex.ibi ſi decimo gradu ſit quia eſt melioꝛ tex. qui ſit quod agnati ſuccedunt vſque ad decimum gradum de iure ciuili ꝛ de iure pretoꝛio. Item nō ꝙ cognati d iure ciuili nullo modo cognoſcebantur. ſed de iure pretoꝛio ſuccedunt vſqꝫ ad ſextū gradum.

Glo· Iste.§.cōis ē ad totuz istū titulū.ꝛ illū.s.de le.ag.suc.li.s.ti.i.§.fi. Uidetur ꝙ tā agnati q̄ȝ cognati vsqȝ ad quintū tm̄ vocēt.vt.ff.d ve/te.mi.suc.l.ii.§.fin. Et sic vr̄ ꝯ hūc tex᷑ Sȝ᷑ru.illa i castrēsib⁹ loquit᷑ hic i aliis. Et rō ē q꞉ ius priuilegiata nō extēdit᷑ tm̄ sicut ius cōe. Quāuis pretoꝛ ceteris co/gnat̄ deferat successionē vsqȝ ad vi.gradū.tm̄ descēdētib⁹ ex sobrino ꝛ sobrina.i.ex filiis duoꝝ fratrū defert vsqȝ ad septimū gra/dū. Sȝ quare exēplificat d istis cū tm̄ multi sint q vocēt᷑ vsqȝ ad septimū gradū.vt.j.ti.i.§.sexto gradu.rn̄. q꞉ hi respiciūt iferius lineā trāsuersalē.alii oēs supius vt ar.ff.vn.lib.l.scripto.i fi. Sȝ an hodie iste.§.corrigat᷑ p auct. de here.ab ite.§.i.vbi nulla iter agnatos ꝛ cognatos dr̄ia fit. Et lȝ. P.dixerit oēs i ifinitū succe/dere.ꝛ sic corrigi qd hic dicit᷑ nō oēs vsqȝ i ifinitū vocam⁹. Sȝ dicimus fieri successiōes vsqȝ ad decimū gradū.ꝛ sic trahim⁹ cognatos ad agnatos ꝛ nō ecōtra.cum extēdere successiōes debeam⁹.vt j.de bo.pos.§.adhuc. Sed vr̄ ꝯ C.de pac.l.lege.ꝛ i auct.de nup. §.deinceps.vbi maioꝛ numerus trahit᷑ ad minorē. So.fm Jo. fa.pōt dici ꝙ ibi maioꝛ trahit᷑ ad minorē q꞉ ꝯstat ptes i hoc ꝯuenis se ꝛ de maiori nō cōstat.hic autez satis ꝯstat de mēte legis ꝙ āpliarē vult iura cognatoꝝ i successione. Et vocam⁹ cognatos ltios. q꞉ vocati p quācūqȝ legē sūt legitimi.vt.s.e.i pri.ꝛ lex hodie vo/cat cognatos ꝛ agnatos.ꝯstat ergo eos foꝛe legitios.ꝛ sic tāquaȝ legitimi succedere dēbere vsqȝ ad decimū gradū. Additio. Nō ꝙ i iurꝫ feudali vsqȝ ad.vii.gradū vocam⁹.vt i ti.q feu.da.pos.§.h quoqȝ.ꝛ de suc.feu.§.hec rō. In iure vero pꝛonat⁹ vsqȝ ad qntuȝ j.d suc.lib.§.sȝ nr̄a. Ultio nota ex glo.ꝙ qn̄ ꝯcurrūt due psone. vna priuilegiata ꝛ alia nō priuilegiata.priuilegiata trahit ad se nō priuilegiatā nō ecōtra.qd nō.q꞉ fauores sūt āpliādi.vt in.c.odia. de reg.iur.in.vi.

De gradibus cogna.

Additio. Qui i succedēdo ad/mittit᷑ q ē primioꝛ i gradu.vt ergo ꝯpꝛehēdat᷑ quarto gradu qs sit.ponit᷑ hic titulus.

De loco.

h Dis agnatio ē infra aut supꝛa aut ex trāsuerso ꝛ supioꝛ ꝛ iferioꝛ icipit a primo gradu.ex trāsuerso vo a scdo h.d Add. Nō ꝙ agnatio ē genus diuisuȝ i tres gradus.s.ascē/dētiū descēdētiū ꝛ collateralium. Et quid sit gradus ponit glo.j. co.§.hactenus.

Gl· Necessariū ē hic tractare d gradib⁹ pp h'ditates q̄ p gradus dferūt᷑.ꝛ tutelas.ꝛ pp testionia nō dicēda.vt.s.sciamus

vsqz ad quē gradū ꝯsanguitat̄ cō iuncti repellant̄ a testionio. vt. ff. e. l. iurecōsult⁹. Additio. Nō pꝛio ꝙ pentes ⁊ liberi iter se non sūt idonei testes. nec volētes ad/mittunt̄. nec ēt iuiti cogi pn̄t. vt l. parētes. C. ð testi. siue sint i potestate siue emācipati. vt ibi nō. gl. Fraē aūt si fuit rogat⁹ a testatoꝛe i testō pōt ⁊ ðz vt. l. qui testō §. ꝑ cōtrariuz. ff. de testa. Et filr pōt i actu iter viuos. si ab vtraqz pte fuit rogat⁹. vt nō. gl. i. l. in/uiti. ff. de testi. ⁊ i auct. de testi. §. ⁊ lz i fi. gl. ⁊ sic pōt de illo i iudi/cio testificari. Aut nō ē rogat⁹ ⁊ tūc aut ē ꝓduct⁹ ꝯ frēz. ⁊ pōt etiā ꝓ fratre testificari qꝛ psona eius ē appꝛobata ꝑ ꝓducētē. vt. C. de testib⁹. l. si qs testib⁹. Et idē si ē ꝓduct⁹ ꝑ iudicē iquirētē. vt nō. Bar. in. l. ii. §. si publico. ff. de adul. de aliis vide Ange. Et supioꝛ qdē ⁊ inferioꝛ cognatio a pꝛio gradu icip. at ea q̄ ex trans/uerso numerat̄ a scðo icipit. Jō linea trāsuersalis icipit a scðo gradu nō a pꝛio. qꝛ cuz ego ⁊ pr̄ sim⁹ i vno gradu. ⁊ ipse pr̄ fri meo in alio. sum⁹ ergo i duob⁹ gradib⁹ ego cū frē. facto ascēsu ad patrez q̄si ad quēdā gradū. vt. ff. e. l. iu/riscōsult⁹. §. gradus. sz nullus ex trāsuerso ꝓximioꝛ frē iuenit̄. er/go nō pōt iueniri pꝛim⁹ gradus a latere. vt hic. ⁊. ff. e. l. i. i pꝛicip.

Add. Sciēdū ē ꝙ gradus nō pōt dici nisi ascēdēdo. qꝛ i plano nō est gradus. igit̄ vbi vis scire. quoto gradu qs sit ex trāsuerso. oꝫ ꝙ icipias ascēdere a psona a q̄ ꝯputas vsus psonā ex q̄ descēde/re. vbi gr̄a sūt duo frēs. int̄ quos nō ē gradus qꝛ i eadē linea ⁊ pla/na sūt. ergo ascēde ð vno filio ad pr̄ez ⁊ ē vn⁹ gradus. ⁊ ðscēde ad aliū filiū. ⁊ ē scðs gradus ⁊ sic hi duo filii sūt i scðo gradu. ⁊ ita cō/puta de his i collateralib⁹. Sz fz ius canonicū nō ascēdūt ad stipi/tē. imo ꝑ salt⁹ ⁊ ꝑ lineā planā fa/ciūt ꝯputationē. vt nō. gl. ⁊ oēs doc. i. l. fi. C. ð suc. edic. ⁊ nō. gl. ⁊ ibi dicā i. §. hacten⁹. j. e. Pr̄ ē mihi i pꝛimo gradu ⁊ iter me ⁊ ipz tātū vnū gradū facim⁹ ad si/militudinē fenestre. nā due colū/ne ex laterib⁹ vnā faciūt fenestrā. ⁊ tertia adiecta facit aliā. ⁊ ita in gradu. psona adiecta ēt vna dein ceps facit gradū. vt. j. e. §. hacte/nus. Add. Nō ⁊ tenemēti istā gl. ꝙ due psone pr̄ie faciūt vnum graduz. quo pꝛio gradu facto ex duab⁹ psonis. vna q̄qz psona sola q̄ postea adiūgit̄. facit aliuz gra/dū ad silitudinē fenestre qꝛ ad ꝑ/ficiēdū vnā fenestraz requirunt̄ due colūne vt s̄. qð nō. Filii q̄ lz mlti sint. oēs pr̄i sūt i pꝛio int̄ se aūt i scðo. ff. e. l. iuriscōsult⁹. §. trāseam⁹. ⁊ ex linea trāsuersali ne mo i pꝛio gradu iueniat̄. Nō caute ꝙ ēt illi qui sūt ex trāsuer/so diuidūt̄ i supioꝛē ⁊ iferioꝛē li/neā. ⁊ sic repics i sequētib⁹ gradi bus ⁊ q̄nqz i parētib⁹. vt. j. e. §. iiii. Sūt patrui patris fratres

amiteqȝ sorores. Frater auūcu/lus. soror ē matertera matris.

Quarto. Qui distat a stipite p tres psonas vel gradus tā i linea ascēdēti ꝙ descēdēti directo ē i quarto gradu sȝ i linea trāsuersali si di/stat p duas psonas. h. d. Add. Nō ibi fratris sororisqȝ nepos ꝙ satis vr hic pbari ꝙ nō tm ex filio quo ad auū dr nepos. sȝ ēt fi/lius fris dr quo ad patruū nepos Sȝ nō. ꝙ sȝ Hy. filius filii p/prie dr nepos. ⁊ natus ex frē vel sorore iproprie. ⁊ dicit hoc pbari p tex. in. quarto gradu. i. l. iuris. cōsul. de gradi. ⁊. ff. de verb. sig. l. liberoꝝ. Et iō dicit ꝙ i statutis appellatiōe nepotis nō cōtinetur ne pos trāsuersalis. d h vide Ang. hic. Nō ēt ꝙ i linea trāsuersa li ē repire ascēdētes ⁊ descēdētes ⁊ iō frater auie ⁊ nepos fris. qr sūt i eodē gradu piter dicūtur supior ⁊ iferior trāsuersales. Nō ibi ꝯsobrinos ꝙ cōsobrini pprie di/cuntur nati ex duab sororib. sed nati ex duob frib dicūtur patrue les qd nota p statutis que debent pprie itelligi.

Gl. Qui mei patrui ē patru mihi erit magn patruus ⁊ qui mee matris auūculus mihi erit magnus auūculus. Sed qd si erat patru mris mee vel auū/culus mei pris. rn. Jo. oē illum eē mihi patruū vel auūculū ma/gnū q ē meo pri vel mri simplex vt. ff. e. l. iuriscōsult. §. patruus ⁊. C. d suc. edic. l. i. Dicit tm gl. Sed respō. contra.

Quinto. Atauus ⁊ ab nepos ⁊ alie psone hic enumerate sunt i qnto gradu. h. d. prio. Et tritauus ⁊ alie psone hic enumerate sūt i se/xto gradu. h. d. scdo. Additio. Nō ꝙ i ascēdētib pentes pprie dicūtur vsqȝ ad tritauū. ⁊ abinde su pra appellantur maiores. Et filii li beri vsqȝ ad trinepotē ⁊ in. j. ap pellātur posteri. Aduerte tm ꝙ si cōcessum fuerit aliqd ticio ⁊ suis posteris nō itelligunt descēden/tes ex femia sȝ ex masculo tm. vt est tex. in. l. i. in fi. ff. de iure imu. dic vt ibi per Bar.

Gl. Propior sobrin. dr fili us sobrini. ⁊ ppior sobri na filia sobrini.

Hactenus. Unica persona adiecta alteri psone p carnis p/pagationē facit gradū tā i cogna tis ꝙ i agnatis. h. d. Add. Nō ibi generata psona ꝙ ad pficiēdū gradū primo opus ē. vt post sti/pitē generetur psona filii vel nepo tis ⁊ sic de singulis. vt fiat gra/dus vt ēt dictū ē. s.

Gl. Generata psona adiecta facit gradū hoc verū ē si vna ab vna. nō aūt si ples ab vna qr oēs ille faciūt solū vnū gradū vt. ff. e. l. iuriscōsul. §. trāseam.

In directo stipite inter nos ⁊ canones nō ē dria si in transuer/salibus. quē nos dicim i scdo ipi

dicūt i primo ꝛ quē nos in quar/
to ipi i scdo. ꝛ sic de singulis. vt i
decret. xxxv. q. v. c. ii. Et fuit eo
rū ꝯsideratio bōa pp mrīmonia
nrā ēt bona ,pp̄ter hereditates q̄
p gradus ōferūt. vt. j. de bo. po.
§. quos aūt. ꝛ. ff. e. l. iuriscōsult⁹.
i pri. Hic pōt colligi diffinitō
gradus vt dicat. gradus ē nume
ratio singulaꝝ psonaꝝ cognatiō
ne vel affinitate sibi cōiūctarum
quoto gradu vna psōa distat ab
altera optie idicās. Dict⁹ quasi
lapideus gradus. ff. ea. l. iuriscō/
sult⁹. §. gradus. Addi. Sȝ doc.
dicūt ꝙ gl. diffinit idē p idē. s. vt
gradus cadat i diffinitōe gradus
qđ ē absurdū. Sil'e dicim⁹ qñ te
stis reddit rōeȝ sui dicti p idē di
ctū qꝛ rō dȝ eē diuersa a dicto. vt
nō. glo. i. l. fi. ff. de of. ,pcur. cesa.
ꝛ i. l. i. ff. de excep. Vñ canoniste
ꝯsueuere diffinire altero de duo
bus mōis vȝ. Gradus ē distātia
vni⁹ psone ab alia i linea ꝯsāgui
nitatis. Vel gradus ē habitudo
distantiū psonaꝝ qua cognoscit
quota agnatiōis vel cognatiōis
vel affinitat distātia ꝛ vtraqȝ est
bona. Qꝛ vltra trinepotē ꝛ tri/
tauū vocabula spālia nō iueniūt
sȝ supiores ꝛ iferiores vocāt. vt
ff. e. li. §. fi. pētes. ꝛ qꝛ sunt plura
negocia ꝙ̄ vocabula. vt. ff. de p̄.
ver. l. iiii. Addi. Gl. dicit ꝙ
decretiste al'r hic dicunt. Nō vt
s̄. dictū ē. decretiste dicūt al'r so/
lū i collaterali linea. nō aūt i di/
recta. Si vis ergo scire de duo/
bus agnat. quoto gradu distant
ō iur̄ ciuili. Incipe ergo ab vno
ꝛ cōputa ab illo descendendō ad
psonā mediā ex qua oēs descen/
dunt. ꝛ postea descende ab illa vs
qȝ aliā ad quāuis cōputare ꝛ ap/
parebit quoto gradu sit. Sȝ de
iure canonica icipias a psona ex
qua descendunt psone de quoꝝ
gradu agit. verbigratia vis scire
quoto gradu sint filii duoꝝ fra
trū. de iure canonico. incipe ab
auo. ꝛ fac vnū gradū ad filium.
ꝛ de filio ad aliū nepotē ex alio
frē. qui simil'r est in scđo gradu.
vnde quoto gradu. quilibet di/
stat a stipite tali gradu sunt iter
se. remotioꝛ addit gradū. d. c. ad
sedeȝ. xxxv. q. i.

De seruili cognatione.

i Llud certuȝ ē. Cognatio ser
uilis. i. q̄ habuit ori
ginem i seruitute nō
considerabat olim. Hodie ve/
ro secus. inter patrem ꝛ filios. ꝛ
fratres ꝛ sorores. hoc dicit.

Additio. Nota ꝙ inter ser/
uum ꝛ liberam ꝛ ecōtra. nō ꝯtra
hitur matrimonium de iure ci/
uili. vt. l. cum ancilla. C. de icest.
nup. Sed secus de iure canoni/
co. vt extra de coniu. ser. per to.
Item nota ꝙ filii naturales na
ti in seruitute. postea liberi facti

succedũt ⁊ patri ⁊ matri isolidũ ꝫ alii naturales alr̄ succedãt. vt l.i.C.ď na.li. Jtē nõ ibi ſꝫ ēt alterũ in alterius ⁊c. ꝙ frēs naturales nati i seruitute postea liberi facti succedũt ad inicē ⁊ hñt ius succedēdi iure cognatõis qđ ē singulare. ⁊ nõ tm̃ succedũt sibi ad inicē ſꝫ ēt hñt ius cognatõis cum aliis frĩbus natis ex ltĩmo matrimonio. Et sic ēt nõ ꝙ tales naturales succedũt matri ⁊ patri si sũt soli. siue sint ēt vna cũ aliis filiis ltĩmis ⁊ naturalib⁹. ⁊ ẟci frēs legitimi ⁊ nãles succedũt eis. qđ ñ ē alibi. de quo dic vt dixi. s̃. de suc. cog. §. vulgo quesitos. ange. Jtē nõ ꝙ nat⁹ s̄uus ⁊ manumissus succedit ad silitudinē eoꝝ q ex iustis nuptiis ꝑcreati sũt.

Glo. Seru⁹ nõ vocat̄ aliq̃ ꝑte edicti pretoris ad successionē ēt manumissus. sunt eim quatuoꝛ ꝑtes edicti succedēdi ab intes. ⁊ i nullo istoꝝ hr̄ s̄uilis cognatio. vt. ff. quis oꝛ. i bo. pos. ser. l. i. Et nec aliqua alia lege vocant̄. vt. s. ipse succedat l'ei succedat̄. vt. C. cõia. ď suc. l. s̄u⁹. nisi in tribus casibus. vt. C. ad silla. l. pe. ⁊. C. de suis ⁊ le. l. apđ hostes. ⁊. C. ad oꝛphi. l. fi.

Nec s̄uilis cognatio nll'a antiqua lege ꝯsiderabat̄. nimiꝝ ergo si nec ꝑ ꝑtoꝛē. ſꝫ ista rõ ñ vr̄ bõa q2 ꝑtoꝛ magis ituebat̄ cãꝫ nãleꝫ ergo poti⁹ ďbebat ꝯ̄are talē cognationē ꝙ̄ ius cile. vt. s̃. ď here. ab itc. §. emãcipati. ſꝫ dic ꝙ talis cognatio nullo iure ꝯ̄abat̄ non solũ quo ad successiõꝫ ſꝫ nec quo ad tutelã ⁊ filia. ſꝫ solũ ꝯ̄abatur quo ad ꝓhibitõꝫ nuptiarũ. vt. s̃. ď nup. §. illud. ⁊. ff. ď ri. nup. l. adoptiuũ. §. s̄uiles. Et dñs ēt ex sui ꝑsona nõ succedit cognat̃ s̄ui vt hic dr̄. Add. secus ē i monasterio. q2 ꝫ monachus ē icapax q2 moꝛtuus mũdo. tm̃ monasteriuꝫ ex sui ꝑsona succedit. qui monacus ē a patre instituēdus l'exheredãdus ⁊ cognat̃ succedit. vt. l. ďo nobis. i prin. C. de epi. ⁊ cle.

Filii nati i s̄uitute ⁊ manumissi veniũt ad succõꝫ parẽtũ. istud tm̃ nõ hꝫ locũ i libero hoie facto s̄uo. ꝑp venũdationē ad precium ꝑticipãdũ qui ꝫ manumittat̄ nõ tm̃ venit ad succõꝫ. vt. ff. vn. cog. l. is qui ꝑ. ⁊. s̃. de capi. di. §. qđ aũt. q2 i tali casu ē qđ sibi iputet̄ nec ēt talis hodie succedit nãli cã ispecta. vt. C. de le. hr̄. aut̃. i successiõe. q2 ꝑtoꝛ nãlē cãm ituebat̄ ⁊ tm̃ nõ vocabat eũ vt dictũ ē. ſꝫ vr̄ ꝑ. C. de suis ⁊ le. l. ex libera ſꝫ rñdet̄ ꝙ hic nouũ ius. Add. sed hec so. repꝛobat̄. vel dicit gl. rñdet̄ ꝙ ibi nec erat m̃rimoniũ de facto. Uel tertio rñdet gl. ibi loquit̄ quo ad honoꝛes hic quo ad successionem.

Additio. Nota glo. que semper allegatur quod spurius non sequitur conditionem prĩs quo ad dignitates. Et idem nõt bar. ⁊ Bald. in. l. fi. C. de verb. sig.

spuri⁹ nō legitimat̄ p subsequēs mr̄imoniū. Ita refert Cy. in. l. paulus. ff. de sta. ho. fuisse deter/minatū in quodā nobili de vbal dis. Isti liberi de quib⁹ hic n̄ solū pentibus succedūt s3 ēt alter alteri. i. pentes liberis ⁊ econtra. excluso patrono ⁊ hoc fm oēs. ⁊ ēt fm aliquos frater liber p̄fert p̄rono. s3 Jo. ꝯ p̄fert ei3 p̄ronu3 fratri. vt. ff. de bo. lib. l. liberto. ⁊ de suis ⁊ leg. l. intestato. ⁊. j. ti. i. §. fin autem.

Repetitis. In suc/cessioni/b⁹ ab itestato. p̄io vocant̄ sui he redes. ⁊ hi qui iter suos nominā tur. qui ēt remotiori gradu ꝯsti/tuti p̄cedāt oēs descēdētes vl' col laterales ēt p̄ximiores. h. d.

Additio. Nō φ prima cā ē li/nee directe inferioris. q2 qu āuis sit i remotiori gradu. tn̄ prefert̄ oībus ascēdentib⁹ quāuis sint in p̄ximiori gradu. Et ē rō q: ma/gis ē debita descēdentib⁹ φ̄ ascē dentib⁹. vt. l. nā ⁊ si parētib⁹. ff. de inoffi. test. q2 amor descendit nō ascēdit. vt. l. liberoꝝ. §. i. ff. de ver. sig. Itē nō φ iustū ē post ca sus spālius enumeratos ponere ex dict̄ casibus vnā cōclusionem siue vnā regulā gnālē. fa. l. si ser uus seruu3. §. inquit lex. ff. ad. l. aquil. Itē nō φ nō semp ē bona ꝯña. Sū in p̄ximiori gradu co/gnatiōis. ergo pri⁹ debeo vocari ad successiō3. Itē nō φ l3 emāci pat⁹ nō sit su⁹ h̄ēs de iure ciuili tn̄ de iure p̄torio loco suoꝝ h̄ꝫ. vt hic. ⁊. d. §. si emācipati. Ite3 nō φ ita admittit̄ nepos ⁊ p̄ne/pos ex filia. sicut ex filio. ⁊ p̄ne/pos ex filia excludit oēs ascēden tes ⁊ collaterales illius cui succe dit. ēt si veniret ex parte patris quod nō.

Hi. Hic. §. cōis ē ad oēs ti/tulos i hoc t̄tio libro po sitos. ⁊ ide3 i seq. p̄ri. §. sic. ⁊. s. de suc. cog. §. vlti. ⁊ ad orfi. §. fi.

Inter suos h̄ēdes hodie nu/merāt̄ emācipati ⁊ traditi curie. vt. s. de here. ab intest. §. i. ⁊. §. emancipati.

Amotis quoq3. Post suos vocāt̄ agnati. ⁊ post agnatos vocant̄ cognati p̄ximi except̄ frib⁹ ⁊ sororib⁹ emācipat̄ q̄ l3 cognati sint. tn̄ ceteros agna tos vlterioris gradus excludūt. h. d. Additio. Nō φ qui pa/tit̄ capit̄ diminutionē ēt mini/mā n̄ dr̄ h̄ere itegrū statū. ⁊ gra dū agnatiōis. ⁊ sic agnatio ledit̄ ex capit̄ diminutōe. Itē nō φ il la regula qui prior ē gradu pori or ē iure nō h3 locū. qn̄ ē linea i/ferior directa ⁊ cōcurrat cū supe riorib⁹ ⁊ trāsuersalib⁹. Amot̄ quoq3 suis h̄ēdib⁹ ⁊ quos inter suos vocari dixim⁹. s. emācipat̄. agnat⁹ q itegrū ius h3 agnatōis ēt si lōgissimo gradu sit. plerūq3 potior h̄ētur φ̄ p̄ximior cognat⁹ Gl. dicit plerūq3 pp frē3 ⁊ soro rem emācipatos. vt. j. e. ibi exce/

ptis. Itẽ pp quosdã cognatos q
vocant̃ vt agnati. vt. s̃. de le. ag.
suc. §. hoc ẽt Itẽ pp prẽz q filiũ
emãcipauit ꝯcta fidutia. vt. s̃. de
leg. ag. suc. §. fi. Totiẽs igit̃
diximus aut potiorẽ hẽri eũ. q
ꝓximiorẽ gradũ cognatiõis obti
net aut pariter vocari eos q cogna
ti sũt. quotiẽs neqȝ suorũ hrẽdum
iure. quiqȝ it⁹ suos hrẽdes sũt. ne
qȝ agnatiõis iure aliquis ꝑferri
debeat. sȝ ea que tradidim⁹. exce
ptis fratre ꝛ sorore q ad successio
nẽ fratrũ vel sororũ vocãt̃. q ꝛ si
capite diminuti sũt. tñ ꝑferunt̃
ceteris vlterioris gradus agnatı.
Hl. Nõ regulam bonã. vt ꝛ
C. cõia de suc. l. auũculo.
ꝛ. C. vñ lib. l. ii. Et ad ei⁹ euidẽ/
tiã. nõ tres eẽ ordines succedẽdi.
s. iferiores ꝛ supiores. ꝛ ex latere
veniẽtes. vt i auct. de here. ab i/
te. i pri. Prio descẽdẽtes i ifini/
tũ vocant̃. vt. s̃. de here. ab ite.
§. i. His cessantib⁹ vocant̃ ascẽ
dẽtes. prio pr̃ ꝛ mr̃. scdo auus ꝛ
auia. ꝛ sic deinceps. sic tñ vt frẽs
ex vtroqȝ parẽte defũcto ꝯiuncti
cũ his supiorib⁹ vocant̃. Lȝ q/
dã dicãt cũ pr̃e ꝛ mr̃e tantũ eos
vocari. ꝛ alios iferiores p frẽs ex
cludi. ꝛ p nobis ẽ auct. de here. q
ad ite. si vero cuȝ descẽdentib⁹. ꝛ
ff. de suis ꝛ le. l. ii. §. hrẽditas. Su
periorib⁹ cessantib⁹ prio fieri ex
vtroqȝ pente ꝛ soror ꝛ eorũ filii.
scdo ex altero tñ ꝛ eorũ filii. ter/
tio casu hec regula obtinet. vt q
potior ẽ i gradu ꝛc̃. vt hic. ꝛ i au/
ctẽ. de here. ab ite. §. reliq. ꝛ. §. si
vo neqȝ frat. ꝛ i auct. vt fra. ꝛ filii
§. i.

De successione libertoꝝ.

Additio. Supra tractauit in/
sti. principalr̃ de bonis igenuorũ
vȝ a pricipio tertii libri vsqȝ huc.
ꝛ qualr̃ succedat̃ igenu⁹ iure san
guinis ꝛ iure ciuili cognationis.
Sȝ qꝛ qñqȝ alio iure succedit̃ li/
bertoꝝ. ꝛ quedã spãlia i successio
ne libertoꝝ obseruant̃. idcirco d̃
hac successione vȝ libertorũ hic
tractare intendit.

n Unc d li
bertoꝝ. Oliȝ pr̃onus
hẽbat ex lege. xii. tab.
ius i bonis liberti solũ ab itesta/
to nullo suo hrẽde relicto. sȝ iure
ꝑtorio hȝ dimidiã ꝯ testm. nullo
suo hrẽde statuto. sȝ ẽt ab itestato
relicto filio adoptiuo. h. d. Ad/
ditio. Nõ qꝛ ex lege. xii. tab. pro/
nus poterat ꝑteriri a suo liberto
Itẽ nõ qꝛ plus iuris vr̃ hẽre fili
us naturalis ꝛ legitim⁹. q̃ legiti/
mus tñ ad excludẽdũ pr̃onum.
Itẽ nõ ibi dabat̃ pr̃ono ꝯ tab.
testamẽti ptis dimidie bonorum
pos. qꝛ ꝯtab. q̃ dabat̃ pr̃ono. nõ i
totũ sȝ ꝓ pte testm̃ rũpebat. licet
alie ꝯtab. q̃ dant̃ i igenuoꝝ te/
stamẽti rũpãt i totuȝ. vt. l. illõ. §.
i. cũ ibi nõ. ff. de contratab.
Prodesse. Per le/
gẽ papiã
ipe pr̃on⁹ vocabat̃ simul ad suc/

cessionē liberti cū filiis ꝑ virili. nisi tres vel plures fuerint liberti vel libert⁹ min⁹ cētū aureis habeat i bonis siue decesserit ab itestato siue ꝯdito testō.h.d. Additio. Nō ꝙ cert⁹numer⁹libero rū excludebat pronū. ⁊ ad istum numeꝝ ꝑficiēdū sufficiebat.siue filii essent i ptāte siue emācipati siue ēt i adoptionē dati. Istud ēt ē qn̄ qs pp numeꝝ liberoꝝ vult euitare tutelā.vt.l.ii.§.i.ff.ð excu.tu. Itē nō ꝙ ita ꝯputaꝝ i numero liberoꝝ ad excludēdū patronū pterit⁹ dūmō ꝯsecut⁹fuerit ꝯtab.sicut si eēt istitut⁹. Et ē rō q₂ si itērauit ꝯtab.ita ē hrs ð iure ptorio sicut ille istitut⁹ ð iure ciuili.ff.de ꝯta.l.i.i pri. Item nō ꝙ exheredat⁹fili⁹nō ꝯputaꝝ i numero liberoꝝ q₂ vt dicit gl.ipe hr̄ ꝑ mortuo.fa.l.i.§.pe.ꝑ bar. ff.de ꝯtab.ac ēt q₂ ipe nō pōt itētare ꝯtab.vt.l.nō putauit.i pric. ff.de contrata.

Hl. Exhr̄dati hēnꝝ ꝑ mortuis.ff.de ꝯiū.cū emā.li.l. s₃ si pron⁹.nec a iur̄ ciuili respiciunꝝ.vt i auct.ð hr̄.⁊ fal.§.exheredatos. Additio. Fa.hec glo. ad.q.si sūt qnq₃ filii quattuor isti tuti ⁊ vn⁹ exhr̄dat⁹ quāta ē eoꝝ ltia.an exhr̄dat⁹ ꝯputeꝝ i numero dictoꝝ filioꝝ vt faciat augeri ltiam fratrū. Et ꝯcludūt doc.ꝙ tal'exhr̄dat⁹ꝑdest frib⁹.ita ꝙ d₃ ꝯputari i numero liberoꝝ vt fratres hēant dimidiā toti⁹.ita dicit Guil.i auct.nouissima.C.de iof. test.q₂ vt voluit Bar.i.l.p₂ filiū.ff.de ioff.tes.exheredat⁹ non hr̄ ꝑ mortuo qn̄ hēm⁹tractare ð portiōe sua cui accrescat.

S₃ nostra. Hodie si libert⁹ h₃ min⁹ ꝙ̄ cētū aureos i bonis.⁊ fuerit testat⁹ patron⁹ excludiꝝ.si aūt testat⁹ nō fuerit ei succedit in totū nō extātib⁹ liberis. Si vero vltra cētū aureos habuerit patronus a liberis excludiꝝ.liberis vero nō extātib⁹ succedit i totu₃ ab itestato.s₃ facto testō pronus h₃ tertiā sine onere.h.d. Additio. Nō ibi iterptati sum⁹ ꝙ ille qui imutat aliqð ius dr̄ istud ius iterptari.q₂ plib⁹ modis dr̄ quis iterptari.vt nō.gl.i.l.i.§.q op⁹ ff.ad tertul. Itē nō ꝙ pron⁹maius h₃ i bonis liberti qn̄ decedit ab itestato pp fauorē testi. vt.l.i. C.de.s.s.ec. Itē nō ibi repellaꝝ ꝙ sicut qn̄ p₂ relinqt min⁹legitia filio lex supplet. vt.l.sancim⁹.in pri.C.de ioffi.tes.⁊ fili⁹ pōt agere ad supplemētū ltie.l.oino.C. de ioffi.tes.ita ⁊ i prono qn̄ min⁹ ltia sibi p libertū relinqꝝ poterit agere ad supplemētū ⁊ nō ꝯtabulare testm̄ liberti. Itē nō ꝙ sicut legitia filii hodie ē tertia vt auct. nouissima.de iof.test. Et eodem mō dr̄ i gl.ibi de ltia pentū.ita ēt ltia pronoꝝ est tertia vt hic.⁊ d₃ eē sin̄ onere sic ltia filii.vt.l.qm̄ i pronib⁹.C.ð iof.tes.⁊ hic. It nō ꝙ l₃ aliqs ꝯtabulās testm̄ pstat legata ꝯiūctipsonis.vt.l.⁊ ꝯtra.ff.

ð vul. ⁊ pu. ⁊ ibi glo. tñ patronus rupto testõ p ɔtrata nõ tenetur ad aliqua legata. q2 ipse nõ cõseq tur nisi ltimaȝ suaȝ quã dȝ hře si/ ne onere.

Sl. Nõ ꝙ pdest pauptas fi/ lio liberti. sic ⁊ al'.C. de epis. ⁊ cle.l.siquis.§. finaũt.

Sicut patrõn⁹ excludit̃ p fili os liberti. ita ẽt p pentes morien te filio. vt.s̃.ti.i. de ser. cog.i fi. Si filii liberti p̃tereant̃ a matre vel auo materno. q2 p̃teritio illo rũ habet̃ p exheredatõe qñ iusta cã ingratitudis itercessit ex. xiiii. enumeratis in auẽ. vt cũ de app. co.§.cãs. quo cãu nullo iuꝛ agũt vt in auẽ. de imen. do.§.fi.

Quid aũt si filiũ emãcipatũ pať p̃tereat sine cã. vñ ɔ̃tab. hȝ nõ ãt querelã. an vř admitti patronus Rñ. ꝙ nõ q2 hic large accipit̃ ɔ̃ tab. querelã inofficiosi. vt ẽt ɔti/ tineat ɔ̃tab. Add. Et sic nõ fi/ liũ emancipatũ sine cã p̃teritum solũ posse ɔ̃tabulare q2 vt nõ.gl. in.l.gallus.§. ⁊ quid si tm̃. ⁊ ibi doc.ff.ð lib. ⁊ pos. ẽ sublata dria emãcipatõis ⁊ přie ptãtis ex te/ stõ nõ aũt ab intesta. Preter hoc ius succedẽdi qð defert̃ pa/ tronis de quo hic ẽ. ⁊ alið ius pa tronat⁹. pꝛio vt nõ vocet̃ ab eo i ius sine venia. vt.C. de i ius vo. l.ii. Itẽ vt alat eũ. vt de li.ag.l. siqs a liberis.§.solẽt. Itẽ vt tur pẽ actionẽ vel exceptõem ɔ̃ eũ ñ pponat. vt.ff. de ex. do.l. apud cellum.§.aduersus. ⁊.ff.ð obseq. l.honoꝛi. ⁊.l.parens. Itẽ vt pos sit eũ in seruitutẽ reuocare. vt in auẽ. vt lib. dece.§.i.col.ii. Item vbi eũ inuenerit faciat ei reueren tiã. vt.ff. de in ius vo.l.generalř Et hec iura multẽ mõis pduntur Pꝛio si patronus remiserit. vt i auẽ. vt li. dece.§.illud. Itẽ si cõ pulit libertum iurare ne accipiat vxoꝛẽ vel libertã ne nubat.ff. de iurepa. qui ɔ̃ legem. ⁊.l.adigere. Itẽ si denegat ei alimenta. vt.ff. de bo.li.l.si přon⁹. Itẽ ppť ẽtie ptis ɔcessionẽ. vt hic. ⁊.ff. de bo. li.l.ẽt.§.totiẽs. Itẽ si alteruter eoꝛũ relegat⁹ fuerit vel depoꝛta/ tus.ff.ð iure pa.l.siue. Itẽ si na talib⁹ restitut⁹ ẽ libert⁹. vt.ff. ð bo.li.l.ẽt.§.i. Itẽ si mercedẽ p futuris operis ab inuito liberto extoꝛsit. vt.ff.de ag.li.l.siquis.§. siquis. Itẽ si libertus dñi moꝛtẽ nõ iudicauerit.ff. de iuř pa.l. pe. Itẽ si eũ capite accusauerit.ff. de bo.li.l.qui cũ malo. Itẽ si non suis nũmis ẽptus ẽ. vel a pꝛinci/ pe factionẽ liberã testi ipetrauit. ff. de bo.lib.l.ẽt.§.ii. Add. nõ ⁊ signa istã glo. mgĩam que de/ clarat in quo ɔsistit ius přonat⁹ ⁊ quomõ pdit̃.

Patron⁹ dȝ hře ltimã i bõis liberti sine onere. ita nec ẽt libe/ ris legata p̃stare tenerent̃. Sȝ ex quo sũt liberi quare nõ excludũt přonũ vt.s̃.e.§. cũ vero maio/ res. Glo. soluit duobus modis. Pꝛio ꝙ hi filii erãt ingrati vt. s̃.e.§.si vero. Uel dic ꝙ hi erãt

nepotes dicebant liberi. q2 nepotes ēt liberi dicunt. vt. ff. d v. si. l. liberorū. ⁊ eos pcedit corū pr. ⁊ eis talia legata dabant. vt. ff. d le. pres. l. i. §. generalr. Addi. dic q vtraqꝫ so. pt eē bōa i se ange.

Coheredes ergo proni pstabunt legata. Sꝫ an tenebūt insolidū. rndeo nō. vt. ff. de le. iii. l. fi. §. fi. ⁊ d vul. sub. ⁊ si ꝯtab. Add. Ego credo q cōiūctis personis pstabūt legata insolidū. sꝫ extraneis p rata. vt. l. fi. §. i. cū ibi nō ff. de le. iii. ⁊ nō. in. d. l. ⁊ ꝯtraria ff. de vul. ⁊ pu. vel ēt isolidū extraneis qn legata sūt idiuisibilia. vt l. si fundū sub ꝯdi. §. si libert⁹. ff de leg. i. Ex quo sequit q p istū tex. corrigit. l. iii. ff. de ꝯdi. ⁊ de mō. ⁊ ita vult ibi glo. q2 pronus hodie ēt ꝯiūctis psonis nō pstat legata vt hic expresse d2. Et hoc iō q2 hodie plus remanet coheredibus q2 hnt duas ptes vt hic ⁊ oli hēbāt tm̄mō dimidia necessario sequit q ꝯiuncti insolidum legata pstabūt. ⁊ sic i alio aggrauabunt. ⁊ p hoc vr tex. apertus hic. ibi sine onere. ⁊ ibi vt nec liberis ⁊c.

Multis. Liberto nō tantū patronus succedit sed ēt ꝯiūcti ipsi patrono vsqꝫ ad quintū gradū. i capita tn̄. ⁊ qui pximior ē patrono prefert. h. d. Add. nō q illi q p mediā personā proni admittūtur ad hrditatē liberti admittūt vsqꝫ ad quintuꝫ gradū ⁊ nō vlterius. secus siquis admittit imediate ex persona sua. ita q eēt cōiunctus illi de cuius hrditate agitur. Et forte iste tex. qui dicit vsqꝫ in quintū gradū admiteret i collateralibus proni nō aūt in liberis. q2 liberi patroni forte in infinitū admittunt. q2 eis ē magis debita q trāsuersalibus. ar. s. de hr. ab intes. §. i.

Glo. Coniūcti prono vsqꝫ ad quintū graduꝫ i bonis liberti succedūt. nūquid ergo filius trinepotis ipsius proni vl ēt ipse trinepos admittit ad successionē liberti v2 q nō q2 hic dicit vsqꝫ ad quintū gradū. Si qs tn̄ velit ꝯdicere illud p se iduceret. q oēs ascēdētes sui pris loco succedunt vt. s. d hr. ab inte. §. cū filius. ⁊ in aut. de here. ab ite. §. i.

Add. ange. reprobat istā glo. quem vide. Pene ꝯsonātia iura ingenuitatis ⁊ libertinitatis in successionib⁹ fecimus. Gl. dicit pene pter tria. ⁊ q2 hucusqꝫ ad quintū ꝯdū succedūt vt hic dicit. alii vero vꝫ ingenui vsqꝫ ad. x. vel. vi. vt. s. de suc. cog. §. fi. Itē q2 hic in capita succedūt vt hic d2. alias nō. vt. s. de here. ab inte. §. q2 placuit. Item q2 vnus proni filius excludit nepotes ex altero qd nō ē ita in igenuis. licꝫ M. ꝯdixerit. vt. ff. de bo. lib. l. si libertus pterito. §. si libert⁹. ⁊ d legit. tu. l. tutela. §. si duo.

Sed hec. Dria inter libertos ē hodie sub/

lata. ⁊ iō p̄dcā succedūt ī oībus libertis. q: hodie oīs manumissꝰ efficit̄ ciuis romanus. h. d.

Add. nō ꝙ aliqui olim erant liberti. ⁊ manumissi ī vita tm̄ s; pꝰ mortē reincidebāt ī s̄uitutē q dicebant̄ latini. ⁊ sic vitā ⁊ libertatē vna simul ꝑdebant. Itē nō ibi ī ꝑpetuū deleri ꝙ qn̄ fit abrogatio alicuiꝰ iur̄ ītelligit̄ eē ꝑpetua q: lex semp loquit̄ ⁊ ē in viridi obseruātia. vt. l. arriani. C. de hereticis.

Hl. Cōstō de qua hic hr̄. C. de la. liber. tol. p to. ⁊ ibi hn̄tur adiectōes ī. x. l'. xi. casibꝰ.

De assignatōe libertoꝝ.

Add. Supra visū ē quēadmodū p̄roni ⁊ eoꝝ liberi succedant libert̄. Verū q: liberti iterdum ꝯsueuerūt assignari liberis p̄ronoꝝ. iō d̄ hac assignatōe subdit

i N sūma.

Assignato libto vni ex liberis siue filiis siue nepotibꝰ in ptāte ille solus liberto succedit exclusis aliis ēt in eodē gradu ꝯstitut̄. h. d.

Add. nō ꝙ l; dn̄i liberti eiusdem gradus p̄roni parit̄ admittunt̄ ad bona liberti. non tanꝙ h̄ṙdes p̄ris sed vt filii. vt. l. iurisiurādi. §. si liberi. ff. de op. liber. tm̄ pr̄ pōt tales dcō iure priuare. ⁊ vni ex eis insolidū assignare aliis exclusis. l; si nō assignet libtū vni ex filiis ipsi filii parit̄ admittant̄ ēt si fuerint disparit̄ instituti. vt. d. §. si liberi. Qd̄ fac̄ si pr̄ accepit emphiteosim pro se ⁊ filiis l; filii succedant vt filii nō vt hr̄edes. tm̄ vr̄ ꝙ possit vni ex eis relinquere ēphitheosim aliis exclus̄ d̄ quo p bal. ī auct̄. ruinas. C. de sa. san. ec. Secus ī feudo. vt ī. c. ī. de feu. suc.

Datur āt. Vni ex liberis in ptāte pōt libtus assignari ī volūtate ēt quibuscūq; v̄bis. h. d. vt. l. i. §. fi. ff. e. Ange. Add. nō ad hoc vt vni ex filiis possit fieri assignatō liberti. necesse ē ꝙ sit in ptāte vt hic. ⁊. l. vtrū s̄m opi. Ioā. hic ⁊ ibi que ē vltia. ⁊ iō vr̄ a gl. approbata. vt nō. gl. ī. l. quidā. §. sabinus. ff. ap treb. siue filius sit exheredatus vel nō. vt. l. i. §. i. ff. e. siue filius sit iam natus siue posthumus. nam posthumo pōt libertꝰ assignari. vt. l. fi. ff. . e. Itē nō ibi euanescere ꝙ res deueniēs ad casum a quo incipere nō pōt nō valet. fa. qd̄ plene nō. bar. ī. l. pluribus. §. ī. ff. de ver. ob.

Hl. S filiꝰ cui facta ē assignatio emancipat̄ euanescit ipsa assignatio. Sed vr̄ ꝯ. ff. e. l. vtrū. So. Pla. ꝙ ibi fuit facta assignatio emancipato ⁊ val;. hic aūt fuit fcā filio in potestate ⁊ postea emancipato. ⁊ sic euanescit. ar. ff. de arbi. l. non distinguemꝰ §. cōpromisso. Vel dic s̄m Azo. ꝙ in. l. contraria non dicit fieri

assignationē in emancipatum. sꝫ an soli in potestate fieri possit. Sed nec in. d. §. cōpromisso dic̄ solui compromissum. sed dicit n̄ compelli sniam dicere.

De bonorū possessionib⁹

Add. supra visuʒ ē d̄ hr̄ditatibus que ex testō ⁊ ab intes. deferūtur iure ciuili ⁊ partim iure ꝑtorio. verum quia pretor interduʒ emendauit interdum cōfirmauit ius ciuile in successione ex testō ⁊ ab intestato dando bo. pos. iō sb̄dit de bonoꝝ pos.

i Us bonoꝝ pos. Bonorum possessiones introducte sunt de iure ꝑtorio non solū ab inte. sꝫ ēt ex testō cā corrigendi ius ciuile ātiquum. h. d. Add. nō i prin. giūcta gl. ꝙ bo. pos. est ius ⁊ non est mirum. q² possessio rerum ē ius. vt. l. nō ideo minus. C. de li. cā. l. pegre i prin. ff. de acqui. pos. de quo per Barto. ⁊ doc. in. l. i. ff. de acqr. pos. Item nota ꝙ de iure antiquo posthumus alienus nō poterat institui. ⁊ institutus non poterat capere hereditatem. vt. l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. ⁊ posthu. hodie autem non tantuʒ de iure pretorio sed etiam iur̄ ciuili poterat institui vt hic. Item nota ꝙ nostra interest ꝙ plurib⁹ modis deferāt̄ nobis successiones. ⁊ de iure ciuili ⁊ de iure pretorio licꝫ ius pretorium sit breui tempore duraturum. fa. qd̄ ibi habetur ⁊ nō. in. l. si creditori. ff. de lega. i.

Glo. Bonoꝝ possessio est ius persequendi retinēdiqꝫ pr̄imonii qd̄ cuiusqꝫ cum is morit̄ fuerit vt. ff. e. l. iii. §. bonorum. Add. ⁊ sic nota ꝙ aliud ē bonorū possessio. ⁊ alid̄ possessio bonorum sicut ēt aliud est dicere iudicatum solui. q² hoc sonat in ius. ⁊ continet sub se tres cl'as vꝫ ꝙ dolus absit. ⁊ de defendēdo vsqꝫ ad finē lit̄. ⁊ ꝙ verbū sonat. s. ꝙ soluat iudicatū. vt. l. iudi. sol. ff. iudi. sol. Secus si dicat̄ solui iudicatum. quia istud sonat in facto ⁊ n̄ ꝯtiet nisi illud qd̄ verbuꝫ sonat. Ius bonoꝝ pos. itroductum ē a ꝑtore gr̄a emēdandi veteris iuris. i. supplendi. q² minus plene dixerat ius ciuile non cognoscens emancipatos. vt. s̄. de here. ab intesta. §. emancipati. sic. ff. ad. l. ro. de iac. l. vlti. §. i. ⁊ fi. vel dic emendandi proprie vt in agnatis feminis vbi ius pretorium contra ius ciuile induxit. vt. s̄. de le. agna. §. sed q² ⁊ i posthumo. vt. j. §. xxi.

Ius bonoꝝ possionis introductū ē a pretore gratia emendādi veteris iuris. nec solum intestatorūʒ hr̄ditatibus vetus ius eo modo pretor emēdauit vt. s̄. dictum est. sed in eorum quoqꝫ qui testō facto decesserint. Naꝫ si alienus heres posthumus fue-

rit istitut⁹ ꝙuis hereditatem iure ciuili adire nõ poterat cũ istitutio nõ valebat. honorario tñ iure bonoꝝ possessoꝛ efficiebat. vȝ cũ a ptoꝛe adiuuabat. Sed ꝛ his a nr̃a ꝯstitutiõe. hodie recte hr̃s istituit quasi ꝛ iure ciuili nõ icognitis. Aliqñ tñ neqȝ emendãdi neqȝ ipugnãdi veteris iuris. sȝ magis cõfirmãdi grã ptoꝛ pollicet bonoꝝ po. nã illõ quoqȝ qui recte testõ facto heredes istituti sũt. dat ſm tabulas bonorũ po. Itẽ ab itestato suos heredes ꝛ agnatos ad bo. po. vocat. sȝ ꝛ remota bonoꝝ possessiõe ad eos ptinet de iure ciuili hr̃ditas.

Hl. Nõ ergo tres vias ptoris. s. emẽdãdi ipugnãdi ꝛ ꝯfirmãdi vel adiuuãdi. Pretoꝛ tribuit ẽt bo. pos. his q pñt succedere de iure ciuili vt successoꝛib⁹ vias ãpliaret. sic. ff. õle. ii. l. cum filius. §. variis.

Quos aũt. Pretoꝛ solus nõ facit queȝ hr̃dẽ. sȝ loco hr̃dis. h. d. Add. Nõ ꝙ ptoꝛ nõ põt facere directo aliquẽ hr̃dẽ. Et sic nõ ꝙ qui nõ põt facere directo facit p obliquũ qõ cõcedit qñ subest equitas ꝛ cã publica ꝛ nãlis. Et sic ille q succedit õ iure ptoꝛio dr̃ eẽ nõ directo sȝ i effectu hr̃s. Et ille dr̃ ꝑprie ꝛ directo hr̃s q succedit ex aliqua parte iure ciuili. Itẽ nõ ꝙ ius ptoꝛiũ dr̃ eẽ ps iur ciuilis. fa. l. ius aũt ciuile. §. i. ff. de iusti. ꝛ iur. Itẽ nõ ꝙ ꝯsecut⁹ bonoꝝ po. dr̃ hẽri loco heredis. Ex quo nõ ꝙ ille q admittit ex ꝯstõe alicu⁹ baronis vł marchionis nõ ꝑprie dr̃ heres sȝ locũ heredis obtinet qꝛ tales cõstões dicunt nõ ius ciuile sȝ ptoꝛiũ. ꝛ ıõ debẽt agnosci ifra tp̃a ptoꝛis. vȝ ifra ãnũ si ẽ de liberis. al'. ifra centũ dies. ar. l. i. §. largi⁹. ꝛ. §. dies quis oꝛ. i bo. po. ser. quib⁹ tp̃ib⁹ elapsis penit⁹ erit exclusus ita dixit singul'r bar. i. l. i. i fi. ff. de bo. po. Et sic ẽt baro nõ põt tollere directo statutũ ciuitat̃ sȝ per indirectum ꝛc̃.

Adhuc autem.

Pretoꝛ ãpliat successiõis materiã vlteri⁹ ꝙ̃ sit p legẽ. xii. tabularũ. h. d. Addi. Nõ ibi sine successiõe moriat ꝛc̃. ꝙ incõueniens videbat decedere sine hr̃de fa. s̃. qui ma. nõ po. i p̃ric. Adhuc aũt ꝛ alios ꝙ̃ plures gradus ptoꝛ fecit i bonoꝝ possessiõibus dãdis. dũ id agebat. ne quis sin̄ successoꝛe moriat nã ãgustissimis finib⁹ cõstitutũ p legẽ. xii. ta. ius percipiendaꝝ hereditatum. ptoꝛ ex bono ꝛ equo dilatauit.

Hl. Jus succedẽdi de iure ciuili ãgustissimis finibus erat coartatum. nã sui heredes ꝛ agnati tñ succedebãt de iure ciuili integrũ ius hñtes. qꝛ ñ emãcipati de aliis ei nõ dicit. vt. s̃. õ here. ab ite. §. i. ꝛ õ legit. ag. suc. in p̃rin. Pria bonoꝝ possessio ꝯtratab. dat p pretoꝛeȝ ipsis

preteritis siue emācipati siue suis vt.C.de li.prete.l.maximū. circa prin. Sȝ quare daṫ suis ꝯtab. cū testm̄ sit ipso iure nullū.vt.s̄. de exhere.li.i prin.rn̄deo.qꝛ bonum ē plures hr̄e vias. hȝ ergo duas.vnā de iure ciuili per quā potest dicere nullum. aliam d̄ iure pretorio. per quā nō pōt dici nullū ꝫ annullandū.cū nec fieri nec desinere possit heres de iure pretorio.vt.C.de lib.p̄te.l.fi. ꝛ.s̄.e.§.quos āt. Itē quare ꝯta. dā ex testō cū magis ꝯ testm̄ dici deberet. qꝛ rūpit testm̄.vt.C.de colla.l.vt liberis.rn̄deo.iō sic dicitur qꝛ sine testō competere n̄ p̄t. Itē quare p̄misit ꝯtab.cū ſꝫ tab. dignioꝛ sit. Rn̄. qꝛ donec ista cōpetit illa dari nō pōt.vt.ff.de ꝯtab.l.illud.§.fi.

Scd̄a bo.pos.dr̄ ſm tab.sic.ff si ta.tes.vul.ex.l.i. Itē hoc qn̄ testamētū factū ē in scriptis.al' ſm nūcupationē.vt.C.d̄ ſꝫ tab.l.ii.

Inter venientes ab intes. pretoꝛ defert successionē suis. ꝛ his qui suis ꝯnumeranṫ.s.emancipatis.vt.s̄.de here. ab intest.in.§. emācipati ꝛc. Et nō hunc ordinem qui sequiṫ in tex. in edicto fuisse nō aūt i obseruando vt.ī.

Suis ꝛ emancipatis ab intes. deferṫ vnde liberi ꝛ filio emancipato moꝛtuo pr̄ hȝ bo.pos.vnde parentes.vel vnde liberi vtiliter cū equa rōne vocēt patrē ad hereditatē filii vt.ff. de inof.test.l. nam ꝛ si.ꝛ.ff. vn̄ lib.l.scripto.

Scd̄o deferṫ ltimis.i. agnatis ꝛ qui eoꝝ loco sūt. vt.s̄.de leg. ag.suc.§.i.ꝛ.§.hoc ēt. ꝛ.ff.vnde le.l.ii.§.hoc āt.ꝛ.l.iii.

Tertio extraneus manumissoꝛ de quo hic ē qui emebat filiū a patre ꝛ postea emancipabat.nā sic fiebat olim emancipatio.vt.ī. qui.mo.ius pa.po.sol.§.p̄terea. vel melius vt.ī.e.§.que āt.

Quarto deferṫ cognatis q iur' ciui nō vocabanṫ vt.ff.vn̄ cog.l. i.i.rn̄so.ꝛ.s̄.d̄ suc.cog i. rn̄so.

Quinto dabaṫ ex familia.i. p̄rono moriente libto intestato sequēs dabaṫ eidē p̄rono moriente libto cū testō ſm quosdam.

Sexto deferebaṫ patrono.et nota qꝫ hic erat ordo edicti nō tamen ſm hunc ordinem fiebat successio.ꝛ hic erroꝛ ēt in aliis inuenitur.

Septimo deferebatur viro ꝛ vxori deficiente parentela. ꝛ etiā fisco excluso. vt.C. vn.vir ꝛ vx. l.i.ꝛc.vt in tex.

Sed eas. Bonoꝝ pos. vn̄ decem persone,est hodie sublata.h.d. Et bonorum pos. tanq̄ ex familia.ꝛ vnde liberi.ꝛ vnde parētes patroni sunt sublate.ꝛ remanent tantum sex bonoꝝ pos. ordinarie.h.d.

Add.nō qꝫ sublata cā ꝛ fundamēto tolliṫ edificatum.nam sublatis successionibus que per aliqs bo.pos.deferebanṫ sunt ēt sb'late carum bo.pos. Item nota qꝫ suc

cessio libertorũ ad similitudinẽ ige/nuorũ ẽ redacta. aliqua tñ dria remanẽte q2 agnati proni vsq3 ad quintũ gradũ succedũt. vt in. §. multis. s. d suc. lib. Itẽ nõ q in succõne libertorũ hz locũ bono. pos. vñ lib. 7 vñ cognati. q bo. po. vñ cog. daf prono 7 cognat suis vsq3 ad quintũ gradũ vt dictum ẽ. nam frẽs pteriti a liberto pñt querelare vel ptabulare. ar. §. soror. s. de inof. te. Et aduertas q agnati 7 cognati liberti excludũf a cognat proni vt. l. liberto sine liberis. ff. de bo. lib. nec eis fit iniuria. q2 si stetisset in fuitute nõ hũisset cognationez.

Glo. Nõ q digniores altiori loco sedere debẽt 7 ẽ altior qui proximior est dño. tyrones vero posteriori. vt. C. d tyro. l. fi. 7. ff. de aqua plu. arc. l. i. §. pe. 7. C. de of. rec. p. l. potiores. Add. Et nõ hic fm Ioã. fa. q põt implorari officiũ iudicis a digniori vt ei debit⁹ honor exhibeaf. vt. c. i. de ma. 7 obe. 7 l. i. 7. ii. C. vt dig. or. ser. lz ñ possit agi actione iniuriarũ. vt. l. si quis de honoribus. ff. de iniur.

Septima. Si lex alicui dat bo. po. ex testõ vel ab inte. illa dicif septima extraordinaria. h. d.

Add. nõ q qñ ɔcedif de nouo aliqđ remediũ 7 nõ ẽ ɔputatũ iter remedia ordinaria dr remediũ extraordinarium.

Gl. Duo sunt necessaria vt hic bo. po. extraordinaria cõpetat. s. vt lege caueaf q bo. po. detur 7 q de iure ciuili non possit succedere. al' ɔpetit vñ legit. vt. ff. vñ le. l. iii. 7. ff. vt ex le. 7 se. ɔsul. l. i. §. fi.

Add. nõ q glo. hic laborat in ponẽdis exemplis isti⁹ bo. po. extraordinarie. Et ẽt doc. multuz altercanf. vñ vide glo. sup v. lege. cũ duabus seq. Et vide ang. hic.

Glo. Nõ duob⁹ mõis fieri bo. po. extraordinariã q2 aliqua ẽ vaga vt hic. Itẽ q2 ñ tribuit ius vt carboniana. 7 si vẽter mittaf in possiõz 7 illa q datur grã lit agnos. sine cãe cognitõe. vt. ff. d car. edi. l. iii. §. cãe. 7 de ven. i pos. mit. l. vbicũq3. §. interdũ. 7 d inof. test. l. pap. §. i. 7 alie cũ cãe cognitõe. vt. ff. de bo. po. l. iii. §. fi. cã. 7 quis or. in bo. po. ser. l. ii. §. dies. 7. §. i bonorũ

Cum igif. Liberi 7 parẽtes hñt annũ ad petendã bo. po. alii agnati hñt centum dies. 7 portio deficiẽs accrescit pari i gradu vel ad aliũ p successorũ edictũ. h. d.

Add. nõ q nõ ẽ iustũ differre actões creditorũ q2 anhelãt ad sibi debitũ. Itẽ nõ q ẽt taliter puideri dz ne bona defuncti denf credetorib⁹. vel ne creditores mittanf in possiõem bonorũ defuncti. Itẽ nõ q lz remediũ ɔsequẽ de hrditat sit ppetuũ de iur cili.

q: durat.xxx.an.facultas adeun di.vt.l.l3 cũ ibi nõ.p gl.⁊ doc. ⁊ l.fi curato:.C.de iur.deli.⁊ nõt glo.i.l.q̃diu.la pria.ff.ð acquir. h₃.tñ remediũ p̃to:is ad peten dam siue cognoscẽdaz bo. poss. dat certũ tp̃s vz ãni ascẽdẽtib⁹ ⁊ descendẽtib⁹.⁊ cẽtum dierꝫ colla teralibus.vt hic.⁊.l.i.§. largius ⁊.§.dies.ff.quis o:.in bo.po.s. Itẽ nõ q̃ si pluribus bo.po.de/ ferẽ ⁊ vnus infra tp̃s non agno/ scat.alius portio sua deferẽ ⁊ ac/ crescit vt hic.⁊.l.ii.⁊.iii.ff.ð bo. po.⁊ accrescit ipso iure sicut si re pudiasset.vt.l.i.C. qñ nõ pe. p. q: nõ agnoscẽdo ifra tp̃s statutũ vr̃ repudiare.vt nõ.glo. in.l. si ergo.ff.de nego.ge.Itẽ nõ q̃ ð iure p̃to:io h₃ locũ successo:ium edictũ de gradu in gradũ.Et de hoc dixi.s̃.de le.ag. suc.§.fi.

Si. Ascẽdẽtib⁹ ⁊ descẽdenti/ bus datẽ ãnus ad petẽdũ bo.pos.i hono:ẽ sanguis imo nõ videntẽ coartãdi cũ quasi veniãt ad p̃p:ia bona. vt.ff.eo.l.i.§.lar gius.⁊ ð li.⁊ post.l.i suis.

Partes nõ petẽtiũ accrescũt petẽtib⁹.C.qñ nõ pe.par.

Add. dic q̃ accrescit ipso iure qñ eodem iure succedunt.sec⁹ si ð diuerso iure.q: tunc nõ ipo iu re accrescit vt.l.si cũ patro.i p:i. ff.de bo.po.⁊ qð ibi glo.⁊ bar.⁊ ð iurẽ patro.l.s₃ sine.§.si ex duo bus. Successo:ũ edictũ locũ h₃ iter cognatos nõ iter agnatos vt.s̃.ð hẽ.ab ite.§.placebat.

Si qs itaqꝫ. Pzio r̃pudiã te bo.po. statim sequen ti icipit currere tp̃s.h.d.

Add.nõ tex.ibi repudiauerit bo.pos.sibi dclatã.fa.l. is põt cũ ibi nõ.⁊.l.is qui h₃s.§.fi. cũ.l. seq.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ff.ð acqui. Si ãt simpliciter repudiat dicit glo.in.l.sciendum.ff. de suc.edi. q̃ vr̃ in totum repudiasse.ar.l.si fine.§.qui interrogatus.ff. de in terro.ac. Sed ibi Gy.t₃ c̃riũ. Tu de hoc dic vt dixi.s̃.§.pro/ xi.Ang.

In petenda. Tem p⁹ bo.

pos.est vtile.⁊ hodie bo. po. põt qualitercũqꝫ sine solẽnitate peti h.d.

Add.nõ q̃ in petenda bo.pos. ⁊ sic in actu non iudiciali vt hic. dies vtiles tantum considerantẽ vel computantẽ.Sic etiam cõtin git in appellatione que quo ad quid dr̃ act⁹ extiudicial' q: p̃t iter poni ẽt die feriato. vt.l.i.C. de fer.Itẽ nõ ibi s₃ quocũqꝫ modo q̃ bo.po.hodie põt agnosci sine aliqua solẽnitate quocunqꝫ ⁊ q̃li tercunqꝫ voluntatem suam corã iudice declarauerit sicut aditõ he reditatis consistit in declaratiõe nude voluntatis.vt supra de h₃. quali.⁊ dif.§.fi.Itẽ nõ q̃ bñfici um p:eto:is ẽ tempo:ale. Et qñ cũqꝫ beneficiũ ẽ tp̃ale elapso tp̃e ipso iure perditur beneficium. vt.l.imperato:es.ff. de postu. ⁊ l.statuliberum.§.i.ff. de lega.ii.

Glo. In petenda bo.poss. tria concurrere opz. scilz q sit copia iudicis. Itē acto ris. Itē rei. vt.ff. de di. ⁊ tē.pre. l.i.⁊.ff.quis or.i bo.po.ser.l.ii.i prin.⁊.§.dies. Add. Intellige hoc qd dicit gl.sane ⁊ de iure āti quo.⁊ i illis bonorū possessiōib⁹ que tribuebāt ius in pprietate. vt regulr oēs. vt.l.iii.§.si cā cogni ta.ff.de bo.po.in his aūt que nō tribuūt ius. vt ē vētris nomie ⁊ gr̄a litis ag. Oliz erat duplex bo.po.vna edictalis que dabat̃ p edictū p̄toris insertū i corpe iu ris.⁊ sic edicto p̄toris mortui. ⁊ hāc nō erat necesse peti. vt.ff.de bo.po.l.iii.§.sed si nemo. Alia erat decretalis que a p̄tore viuo decernit̃.⁊ hoc oliz solēniter fie bat hodie sufficit quocūqz modo dicat se velle agnoscere q̄ extraiu dicialis dici pōt.qr i iudicis p̄n̄tia agnoscit̃. vt hic.⁊.C.q admi. l.pe.⁊ fi. Add. Nec ē necesse q aduersari⁹ citet̃.qr solū illā petit ne sibi labant̃ tp̄a.⁊ sic aduersa rio.nō isert̃ p̄iudiciū cuz postea hēat necesse itētare bo.po.h̄r.pe titionē.⁊ tūc op⁹ erit q aduersa rius citet̃.qr ledi possz. vt ar.gl. i.d.l.i. C.quo.bo.fa.l.nā ita di uus.ff.de adop. Et ex his isert̃ sm Bal.⁊ Ang.i.d.l.fi.C.qui admit.q cū ēt hodie bo.po.p̄ta. iserat p̄iudiciū aduersario q nō pōt corā iudice agnosci nisi citet̃ ps. vt ē gl.sing.i.l.i.i glo.i ver. solēnis.C.de cura.fu.⁊ idē i car bo.que dat̃ vētris nō.sed nō in illa que dat̃ gr̄a litis ag. Ho die ēt bo.po.locū h̄n̄t nā ⁊ eas p ponere quis pōt.⁊ cōtrata.neces saria ē.ēt filio emācipato p̄terito Itē vn.vir.⁊ vxor.necessaria vr̄ vt olim. Alie vt oliz nō erāt ne cessarie sic nec hodie.eis tn̄ vti possumus.cū nou⁹ modus succe dēdi sit inuētus. vt.s̄.d herc.ab ite.p totū. De hoc ēt vide glo. fi.C.vn.le.⁊ ibi doc.⁊ Bal.i ru brica.C.qui admit.⁊ Bar.in.l. posthum⁹.⁊.l.filio p̄terito.de i iust.test. Et vide Ang.s̄.de ex here.li.in pri.

De acquisitiōe per arro.

Addi. Qr bona q̄ nobis acq runt̃ titulo vl'i.aūt acquirunt̃ p aditionē h̄reditat̃.aut p bo.poss. aut p arrogatiōz.aut p adiectio nē bonor cā libertatū cōseruan dar.§.fi.s̄.p quas p.no.acqui. Iō viso.s̄.de hereditatib⁹ ⁊ bo norū pos.sequit̃ videre de acqui sitione p arrogationez.

Est et alte rius. Oliz ēt pprietas oiuz bonor acquire bat̃ arrogatori. Except̃ his qui p capit̃ di.pdunt̃.hodie vero ac quirit̃ solus vsufruct⁹. vt sit p̄ri naturali.h.d. Add. Nō q vsu fructus nō perit p minimā capit̃ di. Itē nō.q q̄ntū ad acqsitionē equipant̃ fili⁹ natural' ⁊ fili⁹ arro gat⁹.⁊ p̄r naturl' ⁊ p̄r arrogator

Itē nō ꝙ societas nō trāsit i ar/
rogatorē. vt. ff. ꝓ sol. l. act. §. so/
cietas. nā ibi spāle ꝑ rōez que ibi
redditᵣ. Et quid tñ debent ex so
cietate ꝓ tpe ꝑterito. arrogator
pōt petere ꝑ act. ꝓ so. q̄ bñ trāsit
ꝓ pterito. sicut ꝛ cetere actiōes.
cum in illa cessat rō ibi posita.

Gl. Ius opaꝝ debitaruȝ pa/
trono a libert̄ nō transit
i arrogatorē. Hoc itellige d ope
ris q̄ a libert̄ debenᵣ. ꝛ nō tran/
seunt ad heredē extraneū vt sunt
obsequiales que i faciēdo ꝯsistūt
.s. assurgere. ꝛ silia. vt. C. d op.
li. l. liberti. Itē i fabrilibꝰ icertꝰ.
vt. ff. de ope. li. l. si opaꝝ iudicia
Aliud si cōduxerit iste arrogatꝰ
opus alicuiꝰ. nā arrogatori q̄rūᵣ
Ius agnatiōis. i. ius succedēdi
qd̄ quis ꝑ arrogatiōem ꝯsequiᵣ
ēt olim nō trāsibat i arrogatoreȝ
ꝛ hoc hodie. vt. j. e. §. mortuo.
Add. Dicit Ang. ꝙ hoc ho
die nō ē verū. q2 hodie nō amit/
titᵣ ius agnatiōis ꝑ capit̄ di. vid
Ang. hic. Itē nō trāsit ius pe
tende bo. po. q2 hoc perit. si āte
eā petitā ad arrogādū se dederit
illud si iam petiit vt. ff. vn. li. l. fi.
ꝛ de ꝯta. l. iii. §. si emācipatꝰ.
Cōstō de qua hic q̄ loquiᵣ de
vsufructu habeᵣ. C. de vsufru. l.
correctione.

Mortuo. Arrogatō
succedit ar
rogato. nisi sint certe ꝑsone que
ipȝ excludāt. h. d. Addi. nō ꝙ
sicut i heredē dñium trāsit recta
via aditiōe secuta. vt. cū hr̄des.
ff. d acq. po. ita ēt i arrogatōe re
rū aducticii peculii dñiuȝ trāsit i
eū. Nā pr̄ arrogās pōt succede/
re filio arrogato ab itestato i pe/
culio castresi vel quasi ꝛ i ꝓprie/
tate bonorū aducticioꝝ. vt. l. fi.
ff. de adop. ꝛ. s. de here. q̄ ab in/
te. §. nostra autem.

Gl. Mortuo filio arroga/
to i arrogatiōe ꝓprietas
rerū suarū trāsit in arrogatorē
nisi sint alie ꝑsone que ipediāt.
vt descēdētes ex filio arrogato.
vt. C. cōia. de suc. l. fi. vbi ē ꝯstō
de q̄ hic. Itē si arrogatꝰ i pupil
lari etate decederet admitterēt ꝑ
sone deducte i stipulatione facta
dū fieret arrogatio. ff. d adop. l.
nō alr. ꝛ. l. his verbis. ꝛ. l. h aūt.
s. de adop. §. cū aūt. Sȝ qd i pa
tre nāli a quo hic arrogatꝰ erat
emācipatꝰ rñ. P. eū ꝑfert arro
gāti. Sȝ hodie tres vtrinqȝ ꝯiū
cti vocāᵣ cū arrogāte. vt i aut. d
hē. ab ite. §. ꝯseqns. Add. Ang.
hic reprobat istā gl. quem vide.

Sed ex diuerso. Ar/
rogator ñ te/
neᵣ noie ꝓprio ad debita arro/
gati priꝰ ꝯcta. sȝ noie filii teneᵣ.
h. d. Addi. nō ꝙ lȝ arrogator
succedat arrogato ñ tñ teneᵣ ad
eiꝰ debita priꝰ ꝯcta. Gl. sȝ d debi
tis q̄ ꝯxit postq̄ fuit arrogatꝰ te/
neᵣ de peculio. l. i arrogatore. ff.
d pecul. Et si tūc nō defendat pr̄
i bonis ipiꝰ p̄ris fit missio. vt. ff.
q ex ca. i(n)po. ea. l. fulciniꝰ. §. siqs.

Addi. Supra visuȝ ē de acq/sitiōe q̄ fit ꝑ arrogationē.⁊ sic titulo vl'i.veꝝ q꜄ ē ⁊ alia q̄ fit per adiectionē bonoꝝ cā libertatum ꝯseruādaꝝ.§.fi.s̄.ꝑ q̄s per.nō. acqui. Jō subdit de eo cui lib.cā bo.adi.

a **Ecessit.** Si hereditas illi⁹ q libertates reliqt nō adeatur.pōt ille cui libertas relicta ē vel ali⁹ petere sibi adici bona defuncti.⁊ satisfacere creditoribus ⁊ erit tāq̄ successor d̄functi.⁊ serui quilibet libertas directo vel ꝑ fideicōmissariū relicta ē.erunt liberi.ēt si bona forēt a fisco occupata.h.d. Addi.nō q̄ qn̄ libertates relinquūt̄ in testō ⁊ hereditas nō adeat̄ vel ab itestato tūc hȝ locuȝ dispō hui⁹ l'rē.⁊ sic veniēs ab itestato ꝑfert̄ ⁊ ipediet dispōeȝ hui⁹ l'rē. vt hic pȝ duȝ dicit nemine successore ab itestato exn̄te ⁊c̄. Aduertas tn̄ q̄ ad hoc vt excludāt hāc dispōeȝ. oȝ vt ab itestato adeat.vt ar.gl.i.l. qui filie.i prin.ff.de here.isti.

Nō.ibi donec ⁊c̄.q̄ ille q petit sibi bona adici.dȝ idonee cauere creditorib⁹.⁊ sic dȝ cauere cū fideiussiōe.vt ē tex.i.l.i.§.iubet.ff.de col.bo.lȝ verbū cauere sine alio adiūcto de sui nā ipoꝛtat sine fideiussiōe.l.sancim⁹.cū ibi nō.C.de ver.sig.⁊ sic fa.ad id qd̄ hr̄ ꝑ glo.bar.⁊ doc.i.l.illa istō.ff.de hr̄.isti.⁊ l.ex ea ꝑte.§.i.ff.de ver.ob.⁊ l.creditor.i pri.ff.mā.vȝ qn̄ qs ꝓmisit cauere ad sēsum sapiētis. Jtē nō.q̄ ad hoc q̄ alteri cui libertas nō ē relicta dicta bona adiciant̄.opȝ q̄ serui ꝯsentiāt qb⁹ libertas ē relicta.fa.ad id qd̄ nō.glo.i.l.iuit⁹.ff.de fideicō.lib.vȝ q̄ dn̄s nō pōt alienare vasallū iuitū nec ciuitatē iuitis ciuib⁹. Jtē nō ibi ꝯmodo pecuniario q̄ libertas ꝑfert̄ cuilibet cōmodo pecuniario.

Gl. Jdē priuilegium de quo hic.dat̄ cuilibȝ petēti bona hac ꝯtēplatione.vt.C.de tes.ma.l.fi. Lȝ hr̄ditas nō adit̄ in casu tn̄ hui⁹ tex.valȝ q̄ in testō relictū ē s̄.l.eā quaȝ.C.de fideicō. Sȝ hic spāle ē. Hic dȝ cauere idonee.i.fideiussorib⁹ vl' pignorib⁹.vel fide hita.vt.ff.de fideicō.li.l.iiii.§.adici. Et hec cautio dȝ fieri creditorib⁹ vel vni noie oiuȝ.vt.ff.de fidei.li.l.iiii.§.creditoribus. Nō ex hoc mirabile q̄ ex hac pactiōe de qua hic serui fiūt liberi vt orcini vt hic.⁊.ff.de fideicō.li.l.iiii.§.hi etiā. Et q sint orcini ⁊ vn̄ dicant̄.dixi.s̄.d̄ sing.re.ꝑ fideicō.rel.§.fi.

Jn tex.ibi tui liberti fiāt. Gl. subaudi hoc tibi cōcedim⁹ sȝ operas neqȝ orcinis neqȝ a te manumissis iponas.vt.ff.de ope.li.l.si quis hac lege. Requirit̄ ꝯsensus seruoꝝ quib⁹ relicta ē libertas ad hoc vt tex.nr̄ locum hēat.

alias i seruitute remanēt. ⁊ q̄ꝛ noluere hēre patronū hēbūt dn̄z vt C. de ma. te. l. fi. §. iii. Addi. nō q̄ id qđ dicit̄ hic h̄z locū vbi extraneꝰ petit sibi bona adici. secus si sit aliquis de illis cui sit relicta libertas q̄n̄ ēt pōt petere discentiētibꝰ aliis. Olim priꝰ fiscus admittebat̄ bonis nō adiect ab alio. ⁊ ēt adict dūmodo bona eēnt soluēdo. al'. aditio ab isto facta valebat. vt. ff. de fide. li. l. iiii. hodie indistincte admittunt̄. vt C. de te. ma. l. fi. §. penult.

hoc rescripto.

Bonis adiect cessat vēditio iꝓꝛū. hoc p̄io. Et adiectio bonoꝝ tūc demū h̄z locū. cū defunctꝰ relinquit libertates ex testō vel ab itestato. hoc scđo. Add. Nō q̄ p adiectionē bonoꝝ ꝓuidet̄ pariter defuncto. s. ne bona sua vēdant̄. ⁊ creditoribꝰ p cautionē ⁊ libertatibꝰ q̄ꝛ h̄n̄t effectū. Item nō q̄ siue i testō siue i codicillis ⁊ sic ab itestato libertates relinquātur h̄z locū ista dispō. Itē nō q̄ ista dispō cessat q̄diu ēt dubium sit. vtrū possit hēre locū q̄ aliq̄s vel ex testō vel ab itestato hr̄s existat. Et sic quādiu pōt hēre locū remediū oꝛdinariū cessat extraoꝛdinariū. de quo p dy. ⁊ Bar. late in. l. ꝓuintiali. §. i. ff. đ op. no. nun.

Si. Itez iste qui succedit ſm formā huiꝰ tex. dr̄ successoꝛ anoꝛmalis q̄ꝛ neq̄z ex testō neq̄z ab itestato. vt alibi glo. dicit đ exceptiōe. j. de excep. §. tp̄ales. ⁊ l. excep. ff. de excep. Sicut ēt ille q succedit hr̄di nō iplēti volūtatē defuncti. vt in auctē. de here. ⁊ fal. §. i oibus. ⁊ iura sepulcroꝝ h̄z. vt bonoꝝ possessoꝛ. vt. ff. de fideicō. li. l. iiii. §. fi.

Huic cōstōni locus nō ē. nisi sit certū neminē ex heredē ab itestato.

Sed is qui.

Licet ille q repudiauerit h̄ditatē possz i itegrū restitui ⁊ iterū adire. tn̄ adiectio semel facta. ⁊ libertates non cessabūt. ⁊ si libertates date fuerīt iter viuos dat̄ adiectio bonorū. sz reuocat̄ i dubium. an date fuerint in fraudē creditoꝝ. h. d.

Addi. nō q̄ libertas semel data ē irreuocabilis. ⁊ iō nō ita faciliter fit. l. cū ꝓponas. C. de dolo. qđ facit ad id qđ nō Pau. đ liaza. in cle. i. de re iudi. q̄ q̄n̄ executio snīe est irreuocabilis ⁊ opponat̄ đ nullitate lz sint confoꝛmes executoꝛ debet subsistere. facit. l. si quis ꝓuocatione. C. de app. Item nota q̄ quādo sunt duo remedia extraoꝛdinaria que concurrunt illud potentius ē qđ iam soꝛtitum est effectum. Nam si fuerint bona adiecta. ⁊ sic hoc beneficio extraoꝛdinario. tamen si concedatur heredi in integrū restitutio. Et sic beneficium extraoꝛdinariuz. vt. l. in cause la. ii. in principio. ff. đ mino. tamē ad

iectio bonorũ nõ tollit. Itẽ nõ q̄ si cessat cã introducẽdi legem cessat ẽt legis dispõ. qđ intellige qñ illa erat cã finalis. secus si cã impulsiua. de quo i.l.i.§.fi.cũ.l. seq.⁊ ibi glo. Bar.⁊ ang. ff. de dona. Itẽ nota ibi ṽba ꝯstõnis deficiant. q̄ q̄uis ṽba legis defi ciant. si tñ mẽs legis viget hẽbit locum legis dispõ. Et iõ si rõ le gis locũ hẽret. lȝ ṽba legis defi/ ciant vt hic. fa.l.cũ mulier.ff.so. ma. Et qđ nõ.glo.singu.i.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac. Aduertas tñ q̄ lȝ cessant ṽba huius ꝯstõis nõ tñ cessat illa que ẽ in auct. de hẽ.⁊ fal.§.si vero oblatam.⁊ ibi nõ.glo.i ṽ.extraneorum.i auct. hoc amplius.C.đ fideicõ.

De successionibus sbla. que fiebant per bonorũ vẽditõem et ex senatus ꝯsul. claudiano.

Add.supra visum ẽ đ multi/ plici spẽ successionũ q̄ sũt quedã que hodie sunt sublate vt ẽ illa q̄ fiebat p̄ bonoꝝ traditionẽ vel se natus cõsultũ claudianũ. iõ sub/ dit đ successionibus sblat.

e**Rant** ãt. Suc cessio fa cta p̄ vẽditõȝ bonoꝝ đbitoris.⁊ q̄ fiebãt p̄ se.ꝯsul.claudianũ sũt hodie sub late.h.d. Add.nõ ibi bonorũ ẽptio ꝯiũc.gl.q̄ sepe ṽbũ vẽditõ ponit̃ p̄ ẽptõe ⁊ ecõ. Et aduer/ tas q̄ fortius dico q̄ lȝ simplr̃ di cat̃ vnũ itelligit̃ đ vtroq̄ q̄ sũt correlatiua. vt.l.ei.C.đ indic. vi dui.tol.⁊.l.i.ff.đ accep. Qđ fa. q̄ dispositũ i vno ex correlatiuis ẽt penale ẽ iductũ i alio. vñ si pe na ẽ vẽdenti corñ i platea.eadeȝ pena intelligit̃ statuta i emente. lȝ đ emptore lex vl' statutũ nihil dicat. vt.l.ii.C.de a.ex lu.da.li. xi.⁊ ibi Bar. Itẽ nõ q̄ credi tores illi⁹ q mori̊t sine hẽde pñt officio iudicis ipetrare vt bõa de fũcti eis ꝯcedãt.⁊ sic ñ pñt ea ca pere p̄pria auctẽ. Itẽ nõ ibi ba/ chata. q̄ sicut ebri⁹ errat ⁊ nescit qđ agit ita ẽ luxuriosa mulier. Itẽ nõ hic q̄ mulier libera si se cũ alieno suo imiscet ñ pdit libta tẽ nec sbam bonoꝝ suorũ vt hic. si ãt suo p̄prio se submittit. pati tur penas.đ qb⁹ i.l.i.C.đ mu.q̄ se ser.pro. Et q̄ hodie mlier ista nõ efficiat̃ sua nec ptus ei⁹ ẽ.l.fi. C.de agri.⁊ cẽsi.li.xi. Et si vo/ lũt valȝ mrimoniũ nisi alter alte rius ꝯditionẽ ignoraret. vt ex đ ꝯiu.ser.c.ii.⁊.iii.

Glo. Oliȝ ista vẽditio bono ruȝ debitoris p̄ mltas ãbages fuerat itroducta q̄ p̄po nebat creditor actionẽ.⁊ si cade/ bat a sillã cadebat a toto. Si ve/ ro nõ cadebat bõa debitoris ab/ sentis vl' pñtis vẽdebat sua aucto ritate. qđ hodie nõ ẽ vt hic.⁊. C đ for.⁊ ipe.l.i.⁊.ii. Oli bõa oĩa vẽdebãt. vt.ff.q ex ca.i poss. ea.l. i.sȝ hodie p̄ mẽsura đbiti declãt vt i auc.đ exhi.⁊ itro.re.§.si ṽo

Mulier dicit amore bachata i.capta vel decepta vt eim vino capit vel bacho. ita 7 amore.
Furore amoris nihil ē vehemē tius.vt i auct.quib⁹ mo.na.effi. le.§.illud.coll'.vi.

De obligatiōib⁹.rub.

Glo. Dictū ē.s.de psonis li.prio de reb⁹ in scdo 7 tertio vsqз huc.nūc de actōib⁹ dз dicere.vt.s.de iure na.§.fin.
Addi.vbi dī ꝙ oē ius versat aut circa psonas aut circa res aut circa actiones.7 sic pmisit ipator tertio loco se dterminaturū d actionib⁹.Et q2 obligō mr est actionis.vt.ff.de pcura.l.lз.§.ea obligō.Jō pmittit d obligōib⁹.

n Unc trāse amus ad obligatōes.
Obligatio ē iuris vinculū quo necessitate astringimur alicui⁹ soluēde rei fm nr̄e ciuitatꝭ iura. Ad.Nō ꝙ obligō ē vinculū iuris.Et ille dr̄ ppie obligatus q pōt artari de necessitate ad pstandū debitū.fa.l.creditores.cū.l.seq.7 qđ ibi nō.ff.d v. sig.cū si.7 fa.qđ nō.bar.i.l.i.circa fi.ff.si cer.pe.

Gl. Sup ver.obligō apponit.nā vī ꝙ diffinitio obligatiōis posita in tex.nō sit bona q2 nō cōuenit alicui speciei obligationis q2 ois obligō aut ē naturalis tm̄.aut ciuil' tm̄.aut naturalis 7 ciuilis sil'.sз prio nō cōuenit ciuili tantū.q2 illa nō habз effectū exigēdi vt.pз i obligatiōe lr̄arū ante biēniū.vt.j.de lit.ob. Itē nec cōuenit oi obligatiōi' naturali 7 ciuili simul.quia si fieret pactū de nō petēdo tollit nālis 7 remanet ciuilis.7 sic etiaз.ff.de solu.l.stichū aut pāphilū.§.naturalis.7 tn̄ nō hз effectuз istum ɔstringēdi.vt.j.de excep.§.pterea.Itē nec ɔuenit naturali tm̄. q2 p eā nec fit exactio.lз ipediat repetitio.vt.ff.de do.l.hoc iure §.fi.Rn̄det' ergo gl.ꝙ hic diffinit obligō natural' 7 ciuil' simul. E sic ēt ista diffinitio ɔuertit cū suo diffinito.7 p hoc ēt hētur responsio ad fm ar.glo. Ubicūqз dī ꝙ naturali obligōne qs tenet.itellige de iure gētiū qđ ɔuenit solis 7 oibus hoibus. Obligatio ē iuris vinculū.i.ius vinciens.7 sic ē res incorpalis.vt.s. de re.cor.7 in cor.i fi. Et eiз boues funib⁹ visualr̄ ligant.sic homines verbis ligant 7 itellectualiter.vt.ff.de ver.sig.l.rei.
Obligatiōe necessitate astringimur.tūc eiз vere debitor ē cuз necesse hз soluere.vt.ff.de verb. sig.l.debitor.Et sic vī ꝙ hec diffinitio nō cōuenit obligatiōi cui opponit exceptio.vt.ff.de re'iudi.l.nō vr̄ cepisse.qđ verū est si opponat exceptio p quā definit eē vinculū naturale vel ciuile.nā quedā exceptōes pponūt ēt qn̄ vtrūqз vinculū adest. vt ē exceptio macedoniani 7 velleiani.

Effectual' obligõnis due sunt
radices vna natural'. que cõuersu
nascit᷑. que iter oẽs fieri põt etiã
iter seruos. ⁊ hec natural' dr̃. vt
ff. de pac. l. i. §. adeo. ⁊ hec radix
ꝯ̃rio ꝯsensu tollit᷑. ff. de solu. l. sti
chũ. §. natural'. qꝛ nil tã naturale
⁊c̃. vt. ff. de re. iu. l. nil tam nãle.
Sz hec natural' viz nõ hz exigẽ-
di. ipedit tñ soluti repetitionẽ. vt
ff. de fideiuss. l. fideiussoꝛ. §. fide-
iussoꝛ. Huic etiaz qñqz accedit.
Alia radix. s. ciuilis. q̃ illi natura
li faciẽ dat vel formã vel vestẽ vt
possit parere actionez. ⁊ hec ciuil'
tollit᷑ ꝯ̃rio ciuili actu. nõ natura
li vt p acceptilationẽ. vt. j. q. mo.
tol. ob. §. i. al'. §. Itez p acceptila
tionẽ. Itẽ per sniaz remanẽte na
turali. sz hoc nõ ẽ ipso iure. sed p
exceptiõez. vt. ff. de cõdi. inde. l.
iul'. Snia eim ẽ de iure ciuili cuz
oĩa iudicia sint de iure ciuili. vt
diximꝰ. s̃. de iure na. §. ius autẽ.
in glo. vt sint ⁊c̃. p. l. ii. §. hec di
sputatio. ff. de oꝛi. iur. Ciuilis
obligatio nõ adheret seruis quia
nihil sũt inspecto iure ciuili. Itẽ
iter filiũ ⁊ pr̃ez nõ nascit᷑. vt. ff. d̃
ꝯdi. inde. l. frat᷑ a frẽ. cũ iter eos
nõ possit eẽ iudiciũ. ff. de iudi. l.
lis. §. iure ciuili. Itẽ ipedit᷑ rõe
patrie ptãtis. vt. s̃. de pa. po. §.
ius aũt. Per obligationẽ ne
cessario astringimur gr̃a alicuiꝰ
soluẽde rei vel ẽt facti. qꝛ verbuz
rei gñale ẽ. vt. ff. si cer. pe. l. i. i fi.
⁊. ff. de ver. sig. l. rei. Secũdum
nr̃e ciuitat᷑ iura. In hac diffini-
tiõe ista dictio ſm põt cõtrariari
quattuoꝛ modis. vno mõ vt re-
ferat᷑ ad totã diffinitiõz. q. d. ob
ligatio sic diffinit᷑ ſm iura roma
na. i. ſm legem ⁊ sic ciuil' natural'
qz simul hic diffinit᷑. Vel põt cõ
trariari ꝑut referat᷑ tm̃ ad prin-
cipiũ. s. ad illa verba iur̃ vinculũ
⁊ ꝙ dicit quo astringimur. s. qñ
qz. vi qñ est ciuilis ⁊ nãlis. qñqz
nõ. vt qñ ẽ natural' sola vel ciuil'
sola. Tertio põt ꝯ̃riari vt pona
tur remotiue. q. d. illa obligõ est
iuri vinculũ. que ẽ ſm ius. nõ q̃
ꝯ̃ ius. ff. de ver. obli. l. gñali. ⁊. l.
veluti ⁊ ſm hoc refert ad primuz
Quarto ꝯ̃riat᷑ ꝑut refert᷑ tm̃
ad illã dictionẽ soluẽde. nã.
Scd̃m ius sũt solutiões fien-
de. s. vt res eque bona soluat᷑. vt
ff. si cer. pe. l. cũ quid. ⁊. ff. cõmo.
l. iii. §. si res. Itẽ cõgruo loco ⁊
tpe. vt. ff. de solu. l. si solutu rus.
Itẽ de euictiõe ꝑmitti. al'. nõ vr̃
soluere. vt. ff. de verb. obli. l. iiii.
§. q sunt. ⁊. ff. de cõdi. cã da. l. fi.
⁊ de euic. l. ii. Itẽ p cõpetẽtes ac
tiones ⁊ iudices fiat solutio. alr̃
nõ valeat snia nec solutio fieri dz
vt. C. si a non ꝯpe iudi. l. i.

Omniuz autez obliga
tionuz sũma
diuisio in duo gña diuidit᷑ dedu
cit᷑ nãqz aut ciuiles sunt aut p̃to
rie. Ciuiles obligões sunt. q̃
aut legibꝰ cõstitute. aut certo iur̃
ciuili cõpꝛobate sunt. Pꝛeto
rie sunt quas p̃toꝛ ex sua iurisdi-
tiõe ꝯstituit q̃ ẽt honoꝛarie vocã

tur. Alia ē diuisio obligōnis q̄ diuidit̄ i quattuoꝛ spēs. Aut eī oꝛit̄ ex ꝯ̄ctu aut q̄si ex ꝯ̄ctu aut ex maleficio. vel quasi ex maleficio. Prius ergo est vt de his q̄ ex ꝯ̄ctu sunt dispiciamꝰ. Harꝫ que ex ꝯ̄ctu quattuoꝛ sūt species aut eī re ꝯ̄hunt̄ aut verbis aut lr̄is aut cōsensu. de quibꝰ singul̄ dispiciamur.

Hi. Sūma diuisio.i.pri̇a vl̄ sūma.i.breuis sic.s̄.de iure pso.i prin. Est ēt q̄nq̄ꝫ maioꝛ vt.j̄.e.§.fi. Diuisio ē inumerabilis materie breuis ꝯpō.ꝛ ad multa facit.vt diximꝰ.s̄.i ꝓhemio.§.penul. Ciuiles obligatiōes alique sunt legibus ꝯstitute: vt.l.acquil. vt.j̄.ad.l.acquil. i prin. Itē de paupie p legēꝫ.xii. tab. vt.ff.si quad.pau.fe.di.l.i. i.rn̄. Itē furti nec māifesti. vt.j̄. de noxa.§.sūt aūt. Secus aūt d̄ furto nō manifesto q: illa obligō ē p̄toria.vt.j̄.de ppe.ꝛ tēp.ac.§. furti quoqꝫ. Alique sunt obligatiōes legibus ꝯprobate.vt sūt obligōes iure gentiū ineute.vt s̄.de iure na.§.ius aūt.que a iur̄ ciuili sunt ꝯprobate.vt.ff.de iu. ꝛ iur.l.ius autē ciuile. Obligationes p̄toꝛie sunt a p̄toꝛe ꝯstitute.vt obligō ex furto manifesto. vt.j̄.de ppe.ꝛ tē.ac.§.i. Iteꝫ ex rapina ꝛ vbicūqꝫ pretoꝛ aliquaꝫ obligationē iducit.vt pꝫ p mltos titulos.vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.ius aūt ciuile.§.p̄toꝛiū. De obligationibus ex ꝯ̄ctu tractat̄ vsqꝫ ad ti.de ob.ex quasi cō. Quasi cōtractu.vt.j̄.de ob.ex quasi cō trac.duo vero seq̄ntes tituli.s. p quas p nō.acqui.ꝛ q.mo.tol. ob.sunt cōes. De obli.ex maleficio tractat̄.j̄.de ob.ex male. vsqꝫ ad titulum de obli.ex quasi mal.

De his que ex quasi maleficio.j̄.d̄ obli.ex quasi male.ꝛ sub audi aut ex variis figuris cāuum vt.ff.de ac.ꝛ ob.l.i.i princ.

Obligatio ꝓprie oritur ex cōtractu quando ex tali contractu hinc inde oritur obligatio improprie quo ad alios.vt.ff.de verb. signi.l.labeo sic.ꝛ.ff.si cer.pe.l. certi conditio.in princi.ꝛ de of. procon.l.ii.

Differentia est inter actionē ꝛ obligationeꝫ ꝛ contractū.quia contractus est verboꝛum conceptio vel consensus.vt patet.ff.de ver.obliga.l.stipulationes.§ stipulatio.ꝛ fa.ff.de cura fu.l.cōsilio.in fi.Obligatio est que inde nascitur.vt ar.ff.si cer.pe.l.ii.circa fi. Actio est que postea insurgit. Et sic nullum est alterum.vt ff.de procura.l.licet.§.ea.ꝛ.j̄.ti. ii.in princ.ꝛ hec duo sunt iuris. vt in diffinitionibus patet.

Quibꝰ modis re cōtra.ob.

Hic prosequitur primū mēbrum proxime diuisionis.

r Etrahit. Obligatio ex mutuo ɔhit re. ⁊ i his rebꝰ que pōdere nūero vel mēsura cōsistūt. Et dr̄ mutuū qꝛ ð meo tuū fit. h. d.

Add. nō qꝑ alique obligōnes principalr̄ dicūt ɔhi ⁊ oriri ex re vel pp rē. Itē nō qꝑ i his que recipiūt functionē in genere suo cō sistit mutuū. ɔcoꝛ. l. ii. ff. si certū pe. Itē nō qꝑ si mutuo. x. coꝛbes frumenti vel decem ducatos nō est intentionis mee vt idē reddatur. sed aliud eque bonū frumentū vel alii decē ducati. vt. d. l. ii. ff. e. Itē nō qꝑ ex mutuo trāsfert dñiuz rei mutuate Itē nō qꝑ mutuū ē qñ fit ð meo tuū. qð veruz ē i mutuo naturali nō āt i cili. vt l. i ɔctibꝰ. C. ð nō nu. pe. Et alið ē mutuū naturale ⁊ aliud cile. vt nō. gl. ⁊ Bar. i. l. ii. §. pe. ff. si certuz pe. Itē nō ex ɔctu mutui nasci ɔditionē. que āt ɔditio sit dicā cū gl. Add. nō ꝑ itellectu seq̄nt gl. qꝑ pactoꝝ aliud ē nudū ⁊ ē ꝑz bar. i. l. iuꝛgētiū. §. igit. ff. ð pac. ē igit illud qð stat in puris ⁊ meris finibꝰ cōuentōis. vt qñ ꝓmitto tibi cētū acceptāti ⁊ ɔsentienti nō tñ ꝑcessit iterrogatio. vt. l. i. C. ð vsur. vel si ꝑcessit interrogatio. rñdeo ð nutu. vt. l. i ff. ð v̄. ob. Et istð pactū nullum vestit ꝑlibꝰ mōis vt i gl. seq.

Gl. In primis nō vestiri pactū illð qð ē nudū. vi. modis. vz re vt hic. v̄bis vt. j. ti. i. Lr̄is. vt. j. ð lit. obli. Cōsensu. vt. j. de ob. ex cō. Coherētia ɔct9. vt si iuxta ɔctū apponat aliqð pactū añ vel pꝰ. vt. C. ð pac. l. petēs. ⁊. ff. de pac. l. iuꝛgētiū. §. quimo. Itē iteruētu rei vt i ɔctibꝰ inoiatꝭ ex quibus nascit actio demū re sequuta. vt. C. de re. ꝑmu. ex placito. Et differt istð vestimētū a pꝛīo. qꝛ i pꝛīo stati orit actio ex ɔctu. nam tacite agit vt reddat mutuū vel ɔmodatū. vt ff. si cer. pe. l. cū quid. ſꝫ i alia dudū postea. s. qñ res tradit. vt. C. ð pac. l. petēs. ⁊. C. ð re. ꝑmu. l. ex placito. Et adde duos alios modos. vt nō. i. d. §. quimimo. ⁊ qñqꝫ vestit legis auxilio qð est quotꝭ nudū pactū actionē parit. vt i donatōe. vt. ff. ð pac. l. ltima Itē rei pꝛincipis vt i pollicitatōe rei fcā rei publice. vt. ff. de pollici. l. i.

Mutuū cōsistit i his rebus quas numerādo. s. pecuniā. aut metiēdo vt vinū oleū vel frumētū damus vt accipiētiū fiant. ⁊ lꝫ velim dare libꝛuz ad pondus nō tñ erit mutuū qꝛ ɔsiderat cōsuetudo ⁊ aptitudo ⁊ nā rei tal'. fic. ff. e. l. ii. §. i. Itē si do pecuniā in sacculo vt spēm. s. sigillatā nō ē mutuū. qꝛ actus in mutuo simlr̄ exigit. s. numeratio. vt. ff. de le. i. l. plane. §. i. Aut appēdēdo i. pōderando vt auro argento ⁊ ere. Incidēter qñqꝫ reddunt eedem res. qꝛ. s. nō indiget eis. vt ar. ff. si cer. pe. l. an pecuniā. Sꝫ

cū accepit eius dʒ esse ꝓpositi vt aliud reddat.ff. si cer. pe.l.ii. in prin. Tacite sp presumit agi vt res sit eiusdē qualitat.i.boni/tatis.vt.ff.si cer.pe.l.cū qd.§.ii.

Mutuū cōponit ex integro ⁊ corrupto vt hic.⁊.ff.si cer.pe.l. ii.§.appellata. Et nō ꝙ lʒ deser uire nomini.q: noīa debēt eē cō sona rebus.vt.s.de dona.§.ē et aliud. Et nō mutuū reconcilia/ri tribus modis.vt nō. ff.si cer. pe.l.ii.§.ii.

Add.dic ſm Bar. i.d.l.ii.§ appellata.si cer.pe.quod ē quod dam mutuū mere ciuile. ⁊ istud reconciliat cursu biēnii. vt.l. in ꝯctibus.C.de nō nu.pe. Quod/daʒ ē mutuū ciuile ñ mere. sʒ cui natura cooperat ⁊ illud reconci liat stipulatōe. siue ꝑcedat siue sequat.vt.l.quāuis.C. si certuʒ pe. Qdaʒ ē mutuū mere natu/rale.⁊ in isto requirit ꝙ dñium transferat in accipientem vt hic. alias non est mutuuʒ statiʒ. Sʒ ex postfacto pōt reconciliari mul tis mōis de quo vide hic ꝑ ang.

Ex mutuo orit cōditio.s. cer ti.s.spālis que ð mutuo dat que appellat a quibusdaʒ. si cer.pe. vt.ff.de triti.l.i. Sed dic ꝙ con ditio certi ex mutuo dicat. Est ⁊ alia generalis que dat ex oī ꝯctu ex quo certū petit.vt.ff.e l. cer/ti condition in prin. Sʒ nunqd ad interesse dat certi ꝯditio.qui dam dicūt ꝙ nō.vt.ff. si quis in ius vo.nō ie.l.fi. Nos dicimꝰ ꝙ sic. Et ꝙ dcā.l.dr incerti ꝯditio di c.i.certi ꝯditio que dat ad in/teresse qð ē incertū. Et ē rō q: lʒ prima facie sit incertū. certificat tñ per iudicem vt.j.de act.§.cu/rare.secus si ad factū.q: in snia ñ certificat quātitas.ff.de ver.ob. vbi āt.§.qui id qð.⁊.ff.de re iu. l.si quis ab alio.§.fi.

Is quoqʒ. Si soluit ñ debitū per errorē re ꝯhit obligatio sicut ex mutuo. Pupillus tñ sine tuto/ris auctē nō obligat.b.d.

Add.nō ꝙ ad ꝯditionē indebi ti requirit ꝙ ꝑ errorē.al'si scien/ter solutū fuerit nō pōt ꝯdici.vt l.i.ff.ð cōdi.inde. Et ꝑ ꝯñs me/diū ꝯcludēdi in ipsa ē. q: ꝑ erro/reʒ solui credēs me teneri ð quo ꝑ Bar.i.l.interdū.ff.ð ꝯdi.ide. Itē nō ꝙ sicut mutuāti dat ꝯdi tio ad repetēdū ita ēt solvēti in/debitū ꝑ errorē ⁊ eꝯ. Itē nota ꝙ pupillus recipiēs pecuniā alienā indebite sine tutoris auctē nō te/net ꝯdi.indebite. Itē nō ꝙ ꝯdi tio idebiti nō ē ꝓprie ex ꝯctu.q: i tentio agentiū ē attendēda. vt.l. nō oēs.ff.si cer.pe.sʒ intētio sol/uentis indebitū nō fuit obligari ñec alterū sibi obligare.nec obli/gationē aliquā fabricare. sʒ obli/gationē iaʒ factā fuisse existiabat dissoluere. Itē nō ꝙ aliud ē ꝯhe re aliud distrahere.fa.l. si tutor. C.de in integ.rest.mi. cū gl. Et nō.glo. in.l.i.§.i.ff. de tu.⁊ ra. dis.

Si. In hac cõditõe idebiti requirit q solucrit p errorẽ aliud si ex certa scia. vt. ff. de cõdi. indc. l. indebitum. et. ff. de reg. iur. si p errorẽ. et. C. de iur. et fac. igno. cũ qs. et. s. dixi.

Cõdititia actõ. i. cõditio idebiti que daẽ pp idebita soluta. si facta sint accipiẽtis. vt. ff. e. l. indebiti. §. i. al' nulla cõditio daẽ nisi dñium sit translatum. vt. ff. vsu fru. quem ca. l. fi. et. j. de act. §. sic itaq3. et. §. appellamus. Item ad augumẽta naturalia. vt. ff. e. l. indebiti non ad ciuilia. vt. C. ea. l. i. et inquantum locupletior est accipiens si bona fide percepit. vt ff. e. l. si non sortem. §. libertus. al's si sciens acceperit in totũ. vt. ff. eo. l. in sũma. §. si furum. et qñ3 furti. vt. ff. de condi. fur. l. quoniam. dic vt ibi.

Additio. Scdm Barto. in dicta. l. quoniam. et in. l. falsus. in prin. ff. de fur. hoc est verum qñ talis vadit ad debitorez simulãs se creditorem et exigit. al' non tenetur furti. indebitũ anteq actõ pponatur. sed deb3 intelligi cu3 effectu s. il3 antequam condẽnetur reus.

Conditio indebiti cessat i aliquibus casibus. vt si soluiẽ ex cã que inficiando. i. negando crescit vt. C. ea. l. ea que. Itẽ ex cã pietatis. vt. ff. eo. cũ his. §. si mulli⁹ Itẽ transactõe. vt. ff. e. l. in summa. Item ex cã rei iudicate. vt. C. e. l. i. Itẽ in cã scie. vt. ff. e. l. i. et hic dr. Itẽ iur. vt isra de ac. si postulante. et al's vt nõ. j. de obli. ex quasi 5c. §. fi.

Si pupillo solueris indebitũ ex errore credẽs te teneri nõ poteris 5 pupillum agere cõdi. indebiti ex mutuo. s3 ista obligõ non vr ex cõdi. descendere quia soluit pupillo p errorẽ.

Add. dic ẽt si ad eũ aliquid puenit fm glo. in. l. i. in fi. ff. de noua. qd intellige q non teneẽ actione ex eo 5ctu. s3 cõdi. sine cã vel ad exhibendũ vt. l. iii. i prin. et ibi nõ. ff. cõmo.

Pupillus nõ magis tenetur cõdi. indebiti q ex mutui datiõe q2 nõ teneẽ nisi sit factus locupletior. Pupillus ergo qualiter teneẽ ex mutuo distingue aut est infans minor. vii. ãnis. et tũc nullo modo teneẽ. vt. ff. eo. l. q pupillus. et. ff. de ac. et ob. l. pupillus aut maior infante. et tunc si tutori promittat nullo iure debetur. vt. ff. de auc. tu. pupillus. Si alii pmittat et sine tutore naturaliter tantum teneẽ. vt. ff. de noua. l. i. Si cũ tutore tunc ciuiliẽ et naturaliẽ obligaẽ s3 restituiẽ. vt. ff. de auc. tu. l. impuberes. et. C. si tu. l' cura. iter. per totum. Et in adulto hñte curatorẽ idẽ qd in pupillo vt. C. de in integ. resti. mi. l. si curatorẽ. Aliter si curatorẽ non h3 ciuiliẽ et naturalr teneẽ sed restituiẽ. Et hec oia sunt vera nisi sit factus locupletior. vel quia sit salua pecunia vl' in aliam rẽ ver/

sa vt.ff.de solu.l.i pupillo. tunc enim tenet̄ ⁊ ciuiliter ⁊ naturalr ⁊ cum effectu.vt.ff.eo.l.naturallr. §.fi.⁊.l.seq.⁊.ff.ꝯmo.l.iii. His ergo eisdem modis de idebito tenent̄ vt hic dicit̄. Et nota similitudinem inter mutuuꝫ ⁊ indebitum quod valꝫ ad multa vt.ff.e. l.indebito.§.i.⁊ infra vbi reconciliat̄ indebitum eisdem modis quibus mutuū.

Hec spēs obligōis.s.que oritur ex solutōe indebiti non orit̄ ex ꝯtu.sed ex quasi ꝯtu vt.j.de ob.ex quasi ꝯc.§.item is. Aliqd tñ tacite geritur ꝑpter quod est positus hic casus inter obligationes re.⁊ ex ꝯtu vt.ff.eo.si ī arca t.rñso.⁊.ff.ꝯmo.l.si is qui.§.vl.

Item is cui. Qui recipit ꝯmodatū obligatur re.⁊ differt a mutuo qꝛ incōmodato nō trāffert̄ dominiū nec tenetur de casu fortuito nisi culpa eius p̄cedat casum.⁊ hoc si gratis cōcedit.alias si cum mercede cēt locatio vsꝰ.h.d.

Additio. Nota ibi vtēda datur qꝫ tātum est dare ad vtenduꝫ quantum ꝯmodare. qꝛ ꝯtus cōmodati ꝯbitur re. Itē nō qꝫ ille qui accepit rem vtēdam tenetur ꝯmodati actōe que est bonefidei vt.j.de act.§.actionum. Itē nō qꝫ licꝫ accipiens indebitum equiparatur accipienti mutuum. nō tamē qui accipit ꝯmodatū. qꝛ ex ꝯmodato nō transfert̄ dñium. ⁊ ꝯmodatarius tenet̄ ad candē rē. ⁊ in eo statu ī quo erat alr nō dicerēt̄ reddita.vt.l.iii.§.reddita.⁊ ibi p Bar.ff.ꝯmo. Itē nō qꝫ ex mutuo cū dñium transferat̄. tenet̄ quis de casu fortuito. Item nō ibi incēdiū qꝫ incēdiū numeratur inter casus fortuitos.quod videt̄ mirum.qꝛ vt plurimū dr̄ qꝫ in dubio incendium fit culpa ī habitantiū.vt.l.iii.§.i.⁊ ibi bar. ⁊ Bal.ff.de of.p̄to.uigi. Et fortuitus casus ē cui p ꝓuidentiam humanam prouideri non potest vt.l.que fortuit.C.de pig.act.⁊ quod nō glo.i ver.debet̄.j.pri. §.vnde ego intelligo istum textū qñ ab alio sine culpa inhitantiuꝫ fuit ignis immissus vel hūit exordiū ex igne alterius ⁊ trāstulit se in rē mihi ꝯmodataꝫ.ar.l.si seruus suum.§.si fornicarius. ⁊.§. ꝑculus.ff.ad.l.aquil.⁊.l.si vēdita.ibi qꝛ sine patrisfa.culpa.ff.de peri.⁊ co.rei ven. Itē nō ibi exactam.qꝫ icōmodato quis regulr tenet̄ d leuissima culpa.⁊ ē rō qꝛ fit solū gr̄a recipiētis.l.i.ꝯmodato.ff.ꝯmo. Iteꝫ nō qꝫ quis tenetur p̄stare maiorē diligētiā ī alienis rebus q̄ꝫ in suis.qꝛ in suis culpat̄ in alienis dānat̄ vt.ff. solu. matri.l.si cōstante.§.si maritus Itē nō ibi si modo non ipsiꝰ culpa.quod culpa precedens casum facit quem teneri de casu qui alias non teneretur. ꝯcor. l.si vehēda.§.ii.ff.ad.l.ro. de iac. Itē nō ibi domi.qꝫ vtēs re ꝯmoda/

ta i aliũ vsuz vel i alio loco q̃ cõcessa fuerit dicit̃ eẽ in culpa. ⁊ sic tenet̃ de casu. Itez nõ q̃ qñ ɔcedit̃ res ad vsuz ⁊ aliqua merces ob hoc p̃stat̃ dr̃ ɔtract⁹ locationis. Qđ ẽ verũ si merces sit i pecunia numerata. al'. eẽt ɔ̃ct⁹ innominatus. vt ẽ tex. valde nõ. ⁊ ibi Bar. i. l. i. §. itẽ si qs seruũ. ff. đ po. l. nãlis. §. ii. ff. de p̃. ver.

Hl. In cõmodato qs tenet̃ reddere eãdẽ rẽ. nõ deteriorẽ al'. nõ vr̃ reddita. imo tenetur ad iteresse. vt. ff. ɔmo. l. iii. §. si res. Hic nõ. triplex eẽ mutuũ. s. naturale tm̃. qñ fit numeratio sine stipulatiõe de soluẽdo Ciuile tm̃ q: stipulatio iteruenit đ soluẽdo siñ nũeratõe. Ciuile ⁊ nãle qñ nũeratio ⁊ stiplõ infuẽit ff. si cer. pe. l. ii. Itẽ deficit mutuum rõe rei. vt i furc. vt. ff. e. l. ii. §. mutui. ⁊. §. appellata. Et rõne p̃sone. vt. ff. si cer. pe. l. si furiosi. Et rõe dissensus. vt. ff. si cer. pe. l. quãuis vsucapiõe ad istar ãnone. aliene pecunie date i dotẽ. vt ff. de iur. do. l. p̃culus.

Si fortuito casu amiserit qđ accepit veluti icendio ruina naufragio at latronũ hostiũ ne icursu. Nota hic fortuitos casus meli⁹ q̃ in aliqua lege. Sic enumerant̃ aliq casus. C. de pig. ac. l. q̃ fortuitis. Qui recipit ɔmodatũ tenet̃ ad exactã. imo exactissimã diligẽtiã. ⁊ sic ponit̃ hic positiuus p̃ suplatiuo. Et distigue q: interdũ solus dolus venit i cõmodato. vt si ɔmodo vxori mee. vt cõpota veniat ad me vt. ff. e. si vt certo. §. nũc videndũ. §. interdũ. qñqz dolus ⁊ culpa ei⁹ leuis. vt si cõmodo tibi ciphũ. vt cões amici iuitent̃ ad cenã. vt. ff. e. i rebus. §. hoc ita. Interdum leuissima. ⁊ hoc gñaliter vt hic. Interdũ casus vt si culpa p̃cedit casum vt hic sequit̃. ⁊. ff. e. l. i rebus. §. alioquin. Cõmodatuz ẽ si dedi tibi rẽ meã vt vtaris. nec inde accepi mercedẽ. al'. erit locatum. Gratuitũ eiz dz eẽ cõmodatũ. iõ teneris ad exactissimã diligẽtiaz. sic. j. loca. §. i. sic. j. mã. §. si.

Addi. nõ. q̃ si quis sua spõte ⁊ nõ ad postulationẽ alteri⁹ quis facit ɔmodatũ. q: cõmodatarius non tenet̃ nisi de dolo. vt. d. l. si vt certo. §. interdũ. Et iõ tu sis cautus quãdo uis agere ad culpã vt narres qualiter petiit a te. vt cõmodares sibi librum tuuz. ⁊ q̃ ad eius instantiam cõmodasti ⁊c̃. al'. autem non posses eum de sola culpa cõuenire quod est singulare. In dubio autẽ si aliud non apparet. p̃sumit̃ q̃ rogati cõmodatarii. vt. l. in ɔmodatum. ff. cõmo. Ita dicit Barto. i dicto. §. interdum.

Preterea et is.

Depositarius obligatur re. ⁊ tenet̃ de do. h. d.

Additio. Nota q̃ depositarius tenetur actione depositi ad restituendum eandem rem. quaz

ex deposito accep. quia indeposi tatum non fuit dominium nec possessio translata. vt. l. officium in fi. ff. de rei ven. & l. lz. §. i. ff. de po. Item nota ibi ex dolo solo q depositarius tenet de dolo tan tum. Glo. supplet & lata culpa. vt. l. q nerua. ff. depo. Ex quo nota q lz lex taxatiue loquatur tn ex tenditur ad casum similem vt no. i l. ob es. C. de predi. mi. & Bar. late in. l. si costante in prin. in. ix. qo. ff. so. ma. Nota q deposita/ rius no tenet de culpa leui nec leuissima. Ex quo sequitur q etia si clpa leui res deposita furto pe reat non tenet. Nota q mala ele ctio e in culpa & male eligens de se conqueri dz. vt. l. cu madato. ff. de mino.

Gl. Res deponitur qn custo/ dienda datur vt. ff. e. depo. l. i. Nota in deposito soluz do/ lum venire vt hic. & ff. depo. l. i. §. illud. Item lata culpa que pro dolo accipitur. vt. ff. e. l. q nerua. quandoqz leuissima. vt si hoc fue/ rit pactum vt. ff. e. l. i. §. sepe. Ite si fuit in culpa qz portauit re de/ positam per locum periculosum vt. ff. co. l. in rebus. §. i. & l. si vt certo. §. interdum. Item mora facta in restone. vt. ff. co. si i asia. §. fi. & hic similiter tenet de casu.

Qui negligenti rem amico cu stodiendam tradidit sue facilitati imputare debz. Glo. sic. j. p so. §. fi. & ff. de mino. l. cum manda/ to. §. fi.

Glo. Nota diaz ee iter do lum lata culpa leuez & leuissimam. Dolus est qn e machinatio studiosa. vt. ff. de do lo. l. i. §. ii.

Add. dic cu imutatione veritatis vt in auct. de fi. instru. in princi. Lata culpa e no itelligere quod oes itelligunt. vt. ff. de ver. sig. l. late. Leuis culpa est desidia & ne gligentia vt hic. Leuissima vt si quoqz mo potuit puidere & non puidit. vnde furtu fieri no pot sine leuissima culpa vt. ff. p so. l. cu duobus. vel incendiu nasci lz no noceat inculpabilibus. vt. ff. de of. pfe. vi. l. iii. §. i. & ff. de pi. & co. rei ven. l. si vedita.

Add. dic ista glo. allegatur qd qn quis tenetur de leui culpa vt e coductor. no tenet de incendio qz ibi tenet de leuissima culpa. sz ista glo. expresse reprobatur p. l. cre ditor. C. de pigno. & d. l. si vedi ta. & per. l. qui insulam. §. fi. ff. lo ca. vbi loquitur in creditoribus quo ad pignus. & de conductore & em ptore qui tenentur de incendio dic p doc. in dictis locis. imo glo. in l. cum duobus. §. dana. ff. p so. dicit cotrariu. qz dicit q furtu & sic incediuz no fit sine culpa salte leuissima. & sic potest et fieri cuz culpa leui. & fieri presumitur. & illa glo. approbat ibi Bal. & ista re/ probat. quod no. qz de facto ha/ bui ferrarie. Ang.

Add. & aduertas q depositum est valde fauorabile. in tm q hz

executionē paratā. vt snia. vt.l. pe.ꝛ ibi Bar.C.depo. ꝛ i auct. depositi ꝓcedit sūmarie. Et i deposito nō pōt opponi exēplo domini.ꝛ oīa ista tria ꝓbant i.l.fi. C.depo.ꝛ ibi bar.qđ nō.

Creditor. Creditor ex pignore recepto obligatur re. ꝛ tenet solū de leui culpa.h.d.

Add. nō ꝙ pignoris obligō ꝯhit re. Nō ꝙ creditor qui recipit pignus tenet pignoraticia actiōe ad restituēdum eādem rem quā recipit satisfcō sibi de credito vt.l.si rē.§. oēs.ff. de pig.ac. Nō ꝙ pignus dicit ꝯhi ita gra debitorisſicut creditoris.s. vt citius possit reperire pecuniā i mutuo. Et iō dicit glo. ꝙ nō valet pactū vt nō liceat pignus vendere qꝛ hoc eēt nociuū debitorib⁹ qui nō reperirēt mutuantes. ita dicit glo.i.l.si ꝯuenerit.ff.đ pig. ac. Nō regulā ꝙ quoties ꝯtus celebrat grā vtriusqꝫ ꝙ venit culpa leuis tantū.ꝯcor.l.si vt certo §.nunc videndū.ff.ꝯmo. Nō ꝙ casus fortuitus spectat ad debitorem.ꝯcor.l.que fortuit.C.đ pi. ac.cū ibi nō.

Hl. Creditorē hic accipe ex oī cā vt in auct.đ fideiuſ. §.fi.ꝛ.ff.de verbo.sig.l.si cui.

Creditor qui pignus accipit re obligat. Nō ꝙ caute ponit accipit alr nō dꝫ re obligari. Sꝫ pignus creditori ꝛ nuda ꝯuentiōe tenet vt.ff.de pig.ac.l.i. ꝛ hypothecaria sibi nascitur ad pignus illud persequendum ifra de ac.§ itē suiana.

Actio pignoraticia nascit demum soluta pecunia vel alias satisfcō vt.ff.de pig.ac.l. si rem.§. omnis. Sic in actione tutele que demū finita tutela nascit vt.ff. đ tu.ꝛ ra.dis.§.si tutor.§.fi.ꝛ.l. sequen.lꝫ quidam dicant prius eaꝫ nasci sed non intentari vt nō i dicto.§.ois.

Add.dic pignoraticia non tātum nascit ex solutōe crediti sed ex ꝯtu dudum inito vt dicā i.§. itē suiana.

Hl. Itē nō ꝙ exactā ꝓprie ponit nō ꝓ suplatiuo vt su pra.e.§.at is.nō enim tenet đ leuissima.ff.de pig.ac.l. si ꝯuenerit.§.venit ꝛ.l.se.

Creditor nō tenet de casu fortuito.ꝛ illū casuꝫ dꝫ ꝓbare creditor puta se casu amisisse vt.C. de pig.ac.l.si creditor. Itē debitor probabit dolum vel culpam creditorem cōmisisse vt.ff.de probatio.l.quotiens.§. qui dolo. ꝛ.l. qui excep.

Add.nō hanc glo. que semꝑ allegat ꝙ allegans casum dꝫ probare ꝛ alleganti dolum vel culpā incumbit onus illud probandi. ꝛ aduertas ꝺm Bar.ꝛ doc.ꝛ glo. in.l.siquis ex argentariis.§.fi.ff de eden. An creditor debeat ꝓbare sine culpa sui ꝑdidisse qꝛ aut ē casus qui ꝯmitti pōt sine sui culpa vt ē icursus hostiū ꝛ tūc satis

ē ꝙ ꝓbet casū Aut inest culpa vt in incēdio vt dixi.s.e.§. item is cui ⁊ tūc opus ē ꝙ ꝓbet se ꝑdidisse in tali incendio sine sui culpa. si autē debitor vult dicere ꝙ dolo vel culpa sui dedit cām dꝫ ꝓbare vt.l.quotiēs.§.qui vol.ff.ð ꝓba. Add.nō ꝙ quocūqꝫ fit satisfactum creditori ð suo credito dat̃ pignoraticia. vt.d.§.ois.in l.si rem.ð pig.ac.⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊.l.nec creditores.⁊ ibi doc.C.ð pig.ac. Uel si creditor tantū de fructibus ex pignore recepit qð fit in totū satisfactū creditori de sua sorte iuxta.l.ii. ⁊ pe.C.de pigno.ac.⁊.l.i.C.de remis. pig.vł si satisfactū nō ē oportꝫ ꝙ offeratur creditū ⁊ si non recipit ꝙ deponat̃ ⁊ cōsignet̃ vt.d.l. creditores.

De verboꝝ obligatōib⁹.

Add. Dictū ē qualiť re ꝯhitur obligō.restat videre qualiter verbis.⁊ de hoc tractabit̃ in oībus titulis vsqꝫ ad titulū de lr̃arum oblig.

VErbis. Ex stipulatōe ꝯhit̃ verbis obligatio ex qua orit̃ certi conditio.si ē certū i stipulatiōe deductū.alias actio ex stipulatu. h.d.

Add.nō ꝙ i v̄boꝝ obligatōe reqrit̃ ꝓ fōa ipi⁹ obligōis v̄ba interuenire.vt hic.⁊.l.i.i pri.ff.e.sicˀ i obligōe q ꝯhit̃ re reqrit̃ res ꝓ fōa ⁊ fūdamēto obligōis vt.s.t.i.i pri.⁊ ꝑ to.nō ꝙ i obligōe v̄borū reqrit̃ ð necessitate ꝙ interrogatio ꝑcedat ⁊ rn̄sio sequat̃. nō ꝙ datio ⁊ factū vnūqðqꝫ pōt in stipulatōne deduci.⁊ ex stiplone oriūtur due actōes vt.s.

Glo. Stipulatio ex s̄ba hꝫ iterrogōēꝫ ⁊ rn̄siōnē. al'āt viciat̃.ita ēt tꝫ bar. i.l.i. in pri.ff.e. Add.⁊ aduerte ꝙ op⁹ ē vtroqꝫ loquēte ⁊ s̄monis efficaciaꝫ itelligēte.vt.d.l.i.i prin.fallit i casibus i quib⁹ lex ꝑsumit stipulatōnē vt.l.nō aliť.ff. ð adop. ⁊.l.i.in.§.i.C.de rei vx.ac. ⁊ ex cursu tpis.vt nō.in.l.cū de in rē verso.ff.de vsur.⁊ in.l. si finita. §.eleganter.ff.de dā.infec. ⁊ i.l. cū ondimus.§.i.ff. ð fide.tu.sed ibi pp plura vt ibi nō.bar.ð quo vide.j.de ac.§. fuerat circa pric.

Certum ē qn̄ appet qd quale ⁊ quātū sit i obligōe.vt.ff.e.l. stipulationū.⁊.l.se.

Stipulatio est verborū conceptio qua aliquid dare vel facere ꝓmittimus vt.ff.e.l.v.§.stipulatio.

Ex stipulatione certa orit̃ cōditio.s.certi generalis.ð qua dic vt.s.ti.i.diximus circa prin. itē ꝯditio triticaria locum habꝫ.vbi petimus certum vel incertum nisi petat̃ pecunia numerata.vt.ff. de tritica.l.i. Si autem est incertū.qð mihi ðbetur ñ ex stipu

latiõe.ſʒ ex alio ɔ̃ctu agit̃ ɔ̃ditõe icerti.nã dico q̄ ē ꝓpriũ nomen actiõis.vt.ff.de ɔ̃di.ide.l.ſʒ ꝛ ſi me.§.i.vbi de hoc nõ. Si ꝓmitto aliud i gñe nõ valet quod agit̃.q2 dãdo muſtaʒ liberarer. Opʒ ergo q̄ aliqua certitudo ſit ibi vt hõ vel equ9 q̃ cert̃ finibus cõtineat̃ al'.nõ valet. vt. ff.eo.l. ita ſtipulat̃.ꝛ.ff.de iure do.l.cuʒ poſt.§.gener. Addi. Dic cõ cor.gl.i.l.legato gnãlit̃.ff.de l'.i. ꝛ i.l.ita ſtipulatus.ff.de ver.ob. Fallit i trib9 caſib9 vbi diſpõ iter viuos vel i vltia volũtate icerta valet. Et i dote.l.cũ poſt §.gener.ff.de iure do. Et i legato ꝓ refectiõe vie publice. vt.l. qdã teſtõ.ff.de le.ii. Et i legato alimẽtorũ.l.ſi cui ãnũ.ff.de an. le.de quo late p Bar.i.d.l.ita ſtipulatus circa prin.i ver.quarto oppo. Stipulũ apud veteres firmũ appellabat̃ forte deſcẽdens a ſtipite. Nã olim baculuʒ vel ſtipẽ palee dabat vn9alteri.ſ. ꝯfirmatione ɔ̃ctus ꝓ iueſtitura vt hodie fit in marchia. Sʒ in lõbardia bibunt. Et alibi p mantellũ iueſtiũt.ſic.ff.ð pac.l.i.§.i.

In hac re. Oliʒ requirebat̃ q̃dã ſolẽnitas verborũ i ſtipulatione que hodie ſublata ē.nec refert ex q̃ lingua fiat iterrogatio ꝛ rñſio dũmodo ſe itelligant.h.d.

Additio.nota q̄ vnus theotonicus põt iterrogatiõeʒ facere intelligenti illud ideoma. ꝛ ſibi ɔ̃gruent̃ dicit̃ rñderi ſi rñdeat̃ latine ꝛ ecõtra. Nõ q̄ magis mẽtẽ ꝛ itellectuʒ ðbem9 ɔ̃ſiderare q̃ v̂ba.cõcor.l.cũ virũ.C.ð fideic.

Gl. Solẽnitat̃ verborũ olim reqſite v̂ba habẽt̃ i textu Sʒ hodie vnũ ex his vel ẽt alið dũmõ aptũ ſufficit. vt.j. e.§.ſed hec.q ɔ̃tinuari dʒ cũ iſto.§. Uel olim p fidẽ fiebat rñſio hodie ẽt p aliud. Jmpropꝛie ẽt ꝓmittẽs dr̃ ſtipulari q2 hic dicit vterq̄ ſtipulãtiũ.ꝛ.ff.de ɔ̃di.inde.l. ſi nõ ſortẽ.§.ſi decẽ. Cõſtõ leonina de qua hic hr̃.C.de ɔ̃tra.ꝛ cõ.ſtip.l.oẽs. Senſum ꝛ ɔ̃ſonantẽ itellectũ ab vtraq̄ pte ſolũ ðſiderat.lʒ quibuſcũq̄ verbis exp̄ſſum ẽ. Gl.ꝛ icõtinẽti vt.ff. e.l.i.i pri.ꝛ.§.q pñs.ꝛ.§.ſi quis iter.lʒ verba iutilia fuerit iſerta vt.ff.e.l.q̃ extrĩſec9. Al'.ſi diceremus verba exp̄ſſa nõ exigi.nõ differret ab his ɔ̃ctib9 qui re ɔ̃hunt̃.vt.j.de ob.ex.cõ.i pricip. Stipulatio dʒ fieri verbis abilibus.ſi eim dicã a volẽs repñtare ꝓmitt̃.tu dicas b ꝛ velis rep̄ſentare ꝓmitto nõ valet. vt.ff.ð ɔ̃ſti.pe.l.q aũt.§.ſi.ꝛ.l.ſeq.ꝛ.ff. de mu.ꝛ ho.l.vt gradatim.§.ꝛ ſi lege.

Omnis ſtipulatio. Stipulatio vbi ē pura ſtatiʒ põt peti.ſi vero ē i diẽ nõ põt peti niſi p̄tereat tota illa dies.h.d.

Addi. Nõ q̄ triplicis modi ꝛ triplicis materie põt eẽ ſtipula

tio. naz aut ē pura ⁊ simplex aut dilata i diē. vel ex die oīno extitura. aut sub ꝯdi. q̄ depēdet a futuro euētu. ⁊ pōt tēdere ad eē vl' nō esse. vt. l. cuȝ ad pñs. ff. si cer. pe. Nō ꝙ ex ꝓmissiōe simplici ⁊ pura. nō tm̄ nata ē nata obligatio. sȝ ēt petitio qđ itellige vt i glo. Nō ꝙ qñ dies apponi ꝉ solutioni dr̄ obligatō i diē ⁊ in tali stipulatiōe statim nota est obligō sȝ petitio differꝉ i diē. vñ lȝ posset agere añ diē. tm̄ repelleretꝉ exceptōe. ita tex. i. l. i. ff. qñ di. vsuf. le. ce. Nō ꝙ i dubio dies solutionis siēde vr̄ apponi i fauorē debitoris. ⁊ ēt vltima dies tota cedit đbitorē vt hic ⁊. l. cū qui. al'. icip. iabolenus de an. le. ⁊ ibi Bar.

Glo. Confestiȝ. i. statim. vt ff. e. l. cū qui ita. §. fi. Et hoc nisi rōe loqui sit i diem vt j. e. §. loca. vel rōe rei que adhuc non ē in rerū nā. vt. j. de excep. §. añ penul. ⁊. ff. e. interdū. i pri. ⁊. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. i. §. fi.

Nō ē sic praue itelligēdū verbū ꝯfestiȝ. vt veniat statiȝ cū sacco parat⁹. Sȝ aliqđ spaciū puta x. dierū dādū ē. vt. j. de inuti. stipu. §. penul. ⁊ fi. ⁊. ff. de cōsti. pe. l. ꝓmissor. Sic ēt fere vbiqȝ cōsuetudo iterpretatꝉ. vt ifra decez dies fiāt ꝑcepta a potestatibus q̄ ē bona legū iterpres. vt. ff. de. ll. l. si de iterꝑtatōe. Stipulatio ē actus ciuilis. vt. j. de auct. §. de ꝯstituta. ⁊ pōt fieri in diem ⁊ sub ꝯdic. ⁊ lȝ videatꝉ ꝯ illā regulā iuris que dicit ꝙ actus legitimi n̄ recipiūt diē nec ꝯditionē tm̄ illa regula solū locū hȝ i. suis numeratis casibus. ⁊ iste actus ibi non numeratꝉ ergo ⁊c. Add. Nō ꝙ illa regula actus legitimi q2 est ius singulare. ⁊ ꝯ regulā cōem. s. ꝙ oīs actus pōt fieri in diē ⁊ sub ꝯdit. vt hic. nō recipit extēsionē. ⁊ sic vbi lex nō distiguit nec nos vt. l. ius singulare. ff. de. ll. ⁊. l. si quis seruū. §. non dixit. ff. de acqui. here. Cū sit stipulatio h̄ mō decē aureos primis chalēdis marcii da respōdes. ibi primis superflue ponit. ff. e. l. cū qui chalēdis. i pri. q. d. lȝ non ponereꝉ tm̄ intelligereꝉ de primis.

Stipulatio pōt fieri i diem. aliud si ad diē. nā tunc solū vsqȝ ad illū diē teneꝉ ⁊ nō plus. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. §. i. Et dic ꝙ idem est dicere ex die qđ in diē. vt. d. l. obligationū. in prin. ⁊ hic. Add. dic ꝙ imo ēt post dieȝ tenet. lȝ obstet exceptio vt ibi. q2 dies non est modus inducende vel tollēde obligōnis vt ibi. ⁊ fa. l. cū q ita. §. qui ita. ff. đ ver. obli. Et ē multū vtile scire an quis sit liberat⁹ ipso iure. an ope exceptionis. q2 si ipso iure. etiā lȝ in ꝓcessu p partē nō opponatꝉ. tm̄ sufficit ꝙ i allegōnib⁹ an dici dicatꝉ. secus si eēt obligatus. lȝ haberet exceptionē. q2 oȝ ꝙ in ꝓcessu p partē opponatꝉ. Ita dicit Bar. in. l. exceptionē. §. qui ita. C. de ꝓba. ⁊ nō. glo. ⁊ Bar.

in.l.si vnus.§.pactꝰ.ff.de pac.in ver.scdo nō.an pactuꝫ ⁊c.⁊ bar. i.l.lecta.ff.si cer.pe.i ver.qd est hoc dictū pactū. ⁊ nō.gl.i.l.vbi pactū.C.de trāsac.que singulariter nō. Jd qd i diē stipulamur statim quidē debet̄.sꝫ peti priusquā dies venerit nō pōt. At nec eo quidē ipso die i quē stipulatio facta ē peti pōt.sed totꝰ is dies arbitrio soluētis tribui dꝫ.neqꝫ eiꝫ certū ē.eo die i quē ꝓmissuꝫ ē datū nō eē priusq̄ꝫ is p̄terierit.

Gl. Et si añ diez petierit repellit̄ exceptiōe. vt.j.de excep.§.p̄terea. Nec ēt ipso die peti pōt.nisi ab initio si dicat hodie dare spōdes quo casu pura ē. vt.ff.e.l.liber hō.§.decē. Sꝫ tūc vꝫ ꝙ si ē pura ꝙ peti nō pōt āte decē dies.ita determinat̄ verbū ꝯfestiꝫ.s̄.e.§.oēs.⁊.d.l.liber hō §.decē.dicit ꝙ eadeꝫ die. So.ꝙ ex quo dicit̄ hodie ē exp̄ssa dies sꝫ in.§.oēs nō erat exp̄ssa dies.

Addi.nō singl'r istā gl.ꝙ aliquā adiectio istātis tpis hodie executionē nō īpedit ꝓpter specificā expressionē istātis tpis. Secus si simpl'r dicat dabis qꝛ itelligit̄ pure ⁊ simpl'r ⁊ incōtinēti.⁊ tñ non pōt icontinēti exigere.vt.s̄.i prima gl.⁊ tñ ꝓpter exp̄ssionē specificā pōt fieri etiā in dicta die exactio ƀ ꝯsūmariū bar.i.d.§.hodie.

Si iudex statuit terminū peremptoriū ptibꝰ ad audiēdū sniāꝫ puta i diem iouis vna partiū nō veniēte eadem die.quero qñ debeat snia ferri.an die statuta an vero sequēti. Add. Glo.arguit ad ptes tandē cōcludit.vt.j. verior opio ē ꝙ dꝫ ferri eo die i queꝫ facta ē citatio ⁊ sufficit ꝙ sit ita ꝑ pesero vt certū sit pteꝫ amp̄.non posse venire.vt.ff.de verb.ob.l. cū stipulatus sum mihi vel ꝑculo ⁊.l.liber hō in fi. Et hec ē verior opinio. Sꝫ tñ post vespas statim vel in ipsis vespis dꝫ ferri. vt in auct.de iudi. §.sedebūt.col.vi.sꝫ nec i nocte dꝫ ferri snia.⁊ ita paulo post excessum vesparū dꝫ iudicare. Adde nō ⁊ signa istā gl. ꝙ i vltima hora pemptorii debꝫ ferri snia. Et istā glo.fuit secutꝰ Bart.⁊ doc.i.d.l.liber hō.§.i. ff.eo. Et vide Bar.i.l.fi. ff.qd vi aut clā.vbi dicit ꝙ si tu es citatus ad faciēduꝫ aliquē actū i nonis ꝙ talis actus dꝫ fieri i illa hora qꝛ si fieret post illā horaꝫ non valeret qꝛ esset factus p̄te nō citata qd ē nō. Qd tu intelligas qñ fieret pte abs̄nte secus si fiat parte p̄nte qꝛ quāuis talis actꝰ nō valet i virtute citatiōis.valet tamē virtute p̄ntie ptis qꝛ cū sit p̄ns ñ fuit opus citatiōe.vt nō. Guil.⁊ Bar.i.l.i.ff.de in ius vo.⁊ bar. ⁊ doc.i.l.ꝑlatā.C.de sen.

At si ita. Stipulatio annua quo ad quis viuet pura ⁊ ꝑpetua est. sed post mortē stipulatoris obstat exceptio heredi.h.d. Addi.nō ꝙ obligō ānua dr̄ pura Nō ꝙ tp̄s non ē modus inducēdi neqꝫ tol-

lendi ipso iure obligõez. nõ q ob ligatio quo ad vnã facta i fauorẽ meũ nõ trãsit i meũ heredẽ in effectu q2 ɔtra eũ daꝛ exceptio.

Sl. Nõ q aliud si dixerit annuos si dixerit singlis annis. aliud si dixerit hoc ãno. naz si dixerit singulis ãnis i initio cuiusq3 ãni scdo i fine cõmittiꝛ stipulatio q2 sic ẽ i legato ita relicto vt. C. qñ di. le. ce. l. i. nota hoc v̇. Annua si debes tũc respicies caput ãni. Anno si debes i fine tenebris ãni. vt dices. j. de inti. sti. l. qui hoc ãno. Et nõ q talis est vna stipulatio. vt. ff. e. l. stichum. §. i. s3 legata sic relicta sunt plura vt. ff. de do. cã mor. l. senatus. §. si. Et rõ huius ẽ q2 semel ẽ in stipulatiõe ĩspiciꝛ cõditio stipulãd vt si sit filius acquirat pri. ⁊ vna ẽ actio. vt. ff. e. l. si fili⁹. s3 i legad nõ vna ẽ actio s3 plures ⁊ singul ãnis cedat dies legati. vt. ff. ꝙ an. le. l. cũ in ãnos. sed. M. dicebat hãc eẽ drĩam. q2 l3 in stipulatiõe sit vna verboꝝ cõceptio. tñ i rei veritate plures sũt sicut legata. ⁊ fa. p eo. ff. e. l. plurib⁹. §. i. s3 certe ibi fuit facta per alia verba. s. ãnua bina trina die. vel dic q ibi solũ quoꝝũdã sñia recitaꝛ ⁊ nihil decidiꝛ. nec ob. q vna est conceptio. nã ⁊ i legata vna ẽ ɔceptio.

Dõ vnã. i. donec vnã.

Hic stipulatio decez aureos ãnuos quo ad vnam dare spondes. itelligitur pura ratione primi anni. sed ratione sequentium in diem quo ad quid. quia ante ãnum non debetur ⁊ conditionalis quo ad aliud q2 alʼs nõ debetur nisi vnã. ar. ff. e. l. hoc iur. ⁊. l. in illa. vel dic q ẽ pura abnegatiua. i. nõ ɔditiõalis.

Stipulatio supradicta ẽ ppetua. i. donec viuat ſm aliquos sic ff. p so. l. i. Sed dic q imo p oĩa secula ẽt post mortẽ. naz tpe non tolliꝛ obligõ ipso iure. vt sequiꝛ vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationum fere. §. placet. ⁊. ff. de serui. l. seruitutes. sed heres petendo ⁊c̃. vt ff. de ac. ⁊ ob. l. obligõnũ. §. plac3 ⁊. ff. de seruitu. l. seruitutes.

Sub ɔditione.

Stipulatio collata i aliquẽ futurũ euẽtũ icertũ ẽ cõditõalis. h. d.

Add. nõ q i stipulatiõe obligatiõe ɔditionali nõ nasciꝛ obligatio s3 differꝛ i euẽtũ ɔditionis cõcoꝛ. l. cedere diẽ. ff. de ver. sig. Nõ q ppꝛie cõditio ẽ qñ ɔferꝛ aliud i aliquẽ casu3 icertũ. q põt cedere i esse ⁊ nõ esse. vt hic. ⁊. l. cũ ad pñs. ff. si cer. pe. ⁊ sic in futurũ. si aũt conferatur in preteritum vel in pñs. cũ certũ sit non diciꝛ ppꝛie cõditio. vt. j. e. §. cõditio. ⁊. d. l. cũ ad pñs. ⁊ fa. l. cu3 in scdo. ff. de iniu s. te. ⁊ nõ. gl. in l. in cõditionib⁹ primũ locũ. ff. ꝺ cõdi. ⁊ de. Dõ nõ. p statutis q̃ debẽt pꝛopꝛie intelligi. nõ q conditio ppꝛie sit per dictionẽ si. vt si ticius consul ⁊c̃. ⁊ ẽ gl. oꝛ. i. l. q pmisit ꝺ ɔdi. ide. ⁊ nõ. late bar. i

l.i.ff.de ꝯdi.ꝛ de.ꝛ modus ꝓprie fit ꝑ dictionē.vt.l.i.C.ð his que sub mo.ꝛ nō.plene bar.in.l. quibus diebus.§.fi.ff. de ꝯdi. ꝛ de.ꝛ nō.gl.i rubrica.e.ti.

Hl. Casus ē fortuna opinata vt possit se hr̄e ad eē ꝛ n̄ eē.qð in futuris tm̄ ē vt.j. eo.§. ꝯditōes.

In stipalatōe cōditōnali differt obligō.nā an̄ euentū ꝯditionis obligatio cessat. vt.ff. si cer. pe.l.nō ois.ꝛ sic ea pendēte nō ē debitor.sic nec h̄rs sub ꝯdi. institutus.vt.ff.fa.her.l. si maritus. Et licȝ videat̄ ꝯ.C. de ꝯsti.pe. l.ii. vbi dicit cōditionale debituȝ posse cōstitui qð nō possȝ nisi eēt debitū.ff.de ꝯsti.pe.l.i. Tn̄ nō ob.q2 ad hoc vt possit ꝯstitui sufficit ꝙ sit debitū spe.Itē nec illð interim debet̄. vt.ff. de ꝯsti.pe. l.id qð.Et silr̄ nō ob.ff. ex qui. ca.i pos.ca.l.i possiōe.ꝛ.ff.ð vb. sig.l.creditores.q2 rōe spei tales creditores dicunt̄. vt.j.eo.§. ex cōditionali.

Siquis ita. Cōditio negatiua ei⁹ qð quotidie p̄t ipleri ꝛ eē i fieri iplet̄ ꝑ mortē.h.d.

Add. nō ꝙ ꝯditio potestatiua negatiue ꝯcepta n̄ dr̄ visi ari nisi cū certū sit illud fieri n̄ posse.vn̄ si ē ad tp̄s trāsacto toto illo tpe. dr̄ verificata.vt.l.quicquid astringēde.§.i ff.e.Si simplr̄ intelligitur verificata post mortē vt hic. Ex quo nō ꝙ stiplō que nō pōt sortiri effectū i vita stipulatoris transit ad h̄rdē ꝛ icipit ab h̄rde. C.vt ac.ab h̄r.ꝛ ꝯ h̄r.

Hl. Iste due stiplōnes vȝ p̄cedent̄ ꝛ istius.§. silēs sunt i hoc q2 mortuo stipulāte i vtroq3 cāu cōmittit̄ vt h̄rdes agant. nā pōt sic obligō ab h̄rde inciper̄ C.vt ac.ab he.ꝛ ꝯ he.l.i. Dissimiles i hoc q2 pria cōditōnalis. scða i diē.i quē diē certū ē euenire.vt.ff.de condi.ide.l.nā si licet nesciamus qn̄. vt.ff.de cōdi.ꝛ de mō.l.i.ꝛ in auct̄.de nup.§. deinceps.colla.iiii.

Ex ꝯditionali. Stiplō ꝯditionalis transmittit̄ ad h̄rdes.h.d.

Add.nō ꝙ i stipulatōe cōditōnali non ē aliqd debitū nisi spes ꝛ sic spes dr̄ deberi. Nō ꝙ i cōditionali dispōne iter viuos transmittit̄ ad h̄rdes spes obligōnis. siue moriat̄ creditor vt hic. siue moriat̄ debitor pēdēte ꝯdi.q2 reliquit heredem suū obligatū.vt. l.siquis ticius.ff.de ver.ob.ꝛ qð ibi nō.Secus si esset in legato cōditionali.quia non est spes debita rei.vt.l.is cui.ff.de verb.obl. ꝛ iō si moriat̄ interiȝ legatarius an̄ euētū ꝯditōis nil ad h̄rdē ei⁹ trāsmittit.vt.l.legata sub ꝯdi.ff. de cōdi.ꝛ demō. ꝛ.l.i.§. finaūt. sub ꝯdi.C.de cadu.tol. Et an ꝛ qn̄ spes dicat̄ de iure debita.tā i h̄rditatibus ꝙ̄ in legatis ꝛ i aliis dispositionibus vide bar. i.l. is cui pōt.circa prin.ff.ð acqui. h̄r.

In stipulatiõe ꝯditiõali non cedit nec venit dies ãte euẽtũ ꝯditionis vt hic. Sꝫ i pura statiꝫ venit ⁊ cedit. ff. de ver. sig. l. cedere sed in illa que est in diem. statim cedit dies legati sꝫ nõ venit. s. e. §. i diẽ. Que ẽ rõ quare legatari⁹ ꝯditiõalis spẽ legati nõ trãsmittit ad hr̃deꝫ. vt. C. de ca. tol. §. finaũt. ⁊ tñ est ꝯ̃riũ i stipulatõe rñ. q: i stipulatiõe iteruenit factũ stipulãtꝫ volẽtꝫ sibi ꝓuidere. ⁊ sic hr̃di. vt. ff. de ꝓba. l. si pactũ. qꝺ factũ nõ ẽ in legatario cui⁹ factũ non iteruenit. Et eodem modo rñdeo i hereditate cõditiõali.

Loca.

Locus solutioni adiect⁹ efficit stipulationẽ i illũ diẽ i quo possit verisilr̃ ad locũ ꝑueniri. ⁊ ipossibilitas viciat stipulationeꝫ. h. d.

Add. nõ ꝙ lꝫ ẜm sonũ verborũ stipulatio aliqñ sit pure tñ re ipsa hꝫ diẽ tacitam. Nõ ꝙ qñ ex ꝓlatione verboꝝ apparet aliqd ĩpossibile. vt ẽ ꝙ existens rome i vna die iret carthaginem. ꝙ non valet stipulatio.

Hl. Tẽpus vꝫ ꝙ tacite icludit͛ a lege stat i arbitrio boni iudicis. vt. ff. e. l. ꝯtinu⁹. §. cũ ita. Addi. nõ ꝙ lꝫ i actibus iudiciariis tp̃s itinerãdi sit statutũ certũ. vt. xx. miliariũ singulo die. vt. l. i. ff. si qs caut. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. tñ i ꝯ̃ctib⁹ nõ ẽ determinatũ sꝫ totũ residet i pectore iudicis. q mlta dꝫ ꝯsiderare ⁊ locũ ⁊ ꝑiculũ ⁊ q̃litatẽ ꝑsone. vt l. ꝯtinuus. §. i. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. e. Nõe ipossibilitatꝫ stipulatio viciat͛. vt. j. de inti. sti. §. si ipossibilis nisi vterqꝫ hẽret ibi ꝓcuratoreꝫ ⁊ egisset qlibet cũ suo. vt eadẽ die fieret solutio. vt. ff. e. l. fi. §. si iter eos. Additio. nõ ãgustiã tp̃is viciare stipulatiõeꝫ vel ꝯ̃ctũ qꝺ ẽ veꝝ i ꝯ̃ctu stricti iuris. sec⁹ i ꝯ̃ctu bonefidei q: angustia tp̃is reiicit͛. vt. l. insula. §. i. ff. loca. Et idẽ i vltia volũtate. q̃ lꝫ sit stricti iuris. vt. l. alias. ff. de in li. iur. tñ hꝫ istar bonefidei. vt. l. minorẽ. C. q̃ i ite. res. mi. q: ẽt ãgustia reiicit͛. vt. l. si tibi ⁊ mihi §. seruos. ff. de l'.

Conditiões.

Cõditio de p̃terito de p̃nti non suspẽdit͛ obligationẽ. h. d. Addi. Nõ ꝙ ea q̃ sunt certa ꝑ reꝝ naturaꝫ lꝫ apud nos icertũ sit nõ differũt obligationẽ. Nõ ꝙ ea que sunt de futuro sũt icerta i rerũ natura. ⁊ aliqñ sũt icerta. an ⁊ qñ vt si tici⁹ cõsul erit. Aliqñ certa an. sꝫ icerta qñ. vt cũ moriar vel si moriar ⁊ i ista cõditiõe si moriar nõ differt͛ obligõ. ⁊ iõ interiꝫ solutũ nõ repetit͛. l. sub cõdit͛. ⁊. l. naꝫ ⁊ si maior. ff. de ꝯdi. inde.

Hl. Etiã futura ꝑ rerũ naturam certa sunt. vt. ff. de iudi. l. sꝫ ⁊ si restituant͛. §. fi. ⁊ sic vr̃ ꝙ ẽt futura nõ deberẽt morari obligationẽ. Sꝫ dic ꝙ aliud ẽ certũ ꝑ rerũ naturã. i. ꝑ naturalẽ cursuꝫ nature ꝑ quẽ sola p̃terita

ꝛ pñtia sũt certa. ꝛ ita hic accipit̃ Et ẽt illa futura certa sunt q̃ nõ hñt se ad vtrũlibet. vt si moriar. nã ꝛ hec nõ morant̃ obligatiões vt. ff. de cõdi. ide. l. nã ꝛ si. ꝛ. ff. ꝺ noua. l. si pupilli. ꝛ. l. q sub ꝯdi. Et aliud ẽ i natura rerũ. i. i sciẽtia dei. i qua oĩa q̃ sũt vel fuerũt vel futura sunt. teste boetio tãq̃ pñtia sũt Jtẽ ꝛ al'. Sũt mille ãni ãte oculos ei⁹ tãquã dies hesterna que p̃terijt. Et dicit̃ pria natura naturata. s₃ secunda natura naturãs. qꝺ idẽ est qꝺ ip̃e deus.

Non solũ. Etiã facta pñt i stipulatiõe deduci. i quib⁹ vtile ẽ adijcere penã₃. ne al' stipulator hẽat ꝓbare iteresse. h. d. Addi. nõ ꝙ ẽt factũ vel nõ factũ põt deduci i stipulatiõe₃. Cõcor. l. stipulatiões nõ di. ff. e. Nõ ꝙ i stipulatiõib⁹ facti succedit obligõ ad iteresse. tal'r ꝙ nõ tãtũ dicit̃ eẽ in obligõe vt hic. s₃ ẽt i petitiõe. vt d. l. stipulatiõ nõ di. i fi. pri. Nõ ꝙ allegãs vel petẽs iteresse. d₃ q̃lificare ꝛ ꝓbare q̃tu₃ sua iterſit. Nõ cõsiliũ legis ꝙ quotiẽs interesse ẽ petẽdũ vel cõseq̃ndu₃. semꝑ pena subijciẽda ẽ ꝛ determinata. Cõcor. l. fi. ꝛ qꝺ ibi nõ. ff. ꝺ p̃reto. stip.

Gl. Interesse ꝺ quo hic ꝓbabit̃ p testes. vt hic innuit̃ ꝛ. C. de sen. q̃ ꝑ eo qꝺ iterest. l. i. nisi petat̃ ex dolo alteri⁹. quia tũc p solũ sacramẽtũ. vt. ff. qꝺ vi aut clã. l. semꝑ. §. i hoc iterdicto. ꝛ. §. seq. ꝛ. C. vij. vi. l. si qñ.

Add. S₃ diceret qs vi₃ ꝙ ꝯsiliũ tex. nr̃i sit cõsiliũ inigtatis. q₂ ista ꝓmissio pene itelligit̃ apposita i fraudẽ vsuraꝝ. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. ergo ꝯsiliũ nullũ cũ vsure sint reprobate a iure ciuili. auct. ad hec. C. de vsuris. So. aut stipulatio penalis ẽ adiecta p̃statiõi certe q̃ntitatis. ꝛ tunc p̃sumit̃ facta i fraudẽ vsurarũ. ꝛ iõ nulla. ꝛ ita loqt̃. l. rogasti. aut ẽ apposita facto. ꝛ tũc ñ itelligit̃ i fraudẽ vsuraꝝ. ꝛ ita hic. S₃ tñ appoit̃ ẽt p̃statiõi q̃ntitatis apponit̃ nõ loco iteresse s₃ loco cõtempt⁹ tũc valet ad puniẽdũ cõtumaciã. ꝛ ita loquit̃. l. stipulatiõ ista. §. alteri. ff. e. ꝛ. l. cu₃ pena. ff. de arbi. Si pena apposita cõtractui sit semel cõmissa nõ ꝯmittit̃ plus. ff. de arbi. l. si duo. §. fi. nisi hoc actũ fuerit. vt pluries cõmittat̃. vt. ff. de trãsac. l. q fide₃.

Add. nõ hãc gl. q̃ quotidie allegat̃. v₃ si ꝓmitto duplũ nomie pene rato manẽte pacto vel ꝯtractu q₂ ꝛ pena põt peti ꝛ obligõ ex ꝯtractu durat. fa. l. qui fidẽ cũ gl. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ff. de trãsac. ꝛ. l. cu₃ ꝓponas ꝛ. l. si qs maior. C. e. ti. ꝛ ẽ tex. i. l. ita stipulatio i fi. ff. de ver. ob. Adde vnũ tene mẽti ꝑpetuo ꝙ l₃ illa clã nõ apponat̃ scil₃ rato manẽte pacto. tñ si apponit̃ iuramẽtũ q₂ iurat̃ nõ ꝯuenire. ꝙ tale iuramẽtũ h₃ vim clẽ p̃dicte. vt ẽ casus. ꝛ ita nõ. bar. i l. si qs maior. C. de trãsac. qꝺ est

singulare Et ēt tale iuramētum h3 vi3. vt i oi melioꝛ mō quo fieri pōt act⁹ ⁊ dispō valeat s3 bar. i.d.l.si qs maioꝛ.allegat.l.cū pr §.fili⁹ mre3.ff.de le.ii.l3 Bal.i d.l.si qs maioꝛ relinquat in hoc cogitandum.

De duob⁹ reis.

Gl. Qꝛ i stipulatōe de q̄ dictū ē supra plures psone iteruenīūt qn̄q3. Jō hic dicit de duob⁹ reis stipulādi ac pmittēdi.

c Et stipulandi. Duo rei stipulādi fiūt qn̄ sepati3 iterrogant dbitorē.⁊ ipe simul vtriq3 rn̄deat.h.d. Add.nō q̄ tā ex pte actoꝛis q̄ rei.pn̄t eē ples simul obligati. Nō formā3 ⁊ modū qn̄o duo rei ex pte creditoꝝ ɔficiūt.qꝛ o3 q̄ plures iterrogationes pcedāt.ita q̄ vnusqsq3 faciat suā.⁊ ipse debitoꝛ vtriq3 simul.rn̄deat.nō aūt vnicuiq3 de p se. Nō q̄ rn̄sio sepata facit plures ac diuersas oblig̃ones ɔ̄bi.

Glo. Reus stipulādi hic dr̄ ille qui rē aliquā vt pecuniā stipulat̄.dict⁹ re⁹ a re non reatu. Et ecōtra re⁹ pmittēdi q aliquā rē pmittit. vt.ff.e.l.i.al'. reus tn̄ debitoꝛ dr̄.vt p3.C.d in ra.calū.l.ii.al'.dr̄ re⁹ q ɔuenit̄. vt.C.de iudi.l.pperādū.§.si q dē.⁊ dic.vt.ff.e.l.i. Pōt dici ⁊ alio respectu re⁹ stipulādi ⁊ pmittēdi.vt dr̄.ff.e.l.i.in gl. Dū iste stipulatiōes fiunt requirit̄ q̄ adiciat̄ vt sint duo rei insolidu3 ⁊ hoc ēt requirebat̄ iure veteri vt.ff.e.l.reos.§.fi. Si qs duobus iterrogātib⁹ ex iteruallo rn̄deat puta diuertēdo ad extraneos act⁹.vt.ff.e.§.fi.tūc vero fiunt duo rei stipulādi vt hic.

Ad hoc vt sunt duo rei stipulandi reqrit̄ q̄ vna sit obligatio ⁊ vni⁹ rei.s3 sunt creditoꝛes duo ⁊ non diuersarum rerum. vt.j. e.§.ex huius.

Additio. Nō q̄ quo ad formam constituendi duos plures ne reos possunt cōstitui siue hoc agatur expresse siue tacite.expresse cum ita dicitur pꝛomitto gaio interroganti decem.⁊ decem ticio.ita vt sint duo rei stipulandi tunc res ē clara.quia apparet de mente contrahētium. Tacite vero agitur pluribus modis. primo cum adicitur verbum eade3 vt pꝛomitto tibi mille.eadē mille pꝛomitto gayo.ex hoc verbo gayo demonstratur mens constituendi duos reos stipulandi. Eodem modo si pꝛomissio fieret sub alternatiua personarum. pmitto tibi aut ticio mille.quia alternatiua attribuit actum obligationis insolidum vnicuiq3 l.si duo.ff.de verboꝝum obligatio. Eodem modo si diceret alterutri vestrum.l.si ex toto.§. fina.delega.pꝛimo. Eodem modo si diceret pꝛomitto. tamen

ꝙ solutio facta vni me liberet ab alijs qꝛ exprimit̃ illud qđ ē in natura pluriū correoꝝ. Sꝫ oliꝫ erat dr̄ia in modo exigendi. qꝛ oli quilibet correoꝝ debendi poterat isolidum conueniri. oībus ēt presentibus ꝛ soluendo existētibus. vt hic. ꝛ. l. ii. ff. e. hodie vero ex equitate statutū ē ꝙ si oēs sint p̄ntes ꝛ soluendo diuidat̃ iter eos petitio. ꝛ sic loquit̃. d. aut̄. hoc ita. C de duo. re.

Duo plures ue

Si duo ꝓmittūt eidem. eandem pecuniā efficiūt̃ duo rei. h. d.

Add. nō ꝙ plures rei debendi sunt quādo plures insoliduꝫ debent idem vere vel ficte. ex una eadēqꝫ cā principaliter ꝛ ex volūtate. pr̄o dixi insolidū qꝛ sec⁹ si q libꝫ teneret̃ ꝓ pte vt. l. reos. §. cū i talib⁹. ff. e. ꝛ hic. scđo dixi idē qꝛ secus si diuersuꝫ vt hꝫ in. l. iii. ff. e. tertio dixi vere vł ficte pp ea que h̄ntur i. l. nēo ē q nesciat. ff. e. quarto dixi ex vna eadēqꝫ cā. ꝓpter ea q̄ h̄ntūr i. l. iii. ꝛ. l. ea. ff. eo. qnto dixi principalr̄. qꝛ secus vn⁹ ē principal' ꝛ ali⁹ accessorius vt fideiussor. fa. l. sꝫ ꝛ iulia. §. ii. ff. ad mace. ꝛ. l. si nō singul'. C. si cer. pe. ꝛ. l. vñ querit̃. ff. ꝯmo. et ibi Bar. Dixi ēt ex voluntate. sec⁹ si ex nec̄itate vt sūt pl'es tutores vt nō. bar. i. d. l. iii. ꝛ. d. l. eādem. vel plures ex đlicto. vt etiā bar. i. d. l. eādē. vł pl'es ex nā rei indiuidue. vt nō. bar. i. l. ii. ff. e. et codē mō diffiniūt̃ duo rei crede̅di. ista sꝫ v̄ba bar. i. l. fi. i fi. ff. eo.

Ex hmōi. Natura duorum reorū ē vt debeat̃ i soli/dū. sꝫ vni⁹ receptōe ꝛ solutōe tollit̃ obligō vtriusqꝫ. h. d. Add. nō ꝙ natura duoꝝ correoꝝ ē vt actiue vł passiue obligō isolidum acquirat̃. Nō ꝙ lꝫ sint ples obligatōes tñ ē vnicū debitū vł credītū. ꝯcor. l. iii. ff. e. Nō q̄ solutio facta vni ex reis credēdi tollit obligōem oium. ꝛ vno ex correis soluente liberat se ꝛ correos suos. ꝛ oēs obligōes pimit.

Glo. Dū tex. dic̄. In vtraqꝫ tñ obligōe. i. i vtriusqꝫ obligōe. Nā vna ē quo ad vnū effectū. vt. ff. e. l. iii. i fi. Additio. qꝛ vnica solutōe tollit̃. vt. l. iii. §. i. s. alle. Sꝫ plures sūt qꝛ plures tenent̃ vt hic.

In stipulatōne p̄nt fieri duo rei ꝛ i quolibꝫ gener̄ obligādi vt ff. e. l. eandē.

Ex duobus.

Etiā diuersitas tp̄is adiecti solutōi nō facit cessare ꝯstōnē duorū reoꝝ. h. d.

Add. Nota ꝙ diuersitas cāe siue modi obligandi duos reos nō ipedit eorū ꝯstōnem. Nō ꝙ lꝫ pendeat cōuētio vel dies vni⁹ ex correis. tñ alter qui pure se obligauit pōt ꝯueniri. Et rō eē p̄t qꝛ nō sperat̃ nouari obligō pure per euentum conditōis alteri⁹ ꝛ iō non ipedit̃ interim agi ex obligōne pura vt hic. al' secus. vt. l.

pecuniã.ff.si certũ pe.

Glo. In ɔſtõe duorũ reoꝝ nõ dꝫ eẽ iparitas vt.ff co.l.eandẽ.§.sed si quis.ergo videt̃ ꝙ exquo i casu tex.nr̃i ẽ iparitas ꝙ nõ posset ꝓcedere.Sol. ſm M.illa regula ꝙ nõ dꝫ esse iparitas fallit in tex. nr̃o ⁊ i.l. si ex duobus.§.fi.ff.e.Deide gl. ponit aliã so.quã ẽt reprobat.vñ tertio dicit glo.ꝙ i quãtitate debita vel r̃e que debet̃ nõ põt eẽ iparitas vt in ꝯ̃tto sꝫ i aliis põt vt hic.⁊.ff.e.l.si ex duob⁹.§.fi.

Add.ð ista ẽt selutõe altercantur doc.quos vide. Si ex duob⁹ reis vn⁹ẽ obligatus pure ⁊ alter in diẽ vel sub ɔdi.ille q pure obligat⁹ẽ p̃t iteri ɔuẽiri vt hic sꝫ adueniẽte ɔdi.sociũ poterit ɔuenire mãdati ſꝫ quosdã.vl' verius negociorũ gestoꝝ.C.e.l.i. Mꝫ ergo ɔstitui posse pure duos reos debẽdi ⁊ quẽlibꝫ i solidũ ɔuẽiri.C.e.l.i. Hodie ꝯ̃ ẽt si hoc expresse actũ ẽ nisi altero abñte vel i ope exñte vt i aut̃.ð duo.re.§.i. Nisi renũciatũ fuerit illi ɔſtõi vt.C.ð pac.l.pe.⁊.ff. ð mino.l. si iudex. Add.nõ ex hac gl.ɔstitutõi duorũ reorũ renũciari posse.⁊ ita ẽt tenuit gl.i auct̃.ħ ita. C.eo.⁊ approbãt̃.Jdeoꝗ nõrii in instr̃o hodie illud apponũt. ⁊ est vtile q̃ qlibꝫ i solidũ ɔuẽiri poterit ẽt oib⁹ p̃ñtib⁹ ⁊ soluẽdo existẽtibus.q̃ tũc reducũt̃ ad iura vetera quib⁹hoc ꝓmittebat̃. Sꝫ multi notarii renũciare faciunt. nec tñ sciũt qd sit ista ɔſtõ.⁊ ideo renũciatio nulla si renũciãs ignoret.l.mr̃.ff.ð inof.te. Et aduerte ꝙ d.Jas.dicit hãc gl.mirabilẽ ⁊ sing. volẽtẽ ꝙ lꝫ sit exp̃sse actũ ꝙ quilibꝫ reorũ debẽdi teneat̃ in solidũ p hoc nõ d̃z renũciatũ bñficio auct̃.hoc ita.nec p hoc quilibet poterit ɔueniri i solidũ sꝫ solũ ꝓ p̃te sua ⁊ ꝓ sua virili.sed in veritate hoc idẽ vult aperte tex. in.d.auct̃.hoc ita. ⁊ i. d.§.i. in auct̃.de duo.re.

De stipulatõe seruorum.

Add.supra ti.i. ⁊ fi.ꝓcedẽti dictũ est ð stipulatõe liberarũ psonaꝝ.verũ q̃ interdũ serui stipulant̃.iõ de his tractaturus intitulauit ð stipulatõe ſuoꝝ.

[S]Eruus. Etiã ſuus hr̃ditari⁹ p̃t stipulari ⁊ acq̃rit hr̃di futuro. h.d. Add.nõ ꝙ ſuus ex sua psona ñ hꝫ ius stipulãdi sꝫ tñ ex psona dñi ⁊ capacitas vl' icapacitas ſui estimat̃ ex capacitate vl' incapacitate dñi. vt hic. ⁊.l. si tibi ⁊ mihi.§.regula.ff.de le.i. Jtẽ nõ ꝙ hr̃ditas rep̃ñtat psonã defũcti Nõ ꝙ ẽt añ aditã hr̃ditatẽ d' illã spectare ad hr̃dẽ scriptũ lꝫ dici possꝫ ei delata.vt.ff.ð v̇.si.nõ ꝙ ſuus hr̃ditari⁹ d̃z hr̃e.p dño hr̃ditatẽ iacẽtẽ. Nõ ꝙ adita hr̃ditate acq̃rũt̃ hr̃di oẽs accessiões ⁊ iɔſtões iterĩ fcẽ hr̃ditate iacẽte.

q2 adita hr̄ditate nō āpli9 repre/
sentat p̄sonā defūcti s3 dicūt̄ tūc
bōa ,p̄pria hr̄dis. vt. l. s3 si plures
§. si filio. ff. de vul. ⁊ pu. Et ipro
p̄rie ⁊ largo mō dicūt̄ bōa hr̄di
taria vt nō. gl. i. l. veteres. ff. de
acq. pos. ⁊ ibi doc. ⁊ nō. gl. ⁊ doc
tores i. l. hr̄s p̄ fuū. ff. d̄ acq. hr̄.

Glo. Dn̄s caput ē fui vt. j̄ d̄ noxa. §. ois. ex sua ei
p̄sona nihil pōt. vt. ff. d̄ re. iur. l.
fui. ⁊. l. q̄ attinet. nisi ex quo ma
numittit̄ tūc ei3 icipit hr̄e caput
vt. ff. d̄ capi. di. l. hodie.

Hr̄ditas i plerisq3 p̄sone de/
fūcti vicē sustinet. Gl. iō dicit in
plerisq3 q2 nō i oibus. nā hr̄dita/
ti furtū fieri nō pōt. nisi i tribus
casibus. vt. ff. d̄ fur. l. hr̄ditarie. ⁊
l. seq. Itē pp̄ vsūfructu3 qui fuo
hr̄ditario ,p̄mitti nō pōt vt hr̄di
tati queraẗ. vt. ff. e. vsufru.

Add. ⁊ rō huius ē q2 hr̄ditas
rep̄n̄tat p̄sonā defūcti vt hic. s3 si
defūcto prius vsusfruct9 ꝯpetiis
set morte eēt extinct9 vt. s̄. d̄ vsu
fru. §. item finit̄. ⁊ ibi dixi. ergo
nūc eo mortuo iacēte sua hr̄dita
te nō pōt acqri. q2 si eēt acqsitus
vt dixi deberet finiri. ar. l. si vsus
fru. mihi i biēniū. ff. de vsufr. le.
l3 gl. ibi alia3 addat rō e3. vel dic
fm̄ Jo. d̄ imol. ibi q2 vsusfruct9
ē fuitus p̄sonalis vt. s̄. de fui. in
prin. ergo requirit̄ p̄sona in qua
vere possit fundari. nō ei3 pōt in
fuo q2 nihil ē. l. q̄ attinet nō in
defūcto q2 si eēt cōstitut9 finiret̄
vt dixi nō i hr̄de. q2 icertū ē vtrū

erit h̄ hr̄s. i. vtrū adhibet vel ne.
d. l. siquis hr̄ditatē. cū gl. ff. d̄ cō
di. isti. ⁊ p̄ hāc rōnē ē ēt expedita
glo. super ver. defūcti

Siue autē. Seru9 siue fili
usfa. a quocūq3 stipulet̄ ⁊ i cuius/
cūq3 p̄sona stipulationē cōcipiat
acquirit dn̄o ⁊ p̄ri. h. d.

Add. nō q̄ nō refert an fuus
vel filius p̄sonaliter vel ip̄ersona
liter stipulet̄. Intellige tn̄ q̄ di
cat̄ p̄sonaliter ex p̄te stipulantis
secus si eēt ex p̄te ,p̄mittētis vt ē
tex. i auct. si qn̄. C. de ꝯsti. pe. q2
i dubio nō subintelligit̄ p̄sona lo
qnēs. vt. l. inquisitōis. C. de so/
lu. ad hoc vt p̄sumat̄ q̄ velit se
obligare. l. cū d̄ idebito. ff. d̄ pro/
ba. Nō q̄ fuus ⁊ filius equipan
tur. ⁊ sic dicta i vno hn̄t locum ⁊
trahunt̄ ad aliū. q̄ ēt hēbit locū
i materia correctoria vt vnū no/
uiter itroductū i filio l' fuo h3 ēt
locū i alio q̄ a lege veteri eqp̄at̄
ita dicit gl. i. l. q̄ p̄. ff. d̄. ll. ⁊ i. l.
siqs fuo. ⁊ ibi doc. C. d̄ fur.

Gl. Fallit iste tex. i certi casi/
bus. vt si factū eēt i stipu/
latōe vt. j̄. e. §. ,p̄xi. Cū opas a li
berto stipulet̄. vt. ff. e. l. an̄pe. §.
si fuus meus. ⁊ in aliis casibus q
nō. in. l. i. ⁊. l. se. ff. e.

Add. dic hoc verū qn̄ expresse
stipularet̄ sibi. Si āt stipularet̄
ip̄sonaliter vl' dn̄o suo valeret sti
pulatio ēt oparū vt ibi. Et rō q̄
re fuus nō pōt sibi stipulari ope
ras ē fm̄ gl. ibi q2 id nō pōt facer̄

nisi pronus sʒ suus nō ē pronus igit̄ ꝛc. Impsonalr̄ dr̄ stipulari.s.nulli⁹ fcā mētiōe.i. vel ꝓpro noie vel appellatiuo vl' facta mētōe de noie appellatiuo nō ꝓ pro.vt.s.de exhi.li.§.i.

Filius i ptāte pris si stipulet̄ acquirit pri.s.i illis cāis que acq rūt̄ pri vt ex cā ꝓfecticia ꝛ aliis de quibus supra ꝑ quas pso.no. acqui.§.i.

Sed cum. Si suus stipulat̄ ire agere licere solus ipse nō etiā dn̄s eius ire pōt. h.d.

Add.nō ꝙ lʒ suus iuris capax nō sit vt.s.e.i prin.tn̄ nudi ꝛ meri facti sic.ꝛ ipse ēt ē capax eoꝝ q̄ sūt mere ð iure gentiuʒ primeuo siue naturali vt de alimentꝭ sine quibus viuere nō pōt vt.l. suos ad custodiā.ꝛ ibi Bar.ff.de ali.le.fa.qð nō.bar.i.l.si id qð dn̄s ff.de ꝯdi.ide.Qð fa.ꝙ monac⁹ possit stipulari ire agere licere ꝛ sic nudū factū ꝛ sibi querit.ꝛ idē si stipulāt̄ alimēta vel sibi relinquant̄ qꝛ ēt penitus icapaci.s.fratri sci francisci relinqui possunt. vt Bar.in dicta.l.suos de quo tn̄ an sit verū vide plene bar.in tractatu minoricaꝝ.Itē nō ꝙ lʒ suus nō possit stipulari operas. ꝛ sic factū explicandū ꝑ libertum vt supra tn̄ factū explicandū per se stipulari pōt.Et tali fcō dn̄s vti nō pōt vt hic.

Hl. Si suus stipulat̄ sibi scribi, librū dn̄o acquirit.et qð hic dicit sed cū factum ꝛc.i.a suo faciendū vt ire agere ꝛc.sec⁹ si ab alio vel ēt a dn̄o.

Hec verba ire agere licere qd significent vide.s.de stitu.i pri. ꝛ.ff.ð sui.rus.pre.l.i.Et nō ꝙ ꝑ verba loquit̄.s.ire agere.secus si ꝑ nomē puta iter vel actū quia tūc dn̄o acquirit̄ vt.ff.e.l.si cōis

Add.Et rō differentie ē quia ṽba significant factū qꝛ significāt agere vel pati.ꝛ iō inspicit̄ psona sui.sed qn̄ ꝑ noia que significant qualitatem siue substātiā cū qualitate qð in suo cadere nō pōt.

Uidere obstare huic.§.s.per quas pso.no.acqui.§.non soluʒ. ꝛ.s.de his qui sunt sui vel alie. iur.§.i.vbi quicquid acquirit seruus acquirit n̄ sibi sʒ dn̄o.Rn̄⁹ ꝙ ꝛ hic acquirit̄ dn̄o ꝯmodum. nā suus ibit ad vtilitatem dn̄i.ꝛ sic nō ob.dicta iura.

Seruus cois.

Seruus acquirit dominis suis pro portione dominica nisi iussu vnius aut vni fuerit stipulatus.h.d.

Add.nō ꝙ stiplō sui simplr̄ iter posita itellr̄ acqri oib⁹ dn̄ib⁹ suis n̄ virilr̄ sʒ ꝑ dn̄ica portōe.nō.ꝙ vnus ex dn̄is pt iubere suo cōi sibi soli stipulari.ꝛ sibi soli acquirit̄ n̄ alius dn̄is.Itē nō ꝙ seru⁹ cōis pōt vni ex dn̄is cui voluerit noiatiʒ acquirere.

Hl. Seru⁹ cōis si stiplat̄ ipso nalr̄ vel sibi vel dn̄is suis

sub noie appellatiuo qꝛ tūc acq/
rit ꝓ portione dñica. aliud si sub
noib⁹ ꝓpriis. qꝛ tūc acquirit pro
virili. Qđ si stipularet̄ sub noie
ꝓprio ꝛ cōi. tūc si ꝓponit ꝓpriū
acquirit ꝓ virili. si appellatiuū p̄
ponat ꝓ dño. i. portione dñica.
vt. ff. de stip. ser. l. si seruus cōis.
ꝛ. ff. de statu li. l. ita. §. i. Add.
Nota istā glo. ꝙ i dubio nomia
ꝓpria faciūt virilē acquisitionez
appellatiua dñicā. Et qualr̄ itel/
ligat̄. vide hic p Ang. Noia
tim dr̄ stipulari qñ noie ꝓprio.
vt. s̄. de exhere. li. §. i. vel appel/
latiuo dūmō itelligat̄ đ quo do
mino dicat. vt. C. de li. p̄te. l. ii.
ꝛ. ff. si cer. pe. l. certū. Disiun/
ctim. i. diuisim. si aūt vnus iussit
seruo ꝛ alteri stipulat⁹ ē. nō no/
minatiz. Distingue ex cuius re
vt si ex re iubētis sibi queraꝛ̄. ali
as querat̄ nomiato. vt. C. p q̄s
p. no. acqui. l. fi. §. fi. ff. e. ti. l. ꝓ/
inde. §. fi. ꝛ. l. seq. lꝫ ātiqui aliter
distinguāt. Si seruus cōis stipu
let̄. si alteri ex dñis acquiri non
pōt. solidū alteri acquirit̄. velu/
ti si res quā dari stipulat⁹ ē vni⁹
ex dñis sit glo. Nā cū sua sit sibi
āplius queri nō pōt. vt. s̄. de le.
§. sed si rē. ꝛ. j̄. de act̄. §. sic itaqꝫ.
restat ergo ꝙ soli alteri queraꝛ̄.
Aliud si ex re vni⁹ stipulet̄. tunc
eiꝫ oibus querit̄. sꝫ coidiuidūdo
iudicio reddet̄. Cū agit cōidiui.
ꝓ isto seruo pōt ēt đducere quod
suus soci⁹ lucrat⁹ erat. Ex stipu
latiōe facta ex reb⁹ suis reddit̄ il

li ex cui⁹ re querit̄ vt. ff. e. l. si ex
re. §. i. Add. Qꝛ supradictuꝫ
ē de exp̄ssiōe noiuꝫ. nō ꝛ tene mē
ti vnū singu. ꝙ necessitudo san/
guinis vincit p̄sumptiōeꝫ q̄ oꝛit̄
ex exp̄ssiōe dignitatꝭ. vñ si relin/
quat̄ abbas sci ambrosii distribu
toꝛ rerū alicui⁹ qꝛ ē affinis. ñ trā
sit hoc ad ei⁹ successorē. Ita glo.
sing. i. c. ii. đ testa. li. vi. đ quo. vi
de i. l. eū qui. de ver. ob. qđ nō. ꝛ
qđ nō. Bal. i. c. vno. §. si vero.
in ti. đ feu. guar. i vsi feu. circa fi.
Add. nō ꝙ iste. §. fi. iducit̄ p
Ang. ad certas. q. de monacho.
Et prio dicit ꝙ si monachus cui
cōmissuꝫ ē p abbatē suū regimen
alicui⁹ ecclie ꝙ illud ꝙ acqrit ex
re illius ecclie vel ex opibus suis
acquirit dicte ecclesie que pōt di
ci quodāmō vsufructuaria dicti
monachi qꝛ sibi dꝫ opari. Si ve
ro quereret aliūde quereret eccle
sie pricipali cui⁹ ē monac⁹ facit qđ
hꝫ in. c. pñti. đ offi. ord. i. vi. ꝛ de
of. or. q̄zto. Ita dic̄ i. l. i. §. si vsu
fructuari⁹. ꝛ. l. si seru⁹ cōis ita. ff.
eo. Itē si monach⁹ vn⁹ mona/
sterii determinet̄ ab alio mona/
sterio bonafide ea q̄ acqrit scđo
monasterio acquirit sicut acqrit
ille q đtinet seruū alienū bona fi
de ꝛ sic ex opa dicti monachi ꝛ ex
re ipsi⁹ monasterii scđi. Ita dicit
Bart. i. d. l. si seru⁹ cōis ita. ff. e.
Item si quis in veritate nō ē
monachus sed bonafide detine/
tur monasterio acquiritur sicut
ille qui detinet liberum hominē

bona fide. vt. l. liber hō. ff. d acq. re. do. ita bar. i. d. l. si suus cōis. Et d hrditate nō adita quō 7 qñ p monachū acquirat dixi. s. de hr. isti. §. alien⁹ āt. Ang.

Itē si quis i veritate nō ē pfes sus nec vere monacus. 7 abbas h scit nō acquirit p talē monachuz sicut nec acqrit malefi. possessor fui. Ita bar. i. l. si fu⁹ testō. ff. e.

De diuisione stipu.

Add. Supradictū ē de stipu lationū materia. verū q2 earum multiplex ē spēs. iō subdit d di ui. stip.

S Tipulationū. Alie sunt iudiciales alie p̄toie. alie ꝯuētionales alie cōes tā pretorie q̄ iudiciales Stiplō iudicialis ē que incidēter interponit. Pretoria vero que principaliter interponit. Conuentōalis que ex sola ptiū ꝯuentione. Cōis vero que aliqñ pricipalr aliñ incidēter iterponitur. h. d. fm gl. Vel sic ƀz bar. Pretoria stiplo ē que ē inducta ab edicto p̄toris. Judicialis a iuriscon sulto vel alijs ptibus iur q̄ a p̄tore. Cōuētionalis a sola ptiū ꝯuētione. Cōis qñq3 a pretore qñq3 a iurcōsulto iducta ē. h. d. Ang.

Judiciales stipulatōes sūt dū taxat que a mero iudicis offō pficiscunt. veluti d dolo cautio. vel de psequēdo seruo q in fuga est. de restituēdo ve p̄cio. Pretoric sūt que a mero p̄toris officio pficiscūt veluti dāni ifecti vel legatorū. Pretorias aūt stipulatōes hic exaudiri op3 vt i his ꝯtineant ēt edilitie. nā 7 he a iurisdi tōe p̄toris veniūt.

Cōuētōnales aūt sūt que ex cōuētōe vtriusq3 ptis ꝯcipiūt h ē neq3 iussu iudicis neq3 iussu p̄toris. s3 ex ꝯuentōe ꝯhentiū. q̄rum pene totidē genera sūt quot pene dixerim rerū ꝯhendarū.

Cōes stipulatōes sūt veluti rē saluā fore pupillo. nā 7 p̄tor iub3 rem saluā fore pupillo caueri. 7 i terdum iudex. si alr res expediri nō pōt. vel de rato stiplo.

Add. nō q? multū cōuenit sci re que stipulatōnes sint p̄torie 7 que iudiciales. q2 cautio p̄toria fi deiussores reqrit. l. generaliter. §. in oībus. ff. de preto. stip. At iudicialis nuda pmissione ꝯtenta ē. l. sancim⁹. C. d v̄. sig.

Glo. Stiplōes iudiciales sēt qñ iudex cognoscit de aliq cā 7 pēdēte cā pricipali icidēter facit interponere cautionē. 7 dicunt iudiciales a iudicio.

Pretoria stiplo hic ponit vt spēs opposita iudiciali. 7 tñ. ff. de p̄to. stip. l. i. ponitur vt genus. 7 hoc iō nā ibi iudicialis dr̄ a iudicio. 7 hic dicit a iudice.

Add. Sed hec gl. reprobatur nā hec dria nō ē bona vt. j. patebit. Cautio de dolo dr̄ iudicialis. vt si ago pignoraticia ca

ues ne suitutes dolo pdideris.l' ius rei i aliquo leseris. vt.ff. d pi gno.ac.l.creditor. Jtē si rei ven dicatione agā ,p re quā suscepisti iam lite 9te.caues de dolo ne a/ lienaueris vel manumiseris ser uum. vt.ff.de rei vē.si post.z.ff. mā.l.si ,pcur.§.pe.z.l.se.

De persequēdo suum. vt si metu mihi abstulisti suum quem postea pdideris.caues de eo psē/ quēdo vel eius pcio restituēdo. vt.ff.qd me.cā.si cū.§. q si hō. Jtē qui tenet redibere z nō hz suum quē redibere dz q2 aufugit dz cauere emptor de psequendo seruū. z si hēre poterit restituat vēditori. vt.ff.de edil.edic.l.redi bere.§.fi.sic.ff.de cōdi.cā da.l.si pecuniam.§.pe.

Pretorie sūt que a mero.i. puro ptoris officio ,pficiscunt.z sic nō a iudicis officio quali ē i su periori casu. Add. nō singulr istā glo.quā Ang.allegat i.l.v.i prin.ff.co. q idē ē merū q purū z separatū a substātia alterius en tis. Et iō dicit q si sit statutū q ñ possit a mera interlocutoria appellari.q appellabit ab iterlo cutoria qua iudex ,pnūciauerit i strumentū guarētigie executioni nō mandādū.q2 nō ē mere iterlo cutoria pp effectū executōis ptis nec ē mere diffinitiua. q2 nō pces sit liti 9te. nec alius ordo iudicia ri⁹. z sic dic iudicatū cē Edilitie stipulatōes. vt si aial tibi vēdo z z de vicijs eius cauere debeo. vt ff.de edi.edic.l.si itaqz.z.l.si vē/ ditor. Et dicūt ptore. q2 ediles erāt ex pretoribus. vt.s. de iure na.§.,pponebat.

Sz que erit intelligibilis dria iter pretorias z iudiciales vt hoc titulo capiūt ptoria z iudicialis Rñ.q2 ptoria a ptore mortuo i ducta ē.sz iudicialis a iurecōsultis aliis.

Add.z hec cōiter approbat. Jtē i ptoria inuenies iudicē ob hoc ipsū principalr adiri. lz i iu diciali per 9ñam vt pz ex supra/ dictis exemplis.

Add.hec gl.cōiter reprobatur q2 dria non ē bona. nā cautio dā ni infecti ē ptoria vt hic.z tñ nō semp ,p ea iponēda iudex princi/ paliter adit.sed in qndam 9ñam vt.l.ptor.§.fi.ff.de dā.insec. Et ēt sepe in cautione iudiciali vt in terponat ob hoc iudex principa liter adit.nā possum adire iudi cē principalr vt 9pellat debitorē meum in diē vel sub conditōe vt caueat q eueniēte 9ditōe vl' die soluat.l.i oibus.ff.de iudi.

Jtē alia ē dria q2 iudiciales va/ ge sunt p totū corpus iur. sz pto rie lz z ipse sint vage. 9prehense tñ sūt simul in vno titulo. vt.ff. de pto.stip.l.i. Jtē potes notar quartā differētiā. vt nō.ff.de v. ob.l.v.§.ii. Add. he due gl. ēt reprobant.pria q2 cautio dāni ifecti z legatorū soluēdor ē pto/ ria hic.tñ neutra illarū ponitur sub titulo de pto.stip. Unde vt:

dem̄ ē tenēda ē prīa. ꝛ ſi p̄toria ſu
mat̄ approbatione. qꜫ.ſ. p̄tor eā
approbat. tūc p̄toria ē tanq̄ gen⁹
ꝛ compꝛ̄hēdit ſub ſe iudicialem ꝛ
ꝯuentionalē. vt. l. i. ff. de p̄to. ſti/
pu. Si vero ſumat̄ inuētione ꝛ
tūc pōit̄ vt hic. Et dr̄ illa que a
pretore mortuo ē inuēta. Iudi/
cialis dicit̄ illa que a iurecōſulto
inuēta fuit.

Add. Adde tu alias dr̄ias. prīa
qꜫ pretoria ē āalis ꝓut durat of
ficiū p̄toris ſꜫ iudicialis ē ꝑpetua
vt. j. de ꝑpe. ꝛ tem. ac. in prin. ſe/
cūdo qꜫ i p̄toriis nō lꜫ aliquid im
mutare. l. in ꝯuentionalib⁹. ff. d
v. ob. ſecus i iudicialibus. l. ſi oi/
bus de iudi. tertio qꜫ i iudiciali/
bus vnō hr̄dū nō deferēte ꝯmit/
tit̄ pena ꝯ oēs. l. eadē. §. ea te. ff.
de vb. ob. Secus in p̄toriis. qꜫ
pena ſolū ꝯmittit̄ ꝓ ꝑte. l. pe. ff.
ad. l. fal.

Conuētionales ſūt pene tot
quot ſunt res ſuꝑ quibus ꝯhitur
ꝛ dicit pene. qꜫ aliqñ valꜫ ꝯct⁹ ſu
per re. ut venditio i libero hoie.
ꝛ tñ nō vꜫ ſtipulatio. primū ꝓba
tur. ff. de ꝯhē. emp. l. ꝛ liberi. ꝛ. j
de ꝯhen. emp. §. ſi. ſcđm ꝓbatur
j. ti. i. prio rñſo. i ſi. ꝛ. §. i.

Add. ꝛ rōnē huius vide. j. ti.
i. §. ſacrā. Stipl'o ē ꝯctus. ff. de
v. ſi. l. labeo. Cōes ſtipulatio
nes dicūt̄ ñ p̄torie tm̄ nec ꝯuen/
tōales tñ ſꜫ ꝑtim ex vna ꝑtiꜫ ex
altera naturaꜫ accipiūt. Nā ſi ñ
cauerit tutor pupillo hoc ipſū pe
ti pōt. ꝛ i hoc hꜫ naturā p̄torie.

Add. q. d. gl. qꜫ tūc pricipalr̄ ob
hoc adit̄ p̄tor. Sꜫ ſi petit̄ tutor
ꝛ ex ꝯñti petit̄ ſatiſdatio. tūc hꜫ
naturā iudicialis. vt. s. d ſatiſ. tu
to. §. i. Sꜫ d hoc dic plenius. ff.
de ver. ob. l. v. §. p̄toris. vbi eſt
hic titulus de verbo ad verbum
Itē ſi petit̄ hec ſatiſdatio ab alte
ro tutorū l' curatorꝶ. ex ꝯñtia pe
tit̄ ꝛ nō p̄ciſe. vñ ꝛ in hoc hꜫ na
turā iudicialis. vt. ff. de admi. tu.
l. iii. i. rñſo. ꝛ. s. de ſatiſ. tu. §. i. ꝛ
ii. vel dic ꝯñs alio mō vt. j. e. §.
ſꜫ ſm̄ hoc ōis p̄toria pōt eē cōis

Add. hec gl. ſequuta fuit erro/
rem ſuū d quo. s. qꜫ illa dr̄ p̄to/
ria ꝑꝑ quā interponēdam iudex
pricipalr̄ adit̄. Et iſta iudicial' ꝓ
pter quā iudex nō pricipalr̄ ſꜫ in
ꝯñam adit̄. vnō reprobat̄ vt. s.
vñ dōm qꜫ cautio rempu. ſal. fo.
iō appellat̄ cōis. qꜫ ſapit naturaꜫ
p̄torie inq̄tum iuēta ē a pretor̄
mortuo. vt tutor cauere debeat
rēpub. ſaluā fore. Itē dr̄ iudicia
lis inquantū ſi tutor neglexerit
obedire mādatū p̄toris mortui
ꝯpellit̄ obedire prāti iudicis vi/
ui vt hic Cautio d rato ē cōis
ex alia cā q̄ ſupior. naꜫ ē ꝯuētio
nal'. ſi fiat ex iudiciū ex ꝯuētione
vt. ff. rem ra. ha. l. iterdū. Itē iu
dicialis qñ iterpōit̄ a procurato
re actoris cum dubium eſt an ſit
ꝓcurator. vt. C. de ꝓcurato. l. i.
ꝛ de ſatiſ. l. i. alias nō poteſt res
expediri cum non admittatur.
vt infra de ſatiſ. §. penultimo.
Alii dicunt cautioneꜫ de rato iō

cõez q2 a ꝑcuratoꝛe rei ꝑſtaẜ. qñ
qz nõ ſolũ a ꝑcuratoꝛe actoꝛis. vt
ff. de ꝓcur. l. nõ ſolũ. §. ſi ſtatus.
cũ ſi. Add. Ex hac gl. colligit
ꝙ cautio de rato qñqz iterponit
extra iudiciũ ex ↄuẽtiõe. Dixit
tñ ſinglr Bar. i. l. i. ff. d ꝓto. ſti.
ꝙ iſta cautio de rato aliqñ inter/
ponit extra iudiciũ de neceſſita/
te. vñ ſi ego ſoluero tibi extra iu
diciũ mille tãquã ꝓcuratori ticii.
de quo tñ nõ ↄſtabat. ſolutiõe fa
cta nõ poſſum te ↄpellere. vt vel
exhibeas iſtrm ꝓcuratoꝛiũ vel ca
ueas de rato allegabat ipe. d. l. i.
i ꝓin. i ver. actiões. qd ẽ ſingula
re. q2 al' i iudicio lit. ↄt. ñ põt exẽ
plo iſta opponi. tu nõ es ꝓcura/
toꝛ nec cautio rati. l. pomponius
§. rati de procur.

De inutilibus ſtip.

Add. Supra i ti. de ver. ob.
dixit i genere de ſtipulatõibus i/
terpoſitis ab vno. verũ q2 tã ex
pte creditoꝛis ꝙ debitoꝛis aliqñ
plꝭes pſone iteruenuñt. ⁊ ſũt duo
rei. iõ ſubicit titulũ de duob9 re/
is. Verũ q2 ſtipulatio ñ tñ iter
ponit a libero ſed ẽt a ſeruo. ideo
ſubiecit titulũ de ſtipatõe ſuo/
rũ. Verũ q2 ſtipulatio nõ ẽ ſim/
plex ſz multiplex. iõ poſtea ãne/
ctit titulum de diuiſione ſtipula
tionum. vt ſupra titu. proxi. Ve
rum quia aliqñ ſtipulatio eſt in/
utilis. ⁊ hoc poteſt ↄtingere mul
tis modis. Ideo hic ponit titu/
lum de inuti ſtip.

o Omnis res
Stipulatio rei que nõ ẽ nec eſſe
põt i rerũ natura nõ ualet. ſec9 ſi
poſſit i nr̃o dñio hẽri. h. d.
Addi. Nõ ꝙ ſtipulatio hois
moꝛtui nõ ualet. q2 hõ moꝛtuus
ad nihilũ ualet. ẽt ſi ſtipulatõ fue
rit ab ignorãte ↄcepta. Itẽ nõ ꝙ
hypocẽthaur9 fuit ⁊ ẽ res imagi/
naria ⁊ nõ uera nec fuit nec eſſe
põt. Ex quo nõ ꝙ poſſuz ſtipula
ri qd nõ fuit nec ẽ in rerũ natura
ſz eẽ põt ⁊ eẽ ſperat. vt fruct9 fu/
turi ex tali fundo vt. l. iter ſtipu.
§. ſacrã. ⁊ ibi Bar. ff. de v. ob.
Gl. Sũt quedã res que non
pñt eẽ in nr̃o dñio. q2 nõ
ſũt nec fuerũt. ſ. i rerũ nã. vt. j. p
xi. §. uel ſi ſunt ẽ ipoſſibile de nã
ut i ſole ⁊ luna ⁊ ſilibus. ut. j. eo.
§. ſi ipoſſibilis. uel de facto ut au
reũ montẽ. ut. ff. de ſtatu lib. l. cũ
hrs. §. i. uel de hoiuz diſpõne. ut
res ſacre ⁊ religioſe ⁊ ſcẽ ⁊ publi
ce. ⁊ i uſu publico exñtes ⁊ alie ſi
miles. ut liber hõ ex ſui natura.
vt. j. px. §. ⁊. ſ. d re. di. i. rñ. ⁊. §.
nulli. ⁊ de ver. obli. l. iter ſtip. §.
ſacrã. Mobilis appellatione
p ſe mouẽtia ↄtinent vt equ9. vt
ff. de uer. ſig. l. mouẽtiũ. Res
nõ dr̃ eẽ in rerũ nã qñ nõ ẽ apd
aliquos hoies. ſic. ſ. de uer. obli.
§. cõditiões. Dũ dicit hic ſi ſti
pulatus fuerit ſtichũ q moꝛtuus
ſit quez uiuere credebãt ſubaudi
maxime. nã idẽ ſi ſcierit moꝛtuuz

nisi mora debitoris p̄cecisset mortē.ff. de ꝯsti.pe.l.pmissor.⁊.ff.de ver.ob.l.iter stipu.§.si stichum.

Add.nō ꝙ qñ spēs pempta ē culpa debitoris dixit ēt ipsa res ñ eius estimatio i stipulationē de/duci.quinimo ipa res dꝫ peti ⁊ i ipsa re fiet ꝯdēnatio.verū q꞉ ipossibile ē ꝙ executio fiat i re pēpta. fiet ergo i estimatione.vt.l.si ser uū.§.effectus.⁊ ibi glo.⁊ Bar.⁊ doc.ff.de ver.ob.qd̄ nō.i practi/ca qñ petis a rustico boues mor/tuos culpa sua.

In casu hui⁹.§.stipulatio adeo ē inutilis ꝙ nec ciuilis nec nālis nascit̄ obligō q꞉ ipossibiliū nulla ē obligō vt i regula nemo ad ipossibile de re.iur.in.vi.

Idem iuris est.

Stipulatio rei que i nr̄o dn̄io ñ ē.sꝫ postea desit.lꝫ possit effici in nr̄o cōmertio nō valet.siue pure siue cōditional'r fuit ꝯcepta.h.d.

Add.Nō ꝙ res sacra nō est i humano iure sꝫ diuino. Item nō ꝙ i reb⁹ i quib⁹ nō cadit cō/mertiū nr̄m nō cadit aliqua obli gatio.ēt iter ꝯhentes ignorant̄ ⁊ bona fide. Item nō ꝙ nō valet ēptio liberi hois lꝫ reputet̄ pro seruo.fa.l.iusto.i prin.ff.de vsu/cap. Nō ꝙ nemo pōt stipula ri sibi dari ⁊ sic dn̄ium trāsferri rei sue.vt.j.de actio.§.sic itaqꝫ. q꞉ res ꝓpria nō pōt amp̄.ꝓpria fieri vt.l.ꝓprias.C.de lega. Itē nō ꝙ aduersaꝫ fortunā liberi ho minis quis non debet estimare vel desiderare. Nō ꝙ qñ res a principio ē nulla.q꞉ lex resistit lꝫ postea deueniat ad casum a quo possꝫ incipe nō ꝯualescit.de quo plene p Bar.i.l.plurib⁹.§.a.ff. de ver.ob.Et ecōtra lꝫ dispō a principio valuerit si tñ deuenit ad casuꝫ a quo nō possꝫ incipere viciat̄. Lꝫ nō valet stipulatō rerū de qua hic ēt iter ignorātes valet tñ vēditio vt actio def. vt j.de ꝯ.ēp.§.si.⁊.ff.de ꝯ.emp.l.⁊ liberi.⁊.l.sꝫ celsus.Et rō dr̄e est q꞉ i vēditōe nō ē necesse trāsferri dn̄ium.sꝫ i stipulatione sic.ff.de ꝯ.ēp.⁊ vē.l.si ita.§.fi.Et ē silis rō quare qs pōt rē alienā vēde/re.vt.ff.de ꝯ.ēp.l.rē.sꝫ nō obli/gare.vt.C.que res pi.ob.po.l. qui liberos.q꞉ in pignore dꝫ ius ꝯstitui creditori qd̄ sibi det hypo thecariā actiōeꝫ.In vēditiōe so/la traditio cū obligatiōe euictio/nis sufficit.vt.ff.de pigno.l.que nōdum.§.ꝙ dicist.⁊ de ac.ēp.l. ex empto. Res aliqua lꝫ sit pu blica.si tñ nō ē in vsu pōt aliena ri.vt.ff.de ꝯ.ēp.l.sed celsus prio rn̄so.⁊.l.pacta.§.fi.⁊.ff.de via. pub.l.viam.

Forū dicit̄ loc⁹ vbi redditur ius.ff.d ius.⁊ iur.l.penul.vel lo cus rerum venalium. Sed for⁹ est bursa.

Dū hic dī vel liberū hoiem quē seruū esse credebat idē si scie bat.vt.j.pri.§.⁊.ff.de uer.ob. l.inter stipu.§.sacram.ibi casum

enim rc.

Cōmertiū generale nomē ē ad oēs ꝯtus vn̄ dr̄ quis habere ꝯmerciū rei qn̄ ꝑ ēptionē vl' alio mō pōt eā hēre quare iude⁹ non hȝ ꝯmercium xp̄iani mācipii. vt C.ne xp̄i.mā. Vn̄ si iude⁹ iu deo ꝓmittit tale mācipiū nō va/ let vel xp̄ian⁹ iudeo vt lȝ. Si āt xp̄iano ꝓmittat iudeus valet. vt ff. de ver.ob.l.multū iterest. ꝛ de le.i.l.apud iul. §.fi. Rex sua āpli⁹ nō pōt fieri sua. vt.s̄. de le. §.sȝ si rez.ꝛ.j̄.de act.§.sic itaqȝ. Nisi rōe possessiōis apō aliū cō/ stitute. vt.ff. de ꝯtra.ēp.l.i ēptio ne.§.iii.vel nisi sub cōdit. dū tn̄ adueniēte cōditiōe res sua eē de/ fierit.vt.ff.de ver.ob.l.rē meā.

Protinus.i.statiȝ stipulo de qua hic ē inutilis.q2 pura stipula tio nō pōt suspēdi. vt.ff.de stip. ser.l.vsuffru.Sec⁹ i aliis actib⁹ viuoꝝ.vt.ff.cōia p̄di.l.fi.in fi.

Lȝ i initio vtilr res i stipula tū deducta fit.si postea i eaꝝ cāȝ de qb⁹ supradictū ē sin̄ facto ꝓmi soꝛis deuenerit extiguit̄ stiplō.

Glo. Qō dr̄ sine facto ꝓmis soꝛis.qō ē qn̄ res alie/ na.alias si sua.semꝑ suo facto fa ctū videt̄ ēt si alienauerit post tē pus stipulatiōis.Idē si erat alie na dūmō post moꝛtē vt.ff.ō ver. obli.l.si seruū.§.i.ꝛ.ii.

Si quis alium.

Factū alienū nō pōt i stipulatio nē deduci. Si quis aliū datu rū facturū ne quid ꝓmisserit nō obligabit̄ veluti si spōdeat.ticiū qnqȝ aureos datuꝝ.ꝙ si effectu rū se vt titius daret spopōderit obligabat̄.

Glo. Ratio huius tex.ē.q2 nemo alienū factū ꝓ/ mittere pōt vt hic.ꝛ.ff.de verb. ob.l.stipulatio ista.i pri.nisi pe/ na ꝓmittat̄.vt.j̄.eo.§.versauice Et nisi i.v.cāib⁹ i quib⁹ p̄sumit lex iteresse ꝓmitti nisi fiat. Ut i cautiōe de iudicio sisti.ff.de ver. ob.l.quotiēs. Itē i stipulatione ista hēre licere.vt.ff.ō ver.ob.l. stipulatio ista.i.rn̄. Itē i stipula tione de rato.ut.ff.rē ra.ha.l.in stipulatione. Itē i stipulatioib⁹ edilicius ut saluū eē seruū vēditū uel non furē ꝛ filia.ut.ff.de euic. l.si ita quis. Itē in stipulatione rē pu.sal.fo. Nā cū sit ꝑtoꝛia exi git̄ fideiussoꝛ.ff.de ꝑtoꝛia stip.l. ꝑtoꝛe. Stipulat̄ ergo pupil lus his verbis a fideiussoꝛe ꝓmit tis rē meā saluā foꝛe ꝑ tutoꝛē vel curatoꝛē.nā ꝛ his v̄bis ab eis sti pulat̄.ff.rāpu.sal.fo.ꝛ.l.i.ꝛ.l.cū pupillus. Et n̄ ob. huic textui ꝙ qs ꝓmittit factū qō pōt ꝑ alium explicari ꝓ se ꝛ suis hr̄dib⁹ vt.C. de ꝑ.ꝛ cō.sti.l.fi.q2 heres nō est alius imo p̄sumit̄ eadē persona cū defuncto. vt i auct.de iureiu. a mo.p̄sti.§.i.col.vi. Add.nō dū gl.ista i prin.dicit si ꝓmittit̄ factū alienū nō valet nisi subiicia tur pena. Dicite ꝙ si ꝓmittitur factū alienū ꝓmissio ē nulla. ꝛ lȝ

pena subiiciat̄. nō tñ hȝ validare ɔctū vł stipulatione. sȝ hȝ efficere vt metu pene pareat̄ eidē. ar. i. l. i. C. de arbi. ⁊. j. e. §. alteri. ibi di cā Ja. Itē dū vlteri⁹ glo. dicit d̄ stipulatiōe de iudicio sisti ꝙ ꝓmissio facti alieni valeat. Dic ꝙ nō ē spāle i illa stipulatione. sȝ est regulare i quibuscūqȝ ꝑtoriis sti pulatiōib⁹ vt ꝓmissio facti alieni valeat. vt. l. i. ⁊. ii. rē pu. sal. fo. Et rō ē q̄ꝛ i ꝑtoriis stipulatōib⁹ versat̄ equitas. l. ꝙ si ephesi. ff. d̄ eo qd̄ cer. lo. vñ equa itepꝑtatio fuit ꝙ i illis itelligat̄ ꝓmissuȝ interesse. si factū alienū ꝑstare non poterit. Itē dū dicit vlterius de edilitiis actiōib⁹ vt ꝓmissio facti alieni teneat. Dic ꝙ ē regulare i quacūqȝ ꝓmissiōe facta que i surgat ex nā ꝑcedētis ɔct⁹. l. emptorē. §. fi. ff. de ac. emp. Et ideo tollite regulā. Promissio facti alieni nō valet vt hic. Fallit i ꝑtoriis stipulatiōib⁹ vt hic. Iteȝ fallit vbi factū insurgit ex natura ɔctus. Tertio fallit i persona heredū ꝓmissoris qui dicūt̄ eadeȝ ꝑsona cū defuncto. fa. l. stipulatio ista hēre licere i pri͂c. ff. d̄ ver. ob. in aucten. de iureiurā. a mo. ꝑsti. in p inci.

Si quis alii. Alteri stipulari nemo pōt nisi ei cui⁹ potestati sit subiect⁹ extraneus v̇o pōt solutioni eē adiect⁹. h. d.

Add. nō ꝙ cū ex tali stipulatione alteri facta nihil agat̄ nō orit̄ nec ciuilis nec nālis obligatio. fa cit. l. stipulatio ista. §. alteri. ⁊ qñ ibi gl. ⁊ doc. ff. de ver. ob. Item nō ꝙ adiciēdo aliquē ad solutionē nō acquirit̄ adiecto obligō. sȝ tm̄ stipulāti. Itē nō ꝙ ēt inuito stipulatoꝛe pōt solui adiecto. Et ɔtingit ipso iure liberatio. Iteȝ nō casuȝ ꝙ adiect⁹ solutiōi recipiēs solutionē. tenet̄ actiōe mādati stipulatoꝛi ad restituēdū pecuniam. Si quis alii ꝙ̄ ei cui⁹ iuri subiect⁹ sit stipulet̄ nihil agit Gl. subiect⁹ iuri. i. dn̄o vt seruus stipulet̄ dn̄o cui acquirit. vt s̄. p quas p. no. acqui. §. item qd̄ serui. Itē reuerētia pr̄na vt fili⁹ pr̄i. vt. s̄. p quas p. §. itē. Itē obediētia vt monach⁹ mōasterio cui querit. ⁊ se ⁊ alia. vt i aucten. de mona. §. illud. col. i. Ideȝ dicas de seruo fructuario. Idē de vsu rario. Idē d̄ seruo bonafide pos sesso. ⁊ libero bonafi. possesso qui ex duab⁹ cāis querūt. vt. s̄. per quas p. no. ac. §. de his. ⁊. §. ideȝ placet. Regula ē ꝙ alteri qs stipulari nō pōt. Et ē rō q̄ꝛ inuēte sūt hm̄i⁹ stipulatiōes vel obligatiōes ad hoc vt vnusquisqȝ sibi acquirat qd̄ sua interest. j. eo. §. alteri. ⁊. ff. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. Fallit tñ i casibus. xvi.

Primo vt si stipulanti itersit q̄ꝛ sit tutoꝛ ei⁹ cui stipulat̄ rē pu. sal. fo Scd̄o q̄ꝛ ꝓcuratoꝛi stipulat̄ dn̄s Tertio si stipulet̄ creditoꝛi vt. j. e. §. sȝ si qs ⁊. ff. d̄ v̇. ob.

l.stip'lo ista.§.si stipuler.ꝛ.§.siqs insulā. Quarto fallit i oibus p̄to riis stipulatōibus vt.ff.de pꝛeto. stip.i oibus vt ē dāni infecti.vt. ff.de dā.infec.l.dāni.§.fi. Item iudicatū solui ꝛ siles.ff.de ꝓcur. l.in cāe.§.fi Itē fallit i ꝓcurato re p̄nt.ff.de v̄.ob.l.si quis ꝓcu ratoꝛ.ꝛ.ff.de ꝓcu.l.ꝓcuratoꝛ. Itē fallit i actoꝛe municipum ex cuius pacto querit̄ municipibus Itē in curatoꝛe furiosi ꝛ similiū ꝑsonarū ꝛ tutoꝛibus. vt.ff.de cō sti.pe.l.eum qui.§.si actoꝛ. Itez fallit in institoꝛe.nā sibi actio ex pacto instituti querit̄.vt.ff.de in sti.l.i.in fi.ꝛ.l.ii. Itē fallit i iu dice notario vel simili ꝑsona pu blica.ex quoꝝ pact ꝛ stipulatōni bus alteri q̄rit̄. vt.ff. rē pu. sal. so.l.ii.ꝛ.iii.ꝛ.iiii.i.r̄nso.ꝛ i aut. ꝺ execu.tu.ꝛ his q cui.§.i. coll'. viii.ꝛ in auct.de hr̄. que ab ite. §.ex his.col.ix. Itē fallit i credi toꝛe ex cuius pacto querit̄ actio debitoꝛi.vt.ff.de pig.ac.l. si ꝯue nerit.i.r̄nso. Itē fallit si au⁹ pa ciscat̄ dotē reddi nepti.quā ēt in ꝑtāte non hꝫ.vt.ff.so.ma.l. gai⁹ seius. Itē fallit i ꝓcuratoꝛe vēdē tis.vt.ff.de ac.emp.l.iul'.§.si ꝓ curatoꝛ. Itē fallit i deponēte. si paciscat̄ alteri rē restitui. Item fallit i ꝯmodante faciente sile pa ctum.vt.ff.depo.l. publia. ꝛ.C. ad exhi.l.si res. Itē fallit in do/ nante simile pactum faciente in euentū alicuius ꝯditōis. vt.C.ꝺ do.que sub mo.quotiēs. Itē fal lit si pꝛ stipulet̄ filio vel alii posi to sub sua potestate post moꝛtem suaꝫ.s.patris.nam ꝛ filio querit̄ licꝫ heres non sit.vt.ff. de verb. ob.l.qꝺcūqꝫ.§.siquis ita. Si ve ro pure ꝛ nō post moꝛtem ip̄i sti pulanti querit̄.vt.ff.de ver.ob. l.si dominus suo. His eim casi bus ex pacto vel stipulatōe alte/ rius alteri querit̄ nō alias vt hic ꝛ.C.per quas perso.no.acqui.l. i. Cum enim sunt speciales non sunt trahēdi ad ꝯsequentiam.ff. de.ll.l.qꝺ vero.

Plane solutio ēt i extraneaꝫ ꝑ/ sonam cōferri pōt.veluti si quis stipulet̄.mihi aut seyo dare spō/ des vt obligatio quidem stipula toꝛi acquirat̄.solui tn̄ seyo etiā i uito eo recte possit. vt liberatio ipso iure cōtigat. Sꝫ ille aduer/ sus seyum hꝫ mandati actioneꝫ.

Solui tn̄ seyo dic nō tn̄ hr̄di eius.vt.ff.de verbo. obli.l. cum quis. Item ēt hoc intellige statu huius adiecti non mutato alias contra.vt.ff.de solu.l.cum quis Item etiam intellige an̄ liteꝫ cō/ testa.a stipulante alias contra. vt ff.de solu.l.siquis stipulatus fue rit decem.§.i. Item lꝫ solui i pos sit adiecto.nō tn̄ agere pōt adie/ ctus.vt.ff.de consti.pe.l.sꝫ ꝛ si fi lic.in fi.ꝛ.l.si seruo. alias si ve/ ro.

Solutione facta adiecto con/ tingit liberatio ipso iure nisi in certo casu.vt.ff.de eo quod cer. lo.l. iii.§. idem iul'. Sed ibi

facta fuit solutio alibi q̄ȝ fieri de buit vñ venit iteresse. vt. j. ð act. §. loco i quo nõ potuit dño pñi dicare accipiẽdo sortẽ adiect⁹. vt ff. de re iudi. l. nõ dȝ. lȝ ⁊ ip̄e dñs possȝ. vt. ff. de eo qð cer. lo. l. certũ i fi. ⁊. l. seq. in fi. Stipulator aduersus adiectũ qui solutio nẽ recepit hȝ mãdati actiõeȝ. Sȝ an teneat̄ semp mãdati. M. di cebat q̄ sic. vt hic. ⁊. ff. de v̄. ob. l. iul. §. fi. nã sẽper tacitũ mãdatũ ⁊ si nõ exp̄ssũȝ interuenire dicebat. ⁊ in abñtia siue nũcio vel epistola qð ẽ ꝯ. ff. de ꝓcura. l. i. §. i. Quare dicemus q̄ mãdati agit si interuenit mãdatũ. vt qꝛ pure adiecto fuit stipulat⁹ vt hic. ⁊. ff. de ver. obli. l. iul. §. fi. ⁊ mãda. q fidẽ. al. agit neg. gest. cũ nõ sit ꝓcur. vt de solu. l. vero ꝓcuratori. §. interdum. ⁊. j. de ob. que ex quasi contra. in prin.

Quod si quis.

Si quis alteri ⁊ sibi copulatiue stipulatur. dimidia tm̃ stipulatori debet̄. h. d. Addi. Nõ q̄ vtile p̄ iutile n̄ viciat̄. Itẽ nõ q̄ ille qui stipulat̄ sibi ⁊ illi cui⁹ iuri subiect⁹ ẽ acquirit totum.

Add. quare ita ẽ q̄ si qs emerit fundũ sibi ⁊ extraneo ꝓ decẽ valet totus ꝯctus. vt. ff. de ꝯ. ẽp. l. fundus. Si aũt stipulat⁹ fuerit decẽ dari sibi ⁊ extraneo nõ valȝ stipulatio nisi ꝓ dimidia vt hic. rñ. qꝛ ꝯctus ẽptionis ⁊ vẽditiõis regulr̄ celebrat̄ grã vtriusqȝ ptꝭ nimirũ si facili⁹ sustinet̄. sȝ nõ sic ẽ in stipulatõe qꝛ expedit ꝓmissori vt ꝓmissio valeat solũ ꝓ parte. vt patet.

Glo. Stipulatio ð qua hic valebit. s. ꝓ pte dimidia vt subicit. vt. ff. ð eo. qð cer. lo. l. iii. §. si quis. Et collige q̄ n̄ viciat̄ vtile p̄ inutile. sic. ff. ð v̄. ob. l. i. §. sȝ ⁊ si mihi. ar. ꝯ. ff. ð or bi. l. pedius. §. i. ⁊ dic vt ibi.

Addi. De hoc aũt brocardo an vtile p̄ inutile viciet̄. dic sm glo. i. l. pecunie. ff. ð vsuris. quia aut loquimur i diuiduis ⁊ iseparabilibus ⁊ vtile p̄ inutile viciat̄. ⁊ ita loquit̄ ꝯriũ all'at i gl. Aut loquimur iseparabilib⁹ ⁊ diuiduis ð nã ⁊ de iure nõ viciat̄. vt. l. i. §. illð. ⁊. §. trebatius. ff. ð aq̄ quot. ⁊ esti. vt hic. Indiuiduũ autẽ dꝛ quattuoꝛ modis. Quoddaȝ ẽ idiuiduũ hoc ẽ insepabile ð nã. vt. d. l. illud. ⁊. l. iiii. §. catho. ff. de ver. ob. Quoddã ẽ idiuiduũ rõne depẽdẽtie. vt pꝛicipale ⁊ accessoriũ. vt. l. cũ inutile. ff. de pe. le. Quoddã ẽ indiuiduũ ratiõe forme tradite a iure. vt. l. grece. §. illud. ff. de fideius. vide Bar. cui⁹ ista sunt verba i. l. i. §. sed si mihi. ff. de verbo. obliga.

Et v̄o q. s tuo viri subiect⁹ ẽ si stipulat⁹ fis tibi acquirit̄ quia vox tua tãquã filii. sicuti vox filii tãquã tua itelligit̄. i his reb⁹ que tibi acquiri pñt. Gl. vt i ꝓfecticio peculio ⁊ aduenticio quo ad vsũfructuȝ. vt. s̄. per quas p.

no.acqui.§.i.

Preterea. Diuersitas i q̄titate iter iterrogationē ⁊ r̄n̄sionē viciat stipulatiōez. quaθ.ē discordia sʒ diuersitas i qualitate viciat i totū. Et r̄n̄sio simplex itelligit̄ qualis p̄cessit iterrogatio.h.d. Addi.nō q stipulanti pure.nō pōt r̄n̄deri i diez vl' sub ꝯdit.nec ecōtra. Nō i ver.nā si hoc solū ad id qđ quotidie ꝯtingit i signaturis supplicationū.qꝛ si p̄iceps rescribat placet vel fiat vt petit̄.vel qd siṁe vꝫ ad oia supra narrata r̄n̄disse ⁊ rescripsisse.sec⁹ aūt si i spē specifice ita respondeat.qꝛ tm̄mō ad illud refert̄.vide qđ ple.nō.Bal.in.l. ii.C.si ꝯ ius vel vti.pub.

Sl. Diligēter attēde q vbicūqꝫ ē diuersitas.si i cōtinēti placet diuersitas stipulatori valet stipulatio.vt.ff.de ver. ob.l.i.§.cū adicit. Si autē non placeat.aut ē i qualitate aut i q̄titate aut i spē diuersitas. In primo casu nullo mō valet vt hic ibi aut si ille ⁊c.⁊.ff.e.l.i.§.cū adicit.⁊.§.si quis simplr̄. Si vero i quātitate i eo qđ cōsonat valet. siue detrahat siue adiciat. vt.ff. de ver.ob.l.i.§.si stipulāte q̄ est ꝯ.i alio nō.hic ibi veluti ⁊c.si āt in spē.aut ꝓmittit̄ vna spēs ꝓ altera.⁊ tūc n̄ valet.vt.j.e.§.i.si đ alia aut alia adiecta.⁊ ita copulatiue.⁊ tūc valet i alia n̄ i adiecta. vt.ff.de ver.ob.l.i.§.sed si.si āt plures stipulent̄ tūc aut copulatiue fuit facta iterrogatio.⁊ valꝫ i eo qđ r̄n̄suꝫ aut disiūctiue.vt il lā aut illā ꝓmitθ.quo casu valet. ad vtrūqꝫ siue simplr̄ r̄n̄deat ⁊ i vtraqꝫ. Si vero in vna nō valet etiā si i ea lꝫ i s̄ūmis nō viciet̄ alternatiua r̄ideat̄ ad vnū tm̄. vt ff.de ver.ob.l.i. §.si qs.⁊.l.iter stipulātē. Neqꝫ eiꝫ necesse ē i respondēdo eadē oia repeti q̄ stipulator expresserit.

Sl. Que eiꝫ i p̄pbationibus dicūt̄ i ꝯctib⁹ repetita itelligunt̄.vt.ff.de ver.ob.l.ticia §.idē r̄n̄dit. Itē inutilis ꝯtū ad ciuile vinculuꝫ.sʒ naturale ꝯbit̄. vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si id qđ.⁊.l. frat a frē.§.i.vn̄ fideiussor accedit.vt.j.de fideius.i p̄n. Et hec vera sunt nisi i castrēsi peculio vl' quasi.nā tūc ē loco p̄ris fa.vt.ff. ad mace.l.ii.⁊.ff.de colla.bo.l.i. §.nec castrēse.tūc eiꝫ ⁊ cū p̄re obligat̄.⁊ agit cū effectu.vt.ff.đ iu di.l.lis nulla. Addi. Nō qui vult ꝓbare aliqd iter p̄tes fuisse actū dꝫ ꝓbare id i p̄pbationibus actū eē. Itē ꝯtū iter modicū tēpus celebratū fuisse.vt i.d.§.idē r̄n̄deo.al'nō cōcluderet necessario qđ nō i practica Ita dic̄bar. i.d.§.idē r̄n̄det bar.bal.⁊ alii in l.pacta nouissima.C.de pac. Qn̄ uolo ꝓbare simulationeꝫ ꝯct⁹ q sit i veritate pign⁹ lꝫ instr̄m dicat de ēptiōe.qꝛ debeo ꝓbare q actū fuit iter te ⁊ me.q in veritate eēt pign⁹.lꝫ alr̄ fiat instr̄m ⁊ q po

stea icōtinēti fuerit cōfectū ,istrm de vēditiōe. Alias aūt si nō pbares de icōtinēti. sz q postea ex interuallo. nō ē pbata fictio ex dcā pphatiōe qd singlr tene mēti. vt scias in fictiōe articulare ꝛ pbare ꝛ fa. qd hr i. l. cū ples. §. locator horrei. ff. loca. Et quod habet in c. illo vos de pigno.

Item inutilis.

Inter dnm ꝛ seruū prez ꝛ filiuz nō ɔtrahit stipulatio. h. d.

Add. nō q lz filiusfa. pri obligari nō possit tn cuicūqz alteri obligari pōt. tā ex ɔctu q ex delicto gnali. pterq i mutuo ꝛ voto. vt. l. tā ex ɔctib⁹ cū ibi nō. ff. de iudi. l. iii. §. si vtruz. ff. de mino. Itē nō q cū filio emācipato pōt eē lis. vt. l. lis nulla. ꝛ qd ibi nō. ff. de iudi. ꝛ ɔctus. vt. l. si. C. de inius vo. Aduertas tn q qn vult prez in ius vocare op⁹ ē q petat veniā. vt. d. l. si. ēt si sit filius emācipatus ꝛ miles. vt ē glo. singu. i. l. cogi. §. si pr. ff. ad treb. Et vide. j. de ac. §. penales.

Si. Filii familias aliis q pri obligāri pnt ex oi cā vt. ff. d'iudi. l. ex cōtractib⁹. ꝛ cōueniri insolidum durante patria ptāte. aucte tn patris interueniēte. ad qd pater compellit officio iudicis. vt. C. de bo. qz li. l. nō soluz. §. i. Nisi i. vi. casibus q sunt i l. ii. ff. qd cū eo. Excipe duos casus vt i mutuata pecunia. ex qua nō tenet cum effectu pp exceptio nez macedoniani neqz pr. vt. C. ne fi. p pa. l. i. Item in voto vel deo vel reipublice facto. vt. ff. de polli. l. si quis rē. §. voto. nā licz alias. s. ex ɔctu vel quasi cōuenia tur a prelato loci illius. hic tamē nō cōuenit. vt. C. de epi. ꝛ cle. l. nulli. ꝛ in auct. de ec. ti. §. si quis col. ix. Addi. Sz filiusfa. ēt in multis casibus potest vouere. vt hic per Angel.

Mutum.

Mutus ꝛ surdus oio n pōt stipulationē cōtrahere nec furiosus aliquem cōtractum celebrare. h. d. Addi. Nō q mutus ex quo caret loquela nō pōt stipulari qr ad stipulationē requirunt verba que nō cadūt in muto. vt. l. discretus. C. q te. fa. po. Et nō tm verba sunt de substātia stipulatiōis. sz etiaz q ɔhētes verba pferētes intelligāt ꝛ audiant. Sz ille qui tardus exaudit stipulari pōt. Item nō q furiosus nec stipulari nec alium ɔctuz facere pōt. Sz mutus ꝛ surdus lz nō possunt stipulari. pnt tamē alios contractus celebrare. fa. l. mutum. ff. de acqui. here. ꝛ. l. mutus. ff. de iure do. ꝛ extra de spō. c. cum ap. nam potest mutus cōtrahere mihi. vt ibi. Et licet in matrimonio requirantur verba vt in. c. penul. extra de spon. hoc est verum in valētibus loqui. al. i his qui loqui non possunt. sufficit consensus de presenti signis demonstratus. vt est glo. singu.

fingu.i.l.cũ notiſſimi i prin.C.ð
p̃.tri.an.Sʒ.ff.e.l.i. in prin. da
tur cautela qualiter mut⁹ põt ſti
pulari vt fuum ꝓprium.vel ad/
de fuum publicũ vʒ tabellionem
qui ſtipulaẗ. qꝛ p iſtos ſtipulari
poterit ⁊ p eos acquiriẗ muto ex
ſtipl'one vt ibi hꝫ.⁊ in.l.nõ alr.ff
de adop.

Gl. Furioſus nullũ negociũ
gerere põt ſcʒ obligatori
um. Idẽ i ꝓdigo cui bõis iterdi
ctũ ẽ.ff.e.l.is cui.qꝛ furioſo ſiml'
ẽ vt.C.de cura.fur.l.i.i. rñſo. ⁊
ff.ð reg.iur.l.furioſi. Idẽ i mẽ/
tecapto vt.ſ. de cura.§.i.

Add.qualiter ãt mutus ⁊ ſur
dus põt'aliũ ꝯctũ p̃ter ſtipulatõʒ
facere. Dic ꝙ debẽt adhiberi
amici noti ⁊ ꝯiuncti ſui.⁊ ipe mu
tus faciat talia ſigna ꝙ velit ven
dere vel emere.⁊ tũc illi noti di/
cant notario ꝙ ipſi intelligũt ex
talibus ſignis ꝙ mutus vult ven
dere librũ ꝓ decem.⁊ ita ſcribat
notarius ⁊ valʒ ꝯctus.fa.l.muti
cum ibi nõ.ff. de le.iii.⁊.l.i. §.i.
cũ ibi nõ.ff.de ver.ob. ita dicit
bar.i.d.l.mutũ.ff. de acqui. hẽ.
qð nõ.

Pupillus Pupill⁹
maior in/
fante põt aliũ ſibi obligare ẽt ſiñ
tutoris auctе.ſʒ ipe aliu nõ obli/
gaẗ niſi ſit maior ifante.ſ.proxi/
m⁹ pubertati ⁊ tutoris auctas in
terueniat. Filii ṽo famil'.i etate
pupillari nõ obligãẗ ẽt cũ ꝯſẽſu
pr̃is.h.d. Add.nõ ibi adhibea
tur ꝙ qñ ad aliquẽ actũ ꝑficiẽdũ
aliqua requirũẗ illa debẽt adeẽ.
al'ãt qñ actui deficiũẗ ſbalia act⁹
funditus ẽ nullus.vt.l.pacta cuʒ
ibi plene nõ.p gl.ff. ð ꝯhẽ.emp.
nõ ꝙ pupillus ꝓximus puberta
ti pſumiẗ doli capax vt.l.ifans
ff.ð fur.⁊.l.auxiliũ.§.fi.ff.de mi
no.nõ ꝙ infans ⁊ ꝓxim⁹ infan/
tie nullũ dꝫ hr̃e itellectũ.qꝛ quic/
quid videt ignorat vt.l.i.i fi.C.
de fal.mo.nõ ꝙ ex benignitate ⁊
ſic ex gr̃a.⁊ p ꝯñs ex extẽſione ñ
ãt de ſtricto iure ꝓxim⁹ infan ie
põt acquirere ⁊ ſtipulari vt ꝓxi/
mus pubertati qð forte nõ hꝫ lo
cũ i ſtatutꝭ.vbi ð ſtricta rõe iuris
ꝓcediẗ.vt.l.qcquid aſtringẽde.
i prin.ff.de ver.ob. Itẽ ʒ nõ ꝙ lʒ
pupillus ꝓximus pubertati ſui iu
ris cũ auctе tutoris poſſit obliga
ri.tñ ꝓximus pubertati filiuſfa.
ẽt cũ ꝯſenſu ⁊ auctе ſui pr̃is nõ
obligaẗ qð nõ.dicã in glo.

Glo. Infans dr̃ vſqꝫ ad ſe/
ptimũ ãnũ.vt.C. ð iu
re deli.l.ſi infanti.i.rñſo.

Proxim⁹ ifantie dr̃ vſqꝫ ad
decẽ ãnos cũ dimidio. ⁊ ſic ꝓxi/
mus reſpicit ifra Sʒ cũ dico pu/
bertati ꝓximũ ad decẽ ãnos ⁊ di
midiũ ſupra itellige.nam ſicut in
maſcul'dʒ fieri dimidiatio i femi
nis ṽo i nono ⁊ di dio vt ſupra q
ma.nõ po.§.fi.⁊.ſ.qui. mo. tu.
fi.i.rñſo.

Infans ⁊ qui infantie ꝓxim⁹
ẽ non multum diſtat a furioſo.
Diſtat tñ aliquãtulũ vt in hr̃di

tate quā trāsmitrit infans. vt. C. de iure deli. l. si infanti. §. i. secus i furioso. vt. C. d cu. fu. l. fi. §. fin aūt. & hoc fm Azo. s3 dic q di/stat in stipulando in hoc q2 infās sine itellectu interdū stipulat. s3 furiosus nūquā. vt. ff. re pu. sal. so. l. seruu3 pupilli Itē dicit non multū pp pximum pubertati q itellectū h3. & ideo corrigitur sta tim qd hic dicit ibi s3 i pximis.

S3 qui i ptāte parētū ē ipu/bes. nec auctore quidē pre obli/gatur. S3 que ē rō de hoc ad pu pillum cū tutore auctore oblige tur. Rndent quidā quia ob hoc ipsu3 dat tutor. s. ad auctorizan/dum. s3 patria ptās ē ad corrigen dū. & ē p eis. C. de bo. que lib. l. fi. §. finaūt. Uel dic q2 tutorem h3 obligatū si male auctorat pa/trē nō. vt. C. de bo. que lib. l. cu3 op3. §. sub hac. v. si nō āt hypo/theca. Add. ista 9clō glo. pce dit i actōe psōali filii s3 i actōe rea li distingue vt hic per Ang.

Si impossibilis. Cōditio i possibilis viciat stipula/tionē. conditō vero necessaria fa cit eā hēri p pura. h. d.

Add. Nō ibi nihil v3 q cōdi tio impossibilis facit qd nec cilis nec naturalis orit. Nō q 9ditō ipossibilis de natura viciat 9ctu3 & nō viciat. & 9ditō necessaria cu ius 9trū cē nō pt. d2 pura. & stati facit oriri obligationem.

Si ipossibilis 9ditio oblōni/bus adiciat nihil val3 stiplo.

Gl. obligationib9 quibuscunq3 vt hic. & ff. de ac. & ob. l. non solū secus ē i vltimis voluntatib9. q2 tūc p non apposita h3 vt. s. d he re. insti. §. pē.

Add. nō singlr illā. l. nō solum q2 apte vult q ipossibilis cōditio nō tm̄ stipulationē viciat vt hic. s3 vnū quēq3 9ctū bonefidei. & ra tio ibi ponit. Et aduertas q itel ligit d cōditōe ipossibili de natu ra vl d iure cui ius resistit q2 tur pis. secus si ius nō resistit. q2 tūc saltē de facto d3 ipleri ne pena cō mittat. vtputa q2 d iure nō pōt tractari vt filius q filius nō ē. d facto ergo d3 vel filius tractari ne cōmittat pena. & ita 9hētes itelle xerunt. ita dicit dy. & bar. p illu3 tex. in l. quidā cū filiū. ff. d vbo. ob. Impossibilis āt cōditio h3 cui natura ipedimēto ē. quomi/nus existat. veluti si ita quis di/xerit si digito celū attigero dare spondes. Gl. nō ita si verboru3 pplexio sit. i. si cōditio ;videat i/possibilis ex pplexitate verboru3 vt. ff. de cōdi. insti. l. si ticius. sed Jo. 9. tūc. n. qñq3 nō diceret i/possibilis. l3 nō possibile sit existe re. vt. ff. de ver. ob. l. si ticius fm Azo. & fa. ad hūc. §. ff. de regu. iur. l. ipossibilis. §. i.

At si ita stipulet si digito celu3 nō attigero dare spondes? pure facta obligatio intelligit. ideo sta tim peti pōt. Glo. pure. i. sin cō ditione ēt si dies cēt apposita vt ff. eo. l. in illa stiplōne. §. fi.

Qd̄ hic dr̄ statiꝫ ītelligit̄.s. cum spacio quo solui possit. vt.j.e.§. fi.⁊.ff.e.l.eū qui calēdis. ⁊ d̄ hoc dixi.s̄.de v̄.ob.§. oīs stipl'o.

Add.nō. q̄ aliqn̄ ē tāta difficultas q̄ reputat̄ īpossibilitas vtputa id qd̄ fieri nō pōt nisi ꝑ principē.nā hoc reputat̄ d̄ iure īpossibile.secus si ꝑ multos posset explicari.vt.l. apd̄ iul.§.fi.cū.l.se. ⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ doc.ff.de le.i.

Item verboꝝ. Stipl'o nō pōt ꝯhi iter abn̄tes. ⁊ si instr̄o ꝯtinet̄ ptes fuisse presentes vel stipulatōni interfuisse stat̄ scripture nisi ꝯriū ꝓbet̄.h.d. Add. nō q̄ d̄ substātia stipulatōis ē q̄ ptes sint p̄n̄tes ⁊ se exaudiant. vt.s̄.e.§.mutū.⁊ ibi dixi. Itē nō q̄ sūt aliqui homies valde ꝯtentiosi ⁊ isti sūt euitādi vt rixosi. vt.l. si fuerit.in fi.ff. ꝓ so. Nō q̄ supioꝛ dꝫ occurrere q̄ntum pōt ad dirimēdas lites ⁊ discordias.fa.l. equissimū.ff. d̄ vsufruc. Nō ibi oīo ee̅ credēdū q̄ lꝫ lex vel statutū dicat oīo vel p̄cise stari tali scripture vel relatōi talis.tn̄ pōt ꝓbare ꝯrium vt hic. Intelligit̄ ergo q̄ stari debeat oīo donec ꝓbet ꝯrium.vt.l.i. cū ibi nō.per Bar.⁊ doc.C.de re iud. Nō q̄ quotiens presumptō laboꝛat ꝯ reum.q̄ reo incumbit onus pꝛobandi.l.quinquaginta. ⁊.l.in exceptionibus.ff. de ꝓba. Nō q̄ ꝯ instr̄m publicū pōt per scripturā.vel ꝑ testes ydoneos ꝓbari. Nō q̄ ꝑ viā indirectā pōt fieri ꝓbatio.ꝓbando q̄ illo tp̄e d̄ quo cantat instr̄m alibi fuit.

Hl. Absentē hic intellige vt audire nō possit. vn̄ si est in turri vel a remotis ⁊ clamet. valꝫ stipl'o si se audiant.ar.ff. ad fill'.l.i.§.ca. Al's abn̄s accipitur mult̄ modis.vt.ff.de v̄.sig.l.absentē.⁊ nō.in auct̄.d̄ fideiuſ.§.i. Sꝫ ꝯ ē.ff.de do.inter vi. ⁊ vxo. l.ea que. So.ibi itercesserat stipulatio ante abn̄tiam.cuius verba ēt inter abn̄tes nunc repetūt̄ Itē nec ob.l.labeo.in pꝛin.ff. de pac.qꝛ aliud ē ī pacto quolꝫ alio qd̄ sine huiusmōi solēnitate fieri pōt nō stipl'o. vt.ff.de pac.l.i.i fi. ⁊.j.de ac.§.de cōstituta. Itē nō ob.ff.de spon.l.ii.⁊.l.v.qꝛ ibi est spāle vt valeat iter abn̄tes. Vel dic q̄ per stipulationeꝫ pn̄t fieri sponsalicia.⁊ tūc inter p̄n̄tes. vt hic. Itē ēt ꝯsensu solo pn̄t fieri sponsalitia.⁊ tūc iter abn̄tes. vt.d.l.iiii.

Nō stādū ee̅ scripture nisi ꝯrium ꝓbet̄ fic.C.d̄ ꝓba.l.cū p̄cibus.⁊.j.e.§.si scriptū. ⁊.j.ti.i.§. fi.⁊ hoc qn̄ formaꝫ publicā.al's si priuata sit scriptura. si ꝓ scribēte nō valꝫ.si ꝯ scribentē valꝫ si ē cuꝫ cā vt in aut̄.d̄ iureiur. a mo.§.i. ⁊.C.de nō nu.pe.l. general'r.

Testes idonei oī exceptione maioꝛes dicunt̄ ꝯ quos nulla exceptio poterit opponi.vt.C.d̄ ꝯhen.⁊ ꝯmit.stip.l.optimā

Disposuimus tales scripturas que p̄sto ee̅ ptes indicant oīo esse

credendas. nisi ipe qui talib⁹ vtitur improbis allegationib⁹ manifestissimis ꝓbation bus. vel ꝑ scripturam vel per testes ydoneos approbauerit in ipo toto die quo conficiebat̃ instrumentū sese vel aduersariū suū i aliis locis eē

Nō ꝙ dies dʒ inseri in instrumento. ⁊ alia sūt necessaria vt dixi in auc͂t. vt ꝑpo. no. impera. ⁊ ⁊ fa. C. de diuer. rescrip. si qua. Sʒ quō iste ꝓbabit se tali die ñ fuisse pñtem. q͛ aduersarius non tenet̃ edere instr͂m cum die ⁊ consule. ff. de eden. l. i. §. editiones. Rñ. tribus modis petit̃ instr͂m edi. Pͥmo si acto͛ petit edi istrumētū a reo. vt ex tali instr͂o fūdet intentionē suā. vel etiam reus petit edi istr͂m ab actore vt fundet exceptōnem. cum tñ neutro casu aduersarius vteret̃. qd̄ nō dʒ esse. ⁊ tunc nulla pars instrumēti dʒ exhiberi vt. C. de eden. l. fi. in fi. ⁊. C. de testi. l. minus. Secundo casu qñ aduersarius vtit̃. nam tunc edit̃. vt videat̃ an ei aliquid possit opponi. ⁊ tunc exhibetur. sed sine die ⁊ consule ne detur materia falsum fabricandi vt. ff. de eden. l. i. §. editiones. ⁊ ff. quemadmo. testa. aperi. l. i. §. i. Tertio vt ⁊ de falso accuset̃. ⁊ tunc etiam cum die ⁊ consule ē exhibendum vt hic. ⁊. C. de contra. ⁊ cōmit. stipu. l. optimam. C de fide instrumē. l. fi. Aliis etiaʒ modis petuntur edi instrumenta vel tradi per varia genera actionum. vt. ff. de eden. l. quedaʒ persone sunt. sed dictis trib⁹ modis petunt̃ edi vel demonstrari

Add. Nō ꝙ hec conclusio gl. in illa parte vbi dicit ꝙ acto͛ nō tenet̃ edere instrumētuʒ reo ad fundādū exceptionē sicut nec re⁹ actori ad fundandum actionem. Doc. reprobant glo. q͛ lʒ reus non tenetur edere actori. tñ nihilominus acto͛ tenet̃ edere reo vide hic do. ꝑposo.

Reus ergo negans se fuisse pñtem in instr͂o tenet̃ probar̃ toto illo die se fuisse in alio loco. Sed quomodo hic ꝓbat reus ꝯ iuris ordinē quo cauet̃ ꝙ acto͛ ꝓbare debʒ. C. de eden. l. q accusare. Rñ. hoc euenit ꝑꝑ ꝓ̄sūptionem que est ꝯ eum propter scripturaʒ. ff. d̄ pac. l. iurigen. §. ꝙ fere

Duo testes dicentes alteruʒ contrahentium absuisse sufficiūt vt. ff. de testa. l. vbi. sed qualiter hoc procedit. nam instrumentuʒ tenet vicem duorum testium. ergo potius videt̃ standum instr͂o Rñ. nō directe ꝯdicit̃ instr͂o. sed ꝑ obliquum. scʒ se fuisse in scriptura quadam facta in tali loco vel vt testis vel contrahens. Si vero contradiceret directo tunc plures ꝙ̄ duo exigunt̃. vt vincāt scripturam. ff. de testi. l. iii. ibi alius numerus. C. de contra. ⁊ cōmit. stip. l. optimam. Vel dicas hic exigi tres. Addi. doc. multum dubitant circa istam glo. quos vide.

Sz quid si aliqui testes dicāt ꝑ instrō vel i eo scripti vel non. an tot vel plures erūt necessarii ꝯ instrm. R̄n. sic qꝛ instrm ꝑ se vicē duorū ꝫ vt dictū ē. Itē p̄ter ipm sunt ꝓbatões vt p̄supponit. ff. de pigno. l. ꝯhit.

Dn̄ hic dicit tex. ꝙ reus necesse habz ꝓbare se tali die fuisse abn̄tē. Dic idem si alio die. tali tn̄ ꝙ die cōfecti instri hic eē non potuit. vt ar. ꝰ. de ver. ob. §. loca. ꝛ. ff. de verb. ob. l. vltra. §. fi.

Post mortem.

Stipulatio cōcepta post mortē stipulatoris vel ꝓmissoris vl' postea q̄ alter moreret̄ olī n̄ valebat. hodie valet. h. d.

Add. nō ꝙ filiusfa. pōt stipulari sibi dari post mortē p̄ris. Itē nō ibi ꝯsensu ꝯhētiū ꝙ ēt ꝯtus stricti iuris itelligunt̄ ꝫ mētē ꝛ itētionē ꝛ cōsensuz ꝯhētiū. ꝯcor. l. fi. C. de ꝯ. ꝛ cō. stip. Itē nō ꝙ paria sūt stipulari post mortem. vl' stipulari ꝓdie q̄ moriar. Itē nō ꝙ actiones p̄nt actiue ꝛ passiue icipe ab hr̄dibꝰ ꝛ ꝯ hr̄des. C. vt ac. ab hr̄. ꝛ ꝯ. e. l. i.

Hl. Stipulatio de q̄ hic statim valet si efficax erit pꝰ mortē tn̄ cū ab hr̄de. ꝛ ꝯ hr̄dem icipiāt actiões hodie qđ olim nō erat. vt. C. vt ac. ab he. ꝛ ꝯ he. l. i. Addi. nō ex isto text. ꝛ ex. l. scrupulosaz. C. de ꝯtra. ꝛ cō. sti. quā glo. sup ver. placuit. allegat ꝙ ēt ꝯtus stricti iuris. vt. ꝰ. de/inde ē itelligūtur ꝫm mētē ꝛ cōsensuz ꝯhētiū. Et hoc qn̄ exp̄sse vel ēt tacite ꝯstat de mēte ꝛ volūtate ꝯtrahētiū. al'. stabit̄ ei qđ dictū vel scriptū ē ꝛ nō vltra. vt. l. ꝗcqđ astringēde. ff. de ver. ob. in prin. Qđ fa. qꝛ statuta que dicūt̄ eē stricti iuris. cū nō recipiāt interpretationē actiuam extensiuā ꝫ passiuā. vt nō. Bar. i. l. i. §. lex falcidia. ff. ad. l. fal. Nisi constet tacite vel exp̄sse đ mēte statuētiū. qꝛ tūc vꝫ scđm statutū qđ ex eoꝝ mēte pōt colligi. Et si de eo statuto de quo disputat̄ statuētes fuissent iterrogati verisimile ē ꝙ etiā illud sp̄aliter statuissent. vt ē glo. sing. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. i. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. Nā rō mēs ꝛ itellectꝰ legis ē ipsa aīa legis ꝛ ipsa ex. vt. l. cū mulī. ꝛ qđ ibi nō. glo. Bar. ꝛ Bal. ff. so. ma. ꝛ. l. facta. §. fi. ff. ad trebe.

Item si quis. Rōe ꝓpostere conceptionis non viciat̄ stipulatio. Et stipulatio cum morietur ꝓmissor vel stipulator vel post mortē tertii valet ēt de iure veteri. h. d. cum. §. seq.

Addicio. Nota ꝙ dies executionis precedens diem perfecte obligationis trahit̄ ad diem p̄fecte obligōis. Item nota ꝙ non attendit̄ ordo scripture. sed ordo intellectus. fa. l. nec enim. ꝛ quod ibi Dy. ꝛ Bart. ff. de solu. ꝛ. l. talem. §. i. ff. de here. isti. Quod facit si in libello dicatur peto co/

gi. ꝛ compelli ꝛ ipsuꝫ ad predicta condemnari ꝙ valet libellus vt nõ. Bar. ꝛ Bal. in. l. i. C. ď ex. rei iudi. Itẽ nõ ꝙ ẽ licitũ argue re de dote ad alios ꝯctus qđ est verũ qñ ẽ eadẽ rõ. al' secus.

Glo. Si nauis ex asia venerit hodie dare spõdes nõ ꝙ hoc verbũ venerit ẽ pũctũ ꝛ subaudi qñcũqꝫ vel vsqꝫ ad annum. si ãt eẽt post illã dictionem hodie non'eẽt stipulatio inutilis ẽt iure veteri. sꝫ vtilis ꝛ cõditionalis. vt. s̃. ď ver. ob. §. sub ꝯdi.

Stipulatio ď qua supra ẽ ꝑpostera. prius eim dꝫ venire nauis ſm naturam cõditionalis stipulatõis vel ꝯditõis ꝙ̃ dari hodie

Stiplõ loqꝫ ď q̃ hic ẽt iur veteri valebat i dotib⁹. vt si ita stipulabaꝫ. mulier si sine liberis decesserit ꝓmittis mihi dotẽ reddere. vt ď ea possim testari cũ pri⁹ testari ꝑponebat. ꝛ ea mortua dotem reddi. vt. C. de iure do. l. ĩſi mulier. vel dic ſm Jo. cũ stipulatur maritus sic. si dabis mihi decẽ ꝓmittis te mihi nupturam cũ tñ prio nubere. ꝛ postea dare debeat. Cõceptio ꝑpostera ñ solũ i dotib⁹ sꝫ ẽt i oib⁹ oblõnib⁹ valꝫ. exactio tñ fit p⁹ ꝯditõꝫ exñtẽ. vt C. ď testa. l. ꝑposteri. i fi. Et fa. ad hũc. §. s. ꝙ nõ fit curãdus ordo scripture. ff. de pe. le. l. quidam. ꝛ. s̃. de leg. §. añ. ꝛ ff. de solu. l. nõ ei. Add. ď ordine scripture ꝛ qñ ſuãdus ẽ vide hic Ange.

Si scriptũ. Verbũ ꝓmisisse i scriptis reptũ iportat stipulationẽ. h. d. Add. Nõ ꝙ iste. §. ad hoc spallaꝫ ꝙ solẽnitas itrinseca ꝑsumiꝫ ď quo late p bar. ꝛ ang. i sua repe. ꝛ ibi imol. i. l. sciẽdum. ff. eo.

Gl. Verbũ ꝓmisisse i instr̃is redactũ itelligiꝫ p stipulationẽ. sec⁹ si a testib⁹ ꝓferaꝫ. C. ď vsuris. l. i. ꝛ ẽ rõ ſm Jo. qꝛ testes nõ sic i iure istructi sũt. vt instrumẽta que a iurepitis fiunt. ꝛ ista glo. quotidie allegaꝫ ad hoc Ang. Add. Sꝫ bar. i. l. sciẽdũ ff. ď v̾. sig. i. ii. col. dicit ꝙ nõ refert an scribaꝫ verbũ ꝓmisisse a tabelliõe an a priuata ꝑsona qꝛ sp intelligiꝫ p stipulationẽ. vt. d. l. sciendũ.

Quotiens. Si plures res deducãꝫ i stiplõne. ꝛ simpl'r rñdet teneꝫ ad oẽs al' ad eas i qbus rñdit. h. d. Add. ꝛ ď mã vide bar. ꝛ oẽs doc. i. l. scire debem⁹. i prin. ff. e. ꝛ i. l. i. §. si. e. t. ꝛ dixi in §. ꝑterea. s̃. e. Ang. Add. nõ ꝙ tot sũt stiplões ꝛ tot videnꝫ ẽe ꝓmissiões quot sũt res ďducte ꝯcor. l. scire debemus. i prin. ff. e. Et ẽ magna vtilitas ad videndũ vtrũ sit vnicus ꝯctus vel plures qꝛ qñ ẽ vnicus ꝯctus lꝫ i eo plres res ꝯprehẽdanꝫ. tũc p vnũ resoluiꝫ ꝯctus ẽt quo ad' alia. vt. l. cũ eisdem. cũ ibi nõ. ff. de edil. edic. Et qñ ẽ vnica stiplõ nõ põt fieri

solutio p pte vt.l.tutor.§.luci⁹. de vsuris.secus si eēnt plures.vt l.si.qui.mo.pig.vel hypo.sol.

Gl. Sz in casu h⁹.§.videat diuersitas i rñdēdo illa tñ nō nocet fm distinctionē quaz fecimus i.§.pterea.s.eo.

Alteri. Stiplō de dando alteri non valz nisi fuerit apposita pena.h.d.

Add.nō regulā q quis ñ pōt iterponere stipulatiōez p altero. nec p suā stiplōnē alteri acqri.de quo p gl.z ibi dixi.s.e.§.siquis aliu.nā sufficit q vel a principio i tersit vel supueniat postea itercē vt.l.si vero nō remunerādi.§.si tibi.ff.man.

Glo. Est ergo reglā q alteri quis stipulari ñ pōt hoc tñ fallit vt diximus i.§.siqs aliu.s.eo.Et nō q hic trib⁹modis alteri stipulamur.nā iterduz directā acquirimus actionē.s.alteri stipulādo vt fili⁹ pri su⁹ dño z cō.vt.s.e.§.siqs aliu.z.§.ei q Qsiqz vtilē.vt tutor pupillo.z i simlib⁹ rōne officii.z suus publicus.vt.ff.de cōsti.pe.l.cū qui.§ pe.z.ff.rē pup.sal.fo.l.iiii.Interdū nullā z tūc necessaria ē pena. vt hic dr.Itē nō q hoc vltio casu verba stiplōnis z sortis z pene pñt formari tribus mōis.Aut ei dico pmittis mihi q dabis illi. z eodē mō penā aut pmittis mihi q dabis ei z eodē mō penā.z in his duobus casibus nō valet. neqz sortis neqz pene pmissio ni si qñ deberet vtilis vel directa acquiri vt i primis duob⁹ casibus. vt de cōsti.pe.l.eū.§.si actori.et §.iul.z hic.Aut si pmittis mihi q dabis illi aut penā mihi tantū stipulor.qr z tūc hz locuz qd hic dr.Aut quarto loco dico pmittis q dabis mihi recipienti noie eius quo casu valz vtrūqz.z ego illi cedaz cui⁹ noie stipulat⁹ sum vt.ff.mā.si pcur.§.si. Si qs alteri stipulat⁹ fuerit z adiecit penā.gmittit stiplō pene ēt si stipulantis nō iterest stipulationē iplēri.nā cū quis stipulat penā nō i spicit an ei⁹ itersit sz an stiplō i pleta fuerit vt dicit hic tex.z fa.ff d arbi.l.cū pena.Sz vr ɔ.ff.de arbi.l.aduersus.§.sz si eū.vbi ēt pena ñ gmittit So.ibi ñ directo ɔ arbitruz z iō inspicitur an intersit ēt quo ad penā cū ad ea q frequēter accidūt iura se referūt. vt.ff.de legi.l.nā ad ea.Itez ad huc vr.ɔ.ff.si quis i ius vo.non ie.l.ii.§.si. So.ibi i pena ptoria z hic i gvētionali.Vel ibi iō nō gmittit.qr nō debuit venire ex quo aduersarii nō itererat.et ita p obliquū illa rō redit.

Add.hec so.cōiter approbat vt pena apposita a ptore nō cōmittat si aduersarii nō itersit.

Penaz eiz cū stipulat qs nō illud ispicit qd itersit eius.sz q sit q̄titas in gditōe stipulatōis. Gl.nō q caute ponit stipulat qr sec⁹ ē si paciscit tñ cū pena ex nudo pacto ēt icōtinēti apposita sic

vsura nō posset peti. vt. ff. de ser. expor. l. fu⁹. ꝛ. C. de vsuris. l. iii.

Inspicit̄ ergo i predicta stipulatōe nō vtrū intersit s; que sit q̄titas in conditione. i. penali stipulatione que est conditionalis sc; si non pareret promissor principali obligationi vel ꝓmissioni. Et quantitas q̄tacūq; sit peti pōt. ꝛ si ē certa petet̄ certi ꝯdi. s; si ē incerta petet̄ actiōe ex stipulatu vt hic. ꝛ. s̄. ō v̄. ob. in prin. Ista eim noīa quis ꝛ que substantie sunt significatiua nō q̄titatis. s. certe l' taxate vel taxande. ꝛ hoc fm azo.

Add. deinde gl. facit oppo. ꝯ hanc opi. do. Azo. Et pōit quattuor opi. circa istam q̄titatem pene an possit excedere quadruplū

Si stipulor dari centum ticio ꝛ nisi dederis decem nomine pene dare spōdes. s. mihi valet stipulatio. al' si dicerem. ꝛ si nō dederis ticio centū dabis illi decez noie pene nō valeret vt. s̄. dictū ē i glo. i. Nō tñ illa stipl'o iutilis̄ efficit̄ vtilis̄ s; metu pene ꝛ illi statur vt ꝛ alias. C. ō arbi. l. i.

Sed et si quis.

Stipl'o q̄ dēt̄ alteri cui ī dare mea interest t;. h. d.

Sed ꝛ si quis stipulet̄ alii cu; eius interest placuit stipulationē valere. nam si is qui pupilli tutelā; administrare ceperat. cessit administrationē ꝯtutori suo. ꝛ stipulatus ē rem pupilli. sal. fo. q̄m interest stipulatoris fieri qd̄ stipulatus ē cum obligatus futur⁹ eēt pupillo si male res gesserit t; obligatio. Ergo siquis ꝓcuratori suo dari stipulatus est. vires habebit stipulatio. Et si creditori suo quis stipulatus sit. quod sua interest ne forte vel pena ꝯmittatur vel predia distrahant̄ que pignori data erant val; stipl'o.

Sl. Si tutor a cōtutore suo stipulat̄ rem pup. sal. fo. pupillo dat̄ vtilis actio. ff. ō magis. cōue. l. i. §. pe. Item ipsi stipulanti; directa acquiratur. vt hic dī.

Si quis stipulat̄ dari ꝓcuratori vel creditori suo valet stipulatio. non vt procuratori vel creditori actio competat. sed qui stipulatus ē aget actione ex stipulatu ad interēsse quanti sua interest creditori vel ꝓcuratori fuisse solutum. vt. C. de inuti. stipu. l. fi. ꝛ. ff. de verbo. ob. l. liber homo. §. fi. ꝛ. C. ō dona. cū res Uel fm nos aget certi conditione ad interesse. quod ꝓbauimus. s̄. de v̄. ob. in pri. Add. ꝛ hec opi. glo. q̄ possit agi certi cōdi. ad intereē ē verior ꝛ cōmunior. de quo dixi plene. s̄. qui. mo. re ꝯ. ob. Jason vel xp̄oso.

Uersa vice.

Promissio facti alieni non valet nisi apposita sit pena. ꝛ nemo potest stipulari rem suam. hoc dicit. Glo. Et tunc ad penam tantum tenetur. ꝛ facit. s̄. e. §. si quis.

Itē nemorē suā futurā i cū casuz quo sua sit. vtiliter stipulat⁹ est.

Addi. nō neminē posse stipulari rē suā i casu quo erit sua rō. q: qđ meū ē. amp̄. meū fieri non pōt. §. sic itaqz. j. de act. Sec⁹ si stipulor rē meā mihi tradi siue restitui q: huiusmōi ꝓmissio respicit possessionē nō dñiuz. l. nemo. de ver. ob. Itē si stipularē rē meā dari i casu i quo desierit eē mea. valz stipulatio. l. si rē meaz. ff. de ver. ob. Similr nō valet emptio rei sue. l. existimo. de ꝯ. ēp. ⁊. l. nemo rē suā de ver. ob. Itē si stipuler rē meā. si nauis ex asia venerit. ⁊ tpe euenietis cōditiōis non sit mea. l. nemo. ff. de ver. oblig.

Hl. Nemo vtilr stipulat rē suā futurā vt ptuz ancille vel fetū aialiū suorū que sua futura sūt. vt. s. de re. di. §. itē ea multomagis si stipulet rē que nūc est sua. vt. s. eo. §. i. Qđ suum est amp̄. suū fieri nō pōt. vt. j. de ac. §. sic itaqz. restitui tñ pōt stipulari. ff. đ ver. ob. l. nemo. i. rñ. ⁊. ff. vsufr. quēad. ca. l. i. §. sz quod diximus.

Si de alia re·

Dissensus in corpe viciat stipulationē. h. d.

Add. nō ꝙ dissensus i rem ꝓmissā viciat stipulationē cū ipa stipulatō remaneret euacuata ꝯsensu ꝯhētiū ideo nulla. l. i. ff. đ ver. obligatio.

Hl. Hic. §. hz locū qñ certū ē ptes dissensisse. vt. ff. de ver. ob. l. cōtinuis. §. i. Al'. aūt si pōt ḃm vtriusqz itellectū valere. valet ḃz itellectū ꝓmissoris. vt. ff. de verbo. oblig. l. qui ex plurib⁹ ⁊. l. stipulatio ista. §. cū qui. Nec ob. qđ dicit miorē pstari debere vt. l. apud iul. §. seyo. ff. de leg. i. q: minor ē quā dare vult ꝓmissor vt. j. de act. §. pterea. Si aūt ḃm vni⁹ itellectū valere pōt. ḃm illi⁹ itellectū valet. vt hodie dare mihi. x. boñ. ꝓmitt. si eiz de hac bononia i qua sum⁹ itelligat valet. al'. nō. l. quotiēs. i stipulatiōib⁹. ⁊ đ re. du. l. quot. §. ii.

Quod ex turpi·

Stipulatio turpis ex turpi cā descēdens nō valz. h. d. Addi. nō ꝙ stipulatō ꝯtinēs i se turpe puta ꝓmittis facere homicidium vel adulteriū est nulla. q: mā ex qua fabricat ē inepta. ⁊ iō act⁹ nullus ꝯcor. l. generalr. ⁊. l. veluti. ff. de ver. ob. Et idē dixit hic gl. nr̄a. si stipulatio nō cōtineret i se turpe. sz fieret ob turpē cām. puta ꝓmitto tibi dare mille vt facias homicidiū q: ē nulla. Cui snie aduersari vr̄. l. dolo vel metu. C. de inuti. sti. Iō dicenduz ꝙ stipluatio appellat tpis trib⁹ mōis. prio q: turpiter orta. puta dolo vel metu iduct⁹ ad ꝓmittēdū. ⁊ tūc mero iure valet. sz euacuat exceptione doli vel met⁹. vel ēt rescindit p iudicē officiū. l. si dolo. C. đ in

nti.stip.l.iterpositas.C.si ð trā. l.si.§.i.ff.qð me.cā.hʒ i.l.elegā/ter.ff.ð dolo.Scðo dʒ turpis ex pte māe.qꝛ ꝯtinet in se tpe.puta ꝑmittꝫ ꝯmittere furtū homicidi/um vel adulteriū.ꝛ tunc dʒ nulla ipo iure qꝛ i ea ē deductū ipossi/bile de iure nāli ꝛ ciuili.ꝛ ita loq tur hic.ꝛ.l.gñalr.ꝛ.l.veluti.ff.ð v.ob.Aliqñ dr turpis rōe cāe si nalis.qꝛ facta ob turpē cāʒ vt hic ꝛ tūc aut ista cā versaẗ ex pte vtri usqʒ.s.ꝑmissoꝛ ꝛ stipulatoꝛis.pu ta ꝑmitto tibi decem vt ꝯmittas adulteriū.ꝛ ista ē ipo iure nulla. vt hic.ꝛ.l.si plagii.de v.ob.aut ē turpitudo solū ex pte recipientꝫ puta ꝑmitto tibi ðcē ne facias ho micidiū.ꝛ tūc an valeat vl ne sūt opi.diuerse.Et cōis ꝯclusio ē ne stipulatoꝛ ex sua improbitate ac/tionē.quouis mō ꝯsequeẗ ꝙ sic stiplo null a.ar.i.l.itaqʒ fullo.ff. de fur.de quo i.d.l.si plagii.de v.ob.i.l.iurgētiū.§ si ob malefi ciū.ff.ð pac.ꝛ.l.pe.ð ꝯdi.ob tur. cau. Addi.Quid si qs ꝑmisit aliqd dare iudici vt ferat sniam.i cā i q̄ fauet iusticiā.an dicaẗ da/tū ex cā honesta an vero turpi vt possit repeti Dic ꝙ ñ teneoꝛ da re sʒ si dedi nō possuʒ repetere.sʒ nō punioꝛ i amissiōe litꝫ.sʒ iudex punieẗ.ꝛ mltomagis qñ pecunia daẗ vt male iudicet.ꝛ tūc datū ñ repetiẗ.l.ii.ff.ð ꝯdi.ob tur.cau. ꝛ ibi bar. Hodie vo nō lʒ dare. nec i bona nec i mala cā.iō datuʒ nō repetiẗ i auct.vt i exoꝛ.li.liti.

iu.circa pri.col.ix. An āt tene at ꝑmissio quā feci alicui vt idi/cet i hñtē res meas. Dic ꝙ sic.l. idē ē.§.si tibi.ff.ð ꝯd.ob tur.cā.

Sʒ qd si scolaris ꝑmisit muli eri aliquid si ꝛc.an valeat ista ꝑ/missio. Glo.ē oꝛdi.ꝙ nō i.l.iii. §.sʒ qð meretrici.ff.ðꝫ ꝯd.ob tur. cā. Cui snie nō ob.§.ille qꝛ lʒ da tū meretrici nō possit repeti qꝛ lʒ malefaciat meretricādo sapiēter tñ facit accipiēdo cuʒ ē meretrix. tñ vt sibi ꝑmissuʒ petere nō pōt. qꝛ multa ihoneste petūẗ.q̄ tñ ho nestissime accipiūẗ.l.i.§.penul. ff.ð vaẗ.ꝛ extraoꝛ.co.

Glo. Nō vʒ stipulatio de q̄ hic.qꝛ huiusmōi ꝯdi/tiones turpes ipossibiles ꝓsumū tur a iure.vt.ff.ð ꝯd.isti.l.si filiꝰ vñ nō valʒ stipulatio vt.s.e.§.si ipossibil. Circa qð tñ dic ꝙ aut ipm qð ꝑmittiẗ ē turpe vt facere homicidiū ꝛ tūc nō valeret ēt pe na apposita.ff.de v.ob.l.gnālr. ꝛ.l.veluti ꝛ.l.si plagii.Idē dico ꝛ si sub cōditꝫ.turpi vt hic.aut si honestū ꝑmittaẗ.ꝛ tñ turpiẗ.vt dare decē.si p metū vel doluʒ.ꝛ tūc valet ꝑmissio fcā.sʒ exceptiōe elidiẗ.vt.C.de iuti.stip.l.dolo.i fi.nisi i casu vbi ipo iure nō valʒ ꝑmissio p metū.vt.ff.qð me.cā. si mulier.§.ꝙ si dos fm Jo.

Cū quis. Stipulo ꝯdi tiōalis transit ad hēdes stipulatoꝛis ꝛ ꝑmisso/ris.h.d.

Cū quis sub aliqua ꝯditione

stipulat⁹ fuerit.lz ãte ɋditõz de/cesserit.postea exñte cõditõe.hɛs ei⁹ agere põt.idez ⁊ a ꝑmissoris pte ẽ. Glo.hoc ĩ ɋ̃ctib⁹ vt hic.vt s̃.de ver.ob.§.ex ɋditiõali.aliõ ĩ relict̃.vt.C.ð ca.tol.§.finautez aliqs.⁊.ff.de ma.tes.l.si ita scri/ptũ fuerit ĩ fi.⁊ fa.ad hũc.§.ff.ð pi.⁊ co.reiuẽ.l.ꝙ si pẽdẽte.ı.rñ.

Qui hoc anno.

Qui ꝑmisit certo tpe nõ põt cõueniri nisi tot⁹ termin⁹ ẽ elapsus h.d. In hoc.§.fuit facta stipu/latio hoc mõ ꝑmitt̃ hoc ãno vel hoc mẽse. D cit ergo tex.q hoc ãno aut hoc mense dari stipulat⁹ fit.nisi oĩb⁹ ptib⁹ p̃terit̃ ãni vel mẽsis non recte petit. Glo.se/cus ẽ ĩ relictis fauore vltie volũtat̃ nã ĩ caput ãni ꝑstatõ fit vt.C. qñ di.le.ce.l.i. Vel distigue aut ꝑmittit ꝑ hec verba hoc ãno vel quolibz ãno.⁊ tũc ĩ fine ãni fit solutio vt hic ⁊.ff.de ver.ob.q hoc ãno.⁊.l.eũ q certarũ. Aut ãnuũ ⁊ tũc in caput ãni fit solutio.siue legatũ fit siue in ɋ̃ctu fit ꝑmissio ꝯm Jo.⁊ bul.vt.ff.de ɋdi.⁊ de. l.si ĩ ãnos.⁊ qñ di.le.ce.l.nec se/mel.vñ ver.ãnua si debes tũc in/spicies caput ãni. Anno si ðbes ĩ fine teneberis ãni.de hoc.s̃.de ver.ob.ĩ pri. Addi. Dñ gl.su pra.dicit ꝙ qñ ꝑmittit̃ quolibz ãno ꝙ tũc in fine ãni. Dicit do. Jas.credo ꝙ gl.maledicat ⁊ ꝙ i/mo ĩ pricipio.cũ illõ quolibz adiciat̃ cã multiplicãde obligõis per

rõez bar.i.l.q hoc ãno.ff.de ver. obli. Si vsqz ad forũ rem ꝑmis/serit vz ꝙ statiz icepto foro possit agi.vt.ff.ad tre.q filiũ.§.sabin⁹.

Si fundũ.

Promis/sori dat̃ tẽpus abile ad soluenduz.h.d.

Si funduz dari stipuleris vel hoiez.nõ poteris ɋtinuo agere. nisi tñ spatiũ p̃terierit.quo tra/ditio fieri possit.

Gl. Traditio fieri possit.s. cũ cõmodo ꝑmissoris.ff. de ver.sig.l.nepos ꝓculo.nec tñ nimiũ expectat̃.lz pri⁹ nõ posset soluere.vt.ff.ð ver.ob.l.ɋtinu⁹ §.illud. Jtẽ ⁊ si ĩ ɋtinẽti põt.nõ tñ iõ statim exigit̃.vt.ff.de solu. l.ꝙ diximus quoddã ergo tp̃s mediũ exigim⁹.s.x.dierũ ꝯm quos/dã.vt.ff.de consti.pe.l.ꝑmissor. Vel dic arbitrio iudicis.cũ lege nõ fit determinatũ.vt.ff.de iur. deli.l.i.ĩ fi.qui iudex statuet tp̃s quoddã.nec nimiũ nec modicuz vt.ff.de solu.l.ratum.⁊.ff.rẽ ra. ha.l.quo eim.§.i.⁊.j.de of.iu.i. rñ. Jtẽ nũquid idẽ ĩ quãtitatib⁹ ꝙ ĩ spẽb⁹ hic dr̃ rñ.nõ.imo tãto tpe q̃ztũ iudicat̃ dat̃ expectat̃ vt ff.de iudi.l.ii.ꝯm quosdã.vel verius dic.vt nõ.s̃.de ver.obli.§. oĩs.in glo.ibi statiz ⁊c. Addi. nõ ꝙ dñ gl.ĩ prin.ꝓce.cõclusiõis allegat.l.nepos ꝓculo.scias ꝙ illa.l.nepos loquit̃ in alio cãu q̃ iste.§.qz loquit̃ qñ ꝑmissio fuit hoc mõ.ꝑmitto tibi dare cũ potero.vel cũ ɋmodũ erit.qz tũc in

telligit͂ cũ potero ꝺducto ere alieno vel salua dignitate mea qꝛ mihi ꝓmissoꝛ relinqui debēt libri ꝛ vestes ꝛ eoꝝ mõ. militi arma ꝛ eq vt ibi gl. determinat. At hic loquitur qñ ꝓmissio fuit simplex. non qualificata ꝓmitto tibi dare fundũ vl' decē. ꝛ iõ dic vt sequit͂ i dicta ꝯclusiõe. glo. Jas.

De fideiussoribus.

Add. Supra visũ ẽ de his q principalr obligant͂ ex pluribꝰ ꝯtibꝰ. ver qꝛ illis obligõibꝰ alie sunt accessoꝛie que fideiussoꝛe appellãt͂. Jõ de his tractaturꝰ. intitulauit de fideiussoribus.

PRo eo. Fideiussoꝛ ẽ qui accessoꝛie obligatur ad maioꝛẽ cautelã creditoꝛi. hoc dicit.

Addi. nõ primo illos obligari fideiussoꝛes qui ꝓ pꝛicipali obligato itercedũt. Nota scõo quare inuẽta fuit pꝛestatio fideiussorũ vt. s. diligẽtiꝰ creditoꝛibꝰ cautum sit. cõmodissimum est enim vti duplici spe. in. l. iii. §. i. ff. de lib. le. ꝛ ꝓpterea dixit glo. nõ. in l. ii. ff. qui satis. co. ꝙ ille qui tenetur fideiussoꝛem non liberat͂ dãdo castelanum doctoꝛem vel militem qui nõ pñt facile conueniri. qꝛ in his cessat cã finalis quare pꝛestatio fideiussoꝛis fuit inuẽta. nam per eos non diligentius creditoꝛibus cauetur. ex quo obligõ ꝯ eos executioni mãdari nõ põt.

Glo. Pro eo qui ꝓmittit principaliter per stipulationem vel quocũq; alio modo quis obliget͂ põt accedere fideiussoꝛ. vt. j. e. §. i. ꝛ. ff. e. l. i. Et etiam accessoꝛie oꝗligatiõi accedere põt fideiussoꝛ. ff. eo. l. grece. §. fi. ꝛ de pig. ac. l. si rem. §. i.

In omnibꝰ. Omni obligationi potest accedere fideiussoꝛ. ꝛ ciuili tantũ ꝛ naturali tñ. h. d. Cõcoꝛ. l. i. ff. e.

Additio. Nota ꝙ fideiussoꝛ intercedere potest non solũ ꝓ obligato nataraliter ꝛ ciuiliter. sed ẽt ꝓ obligato nãl'r tñ vel ciuil'r tñ Eo tñ casu fideiussoꝛ ꝛ nãl'r ꝛ ciuil'r obligabit͂. lꝫ reꝰ pꝛicipal' vl' naturaliter tantũ vel ciuiliter tñ obligatus est. de quo dicam i. §. fideiussoꝛes xpos.

Gl. In omni tpe obligationũ dũmõ nõ sit ꝯ legem põt accedere fideiussoꝛ. vt. ff. e. l. cũ lex Sꝫ vñ ꝯ. C. ne fideius. do. dent͂. l. i. vbi obligatiõi dotꝭ nõ põt accedere fideiussoꝛ. So. illõ speciale est.

Additio. Ratio specialitatis est. ne matrimonio bene cõtracto det͂ fideiussoꝛ causa pecunie. Si eim vxoꝛ cõmisit personam suam viro sine fideiussoꝛe. pꝛfidũ erit non cõmittere dotem. ar. in l. hac lege. C. de pac. conuentio. ideoque pro dote fideiussoꝛes non dari nec datos teneri. C. ne

fide do. denf p to. Itē i pñti/ bus τ futuris negociis pōt acce/ dere fideiussor. vt. ff. d iud. l. quē admodū. j. e. §. fideiussor. In oibus āt obligatiōib⁹ assumi pñt i. siue re siue vbis. siue lrīs siue ꝯsensu. Glo. siue ēt ex maleficio vel quasi. vt. ff. eo. l. grece. §. sȝ si ex delicto. At nec illud quidē interest vtrū ciuilis tm̄. vt ꝑ eo qui fuit ꝯfessus spe future nume ratōis. j. t. ꝑx. hȝ tñ eādem exce ptionē. quā re⁹. C. de nō nume. pe. l. pe. i fi. τ. l. tā mandatori. τ sic nō ciuili tm̄ obligatōi accede/ re fideiussorem. vt hic. τ. d. l. dr. τ. ff. e. l. fideiussor. §. ii. Etiaȝ naturali tm̄ pōt accedere fideiu sor vt ꝑ suo vt subicit τ. ff. e. l. fi deiussor. §. fideiussor. Ergo quo ad datiōnē fideiussoris nō iterest sȝ quo ad alia multū iterest. s. in/ ter ciuilē τ naturalē obligatōem vt. ff. d cōsti. pe. l. i. §. debitū. τ. l. qd̄ maritus. §. siquis āt.

Pōt accedere fideiussor pro suo. qui suus d iure naturali tm̄ tenet nō ciuili. vt. ff. de cōdi. in/ de. l. si id qd̄. τ. s̄. de liberti. §. i. τ. s̄. de inuti. stip. §. itē iutilis. τ huic naturali accedit hic fideius/ sor. At ipe suus fideiubere n̄ pōt vt. ff. e. l. suus iseio. τ. l. seq.

Add. nō q vt supradictū ē fi deiussor pōt dare aliū fideiusso/ rē. poterit quoqȝ dare pignora. nec dicet i plus obligat⁹ q̄ prici palis. sȝ dicet efficatius obligat⁹ q: soluta pte pricipali liberat ei⁹ fideiussor τ pignora. l. fi. C. que res pig. ob. po. Ampli⁹ dicit gl. singu. i. d. l. sicut res. ff. e. q licet reus principalis sit ad aliqd obli gatus sine pena. fideiussor tñ ad hiberi poterit cū pena. τ ad illā penā tenebit nō vt fideiussor sed vt principalis debitor. nec dr in plus q̄ pricipalis fideiussor obli/ gat⁹. Ista ē glo. vbi. s̄.

Hl. Pro suo ꝯ dñm pōt ac/ cedere fideiussor, vt. s̄. di/ ctū ē. nō āt eꝯ pōt accedere fide/ iussor ꝯ suum. vt. s. dñs suo pos/ sit fideiussorē dare. τ rō ē q: talis fideiussor obligādo se suo ēt dño obligat itē τ pro eodeȝ si dño ob ligatur qd̄ eē nō pōt. vt idem ꝑ eodē. τ apud eūdē possit obliga/ ri. vt. ff. e. siquis ꝑ eo. §. i. τ. l. vra nius. τ. ff. ad vell. l. tutor.

Fideiussor

Obligatō fideiusso/ ria ē trāsitoria a d hrdem. τ fide/ iussor pōt adhiberi ēt pro futura obligōne. h. d.

Fideiussor nō tm̄ ipse obliga tur. sȝ ēt hrdem relinquit obliga tum fideiussor τ pcedere obligōȝ τ sequi pōt.

Fideiussor ergo ēt hrdeȝ suuȝ obligatum relinquit siue hoc di ctum sit siue non. Et idem i om ni obligatione ex contractu vel quasi in reo principali vt hic. et ff. de act. τ obliga. l. ex contracti bus. Sȝ qd si fideiussit in actiōe furti vl' i alia actōe l' obligōe que nō transit ad hrdē. Rñ. non pu/

to hoc casu teneri heredē ndeiuſ
ſoris quaſi naturā mute. hoc ca/
ſu ſtipl'o. vt ar. ff. ſi quis caut. l. ſi
eū. §. q iniuriaꝝ. ⁊. j. ꝺ act. §. ſue
rat aūt. ⁊ facit ad hunc. §. ff. eo. l.
iiii. §. fi. Add. Ex hac gl. col/
ligitis ꝓ maleficio fideiuſſorē ꝺa
ri poſſe. ⁊ ꝓbat' i. l. grece. §. i. ff.
e. qꝺ veꝝ eſt quo ad penā iponē/
dā ꝓ maleficio. quo aūt ad male/
ficiū ꝑpetrādū vel ex maleficio ꝑ
petrādo lucrū ꝑticipādū fideiuſ/
ſoꝛ ꝺari ñ pōt. l. ſi a reo. §. id qꝺ
vulgo. ff. eo. ti. Ex quo ꝺicūt
nōbilr ꝺoc. pone ꝙ inſtas coꝛam
iudice vel vicario vt admittat ali
quē actū nō admittēdū. ipe ꝺicit
ſe nolle qꝛ timet ſindicatū tu ꝺi/
cis faciatis leta frōte. ego p̄ſtabo
vobis fideiuſſorē ꝺe vos releuā/
do a quacūqꝫ moleſtia ⁊ pena ſin
dicatus nō valꝫ huiuſmōi ꝓmiſ/
ſio. nec ēt fideiuſſoꝛ qꝛ per illas i/
uitat' iudex ad ꝺelinquēduꝫ. ꝯ. l.
ꝯuenire. ff. ꝺe pac. ꝺo. Eodē mō
ſi ſtatuto caueret' vt ꝑochianus
ſub certa pena tenet' ꝺenunciare
maleficia i ſua ꝑochia ꝑpetrata.
tu ⁊ ego ꝯmiſimus maleficiū. ille
veret' penā ⁊ vult ꝺnūciare nos
ꝓmittimꝰ cū fideiuſſoꝛibꝰ ipſum
releuare a pena ſi ñ ꝺnūciauerit
nō valebit ꝓmiſſio nec fideiuſſio
qꝛ inuitat' ad coꝛrūpēdū. Add.
Et itellige cōcluſionē iſtā gl. ſm
Jo. fa. qñ quis fideiuſſit i actiōe
penali ſicut furti vel acquilie vel
iniuriaꝝ que nō trāſiūt ad h̄ꝛdeꝫ
Nā ſi penā ꝓmiſiſſet nō ē ꝺubi

um ꝙ trāſmittit' ad h̄ꝛdes. l. ad
ꝺiē. ff. ꝺe ver. ob. Nec valet fide
iuſſio ꝺata ꝓ maleficio ꝯmitten/
do. ſꝫ ꝓ maleficio iā ꝯmiſſo bene
valet. l. ſi a reo. ff. ꝺ fideiuſ. l. gre
ce. §. ſꝫ ſi ex ꝺelicto. ff. eo. Add.
Quero officialis qñ itrat officiū
p̄ſtat fideiuſſorē rē publicā ſaluaꝫ
foꝛe. ⁊ ab ipſo recte gubernatam
iri. nūquid fideiuſſoꝛes tenebun/
tur ad penaꝫ negligētie ꝑpetrate
vel ꝺoli ꝑpetrati ꝑ officialē. Di
cite ꝙ nō ſꝫ ſolū tenet' ad reſarciē
dū ꝺāna rei publice. l. fideiuſſo/
res magiſtratuū i pri. ff. eo. Qꝺ
limitāt ꝺoc. i fideiuſſoꝛibꝰ ꝺatis
tpe itroitus officii. ſecus in ꝺatis
tpe ſindicatꝰ qui fit nō ſolum ad
ꝯſeruādū rēpublicā. ſꝫ ad puniē/
dum officialē ꝺe malegeſtis ⁊ ꝑ/
petratis ꝺe quo i. ꝺ. l. fideiuſſo.
magis.

Si. Fideiuſſoꝛ pōt precedere
obligationē. puta fideiu/
beo i id qꝺ ſibi credes vel credi/
diſti vel credis. nā his tribꝰ tpibꝰ
pōt accipi vt hic. ⁊. ff. ꝺe vſuf. ea.
re. q̄ vſu ꝯſu. l. quoniā. §. fi.

Si plures. Si plu/
res pro
eodē fideiubebāt quilibet teneba
tur iſolidū. ſꝫ beneficio ep'le ꝺiui
adriani fit ꝺiuiſio iter eos q ſol
uēdo ſunt tpe lit ꝯte. Et ſi vnus
ex fideiuſſoꝛibꝰ ſoluēdo ſoluit i/
ſolidū. a ꝯfideiuſſoꝛe ñ petere pōt
h. ꝺ. Si plures ſint fideiuſſoꝛes
quotquot erūt numero ſinguli i
ſolidū tenent'. Jtaqꝫ liberū ē cre

ditori a quo velit solidũ petere. sz ex ep̄la diui adriani. ꝯpellitur creditor a singulis que mõ soluẽdo sunt lit̄ cõte. tpe ptes petere. Jdõqz si quis ex fideiussoribꝰ eo tpe soluẽdo non sit. hoc ceteros onerat. Sz si ab vno fideiussore creditor totũ ꝯsecutꝰ fuerit. huiꝰ soliꝰ detrimẽtũ erit. si is ꝓ quo fideiussit soluẽdo nõ sit. Et sibi iputari dz. cuz potuerit iuuari ex ep̄la diui adriani. ꝛ desiderate vt ꝓ pte i se det̃ actio. Addi. nõ prio plures fideiussores simul datos obligari ꝛ posse ꝯueniri i solidũ qδ verũ ẽ siue simpl'r fideiussere siue adiecto hoc verbo isolidũ. l. reos cũ si. C. eo. Si aũt fideiussissent hoc mõ fideiubeo isolidũ aut i virilẽ ptẽ. tũc nõ tenerent̃ nisi ꝓ virili pte casus ẽ i. l. si fideiussorẽ. i pric. ff. eo. Et ẽ rõ qr i alternatiua iterpretat̃ ꝓ fideiussore. l. semp. ff. de re. iur. l. si iterdũ. §. fi. ff. δ le. ii. Nõ scδo ꝙ lz plures fideiussores pñt isolidũ ꝯueniri. tñ opposita exceptõe epistole diui adriani diuidit̃ inter eos obligõ. si fuerit oẽs soluẽdo tpe lit̄ ꝯte. Qδ limitatũ ẽ qñ sit oẽs fideiussere. ꝛ oẽs effectualiter ꝯueniri poterãt. al' aũt si sepatim fideiussissent vnꝰ prio alter ex interuallo. primꝰ nõ hẽret hoc beneficiũ ep̄le nec bñficiũ cedẽdarũ respectu secũdi casus ẽ in. l. si stipulatꝰ. §. fi. ſm vnũ itellectũ. ff. e. Et ẽ rõ ꝙ primꝰ nõ cor fideiussisse ꝯtẽplatiõe scδi fideiussoris quẽ nesciebat fideiussurũ. ꝛ sic nõ vr̃ fideiussisse cã alleuiãde obligõis Scδs aũt fideiussor qui sciuit δ prio bñ hẽret bñficiũ de quo. s. rõe p̄dicta. Jtẽ si tpe fideiussionis al'r ex fideiussoribꝰ ꝯueniri ñ poterat puta mulier vel minor q iuuant̃ bñficio legis. tũc fideiussor nõ hẽret bñficiũ respectu mulieris vel mioris. l. si tiçiꝰ. i. ꝛ. ii. rñ. ff. e. Cuz aũt fuerit opposita exẽplo tpe lit̄ ꝯt̄. quo oẽs fideiussores erãt soluẽdo. nõ nocebit fideiussori qui opposuit exceptiõz si ceteri fideiussores postea defierint eẽ soluẽdo hic ẽ casus i. l. int̃ fideiussores. ff. e. Add. Jt nõ ꝙ fideiussores hñt tria remedia. vt ꝯsequant̃ aut totũ aut ptẽ eiꝰ qδ soluerũt. primũ ẽ actiõis mãdati qδ hñt ꝯ pricipale. l. idebitũ ff. de ꝯdi. ide. l. modestinus. ff. de solutiõibꝰ. l. pap̄. ff. man. Scδz ẽ remediũ actionũ cedẽdaꝝ δ quo i. l. stichũ. §. cũ vltio. ff. de solut. ꝛ hec duo remedia tẽdũt ad ꝯsequẽdum qδ solutũ ẽ. Tertiũ est remedium diuisiõis ex ep̄la diui adriani de quo i isto. §. qδ tẽdit ad hoc vt diuidat̃ obligõ anteꝙ soluat̃. ꝛ p ꝯñs isolidũ cõueniri pñt. Addi. nõ ꝙ si dico ego ꝛ ticius fideiubemꝰ copula ꝛ dz attribuere viz verbi cuilibz i viriles. vt ẽ tex. i. l. reos. §. cũ i tabulis. ff. de duo. re. Nã si dico ego ꝛ ticiꝰ fideiubemus copl'a ꝛ dz vt iã dictũ ẽ ꝛc.

Glo. Sicut plures fideius/sores isolidū tenentur Idē ēt i plurib⁹ mādātib⁹ vel iubentib⁹.ut.ff.qđ iussu.l.fi. quid aūt de iure nouo q̄r vr̄ qlibȝ tm̄ ꝑ pte sua teneat̄ ipso iure. vt iam nō sit necessaria epl'a de qua hic nisi exp̄sse isolidū ꝓmittant. ⁊ sic vr̄ corrigi qđ hic dr̄ ꝑ aucten. de duo. re. §. i. col. vii. Uel veri⁹ vt puto. d. aucté. loquit̄ i pluribus reis debēdi. i quib⁹ ēt iure veteri vr̄ fuisse cautū vt ꝑ ptib⁹ teneātur vt. ff. de duo. re. l. reos. sȝ secus fit i fideiussorib⁹ quoꝝ quilibet tenet̄ insolidū vt ip̄e re⁹ pro quo itercedit. ⁊ ita hēbit locū epistola hodie vt olim. Add. hāc drīaȝ quā ponit gl. iter duos reos ⁊ fideiussores sequūt̄ doc. Et ē rō drīe. q̄r fideiussores dant̄ ꝑ cautela creditoris. vt. s̄. e. i prin. §. fi. j. de replica. ⁊ iō tenent̄ isolidū vt sit cauti⁹ cōsultū ipi creditori. que rō cessat i duobus reis. quoꝝ naturā būsstis. s̄. đ duob. re. ⁊ tradit̄ plene i aucté. hoc ita. C. de duo. re. Addite aliā drīaȝ q̄r fideiusso es p̄nt cōueniri isolidū⁹ nisi opposita exceptiōe ceteri ꝓbent̄ cē soluēdo tpe lit̄ ɔtc. ⁊ q vult ipos dicere cē soluēdo tenere hoc ꝓbare tāquā fundamētuȝ sue intētionis. l. ei qui dicit. ff. de ff. de ꝓba. sec⁹ i duob⁹ reis. nam alr̄ ex duob⁹ nūquā pōt ɔueniri isolidū nisi ꝓbent̄ alteꝝ cē abn̄tē ⁊ nō cē soluēdo. ⁊ qui dicit ipȝ n̄ cē soluēdo tenet̄ hoc ꝓbare tāq̄ fundamētuȝ sue itētiōis. d. l. ei q dicit. ⁊ ita voluit Bar. in. d. l. si dubitet̄. i p̄ic. ff. eo. que lex ꝓcedit qn̄ eēt dubiū vtruȝ ceteri fideiussores cēnt soluendo vel ne.

Glo. Hāc eplaȝ diui adriani nō hēmus scriptam multotiēs. tn̄ de ea mētionē facit lex vt hic. ⁊. C. đ cōsti. pe. l. fi. ⁊. ff. e. l. iter fideiussores. ⁊. l. seq.

Epl'a diui adriani fallit vel' n̄ hȝ locū i quiqȝ casib⁹. vt i fideiussorib⁹ tutoꝝ qui nō iplorāt bn̄ficiū lȝ tutores iplorēt. ff. rēpu. sal. fo. l. fi. Ad. ⁊. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. i. §. nūc tractemus. Add. hoc ꝓcedit fauore minoꝝ quoꝝ etas nō ē plena fallaciis. iō dȝ cē plena fauorib⁹. ar. i. l. ii. ff. de mino. Itē fallit i fideiussore fideiussoris vt. ff. e. l. si plures. §. fi. Addi. hoc iō ꝓcedit q̄r reputat̄ eadem ꝑsona. ⁊ lȝ fideiussor nō possȝ habere bn̄ficiū diuisiōis ɔ̄ suuȝ fideiussorē. tn̄ su⁹ fideiussor hēret bn̄ficiū ɔ̄ alios fideiussores ex ꝑsona ipi⁹ quinimo vires illi⁹ fideiussoris agregāt̄ cū iurib⁹ illi⁹ p̄ncipal' fideiussoris. l. int̄ cos. §. p̄terea. ⁊. §. fi. ff. e. Itē fallit qn̄ ceti fideiussores soluēdo n̄ sūt tpe lit̄ te. vt statiȝ subicit. Itē fallit qn̄ eiusdem sūme sunt fideiussores. sed non pro eodem debitore. vt ff. eo. l. si a ticio. Item fallit quādo ificiat̄. i. negat̄. vt. ff. e. l. si dubitet. §. ita. Add. Nō singularit̄ q̄ quando quis per mendatium negat illud qđ est cā sui benefici

ē dignus priuari dcō bñficio. vt l. vnus. ff. p so. qd ē verū si dire cto et specifice negat puta se so cium vel se fideiussorē. Secus si dicat nego narrata put narrant qr p talia verba nō videt negare se fideiussorē. ita singulariter dic bar. i. d. §. ita.

Glo. Sed nūquid hec epla diui adriani ē pemptoria vel dilatoria. vr qr pemptoria qr prsus pimit id i quo opponit Itez eō videt dilatoria. qr ante lit. gte. opponi dz vt hic. quare vr dilatoria. vt. C. de pba. l. exceptio. Sz dico eā quasi anomalaz cū nec pemptoriā prsus imitetur que vsqz ad sniam opponit nec dilatorias que tm orñt. j. de excep. §. hoc certe. et. C. sen. res. nō pos. l. pemptorias. Add. tu dic qr ēt vsqz ad sniam pōt oppōi vt nō. gl. et doc. i. l. fideiussor. C. e. et ibi bar. i. l. si dubitet. in pri. ēt ibi dy. Sz qd si soluit nūquid repetit qn sit fauorabilis exemplo vr qr sic vt i velleiano. vt. ff. d cō di. ide. l. excep. et. ff. e. l. si cōtēdat Sz ōdico qr nō inuenio qr sit sic fauorabilis. et qr suū recepit. ff. de cō di. inde. l. repetitio. Addi. doc. de hac gl. dubitant. vide d. xposo.

Fideiussores. Fideiussor nō pōt i plus obligari qp pricipal. et i plus obligari dr ēt q citeriori tpe obligat. h. d. Fideiussores obligari ñ pñt vt pl debeāt dare qp is p quo obligāt Nā eoz obligō accessio ē pricipalis obligōis. nec plus i accessione eē pōt qp i principali re. At ex diuerso vt minus debeant obligari pñt. itaqz si re decē aureos pmiserit. fideiussor i quinqz recte obligat. ō vero obligari nō pōt. Gl. i. si re quiqz pmisit fideiussor. x. Itē si ille pure pmisit fideiussor sub gdi. pmittere pōt. eō vo nō pōt. Nō solū aut ē i qp titate sz ēt i tpe minus aut plus itelligit. Plus ē eīz statiz aliqd dare. min ē p tps dare.

Add. nō hic illō vulgatū q cito dat bis dat. et qui dare tardat dare nescit. fa. l. si is cui. ff. d v. ob.

Gl. Si fideiussor se obligauit i pl qp re. nūqd saltē i eo i quo re tenet remāet obligatus. Quidā dicūt qr sic. p qb ē hoc generale. vtile p intile nō viciat. vt. ff. e. l. si a reo. §. i. et. C. d dona. siquis argē. §. sz i his oib. Nos ō qr i nihilū teneant p pnobis ē. l. grece. §. illud. ff. e. Add. Et ita dicit bar. qr cōiter tenet p illū tex. qui dicit eos oio nō teneri. nā dictio negatiua p signum vle facit equipollere suo ōrio. vt l. ltimos. §. an ergo. ff. d legit. tuto. scōo pbat qr fideiussor nō pt teneri plus tpe vt hic. et. l. fideiussor obligari. §. i. ibi nullo modo teneri. ergo idem in quantitate. ac. §. plus. j. de act. et idem tz gl. in. l. pecunie fenebris i fi. ff. d vsuris. Nec plus i accessiōe eē pt qp

in principali re. sz ↄ hāc regulam ē.s. de re.di.§. si in rem alienam Itē.ff. de ↄhē.ēp.l. si i ēptiōe. in prin. Itē.ff. de solu.l. qui res.§. mihi.x.§. stipulat.§. mihi rome Sz his oibus dat vna generalis solutio. vt sic exponas hāc lrām n̄ plus cē pōt accessiōe ꝛc.i. in accessoria obligōe fm glo. Item ↄ.ff. de iudi.l. nō quēadmodū. So. ibi nō ē plus qꝛ lz fideiubeat ante reū nō tn̄ pri⁹ tenet. Itē ↄ.s.e. §. at nec. So. ibi n̄ ē plus eo mō quo plus dr̄. hz eim plus quatuor mōis. quoꝝ null⁹ ē hic. j. ō ac. §. plus āt. Plus ē eim statim aliquid dare. minus ē post tēpus dare. fa. ad hoc.ff. de ver.sig.l. is cui. de act.§. plus āt. ꝛ.ff. ō solu. l. insolidū. ꝛ.ff. so.ma.l. si cōstāte §. quotiēs sed fallit in casibus q̄tuor in quibus ēt añquam soluit agit mandati. Prius si hoc dcm̄ sit vt ad tp̄s teneat Itē si fuit cōdēnatus. Item si cepit bona sua dissipare reus. Itē si diu stetit fideiussor in obligatōe. vt. C. mā. si pro ea. ꝛ.ff. man.l. lucius. Als nō agat antequā soluat sz soluere dz. vt.ff. ō ↄdi. ide.l. idebitā. Id ēt in aliquibus casibus nullo mō agit. vt si pmittit aio donandi. aut in rē fideiussit. vt.ff. man.l. si remunerandi.§. si passus.l. si p̄sente. Item si hoc actum sit vt n̄ agat.ff. man.l. si remunerandi.§ si marcellus. Itē si mādatū n̄ sit obligatoriū. vt.ff. man.§. illō. Itē si fideiussor nō opposuit oppositionē quam debuit opponere. vt.ff. man.l. si fideiussor.

Si quid āt. Fideiussor solnēs p reo hz ↄ eum mādati actionē. h. d.

Add. Nō q eo ipso q quis pro alio fideiubet. dr̄ habere mādatum a reo de soluendo. ad qd tenetur principalis vel id quod pmisit. vt.l. q indebitam.ff. de condi. inde. ꝛ hic.

Item nota q quibuscūqz verbis potest fideiussor accedere.

Item nō q actio mandati datur fideiussori. quod est verū qñ p p̄nte vel mandāte vel patiēte fideiubet. secus si p absente. vt.l. ex mandato.§.i.ff. man. qꝛ tunc vt ibi dr̄ haberet actionem negocio. ge. vt vult gl. hic.i v. iudiciū

Hl. Si quid aūt fideiussor p reo soluerit ꝛc. vt.s.i vltima conclusione.§. prece.

Add. nō q lz emptor nō habeat regressum contra fideiussorem nisi res fuerit iudicialr euicta. vt.l. nō tn̄.ff. de euic. ꝛ.l. si dictum.§.i. eo. ti. tn̄ fideiussor pōt agnoscere bonam fidem ꝛ agnoscendo ēt extra iudiciū hz regressum contra principalem. Item dum glo. dicit si diu stetit in obligatōe intellige diu arbitrio iudicis fm cōem opi. vt nō. glo. in d.l. lucius. ꝛ.d.l. si pro eo. C. mādā. ꝛ ibi doc. Et hoc non habz locum si diu stetit in pmissione nō in obligōe. Exemplū. si promisit de euictione. qꝛ añq eueniat ca

sus euictõis. q2 sub ꝯdi. ē obligatus nõ dr̃ eẽ in obligatõe. ergo n̄ põt petere se eximi ab obligatiõe i qua nõdũ fuit. ita dicit Bart. ⁊ alii doc. in. l. facere posse. ff. so. ma. ⁊ i. l. si ꝑ eo. Et vide hic per do. ang. reliqua ĩ hac materia.

In stipulatõibus. Solemnitas intrinseca presumitur h. d. In stipulationibꝰ fideiussorum sciendum ē. hoc generalr̃ accipi. vt qđcũqꝫ scriptũ sit quasi actũ videat̃ ẽt actum. Ideoqꝫ ꝯstat siquis scripserit se fideiussisse videri oĩa solẽniter acta.

Add. nõ ibi in stipu. fideiussorũ ⁊c. ꝙ fideiussor obligat̃ ꝑ stipulationẽ. ⁊ nõ vꝫ posse aliter obligari. lꝫ principalis sit obligatꝰ sit re vel verbis. vt hic. iũcto. s̃. eo. §. i. ⁊ allegat̃ casus cõiter i. l. v. §. satis acceptio. ff. de ver. ob. ⁊. l. blanditus. C. eo. ⁊ ita cõmuniter tenet̃. Sed mihi illa iura nõ ꝓbant. Cogitatis. Ang. Itẽ nõ ꝙ qñ fideius. accedit. satis ē ꝙ dicat fideiubeo. nam illud verbum ē ita pregnãs. ꝙ oĩa que ad fideiussionẽ requirunt̃ videntur acta ⁊ interuenisse vt hic in tñ ꝙ dictum verbũ fideiubeo simpliciter ꝓlatum importat vt obliget̃ omni meliori modo quo põt. ⁊ ꝑ ꝯñs siue sit factũ siue datio cui accedit videat̃ illud ꝓmisisse. vt ē glo. sing. in. l. cũ filius. §. i. ff. de v. ob. ⁊ nõ. bar. i. l. siquis ꝑ eo. in prin. in. i. col. ff. e. qđ ꝑpetuo nõ q2 vidi mltos alr̃ dicere. ang.

Glo. Presumit̃ ꝑ scriptura vt sic videat̃ actũ. ⁊ hic ē scriptura priuata. dicit̃ enĩꝫ siquis se ⁊c. ⁊ ex cã. vñ incõtinenti ꝓiudicat nisi contrarium ꝓbetur. vt. ff. de nõ nu. pecu. l. generaliter. Et facit ad hũc. §. s̃. de ver. ob. §. sciendum. ⁊. C. de contra. stip. l. ii. ⁊. s̃. ti. i. §. si scriptũ. In scriptura ãt publica cõstat ei standum maltomagis nisi ꝯtrĩꝫ ꝓbet̃. vt. C. de proba. cum precibus. ⁊ in auct. de fide instru. §. si vero. in pri. coll. vi.

Item nõ hic ꝓsumi oĩa solẽniter acta quod probant dicte. ll. si quis scripserit se fideiussisse videntur oĩa solẽniter acta vt hic ⁊. s̃. de ver. ob. in prin. ⁊. C. de ꝯhẽ. ⁊ ꝯmit. stip. l. i. Sed videt̃ ꝯ. ff. de publi. l. quecũqꝫ. §. fi. So. ibi sũt extrinsece solẽnitates de tutore ⁊ iudice qui debent adesse cum pupillus vendit. sed hic actus ꝓmissionis nullus est sine actu interrogationis. vnde ex quo dixi fideiubeo vel ꝓmitto facta ē quasi pars ꝓmissionis. ⁊ sic nõ extrinseca solẽnitas cum sit pars stipulationis.

De lr̃arum obligatõe.

Uiso i ꝑcedẽtibus de obligatõibus que ꝯhũt̃ verbis nũc restat videre de his que contrahũt̃ lr̃is. vnde ponit rubricã de lr̃arũ obligatõe.

o **Lim** scriptura. Scribens se debere ex mutuo q̃ nõ recepit sperans re/cipere obligat̃ lr̃is cũ effectu oli post quinquẽniũ hodie post biẽ/nium.h.d.totus ti.

Add.nõ p̃rio obligõez lr̃aruz oliz ɔcipi cũ certa solẽnitate v̄boruz.hodie vero sufficit q̃ scripse/rit aliquis se debere.⁊ hoc fecerit spe future enumeratõis qd̃ postea non ẽ numeratũ.Jtẽ nõ in v̄.fic fit q̃ hic v̄r casus ɔ̃ cõem opi. q̃ ex cyrographo ante biẽnium nulla sit nata obligõ.neqz naturalis ne ciuilis s3 solũ nascit̃ elapso biẽnio.qñ v3 ille qui cõfessus est queri nõ põt.i.querimoniã d̃ exceptõe nõ nu.pe.ꝓponere ñ p̃t. S3 rñdet̃ q̃ hoc intelligit̃ d̃ obligatõe effectuali ciuili s.tñ añ biẽniũ erat nata.vt dixi.s̃. de obli. Jtẽ nõ oliz exceptionẽ nõ nu.pecu.opponi potuisse qñcũqz ante quinquẽniũ. Jtẽ nõ hodie exce/ptionẽ nõ nu.pecunie solũ opponi posse añ lapsũ biẽnii.S3 v̄r q̃ iniquũ fuerit istud tp̃s qnquẽnii fore restrictu ad tp̃s biẽnii q: dabit̃ mat̃ia differẽdi agere ipi creditori vsqz ad biẽniũ ne exceptio ista opponi possit. Rñdeo q̃ iste q cõfessus ẽ poterit sibi alio re/medio ꝓuidere. q: si viderit ip̃z creditorẽ differre i agẽdo poterit corã iudice ꝓtestari q̃ l3 cõfessus fuerit se recepisse. illd̃ tñ fecit spe future numeratõis.que nunq̃ tñ fuerit subsecuta quo casu exceptõ erit perpetuata. ⁊ creditori qñqz agenti opponi poterit.l. si pr̃is. C.d̃ epi.aud.l.in ɔ̃ctibus.§.fi.C d̃ nõ nu.pe.x̄poso.

Si quis.s. hõ priuat⁹ debere se scripserit Jdẽ ẽ ⁊ si fiat p̱ aliuz dũmõ p̱ publicã personã. alid̃ si p̱ priuatã.vt.C.de proba.l.istra. S3 v̄r ar.ɔ̃.ff.de pigno.l. si fide iussor.§.i.S3 ibi in scribentis p̃iudiciũ credit̃.

Add.nõ ergo ex hac gl.q̃ ad hoc vt habeat locũ ista mat̃ia op3 q̃ dicta scriptura aut p̱ ɔ̃tentez aut p̱ publicaz psonã sit scripta. al's ãt si p̱ tertiã psonã priuatam scriptuz fuerit qualr̃ ego ɔfessus fui hũisse decẽ mutuo a ticio nil valet qd̃ nõ perpetuo. Et nõ q̃ multũ refert an notarius scribat in instrumẽto ticium recepisse pecuniam.quia tunc p̃iudicaret nec haberet locum exceptio non nu. pecu.an vero scribat ticiũ ɔfessũ fuisse recepisse.quo casu h3 locũ exceptio nõ nume.pecu. Et pro/pterea dixit glo.nõbiliter in.l.si emptio.in ver. ɔscriptũ.C.si certum pe.⁊ in.l.si ex cautione.C.d̃ nõ nu.pe.q̃ notarius nunquam d3 scribere aliquẽ quid recepisse nisi numeratio fuerit facta nota/rio p̃nte ⁊ vidente.sed deb3 scri/bere illum confessum fuisse se re/cepisse.alioquin incurrit crimen falsi.afferendo testimonium d̃ eo qd̃ nõ viderit.

In casu hui⁹ tex. quis scripsit se debere ex cā mutui ꝛ sine stipulatiōe hec eim verba tex. nō sunt apta ad stipulationē. vt. s. ꝺ ver. ob. §. i. Si aūt i scriptura nō exprimeret̃ cā nō p̄iudicaret. vt. ff. de ꝓba. l. cū ꝺ idebito. i fi. Si ēt stip̄lo iteruenit. tūc ēt h̄ȝ locū effectus hui⁹ tituli. nā exceptionē i factū pōt opponer̃. vt. C. e. l. cuȝ vltra. ꝛ hoc si spe future numerationis. al's si tāquā iā eēt debitū cū nō eēt. sciēter ꝯfiteť vř donare. Sȝ si nō vult donare. ſȝ credit se ei debere. nō valet stip̄lo qꝛ obicit̃ excep. vt. ff. de reg. iur. l. cui⁹. ꝛ. ff. de ex. do. l. ii. §. ii.

Add. nō ex hac gl. ꝙ hic ti. h̄ȝ locū i mutuo. nā si ex alia cā. tūc confessio de recepto facta a debitore statim preiudicat vt. l. generaliter. C. de non num. pecu.

Fallit in dote. vt. l. finali. cuȝ autem ibi posita. C. ꝺ do. cau. nō nu. secus si ex parte creditoris ꝛ liberātis. qꝛ si cōfiteoꝛ mihi solutū eē. qꝺ i veritate nō recepi. p̄iudicat mihi post trigita dies. ꝛ ifra dictos. xxx. dies. pōt opponi exēplo rerū nō solutarū nec p̄stitarū dicto creditoꝛi. vt i. l. i ꝯ/ctibus. §. i ceteris. ꝛ ibi Cy. bal. ꝛ Saly. C. de nō nu. pe. qꝺ nō qꝛ hoc āno bis habui de fcō in ciuitate boñ. ang. Additio. itē habes ex hac gl. ꝙ qñ qs vltra ꝯfessiōem fcām p solēnē stipulatiōem spe future numeratiōis soluere ꝓmittit qꝺ nō fuit numeratū. creditorē agētē. exceptōe i factuȝ repellere pōt ifra bieniū. ſȝ vř ꝙ ēt isti ꝯpetat ex⁹ nō nu. pe. vt. §. i. ĵ. de excep. ꝛ. l. si ex cantiōe. C. de nō. nu. pe. so. dicūt doc. ꝙ iste ꝓmissoꝛ i modo excipiēdi h̄ȝ duo diuersa remedia ꝯcludēdi. ꝓmuȝ ē vt dicat. lȝ ego ꝯfessus fueri recepisse. ac soluere ꝓmiserim. hoc tñ ꝯcqd fit ego egi spans pecuniaȝ a te numeratā iri. iō exceptionē nō nu. pe. oppono aliꝺ vt ita ꝯcludat. lȝ ego ꝯfessus fueri ꝛ soluere ꝓmiseriȝ. tñ ex quo tu ñ numerasti. ꝛ dolo facis peteř qꝺ h̄ere ñ debes. ꝛ qꝺ nūꝙ numerasti iō ꝯ te i factū excepriōem oppono. ꝛ hoc mō ꝯcoꝛdāt̃. l. si ex cautiōe. C. de nō nu. pe. ꝛ. l. cū vltra ꝛ. §. i. ĵ. de excep.

Gl. No. caute hic ꝙ p verbū p̄ntis tp̄is fit obligatio. Additio gl. hic facit mlťa v̄ba ꝺ hoc vtꝝ ista obligatio dēat fieri p v̄ba p̄ntis vel futuri tp̄is. sed doc. dicūt ꝙ ñ ē dřa. vtꝝ p v̄ba p̄ntis tp̄is l' p̄teriti qs ꝯfiteat̃. qꝛ v̄ba p̄terita itelligunt̃ de p̄nti. vñ cū dico ꝯfiteoꝛ me habuisse ꝛ recepisse itell'ř de p̄nti siue i scriptura puata siue publica. vt. l. si ita stipulatus. §. grisogon⁹. ꝛ ibi hoc no. bar. ꝛ doc. ff. ꝺ v̄. ob. ꝛ vř casus i. l. fi. C. ꝺ apo. pub. ꝛ. l. lecta i pri. ff. si cer. pe. ꝛ ergo lȝ nōri⁹ dicat in instrō. tici⁹ dedit. vēdidit ꝛ tradidit ꝛc. ꝛ tñ loquit̃ de p̄nti ꝛ ita nō barꝛ. i. l. p⁹ do. ē. ff. so. ma.

In hac obligatõe lrarũ p̄suppo
nit̃ scripsisse se debere. qd tñ nu/
meratũ nõ ẽ. al's. n. si numeratuȝ
eẽt nõ lr̃is ȝ re obligatus eẽt. vt
s. qui. mo. re ꝯ. ob. i. rñso. Ex/
ceptio nõ nume. pe. põt oppõi si
ue petat actoꝛ siue nõ. vt arg. C.
e. l. si quasi. Et dȝ ꝓponi in scri
ptis s̄m quosdaȝ. vt in auct. d tẽ/
po. nõ nu. pe. sup do. §. i. col. vii.
vel forte illud sp̄ale in dote. pri/
mũ tñ verius ẽ s̄m Jo. Add. nõ
ergo ex glo. ꝙ siquis velit oppo
nere hãc exceptionẽ id dȝ fieri in
scriptis. Et ẽ rõ qꝛ dr̃ eẽ quidam
libellus. qꝛ nõ ꝓuocatꝰ ab actoꝛ
põt hãc exceptionẽ opponere ita
dicit Cy. bal. ⁊ saly. i aut. hãc q̃/
relã. C. de nõ nu. pe.

Plane siquis debere se scripse
rit qd sibi numeratũ nõ ẽ de pe/
cunia mime numerata post mul/
tum tp̄is exceptõem oppõere nõ
põt. hoc eim sepissime ꝯstitutum
ẽ ⁊ sic fit. vt ⁊ hodie dũ queri nõ
põt. scriptura obliget̃. ȝ ex ea na
scit̃ ꝯditiõ cessante. s. verboꝝ ob
ligatõe. Gl. nõ ꝙ dicit dũ q̃ri
nõ põt. i. dũ querimoniã ꝓpone
re nõ põt. s. d nõ nu. pe. qꝛ cucur
rit tp̄s. i. obligabit̃ p scripturam
ad dãdũ pecũiam nõ numerataȝ
Sȝ qualr̄ põt quis scripturã ob/
ligari. qꝛ qs nõ obligat̃ lr̃is ȝ in
tellectu q ex lr̃is pcipit̃ ⁊ v̄bis vt
ff. d ac. ⁊ ob. l. nõ figura. Dic ꝙ
vtrũq; facit ad obligõeȝ ⁊ figura
lraꝝ ⁊ ꝯsensus quẽ exp̄mũt. Et
ꝙ. d. l. dr̃ nõ figura itellige. s. sola

Itẽ hec obligõ lraꝝ p ꝯ̄riam
scripturã põt tolli. vt si creditoꝛ
sic scribit. ꝯfiteoꝛ me nõ nũerasse
vl' te ꝯfessuȝ nõ fuisse vel illũ sol/
uisse. ff. de reg. iu. l. nihil tã nãle.

Gl. sup v̄. obliget̃. ꝓoit lõgã
altercatõeȝ que ẽ iter doc. vtruȝ
ex obligatõe lrarũ post biẽnium
oriat̃ nãlis. ⁊ sic talis ꝯfitens ex
obligõe lraꝝ sit nãlr ⁊ ciuilr̃ obli
gatus pꝰ biẽniũ. Et qdã dixerũt
ꝙ ciuili obligõi que orta erat añ
biẽniũ post lapsuȝ biẽnii adicit̃
naturalis ⁊ sic ẽ obligatꝰ natura
lit̃ ⁊ ciuilit̃. Alii dixerũt ꝙ natu
ral' nõ adicit̃ pꝰ biẽniũ. ȝ illa ciuil
icipit hẽre effectũ ⁊ parit actiõeȝ
cũ effectu. ⁊ sic hȝ viȝ natural' ⁊ ci
uil' simil'. Et dicũt eẽ sil'e i stipl'oe
⁊ re iudica. Alii dixerũt ꝙ lapsꝰ
biẽnii nõ adicit obligõeȝ. ȝ solum
trãsfert onus ꝓbatõis i ꝯfitẽtem
⁊ sicut añ biẽniũ tenebat̃ actoꝛ ꝓ
bare pecũiaȝ nũeratã. pꝰ biẽniuȝ
tenet̃ ꝓbare reꝰ. Et ꝓ opi. istoꝝ
fa. qd al' dr̃ ꝙ nõ fiãt illicite exa/
ctões. vt. ff. d offi. p̄si. l. illicitas. ⁊
effectualr̄ vĩ tenere gl. ꝙ orit̃ tñ
ciuilis. que lȝ añ biẽniũ sit ineffi/
cax. pꝰ biẽniũ ẽ efficax ad agendũ
⁊ hec vĩ cõis. Dũ amplꝰ q̃ri
nõ p̄t. i. post biẽniũ nascit̃ ꝯditõ
s. ex. l. i ꝯ̄ctibꝰ. C. d nõ nu. pe.

Multũ tp̄is capit̃ hic ꝓ qn
quẽnio. ȝ diu ꝓ decẽnio ponit̃.
vt. ff. qui. ⁊ a qui. l. si cũ fideicom
missuȝ. §. aristo. Abbreuiatuȝ
ẽ tp̄s opponẽdi hãc exceptionem
ne creditores suis pecuniis d̄frau

denꝝ.⁊ etiã veri debitores iter/
dum hãc exceptõez opponerent.
⁊ ita occasiõe liciti ꝯmitterẽꝝ illi/
citũ.qđ esse nõ dꝫ.imo ẽt licitum
coartaꝝ vt viteꝝ illicitũ vt hic.⁊
i auct̄.de ec.ti.§.imo alia i prin.
coll'.v.

Exceptio ergo nõ nu.pe.ñ cõ/
petit' vltra bienniũ.⁊ hoc i cã mu/
tui.si vero ex alia cã ꝯfiteaꝝ i scri
ptis veluti ẽptõis vel filii i cõtinẽ
ti p̃iudicat sibi ⁊c.vt dictũ ẽ.s̄.in
addi.ad nõ.⁊ sic remanet expedi
ta glo.si. Add.in quibus cãib⁹
hẽat locũ exceptio nõ nu.pe.⁊ in
quibus nõ.vide hos casus nõtos'
i.l.ꝯtibus.C.de nõ nu.pe. Itẽ
adde ꝙ id qđ dr̄ ꝙ exceptio non
nu.pe.ñ hꝫ locũ post bienniũ hoc
nõ ꝓcedit ꝯ ecclesiam nec ẽt ꝯ ciui
tatẽ.q2 ille qñcũqꝫ pñt opponere
vt nõ.bald.i auct̄.hoc ius porre/
ctũ.C.đ sacrosanc.ec. Bald.i.l.
ii.ff.si cer.pe.⁊ doc.i.l.ciuitas.si
cer.pe.

Itẽ adde ꝙ doc.singlr̄ limi/
tant hãc materiã hẽre locũ soluꝫ
i ꝯfessione emanata actu iter vi/
uos.secus i ꝯfessiõe emanata i vl
tima volũtate.Et rõ ẽ sꝫ doc.q2
qñ qĩ ꝯfiteꝝ se aliqd recepisse i vl
tima volũtate nõ p̃sumiꝝ facilita
te aliqua ꝯfiteri nec spe future nu
meratõis. Et hec ꝓbãꝝ i.l.i.C.
đ fal.cã.ad le.nã tũc poti⁹ đ mor
te cogitat ꝙ̃ đ cupiditate pecunie
⁊ iđ eo mortuo nõ ꝯpetit excep.
ñ nu.pe.heredi suo. qđ verũ itel
lige priuilegiatiue. vt agẽs ꝓbaꝝ
teneaꝝ. Cõpetit tñ đ iure cõi si
hẽs velit ꝓbare ꝯfessiõem fuisse
erroneã. Ista ẽ glo.sing.i.l.i.C.
de fal.cã.ad le.⁊ ẽ nõbilis litatio
ad hãc materiam.Et iđ pone est
vsurarius qui hꝫ ꝯ aliquẽ instr̃m
de duplo vere sortis. iste vsura/
rius i testõ suo timẽs deũ ꝯfessus
ẽ ꝙ hoc istr̃m erat feneraticiũ ⁊ đ
duplo vere sort̄ ipse deinde ꝯua
luit ⁊ reuocat testũ.an ergo ista
ꝯfessio emanata in testamẽto pro
babit ꝯ eũ vel ne. Doc.cõiꝝ i.l.
gñalit.C.de ñ nu.pe.tenẽt talez
ꝯfessionẽ preiudicare. q2 p̃sumiꝝ
matura ⁊ deliberata. Nec ob.ꝙ
reuocato testamẽto itelligũꝝ oĩa
i eo disposita ĩuocata q2 illđ ve℞
qñ sĩt ꝑtinẽtia ad mãm vltie vo/
lũtat̄.secus quãdo ꝑtinẽt ad na/
turam contractus vel quasi.vñ si
i testamẽto vẽdidero tibi librum
reuocato testamẽto ñ reuocabiꝝ
ꝯtractus.l.hẽdes palã.⁊ ibi glo.
ff.de testa.fa.l.i.§.signare.de as
sig.liber.

Add.quero an exceptioni ñ
nu.pe.possit renũciari. Et doc.
ꝯmuniter tenẽt ꝙ non.vt refert
Cy.⁊ Bar.i.d.l.si ex cautione
i fi.vbi dicũt ꝙ ea facilitate qua
induct⁹ ẽ debitor ad ꝯfitẽdũ eađ
iductus sit ad renũciandũ. ar.l.
mulier.ad vell'.⁊.l.doli.§.diuer
sum.⁊ ibi dy.⁊ bar.ff.đ do.ex.ni
si ex interuallo renunciarꝫ.q2 tunc
ñ renũciatio sed agnitio veri p̃iu
dicarꝫ. Add.itellige tu ꝙ po/
test renũciari. q2 lꝫ debitor hẽat

hoc priuilegiũ. vt añ biẽniũ op/
ponẽdo exceptiõem nõ nu. pecu.
trãsferat onus ꝓbãdi i creditorẽ
pecuniã eẽ numeratã. nec ipẽ ha
beat aliqđ onus. tñ renũciãdo ṗt
hoc on⁹ ꝓbãdi i ſe ſuſcipe vt hic.
⁊ i. d. l. ſi ex cautõe. Jaſ. mayn⁹.

De ob. que ex conſ. cõtra.

Add. Supra viſũ ẽ đ obliga
tõibus que re verbis ⁊ lr̃is ꝯhun
tur. reſtat nũc videre de quarto
mõ ꝯtrahẽdi obligõnes. ſ. đ his
que ꝯhũt ꝯſenſu. põit ergo rubri
cã đ obligõnibus. que ex ꝯſenſu
ꝯhunt.

Conſenſu.

In ꝯctibus hic enu/
meratiſ ſolo ꝯſenſu cõ
trahit obligõ hĩcinde ẽt iter ab
ſentes. mediãte nũcio vł eplã. h.
d. Cõſenſu fiũt obligões i em/
ptõibus vẽditõib⁹ locatõibus cõ
ductõibus ſocietatib⁹ ⁊ mãdatis.
Jđ ãt iſtis mõis dr̃ obligõ cõ/
ſenſu ꝯtrahi. qꝛ neqꝫ ſcriptura ne
qꝫ pñtia oio opus ẽ. ac nec dari
qcꝙ neceſſe ẽ. vt ſubſtãtiã capiat
obligõ. ſꝫ ſufficit eos qui negocia
gerũt ꝯſentire. vnde iter abñtes
quoqꝫ talia negocia ꝯtrahũt. ve
luti ꝑ eplãm aut nũciũ. Jtẽ in
his ꝯctib⁹ alter alteri obligat̃ in
id qđ alterũ alteri pſtare opꝫ ex
bono ⁊ equo. Cũ alioqn i vbo/
rũ obligõnibus alius ſtipulet̃. ⁊
alius ꝓmittat. Add. nõ ꝙ iđ
iſte appellant̃ obligões ex ꝯſẽſu.
nõ qꝛ alie obligõnes ẽt qualiter/
cũqꝫ ꝓueniẽtes nõ oriant̃ ex cõ/
ſenſu. ſꝫ qꝛ iſte cãntur ſolo ꝯſenſu
ille nõ. Nã i obligõibus que re
ꝯtrahũt̃ opus eſt vltra ꝯſenſum
ꝙ ſit interuẽtio rei. Jn obligõi/
bus verboꝝ requirũt̃ verba. Jn
obligõibus lr̃arum requirit̃ ſcri
ptura. Jn iſtis vero ſufficit ſoluſ
cõſenſus circũſcripta quecũqꝫ ſo
lẽnitate verboꝝ ⁊ quacunqꝫ rei
traditõe. ⁊ ideo ex ꝯſenſu obliga
tiones appellant̃. Add. quid
aũt ſi miſi tibi lr̃am vel nũciũ de
vendẽdo. ⁊ añꝙ nuncius vel lr̃a
ad te ꝑueniret reuoco mãdatum
⁊ me penitet. nihilomin⁹ nũcius
ignorat ⁊ vendit an teneat vẽdi/
tio. Glo. ꝙ ſic i. l. i. i fi. ff. de ꝯh.
emp Sed doc. tenent ꝯtrariũ. qꝛ
nũcius non ꝯtrahit nec lr̃a ſꝫ cõ/
ſenſus dñi qui añ ꝯtractum defi
cit. ⁊ ideo ꝯtractus nullus eſt. ca
ſus ẽ in. c. de ꝓcura. li. vi. ⁊. l.
ſi pr̃. ii. rñ. ff. de man. vindic. Ex
quo eim nõ ẽ queſitũ ius aduer
ſario poteſt venditorem peniter̃
tenetur tamẽ ad dãnum ⁊ inter/
eſſe ſi quod eſſet. quia non certio
rauit aduerſarium. l. qui hoiem.
§. ſi ticius. ff. de ſolu. l. qui aũt. §.
ꝯſtituere. ff. đ ꝯſti. pe. ⁊ per bal.
in. l. multum intereſſe. C. ſiquis
al. vel ſi. ⁊ Ang. i. l. ſi ꝓcur̃. ab/
ſentis. ff. đ ꝓcu.

Glo. Licet in ſtipulatõi
bus debet interuenire
conſenſus. non tñ conſenſus ſolo

sufficit. sꝫ dꝫ eē expressus v̄bis. vt
s̄. de ver. ob. ff. e. l. i. §. i. hic autē
aio. sine v̄bis. ⁊ iter absētes. vt. j.
pr. ibi iter p̄n̄tes tm̄ vt. s̄. de in
vti. sti. §. item v̄borū. Nō ex
tex. dr̄iam quā facit iter hūc titu
lū. ⁊ supiores. nam ꝙ dicit neqꝫ
scriptura. i hoc discrepat ab obli
gatiōe lr̄aꝝ. Item ꝙ dicit neqꝫ
p̄n̄tia. dicit pp v̄boꝝ obligatiōeꝫ
que iter p̄n̄tes fit vt. s̄. de inuti.
stip. §. item inutilis. Itē i eo ꝙ di
cit. nō ē necesse ꝙ dari ideo di/
cit vt discrepet ab alia q̄ fit re.
vt. s̄. qui. mo. re. ꝯ. ob. p to.

In his ꝯtibus hic inde ꝯhiꝛ
obligō et in his q̄ n̄ sunt dcā. nā
veniūt vsure post morā. vt. ff. de
ac. emp. l. iul. §. ex vendito. idē ē
⁊ i oībus bonefidei iudiciis lꝫ nō
ex ꝯtu. sed quasi nascunꝛ. vt. j.
de ac. §. i bōefidei. In stipulatōe
aūt opꝫ ꝙ oīa dicanꝛ. nā al's ni/
hil venit. ff. de ne. ges. l. si pupilli
in fi. ⁊. l. qꝛ tantundeꝫ.

De emp. ⁊ ven.

Supra dictū est de obligatio
nibus que cōsensu ꝯhunꝛ. verū
qꝛ ille ꝯsistūt aut i emptionibus
⁊ venditionibus. aut i locationi/
bus ⁊ ꝯductionib⁹. vel societati
bus. vel mandatꝭ. vt. s̄. ti. i. i pri.
iō s̄hꝭ tractatur ꝯicip. s̄ ēp. ⁊ vē.

Emptio. Em/
ptō cō
trahiꝛ eo ipso ꝙ s̄ p̄cio
ꝯuentuꝫ ē. lꝫ nōdū numeratū vł
aliqua arra data. si sine scriptura
fiat. alr aūt scriptura celebrata.

erit emptio pfecta ⁊ n̄ p̄us. h. d.

Additō nō pⁱo ēptionē ⁊ vē
ditiōem solo ꝯn̄su ꝯhi ⁊ ppterea
nec rei traditiōem. nec p̄cii nu/
meratōem. nec arre dationeꝫ. eē
necessariā. ista eni emanāt. n̄ ad
substāciādū ꝯtū. sꝫ ad exequēdū
cōcor. l. ii. §. i. ff. eo. opus tm̄ ē de
his oībus iter ꝯhētes ꝯuenire. vt
hic ⁊. l. i. ff. eo. Nō ho rōe ar
re ꝯtuꝫ nō substātiari sꝫ ꝯtus i
iri p argumētuꝫ. hinc p̄stare p/
batōem. ꝯcor. l. ꝙ sepe. ff. e. Ad
ditio q̄ro an ꝯtus arrarū sit ꝯ/
ctus de p se. an ne. Gl. i. l. ꝯct⁹.
C. de fi. istru. dicit ꝙ sic. ⁊ bn̄. sꝫ
tam̄ hꝫ depēdētiam ab alio. ⁊ ita
saluaꝛ opi. M. ibi. An ēt p ar
ra possit dari aliud ꝙ peccunia pu
ta anulus vel alia res. dic ꝙ sic.
l. ii. C. qn̄ li. ab emp. dis. An
etiam possint dari arre in alio
contractu. ꝙ emptiōis dic ꝙ sic.
qꝛ cū sit contractus coherēs al/
teri contractui. vt. s̄. pōt etiam
adherere aliis cōtractibus sꝫ fre/
quentius in ipso cōtractu ēptio
nis vt hic. Sꝫ quia actiōe peteꝛ
restō arraꝝ duplicataꝝ. gl. hic i
v̄. ꝯpelliꝛ. dicit ꝙ triplici actiōe
s. cōditione ex hac. l. ⁊ officio iu
dicis. ⁊ actione ex empto. de quo
per salycetuꝫ in dicta. l. contra/
ctus. Additio nō ꝙ licet con/
tractus emptionis perficiatur
solo consensu nec ab eo quis po/
test recedere regulariter. tamen
si sunt date videntur ptes cōser/
uare ptātem discedēdi a vēditōe

vbi al'nō possunt. si hñt facultatē rei tradēde. ita vol. bar. i. l. i. ff. de ac. emp. Additio no. q̄ ɔtractus qui cōcipit in scriptis ñ aliter dici pfectuʒ. quā si scriptura fuerit ɔpleta. vel manu tabellionis vl' ab alio dūmō scriptura fiat a ɔhentibus. Itē no. singl'r ex hoc tex. q̄ paria sunt scripturā cōfici manu ,ppria vl' cōfici manu aliena. ,ppria tñ subscribi. Ex quo colligit q̄ vbi qs scripsit aliquē actuʒ manu ,ppria. nō hʒ necesse illuʒ subscribere. Et ,ppterea dixit bal. i. l. cū antiqtas. C. de testa. q̄ si mercator vel alius scribat in lr̄is. ego talis cōfiteor recepisse ⁊c. q̄ lʒ ñ subscribat. nomen ,ppriū lʒe tñ ,pbant.

Hl. Nō tribus modis dici ēptionē pfectā. vno mō s. ex quo nō possunt discedere ɔhentes. vt. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut i inicio. ₰m quē modū ēt ɔditionalis emptio est pfecta. ₰o dr̄ pfecta qñ est pura. ⁊ tūc incipit piculuʒ rei ad emptoreʒ ptinere. vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. necessario in prin. ⁊ ita ɔhit hic siue pficit. tertio qñ res tradit. tūc dr̄ plus pfici ⁊ ipleri. vt. ff. de ac. emp. l. si quis reʒ alienaʒ. Glo. i ver. cōficiunt. dicit pʒ hic q̄ alia ē vēditio i scripꝫ. alia sīn scripꝫ. i scriptis dr̄. qñ agūt ɔhentes. vt non aliter valeat scriptura. ɔctus nisi fiat scriptura. ₰m quosdaʒ qḋ nō videmus i vsu. Alii dicūt vt pla. q̄ sufficit q̄ ɔhētes vl' aliqs corū dicat in pri. ɔctus. q̄ inde scriptura fiat. lʒ non dicat q̄ alr nō valeat nisi fiat. ⁊ hoc approbo. vt. C. de fi. instru. l. ɔctus. ibi illos tñ quos i scripꝫ fieri cōuenit ⁊c. ſʒ ɔctus sine scripꝫ ē. si simpliciter fiat. lʒ postea ad ,pbatōem fiat scriptura valet tñ q̄ actū ē. ⁊ valuisset ēt sine ea. vt. ff. de pigno. l. ɔhit. Et eodē mō dico eē itelligendū. vbicunqʒ dr̄ lege ɔctū aliquē iscripꝫ fieri vel distractū vt. C. de testi. l. testiū. ⁊ in aūt. de testi. §. ⁊ lʒ col. vii. Additio aduerte ad caudaʒ hui⁹ gl. si vis intelligere. Sʒ cum fiet i scripꝫ huius modi vendit io. ⁊ sine scriptura nō valeret quare ergo talis vēditio nō dr̄ obligatio lr̄aꝝ. Rñ. q̄ aliud hʒ nomē. s. emptio. ⁊ veꝝ ē hoc nomē. ſʒ i mutuo non ē veꝝ mutuatuʒ eē. tūc eni re esset obligatio ɔcta. vt s. ꝺ lit. ob. §. plane

Additio credo q̄ non itelligit hanc glo. i cauda sua. nec doc. tibi illaʒ declarāt. vult ergo istud dicere gl. q̄ ista spēs vēditiōis ſʒ de necessitate sui regrat scripturā ñ tñ dr̄ obligatō lr̄aꝝ. sicut dicit mutuū lr̄is ɔfessatū. ſʒ ɔct⁹ nr̄ lʒ regrat scripturā tñ retinet suū ,ppriū nomen ⁊ dr̄ ēptio. q̄ ēt reuera ē ēptio ⁊ ɔhit ɔsu. ſʒ ñ sic ē i mutuo ɔfessato lr̄is. q̄ ñ ē re uera mutuū ex quo nō iteruenit numeratio. q̄ tūc eēt re ⁊ ñ lr̄is ɔctū. ⁊ ergo ñ retinʒ nomē mutui sed dr̄ obligō lr̄aꝝ. ⁊ istam credo mēteʒ gl. saluo ⁊c. Dum hic

dicit tex.nõ aliter pfectã eẽ vẽdi tiõem ↄstituimus dic vt.l.ↄctus C.de fi.instru. Dum tex.di cit a ↄtrahente aũt subscripta.s. vtroqȝ ⁊ emptore ⁊ venditore.⁊ talis subscriptio fit al's.vbi fit ali us ↄctus i scriptis.vt in aũt.ꝺ fi. instru.§.si qs igit̃.⁊.§.si qs mu tui.⁊.§.seq. Et si istrumẽta p tabellionẽ fiũt.nisi ⁊ ↄpletiões. i.ↄplemẽtũ accepint.s.ab codẽ ta bellione ⁊ a ptibus absoluta.vȝ q: lecta fuerit ptibus ⁊ laudaue/ rũt.vl' dic absoluta.i.scripta.

Additõ nõ ꝙ abreuiatura siue instr̃m nõrii nõ valet lȝ ẽt fit de co ꝺ quo ptes remãsere ↄcordes. ⁊ ꝗuis pfecte oia scripserit.tñ nõ valȝ suũ instr̃m.nisi postea quod scripserit ptibus pñtibus ⁊ itelli gẽtib⁹ legat.vt hic ⁊ nõ i.d.l.cõ tractus p doc.⁊ ẽ gl.ordi.in.l.fi/ deicõmissa §.i.ver. quoc.ibi nec legit ⁊c.qꝺ nõ. Pot ẽptor ⁊ vẽditor sine pena ab ẽptõe disce/ dere sȝ quõ dicit sine pena.cũ sta tiȝ ifra puniat eũ in ↄditiõe ar/ rarũ. Rñ.intelligit̃.sine pena i/ tereẽ ⁊ iurisiurãdi i litẽ.nam hec pena eẽt ꝗtũ ad soluẽtẽ.nõ quo ad accipiẽtẽ.vt.ff.si qs ius.di.nõ ob.l.i.§.fi.nõ aũt ab arris libe/ rat̃ vt sequit̃.ita tñ ⁊c. Item iste talis discedẽs a ↄctu nõ facit ↄtra legẽ.C.de ac.⁊ ob.l.sicut. cũ hec lex.sibi pmittat.huiusmo di tñ pmissio ẽ cuȝ aliqua pena.

Gl.i ver.ↄpellit̃.q̃rit qua ac tione petit̃ restitutio arraꝝ ab venditore non seruãte ↄtractũ ⁊ rñdet ꝙ per ↄditonẽ ex lege ista. ⁊ ex.l.ↄtractus.C.de fi.istru.vl' ẽt per offiñ iudicis.vt ar.C.ꝺ re scin.vẽ.l.ii. Itẽ p actionẽ exẽpto si tñ fiebat vẽditio sine scriptꝭ.nã si fieret i scriptꝭ nisi eẽt ↄpletũ.ñ ageret̃ actione exẽpto.cũ ñ esset adhuc vẽditio vt hic dr̃.sȝ p con ditionẽ ex lege vel officio iudicis vt dictũ est.additio de hoc tñ vi de hic ang.plenius distiguẽtem.

Gl. Sȝ nũquid vltra hãc du plicationeȝ arraꝝ teneat̃ vẽditor ad itéresse si non tradit. vt.ff.de ac.emp.l.i.⁊ eo.ti.exem pto.§.idẽ ait. M.⁊ Azo.di/ cũt ꝙ non.q: sibi p̃iudicãt accipi ẽdo arras.sicut ⁊ al' sibi p̃iudicat qs eligẽdo.vt.ff.de tribu.ac.l.ꝙ i hꝺdeȝ.§.eligere.iteȝ q: hoc vi dentur agere ↄhentes iter se.vt a missiõ e ⁊ duplicatione arraꝝ de bent esse ↄtenti.ergo pro exp̃sso est habendũ.vt.ff.si cer.pe.l.cuȝ qd.Iteȝ sa.dele.ii.l.cũ filius.§. varius.sȝ bul.⁊ io.ↄ.dicũt.n.ad huc posse agi vt tradat̃.vel ad i teresse.ita vt arre i iteresse ↄpu tent̃.⁊ fa.p eis.ff.de tes.mil.l.iii. ⁊.ff.ꝺ ios.te.l.mater.⁊.C.ꝺ pac. do l.fi.fa.melius.ff.de ac.emp. l.predia in fi.Additio habet er/ go ex glo.duas opi.cõtrarias.⁊ doc.multum altercant̃.vide hic ang.⁊.d.xpo.

Sȝ qd si dederit pro arris ⁊ pagamẽto Rñ.pactũ seruanduȝ i.non potest discedere.vt.ff.de

pac.l.traditionibus.⁊ duo opari vnū vt arre debeāt duplicari.ven ditore penitēte. Item vt emptio remaneat firma.⁊ agat̄ ad inter esse. Itē emptore penitēte codez mō operat̄. Additō nō bñ istā gl.q̄ hec verba.do istā peccuniā pro arra ⁊ pagamēto.hñt viz cla usule.rato manēte pacto.l. ɔtra ctu.q2 lz arre repetent̄.tñ ɔtra/ ctus remanet firmus.⁊ hoc tenz bal.⁊ saly.i.d.l.ɔtractus i fi.licet gl.ibi alr̄ loquat̄.

Precīū. Emptio non pōt eē sine certo p̄cio.sz si p̄ciū i alterius arbitriū ɔferat̄. tñ vr̄ ēptio fcā sub ɔdi.vt si ille fuerit p̄ciū arbitrat⁹ valeat ēptō al'secus.⁊ idē i locatōe.h.d.

Preciū aūt ɔstitui opz.nam nulla emptio sine p̄cio eē pōt.sed ⁊ certū eē p̄ciū dz. Additio. nō q̄ in ɔctu ēptionis de sb̄a sua requirit̄ ɔsensus.res.⁊ p̄cium ⁊ determinatū vt.s̄.e.i pri.⁊ hic ⁊ i pecunia numerata. vt.j̄.pr.§. Itē nō q̄ valet vēditio.vēdo ti bi istū libꝝ.p precio declarādo p gasparez de liberis.⁊ talis ēptio cuius p̄ciū cōmittit̄ in potesta/ tem tercii.non dicitur pura sed cōditionalis.sub ista condic. si il le fuerit arbitratus.⁊ si talis eq̄ arbitratus est stat̄ eius declara/ tioni.vt.j̄.in gl.

Glo. Licz.s̄.in pri.dixerit debere interuenire p̄/ cium tamen hoc repetit vt duo addat.s.q̄ sit certum ⁊ i pecu/ nia numerata.

Decisio de qua hic hr̄.C.de ɔtra.emp.l.fi.

Nō q̄ caute dicit text.extia/ uerit ⁊ sic i tertia psona. nam se cus si i ɔ̄hent̄ arbitrio.vt.j̄.e.§. ēptio. Si ita fcā est venditio. vēdo .p quāto estimabit̄ nō va/ let ad instar locatōis sic facte.vt. ff.loca.l.si merces i pri.nisi i vno cāu qui ē.ff.de pig.l.si fundus. §.fi. Additio nō.ɔtra id qđ se penumero vulgares faciunt. q2 dicūt quādo ñ possunt de precio concordari faciamus estimare ⁊ qđ estimatuz fuerit dabo tibi p̄/ cii noie.q non valet nisi i specie dicatur.quis debz eē talis extima tor ⁊ arbitrator.ang.

Glo.super ver.diffinierit.tā git illam difficultatem.qñ p̄ciuz committit̄ in arbitrium alterius certe persone ⁊ ille arbitratus est.sed inique.an possit recedi a tali arbitramento ⁊ fuerunt due opi.contrarie. vna Jo.q̄ non receditur etiam si inique.q2 a p/ sona certa non recedit̄.vt.ff.de ver.ob.l.si quis arbitratu ⁊ hoc verum quādo cōmittit̄ id qđ est de substātia ɔtractus.secus si cō ferat̄ qđ est de accidēte ɔtractus nam tūc ad arbitrium boni viri recurr tur.ff.co.l.hec venditio. ⁊.ff.pro so.l.si contra.⁊.l.si so/ cietatem ⁊.ff.loca.l.fi. in lege in principio que omnes huic sunt

ꝯtre. ꝛ hec fm Jo. ſ; fm azo. re/ digit̃ ad arbitriũ boni viri. ꝛ ſic dicte. ll. nõ ꝯdicũt. Nec ob. d. l. ſiquis arbitratu. ff. ð v̓. ob. q: ibi nõ ſunt arbitrat⁹. ꝛ iõ nõ recurri tur ad arbitriũ boni viri. S; qñ d; inique diffiniri vel arbitra ri. Rñ. forte ſi vltra dīdiā; iuſti precii. ar. C. ð reſci. vẽ. l. ſi volun tate. ꝛ vel vt puto iudicis officio expedit̃. etiã ſi minor ſit deceptõ dũmodo non minima. ff. ð in ite. reſt. l. ſcyo. nã nõ tm̃ ſibi ꝯmitti tur i alienis ꝗtũ ipſis dñis lice/ ret. vt. ff. ſo. ma. l. ẽt. §. i. ꝛ. l. ſi cõ ſtante. §. ſi maritus.

Si qð ille qui noĩatus ẽ pciũ diffinierit. tũc oĩmodo fm ei⁹ eſti mationē; ꝛ pcium pſoluat̃. ꝛ res tradat̃. ꝛ vẽditio ad effectũ pdu/ cat̃. Gl. nõ. q caute dicit tradat̃ ꝛ nõ dicit det̃. nã nõ tenet̃ facere accipient̃ ſed de euictõe ſe obliga uit. vt. ff. ð ac. emp. l. ex empto. i prin. S; nũqd pciſe tenet̃ ad re; tradendã. M. dicit q ſic. ꝛ fa. p eo qð hic d;. oĩo tradat̃ ꝛc. vt hic. ꝛ. ff. de rei vẽ. qui reſtituere. ꝛ. ſ. ð dona. §. alie. S; B. ꝯ di cit eũm eũ liberari pſtãdo intereẽ ꝛ fa. p eo. ff. ð ac. emp. l. i. i. rñſo ꝛ. l. ex empto. §. idẽ ait ꝛ. C. ð ac. emp. l. iiii. S; forte hic poſſet di ſtingui an venditor habeat rem. ꝛ tũc ſnĩa M. teneat p ſuas. ll. an nõ hẽat rẽ. ꝛ tũc an dolo vel culpa deſiit rẽ hr̃e i fraudẽ puta emptoris. ꝛ tũc tenet̃ ſnĩa bulg. ſine dolo ꝛ culpa. ꝛ tũc ñ tenetur vẽditor. vt. ĩ. e. §. cũ ãt. Eſſet ei; valde mirũ qð ait B. vt. ſ. ꝯpel lat̃ eſtimationē; p re recipere vt ff. ſi cer. pe. l. ii. §. ii. ꝛ. C. ð fidei/ cõ. liber. l. ſi. Jte; iniquũ eſſet ſic ĩprobe pacta rũpere. nã ptor ait. pacta ſuabo. ff. de pac. l. iurgen. §. ptor ait.

Add. hec ꝯcor. gl. cõiter tene tur. p qua allegat bar. rõnẽ quia obligõ que venit ex actõe ex em/ pto. nõ ẽ meri facti imo mixti. p/ ticipat eim ð obligõe rem dari. ꝛ de obligõe faciendi. l. in ꝯuẽtio nalibus. §. ſi. ff. de verbo. ob. vñ mixta eligit̃ via. vt ſi nõ hẽat fa cultatẽ rei tradẽde. tũc liberetur pſtando itereſſe. ꝛ i hoc ſapiat na turam obligatõis.

Add. quero vẽdo tibi rem cũ h pacto appoſito. vt tenear trãſ/ ferre dominium. an valeat cõtra ctus venditionis. dicite q non. caſus ẽ. i. l. ſi. ff. de cõdi. ob cau. eodem modo. ſi vendo tibi rem pacto appoſito vt nõ tenear trãſ ferre dominiu;. nõ valebit cõtra ctus venditionis. l. nam eum ma nu ſata. §. ſi. ff. de cõtrahẽ. empt. deb; igit̃ res ſimpliciter vendi. nulla hita mẽtione transferendi dominii. vel non transferendi. l. ex empto. in principio de actio. emptio.

Si aũt ille qui noĩatus ẽ. vel noluerit vel nõ potuerit precium diffinire. tũc pro nihilo eſſe ven ditionem quaſi nullo precio ſta tuto.

Gl. Pro nihilo. vt nec ad arbitriū boni uiri recurrif vt nō diximꝰ. ſꝫ aliud ē i legato. vt. C. cōia ð le. l. ſi duobꝰ. §. ſi qs. ſꝫ ibi fauore vltie volūtatis ne pereat.

Itē precium. In emptiōe ⁊ venditiōe p̄ciū dꝫ eē i pecunia numerata. al's eſt pmutatio. q̄ ē ꝯtꝰ ſepatꝰ ab emptiōe. h. d. Itē p̄ciū i numerata pecunia eē dꝫ. nā ⁊ i ceteris rebus an p̄ciū eē poſſet valde q̄rebaf. ⁊c. Additio no. ꝙ i ꝯtu emptiōis nō tm̄ p̄ciū certū interuenire dꝫ vt. s̄. ſꝫ ēt i pecunia numerata. ſicut in ꝯtu locatōis. vt eſt caſus no. i. l. i. §. itē ſi qs. ff. de po. ⁊ l. naturalis. §. i. ff. de p̄. v. no. ꝙ ſpēs nō pōt eē loco p̄cii alterius ſpēi. nā lꝫ loco oiuꝫ pecunia eē poſſit. qꝛ oia p pecuniā cōperata ſūt. vt. l. ſi idē. §. fideiuſſorem. ff. de fideiuſ. non tm̄ eꝯ ſpēs pōt eē loco pecunie. nō ibi videbatur. ꝙ licitū ē allegare poetas ad deciſiōem legū fa. l. ſeptio mēſe ⁊ qð ibi no. ff. de rerū di. ⁊ nō bar. in. l. i. ff. ſi cer. pe. dic vt ibi p eū. Itē nō ibi alus homericis verſibus ⁊ rōibus ⁊c. ꝙ hic ē cāus p illa gl. ſing. i l. q filiū. §. ſabinus ff. ad treb. i v̇. nobis. vbi gl. vult ꝙ ibi vltia opio ſit tenēda. qꝛ vltia validiores allat rōes. vñ p̄ ꝓ d. gl. vꝫ hic cāuſ ad lrā lꝫ ñ allef.

Gl. Nō. ibi poeta homero. ꝙ auctoritates poetaꝝ auctoꝝ ⁊ philoſophoꝝ ſunt in cāis allegāde. ſic. ff. de ſol. ſi pr̄. ⁊. ff. ð fideiuſ. ꝓponebaf. ⁊. ff. ð ſta. ho. l. ſeptio. ſꝫ iterdū redarguunf. vt hic ⁊. ff. de rerū. di. l. i tm̄. §. ſi. ⁊. l. ſꝫ diui. Preualuit ꝓculi ſententia. q dixit pmutatōem ꝓpriaꝫ eē ſpēm ꝯtus. a venditiōe ſeperataꝫ. Gl. ꝯtus. ſ. inominati. nā nō hꝫ nomē ſuū. vt. ff. de rerū pmu. l. i. §. itē emptor. ſꝫ quare pmutatio dr̄ ꝯtus i nominatꝰ cū tñ ita curiale nomē hēat. ſ. pmutatio Rñ. qꝛ illi ꝯtus ſunt noiati q ſtati vt ſiūt pariūt actōeꝫ. vt ff. de pac. l. iurgen. i pri. ſiue ſiāt cōſenſu. vt vēditio vt. s̄. e. i prin. ſiue re. vt i ti. q. mo. re ꝯ. ob. vbi de mutuo. ꝯmodato ⁊c. ſꝫ pmutatio nec ex pacto parit actōem. nec re. ſꝫ parit ex vtroqꝫ. ſ. poſtea dudū re iteruenīēte ex pacto primo. vt ſ ſbtiliter collr̄. C. de rerū pmu. l. ex placito. ⁊ ex hoc ꝯtu oruf actio p̄ſcriptis verbis. vt. ī. de ac. §. actionū. ⁊ ꝯditio ob cāꝫ vt. ff. de p̄. ver. l. naturalis. §. i.

In nr̄is. ff. latiꝰ ſignificaf. i. melius ⁊ aptiꝰ in. ff. de dꝛ ꝙ. hic. vt. ff. eo. l. i. §. i.

Cum aūt emptio. Rei vēdite i ſpē ꝯmodū ⁊ i ꝯmoduꝫ. ſpectat ad emptoreꝫ ēt añ traditiōem. niſi in ea dolū vel culpam venditor ꝯmiſerit. cuiꝰ noie cōuenif ⁊ quotiēs qs iō ꝯuenif tenef. qꝛ actiōem hꝫ. cedēdo liberaf. h. d. Additio. nō ꝙ ſiue res i totū peat ſiue i pte. ſiue ledif. piculū ſpectat ad emptoreꝫ.

sicut si aliqd rei empte. ēt añ traditiōez accedat. cedit lucro ēptoris. Itē no. q̄ si fundus vēditus casmate peat. vl' fluie sit iundat⁹ spectat dānū ad emptorē. vt co. gat̄ soluere integrū pciū. Item nō q̄ hic vr̄ cāus q̄ domus possit ↄburi ēt sine culpa ihabitātiū. q̄ si p̄sumeret̄ culpa vēditoris. n̄ posset agere ad pciū. ⁊ sic ad ipm nō ad emptorē dānū spectaret. ⁊ tñ hic dr̄ ↄ̄riū. ergo ⁊c. fa. l. si vēdita. ff. de pi. ⁊ co. rei vē. Itē nō q̄ ↄmodū alluuiōis ↄtingēs p⁹ venditōem. ēt añ traditiōem spectat ad emptorē. q̄ ad quem spectat dānū dz ēt spectare lucrū. vt i regula fm nām. ff. de re. iur. No. q̄ eo ipō q̄ hō vel aīalia vēdunt̄. ēt anteq̄ tradant̄. si aufugiant spectat pi̇culū ad emptorez ⁊ sic si emo vitulos in armēta ⁊ aufugiāt. pi̇culū ē mei emptoris. nisi venditor ꝓmiserit custodiā. No. ibi adhuc dñs ē. q̄ lz vēdo librū ⁊ recipio p̄ciū nō desino eē dñs donec tradidero. q̄ traditionibus dñi a transferunt̄ vt. l. traditionib⁹ cū materia. C. de pac. Nō q̄ vēditor nō emptor hz actiōem ⁊ rei persecutoriaz ⁊ penalē ꝓ re vendita. lz periculū spectet ad emptorē. ⁊ rō ē q̄ vēditor adhuc ē dñs. Nō q̄ actōez ēt penalez quaz venditor hz tenet̄ cedere emptori. Cū aūt ēptio ⁊ venditio ↄ̄cta sit qō effici diximus simul atq3 de p̄cio ↄuenerit. cū sine scriptura res agit̄. piculū rei vēdite. statiz ad emptorē ptinet. tam ⁊ si adhuc ea res emptori tradita nō sit.

Itaq3 si hō mortuus sit. vel aliqua parte corporis lesus fuerit. aut edes tote vel aliq̄ ex pte īcendio cōsūmpte fuerit. aut fundus vi fluis totus vel aliqua ex pte ablatus sit. siue ēt inundatione aque. aut arborib⁹ turbine deiectis. lōge minor aut deterior esse ceperit. ēptoris dānū ē. cui necesse ē. lz rē nō fuerit pactus p̄cium soluere. Quicqd ei sine dolo vel culpa vēditoris acciderit. in eo vēditor securus ē. Sz ⁊ si post ēptionē fundo aliqd p alluuionē accesserit ad ēptoris ↄmodū ptinet. nā ⁊ ↄmodū ei⁹ eē dz cuius ⁊ piculum est.

Si. Stati ad ēptorē ptinet. Sz certe imo nō statiz. sz ix. sunt necessaria. pmū q̄ vēditio fiat nō in scriptis. al' si vēditio. fiat i scriptis. nō trāsit ad ēptorez piculū. vbi nōdū eēt ↄpletum. vt hic ⁊. C. de fi. instru. l. ↄ̄ct⁹ ⁊. C. de pi. ⁊ co. rei vē. cū iter. Itē q̄ fiat pure. alias nō peat ēptori. lz secus si fit fcā deterior. vt. ff. d pi. ⁊ co. rei vē. l. q̄ si pēdēte. Itē q̄ fit fcā vēditio i spē. nā si i genere vt puta vēdo hoiez. nō pit ēpto ri añ traditiōem vt. ff. de peri. ⁊ co. rei vē. l. cū. ⁊. l. q̄ si neq3. Itē q̄ sit certa nā si sub icertitudine sit vēdita. lz sit spēs. nō tñ semp spectabit periculū ad ēptorē. puta vēdo stichū aut pāphilū. pm⁹

eni morit periculo vēditoris. vt ff. de ꝯtra. emp. l. si i ēptōe. §. pe. Itē ꝙ alio mō pereat ꝙ̄ publicatiōe rei. nā tūc nō perit ēptori. vt ff. loca. l. si fundus. Itē ꝙ nullū pactū sit isertū ꝙ periculū vēditorē respiciat. nā tūc si periret ēptori. vt. ff. eo. si i vēditiōe ⁊. j. pr. §. ꝙ si sit ⁊c. siue spāliter eēt de casu fortuito dictū ſm B. siue generalr̄ ſm. M. vt dicimꝰ ff. si qs caut. l. ſ ⁊ si qs. §. q̄situ. Itē ꝙ vēditor nō fuerit i culpa vel dolo quare res pereat. vt. j. pr. §. itē ꝙ nō sit i mora. nā tūc qui vltimam fecit morā sibi perit. vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. illō. ⁊ hoc est verū hoc cāu. siue res peritura erat penes ēptorē siue nō ſm Jo. vt. ff. de le. i. l. cū res. §. fi. lʒ. M. distingueret. ar. ff. de rei ven. l. itē si vberatū. §. fi. itē ꝙ nō sit res q̄ degustatiōem desideret. vt vinum ⁊ zinziber ⁊ silia nā tūc distinguit̄. an vendatur i spē. ⁊ tūc post degustatōem est periculū ēptoris. an in genere. ⁊ tūc sunt duo necessaria vt sit emptoris periculo. s. degustatio ⁊ mensura. siue pondus secundū Jo. ⁊ B. ⁊ P. vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. i. in princi. Sʒ azo. dicit ꝙ in vino sit speciale. ꝙ statim fcā vēditione. ēt ante degustationē sit ēptoris periculum si sit in specie venditio. vt. ff. eo. sepe. §. in his. Sed nunqd distinguit̄ periculū pemptionis a deteriora-tiōe. vino vēdito i mēsura. vt in venditione conditionali diximꝰ modo per. l. ꝙ si pendente. ff. de peri. ⁊ co. rei vē. vt sit periculū effusionis ad vēditorē ⁊ acoris ⁊ mucoris ad emptorem. B. ait ꝙ sic. qꝛ hoc sub quadā cōdit. fit. s. si mēsuret̄. sed certe ipse met mutauit ꝯsiliū postea ⁊ merito. qꝛ aliud est in alia cōditi. que nō sit in potestate venditoris. aliud in hac que in sua potestate est. cum possit denunciare emptori. vt gustet ⁊ accipiat. alias pōt effunder̄ vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. i. §. fi. ⁊ sic indistincte periculū ante mensurā ē venditoris.

Additio dum glo. in princi. dicit ꝙ nouē sunt necessaria. dic secundū Jo. fa. salua reuerentia glo. nō est verum ꝙ hec sunt necessaria. ad hoc vt regula hic data locum habeat qꝛ de se vera ē. sed fallit in quolibet casuum predictorum.

Item vbi glo. dicit de periculo publicationis adde quod si res vendita antequam tradatur publicatur. culpa vel delicto venditoris eius est periculum ⁊ dannum. ⁊ tenetur emptori ad restitutionem precii. ⁊ ad omne interesse. si autem sine eius culpa publicaretur. vt quia forte militibus assignaretur. vt dicit glo. in dicta. l. fundum. ⁊. l. item si verberatum. ff. de rei vendicatione tunc tenetur venditor solum

mō restituere p̄ciū.nō āt tenetur ad aliquod itereē. Et sic ē spāle hoc casu q̄ periculū p̄ēptōis rei vendite nō spectat ad ēptorē.vt dicit glo.i.d.l. si fundus. Itē vbi glo.dicit de expressione casus fortuiti dic q̄ sufficit exp̄ssio ali/quoꝝ casuū i spē. deide sequatur clausula generalis que referꝰ ad alios casus specificatos minores vel equales expressis nō maiores vt i cle.ii.ð p̄cu. Et iō cautela ē q̄ maximi casus ꝛ terribiles exprimanꝰ.q2 veniūt siles pp dictam clām generalē. Vnū tñ tene mēti q̄ vbicūq3 dr aliquē teneri de casibus itellr ð ꝯsuet ꝛ solit non āt de casibus icōsuetis vl nō verisilibus.vt ē casus sing. i.l.fistulā §.fi.ff.de ꝯhē.emp. Ita dicit singulariter bar.in.d.§.quesitū.in l.s3 ꝛ si quis.ff.si quis cau. Et dicit do.ange.i fi.istius glo. Nota ꝛ signa totā istā glo.meliorē3 de corpore iuris i sui mā. Et ip̄e.d. ang.distinguit circa ea que tan/gunꝰ.i fi.istius glo.quē vide.

Add.nō q̄ si quis vēdit vinū ꝛ ē appositū tp̄s ad mensurādū ꝛ emptor fuit i mora.p̄t vēditor facta tñ ipsiꝰ noua iterpellatōe ēt si fuerit negligens emptor i mensurando dictū vinū ip̄m effundere.ꝛ tñ ꝯsequi totū p̄ciū.ꝛ si effūdere nō vult pōt ab illo die i an/tea petere pensionē vasis quate/nus sua itersit. Si āt nō fuit tp̄s appositū3 d3 vinū ꝯseruare donec vasa fuerint sibi necessaria. Iste ē casus nō.i.d.l.i.§.l3 āt Et p̄dicta p̄cedunt i vino nō āt in oleo frumēto ꝛ aliis rebus. q2 l3 non mēsuret oleū3 vel frumētū.non tñ poterit pp hoc vēditor effun/dere.vt ē glo.sing.in.d.l.i.i pri. i glo.magna.

Vnū addas q̄ qñ vinū vendirꝰ in spē.l3 pactum sit q̄ mensureꝰ.tñ per hoc pactū nō alteraꝰ ꝯtus.vt casus contingēs añ mēsurationē ptineat ad vēditorē.vt l.i.§.custodiā.ff.ð pi. ꝛ co.rei vēdi.ꝛ ibi glo. Secus si agaꝰ vt degusteꝰ.nā l3 vēditio sit pura. tñ hoc pactum operaꝰ vt periculū3 añ degustationē sit vēditoris. vt d.l.siquis vina in prin. Et ita d3 itelligi.l.i emptōe.§.alia cā.ff.e.

Qð si fugerit homo qui vēit idest venditus ē.aut subreptꝰ fuerit.ita vt neq3 dolus neq3 culpa venditoris interueniat.aiaduer/tēdū erit an custodiam eius vsq3 ad traditionē eius venditor su/sceperit.sane cū si susceperit ad ipsius periculū is casus pertinet si nō susceperit securius erit.

Pactum de re custodienda vsq3quo tradita fuerit valet. vt hic.ꝛ.ff.e.l.q̄ sepe.§. si res.ꝛ.ff. de peri.ꝛ co. rei ven.l.i.§.i. Et tale pactū opaꝰ q̄ is casus.s.leuissima culpa cōtingens ſm Io. si vero fortuito.l3. AD ꝯ. vt.C. de pig.ac.l.que fortuitis.

Addi. Tu tene opi. Io. q̄ nō teneꝰ de casu fortuito sine aliqua culpa saltē leuissima ꝯtingēte. nā

qñ quis suscipit i se piculũ. vnũ addit sue obligõi. q: si prio tenebaẽ ð dolo ⁊ lata culpa. tũc tenebiẽ ð leui. s; ẽt tenebaẽ ð leui tenebiẽ tũc ð leuissima. Si ẽt tũc tenebaẽ ð leuissima vt i ꝯmodato celebrato gr̃a recipiẽtꝭ tm̃. iux̃ l. si vt certo. §. nũc vidẽdũ ꝯmo. Et tũc dictũ pactũ ꝙ in se recepit piculũ iportat ꝙ teneẽ ẽt de casu fortuito. Iste est casus ⁊ ibi glo. ⁊ doc. i. l. siquis nec cãm. in prin. ff. si cer. pe. Et nõ mireris de ista distinctõe. q: idẽ dicimus i fili i estimatõe qñ ronzin⁹ ꝯcediẽ ad vecturã estimatus. nã estimatio fa. ꝙ. s. qs tenebaẽ in vno pluri ꝙ̃ de natura dicti ꝯtractus tenereẽ. vt ẽ glo. ordi. i. d. l. si vt certo. §. ꝯmodatũ. in ṽ. periculũ ⁊ ibi doc. ⁊ glo. ⁊ bar. late in. l. i. ff. de esti. ac. qð ppetuo nõt ang. alie gl. expedite sũt i notabilib⁹.

Emptio. Etiã sub ꝯditione põt emptio celebrari. ⁊ accidẽtalia ꝯ̃tus pñt i alterũ ex ꝯ̃hentibus celebrari. h. d. Emptio tã sub ꝯditõe ꝙ̃ pure ꝯtrahi põt. Sub ꝯdi. sic si stich⁹ itra certũ diẽ tibi placuerit. erit tibi empt⁹ aureis tot.

Add. nõ ꝙ qñ remittiẽ i arbitrium ẽt alteri⁹ ꝯ̃hẽtiũ di ꝯtractus ꝯditionalis. qð ẽ verũ si cõditionaliter pferaẽ p dictionẽ si vt hic. al' secus. q: i arbitriũ boni viri nõ ẽ dies vel ꝯditio mixta. l. i. ff. de le. i. dictũ vt nõ. in. l. si. C. de ꝯtra. ẽp. ⁊ dixi. s̃. e. §. pciũ

Gl. Uñ ꝙ iste tex. nõ põt pcedere. q: hic ꝯferẽ ẽptio i arbitriũ alterius ex ꝯtrahẽtib⁹ qð eẽ nõ põt. C. e. l. i emẽtꝭ. al' in vendẽtꝭ. ⁊ ff. e. l. qð sepe. §. i. que sũt ꝯ̃rie. So. dic rẽ ipsam hic cõferri arbitrio ẽptoris. Aliud si cõmerciũ. vt sit tibi empta si vis. vl' pciũ vt p ꝙ̃to voles. vt dcis. ll. ꝯ̃riis. Add. s; ex. i. d. l. i emẽtꝭ reprehẽdit glo. ꝙ siue res siue pciũ siue ꝯmertiũ ꝯferaẽ i volũtatẽ alterius ex ꝯ̃hẽtibus nõ valet. q: substãtia ꝯ̃tus ꝯmittiẽ. vtꝭ in l. ꝯ̃ria. Si aũt ꝯferaẽ qualitas siue accidẽs. vt si tibi ticius placuerit vel displicuerit ĩfra mẽsem sit emptus vel inẽptus. vt hic. ⁊ nõ. glo. i. d. l. emẽtꝭ. in ṽ. accidẽtalia vero. ⁊ fa. l. hec vẽditõ. i pri. ff. e. ⁊ l. iii. ff. eo.]

Add. aduertas ad vnũ ꝙ aliquid de substãtialibus ꝯ̃tus non põt ꝯferri in dispõnẽ; alterius ex ꝯ̃hentibus siue ponaẽ i merã volũtatẽ suã siue p verba arbitriu; boni viri. ẽ tex. nõ. i. l. qð sepe. § i. ff. eo. ibi ꝙ̃tum vel ⁊ sic i voluntate. ⁊ ibi ꝙ̃ti equum putauerit. ⁊ ibi ꝙ̃ti equũ estimaueris ⁊c. q: oĩa ista impoꝛtãt arbitriũ bõi viri. iux̃ nõ. p bar. plene i auctꝭ. ad reprimẽdã. in ṽ. videbiẽ. ⁊ i. l. si sic. ff. de le. i. i prin.

Glo. Sed videẽ ꝙ vẽditio de qua hic nõ fit ꝯditionalis. vt. ff. e. l. iii. que ẽ ꝯtra. So. ibi fuit emptus pure. s; resolutio debebat sub ꝯdi. fieri. at

hic vēditio sub cōdi. facta fuit vñ nō pōt ipleri nisi ipleat ꝯditionē vt. ff. e. l. hec vēditio. i prin.

Loca sacra.

Emēs ignorante rē que nō ē in cōmertio hʒ ꝯtra vēditorē actionē ex ēpto. ad interesse. h. d.

Add. nō ibi deceptus a venditore ꝙ venditor sciēs tenet. secus si fuerit ēt ignorās. Nō ibi hēre liceat ꝙ emptor aget ꝯtra vēditorē. qñ eidem nō lʒ hēre rem ēptā. ꝛ sic ipsa res vel alius mouet questionē emptori. vt. l. stipl'atio ista hēre licere. in pri. ꝛ. §. i. ꝛ ibi gl. bar. ꝛ alii. ff. d ver. ob. Itē nō ꝙ p dictaʒ actionē ꝯsequit actor suū iteresse. Itē nō ꝙ liber homo ñ est in ꝯmertio nr̄o. Qd intellige quo ad hoc vt res dicat vendita sʒ quo ad p̄iudiciū venditoris si scienter vendit. tʒ emptio vt hic ꝛ. l. qui officii. §. i. ff. eo. Qd intellige vt nō. glo. ꝛ ibi dixi. s. de inuti. stipu. in prin. Et intellige emptore ignorante. al'aūt si eēt etiaʒ ipse sciens nō ageret. vt. l. si fundum. C. de euic. Sʒ licʒ emptor sciens nō posset agere de euictiōe vel ad interesse. an saltē possʒ petere preciū solutū. ꝛ vʒ ꝙ sic. vt nō. in. d. l. si fundum. fa. in. l. emptore. §. pe. de ac. emp. In ꝯtra. vr̄. l. si materia. C. de litig. Sed credo primā partē veriorē p dcā iura. q2 ēt qñ scientes sūt emptor ꝛ venditor. super re ꝓhibita alienari. a neutra partiū ꝯtrahit ob ligatio. est tex. in. l. si emptione. §. item si emptor. ff. eo. i pri. ꝛ intellige illū. §. vt declarat Bar. i l. cōtinuus. §. cū quis de ver. ob li. ꝛ in. l. cū vir. ff. de vsur. ꝛ i. l. ñ dubiū. C. de. ll. ꝛ ibi bal.

Add. quid si i instr̄o vēditionis dicat ꝙ ꝓmisit emptorē defendere de iur̄ ꝛ de fcō ab oi psona ꝛc. quid importāt ista verba. Bar. i. d. l. stipl'o. in pri. ꝛ idē p oia sequit postea Bal. ꝛ saly. in d. l. fi. C. de ac. emp. ꝙ vēditor ñ cogit ipsū cū armis defendere. l' ēt si p viʒ expellat ꝛ sic de fcō ꝛ ñ de iure. tūc vēditor nō tenet de euictōe. vt ē casus i. d. l. fi. Illa ergo verba intelligūt si de facto moueat lis i iudicio ꝛ euincatur vel d iur̄ vel nō de iure sʒ de fcō. tūc vēditor tenet. vt. l. vēditor. i prin. ff. de dolo p̄le Scōo pōt intelligi d fcō vt i iudicio faciat ea que fci sunt. vt assistere apud tribunal ꝓducere testes ꝛ facere expensas ꝛ alia. vt. C. de euic. l. si parentes vbi ar.

Reliqua que sunt videnda i hac materia. vide infra de act. §. actionum aūt.

De locatōe ꝛ ꝯduc.

Tex. ꝯtinuat rubricā q2 locatio ꝛ cōductio ꝓxima ē emptioni ꝛ venditōi. ꝛ eisdem iuris reglis ꝯsistunt. Nā vt emptio ꝛ vēditio ita ꝯ̄bit. si d precio ꝯuenerit sic ꝛ locatio ꝛ ꝯductio ita ꝯ̄bi in/

telligit si merces ꝯstituta sit.q.
d.pp conuenietiā quaz hñt em/
ptio ꝛ locatio côueniēs ē post ti.
emptōis ponere titulū locatōis.

l Locatio. Lo
catō
pficit̄ ꝯsensu eo ipso
ꝙ de precio côuenit.ꝛ
i volūtatem tertii precium côfer/
ri potest queadmodum in ēptio/
ne.ꝛ fm eius naturam quā p om
nia locatio regulat̄. incerto vo
precio ꝯstituto ꝯctus inominat⁹
efficit̄.h.d.

Add.nō ꝙ emptio ꝛ locatio
fraternizant.ꝛ statutū in vno in
telligit̄ in reliquo.vt.s.ti.i.§.p
cium.in fi.ꝛ ibi dixi.Ang.Item
nō ꝙ locatio pficit̄ ꝯsensu ꝛ mer
cede ꝯstituta.dūmodo sit certa ꝛ
i pecunia numerata. vt.l.i.§.si/
quis fuum.ff.depo. Itē nō ꝙ si
trado sutori pannū vel fullōi ve/
stē vt aptet vel purget ꝛ qd iustū
erit dabo sibi.nō est locatio sz ꝯ
ctus inominatus.ꝛ iō pscriptis v/
bis agi dz.

Glo. In locatōe dz eē mer
ces certa ꝛ i pecūia nu
merata.vt.ff.depo.l.i.§.si quis
fuum.ꝛ.ff.ď pre.v.l.naturał.§.
at cum do.vñ ptiarius colon⁹ q
ptem dño reddit fructuū iprope
dr ꝯductor imo magis socius.vt
ff.e.l.vis maior.

Fullo est qui lauat siue tingit
siue polit. Sarcinator est qui
scā vestimenta resarsit vt.j.mā.
in fi. Si fulloni poliēda curā/
da ue.aut sarciēda vestimēta qs
dederit.nulla statiz mercede con
stituta.sz postea tm̄ datur⁹ ꝙtuz
iter eos côuenerit nō ppríe loca
tio ꝛ ꝯductio ꝯbi intelligit̄.sed
eo nomine actio prescriptis verbis
dat̄.

Gl. Nō ꝙ dicit postea.nam
prius re nō sequuta idest
nōdum tradita ad reaptādū actō
nō daret̄ vt.C.de re.pmu.l.ex
placito.Et sic eo noie ꝗsi ex no/
uo ꝯctu inominato dat̄ actio p.
v.vt.ff.de p.v.l.i. Sed tunc vi
det̄ ꝯ.infra man.§.si. Sed disti
gue an certa merces interuene/
rit.ꝛ tunc agit̄ locati. vt.s.eo.i
prin.Aut incerta ꝛ tūc prescrip.
v.agit̄ vt hic.aut nulla ꝛ tunc est
mandatum.vt.ff.de pre.ver.l.si
tibi poliēda.ꝛ i ꝯrio.

Add. Tu intelligas hoc ver
si erat talis res que erat solita lo/
cari alias secus.vt.d.l.naturalis
§.at cum do.ff.de pre.ver.que
autem dicat̄ solita locari ꝛ quo/
modo cognoscat̄.vide Barto.
in dcā.l.naturalis.§.at cum do.

Quare si concedo tibi merce
de declaranda non est locatio vt
hic.sed contractus inominatus.
Et idem si dicaz.vendo iusto p
cio vel quod côueniemus.vt.l.
si tibi.ff.de pre.ver.ꝛ est glo.i.l.
si vt certo.§.nūc videndum cō/
mo.ꝛ nō.Azo.in sūma.C.loca.
ꝛ Bald.in.l.contractus.C.ď si
de instru.

Preterea. Si merces cōsistit i spē. nō locatio. sz inominatus ɔtractus nascit. ex quo actio p̄script̄ v̄bis daſ. h. d.

Additio. nō q̄ si tu ɔcedis q̄ possim vti libro tuo. ⁊ tu vtaris alio meo. nō dz locatio. sz ē ɔtractus de p se vz ɔtractus inoiatus nō tñ dz pmutatio. q: i isto casu nō transfert dñiuz vt reqrit ipa pmutatio vt. l. fi. ff. de reruz p/mu. ⁊. l. fi. ⁊ ibi nō. ff. de cōdi. ob ca. Jtē nō cāum quotidianū in rusticis qui ɔiungūt bouē suū cū illo vicini ⁊ alternis dieb⁹ vtuntur q̄ iste dr ɔctus inoiat⁹. Jtez nō q̄ ex ɔtractu inoiato qs tenetur de culpa. ⁊ pōt agi ɔtra cum prescrip. ver.

Glo. Si aliq cōicarēt iuicē boues alternis vicib⁹ vtēdos ⁊ apud alterū bos periit teneſ p̄script̄ v̄bis. s. si periit sua culpa. al' non teneſ. cū vtriusq3 gratia ɔtractū sit. vt hic ⁊. ff. ď p. ver. si gratuitaz. §. si marga. ⁊. ff. ɔmo. l. si vt certo. §. nunc vidēdū. Actio p̄script̄ verbis cōpetit ex tribus ɔtractib⁹ inoiatis do vt des. facio vt. facias. do vt facias. vt. ff. de p̄. v̄. l. nālis. §. i. ii. ⁊. iii. al's datur ex ɔtractibus icōtinēti apposit̄. vt. C. de rez p mu. l. rebus. al' datur. qñ dubiū ē de noie ɔtract⁹. vt. ff. ď p̄scrip. ver. l. i. §. fi. ⁊. l. ii. ⁊. iii. ⁊. iiii.

Adeo autē. Cōtractus emphiteoticus qui pficitur cū alicui res ɔcediſ. mercede in pecunia vel i spē cōstituta. a ɔctu locationis ⁊ ab emptione i aliquib⁹ dīt. ⁊ multipliciter cōuenit cū eis. qui iure ciuili fuit itroductus. ⁊ iteritus toti⁹ rei p/tinet ad dñm. pticularis ad ēphiteotā. h. d. Additio nō q̄ ɔ/ctus ēphit/oticus dr qñ i ppetuū daſ res vtēda. Nota q̄ ēphiteota pōt rez retinere. donec soluat pēsionē dño. ⁊ si stetit i re p̄uata p tres ānos. si dñs vult pōt rem auferre. si non vult auferre pōt pensiōem. oēm repetere vt. l. ii. C. de iure ēphi. cū ibi nō. finautē ē emphiteosis ecclie. cadit a iure suo. si stetit p duos ānos qbus ñ soluat. vt aūt. q rē cū ibi nō. C. ď sac. san. ec. Jtē nō q̄ lz dñs ɔcedat fundū i ēphiteosim ⁊ sic vtile dñiuz. l. i. §. q̄ aūt ⁊ ibi bar. ff. de supfi. ⁊. l. i. §. i. ff. si ager vecti. vl' emphi. pe. tñ pōt ius suū ⁊ sic directū dñiuz i aliū trāsferre. Nō q̄ ɔctus ēphiteoticus. ñ ē ppie ēptio. nec ppie locatio sz ē certū genus de p se. Nō q̄ i ɔctu ēphiteosis sp ispiciēda sunt pacta. q: nō dr hēre certā ⁊ determinataz naturā. nisi eā quā ptes dare velint. fa. l. ii. C. de iure emphi. itez nō q̄ piculū iteritus toti⁹ rei spectat ad dñm. q: amp̄ emphiteota non pōt vti re. ex qua pensiōem soluere debeat. finautē res superest. lz hēat detrimētū. tamē cum res. sit in reruz natura. ex q̄ possit pēsio prestari. spectat periculū ad emphiteotaz. ɔcor. l. i. i fi. cum

ibi nō.p gl.⁊ doc.C.de iur ēphi.

Hi. Dubitabat̃ olim ɔ̃ctus emphiteotic⁹ eēt ēptio ꝙ videbat̃ cū emphiteoſ alienatio fit vt in aut̃.de nō alie.§.aliena/tionis.col.ii.ꝙ aūt locatio non. ſa.vt.ff.eo.l.nō ſolū.

Perpetuum accipit̃ multis modis in iure vt nō.glo. in.l.i. ff.p ſocio.

Penſio dicit̃ i pecunia. Red ditus in ſpecie.

Multi ſunt modi alienādi. vt.ff.de publi.l.iii.iiii.v.vi. In terdum emphiteoſis dat̃ ad cer tum tempus. Interdum in ter/tiam perſonam vel generationē. cum omnia pacta ſuper hoc con/tractu habita valeant.vt.j.prox. §.ſed eccleſia dat in emphitheo/ſim vſque ad tertiaȝ generatōem tantum.vt in auct̃. de non alie. colla.ii.§.emphi. Uel vt puto ēt in ppetuum dabit vt quilibet priuatus.vt hic ⁊ in aut̃. de alie. ⁊ emphi.colla.ix.

Lex zenoniana de qua hic ha bet̃.C.de iure emphi.l.i.

Emphi.grece dicit̃ meliora/tio latine. Hic ergo cōtract⁹ di cit̃ emphitheoſis quia olim da/bant̃ tm̄ ſterilia vt meliorarent̃ ſed hodie nō tm̄ dant̃ ſterilia ſed etiaȝ inſterilia.niſi i eccleſia que dat ſola que cōgrua vident̃ yco/nomo ⁊ aliis gubernatoribus ec cle.vt.C.de ſacroſan.ec.aut̃.per petuo quoqꝫ.

Agit̃ conditione ex lege ad omnia obſeruanda.que cōuenta ſunt in hoc ɔ̃ctu.

Add. Sed Bar.in.l.i.ff. de cōdi.ex le.in ver.tertio principa liter eſt videndum.tȝ expreſſe ꝙ cum talis ɔ̃ctus ſit de iure ciuili. vt nō.in.l.ex hoc iure.ff. de iuſ. ⁊ iure.⁊ cum ſit nominatus con/tractus ſa.l. iuregētium. in pri. ff.de pac.ꝙ imo orit̃ actio quedā ſpecialis que vocat̃ actio emphi theoſis.⁊ ſic nominat̃ a ɔ̃tractu vt eſt actio ex empto.locato.⁊ ſi miles. Et de hoc eſt tex.ſm eum in.l.actionuȝ genera.§.ex cōtra/ctu.ff.de ac.⁊ ob.

Sed nunquid empiteota poſ ſit alii dare in emphiteoſiȝ. Rñ. ſic.vt in hoc.§.⁊ in aut̃. de non ali.aut permu.§.alienatōis.coll. ii. Sed nunquid illud vtile do/minium quod ſolum habȝ tranſ/fert̃ in eum. Rñ.ſic. cum rei vē dicatio vtil' ſibi det̃.vt.ff.ſi ager vec.l.i.⁊.iii Sed qualiter aget primus emphitheota ɔ̃ ſecūdum vt eum expellat. Rñ. rei vendi. que lȝ de iure ſibi non competat tamē exceptio opponi non pōt. quia replicaret̃.⁊ ſic nō domin⁹ dominum vincit.C. de tranſ.l. vbi.de ſcō tamē aget ⁊ vincit. vt ff.de ex.rei iud.l.ſiqs rē Uel ve ri⁹ agat ꝑ ſcript̃ verbis.vl' dic ex l.zenonis ad mercedem.

Contractus emphitheoticus differt a locatione in.vii. Nam hic ideſt in ɔ̃ctu emphiteotico ꝑ ſtat̃ penſio etiam in ſpecie ſed in

emptione ⁊ venditione in pecu/
nia tm̄ vt supra diximus. Item
hic possidet naturaliter vt fruc/
tuarius.ff.de acquirē. pos.l.na/
turaliter.sed conductor nō.vt.C
cōmunia.de vsuca.l.i. Item hic
habz dominiū vtile sed ꝯductor
nō.vt.ff.eo.l.nō solet. Item iste
ꝯtus fit in imobilibus tm̄.ille ēt
in mobilibus.vt in auct.de al'. ⁊
emphi.§.licentiam.colla.ix. Itē
hic agit ꝯdi. ex lege ibi ex ꝯdu/
cto. Itē est hic ꝯtus iuris ciuilis
ille naturalis vt hic dicit. Item
hic in scriptura ille ēt sine ea.vt.
C.de iure emphi.l.i.⁊.s. ꝺ ob.
ex ꝯsensu.⁊.s.e. in prin.

Add. Nō istam glo.que po/
nit differētias inter ꝯtum loca/
tōis ⁊ emphi. Et idē nō.gl.bar.
⁊ doc.in.l.i.C.de iure emphi.

Cōtractus emphiteotic⁹ dif/
fert a vēditione. qꝛ hic.i.in ꝯtu
emphitiōis pensio prestat ibi res
libere transit. Item ob hoc res
reuocat sed ab emptore nō p vē
ditorem.vt.C.de rei vendi.l. in
ciuile. Item hic vtile trāsit dñi/
um indirectum ut.s.de re.diui.
§.p traditionē.

Add. Nō istā glo.⁊ fa. quod
nō.Bart.in.l. quotiens.§. qui
maximos.ff.de publi. Natu/
ralis ꝯtus dicit inuentus a iure
gentiū ꝙ naturali rōne est indu
ctum.ut.s.de iure na.§. qꝺ vo.
sed ꝯtractus emphiteoticus inuē
tus est de iure ciuili ut.i.de ac.§.
de ꝯstituta.

Particularis interitus rei p
tinet ad emphitcotam.i.medieta
tis uel minus s3.M. ⁊ Jo.ar.
ff.de vsufru.l.etiaz. ⁊ de verbo.
sig.l.nomē filiarū.§. portionis.
⁊.ff.de dā.infec.l.inter quos.§.
dāni.⁊ de ꝯhen.ēp.l.domū.nos
dicimus si aliquid etiaz parū re/
māsit dānuz emphitheote ēē ar.
huius.§.⁊.C.e.l.i.

Add.quid si res nō perit sed
est in loco quod nō potest labora
ri pp guerraz.vtrū debeat solui
pensio.vide hic per do. ang.reci
tantē multas opi.doc.

Sūt ēt duo naturalia siue ta/
cita pacta in hoc ꝯtu vt de eiciē/
do ēphitheotā si nō soluerit pen
sionē per triēniuz.vt.C.e.l.ii.§.
i.⁊ i aut.de nō ali.§.scire.col.ii.
In ēphiteota aūt eccl'e siue colo
no priuati.dic vt ibi nō.s. p biē/
nium. Itez ⁊ si velit ēphitheota
vendere ꝙ dño primo denūciar
dz.vt.C.e.l.fi.§.i.

Add. Unū addas ꝙ sicut em
phitheota nō potest vēdere sua
melioramēta irrequisito dño. al'
cadit a iure suo ita etiā superficia
rius vel cēsuarius qui soluit ali/
quid noie pēsionis.ita eleganter
nō.Bar.in.l.i.§.pe.ff.de super
fi.qꝺ nō.qꝛ semel habui hoc ꝺ fa
cto i supficiario ⁊ cēsuali ecclesie
sci pauli.Ang.

Add.hētis i hoc.§.i glo. sup
ver.merces.ꝙ colonus ptiarius
appellat ꝓprie socius tuus.qꝛ tu
pstas pdiū ille vero operā.l.cuz

duobus.§.si i coeūda.ff.p so. Ex quo dicūt doc.ꝙ singularis successor nō tenet stare colono. tenet tamē stare massario ptia/rio.de quo in.l.ēptor.C.loca.

Add. Pone soluisti mihi plu ribus ānis certam quātitatē pro pēsione domus mee.ego volo te expellere.tu allegas te ēphiteotā perpetuū quid in dubio presume tur. Ange.in.l. qui in aliena.§. i.ff.de acqui.here. determinauit presumi ɔtuz ēphiteoticuz quia presumptio p̄sumēda ē in casum actus potētioris.ar.i.l.qui i ppe tuū.ff.si ager vec.pe.

Add.nō ꝙ bar.i.l. si domus de le.i. dicit ꝙ ēphiteota reipu/blice bn̄ posset donare vel legare qꝛ ipsi reipublice sēper remanet ius saluuz.l.i.C. de fun. pa.li.x. tn̄ secus ē in emphiteota priuati seu ecclesie quia nō esset cōsultuz dn̄o seu ecclesie ɔ donatariuz q i nullo esset illis obligatus. Cano niste tamē in.d.c.potuit stāt cuz glo.d.l.fi.i.ꝙ possit donare ⁊ le gare irrequisito dn̄o. vide bar. i l.i.C.de fū.pa.li.xi.⁊ bar. i aut. quas act.C.de sa. san.ec. Jas.

Add.an āt res ēphiteotica pos sit pignorari irrequisito dn̄o dic ꝙ sic.qꝛ hoc casu nullū transfert dn̄iuz lꝫ secus sit i feudatario q nō posset feudū pignorare. vt nō glo.i.l.lex vectigali.ff.de pigno. vide bal.i.l.fi.C.eo. ⁊ Bar.i.l. i.§.qd aūt.ff.de supfi.An autez possit i dotē dari. Dicūt docto. maxime Sali.i.d.l.fi C.de iure emphi.ꝙ sic.dūmodo det eodē mō quo erat penes dantē.hoc est ꝙ si penes dantē finiebat i pria generatōe ita det in dotem vt fi niat illa generatiōe.⁊ hoc ēt nul la denūciatione precedēte. Vide in.c.imperialeꝫ.de.phi.feu.alie. per lotha.i vsi.feu.p bal. vbi vꝫ tenere ɔuū. Jas.

Item querit. Cuz dn̄iuz rei concesse transit. pecūiaz.p mercede ɔstituta ēptio non locatio dr̄.

Additio. Nota ꝙ quotiens aliquid facio fabricari de mate/ria aliena ⁊ soluo pecuniam dici tur emptio.si autem de materia mea ⁊ soluo pecuniam dicitur lo catio. Ex quo nota ꝙ quādo principaliter in contractu venit traditio ex qua debet transferri dominium vel vsucapiendi con/ditio pro precio.tunc est emptio ⁊ venditio. vt est tex. nō.in.l. si conuenit.ff. de contrahē.emptō. Sed quando in contractu venit aliquod factuz ex quo nō trāsfer tur dn̄iuz rei vel vsucapiēdi con ditio.tunc est locatio ⁊ cōductio vt si dominus patitur vti domo vel fundo pro certa pensione.sed si in contractu venit vtrunque. tunc aut principaliter venit in il lo traditio secundarie factum. ⁊ tunc est emptio ⁊ venditio. vt.l. ii.§.i.ff.eodem. Aut econtra pri cipaliter factum. secundario illa traditio. Et erit locatio. vt.d.

§.i. Aut nō pōt bñ ꝯphēdi qđ venit principaliter. ⁊ tūc ē q̄stio. quā disputauit bar. de quo ēt ꝑ eū in .l. quoc. §. qui maximos. ff. de publi. dic vt ibi per eū. Unū addas ꝙ ex q̄ntitate pecunie co/gnoscit̄ ēptio vel locatio. vt est gl. sing. i. l. i. §. ꝙ aūt. ff. đ supft. qđ no.

Gl. Ex auro suo. itellige. s. artificis.

Certe forme. s. demōstrate. ⁊ q̄uis certa materia nō sit demonstrata. nō interest. vt. ff. de ꝯtra. emp. l. si ꝯuenerit. ⁊ l. sabin⁹.

Conductor. In hoc ꝯtu veniūt que de natura ipsius venire debēt. lȝ ñ fuerint expressa. h. d. Additio nō ꝙ in ꝯtu bōe fi. venit oē id. qđ equuȝ ⁊ honestū ē venire. lȝ ñ fuerit dictū. de quo dic. vt dicā. j. de ac. §. in bonefidei.

Gl. Ex bono ⁊ equo i ꝯtractu locatiōis veniūt vsure post morā. vt. C. e. p̄sens. iteȝ ecōtra naȝ ꝯductor agit. vt dom⁹ ⁊ hostia sibi reparent̄. vt. ff. e. l. ex ꝯducto.

Qui pro vsu. Cōductor đ leui culpa tenet̄. ⁊ ꝯtus locatōis ad hr̄des trāsit cōductoris. h. d. Additio nō ꝙ ille qui adhibuit talē diligētiam in rebus alienis. q̄lem adhibuisset i suis. ñ tenet̄. de cāu postea ꝯtigēte. itē no. ꝙ ꝯductio nō finit̄. morte ꝯductoris.

Gl. Hic ponit̄ suplatiuus ꝑ positiuo vt diligētissim⁹ i. diligēs. sic exponit̄ ēt. ff. e. l. si merces. §. qui colūnā. nā cū vtriusqȝ grā fiat locatio. nō venit et actissima diligentia vt. ff. ꝯmo. l. si vt certo. §. nūc videnduȝ Alii ꝓprie ponūt ⁊ dicūt ꝙ spāle i his rebus q̄ facile pn̄t frāgi. Additō tu dic ꝙ imo i. d. §. q colūna tenet̄ de leuissima. ⁊ est rō q: fuit ibi ducta colūna vt artifici. q vr̄ se asserere pitū i illa arte. vñ tenet̄ de leuissima culpa. vt. l. si qs domū. §. pe. ff. eo. ⁊. l. a ꝓcurato re. C. mā. ⁊ fa. l. ii. cū ibi nō. ff. ꝙ qs. iur̄. ⁊. l. illicitas. §. sicuti. ff. đ of. p̄si. hic aūt tenet̄ de leui culpa tm̄. q: ñ vt artifici data fuerit ista igit̄ ⁊c. Qui pro vsu aut vestimētoꝝ aut argēti aut iumēti. mercedē aut dedit aut ꝓmisit. ab eo custodia talis desideraf̄. qualem diligētissimus p̄rfamil̄. suis reb⁹ adhibet. quā si p̄stiterit. ⁊ aliquo cāu fortuito. eā rē amiserit. đ restituēda ea nō tenebit̄.

Glo. Prestita diligēti custodia si fortuito casu reȝ amiserit. vel dānū datū fuerit qđ p̄uideri nō poterat nō tenet̄. ff. eo. l. sȝ de dāno.

Mortuo ꝯductore. s. ꝓprietaꝫ. itra tpa ꝯductiōis. hr̄s eius eodeȝ iure i ꝯductiōe succedit. secus i usufructu. C. de vsufr. l. si dña. vl' dic vt ibi. ⁊ de iur̄ do. l. si socrus i fi. Additio tu dic ꝙ i

mo vsusfruct⁹ sp perit. pempto illo in cuius psona erat gstitut⁹. sʒ si esset gstitutus in psona vni⁹ ꝛ de volūtate ppꝛietariu transfer tur i aliū. tūc vř renouat⁹. ꝛ pdi cta sunt vera. vbi ius vsusfruct⁹ vel simplr. vel vsqꝫ ad tp̄s gsti tuit. vt. ff. fa. hř. l. ꝛ puto. §. i. sed si fructus venduntur vl locant vs qꝫ ad tp̄s nō vř qn talis ɔct⁹ trā sit ad hřdeʒ. vt si quis receperit castrū cū fructib⁹ vsqꝫ ad certos ānos. vel cā retinendi fruct⁹ ali cui⁹ rei. vt. ff. ď vsufr. l. arborib⁹ §. vsusfruct⁹. Moꝛtuo gduc toř hřś succedit. vt. C. e. l. viam.

Sl. Sʒ an moꝛiente scolare vel recedente substituere pōt ꝗ̄ñ. sic de iure gductiōis. sʒ rō societat pꝛhibet. q̄ pualet vbi certa psona eligit. vt. j. ti. i. §. sol uit. Additio nō ꝛ signa istā glo. sing. qꝛ si vnus scolaris sociuſ re cedit de domo ꝛ vadit ad ptes su as. nō pōt locare. vł aliū loco sui ponere. imo dʒ pensiōem suā pro rata itegra soluere. nisi socii qui remansere aliū introducerēt. tūc eni tāto minus a pꝛimo socio re cedēte cōsequi debēt. vt no. spe. i ti. de iudi. §. ii. ver. circa hoc q̄ri tur. ꝛ no. glo. i aūt. de tabel. §. si vero indignū. ꝛ rō quare ñ pōt aliū subrogare ē. qꝛ fuit pꝛicipalř societas iter eos. ꝛ sic fuit certa p sona electa. vt. j. p so. §. soluit. Ista tñ itelligas sane ꝙ si substi tutus eēt eq̄ ydone⁹ ita ꝙ socioꝝ nō iterest tūc posset illi locare ca merā. nō ꝙ ille sit socius remanē tiū ita dicit bal. i. l. nemo. C. e. vi de lati⁹ hic p ang. Additio q̄ ro pone ꝙ locauit tibi aliquis rē ꝛ opaʒ suā euenit ꝙ p moꝛtē vel aliū casuʒ foꝛtuitū remanet quo minus tibi res ꝛ opera p̄stet. an mercedē totā pcipere possit dici te ꝙ sic. l. si addes. §. fi. l. q opas ff. eo. l. si vehenda. ff. ad. l. ro. de iac. ꝛ ē gl. i. l. si vno. §. cū qdam. ff. eo. Quod p̄stat argumētū ad. q. ꝙ si doctoꝛ aliqs acceperit scolareʒ in expēsis vsqꝫ ad ānum quo cāu doctoꝛ locat rē. i. victuʒ ꝛ opam. ꝙ moꝛiēte scolare añ an nū ꝙ dʒ pcipere duodenā vnius anni ď quo dic. vt. d. l. si vno. §. cū qdam cui sníe multū aduersa ri vř qꝛ i ɔctibus bōefi. nō venit casus foꝛtuitus i. l. q̄ foꝛtuit. po tes dicere ꝙ casus foꝛtuitus eue niēs i psona scolaris dʒ sibi no cere nō doctoꝛi vt legit per gl. i. d. §. cū qdā. Additio si queratur an successoꝛ teneat stare colono. dic ꝙ aut loquimur i successoꝛe vniuersali. puta i hřde ꝛ ille tene tur stare colono. nec pōt ipm ex pellere. qꝛ obligatio psonalis q̄ tenebat locatoꝛ gductoꝛi vt sibi rē locatā gseruet trāsit ad hřdeʒ ꝛ illū obligat vt hic. C. e. l. viā lʒ regula fallat. Pꝛio si conductoꝛ tpe debito ñ solueret pensiōem. Scđo si re gducta male vteret. Tertio si res cōducta egeret re fectiōe. Quarto si locatoꝛ egeret p vsu ppꝛio. ex cā tñ supueniēte

post ɔ̃ctũ locatõis. vt q̄z ductur⁹ ē vxorē. uel creatus ē doctor uel miles. alias secus. hec oia h̃ntur in. d. l. edes. C. loca. in text. ꝛ gl. aut loquimur in successiõe ptic̃u lari. ꝛ dic. aut iste successor. ē uo/ lũtari⁹ puta. q̄z emit rē locatam. ꝛ nõ tenet̃ stare illi colloно. imo põt ip̃m expellere. d. l. ẽptori cuz s̃. all' ꝛ rõ ē q̄z illa obligatio p̃so nalis q̄ tenebat̃ locator nõ sequi tur fundũ neq̄z trãsit ad successo rē pticularē. l. i. §. si h̃rs ad treb. Cõsiliũ tñ ē q̄ tu, qui conducis domũ facias tibi a locatore oia bona sua obligari p publicũ istru mẽtũ. quo cãu ille nõ audiet̃. ni si soluet interesse. Ita nõ i. l. si fi lio §. fi. ff. so. ma. Et si postea vẽ diderit ꝛ ẽptor te expellere volu erit. poteris illã domũ retinere veluti pignus p iteresse. ita nõ i. l. si filio. s̃. all'. aut ē successor ne/ cessarius ꝛ tũc ipse tenet̃ stare co lono. l. i venditiõe. §. i. ff. de bo. auc. iudi. pos. ꝛ hec vera sunt i lo catõe priuati. secus in fisco q lo/ cauit. nã si fiscus postea rē locatã a se vẽdiderit. non poterit ẽptor expellere colonũ priuilegio fisci. l. fi. de iur̃ fis. Itē ẽt fallit i eo q locauit. nõ ex volũtate s̄z ex neces sitate cãtiua saltē. q̄z tũc successor pticularis nõ poterit colonũ ex/ pellet̃. l. filio. §. fi. ff. so. ma. Itē hec v̄a i colono. q̄ nullũ h̄z ius i re. vñ si mihi vendideris posses siõ nē quã tradidisti ad massariciuz. vt ibi colonus reddat ptem fru ctuũ ẽptor nõ poterit illũ expel/ let̃. l. ideoq̄z. §. fi. ff. pro so. xp̃o.

Additio an ille q ɔ̃duxit do/ mũ. ꝛ postea recessit metu malo/ ruz sp̃uuz. quos dicebat sentire i domo. an teneat̃ p̃stare solitã p̃e siõem. dicit q̄ ñ. si hoc ꝓbatum fuerit. vidē si qs recederet de do mo tpe pestis. que inceperat pul lulare. l̄z reuera postea cessauerit q̄z sufficit timor istius cãe. l̄z cã ñ fuerit postea verificata. l. habita tores. §. fi. ff. loca. xp̃o. ꝛ vid̃ bar. i. l. si filio. §. si vir i quinquẽnium. ff. so. ma. ꝛ in. l. i. §. q̄ ait. ff. d̃ su perfi. ꝛ bal. in. l. iubemus. C. de sa. san. ec. d. Jason.

De societate.

Glo. Est aũt societas vt ait M. tuli⁹ duoꝝ plu/ riũ ve cõuentio honeste ɔ̃cta ad vberiorē q̄stuz ꝛ comodiorē vsũ.

Additio ɔ̃tinuat̃ hec rubrica per tex. s̃. de obli. §. fi. ang.

Societatem. Diuz bono rũ ꝛ vnius negociatõis tñ ɔ̃hi põt societas. i qua dãni ꝛ lucri sunt ptes equales. nisi iter socios alit̃ ɔ̃uẽtũ fuerit. h. d.

Additio nõ q̄ in dubio ptes lucri ꝛ dãni in societate veniunt equales. q̄z societas vinculũ fra/ ternitat̃ h̄z. l. ver̄. ff. e. ꝛ ꝓpterea in ea laudãda ē equalitas. l. cum pr̃. §. dulcissimis. ff. de le. ii.

Nõ ɔ̃ueniri posse vt ptes lu cri ꝛ dãni iter socios diuerse sint ꝛ q̄z iterdũ p̃ciosa ē opa alicuius

vt iustū sit illū i societatē admitti meliore ꝯditiōe ceteris. ⁊ prestat ar. ꝙ si plures scolares ꝯcerint societatē. electio camerarꝫ debꝫ illi q sit in virtute ꝑstantior. fa. l. societatē la. pria. ff. e. Nō ꝯueniri posse i societate vt vnꝰ ꝑstet pecuniā alter vō opam qꝛ opera artis ē valimētū. l. cū duobus. §. si coeunda. ff. e. Nō cōuenire posse vt alt sociorꝫ totū dānum sustineat. alt nō ptem lucri. nihil vō de dāno sentiat. ceterū si ita ꝯueniret vt alter totū dānū pateret. alt vō lucrū nihil valeret qꝛ ista societas esset leonina. vt videbit hic in glo.

Additio. an si duo sunt socii vnus vult ire venecias. ⁊ exercere mercancias. alter vō nō vult ꝙ vadat. ⁊ ille dicit. volo ire periculo meo. an si vadat ⁊ lucret illud lucrū dēat eē cōe cū alio socio dic ꝙ nō. ſm bar. in. l. qꝛ poterat i fi. ff. ad treb. qꝛ sicut piculū ē suū ita ⁊ lucrū. itē nōꝙ ptes fcē i lucro itelligunt facte. ⁊ i dāno. Idē eꝫ ex quo colligit ꝙ porcio lucri regulat ⁊ demōstrat porcionē dāni l. verꝫ. §. fi. ff. de re. dub. qō fa. ad q. vendidi tibi possiōem ꝑ mille ⁊ icertū ē de ꝯfinibus. tūc ꝙtitas ꝑcii. declarabit ꝙtitatē ꝑdii. vt de his ꝯfinibus intelligat. qbus magis ꝑcium conuenit.

Gl. Societas totorꝫ bonorū i. oium ⁊ expsse. vt. ff. e. l. i. §. i. ⁊. l. ii. §. i. Nā hoc nomen totus in singulari numero. tm̄ societatē ad vnā rē significat.

Itē alius duobꝰ modis. ꝯbit societas. s. oium bonorꝫ simplr. i. nihil expsso. vt. ff. e. l. coiri. ⁊. l. nec adicit. itē vnius rei. vt. ff. eo. l. v. ⁊. l. societas. Si i societate nihil dictū ē de ptibus. debēt iuris dispōne eē equales. sic ⁊. ff. de hē. insti. l. quoc. §. hēdes. ⁊. ſ. de hē. insti. §. ita demū. ⁊. ff. e. l. si nō fuerit. ⁊ hoc intellige. si equale fuit capitale. sꝫ si ptes expsse fuerint. ille seruari debēt.

De illa sanc. Valet cōuētio iter socios vt maiorem partem lucri ferat alter ꝙ danni ⁊ ecōtra. Et lucrū dicitur qō superest. omni dāno deducto. ⁊ ēt ꝙ lucrum participet alter ⁊ dānum nō. h. d.

Glo. In hoc. §. fit compensatio lucri ⁊ dāni. vt si in vna re lucrum in alia dānum contigerit. vt si deducto omni dāno lucrum superest. vnus in duas ptes alius in tertiā admittatur. s. secundum cōuentionem inter eos factā. Si vero solum dānum superest. is qui duas partes damni ferre debꝫ. in rebus que supersunt. tantum vnus quātum alter accipiat. quantum faciat pars tertia danni. vt. ff. e. l. mutius. Credo ꝙ gl. velit dicere ex rebus que supersunt tantum vnus quantum alter accipiat. ⁊ hoc habita ꝯsideratione tercie

parc̄ dāni quā ſm ꝯuētionē vnꝰ ferret ⁊ alť duas Dānū ⁊ lucꝝ nō pōt eē ſimul i vna ſocietate qꝛ dānū nō ꝯputať niſi deducto lucro ⁊ eꝯ. vt.d.l.mutius.⁊.j.e.v. ⁊ adeo. In ſocietate pacta inequalia.ſ.vt vnus plus lucri vel dāni ꝙ alť. accipiat tūc locū hn̄t qn̄ alter plꝰ ꝯtulit ope.l. idustrie ꝙ alius.vt.ff.e.l. ſi nō fuerit.§. ſi vero placuerit.ſm azo.cū ſocietas ſit fraternitac̄ ius.ff.e.l. ſi verū. Jo.ꝯ.⁊ ſubdit.marie i.d.l.ſi nō fuerit. Alii dicūt idē ꝙ Joā. ſ.ꝙ talia pacta valeāt ēt ſi alteriꝰ opa vel idustria nō ꝑualeret ſed alia rōe.qꝛ valēt rōne ꝯuētionis inter partes fcē lꝫ non rōne ſocietac̄.vt.ff.depo.l.i.§. ſi ꝯuenerit Add. ⁊ hoc cōiter approbatur xp̄ofo. Add. In iſta mā ſic ꝯclu de qn̄qꝫ ꝯuētū ē iter ptes de lucro ⁊ de dāno ꝙtū vnuſqſqꝫ accipiat ⁊ illud ſuādū ē vt hic.qn̄qꝫ ē ꝯuentū de altero tm̄ ita ꝙ ď alio nihil dcm̄ ſit. tūc ꝯuētio fcā i vno intelligiť fcā i alio. vt.j.e. §.illud.qn̄qꝫ ptes ꝯueniūt vt lucrum diuidať equalr̄.⁊ alť nullū dānum patiať.⁊ tūc aut is q poſuit operam eſt ille qui dānuꝫ pati nō dꝫ.⁊ valꝫ ſocietas ⁊ ꝯuētio vt hic.⁊.d.v.nā ita. Aut is qui ex pacto dānū hēre nō dꝫ ē ille q ponit pecuniā.⁊ eſt pactū vſurariū.vt i glo.iiii.q.iii.pleriqꝫ ⁊ hꝫ mā i.c.nauigāti. de vſur.

Si eēt pactū i ſocietate ꝙ ad vnū ſpectet totū lucrū ⁊ ad alteꝝ totū dānuꝫ ēt ſocietas leonina vt dꝛ i fabula auiāi vt.ff.e.l. ſi n̄ fuerit.§.ſi.⁊.l.ſi vnus.§. ꝑciū i ſi.

Illud. Particula adiecta in lucro tacite videtur adiecta i dāno ⁊ eꝯ.h.d.

Illud expeditū ē. ſi in vna cā pars fuerit expreſſa. veluti in ſolo lucro vel i ſolo dāno. i altera vero omiſſa in eo quoqꝫ i quo ꝑtermiſſum ē eandem partem ſeruari.

Glo. Nō eādē rōnē ꝯriorū ſic.ff. de leg.iii.l. ſi.§. ſi.⁊.ff.fa.her.l.ſi filia.§.itē pap. Sꝫ vř ar.ꝯ.ff.ď li.⁊ poſth.l.cōmodiſſime.⁊.ff.loca.l.ea. primo rn̄ſo.⁊ de neg.ge.l.ſi quis negocia. Addi. Ad.d.l. ꝯmodiſſime. Reſpondeť ꝙ non loquiť i caſu contrario ſed diuerſo.vnde conclude ſm Bar.in.l.inter ſtipu.§.ſacram.ff. de verbo.oblig. in ver.opponiť contrarioꝝ eadem eſt diſciplina.ꝙ iſtud pōt intelligi tribus modis. Uno mō ꝙ eadē eſt natura ꝙtuꝫ ad cognitionē.qꝛ cognito vno de contrariis cognoſciť aliud. vt.d.l.i.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iuris. Secūdo ꝙ quantum ad iuris diſpoſitiōem eſt eadem natura. vt l.diem.§.ſtari.ff.de arbi. ⁊ hic. Tertio intelligiť eadem natura ſcilꝫ per cōtrarium.⁊ ꝯtraria eodem modo operanť ꝯtrariuꝫ effectū.quod eſt verum qn̄ eſt eadď ratio.regula qui ſentit. de regu. iur.in.vi.

Manet· Societas solꝰ uit renūciatio ne.qua soluta lucrū qđ post re/ nūciatiōem acquirit.non cōicat nisi dolose fuerit renūciatū.h.d.

Additio nō ꝙ societas dr̄ sp durare nisi ꝓbet̄.ꝙ sit dissoluta expsse vel tacite. Nō ꝙ sociꝰ oi um bonoꝝ hr̄ditatē sibi delataꝫ cōicare tenet̄.vt hic ⁊.l.iii.§.ii.⁊ l.co iii.cū.l.seq.⁊.l.si societatem vniuersaꝝ.ff.eo.⁊ nō hic ꝙ titu/ lus hr̄ditarius dr̄ lucratiuus.de quo in.l.i.C.de ipo.lu.de.⁊ i gl. no.i.l.si duo.ff.de acq..hr̄.⁊ i.l. hr̄ditatē.ff.man. Itē nō ꝙ lucrū obueniēs renūcianti de quo n̄ co gitauit.⁊ sic n̄ captata opa suum erit.fa.l.data opa ff.qui.ex ca. ma. Itē nō ꝙ oē lucrū quod acq rit ille cui renūciata ē societas suū ꝓpriū ē ⁊ dānū ē cōe cū socio.q renūciauit iniuste societati.

Si. Quis dꝫ renūciare socie tatē p̄nti socio n̄ abn̄ti vt ff.e.sꝫ socius.§.si abn̄ti. Addi/ tio dic bonafide fcā renunciatio. dꝫ fieri p̄nte socio vt.d.§.si absē ti vel eiꝰ ꝓcuratore vt.l.actiōe.§. itē scriptuꝫ.ff.e.fa.l.aut q alr̄.§. si forte.ff.qđ vi aut clā.si aūt fie/ ret socio ignorāte ⁊ abn̄te.tūc lu crū pꝰ renūciatiōem fcūm ē cōe. ⁊ dānū ē ꝓpriū renūciant̄.⁊ lu/ crū q̄sitū a socio abn̄te ē eiꝰ pro/ priū vt dixi. Prohibet̄ hic renūciare societati callide.vt.s.so ciꝰ aliqđ lucrū obueniēs solꝰ hēat vt hic i tex. Idē si itēpestiue.i.an tēps i societate appositū renūciat d.l.actiōe.§.q societatē.ff.e.ideꝫ si expediat nō renūciari.ff.e.d.l. actōe.§.labeo.⁊.l.sꝫ ⁊ si sociꝰ.§. si. Additio dic hec vera sunt si socio seruent̄ ꝓmissa vt ē casus i l.si ꝯuenerit in si.ff.eo.hꝫ.n.istā tacitā ꝯditiōem ꝙ an̄ tp̄s nō re/ nūciet supple dūmō sibi conuēta seruent̄.fa.optie tex.in.l.quero. §.inter locatorē.ff.lo.co.hꝫ aliaꝫ ꝯditionē dūmō sociꝰ n̄ sit risorꝰ vel dānosus vt.d.l.si ꝯuenit i si. tertio p̄dicta sunt va nisi renun/ ciās sit ex cā necessaria ab futurꝰ longo tp̄e.qꝛ pōt ipune renūciat̄ ēt si intersit alterius socii.renun ciari nisi ille socius eēt valde ydo neus ⁊ de eo merito posset ꝯfide re.fo qn̄ nō facilr̄ ꝑ aliū admini/ straret.qꝛ ad illud ministeriū fa/ ciliter aliū ydoneuꝫ nō reꝑiret si vellet vt ē casus in.l.idēqꝫ.ff.eo.

Si qd uō aliud lucri faciat qđ n̄ captauerit.ad ipm soluꝫ ꝑtinꝫ ⁊ vero cui renunciatuꝫ ē.qcquid oio pꝰ renunciatā societatē acq/ rit̄ soli ꝯcedit̄. Additio qualiter aūt p̄sumat̄ dictꝰ dolꝰ ⁊ machi/ natio.vide ꝑ bar.i.d.l.fulcinius. §.qd sit latitare.⁊.d.§.si aduer/ sus. No.qnqꝫ mōs soluēde socie tatis hic ⁊ quattuor.§.seq.sunt ⁊ alii duo.vt interemptōe reꝝ nā/ liuꝫ vl̄ ciuiliū vt.ff.e.l.verum.§. pe.itē cuꝫ ab alio stipulor aio no/ uādi.vel intento iudicium cum aliquo dicto animo nouandi vt ff.e.l.actione.i.rn̄.

Soluit. Morte vni⁹ ex socijs itē interitu rei vl' publicatōe bonoꝝ soluit societas itē si vnus ex socijs bonis cesserit h.d. Additō no. ꝙ i societate videt electa industria ꝑsone.

No. ꝙ societas nō transit ad hr̄dē. vt. l. furti. §. illud. ff. d̄ ifa. ꝛ que sit rō. no. ibi gl. ꝛ doc. ꝛ h̄ est veꝝ ēt si expsse ꝑ pactū cautuꝫ sit. vt ēt ad hr̄dē transeat. nisi sit societas in vectigalibus publicis. qꝛ tūc trāsiret dcā societas in hr̄dē si agat. ꝛ ipe hr̄s sit ydoneus al' nō transit in hr̄dē vt de vtroqꝫ ē cāus. ꝛ ibi doc. i. l. adeo. ff. e. aduertas tñ. ꝙ lꝫ in priua ꝗ societas finita sit morte. nec ad heredē transeat vt hic. tamē emolumētuꝫ societatis hr̄ trāsit. vt. l. veꝝ. §. i hr̄dē. ff. e. ꝛ idē i dāno vt ibi. No ꝙ morte vnius ex socijs tñ. soluitur societas ēt inter plures alios socios supstites. nisi cautuꝫ sit. ꝙ vno moriēte iter supstites societas duraret. No. in ver. itē si alicui ꝙ finita cā siue materia societatis. ꝛ sic fa. ꝙ finita cā dilationis sit finita ipsa dilatio. vt. l. si quis hr̄des. ꝛ ibi bar. ff. de acq. hr̄. ꝛ. l. a filia. §. i. ꝛ ibi bart. ff. ad treb. No in ver. publicatōe ꝙ ex publicatiōe partis bonoꝝ vni⁹ ex socijs. nō dissoluit societas. sꝫ quādo oia bona sunt publicata. qꝛ hr̄ ꝓ mortuo. No ꝙ eo ipo. ꝙ vn⁹ ex socijs efficit ñ soluēdo. ꝛ cessit bonis. vel ꝓꝑ debita publica vl' ꝑuata stati soluit societas. qd̄ nō si ego hēo vnaꝫ societatē in arte lane cuꝫ ticio. ꝛ tici⁹ in alijs suis artificijs rumpit ꝛ frāgit ꝛ fallit creditores. ꝛ sic cessit bōis. ꝙ statim iter se ꝛ me in arte lane societas ē diuisa. ēt si ego ꝛ ticius volum⁹ societateꝫ ꝑdurare. qꝛ noua nascitur societas vt ex nūc. ꝛ antiq̄ expirauit. ꝛ sic pñt noua pacta fieri ꝛ antiqs nō est standuꝫ.

Glo. Morte socij soluitur societas. Ideꝫ i tutela secus i deposito ꝛ mādato. vt. ff. de his. qui no. infa. l. furti. §. illd̄

Pōt queniri inter pl'es socios vt vno moriente duret societas inter supstites. nō aūt ad hr̄dem transit ēt ex pacto. vt. ff. eo. l. adeo. ꝛ. l. nemo in fi. nisi in societate vectigaliū. vt. ff. e. l. veꝝ §. in hr̄deꝫ. ꝛ. l. adeo. i. rñ. ꝛ nisi denuo qsentiat. ff. e. l. plane.

Iteꝫ si alicuius rei ꝯcta sit societas. ꝛ finis negocio impositus est. finit societas glo. vt duo tabernarij de vendendo vino i foro. Additio dic hoc veꝝ si d̄ certo i spē vēdēdo cautū sit. si aūt d̄ vino vēdēdo ꝛ reuendēdo tabernaꝫ qducerēt. duraret societas duraret qductio al' aūt intēpestiue dr̄ renūciatuꝫ vt. l. actiōe. §. itē in societate. ff. eo. Publicatōe quoqꝫ distrahi societatem manifestū est. s. si vniuersa bona socij publicent. nā cuꝫ in eius socij locuꝫ alt. s. fiscus succedit. ꝓ mortuo hētur gl. qcor. ff. e. l. publicatōe. §. actiōe. Sꝫ qd si

hic soci⁹ cuius bōa publicata sūt erat socius rōe opis qđ eē pōt vt s.e.§.nā ⁊ ita R̄ n̄.idē cū3 liber tatē vel vitā vel ciuitatē amittat vt.ff.de bo.dā.l.i.⁊.j.pr.§.i fi. Additio ⁊ istud ēt vꝫ ꝓcedere i deportato.ꝙ lꝫ ius gētium reti/ neat.tñ qꝛ ñ pōt stare i ciuitate.⁊ qꝛ ea que posita sunt in societate sunt publicata.⁊ fiscus successit i locū3 suum igit̄ societas dꝫ finita ang. Itē si qs ex socus mole debiti ꝑgrauat⁹ bonis suis cesse rit.⁊ iō ꝓpter bona publica.aut priuata debita.sba eius veneat. soluit̄ societas. Sꝫ hoc cāu si ad huc ꝯsentiāt i nouā societatē.no ua vꝫ icipere societas. Quis pōt cedere bonis ne i carcerē de trudat̄ .vt.j. de ac.§.fi.⁊.C.de ces.bo.l.i. Qꝛ ille q cessit bo nis ad huc viuit ⁊ manens i ciui/ tate sibi postea acqrere pōt.iō đ nouo i societate3 ꝯñire pñt.ff.đ ces.bo.l.v.

Socius.

Soci⁹ tenet̄ de leui culpa vel de tali diligentia quale3 suis rebus solitus est adhibere.h.d. Additio nō ꝙ i deposito venit solū dolus ⁊ lata vel latioꝛ culpa l.ꝙ nerua ⁊ ibi late bar.ff.depo. Nō quē teneri de exactissima di ligētia ē teneri de leuissima clpa. Nō ꝙ qui eligit sociū nō dilige tē dꝫ.s̄.imputare.qꝛ mala electō ē i culpa concoꝛ.l.cum manda/ to in fi.ff.man.de minoꝛ.

Glo. Actio pro so.ē dircā ab vtraqꝫ pte vt.j.de pe.te.li.§.ex quib⁹ ⁊ finita socie tate nascit̄ vt.C.e.tādiu.nisi in casu vt.ff.eo.l.actiōe.§.ñ nūqꝫ.

Additio an ⁊ qñ det̄ actio di/ recta ab vtraqꝫ pte.vel vni di/ recta ⁊ alius ꝯria gl.ponit i.l.cō sensu in fi.ff.đ ac.⁊ ob.⁊ ibi bar. ⁊ ponit glo.⁊ ibi late bar.i.l. cu ratoꝛē.⁊ ibi doc.C.de neg. ges. cōclude igit̄ ꝯm bar.ibi.qñqꝫ est ꝯctus i quo nō variat̄ nec nomē ꝯctus nec ꝯhentiū.vt in ꝯctu so cietatꝭ ⁊ tūc ex vtraqꝫ parte ē di/ recta.vt hic dicit gl.qñqꝫ variat̄ nomē ꝯctus ⁊ ꝯhētiū.vt in em/ ptiōe ⁊ vēditiōe.locatiōe ⁊ ꝯdu ctiōe.⁊ tūc ēt nō distingnit̄ actō per directā ⁊ ꝯriam.sed cuilibet cōpetit actio ex noie suo.vt mi/ hi exēpto.tibi ex vēdito.mihi ex locato.tibi ex ꝯducto.Qñqꝫ va riat̄ nomē ꝯhētiū vl'qsi ꝯhētiū3. ñ aūt variat̄ nomē ꝯct⁹.l'qsi.isto cāu qñqꝫ illa variatio ꝯtigit.qꝛ ñ descēdit a nomine. vt mandans ⁊ mandatarius. deponens ⁊ de positarius ⁊ similia ⁊ tunc varia tur actio inter directam ⁊ cōtra ria3.nam directa competit ei qui habet nomen propriu3. ꝯtractui ei qui hꝫ nomē deriuatiuum. vt. C.de neg.ges.l.si mandatum ⁊ i to.ti.ff.man.depo.⁊ cōmo.Qñ qꝫ variatur nomē contrahentiū vel quasi ⁊ nomen non descen/ dit a nomine.⁊ tunc variatur.

Scđs ꝯctus vel quasi vt i ꝯtra/
ctu pignoꝛis vn⁹ vocaẗ creditoꝛ.
alter debitor. ⁊ tñ ex vtraq; pꝫe
iste ꝯtractus dr̃ pignus. ⁊ i nego
cioꝝ gestoꝝ vnus diciẗ gerens.
⁊ alter cui geriẗ. ⁊ ex vtraq; pꝫte
dr̃ quasi vnus ꝯctus. s. nego. ge.
tũc ista actio diuidiẗ i ꝯtrariam
⁊ directaꝫ. Directa ꝯpetit ei ad
quē res ptinet. ꝯtraria alteri. vt
ff. de pig. ac. l. tutoꝛ ꝯtrariaꝫ que
nõ.

Add. an ãt nascaẗ actio ꝓ so/
cio durãte societate. dic ẛm saly. i
d. l. tãdiu. ꝙ qñq; actio ꝓ so. na/
sciẗ rõe distracte societatis. ⁊ illa
nasciẗ demũ societate finita. vt.
d. l. tãdiu. ⁊ hac glo. Qñq; nasci
tur rõne ꝯtracte societatꝭ iplēde
vel pficiēde. ⁊ illa statiꝫ nasciẗ. ⁊
ea durante intẽtaẗ. vt. ff. e. l. iii. ⁊
nõ. glo. i. d. l. tãdiu. Qñq; rõne
fraudis vel doli vel culpe ꝯmisse
⁊ hec nasciẗ societate durãte. Et
silr intẽtaẗ ẽt lꝫ nõ velit intẽtare
vt a societate recedaẗ. sed tñmõ
vt dolus ⁊ fraus euiteẗ l' emēdeẗ
Nã pt itẽtari vt singul' tpib⁹ oꝛ
dinatꝭ videaẗ rõ societatꝭ. ⁊ ita in
telligaẗ ꝙ nõ gl. i. l. tãdiu. ii. ff. e.
cũ si.

Bl. Socius teneẗ solũ d do/
lo ⁊ lata culpa q̃ dolũ re/
pñtat. ff. depo. l. ꝙ nerua. ⁊. ff. si
qs te. lib. cẽ. l. i. §. ñ ãt. Soci⁹
teneẗ socio d culpa nisi alẗ tantã
culpã pstiterit q̃tã ⁊ iste. ⁊ affer/
ret par dãnũ. quo casu ꝯpẽsatur
cũ culpa ⁊ dolus cũ dolo. vt. ff. d
ꝯpẽ. si ãbo. ⁊ d dolo. l. si duo.

Add. sꝫ si vn⁹ ⁊ idē soci⁹ fecit lu
crũ i vna re. ⁊ i alia dãnũ passus
ẽ sua culpa. nõ fit ꝯpẽsatio lucri
⁊ dãni vt ẽ casus i. l. nõ ob eã rẽ.
ff. e. ⁊ dic vt ibi i glo. Sufficit
eim talẽ diligẽtiã cõib⁹ reb⁹ adhi
bere sociũ qualẽ i suis reb⁹ adhi
bere solet. Vl. s. qualẽ adhibere
solet añ ꝯtractã societatẽ. ⁊ i hoc
discrepat a dpositario q vt i pñti
teneẗ. sic. ff. depo. l. ꝙ nerua. sic
ẽ i eo casu i quo hẽo rẽ cõem sine
societate. vt. ff. fami. her. l. hꝫdes
§. nõ tñ. Add. hoc verũ nisi d
pñti adhibet maiorẽ diligẽtiã re
b⁹ suis q̃ añ tp̃s ꝯtracteꝭ societatꝭ
qꝛ tũc i societate dꝫ adhibere illã
diligẽtiã maiorẽ quã nũc adhibꝫ
reb⁹ suis. Ista ẽ gl. vald nõ. i. l.
cũ duobus. §. i. ff. e. secus i depo/
sito vt hic dicit gl. Qui parũ
diligẽtẽ sociũ sibi assumit d se q̃/
ri dꝫ hoc ẽ sibi iputare dꝫ.

Add. nõ ꝙ hr̃s qui teneẗ du/
cere medicũ ad ifirmũ ꝙ nõ suffi
cit ꝙ ducat medicũ nisi idoneum
⁊ sufficientẽ ducat. aliaſ vt idign⁹
reputaẗ hr̃ditatꝭ vt. l. indignũ. ff.
d his qui. vt idig. Et idẽ i mari/
to ne excludaẗ a lucro dotꝭ ex foꝛ
ma statuti vt nõ. i. l. ab hostibus
i prin. ⁊ ibi doc. ff. so. ma. ⁊ ẽ tex.
i. l. ꝙ si nolit. §. si mãcipiũ. ff. de
edi. edic. Et iputaẗ emptoꝛ si nõ
ꝯduxit bonũ aduocatũ in cã eui/
ctionis. vt ẽ glo. sing. i. d. §. si mã
cipiũ. Qd itellige si copia pꝛoꝝ
hẽri potuit. ar. l. ideoq;. §. i. ff. eo.

Vñ qui vult dicere ɔ̄ hr̄edē mari tū vl'ēptorē dʒ ꝓbare ꝙ tūc tpis erat copia pitoꝝ ita dicit bar. i di cta. l. idēqȝ. ⁊ i. l. si tertius i si. pri. ff. ꝺ aqua plu. ar. cū si.

Quero si vnus ex frībus i vi ta pr̄is fecit sūpt⁹ nuptiales. po stea vero p⁹ mortē pr̄is an alter frat̄ ꝺ cōi ēt debeat sūpt⁹ nuptia les facere. Dic ꝙ nō imo debēt fieri tm̄ ꝺ pte sua. vt ē glo. i. l. iii. §. si. ff. ꝺ mu. ⁊ ho. Tu adde qꝺ idē voluit Bar. i trac. de duo. fra. i v̄. quarto quero. pone ꝙ pr̄ ꝓ filio. Itē ꝺ vestibus per patrē factis vxori filii. dic ꝙ si sūt ve stes festiue remanēt soceri ⁊ sic de bēt cōicari cū frib⁹. sec⁹ si sūt quo tidiane q: sunt effecte sue vxoris. vt. l. id vestimētū. ff. de pecu. Et nō. bar. i. d. suo tractatu. i. d. v̄. quarto quero. ⁊ Bart. i. l. pe. ⁊ ibi doc. ff. so. ma.

Quid si erāt duo frēs rustici ⁊ veniūt ad diuisionē ⁊ vnus ha buit plures filios opar̄ios. alter nullū vel nō tot operātes quō in ter eos diuidit̄ dic ꝙ diuisio fi et ꝑ capita. q: societas respicit ca pita eoꝝ qui ponūt opas i socie tate. Ita dicit Bal. i. l. si patru⁹ i v̄. sʒ pone ꝙ erāt duo rustici. C cōia vtri. iudi. ⁊ ibi Saly. i fi. ⁊ bar. i suo tractatu. ꝺ duo. fra. qꝺ nō. q: mltas lites vidi iter frēs rusticos. Et p̄dcā sūt vera i filiis opantib⁹ ⁊ quoꝝ opa ē vtil'. qd āt si sint puuli an alt̄ fr̄ q n̄ hn̄t filios vl' nō tot posset repetere a fratre expēsas quas fecit i nepo tes. Et vr̄ ꝙ nō. q: aduertēdū ē ꝙ quotiēs sūt duo frēs ⁊ vn⁹ plus ꝺ fructibus q̄ alter ponit i cōi nō pōt tpe diuisiōis postea ab altero repetere. vt nō. bal. i. l. si. C. ꝺ col la. qꝺ ē nō. Tñ i casu nr̄o dic ɔ̄ riū ꝙ imo pōt a pr̄e pupilloꝝ ne potū repetere. vt ar. nō. i. l. si pr̄ no. C. de nego. ge. nisi sint tales quoꝝ opa equaleat expensis. vt pueri rusticoꝝ q lʒ sint puuli tm̄ custodiūt bestias ⁊ lucrant̄ expē sas. ⁊ hoc ad lr̄am nō. ibi Bald.

Quero cū nō appareat ꝺ di uisiōe fcā iter frēs sʒ appet ꝙ seor suȝ hitauerūt. ⁊ seorsū ꝑ lōga tpa vnusqsqȝ res sepatas possedit an p̄sumat̄ diuisio ⁊ id qꝺ vnusquis qȝ sepatiȝ possedit sit suū. Glo. ē sing. i. l. si maioꝝ. C. cōi diui. q̄ dicit ꝙ sic. quā gl. Ja. bu. bar. ⁊ citramontani sequūtur qꝺ ēt ibi sequit̄ Saly. ēt si inter illa bōa pos sessa eēt iequalitas. lʒ i hoc bal. ɔ̄ riū teneat. sʒ i hoc opi. saly verioꝝ Ange.

De mandato.

SI. Obligōnū alie re ɔ̄hunt̄ alie v̄bis alie lr̄is alie con sensu. vt. s̄. ꝺ obli. Itē caꝝ q̄ cō sensu. alie ꝑ vēditōȝ alie ꝑ locatō nē ⁊ ɔ̄ductōȝ alie ꝑ societatē. alie ꝑ mādatū vt. s̄. ꝺ obl. ex cō. i pri. de trib⁹ primis dixit nūc ꝺ q̄rta. s. ꝺ mādato.

m Andatum

⁊

Mãdatũ obligatoriũ ɔ̃hiť pli/
bꝰ mõis nec obligať qs ſi mãda/
tarii gr̃a tm̃ mãdet. ⁊ mãdãtꝗ tm̃
gr̃a tũc mãdať cũ aliqd ſibi vtile
mãdať. h. d. vſqȝ ad. §. tua.
Add. nõ ꝙ qñ mãdatũ ſit gratia
mãdatarii tm̃ amittit nomẽ man
dati ⁊ trãſit i nomẽ ɔſilii. Itꝗ nõ
neminẽ ex ɔſilio obligari qꝛ libe
ruȝ ẽ cuiqȝ apud ſe explorare. an
ſibi ɔſiliũ illud expediat. ɔcor. l.
ii. §. fi. ff. eo.

Gl. Mãdatũ ẽ offiñ gratui
tũ ab eo q ſuſcepit exhibẽ
dũ niſi eim fiat gratis icipit eẽ lo
catio. vt. j. e. §. fi. Et fit p v̈bum
rogo. volo. mãdo. ſupplico ⁊ ſi/
milia. vt. ff. e. l. i. §. fi. Add. Id
qđ dicit glo. ẽ verũ iter mandan
tẽ ⁊ mandatariũ. ſȝ reſpectu ad/
uerſarii nõ curo vtrũ hẽat ſalari
uȝ a dño an nõ. ſatis ẽ ꝙ habeat
mãdatũ vt poſſit agere vl' defen/
dere. vt. l. nãlis. §. fi. ff. đ p̃. ver.
ita bar. i. l. i. §. i. ff. e. Mãda
tũ ɔ̃hiť quinqȝ mõis ſiue ſua tm̃
gr̃a aliqs tibi mandet ſiue ſua et
tua ſiue aliena tantũ ſiue ſua ⁊ a/
liena ſiue tua ⁊ aliena. At ſi tua
tm̃ gr̃a mandatũ ſit ſupuacuũ eſt
mãdatũ ob id nulla ex eo oritur
obligõ nec mandati iter vos ori
tur actio. Mandanꝗ tm̃ gr̃a
iteruenit mãdatũ veluti ſiqs tibi
mandet i negocia eiꝰ gereres. l' vt
fũdũ ei emeres vel vt p eo ſpõde
res. Tua gr̃a ⁊ mãdãtꝗ veluti ſi
mãdet tibi vt pecuniã ſub vſuris
crederes ei q i rẽ ipiꝰ mutuareť.

aut ſi volẽte te agere cũ eo ex fide
iuſſoria cautõe mãdet tibi vt cuȝ
reo agas piculo mãdãtꝗ l' vt ipſiꝰ
piculo ſtipuleris ab eo quẽ tibi đ
legeris i id qđ tibi debuerat. ⁊c.
vt i tex.

Glo. Quiqȝ modi mãdati
đ qbꝰ hic itelligũť ob
ligatorii. vltimꝰ eim modus qui
hic põiť. ſ. ꝙ tm̃ tua gr̃a nõ ẽ ob
ligatoriꝰ. vt. ff. e. ti. l. ii. §. fi. iteȝ
ſm Jo. ẽ qđdã aliđ obligatoriuȝ
vt cũ ſua gr̃a ⁊ tua ⁊ aliena aliqs
tibi mãdat vt emas fũdũ pro me
⁊ te ⁊ ticio. Itẽ ſeptimꝰ modꝰ p̃t
dici ⁊ exẽplifica vt. ff. e. l. ſi ꝓcur.
§. ſi tutores. vbi tutor mãdat cõ/
tutori ſuo vt fũdũ neceſſariũ emat
pupillo. ⁊ ſic gr̃a mandanꝗ ⁊ mã
datarii ⁊ pupilli. Add. d. xpoſo.
reprobat hãc opi. Jo. vide hic p
eũ. Cũ ſit mandatũ gr̃a man
datarii tm̃ nõ oriť obligõ gl. niſi
dolꝰ ⁊ caliditas itercedant. ff. de
re. iur. l. ɔſilii. Add. qñ qs obli/
gať ex ɔſilio ſuo vide hic p ang.
Cũ ſit mandatũ gr̃a mandan
tis tm̃ tũc teneť qꝛ ſuſcepit man
datũ ñ qꝛ geſſit. ff. e. l. ſi remune
randi. §. i.

Tua. Ad agnoſcẽdũ cuius
gr̃a mandatũ fiat iſpi
ciẽdũ ẽ cuiꝰ vtilitatẽ ɔcernit illđ
qđ mandať ⁊ dr̃ illiꝰ gr̃a celebra
tũ. ⁊ mandatum gr̃a mãdatarii
tm̃ ñ dr̃ obligatoriuȝ ſȝ dr̃ ꝓprie
ɔſiliũ. h. d.

Gl. Mutuare ſub vſuris eſt
vtilitas mutuãtꝗ vt hic in

tex.pp vsurarū lucrū. sz vr̄ ꝯ.ff. ẟ vsur.l.cū quidaz.§. si pupillo. i fi. Sz ibi dz subaudiri tantū.s. ꝙ vsure nō fiūt pp lucrū tm̄ sz ēt pp penaz. vel dic nō sūt pp lucrū iducte.s.pricipalr̄ vt ibi scd̄ario tn̄ sic vt hic dr̄. Add. dic ꝙ glo. ff.c.l.ii.i v̄.tua. dicit ꝙ vsure pri cipalr̄ sūt iuēte pp penaz ꝛ n̄ lucꝝ Tu dic fm pau.ẟ ca. ibi ꝙ inter/ dū vsure veniūt ex pacto ꝛ tunc solū sūt iuēte pp lucrū ꝛ tūc veni unt ēt sine aliqua mora Interdū veniūt officio iudicis pp moram ꝛ tūc pncipalr̄ i penaz scd̄ario i lu crū. Idē si veniant ex pacto vel ex stipulatōe collata in tp̄s more vt si pmisit cētū hinc ad annū. ꝛ si n̄ soluit pmisit vsuras.l. lecta. i fi.ff.si cer.pe. Si volente te agere cū fideiussore ex fideiusso/ ria cā mādet tibi vt cuz reo agas piculo mandant̄ vl' ipsi⁹ pericl'o stipuleris ab eo quē tibi delegerī i id qd̄ tibi debuerat. Gl. ꝛ hoc cāu aget ꝯ fideiussorē mandantē actōe mādati.nō ex stipl'one pria. si nouandi aio hoc mādatū inter/ cessit.ff.e.l.si mādato meo. in fi. Si āt nō nouādi aio agit̄ ex pria cā.vt.ff.ẟ pcur.l.lz.§. ea obligō i fi. Si sua ꝛ aliena mādet pt agi duab⁹ actōib⁹.s.mādati ꝯtra mandantē. ꝛ neg.ges.ꝯ ticiū. vt. C.ẟ neg.ge.l.si mandatū. Nō. bonaz regulā ex hoc tex.s. quem ẟ ꝯsilio n̄ teneri. Fallit tn̄ i casi bus q his.ll.dicūt̄ vt.ff.ẟ dolo. l.ꝙ si cū scires.ꝛ.ff.ẟ pso.l.ii.sz

hoc iō q2 ibi fuit ꝯsiliū fraudolē tū.vt.ff.ẟ re.iur.l. ꝯsilii. Itē fal lit.ff.ad.l.aquil.l.si cuius.§. lib hō.i.rn̄.ꝛ.ff.de iniur.l. nō soluz i pri.ꝛ.l.pculus.ꝛ.ff.ꝙ vi aut clā l.sp.§.i.ꝛ.ff.ẟ fur.l. siqs vxori. §.cū ticio.ꝛ.ff.ẟ s.cor. l.i.i.rn̄. §.ꝑsuadere.sz h̄ i maleficiis.iō n̄ dat̄ mādati tenet̄ tn̄ ẟ dolo l' ali is actōib⁹.itē i p̄dcis cāib⁹ al' fa/ ctur⁹ n̄ erat al obticet hec rl'a vt hic.ꝛ.ff.c.l.si remūerādi.§.pla/ ne. Iste tn̄ dās ꝯsiliū n̄ tenet̄ il/ li cui tale ꝯsiliū p̄stat̄ vt ibi.sz il/ li i cuius lesiōe ꝯsistit vt hic dici/ m⁹ ꝛ.j.pxi.§. Add.i hoc bn̄ di stigue aut loqmur ẟ tali ꝯsilio ꝙ sonat i delictū ꝛ n̄ adhibet̄ distin ctio an al's eēt factur⁹ vl' n̄ q2 oio tenet̄ vt.l.nō solū.§. ex mādato ꝛ ibi bar.ff.ẟ iniur.ꝛ.ff.ad turp. l.i.§.icidit. Aut n̄ sonat i d̄lictū ꝛ tūc adhibet̄ distinctō aut do/ lo p̄stitit ꝯsiliū aut nō ꝛ an eēt al' factur⁹ an n̄ vt.l.si cū sciret.ff. ẟ dolo.ꝛ.l.si remunerādi.§.si tibi ff.c. Nemo ex ꝯsilio mādati obligat̄ ēt si n̄ expediat ei cui mā dabat̄ cū libeꝝ cuiqz sit explora/ re apud se an expediat ꝯsilium. Gl.sz suscepto mādato necesse ē ꝯsūmari fm Jo. nisi ꝯgruo tpe renūcietur vt.j.eo.§. mandatuz ꝛ.ff. eo.l. mandauero.§.si.ꝛ.ff. cōmo.l.icōmodatum.§.sicut.

Itaqz si ociosaz pecūiaz domi te habentem hortatus fuerit ali quis. vt rem emeres aliquam. vel eam crederes quāuis non ex

pẽdiat tibi eã emisse vel credidisses.nõ tñ tibi mandati tenet. Et adeo hec ita sunt.vt quesitum sit an mãdati teneat q mãdauit tibi vt pecuniam ticio fenerares. sed obtinuit sabini snia obligatoriuz eẽ i hoc cãu mandatũ.qꝛ nõ alit ticio credidisses quã si tibi mãdatum esset.

Glo. Iste tex.vr eẽ ꝓ opi. pla.q dixit duo.s. vbi ꝯsulo certe ꝑsone mutuari. teõr ita demũ si alias facturus ñ eras vbi aũt nõ ẽ designata aliqua ꝑsona nõ teneoꝛ ẽt si al's facturus. nõ eras. Sꝫ Jo.i vtroqꝫ cãu dicit ꝯ̃riũ nã ꝑrio idistincte teneoꝛ siue alias eras mutuaturus siue non.scđo autẽ cum distinctione an alias eras mutuaturus fa.ꝑ.co.l.si remunerandi.§.plane.s.e.§.tua ꝛ aliena i fi.ꝛ.ff.ꝺ ne.gest.l.iu.i.fi.ꝛ.l.iiii. Nec ob.qꝺ hic dr qꝛ nõ al'r ticio credidisses ꝛc. qꝛ dꝫ subaudiri max.qꝛ ẽt si al'r facturus.erat tenet qui mãdauit. Additio.ꝛ hec opi.Jo.veluti comunioꝛ approbat.de quo i.l.si remunerãdi.§.i.ff.e.xpof.

Illud. Quoqꝫ.Mãdatuꝫ rei turpis vel ꝯ̃ bonos mores.nõ valet.b.d.

Additio nõ ꝙ sicut iuramẽtũ ꝯ̃ bonos mores nõ ẽ obligatoriũ vt.c.nõ ẽ obligatoriũ de re.iur.i vi.ita ẽt mandatũ vt hic.nec stipulatio nec aliqua dispositio.vt.l.stipulatio hoc mõ ꝯcepta.ff.de ver.ob.Itẽ nõ ꝙ dr eẽ ꝯ̃ bonos mores qñ mãdo ticio vt tibi furet vl'iniuriet.adꝺ qꝺ hꝫ in.l.general'r.§.si plagii.ꝛ ibi ꝑ gl.bar.ꝛ doc.ff.de ver.ob.ꝛ in.l.pe.ff.ꝺ ꝯdi.ob tur.cau.de quo dic vt di xi.s.de inuti.stip.§.ꝙ turpi.

Gl. Mandatum ꝯ̃ bonos mores ñ obligatoriũ ẽt si iurm interccderet vt i aũt.sceuicas nõ sol.§.i.col.v.ꝛ ꝯcoꝛ.huic §.ff.e.l.si remunerãdi.§.rei turpis.ꝛ.l.si mãdauero.§.qui edeꝫ ꝛ.ff.de arbi.l.si cũ dics.§.in cõpromisso.ꝛ.s.de inuti.stip.§.ꝙ turpi.ꝛ.ff.de ver.ob.l.generalr ꝛ.l.seq.ꝛ.ff.de ꝯdi.insti.l.ꝯditiones. Si mandam tibi ꝙ illi noie meo iniuriam inferres vtiqꝫ teneoꝛ.ar.ff.ꝺ dan.isec.l.damni §.si mandato. Additio qꝛ dr hic ꝙ iurm ꝯ̃ bonos mores nõ ẽ obligatoriũ quero qñ dicat ꝯtra bonos mores.bal.i.l.si qs iquilinos.§.fi.dele.i.dicit ꝙ canones vident velle.ꝙ tunc dr ꝯtra bonos mores.qñ ex obseruantia iurameti vel pacti iducit peccatuꝫ vt in.c.ii.de pac.in.vi. Tu dic vt dicit bar.in.l.seius ꝛ angeri[9] ff.ad.l.fal.vꝫ ꝙ quedaꝫ sunt conuẽtiões vel pacta iꝑobata a iure rõe turpitudinis.ꝛ ista iuramẽto nõ cõfirmant.d.c.non est obligatorium de pactis in.vi.quedã sunt conuentiones iꝑobate ratione publice vtilitatis ꝑncipaliter ꝛ iste iuramento non confirmantur.ff.de pac.l.iurgen.§.si paciscar ꝛ.§.ꝛ generalr.ꝛ.ex

de so. cpe. c. si diligēti. quedam sunt pacta que reprobant rōne publice vtilitatis secundario. vt alienatio fundi dotalis. et ista cō/firmant iuramēto vt. c. cum cō/tingat ex de iureiur. q̄dam sunt pacta que iprobant i odiū credi toris vt pactū legis cōmissorie in pignorib⁹. Itē i mutuo i filiosa. vt. l. i. ff. ad mace. et ista iuramen to pñt cōfirmari. vt. c. significāte ex de pigno. et ibi gl. Inn. et doc. Quedā sūt pacta que reprobant cōmoditat̄ sexus vl' ibecillitat̄ psōe vt i miore. xxv. ānis. et ista iuramē to cōfirmāt vt i auct̄. sacrā pube rū. C. si aduer. vē. Sz vnū tene as mēti fm bar. ibi q qn̄ inodiū creditoris tn̄ pacta iprobāt lz cō ualidēt iuramēto hoc ē verū. sz postq̄ ē seruatū iuramētū pōt repeti iquātū locupletet creditor cū aliena iactura. vt. c. i. et. c. debi tores ex de iuriu. q̄ oia singlr nō.

Is qui. Mādatari⁹ nō dz excedere fines mādati. et q̄ten⁹ excedit n̄ hz act. mādati. h. d.

Is qui exequit mandatuz nō dz excedere fines mādati. Glo. scilicet si sit mādatuz certe forme naz quādoqz hz certaz formaz et tūc habz locum quod hic dicitur et. ff. e. l. diligēter. q̄nqz nō. et tūc bona fide facere dz. vt. ff. e. l. iii. et pbat ēt hec distictio. ff. e. l. siquis p eo.

Qui excedit fines mādati nō hz mādati actionē Sed certe nec ēt nego. ge. fm bul. et Jo. et ē p eis. C. de nego. ge. l. vlti. et. ff. de nego. ge. l. qui aliena. §. libertis. et de pecul. si creditor. §. i. Sed M. dabat vtilē ne. ges. actōem. Et rn̄debat illi. l. qui aliena. §. li bert̄. qz spālis ibi fuit phibitio. Sed certe miror de hac opi. cuz videat lex expedita que ē vtilē de negat expresse. vt. ff. e. l. si p te. et ff. d edē. l. i. §. cā.

Qui mādat vt sibi centū au/reorum fundus emeret. is vtiqz mandasse intelligit vt minori si possit precio emeret. Glo. et rō ē qz maiori sūme minor iesse itel/ligit. vt. ff. de ver. ob. l. iter stip. §. ii. et. ff. de arbi. l. dic̄. §. si ples.

Recte. Mādatū re in tegra p̄t reuoca ri et re itegra finit morte. Suc/currit tn̄ ei qui ignorauit māda tū reuocatū. h. d.

Add. nō q q̄uis mādatū sit susceptū et sic pfectū tn̄ a volūta/te vni⁹. s. mādant̄ vel mādatarii soluit mādatū. Nō q mutato statu mādatarii ēt in melius. qz de seruo factus ē liber nō pōt fie ri solutio p debitores et fcā nō li/berat eos. si seruo iussi sūt solue re Nō q mādatari⁹ exequēs mā datū ēt post mortē dn̄i ignorās. lz mādatū sit finitū morte man/dantis tamē agit mādati.

Sl. Speciale ē in mādato q sic facile reuocat p volun tatem vni⁹ ptis tn̄. i aliis ēt cōcti b⁹ nō sic. vt. C. de ac. et ob. l. sicut

Et ē rō qꝛ hic nō statiꝫ īterest. ⁊ iō nō statiꝫ hincide nascit᷑ obligō que ex itereē dat᷑. vt. ff. e. l. si ꝓcuratorē. §. mādati actio. ⁊ facit ad hūc §. ff. de iurisdi. om. iu. l. ⁊ qꝛ. ⁊. ff. ď mino. l. si mioꝛ. §. sceuola. ⁊. C. ď repu. hꝛ. l. fi. ⁊. ff. ď ri. nup ptia. l. plerīq̄ꝫ. Add. lꝫ gl. hic dicat ꝙ spāle i mādato. tñ tu dic idē i deposito ꝯmodato societate ⁊ p̄cario. ⁊ nō i. l. si ꝓcur. §. mandati. ff. e. ⁊ idē i ꝯctib⁹ inoiatis vt l. si pecuniā. ff. de condi. ob cau. Et hoc nisi sapiāt donatōeꝫ vel trāsactōeꝫ. vt. ff. ď dona. l. aristo. ⁊. C. ď trāsac. l. ꝙuis. Adhuc integra re mādatū reuocat᷑ moꝛte. Sꝫ qñ ⁊ vsquequo dr̄ mādatū integrū. Rñ. si mādata fuit emptō donec arras dederit. vl' al's si emptori obligauit ⁊ idē i filibus. Et vt breuius accipias. Si iā ceperit iteresse mādatarii nō ē res itegra. al' sic. ar. ff. e. si ꝓcur. §. mandati. Si vero nō ē res integra ñ reuocat᷑ mandatū vel finit᷑ nisi i iudicio. vt. ff. de iudi. l. tā ex ꝯctibus. §. fi. Sꝫ quid ꝓdest si nō finit᷑ mādatū re nō itegra. Rñ. qꝛ ꝑ hꝛdē cepta negocia debēt cōsūmari. vt. ff. ꝓ so. l. fi. lꝫ noua ichoare necesse nō sit. vt. ff. ď neg. ge. l. nā ⁊ huius. §. si vino. ⁊. ff. ꝓ so. l. hr̄s socii. qď nō ē re itegra cum ceptū nō sit. Add. de hoc qñ res dicat᷑ itegra ⁊ qñ nō. vid hic ꝑ ang. distinguētē. ⁊ ꝑ eundē qualiter moꝛte mādant᷑ reuocat᷑ mādatū. Probabilis ignoꝛantia cadit i fcō alieno vt hic. ⁊. ff. eo. l. idēq̄ꝫ. §. pe. sꝫ i fcō ꝓpꝛio nō. vt ff. ad vell'. l. ꝙꝙ. C. ď rescin. ven. l. quisq̄s. ⁊. ff. ď edi. edic. l. i. §. cā.

Mandatū.

Mandatū p̄t ab initio nō acceptari. sꝫ postquā ē susceptū dꝫ executioni mandari nisi ex iusta cā ⁊ cōgruo tp̄e recuset᷑. h. d.

Mādatū suscipere cuilibꝫ liberū ē. susceptū aūt ꝯsūmandum ē aut ꝙp̄rimū renūciāduꝫ ē vt ꝑ semetipsuꝫ aut per alium eandeꝫ rē mādatoꝛ exequat᷑.

Add. nō ꝙ ea que a pꝛincipio sūt voluntatis ex postfacto sunt necessitatis. Itē nō ibi aut ꝑ aliū ꝙ mandatū susceptū possū ēt per aliū explicare. Tamē in hoc dic Nota ibi eandē rem explicandi. ꝙ dꝫ fieri renūciatio tali tp̄e quo integra oīa essēt dño. Nō ꝙ paria sūt nō posse renūciare ⁊ ante tp̄s renūciare. fa. l. idēq̄ꝫ. ff. ꝓ so. Nō ꝙ renūciatio dꝫ fieri ꝯgruo tp̄e supple ⁊ ꝯgruo loco sicut et ꝓtestatio ⁊ iterpollatio vt. l. si soluturus. ff. de solu.

Naꝫ nisi ita renūciet᷑ vt integra causa mandatoꝛi reseruet᷑ eādem rē explicandi. nihilominus mandati actio locum hꝫ nisi iusta causa itercesserit aut nō renūciandi aut itempestiue renūciandi.

Glo. Iusta causa puta causa foꝛtuitus. nam mandatarius ď dolo tenet᷑ ⁊ lata culpa. ⁊ leui ⁊ leuissima sm̄ B. ⁊ Io.

vt.C.e.l.i re mandata.⁊.l.a ꝓcu
ratoꝛ Alii dicūt ꝺ leuissima man
datariū nō teneri sed de dolo tm̄
qñ grā mandantis tm̄ fit. vel de
leui culpa.qñ vtriusqꝫ istar alioꝝ
ꝯctuum.vt.ff.de re.iur.l. ꝯctus.
Sꝫ primū vꝫ verius cū hic ꝯct⁹
multū discrepet ab aliis ꝯctibus.

Add.nō ꝙ bar.i.l. eū qui.§.
si.ff.de fur.nō.dicit qñqꝫ i man
dato venit aliquid i quo requiri
tur exactissima diligētia vt i pro/
curatoꝛe ad iudicia.⁊ tūc tenetur
de leuissima culpa. qꝛ eo ipso qꝺ
patiꝛ se facere ꝓcuratoꝛē.vꝫ asse
rere se peritū illa ꝑitia que i iudi
cio requiriꝛ ita loquiꝛ.d.l.a.ꝓcu
ratoꝛe.⁊ ibi doc. Qñqꝫ man/
daꝛ aliquid qꝺ nō respicit tantaꝫ
diligentiaꝫ.⁊ tūc teneꝛ de lata et
leui.qꝛ ita diligēs vꝫ se asserere.ꝑ
ut illa res cui⁹ mandatū suscipit
requirit. vt.l.i rem mandata.C.
eo.Qñqꝫ mandaꝛ aliquid quod
nullaꝫ requirit diligentiaꝫ. quia
quilꝫ sciret facere.s.poꝛtare vnaꝫ
eplām ꝺ vno ad aliū.⁊ tūc nō te/
neꝛ nisi ꝺ dolo ⁊ lata culpa. nisi
ꝑcīū susceperit vel custodiam qꝛ
tūc teneꝛ ꝺ leui ⁊ ꝺ casu ꝓut in se
suscepit.vt.d.l.cū q.§.i. qꝺ nō.
Et vide late bar.in.l. qꝺ nerua.
ff.depo.

Insūma. Mandatū
dꝫ eē gratui/
tū.alʼ transit i aliū ꝯctū.h.d.

Add.nō ꝙ vn⁹ ꝯctus pōt cade
re i aliaꝫ spēm ꝯctus. Nō ꝙ mer
cede opis interueniēte dꝛ locatio

In sūma sciēdū ē mandatū nisi
gratuitū fit i aliaꝫ formaꝫ nego/
cii cadere.naꝫ mercede ꝯstituta i
cipit locatio ⁊ ꝯductio ⁊c.⁊ vt ge
neraliter diximus quibus casib⁹
sine mercede suscepto offō māda/
ti aut depositi ꝯhiꝛ negociū his
casibus iteruenīēte mercede loca
tio ⁊ ꝯductio itelligiꝛ ꝯhi.

Et iō si fulloni poliēda curan
daue qs dederit vestimēta. Aut
sarcinatoꝛi sarciēda nulla merce/
de cōstituta neqꝫ ꝓmissa mādati
ꝯpetit actio.

Glo. Qꝺ i tex.dꝛ ꝙ ꝯstitu
ta mercede itelligiꝛ lo
catio. Intellige.s.cōstituta mer/
cede vt mercede.vt qꝛ alʼ nō erat
ꝑiturus. Si āt alias paritur⁹ erat
⁊ ꝯstituaꝛ aliqꝺ salarium gr̄a re/
munerādi nō iō min⁹ erat māda
tū.vt.ff.e.l.si remunerādi.i.rn̄.
Et ad hui⁹ rei euidētiā distigue.
qꝛ aut ē incertum re ⁊ genere.pu
ta si dicā.bn̄ tibi retribuā ꝟ serui/
cium vel recognoscam.⁊ tunc nō
potest peti quicꝙ̄.C.eo.l.salariū
⁊.ff.e.l.qui mutuā.§. salarium.
Aut certum genere licet incertū
specie.vt dabo tibi equum vlʼ paꝛ
vestimētoꝝ.⁊ tunc potest dici ꝙ
valeat conuentio salarii cum nō
sit proꝛsus incertum. Si autem
certum omnino.tunc aut stipula
tione ꝓmittiꝛ.⁊ tunc certi cōdi.
petitur. Si autem sine stipula/
tione.⁊ incontinenti ante man/
datum vel post. petitur actione
ex illo contractu scilicꝫ contraria

mandati informata. si aūt ex iter uallo. s. postq̄ ꝯhētes ad alia di/ uertissent negocia petiť officio iu dicis. vt. C. eo. l. i. ⁊. ff. e. salariuȝ ⁊. C. de pac. l. petēs. ⁊. ff. de duo. re. l. duos i fi. Additio no. istam glo. ⁊ vide glo. ⁊ sali. ibi i. l. sala/ riū. ff. eo. ⁊ gl. ⁊ doc. in. l. aduer/ sus. C. e. ⁊ vide distingnētē hic.

In mādato interueniēte mer cede dī locatio. s. i pecunia nume rata vt. s. in prin. Itē hec regu/ la ē vera. nisi sit talis ꝑsona que nō ꝯsueuerat locare opas suas. vł res talis que nō cōsueuerat loca/ ri. tūc. n. nō locati ȝ ꝑscriptꝭ v/ bis agiť vt. ff. de ꝑ. ver. l. si tibi. ⁊. l. naturalis. §. at cuȝ do.

Fullo ē qui lauat ⁊ tingit pā/ nos. ⁊ ēt polit eleuādo supflua. ȝ sarcinator eꝰ qui sarcit addit vbi ē cissuȝ vestimētū vel pānus. ⁊ cō suit. vn̄ diciť iste hȝ sarta tecta qꝛ cū eēnt fracta sunt repata. ex qui busdā adiunctiōibus. ff. d̄ vsufr. l. hactenus.

Reliqua huius materie. vide j. de actio. §. sequēs i ver. sequiť

De obliga. ex quasi ꝯc.

Ista rubrica cōtinuať i tex. s̄. de obli. qꝛ dictū ē. s̄. de obli. ex ꝯ ctu sequiť de his que ex quasi cō trac. Et etiam hic continuať in tex. hoc mō. Post genera cōtra ctuū enumerata. dispiciamus de ipsis obligationibus que quideȝ non proprie nasci ex ꝯtractu itel/ ligunť. ȝ tn̄ qꝛ non ex maleficio ꝑam. capiunt. quasi ex cōtractu nasci videntur.

p Ost Genera valet argumētū a suf ficienti partiū enumera tione. h. d. ⁊ ad hoc sp allaǐ. Ad ditio nō. q̄ quasi ꝯctus nō est ꝑ/ prie ꝯctus qd̄ fa. cū in statutꝭ di/ caǐ quasi ꝯhi. vt no. gl. in. l. ii. in fi. ⁊ ibi bar. ff. de ꝑto. stip. ⁊ fa. l. de etate. §. qui iterrogāť. ff. de in terro. ac. ⁊ quasi ꝯctus nō sit ꝑ prie ꝯctus. q̄ nō hȝ locū i statutꝭ penalibus ⁊ correctorijs loquen/ t ibus i ꝯtractibus. id qd̄ fieret i iudicijs.

Igitur cū qs. Ex gestiōe negocioꝝ absentꝭ. oriť hinc ide actio negocioꝝ ges. que daǐ directa dn̄o ēt ignorāti ꝯria vō. gerēti. h. d. Additio no. ibi absūtis. q̄ ad hoc vt cōpe/ tat ista actio. opꝫ q̄ insit ista qua litas. q̄ sint gesta negocia absentꝭ dic tu q̄ sufficit dūmō sit igno/ rās vt hꝫ in. l. i. ff. de ne. ges. Iteȝ no. q̄ actio negocioꝝ gestoꝝ oriť ex negocio gesto ⁊ oritur directa domino aliquando tamen oriť vtilis. vt. l. actio. ff. de neg. ges. ⁊ gerēti daǐ ꝯria dixi. s̄. ꝑ so. §. fi. in prin. ⁊ quot modis dicaǐ ne gociū gestū. siue geri negocium alienū. hꝫ in. l. si pupilli. §. idem ait ⁊. l. pōp. ff. de ne. ges. Nō q̄ equū ē aliqn̄ ignorātem obligari ne negocia sua pdicenť. qꝛ nisi gerēti dareť actio nō reperireť aliqs qui vellet gerere negocia

sua. ⁊ sic esset i damno. No. q̄ qū hō nō se obligat sua spōte nō dr̄ ꝓpe obligari ex ꝯctu. sʒ ex quasi. No. q̄ cōtra gerētē negocia aliena pōt formari libell⁹ vt reddat rōem administratōis. ⁊ in tali rōne reddēda hr̄ rō exactissime diligētie. ⁊ de ea poterit sindicari. ⁊ sic gerēs negocia aliena tenet̄ . ō leuissima culpa. ⁊ sic habet̄ rō si alius diligētior ꝯmodius illud fecisset ⁊ administrasset.

Hi. Tractaturus iperator ō obligatiōibus ex quasi ꝯctu icipit de ea que ex sola ꝓuenit amicitia. Ultro citroqʒ inter eos nascunt̄ actōes. i. pñt nasci. n̄ī qñqʒ agit̄ ex vna pte tm̄. vt si alterius nō interfit. Licʒ vnū tm̄ negociū gestuʒ sit. tm̄ cōpetit actio nego. gestoꝝ. l. iii. §. negociuʒ. sic. j. vi. bo. rap. i prin. ⁊. ff. vi bo. rap. l. ii. §. q̄ ait ꝑtor.

Actio nego. ges. orit̄ vtilitatis cā. s. vt repetat qō impedit. nisi ō nūciatio ꝓhibeat. vt. C. e. l. fi. vel ꝑsona affectio vt. C. e. si ꝑ̄no. ⁊. l. qō in vxorē. ⁊. ff. eo. l. is qui vel obsequiū qō est si libertus ꝑsoni negocia gerat. vt. C. eo. l. officio. his. n. casibus nil repetit̄. alias qñqʒ repetit̄ inquātū locupletior ē. vt dicemus. j. §. ꝓx. Additio nō gl. que enumerat casus i quibus gerēs negocia aliena. nō hʒ actōem ꝯriam. vide ēt glo. ⁊ ibi doc. in. l. si patrono. C. ō ne. ges. ⁊ ēt in. l. nēzenius. ff. eo. dic vt ibi in dubio autē. nisi aliō appareat vel alia ꝯiectura sit. nō vr̄ expēsas fecisse aio donādi. q̄ꝛ nō ꝑsumit̄ iactare suū. l. cū de idebito in ꝑn. ff. de ꝓba. Ita gl. i. d. l. si patrono. Si gerēti nō daret̄ actio. negocia. desererent̄. cū nemini ē sit verisimile suam pecuniam iactare vel effundere. qui. l. cū de indebito. §. i. ff. de ꝓba.

Negociorū gestor hʒ obligatū dn̄m in solidū si vtiliter gessit vel vtilit̄ ceptū sit negociū. lʒ diuersus exitus sit secut⁹. vt. ff. eo. l sʒ an vltro. §. i. In casibus tm̄ nō tenet̄ isolidū. vt si pupillus ē cuius negocia sunt gesta. Item si aio depredādi gessit. ff. eo. si pupillus. i. rñ. ⁊. §. si quis negocia mea. Itē ⁊ si ad noua negocia gerēda accessit. vt. ff. eo. l. si quis negocia. Itē si pacto hoc actū ē. vt C. eo. l. negociū. Itē ⁊ si fuit in culpa gerēs. ff. e. l. sine hr̄ditaria. Itē si fuit i mora vi. ff. de le. i. l. cū res. §. fi. Additō nō ⁊ signa istā gl. que enumerat aliquos casus i quibus domin⁹. nō tenet̄ i solidū. ⁊ ē rō q̄ꝛ oibus his casibus gerēs tenet̄ etiam de casu fortuito. vt nō glo. in. l. si negocia. in ver. interdum. ff. de neg. ges. vbi glo. etiam dicit vnum notabile v̄bū q̄ omnibus his casibus. non sufficit vtilit̄ esse ceptuʒ negociū. sed opus ē q̄ vtilitas ꝑduret qō no. istud aūt quod gl. dicit de pupillo. intellige veꝝ in gestore voluntario. in gestore autē necessario pupillus tenet̄ etiam vtiliter. si

vtiliter gestũ sit. lʒ pupillus non sit factus locupletior. vt. l. iii. §. sufficit. ff. de contra. vid. tu ita dicit bar. in. d. l. si pupilli i pri. ff. d neg. ges. ¶Negociorum gestor tenet ad exactissimaʒ diligẽtiam reddere rõem. ¶No. gestoreʒ iterduʒ soluʒ de dolo ⁊ lata culpa teneri. vt si ad deserta negocia accessit. ff. de neg. ges. l. iii. §. iterdũ qñq; de leuissima. vt qñ vnus diligẽtius volebat administrare. vt hic dicit. ⁊. ff. e. l. si pupilli. §. videamus. qñq; de casu. vt i his casibus vbi agit iquãtũ. dñs locupletior ẽ. vt mõ supradixim⁹ i eodẽ. §. Additio. reliqua hui⁹ materie. vide. j. de ac. §. actõeʒ autẽ.

Tutores. Actio vtilis directa ⁊ ɔ̃ria orit ex quasi ɔ̃ctu tutele. h. d. Addi. no. ibi nullũ. n. negociũ. ꝙ ad h̃ vt qĩ tẽat ex ɔ̃ctu. op⁹ ẽ vt int eos aliqð negociũ gestũ sit ¶Nõ ꝙ si tutor aliqd ipẽderit i re pupilli. l' ipe ꝑsõalr ꝑ pupillo ẽ alri oblĩus l' pignorauit res ꝑpas ꝑ pupillo hʒ actõeʒ ɔ̃riã tutele ɔ̃ pupillũ. ¶Nõ. ꝙ tutor ẽt si ð suo ñ soluerit ꝑ pupillo. si tñ ẽ ꝑ pupillo obligatus sufficit. vt hẽat actõeʒ cõtra pupilluʒ vt liberet.

Sl. Dum text. dicit tutores quoq;. s. quondã. nam ꝙdiu ẽ tutor nõ oritur obligõ. vt. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. si tutor. §. fi. ⁊. l. sʒ non dant. Additio hic errauit gl. imo durãte tutela orta est actio ⁊ sic nõ tm̃ obligatio. sʒ nõ põt exerceri nisi finita tu. vide ang. hic. ¶Pupillus ɔ̃tra tutorẽ hʒ actiõem directã. ⁊ tenet ẽt alius actionibus tutor. vt diximꝰ. s̃. de attil. tu. §. fi. ⁊ ita hẽs i hoc §. actiõem tutele directã ⁊ ɔ̃riam eẽ ex quasi ɔ̃tractu. qd aũt ð actione ꝑ tutele rñ. idẽ cuʒ ad istar actionis tutele sit inducta. vt. ff. ð eo qui ꝑ tu. ne. g. s. l. i. §. ꝑ tutor.

Item si int aliquos. Actõ fami. herciscũde vel cõi diuidũdo. nõ orit ex ɔ̃ctu sed ex quasi ɔ̃tractu. h. d.

Additio. nõ ꝙ ex societate incidẽti orit cõidiuidũdo vel fami. her. no. ꝙ quando duobus dat res vel legatuʒ. ɔ̃petit int eos cõi diui. vel fami. hr̃. cõpetit contra sociũ pro fructibus etiam quos solus vel plus altero recepit. nõ ꝙ actio cõi diui. vel fami. hercis. competunt etiam pro expensis. quas alter sociorum fecerit in re cõmuni. nõ ꝙ actõ cõi diuidũdo competit. quando res particularis est cõis societati incidenti. ⁊ fami. hercis. competit qñ hr̃ditas ⁊ sic quid vlẽ cõis est.

Item si inter aliquos cõis res sit. sine societate. glo. si enim esset societas ageretur pro so. sed videtur ꝙ iste. §. sibi ipsi contradicat. nam nunc dicit si esset societas. ⁊ postea dicit socius eius est. sed dic ꝙ non est societas vera. sed quedam incidẽs. naʒ vera ɔ̃trabit ɔ̃sensu. vt. s̃. ð ob. ex. cõ. in principio hic aũt preter spem

vt in hoc.§.dz. Additio ista gl. p̄supponit q̄ si esset societas.non daret̄ cōmuni diuidūdo.ꝛ tamē hoc est falsum.vt.ff.cōi diui.l.ii. vnde dic q̄ iste tex.vult dicere.q̄ est sine societate.q2 si esset ex so/cietate eēt ex ꝯtractu.vero ꝛ nō ex quasi.fm io.fa.ꝛ dn̄ gl.dicit q̄ vera societas ꝯtrahit̄ ꝯsensu.dic tacito vel expresso.vt no.s̄ de so cie.in princi.

Idem iuris ē.de eo qui cohe redi fami.hercis.iudicio ex his causis obligatus ē.gl.idem nō p̄ oīa q2 superior.s.cōi diui.p rebus singularibus ꝯpetit.hec autē ad vniuersitatē vt.s̄.px.ꝛ.ff.p so. l.pro socio arb.itez superior plu ries intēdi pōt hec aūt semel tm̄ vt.ff.fami.hercis.l.si filia.§.fami lie.ꝛ.fami.her.l.i. Add.q̄ re/quirant̄ ad hoc vt competāt ista iudicia cōi di.ꝛ fami.hercis.vide hic per ang.

Heres. Heres tenet̄ legatariis ꝛ cre ditoribus ex quasi cōtractu hoc dicit. Addi.no.q̄ heres ade/undo hereditatem non dicitur obligari ex contractu.q2 nullum negocium inter heredem ꝛ lega/tarios geritur.Et sic no.q̄ adi/tio hereditatis inducit obliga/tiōem ex quasi contractu.q̄d fa. si ex forma statuti mulier vel mi nor prohibetur contrahere.sine ꝯsensu propinquorum q̄ tamen poterunt sine dicto cōsensu here ditatem adire.ita dicit singula/riter bart.in.l.apud iul.§.fi.ff qui.ex ca.i po.ea.ꝛ.dixi.s̄.co.in prin.secus si statutum diceret.q̄ nō possunt se obligare sine dicto ꝯsensu.ita bar.ꝛ doc.i.l.more i prin.ff.de acqui.hē.vid hic ang.

Hi. Heres obligat̄ legata/riis ex quasi ꝯctu.s.actio ne.ex testō vt.s̄.de le.§.nr̄a rei aūt vēdicatio que dat̄ vt i eodez §.dicit̄ nunq̄d ē ex quasi ꝯctu. rn̄.nō puto.q2 non est obligatio vnde nō dz dici ex ꝯtractu vel q̄ si vt.j.de actio.§.i.Idē.s.q̄d in rei vendi.de ypothecaria dico que similit̄ legatariis dat̄ vt.C. cōia de le.l.i.ꝛ.s̄.de le.§.i.s3 vn de nascit̄ hic quasi ꝯtractus. vel vnde nascit̄ obligatio ex testō. rn̄.adeūdo hr̄ditatem.hr̄s quasi ꝯtrahere videt̄.ff.qui.ex ca.in pos.ea.l apud.iul.§.fi.ꝛ.l.se.

Item quid de petitione hr̄dita tis.rn̄.ꝛ hec ē ex quasi contractu cum is nō cōtraxerit qui possi/det pro herede.vel pro possesso/re.nec etiam delinquit vel qua/si.vnde sequit̄ ex argument̄ que fiunt i hoc titulo.q̄ fit ex quasi ꝯtractu.Item quid de actione fi niū regū.rn̄.idem q2 ꝛ hz simili tudines multas cū actione fami. hercis.ꝛ cōidiui.ꝛ cum petitione hereditatis.vt.j.de ac.§.quedā. ꝛ.ff.d pe.hr̄.l.siue bonefidei.§. petitio hr̄ditat̄.Additio hec gl. in multis passibus ē dubia ꝛ per Ange.reprobatur.vide hic per eum.

Item is cui. Qui recipit idebitũ solutũ ꝑ errorẽ ex quasi ꝯctu dr obligat⁹ ad restituẽdũ illd.h.d. Add. nõ ꝙ ex solutõe vt extiguat̃ obligõ ⁊ sic vt ꝯsequat̃ liberationẽ ñ ꝯhit̃ nec ꝯctus dr̃ fieri sꝫ ꝯistract⁹ sa.l.tutela.cũ ibi nõ.ꝑ gl. ⁊ doc. C.ð i iteg.rest.mi. Nõ ꝙ ille q recipit idebitũ obligat̃ ac si mutuũ recepisset. Itẽ nõ ꝙ recipiẽs idebitũ ignoranter dr̃ ex quasi ꝯctu obligari. Eo ipso ꝙ qs soluit idebitũ vr̃ aliquid negocii ꝯhere. vt.ff.ð ꝯdi.inde.l.si i area. qr ergo tacite ille recipiẽs vr re obligat⁹ ad restituẽduꝫ. ⁊ iõ hec cõditio idebiti posita fuit.s. in t. qui.mo.re ꝯ.ob. Reuera tñ orit̃ ex quasi ꝯctu qr expresse non ꝯhit̃. ⁊ ergo ponit̃ hic iter quasi ꝯctus.

Benignitas ĩspici ⁊ ꝓualere dꝫ.vt.C.ð iudi.l.placuit.nã nemo locupletari dꝫ cũ aliena iactura.vt.ff.ð ꝯdi.ide.l.nã natura.

In solutõe idebiti dñium trãsit in accipientẽ.al's eim ꝯditio ñ daret̃ nisi ꝯ furẽ.vt.ff. vsufruc. quẽad.ca.l.fi.sꝫ vr̃ ꝯ.ff.de acqui. re.do.l.si ꝓcur. So.multũ interest an error sit in obligõe an i re. Primo cãu transit dñiuꝫ vt hic dr̃.⁊ cõditio orit̃. Scðo ṽo nec transit dñium nec orit̃ actio. vñ agẽs exceptõne repellit̃ vt.ff.mãda.l.seruũ ticii. Add. vide hic ang.plene distiguẽtẽ qñ error impediat trãslatõꝫ dñii ⁊ qñ nõ.

Ex quibusdam. Indebituꝫ solutuꝫ ex causa que crescit per inficiatõꝫ nõ potest repeti. ⁊ legata idebita soluta venerabilibus vel pijs locis nõ possunt repeti.h.d.

Additio. Nota ꝙ solutum idebituꝫ per erroreꝫ repetitur. fallit in certis casibus.

Iteꝫ nota ꝙ i lege aquilia crescit estimatio ꝯ negãteꝫ.

Itẽ nota ꝙ legata etiã indebita nõ possũt repeti quãdo sũt soluta pijs locis.ergo si alijs soluta sũt repetũt̃.

Glo. Iste.§.non facit ad hunc titulum. Sed ponitur hic gratia vberioris doctrine ad proximam materiam de indebitis.

Licet ponat hic duos casus tantum.in quibus non potest repeti indebitum solutum.tamen ⁊ alij sex sunt. vt si soluit scienter indebitum.nam non habet locũ repetitio.ff.de conditio.inde.l.i.

Item per sentẽtiaꝫ solutuꝫ ẽt indebitũ ñ repetitur. vt.C.ð cõdi.inde.l.i.

Iteꝫ propter trãsactiõem. vt. ff.de condi.ind.l. in sũma.§.⁊ quidem.⁊.C.eo.l.i.

Item si iurauit quis sibi deberi etiam indebitum deferente aduersario ⁊ fuit solutum non repetitur.vt.ff. de iureiuran.l. naꝫ postea.§.i. Iteꝫ quãdo soluit̃

in cā que p̄ inficiatiōem crescit. vt.ff.eo.l.ꝛ eleganter.§.fi.ꝛ.C. eo.l.ca que ꝛ hic dr̄. Itē cā pie/ tat̄ solutū idebitū nō repetit̄.vt ff.de condi.inde.l.cum his.§.fi mulier. Item si ē ab alio debitū. l3 sit idebitū ab eo q̄ ꝺdit.vt.C. de peti.hē.l.de hēditate. Addi/ tio dic silis glo.ē.s̄.qui.mo.re. ꝯ.ob.§.ii.ꝛ.l.i.C.de cōdi.inde. Nō ergo ꝛ signa istā gl.que enu merat casus i quibus cessat ꝯditō idebiti.l3.indebitū soluat̄.

Indebitū solutū ex lege aqlia repeti n̄ pōt.vt soluēdo damnū ab alio datū quasi ego dedissem. videor.n. ꝯfiteri me damnū de disse qđ ab alio datū ē.nam si a nullo datū ē.nō impediar repe/ tere.sicut nec mihi p̄iudicat ꝯfes sio mea.si a nullo datū cēt dam nū3.vt.ff.ad.l.aql.l.ide neraci⁹ §.fi.ꝛ.l.seq.ꝛ.ff.de iterro.ac.l. qui fuū.§.i.ꝛ.§.ii.in fi.S3 nū/ quid hec sunt va siue in iure.si/ ue in fcō erret is qui soluit.rn̄.cū d.l.ca.que.C.eo.na3 illa nō di/ stinguit.nec ego distingua3.ꝛ est ar.ff.vt in pos.le.l.i.s3 q̄dam di xerunt q̄ si errauit in iure nō re petat.si i fcō repetat.p̄ric tū snie sto.vt.ff.e.l.s3 ꝛ si me putē. Sed ꝯtra hūc.§.ē.ff.ꝺ ꝯdi.inde.l.ele ganter.§.fi.so.illa erat penalis a principio.hec aūt ex inficiatiōe. vt hic dr̄.ꝛ.j.de ac.§ si furtum. Item ex legato q꞉ ꝛ ip̄m p̄ infi/ ciatōem crescit.vt.j.de ac.§.ite3 mixta. Itē indebitū solutu3

ex legato.hoc itellige i legatis in debite solutis.q̄tū ad soluētē de bit̄ tū quātū ab alio vt ꝛ mō di/ ximus in.l.aqlia.ꝛ hoc f̄m quos/ dā.s3 bul.ꝯtradicit eni idē de in debito a quolibet.ꝛ sic dīt a supe riori.Primo cāu.ꝛ ē spāle i hoc legato de quo hic dr̄.alias aute3 i alio legato distinguo.aut solu tur sciēter indebitū legatū quo/ cūq3 mō.ꝛ tūc nō repetit̄. vt.ff. de cōdi.inde.l.fideicōmis.si aūt per errorē iur̄.idē ē vt n̄ repetat̄ si ē debitū naturaliter.s3 ciuiliter indebitu3. vt.C.ad.l.fal.l.error nisi sit minor qui repetit vtroq3 casu p̄ restitutōem i inte.vt.C.si aduer.solu.l.i.si vero p̄ errorem facti repetit̄.vt.C.de ꝯdi.inde. fideicō. Additio quero que ē rō q̄ talia legata ignorant̄ idebite soluta piis locis.nō repetuntur. so.dic q̄ rō ē.q꞉ l3 cesset cā inde biti nō cessat ꝯiectura pietat̄ que ipedit repetitōem.vt.l.cū his.§. mulier.ff.de cōdi.inde.

Legatum per dānatiōem de quo hic fiebat per hec verba vel similia damnas esto hr̄s.illu3 ex re alieno liberare.vt.s̄.de lega. §.sed ꝛ tale.

Cōstitutio de qua hic hr̄.C. cōia de le.l.ii.

Loca pietatis sunt vt hospi/ talia ꝛ similia.que nominant̄ in autē.de n̄ alie.§.nos igit̄ coll.ii.

Per quas p̄.no.ob.acq.

Quia supradictū ē qualiter obligatōes multipliciter ꝯhunt̄

⁊ nobis acquirunẜ. vidēdum ē modo per quas ꝑsonas pōt no/bis acquiri obligatio. vñ ponitẜ hec rubrica. ⁊ ēt tex. nr̄ ꝯtinuat.

Expositis. Obligatio acquiritẜ ēt per ſuū vel filiū. vȝ ꝑ ſeruū i totū. per filiū quo ad cō/modū. exercitiū vſuſructū. h. d.

Additio no. ꝙ tm̄ ē dicere. in noſtra ꝑrāte, quātū in nr̄o dn̄io. ſa. l. manumiſſiōes cū ibi nō. ff. ō iuſ. ⁊ iur. Nō ꝙ ſeruus nihil ꝓ ſe acquirere pōt. imo totū ⁊ qc/qd acqrit. ſtatiȝ transfertẜ i dn̄m. ff. ſi qs a pa. fu. ma. l. i. Nō ꝙ ēt in actionibus icorporalibus ē dare ꝓprietatē. ⁊ ſic dn̄iun ⁊ vſuui/fructū ꝯ. cor. l. qui vſūfructū. ff. ſi vſuſſ. pe. ⁊ no. bar. i. l. ſtip. nō di. in prin. ff. de ver. obli. Itē nō ꝙ nō tm̄ res corporales. ſȝ ēt iura i corporalia. diuidunẜ q: ꝓprietas acquiritẜ filio ⁊ pr̄i vſuſfructus. Nō ꝙ in aduēticiis patri daẜ facultas mouēdi actōes actiue ⁊ paſſiue. vt hic ⁊. l. fi. §. nihil aūt. C. de bo. que lib.

Gl. In quo dr̄t hic ti. a ſuperiori. ṡ. per quas pſo. no. acqui. rn̄. ille dicit de rebus acqrēdis. iſte de obligatōibus vt ibi diximus. Itē in quo dr̄t iſte ti. ab illo de ſtipu. ſe. cū ⁊ ibi ō obligationibus dicaẜ. rn̄. ille ſpālite: ē in obligationibus queſitꝭ ꝑ ſti/pulatōem. hic aūt i oī genere obligatiōum loquiẜ acquirēdo ꝑ filiū vel per ſuū. ꝓterꝙ ſi ſint ex caſtrenſibꝰ vl' quaſi qbus caſibus nihil ad ꝓprietatē. nec ad vſūfructū pr̄i acquiritẜ. C. de. bo. q̄ lib. l. cū opȝ. §. ii.

Fit diuiſio quedā rerū ſcd̄m ymaginē vt dicit tex. q. d. hec diuiſio fit ymaginarie ⁊ intellectualiter. q: viſibiliter fieri nō pōt. cū ſint icorporalia que nō diuidun/tur. vt. ff. de acq. rerū do. l. ſuus §. icorporales. ⁊. ṡ. de re. cor. ⁊ i/cor. i. rn̄. ⁊. ṡ. de vſufr. in prin.

Cōſtitutio de qua hic hr̄. C. de bo. que lib. l. fi. §. vbi aūt.

Actiōis queſite ꝑ filiū ꝓprietas ē filii vt hic dr̄. ⁊ obtinet hoc hodie i oībus aduēticiis. ſȝ olim tm̄ qnqȝ actiōes filiofa. ꝯpetebāt rōe ꝓprietatis. vt iuriaꝝ. qō vi aut clā. depoſiti ꝯmodati ⁊ actiones i factū vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. fi/liuſſa. ⁊. l. in factū. has tm̄ pr̄ exercebat vel ſuus ꝓcurator nō filiuſ vt. ff. de iniu. l. ſȝ ſi vnius. §. aūt ꝓtor ⁊. §. filio. ⁊. l. pr̄ in fi. niſi paẜ abeſſet. vt. ff. de iudi. l. ſi longiuſ §. i. qō ēt in mutuo erat. vt. ff. ſi cer. pe. l. cū filius. ſȝ hodie ex oī cā aduēticia acquiritẜ ipſi filio ꝓprietas vt hic diciẜ.

Itē per liberos. Liberi ⁊ ſerui aliēi bonafidē poſſeſſi. ⁊ ſerui vſufructuarii ⁊ vſuarii acqrunt nobiſ ex re/noſtra ⁊ ex opa ipſoꝝ. h. d.

Glo. No. ꝙ liber hō qn̄qȝ bonafide poſſideẜ. vt qn̄ bonefi. poſſeſſor credit eū ſuū eē ⁊ ſuum. qn̄qȝ malafide. vt qn̄

credo eũ suũ eẽ servo. ꝛ meũ non eẽ. vt. ff. de acqui. po. l. i. §. sed ꝛ eũ. qñqꝫ nullo mõ possidet. lꝫ õ tineat vt qñ scit liberũ eẽ. vt. ff. de acqui. po. l. q vniuersas. §. i. ꝛ. ff. de pba. l. si qs liberũ.

Per eũ quoqꝫ seruũ. in quo vsũfructũ vel vsum habetis filr ex duabus istis cãis acquirit vobis. Glo. no. ꝙ in quibusdã libris est in lr̃a vsufructuꝫ vel vsũ ꝛ ſm hoc vr̃ ꝙ p eũ suũ i quo hꝫ vsuꝫ. ex duabus causis acquirat. ſꝫ vr̃ ꝯ. ff. de vsu. ꝛ ha. l. p suũ in prin. so. dicũt quidam illud corrigi. vel dic ſm io. ꝙ illud verbũ ex duabus referat ad solũ vsum fructũ. alterũ vero si ex re. ad vsuariuꝫ. ꝛ sic erit in lr̃a confusio. sicut. C. de col. l. illã ꝛ. š. qui. da. tu. pos. §. si quis. ſꝫ in alus libris nõ ẽ v l vsuꝫ. ꝛ tũc planũ ẽ. ꝛ nul lũ ẽ ꝯtractũ. Additio ad ꝯctum. d. l. per suũ. dic vt no. ibi glo. qꝛ aut querit an vsuarius possit vti opera serui i suis fundis. ꝛ potest. Aut querit an possit locare operas dicti sui alteri. ꝛ non põt. ꝛ istud cõiter tenet. de quo dixi. š. per quas ꝑso. no. acq. i pri. ꝛ. §. i.

Cõmunez. Seruus cõis acqrit dñis cõiter. ꝓ portiõe dñica. nisi vni vel iussu vnius fuerit stipulat⁹. h. d. Additõ no. ꝙ seruus cõis repñtat ꝑsonã oium dominoꝝ. põt tñ si vult vni tm̃ ꝛ nõ alus stipulãdo acqrere vel ẽt per traditõem vl acceptilatõem.

No. ꝙ si iussu vnius dñi pcedẽte stipulet. iubẽti tm̃ ꝛ nõ alus querit. lꝫ ẽt simplicit stipulet.

Glo. Seruus cõis stipulando acqrit dñis ꝓ portiõe dñica nisi cũ ꝓpria noia illoꝝ iseruit. virilib⁹ vbi ꝓ portionib⁹ acquirit. vt. ff. de stip. ser. l. si seruus cõis. Si cõis seruus. iussu vnius fuerit stipulat⁹. s. alteri simplicit vel sibi dño vt statim sequit al's nullũ eẽt dubiuꝫ. vt. š. de stip. ser. §. pe.

Additio quero legatũ factum ẽ sacerdoti talis ecclie. an sibi an ecclesie acquirat. dic ꝙ i dubio vr̃ factũ cõtemplatiõe ecclie. ẽt si nomẽ ꝓpriũ dicti sacerdotꝪ fuit expressuꝫ vt. l. ãnua. §. a ticia. ꝛ ibi tex. ꝛ gl. ꝛ bar. ff. de an. le.

Quibus mõis tol. obli.

Uisuꝫ ẽ. š. de obligatiõe idueẽda. sequit videre de obligatõe tollẽda. siue dissoluẽda. qꝛ nil tã naturale ẽ vt vnũquodqꝫ viculo quo ligatur dissolui possit. vt. l. nil tã naturale. ff. de re. iur.

Tollitur. Si soluit id quod debet vel aliud loco illius cõsentiẽte creditore. ois tollit obligatio. tã rei pricipalis. quã fideiussoris. h. d. Additõ no. ad hoc sp al'lat. ꝙ solutõe ei⁹ qd̃ debet legittie fcã tollitur ois oblĩatõ. no. ꝙ aliđ ꝓ alio inito creditor solui ñ põt. ſꝫ cõsẽtiẽte potest solui spẽs ꝓ pecuia. ꝛ pecuia ꝓ spẽ. ꝛ vna spẽs ꝓ alia. vt. l. ii. §. i.

ff.si cer.pe. ꝛ ibi plene nō. Item nō ꝙ qs pōt soluere ꝑ alio scien te vl' ignorāte qnimo pōt solui ꝑ īuito. vt.l. soluēdo. cū ibi nō.ff. ꝺ neg.ge.l.solutōez. ꝛ ibi plene bar.ff.de solu. ꝛ liberat debitoꝛ ēt iuitus. Nō ꝙ rei principal' ꝛ fi deiussorl sit due obligōes.l.pap̄. ff.mā.tn̄ solutōe vnica fcā l' a reo pꝛicipali l' a fideiussore vtraqꝫ ob ligatio tollit ꝛ vterqꝫ liberat.

Glo. Ois obligō tollit solu tōe ei⁹ ꝙ ꝺbet siue fue rit obligō re siue ṽbis. siue lr̄is. siue ꝯsensu. Et idē i his q̄ ex ma leficio sūt vl' q̄si. Itē hec va siue cilis ꝛ nālis fuerit obligō sil'. siue nālis tm̄ vt hic. ꝛ.ff.ad.l.fal.l. si pupill⁹.i pri. Sꝫ nūqd cilis tātū tollit solutōe ei⁹ qꝺ debet. vr̄ ꝙ nō. vt.ff.ꝺ solu.l.qui hoiez.§.si. ꝛ hoc quidā dicūt. Sꝫ dico ꝯ. si eiꝫ sciens me debere ciuil'r tm̄ sol uā. sicut eꝯ si nudo pacto tibi de cē debeā. ꝛ soluā ex cā mee fidei ī plēde q̄re nō liberoꝛ.ff.ꝺ ꝯdi.in/ de.l.fideicō. Qꝺ āt i.d.l.hoiem ꝺr.iō ē qꝛ aliud opabat solutō ꝙ crederet soluēs.s. repetitionē cuꝫ errabat credēs se teneri natural'r Nimirū ergo si nō facit qꝺ cre/ debat soluēs.s.liberatōꝫ. Itē ē ꝯ adhuc.i.rn̄so.in auct. vt hi q ob p.res.§.si nō tacuit.coll.ii. So. illꝺ spāle ē. Itē ꝯ.ff.ꝺ solu.l.si rē meā. Itē ꝯ.ff.ꝺ ṽ.ob.l.iul.§. q fūdū Itē ꝯ.ff.ꝯmo.l.iii.§.si red dita. Sꝫ hīs.ll.lꝫ fuerit fcā solutō nō tn̄ fit fcā sicut debuit fieri. vn̄

ꝑ nō fcā q̄tū ad hoc hr̄. Itē con tra ad id qꝺ subicitur ꝙ demum sciēte creditoꝛe soluit aliꝺ ꝑ alio ff.ꝺ le.i.l.nō āpli⁹.§.fi.ꝛ.l.si do mus.§.ii.ꝛ.iii.ff.ꝺ au. ꝛ ar.le.l. i.§.fi.ꝛ.C.ꝺ dona.l.siqs argē. ff.ꝺ solu.l.q hoiez.ꝛ.ff.ꝺ ṽ.obl. l.iter stipu.§.pe.ꝛ.l. si fuus i q bus.ll.ꝺr ꝙ liberat soluēdo aliꝺ ꝑ alio. sꝫ hec spālia sūt. hoc āt re gulare. Add.ꝺ hoc an ꝛ qn̄ ali ud ꝑ alio.inuito creditoꝛe solui possit vide hic ang. plene. Si iuito debitoꝛe solutio fiat libera tur. Et sic nō ꝙ iterdū bn̄ficiuꝫ ꝯfert i iuitū. sꝫ ꝯ.ff.de regu.iur. l.iuito. So. illa regula i priuile/ giis loquit hic āt in aliis. vl' dic ꝙ nō pōt directo. pōt tn̄ ꝑ medi uꝫ.pria verioꝛ ē sꝫ nūqd eꝯ solo pōt fieri alii iuito creditore. rn̄⁹ nō.ff.ꝺ dona.l. sticbuꝫ.§.fi. nisi creditoꝛi creditoꝛis soluat. vt.ff. ꝺ neg.ge.l.si liberto. vel ꝓcura/ toꝛi creditoꝛis. vl' ei cui extiterit hr̄s creditoꝛ vel futuro debitoꝛi vl' similibus ꝑsonis que numerā tur.ff.de solu.l.solutū.ꝛ.ff.ꝺ pi/ gno. ac.l.solutū.§.solutā.

Add.de hoc an bn̄ficiū ꝯfera tur in inuitum. Tu dic ꝙ qn̄qꝫ bn̄ficiū respicit ꝯmodū illi⁹ tm̄ q ꝯdicit. ꝛ tūc nō cōfert in iuituꝫ. vt in ꝯrio.s.all'.s. i regl'a inuito Qn̄qꝫ respicit ēt ꝯmodū alteri⁹ ꝛ tūc pōt ꝯferri i iuitū. ita loqui/ tur to.ti.ꝺ mu. ꝛ bo. i quo hono res ꝯferūt i iuitū. qui respiciunt publicā vtilitatē. ita hic ꝙ possit

solui p alio respicit comoditatem creditoris io liberatio in inuitum cofert.sa.ff.de ver.ob.l.suus vetante. Ita dicit bar.i.l.soluedo. ff.de neg.ges.

Add.d hoc an inuito creditore alteri solui possit dic vt hic per ang. Ite si re⁹ soluit et hi q p eo iteruenerut, vt fideiussores. madatores. et sposores liberant. vt.ff.de excep.l.oes.et.C.de non nu.pe.l.iii. Ide ecotrario cotigit.si fideiussor soluerit ipse liberat si fideiussor. Et si quide soluerit noie suo liberat ipso iure. reu at liberat ope exceptois vt. ff.ma.l.siquis.et.l.pap.et.ff.d peti.her.l.siquis possessor. Si vero noie rei liberat ipso iure reum.ff d neg.ge.l.soluedo.et.ff.d noua. l.stichu.in fi. Sz si hoc veru e q liberat reus soluete fideiussore. quo cederet actione creditor fideiussori qd facere dz.vt.ff. de solu.l.modestinus.et.ff. de fideius. l.si fideius.l.si fideiussor.que sut cotra hac.l. Rn.cessio pot fieri an solutione vel et postea.hoc acto prius qr vr inesse.vt pbat hec so.ff. de fideius.l.cu his. Ite no hic vna soluto parere plures libatones.et.fa.s.de duo.re.§.ex pluribus.et.ff.de arbi.l.si duo.

Add.no q opponi pot creditori ageti cotra fideiussore.madatore. et aliu accessorie obligatu. ex⁹ cedenda actionu. vt.ff.d fideius. l.fideiussoribus. et talis exceptio pot oppoi anq fideiussor codene tur.et ipedit executione fieri. vt l.si fideiussores.§.si.ff.d fideius. et no.glo.et doc.i.l.si res obligata i si.ff.de le.i. Et his duob⁹ casibus opponit p modu exceptois Pot et oppoi p⁹ soluto facta a fideiussore.qr p soluto factaz ab eo no e liberatus reus principal ipso iure.vt.l.pap.ff.man. et hoc cau fiet p modu agedi. et sic offo iudicis vt no.d.l. si res obligata et.l.modestinus.et ibi late bar.ff. de solu.

Item p acceptilatoz. Per acceptilatoez tollit obligo vbis cotcta. Alie aut pnt i stipulatoez deduci p aquiliana.et demu p acceptilatoem i totu vel pro pte tollit cuiuscuqz forme vt materie existat.h.d.

Add.no q acceptilatio no est vera sz imagiaria et ficta solutio. Ex quo sequit q si i statuto fit metio d solutoe certo mo facienda vel q soluat gabella no coprehederet acceptilatione qr statuta debet verificari i verbis ppriis. vt.l.iii.§.hec verba.ff. de nego. ge. No q de natura acceptilationis e no posse tollere acceptilatione nisi cotcta verbis.qr et acceptilatio fit tm mo vbis.

Glo. Acceptilatio dr imaginaria solutio qsi fic. idest imaginatione facta.sic.ff.de regu.iur.l.imaginaria. Uel dr imagiaria.i.p momentu duratura.sic in auct.quo.op.ep.§.i.et i ps. In imagine ptrasibit ho ec.

Per acceptilatiōẽ tollūt so/
lū obligōes ṽbis ɔ̄cte nō āt cete/
re.s.que sūt ď iuregētiū cū accep/
tilatio que ē ciuilis actus.vt.ff.ď
reg.iur.l.actus nō possit iura gē
tium tollere.vt.s̄.de le.ag.tu.§.
fi.que sūt vetustiora ⁊ firmiora.
vt.s̄.de re.di.§.singulo℞.Sed
nūquid alias obligōes iur̄ ciuilis
tollat acceptilatio vt lra℞ ⁊ ēphi.
⁊ similes vt diximus.s̄.ď iur̄ na.
§.ius āt.R̄n.nō cū solā obligōẽ
verbis iductā tollat vt hic dr̄.sed
certe lȝ nō posset tolli iur̄ accepti
lationis.s.obligō iur̄ gentium ⁊
alie ciuiles.tamē possūt iur̄ pacti
ēt acceptilatōe scā fm Jo.ff.ď re
scin.ven.l.cū emptor.qď genera
liter ēt dicebat.M.ꝙ vbicūqȝ
fieret acceptilatio inutilis ꝙ ha/
beat vim pacti.⁊ fa.ꝑ eo.ff.ď pa/
ctis.l.sȝ si vnus.§.pe.At bul.to
tum ɔcedit ⁊ erat ꝑ eo.ff.de acce
ptil.l.que inutilis.i.rñ.⁊.ff.ď cō
sti.pe.l.i.§.cū qui.Sed nos di/
cimus idē qď.M.vbi fit inuti/
lis rōne rei vt dictū ē Jtē idē qď
Bul.vbi ē inutilis rōne ɔceptio
nis.⁊ fa.ꝑ hoc.ff.de accep.l.si ac
ceptilatio.

Jd qď ex alia cā ꝙ ṽbis debe
tur pōt i stipulationē deduci ⁊ ꝑ
acceptilationē dissolui.s.ipsū de/
bitū Et nō mirabilē ꝓductionē
Nā cum nō pateret ɔ̄ctus alius
tolli suo ɔ̄rio actu.s.ꝑ acceptilatō
nē decipit ⁊ deducit in quēdam
non ɔ̄rium actum ꝓrsus vt in sti
pulatione qď ē obligatoriū.⁊ sic
fit nouatio iure isto idistincte vt.j
e.§.pe.⁊.ff.de ac.⁊ ob.l.obligō/
num fere.§.fi.⁊ ipsa stipulatō pa
tit̄ se tolli ꝑ acceptilationē vt hic
dr̄.Volēte creditore debiti ꝑs
recte soluit̄.Sȝ nūquid eo inui
to debiti ꝑs soluit̄.R̄n.aut cōfi
tet̄ ď toto debito.⁊ tūc non pōt
solui nisi totū.ff.de vsuris.l.tu/
tor.§.lucius que ē huic ɔ̄.nisi vo
lenti creditori vt hic dr̄.Aut diff
fitet̄ ⁊ tūc ꝑs ɔfessata tm̄ recipie/
tur ab inicio.vt.ff.si cer.pe.l.q
dā estimauerunt.⁊ hoc ēt casu pt
itelligi qď hic dr̄.

Est aūt ꝓdita aquiliana stipu
latio.i.cōposita his ṽbis que se/
quunt̄.quicquid te ⁊c.Et nō ꝙ
non pōt sic legi qn in aliqua ṽba
sint hic superflua.Jtē vnū soluȝ
ex his duobus.s.dare vel facere
sufficit.s.dare.cū solū qď erat dā
dum vt hac stipulatōe deducitur
vt.j.ibi tantam pecuniam ⁊c.ar.
s̄.de ṽ.ob.§.sȝ hec solēnia.⁊.C.
de do.l.fi.

Dare.i.dn̄ium trāsferre vt.
j.de actio.§.sic itaqȝ.⁊.s̄.de ṽb.
ob.l.vbi aūt nō appȝ.§.fi.

Actio ꝑprie in ꝑsonā petitio
in rem ꝑsequutio vtrūqȝ ɔtinet.
vt.ff.de ac.⁊ ob.l.actio i ꝑsonā.

Nō ꝙ etiam realis actio ďdu
citur in stipulationem scā rei esti
matione.⁊ ita ipsa pecunia siue
rei estimatio deducit̄ in stiplōnē
⁊ acceptilatōem.nā ipsa res n̄ pt
cū rem suā non possȝ stipulari si
bi dari.vt.s̄.de inuti.stipu.§.ii.

Sz quō deducā estimationē cuz nō debeat. R̄n. imo quasi debita ē. liberat̄ eim exceptōe quasi a rei vendi. si prestat estimatiōz vt ff. de rei ven. l. eius rei. z. l. se. Si autez ipsaz rem i acceptilatōe deducam. valz iure pacti sm̄ B. vt diximus supra eodem. §. quo genere.

Preterea. Interuētu noue psone oli fiebat nouatio. ēt si a pupillo stipuler q alius mihi dz nō aūt a suo. hodie vero nō p̄sumit̄ nouatio nisi expresse hoc agat̄. h. d.

Add. Nō q si aliquis pmittat qd alius dz olim ipso iure fiebat nouatio. qz ille qui nouiter pmuttit obligat̄. z ille qui prio tenebatur ē liberatus. Nō z tene menti q ēt ex naturali obligōne tm̄ fit nouatio ātique z valide obligatōnis. Nō q si secūda obligō ē penitus nulla prima non nouat̄. Nō q ēt n̄ interueniēte noua psona. sz si antique obligōi aliquid addat̄ vel detrahit̄ tm̄ fit nouatio. Nō q obligō ɔditional' ita demū nouat primā. si ɔditio cuenerit z nō ante. Nō q oliz ēt p p̄sumptōes fiebat nouatio. hoc ē quotiēs p̄sumi poterat q inter ɔ̄hētes aio nouādi. scd̄a obligō intercesserit. vt. l. ii. ff. de noua. Nō q hodie nisi expressum sit inter ɔ̄hētes q ɔuenerūt pp nouationē prioris obligōnis nūquam fit nouatio vt hic. z. l. fi. C. de noua. Nō q qn̄ nō fit nouatio pōt prima z scd̄a obligatio durare. fa. l. qui bis idem. z. l. si dari. et in eis nō. ff. de v̄. ob.

Gl. Nouatione tollit̄ obligatio si fiat per stipulationē vt subicit. siue per iudicium vt si alius noie meo iudiciū suscipiat animo nouandi. vt. ff. de solu. l. solutionem. z. ff. de in rem ver. l. si p parte. z. ff. de ver. ob. l. scire debemus. i fi. i. rn̄.

Si ticius id quod sibi debes a pupillo stipulatus fuerit sin̄ tutoris auctoritate fit nouatio quia pupillus naturalr̄ tenet̄. ff. de noua. l. i. in fi. si est maior infante. al' nec naturaliter. vt. ff. de actio. z ob. l. pupillus.

Add. vide que dixi. s. d̄ inutil'. stip. §. si pupillus.

Interdum licz posterior stipulatio inutilis sit. tamen prima nouationis iure tollitur. veluti si id quod tu ticio debes. a pupillo sine tutoris auctoritate stipulat⁹ fuerit. quo casu res amittit̄. nam z prior debitor liberatur z posterior obligō nulla ē.

Si ergo posterior obligatio nulla est. nunquid restituitur creditor in priorem debitorem. quidam dicunt quod sic. vt. C. de re pu. l. prima. in fi. ff. de fideiussoribus. l. si ticius. §. huic. Et qd hic dicitur res amittitur intelligitur scilicz iure cōi sed nō p restitutionem vt dictum est. Alii

vt pla. dicũt hãc loqui i ipubere quasi stulte acceperit hic creditor tã puulum. sed illã loqui i puber̃ vel verius dic q refert an mior iuuet̃ p bñficiũ restitutõis. ⁊ tũc ẽt restituit̃ creditor in veterẽ debitorẽ vt ibi an vero ñ restituat̃ q̃ nõ est necesse. cũ tñ naturalit̃ sit obligatus. ff. de noua. l. i. i fi. ⁊ tũc nec creditor restituit̃ vt hic nec ẽt tũc quãdo dolo creditoris minor fuit obligatus vt. ff. de fideiuss. l. si ticius. §. fi. vñ hic dolo so nõ succurit̃ q̃ frustra ⁊ ẽ. ff. de minor. l. auxiliũ in fi. ⁊. l. si ex cã §. nũc videdũ. ⁊ ad vell. l. si decipi ẽdi qd ẽt in muliere distiguit̃. nã restituit̃ in primũ debitorẽ actio ea subducta. nisi dolo fuerit inducta. vt. ff. ad vell. l. quidam ⁊. d. l. si ticius. At secus eẽt vbi esset nulla. sa obligatio. vt in seruo subicit̃. qui ñ põt ẽt naturaliter teneri fide iubendo vel intercedendo quoquomõ. ff. de fideiusso. l. seruus inscio ⁊ l. seq. Idem ẽt in infante dicã qui scdo se obligauerit. nam cum nulla sit nõ tollit̃ pma cũ nõ habeat in quẽ transeat.

Quidã dixerunt naturaliter seruũ teneri fideiubendo qd flm est. nã nec aliter obligari põt nisi naturaliter. ⁊ tũc dñs tenet̃ de peculio. at hic nõ tenet̃ de peculio. ff. de pecul. l. iii. §. si filius. ⁊ fa. ad hũc. §. ff. de fideiuss. l. si ticius. §. huic.

Nõ idem iurisc̃. si a seruo qs fuerit stipulatus. nam tunc prior pinde obligatus manet ac si nullus stipulatus fuisset gl. sꝫ que est rõ diuersitat̃. inter hunc. §. ⁊ superius rñsum. rñ. q̃ ibi saltẽ naturalis obligatio fuit. hic nulla i seruo vt diximus. Itẽ hic q̃ pupillus potuit obligari naturaliter ⁊ ciuiliter cum auctoritate tutoris. ⁊ per eum. s. creditorez stetit quare sibi imputet. vnde prior actio tollitur ⁊ posterior actio non manet. seruus autem nullius auctoritate potest obligari ciuilr vñ nõ imputat̃ creditori. ⁊ ideo prior actio durat.

Dum dicitur hic nullus stipulatus fuisset. i. interrogat⁹ stipulor enim. i. interrogo. secundũ prisci. sic accipit̃. ff. de cõdi. inde. l. si nõ sortem. §. si decem.

Nõ hic tria iura circa nouatõez antiquissima. vbi ẽt si nihil noui iteruenirer fieret tñ nouatio. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationũ fere. §. fi. Item noua. vbi nouatio p̃sumptiue fiebat. quoc. noui qd i terueniret. ⁊ semp intelligebat̃ hoc agi vt hic. ⁊. ff. de noua. l. ii. itez tertia qñ hoc expressiꝫ diceretur. vt. C. de noua. l. fi. vel dic ⁊ verius. tñ duo eẽ. prio fiebat. si hoc agebat̃ expresse vel tacite. vt ff. eo. l. iii. ⁊ nouo iure fit si id exprimat̃ vt. j. §. px. ⁊ in. d. l. obligationũ fere. nouũ interueniebat. s. stipulatio penalis ⁊ facit ad hec. s̃. quibus modis testa. isir. §. i. ⁊. ff. de re iudi. l. iiii. §. si ex cõuẽtiõe. ⁊. §. sꝫ si pignora.

Add. nõ q hodie nũquã presu mit novatio nisi hoc expsse agatur vt hic i fi.

Aduertas tñ q vbicũqz olim presumebat novatio ẽt tacite hodie fit novatio saltẽ ope exceptionis. vt nõ. glo. bar. ⁊ ang. i. l. ii. ff de noua. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. fi. C. õ dona.

Hoc amplius. Cõtract⁹ qui cõsensu ɔ̃hit ɔ̃rio ɔ̃sẽsu re nõ secuta dissoluit. h. d.

Add. nõ q re integra põt ɔ̃sẽsu recedi a ɔ̃ctu ɔ̃sensu celebrato. fa. §. recte. §. man. Nõ qñ res vẽdita ẽ soluta vel pciũ nõ põt simpliciter ɔ̃rio sensu recedi nisi act⁹ retro similis fiat. dixi. s. õ ɔ̃hen. emp. in prin.

Hi. Obligõnes que ɔ̃hũt cõsensu numerant. s. õ ob. ex. cõ. idẽ ẽt i quibusdã ex maleficio vt nudo ɔ̃sensu tollant ipso iure vt iniuriaꝝ. itẽ furti ⁊ filẽs. vt. ff. õ pac. l. si tibi decẽ. §. quedã actio. al' nõ ipso iure tollunt.

Pacto õ nõ petẽdo tollit obligatio nõ ipso iure. sz p exceptõz vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus.

Precio soluto res nõ dz integra. Idẽ si ptez pcii soluit. ⁊ iõ ñ dissoluit nudo ɔ̃sensu. sz ita demũ si hincide fcã fi retrotraditõ vt. C. qñ li. ab emp. dis. l. i. ⁊. ff. õ pac. l. ab emp. Et ẽ rõ vtrobiqz qz nil ẽ tã cõueniẽs nãli equitati q eodẽ genere qõqz dissolui quo ligatũ ẽ. ff. õ reg. iur. l. nihil. Nõ i fi. huius ti. xii. eẽ modos p quos tollit obligõ tã ciuil' q nal' ipso iure vt nulle maneãt reliqe. p solutõez vt. s. e. i prin. Itẽ per acceptilationẽ vt. s. e. Itẽ p acceptilatõz. Itẽ p novatõz voluntariã vt. s. e. §. ptcrea. ⁊. s. pxi. §. Itẽ p novatõz necessariã vt p sẽtentiã ⁊ ɔ̃testõem litis. vt si alius meo noie subeat p me iudiciũ vt ff. de noua. l. delegare. §. i. ⁊. l. aliam. Itẽ p ɔ̃pẽsationẽ. vt. j. de ɔ̃pẽ. §. pe. ⁊. §. i bonefidei. Itẽ p delegatõz. vt. ff. õ noua. l. delegare. i. rñ. Itẽ p ɔ̃fessionẽ debiti. vt. ff. de fideiuſ. l. si debitor creditori. Itẽ p oblatõez ɔ̃signationẽ ⁊ depõnem. vt. C. de solu. l. obsignatõem. ⁊ ẽt ipso iure. vt. ff. deposi. l. i. §. si pecuniã. i fi. §. itẽ p iteritũ spẽi. ff. õ v. ob. l. si ex legati. Itẽ maleficio suo mora nõ pcedẽte. vt p ɔ̃stõz siquis in tantã vl' p ɔ̃stõez diui marci. vt. C. vn. vi. l. siquis in tantam. ⁊. ff. quod metus causa. l. extat. ⁊. ff. ad. l. iulliam. de vi priua. l. pe. Itẽ ɔ̃sẽsu nudo. qñqz vt i hoc. §. Itẽ nudo pacto vt in maleficiis.

Laus deo.

Liber quartus īstitu. d̄ ob. q̄ ex de.

Loco ꝯtinuatōis ponā principiū tex. q̄ satis se ipsū ꝯtinuat Cū sit expositū supiori libro de obligōnibus que ex ꝯtu ꝛ quasi ꝯtu sequit̄ vt d̄ obligōibus que ex maleficio ꝛ quasi maleficio dispiciamus.

Cum sit expo. Dis obligō ex delicto nascit̄ ex re. i. ex maleficio veluti ex furto. rapina. dāno. aut iīuria. h. d.

Hi. Caue tibi q̄ lʒ hic ꝑmittat dicere d̄ his oībus nō tñ dicit ī hoc ti. d̄ his oībus vʒ d̄ his que ex quasi maleficio. Sʒ. j. d̄ ob. ex quasi male. nec ēt de oībus que ex maleficio. sʒ de solo furto agit̄ ī hoc ti. Sicut ēt alia rubrica ē generalior q̄ꝫ tex. vt. ff. si cer. pe. ꝛ de ꝯdi. ide. ꝛ. C. d̄ re. cre. ꝛ iureiurā. nā nō dicit ibi de re. cre. sʒ ī seq. ti. post illū.

Jniuria lʒ fit verbis vt ꝯuicio. ff. de iniur. l. i. §. iniuria. ꝛ ēt lr̄is ifamatoriis. ff. de iniur. l. lex cornel. §. siquis librum. ꝛ. j. d̄ iniur. §. i. tñ fit re q̄ ex maleficio qd̄ fit ꝛ verbis ꝛ lr̄is. ꝛ sic verum ē q̄ tex. hic dicit vt infra.

Sʒ ille quidem. s. obligōes ex ꝯtu vt suo loco tradidimus ī q̄tuor genera diuidūt̄. He vero vnius generis sūt. nam oēs ex re nascūt̄. i. ex ipso maleficio veluti ex furto rapina dāno vl' iniuria.

Furtum est. Cōtractatio rei fraudolosa vel ipsius rei vel ēt vsus eius possessionisue. qd̄ lege naturalī ꝓhibitū ē admittere.

Furtū eīm vel a furno. i. nigro dictum ē eo q̄ clam ꝛ obscure fit ꝛ plerūqʒ nocte. vel a fraude vel a ferēdo. i. auferēdo.

Furtorū duo sūt genera scilʒ manifestū ꝛ nō manifestum. Fur manifestus dr̄ qui cū furto inuētus ē vel ī loco priuato vel ī publico antequā perueniat ad locuʒ destinatū ꝓ reditu. h. d.

Add. adde ad diffinitōem furti ꝛ inuito dn̄o vt. l. i. ff. e. Jtē nō q̄ tñ fit furtū in ꝓprietate sed ēt in vsu ꝛ possessiōe. Nō q̄ ēt d̄ iure naturali furtū ē ꝓhibitū. ꝛ nimirum q̄ ēt de iure diuino ē ꝓhibitū. vt dr̄ in decalogo. Non furtū facias. Nō q̄ dr̄ fur manifestus qui in ipso fragrāti delicto deprehēdit̄ vel ī loco siue in domo vbi iā maleficiū ꝯmiserat. vl' ēt in alio loco publico vl' priuato añq̄ꝫ se reponat in loco vbi se reponere destinauerat. supple ꝛ cui acclamet̄ retro. vt. l. ii. ꝛ. iii. ff. e. quod intellige vt hic in glo. ī v̄. deponere.

Fur manifestus non solum ē is qui in ipso furto deprehēditur sed etiaʒ is qui ī eo loco d̄ꝓhēdit̄ quo furtum fit. veluti qui in domo furtum fecit. ꝛ nōdum egressus ianuam deprehensus fuerit. ꝛ qui in olíueto oliuarum. aut in

vineto vuarum furtum fecit. q̄diu in eo olueto aut vineto deprehensus fuerit. imo vlteri⁹ furtum manifestum ē extendēdum. q̄diu eam rem fur tenēs visus l' deprehensus fuerit. siue in publico siue in priuato vel a dn̄o vl' ab alio antequā eo peruenerit quo deferre aut deponere rem destinasset. Sed si ptulit quo destinauit tn̄ ⁊ si deprehendat̄ cū re furtiua nō ē fur manifestus.

Glo. Furtum ē ɔ̄ctatio ⁊c. ⁊ fa. extra de elec. c. dudum. Hec itaq̄ exigit̄ in furto ⁊ sine ea non fit furtum lȝ voluntas vel alia verba vel scriptura interueniat. vt. ff. e. l. siquis vxori. §. neq̄ȝ verbo. ⁊. l. inficiando. in prin. ⁊. l. i. §. sola.

Quandoq̄ȝ tamen fit sine contractatione vt in cartha rasa. vt ff. eo. l. qui ta. §. fi. ⁊. l. siq̄s vxo. §. siquis asinum. Sed certe ibi ɔ̄tractatio intercessit. Aut generaliter ɔ̄tractationem accipiam⁹ lȝ nō fuerit ibi amotio dicit̄ tamē ɔ̄ctatio.

Add. Nō quod sine cōtractatione non fit furtum. ⁊ est cōtractatio amotio de loco ad locum vt. l. iii. § si rem. ff. de acquiren. possessio. ⁊. l. inficiando. §. prio. ff. de furtis. Et sic licȝ quis haberet animuȝ furandi. si tamen animuȝ non conducat ad effectuȝ non fit furtum. vt. l. prima. ff. e. Ex quo sequit̄ q̄ postquam semel ɔ̄ctauit statim ē orta actō furti. vnde si milies postea ɔ̄ctaret amplius non nascit̄ actio furti. vt. l. ei qui. ⁊ ibi Bar. ff. eodem. Ex quo videt̄ posse inferri ad illam vulgataȝ questionē. Si vn⁹ furat̄ bononie ⁊ portauerit furtum hic ferrarie. an ex mutatōe territorii nascatur noua actio furti. ⁊ sic ex noua ɔ̄tractatione. ita q̄ hic ferrarie de furto possit puniri. Istam questioneȝ pōit bar. in. l. si dominum. ff. codeȝ. ⁊ i. l. si adducta. C. eo. teneȝ quod sic ꝑpter quod multi fures iam fuerūt suspensi. Et hanc opinionē bar. est sequutus Bald. in dicta. l. si adducta. ⁊ vide in. l. i. circa principium. C. de his que pe. no. Et Bal. in auc. sed nouo iure. C. de ser. fugi. licȝ doc. bononiēses consulerunt contrarium. Tamē hanc opi. bar. ē sequutus Anto. de bu. in. c. i. de rap. Pro q̄ quidam doctor solēnis compatriota meus. d. Frā. d albergot. d are. allegat casū i. l. īficiādo. ff. eo. Et hāc opi. ego cum assidebam semper obseruabaȝ odio furū d qualate in meo tractatu maleficiorū. in ver. ⁊ vestem celestem abstulit ⁊ i v̄. quid si fur furat⁹ ē flor. et portauit bonon̄. Ang.

Furtū ē ɔ̄ctatio rei. s. mobilis nā rei imobil' nō fit furtū vt. s̄. d vsuca. §. q̄ āt nisi i casu vt i creta Sed certa iam illa ēt mobilis est vt. ff. eo. l. si certe. Item subaudi corporalis. nam de icorpalib⁹ non fit furtum cum nec ɔ̄ctatio

in his ēē possit. vt. ff. de acq. re
rū do. l. seruus. §. incorporalib⁹.
Item subaudi aliene. q2 rei mee
non facio furtū i eo qd̄ est meuz.
sz secus in coi. vt. ff. co. l. si soci⁹.
idē si ē nullius. vt rei hr̄ditarie n̄
fit furtum. ff. co. l. hr̄ditarie. ⁊ iō
dixi. subaudiri aliene. Additio
rō istius vltimi. dicti ē. q2 donec
hr̄ditas iacet. nullius ē possessio.
vt. l. i. §. sceuola. ff. si qs te. li. esse
ius. fu. sed vbi nō est possessio vel
detētatio ipossibile ē furtū ꝯmit
ti posse. cū nullus reperiat̄ quo i
uito res ꝯtractet̄. Ang.

Furtū ē ꝯctatio fraudolosa h̄
iō dicit q2 si credat sibi licere nō
facit furtū. vt. j. eo. §. placuit. in
duobus tn̄ casibus vz furtū fieri
ēt sine fraude furādi. vt i eo qui
saccū pecunie surripuit. vt ēt sac
ci noīe furti teneat̄ lz saccū nō p
posuerit furari sz pecuniaz. vt. ff.
eo. qui saccū. sz certe lz n̄ pncipa/
liter. secūdario tn̄ voluit saccum
surripe. alius casus est. ff. d ꝯdi.
ob cau. l. pe. Itez subaudi ad dif
finitōem que fit inuito dn̄o. nā eo
volente nō pōt ꝯmitti furtū vt.
j. e. §. placuit.

Additio aduerte q̄ si inqui/
rat̄ ꝯtra furem. ⁊ dn̄s rei subtra
cte ꝯparet ⁊ dicit id factū sua vo
luntate an debeat absolui. ⁊ Ja.
bu. dicit. q̄ sic. q2 furtū est delictū
priuatū. ergo nullus pōt accusar̄
inuito dn̄o. ⁊ sic nec inquiri q2 in
quisitio succedit loco accusatiōis
vt no. bar. i. l. int̄ oēs. ff. eo. qui

tn̄ tz ꝯrium q2 ex quolibet deli/
cto ēt priuato orit̄ duplex actio.
vna parti lese. alia rei publice ad
vindictaz publicā vt. l. i. ff. de p/
na. delic. ⁊. l. fi. ff. e. ⁊. l. fi. ff de in
iuri. ⁊. l. licitatio. §. qd̄ illicite. ff.
de publi. vn̄ ꝗuis dn̄s phibeat.
tn̄ iudex p vindicta publica pōt
prosequi. igit̄ ⁊c. ⁊ hoc ēt sequit̄
bal. in. l. transigere. C. de trāsac.

Fit ēt furtū rōe vsus. vt h̄ēs
exēplū. j. eo. §. furtū aūt fit.

Sed q̄lit̄ isto cāu quadrupli/
cat̄. rn̄. vsus extiatio quadrupli/
cat̄ tm̄. vt nō plurieo extēdat̄ pe
na q̄ delictū. vt. C. de peñ. l. san/
ctim⁹. ⁊ fa. C. eo. l. vulgaris. ⁊. l.
si qs furtū. i. rn̄. ⁊. §. i. ⁊. ii. ⁊. l. ve
rū ē. Alii dicūt ētipsaz ppꝛieta/
tē dēre extiari. q2 non pōt separi
vsus a ppꝛietate. ff. e. l. qui iumē
ta. ⁊. l. si vendidero. §. cū autem.
Additio dic q̄ pmā opi. s. q̄ vl⁹
tm̄ quadruplet̄. tz gl. i. l. ii. C. de
ser. fu. ⁊ ibi cy. ⁊ doc. ⁊ gl. i. l. qui
furtū. ff. de ꝯdi. fur. ⁊ istā opi. se/
quit̄ bar. in. d. l. qui iuncta. ff. e.
ang. Etiā fit furtū rōe possiō
nis. ⁊ hoc dico possionem dupli
cari. cū aliud fit pciū rei. ⁊ aliud
possionis. vt. ff. vti pos. l. si duo.
§. fi. ⁊ subaudi q̄ hoc fecerit aio
lucrādi al'n̄ ē furtū. ff. e. l. i. §. i.

Furtū phibitū ē lege nāli. i.
diuīa. vn̄ illd̄ nō furtū facias ⁊c.
Itez illd̄ quod tibi non vis fieri
alii ne feceris. Additō dic q̄ hec
expō nō placuit Jo. fa. q2. ff. e. l.
i. ponunt̄ eadē verba. ⁊ tn̄ pau.

inreco. fuit paganus igit̃ ⁊c. Et ñ expoī nāli.i. naturali rōe iducta q: naturalis rō docet talia fieri non debere vt.ff. de ver. sig.l.p bū. vide hic per ang. ēt si fur rez furtiuā vltra montes pferre de/stinasset tñ si apprehendat̃ ante erit fur manifestus.

Conceptū. actōes furti con cepti. ⁊ furti oblati ⁊ furti ꝓhibiti ⁊ furti nō ꝓhibiti recesserūt ab vsu. ⁊ qui sciēter rē furto subtractā recipit ⁊ occultat tenet̃ furti nō manifesti. h.d.

Additio no. ibi testibus pñti bus ⁊c. ꝙ magis dr̃ not⁹ ille qui pñtibus testibus i delicto depre/hēdit̃. fa.l. hr̃des palaz in pri. ff. de testa. Nō ibi cū eniz reqsi tio ꝙ i mā correctoria sublato añ cedēti itelligit̃ ēt sublatū ↄsequēs fa.l. illud. ff. de acqui. hr̃. Nō i ver. nec manifestū ē. ꝙ ille q sus/cepit sciens rem furataz. ⁊ celat. ⁊ sic copulatiue tenet̃ furti.

Gl. Hodie nō fit requisitio rei furtiue i domo aliena nisi i suo fugitiuo i quo ē spāle. vt. ff. de ser. fugi.l.i.§. hec aūt. Additio no. ꝙ pter suuū fugiti uū ꝓ aliis rebus furto subtractis non ē licita inuestigatio in domo aliena. qđ plz bar. i.l. requirēdi. C. de ser. fugi. qñ inquisitio fit ad vtilitatē priuatā tm̃. secus ad vtilitatē publicā. vt.l.i. C. de aq̄ duc. li. xi. fa.l. si quos. C. đ metal. ⁊ in e. co. li. Itē pdicta dicit fore vera nisi appareāt idicia ꝙ i tali domo debeāt eē res furate. q: ꝓ pter talia indicia fit missio i pso naz. q: capitar.l.i. ff. đ q̄stio. mul to magis iquirēdo domū.

Pena manifesti furti quadru pli ē. taz ex serui ꝙ̄ ex liberi pso/na. nec manifesti dupli ē.

Glo. Pena furti manifesti ē ꝑtoria vt. j. de pp̄e. ⁊ tenet̃ ac. §.i. sz qñ fur ē fu⁹ pōt dari pro noxa. vt. j. de nox. ac. in prin. ⁊ furti non manifesti pena ē. ex lege. xii. tab. vt. j. đ noxa. §. sunt. Et iō mior pena iponit̃ p legē. xii. tab. quā p ꝑtorem. tum q: maius delictū ē. j. ti. ꝓx. i pri. ꝑterea tp̄e legis. xii. tab. paupio/res erāt hoies iō miores pene i/ponebant̃. vt. j. de iiur. §. pe.

Furtū autē fit. Cōtracta/tio rei aliene iuito dño furti actōem parit. ↄctās ve ro rē quaz ↄctare credit ꝓbabilit̃ dñi volūtate. furti ñ tenet̃. h.d.

Additio nō ꝙ creditor ñ pōt vti re pignorata nec deposita. ⁊ vtētes ↄmittūt furtū. ⁊ sic ↄuer tēs vsuz sibi ↄcessum ↄmittit fur tū. Nō ibi aut si qs equū ⁊c. ↄtra illos q accipiūt ↄmodato equū vsqz ad villā ⁊ postea ducūt vsqz boñ. q: furtū ↄmittunt.

Furtū aūt fit non solū cū qs intercipiēdi cā rem alienā amo/uet. sz generalr̃. cuz quis alienam rē iuito dño ↄctat. Itaqz si/ue creditor pignore. siue is apud quē res deposita ē ea re vtat̃. si ue is qui rē vtēdā accep. i alium

vsū cā transferat. q̄ cuius grā ei data ē. furtū ɔmittit. veluti si qs argētū vtēdū accepit quasi amicos ad cenā inuitaturus. ⁊ id pegre secū tulerit. aut si qs equum gestandi cā ɔmodatū sibi longi⁹ aliquo duxerit. q̄ veteres scripserūt de eo qui i aciē equū pduxisset. Placuit tñ eos q reb⁹ cōmodatis aliter vterent q̄ vtēdas acceperint ita furtū ɔmittere. si se intelligāt ad iuito dño facere. eūq; si intellexisset nō pmissurū at si pmissurū credāt extra crimē videri optia sane distictiōe. q: furtū sine affectu furādi ñ ɔmittit.

Glo. Furtū est alienā rem inuito dño alteri ɔmodare. spēs enim furti ē de alieno largiri. vt. ff. eo. si pignore. §. i. Volūtas distinguit maleficia vt. ff. e. qui iniu. in si. i. rñ. ⁊ sa. C. ad. l. cor. de fal. fic. l. i. ⁊ ff. si cer. pe. l. q̄ te. Furtū nō ɔmittit si is qui ɔtat rē ɔmodatā credit dñm pmissurū ēt si stulte hoc credat. cū nō fiat furtū. absq; affectu vt hic subicit. ⁊. s. de vsucap. §. itē si is. sz actōe ex eo ɔtractu. vt ɔmodati vel simili bñ tenet. ff. eo. l. q̄ si re tibi ɔmodata. sz sec⁹ si stulte opinor te pmissurū rem tuā accipe. vt. ff. de fur. l. q vas. §. vetare.

Sed si credat. Contractās rem dñi voluntate. lz credat dñm iuitū furti nō tenet nisi in vno cāu. s. i corrumpēte fuū alienū. h. d. ⁊ rō pmi dicti ē. q: nō fit ɔtractatio inuito dño. Nō q̄ qñ ɔsiliū alicui⁹ pōt tendere i pniciē alterius. lz i veritate nō fiat. tenet ac si corruptela secuta eēt. Nō q̄ hic punit affectus lz nō sequat effect⁹. ⁊ tñ nō sumus i atrocioribus. iux ea que dñtur in. l. si qs nō dicā rapere. C. de epi. ⁊ cle. sz hoc iō est q: facile tale delictū pōt trahi in exemplum.

Gl. In casu huius. §. nec furti actio nascit nec furtum fit. vt. ff. eo. l. inter oēs. §. pe.

Sed si credat aliqs iuito dño rē ɔmodatā sibi ɔtare. dño aūt volēte id fiat dr furtū non fieri.

Gl. Quod hic dr de psuadēte spāle ē in seruo. q: al's nō fit furtū volēti. vt. s. px. v. ⁊ ff. de dona. inter vi ⁊ vx. l. de eo i fi. que ē ɔtra. sz vi q̄ nec hoc casu dēat eē spāle. vt. C. de ser fu. l. qcūq;. §. fi. sz ibi incip. malicia a dño. hic aūt a fuo corrumpēte. Additio p pfectiōe huius materie. vide hic ang. distinguētē. qñ quis ⁊ qualiter ex delicto puniat. Nō hic punii affectū lz nō sequat effectus. ⁊ hoc ne delictū trahat in ɔsequētiā. vt hic in tex. ⁊ ēt vt vnius pena sit metus multoꝝ. C. ad. l. iul. repe. l. i. sic ēt. C. de epi. ⁊ cle. l. si qs nō dicā. sed vr ar. ɔ. ff. de pe. l. cogitatiōis. sz certe hic cogitatio iā deuenerat ad aliquē actū. vñ nō erat nuda. vt. C. ad. l. iul. d sica. l. quicq;.

Interdū. In filiis ipo testate pōt ēt furtū ɔmitti.h.d.

Interdū ēt liberoꝝ hoīum furtū fit. veluti si qs liberoꝝ nostroꝝ qui in ptāte nr̄a sunt subreptus fuerit.

Glo. In casu isto fit furtū nō rōe dn̄ii. sꝫ ex maleficio. ⁊ iō ex hoc maleficio. nō ciuiliter sꝫ criminaliter agit̄. nam cū sit liberū corpus. non recipit estimatōem. vt. j. de ob. que ex q̄ si del. §. ab hoie. crialiter aūt extra ordinem aget̄. vt. ff. eo. l. fi. ⁊ de priua. del. l. fi. mater verbo n̄ agit. Sꝫ ⁊ pr̄ nō agit ɔdi. furtiua: cū ipsa ad possiōnem vel proprietatem competat. quoꝝ neutꝝ in filio habemus vt. ff. eo. l. eum qui. §. si filius. ⁊. l. mater in pri. ⁊. l. liberorum. ⁊. ff. de acqui. po. l. cum heredes. §. fi. ⁊ de rei ven. l. i. §. p hāc. Additio nō ꝙ ang. reprobat istā glo. ⁊ dicit ꝙ lꝫ pater nō habet dominium vel possessiōem proprie. habet tamē largo modo. qꝛ hꝫ rei vendi. de iure romano. vt. l. i. §. i. ff. de rei vendi. ⁊ dicam. j. de ac. §. p̄iudiciales. vide hic per ang.

Aliquando. Debitor qui surripit rem pignoratam creditori. furti tenet̄. h.d. Addi. ⁊ ē rō huius quia cum creditor in omnibus possideat pignus p̄ter q̄ ad vsum vt. l. serui nomine ⁊ ibi bar. ff. de vsucap. ergo ipse debitor subtrahendo dicit̄ furtum ɔmittere. primo respectu possiōnis qd̄ fieri pōt vt. s̄. e. §. i. secūdo cōmittit furtum respectu iuris ⁊ cautionī siue securitatꝭ. quā creditor habeat incūbendo pignori. quia sua interest. vt. l. itaqꝫ. §. i. ff. eo. ⁊ illi cuius interest. dat̄ actio furti. vt. l. manifesti. in prin. cum ibi nota. C. eo.

Aliquando etiam sue rei furtum quisqꝫ cōmittit. veluti si debitor rem quam creditori pignoris cā dederit subtraxerit.

Gl. Sed licet hic cōmittatur furtum. nō tamē res efficit̄ furtiua vt. ff. de vsucap. l. sequtur. §. si rem. ⁊. ff. p emp. l. si rez. Unde dic qn̄qꝫ ē res furtiua ⁊ fit furtuꝫ ⁊ nascit̄ actio furti. vt fere in to. hoc ti. ⁊. ff. eo. ⁊. C. eo. interduꝫ nullū eorum est. vt si re mea vtar. interduꝫ furtum fit. ⁊ res furtiua. sꝫ actio furti nō nascitur vt. j. eo. §. hi qui. Interdum furtū fit ⁊ actio nascit̄. sed nō fit res furtiua. vt hic dicit̄. Additio. no. ⁊ signa istā glo. mgr̄am ⁊ similis ē gl. i. d. l. sequit̄. §. si rez ff. de vsucap.

Interdū furti. Nō solū pncipal' furtū ɔmittit. sꝫ ēt opē p̄stās furtuꝫ cōmittit. ⁊ qui per lasciuiam. nō vt furtum fiat furto prestat opeꝫ non obligat̄ furti. h.d.

Additio nō ꝙ prestans opem furto nō est verū ꝙ furtū ɔmisit

lz furti teneat qd bñ nō.qz hic ē casus.q mādās lz teneat vt mādatarius nō tñ ꝓprie dr malefitiū ꝯmisisse.lz i ꝯtrariū fa.l. ⁊ hz.§. i.ff.d pca.⁊.c.mulieres.ex d sen. ex.d quo late ⁊ singlr p bar.i.l.sz si vni⁹.§.fuus.ff.d iniur. ⁊ ego late dixi i tractatu maleficioꝝ in glo.sempronium mādatorē.i ver. xiiii.querit vtrū mādans secuto fcō ⁊c.Ang.

Interdū furti tenet qui ⁊ ipse furtū nō fecit.qualis ē is cui⁹ope ⁊ ꝯsilio factū ē. In quo numero ē qui tibi nūmos excussit vt ali⁹ eos raperet.aut tibi obstiterit vt alius rē tuā exciperet. vel oues l' boues tuos fugauerit.vt ali⁹ eos exciperet. Et hoc veteres scripserūt d eo qui pāno rubro fugauit armētū. Sz si qd eoꝝ p lasciuiaz ⁊ nō data opera vt furtū fiat factū ē.i factū actio dari dz.

At vbi ope meuii ticius furtū fecit ambo furti tenet. Ope ⁊ ꝯsilio eius quoqz furtū admitti vr.qui scalas fenestris supponit. forte aut ipsas fenestras vel hostiū effregit vt alius furtum faceret.qui ne ferramēta ad frāgendū aut scalas vt fenestris supponerētur ꝯmodauerit. sciēs cuius rei gra ꝯmodauerit. Certe q nullam opē ad furtū faciendū adhibuerit sz tm ꝯsiliū dederit atqz hortatus ē ad furtū faciēdū non tenet furti.

Glo. Prestās opē furto lz ēt dephēdat nō tenet furti manifesti. vt.ff.e.l. is cui.

Add.imo nec ē fur vt.s.i tex.

Lasciuia hic idē ē qd stultitia Et si quid fecit p lasciuiaz tenet actione i factū.i. vtilis legis aquilie si corpora lesa sint alioqui subsidiaria vt.j.ad.l.aql. §.fi. ⁊.§. pe. Nō hic dari ꝯsiliū solo facto s.supponendo scalas ⁊c.alias dr ꝯsiliū hois itētio vel ꝓpositū.vt ff.e.l.siquis furti.§.i. Itē dr ꝯsiliū qd alii dat bonū vel malum. vt.ff.e.l.in furti.§.pe.in fi. Itē ꝯsilium dr qd capit a multis vt.C.de.ll.l.humanū.

Certe qui nullā opē ⁊c. hoc intellige cū alias eēt facturus furtū ēt sine cōsilio h⁹. al' vterqz tenet.ff.de fur.l.qui fuo. ⁊.ff. de ver.sig.l.sepe. Aliud vr i actiōe fui corrupti.vbi etiā tenet ēt si al' eēt facturus. Nec eim opz laudādo augeri maliciā.vt.j.ad.l.aql. §.ceterū.⁊.j. de ac.§. i quadruplum.⁊.ff.de ser.cor.l.i.§.psuadere. Sed que est rō q ita debet hic distingui. Rñ. quia hic agit ex delicto secuto post psuasionez non autem agit ex ipsa psuasione ⁊ ideo distinguit an alias erat facturus vel non sed in aliis casib⁹ ex ipsa persuasione agit quicqd postea sequatur vt supra.e.§. vñ illud dūmodo non ex interuallo nimio sequat.vt.ff. de ser.cor.l. in hoc.⁊.l.n ratius.

Item est cōtra.j. de iniur.§. nō solum. Sed ibi nō erat alias facturus ⁊ fecit.

Si qui. Filius & seruus surripiẽdo patri vel dño. furtũ cõmittũt & res ef/ficit furtiua. sʒ actio furti nõ nasca. qui tñ opere vel ɔsiliũ dede rit tenet furti. h. d.

Additio nõ ꝙ sepenumero. res efficit furtiua & sic efficit in vsucapibilis. §. furtiue. s. de vsu cap. & ẽt orit ɔditio furtiua. sʒ nõ nascat actio furti. & nõ est miruʒ qꝛ ɔditio furtiua dr ẽe rei psecu/toria. & nõ infamat. secus i actõe furti que ẽ penalis. vt. j. e. §. fi. & infamat. vt. ff. de infa. l. i. in prin. fa. l. si pro fure. §. i. ff. de ɔdi. fur. Nõ ꝙ qñ filius surripit pri. sʒ ñ possit puniri de furto. tñ res effi/cit vicio furtiuitat. & sic ẽ in vsu capibilis donec redeat in ptãtem patris. vt. d. §. furtiue. & per ɔse quẽs pcaueas. ne emas a filio reʒ surreptã. ẽt patri qꝛ si sciẽter te/neris furti. ar. l. eos. C. de furt. & si ignorant. nõ teneas eã. qꝛ non potes vsucapere. Item no. hic ꝙ sʒ ɔtra ɔmittẽtẽ furtũ. s. filiũ nõ oriat actio. orit tñ ɔtra illũ q p/stat opẽ. & sic efficatius tenet ac/cessorius ꝙ pricipalis & hoc nõ est incõueniẽs. vt dicimus insimili de principali & fideiussore vt. l. i. & ti. ff. de fideiussore. dic vt ibi.

Glo. In casu huius. §. res affecta vicio furtiuitat vsucapi nõ põt qd vex ẽ nisi fue rit lis estmata. vel dñs venderet furi vt. ff. e. l. ꝙuis. Inter pa trem & filiũ nõ põt nasci actio nisi filius hẽat castrense peculiũ l' qua si. vbi filius tenet patri & pr filio Idẽ & de vxore quod hic de filio dr. vt. ff. eo. l. si qs vxori in prin. & in. §. i. Additio qd hic dicit de vxore ꝙ cõpetit viro cõtra ipsam actio furti. qꝛ in hoc glo. nõ dicit vex ꝙ ɔstante mrimonio nascat actio furti. nec furti agi põt pp re uerẽtiaʒ matrimonii vt. l. i. ff. re/rũ amo. & ibi hoc no. bar. sʒ si cõ stante matrimonio vxor aliquid furat. vt sepe faciũt vxores. quã do mariti laborãt in extremis po stea solu. ma. tenent hrdibus vi/ri actione furti. vt ẽ text. in. l. iii. eo. ti. rerũ amo. & nõ ꝙ iudex nõ põt se itromittere ex inquisitiõe de furto ɔtra tales psonas dome sticas nisi furtũ eẽt magnũ. vt. ff. de pe. l. respiciendũ. §. furta vt. C. de pa. po. l. ɔgruẽtius si tñ nõ velint rẽ patri restituere. põt iu/dicis offm implorari vt eũ corri/piat & cogat ad restituendũ. vt. d. l. ɔgruẽtius sm io. fa. & si deli/ctũ eẽt graue vt. s. dictũ ẽ. iudex posset pcedere & dictas psonas punire de furto vt ẽ tex. cuʒ glo. & ibi bar. in. d. §. furta. qd perpe/tuo no. cõtra aliquos parẽtes. q icaute denũciãt filios sibi qd ma gnũ subtraxisse. & credũt iudices nõ posse pter eoꝝ volũtatẽ filios de furto puniri. qꝛ imo pñt. qñ furtũ est graue vt dixi. & dr gra/ue & leue sm qualitatẽ psone & ꝙ titatẽ dlicti. l. rei subtracte. vt nõ in. l. ad ea. ff. de re. iur. & bar. i. d.

§.furta. Et de hoc ēt dixi in tra
ctatu malioꝝ in ver. vestē celestez
abstulit ꝛc.

Furti autē actio. Actio fur
ti ꝯpetit illi cuius in
terest furtū factum nō esse. h.d.

Furti aūt actio ei competit cu
ius interest rē saluā eē. lȝ dñs nō
sit. itaqȝ nec dño aliter ꝯpetit ꝙ
si eius intersit rē non ꝑire.

Unde cōstat creditorē de pi/
gnore surrepto furti agere posse
ēt si ydoneū debitorē hēat. q: ex/
pedit ei pignori potius incūbere
ꝙ in ꝑsonam agere. adeo qdem
vt quāuis ipse debitor eam rem
surripuerit. nihilominus credito
ri ꝯpetit actio furti.

Gl. In actione furti sufficit
ꝙ intersit ēt modice. vt.
j.ti.i.§.fi.ꝛ.ff.vi bo.rap.l.ii.§.
ꝛ generaliter. Item oportet ꝙ in
tersit ex iusta cā ꝛ ꝓbabili. naȝ si
ē malefi. possessor vel huius rei fur.
furti. nō aget. ff.eo.l.itaqȝ circa
prin.ꝛ.l.cū qui emit.§.hi aūt.sed
si bonū ficiū habuit. vt q: sibi cō
modauit vel locauit. hȝ actionez
furti. ꝛ hic est casus in quo furti
agere pōt. vt.ff.eo.qui vas.§. si
ego tibi.

Item si fullo. Itē ille qui
tenetꝰ ex locato i ali/
qua re. si surripiatꝰ hȝ furti actio
nē. Idem in bonefi. ēptore. h.d.

Additio nō ꝙ si. qs pōt ꝯseq
rē suam ab alio ēt actiōe ciuili ñ
pōt agere furti ꝯ furē. ꝛ ita ñ da
tur dño actio furti. qñ sua nō in
terest. q: pōt ius suū hēre saluuz
ꝯ aliū. Item no. ꝙ quāuis bo
nefi. emptor ñ sit dñs q: vēditor
nō erat dñs. tñ furti agit.

Gl. Uidetꝰ ꝯtra hūc.§. ꝙ sē
per dñs dēat ꝯuenire fu/
rē ꝛ nō fullo ꝛc. vt.ff.loca.l.cuȝ i
plures.§.vestimēta.so. ibi loqui
tur de actiōe in rem vel ꝯdi. fur/
tiua dicit hic aūt d actōe furtiua.

Que de fullone. Si res
cōmodata fuerit cō/
modatario surrepta. dñs habet
electiōem. vtꝝ velit agere ꝯ furez
actōe furti. an ꝯ ꝯmodatariuȝ cō
modati. ꝛ vno electo sciens aliū
liberatꝰ. secus si fuerit ignorans
vel dubitās. h.d.

Additio no. ꝙ in mā penali
vbi ē eadē rō. ē idem ius. ꝛ fit ex/
tēsio fa. qd nō. ang. ꝛ io. d imol.
ꝛ ibi dixi i.l.certa.§.pe.ff.de leg.
i. d quo dic vt dixi.s.de iur na.
§.i. Nō ꝙ qñ aliqs hȝ duas
vias. ꝛ hȝ electōez ex legis dispo
sitiōe. ꝙ vna via electa nō hȝ va
riare. fa.l.fi.C.de fur.ꝛ.l.ap.au
fidiū de op.le.ꝛ qd ibi no.p gl.
ꝛ bar. in.l.ꝙ in hēdem.§.eligetꝰ
ff.de tribu. cum ibi nō. de quo p
glo.ꝛ late bar.in.l.cū qui.§.i.ff.
d v.ob.fa.l.huiusmōi.§.si stichū
dle.i.ꝛ.l.statulib.§.i.ff.de le.ii.

Glo. Decisiones de qbus
hic habentꝰ.C.de fur.
ꝛ ser.cor.l.fi.§.tales itaqȝ.

Si dñs sciēs rem eē subreptā
eligit agerꝰ ꝯ ꝯmodatarium actio
ne ꝯmodati. nō hȝ amp. actiōem

ɔtra furē. ꝛ sic ɔmodatarius hꝫ actōem furti ꝛ lucraꝶ penā quaꝫ exactā nō cogiꝶ dño restituere. qꝛ vbi periculū ibi ꝛ ɔmodū. vt. C. de fur. l. fi. §. sed cū. Additō sed dñs ang. dicit ſm io. fa. hec rō non ē bona. qꝛ ad ɔductorem nō spectat ꝑiculum. ꝛ tñ nō restituit penam. vt. ff. loca. l. is q. sed ratio pōt eē qꝛ ɔmodatariꝰ amittit vsum. ꝛ idē in ɔductore. vide hic ꝑ eum.

Si is apud quē. Depositarius qui teneꝶ dolo. ñ hꝫ furti actōeꝫ sꝫ dñs. h. d. Additio nō ꝙ depositarius ñ agit furti. ꝛ ē rō quā poit tex. i. l. eū qui. §. si apt. ff. e. qꝛ aut fuit in dolo. ꝛ nō dꝫ ex iprobitate sua dolosa. hēre furti actōem. aut nō fuit i dolo. ꝛ tūc cū ñ teneaꝶ. ñ ē mirꝫ si nō hꝫ actiōem furti.

In sūma. Impubes ñ teneꝶ furti nisi fuerint doli capax. h. d.

Additio nō ꝙ furtū fit appetitu ꝛ affectōe lucrandi qꝛ aīo ꝛ ꝓposito distinguunꝶ malifa. vt. l. i. C. de sicare.

Furti actio. Actio furti est mere penalis. sꝫ ɔditio furtiua ꝛ rei vēdicatō ɔpetūt ꝓ re. ꝛ rei vēdicatio daꝶ ɔ possorē ꝛ ɔditio furtiua daꝶ ɔ furem ꝛ eius hrēdem. h. d.

Additio nō ꝙ licꝫ actio furti sit ciuilis ꝛ sit ad duplū siue sit ꝑtoria. ꝛ sic ad quadruplū. daꝶ ad penā. vt. j. de ꝑpe. ꝛ teneꝶ ac. in prin. tñ ē mere penalis. vt pꝫ per taxatiuā tñ hic positā. ꝛ sic vltra rē furatam. quā fur teneꝶ restituere vt hic teneꝶ ad duplū vel q̄druplū. Item nō ꝙ lꝫ sit mihi furto res ablata nō tñ ꝑdo dñiū rei subtracte. Itē no. ꝙ rei vendicatio sequiꝶ possessorem ɔcunqꝫ sit dūmō hēat facultatē rei restituēde. vt. l. officiū. ff. de rei vēdi. Item nō ꝙ ɔditio furtiua qꝛ hꝫ rei ꝓsecutiōem vt hic. daꝶ ēt ɔtra hrēdem furis vt hic. ꝛ. l. si ꝙ fure. §. i. ff. de ɔdi. fur.

Glo. Cōditiōe furtiua agitur i ꝑsonam si res cōsumpte sunt. ꝛ fa. ad hūc. §. d cōdi. fur. l. ꝑ fure. §. furti. ꝛ. l. i cōdi. ꝛ. j. d ac. §. sic itaqꝫ. C. d fur. l. ancille. Additio in hac materia ɔclude. qꝛ qñqꝫ subtrahiꝶ res dño ꝛ claꝝ ē ꝙ hꝫ rei vēdicatōeꝫ ꝛ ɔditiōem furtiuā vt hic qñqꝫ subtrahitur illi qui hꝫ ius i re. ꝛ tūc ɔpetit ei. ɔditio icerti. vt. d. l. ꝛ iō. ff. de ɔdi. fur. qñqꝫ nulluꝫ ius hꝫ in re. sꝫ solū bonafide possidet. ꝛ tūc hꝫ ɔditiōem triticariā ad possessionē. vt. l. i. in fi. cū. l. seq. ff. de triti. qñqꝫ ille cui subtrahiꝶ nullum ius habet i re nec possessionem. sꝫ tm̄o detentationem. vt depositarius. ꝛ similes ꝛ tūc datur ei actio i fcūm vel officiū iudicis ita tenet glo. in. l. ꝛ non tantum in prin. ff. de peti. here. ꝛ. d. l. ꝛ iō. §. i. cum si.

De vi bonoꝝ raptoꝝ.

Uiso d furto sequiꝶ d rapina

q **Vires.** Rapiens per viз rē alteri⁹ tenetur furti ⁊ ēt actione vi bonoꝝ raptoꝝ que daꝛ i quadruplū ifra annū. postea vero in simplū. ⁊ in quadruplo inest simplum. h. d. Add. nō ꝙ ēt ꝯ raptorē ꝯpetit actio furti. vñ si qs agēdo ꝯ raptorē ꝑ mediū ꝯcludēdi dicat ꝙ furat⁹ fuit ⁊ petat eū puniri furti ꝙ nō male agit. qđ nō q꞉ raptor ē iprobus fur. Jteз nō ꝙ nō ē icōueniēs ꝙ ex eodē đ licto nascaꝛ actio generalis ⁊ specialis. Jtē nō ꝙ actio vi bo. rap. ē ꝑtoria vt ēt actio furti māifesti. Et actio vi bo. rap. ē penalis i q̄druplū ifra ānū ſз post annuз in simplū. Jtē nō ibi minimā ꝙ ēt ꝑ minima re ꝑtor ita actiōeз penalē ꝯcedit sicut ciuileз. vt. l. licз minimā. ff. đ peti. hꝛ. Jtē nō ꝙ lз i actōe furti manifesti totū quadruplū fit pena vera. vt. s. ti. ꝑ/ xi. §. fi. tñ i raptoꝛ i dcō q̄druplo iest simplū. Nō ꝙ plus deliquit q palā q̄ꝫ qui clā delinquit. q꞉ palā đlinquēdo dat alteri malū exēplū. fa. l. nō solū. §. palā. ff. de ri. nup.

Glo. Raptor teneꝛ furti. ſ. nō manifesti nisi depꝛehēdaꝛ. q꞉ tūc ē manifestus. ⁊ in q̄druplū pōt ꝯueniri. vt. ff. de fur. l. si vendidero. §. cū raptor. Si āt nō depꝛehēdiꝛ nō māifesti tenetur qua actōe si fuerit actū tolliꝛ vi bo. rap. nisi i id qđ excediꝛ. vt ff. e. l. i. Add. dic ſm bar. q̄ꝫ nō sufficit ꝙ cū furto depꝛehēdaꝛ sed requiriꝛ ꝙ acclameꝛ retro. vt. l. ii. ⁊. l. siquis i ſuitute. ff. de furt. Jn. l. si qs đ domo. ff. đ fur. fuit actū actōe furti nō manifesti. ⁊ iō cessat actio vi bo. rap. ſз daꝛ solū i id qđ excedit. vt. l. i. ff. eo. ⁊ fa. ff đ ac. ⁊ ob. l. qui ſuū. §. fi.

Add. nō ex glo. ꝙ qñ sūt due leges imponētes penā de eodem delicto. vna nō tolliꝛ ꝑ aliā nisi q̄tenus cōcurrunt. Ex quo dicit bar. i. d. l. i. si ꝑ statutū pena homicidii pecuniaria iponiꝛ i eo ꝙ plus ē. poterit ēt imponi pena. l. cor. de sica. vide hic ꝑ ang.

Raptor teneꝛ i quadruplum ifra ānū nisi i casu spāli i quo agitur ad duplū tantū. vt. C. de paga. l. paganus. ⁊. l. xp̄ianus

Actio vi bo. rap. vtilis ē idest efficax ⁊ directa. vel pōt dici qđ sit vtilis qñ vna tantū res rapiꝛ. Sз directa qñ plures res rapte sūt. Et fa. ad hoc ꝙ pluraľ oratō scilз raptoꝝ trahaꝛ ad singularē ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. falsa. §. vtili. ⁊. ff de neg. ge. l. iii. §. negocii. ⁊. ff. de peti. hꝛ. l. reguľr. ⁊. l. lз.

Qui res alienas rapit teneꝛ quidē ēt furti. quis ei magis alienā rem iuito dño ꝯtat q̄ꝫ qui vi rapit. Jdeoqз recte dictum ē eū improbū furem esse. Sз tñ propriam actionem eius delicti noīe ꝑtor itroduxit. que appellaꝛ vi bo. rap. ⁊ ē intra ānum q̄drupli. post annū simpli. que actio vtilis

est ēt siquis vnā rē vel minimam rapuerit.

Quadruplū aūt nō totū pena ē ꝛ ex penā rei ꝑsecutio ē. sicut in actōe furti manifesti diximus sed i quadruplo iest rei ꝑsecutio. vt pena tripli sit siue ꝯprehēdat̄ raptor i ipso delicto siue nō.

Ridiculū ē eim leuioris ꝯditōis eē eū qui vi rapit q̄ꝫ qui claꝫ rē alienā amouet.

Gl. Dr hic siue raptor ꝯprehēdat̄ siue nō. ſꝫ quō pōt raptor nō deprehēdi cū dicat̄ eripere quasi ꝯ manu auferre. vt. ff ne quis eū qui i ius. l. iiii. §. i. rn̄. distinguēdus ē animus auferētis vt si erat anim⁹ palā ꝛ quasi p vi auferēdi lꝫ ibi neminē inueniat. tūc ē raptor. Sꝫ fur ē qui hꝫ animū vt faciat clā lꝫ interdum dep̄hēdat̄ ex qua deprehēsiōe efficiatur manifestus vt ar. ꝯ. ti. i. §. furtum āt a furno.

Raptor magis punit̄ q̄ꝫ fur n̄ manifestus. ꝛ minus q̄ꝫ fur manifestus. qꝛ punit̄ i qntuplū cuꝫ re ꝛ raptor i quadrupluꝫ. Et doc. ponūt diuersas rōnes. vide hic p ange.

Quia tamē. Actio vi bo. rap. ꝯpetit p violētia dolo ꝯmissa. sec⁹ si rem suā bona fide rapuit. tn̄ raptor si dn̄s ē cadit a dn̄io suo. si vero nō ē dn̄s tenet̄ ad tn̄dem siue res fuerit mobilis siue imobil'. h. d. Add. nō ibi dolo malo ꝙ ad hoc vt hec actio ꝯpetat opus vt raptor sit i dolo. sed aduertas ꝙ eo ipso ꝙ quis itētat ꝙ p viꝫ rapuit rē alienā lꝫ nō dicat̄ scienter ꝛ dolose. tn̄ dolus p̄sumit̄ qꝛ iesse credit̄. vt dicimus qn̄ simplr̄ dr̄ ꝙ quis falsuꝫ ꝯmiserit lꝫ nō dicat̄ dolo tn̄ semp intelligit̄. vt. l. nec exemplū cū ibi nō. p cy. ꝛ doc. C. ꝯ fal. ꝯ quo vid latē p bar. i. l. i. §. i. ff. siqs te. li. esse ius. fu. Itē nō ibi iprudēs iur ꝙ ignorātia iuris excusat a dolo. ex quo nō ꝙ quelibꝫ ꝯiectura p̄sumptio vel excusatio lꝫ iiusta excusat quē a dolo. ꝯ hoc ē tex. i. l. igit̄. § i. ff. de lib. cā. ꝛ i. l. i. ff. ꝯ abige. ꝛ ibi bar. ꝛ ē gl. or. i. l. plagii la. iii. C. ad. l. iul. ꝯ pla. Nō ibi auariciaꝫ. ꝙ furari ꝛ rapere res alīeas principal'r ꝓcedit ab auaricia q̄ ē radix oīum malor. vt. l. si quēq̄ꝫ C. de epi. ꝛ cle. Itē nō ibi lꝫ suaꝫ existimet ꝙ rē ꝓpriā ab alio detentam nō possuꝫ p viꝫ ꝓpria auctoritate auferre qꝛ nō possaꝫ mihi ius dicere. vt. l. extat. ff. ꝙ me. cā. cū ibi plene. nō. Et talr̄ p viꝫ auferēs rē suam cadit a iure suo. qꝺ itellige nisi i cōtinēti post occupationeꝫ ab alio fcam auferat. ꝛ qn̄ dicat̄ i ꝯtinēti fieri hoc totū pēdet arbitrio iudicis qui ex psonis ꝛ q̄litate reꝝ ꝛ fci estiabit. vt hec oīa habent̄ i tex. ꝛ gl. i. l. iii. §. hec igit̄. ff. de vi ꝛ vi ar. Itē nō ꝙ rapiēs rē alienā. licꝫ putauerit suā. ꝛ sic fuit in culpa qꝛ debuit iuestigare ꝑio diligēter tenet̄ rē raptā restituere. ꝛ vt penā sētiat

ex delicto tenet restituere tātūdē de suo. Qz tñ ita ꝯpetit hec actio si dolo malo qs rapuerit. nā qui aliquo errore iductus rē suā eē estimet. ꝛ imprudens iuris eo aīo rapuerit quasi dño liceat ēt p viz rē suā auferre a possessoribus absolui dz cui.s. cōueniēs est nec furti teneri eū qui eadē h aīo rapuit.

Glo. Qđ dicit absolui dz. intellige.s. iudicis snia vt quidā dicūt. vel ipso iure ē absolutus sm azo.ff.đ publi. ꝛ vecti. l.ꝯmissa. Add.ꝛ vtraqꝫ opi.est vera.s.pria si fuit i iudicio deductū q: tūc iudex declarabit.scđa ē vera si nō fuit i iudicio deductuz

Quales ꝗstiōes de quibus hic in tex.hn̄tur.C. vñ vi.l.siqs in tā.ꝛ in aliis seq.vsqꝫ ad fi.ti.

Rei imobilis dr inuasio ꝓprie ꝛ res mobil' occupatio.lz ēt qñqꝫ imobilia dicāt occupari.vt.C.đ rei ven.l.domū.

Sane. Actio vi bo.rapto.nō solū ꝯpetit illi qui dñiuz hz i re.sz ēt illi q hz aliqđ ius.ꝛ istđ ius estiat. h.d. Add.nō q hic res dr eē i bonis nr̄is q̄ i dño alteri⁹ lz ꝓprie loquēdo res dicāt i bōis nr̄is qñ ipsaz possidemus.ꝛ tūc hēm⁹ exceptōz.ꝛ qñ amittim⁹ ad recupādū hēm⁹ actiōz. vt ē tex.i.l.rē in bonis.ff.đ acqui.re.do.ꝛ vid ibi bonā gl. Itē nō q res ꝯmodita ꝛ deposita vel pignorata dr eē in bōis nr̄is. Itē nō q oi casu quo hz locū actio furti hz locū ista actio ex eisdē cāis.

Gl. Res dr eē i bōis nr̄is qñ ē i dño nr̄o. vt.ff.đ acq. re.do.l.rē i bonis.ꝛ.l. statuas.ꝛ ff.de ver.sig.l.bonoꝶ app°. vel dr eē in bonis si bona fide possidet. Depositarius hz hanc actionē ꝛ hoc si ꝓmisit custodiā vt.s̄.ti.i.§.pe.vel ēt si ꝯmisit culpā vt sequit vel ēt si p̄ciū accepit depōnis.nō tñ quasi mercede tenet eidē. vt.ff.e.l.ii.§.dicet aliquis.alioquin eēt locatio.s̄.mā. §.fi. Illud qđ hic in fi. dicit tex.nō vt dñium accipiat.i. dñii estimatōez.ff.qđ me. cā.l.mulierum.§.qđ possessionem. ꝛ.ff.uti pos.l.pe.

De lege aquilia.

Post maleficiū rapine sequitur de dāno qđ p.l.aquil.punit

Damni. Qui occidit seruum alienū vel pecudē alienā tenet ex primo capite legis aquilie ad eius estimationē q̄ti plurimi fuit ab anno retro. Et pecudis appellatōe cōtinēt aīalia domestica que gregatim pascunt.h.d.

Add.nō q hec actio ē ex delicto.ꝛ ē ciuilis nō p̄to ria.q: deriuat a plebiscito quod viz legi hz vt.l.i.ff.e.ꝛ sic hz locū ꝑpetuo. vt.j.de perpe. ꝛ tē. ac.i pri. Et dr ab auctore lex aquilia.vt.l.i.

ff.e. Itē ꝯpetit p̱ damno dato
culpa leuissima q̄ venit iͤ aquilia
vt.ff.e.l.i aq̄lia. Add. nō φ lex
aquilia hꝫ oculos retro. ⁊ isto re
spectu. dr̄ penal' q: cōdēnat q̄ᵱ/
tiplurimi res valuit ab āno re/
tro vt hic. Item nō φ applōne
pecudis nō venit canis. ⁊ appel
latōe pecudū veniūt aīalia q̄ con
gregatīz pascūt ⁊ sic veniūt asi
ni equi muli ⁊ sues ⁊c. Sed ego
credo φ si habeat pecora ⁊ mu
los ⁊ equos ⁊ boues. ⁊ dixit. io
te lasso le pegore ⁊c. q: dꝫ itelli
gi ſm cōeꝫ vsū loquēdi. ⁊ sic d̄
pecorib⁹ tm̄mō. ar.l. φ labeo. ⁊
ibi late bar.ff. de supel. le. Sec⁹
si nō hr̄et pecora ſꝫ solum boues
asinos ⁊c. q: al's nō possꝫ legatuꝫ
verificari.ꝯ.l.si q̄n i p̄n.ff.de l.i.
ang.cogitat. Glo. dāni iiurie
actō dr̄ actio.l.aq̄lie q̄ ꝯpetit pro
dāno dato.i.destructōe alic⁹ rei
fcā.nā dr̄ dānū dīnutio pr̄imōii.
vt.ff.d̄ dā.ifec.l.iii.si aūt rē alte/
rius surripes lꝫ videaris dānum
iferre.nō tn̄ teneris hoc ti.ſꝫ actō
ne furti.l.si suus suuꝫ.§.si oliuā
⁊.§.idē ⁊ i silua. Lex aquilia
hēbat tria capita siue capl'a. ⁊ de
p:io caplo dī hic.scōm āt nō ē in
vsu.d̄ tertio dī.j.e.§. caput. ſm
Azo.§.capite.⁊.ff.e.l.ii. In/
iuria occiderit.i.nō iure. vt.j.e.
§.iniuria. Actio.l.aq̄l. i p:io
capite reqrit φ aīal occiderit. nā
si solū leserit tenet ex tertio capi
te. vt.j.e.§. capite t. Quanti
plurimi eo āno.s. p̄terito valuit
⁊ icipit dict⁹ annus a die dāni da
ti vt vr̄ pbari i.l.ita vulneratus
ff.e.ang.

Dānū istud dꝫ estiari nō ſꝫ af
fectōꝫ singuloꝝ ſꝫ cōi estiatōe.ff.
e.l.si suuꝫ meū. Add. dic ⁊ p
ut valuit p maiorē ꝑtē dicti anni
nō aūt hꝫ ꝯsideratio si vno die l'
altero plus valuit. ar.l.p̄cia rerū
in si.ff.ad.l.fal.cū ibi nō.p bar. ⁊
ang. ⁊ imol. Et ēt hr̄ rō lucri q̄ᵱ/
tum lucratus fuisset sine alterius
iniuria. q: quotiēs dicimus hēri
rōnē lucri semp itelligit d̄ lucro
qd̄ posset hēri sine alterius iiuria
vt ē glo.sing.ſm dy.i.l.si qs vxo
ri.§.pe.ff.de furt.

Actio legis aquil. ꝯpetit dn̄o
vt.ff.e.l.itē mella.§. legis vel q:
dn̄o ⁊ fructuario. vel alii qui hꝫ
ius in re. vt.ff.e.l.itē mella.§.fi.
⁊.l.se.

Iniuria. Quo ad.l. aq
liā iniuria dici
tur occidisse qui dolū vel culpaꝫ
ꝯmisit occidēdo q̄m in actōe le/
gis aquil. venit leuissima culpa.
casus vero occidentē excusat.h.
d.vsq ad.§.his aūt.

Iniuria aūt occidere itelligi
tur. qui nullo iure occidit.
Itaq qui latronem insidiatoreꝫ
occiderit non tenetur vtiq si ali
ter periculum effugere non po/
test. ac ne is quidem hac.l.tene/
tur qui casu occidit si mō clpa ei⁹
nulla iueniat. nā alioquin nō mi
nus ex dolo q̄ᵱ ex culpa quis/

ꝙ hac lege teneť. Additio nō ibi latronē. ꝙ licitū ē occidere latronē. qđ ē verū qñ aliter nō poter at pꝛiculū euitari. ⁊ alīđ defensio nō est licita. de quo in cle. i. de hoīci. ⁊ in. l. plagiis in pri. ff. e. ⁊ huius rei grā aduertas ꝙ defensio pmittiť cū moderamine icul pate tutele. vt. l. i. C. vñ vi. ⁊ dř iculpata tutela. qñ alī se defendeř non pōt. vt. l. q cū alī. §. sciētiaȝ §. qui cū alī. ff. ad. l. aquil. ⁊ hoc nō gl. ⁊ doc. i. l. i. c. vn. vi. ⁊ itelligiť se alř defendere nō posse. qñ nō pōt sine pꝛiculo reꝝ vel psone vñ ñ dȝ pati ꝙ dannificeť in aliquo. si dānū est irrepabile al'sec⁹ d. l. furē. ex quo ibi bar. ēt infert. ꝙ si nō possum effugere. qn me pcutias nisi te interficiā possū te licite interficere. qꝛ cū ālibet iiuria psonalis. sit maioꝛ ācunqȝ pecuniaria. ⁊ pp realē irrecupabilē possum te impune occidere. vt. d. l. furē. ff. de sicaī. multomagis pp psonalem fa. gl. de resti. spo. cum olim el pꝛīo ad fi. gl. fi. ⁊ de homi. significasti vbi oīo vide. reliqua vide hic p ang. Nō ex tex. ꝙ eo ipso ꝙ pbo ꝙ aliqs veniebat cōtra me cū cultello ⁊ ego occido eū. statim pbata ē mea defensio. vt ibi ē cāus cū gl. ⁊ i. d. §. si tabernarius i. l. si ex plag. ff. e. vbi ēt bar. dicit. ꝙ qñ ego pcutio te añꝙ tu pcutias me. dū cēs in actu pcutiēdi. tūc i dubio videoꝛ facere ad defensam. Nō ibi qui casu. ꝙ casus excusat aliquē a culpa vel delicto. de quo i l. respiciēdū. ff. de pe. nisi culpa p̄cederet vt. hic

Item nō ꝙ si qs i loco solito ad sagittandū cum sagitta aliquē pcusserit nō teneť.

Hl. Iniuria occidere dř qui nullo iure occidit. ff. eo. l. sed ⁊ si quēcūqȝ. §. iniuriā. Additio no. tex. in. d. §. iuriā ꝙ est dřa inter hanc actōem. ⁊ actionē iniuriaruȝ. qꝛ i actōe iuriaꝝ non sufficit culpa. sȝ requiriť ɔtuēlia ⁊ dolus. ⁊ ē alia dřa. qꝛ i hac agitur ad dānū. sȝ i ac. iiuriaꝝ agiť ad vīdictā. ⁊ sapit istar cāe crial. vt. ff. de iiur. l. ptoꝛ edixit. §. i.

Licitū ē iterficeꝛ latronē. s. diurnū. si tñ eū agrediť ⁊ se defendat sȝ furē licitū ē occideř ēt si se ñ defēdat. vt hic subicit ⁊. ff. e. l. iiii. Additio nō ꝙ ista gl. vult. ꝙ fur diurnus si se ñ defēdat pōt impune occidi. qđ ē ɔtra. l. fureȝ. ff. de sicaī. vñ dic ꝙ ē dřa iter isidiatoꝛē latronē ⁊ furē. vt in aūt. vt nul. iudi. §. pe. qꝛ latronē isidiatorē itineris possū occideř idistincte vt. l. iii. ff. co. fa. l. i. ⁊. ii. C. qñ li. se. si vi. vidi. si aūt sit fur. tunc dȝ distigui. aut ē diurn⁹ ⁊ tūc si pōt capi. vel a dāno euadi non debet interfici nocturnuȝ autem liceȝ occideꝛe. si inteꝛficiens non potuit ei parceꝛe sine periculo suo. vt dicit tex. i. l. furē. ff. de sicaī. ⁊ aliud j. de ac. §. i. i prin.

Dum dicit tex. aliogn ñ minus ex dolo ꝙ ex culpa. i. ñ plus

ex dolo q̄ ex cl'pa cū ēt leuissima culpa i hac actōe veniat. vt. ff. eo. l. i lege. vel ꝓpꝛie pōt legi ⁊ ꝯuer te lr̄am nō minus ex culpa q̄ ex dolo ⁊c. Sic al'. ff. de pac. l. iurgē tiū. §. pactoꝝ. ⁊ ff. de se. nup. l. cū aptissime. ⁊. ff. de pigno. l. paul⁹. §. damus. ⁊ ē figura hypbatō ſm Jo. Si miles i cāpo solito ex ercitari ⁊c. hoc intelligit̄ nisi da/ ta opa ſcꝫ eēt. vt. ff. e. l. itē si obste trix i fi. ⁊. l. nā. Sꝫ si aliuſ tale qd admisit culpe reus ē. q2 hoc exer citiū nō est ei deputatū. ar. i autē. vt hi qui ob. po. res mi. §. si vero tacuit. col. vi. ⁊. ff. e. l. idē iuꝛ i fi. Et q2 verba tex. pulchꝛa sunt iō pono. Itaqꝫ siquis dū iacul' lu dit vel exercitat̄ trāseuntē ſuum tuū traiecerit distinguit̄. nam si id a milite qui i campo eo vbi so litus ē exercitari admissum ē nul la culpa itelligit̄ eius si alius ta/ le quid admisit culpe reus ē. Idē iuꝛ ē de milite si i alio loco q̄ qui ad exercitandum militibus dat⁹ est id admisit.

Item si putatoꝛ. Ex quali tate loci indicat̄ dā num datū dolo vel culpa inciden ti. h. d. Uel sic in intētante dicit̄ adesse culpa q̄n diligētia potuit ꝓuidere ⁊ nō fecit. h. d.

Itē si putatoꝛ ex arboꝛe deie/ cto ramo ſuum tuuꝫ transeuntē occiderit. si ꝓpꝛie viam publicaꝫ aut vicinalem id factum ē. neqꝫ ꝓclamauit vt casus euitari possit culpe reus ē. Sꝫ si ꝓclamauit ne qꝫ ille curauit p̄cauere extra cul/ pā ē putatoꝛ. Eque extra culpam eē intelligit̄ si seoꝛsum a via foꝛte vel in medio fundo cedebat lꝫ nō ꝓclamauit. q2 in eo loco nihil ex traneo ius fuerit versandi.

Glo. Putatoꝛ dr̄ qui pu/ tat vites in arboꝛibus positas vt in quibusdam terris fit vel ēt ipsas arboꝛes que putant̄. idest amputāt̄.

Preterea si medicus Si p impe ritiam medici ſuus decedat. q2 reliquit eius curā. l. aql. tenetur. h. d. Preterea si medicus q ſuum tuum secuit dereliquit cu rationem. ⁊ ob id moꝛtuus fuerit ſuus culpe reus erit. Imperitia quoqꝫ culpe ānumerat̄ veluti si medicus ſuum tuū occiderit q̄ male eum secuerit. aut pperaꝫ ei medicamētū dederit.

Add. Nota q̄ in hoc casu me dicus non tenet̄. de sicca. q2 illa. lex requirit doluꝫ. vt. l. i. C. ꝺ sic ca. ꝯuncta. l. in lege. ff. eo. ti.

Gl. Imperitia ascribit̄ culpe sa. ff. de reg. iur. l. iperitia ff. loca. l. si quis fundum. §. cels⁹. ⁊. §. siquis domū vel fundū. ⁊. § celsus. ⁊. §. sequit̄. ⁊. ff. de su. spec. tu. l. tutoꝛ quoqꝫ. §. fi.

Impetu quoqꝫ Si mu lus vl' equ⁹ ꝓ pter imperitiam vl' ibecilitatem mulionis vl' equitantis ſuum al/ terius occiderit tenet̄ mulio vel equitans. l. aquilia. h. d. Add.

Nõ ibi imperitiã ad id quod di xi.s.pxi.§.qr ét ille qui asserit se artificẽ puta mulionẽ vr se assere re peritũ i dicta arte ergo ipe/ ritia culpe ascribit. Itẽ nõ ibi ppter infirmitatẽ c̃ illos qui volũt lõga cõmentaria facere nõ paria i geniis suis cetera hic pang.

Impetu quoq3 mular3 quas mulio pp iperitiã retinere nõ potuit. si fuus tuus oppressus fue/ rit. culpe reus ẽ mulio. Sz si pp ifirmitatẽ eas retinere nõ potue rit eque culpe tenet.

Glo. Propter ifirmitatem ergo mulio tenet cul/ pe. nõ d3 eim ifirmitatẽ suã i alte rius lesionẽ cõuertere. vt.ff.co.l. idem iu. Eadẽq3 placuerunt de eo quoq3 qui cũ equo vehere tur ipetu eius aut pter ifirmi/ tatẽ aut pter iperitiã suã retine re nõ potuerit.

Gl. Veheret puta i rheda l' vehiculo vl' ẽt i ipo equo

His aũt. Actio legis aqui lie ẽ penalis qr estimat q̃ti plurimi valu rit ab ãno re/ tro. et iõ nõ trãsit c̃ hẽdem. h.d.

Add. nõ q i estimatõne legis aquilie nõ tm̃ estimat fm tẽpus pñs s3 ẽt ab ãno retro. de quo di xi.s.e.in prin. Nõ q actio dr pe nalis quotiẽs quis cõdẽnat i plus q̃ in simplũ. Et iõ nõ transit ad heredẽ de quo.j. cũ glo. l3 detur hẽdi dãnum passi. vt.l.idẽ nera/ tius.§.pe.ff.co.

Gl. Hec actio legis aquilie q̃ penalis nõ dat i hẽdez nisi ex dãno locupletior fact9 eẽt vt.ff.e.l.ide neratius.§.hanc.

Quid d eo qui hodie plurimi fuerit q̃ olim et occisus est ab ali/ quo. nã nõ vr i hoc casu eẽ penal hec actio. ergo vr debere posse trãsire ad hrdẽ s3 nõ sequit. Nã l3 reperiat i hoc casu q nõ sit pe nalis. tñ nõ ẽ apta natura trãsire ad hẽdes. vt i hoc exemplo. aliqs nõ videt vl' non ridet actualr. tñ aptus ẽ videre vl' ridere natura liter. vt ar.ff.de aqua quot. et esti. l.i.§.quotidiana.et.ff.d flu.l.i.§ item interdũ. Add. nõ singlr glo. istã cũ tex. q ispicimus pprã et primeuã naturã actõis. et fm il/ lã iud camus. nõ ãt fm accidẽta/ lẽ. fa. qđ nõ. gl i.l. si creditor.ff. de le.i.qñ actio subrogat et capit naturã alterius itellr fm naturã ordinariam et pprã et primeuã. qđ nõ.

Aliud. In actõe legis aql. nõ solũ venit estia/ tio rei. s3 ẽt estiatio ext rẽ.h.d.

Add.nõ casu3 q nõ tm̃ hr rõ rei amisse. s3 ẽt ext ipsam re3. et sic dãnu3 extrinsecus d3 emẽdari.

Glo. In lege aquilia dãnu3 cõseqt et amisisse. dr q aut cõsequi potuimus. aut erogar cogimur. vt.ff.eo.l. pinde. et.l. si fuum occi. et.l. si fuum meũ. et iõ dicit tex.vt.j.

Si fuum tuũ heredem ab ali/ quo istitutũ antea quis occiderit

q̄ is iussu tuo h̄rditatez adierit. nam h̄rditatis quoq̧ amisse rōz eē h̄ndam ꝯstat ꝛc.

Serui comedi dicebant̄ qui cantabant de comedia. ꝛ vnus si ne alio cantare nō poterat. ꝛ sic n̄ solū occisi fit estimatio. sed eo am plius id quoq̧ ꝯputatur. q̄ti de preciati sūt qui supsunt.

Ar̄ facere ꝯ hunc tex. ff. de ac. emp. l. si sterilis. §. cū p venditorem. ꝛ de peri. ꝛ co. rei ven. l. fi.

Add. Sz dic q̄ ibi in ꝯctu hic in delicto i quo venit oē interesse vt. ff. de fur. l. inficiādo. §. i. ꝛ ibi bar. ff. de ꝯdi. fur. l. iiii. ꝛ. ff. de vi ꝛ vi ar. l. interdicto. Et ad istum tex. fa. l. apud iul. §. i. ff. d̄ lega. i. vbi post moram ꝛ sic post d̄lictū h̄rs tenet̄ non solū ad suuz mortuum. sz ēt ad h̄rditatē in q̄ erat istitutus. l. si suum. ff. de ver. ob. in prin.

Liberū. Actio legis aquilie nō solū ciuilit̄ sz ēt criminaliter potest intentari. h. d.

Add. nō q̄ sicut in aliis delictis publicis vl' priuatis oriūt̄ due actōes. vna ciuilis ad emendā dāni ꝛ interesse. alia ad vindictā publicam. vt. l. si nomie. ff. de fal. et l. fi. ff. de priua. deli. ꝛ. l. fi. ff. de fur.. ꝛ. l. fi. ff. de iniur. ita ēt in. l. aquilia vt hic.

Liberū āt ē ei cuius suus occisus fuerit. ex iudicio priuato legi aquilie dānum persequi. ꝛ capitalis criminis eum reum facere.

Glo. capitalis criminis. s. legis cornel'. d̄ sicca. vt. ff. e. l. inde neratius. §. sed si dolo. nam ꝛ p seruo occiso ea lege agitur vt p liberto vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. §. i. donec tamen agitur vna non poterit agi reliqua. vt. ff. de duo. re. l. iiii. ff. vi bo. rap. l. i. §. i. sed per acto vno aget reliquo. vt. C. qn̄ ci. ac preui. cri. l. i. ꝛ. ff. vi bo. rapto. l. ii. §. i.

Capite tertio. Ex tertio capite legis aquilie ꝯpetit actio p alio damno q̄ mortis illato. ꝛ p oi re in qua in mora damnū datum fit. h. d. Et fit estiatō q̄ti plurimi fuit a. xxx. diebus. s̄. h. d.

Add. Scire debes q̄ i isto capite tertio cauet̄ de omni dāno de quo non cauetur in primo. et mors venit in isto capite sicut in primo. sed non i illis animalibus in quibus i prio. Item dānuz datum in ceteris aialibus ꝛ in ceteris rebus nō aiatis hoc tertio capite vendicat̄.

Itē nō sing. q̄ qn̄ vna lex l' vnū statutū h̄z plura capl'a lz sint penalia q̄ dictū i vno capl'o itelligitur repetitū in alio. de quo statiz dicam. Et de hoc vide hic ange. distinguentem in gl. pria pte.

Gl. Nō ē nouū vt spāl'r quibusdā enūeratis subiciat̄ verbū. i quo singula ꝯplectāt̄. vt ff. e. l. si suus suum. §. inquit lex.

In hoc capite venit culpa etiā leuissima. vt. ff. eodem. lege le/

uissima.als ñ pôt agi.l.aquil.vt
s.e.§.iniuria. In hoc tertio
capite respicit solum p.xxx.dies
retro ꝛ sic minus tps ꝙ in prio.
qꝛ in primo grauius deliqt. ꝛ iõ
grauius punit. vt.ff.de of.psi.l.
diuus.ꝛ melius fa.l.pcedẽs.

Que in pphationibus dicun
tur in ↄ̃ctibus repetita intelligun
tur.ff.de ver.obli.l.ticia.§.idez
rñdit.ꝛ.l.ꝙ sic.ꝛ.ff.de re.du.l.
si.ꝛ.C.fa.hr.l.quoc.ꝛ de ↄdi.in
stitu.l.seruus.ꝛ.ff.de ac.emp.l.
si venditor bois.ꝛ.ff.d.ↄ̃.emp.
l.qui fundũ.ꝛ dele.iii.l.in repe-
tẽdis.ꝛ de ↄdi.ꝛ de.l.auia.ꝛ.l.li
bertis.ꝛ.ff dele.iii.l.lucius.ꝛ.ff.
de fũ.istru.l.iii.ꝛ.l.seye.§.gayo
ꝛ.ff.de pac.do.l.cũ pr.sꝫ ar.ↄ̃ria
sunt.ff.de an.le.l.seya.§.fi.ꝛ.ff.
de fideico.l.fi.§.i.ꝛ.ff.de hr.in-
sti.l.sabinus fm io. Additio vi
de de isto brocardo ang.hic disti
guentem.

Ceterũ. Dãnũ datum
de corpe i corp⁹
purgat p ac.legis aquilie.sꝫ si da
tur de nõ corpe i corpus hꝫ locũ
vtilis actio in factũ.h.d.sꝫ si ex ñ
corpore i nõ corpus dãnum datũ
fit.hꝫ locũ actio i factũ.h.d.

Additio nõ ꝙ si quis icludat
aĩalia aliena vt fame pereãt.vel p
suaserit alicui suo vt maleficiuꝫ
ↄmittat.nõ dr proprie.corpe suo
dãnũ dedisse.ꝛ sic ñ dr ppie ma
leficiũ fecisse.de quo p bar.i.§.i.
l.sꝫ si vnius.ff.de iiur. Itẽ nõ ꝙ
qñ verba legis deficiũt.hꝫ locuꝫ
mens legis.ꝛ tũc dat vtilis.fa.l.
nois ꝛ rei.§.verbũ ex legibus.ff.
d ver.sig.ꝛ.l.pe.ff.si quad.pau.
fe.di. Itẽ nõ ꝙ ↄ̃uis aliquis ma
teria ductus.ꝛ opus matie exer-
cere volẽdo.aliũ dãnificauerit.te
net actiõe in factũ ad interesse.
vt hic.ꝛ.ff.depo.l.si hoiem i pri.
ꝛ.l.eleganter. Q d nõ ↄ̃ custodes
carcer.qui pp materiã.qui alle-
uiãt aliqñ alienos captiuos qꝛ te
nent creditoribus ad interesse si
aufugiant.

Glo. Qui occasiõem danni
dat dãnũ dedisse vide
tur.vt.ff.eo.l.qui occidit.§.i hac
quoqꝫ. Additio ↄclude scõm.d.
flor.in.d.§.in hac.aut quis dat
operaꝫ rei licite aut illicite.p imo
cãu si adhibet illã diligẽtiaꝫ quã
pôt.non tenet de his que postea
sequũt.vt.d.§.in hac in fi.si ve-
ro nõ adhibet illã diligẽtiaꝫ.quã
pôt tenet vt ibi.ſo cãu qñ dat
opam rei illicite.sp imputant si
bi que sequunt.ar.ff.eo.l.item
mella in prin.vide glo.in.c.sicut
nobis extra de testa.

Ceterũ placuit.ita demũ dire
ctã ex hac.lege actionẽ eẽ.si quis
pcipue corpe suo dãnuꝫ dederit.
itaqꝫ in eũ qui alio mõ dannũ de
dit.vtiles actiões dari solent.ve
luti si quis hoiem alienuꝫ aut pe
cus ita incluserit.vt fame necaret
aut iumẽtuꝫ ita vemẽter egerit.
vt rumpet.aut pecus in tantum
exagitauerit vt pcipitaret.aut si
quis alieno seruo psuaserit.vt ar

borez ascenderet vel imputeũ de scẽderet. ⁊ is aut ascẽdẽdo aut des cẽdedo aut mortuus. aut aliqua pte lesus erit. vtilis actio i eũ daẽ

Gl. Utilis actio daẽ. s. legis aqlie. ⁊ nihiloĩus in factũ vt. ff. eo. l. itẽ si obstetrix. §. si qs hoiem. Actio i factũ subsidiaria daẽ i dãnis que lege aquilia nõ ꝯprehenduntẽ. vel nõ tenenẽ vt. ff. eo. l. si suũ. §. fi. ⁊ vr̃ hec cẽ ꝑtoria. vt. ff. de pre. ver. l. actionũ

Si quis alienũ suũ. aut de põte aut de ripa in flumẽ deiecerit vt is suffocatus fuerit. eo ꝙ ꝑie cerit corpore suo damnũ ddisse ñ difficulter intelligi põt. ideoqꝫ ipsa lege aquilia teneẽ. sꝫ si ñ cor porẽ damnũ fuerit datũ. neqꝫ cor pus lesum fuerit. sꝫ alio modo alicui dãnũ ꝯtingit. cũ nõ sufficit neqꝫ directa. neqꝫ vtilis aquilie. actio. placuit euꝫ qui obnoxius fuerit in factũ actione teneri. ve luti si quis materia ductus. alie nũ suũ ꝯpeditũ soluit vt fugeret Gl. sꝫ si nõ ductus materia. daẽ furti. vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. idẽ labeo.

Glo. Nõ ꝙ q̃doqꝫ dãnuꝫ daẽ a corpore i corpus ⁊ tũc locũ hꝫ actio legis aquilie directa. q̃nqꝫ a nõ corpore in cor pus. vt pꝫ per multa exempla. s̃. pr. §. q̃nqꝫ eõrio de corpe in nõ corpus. vt si anulũ excussi vt in aquã caderet. vt. ff. eo. l. si seruus suũ. §. si quis de manu. ⁊ in his duobus casibus hꝫ locũ vtilis ac tio legis aquilie. ⁊ nihilominus in factũ fm io. vt. ff. eo. l. quẽad modũ. §. magistratꝰ. cũ i vtroqꝫ casu. vtrãqꝫ repiam dari fm io. vt. ff. vi bo. rap. l. ii. §. si publica q̃nqꝫ a nõ corpore i nõ corpus. ⁊ tunc subsidiaria i factuꝫ ꝯpetit. vt. ff. eo. l. si suuꝫ. §. fi. de qua ac tione i factuꝫ qđ hꝫ naturas. dic vt diximus. ff. de pre. ver. i rubri ca. ⁊. j. de interdic. §. fi.

De iniuriis.

Gl. Post alia ꝑuata delicta de iiuriis posuit qđ ẽt est priuatuꝫ delictuꝫ. i. nõ publicum nec cuilibet ꝯpetit sꝫ iiuriato tm̃.

Generaliter. In iuria põt accipi generaliter ⁊ spãliter. ⁊ ꝯmittiẽ nõ solũ facte sꝫ v̈bo ⁊ scriptura. l'aliis mult̃ mo dis. h. d. Additio nõ ꝙ oẽ id qđ ñ fit iuridice põt dici genera liter ⁊ largo mõ iiuria factũ. iteꝫ nõ ꝙ iiuria aliqñ appellaẽ culpa vt ẽ in. l. aqlia. qꝛ sine culpa saltẽ leuissima nõ hẽret locũ vt. s̃. ti. i. §. iniuria ⁊ ibi dixi. Nõ ꝙ si iu dex. ꝯ ius ꝯ me ꝓnũciat. dr̃ mi hi iniuriaꝫ intulisse. ⁊ iõ nõ. ẽ mi rũ si possuꝫ agere ꝯ cũ isindicatu vt. j. ti. i. i pzin. ⁊ ibi dicaꝫ. Nõ. ibi ꝯuicium ꝙ qs dicẽdo de me aliqđ malũ sine ꝯtumeliaꝫ. diciẽ mihi iiuriaꝫ iferre. đ quo i. l. apđ labeonẽ. §. ꝯuiciũ. ff. e. ⁊. l. turpia in pzin. ff. de le. i. Itẽ nõ ꝙ itrãs

i tenutaz alterius tanq̄ sui debitoris cū sciat nō eē debitorem dr̄ iniuriaz sibi facere. ꝛ tenet̄ actōe iniuriaꝝ. Nō ibi aut carmē. ꝯtra illos qui quottidie ad infamiam alienaz. scribūt cantilenas ꝛ sub uicia. q: tenent̄ iniuriaꝝ. Itez iniuriaꝝ tenet̄. qui attemptat ꝯtra pudiciciaz alienam.

Gl. Iniquitatez ꝯmittit iudex. qn̄ cōtra equitatē ꝓnunciat. iiusticiā qn̄ ꝯ strictū ius iniqtatē ꝛ iniusticiā qn̄ ꝯ vtrūqz ꝓnūciat. Cōuiciū dr̄ quasi cōuociū. cū in vnū plures voces ꝓferunt̄ vt. ff. eo. l. apud labeonez §. ꝯuiciū. Additio nō q: verbuz iniuriosuz dicit̄. siue in genere. siue in spē ipropat̄ aliqd delictum ꝯmissuz vt nō bar. bal. ꝛ doc. i. l. iii. in prin. ff. de li. ꝛ po.

Ex affectu fit iniuria vt. ff. e. l. iii. ꝛ lꝫ fit aliquis vere debitoꝛ tñ vī q̄ eū ꝓuocādo fit iniuria. qd. enīz tā durū tāqz i humanum. q̄ publicatōem pōpāqz reꝝ ꝛ paupꝛtatē detegi ꝛ vtilitatē si ē. vt. C. quādo ꝛ qui. q: ps d. l. ii. §. i. sed tñ si eū iure ꝓuocauit vel suuz debitoꝛē appellauit cū eēt. nō facit iniuriā. vt ar. ff. e. l. qui eū i prin.

Iniuria aūt ꝯmit it̄ nō soluz cū quis pugno pulsatus aut fustibus cesus vel ēt verberat⁹ erit. sꝫ ēt cui ꝯuiciū factū fuerit. siue cuius bona. quasi debitoris qui nihil dēret possessa fuerit ab eo q intelligebat nihil eū sibi deberi. vel si quis ad infamiā alicuius libellū. aut carmē aut hysto' iā scripserit. ꝯposuerit. ediderit. dolo ve malo fecerit q̄qcqd eoꝝ fieret

Gl. Hoc qd iā dictū ē veruz est. nisi nocēs erat. nā peccata nocētū nota eē expedit vt. ff. eo. l. eū qui in pri. Siue qs matrē familias. aut ꝑtextatū. ꝑtextatā ve affectatus fuerit. siue cuius pudicicia attēptata eē dicet̄. ꝛ deniqz aliis plurimis mōis admitti iniuriā manifestū ē.

Gl. Matrē familias dicim⁹ que ē note auctoritatꝪ ꝛ honeste vite i domo sua. vt. ff. de li. exhi. l. iii. §. fi. ꝛ. ff. de his qui sūt sui vel ali. iur. l. nā ciuiū.

Pretexta genus ē vestis. qua nobiliores ciues romani solebāt vti. vñ si alius q̄cui ꝑmissuz erat deferebat. i alicuius ꝑsone certe ignominiaz. iniuriaꝝ tenebat̄ illi quē insectabat̄. Affectari ē fꝛequēter sequi. sꝫ attēptare ē blādo sermone pudiciciā alicuius ipetere. vt. ff. e. l. apd labeonē. §. alid.

Patitur. Si fit iniuria filio vl' vxori alicuius. ēt pr̄. marit⁹. vel socer dr̄ eā pati. vt hēat actōem iniuriarum. h. d. Patit̄ aūt qs iniuriaz nō solū p semetipsuz sꝫ ēt per liberos suos quos in ꝑtāte habꝫ itē per vxorē suaz. id enī magis ꝑualuit. Itaqꝫ si filie alicui⁹. q̄ ticio nupta ē iniuriā feceris. nō solū filie noīe tecū iniuriaꝝ agi pōt. sed etiam quoqꝫ patris ꝛ mariti nomine cōtra autem. si viro inius

ria facta. fit vxor iniuria; agere n̄ pōt. defendi. n. vxores a iuris. n̄ viros ab vxoribus equu; est. sed ⁊ socer nurus nomine. cuius vir in eius potestate ē iniuriarum age respotest.

Glo. Quis patit̄ iniuria; ēt per liberos quos i potestate habet. si ille qui iniuriam fecit. scit eos eē in potestate. licet ignoret in cuius potestate. alioquin nō. sicut nec marito. si credit mulierē viduam. vt. ff. eo. l. cū qui nocētē. §. fi.

Pater pōt ꝓsequi iniuria; filii ēt si i eius potestate nō eēt vt. ff. eo. l. i. §. itē. Additio ista gl. nō est vera per. l. sed si vnus. §. ait ptor versi. emancipatus. ff. e. ⁊ ibi videt̄ glo. ꝑmū si nō compe tit patri actio iniuriaru;. qn̄ credidit pulsatum fore patrēfailias. vt. d. l. eum qui. §. fi. ff. eo. ergo multofortius nō ꝯpetit sibi qn̄ i veritate ē pr̄famil'. s. qn̄ ē emancipatus fm io. fa. qđ credo ver̄.

Seruis aūt. Ex iniuria facta seruo nō agit seruus s; eius dn̄s. si iniuria sua fiat. vel fuerit atrox iniuria. h. prio. ⁊ pro iniuria illata seruo cōi agit vterq; dominus. habita distinctione dignitatis vtriusq;. h. secūdo. ⁊ pro iniuria facta libero homini ⁊ seruo alieno qui seruiuit nobis bonafide. si facta fuerit in despectum meu; competit mihi actio iniuriarum. h. d.

Additio nō q̄ seruus l; inspecto iure ciuili nihil reputat̄. si tamē interficiat̄. tenet̄ interficiēs. l. cor. de sicar. sicut liberum hominem. ff. de sica;. l. i. §. i. ⁊ ad hoc vt ex tali iniuria domino cōpetat actio requirunt̄ duo. s. q̄ sit atrox. ⁊ q̄ i cōtumelia; domini ꝑpter copulam ⁊ que requirit duo extrema ad eius verificationē vt. l. si heredi plures. ff. de cō di. insti. Item nō q̄ pcutiēdo aliquē pugno nō dicit̄ atrox iniuria l; bn̄dicat̄ grauis vt bar. in. l. n̄ solū. §. si ex mandato. ff. eo. reliqua nō. vide hic per ang.

Glo. Nulla fit iniuria seruo quantū ad hoc vt agat s. inspecto iur̄ ciuili. s; bn̄ ispecto iure naturali vt. ff. e. l. eū qui. §. i. ⁊. ff. de his qui sunt sui. l. iii. ⁊. s̄. de his qui sunt sui. §. fi.

Licet seruo fuerit facta iniuria ēt si nō in cōtumeliam dn̄i. s; serui tm̄ adhuc nō debet muleta relinqui a pretore vt. ff. eo. l. ite; apud labeonē. § si quis sic fecit. Additio nō q̄ maleficiū non d; remanez ipunitū. l. ita vul. ff. ad l. aql. Ex quo nō. q̄ si iniuriā passus n̄ pōt agere ex forma statuti. q: forte non soluit collectas. tn̄ iudex ex suo officio potest iniuriātem punire. vt. d. §. si quis sic fecit. ⁊ ē bonus tex. ⁊ ibi bar. i. l. nō solū. §. q̄ q̄. ff. eo.

Duobus casibus dn̄o datur actio iniuriaru; pro iniuria illata seruo. s. siue ad eius contumelia; fiat iniuria. siue seruus atro

citer verberet. ⁊ tūc dn̄s aget ꝑ pter iniuriā ſuo factā nō tn̄ ſerui noie quaſi ſuo ꝯpetat actio. ſ3 in primo caſu ſuo noie quaſi ꝑ iniuria ſibi ꝯmiſſa. Si cōi ſuo fit iniuria nō agit ꝑ pte dn̄ica ſ3 ex dn̄oꝝ pſona. q: ipſis fit iniuria. S3 videt q imo ꝑ pte dn̄ica vt ff. e. l. ſ3 nō ē ꝯ. So. illa. l. nō ꝯdicit ſi recte itelligat. nam quilibȝ agit rōne dimidie. vt ſi duo ſūt. vnus nobilis alius ignobil'. ſi ſeruus eēt totus illius nobilis ageret iniurie in. xx. nūc ergo aget i x. Ignobil' aūt ageret in. x. ſi ſeruus eēt totus ſu⁹. nūc ergo aget in. v. ⁊ ita quilibet ꝑ parte ſua. ⁊ rō dignitatis hr̄.

Add. ⁊ hec ſo. cōiter tenet vt hic p ang.

Pena autez. Pena in iuriaꝝ ē pecuniaria q̄nti fuerit eſtimata ⁊ p iudicē taxata. que eſtiatio ⁊ taxatio creſcit ⁊ diminuit. ſ3 dignitatē pſōaꝝ ⁊ ꝯditōȝ. h. d.

Gl. Mēbrū. ſ. manus l' pes. Add. nō tex. ⁊ glo. qd dicat mēbrū. hr̄ i. l. nō ſūt liberi. ff. de ſta. ho. p gl. ⁊ doc. Et an dens dicat mēbrū hr̄ in. l. an dēs ff. de edi. edic. de quo vide bar. ⁊ ang. ⁊ Jo. d̄ imol. i. l. ii. ff. de pu bli. iudi.

Pena āt iuriaꝝ ex lege. xii. tab. itroducta ē pp mēbrū quidē ruptū alio erat pp os vero fractum nūmarie pene erāt conſtitute q̄ſi i magna veterū pauptate

S3 poſtea p̄tores ꝑmittebāt ipiſ qui iniuriā paſſi ſunt. ipſaȝ eſtimare. vt iudex vel tanti cōdēnet q̄nti iiuriā paſſus eſtimauerit. vel minoris ꝑut ei viſuȝ fuerit. S3 pena iiurie que ex lege. xii. tab. introducta ē i diſſuetudineȝ abiit. quaȝ aūt p̄tores itroduxerunt q̄ ēt honoraria appellat i iudiciis frequētat. Nam ſm gradum dignitatis viteq3 honeſtatē creſcit. aut minuit eſtiatio iniurie ⁊c.

Glo. Nō ibi dū dicit in magna veterū pauptate. iſta, rō non refert ad ꝑrima ſ3 ad illud qd̄ erat pena talionis. q̄ pena talionis erat ſimilitudo ſupplicii vt membrū ꝑ mēbro.

Iniuriaȝ paſſus eſtiat iiuriaȝ p ſacrm̄ poſtea fit taxatio iudicis.

Add. nō q i actiōe iniuriaꝝ ps eſtiat ꝑ q̄to nō voluiſſet illd̄ pati dicēdo citius voluiſſeȝ pati tātum damnū. ⁊ hoc dicat cū iuramento poſtea iudex taxet. ⁊ ſm illam taxationē dȝ peti fieri ꝯdemnationem ⁊ ita ꝯdemnat. Ita dicit bar. i. l. iniuriaꝝ. ff. e. ⁊ dixi. ȷ. de act. in prin.

Actio iniuriaꝝ ē p̄toria q̄ anno continuo tollit. vt. C. e. l. ſi n̄ ꝯuicii. niſi in caſu vbi anno vtili dat vt. ff. qd̄ me. cā. l. ſi cū excep. §. poſt annū.

Meſonauta dicitur ſeruus medii actus. ff. nau. cau. l. i. §. ii. Seruus compeditus dicit qui nullā aliā affert vtilitatem. ſ3 tm̄ ligatus ſtat.

Sed ꝛ lex. Lege cornel. de iniuriis tenet qs et in tribus casibus hic specificatis. ꝛ nr̄a dr̄ et domus a nobis cō ducta. h.d. Sȝ ꝛ lex cornelia que de iniuriis loquit. ꝛ iniuriaruȝ actōem itroduxit que ɔpetit ob eā rem. ꝙ se pulsatuȝ qs verberatū ue. vel domū suā vi itroitaȝ eē dicat. Domū aūt accipimus. siue in propria domo qs habitaret siue i ɔducta, vel grat. si ue hospicio receptus ē. Additio nō ꝙ domus i qua qs habitat. siue sit ꝑpria siue ɔducta ē tutissimuȝ refugiū. vt. l. dom⁹ sua. de re. iur. ꝛ. l. plerisqȝ cū ibi ple. nō ff. de inius vo.

Gl. Dicit lex cornelia. quia cornelius silla ꝑfect⁹ ꝑus eā fecit vt. ff. de accu. l. hos accusare in si. Hanc actōem i his tribus casibus itroduxit lex cornelia i qua actōe ɔdēnatio fit extiatiōe iudicis ꝛ iurat i litē. sȝ an i his tribus casibus qui sunt ex. l. cornel. sit actio ꝑpetua. dicūt q̄dam vt. M. ꝙ sic. cū ois actio ex lege descēdēs sit ꝑpetua. vt ō ꝑpe. ꝛ tenet ac. in prin. Sed io. ɔ. dicit. n. sꝑ eā animo ɔtinuo tol li. vt. C. eo. l. si non ɔuicti. ꝛ no. ꝙ in his tribus casibus ē ciuilis. alias ē vbiqȝ p̄toria cum a p̄tore sic iducta. vt. ff. eo. l. p̄tor.

Atrox. Atrox iniuria extimat. ex qualitate facti loci. ꝛ ꝑsonarū. h.d.

Atrox aūt iniuria estimat vl' facto. veluti si qs ab alio vulneratus sit. vel fustibus cesus. vl' ex loco. veluti si cui in theatro vel in foro vel in ɔspectu p̄toris iniuria fcā sit. vel ex ꝑsona. veluti si magistratus iniuriā passus fuerit. vel si senator ab humili ꝑsona i iuria facta sit. aut parēti patrono qȝ fiat a liberis vel a libertis. aliter enīȝ senatoris ꝛ parētis patroni qȝ. aliter extranei ꝛ humilis ꝑ sone iniuria estimat. Nōnūꝙ ꝛ locus vulneris atrocē iniuriaȝ facit. veluti si quis i oculo ꝑcussus fuerit parui aūt refert an patri familie an filiofamilie talis iniuria facta sit. nā ꝛ hoc atrox iniuria estimabit.

Glo. Ideo atrox iniuria ab illa sepat. que ē minor. vt ꝑ hoc magis puniat. vt. ff. e. §. pena aūt. ꝛ fa. ff. e. l. p̄tor edixit. §. atrocē. ꝛ. §. pe. ꝛ. l. vulneris. ꝛ. l. seq. Atrox iniuria extimat ex facto pocius ꝙ ex precio rei. ff. de incē. ru. nau. l. pedi⁹. §. i. Que sit humilis persona. dic vt. C. de in. . . nup. l. humileȝ.

Liberis ꝛ libertis ꝑmittit agere aduersus parentes ꝛ p̄ronos. si sit atrox iniuria fcā eis a parentibus ꝛ p̄ronis. vt. ff. eo. l. pretor edi. §. p̄terea. puta i oculo vel in ore. ff. eo. l. preto. §. fi. ꝛ. l. seq.

Additio dicas fm saly. in. l. iiquū. C. qui. ac. nō pos. ꝙ lȝ ꝑ leui iniuria filius i ꝑtāte nō pōt patreȝ solenniter accusare. vt. l. his nullā. ff. de iudi. tn̄ iudicis officiū

pōt iplorare p graui. vt.l.si le/nones.C.de epi.aud.emācipat⁹ ēt filius.p leui delicto nō accusat. patrē.q: lex abhorret.vt.l.hi tñ ff.de accu.ad instar liberti.ō graui et atroci sic.si nō pōt ageē sic.si tñ nō pōt agere ciuiliter vt.d.l.hi tñ.ꝯiuncta.l.si adulteriū.§.liberto.al's si ciuiliter pōt agi et sic emendatio fieri criminaliter nō poterit accusare.vt.d.l.iiquū.et l.v.C.de fal.et.d.l.hi tñ.§.i.que omnia nota.

Facta iniuria filiosa.due actiones oriunt̄.et vtriusq; exercitiū cōpetit patri.vt.ff.e.l.si vnus.§.filiosa.et.l.pr̄.sed facta iniuria patri nō ideo filius aget.

In sūma. Ex qualitate iniurie pōt agi ciuiliter ad estimatōem.crialiter ad ꝯdēnatōem ex ordinem.i quo iudicio criali nō pōt interuenire procurator nisi p illustri psona.h.d.

Additio nō ibi de oi iniuria ꝙ qui oē dicit nihil excludit.vt.l.iul.ff.de le.iii.ꝙ siue sit iniuria leuis vl' atrox.pōt ēt crial'r pro dicta iniuria agi. Nō ibi eum qui passus ē ꝙ cū sit iniuria crimē priuatū.pōt solū agi per passuz iniuriā.et nō cuilibet de populo ꝯpetit accusatio. Nō ibi ex ordinaria.i.arbitrio iudicis.ꝙ qñ pena nō est determinata a iure relinq tur arbitrio iudicis. fa.l.i.ff.de iur.delib.et quod plus ē.qñ pena eēt a iure determinata.tamen ex cā pōt alterare.vt.l.ii.cū glo.

C.vt.j.cer.tē.et minorare et augere.vt.l.et si seuerior.C.de infa.et qō ibi ple.bal.et saly.i.l. quid ergo.§.pena grauior. et ibi glo. et bar.ff.de infa.et.l.hodie.ff.ō pe.

Itē nō ibi p procuratorez.et ibi vel crialit̄.ꝙ illustres psone possunt i criminali actiue et passiue p procuratorem exercere iudiciuz p procuratorem.ergo ꝯtrariū ē in aliis psonis q: nec se defendere. nec alios accusare p procuratorem pñt.vt.l.pe.et ibi late bar.bal.et imol.de pub.iud.et in.l.i.ff.an p ali.cā ap.et i.l.seruū quoq;.§.publico.ff.de procur.et per oēs doc.i l.iii.ꝙ.de accu.

Bl. In actiōe iuriaꝝ ꝗspōt agere ciuiliter et criminaliter.et sic tollit̄ vnū iudiciū per aliud.cū tñ vtrūq; sit productum ad vindictā.vt.ff.eo.l.ptor.§.i. et.l.ꝙ senatus.secus si altera eēt de re familiari. vt.C.qñ ci ac. cri.piu.l.i.et iō si de iuria atroci actū ē iuriaruz nihilomin⁹ pōt agi.l.aq̄l.ad dānū.et econuerso. nec.n.actiōe iuriaꝝ agit̄ ad dānū vt ad dānū.s; vt ad ꝯtūeliam ff.eo.l.itē labeo.§.si qs verberato. Additio dicit.d.ang.ꝙ hec glo.ē expresse ꝯ cāum.l.qui fuū. et qō ibi nō.ff.de ac.et obli.et qō ibi bar.q: imo in actiōe iuriaruz venit dānuz quāto qs eēt caritu/rus vt opa serui debilitati.vt nō in.l.iuriaꝝ.ff.de iure.per glo.et bar.s; i actiōe legis aq̄le venit ēt danū extrinsecus. vt si seruus

mortuus erat hrs institut⁹. q̄ ve nit extimatio dicte hrditati. vt. l. ideneratius. §. i. ꝛ. ii. ff. ad. l. aql.

Ex quo sequit̄ ꝙ si actio fue rit vna ex his nō tollit̄ alia. i eo qđ plus ē. vt ar. l. i. ff. vi bo. rap. ꝛ ita dicit bar. i. l. item apud. §. si seruo. ff. eo. Pena extraordi naria. s. capiti. vel status si iudici sedeat. vel in pecuniaria inferēda fisco nō actori. ff. eo. l. fi. Addi ti o no. ꝙ semp allegat̄ ista glo. ꝙ quoc. pena ē i arbitrio iudicis pōt iudex suū arbitriū extendere vsqꝫ ad mortē. Quod itellige pmo verū pensata ꝛ attēta facti ꝛ psonaꝝ qualitate. vt. ff. de icē. ru. nau. l. pedius. §. i. ꝛ. ff. eo. l. fi. vide. d. ang. hic.

Cōstitutio de qua hic hꝫ. C. eo. l. fi. Illustres de qbus hic sunt tm̄ noie ꝛ non dignitate. illi aūt sunt supra eos. qui tm̄ admi nistratōem ꝛ dignitatē hn̄t supra quos nemo ē nisi iperator. qđ dic vt nōui i aūt. vt ab illus. ꝛ qui su. eos col. v. Et spāle i illustri bus vt pn̄t exercere actiōem cri lez. i. accusatōem p pcuratorē al' regulariter ꝯtra. ff. de pcur. l. li cet. §. ad actiones. ꝛ. ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimē.

Non solū. Faciēs fie ri iuriam ita punit̄ sicut faciens. h. d.

Additio nō ꝙ mādās ꝛ psua dēs maleficiū tenet̄ vt mādata rius de hoc dic vt dixi. s. de ob. que ex mal. §. interdū ꝛ no. bar. in. l. nō solū. §. si ex mādato. ff. e. ꝛ an qs ex ꝯsilio teneat̄. vid i. d. § interdum.

Hec actio. Actio iuriarū nō nascit̄ nisi ab iicio in aio suo ad iiuriā reuocauerit. h. d. Vel sic fm gl. actio iuriaꝝ iā nata tollit̄ dissimulatiōe. h. d.

Additio no. ꝙ qs pōt pmitte re sibi iiuriā iferri. ꝛ actio iiuria rū semel remissa nō pōt pnia re uocari. ꝛ sic actio semel extīcta nō reuiuiscit. Hec actio dissimu latōe abolet̄. ꝛ iō si quis iiuriam dereliquerit. hoc ē statim passus ad aium suū nō reuocauerit. po stea ex pnia remissaꝫ iiuriā nō pōt recolere. Dissimulatōe tolli tur iiuria. vt si risi vel lusi vel co medi cum eo postea. Item tol litur nudo pacto ipso iure. vt. ff. de pac. l. si tibi. §. quedam actio nes. Sed nunqd est nata hec ac tio statim facta iiuria. an ita de muꝫ si dicat ad animum reuoco. qđ vltimum dixit bul. sed certe imo est nata statim iniuria. non enim ex reuocatione ad animuꝫ. vel verbis talibus nascitur hec ac tio. sed ex contumelia. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. Item nisi esset nata non aboleretur dis simulatione. vt. ff. đ iniusto rup. te. l. nam ꝛ si. §. post defectum. ꝛ ff. de verborum obligatiōe. l. de cem. Additio nō dum glo. dicit vel comedi cuꝫ eo postea. dic hoc verū si motu pprio cū eo biberit vel comederit. quid enim si for

te ābo fuerūt iuitati ad vnū festū ⁊ positi ad vnā mēsaz. Jo.fa.di cit ꝙ nō itellr pax fcā.qꝛ ex qua/ dā honestatis necessitate hoc fecit Et idē si recepit eū ad osculū pa cis i ecclia.nā nō potuit salua ho nestate recusare.vt i cle.si. ꝺ sen. ex.Et nō hāc gl.que semp allat ꝙ actio iniuriaꝝ tollit multis mo dis. Ad hoc quis dicat iniuriā ad aīuz reuocasse nō requirit ꝙ dicat ad aīum reuoco.ſ3 sufficit si remanet iratus ⁊ ei nō recōciliat Sz qd si i vltima volūtate i pe/ nitētia remittit quasi coact⁹ mor te.⁊ postea ꝯualescit. nūqd rena scit vr ꝙ sic ar.ſ.ꝺ dona.§.mor tis cā.Jtē qꝛ coactus remisit.vn̄ ꝑtor ratū nō hꝫ.ff. ꝙ me.cā.l.i. Sz ꝯdico qꝛ fuit semel extincta. vn̄ in ꝑpetuū resuscitari nō pōt. ff.de solu.l.qui res.§.areā.Jtē ꝓsumo ꝙ ꝑpetuo voluit remitte re siue ꝯualuerit siue nō. nam al nō potuit bn̄ penitere. ꝓsumā er go eū fuisse nō imemo ē diuie sa lutis.vt.C.ad.l.iul. repe.l.fi.

Qꝺ hic dicit in tex. nuda volū tate tolli hāc actionē vꝫ ꝯ.ff. de nego.ge.l.pomꝑ.ibi nā ;quō ⁊c. Sz certe qꝺ hic dꝛ tolli nuda vo lūtate itelligit ab inicio.qꝛ tollit nuda volūtate ⁊ simplicitate vel altero tm̄. Sz si semel ad aīuz re uocauerit nō remittit ꝑ nudam volūta ē.ſ3 ꝑ volūtatē fcō vel v/ bis expressaz.sic ēt ipso iure vt di ctum ē ꝑ.l.si tibi.§. quedā.ff.de pac. Add.de ista remissiōe in iurie.vide bar.⁊ doc.i.d.l.si tibi §.i.ff.de pac.

De ob.que ex quasi del.nas.

Glo. Qꝛ ꝺ obligōib⁹ ex ma leficio diximus sequit de his que ex quasi maleficio sūt.

f Judex. Ju dex q ꝑ imperitiā male iu dicat facit litē suā ⁊ ex qi maleficio tenet inquātū equū videbit iudicanti. h.d. Add. nō ꝙ iudex male iudicās tenetur ex quasi maleficio.ſ3 medic⁹ male cecās vel medicinas appropriāns tenent ex maleficio.vt.§.ꝑ iperi tiam.ſ.ad.l.aquil.dic vt ibi. Et ē rō qꝛ iudex iudicat ex necessita te officii.vt nō.glo.i.l.ex malefi/ ciis.in prin.ff.de ac.⁊ ob.qꝺ seq tur bar.e.l.§.si iudex.Jtē nō ꝙ iudex facit litē suā siue scient siue ꝑ iprudētiā male iudicauit.Et te net iudex inquātū equū videtur iudicanti.

Gl. Qꝺ hic dꝛ ꝺ iudice hꝫ lo cū siue sit prfamil. siue fi liussa.sed qn̄ ē filiussa.pater ꝺ pe culio tenet iq̄tū fuerit i peculio cū filiussa.litē suā fecit.vt ita sint duo spālia vꝫ qꝛ dat ꝺ peculio lꝫ sit quasi maleficiū qꝺ nō ē als.vt ff.de his qui. deic.vl effu.l i.§.si filius.Jtē qꝛ ispicit tps quo fe/ cit litē suā i ꝯdēnādo.lꝫ al rei iu/ dicate tps spectet.vt.ff.de pecu. l.quesitum.ꝓbat hoc.ff.ꝺ iudi.

l. si filiusfa. vel dic. q filius conueni tur. vt nō. i. d. l. si filiusfa.

Add. nō q iste ti. nō hz locū qn iudex p dolū vel corruptelam tulit sniam. qr tūc tenet proprie ex delicto. Ita ēt nō. bar. i. d. l. si filius. ⁊ glo. j.

Iudex facit litē suā. i. controuersiam vel litigium. vt in id teneatur ipse i quo lesit aliquem. ⁊ hoc qn per ignorantiā vel imperitiā vt. j. sequit. nam si dolo tūc non hz locum hic ti. sz ex maleficio tenet ⁊ fit ifamis. vt. C. de pe. iud. l. fi. Sz nūquid hec oia i arbitro locum habēt. dicit Io. q sic. vt C. de pac. l. siquis i cscribendo. Alii d. cū possit pena peti tm. ⁊ nec snia valeat. vt. C. de arbi. l. i. ⁊. ii. ⁊ maxime fm noua iura que loquūt cum ē iuratum ab arbitro vel a partibus. fm que nihil eis erit pter sacramentū vt i aut. d iudi. qr vero coll. vi. Sz certe prima sentētia vera ē. Nec ob. d. auct. qr nihil erit ei. i. arbitro pter sacrm ⁊c. s. vt possit cogere ptes suo stare iudicio. vel eis. i. ptibus. nam vocabit alterā ptez per iuramentū sz cō arbitrū aget vt dictum ē. ⁊ per actionem i factum. vt. j. e. §. fi. Iudex si iudicauit per imperitiā. vt si dubitauit circa legem fusiam caninaz durius punit. si aūt dubitaret i l. gallus mitius pūit. Et hec qn non fuit data pecunia iudici vel pmissa. al' grauces pene sequerentur. vt. C. de pe. iudi. qui male iudi. auct. nouo iure. ⁊ fa. ad hoc. ff. de var. ⁊ extraor. cogi. l. si al'. i.

Item is cuius. Ille ex cuius domo aliquid p hicit quod alteri noceat. ex quasi maleficio obligat ad duplū estiationis dāni. Pro hoie vero libero occiso est pena. quīquagita aureorū sz si viuit ⁊ fuerit sibi nocitum tenet inquantuz iudex estimauerit. Qui vero hz supra viā aliquod appensum qd posset alteri nocere tenet pena. x. aureorū. h. d. vsqz ad. §. si filius.

Add. nō ibi ob alterius culpaz ⁊c. q qui nō tenet ex pprio delicto vel culpa nō dr teneri ex maleficio sz ex quasi maleficio ⁊ sic i proprie. vn nō comprehēdit i statuto loquente de delinquentibus Et si eēnt plures qui tenerentur ex quasi maleficio vno soluente ceteri liberarent qd nō eēt i maleficio ppie. qr vnusquisqz luit penā ⁊ pecuniariā ⁊ corporalē sui delicti. ⁊ hec hn̄tur in. l. si id qd. in fi. ⁊ quod ibi bar. ⁊ doc. ff. de iurisdi. om. iud. Itē nō q lz vox sui dicat vox dn̄i. vt. s. de iuti. stip. §. itē ei. tn̄ dn̄s tenet ex culpa sui tanq ex culpa alterius. et sic ex quasi maleficio. Itē nō q nō ē licitū tenere aliquod appensum puta ortulos vel ollas ⁊ filia super vias publicas vel priuatas vbi iter vulgo fit. fa. s. ad. l. aquiliā. §. itē si putator. ⁊ qd ibi dixi. qr lz nō cadant. tn̄ qr pn̄t cadere. vt hic dicit tex. ⁊ sic expoīt pōt. i.

possibile e. vt hr i tex. ꝛ gl. ꝛ bar. i.l.i.ff. de iius.te. ꝛ sic ispicim⁹ solu possibilitate q tenet pena hic descripta qd no. Ite no ibi effusum ue ꝛc. ꝯ illas dnas vel famulas que de die vl ꝺ nocte ꝓiciut aquas ꝛ aliqn imudicias e fenestris i vias. si alicui noceat q tenent in duplu estiatois dani ꝛ vituperatois vestis ꝛ interee psone Ite no ibi mercedes medi.is q si qs ali que liberu offendat. q licz estiatione corpis pstare no cogatur. qꝛ liberu corpus ꝛc. tn tenet refundere mercedes quas expendit i medicis ꝛ medicinis. ceteraqꝫ ipendia q sustinuit i curatone fm qualitate psonaꝝ. Ite no. in ṽ. pterea operas. q pcuties alique tenet ad opas. quibus stante infirmitate liber ho. qꝛ forte erat artifex vl' laborator terraꝝ caruit Et qd plus e si pp tale pcussioez factus fuerit inutilis. tenet etiam ad opa futura qbus carebit pp dicta pcussione. vt e tex. hic apert⁹.

Glo. Hospes non tenet in cau huius. §. sꝫ q hospiciu dedit vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. §. pe. Additio no. q qn quis dꝫ citari ad domu solite hitatiois. no sufficit citari ad hospiciuꝫ. iuxta. l. iiii. §. pretor. ꝛ ibi late bar. ff. de da. infec.

Actio in factum de deposito aut suspenso supra viam est anua vt. ff. de popu. ac. l. fi.

De eo qd deiectu effusuꝫ ve e dat hrdi sꝫ no dat in hrdez. vt ff. de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. hec aut actio. Ob hoiem liberu occisuꝫ pp deiectu vel effusuꝫ statuta e pena quinquaginta aureoꝝ. ꝛ hoc io. qꝛ no pot estimatio liberi corporis fieri vt. ff. ad. l. ro. de iac. l. ii. §. ii. ꝛ io certa pena statuta e. ꝛ ꝯpetit hec actio itra anu ꝛ nec hrdi nec ꝯ hrdem datur cu sit penalis ꝛ popularis. que pri⁹ dat ei cuius magis iter est. vt. ff. de his qui deie. vl' effu. l. si vo. §. que aut. Illi cui nocitu e. ꝛ supuixit dat actio ppetua. sꝫ alii puta hrdi ꝓ eo si mortuus e. dat analis. vt. ff. de his q deie. vel effu. l. si. vero plures. §. hec aut actio. Difficilimu est estimare futuras operas.

Si filiusfa. Si ex cenaculo filii hitant seorsuꝫ a patre aliquid fuerit ꝓiectu vel aliqd fuerit appensu vel fecerit lite sua pr no tenet. h.d. Additio. no q ex delicto vel quasi delicto filii qn facit lite sua. vel ex dolo vel ex ipudentia. iuxta ea que habent. s. eo. in prin. pr no tenet. q itelligas nisi peculiotenus i filiu no i prem. vt. l. si filiusfa. ff. de iudi. sꝫ ex eo qd appesum hꝫ filius et pr no tenet de peculio. vt hic in glo. p. l. i. §. si filius. ff. eo.

Gl. Si filius seorsuꝫ a pre habitauerit ꝛ fecerit lite sua pr no tenet vt hic. alias pr ꝺ peculio tenet. vt. ff. de iud. l. si fili⁹ fm io. vel dic ide vt teneat ipse

filius siue habitet siue nō cū p̄re filio ꝯdēnato. ⁊ in p̄rem daꝫ de peculio. cū videaꝫ quasi ꝯtrahi cuꝫ filio p s̄niam. vt. ff. de noxal. l. si ꝯdēnatus. ⁊. ff. de pecul. l. iii. §. idē scribit. Additio dic scḋm ang. ꝙ ista vltima videꝫ verioꝛ. qꝛ ex ꝯctu vel quasi p̄r teneꝫ de peculio. nō aūt ex delicto l'q̄si.

Item exercitoꝛ. Pro furto vel dolo ꝯmisso. i naui vl' stabulo vel caupona tenētur dn̄i eoꝝ ex quasi mal'io. si dānū datū fuit per aliquem cuius opera vtuntur ⁊ ex quasi mal'io agiꝫ actōe in factū que nō trāsit ꝯ h̄rdem. h. d.

Additō no. ibi qḋ i naui ꝙ ḋ furto facto inhospicio hospes teneꝫ. qḋ verū ē si factū ē in hospicio. secus si extra hospiciū. vt. l. fi. in prin. ff. nau. cau. sta. Iteꝫ hoc v̄uꝫ ē. si factū fuerit a familia sua secus si a foꝛensibus ⁊ aliis vt. l. i. §. i. ff. fur. ad. nau. qḋ tn̄ verū ē nisi saluū foꝛe recepit. vt. l. i. §. fi. ⁊. l. sicut. ff. nau. cau. ⁊ qḋ dixi eū teneri ē veꝝ nisi p̄dixerit ꝙ q̄sqꝫ res suas custodiat. vt. l. fi. §. item si p̄dixerit. ff. nau. cau. sta. Iteꝫ nō ꝙ dꝫ esse in culpa q vtiꝫ op̄a maloꝛum hoīum.

Glo. In cāu huius. §. tenetur ex quasi mal'io. s. actiōe i factū i duplū. vt. ff. nau. cau. sta. l. fi. ⁊. ff. fur. aduer. nau. l. fi. Item est ⁊ alia in factum. actio que ē ex eo ꝯtractu de recepto vt. ff. nau. cau. l. i. in prin.

Additio q̄rit hic io. fa. si dn̄s fuit ꝯdēnatus ex facto nautaruꝫ. an ab eis pōt repetere. ⁊ dicit ꝙ sic. aꝛ. l. si colonus. ff. de aq̄. plu. ar. ⁊. l. si vero. §. cū aūt. ff. de his qui deie. vel effu. In casu huius. §. daꝫ actio in factuꝫ heredi patient̄ iniuriā sꝫ in cāu de suspēso nō daꝫ heredi vt diximus. s̄. eo. §. hoiem. ⁊ no. hic dr̄am iter actōem ex mal'io ⁊ quasi. naꝫ vbi ex mal'io. si plures sunt quilibet i soliduꝫ ꝯueniꝫ. sꝫ secus in hac ac. ex quasi maleficio. vt. C. de ꝯdi. fuꝛ. l. i. ⁊. ff. nau. cau. sta. l. i. ⁊. l. fi. §. si plures. Itē in ac. ex maleficio vnus soluēdo nō liberat aliū sed in hac sic. vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. possumus. itē furi nō cōceduntꝫ actōes ex mal'io. vt nau. cau. sta. l. i. sꝫ in actiōe ex q̄si maleficio ꝯcedūꝫ vt. d. §. possum⁹. Item daꝫ ēt hec actio nō cessa. vt. ff. de his qui deie. vel ef. l. si vero plures. §. cuꝫ autē. Itē generalius danꝫ h̄rdibus actoꝛum vt hic. q̄ ille que sunt ex mal'io. vt. j. ḋ ppe. ⁊ tē. act. §. sꝫ h̄rdib⁹.

Aduersus h̄rdem hec actio nō ꝯpetit vt. ff. de iudi. l. iul. ait. ⁊. ff. nau. cau. sta. l. fi. §. pe.

Sequitur nūc titulus. longe viribus nostris impar. De actionibus. In quo benignus ille oꝛphanoꝛum pater gratie sue participes nos facere dignetur Amen.

Bl. Rubrice diuidit̃ in tres partes, put tribus qõnibus rñdet. pria quare ponit rubricã i pli numero de actionibus sa quare ponit diffinitõem actionis i singulari. tertio quare poti⁹ dicit de actionibus q̃ de agẽdo. partes pateret.

Glo. Ideo ponit in plurali q: plures actiões sunt s. de quibus in hoc ti. tractare intẽdit vt. j. co. per totum. Licet plures sint actiões vt iam dictũ ẽ. tñ diffinit̃ in singulari. q: diffinit̃ actio in genere. qđ continet sub se oẽs species actionũ.

Ideo dixit de actiõibus ⁊ nõ de agendo. q: gerũdiũ est facti. ⁊ actio est iuris. Additio vult dicere gl. q gerũdia sunt facti. i. denotãt actũ, put ẽ in facto ⁊ vt ẽ i exercicio. q: gerũdia deriuant̃ a v̇bo qđ significat ager̃ vel pati. sed hic ñ tractat̃ de actionibus p ut sunt in actu s; put sunt iuris q: i hoc titulo pcedit̃ p diuisiones breues ponẽdo noĩa actionũ ⁊ eaꝝ sbãm ⁊ qualitatem, ⁊ sic p nomẽ qđ significat sbã; vel qualitatẽ. Ita doc. hic. Additio nõ q dicit bar. in aũt. ad reprimẽdã q gerũdiũ h; tres casus. s. acẽm ablatiuũ. ⁊ genetiuũ. ⁊ ẽm hoc diuersa significat. ⁊ iter cetera si ponat̃ i genetiuo. cũ hac dictiõe cã vel aio. puta aio occidẽdi. vt i. l. is q cũ telo. C. de sicar. tũc q: eius volũtas tẽdit ad hũc effectu;. ⁊ finẽ occidẽdi ⁊ p eũ nõ stetit quo minus punit̃ ac si occidisset. d. l. is qui cu; telo. q̃ lex est canonizata đ pe. di. i. i pri. sed sup hoc aduerte q dixit nõ bal. i d. l. is qui cũ telo. q si i statuto ciuitat̃ dicat̃ si qs occiderit nõ v̇isicat̃ in eo qui aio occidẽdi pcussit ⁊ nõ occidit. ⁊ sic nõ punit̃ ex illo statuto. ⁊ hoc dixit bar. eẽ ppetuo notãdũ ⁊ idẽ t; bal. in. l. si fugitiuũ in. i. col. C. de ser. fug. vbi generaliter dixit q in penis statutoꝝ ñ h; locũ. d. l. is qui cũ telo. Jas. cetera de gerũdiis vide p. d. Ang. ⁊ Jas..

De ꝯtinuatiõe huius rubrice dicet̃. j. in nigro.

Superest. Ut đ actionibus loquamur.

Actio aũt nihil aliud ẽ. q̃ ius psequẽdi i iudicio q sibi debet̃. Additõ ꝯco:. ff. e. l. nihil ⁊ ibi gl.

Additio i h̃ pricipio pmo ponit̃ ꝯtinuatio huius ti. ad prece. s̃o diffinit̃ actio. t̃io ponit̃ vsq; ad fi. ti. multiplex. diuisio actionũ. vñ ponũt sex diuisiões actionũ in hoc ti. q̃uis gl. i. §. sũt pterea. j. co. ponat. xii. sed ex illis solum sex ponuntu: in hoc titu. ⁊ secundum illam glo. si. Jo. glosato: in arbo:e actionum in vnaquaq; cellula actionis posuit. xii. litteras significantes illas. xii. diuisiones dicte glo. Sed tñ diuisiones que psequunt̃ i hoc ti.

sūt.vi. Pria nāqʒ diuisio actio/
nū ē que respicit cām materialem
ꝙ quedā actões sūt reales q̄dā ꝑ
sonales q̄dā mixte. ⁊ hec ps du/
rat vsqʒ ad.§.sʒ iste. Scđa diui/
sio respicit cām efficientem ꝙ ac/
tionū q̄dā ciuiles q̄dā ꝑtorie et
durat vsqʒ ad.§.sequēs. Tertia
respicit cām finalē ꝙ actionū que
dā sūt rei ꝑsecutorie.q̄dā pene q̄/
dā rei ⁊ pene.⁊ durat vsqʒ ad.§.
oēs. Quarta respicit cām forma
lē ꝙ actionū quedā daẜ ad sim/
plū.q̄dā ad duplū. q̄dā ad qua/
druplū.⁊ durat vsqʒ ad.§.actio/
nū. Quinta ē respiciēs cām sbālē
ꝙ actionū.q̄dā sūt bonefi. q̄dam
stricti iuris. ⁊ durat vsqʒ ad.§.
sūt ꝑterea. Sexta ē respiciēs ꝑse
quutiōis effectū ꝙ quedā ē ꝑse/
quutoria solidi q̄daʒ nō. ⁊ durat
vsqʒ ad fi.ti.lʒ hec vltia nō pona
tur inter illas.xii.diuisiōes illi⁹
glo.vt ibi patebit.

Gl. Superest hec gl.diuidiẜ
i.ii.ꝑut dupl'r ti.ꝯtinuat
Quid supest? Rñ.forma. vt.s̄.
ď iure na.§.fi. Add. vult dice
re glo.tex.nr̄ seipsū ꝯtinuat dđo
Supest ⁊c.⁊ istā ꝯtinuationē for
ma.vt.§.fi.s̄.ď iur.na. vbi tex.
dixit ꝙ oē ius quo vtimur ꝯsistit
aut circa ꝑsōas.aut circa res.aut
circa actões.q: ergo dictū ē de iu
re ꝯsistēte circa ꝑsonas i primo li
bro ⁊ ēt de iur̄ cōsistēte circa res
a scđo li.vsqʒ ad ti.de obliga.su/
perest vt ď actōibus loquamur.
Uel aliter pōt ꝯtinuari hic ti.
ad ꝑximiora.q:.s̄. tractatū ē de
obligatōibus.q̄rum filie sūt actō
nes.vt.ff.de ꝑcu.l.lʒ.§.ea obli/
gatio.⁊.s̄.de ver.ob.i ꝑn.iō ď
filia post matrē ponit q̄si ordine
successorio.
Add.hāc faʒ ꝯtinuatōʒ aliquali
ter ipugnat Ja.bu.vide hic per
do.Jas.

Glo. Actio hec gl.tria facit
prio poniẜ quot mōis
capiẜ terius actio. scđo disputat
an cā ⁊ actio sint idē.tertio rñdʒ
tacite obiectōi ꝑtes patēt dicit er
go prio. Iste terius actio capi
tur tribus mōis. qñqʒ poniẜ ꝑ
actu vt in auct.de nō ali.§.si mi
nus.i fi.⁊.C.de sa.sanc.ec. auct.
hoc ius porrectū.⁊ de do. iter vi
rum ⁊ vx.l.iii.§.sciendum.qñqʒ
actio poniẜ ꝑ accusatōe criali vt
C.qñ ci.ac.cri.ꝑ.l.i.qñqʒ poniẜ
ꝑ iure agēdi vel ꝑsequēdi i iudi
cio qđ sibi debeẜ vt hic. ⁊.ff.eo.
Add.⁊ quarto mō capiẜ ꝑ admi
nistratōe.vt i.§.iusiurādū. i auẜ.
vt iud.si.quo.suf.ꝭm glo.§.scien
dū hic alle.i gl.⁊ sic hēs primam
ptē gl. Itē nō ꝙ de actōe hic
dr̄.voluit pla.dicere ēt ď cā.s. ꝙ
cā sit actio.⁊ hoc ꝑbat ꝑ silēm.nā
sicut apđ dyaleticos dr̄ argu. qđ
ꝯstat ex maiori minori ⁊ ꝯclōne.
sic apđ legistas actō cōstat ex nar
ratōe i qua poniẜ cā ⁊ ꝯclōne in
qua poniẜ petitio.sicut ergo apđ
dyaleticos arg.dr̄ totū integrale
ex oibus suis ꝑtibus.s.maiori ⁊c.
sic ēt actio dr̄ narratio vel cā ⁊ cō

clusio. ꝛ sic vi̅ ꝙ cā ꝛ actio sūt idē Add. ꝫ si bñ ꝯsiderabit ar. pla. nihil valꝫ qꝛ arguit a pte itegrali ad suū totum. ꝛ sic ē ibi fallacia ꝛ exēplificat pla. puta ago ꝯ te ad decem. qꝛ vēdidi tibi equū .p.x. ecce qꝛ vēdidi ē cā actō nis ex vēdito. ſꝫ azo. ꝯ pla. dic̄ ꝙ aliud ē cā ꝛ aliud actio. ꝛ hoc pri mo ꝓbat qꝛ obligō ē cā actōis. vt l.lꝫ. §. ea obligō. ff. de ꝑcu. ꝛ tamē aliud ē obligō ꝛ aliud actio. Iteꝫ illud qđ ponit Pla. ꝓ cā actōis ex vēdito. puta qꝛ vēdidi ē factū. ꝛ actio ē ius. sicut ergo aliud ē fa ctū ꝛ aliud ius. ita aliud ē cā ꝛ ali ud actio. Itē ꝙ nō sint idē pꝫ qꝛ pōt poni cā. ꝙ tñ nō ponat̄ actio qꝛ pōt eē ꝙ vēdidi ꝛ tñ mihi non ꝯpetet actio. puta ē mihi solutū. vel remisi pciū. Itē qꝛ iter noīa ipoſita a iure que significāt actio nes. s. ex ēpto ex locato ꝛ silia nō reperit̄ ꝙ cā sit actio. si ergo lex hoc nō dicat. nec nos dicere đbe mus. vt. ff. de supel. le. l. labeo. in fi. Itē si cā ꝛ actio eēnt idem. tūc stante eadē cā staret eadē actio ꝙ tñ ē falsum. qꝛ lꝫ ex dolo agatur actōe de dolo ꝯ extneas psonas ñ tñ ꝯ patrē vel patronū. ſꝫ actōe i factum. vt. l. nō dꝫ. ff. de dolo. vi detis ergo ꝙ lꝫ sit eadem cā. sunt tñ diuerse actōes.

Concludo ergo ꝙ aliud ē cā. ꝛ aliud actio.

Add. lꝫ mihi nō ꝯueniat iter tot sapiētes obtusa mouere labia tñ dico tibi inueniꝰ cogitādū ꝙ iura tā canonica ꝙ̄ ciuilia ꝓmi scue vtuntur istis terminis actio cā ꝛ qđ. vt pꝫ i īfinitis capitulis. ꝛ. ll. Et lꝫ doc. dicāt ꝙ in illis ca piatur terminus cā ꝓ instantia. si bene considerant̄ verba leguꝫ in multis locis non possunt con uenire instātie. puta in. l. ꝛ an ea dem. §. actiones. ff. đ exce. rei iu. vbi dicit tex. singulas obligōnes singule cause sequuntur. non est verū dicere ꝙ obligationē sequi tur instantia nisi mediante actōe vel cā. qꝛ obligationē sequit̄ actō vel causa. ꝛ actionem propositaꝫ sequit̄ instantia. Iteꝫ do tibi ali ud in auct. apud quos. op. di. cām mona. qualiter ista verba cō ueniunt instantie. qꝛ instantia ñ dr̄ vel ꝓponit̄ apud iudicem. ſꝫ actio vel causa proponitur. ꝛ a ctioni proposite datur instantia idest tempus quo finiri debeat.

Unde nescio si forte possꝫ di ci ꝙ iste terminus causa est dictō equiuoca. Aliquando capit̄ pro correlatiuo causati. ꝛ sic causa pro ducit effectum. ꝛ isto modo cau sa ꝛ actio sunt diuersa sicut obli gatio ꝛ actio differūt. Alio mo do causa idem est quod actio. ꝛ sic iura promiscue vtuntur istis terminis causa ꝛ actio. Et in par tibus vltramontanis id qđ hic dicitur actio ibi vulgariter dici tur causa. ꝛ sicut hic dicitur actio ita ibi dr̄ cā ꝓponi coram iudice ꝯpetenti. Sed pcatis veliꝫ hec ñ dixisse ſꝫ somniasse.

Glo. Itē lʒ dixeriʒ ꝙ noia ſt actõuʒ ex ẽpto ⁊ ſi l'eſ caue ıbi. qꝛ nõ ſũt actões ſʒ noia actionũ. ſicut hec dictio hõ nõ ē hõ. ſʒ ſignificat hoiem.

Nihil aliud ē. diuidiť i tres. i pͥa iſert ex tex. In ſa querit. in tertia ponit dictũ.

Infero ergo ex tex. qui loquiť p verbũ ē qđ ē pñtis tpis ꝙ oliʒ aliud erat actio. nã erat ꝯceptio verborũ formata a magr̃atibꝰ. ff. đ ori. iur. l. ii. §. deinde ex his. ⁊ §. oium. vñ formula vulgaris ap pellabať. vt. ff. đ fur. l. ſi ſuus na uem. ſʒ hodie hec ſolẽnitas ē ſub/ lata. vt. j. đ interdic. §. ſi. Ad/ ditio. vult ergo gl. duo primũ ꝙ aliud ē actio olim ⁊ hodie. qđ re/ probat. d. Iaſ. q: lʒ actõ oliʒ ꝓpo nebať alia forma vboꝝ. illa ꝓpo ſitio vborũ erat accidẽs qđ põt abeſſe ꝑter ſubiecti corruptõeʒ. l. iter ſtip. §. ſacrã. ff. đ verbo. ob. nõ ergo pp mutationē illius acci dẽtis ē mutata ſubſtãtia actionis. Scđo vult gl. ꝙ hodie actio nõ dr̃ vulgaris formula ſilr d. Iaſ. eã reprobat ⁊ dicit ſm bar. i. d. l. i. C. đ formu. ꝙ ſi loqmur đ actõ ne ad actũ deducta. ⁊ ſic ꝓut ꝓpo niť i libello ⁊ tũc actio ē vulgariſ forma. qꝛ cũ debita forma ē ꝓpo nẽda nõ dico cũ illa exquiſita an tiq̃ua vulgari formula. đ qua in l. ii. §. deinde ex his. ff. de ori. iu. Antiquitus eim actões interpre tabanť a pontificibus. i. ab his q ꝑerãt pplõ cũ certa formula vbo rũ. ita ꝙ ſiq̃uis caderet a ſillã ca debat a tota cã. d. l. ii.

Gl. Etiã circa interdicta ho/ die ſublata ē huiuſmõi ſo lẽnitas verboꝝ. vt. j. đ interdic. §. ſi. Sʒ que erat olim dr̃ia iter actões ⁊ iterdcã. Rñ. dic vt dice mus. j. de interdic. i prin. at ho/ die nulla ē dr̃ia inter interdicta ⁊ actões cũ interdictũ nihil aliđ ſit ꝙ̃ actio ꝑtoria. vt. j. de iterdic. §. ſi. Add. idē tenuit glo. i rubrica. ff. de interdic. que glo. reprehẽdi tur p bar. ⁊ doc. Et dicit bar. in d. rubrica. de interdic. ꝙ ē dr̃ia in ter actionē ⁊ interdictũ. ſicut iter matrē ⁊ filiam cũ ex iterdicto ori atur actio i factũ. vt in. §. ſi. j. de interdi.

Quãuis gl. hʒ duas ꝑtes pri/ cipaleſ. prĩo põit quale ſit iſtđ iuſ poſitũ hic i diffinitõe. ſcđo ponit ad cuius dr̃iam ſit i diffinitõe illa dictio ius. ibi ſa ſʒ ꝓ deo ad cuiꝰ dr̃iam. pͥa ſubdiuidiť i tres. prĩo ſa. qđ dictũ ē. ſo ꝑmodũ notabi lis põit dr̃iam inter ius ꝓueniẽs ex obligõe ⁊ ius ꝓueniẽs ex actõ ne. In tertia p viã q̃onis decl'at primũ dictũ. rñdẽdo tacite obie/ ctõi. ſa ibi. Itē ⁊ hic nõ ꝙ actio ē ius. tertia ibi ⁊ ſi querať.

Glo. Actio nihil aliud ē ꝙ̃ ius. ſ. ciuile vbi actõ ē ci uil'l ꝑtoriũ vbi actõ ē ꝑtoria. nã actões ciles ⁊ ꝑtoriaſ dico hic diſ finiri. Add. clarũ ē ꝙ actio ē ius licet deducere actionē ad exerci/ tium ſit factum. ⁊ iſtud tenēt oẽs

doc.q2 tex.ē hic apertus.

Itē no.ꝙ actio eſt ius qđ ꝓſe
quimur.ſed obligatio eſt ius pp
qđ ꝓſeqmur. Additio ⁊ ſic vult
glo.ꝙ ē dr̄ia inter ius qđ ē in ob
ligatōe ⁊ ius qđ ē i actiōe.đ quo
bal.late diſputat i.l.edita i rep̄.
pu.⁊ tʒ idē qđ gl.hic. Et ſi q̄
raē quod ſit iſtud ius an natura
le an ciuile an gētiū vel p̄torium
rñ.ꝙ ciuile vel p̄toriū vt mō di
ximus.nec facias in iſto magnaʒ
vi.q2 cū multas hēat ſignificatio
nes hec dictio ius.vt.ff.de iuſ.⁊
iur.l.pe.⁊ fi.hoc ēt ē vnū de ſi
gnificat̄ eius.vt dicaē ius agēdi
vel ꝓſequēdi. Additio vult gl.
nr̄a ꝙ actōes nō ſunt de iure gen
tiū ſʒ de iure ciuili capiēdo ius
ciuile generalr̄ pro oī iure qđ fa
ctū ē poſt ius gentiū.⁊ ius p̄to
riū ē ſpēs iuris ciuilis vt in.§.p̄
torū edicta.ſ.de iure nāli. Sed
iſte articulus an actiōes ſint đ iu
re gētiū an ciuili eſt multū diſpu
tabiliſ.vide hic per doc.⁊ max.d.
Iaſ.late diſpu.⁊ hec diſputatio
non ē ꝯcluſibilis terminis libelli
nr̄i.illos vide. Sʒ qd vult dicer̄
gl.cū dicit nec facias i iſto magnā
viʒ ⁊c.credo ꝙ velit dicere ñ fa
cias viʒ in iſto ꝙ videar tibi dice
re ꝙ actiones ſunt de iure ciuili
generaliter ſumpto.q2 nihilomi
nus verba diffinitiōis ꝙ actio eſt
ius ⁊c.ꝯueniūt actiōi.q2 hec ver
ba ꝓſequēdi ⁊ iudicio qđ ſibi de
beē ꝯpetunt iuri ēt generaliter
ſumpto.⁊ iō ex quocūqʒ iure
actio deſcēdat.diffinitio actionis
hic poſita ē bona.mō ſequiē ſa
ps principalis glo. Sʒ ꝓ deo.
ad cuius dr̄iam in diffinitōe ac
tionis poniē ius cū ſingula mē
bra poſita in diffinitione debeāt
hēre ſuū miſteriū.rñ.ꝙ ſʒ.M.
ꝙ ad dr̄iam rex corporaliuʒ hic
poniē vt det intelligere.ꝙ actio
ſit res incorporalis.qđ vex ē vt.
ſ.de re.cor.⁊ icor.§.i.vel meli⁹
dicas ꝙ poniē ad dr̄iam officii
iudicis.qđ nō ē actio.vt.ff.đ mi
nor.l.ꝙ ſi minor.§.fi. Tūc gl.
ſumpta occaſiōe diſputat vt.ſ.
dictū ē. Martinus dicit ꝙ
officiū iudicis ē actio.⁊ ꝓbat q2 i
actiōe iniuriax ꝑ officiū iudicis ne
ceſſario fit extimatō.vt.ſ.đ iur.
§.pena aūt ⁊.§.in ſūma.Sʒ cer
te actio iniuriarū ē accuſatio cui i
heret officiū iudicis.nō tñ illud
officiū ē actio.ſʒ potius in facto
ꝯſiſtit.i actōe enim iniuriax ius pe
tēdi mihi ꝯpetit qđ ꝑ officiū iu
dicis mitigaē. Additio dicit.d.
Iaſ.aduerte ꝙ gl.nō vult ꝙ offi
ciū iudicis ſit facti.ſʒ bñ dicit ꝙ
ꝯſiſtit in fcō.quaſi velit ꝙ ꝯſiſtit
in exercitio.q2 officiū iudicis eſt
ius faciēdi.l.i.in pri.ff.de of.ꝯſu.
quā.l.ſic itelligit bar.in.l.i.ff.đ
iuř.o.iu.an aūt iudicis officiū ⁊
actio ſint idē vel nō.vide ꝙ bar.
in.l.i.i.v.col.ff.de iuř.o.iu. di
cit ꝙ officiū iudicis vnomō ꝯſi
deraē ꝓut coheret ꝑſone iudicis
ſ.ꝓut ē ius faciendi id qđ ꝑtinet
ad officiū ſuū ⁊ ſic nō ē actio alio

mō ꝯsideraṫ ꝓut residet in pte i. ꝓut a pte iplorāṫ ⁊ petiṫ i locū deficient actionis. vt ē peticio in inte. resti. ⁊ petitio excusatōis a tutela. ⁊ illud officiū si nō hꝫ aliđ specificū nomē appellaṫ ꝑsecutio l. pecunie. §. i. ff. de ver. sig. ⁊ de tali hic queriṫ vtꝝ sit actio. ⁊ ꝙ sic fa. tex. i. l. actōis verbo. ff. de ver. sig. vbi tex. dicit. actōis v̄bo ꝑsecutōem ꝯtineri. ⁊ sic ꝓbat il le tex. i ver. ꝯtineri ꝙ appellatio ne actiōis veniat officiū iudicis ex ꝓpria significatōe per illđ nō bile verbū bar. in. l. cui eoꝝ. §. af finitates. ff. de postul. ⁊ i. l. hec v̄ ba. ff. de adul. vbi dixit ꝙ verbū ꝯtineri denotat ꝙ ex ꝓpria signi ficatōe vocabuli. nō aūt ex exten siōe qđ nō reliqua in hoc articu lo. vide hic p. d. Jas.

Persequēdi hoc verbū po niṫ in diffinitiōe ad dr̃iam excep tiōis q̃ daṫ reo per quā defendi tur. nā sicut acciōes sunt arma ac torū ⁊ sic offensoria. sic exceptio nes sunt arma reoꝝ ⁊ sic defenso ria. vt. ff. de excep. l. ii. in pri. §. il lud. In iudicio hoc poniṫ ad dr̃iam eoꝝ que licite fiūt ēt extra iudiciū. s. ꝓpria auctoritate. que nō sunt actio. vt si qs nocturnū vel diurnū furē. vl' militē deserē tē arma capiat. vt. ff. ad. l. aql. l. iiii. ⁊ C. qñ li. vni. si iu. se vindi. l. ii. Itē ꝑꝑ debitorem fugitiuū quē cape possumus. vt. ff. de his que in fra. cre. l. ait p̄tor. §. si de bitorē. lꝫ qdam exponāt. l. illā ꝙ ibi capt⁹ fuit auctoritate iudicis.

Additio no. ꝙ glo. enumerat tria genera ꝑsonarū que possunt ꝓpria auctoritate capi. adde tex. ponētē alias ꝑsonas in. l. i. C. vbi qs de cur. vel coar. ⁊ ibi dicit ge neralit bal. ꝑ illū tex. ꝙ oēs ꝑso ne que ꝑtinēt ad obiam ꝑpetuaꝫ pn̄t ꝓpria auctoritate capi. ⁊ ad obiam reduci vt si monac⁹ a mo nasterio vel ff a relione. vel vxor a viro aufugiāt pn̄t auctoritate ꝓpria capi ⁊ si non est de mona sterio quomō possūt auctoritate ꝓpria reduci. sꝫ si ē qđ qr. s. negāt se teneri ad obiam vel illa negat se vxorē debēt pn̄tari iudici q ꝓ cedet ſm tenorē illius. l. i. C. vbi de cur. ⁊. l. i. C. vbi cā sta. Jas.

Additio itē vult gl. ꝙ licituꝫ ē capere furē nocturnū ⁊ diurnū vos dicite qr ēt licitū ē occidere. vt ē tex. i. d. l. iiii. §. i. ⁊ tex. i. l. fu rē. ff. ad. l. cor. de sicar. limitabiṫ tñ hoc verū qñ iminet piculū ꝑ ditiōis magne rei. secus si rei vi lis ita ē tex. nō i. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aql. vbi hēs ꝙ nō ē ēt licitū verberare. ⁊ dici tur res vilis qñ ē ifra duos aureos qr si ꝑ re vili peiṫ fame hois. l. si oleū. §. fi. ⁊. l. se. ff. de dolo q̄to magis parcēdū ē vite vt ē tex. nō. i. l. adulteriū cū icest. §. liberto. ff. ad. l. iul. de adul. ⁊ ē magis dr̃ia inter furē nocturnū ⁊ diurnū vt est tex. i. c. si ꝑfodiēs extra de ho mici. Jas. Additio itē nō ꝙ q̄uis licitū sit capeṙ đbitorē ꝓpa

auctoritate ñtñ licitũ ẽ illũ ꝛ̃tineꝛ̃ vltra.xx.hoꝛ̃.al's ſi vltra ꝛ̃tineat̃ dr̃ ꝛ̃tinẽꝛ̃ ꝯmitte ꝑuatũ carcerẽ.ita bar.per illũ tex.i.l.capite quinto ff.de adul. Itẽ aduerte ꝙ ca/ piẽs furẽ ꝓpria auctoritate ⁊ du/ cẽs illũ ad iudicẽ ꝑdit comoduz pene legalis.ſ.dupli vel quadru/ pli tex.ẽ no.q ſm bar.ibi ẽ ſing. in.l.interdũ.§.qui furẽ.ff.ð fur. Si tñ capet rẽ a fur̃ ꝓpria aucto ritate.nõ ꝑꝑ hoc ꝑderet tale cõ/ modũ pene legalis.tex.ẽ nõ i.l. qui vas in pri.ff.de furtꝭ Iaſ.

Additio itẽ habetꝭ ex gl.ꝙ li/ citũ ẽ creditori ꝓpria auctoritate capere debitorez fugiẽtẽ.Et ne/ duz põt hoc facere die feriata ob neceſſitatez hoĩum.ſʒ ẽt die feria ta in honorẽ dei ſm bar.in.d.§. ſi debitorẽ in.l.ait ꝓ̃toꝛ.ff.de his que in fra.cre.nã tũc poterit ca/ pi ꝑ creditorẽ vt ducat̃ ad iudicẽ nõ vt iudex cognoſcat ſʒ vt debi toꝛ caueat de iudicio ſiſti. allegat bar.glo.ſi.in.l.dies feſtos.C.de fer̃.in ver.fideiuſſoris.⁊ hʒ ẽt lo cũ qðhic dr̃.nedũ ſi debitoꝛ fuge ret ſʒ ẽt ſi ſolũ eẽt ſuſpectus de fu ga.iſta ẽ gl.nõ.⁊ ibi doc.i.l.que/ ſitũ in ver.intereſt.ff.de pignoꝛ̃. ⁊ gl.i.l.pe.i v̂.ꝑſidalẽ.C.ð pig. ac.⁊ ꝑꝑ ſuſpitõez fuge.põt iterdi ci bõiſ ðbitoꝛ ⁊ aliẽatõi rex imo biliũ ⁊ fieri ſeq̃ſtratõ rex mobiliũ iſte ẽ tex.nõ i.l.ð pollicitatõib⁹.⁊ ibi bar.pl'chꝛe ꝑ iſtũ tex.ff.de pol. ⁊ iſtũ tex. reputat ſing.bal.i.l.ꝑ di v̂ſas i.ix.q.C.mãda.

Additio ſi creditoꝛ petit̃ a iu dice vt faciat capi ꝑſonaliter ſuuz debitorẽ quẽ hʒ ſuſpectũ de fuga dicũt doc.⁊ max.bart.in.d.§.ſi debitorẽ ꝙ quatuoꝛ ſunt neceſſa/ ria.anteꝗ̃ bon⁹ iudex dabit lniaz ꝓ̃mo ꝙ creditoꝛ oñdat ſũmatim ſaltẽ de debito. Scðo ꝙ dicat ꝙ a tꝑe ꝯ̃cti debiti deteriorauit ꝯditõem ſuã.d.l.ſi creditores.ff. de pri.cre. Tertio ꝙ nõ poſ/ ſidet ĩmobilia in iur̃dictiõe dicti iudicis vel mobilia ſufficientia. que faciliter nõ poſſũt occultari. l.ſciẽdũ ⁊ ibi bar.⁊ doc.in prin. ff.q ſatꝭ co. Quarto ꝙ hʒ euz ſuſpectũ de fuga.⁊ hoc ſufficit ꝓ bari per iuramẽtuz vt dicit bar. i.d.§.ſi creditorẽ.⁊ ita cõiter pra cticat̃. Debet̃ hec glo.habet duas ꝑtes ꝓ̃ncipales. In prima declarat ad cuius dr̃iam ſit poſi/ tuz verbuz debet̃ in diffinitiõe. In ſ̃a opponit.ſ̃a ibi ſʒ certe qñ ꝗʒ ago pria ſubdiuidit̃ i.ii.ꝓut duobus modis rñdet ad cui⁹ dif ferẽtiã ponat̃ hoc verbũ debet̃. Hoc verbũ debet̃ duobus mo dis exponit̃ vnomõ ad dr̃az rea lis actiõis.⁊ tũc ſtricte accipit̃.⁊ ſic res mea nõ mihi debet̃ ſʒ ſolũ debet̃ alienũ.vt.j.eo.§.ſic itaqʒ ⁊.ſ̃.de lega.§.ſʒ ſi rez.⁊ ſic ſtri/ te capit̃ hic actio ꝓ actiõe ꝑſona li tñ.⁊ hec diffinitio non ꝯpetit reali actioni.ſicut ẽt accipit̃ in.l. actio i ꝑſonam.ff.e.Alio mõ ca/ pit̃ largius vt ẽt actõem realẽ cõ tineat.nõ tñ officiũ iudicis.vt.ff.

eo.l.actionū genera. Alio mō capit̄ largissime. vt ēt officiuz iudicis ɔtineat.illud.s.qḋ est loco actionis. vt per qḋ restitutio minorū petit̄ vt.ff.e.l.actōis ṽbo.

Additio hēris ex hac gl.ꝙ de bitū actiōe reali nō ē ꝓprie debitū.qḋ fa.pro statutis in quibus verba stricte intelligunt̄.l.qcqd astrin.ff.de ver.ob.l.iii.§.hec ṽba.ff.de ne.ges.

Glo. Uel ponunt̄ hec ṽba ad d̄riam crialiū actionū per quas non persequor mihi debituz ſʒ solū ad vindictā.⁊ ſm hoc.diffinit̄ ēt hic actio realis. qꝛ lʒ ɔuentus actione reali nō fit obligatus ꝑsonaliter.pōt tñ dici grosse.ꝙ fit realiter obligat⁹. ⁊ ꝙ ēt hic diffiniat̄ actio realis ꝓbat̄.qꝛ verbū debere ⁊ ad actōez in rē ⁊ ad actiōem i ꝑsonā refert̄ vt.ff.de ver.fig.l.pecunia.§.fi. Itē adhuc ꝓbat̄ qꝛ i diffinitione actionis ē verbuz ꝑsequendi. qḋ est cōe tam ad realē ꝙ̄ ad ꝑsonalē actōem vt.ff.eo.l.actio i ꝑsonā ⁊ fa.ī.eo.§.i.in pri.vbi actio realis ita est spēs actōis ficut ꝑsonal' ⁊ ita large accipias hoc verbū debet̄.ſʒ in stricta significatōe hui⁹ verbi debere tm̄ alienum ⁊ non meū mihi debet̄ vt.s̄.dictū.ē vñ ꝑsonalis obligatio tm̄ diffiniri videt̄. Additio vr̄ ergo glo. nr̄a iclinare i illaʒ ꝑtem ꝙ hic tm̄ diffiniat̄ actio ꝑsonalis.⁊ ideʒ tenuit glo.i.l.nihil aliud in ver.debitoꝝ.ff.de ac.⁊ ob.⁊.sequit̄ pe.ꝺbel. Sʒ vos tenete ɔ̄rium ꝙ imo hic vtraqʒ actio.s.realis ⁊ ꝑsonalis hic diffiniat̄ ⁊ ista ē cōis opi. doc.qꝛ cū hic diffiniat̄ actio i genere.eius diffinitio dʒ cōuenire vnicuiqʒ eius spēi.l.i.§.labeo cū glo.ff.de do. Sequit̄ mō ſa ps gl.que subdiuidit̄ in qnqʒ ꝑticulas prout qnqʒ opp.forēt ɔ̄ text. ꝑtes patēt.gl. Sʒ vr̄ ꝙ hec diffinitio actōis non fit bona.quia qñqʒ ēt ago ad id qḋ nō mihi debet̄.vt.C.de pac.l.fi pacto quo penā nā ibi ago ad id qḋ nō ē debitū.ſʒ ad id qḋ ex nudo pacto ꝺbet̄.ɔuenit.gl.rñdet duob⁹ modis.p̄io ꝙ imo persequebat̄ ibi debitū saltē naturaliter ex nudo pacto.vt.ff. de fideius.l.fideiussor. Additio hec so.ſm doc. hic ñ pōt ꝓcedeꝛ.q̄tū ad mām. tex.nr̄i.i quo illḋ soluz dr̄ dēri ꝙ via actōis debet̄ ſʒ ex obl'one nā li sola ñ orit̄ actio.ergo debitum ex pacto nudo ñ dr̄ debitū.vñ ꝓcedit gl.ad ſaʒ so. Uel dic ꝙ ibi ñ agit̄ ad id qḋ ex pacto nudo ſʒ ad id qḋ ṽe debet̄.⁊ ꝑ̄textu illi⁹ ṽi debiti ɔsequit̄ id qḋ pacto nudo dēt̄.vt.ff.de ṽ.ob.l.fi cui. Additio.hec so.ɔtinʒ merā ṽitatem qꝛ in.d.l.fi pacto quo penaʒ nō cōsequitur cōuentuʒ nudo pacto per viam actionis.quia ibi fuit actum ad penam ⁊ quia est in facultate rei vel soluere penam vel seruare conuenta.elegit potius ſuare conuenta per pactum nudum ⁊ fic non soluit per viam

actõis.ſ3 p viã electõis Sequit̃ i glo.ii.op.

Glo. Scðo oppõit̃ ð ppl'aribus actõibus. nã i eiſ petit̃ qð nõ ẽ debitũ.vt.ff. ð po. ac.l.pe. R̃n.nõ ob. ꝙ ibi petitur qð ſaltẽ poſt li. ↄte.debet.

Add.hec ſo. vera ẽ ꝙ iſte hẽbat actõem popularẽ ⁊ l3 p illã petebat ſibi in debitũ a pricipio tñ efficiebat̃ debitũ p lit.ↄte. Et dñs ang.allegat iſtã gl ⁊ ex ea infert qðdam dictũ ſing.quẽ hic reprobat do. Jaſ.vide hic per ipſũ deinde dicit glo. Vel dic ꝙ in iſto caſu de quo op. ꝓſequit̃ ſibi debitũ.nã cũ toti pplo ſit debitũ ergo ⁊ ſibi. Add.hec ſo.reprobatur.q3 ea que ſũt vniuerſitatis ñ ſũt ſingulorũ.l.in tm̃.§.vniuerſitatis.ff.ð re.di.⁊.§. vniuerſitatꝭ ſ.ð re.di.⁊.l.ſ3 ſi hac.§. qui manumittit̃.ff.de in iuſ.vo. Tertio opp.ð actõe iiuriarũ i qua ꝓſequit̃ qð nobis nõ debet̃ q3 nõ dr̃ eẽ i bõis nr̃is.ff.de iniur.l. iniuriarũ. Itẽ q3 nõ ad ðbitũ ſ3 ad vindictã ↄpetit.vt.ff.ð col.bo.l. ii.§.emãcipat⁹ ⁊ tñ ẽ actio. R̃n. ad primũ ꝙ id qð dr̃ ꝙ actio iniuriarũ nõ ẽ i bõis nr̃is itelligat̃ ita vt trãſeat ad hðeſ.vt.ff.ad.l.fal. l.penal'. Ad ſcðz r̃ndet̃ ꝙ l3 actõne iiuriarũ agit̃ ad vidictã.tñ pſequor mihi debitũ.q3 pſequor extimatõz iiurie ⁊ ſic eſtiatõz vindicte.⁊ hec ſo.ẽ va. Quarto op. ð actõe petitõis hr̃ditatꝭ.⁊ act.de peculio i qb⁹ ẽt agit̃ ad id qð nobis ñ ðbet̃.nã i actiõe peti. hðdi. agit̃ ẽt añꝙ ſit penes poſſorẽ.vel añꝙ ſit i peculio.vt.ff. ð pecu.l. iiii.⁊.l.ſiqs.⁊.ff.ð pecu.l.qſitũ i pri.⁊.ff.ð lib.le.l.ſiqs reũ.§.idẽ R̃n.hic eẽ ſubaudiẽdũ l' ðbebit̃ i.ðberi ſpat̃. Add. ſ3 hec ſo. reprobat̃ q3 arguit iperatorẽ ð iſufficiẽtia.vñ gl.ꝓcedit ad 'ſam ſo. ꝙ i ↄ̃rio agebat̃ efficaciter tm̃ ꝓ ea pte que tũc erat penes poſſorẽ vl'i peculio.⁊ poſtea cũ adiũgebat̃ catenus ⁊ actõis efficatie creſcebat cũ vniuerſalis actio erat. l' in aliquo vniuerſo fuit petitio vt ff.de iudi.l. ſolemus.

Add.ſentit ergo glo.ꝙ in illiſ legibus inueniebat̃ actio vl'is et ſic iudiciũ erat vl'e. i quo venũt ẽt queſita poſt. Et ſic ſentit glo. ſecus eſſe in actione ſingl'ari qð ẽ ↄtra.l. ſinaũt.§. poſſidere.ff. de rei vendi. Dicite ergo ex mẽte doc.hic ſm.d. Jaſonem ꝙ in contrariis non erat defectus ex parte actoris quia ſibi bñ cõpetebat ius agendi ⁊ agebat ad ſibi debitum.ſed erat defectus ex parte rei conuenti qui non poſſidebat vel non habebat in peculio. quo caſu ſatis eſt ſi ille defectus ceſſet ante ſententiam. et ſic ſatis eſt quod ante ſententiam perueniat poſſeſſio. vel peculium ad reum. Sed vbi defectus eſſet ex parte actoris cui non competeret ius agendi nõ ſufficeret ſi poſtea ſuperueniret. vt dicta.l. non poteſt.ff.de iudiciis.

Que.l.dꝫ intelligi. nisi tale ius descenderet ex cā de p̄nti.vt.l.si mandauero tibi vt a ticio.ff.mā.

Quinto opponit̄ de actiōib⁹ quas intēdūt aliqui pro aliis.vt ꝓcur.tutor.p̄latus ⁊ similes. nā agūt ⁊ tñ nō sibi debitū petūt.sꝫ dic ꝙ quasi dñi sunt.vt.ff.ꝑ ep̄.l.qui fundū si tutor.vel dic dum tex.dicit sibi.vel ei cui actio ꝯpetit debet̄.vel subaudit̄ qd̄ sibi d̄bet̄ vel ei cuius noīe agit̄.⁊ huius alternatiue altera ps ē vera.

Omnium aūt. Oīs actio aut ē realis.aut ꝑsonalis.qꝛ vnusqsqꝫ agit.aut ꝯtra sibi obligatū ex ꝯ̄ctu vl' ex maleficio.⁊ tūc dr̄ actio ꝑsonalis.aut ꝯ̄ eū qui nullo iure sibi obligatus ē.sꝫ agit rōe rei apd̄ eū existēt̄.⁊ tūc dr̄ actio real'.h.d.

Additio nō p̄io ex tex.ꝙ sicut actiōes sunt corā iudicibus ꝓponēde.l.i.in prin.ff.de edē.ita ēt corā arbitris.⁊ rō ē qꝛ arbitria redacta sunt ad istar iudicioꝝ.d.l.i.ff.de arbi.secus i arbitratore corā quo nō ē ꝓponēda actio.qꝛ corā eo nō ꝓcedit̄ ordine iudiciario vt nō spe.in ti.de lib.con.§.restat ver.i.⁊ bar.in.d.§.arbitrorū i.ii.col. Itē nō ꝙ ille qui tenet̄ act.reali nō pōt dici vllo iur̄ obligatus ⁊ ad hoc sp allātuꝛ iste tex.intelligite tñ hoc.vt dictū est s̄.in prin.i gl.i ver.debet̄. Ultimo nō ꝙ i rei vēdicatōe necessaria sunt duo extrema.s.dñium ex parte agent̄.⁊ possessio ex pte rei de quo tñ i gl. Unū tñ sp tene menti ꝙ si agit̄ rei vēdicatiōe ꝯtra nō possidentem.qui tñ reus putabat se possidere.⁊ lata fuerit snīa ꝓ actore deinde ꝑueniat possio ad reum ex noua cā puta ex cā emptionis ꝙ talis sētētia mittet̄ executioni ꝯ̄ eū tex.ē qui s̄m bar.ibi dēret scribi lr̄is aureis.i.l.si a te hr̄ditatē.§.si qs fundū.ff.de exce.rei iud.quē tñ tex.intelligat̄ ꝓcedere s̄m bar.i.l.is qui se obtulit.ff.d̄ rei vē.qñ reus interrogatus i iudicio vel extra.rn̄dit se possidere i iudicio al' secus.vt.l.finaūt in pri.ff.d̄ rei vē.ia. Additio nō hꝫ.ꝓ euidētia.j.dicēdoꝝ ꝙ actionū alia est realis.alia personalis.alia mixta.alia ꝑsonalis i rem scripta. Actio ꝑsonalis dicit̄ illa que ꝓuenit ex ꝯtractu vel quasi.vel ex mal'o.l' quasi.l.i.in prin.ff.de ac.⁊ obli.⁊.§.fi.s̄.de ob.⁊ hoc mediantibus obligatiōibus.l.lꝫ.§.ea obligatio.ff.de ꝓcur.⁊ ita dicit glo.nō in.l.⁊ an eādē.§.actōes i ver.singule cause.ff.de ac.⁊ obli.⁊ dr̄ ꝑsonalis ex parte rei qꝛ non egredit̄ ꝑsonaꝫ obligati.vt dicit tex.i.l.obligationū genera.ff de ac.⁊ obli.⁊ sequunt̄ reū sicut lepra leprosuꝫ.l.i.§.si hr̄s ꝑcepto fundo.ff.ad treb.ex pte actoris dicūt ꝑsonales qꝛ coherēt eius ꝑsone.⁊ affixe sunt ossibus sicut caracter baptismi ⁊ alioꝝ sacroꝝ vt dicit gl.nō in.l.iii.in prin.ff.pro so.⁊ lꝫ aliqñ cedant̄.tñ solum vtiles

transferuntur directe vero non d.l.iii.in principio.et.l.sticho.ff. de pecul.

Realis actio dicitur que non habz personam obligatam. Sed competunt quia possidet rem in qua quis ius habet.puta ratione directi dominii si est directo dominus vt hic tex.et.l.rem.in pri. ff.de rei vendi.vel rõe vtilis dominii si qs habz vtile.l.i. §.q in perpetuum.ff.si ag.vecti.vel propter ius seruitutis. vt in.§.equa j.eo.vel propter ius pignoris vl' hypothece quod qs habz in re.§ item seruiana.j.eod. Et semper competit aduersus eum q possidet.etiam si res per mille manus ambulet vt dicit tex.in.d.l.actionum genera.vel aduersus eum q rem detinet vel al' quocunqz habet si hz facultatem rei restituende vt est tex.nõ. in.l.officium. in fi.ff.de rei ven.

Mixta actio dr̃ q̃ habz mixtam cãm non mere realis nec mere personalis.et sunt ille que ponunt̃ in.§.quedam.j.e. Si ergo ago actionẽ fa.her.contra coheredem meum. vt tota hereditas diuidatur.ex eo q partem meaz peto et sic ago ad rem que mea ẽ dr̃ actio realis.ex eo vero q i petitione includit̃ portio coheredis.qz ago ad totam hereditatez diuidendam.et sic ad id qd non est meũ.

Personal' in rẽ scripta dicit̃ actio que ab origine ẽ personalis qz nascitur ex contractu vel quasi ex maleficio vel quasi vt cetere personales.tñ qz semp comitant̃ possessorẽ rei sicut actiões reales dicunt̃ in rem scripte.vt est actõ ad exhibendũ que orit̃ ex quasi ɔ̃ctu.et sic est personalis. tñ quia dat̃ contra eum qui detinet et cõcomitatur possessorem rei dicit̃ i rem scripta.l.iii.§.ẽ ãt. et ibi gl. nõ.et magistra.ff.ad exhib. Idez ẽ in omnibus interdictis.qz oĩa i terdicta dicunt̃ personalia i rez scripta.vt.l.i.§. interdicta.ff. de interdic.

Additio. Item sciendum q arbitri iuris dicuntur illi q hñt cognoscere de causa suspitõis allegata ɔ̃tra aliquem iudicem qui recusatur suspectus. et de his habetis tex.nõ.in.l.fi.C.de iudi.q vero sint arbitri ɔ̃promissarii. et qui arbitratores satis pz.

Glo. Dium iter aliquos vr̃ innuere tex.q alie actõnes sũt que corã aliis iudicib⁹ ꝓponũt̃ sz nõ ẽ verũ.

Add.glo.format tacitam oppõnem et nõ soluit.et vult hoc dicere.dicit̃ hic omniũ actionũ quibus inter aliquos etc. hoc relatiuum quis vel qui adiunctum alicui generalitati siue copula illaz restringit.l. ea tñ adiectio.ff. de lega.iii.et sic videt̃ denotare hic q alique actiones n̄ ꝓponunt̃ coram iudicibus vel arbitris qd ẽ falsum. Glo.nõ soluit.vos dicite breuiter.q alii relatiuum qs

vel qui adicit qualitati que cōpe
tit vnicuiqꝫ ɔtēto sub genere an
tecedēti. ⁊ tūc relatiuū nō restrin
git sʒ declarat. vt nō bar. in. l. cū
ctos po. in prin. C. de sū. tri. ⁊. l.
oēs po. Aliā adit qualitati que nō
ɔpetit vnicuiqꝫ ɔtēto sub genere
añcedēti. ⁊ tunc aut ponit cū co/
pula ⁊ stat augmētatiue. aut po/
nit sine copula ⁊ stat restrictiue.
d. l. ca tū adiectio. ita doc. ⁊ bar.
in dictis locis. In ꝑposito ergo
qꝛ hoc relatiuū quibus hic adiū
gitur qualitati ɔueniēti vnicui/
qꝫ cōtento sub genere actōis. iō
stat declaratiue non restrictiue.
Jason.

Arbitros hoc intelligit de ar
bitris ɔpꝛomissariis. nam ⁊ apō
eos actiones ꝑponende sunt. vt
hic. ⁊. ff. de arbi. l. i. Est ēt libell⁹
offerendus. vt. C. de arbi. l. cum
ante. §. lʒ. circa fi. Sed vr̄ ɔ̄ ſm
pla. C. de epi. ⁊ cleri. auct. gene/
raliter. Ad quod rn̄deo qꝫ ibi nō
loquitur de libelli oblatōe. sʒ de
remissione cautōis que consensu
ptium fieri pōt. vt. ff. de fer. l. i. i.
rn̄so.

De quacūqꝫ re generalit hic
accipe verbū re. vt. ff. si cer. pe.
l. i. in fi. nam pro corporalibus ⁊
incorporalibus competūt actōes
vt. j. e. §. pxi. ⁊. §. ii. ⁊. ff. si ser. vē
di. l. ii. i prin.

Sūma diuisio hʒ tres partes
In pria expōit tex. vno mō. In
scda expōit scdo mō. Tertio ɔ̄
eam opponit ⁊ soluit.

Sūma. i. pria quo ad tracta/
tū. Add. iō ponitur pma quo
ad tractatum. qꝛ per eā cognosci
tur causa mediata ⁊ imediata ac/
tionum. Et dicit hic dn̄s Jason
non cures de ratione ordinis cū
sit sine vtilitate.

Uel sūma idest breuis. nā bre
uior qꝫ bimēbris esse nō pōt. Sʒ
opponit. j. e. §. quedam. vbi etiā
sūt alique actiones mixte. Rn̄.
qꝫ ille ɔprehēdūt sub istis. qꝛ sūt
reales qn̄ ad res agitur. Itē per
sonales quādo ad personales pre
statōnes agitur. Et etiam si simt
agatur ad res ⁊ ad personales ꝑ
stationes. non tamen egreditur
hanc diuisiōem nisi enim sic ex/
ponerent. hoc est nisi actio mix/
ta cōprehenderetur sub his dua/
bus sed esset membrum per se tūc
esset diuisio trimēbris. ⁊ sic in/
uenirentur multe diuisiōes bre
uiores. vt. j. eo. §. alie. ⁊. §. actio/
num. ⁊c.

Add. habetis ex hac glo. vnū
ad quod continuo allegatur ista
glo. scilicet qꝫ sub simplicibus cō
tineatur mixtum. De quo bro
cardo vid hic per doctores ⁊ ma
xime. d. Jason.

Aut in rem sunt. Ideo in rē
dicuntur quia rem cōcomitant
ff. de publi. l. imperatores. ⁊ in ꝑ
sonam. quia a persona non rece
dunt obligati vel heredis ci⁹ cu/
ius eadem est persona. vt. ff. e. l.
actōuʒ gn̄a. §. i. ⁊. ii. ⁊ in auct. de

iureiur. a mo. ꝑſ. i prin. col. v.
Add. hec glo. expedita fuit. ſ. i eiuden. Dare aut facere oporꝫ tere ꝑ pſonales actões actor inten dit reũ dare aut facere oportere dare cũ datio ẽ in oblıgõne. ff. d ver. ob. l. vbi aũt nõ. §. fi. aut fa/ cere cũ factũ ẽ in oblıgõe. vt ſi ꝓ miſiſti ſcribere librum qḋ petiť act. ex ſtipulatu. ff. d v. ob. i pri.
Et alııs quibuſdã modis. di/ uidiť i duas ptes pricipales. In pria declarat tex. in ſpẽ quattuor modis. In ſcḋa declarat tex. i ge nere ibi. ⁊ vt breuiter dicam. pri ma põt ſubdiuidi ſm q̃tuor mo/ dos ⁊c. Et alııs quibuſdã mo dis. i. ex quaſi cõtractu ⁊ ex quaſi maleficio. nec. n. de his ſupradixe rat. qḋ reprobať qꝛ ex quo dixit de his que ſũt ex ꝯtu vel malefi cio. ꝑ ꝯñs de his que ſũt ex quaſi ꝯtu. ⁊ ex quaſi maleficio vt. ſ. d ob. que ex q̃ſi ꝯc. i prin. ⁊. ſ. ti. i. in prin. Add. hãc primã expõꝫ lꝫ gl. reprobet. tñ eã ſequũť cõiť doc hic. ⁊ inducũt ad hoc. d. l. i. ff. e. vide hic p. d. Iaſ. qui longe tractat an appellatõe ꝯtus vẽiat quaſi ꝯtꝰ ⁊c. Vel dic oĩa iſta eẽ ſupra ꝯprehẽſa. i. q̃ſi ꝯtꝰ ⁊ q̃ſi maleficia. ſꝫ ꝙ ſupradicta. ſ. dare ⁊ facere oportere. hoc itelligitur vbi agebať ꝑciſe ad dandũ vł ſa ciendum. ſꝫ poſtea qñ dicit ⁊ ali/ is quibuſdã modis. i. qñ nõ ꝑci/ ſe ſꝫ ſub alternatõe vt hoc aut il/ lud. Sꝫ ⁊ hoc reprobať qꝛ texꝰ hic nõ dixit i precedẽtibus ꝙ ꝑci

ſe ergo hoc vꝫ ſomniare.
Dic ergo hic de cõditõe fur tiua loqui. que lꝫ ſit pſonalis nõ tñ oriť ex ꝯtu vel quaſi. nec ex maleficio vel quaſi. ſꝫ ex variis fi guris cauſaꝝ oriť. vt. ff. de ac. et ob. l. i. in prin.
Add. hẽtis ex iſta glo. ꝙ ꝯditio furtiua dꝛ oriri ex variis figuris cauſaꝝ ⁊ ꝯñter ꝙ nõ oriť ex ꝯtu vł quaſi. nec ex maleficio vł quaſi Et iõ ſm ſaly. dꝛ ꝯditio furtiua oriri ex variis figuris cauſaꝝ. nã illa dꝛ actio pſonał que oriť ex ꝯ ctu vł quaſi aut ex maleficio vel q̃ſi. vt hoc tex. illa vero dꝛ realis que oritur a iure ꝙ qs hꝫ i re. vt ꝯ eo tex. ⁊. l. i. C. de ali. ind. mu. cã fac. ſi ergo inueniať aliq̃ actio que habeat vtrunqꝫ pro ſua cã ⁊ originẽ. illa ꝓprio quodam iure dꝛ naſci ex variis figuris cauſarũ ⁊ hoc eſt quod voluit ꝓprie dice re iurcõ. in. l. i. in prin. ff. de ꝯdi. fur. cũ ergo ꝯditio furtiua ex pte rei dicatur oriri ex maleficio. ⁊ ex parte actoris oritur ex dominio. ⁊ ergo ſoli domino competit. vt l. i. ff. de condi. furti. ergo ſequi/ tur ꝙ conditio furtiua diciť ori ri ex variis figuris cauſarum. ſꝫ quia inter do. de hoc eſt magna altercatio ⁊ cõmunis opi. videť ꝙ conditio furtiua oriť ex malefi cio Ideo vide hic per eos.
Item predicta verba poſſunt intelligi de interdictis omnibus que licꝫ ſint perſonalia. vt. ff. de i interdic. l. i. §. fi. non tamen iure

ordinario sed iure extraordina/rio talia sunt itroducta. vñ nō cō tinenť sub hac diuisiōe ex ɔ̄ctu l' quasi nec ex malio vl' quasi. nā ꝑp pter dlictū qñqꝫ dať. vt in iterdi cto vn. vi. ⁊ qñqꝫ nō. vt i iterdcō qđ vi aut clā. qñqꝫ ɔ̄ eū nō q fecit op⁹ sꝫ q factū hꝫ dať. vt. ff. ꝙ vi aut clā. l. iiii. §. ⁊ clā ⁊. l. ɔ̄petit.

Et vt breuiter dicā. s. de itelle ctu dictoꝝ verboꝝ. ille terci⁹ ar ticulus qui dr̄. ff. eo. l. i. in pri. ⁊ ex varijs figuris cāꝝ ē illud ꝙ hic dr̄. ⁊ aliis qbusdā mōis. Additō circa hoc tenete qđ ꝑus dixi ias. s. ꝑmā expositōem gl. Nullo iur̄ Diuidiť i ii. pr̄io colliť ex tex. vnū nōbile ꝯ ɔ̄ illud nō opp. ⁊ soluit. No. hic ꝙ ille qui tꝫ rē meā. nō est mihi ideo obligatus. sed rōe possiōis possuꝫ eū cōueni re. vt. C. de al. iu. mu. cā fac. l. i.

Sed opponiť teneris mihi ad rē restituēdā ergo es mihi obli/gatus. rñ. nō ē veruꝫ. q̄ꝛ verbum teneť duobus modis accipiť. nā si dicať teneris mihi q̄ꝛ ex natura obligatōis vl' actōis sis mihi ob/ligatus fm̄ ē. si vero dicas tene/ris. q̄ꝛ ꝑ officium iudicis dꝫ tibi necessitas iponi vt restituas verū est. vt. ff. de rei vē. l. qui restitueř ⁊ si hoc mō accipiať teneris ergo es obligatus nō sequiť. Additio ⁊ rō hui⁹ ē. q̄ꝛ officiū iudicis nul lā ꝑsupponit obligatōem. l. q cō/clusiōem in fi. ff. de ac. emp. l. qn tus. ff. de an. le. nisi largo mō fm ꝙ dicit bar. in. l. fi. ff. de iiꝛ. ⁊ vi de glo. s. in pri. in ver. debeť.

Possideat diuidiť i. ii. sꝫ ꝙ ponit duo extrema actiōis in rē.

In actione in rem ex parte ac toris alterum duorum debet in/teruenire scilicet dominium vt. ff. de rei vendicatio. l. in rē ⁊ hic vel debet interuenire quasi do/miniuꝫ vt in emphiteota ⁊ supfi/ciario ⁊ bonefidei emptore ⁊ simi libus vt. j. e. §. alie ⁊. ff. si ager ve ctiga. vel emphiteotica. peta. l. i. §. fi. ⁊. l. ii. ⁊. iii. ⁊. ff. de supficie. l. i. in fi. ꝑmi respōsi ⁊ i. §. ꝙ ait.

Additio no. ꝙ ista glo. ꝑ doc. reprehendiť quia aut ipsa loqui/tur de actōe in rem generaliter ⁊ tūc ipa nō est vera quia multe sūt actiones in rem in quibus nō re/quiriť dominium vel quasi vt ē i pignoraticia. ypothecaria cōfesso ria ⁊c. q̄ꝛ creditor non ē dominus ⁊ sic de aliis. l. ex sextante. §. lati/nus. ff. de exceptio. rei iudica. ⁊. l. debitor i princi. ff. ad trebellia. aut vero loquitur de actione in rem speciali. puta in rei vendica/tione. tunc male exemplificat de bonefidei emptore. quia illi non cōpetit rei vendicatio sꝫ publicia na vt. in. §. sed iste. j. eo. vnde fm dy. ⁊ ny. de neapo. dic ꝙ i actiōe in rem ex pte actoris. requiriť al/terū de quatuor. s. vel directū do miniū ⁊ tūc competit rei vendi. directa vt doc. §. nostro. ⁊. l. i. C. de al. iu. mu. cā fac. ⁊. l. in rem in princi. ff. de rei vendi. vl' vtile do miniū. vt in emphiteota ⁊ supfi/

ciario. quo casu competit utilis rei vendica. vt. l. i. §. fi. ff. si ager vec. vel emphi. pe. vel quasi dominium quale est illud qd habet bonefi. emptor. qui nondum vsucepit ꝛ tunc competit publiciana d. §. sed iste. j. co. vel necesse est ꝙ habeat aliud ius in re. vt ius ser uitutis ꝛ datur cōfessoria. vt. d. §. eque. j. co. vel ius pignoris. ꝛ tunc datur seruiana vel ypotecaria vt in. §. item suiana. j. co.

Gl. Item ex parte rei requiritur similiter duorū alterum scilicet possessio vel quasi vl' ꝙ dolo desiit possidere vt hic. ꝛ. ff. de interro. ac. l. qui seruum. §. iniurie ꝛ ð noxa. l. electio. §. i. Additio hec glo. vix pōt saluari nisi loquatur de rei vendi. specialiter ꝛ illa nunꝙ competit nisi contra possidētem vel quasi vt satis. s. In rei vendicatione non requiritur ꝙ possessor dicat se dominū nec hoc habet necesse probare vt C. de eden. l. qui accusare. ꝛ ð rei vendi. l. finali. ꝛ. j. de interdic. §. cōmodum.

Rei vendicatio competit pro re corporali quia incorporalia nō vendicantur vt. ff. de rei vendi. l. vendicatio.

Additio ꝛ sic habetis expeditas glosas huius. §. Et scias ꝙ doc. hic ponūt materiā actionis rei vendicationis quam late examinatā vide per doc. hic ꝛ maxime d. Jas. Sūmula tñ breuis sequēs sit tibi necessario menti tenenda.

Sūmula.

Unde rei vendicatio vt inquit tex. in. §. sed iste. j. co. est actio ciuilis. realis. vt in hoc. §. nostro. que competit actiue ratione dominii rei corporalis ꝯ possidētem vel quasi. ꝛ sm ꝙ duplex est dominiū vz directū ꝛ vtile. scdm hoc reperit duplex rei vendicatio. videlicet directa que daē habenti directū dominiū. vt hoc. §. nostro. ꝛ. l. i. C. de ali. iu. mu. cā fac. ꝛ. l. in rem in prin. ff. de rei vendi. ꝛ vtilis que daē habenti dominiū vtile vt sunt emphiteota. ꝛ superficiarius ꝛ similes vt. l. i. ff. si ag. vecti. vel emphi. pe. ꝛ. l. pa. in prin. ꝛ. §. ꝙ ait. ff. ð supfi. ꝛ hec dicta requirunē in rei vendicatōe ex parte actionis. Ex pte vero rei requiritur possessio vel quasi vt hic in glo. Et intellige quasi possessionem pro eo q dolo desiit possidere. qui cōuenit perinde ac si possideret. vt. l. qui dolo. ꝛ. l. parem. ff. de re. iur. ꝛ. l. sin aūt. §. sed si quis. ꝛ. l. is qui dolo. ff. de rei vendi. Hoc tamē intelligitur de illo qui dolo desiit possidere post litem contest. sed si dolo desiit possidere añ litē contest. tunc contra eum non cōpetit rei vendicatio. sed actio i factum ad interesse ex ti. ð ali. iud. mu. cā fac. Ita notabiliter ꝛ mi/

rabiliter dicit Panor.i.c.i.i.iii. col.in.ii.oppo. de ali. iudi. mu. causa fac. Item aduerte q possidens tempore prime citationis. si postea desiit possidere presumitur in dolo sm Bald.in.c.fi. de ali.feud.

Et vt melius habeatur noticia substātialiū vniuscuiusqz act. semper in fi.§.ponaz summulā breuem ꝛ narrationē ꝛ conclusionē libelli.ꝛ cellulā vniuscuiusqz act. sumptam ex arbore Jo.

Ut melius habeatur noticia substantie cuiusqz actionis pono substantiā libelli.s.narrationez ꝛ ɔclusionē.ꝛ pro nunc pono in re imobili.

Coram vobis ꝛc.agit ꝛ in iure proponit.J.contra ꝛ aduersus.B.dicens ꝛ in iure proponens.q supꝛascriptus.s.B.licet indebite ꝛ iniuste tenet ꝛ possidet q̄dam petiam terre culte perticarū ꝛc.positarum in loco ꝛc.Que quidem petia terre spectauit ꝛ pertinuit.ꝛ hodie spectat ꝛ ptinet ad supꝛascriptū.J.iure dn̄ii vel quasi.vel ex veris titulis ꝛ causis.Itē dicit vt.s.q idē.B.a dicto.J.sepius interpellatus fuit vt eidem J.dictam petiam terre vna cum fructibus ꝛc.dimitteret ꝛ relaxaret quod ipse.B.hactenus facere recusauit ꝛ recusat indebite ꝛ iniuste.Quare petit ꝛ requirit idē J.quatenus ex officio vestro. et omni modo iure via ꝛ forma quibus melius de iure potestis p vestram diffinitiuam sniam pnunciētis supꝛascriptam petiam terre spectasse ꝛ pertinuisse.ꝛ q hodie spectat ꝛ pertinet ad ipsuz.J.iure dominii vel quasi qd́qz dictuz B.versus dictum.J.condēnetis ꝛ omnibus iuris remediis cōpellatis ad dimittendum ꝛ relaxandum dictam petiaz terre vna cum fructibus ꝛc. Cuius libelli formam ꝛ clausulas opportunas videte in operibus practicis.

Eque. Pro seruitute cōstituenda vel non constituenda.prodite sunt actōes i rē tā p suitutib⁹ rusticis q̄ vrbanis realib⁹ vel psonalibus. Et i his ēt agit qui possidet.lz secus fit in rebus corpoꝛalibus regulariter.h.d. Add. Pro euidentia dd́oꝛuz nota primo q quatuoꝛ sunt genera seruitutum. vt est bona glo.supꝛa de serui. in principio. Secundo premitte qd́ etiam seruitutes reales et prediales fuerunt introducte de iur

gētiū.vt.s.ō vsu.⁊ ha.§.ii.Tertio ꝑmitte ꝙ seruit⁹ ꝑdialis ē ꝙdā ius ꝑdio inherēs ⁊ ipsi⁹ vtilitatē respiciēs ⁊ alterius ꝑdii ius siue libertatē diminuēs.ista probanť in.l.hec aūt iura.ff.de ser.vr.ꝑ.⁊ i.l.qui in aliena.§.fi.ff.ō neg.ges.vel ſm Ro.ſuitus ꝑdialis.ē qdā ius ꝑdio debitum.a re rei ꝯstitutū vt.d.l.i.cōia ꝑdi.vel tertio.dic ꝙ ē qdā ius introductū quo ꝑdiū ꝑdio seruit.l.via in pri.ff.de ſui.Quarto ꝑmitte ꝙ he seruitutes pñt acqri per dñm directo fundi dñanť.⁊ iponi per dñm fundi seruienť vt.d.l.i.ff.cōia ꝑ.⁊ ibi gl.sed aduertas ꝙ ēt sufficit ꝙ sit vtilr dñs vt possit acqrere vel imponere seruitutē.vt est casus in.l.i.§.fi.ff.de supfi.⁊ ꝙ ibi gl.⁊ bar.⁊ ēt ꝑ bonefi.ēptorē ꝙuis nōdū ꝑscripserit.l.si ego §.i.ff.de publicia.Si aūt fundus ē pluriū.ꝑ vnū ex dñis nō pōt acqri vl'imponi.l.si vn⁹.ff.de ser.rus.ꝑd.ſʒ tñ si vn⁹ imponit quo ad se ꝑiudicat nō quo ad socios quousqʒ alii ratificēt.⁊ ratificatione fcā.ēt singulariter ⁊ de ꝑ se cōualideť pria ꝯcessio nō vt ex retro.ſʒ vt exnūc.casus ē i.l.ꝑ fundū ⁊ ibi gl.ff.de ser.ru.ꝑ.⁊.l.fi.ff.cōia ꝑdi.An aūt locus medi⁹ nō seruiēs ipediat ſuitutē.vide hic per Ang.in eudē.⁊ que ſuitus hēat cām ꝯtinuā ⁊ q̄ nō.vid s.de re.cor.⁊ ico..in fi.tituli in addi.ꝑ me collectis.

Additio quero qūo ⁊ qñ dicatur qs eē in quasi possione seruitutis.dic breuiť.quedā sunt ſuitutes negatiue vt altius nō tollere ⁊ in istis per vnū solū actū ⁊ sic ꝑ vnā solā ꝓhibitōem cū patiētia aduersarii dř acquisita quasi possessio seruitutis.ista ē gl.no.i.l.i.C.de ser.⁊ aqua.in glo.i.⁊ ibi bar.Quedam sunt seruitutes affirmatiue.vt est seruitus ire ageř licere.itē ꝙ liceat aquā ducere ⁊ similes ⁊ in istis quedā sunt.in qbus pōt esse vsus ꝑ modū facultatis ⁊ aicicie.vt ire per fundū tuū.nā cuilibet dať facultas eūdi per fundū alienū nisi prohibeať.vt.l.iii.§.i.ff.de acqui.re.do.glo.i.l.diuus.ff.de seruitu.rus.ꝑdi.⁊ gl.in.l.ꝑ agrum ⁊ ibi bald.C.de ser.⁊ aqua.⁊ in istis nō dř acquisita quasi possio seruitutis.nisi secuto cursu.xxx.dieꝝ.⁊ sic nisi qs iuerit ꝑ.xxx.dies.l.i.§.hoc iterdicto.⁊ ibi bar.ff.de iti.ac.ꝙ ꝑ.Quedam sunt seruitutes affirmatiue in quibus nō pōt eē vsus ꝑmodū facultať.⁊ aicicie.vt est ducere aq̄ per fundū alienū.⁊ in istis per vnicū solū actū acquiriť q̄si possio seruitutis.l.i.§.ꝙ aūt ff.de aqua quoti.⁊ esti.Istā theoricā tradit vobis.bar.⁊ post cuʒ alii.in.l.i.C.de vsufr.⁊ vid ple.i.c.bone.extra.de post.prela.Ias.

Hi. Actio de qua hic vt agat ius sibi eē ⁊c.lʒ nomē nō exprimať tamen vocať ꝯfessoria vt.ff.si serui.ven.l.ii.in prin.Et dum dicit edibus vtēdi fruēdi B

est fuitus psonalis. sz sequentes
reales sūt. vt. ff. de fui. l. i.
Altius tollendi. Pōt diuidi
i. ii. fm ꝙ duplr ponit casum exē
pli altiꝰ tollēdi. Actio fuitutis p/
dii vrbani est dicere sibi eē ius al
tius edes suas tollēdi. Gl. timo
re ɔtrarii duplr exponit tex. ibi
altius tollendi. nā dicere mihi li/
cere altius tollere. est negare fui/
tutem mihi nō licere altius tolle
re. ⁊ sic ē actio negatoria. male er
go ponit̄ hoc exēplū iter exēpla
actionis cōfessorie. vñ prio rñdet
glo. quasi ɔcedēdo ꝙ istud sit exē
plum actōis negatorie. ⁊ dicit po
ne exemplū hoc modo. vt si erat
i quasi possessiōe fuitutis domus
mee ne mihi liceret altius tollere
me volente edificare debeo age/
re actione negatoria. ⁊ ita hic in
terserit exēplū negatorie. vt. ff. si
fui. vē. l. si forte. §. In hac. n. ser
uitute negatoria verbis affirmati
uis ⁊ ɔfessoria negatiuis ꝑponi/
tur. vt. ff. si fui. ven. Addi. cre
do ꝙ i istis vltimis verbis gl. ve
lit dicere ꝙ hic ponit hoc exēplū
negatorie iter exempla ɔfessorie
pp ɔueniētiā i mō ꝑponēdi q: si
cut i aliis exēplis ɔfessoria ꝑponi
tur verbis affirmatiuis. ita ēt in
hoc exēplo lz sit actōis negatorie
tñ ꝑponit̄ verbis affirmatiuis.
ergo ⁊c. Sz hic intellectus repre
hendit̄ p doc. cōiter. q: ridiculuz
eēt dicere ꝙ impator iter exēpla
ɔfessorie poneret exempluz nega
torie. de qua postea ponit exēpla
pticulariter. vñ gl. ꝑcedit ad aliū
itellectū. Vel pone hoc exem
plū i ɔfessoria. vt si talē mihi de/
bes fuitutē. vt altius teneas edi/
ficatū. vt. ff. de fui. vr. p̄. l. si arbo
rem. §. interdū. Add. nō mihi
lz ponere os in celuz. sz cogor ali
quid dicere. rogo tu iuuenis nō.
bñ verba glo. q: valde subtiliter
loquit̄. ⁊ si auderez dicere a pau
cis ɔsiderat̄. Vñ do. Ias. subti
liter ex mente Dy. declarat hūc
itellectū gl. dicēs puta pone ꝙ tu
debes mihi fuitutē sustinēdi one
ris vel tigni vel alterius oneris
domus mee. ⁊ ponamꝰ ꝙ domꝰ
tua sit diruta ⁊ sic nō pōt sustiere
dictū onus. ego possum agere vt
liceat mihi altius tollere domum
tuā. vt possit sustiere fuitutē one
ris mei. Sed certe glo. hoc nō di
cit ꝙ ego veliz agere vt liceat mi
hi altius domū tuā tollere. q: in
casu isto hoc icūbit tibi ⁊ nō mihi
Sz dicit gl. ꝙ velim agere vt te
neas altius edificatū. i. si domus
tua corruit reedifices altiꝰ vt pos
sit onus meū sustiere. Et isto mō
nihil fa. opp. quā format. d. Ias.
ɔ hūc itellectū. vide ⁊ cogita p te.
Et pōit hic. d. Ias. vnū nōbi
le ex mēte doc. vz ꝙ i fuitute one
ris ferēdi cadit vnū spāle pter na
turā aliaꝝ fuitutū. nā regl̄r q dz
fuitutē tenet̄ solūmō ad paciaz ñ
āt ad aliqđ factū. l. quotiēs. la pri
ma. ff. de fuitu. Iste āt qui dz ser
uitutē oneris ferēdi neduz tenet̄
pstare paciam. sed ēt tenet̄ facere

ꝙ ſi edificiū ſuiens ſit dirutū te/neť illud reedificare. vt.l.ſicuti.§.ꝯpetit.ff.ſi ſer.vē.⁊ ibi bar.ponit rōnē ſpālitatis. Econtra quoqȝ.hic agit d' negatoria.⁊ dicit ꝙ negatoria ē ꝯtraria ꝯfeſſorie.qꝛ ꝑ ꝯfeſſoriā dr̄ ſeruitutē deberi.⁊ ꝑ negatoriā dr̄ ſuitutē nō d'beri.⁊ ſic prediū ſuū idebite moleſtari aliqua ſuitute.ff.ſi ſer.vē.l.ii.e.bic. Altius tollēdi. Diuidit̄ i.iiii.partes pricipales. In pria gl.timore cuiuſdā contrarii taciti duplr̄ intelligit tex. In ſa format.q.⁊ ſoluit. In.iii.format aliā.q. In.iiii. ꝑ modū notabil' reprobat quādā opi. pla.ſa ibi.ſȝ querit̄.tertia ibi. item quare iſta di.quarta ꝓpe ſi.ibi item ꝙ dicit pla. Altius tollēdi.iſtud ē exē plū ꝯfeſſorie. In his eim exēplis oibus repetit̄ nō. vel dic in hoc prio exēplo nō repeti nō. in aliis ſic. Add.hoc gl.dicit vt ſit conformis cū pria gl. i verſi. altius.ſ.poſita.Sȝ doc. eaȝ reprobant eodē mō quo ibi eā reprobarunt Seqt̄ mō ſa pars pricipal' glo.i qua prio formať.q.ſcdo ponitur opi.pla.tertio reprobať illa.q̄rto ponit̄ opi.glo.

Glo. Sȝ querit̄ quare noīa talia.ſ.ꝯfeſ.⁊ nega. dā tur iſtis actōnibus. R̄.ſi.pla. qꝛ negatoria negatiuis v̇bis ꝓponi tur.ꝯfeſſoria vero affirmatiuis. Hec opi.reprobať i ſuitute al/tius tollēdi.ibi eim ꝯfeſſoria ne/gatiuis.negatoria affirmatiuis v̇bis ꝓponūtur. Dic ergo potiꝰ iſpiciendā eē naturā ꝗ̄ v̇ba.i.ſo/nuȝ verboꝝ.vt ꝯfeſſoria iō dica tur qꝛ intentať ad hoc vt ꝯfiteať ſe debere.negatoria qꝛ negať. Add.lȝ glo.reprobat opi.pla.tñ doc.cōiter eā ſaluāt.vñ ꝑꝑ breuitatē verba coꝝ omitto. vide docto.hic ꝑcipue.d.Iaſ.

Itē quare iſte dicūtur in rem R̄ñ.qꝛ ad ſilitudinē rei ven.dantur.ſicut.n.illa rōne dñii vel q̄ſi dať ſic ⁊ iſte.vt ecce rōe dñii dať ꝯfeſſoria.ſ.dño fundi cui ſuitus debeť.vt.ff.ſi ſer.ven.l.ii.§.hoc aūt.Et rōne quaſi dñii. vt fru/ctuario creditori ⁊ ſupficiario. Itē Add.iſta gl.ſm doc. in hoc male dicit ⁊ reprobať.qꝛ non eſt verū ꝙ creditor ſit quaſi dñs.qꝛ ſi eēt quaſi dñs i re illa nō poſſet pignus cōſtitui.l.ex ſextāte.§. latinus.ff.de re iudi. ⁊.l neqȝ pi/gnus.in prin.ff.de reg.iur. Itē nō ē verū ꝙ vſufructuariꝰ ſit q̄ſi dñs.qꝛ quis nō poſſet hēre vſū/fructum in re ſua.ff. ſi vſuffr. pe.l.vtifrui.in prin. Bñ verū eſt ꝙ iſti tales.ſ.creditor ⁊ vſufructuarius dicūť hr̄e ius i re.l.coꝝ. i prin.ff.de dam.infec. rōne cuius iuris ꝯpetit eis vtilis ꝯfeſſoria ꝓ ſuitute.⁊ i creditore hoc ē expeditū.l.ei qui.ff. de ſeruitu. Vſuſ/fructuarius aūt nō hȝ directe et principalr̄ ꝯfeſſoriā ꝓ ſeruitute. ſȝ petēdo vſūfructū cōſequit̄ ſeruitutē.iſtud ē qđ dixit tex.in.l.i. in prin.⁊.l.vtifrui.§. vtrum āt.

ff.si vsufr.pe. Tenete ergo exē/plū glo.qđ sequit̄ đ superficiario q̄ hn̄ ē quasi dn̄s accipiēdo q̄si dn̄i/um .p vtili dn̄o.d.l.i. in prin. & d.§.quod āt.ff.de supfi. Idē in emphiteota & vasallo.vt est tex. in.l.si in puinciali.§.si ego.ff. đ oper.no.nū. Circa istud đ vsu/fructuario vide tex.in.l.recte di cimus.in prin.& ibi glo. nō.i v̄. huitutis.ff.de ver.sig.

Glo. Itē publiciana dat̄ ei cui huitus ē cōstituta a nō dn̄o fundi.vt.ff.de remis.l.ii. §.idem iul.& de superfi.l.i.§.fi.& si vsusfruc.pe.l.i.& de publi.l.si ego.ii.&.iii.rn̄. Itē sicut rōe pos sessionis vel quasi dat̄ rei vēd.sic & hec ɔfessoria rōe vere possiōis aduersus eū qui possidet agrū q̄ huitutē dz.ff.si vsusfru.pe.l.vlti. §.vtrū.l' quasi possidet.ff.si vsus fruc.pe.l.fi.hoc idē i negatoria. nā ipsa rōne dn̄ii dat̄ dn̄o fundi qui negat huitutē deberi.vtil' aūt quasi dn̄o q: ius hz in fundo qui negat huitutē debere.vt.ff. si ser. vē.l.ii.eɔ̄ rōe possiōis intēdit̄ ɔ̄ eū qui possidet rē rōne vsusfru/ctus.vt.ff.de acquir.pos.l.natu/raliter.vel quasi possidet.vt si re vtat̄ ɔ̄ illā huitutē quā sibi dicit debitā in quibus nō ē vera pos/sessio ēt naturalis.arg.ff. de ser. vr.predi.l.si edes.§.libertas.&.§ se. Rōne hoȝ̄ & siliū dicūt̄ i reȝ. Add.hētis ergo rōnē ex ista gl. quare ɔfessoria & negatoria dicū tur in rē.q:.s.ɔpetūt dn̄o & qua/si dn̄o.& ɔ̄ possidentē & ɔ̄ eū qui dolo desiit possidere. Sz.d.Ja/son reprobat hāc rōȝ vt hic p eū. Deide finaliter ponit rōnē q̄re dicunt̄ in rē dicēs q̄ iō dicūtur in rē.q: ɔpetūt .p iure qđ qs hz in re.& tale ius transit cū re. ad quecūq; res illa pueniat.l.via cō stituta.§.si fundus.&.l.cū fundū ff.de ser.rus.predi. ergo debent dici in rē.vt.l.actionū genera.ff. de ac.& ob.deide seq̄t̄ .iiii.ps gl. Item nō q̄ dicit pla. q̄ negato/ria ita demū dat̄.si fuerit huitus cōstituta & postea amissa. Sed fal sum ē. ɔpetit eīm. & si nulla fuit. vt.ff.si ser.ven.l.loci.§.competit &.l.fistulas. Add. Et hec glo. verū dicit. Ad .prima fienda est relatio.ff.de leg.i.l.si hu⁹ plu rium.§.fi.& de testa.l.heredes.§ sed si no.

Si duo asserāt se possidere et alter vincit poterit alter.s.q̄ suc/cūbit vēdicare.ff.vt pos.l. si duo in fi.i.rn̄so.

Neget rem actoris. Hec ver ba restringūt precedētia.s. ei v̄o. &c.nam hoc perpetuo verum est q̄ alias non dat̄ actio possidenti per quam negat rē actoris eē.

Additio. Dic mihi pro deo quid vult dicere glo. in his pri mis verbis doctores nihil tibi dicunt.quia ista verba non vi/dentur restrictiua. Sed credo quod opportet adiungere illa v̄/ba per quam. quia hoc relatiuuȝ quā adiunctū generalitati ipsam

restringit.l.ea tñ adiectio.ff.ðle.iii.est ergo sensus verborũ gl. regula est hic i tex.q ei qui possidet in actõe reali nõ daŕ actio.s.p quã neget rez actoris esse.nam hoc ppetuo vez est.i.hoc est generalr̃ ⁊ sp verũ q al's nõ daŕ actio possidenti per quã negat rez actoris eẽ quasi dicat nõ daŕ actõ negatoria nisi in rebus icorporalibus.deinde gl.opp.vt.j.

Gl. Sed ꝯ põt poni cãus in quo possor hz actiõem p quã dicit se dñz eẽ ergo male dicit tex.q possidẽti nõ daŕ actio assumptũ pbaŕ.ff.de rei ven.l.officiũ.⁊.ff.vsuf.quẽ ca.l.si vsuf.noie.nã ille qui ꝯmodat rez alicui vel locat possidet ciuilr̃ ⁊ naliter vt.ff.de vsufr.l.ñ solũ.§.i. Rñdet ergo prio gl.sc. aliquos.q saltez ꝯmodatarius ⁊ ꝯductor detinet ⁊ sic rõe detentatõis daŕ rei vendicatio.ꝯ ipsos.⁊ ita loqtur.d.l.officiũ.Additõ ⁊ hec so.cõiter teneŕ.sm.d.Jas.hic.⁊ ẽt gl.nra hic dicit q hec verior.

Alii.vt band.⁊ loth.dicũt q eo ipo q quis agit rei vẽdi.dz renũciare cãe possi.i.possioni.cuz hodie sit ipossibile.⁊ vẽdicare ⁊ possidere posse.sz pria so.verior ẽ Additio.⁊ de hoc articulo vide hic doc.pcipue.d.Jas. Sane vno cãu qui possidet.nihilominus is actoris vicẽ obtinet.sicut in latioribus ffoz libris opportunius apparebit.

Glo. Sane vno cãu.s.i duplicibus iudiciis.vt.ff.de iudi.l.in tribus.⁊.j.eo.§.quedã ⁊.ff.vti pos.l.si duo.§.i.⁊.j.de interdic.§.iii.⁊.ff.fa.hr̃.l.i.vl' dic q dicit de exceptõe ppõendã.nõ.n.hic dicit q sit actor sed q tz vicẽ actoris sm Jo.vt.ff.ð excep.l.i. Additio sz doc.cõiter reprobãt ãbas istas so.q2 tex.dicit vno cãu.⁊ sic eẽnt multi casus sz Pe.de bel.ponebat cãuz sic.pone q possideo rez meaz pprïã ⁊ tu agis ꝯ me rei vẽdi.q2 si ego nego rẽ eẽ tuã ⁊ volo pbare esse meaz.qð possuz iuxta.l.circa cuz gl.no.ff.de pba.tũc dico2 sustinere vicez actoris.⁊ cõiter doc.trãseunt cũ hoc exemplo.sz.d.Jas.vult saluare primuz við hic p cũ.

Primũ exẽplũ glo.s.positũ pbaŕ.ff.de iudi.l.in tribus.sm.ff.de excep.l.sm ⁊ sic sunt expedite gl.sequiŕ.summula. Actio cõfessoria ẽ actio i rẽ.ꝯpetẽs alicui rõe suitutis sibi debite vl' fundo suo.vel quasi suo.ꝯ impediẽtem ad declaratõem iuris sui.ita diffinit Pe.de bel.hic ⁊ sequuntur doc.Ideo dr̃ rõe suitutis sibi ðbite vel fundo suo.vt appareat q hec actio ꝯpetit.tã pro seruitutibus psonalibus.⁊ sic debitis a re psone.vt ẽ vsusfruct⁹ ⁊ similes q̃ ẽt p seruitutibus debitis a re rei vt in hoc tex.Ideo dr̃ quasi suo pp vsufructuariũ.⁊ creditorẽ cui ꝯpetit rõe iuŕ qð hz i pignoz.

Sūmula.

Actō negatoria ē actio ī rem. ↄpetēs alicui rōe rei sue vt quasi sue. ꝯ vtētē aliqua seruitute i re illa. ad ꝓnunciandū aduersario ius nō eē vtēdi tali seruitute ⁊ effectū hax diffinitionū vide in libello cuiusqȝ.

In libello ↄfessorie dēo prio narrare. qualiter tici⁹ ↄstituit mihi ſuitutē i tali fundo ſuo ad talē fūdū q ē me⁹ l'q̄si me⁹ ſ i quo bēo iur ⁊ dēo ↄfinia illi⁹ fūdi demōstrare. postea dēo dicer̄. quaꝫ me existēte i possiōe l'quasi dicte ſuitutꝫ ipedimt l'turbauit vti dcā ſuitute. ⁊ ꝙ ēt de pn̄ti ipedit ⁊ turbat ꝑꝑ ꝙ ipedimētū iterest mea i decē. quare peto ꝑ vos declarari dictā ſuitutē dcō fūdo ↄpeter̄ ⁊ dictū ticiū ↄdēnari i illis decē mihi dādis rōe mei iteresse. ⁊ ꝙ mihi mediāte offō vr̄o caueat. ꝙ i futurū nec ipse nec hr̄des⁹nec succōres sui ipedīēt me ī tali ſuitute ⁊c.

In libello negatorie dico me eē dn̄m vel quasi dn̄m talis fundi vel ius me i eo hēre, i quo ticius ꝑtendit sibi debitā ſuitutē ⁊ ita ea vtit̄. cū tn̄ nulla seruitus sit illi fundo iposita. l'sibi debeatur. ꝑꝑ qd̄ ego suz lesus in decē. ⁊ tn̄ mea interest. quare peto ꝑ vos declarari ius nō eē ticio. ſuitute illa vtēdi. vel possuz petere ꝓnūciare ius mihi ꝓhibendi dictū ticiū vti ſuitute illa. Item possuz petere ꝓnūciare fundū illū eē meū liberū ⁊c.

Sed iste. Actō publiciana dr̄ ꝑtoria ⁊ dat̄ ex equitate ꝑtoria illi qui rē ē natus aliquo iusto titulo a nō dn̄o qui titulus eēt aptus ad translatōem dn̄ii. ⁊ dat̄ quasi ipse rē vsuceperit. h. d.

Additio no. ex tex. ꝙ actō dr̄ ciuilis que descendit ex remedio iur ciuilis. ⁊ a ↄditoribus iur ciuilis fuit iducta. Et ꝑ ↄn̄s ad cognitōez vniuscuiusqȝ rei ꝓmeua cā ⁊ pricipiū ispicit̄. cuz filius sequat̄ ↄdōez p̄ris. Itē no. ibi plerunqȝ ꝙ dictio plerūqȝ denotat regulā vlez eē i ꝯriū Itē no. ibi tradiderit. ꝙ verbū tradere non significat dn̄ii trāslatōem. secus i ver. dederit. vt i. §. sic itaqȝ. j. eo. nisi ſm subiectaz mām. l. si stipulat⁹. ff. ꝺ vsur ⁊ fa. l. sꝫ si possori. §. i. ff. ꝺ iniur. Itē no. ꝙ sicut traditio fcā a vero dn̄o ex cā abili iportat dn̄ii translatōem. l. traditōib⁹ cū mā. C. de pac. ita fcā a n̄ dn̄o iportat publicianā seu vsucapiēdi ↄdōez. vt hic ⁊. l. clamb⁹ ff. de ꝯ. emp. Nota ibi nōdū dn̄s

ꝙ pōstq̄ quis vsuceperit. ꝯpetit rei vēdicatio ⁊ nō publiciana vt. l.i.ff.de publi.

Glo. Sꝫ iste.hec gl. Diui/ dit in.iiii.ptes pncipa les pria declarat tex.⁊ apit qd i/ perator itēdat tractare in hoc.§. in sa format vnā.q.i tia format aliā. In quarta ponit dictū gene rale.sa ibi.sꝫ querit de duabus. tertia ibi.so querit de ac. ꝯmo. quarta ibi oēs eni actōes. Sꝫ iste.hic latent accedit ad sam di/ uisiōem.s.alie sunt ciuiles ⁊ alie ptorie.⁊ de oibus exempla poit.

Sꝫ querit hic de duob⁹ prio qd de actiōe in rē que dat ꝯ euꝫ qui dolo desiit possidere. vr.n. ptoria vt.ff.de noxa.act.l.ea.lec tio.§.i. Sꝫ vr ciuilis ispecta per sona actoris.qui de iure cili ad/ mittit ad agēdū.ff.de rei vē.l.i rē. Sꝫ dic caꝫ cilem ispecta poti⁹ psona actoris q digmor ē vt.ff.d exce.do.l.pure.§.fi.⁊ hec ꝯratio sp habet.nā hrditatꝗ petitio dr p toria.qn dat bonoꝝ possori l' fi deicōmissario.lꝫ ꝯtra possidētez p possore vel p hrde det.⁊ eꝯ fi det hrdi de iure ciuili dr ciuilis ff.de pe.hr.l.i. Semp eni iudica mus actōem eē ciulē l' ptoriā in/ specta psona actoris. Additio nō ꝙ hec gl.sp ad hoc allegat ꝙ ex psona actoris ius metimur .l.i. §.i.⁊ ibi bar.⁊ bal.ff.si ps hr.pe. de hoc vide ang.hic. Tu dic sm bal.hic ꝙ opio glo.est verior.s. ꝙ hec actio sit ciuilis.sꝫ rō gl. nō est bona.qꝛ actio nō d' cīuil' l' p/ toria ex psona actoris sꝫ dr ptoria l' ciuilis inspecta origine nō ex p sona actōis vel rei vt nō. gl.i.l. ii.ff.de bo.po.hr.peti. Sꝫ vltio doc.pro ꝯcordia dicūt ꝙ hec ac/ tio que datur ꝯtra illū qui dolo desiit possidere quo ad inuentio nē dr ciuilis ⁊ ita pcedat hec gl. sꝫ approbatōe ē ptoria.⁊ sic pce/ dit opi.ꝯria.

Glo. Scdo querit de actio ne ꝯmodati.sꝫ dic eā ci uilē vt.ff.ꝯmo.l.i ꝯmodato.§.si cut.⁊ qd dr eo.ti.l.ptor ait ⁊c. h dicit vl' pbādo l' ꝯfirmādo nō in ueniēdo.sic ⁊ de peti.hrdi.dr.ff. si ps hr.pe.l.i.in pri.sꝫ tn ipa ci uilis ē cū sit ex senatuscōsulto. ⁊ cētūuiral'.dr vt.ff.de hr.peti.§. itē veniūt.§.cū aūt.⁊.C.de here. pe.l.fi.in prin.oēs.n.actōes que oriunt ex his qnqꝫ ptibus iur. s.ll.se ꝯsul.plebiscitꝗ.pua. placitꝗ. ⁊ rnsum prudētū ciuiles sunt.q vero a magistratibus vl' ptorum edictis.ds.cēdūt ptorie sunt vt.s. de iure.na.§.ꝯstat vsqꝫ ad.§. ex nō scripto.⁊.ff. de iureiur.l. ius aūt.⁊.j.d ppe.⁊ tē.ac.in pri.alie aūt pter dictas duas.icerte sunt vtrū sint ptorie vel ciuiles.

Sed iste qdem actōes quarū mētiōem habuimus.⁊ si q sunt similes ex legitimis ⁊ ciuilib⁹ cau sis descendunt.

Gl. Et si que sunt similes vt subicit. vt que sunt ex ꝯ/ ctu l' quasi vl' ex delicto vel quasi

vel ex variis figuris cāruz. vt. s. e. §. i. & ii. Add. nō q gl. nō vult dicere p ista vba q actōes ptorie si descēdūt ex ɔ̄ctu vl' q̄si &c. q2 eēt maximus error. Sz gl. vult q v ba tex. debēt itelligi si q̄ sūt ciles. i. ex cili iur descēdētes & nō solūz reales. quarū mētionē hūm⁹. sz ēt que sūt ex ɔ̄ctu &c. s. psōales sūt ciles. & hoc mō gl. itellecta libera tur a calūnia dy. & aliorū. Ex ltimis. i. ex lege. xii. tab. & p idest ciuilibus causis descendūt. & dic ciuilibus vt. s. Actōes ptorie aut sūt in rē tm̄ aut i psonā tantū q2 n̄ repcrit̄ aliqua ptoria mixta s. i rē & i psonā lz ciuilis talis iue/ niat̄. Sz vr̄ ɔ̄. ff. de bo. pos. hr̄. pe. l. iii. Add. hec gl. ab aliqb⁹ dānat̄. & ab aliquibus saluat̄. vi/ de hic p doc. Necessariū ē exē plis oñdere. i. vtile. qd ei medica mēta morbis hoc exhibēt iura ne gociis. vt in auct. hec ɔ̄stō. inno. ɔ̄sti. in prin. col. viii. nec. n. neces sitas i pricipe ipoi pōt. vt. ff. de ll. l. princeps. Itē q2 p exēpla ap/ tius itelliget̄ vt hic. & C. d tran/ sac. vt rñsuz. & ff. d col. bo. l. pre/ tor. §. ult. Ecce plerūqz pmit/ tit ptor ita i rē agere vt vl' actor diceret se quasi vsucepisse qd nō vsucepat. vel ex diuerso si posses/ sor diceret te aduersariū suū non vsucepisse qd vsuceperit. Nāqz si cui ex iusta cā res aliqua tradi/ ta fuerit. veluti ex cā ēptōis. aut donatōis. aut doti. aut legatorūz nec dū eius rei dñs effectus. si ei⁹

rei cāu posſiōnē amiserit. nullā hz i rē directā actōz ad eā psequē dā. Ex iusta cā. i. ex aliquo ɔ̄/ ctu qui descēdit ex iusta cā. i. ex af fectione vel ɔ̄sensu vtriusqz part vt. ff. e. l. i oib⁹. quā affectionē iu stū ē suari. vt. s. d re. di. §. p tra ditōz. & hoc dūmō cā l' titul⁹ fue/ rit apt⁹ dñiuz trāsferre lz n̄ trāsfe rat q2 traditō n̄ pl⁹ trāsfert q̄ sit ap̄ eū q tradit vt. ff. d acq. re. do. l. traditio. & noiat̄ h⁹mōi tracta t⁹. ff. d publi. l. i. i fi. & l. ii. & iii. cū seq. Si vo ɔ̄ct⁹ nō ē abil' trāsferre dñiū n̄ ɔ̄petit publiciana. vt. ff. e. l. quacūqz. §. fi. Per vsucapionē iste nōdū fuit effect⁹ dñs q2 nōdū ɔ̄pleta. nec p tradi/ tōm fuit effectus dñs q2 n̄ altero istoz modoz fact⁹ fuerit dñs tūc publi. ei. nō ɔ̄fert̄. sz dirc ā rei vē dicatio vt. ff. de pub. l. i. in pri. & §. i. Casu posſiōnē amiserit. gl. & si quocūqz alio mō. nā ēt si p furtū l' rapinā l' aliā amisit nō tm̄ hz in rē actōez directā. sz hāc hz. lz ēt hēat al's actōes. vt furti. l' in bo. rap. & ciles vt. s. de v. ob. l. ex delictis. §. sz & bonefi. & s. vi. bo. rap. §. fi. Additio si hz act. furti l' ciles ergo vr̄ publi supflua. rñ. si ista res furto subtracta pueniret ad aliquem qui possideret bona fi de. n̄ cōpetet actio criminalis sed publi. Ias.

Additio dicit. d. ange. hāc gl. notādā q̄ sp ad hoc allat̄ q fur/ tum non ɔ̄numerat̄ iter cāus for tuitos. idem voluit glo. i. §. dā.

na.i.l.cū duobus.ff. ꝓ so. qđ fal lit qñ i furto nō pōt culpa iputa ri.vt.d.§.dāna.ꝛ hoc est qñ ali/ quid ꝓbaꝛ pp qđ p̄sūptio culpe tolliꝛ.vtputa.si potatio sonolēta ꝓbaꝛ ei data cui furtū factū sit ex illa potatōe.fa.gl.i.d.l. dolū.C. đ dolo.vel si vxoꝛ eius ei subtra xerit.i qua ꝯfidentiā hēre debuit cū sit socia diuine ꝛ hūane domꝰ l.aduersus.C.de cri.expi.hrđ.vt dicit gl.in.d.§.dāna.Uel tertō sm Cy.si familiaris suus in quo verisimiliter confidētiā hr̄e de/ buit.qꝛ reputabaꝛ bonus subtra xerit.l.cū qui.ff. ꝯmo. Quarto si diligētiā cōem hoīuz adhibuit qꝛ hostia bñ firmauit. sꝫ đ nocte fuerunt perforata.vt sepius ꝯti/ git i apothecis ꝛ stationibꝰ i qui/ bus nullus dormit.ita dicit sin/ gulariter saly.i.d.§. dāna.quod vltimū nō ꝑpetuo.qꝛ hoc sepe cō tingit.Et hec sūt notāda lꝫ do. Jas.dicat ꝙ ang.ñ bñ ifert ex gl.

Directā. Sꝫ nūquid publi/ ciana ꝯpetit rōne vtilis dñii. q/ dā dicūt ꝙ sic.dicētes vtile dñiū hꝫ cui publiciana ꝯpetit. ꝛ dicūt hoc eē cām publiciane.sicut dire/ ctū dñiū ē cā rei vē.ff.đ rei vē.l.i rē Alii dicūt ꝙ nec vtile dñiū hꝫ qꝛ qui hꝫ vtile dñium ēt agit con tra dñm. vt.ff.si ag.vec.l.i.ii.et iii.quod nō ē in publi.ff.de pub. .l.pe.ꝛ fi. Add.qꝛ gl.hic refert duas opi.ꝛ nullā approbat exp̄s se vr̄ approbare vltimam tacite vt ē gl.nō.i.l.q filiū.§.sabinꝰ.ff. ad treb.ꝛ hāc ēt opi.tenēt cōiter doc.hic.Et vide hic.d.Jas.mul ta dicētē. Uendicet dñium.i. rē rōe dñii.Add.ꝛ sic cessat ꝯrīū i glo.formatū. Si p̄toꝛ i edcō suo nō exprimit nomē actōis tūc ex tali edicto daꝛ actio p̄toria in factū.sicut ex ciuili obligōe noua daꝛ ꝯditio ex lege si nō caueꝛ de noie actōis.ff.nau.cau.l.idē.§.i. ꝛ.ff.de ꝯdi.ex.le.l.i.

Dicit hanc glo.dicit eē aure am bal.in.l.ii.C.de vsuca.ꝓ.he. Diuidiꝛ in.iii.partes principa/ les prīo cuiusdā cōtrarii pōit mul tiplicē formā libellorū i publicia na. Jn scđa ponit que requiranꝛ ex parte actoris ad hoc vt sibi cō petat publiciana. Jn tertia pōit que requiranꝛ ex parte rei ꝛ con tra quē cōpetat publiciana. se/ cūda ibi. Ex predictis pꝫ ꝙ qnqꝫ sūt necessaria. tertia ibi. Ex pte āt rei spectamus prīa istarū ꝑtiuꝫ subdiuidiꝛ i.viii. Jn prīa opp.ꝯ tex. Jn scđa pōit solutōꝫ pla.q fa teꝛ ꝯrīū. Jn tertia ponit formaꝫ libelli sꝫ ipsū. Jn quarta pōit ali aꝫ formā libelli sꝫ alios q ēt fatēꝛ dictū ꝯrīū. Jn qnta pōit aliā for mā sm alios. Jn.vi.reprobat.ii. prias formas libelloꝝ. Jn.vii.re probat tertiā formā. Jn.viii. po nit aliā formā libelli quaꝫ sequiꝛ glosatoꝛ nr̄ partes patēt. Di cit is qui possionē amisit eā rem quasi se vsucepisse. Oppo.ꝛ vr̄ ꝙ sic p̄toꝛ ꝑmittit mētiri. ergo ꝛc.

Et idem dicit quod permittit

in sequētibus tribus ca sibus. Et fa. C. de bo. mater. l. i. ꝛ fm hoc libellū sic format. peto talē rē quā possides ꝛ quā emi vel alia simili iusta cā habui. qꝛ dico me vsucepisse. nā lꝫ hec verba me vsucepisse directā rei vendicatōem poci⁹ videant̄ inducere tn̄ ex adiūctis publicianā significāt. Additōecce qualr̄ pla. ꝯcedit opp. s. ꝙ p̄toꝛ p mittit mentiri. Alii. s. qui ēt hoc ꝯcedūt dixerunt ita eē formandū peto rē talē quā dico meā. sꝫ quia forte nō possēꝫ ꝓbare meā ꝓpono publicianā. Alii dicūt vtrāqꝫ alternatiue ꝓponi. s. rei vendi. ꝛ publi. hoc mō peto rem talē iure directi dn̄ii vel quasi. ꝛ hanc apꝓbat ꝯsuetudo. Sꝫ certe due prime nō placent. qꝛ qn̄o diceret reꝫ suā vel vsu cepisse cū hoc nō sit verū. sic. n. piuraret i sacro calūnie. C. de sa. calū. l. ii. Sꝫ illi respondent qꝛ hoc facit lege pmittēte iō nō piurat. ar. ff. q satis. co. l. fi. sꝫ neqꝫ vltia placet qꝛ vnā dꝫ eligere. ꝛ nō pluribus actiōibus agere vt. ff. d iudi. l. nēo. §. quoc. Additio in hoc ꝙ glo. reprobat duas p̄mas opi. doc. eā cōiter sequūtur. Et dicūt ꝙ p̄toꝛ hic nō pmittit mētiri. pp dictionē quasi positā in tex. que dictio n̄ ē exp̄ssiua veritatis. sꝫ est no. diminutiōis. circa tertiā vero exppsitionē de libello alternatiuo dicunt doc. ꝙ expeditū est ꝙ talis libellus alternatiuus de ꝯsuetudineꝫ ꝓcedit. p tex. in. c. abbate sane de re iudi. in. vi. ꝛ ibi glo. vtrū aūt destricto iuꝛ rigoꝛe ꝓcedat. ꝛ vicē in eodē libello possent cumulari rei vendi. ꝛ publiciana vide hic late p doc. Deinde gl. ponit istaꝫ formā libellādi ꝙ approbat

Glo. Dico ergo i hūc modū formandū libelluꝫ. peto rē talē mihi restitui iure q̄si dn̄ii. pinde ac si vsucepisseꝫ verbū enīꝫ quasi positū. s. in tex. hic repete. ꝛ similitudinarie ponat̄ nō affirmatiue. i. dicere. sicut vēdicarē quo ad effectū re uere vsucapta. ita nunc quasi vsucapta. ꝛ idē i sequētibus casibus. Additio dicit ꝙ hec forma libelli cōiteꝛ approbat̄ p doc. dicūt tn̄ doc. ꝙ lꝫ in ista forma libelli ꝯcludat̄ solū ꝯdemnari ad restōem rei. tn̄ tutius eēt in ꝯclusiōe petere se d clarari quasi dn̄m ad istar rei vēdicatōis. vn̄ verā formam libelli moꝛe solito ponā in fi. §.

Ex p̄dictis pꝫ ꝙ qnqꝫ ꝛc. hec ē sc̄da ps pricipalis gl. q̄ subdiuidit̄ i quatuoꝛ p̄io ponit quot requirant̄ ex pte actoris ad hoc vt cōpetat publiciana. s̄o ponit qualiter illa requisita ꝓbent̄. In tertia format. q. quarto p modū illatiōis ponit vnū dictū. Patet ergo ꝙ quiqꝫ sunt necessaria. vt det̄ publiciana p̄mū traditio vel q̄uasi qd̄. s. quasi. dico pp res icoꝛpoꝛales que tradi nō pn̄t. vt. ff. d acqr. rerū do. l. su⁹. §. icoꝛpales. ꝛ. ff. e. l. i. ꝛ. l. publiciana. §. i. Additio dic tu s̄m cōiter doc. hic ꝙ

verũ ē ꝙ agēs publiciana nō dlc
te dñz.qꝛ tūc ītētaret rei uēdica/
tiōez ⁊ ab hac actione excluderetꝰ
que ē subsidiaria vt hic.nō tñ i li
bello dz dicere se nō dñm.qꝛ tūc
ꝯfiteretꝰ se esse in malafide iō tūc
nō amp̄.ꝑscriberet.⁊ sic nō hē/
ret publicianā.l.eū qui in ꝓnci.
ff.eo. Et ita transeunt cōiter oēs
excepto.d. Jasone qui subtiliter
tenet ꝯ alios ⁊ ēt disputat veruz
publiciana dicatꝰ hodie correcta ⁊
sublata per ius canonicū.vid̄ hic
per eū. Deinde glo.procedit ad
aliam ꝑtem.s.qualiter ista reqsi/
ta ꝓbenꝰ.

Glo. Sed tantū duo ex his
quinqꝫ sunt ipsi agēti
difficilia.s.ꝓbatio traditionis ⁊
tituli reliqua ꝯsistunt in intelle/
ctu agentꝭ.cū sit de sua ꝯscia.q̄ ꝑ
testes ꝓbari nō posset. Addi/
tio habetꝭ hic gl.ꝙ sꝑ ad hoc al/
legatꝰ ꝙ ea que ꝯsistunt i intelle/
ctu vel ꝯscīa nostra ꝓbanꝰ ꝑ no
strā simplicē assertiōem cū iura/
mēto ⁊ lꝫ gl.hic nihil dicat de iu
ramēto tñ hēmꝰ gl.similē faciētē
exp̄ssam mentionē in.l.atq nā.
§.cū me abñte in gl.magna.i v̄.
ꝯmitta t.ff.de neg.gest.que gl.di
cit ꝙ scia l'ignorātia ꝓbatꝰ ꝑ solū
iurm.⁊ vide hic alia ꝯsilia.all'.ꝑ
Jas. Sꝫ dcā regula gl.limita
tur pmo ꝑ bar.i.l.i.§.hoc iterdi
cto si.ii.col.ff.de iti.ac.qꝫ pri.q
dicit hoc ꝓcedere i t'minis nr̄is.
s.qñ p̄cedit titulꝰ habilis.al' secꝰ
⁊ hoc voluit ibi gl.in ver. vsus.

Scdo limitat eā bar.i.l.inter
oēs.§.recte i vlt.col.ff.de fur. ꝙ
hec gl.ꝓcedit qñ p̄sumptio iure
nō eēt ꝯ assertētē al's secus.vt pꝫ i
t'minis de qbus ibi ꝑ bar.⁊ ꝓ hoc
ēt fa.qd̄ voluit.bar.in.l. quēad/
modū in fi.pr̄ie col.C.de agri.⁊
cē.li.x.vbi voluit ꝙ qñ qs possi
deret rē cū titulo reprobato.tūc
qꝛ p̄sumptiōem iur̄ hꝫ ꝯtra se.qꝛ
p̄sumitꝰ malafide possidere.tunc
ñ staretꝰ assertōi sue dicenti se bōa
fi.possidere.cū iur̄o. Pro hoc ēt
bñ fa.qd̄ voluit Jo.an.⁊ alii.i.
c.ii.extra de ꝯstitu.vbi volūt ꝙ
si quis vellet ꝓbare ignorātiā cō
stitutōis nouiter edite cū iuramē
to.ñ posset qꝛ p̄sumptio iur̄ ē ꝯ
eū. Tertio glo.nr̄am limitat
bar.in.l.ii.§.si a pupillo circa fi.
ff.de vsuca.ꝑ ēp.⁊ bar.i.l.is pōt
in.viii.col.ff.de acq.hē.vbi vult
ꝙ hec regula ꝓcedat nisi ꝑ aduer
saꝫ ꝑtē ꝓbetꝰ ꝯriū.l'ēt ꝓbetꝰ aliqd
ꝑ qd̄ p̄sumatꝰ ꝯriū.⁊ ꝓ hoc fa.qd̄
voluit Jo.an.post Inno.⁊ ibi
alii.in.c.qua ꝑꝑ.§.illd̄ ex̄ d̄ elec.

Quarto.d.Jas.ex mēte bal.i
l.fīūs i.iii.col.i.iii.opp.C.d̄ fur.
ꝙ hec regula hꝫ locū.si ille cuius
iuramēto stari dz ē ꝑsona al's fide
digna.⁊ ꝓ hoc ēt gl.nōnda.i.d.
c.significasti el prio i ver.si ē ex̄ d̄
homici.ēt fa.ꝙ voluit Ange.i.l.
q i iudicio.ff.de accu.ver.dicit ꝙ
si ex forma statuti dz credi denun
ciatori l' dānū passo.cū eoꝝ iura/

mẽto. q̃ ñ stabit̃ si sint ĩfames. ẽt
sola ĩfamia facti. ⁊ ita dicit fuisse
iudicatũ i.q.facti. ⁊ simille ẽt voluit
bal.in rep.l.cctos pplos.C.
de sum.tri.i.xli.col.i ver.qntum
exẽplũ statutũ pmittebat. vbi voluit
q̃ statutũ disponẽs q̃ credat̃
libro mercatoris cũ iuramẽto hoc
intelligit̃ nisi talis mercator sit infamis.
Additio dicit ẽt dñs
ang.hic q̃ si aliqd remittit̃ cõscie
alicui⁹ cũ iuramẽto. q̃ a tali assertiõe
vel determinatõe ñ possꝫ appellari.
vt ẽ gl.no.in.c.statutuꝫ
§.assessorẽ.de rescrip.li.vi.nihilo
min⁹ põt supplicari ⁊ recurri ad
supiorẽ. vt ẽ gl.sing.i.cle.i.ð iur̃
patro. ⁊ hoc est verũ fa.aũt.qua
supplicatio ⁊ qð ibi no.C.ð pci.
impa.of. Uide hic.d.Ias.ponẽtẽ
multa pulchra ⁊ notãda in
mã cõsciẽ.

Hi. Sꝫ qd si dubitat vtrum
actor hodie fuerit dñs an
ñ rñ.i.salua fide. pponat q̃ sibi
meli⁹ vr̃ l' publicianã l' rei vẽ.sed
qñ penit⁹ ẽ i dubio pponat pub.
⁊ i ca obtinebit. nisi adv̈sari⁹ pbꝫ
auctorẽ hui⁹ dñm fuisse. ⁊ tũc dabit̃
ei rei vẽ.q.n.agit publi. ⁊ sic
cũbit. si repellit̃ a rei vẽdi.dircã.
idẽ ẽꝫ.ff.de euic.l.mior.§.q huius
lꝫ qdã dixerit cõi i vtroqꝫ casu.qꝛ
ius suum vñcũqꝫ ⁊ qlecũqꝫ i prio
iudicio deduxisse vr̃.vt.ff.de ex.
rei iudi.l.si mr̃.§.eadẽ.Sꝫ expone
vñcũqꝫ ⁊ qlecũqꝫ.i.siue ð iur̃
ciui.siue de iur̃ gẽt.dũmõ direcũ
vt.si.ð rei vẽ.l.i rẽ i pri.at ille dicebãt
siue directe siue vtiles. ⁊ iõ
vr̃ q̃ cũ sint cõtrie. rei vẽdicatio directa
⁊ publi.vno libello pponi
ñ põt. vt.C.si ser.exto.l.i.sꝫ ex cõsuetudie
cõriũ fuat̃. nã vtraqꝫ similis
pponit̃ q̃uis sup vna tm̃
pbatões iducat ne sibi cõri⁹ sit q̃
certe ẽ cõ.d.l.C. ⁊ cõ regulã.l. nẽo
§.quoc.ff.de re.iu. ⁊ hoc ex pte
actoris. Additio doc. nõ cõdicũt
huic gl.sequit̃ mõ t̃tia ps pncipalis
gl. Ex parte aũt rei spectamus.
hec ẽ t̃tia ps gl.q̃ sbdiuidit̃
in.iii.pticulas in.prima ponit q̃
requirant̃ ex pte rei ad hoc vt cõpetat
publi.sõ ponit cõ quez det̃
publi.tertio enumerat.vi.casus i
quibus dat̃ publi.cõ dñm ptes patẽt.
Ex pte ergo rei spectam⁹
q̃ possideat l' dolo desiit possidere
vt i rei vẽdi.dixim⁹.nã cõ oẽm
possidẽtez dat̃ preter q̃ cõ dñm.
vt.ff.de pub.l.pe. ⁊ fi.sꝫ ẽt cõ dñꝫ
dat̃ in.vi.casibus. Primus
est. si a ñ dño emit q postea vero
dño succedit si ad eũ possio redierit.
nã lꝫ sit effectus verus dñs tenet̃
tñ publiciana.ff.de ex.rei vẽ.
l.si a ticio. Scðs ẽ si rẽ a ñ domino
emi ⁊ postea ver⁹ dñs voluerit
a me vẽdicar̃.sꝫ ego fui ab eo
absolut⁹. ⁊ postea res ad illũ rdiit
agã publicã. ⁊ si excipiat de dño
ego replicabo.qꝛ qñqꝫ eo agẽte
fui absolut⁹.ff.de ex.ꝛi iud.l.si qs
rẽ. Terti⁹ ẽ si egi noxalr̃ cõ bos
si.possorẽ sui. ⁊ ipe ðdit eũ mihi
pnoxa.siue enim cõtra me possidentem
verus domin⁹ agat.siue

eo possidēte ego agaʒ publiciana obtineo. vt. ff. de noxa. l. generaliter. ⁊ l. p̄cece. in fi.

Quartus ē si ego fui missus i possessionē vicine domus quā aliquis bonafide possidebat possessore nō cauēte. ⁊ tūc verus dn̄s inueniaẗ possidere vi forte. tūc interdictū vn̄ vi ⁊ publi. hēo. vt. ff. de dā. infec. l. dāni. §. nō solū.

Quint⁹ ēt adiciẗ si rē possideam ⁊ eā nō dolo sʒ culpa desii possidere. ⁊ sic lit̄ estiationē tantum fm ius vēdicādi p̄stiti. vt. ff. d rei ven. l. qui restituere. si postea res ad dn̄m redeat. agā publi. vt. ff. d rei vē. l. si culpa. vel expone. l. illā vt hēat vtilē actionē quā actor directā hēret quasi nomē emisse videaẗ

Sext⁹ adiciẗ si me mādāte rē meā vēdisti sʒ me p̄hibēte tradidisti ēptori. hac actōe vel exceptōne defendiẗ ēt ꝯ me dn̄ʒ hac actōne agit. vt. ff. de publi. l. siquis p̄hibuit.

Sūmula.

Actio publiciana ē actio i reʒ p̄tōria. que daẗ illi qui rē ē nact⁹ ex aliquo iusto titulo a nō domio bonafide. qui titulus eēt aptus ad trāslationē dn̄ii. ⁊ hoc rōne possessionis amisse an̄ vsu capionē cōpletā ꝯ possidentē nō titulo hn̄tē facultatē rei restituēde ad dclātoꝫ iuꝛ sui Et hec diffinitio optie colligi ⁊ declari pōt ex supradcis.

abcdefghiklm

In libello actōis publiciane fʒ do. Ange. are. debes narrare q̄liter emisti talē fundū. vel alio titulo abili ad translationē dn̄ii habuisti. ⁊ qualiter virtute talis tituli fuit tibi traditus ⁊ ꝙ virtute dci titli bōa fide emisti ⁊ accepisti. ⁊ ꝙ virtute dicti tituli possedisti. ⁊ qualiter nūc ipsū detinet titius. Quare petis te declarari quasi dn̄m dict fundi ⁊ dictum ticiuʒ ꝯdēnari ad dimitiēdū ⁊ restituendū tibi dictum fundū ⁊c.

Rursus. Presenti cōtra absentem rei publice causa. vel in potestate hostium vsucapientē rem p̄ntis succurritur rescisa vsucapione. h. dicit. Et diuiditur iste. §. in duas partes. Primo ponit de restitutione danda presenti contra absentez. Secūdo addit ⁊ extendit ad alios multos casus. scd̄a ibi. quod genus.

Additio. nō ꝙ absēs causa rei publice. qꝛ possidet saltē ciuiliter potest vsucapere. ⁊ vsucapionem iam inchoatā ꝯplere. Item nota ꝙ ēt ille qui ab alio possideẗ dꝛ rē possidere ⁊ pōt ꝯplere vsuca/

pionē.ꝑ ꝑdictis.fa.l. clā posside re.§.qui ad nūdinas.ff.de acqr. pos.ꝛ.l.ceptā.ff.ꝺ vsuca.hoc tam̄ vltimū qualiter itelligat̄.dicam cū glo.in ver.potestate. Itē nō. ibi tūc itra annū ꝙ cū dictio tūc significat extremitatē tpis.l.iiii. ff.de cūdi.ꝛ demō.ꝙ tunc currit ꝑscriptio iudicialis petēde restitu tōis.qn̄ dat̄ facultas experiēdi ꝛ nō an̄. Itē nō ꝙ nūq̄ pōt res no stra vsucapta vēdicari.nisi prius rescisa vsucapione ꝛ sic obstaclō de medio remoto vt pꝫ ibi resci/ sa. Add.ꝑ euidētia hꝰ.§.pre/ mittit do.Ias.ꝙ abn̄tiarū quin/ qꝫ sūt genera que enūerat per or dinē gl.nō. ꝛ magistra.i.l. fi. in gl.fi.in ver.appellare.ff. de i ite. resti.pria ē ꝑbabilis ꝛ necessaria. vt cā militie.Scd̄a ꝑbabilis tm̄ vt cā studioꝝ. Tertia necessaria tm̄.vt cā religionis. Quarta vo lūtaria sine ꝯtumacia.vt cā mer cātie.Quinta ē abn̄tia volūtaria cū cōtumacia.

Scd̄o pmittit ꝙ in materia.§ nostri reperit̄ duplex remedium s.rescindēs ꝛ rescisoriū. Rescin/ dēs ē officiū iudicis per quod da tur in ite.restō.ꝛ rescindit̄ obsta culū qꝺ impediebat agere. ꝛ po/ nit in pristino statu i quo erat cū lesio ꝯtigit.qꝛ in inte. restō.ē in pristinū statū statuitio.l. ꝙ si mi/ noꝛ.§.restō.ff.de mino.ꝛ tm̄ af/ fert restō q̄tū abstulit lesio.d.l. ab hostibꝰ.§.sꝫ ꝙ simplr̄ ꝛ meliꝰ i.d.l.sꝫ si ꝑ ꝑtoꝛē.§.si ferie. ꝛ me

lius.in.§.quod.ff.ex qui.ca.ma. Iudiciū vero recisoriū ē illꝺ qꝺ ꝯpetit reciso obstaculo. Itē ad/ uerte sm do.Ias. ꝙ actio restitu toria ꝺ qua hic ē duplex vna que vocat̄ recisoria istitutoria qꝛ ꝑ ꝑ toꝛē nouiter istitata.vi pone ꝙ actio nūq̄ fuerit mihi q̄sita fuis/ set tn̄ quesita nisi fuissē abn̄s ꝛ qꝛ ꝑdidi talē acqsitōꝫ iur̄ pp absen tiā ꝑtoꝛ me restituit in inte. ꝛ ta lis dr̄ istitutoria quasi ꝑ ꝑtoꝛē de nouo istituta.ꝛ de ista hr̄ exēplū i tex. l.si quis stipulatꝰ. ꝛ.l. siqs ticio.ff.ex qui.ca.ma. Alia ē reci soria que ꝑprie appellat̄ restitu/ toria.ꝛ ē qn̄ actio a pricipio ꝯpe/ tebat.sꝫ fuit extincta mediāte vsu capiōe lꝫ ꝑscriptōe.quo casu. si re scindit̄ illa vsucapio pp iustū im pedimētū tūc recisa vsucapiōe.il/ la actio que restituit̄ dr̄ ꝑprie re stitutoria ꝛ nō istitutoria.ꝛ ꝺ ista ꝑprie loquit̄ tex.nr̄ in princ.

Glo. Reipublice. Diuidi/ tur i.iii.pria ꝺclāt tex. sa illū extēdit ad alias ciuitates. tertia illū extēdit ad municipia.

Reipublice.s.ciuitatis roma/ ne vt.ff.de v̄.sig.l.eū qui.i.ex ge nerali clausula posita.ff.ex quib. ca.ma.l.fi. Idē i ceteris ciuitati/ bus dōm est.vt.j.ex qui.cā. ma. l.sꝫ ꝛ si ꝑ ꝑtoꝛē.§.pe. Idem ēt si cā municipii alicuius. vt.ff.de in inte.re.mi.l.legat̄. Add. de clā generali si qua mihi iusta cā vide bit̄.de qua hic in glo.ꝛ an ꝯceda tur ex negligētia seu lata culpa vl̄

supia ignorãtia. vide barto. in. l. seruo inuito. §. cũ pretor. ff. ad trebel. & idẽ i. l. diuus. ff. de re iudi. cũ si. Et d. Jas. itelligit hãc gl. in so casu h⁹. §. vide hic per eũ. Abesset alias absens cẽt. q: absu it reipublice cã rẽ p̃ntis duobus mõis potuit vsucapere. s. p se. q: rẽ illã detulit secũ. siue domi di/misit & aio possedit. vt dr̃ de eo qui ad nũdinas pfectus ẽ. vt. ff. de acqui. pos. l. clã. §. qui ad nũdi/nas. Jtẽ per aliũ. s. per filiũ vel suũ. vt statim in. c. dicemus.

Jn hostiũ. hec glo. diuiditur i iii. pria declarat tex. s. qui sint ho stes. sa format. q. ad tex. tertia iux ta solutõ; ponit quãdã driam.

Qui sint hostes dr. ff. de cap. l. hostes. & de ver. si. l. hostes. s. q/bus populus ro. bellũ idixit. vel qui po. ro. bellũ idixerũt. Si ergo ab aliquo alio quis capiat. nũquid hẽbit locũ qd hic dr. cre/do q sic. sicut qñ abest cã alicui⁹ ciuitatis vel municipii vt. s. dictũ ẽ. Jn hoc aũt differũt q: non fiunt sui taliũ hostiũ. vt. ff. de ca pti. l. hostes. & sic poterit facere testm̃. qd al'nõ posset cũ cẽt suus imo & eius obses nõ põt. vt. ff. de testa. l. eius qui. & l. obsides.

Add. si ãt princeps vel papa vel eius legatus de cõmissione pape alicui ciuitati subditi ecclie bellũ indixerit. tũc capti efficiũtur sui. nec pñt testari vt hic dicit glo. et bona efficiunt capientiũ. vt ele/ganter nõ. bar. i. l. qui a latroni/bus. in priñ. ff. de testa. & sa. quod idem nõ. in. d. l. hostes. vbi oio vide. & sic in his oibus hẽbit locũ fictio postliminii qd nõ. ppetuo Ang. Ptãte. Diuidit i. iii. Jn pria ad declaratõ; tex. ponit quot modis capiat iste terminus ptãs. Jn sa p modũ qõnis opp. & sol. Jn. iii. p sõ. instat opponen do & ei dupl'r rñdent ptes patẽt

Ptãte. vno mõ. i. suitute al's capit p iurisditõe. vt cũ dicimus ptãs h; ptãtem in homines de di strictu. i. iurisditionẽ. Jtẽ ponit p obia qua ptãte ẽ monach⁹ sub abbate. & clerici sub prelatis. Jtẽ ponit p dilectione siue pietate. & hec patria ptãs dr̃ vt. ff. de ver bo. si. l. ptãtis. S; quõ iste ab hostibus captus poterit vsucape re cũ ipse ab alio possideat. s. de iur p̃so. §. sui. ergo ipse possidet nõ põt. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic eueniet. & ff. de acqui. re. do. l. hõ liber. §. quicquid. ergo nec vsuca pere. ff. de vsuca. l. sine possessiõe Rñ. vsucapit p filiũ vel p suum in re peculiari. ff. qui. ex ca. ma. l. itẽ ait p̃tor. §. hoc ãt. & l. deniq;. & l. ait pretor. §. hi plane. & ff. de vsuca. l. iusto. §. fi.

S; nec vr q p suum possit ca ptiuus vsucapere vt. ff. de vsuca. l. suus. Sed dic q illa loquit in cã non peculiari qd verum ẽ. vel loquit ipsa veritate inspecta. hic ãt iure postliminii. inspecto q p̃ ualet veritati. vt. s. quib. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus.

Add. doc. cōiter sequunt̄ glo. ⁊ do. Jas. reprobat hic Ang. vide hic per eū. ⁊ dū tex. nr̄ dicit ꝙ captus ab hostibus possit vsucapere. d. Jas. exemplificat ď actōe personali in qua currit p̄scriptio nō ex posſione p̄scribēti. sȝ ex solo cursu tp̄is negligētia nō petentis ꝙ talis p̄scriptio currit p̄scribente exn̄te in captiuitate sicut si eēt in ciuitate vide hic ꝑ eū.

In ciuitate. hec gl. diuidit̄ in vii. ꝑtes. In p̄ia declarat tex. in s̄a ꝑ viā quesiti extēdit tex. nr̄m. in. iii. declarat qn̄ quis dicat̄ desinere abesse. in quarta ēt extēdit tex. nr̄m ad casuȝ ꝯ̄rariū In. v. iux̄ dictā extensionē gl. tacite subintrat vnā arduaȝ difficultatē. In vi. rursus declarat qn̄ quis dicat̄ desinere abesse. In. vii. ꝑ moduȝ illatōis remouet qðdā tacitū ꝯ̄rium ad tex. ꝑs prima. In ciuitate q. dicat qui nō abest. Quid ergo si vterqȝ abest ⁊ alter alterius rē vsucapit. R̄n̄. ⁊ tunc hȝ locū hec restō. ff. qui ex cau. l. si.

Add. do. ang. ifert ex glo. ꝙ priuilegiat⁹ vtit̄ priuilegio ꝯ̄ priuilegiatū. sȝ d. Jas. dicit ꝙ hoc n̄ ꝓbat̄ hic. vide. Uꝫ āt desinēr abeē cū domū redit vel rediere potuit finito negocio ꝓ quo erat abn̄s. idē eꝯ̄ si pn̄s reȝ abn̄t vsuceperit. ff. qui. ex ca. ma. l. i. §. eað verba. Et tūc siue ꝯ̄pleta ē tota vsucapio in pn̄tia. i. j. modicū tēpus. siue in abn̄tia siue postea parum idē. vt. ff. c. l. ab hostibus. §. sȝ qð. Add. gl. hic succincte tāgit illā difficultatē maximā iter antiquos pone vsucapio ꝓ maiori ꝑte est lapsa in absentia postmodū ē completa in presentia post modicum tempus reuersionis in quo modico tempore dn̄s potuisset agere. an restō sit in totū ⁊ oio ð negāda an vero sit dāda restō in inte. ita vt subducat̄ tm̄ tp̄s q̄tū est illud quo vsucapio cucurrit i absētia. Et d. Jas. recitat hic ample doctores altercantes vide ꝑ eum. Et tunc dꝫ desinere abesse nisi iusta causa impedit⁹ fuerit in redeundo. Statuunt̄ cim ei. xx. miliaria diurna. vt. ff. qui. ex ca. ma. l. sicut. §. tādiu.

Et sic patȝ ꝙ de necessaria absentia tunc intelligit̄. alias. contra. vt. ff. c. l. item hi. ⁊. l. seq. Si verbum desierit hic positum strictius ponitur idest ꝙ possit conueniri.

Add. Ista glo. in fi. ꝯ̄m doc. ē obscura. vult ergo glo. hoc in effectu ꝙ in p̄io cāu. s. qn̄ presens vult petere restōem ꝯ̄ absentem. non curat̄ an talis fuerit absens ex iusta causa vel non. sufficit enim ꝙ presens nō habuit copiā agendi ꝯ̄tra eū. vt dixi in euidentialibus. sed quando absens vult petere restitutionem contra p̄sentem tunc bene inspicit̄ si ex causa probabili ⁊ necessaria vel ꝓbabili tantum vel necessaria tm̄. ⁊ tunc dat̄ restitutō alias non. Et tunc verbum desierit positū hic

intelligit .s. taliter q possit conue/
niri .i. q sit pñs. et ista est mens gl.
si bñ inspiciatur.

Additio de istis .xx. milibus de
quibus hic in gl. no. q mille passus
faciunt vnum miliare. vt dicit tex. in
l. iii. in pri. et in .l. mille. passus. ff.
de ver. sig. et quinqz pedes faciunt
vnum passum. vt inquit gl. i. ad fi. in.
d. l. iii. pes vero dr. xv. digitorum sm
glo. in .c. sicut. xli. q. iiii. al. xxvi.
q. iiii. et bal. in. d. l. i. ff. si q̃s cauci.

Annum .s. vtilem diuiditur i. iiii. pri
mo declarat text. In scda ponit
quot sunt necessaria ad hoc vt an
nus vtilis currat. In tertia ponit
quantum tps datur hodie i restitutio
nibus. In quarta p modum nota/
bil' ponit. an hodie iste. §. sit cor/
rectus. ptes patent.

Annus ergo de quo hic dr vti
lis qui constabat ex. ccclxv. diebus
vt. ff. de statuli. l. cum hrs. §. si sti/
cus in quibus actor habuit facul/
tatem agendi. nec impediretur p se. nec
per reum nec p iudicem. nam hec tria
necessaria sunt. vt vtilis dies aut
annus currat. vt. ff. de di. et tẽ. p̃. l.
i. Additio nõ q de numero
dierum vni⁹ ãni hẽtis similem tex. i.
l. ita vul. in ver. estimatio aũt. ff.
ad. l. aql. dicit tñ q annus pprie cõ
stat ex. ccclxv. dieb⁹. et vi. horis q̃
sex hore collecte simul in quatuor
annis faciunt vnum diem naturalem quem
appellamus bisextilem q attribuitur
februario l' sm canones marcio et
hec oia ponit glo. no. i. l. in. §. bi/
sextus. ff. de ver. sig. et de isto tpe

vtili vel continuo vide hic. d. Jas.

Hodie vero in oibus restõni
bus quadriennium continuum cõputatur
vt. C. de tẽp. i inte. res. pe. l. fi. Et
no. q hic liber corrigitur p codicem
in hoc ãno vtili generalr sz quos
dã. Sz dico contra q: illa tm i resti
tutõibus dicit. vñ in aliis remã/
net vtilis ãnus. Additio de hoc
an hodie de ãno vtili sit correctum
et quã istud tps incipit currere. vi
de hic per. d. Jas.

Rescisa. Diuiditur hec gl. i. vi.
ptes. In pria ad declaratõez tex.
ponit quo remedio vsucapio res/
cindatur. et dicit q per restitutõem
petitã. In sa ponit ad qd conceda
tur restitutõ. In tia ponit a quo
concedatur talis restõ. in. 4. ponit q̃/
re dicatur rescisoria. et an sit pprium
nomẽ actõis. et an sit realis. an p/
sonalis. et an sit vtilis an directa
In. v. refert opi. aliorum tenẽtium
q recisoria ipso iure competat. et q
sit pprium nomẽ actõis. In. vi. re
fert alior modificatiõem in hac
sua opi. p quã modificatõem glo
sator nr cõcordat istã modifica/
tõem cũ pria. sa ibi vt subducatur
tps. tertia ibi et hoc ipm qd po/
stulare possunt. quarta ibi et ideo
actio ad quam restituuntur. quin/
ta ibi alii dicũt. sexta ibi dicũt tñ
q hec recisoria. et ista diuisio po/
test ee loco cuiusdã lr̃alis expõis
gl. Rescisa .s. vsucapiõe p i ite. re
sti. petitã a iudice viuo vt subdu
catur tps vsucapiõis quo fuit absũs
vt. C. de resti. mi. l. iii. sicut et mi

nores petūt. vt. ff. de excep. l. exce/
ptiones. Et hoc ipsū. s. q̄ po/
stulare pn̄t a mortuo p̄tore ꝯcedi
tur eis. vt. ff. e. l. i. p totū. i. ꝯces
sum ē eis a p̄tore mortuo q̄ pn̄t
postulare in ite. resti. a p̄tore vi/
uo. Restituit ergo eos p̄tor
viuus vt sic agāt āntiqua actōe ac
si res nō eēt vsucapta vel actio p̄
scripta. Et iō actio ad quā resti/
tuit͛ dr̄ recisoria. nō q̄ sit nomen
ꝓpriū actōis. sꝫ que erat prio rea
lis siue p̄sonalis directa. nūc dr̄
vtilis. vt. ff. ex qui. ca. ma. l. si. ꝛ
de capti. l. ab host. b⁹. Add. que
rit hic d. Jas. an hec actio reciso
ria sit natiua an datiua. vn̄ scien
dū q̄ illa dr̄ actio natiua que hꝫ
materiā sufficiētē p̄sistentē ex qua
oriat͛. illa vero dr̄ datiua que nō
hꝫ materiā sufficientē p̄sistentē ex
qua oriat͛. sꝫ dat͛ nobis a lege ex
quadā equitate. vt ē tex. in. l. iur
gen. §. i. ff. de pac. vn̄ post multa
d. Jas. i hoc distiguit q̄ qn̄qꝫ vsu/
capit͛ res mobilis p quā vsucapi
oneꝫ querit͛ directū dn̄ium. l. tra
ditōib⁹. C. de pac. ꝛ cū pria actio
sit totaliter sublata illa q̄ restitui
tur n̄ erit natiua sꝫ datiua. si vero
p̄scribit͛ res imobil'. tūc q2 p pre
scriptōeꝫ n̄ tollit͛ directū dn̄ium
sꝫ querit͛ vtile p̄scribēti. auct. ni
si tricēnalis. ꝛ ibi p glo. ꝛ doc. C.
de bo. ma. tūc actio dr̄ eē natiua. ꝛ
sic distinctōe rn̄det͛ ad. q. an sit
directa an vtilis. s. q̄ si loquimur
i vsucapiōe p quā acquisitū ē dire
ctū dn̄iū tūc a p̄tore dat͛ vtilis sꝫ
si loquimur i p̄scriptōe dr̄ eē di
recta. allegat i sili. l. si his institu/
tus i prin. ff. ad treb. Alii di/
cunt q̄ statim eo reuerso hꝫ reci/
soriā. ꝛ dicūt eē ꝓpriū nomē actō
nis. ꝛ sic dicūt q̄ maiores iur actō
nis sꝫ miores offō iudicis restituū
tur. dicūt tn̄ q̄ hec recisoria actio
efficatiā nō hꝫ anq̄ insuffiet in ea
p̄tor spūm vite dādo eis restōem
qd̄ satis recidit i primā opi. nam
sp verū ē hoc q̄ a p̄toris mortui
edicto hoc sit auctate p̄toris viui
Add hētis ergo ex gl. q̄ reciso/
ria nūq̄ ꝯpetit nisi pri⁹ petita re
stōne i ite. p officiū iudicis. ꝛ hec
ē cōis. cetera vide hic p doc.

Quibusdā. vt si rē abn̄s vsu/
capiat pn̄s. Itē abn̄s fuit ꝓbabi
li cā vt studior̄. itē i vinculis po
situs. vt. ff. e. l. i. §. sꝫ ꝛ si p p̄torē
i fi. ꝛ. l. seq. ꝛ de illis legib⁹. j. facit
mētōꝫ cū dicit de volūe. flor.
Add. nō q̄ hec glo. hoc vult i ef
fectu q̄ tex. nr̄ i illis verbis quod
genus actōis quibusdā ꝛ alius sili
equitate motus p̄tor accomodat
ꝛc. tacite inuit scd̄m mēbrū actio
nis recisorie. s. qn̄ abn̄s petit se re
stitui aduersus vsucapiōꝫ factam
p p̄sentē vel p̄scriptōꝫ. ꝛ vult gl.
q̄ tūc reqrit͛ q̄ abn̄s fuerit saltē
ꝓbabili cā. puta studior̄ vl' neces
saria. puta captiuitat̄. al' nō habꝫ
hoc bn̄ficiū. Add. nē nō. q̄ hec
actio recisoria ē real' vl' p̄sonal' ꝓ
ut erat pria actio. ꝓut inuit glo.
nā in illis v̄bis realis siue perso
nalis ꝛc. ꝛ dr̄ directa vel vtil' put

supra. Sequit mō sūmula.

Sūmula.

Actio recisoria ē actio ptoria que cōceditur illi cuius res pter absentiā erat vsucapta vel pscripta. vt prio p officiū iudicis dicta vsucapiōe vel pscriptōe recisa p i ite. restōz. ɔpetat illi ad declarationē iuris sui. ꝛ ad rei vl' actiōis restōnē ac si vsucapta vl' pscripta non esset.

abcdefghiklm

Libellus i hac actiōe pōt formari duob⁹. vno mō vt officium rescindēs ꝛ actio recisoria itentētur sepatī ꝛ tūc sic. In libello officii rescindētis debeo dicere qḋ fui abñs cā rei publice vl' ipedit⁹ alio iusto ipedimēto p biēnium quo tici⁹ talē rē que añ vsucapionē erat mea vsucepit. ꝛ cim cū iura subueniāt abñtib⁹ vl' ipeditis. peto vr̄o offō vsucapionez rescindi ꝛ pinde me ad agendū admitti p dicta re. ac si res vsucapta nō esset. In actōe vero recisoria sic forma libellū. dico ɔ ticiū qḋ fui abñs vel iuste ipeditus p biēniū. quo tpe talē rē quē mea erat añ vsucapionē vsucepit. ꝛ qḋ obstaculū dicte vsucapiōis offō iudicis rescindēte ē sublatū. quare peto p vos declarari rē ad me spectare iure dñii vel quasi. ac si vsucapta non eēt eāqz mihi restitui.

Uel sic fm ang. pñt simul nō copulatiue sed successiue intētari hoc mō. Dico ɔ ticiū qꝫ fui abñs cā reipub. per annū quo tpe vsucepit rem que mea erat ante vsucapionē. Quare cū iura abñtib⁹ restōem indulgeant. peto officio vr̄o dictā vsucapionē rescindi. ꝛ successiue. ꝛ ea prius recisa postea me declarari dñm dicte rei ꝛ eaz mihi restitui. pinde ac si res pdicta vsucapta non fuisset. Et isto mō pōt firmari vt euitet lōgitudo iudiciorū.

Item siquis in fraudem. Alienatū i fraudem creditorū pmittit ipsis ex snia ptoris bona debitorū possessis reuocare. h. d. Diuidit qꝫ primo ponit dictū ex quo l tacita. q. scdo determinatio qōnis.

Add. nō hic a ɔtrario sensu qꝫ valz alienatio facta a debitore dūmō nō faciat in fraudē creditorū. nec tale alienatū vz posse reuocari p creditores qḋ qualr pcedat j. in glo. Nō ibi ex snia presidis qꝫ añq̄ creditores admittant ad reuocandū alienata in fraudē creditorū p debit requirit qꝫ bona

snia iudicis possideant. Ex quo nō ꝙ anteq̄ possit deueniri ꝯ possessorem opus ē vt primo fiat excussio bonoꝝ debitoris vt hic. ꝛ l.i.ꝛ.l.pe.C.que in fra.cre. Nō ꝙ anteq̄ creditores pn̄t agere reuocatoria ꝯ possessorem opus est vt primo agant recisoria.ꝛ rescindant alienationē.fa.š.,px.§.ꝛ ibi dixi.Ang. Add.hētis ergo ex hoc tex.ꝙ alienatio facta in fraudem valꝫ ꝛ tꝫ sed dꝫ reuocari. Aduerte ꝙ illud ē verū qn̄ eēt facta in fraudem creditoꝝ ꝛ sic hoīs.secus si eēt fcā i fraudē legis qꝛ tunc ipso iure eēt nulla.ꝺ hoc ē tex.singu.ſm bar. in.l.si libertus.in prin.ff.de iurepa. Et lꝫ sit regula ꝙ mitius agit cū lege q̄ cū hoīe.l.celsus.ff. de arbi.hoc intelligit cū hoīe.s. ministro legis qualis ē iudex nō cū homine priuato vt ē creditor.ita Jas.hic. Et si vultis scire qn̄ actus dicat fieri in fraudē hoīs ꝛ qn̄ in fraudem legis.declarat bal.nō. in.l. hac edcāli.§.oī.C.ꝺ se.nu.vbi dicit ꝙ qn̄ actus gerit inter ꝓhibitas personas dꝛ fieri in fraudē legis.l.qui testīū.ff.de ꝓba.sed qn̄ agit inter ꝑsonas non ꝓhibitas sed fit in ꝑiudiciū tertii tūc dꝛ in fraudē hoīs.l.i.C.siquid in fra.pa. Itē qn̄ actus fit ad excludendaꝫ legis ꝓuidentiā vel statutum dꝛ in fraudē legis.ꝛ hoc fuit doctrina iurcō. i.d.l.libertus.in prin.i v̄.diuersitat.ff.de iurepa. vbi dicit iurcō.tūc i fraudē legis fit qn̄ libertus se minorē centenario facit ad hoc vt preceptū legis euertat.

Glo. In fraudē. Diuidit in duas ptes principales. In prima ꝑ modū notabilis ponit vnū qꝺ ē maximū fundamentū in hac materia. Scḋo gl. aggredit bonā distinctionē.ibi ꝛ de hac fraude nō bonā dist.

In fraudē. nō ꝙ vterqꝫ tam debitor q̄ receptor opꝫ ꝙ in fraude pticipet qn̄ titulus nō ē lucratiuus. Si aūt ē lucratiuus. puta donatōis. vt si dedit.tūc ad hoc vt creditor possit alienationē reuocare sufficit fraudem debitoris tm̄ interuenire. vt.C.de reuoca. his que i fra.cre.l.pe.ꝛ.ff. que in fra.cre.l.ꝙ āt.§.hoc āt edictū.ꝛ §.simili mō.

Et ꝺ hac fraude hec ē fa pars gl.ꝛ p̄io ponit simul oīa mēbra distictōis.ꝑo ibi si debitor i fraudē.declāt illa mēbra pticulariter Dicit ergo gl.ꝛ ꝺ hac frauꝺ nō bonā dist.qꝛ aut adhibet a ꝺbitore alienāte iter viuos aut in vltia volūtate.vl a liberto alienāte in fraudē ꝑroni.fili aut iter viuos. aut i vltia volūtate. Si i vltia voluntate.tūc aut ꝑ legata aut ꝑ libertates.ꝛ si ꝑ libertates aut directas aut fideicōmissarias. deinde gl.ꝑseqt pticularit ista mēbra.si debitor i fraudē alienet inter viuos.vno casu ꝑsumit fraus.s.qn̄ oīa alienauit.vt.ff.e.l.oēs.§. lucius. Additio. Habetis ex

hac gl. q ex alienatõe oīuz bonorū p̄sumit̄ fraus. vt. d. §. lucius. ꝛ lz ille. §. loquat̄ i alienatiõe lucratiua tñ hz ēt locū i ti. oneroso ita gl. i. l. qui testm̄ in ver. modū ꝛ ibi bar. ff. de ꝓba. ꝛ bart. in. d. §. lucius. dicit tñ. d. Jas. q intelligit ista ꝓcedere qñ vēditio oīuz bonorū cēt fcā ꝑ valde minori p̄cio q̄ valerēt ipsa bona. ita tz io. de imol. in. d. l. post ꝯctū. itē no. q. d. §. lucius ꝓcederet si alienauit maiorē ptem bonorū. vt ē gl. valde no. i. l. nomē. §. filio. i ver. oīs sba. ff. de le. iii.

Gl. Si aūt nō oia. s. alienauerit. nō p̄sumit̄ fraus. sepe eniz de facultatibus suis amp̄ q̄ in his̄ sperāt hoīes. s. qui. ma. ñ po. §. in fraudē. dz ergo eaz ꝓbare creditor. Et hec distinctio ꝑ oia suatur ēt in patrono vt. ff. d ꝓba. l. quotiẽ. §. que dolo. ꝛ. l. qui dolū p̄ronū. Jn vltia volūtate si legatū veī fideicōmissuz reliquit i fraudē creditorū solū euētū inspicimus. lz fraus nō interuenerit. vt in donatõe cā mortis. vt. C. de iure deli. l. fi. §. si vero creditor. cū legata non debent̄. nisi deducto ere alieno. vt. ff. eo. l. q aūt. §. pe. ꝛ ad trebel. l. i. §. is qui quadraginta. Addi. rõem diuersitatẽ inter alienatõem iter viuos ꝛ in vltima volūtate. vide ꝑ doc. hic. Jdē in patrono ꝑ oia si libertus i fraudē p̄roni legauit vel fideicōmissariū reliquit vl' donauit cā mortis. nā solū euētū ispicimus. vt. ff. si qd in fra. pa. l. i. i prin. ꝛ. §. i. Jn libertatibus aūt i fraudē relictis distigue directas a fideicōmissariis in p̄io cāu ꝯsiliū ꝛ euentū ispicimus. ff. de his que in fra. cre. l. fi. al'. C. de his q ma. nō pos. l. fi. ꝛ. l. i. Addi. de rõne dfie hui⁹ vltimi dicti vide doc. hic. Creditorū Large accipe pro oī eo cui aliqd debet̄. vt. ff. d ver. sig. l. creditor. ꝛ. l. creditores ꝛ. l. si cui ꝛ aūt. de fideiuſ. §. pe. Addi. qualr̄ intelligat̄ ista glo. vide doc. hic. Rem suā. i. corporalē ex eo q dicit tradiderit. idē tñ ē in icorporalibus. vt pz ꝑ multa exempla vt. ff. que in fra. cre. l. i. ii. ꝛ. iii. vsqz ad. l. q autē. Addi. dicit ang. no. singulariter d. l. qui aūt i pri. q si debitor repudiat hr̄ditatē vel legatum vel alio mō ꝛ titulo poterat acquirere ꝛ nō vult imo repudiat ēt in fraudē ꝛ despectū creditoꝝ ñ hz locum iste ti. qr dū nō diuiat de suo p̄rimonio nō hz locū iste. §. qd no. Possessis. i. possideri iussis. nec. n. re ipa. a creditorib⁹ bona fuerāt possessa bona debitoris cū alienauerit vl' dic possessis si illis qui remanserāt ꝛ nō sufficiebāt. vt. ff. eo. l. ait p̄tor. Additio doc. tenēt hāc vltimā ꝛ sic dz prius excuti p̄ncipalis vt hic.

Presidis. puta qr fuit ꝯdenatus ꝛ nō satisfecit ꝯdēnationi i tra tp̄s. vnde missus fuit actor in bonoꝝ possessionem.

Permittit̄. s. infra ānū vtilē

vt.ff.de his que in fra.cre.l.i.i. rñ.de eo tñ ꝙ puenit ad eũ l'qđ dolo fecit quo minus pueniret p petuo daꝫ vt.ff.e.l.ait ptor.§. hec actio. Addi.vt intelligas gl. pone exēplũ.ſm ang.hui⁹ aliqs emit rē valētē ducent̄ ꝑ centũ ⁊ sibi fuit tradita i veritate tota res ad eũ peruenit.ſʒ in effectu ñ vr̄ peruenisse nisi dimidia.qꝛ sibi ab est tm̃ quãtũ ē dimidia ar.l.imperator.§.fi.cũ.l.seq.ff.de le.ii. tũc de eo qđ ad eũ peruenit ex cã lucratiua.i.qđ ē vltra p̄ciũ qđ dedit teneꝫ perpetuo.sed de eo qđ peruenit ex causa lucratiua quia tantundem dedit debitori tenetur itra ãnuʒ. Iste ē.ppꝛie casus in.d.§.hoc aũt. Et de isto ãno vtili qñ incipiat currere. vi de doc.hic. Addi.no.ꝙ doc. hic late examinant materiam excussionis bonoꝝ quaʒ vide hic p cos. Et refert hic.d.Jas.vnum valde singul.ſm bal.ꝙ est dare casuʒ sing.in quo nõ põt agi rei vendi.nisi prius facta excussione nam pone ꝙ hr̄s grauat⁹ sit restituere hr̄ditatem ticio eo cãu quo decesserit sine liberis.si iste hr̄s aliqua bona alienauerit ꝯpetit fideicõmissario rei vēdicatio ſʒ ista non ꝯpetit nisi pri⁹ fcã excussiõe i bonis hr̄dis iste ē tex.sing.i iure i aũt.ꝯ rogatus.C.ad treb.i ver. aut ea deficiēte.⁊ dicit bal.ibi ꝙ alibi nõ inuenies casuʒ i quo i rei vendi.sit necessaria excussio bonoꝝ. Petere.hec ē glo.magna.que hʒ.iiii.ptes principales in pria ad declaratõem tex.querit qua actiõe reuocanꝫ alienata in fraudē. In ſa ibi ſʒ quero per modũ querenti opponit ꝯtra text. In tertia ibi ſʒ vñ oriꝫ hec actõ querit vnde oriaꝫ actio reuocatoria. In quarta ibi sed nunqd habet retētõem format aliaʒ.q.pria ps principalis subdiuidiꝫ i.vi.primo disputat an actio in factuʒ ⁊ pauliana sint vna actio an due.i ii.ponit ꝯtra quē ⁊ qualiter cõpetat actio pauliana i factuʒ.i tertia declarat quid sit fauiana ⁊ cui ꝯpetat ⁊ qual'r.in quarta declarat quid sit caluisiana ⁊ cui sine quibus ꝯpetat.in.v.opponit ꝯ id qđ ꝑrime dixerat de fauiana ⁊ soluit.in.vi.ponit quã naturã hn̄t fauiana ⁊ caluisiana.ptes patēt. Uenio ad primã ptem

Petere.dicit ergo i tex.nr̄o pmittiꝫ creditoribus rescisa traditõe eã rem petere ſʒ qua actiõe rñ.pauliana que daꝫ creditori ad reuocãda corporalia.ſʒ in factum ad reuocanda iura.vt.ff.de vsuris.l.videmus.§.i fauiana.⁊.ff. e.l.hac in factuʒ. Additio.dicit ang.ꝙ hoc qđ dr̄ in hac gl.intelligiꝫ de alienatis inter viuos.ſʒ in vltima voluntate daꝫ vel conditio indebiti vel ypotecaria. vt l.fi.§.si vero creditores.C.đ iure deli. Uel veri⁹ dic ꝙ nulla diciꝫ pauliana nisi adiectiue qꝛ a paulo fuit iducta.ſʒ in factũ pauliana dicitur que ad reuocanda

corporalia ⁊ icorporalia ꝯpetit.
⁊ daẗ ꝯtra accipiētē ⁊ hr̄dem eiꝰ
inquātū ad eos ꝑueniat. ēt nō re
ſtituto eis ꝑcio vt.ff.eo.l.ait p̄/
tor.§.fi.⁊.l.ſeq.⁊.l.ſi debitor.⁊.
l.ex his. Additō hoc limitate ni
ſi ꝑciū ipſuꝫ extaret vel eēt ꝯuer
ſum i vtilitatē debitoris.ꝑ.l.ex
his.ff.que in fra.cre.hic all'i gl.
⁊ ibi bar.poſt glo.

In eo aūt qui in fraudē alie/
nauit.nō daẗ actio cū nudus ſit
niſi ita fraudulentꝰ diſperſit.vt
res apparere nō poſſit quo caſu
ēt i carcerē detrudeẗ vt.ff.eo.l.
fi.§.fi. Additio vide hic'.d.
Iaſ.qui dicit ꝙ ille tex.i.d.§.fi.
eſt ſing.ad duo.vide per te.

Eſt ⁊ fauiana que daẗ ſoli pa
trono.ad reuocāda ea que liber
tus in fraudē patroni alienauit i
ter viuos vel i vltia voluntate.
quo minus patronus hēret ter/
tiam.vt.ff.ſi quis i fra.pa.l.i.in
prin.⁊.§.i.⁊.s̄.de ſuc.lib.§.ſed
noſtra ꝯſtitutio. Et ē caluiſia/
na ⁊ ipſa tā p̄rono ꝙ̄ creditori
ꝯpetit.vt.ff.que in fra.pa.§.i.⁊
s̄.de ſuc.liber.§.ſ ꝫ nr̄a cōſtiterat
l.i fauiana.quidā tm̄ dicunt ꝯtra
in eo qđ de fauiana dictum ē ar.
ff.de vſuris.l. videamus.§.in ſ̄ſa
uiana. Sed certe ita dicit ibi i l̄ra
per quā.⁊ ſic referẗ ad ꝑimum
tm̄.ſ.ad paulianā.⁊ iſte due imi/
tanẗ naturā ſuꝑioris i factū pau
liane. Additō habetis ex tota
hac ꝑte principali huius'gl.ꝙ ac
tiōes reuocatorie ſunt tres.vna

que daẗ creditori appellare' actio
in factū que cognominatur pau/
liana.ſc̄a que daẗ patrono ⁊ appel
laẗ fauiana.tertia indiferens q̄
competit tam creditori quaꝫ pa/
trono que appellatur caluiſiana.
⁊ ita cōiter teneẗ lꝫ vltramodo.
aliter dixerint.

Sed quero quare hec eſt ſc̄a
pars principalis que ſubdiuidiẗ
in duas ꝑticulas. In prima ꝑ mo
dum queſiti opponit cōtra text.
In ſc̄a ponit qnot actiōes reuoca
torie ſint. Sed quero quare
ſint he poſite inter reales p̄torias
cum ipſe ꝑſonales ſint.ꝙ probaẗ
per id quod dicit l̄ra in fauiana
quoqꝫ vt.ff.de vſuris.l.videamꝰ
§.in fauiana.nā ꝑxime dixerat đ
ꝑſonalibus vñ continuat eā cum
ꝑſonalibus ⁊ probaẗ.ff.ſi quis i
fra.pa.l.i.§.hec actio. Sꝫ rñ.ꝙ
hoc iō.qꝛ ſimilitudinē hꝫ cum ſu
perioribus duobus caſibus i eo
ꝙ ſicut ibi ꝑmittiẗ diceř aliquid
quod nō ſit.vel eēt faciendū ali/
quid ac ſi nō p̄ceſſiſſet que p̄ceſſe
runt ſic.⁊ hic. Item ſicut ibi ſit
reuocatio ita ⁊ hic. ergo ſm̄ hec
ita debent dici reales ſic̄ ſuꝑiores
qđ qdam ꝯceſſeř. Sed rñ.hic nō
petiẗ qđ meū fuerit vt in ſuꝑiori
cāu.nec q̄ſi meū vt i publi.vt.s̄.
e.§.alie Nec ob.j.§.prox.quia
ypotecaria ē i rē.nec tm̄ petiẗ meū
vel q̄ſi.qꝛ ibi qđ peto.peto q̄ſi
meū.i.poſſiōꝫ ꝑ ypotecariaꝫ ac/
tōꝫ l'ſuianā.hic aūt neqꝫ poſſione
qꝫ dñium ē meū.nec fuit imo in

accipiẽtez trãsiuit lz i fraudẽ fuit alienatuz vt.ff.de ꝯtra.emp.l.si sciens in fine. Et p̃dicte tres actiones reuocatorie dicuntur. Additio verba gl.in hac secũda pte sunt satis intricata. vñ pro intellectu.no.ꝙ glo.pmo concedit ꝙ he reuocatorie sint mere personales ⁊ ad hoc sustinendũ satis laborat. vnde primo opponit. si sunt psonales ergo nõ deberẽt hic poni inter reales pretorias ⁊ rñdet gl.ꝙ ponunt̃ hic lz sint psonales ⁊ hoc ꝓpter similitudinẽ quã habẽt cum actione rescisoria de qua s̃.in ꝓximo.§.⁊ ponit dictas similitudines. vt pz in ea. Tunc opp.glo.si ergo sunt similes realibus deberent dici reales sz rñdet ponendo dr̃iam inter dictas reales. ⁊ istas reuocatorias psonales dicens ꝙ per illas realẽ peto meum vt in recisoria vel quasi meũ vt in publiciana. sz in istis reuocatoriis nõ peto meum nec quasi meũ ⁊ sic drñt. Tũcꝗterũ opp.ꝙ ista rõ nõ videt̃ bona.q: ypotecaria.est realis ⁊ tñ p eam nõ peto meũ.vt.j.eo.§.ꝓximo. rñdet glo.ꝙ imo p ypotecariam peto quasi meũ vz possiõnẽ vel p seruianã.hic aũt ibi per actionez reuocatoriã nec peto dñiũ ⁊ nec possiõnẽ. Sz.d.Jas.in hoc reprobat glo.vt hic per eũ.⁊ tenet. d.Jas.ꝙ he act.nõ sunt mere psonales sed in rẽ scripte videte p vos.⁊ hãc dclaratõez posui vt gl. itelligat̃.si min⁹ bñ dixeri pcaꝗ.

ꝓsequor gl. Sed vñ orit̃ hec actio. hec.est tertia pars pricipalis gl.rñdet ergo gl.ꝙ ex q̃si maleficio.qñ dolus fuit in vẽdẽte ⁊ emẽte.si tñ in vẽdẽte tm̃.põt dici ex quasi ꝯctu.si agit̃ ꝯ ipm possidẽtẽ. Sz nunqd hz retẽtõez vt⁹ab eo nõ reuocet̃ si vult soluere qđ sibi creditori reuocare volẽti debet̃ qdam dicũt ꝙ nõ ar. ff.re.amo.l.si cũ dos.§ fi.⁊.l.se. sz ꝯ.dico istar posterioris creditoris si vult soluer̃ pori qđ sibi debet̃ põt hẽre retentiõem. vt.ff.đ euic.l.euict⁹.qđ dic vt.ff.de his que in fra.cre.l.ait ptor.§.illud.

sũmula.

Actõ i factũ reuocatoria.q̃ ẽt pauliana dr̃.ẽ illa que dat̃ creditorib⁹.ad reuocãdũ i coꝝ fraudẽ alienata. vt.s̃.sat patuit.⁊ meli⁹ patebit i libello ⁊ gl.icidẽt hic fac mẽtiõez đfauiana ⁊ caluisiana ꝗꝫ dscriptõẽs sat patẽt i gl.magna.

abcdefghiklm

In fac.reuoca toria.

In libello hui⁹ reuocatorie narrabo q̃lit̃ tici⁹ iã ẽ ãn⁹ erat dbitor me⁹ ⁊ nũc ẽ i cẽtũ.⁊ ꝯuis đ h̃ hẽret noticiã.⁊ eẽt sciẽs vires sui pmonii.⁊ ẽt bõa sua ñ sufficer̃ ad satisfaciẽdũ mihi ⁊ cetis creditorib⁹ sul tñ i fraudem ⁊ damnũ meuz vendidit ⁊ tradidit seio. de predictis

noticiā hn̄ti. vel donauit eidē talē fūdū. ⁊ qualiter ego postea egi ꝯ dictū meū debitorē actiōe pſōali. ⁊ fuit mihi i dict̄ cētū ꝯdēnat⁹ vel i eius ꝯtumaciā fui i poſſiōnē bonorū dicti ticii miſſus. vl' mitti iuſſus. ⁊ fcā diligēti excuſſiōe ei⁹ bona nō sunt ſufficiētia ad ſatiſdationē mei crediti. quare peto vt ꝑdcā i priſtinū ſtatū reducant̄ vl' ſi in dānū meū liberauit debitorez ſuū. peto ꝙ actio mihi cedat̄. ⁊ ꝑinde hēri ac ſi dcā traditio dicto ſeyo ꝑ dictū debitorē meū facta nō eēt. ⁊ ſꝑ i bonis ei⁹ manſiſſet. ⁊ demū dictū fundū mihi reſtitui. ita Ange.

Item ſeruiana. Actio ſeruiana vel quaſi ē ꝑ̄toria ⁊ ꝯpetit ſeruiana ꝓ rebus coloni q̄ ſi ſeruiana ꝓ rebus aliorū debitoꝝ obligatis. h. d. Diuidit̄ i. iii. partes. Primo dicit ꝙ actio ſeruiana l' q̄ſi ſeruiana ē ꝑ̄toria Scdo que ſit dr̄ia iter actionē ſeruianā vel quaſi Tertio q̄ ſit dr̄ia iter pign⁹ ⁊ hipothecā ꝑtes patēt. Add. pro euidētia iſra dicendoꝝ ē ſciendū ꝙ ē triplex pignus. Quodā eſt pignus ꝑ̄toriū. qn̄ ꝑ̄tor vel alius iudex hn̄s iuriſditionē ordinariam mittit aliquē i poſſeſſiōꝫ eo ꝙ nō caueat̄ ſibi. vt in cā dāni iſecti aut legatorū ſeruandorū. ⁊ ex hac miſſione cātur pignus ꝑ̄toriū. ⁊ de iſto nō loquit̄ hic. ſꝫ i ti. de dā. infec. ⁊ i ti. ff. ⁊ C. vt i poſ. le. ⁊. l. i. ⁊ ii. C. d ꝑ̄to. pig. Pign⁹ iudiciale. ⁊ ē illud qn̄ iudex tulit aliquam ſn̄iam ⁊ i executōe illi⁹ mittit i poſſiōnē bonoꝝ ꝯdēnati. ⁊ ſic cauſat̄ pignus iudiciale. ⁊ de iſto loquit̄ ti. ff. ⁊. C. d bo. auct. iu. poſ. ⁊. l. a diuo pio. ff. d re iudi. Et dr̄ia iter pignus ꝑ̄torium ⁊ iudiciale. q: ſi illō dat̄ a quocūq̄ iudice ordinario dr̄ ꝑ̄toriū. ſi āt a delegato dr̄ iudiciale. quam dr̄iaꝫ reputat nōbilē bar. i. l. ii. ad ſi. C. qui po. in pig. ha. Scdam dr̄iam pōit gl. i. l. ii. i gl. i. C. de ꝑ̄to. pig. vt illō dicat̄ ꝑ̄toriū qn̄ nulla ꝑ̄cedēte ſn̄ia ſit miſſio a iudice. vt' ē in cā dāni infecti qn̄ qs mittit̄ in poſſeſſionē vicinaꝝ ediū eo ꝙ ille cuius ſūt edes voluit cauere de dāno infecto. vt ēt in miſſione que ſit cā legatorū ꝯſeruandorū. qn̄ forte legatū factum eēt in diem vel ſub ꝯdi. ⁊ añ purificationē cōditionis vel euētū diei heres nolet preſtare cautōeꝫ de preſtando legatū adueniēte cōditōe vel die. Si aūt precederet ſn̄ia. ⁊ in illius ſn̄ie executionē fieret miſſio dr̄ iudiciale. Eſt tn̄ verū glo. ꝑ̄alle. dicere ꝙ iudifferenter ꝑ̄toriū capit̄ ꝓ iudiciali ⁊ eꝯ. Tertiū pignus. ſ. ꝯuētionale dicit̄ eſſe illud qd ex ꝑtiū cōuētiōe procedit. ⁊ de iſto loquimur hic. Et que ſit dr̄ia inter hoc pignus ⁊ alia duo habetis glo. meliorem de iure in. l. i. § in principio. i ver. traditum. ff. de pigno. act. ⁊ ibi per Bar.

Gl. Itē ſeruiana. q. d. n̄ ſolū publiciā ⁊ rec. ſcīa reales ſūt

ꝛ ꝑtorie de qbus.s.ſ; ẽt iſte due. ſ.ſeruiana ꝛ quaſi ſuiana. capiunt vi ex ꝑtoriſ iuriſdictõe.i.ꝑtore ſũt vt hic ꝛ.ff.de pac.l.ſi tibi.§.ð pignore. Quiſ hec gl.prio decla rat tex.ſo ibi ſiue ſit par.tex.ampliat.tertio ibi.itẽ ẽt ꝑ deteriora tiõe rñdet tacite qõni. Quis igit̃.ſ.dñs actõe ſuiana expit̃ de rebus coloni ſiue ſit partiari⁹ ſiue nũmis colat. Additõ hãc pticulã gl.ang.de are.hic h; ꝑ ſingulari ex qua hr̃ ꝙ illata p collonũ partiariũ i fundũ ruſticũ ſunt tacite ypotecata ꝑ pciaria ꝑſtatiõe ꝛ ſic ꝑ eo qḋ ↄuẽtu; ẽ. Sed doc.de hoc altercant̃ vide p eos hic. Additio vnũ tñ tene mẽti.ꝙ bona iuecta ꝛ illata i domu; ſunt obligata dño domus vt hic nedũ ꝑ deterioratõe ꝛ penſione dom⁹.ſ; ẽt pro alia obligatõe allegat ang.hic.l.i.cũ ibi no.p glo. ꝛ doc.C.ẽt ob cro.pe.ꝛ no.i.l.i. ꝛ.ii.C.i qui.ca.pi.ta.ꝑ.ꝛ ꝑ vitate huius deciſiõis vide que tradit bar.i.l.filio in pri.ff.ſo.ma.

Coloni Diuidit̃ i.v.In prima ſubaudiẽdo ad tex.illũ extendit ꝛ ſubauditõis rõem ãnectit. In ſa declarat qs ſit colon⁹ ꝛ qſ inquilinus.tertio ponit dr̃iam inter iuecta i ꝑdiis ruſticis ꝛ iuecta vrbanis quo ad obligatõem tacitã que ex iuectõe conſurgit. In quarta drñtie rõem aſſignat. In v.in vtroq; ꝑdio tã ruſtico ꝙ vrbano limitatõem ponit.ſa ibi ꝛ ẽ colonus i villa.tertia ibi dr̃ia tñ eſt.quarta ibi ꝛ ẽ rõ.q; ſcã ruſticitas.qnta.ita tñ in vtroq;. Coloni.ſubaudi vl'iquilini. Additio hẽtis ex hac gl.ꝙ bõa inqlini iuecta ſũt tacite ypothecata ſicut bona coloni ꝛ ↄñter ꝙ ꝑ rebus i quilini iuectis ↄpetit ſeruiana ſicut ꝑ rebus coloni ꝛ ita cõiter tenet̃.l; vltramõ.ꝑ. Nã ꝛ eius ſ.inqlini res ſunt tacite obligata. vt.ff.qui.ex ca.pi.ta.ꝑ.l.ii. ꝛ eſt colonus i villa iquilinus i ciuitate.vt.ff.de acqui.poſ.l.res pignoris. Additio ſ; hec gl.ꝛ ſibi ſimiles reprobant̃.q; ꝑdiũ vrbanum nõ locus ſ; materia facit.vt iquit iurcõ.in.l.vrbana ꝑdia.ff.ð ver. ſig.ꝛ alibi dicit tex.in.l.ſi ꝑdium C.de ꝑdi.mi.ꝙ vrbanũ a ruſtico nõ loco ſ; qualitate ſecernit̃ dicitur ergo colonuſ a ꝑdio ruſtico ꝛ inqlin⁹ a ꝑdio vrbano. Differẽtia ẽ inter has duas tacitas obligatõẽs.nã i ruſticis ita demũ ſi dom⁹ ſciat iuiecta ꝛ illata. In vrbano.ſiue ſciat ſiue nõ.ꝛ ẽ rõ. q; ſcã ruſticitas oĩa palã h;.ſ; inqlinus.multa ẽt clam apportat ꝙ locator ignorat vt.C.loca.l.certi iuris. Addi.que aũt ſit dr̃ia iter inductũ ꝛ illatũ.hẽtis gl.i.l.ſi inducta i glo.i.C.i'qui.ca.pi.ta.ꝑ. ꝛ hẽtis hic dr̃iam iter iducta ꝛ illata i predium ruſticũ ꝛ iter inducta i ꝑdiũ vrbanũ q; in ꝑdio ruſtico ita demũ ſunt obligata ſi dominus ſciat i vrbano ſunt obligata ſiue ſciat ſiue nõ.ꝛ rõ huius ẽ. q;.ſancta ruſticitas ꝛc.ꝛ de hoc eſt

ĉt tex.no.in.l.ii.§.i.in fi.C.qñ ꝛ
qui.quaꝝ.parſ.de li.x.vbi dr̃ qd
enĩ tã durũ tãqȝ ĩhumanũ eſt ꝙ
paupertatis detegi vilitatẽ.ꝛ in/
uidie patere diuicias.intereſt ꝑte
rea iquilini ne bona ſua nota ſint
ꝛ ꝓpterea dñs illa rimari nõ dȝ.
qđ nõ ẽ i ruſtico. Itẽ in vtro/
qȝ.ſi eo aio ſint iducta vt ibi ſint
perpetuo.nõ ad tempus.ff.ð pi/
gnoꝝ.l.ðbitoꝝ.ff.qui.ca.pi.ta.ꝯ.
l.in ꝑdiis.§.i. Additio dicit.d.
Iaſ.ꝙ que ſint talia bõa iudica/
biť iſpecta qualitate bonoꝝ. Ad
uerte ĉt ꝙ fructus naturales per
ceptos tacite foꝛe obligatos ꝓpẽ
ſione fundi nõ aũt fructus indu/
ſtriales. Ita ſingulariter bar.i.l.
aſſiduis.C.qui.po.i pi.ha.in.ii.
col.iii.ver.quero an habeat locũ
iſta tacita ypo. Additio no.ſȝ
doc.hec ꝙ res emphiteote i'late
i fundo ẽphiteotico ſũt tacite ob/
ligate pro penſiõe vel canõe. per.
l.imperatores.ff.de publi.per.l.
i.C.in qui.ca.pi.ta.ꝯ.per.l.i.C.
ſi ꝓpter pub.penſi. Itẽ res alie
ne ſi ſunt iducte ſciẽte ꝛ ꝯſentiẽte
eo qui ẽ dñs rerũ ſunt tacite ypo
tecate.vt ẽ gl.approbata per oẽs
in.l.itẽ quis in pri.in ver.inecta
ff.de pactis. Et idẽ dicit bald.ſi
res aliene illate eſſent bona fide
poſſeſſe.per tex.illũ.no.i.l.ſi ab
eo.ff.de pigno.tñ ſȝ cõiter doc.
ſola ſcia cũ taciturnitate dñi non
ſufficit.niſi eẽt dolus admixtus.
vt q: ꝑſtaſſet.ꝛ paſſus ẽ inquili/
nũ dicere illas res eſſe ſuas.ꝛ ita

tãꝙ iquilini pꝛopꝛias iferre tex.
ẽ no.in.l.ſi ſine.C.ad vell'.ꝛ.l.ii.
C.ſi alie.res.pi.da.ſit.vide.d.
Iaſ.hic. Et no.ꝙ dicit hic Io.
fa.ꝛ ange.de are.ꝙ in hac tacita
ypoteca nõ veniũt ea.que nõ ve/
nirẽt in expꝛeſſa generali.vt ſunt
veſtes quotidiane.lecti ꝛ reliqua
ſuppellectilia ꝛ huiuſcemodi alia
que nõ ẽ veriſimile quẽpiã ẽt ſpã
liter obligatiuũ ꝛ ſine qbus non
poteſt hõ honeſte nec ꝯmode vi/
uere.l.obligatiõe generali.ff.de
pignoꝝ.l.i.ꝛ ibi bar.C.q̃ reſ pig.
Pignoris.ſ.taciti. Additio
pro declaratõe huius no.ꝙ du/
plex reperiť ypoteca.quedam eſt
expꝛeſſa.quando qs expꝛeſſe pi/
gnoꝛat bona ſua vniuerſalr̃ vel
particulariter.de qua ypoteca ex
pꝛeſſa loquiť ꝓprie tex.noſter i
ver.quaſi ſeruiana.ꝛ de ea loqui
tur to.ti.ff.ꝛ.C.de pignore. q̃/
daȝ ẽ ypoteca tacita iducta ex diſ
poſitione legis.ꝛ iſta ẽt ẽ duplex
q̃dam ẽ itroducta a lege tacite ſi/
ne facto hoïs.qđ intellige.ſ.circa
iuſaȝ ypotecã vl qđ reſpiciat ypo
tecaȝ.vt puta ſi ꝯhiť mrĩmoniũ.
bõa viri ꝛ vxoꝛ ſũt tacite ypoteca
ta hicide.abſqȝ eo ꝙ iteruenıat fa
ctũ aliqđ ipſoꝝ circa ypotecaȝ. ꝛ
de iſta loquiť text.in.l. ypoteca.
C.de re. vx.ac.ꝛ i.l.aſſiduis.C.
qui.po.ipi.ha.ꝛ in tñ bõa viri
ꝛ vxoꝛiſ ſunt hinc inde tacite ypo
tecaria ꝙ dixit notabiliter bal.in
l.pe.C.de pig.ac.ꝙ moꝛtuo ma
rito põt vxoꝛ ſua ꝓpꝛia auctoꝛi/

tate absqz alia licentia iudicis remanere i detentatiõe dom⁹. quã cũ marito viuẽte ĩhabitabat. iure familiaritatis tãq̃ vxor ⁊ eaz potest ꝓpria auctoritate ꝓ dote sua possidere. qđ dicit. d. Jas. diligẽtissime notãdũ. ⁊ eodẽ mõ si qs ꝯtrahat cũ fisco vt ẽ text. i. l. i. ⁊. ii. C. i qui. ca. pi. ta. ꝯtra ⁊ in. l. i. C. si pp pub. pẽsi. attẽdite tñ q̃ tale priuilegiuz simile fisco nõ hꝫ aliqua ciuitas i bonis debitoris nisi hoc a pricipe sit ei noiatiꝫ cõcessum ista sunt formalia verba. l. simile. ff. ad municip. Similiter nec camera ep̃alis hꝫ priuilegia tacite ypotece. ⁊ iõ si quis ꝯtrahit cũ episcopo nõ ꝓpterea bõa sua sunt tacite ypotecaria. Ita dixit singulariter bal. i rubrica. C. de priuil. fis. Alia ergo ẽ ypoteca tacita i qua interuenit ẽt factum hoĩs. vt in ꝯductore cuius bona sunt obligata si in p̃dium vel domuꝫ cõducat; ⁊ de ista loquit̃ tex. nr̃ in ver. item seruiana. ⁊ i. l. iteꝫ q: in prin. ff. de pac. cum fi. Et ẽ d̃ria inter ypotecam expressam ⁊ tacitã. siue sit generalis siue particularis. q: exp̃sse ypotecata si alienant̃ trãseunt sp cuꝫ onere suo. s. ypotece. l. si d̃bitor cũ fi. C. d̃ dis. trac. pig. In ypoteca aũt tacita. nõ transeũt bona cũ onere ypotece. nisi ẽt vltra tacitã ypotecã sequat̃ iclusio bonoꝝ tex. i. l. ẽ d̃ria ff. qui. ca. pi. ta. ꝯ. ⁊ dꝫ fieri iclusio bonoꝝ qñ de ipsis muecti ⁊ illatꝫ fit publicũ instr̃m. l. cũ dñi horeoꝝ. ff. loca. Et no. singl̃r hic. q̃ ista ypoteca tacita in qua interuenit factũ hoĩs hꝫ vnũ effectũ quẽ nõ hẽret alia ẽt expressa. q̃ eo casu quo colonus ⁊ inqlinus cessarent a solutiõe. pensiõis põt facere inclusiõem dictoꝝ bonoꝝ. vt. s̃. dixi. ⁊ fcã inclusione põt ꝓpria auctoritate illa bona auferre. l. in quilino. ⁊ melius. l. seq. q̃ incip. vtiqz. ff. de dã. infec. sꝫ alii creditores hñtes ypotecas. vel obligationes i quibus nõ fit iclusio nõ pñt ꝓpria auctoritate cape bona debitoris imo si capiãt icidunt in edictũ diui marci. q: ius crediti amittũt. l. extat. ff. qđ me. cã. ⁊. l. pe. C. de pig. ac. Quasi seruiana Diuidit̃ in. iii. ptes pncipales pria ponit quasi appellat̃ quare seruiana. cũ hac no. diminutõnis quasi in ꝯa ponit ethimologiã seruiane. ⁊ quasi seruiane. In tertia ponit d̃riam inter seruianã actõem ⁊ saluianũ interdictũ. ꝯa ibi vltra que tñ seruiana d̃r. tertia ibi sed que ẽ d̃ria. Quasi ꝯ ponit̃ ad d̃riam supioris. vtraqz tñ d̃r ꝯuiana a ꝯuãdo forte dcã cũ oẽ ius aut i acqrẽdo aut i ꝯuãdo. aut i amittẽdo ꝯsistat. vt. ff. d̃. ll. l. fi. Addi. hẽtẽ ex hac gl. iterp̃tatõ nẽ vñ dicat̃ ꝯuiana. ⁊ ypoteca dr̃ ab ypos qđ ẽ sb. ⁊ thesis positõ q̃ si suppõ l'obligõ q: suppõ ⁊ obligatõ idẽ sũt vt i rubrica d̃ re. co. i cui⁹ rubrice fiñ dr̃ ñ alienãdi l' supponẽdis. Sꝫ q̃ ẽ d̃ria iter ꝯuianã actõeꝫ ⁊ saluianũ iterdictũ cũ

illud ad idē ꝯpetere videatꝰ vt.j. de interdic.§.interdictū. Rn̄.q2 i ſuiana opꝫ ꝙ creditor ꝓbet debitorē fuiſſe dn̄m tp̄e obligōnis. ff.de pigno.l.que nō ſunt.§.i. ſꝫ in ſaluiano ſufficit ꝙ ꝓbet eū poſſediſſe. vt colligitꝰ.ff.ď ſal.iterdi. l.i.in prin.ꝛ diximus.j.ď iterdi. §.interdictū. Add.doc.ꝛ maxie do. Jaſ.hic examināt quid teneatur ꝓbare agens ſuiana. vid́ hic ꝑ ipſos. Nihil intereſt.ſ.inter pignus ꝛ hipothecā niſi in ſono vocis.ff.de pig.l.res hipothece §.itē pignus.imo ēt quantum ad actionē vr̄ intereē.nam ꝑſcriptio hn̄ti pignus nō currit cū poſſideat.ſecus i hypothecaria cui currit ꝑſcriptio interdū.x. interdū.xx. interdū.xxx.interdū.xl. vt.C. ſi aducr.cre.l.i.ꝛ.ii.ꝛ.C.ď pre.tri. vel.xl.an.l.cū notiſſimi.ꝛ ď an. excep.l.i.§.i. De qua re Diuiditꝰ in.ii. Jn pria declarat ſiue ampliat tex. Jn ſa ꝑ modū fallentie.remouet tacitū ꝯrīū ad tex.ſa ibi excepta tm̄ vrbica ſuitute. Et vt melius intelligatꝰ gl.pone tex.

Nā ď qua re iter creditorē ꝛ debitorē cōuenerit vt ſit ꝓ debito obligata. vtraqꝫ hac appellatōe ꝯtinetꝰ.i.poteſt dici pignꝰ vel hypotheca. De qua re mobili vel imobili tradatꝰ creditori vl' nō.corpalis vel incorpalis.

Add. vult hec glo. ꝙ incorpalia pn̄t pignori obligari.ꝛ ſic iura q̄ ſūt icorpalia pn̄t pignori obligari Add.ſi queratꝰ an iuriſditōes ꝑeminētie honores.ius ꝑcipiendi pedagiū.ius ꝑ̄onatus qď hr̄ in ecclīis vel hoibꝰ ꝛ ſilia poſſint pignori obligari. Diſtingue ſm bar.in.l.ſi is qui.§.ſi.ff. de pig.

Sl. Excepta vrbica ſuitute q̄ nō pōt obligari.ne ruinis ciuitas defornetꝰ.ff.de pigno.l.ſi is qui.§.i.ꝛ.l.ſeq. Add.lꝫ glo. hic aliter nō declaret rōnē ſuam. tm̄ bn̄ declarat glo.ꝛ ibi bar.in.l. ſꝫ an vie.in ver.vtatꝰ.ꝛ ibi bar.ff de pigno.vbi dixit glo.hāc rōnē declarādo.ꝙ ſuitutes vrbane debēt ꝯſtitui cū quadā ꝑpetuitate. ne ciuitas defornetꝰ. vn̄ ſi tu ꝯſtitueres mihi ſeruitutē tigni imitēdi in paritē domus tue.donec pecuniam creditā ſolueres. ſi ſoluto precio deberēt illud tollere. ꝛ ſic edificiū deſtrueretꝰ.ꝛ ſic vrbs deformaretꝰ ruinis. qď fallit i ruſtica vt pꝫ. Maxime. hec gl. diuiditꝰ in.iii.ptes. Jn pria arguit ſuperfluitatē tex. Jn ſa declarat que interuenire debeāt vt ſit pignus ꝛ que vt ſit hypotheca. Jn.iii.enumerat actōes ꝑ̄torias reales.ſa ibi iuxta prin. duo enīꝫ opꝫ interuenire.tertia ibi. pꝫ ergo ꝙ quatuor ſūt ꝑ̄torie.

Maxime.hoc habūdat.duo eīm opꝫ interuenire ad hoc vt ſit pignus.ſ.ꝙ tradatꝰ creditori. vt hic.ꝛ ꝙ mobilis ſit cū pignus a pugno dicatꝰ.vt.ff.de ver. ſig.l. ſi plebs.§.pignus.

Add.hec glo.ſm doc. bn̄ dicit capiēdo pignꝰ ꝓprie. vt.d.§.

pignus.sz largo mō pignus dr̄ ꝺ re imobili dūmō tradat̄.vt pz in l.si dn̄m.ꝛ.l.cū te.C.de pigno.ꝛ ēt pz qꝛ solū intitulat̄ rubrica.ff. ꝛ.C.de pig.ꝛ tn̄ sub illa rubrica tractat̄ ēt de hypotheca. ꝛ ꝑpea tex dixit maxie ꝛ nō suphabūdat vt dixit gl. Si āt mobilis tradat̄. Item si imobilis ē tradat̄ l' nō hypotheca ē. Pz ergo ꝙ qttuoꝛ sunt p̄toꝛie in rē. actōes. scz publiciana ꝛ recisoꝛia ꝛ suiana et quasi suiana. Itē alie due reales preiudiciales.vt.j.e.§. p̄iudiciales. Est ꝛ alia que dat̄ superficiario qn̄ quis ad nō modicū tp̄s ꝯduxit.vt.ff.de superfi.l.i.in fi.ꝛ.rn̄. §.ꝙ ait.ꝛ.l.fi.ꝛ.ff.de rei vē.l. superficiario ꝛ.l.p̄toꝛe. Est ꝛ octaua actio i rē.vt que dat̄ metū passo.nā illa ē p̄toꝛia i rē. vt.ff. qꝺ me.cā.l.metū.§.volēti. sūt ꝛ alie vt bo.po.h'di.pe. Pria dat̄ ei qui succedit per p̄toꝛē.scda ei cui per treb.h'ditas restituta ē.

Add.aliqui doc. in hoc vltio reprobant glo.volētes ꝙ iste due vltime ꝺ quibus gl.nō sint simpliciter reales sz mixte. Sz dn̄s Jas.saluat.vide hic per eū. deinde gl.allegat.ll. ꝓ vltio.s. quod mō dixit.vz.ff.de bo.po.h'.pe. l.i.ꝛ.ii.ꝛ.ff.de fideicō.h'.peti.l. i.ii.ꝛ.iii. Et sic decē sūt p̄toꝛie i rem. Add.dicit do.ang.hanc gl.foꝛe signandā.qꝛ magistralis ē que enumerat actōes reales p̄torias. Et imperatoꝛ ex illis decez ponit solū quatuoꝛ.qꝛ non intendit hic tractare singulas species actionū.sz solum ponit aliquas. vt exēplificet de vno quoqz mēbro harū diuisionū.

Sūmula.

Actio suiana ē actio realis p̄toꝛia que dat̄ dn̄o fūdi vel p̄dii vrbani vel rustici ꝓ rebus coloni vel inquilini inductis ꝛ illatis in fundū vel domū. vt earū posſiōz nāciscat̄ quousqz ei satisfactū fuerit. Et sic dat̄ ꝓ pignoꝛe vel hypotheca tacita.

Actio quasi suiana ē actio realis pretoꝛia que dat̄ creditoꝛi rōe rei sibi obligate rōne pignoꝛis l' hypothece expꝛesse generalis vel spālis. vt eius posſionē nāciscat̄ donec sibi satisfactū fuerit.

Libellus in actōne suiana sic format̄. Ago ꝯ ticiū eo ꝙ sibi locaui domū meā sitā in tali loco. ꝛc. vsqz ad tale tp̄s ꝓ certa ānua mercede. ꝛ qualr̄ i dictā domum intulit tales ꝛ tales res.quarū rerū dictus ticius erat dn̄s vel eas hēbat i bonis suis ꝛ eas detiebat

ꝛ possidebat. Que res mihi locā ti fuerunt ꝛ sunt tacite obligate pro dcā pensiōe quā ticius nō sol uit. Quare peto possessionē di/ ctarū rerū mihi assignari donec fuerit mihi de dicta pensione sa/ tisfactū. ꝛ hec forma ē ſm dcā.d. Jas. qui āplius ponit ꝙ ang. Et si intētat̄ ꝓ illatis i fundū rusti/ cū dicet qualiter ille res illate sūt in tale prediū suū rusticū co sciē te. al' succūberet qđ nō.

In actōe q̄si seruiana ꝛ sic ypo/ theca expressa sic formatur libel/ lus. Dico ꝙ ticius obligauit mi hi talē rem in spē. puta talē librū qñ hypotheca fuisset spālis. vl' ob ligauit mihi oīa bōa sua. qñ obli gatio fuisset gñalis occasione tal' debiti. puta cā mutui. qui liber erat in bonis ticii ꝛ per eū detie/ bat̄ ꝛ possidebat̄. quare peto ꝛc. vt. s̄. cōclusum ē in forma libelli precedētis.

In personā.

Actio de ꝯsti/ tuta ē psōal' ꝛ p̄tōia ꝛ hꝫ oēs vires quas hēbat olim. ꝛ ēt illas quas hēbat recepticia. ꝛ orit̄ ex nudo pacto. h. d.

Iste. §. vsqꝫ ad. §. penales tra ctat de tribus actiōibus persona libus ꝛ p̄torijs. ꝛ prio p̄mittit de tribus actionibus in genere. ſo ꝓsequit̄ d̄ vna quaqꝫ i spē primo d̄ actōe d̄ ꝯstituta. ſo d̄ actōe de peculio. tertio d̄ actōe ex iuramē to. Add. ꝓ noticia hui⁹ materie collige ista pauca verba ex euidē tiali. d. Ja. hic ꝙ de iure ciuili ex pacto nudo nō orit̄ actio. vt. l. iu regen. §. sꝫ cū nulla. v̄. igit̄ nuda ff. de pac. Sꝫ p̄tor in casu isto so lo spāli. qñ quis nudo pacto ꝓ/ misisset se soluturū qđ ipse vl' ali us dꝫ vult ꝙ ex tali pacto quāuis nudo oriat̄ actio p̄toria d̄ cōstitu ta. Et rō h⁹ ſm doc. ē q: ex quo illud scđm pactum nudū fit super debito iā ꝯcto. ꝛ sic insit duplex vinculū. iō equū visuꝫ fuit p̄tori ex illo ſo pacto q̄uis nudo dari actionē. Et de rōnibus istis vide bitur. j. in glo. in ver. nulla. ꝛ po no verba tex. De pecunia āt cōstituta cū oib⁹ agit̄. quicūqꝫ ꝓ se vel ꝓ alio soluturos se ꝯstitue/ rit. nulla. s. stipulatōe iterposita. nā alioquin si stipulanti ꝓmise/ rit iure ciuili tenet̄. Add. nota ꝙ vbi hꝫ locū remediū ordiariuꝫ nō recurrimus ad extraordinari um. fa. l. in cāe. in prin. la. ii. ff. de mino. ꝛ. l. i. ꝓuinciali. §. i. ꝛ ibi la te bar. ꝛ doc. ff. de oper. no. nun. ex quo sequit̄ ꝙ fortius ē teneri de iur̄ ciuili q̄ p̄torio.

Glo.

Cur filis videbat̄ actō recepticia. s. quo ad q̄/ dam. q: vtraqꝫ dabat̄. vbi qs cō stituebat se soluturū ꝓ se vl' alio. sꝫ ꝛ dissimil' videbat̄ q: actio d̄ cō stituta ꝓ his tm̄ reb⁹ i ꝯstōe d̄du ctis ꝯpetebat i quib⁹ mutuū cōsi stit. s. que pōdere nūero ꝛ mēsura ꝯtinet̄. sꝫ recepticia qñ alie res i ꝯstōne deducebant̄. Sꝫ hodie ꝓ oibus ꝯpetit actio d̄ ꝯstituta. cuꝫ

oēs res appl'one pecunie ↄtineātur. vt. C. ď ↄsti. pe. l. ii. §. pe.

Cōstō. ď q̄ hic hʒ. C. ď ↄsti. pe l. ii. Cū oībus. s. aptis obligari p se. vbi p se iteruenit ↄstō l' p aliis. vbi p alias iteruēiret ↄstō Sic ergo furiosus cuʒ nec pro se nec p aliis obliget. nec ↄstituere se debere pōt. Idē i pdigo ⁊ filibus. Itē mulieres cū alias p se tātum obligētur. ⁊ he ↄstituent pro se tm̄. ⁊ nō p aliis. vt. ff. de ↄstitu. pe. l. i. §. i. ⁊ ii.

Cōstituerit. hec gl. hʒ. ii. ptes In prima declarat tex. in. ii. per mōʒ fallētie seu limitatōis. remouet tacitū ↄtrariū a tex. fa ibi ⁊ ħ ita

Cōstituerit. vtputa p hec verba cōstituo me soluturū q̄ ille dʒ vel ego debeo ⁊ filia. vt. ff. de cōsti. pe. que āt. in fi. ⁊ l. seq. Add. dicit d. Jas. iuxta hāc ptē gl. vnū nō. q̄ si quis cōstituit ticiū fideiussurū p se q̄ tale ↄstitutū valet. ⁊ constituēs tenet ex tali cōstituto. nec viciat qꝛ vi pmissio facti alieni. qꝛ itellr̄ pmisisse se facturū ⁊ curaturū q̄ ticius solueret ⁊ fideiuberet. tex. hētis nō. in l. qui āt. §. sʒ ⁊ si quis certā. iūcta glo. que notabilis ē. ff. de ↄst. pe. Et ibi declarat iurcō. quid fiedū eo casu quo iste ticius nollet soluere vl' fideiubere p isto ↄstituente. Secus āt si iste pmitteret alium soluturū nō p se. sʒ p alio. vt l. cū qui ephesi. §. sʒ si qs ↄstituerit. ff. de ↄsti. pe. ⁊ rōnē ↄrie vide hic p do. Jas.

Glo. Et hoc ita si sit debitū qd̄ pcedat siue ciuile ⁊ naturale simul siue naturale tm̄. siue ptorium. secus si ciuile tm̄ vt. ff. ď cōsti. pe. l. i. §. i. ⁊ §. pe. ⁊ fi. ⁊ l. iii. §. i. Addi. hētis ex ista gl. q̄ debitū ciuiliter ⁊ naturalr̄ vl' naturalr̄ tm̄. vl' ptoriū tm̄. pt i ↄstitutū deduci. secus si ciuiliter tm̄. ⁊ tn̄ ciuilr̄ tm̄ debito pōt accedere fideiussor. vt ē tex. i. §. i. in ꝟ. ciuili. ī. de fide. ⁊ ē tex. i. l. i. et ibi bar. ⁊ i. l. fideiussor obligari. § fideiussor. ff. de fideiuss. ⁊ illud est mirabile. Et de rōne hꝰ multuʒ laborāt hic doc. vide d. Jas. hic. ponētē multa pulchra que necessarie breuitatis cā omitto.

Nulla. hec gl. diuiditur i. iiii. ptes pricipales. In pria ifert ex tex. ⁊ ↄ illatōʒ opponit. In scd̄a soluit dicēs q̄ spāle ⁊ rōnē spālitatꝭ assignat. In tertia ⁊ vltima enumerat alios sex casus spāles i quibus ex pacto nudo orit actio fa ibi. ⁊ hic ē rō forte spālitatis. tertia ibi sūt ⁊ alii adhuc sex cāus

Nulla ergo ex nudo pacto oritur actio. qd̄ ē ↄ ius cōe positum ff. de pac. l. iurgētiū. §. sʒ cū nulla ⁊ §. qnimo. ⁊ §. marcellus. ⁊ §. idē rn̄det. ⁊ q. ď pact. l. legē. Et ē hoc iō forte spāle. qꝛ sicut vnuʒ p eo qui ↄstituit inducit. vt non teneatur nisi elapsis. x. diebus vt ff. de cōsti. pecu. l. promissor. cum alias statim tenet. vt. ff. de verb. obliga. l. cū qui calēdis. §. quod.

⁊ ꝺ ver. sig. l. cedere diē. sic ⁊ aliꝺ ꝯ eū. s. vt ex pacto nudo teneat̄. vt. ff. de iureiur̄. l. eū qui in prin. Addi. habeq̄ ex hac glo. prio rō/ nez spāalitatis quia in ꝯstituto ēx nudo pacto oriat̄ actio. ſo ꝙ in aliis ꝓmissionibus ꝑter ꝙ̄ i ꝯsti/ tuto ꝓmissor statim teneat̄. Sed doc. hic cōiter reprobant gl. s. in rōne specialitatis quam assignat. vñ multuz laborant i assignanda rōe vide per eos hic precipue. d. Jas. In ſo nō. dicto ēt glo. re/ probat̄. a doc. ⁊ dicunt ꝙ q̄ntum ad obligatōem idē est in ꝯstituto ⁊ in aliis ꝓmissionibus q: statim cedit dies obligatiōis. ⁊ tempus illoꝝ. x. dieꝝ adicit̄ solutioni mi serationis grā. iuxta. l. si cuz mili ti in prin. ff. de ꝯpen. de reliquis vide hic ꝑ eos. Addi. vnū hic diligenter no. pro limitatōe hui⁹ matic. ꝙ vbi in ꝯstituto ꝓmitte ret̄ pena pacto nudo. q̄uis ad sor tez pricipalez nudo pacto ꝓmissā ꝯpetat actio de ꝯsti. pe. tñ ad ipsā penaz nudo pacto ⁊ sic sine stipu latōe ꝓmissam. nō ꝯpetit ista ac/ tio de ꝯstituta pecunia: de hoc ē tex. no. in terminis ⁊ forte sing. in iure i. l. ticius. ff. de ꝯsti. pe. ꝑ quē tex. ita dicit bald. in rubrica. C. de ꝯsti. pe. in. iiii. q. Sunt ⁊ alii adhuc sex casus in quibus ex nudo pacto orit̄ actio vt ecce in donatōe hodie. lz olim fuerit necessaria stipulatio. vt. C. de do na. l. si qs argētuz. §. finauté. Ad ditio doc. cōiter reprehēdūt glo.

maxime bar. quez alii sequunt̄ in l. i. in vlt. col. ff. de ꝯdi. ex le. quia hodie ex nudo pacto de donādo nō orit̄ actio. sz orit̄ ꝯditio ex le. ꝑꝑ ipsuz pactuz. ꝓsequor glo.

Itē si mulier dotē sine stipula tōe marito dare ꝯuenit vt. C. de do. ꝓmis. l. extat ⁊ de re. vs. ac. l. i. §. i. Additio rōez hui⁹ casus vi de ꝑ doc. hic. Itē si qs ob hono rē decretū vel decernēdū palam pollicitus fuerit. i. sine iterroga/ tōe. vt. ff. de polli. l. i. §. i. ⁊. l. pa/ ctū. Additio dicūt doc. ꝙ hoc ē spāle fauore reipublice. Itē in nautico fenore vt. ff. de nau. fe. l. ꝑiculi i fi. Additio ⁊ rō spālitatq̄ ē rōe ꝑiculi. fa. c. naviganti. ex̄ ꝺ vsuris. Itē in accessione vini frumēti vel ordei vt. C. de vsu. fru. Addi. dicit. d. Jas. ēx mente pe. ⁊ io. fa. ꝙ rō spālitatis ē ꝓpter necessariū vsuz victualiū. Itē i vsuris ciuitati ꝓmissis. ff. ꝺ vsu ris. l. ēt al aūt ꝑꝑ sui frigiditatez pactū nudū actōez nō parit. Ad ditio rō hui⁹ fallētie ē ſm oēs ꝓ/ pter fauoré publicū ciuitatq̄ ⁊ ita ēt dicit bar. in. l. fideiusso: obliga ri. ff. ꝺ eo qꝺ cer. lo. Addi. adꝺ ēt aliū cāuz in quo ex pacto nudo orit̄ actio. s. in curia mercatoꝝ ita bar. i. l. in. l. q̄ntus mutius. ff. mā. ar. illi⁹ tex. Alius ē cāus qñ pac/ tū nudū fieret i iudicio vt ꝯclu/ dit ludo. ro. i. l. i. in pri. ff. de v. ob. ⁊ in hoc casu fingit̄ stipl'o. l. cū oñdimus. in fi. ſm vnū intelle ctū. ff. de fide. tuto. Aliū sing. ca

suz hētis. vbicūqz ille cui p pactū nudū aliqd ē pmissū pateret dā nū si sibi pmissa nō suarent tunc vigore talis pacti nudi ꝯ nō suā tem dat actio ꝺ dolo. ⁊ sic ꝙuis ꝺ pacto nudo nō det actio. ꝯsuli tur tñ p actōꝫ ꝺ dolo. vbi ex pa cto aliquid abest pti. tex. ē ad hoc valde nōbil. i. l. elegāter. §. suus pactōis. ff. de dolo. ⁊ ibi Bart. ad fi. ad hoc notat illū tex.

Jure ciuili. Actōe ex stipula tu vbi icertū ē ex ꝯditōe certi ꝗ ex stiplōne oritur vbi ē certū. vt. s. de ver. ob. i prin. que stiplo ē a iu re cili iducta. vt hic cū de iuregē tiū nō fuit. lz aliu ꝯtus fuerit de iuregētiū. vt. s. ꝺ iur na. gē. ⁊ ci. §. ius āt. Nō aūt dr eo ꝺ iure ci uili. qꝫ nō hēat i se naturale vicu luz imo hz. qꝫ sine ꝯsensu nō valz q ꝯsensus ē de iure naturali. ff. ꝺ pac. l. i. §. pe.

Sūmula.

Actio ꝺ ꝯstituta ē actō psonal p toria ꝗ dat ꝯ illū q se cōstituit ⁊ pmisit pacto nudo soluere a se. vel ab alio debitū. Et ei⁹ natura meli⁹ appebit. j. i forma libelli.

abcdefghiklm

De ꝯstituta pe.

Jn libello actōis ꝺ ꝯstituta fm d. Jas. ex mēte spec. dz dicere. Ego ꝯ ticiū q cū ipe mihi l'alius tertius deberet cētū ex aliquo cō tractu. vel ēt naturaliter tm ꝯsti tuit se soluturū mihi. Quare pe to vt ꝯdēnet ad mihi dandū et soluēdū dicta centū ⁊c.

Actiones aūt. Ex con tractu filii l serui tenet pr ⁊ dñs peculio. en⁹ ꝺ iure ptorio. h. d.

Add. nō q ex quo de iure ci'li pr ⁊ filius nō tenebant ex ꝯtu fi lii vt pz p ti. C. ne fi. p pa. tñ eq tate pretor itroduxit q tenerent peculiotenus. ⁊ ergo hec actio de peculio dr pretoria vt hic. No. q peculiū dr quasi pr̄imoniuz fi lii vel serui. Nō q pr nō tm ex ꝯ ctu filii masculi tenet ꝺ peculio de iure ptorio sz ēt ex ꝯtu filie fe mine. qꝫ femia pōt negociari ⁊ eē artifex. l. i. cū ibi nō. C. de eden. Diffinit āt peculiū put accipit in ista materia. hoc mō peculium ē quedā pua pecunia. quā filius vel seruus p parcimōiā acquisiuit. vt. l. peculiū. ex eo. ff. de pecul. vl qđ dñs ⁊ pr vt merenti ꝯcessit. i. q sit in peculio ⁊ hre pmittit ēt tacite siue pueniat a pre siue ab alio ꝯtēplatōe pris ⁊ sit sepatuꝫ a rōnibus pris vel dñi. vt. s. tex. i l. peculiū ē in prin. ff. ꝺ pecul. ⁊ l. ꝙtuberonis. §. scire. ff. e. ita dicit bar. ⁊ saly. in. d. rubrica.

Predcā tñ pcedūt filio viuē te. sz mortuo filio pr oliz tenebat

de pfecticio et aduēticio infra an nuz p ti.ff.qñ ac.de pe.ē an.d pe culio vero castrensi si illud oc/cupabat iure peculii tenebat itra annū.si vero tanq̄ hēs.tūc secus d.l.pr qui castrēse.in prin. hodie vero cū idistincte pr occupet vt hēs.certe in aduēticiis ⁊ castren/sibus tenet vt hēs ⁊ sic ppetuo.⁊ ista tradit dicta gl.magra.

Glo. De peculio. volūt q/dam dicere.hec eē pro pria noīa actionū.s.de peculio et de in rem verso.⁊ quod iussu.itē exercitoria tributoria ⁊ institoria ex eo q leges plerunq; appellant eas actōes vt hic. Sed verius est vt adiectiue ponātur. Sic.n. dr mādati actio de peculio.vt.ff.de pecul.l.iiii.§.cui congruit.

Add.⁊ hec sa opi.cōiter tenetur hic per doc.⁊ p Jo. in arbore di cūt adiectōes ptone

Ipso iure.hec glo.magna. di uidit in.v.ptes pncipales.vt in pria declaret actio de peculio. In sa declaret actio de in rē vso In tertia declaret actio qd iussu In.iiii.declaret exercitoria. tri butoria.⁊ institoria. In.v. decla ret to.ti.de noxa.sa ibi pter hāc actōz.tertia ibi.itē ē actio qd ius/su.quarta ibi.itē sūt alie tres.qn ta ibi.in delictis aūt. Et d. Jas. alr diuidit.vide hic p eū.

Ipso iur.s. ciui.pr ergo ⁊ dñs ex pctu filii vel sui nō tenet iure ciuili.qd si vlt vt alter ex alteri9 psona obliget.⁊ sic pr nō dz tene ri p filio inspecto iure ciuili.sic i specto suo nō dz teneri dñs quia suus p nullo ē ispecto iur ciuili. vt.ff.de re iud.l.qd attinet. s; tñ ptor equitatē desiderat.vt q; pe/culiū quasi patrimoniū ē filii vel sui vt subicit. q; qd parcimōia q̄ rit.vt.ff.de pecu.l. peculiū. vere tñ nō ē pimoniū filii peculiū.vt C de ioffi.te.l.fi.i fi. Itē nec ser ui.vt.ff.de ver.ob.l. liber hō. iō āt q; pimoniū ē.iō prem p filio dñm p suo teneri dicit. Diligē ter tñ distingue.vtrū chant fili9 vel suus vel quasi chant.itē vtr; delinquāt vel quasi delinquant Si chant quilib; illoȝ dñs l'pr actōe ex eo ctu tenet i peculium In cuius cdēnatōe deducit ex ipso peculio qcquid suus natura liter dño debuit.vt q; dñs seruo mutuauit vl'al'sec9 cxit. Itē de/ducit id qd debet his q sūt i po testate dñi vl'tutela vel cura. cu; videat dñs puenisse. vt.ff.de pe cul.l.s; si dānū.§.i.⁊.l.i.obligat ei; suus dño naturaliter.vt.s. d fide.§.i.⁊ sūt hec cia i suo ⁊ filio excepta cā mutui ex qua nec filius nec pr tenet.secus i suo. vt.j.ti. i.§.illud.⁊.C.ad mace.l.pe. Itē que dcā sūt qñ chit hic filius vel suus.idē qñ quasi chit. vt si alte rius negocia gessit.vt.ff. de neg. ge.l.si filius. Add. dñ gl.s.di xit q deducit ex peculio q suus naturaliter dño d;. hoc intellige verū qñ dñs aliūde nō posset de bitū suū csequi.nec alr posset idē

nitati sue ɔsulere. al's secus. vt est tex. in. l. si noxali. §. q̄ aũt. ff. đ pecul. Et an standũ sit libro rõnuꝫ dñi. si i eo scripserit fuum suũ sibi debere. dic q̄ nõ nisi sit inserta iusta ꝛ vera cã. vt ē tex. i. l. non solũ. §. an debitor. ꝛ ibi bar. ff. đ pecu. qđ tñ pēdet a materia. l. nuda rõ. ff. đ dona. Itē đ eo qđ dicit gl. q̄ nec filius nec pr̄ tenent̄ ex mutuo filii. hoc itellige. s. effectualiter. q: ob. exceptio maced. vt to. ti. ff. ꝛ. C. ad mace. Dixit tñ sing. Inno. in. c. q: pleriqꝫ circa fi. ɔmēti sui đ imu. ec. vbi voluit q̄ si i veritate ēt posito q̄ ꝑbari nõ posset mutuasset creditor filio ob eius necessitatē q̄ peccaret mortaliter filius qui exceptiōe se defenderet. ꝛ bñ fa. l. macedoniani. C. ad mace. Et in quibus casibus cesset exceptio mace. habetis tex. nõ. i. l. ii. ꝛ. iii. C. ad maced. ꝛ glo. optimã ꝛ magr̄alē in. §. illud i ver. macedonianũ. j. qđ cũ eo.

Dixit ēt signãter bal. in. l. zenodorus. que ē. l. ii. C. ad maced. q̄ si filiusfa. ɔsueuit accipere pecuniam mutuo. ꝛ pr̄ cõsueuit talia mutuata restituere. qđ cessat exceptio macedoniani ꝑ tex. optimũ i. l. ticianus que ē. l. fi. ff. qđ cum eo. Preter hanc actõꝫ qua tenent̄ đ peculio pr̄ l' dñs tenēt̄ ēt qñqꝫ đ i rē verso. qñ. s. fili⁹ i rem pr̄is. vl' fuus i rē dñi ɔuertit. ꝛ ē isolidũ vsqꝫ ad q̄titatē versaꝫ vt j. ti. §. i rē. ſꝫ đ peculio agit̄ quatenus peculiũ durat. vt. j. e. §. sũt ꝑterea. ꝛ. j. ti. i. §. i rē. Addi. hãc materiã actõis đ i rē vso. oẽs tradũt oẽs i. d. §. in rē. Et illud nõte q̄ q̄uis actio đ pecul. vt dixi. s̄. in euidē. mortuo filio sit annalis ɔ p̄rem. ꝑ ti. ff. qñ ac. de pe. ē an. ista tñ actio de in rem vso. ꝛ eodē mõ qđ iussu ē ꝑpetua tex. ē nõ. i. l. macedoniani. ꝛ ibi bar. C. ad mace. Itē ē actio. qđ iussu. que ē insolidũ. qñ filius l' fuus iubente dño vel pr̄e ɔxit. vl' eniꝫ ɔbi cũ ipso pr̄e vl' dño. vt. ff. qđ iussu. l. i. §. fi. Add. đ ista actione quod iussu hꝫ ꝑ oẽs i. §. i. j. quod cũ eo. Itē sũt ꝛ alie tres. s. exercitoria que dat̄ ɔ dñm nauis qui ꝑposuit magr̄m nauis fuũ suũ. ꝛ eius rei grã ɔtractũ fuit. ꝛ iõ dr̄ exercitoria. q: exercitor dr̄ dñs nauis. Add. materiã h⁹ exercitorie. ponũt oẽs i. §. exercitoria. j qđ cũ eo. Et hētis i hac materia tex. nõbilē in. l. fi. ff. đ exerci. Aduerte tñ ꝑ fundamētis h⁹ mat̄ie q̄ dr̄ia ē iter actõeꝫ đ peculio et exercitoriã. q: exercitoria i solidũ ɔpetit illa q̄ten⁹ ē i peculio. Ita gl. i. l. i. i pri. i v. đ peculio. ff. de pecul. ꝛ tex. in. §. ea rõne. j. quod cũ eo. Itē exercitoria hꝫ locũ qñ qs ꝑpoīt̄ certo generi negociatõnis ſꝫ actõ đ peculio ñ. Itē exercitoria hꝫ locũ qñ fili⁹ l' fuus ɔhũt dñi volũtate. aut expressa aut tacita. al' secus. ſꝫ actio đ peculio datur ēt si ɔctum sit dño vel patre ignorante imo etiam expresse ɔdicente. vt. l. si quis seruum. §.

ẽt.ff.de peculio. Itẽ i act. de pe/
culio deducit̃ i p̄mis qd̃ p̄ri l' do
mino dẽtur vt.s̃.ſʒ in exercitoria
nõ fit iſta deductio.ſʒ tenet̃ i ſoli
dũ.has diãs ponit magiſtraliter
bar.i.l.i.in pri.ff.de pecul.p̄ſeq/
tur gl. Itẽ iſtitoria.que hʒ lo
cũ qñ aliquis ſuũ ſuũ taberne vł
ſtationi p̄poſuit. Additio d̃ hac
inſtitoria p̄ oẽs in.§.inſtitoria.j.
qd̃ cũ eo ⁊ per bal.in rubrica.C.
de exerci.vbi multa ſignãda po/
nit. Circa hãc inſtitoriã vnuʒ
p̄petuo no.qꝫ ſi inſtitor alicuius
mercatoris miſerit ad aliquẽ.cau
tioem tenoris huiuſmõi.hẽs pe/
nes mẽſaʒ dñi mei mille aureos.
quos tibi reddere debeo in chalẽ
dis man p̄xime futuris.mortuo
principali.mercatore ſine hr̃de ⁊
bonis eius.excuſſis ⁊ venditis.⁊
nõ exñtibus ſoluẽdo per v̓ba hu
ius ep̄le ſeu cautõis inſtitor non
obligat̃ ad iſtos mille.imo nec ad
aliquid põt p̄pterea ꝯueniri. ita
ẽ tex.i terminis p̄egr'nus ⁊ ſing.
in.l.fi.ff.de exerci.⁊ dicit.d.Ja.
qꝫ rõ hu'ẽ.q: in iſto cãu iſtitor ñ
p̄miſit.ſʒ ſolum cõfeſſus fuit.

Itẽ tributoria.qua agit̃.ita qꝫ
dñs vocat̃ in tributũ vt.j.ti.i.§.
itroducit.⁊.§.iſtitoria.⁊.§.i.ad/
ditio de hac hr̃ in.§.hic all'. Et
pro itellectu terminorũ ſcias qꝫ lʒ
i actõe de peculio.pr̃ ⁊ dñs prio
deducũt qd̃ ip̄is debet̃ vt.s̃. tñ
p̃tor per hanc tributoriaʒ tempa
uit illã deductõem.qñ filius vel
ſeruus ꝯtraxer̃ in merce peculia/
ri ſciẽte ⁊ paciẽte dño vel pr̃e.tũc
nõ deducunt vt.s̃.ſʒ vocant̃ in
tributũ.i.ponet̃ in medio p̄ dñʒ
vel pr̃em q̃tũ eſt i merce peculia
ri.⁊ tũc fit diſtributio inter dñm
⁊ ceteros creditores p̄ ratu por/
tione debiti vniuſcuiuſqʒ de his
ẽ tex.in.l.i.in prin.ff.de tribu.

In delictis aũt.⁊ quaſi delictꝫ
idẽ olim ſeruabat̃ in filio ⁊ ſuo.
vt p̄noxa dari poſſent vt.j.d̃ no
xa.ſʒ hodie p̄ ſeruis tñ agit̃ no
xaliter.vt ibi dicit̃.⁊ pro delictiſ
vt.j.de noxa.in pri.⁊.ff.d̃ noxa.
l.i.⁊ in quaſi delictis.vt ſi ſuus
habitãs cũ dño habuit ſuſpenſuʒ
vel appenſum.vl' effudi aliquid
qd̃ alicui nocuit.vt d̃ his q deie.
vel effu.l.i.§.cũ ſuus.⁊.ff.de mi
nor.l.qꝫ ſi minor.§.ſi ſuus.por/
ro lʒ in delictꝫ ⁊ quaſi agat̃ noxa
liter tñ ⁊ de peculio agit̃.ſi locu
pletat' ẽ dñs inquãtũ p̄ id pecu/
liũ locupletius ẽ vt.ff.de iudi.l.
taʒ ex ꝯtibus ⁊.ff.de pe.l.lʒ.§.
ex cã. Addi.cũ hac glo.docto/
res cõiter tranſeũt nihil addẽtes.

Sũmula.

Actio de peculio ẽ adiectio ł
actio p̃toria p̄ſonalis que dat̃ ꝯ
pr̃eʒ vel dñm qui ꝯceſſer̃ filio vł
ſeruo hẽre peculiuʒ rõe ꝯtractus
vl' delicti facti per filiuʒ vel ſuuʒ
vt ꝯdẽnet̃ ipſe pr̃ vel dñs ad dã/
duʒ ⁊ ſoluẽdũ ea q̃ rõe talis ꝯct'
vel delicti p̄ filiũ vel ſuuʒ debita

sunt. catenus quasi e in peculio.

Et q doc. hic ponut formam libellorum actionis quod iussu de in rem verso exercitorie, istitorie. et tributorie. ego et hic ponam.

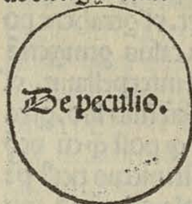
Actio quod iussu e adiectio vel actio ptoria psonalis que dat contra patre ex contractu filii, ratione contractus facti per filium in quo iussus generalis vel particularis ipsius patris pcessit vt condemnet ipse pater ad dandum et soluendum in solidum ea que per ipsum filium in tali contractu contenta sunt.

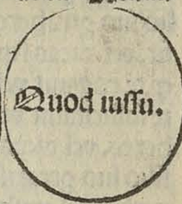
Actio de in re verso. e actio vel adiectio ptoria psonalis que dat contra patrem vel dominum. ratione contractus facti per filium vel seruum. vt condemnet ipse pater vel dominus ad dandum et soluendum ea que ratione talis contractus per filium vel seruum debita sunt. eatenus quatenus ad quod ex tali contractu puenit in eorum vtilitatem versum est.

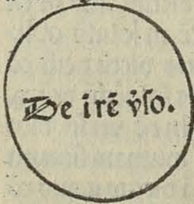
Actio exercitoria e adiectio vel actio psonalis ptoria que dat contra dominum nauis. ratione contractus facti per exercitore vel ppositum quem ipse gubernatori talis nauis pposuit. vt condemnet ad dandum et soluendum in solidum ea que per talem exercitorem debita sunt.

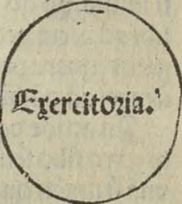
Actio istitoria e adiectio vel actio psonalis ptoria que dat contra dominum qui alicui particulari sue negociatori institorem pposuit. ratione contractus per exercitorem in tali negociatore facti per ipsum exercitorem. ad dandum et soluendum in solidum ea que per institorem debita sunt.

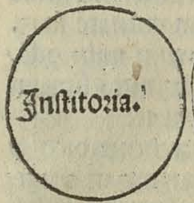
Actionis tributorie descriptionem faciliter habere potes ex his que. s. dicta sunt. in glo. magna circa fi. et i. etiam videbit in libello actionis tributorie.

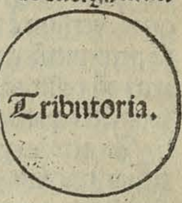

In actione de peculio sic libellus formari debet dico contra titium dominum seu serui sui. quod dictus seius habet quoddam peculium ex concessione dicti titii domini sui. ex quo cum dicto seyo contraxi quia vendidi lanam pro decem

qd peculiū dictus ticius hꝫ ⁊ pos
sidet. quare peto dictū ticiū dñm
dicti seii ꝯdennari mihi ad dicta
decē dādū. ⁊ soluēdū mihi scd̄m
vires peculii p̄dicti. In actōe
qd iussu. dico ꝙ ticius publice no
tificauit ꝙ vnusquisqꝫ cū gayo fi
lio suo ꝯtraheret. vl' ꝯtrahere po
sit. vel dicas ſm casus ꝯtingētiā
ꝙ te rogauit vel interpellauit. vl'
te sollicitauit vt cū filio suo. ꝯtra
heres. vel dicas ꝙ post ꝙ̄ cū dcō
filio suo ꝯtraxisti. dictus tici⁹ p̄r
verbo vel epistola vel nūcio rati
ficauit. ⁊ qualiter tu vendidisti ꝓ
decē lanā dicto gayo virtute dic
ti iussus. pp qd dictus tici⁹ p̄r est
tibi ad dicta decē in solidū obli-
gatus. quare petis dictū ticiū cō
dēnari ad dādū ⁊ soluēdū dcā. ꝛc.

In actiōe de in rē verso dico
ꝙ gayo filio seii mutuaui sūmam
vnā frumēti quā dictus gaius cō
uertit in vtilitatē dicti seii p̄ris
sui. qꝛ cū eo pauit eius familiā. cū
enim pater ex ꝯtractu filii teneat̄
quatenus versum ē in vtilitatē suā.
iō peto dictū gayum mihi ꝯdē-
nari ad restituēdā dictā sūmam
frumēti eque boni ꝛc.

In actiōe exercitoria. dico ꝙ
ticius ꝓposuit gayum in magi-
strū sue nauis quā retinet in tali
loco pro mercibus ⁊ psonis vehē
dis. ⁊ qd dicta nauis indigebat
āmolatione vel repatiōe ꝓ ducat
centum. ⁊ ꝙ dictus magister ga-
yus pro dicta āmolatiōe necessa-
ria vel reperatōe fienda. c. duca
tos a me mutuo accepit. quar̄ pe
to dictū ticiū exercitorē mihi cō
dēnari ad dādū ⁊ soluēdū dictos
ducatos. c.

In actōe institoria. dico ꝙ ti-
cius mercator ꝓposuit ⁊ instituit
gayū tali negociationi. ⁊ cū dic-
to gayo ⁊ institore eius rei cā cui
ꝓpositus fuerat ꝯtraxi. qꝛ vēdidi
sibi lanā pro decē. quare peto di
ctū ticiū mercatorē. ⁊ institorem
ꝯdēnari ad dandū ⁊ soluēdū mi-
hi dicta decē ꝛc. In actōe tri
butoria dico ꝙ gayus filius ticii
in lana negociabat̄ ⁊ ꝙ ego scien
te ⁊ nō ꝯ̄dicēte eius patre vēdidi
⁊ tradidi sibi lib. mille lane. valo
ris florenorū. c. dicitur enim ꝙ di
ctus gayus filius habet alios cre
ditores. ⁊ ꝙ dictus ticius p̄r hꝫ
penes se oēs merces peculii dicti
sui filii. quare peto dictū ticiū q
asserit ēt se creditorē dicti sui filii
ꝯdēnari ad ꝯtributōem. ⁊ ad dā
dū ⁊ soluēdū mihi totū illud ꝙ
mihi ꝯtigere pōt scd̄ā diuisiōe di-
ctarū merciū peculiariū iter oēs
creditores dicti gayi ꝛc.

Item si quis. Si qs iura
uerit aduersario d̄
ferente in iudicio. dat̄ ei ex sacra
mēto actio. h. d.

Item si quis postulāte aduer
sario iurauerit sibi deberi pecu-
niā quā peteret neqꝫ ei soluat̄
iustissime accomodat ei talem ac-
tōem p̄tor. per quā nō illud que
rit̄ an ei pecunia dēatur. ſꝫ an iu
rauerit. Addi. no. ꝙ hic col-

ligunť per.d. Jaſ.multi nõbileſ effectus iuramẽti vltra illos qui ponunť hic in gl.quos pterire ñ poſſuʒ vnde pꝛio iuramẽtũ habʒ viʒ litis cõteſtatõis ꝛ actõem ꝑ/petuat ꝛ iterrumpit pſcriptiõem tex.eſt in.l.nã ꝛ poſtea.§.his qui tpali ꝛ ibi bar.ff.de iuriur.ſo iu/ramẽtũ tollit obligatõem natura lē.l.ſticũ aut pã.§.naturalis.ff.ꝺ ſolu.gl.ꝛ bar.i.l.ii.ff.de iuriur. tertio iurm hʒ viʒ nouatõis ꝛ de legationis.d.l.qui iuraſſe.§.fi.ꝛ ibi glo.magiſtraliter ponit i quo ꝯueniãt ꝛ dñant. Quarto iu/ramẽtum habet vim ſolutiõis.l. iuſiurãdũ ẽt loco ſolutõis.l.duo bus.§.a fideiuſſoꝛe.ff.de iuriur. qð intelligit bar.in.d.l.qui iu/raſſe.ſ.ſolutionis ficte ꝛ nõ vere ꝛ iõ bar.i.l.a fideiuſſoꝛe.poſt gl. no.ibi ꝙ ſi fideiuſſoꝛ iuraſſet ꝙ/nis videať ſoluiſſe nõ tñ poſſʒ re petere a reo pꝛicipali.qꝛ ſic reqre reť va ꝛ ñ ficta ſolõ. Quito iu/ramtũ hʒ viaceptilatõis.l.iuſiurã dũ a ꝺbitoꝛ.ff.ꝺ iu iur. Sexto iurʒ repñtat mioꝛẽ ꝓmaioꝛi.ꝛ va lidat ꝯtractũ iualidũ ꝛ obligatio nẽ iualidã.aũt.ſacra puberũ C.ſi ad vẽ.c.i.§.itẽ ſacra.cũ gl.ibi nõ de pa.iure fir.i vſi.feu.

Septimo iurm hʒ hũc no.ef/fectũ ꝙ lʒ regulariter in obliga/tionibus factiſ ſuccedat obligatio ad intereſſe.ꝛ ſic regulariter licʒ ꝓmittẽs factũ ſoluẽdo intereſſe liberať.l.ſi qs ab alio.§.fi.ff.de re.iud.l.ſtip.nõ di.in ver.celſus ff de veꝛ.ob.tñ iurm obligat quẽ ꝓciſe ad factũ glo.ẽ no.i.l.ſi pe/cuniã in pꝛin.ff.de ꝯdi.ob.ca.

Octauo iuramentũ hʒ effectũ no.ꝙ vbi ꝯuẽtũ eẽt de ꝓrogãda iurſdictiõe ꝛ ſic eẽt factũ pactũ de rñdẽdo coꝛã iudice non ſuo quo cãu certũ ẽ ꝙ hʒ locum pnia an/tequã iudex adeať.l.ſi ꝯuẽrit.ff. de iur.o.iud. tñ ſi interueniret iurm nõ hẽret locũ talis pnia vt per.d.Anto.ꝺ bu.ꝛ alios cano. i.c.i.de iudi. Nono iuꝛm im poꝛtat clãm illaʒ vt actus valeat oi mõ quo põt tex.ẽſing.in.l.cuʒ pr.§.fili⁹ mꝛem ꝛ ibi bar.ff.del. ii. Decio iuꝛʒ hʒ vi illi⁹ clẽ q̃ apponiť i ꝯuẽtõe pẽali rato ma/nẽte pacto.ꝺ q̃ i.l.q fideiuſſoꝛ.ff. ꝺ trãſ.ꝛ i.l.cũ ꝓponas.C.ꝺ trãſ.

Undecio iurm hʒ hũc nõ effe ctũ ꝙ vbi apponiť iurʒ ſꝑ ipediť moꝛ purgatõ.ita nõ bar.ꝑ illum tex.i.d.l.ſi qs maioꝛ.C.ꝺ traſ.ꝺ cui⁹ dicti vitate.ibi late ꝑ alios.

Duodecim⁹ effcũs ẽ.ꝙ iurm hʒ executõeʒ patã tex.nõ ad h i.l. mioꝛ.xxv.ã.cui ſiðicõ.ff.ꝺ mioꝛi vbi ꝙ iuſiurãdũ de iur cõi ñ hʒ executõeʒ patã.iſto tñ cãu hʒ exe cutõeʒ patã ẽt ꝺ iur cõi iſtꝺ volu it nõſbar.i.l.ii.ad fi.ff.ꝺiuꝛiuꝛ.

Hl. Poſtulãte ꝛ petẽte reo ꝛ ꝺferẽte.ſi.n.ſine volũtate aduerſarii iuraret.nihil ꝓficeret iurʒ.vt.ff.ꝺ iuriu.l.ii.i pꝛi.addi. dic io.fa.hic ꝙ tale iurʒ ꝓlatũ ne mine ꝺferente poſſet etiã iuranti pꝛodeſſe.ſi diceret contra ſe ꝛ

ꝑ se. q꞉ tūc si aduersarius vellet i niti ꝯfessioni ꝯ iurantē teneref recipere in totū. s. ꝑ ⁊ ꝯ. allat. l. publia. §. fi. ff. ꝺpo. alia circa hoc vide p ꝺ. Jas. Jurauerit vl̄ ei remissū fuerit. vt. ff. de iureiur. l. nō erit. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊. C. ꝺe reb. cre. actori. Add. ⁊ i illa. l. actori ē casus ad hoc. Aduertēdū tñ ꝙ si iuramētū ꝺelatū nō ē per ptē ac/ ceptatū. ⁊ tūc cū ꝺeferēti licitū sit indistincte penitere. poterit per ꝯñs ꝺelationē iuramēti reuocare casus ē in. l. siquis iusiurādū. C. ꝺe re. cre. ⁊ gl. in. l. manifeste tur pitudinis. ff. ꝺ iurīn. Si āt iura/ mentū sit acceptatū tūc nō ē loc⁹ pnie. ⁊ si hoc casu peniteat ꝺeferē tez iuramentū hr̄ ꝑ remisso. ⁊ sic pinde ac si eēt iuratū. ꝺ. l. nō erit §. fi. sȝ ē melior tēx. in. l. si nō fue rit. ff. ꝺe iureiu. Jsta ponit bar. i ꝺ. §. fi. in. l. nō erit. Deberi. Diuidif in. iii. partes pricipa/ les. Jn pria ꝺeclarādo tex. ponit ꝙ remediū seu que actio cōpetat actori qui iurauit ⁊ quō cōpetat. Jn sa ponit ꝙ remedium ꝯpetit reo qui iurauit. Jn tertia ꝺeclāt ⁊ limitat qꝺ supra ꝺixerat i pria pte ꝺ actore qui iurauit sa ibi. ex parte āt rei si iuret ⁊c. tertia ibi ⁊ hec que ꝺixi i actore. Et ad cō/ mendationē hui⁹ gl. ꝺicūt hic ꝺo cto. ꝙ hec glo. in hac materia ple nior ē ꝺe corpe iuris. Deberi sic simplr̄. s. nō adiecta cā quare ꝺebeaf. qꝺ iformiter ꝺicimus. si āt ꝺicimus cū forma vȝ q꞉ vēdidi

tunc agit actione vtili ex eo ꝯtu nata ex sacro cū ꝑ veritate accipia tur. Add. nō ꝙ gl. vult ꝙ qñ ꝺaf iuramentū ⁊ iuraf siue for/ miter siue informiter hoc est vel cū causa vel sine cā semper ꝺꝫ na/ sci actio ex sacro. Et ꝺoc. ꝺicunt ꝙ qñ prestaf iuramētū formiter hoc ē super aliquo ꝯtu ꝺicif ori ri actio ex tali ꝯtractu. secus si si/ ne cā. quia tunc oif ex iuramen/ to. per iura hic in glo. alle. q꞉ tūc vꝫ quidam quasi ꝯtus inter ꝺan tem ⁊ recipientē vt ꝺeclarant ꝺo cto. maxime Ange. in. l. i. C. ꝺe reb. cre.

Et aduersario silr̄ actionē tri bui ac si vere ꝯtus ꝓcessisset. idē ē in aliis ꝯtibus. vt. ff. ꝺe iureiu. l. si ꝺuo. §. siquis iurauerit. ⁊. §. idē ꝺicemus. ⁊. §. marcellus.

Add. nō ꝙ glo. vult hoc ꝺice re ꝙ sicut actori qui iurauit cōpe tit actio ex ꝯtu sup quo iurauit. puta ex emptꝰ ad rē tradendam ita ēt competit illi qui ꝺtulit actō ex vendito ad precium.

Jtem circa actionē realē si rē suaȝ esse iurauerit ꝺatur in rem vtilis. preterea in factum ꝯtra ꝺe ferentem tantum vel heredem. vt. ff. ꝺe iureiurādo. l. nā postea. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊ ita actori interduȝ ꝺatur in factum. interdum vtilis ex eo contractu ⁊ vtilis in rē.

Additio. habetis ex glo. ꝺuo. Primum ꝙ in reali cōpetit vti/ lis i rē. etiam si nō sit allegata cā ⁊ sic iuramentum sit. informiter

ꝑstitũ. vt q: iuraui rẽ meã cẽ sim pliciter. ẜm hẽtis ꝙ i ꝑsonali qñ iuraẜ formiter ⁊ sic cũ cã ñ ꝯpe/ tit nisi actio ex eo ꝯctu vtilis. nõ aũt actio in factũ. ſ; i reali daẜ vti lis i rẽ. ⁊ actõ i factũ ⁊ rõeſ huiꝰ vi de hic p. d. Jaſ. Ex pte autem rei si iurat in actõe ꝑsonali tũc ex ceptiõem tm̃ parit. si aũt in actõe reali tũc distinguiẜ. aut iurauerit rẽ petitoris nõ eẽ. quo casu exce/ ptio tm̃ daẜ. aut suã eẽ. quo casu actio tm̃ daẜ si res ad actorez re deat nõ ꝯtra aliũ. Addi. glo. ẜm doc. bñ loquiẜ. ⁊ eandẽ distic. di cite hẽre locũ ⁊ ꝓcedere in ſnia lata ꝓ reo. vt hic per ang.

Et hoc qđ dixi in actore h; lo cũ si iuuaẜ ex sacramẽti delatiõe. ſ; si iuuaẜ ex traditõe fcã occasio ne iusiurãdi tũc publiciana daẜ ꝯtra quẽlib; si fit iusta cã traditõ nis vt. ff. de iuriur. l. na; postea. §. fi. ⁊ l. ſe. ⁊ đ publi. l. i. i fi. vſq; ad. l. eũ. q. Nec ob. j. e. ti. l. cũ q. §. si retẽti. q: ibi ṽbum dũtaxat. dominum tm̃ excludit. ꝯ quẽ pu bli. nõ daẜ. vt. ff. de publi. l. pe. ⁊ fi. Addi. hec gl. in ista pte finali cõiter reprobaẜ. vide hic ad lon/ gũ per. d. Jaſ. Queriẜ hec gl. fi. Diuidiẜ i tres ptes. Jn pria ponit dictũ p qđ extendiẜ text. noster. Jn ſa per modũ notabiľ declarat quotuplex sit iurm̃. ⁊ an ⁊ qñ possit recusari. Jn tertia dis putat referẽdo. opi. an ex iuramẽ to oriaẜ actõ i factũ qñ sup eo la/ ta ẽ ſnia. ſa ibi ⁊ est notandum ꝙ

hoc sacramẽtũ. tertia ibi. sed ẜm placẽtinũ. Queriẜ. ẽt si piu/ riũ vellet ꝓbar. q: sufficit diuina vltio. vt. ff. de dolo. l. ꝙ si deferẽ te. ⁊. l. seq. ⁊. C. de re. credi. l. iii. nisi in casibus vt. C. de re. cre. l. fi. ⁊. ff. đ iniur. l. admonẽdi. Ad ditio ⁊ sic hẽtis ꝙ piur nõ puniẜ nisi diuina vltõe. Additio at/ tẽde viũ nõbile dictũ Jo. an. in addi. ſpe. in ti. de iniur. i rubrica ꝙ si aliquis iurauit nõ fideiuber ꝓ aliquo ⁊ ꝓximus eius ẽ i ma gno piculo ꝯstitutus nisi ꝓ eo fi de iubeat ꝙ nõ obstãte iuramẽto dẽat ⁊ teneẜ ꝓ eo fideiubere. que aũt ꝯdõnes. siue clausule tacite subintelliganẜ in iuramẽto. vide te nõbiliter ⁊ ple. bal. i. l. fi. C. de nõ nu. pe. Et no. ꝙ hoc sacra mẽtũ quod est de re. ff. e. l. quoc. i. de veritate. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. §. ꝙ in rõnibus triplex in ueniẜ. ſ. volũtariũ qđ ex volũta/ te daẜ suscipiẜ ⁊ recusaẜ ⁊ ex iu/ diciũ. vt. ff. e. l. iusiurandũ. Jtez necessariũ qđ necessitate ĩposita a iudice deferẜ ⁊ suscipiẜ. vt. ff. de i li. iuran. l. fi. nõ põt hoc sacramẽ tũ referri vľ recusari nisi ꝑtẽdaẜ iusta causa recusatõis. vt. C. đ re. cre. l generalr. §. finaũt. Jtẽ iudi ciale qđ sic dr̃ a iudicio. qñ pſ pti i iudicio iuramẽtũ defert. qđ nõ ẽ necesse subire sed põt recusari ⁊ referri. vt. C. eo. delata. l. gene/ ralr. §. finaũt. ſ; i re ueteri nõ po terat recusari vt. ff. eo. l. manife/ ste. Additio hẽtis ergo ex ista gl.

q. l. manifeste hodie ẽ correcta p. l. generaliter. §. sinautẽ. C. de re. cre. Sz doc. cõiter tenẽt q. d. §. sinautẽ. nõ corrigit sz declarat. d. l. manifeste. q verũ est q delatio iuramẽti fcã a pte pti i iudicio iu dice approbante nõ põt recusari a pte. l. sine iusta cã subsistẽte. ⁊ q̃ sint iuste cause. quibus iuramẽtũ põt recusari. vide bar. qui plures enumerat in. d. l. manifeste. ⁊ bal. in. d. l. generalr. §. i. ad fi. ⁊ vide hic. d. Jas. Addi. no. q si ille, cui deferẽ iurm iã pbauit vl' ẽt offert se pbaturũ ista ẽ iusta cã recusandi iurm tex. ẽ no. in. c. ii. ex de proba. ⁊ ibi per io. an. ⁊ alios. imo plus tex. ibi reprobat ↄsuetudinẽ q̃ erat i ↄriũ. Jtẽ ad dite ⁊ vltio aliã cãm recusandi iu ramẽtũ. quã ponit text. i. l. si qs iusiurãdũ. C. de re. cre. qñ aliquis detulit iurm. ⁊ ante acceptatõem reuocauit asserẽs se velle pbare. si postea deficiat i pbationibus ⁊ velit iurm deferre poterit licite recusari. Sz fm pla. ita de mũ actio in factũ daẽ ex facto si sentẽtia nõ subsequaẽ. alias qua re oriẽ actio in factũ. cum ex snia eadẽ nasceref. vt. C. de re. cre. l. actori. sz nos ↄtra licet eniz due sunt ad idẽ ⁊ eodẽ noie nõ nocet vt. ff. de ac. emp. l. nõ ẽ nouuz. ⁊. ff. de fideiuss. l. hr̃s a debitore semel tñ fiet exactio tñ. vt. ff. d v. ob. l. qui bis. ⁊ de re. iur. l. bona fides. Additio hanc glo. cõiter doc. approbant.

Sũmula.

Actio i factũ ex iureiurãdo ẽ que daẽ actori cui a reo i iudicio ⁊ iudice approbante. delatũ ẽ iuramẽtũ. vt ipse reus eidẽ ↄdẽneẽ ⁊ cogaẽ ad dandũ ⁊ soluendũ id quod p actorẽ iuratũ ẽ.

abcdefghiklm

In fac. ex iure iurãdo

In actõe in factũ ex iureiurãdo iformiter pslito sic forma libellũ. Dico ↄtra ticiũ. q cũ litigarez cũ eo coraz tali iudice. ⁊ ab eo peterez centũ que dicebaz mihi deberi. dictus ticius mihi detulit iurm si dicta centuz erãt mihi debita. iudice dictaz delatõem iuramenti approbante ⁊ qualiter ego statim iuraui dicta centuz mihi per ticiuz deberi iurando per illuz moduz per quez mihi delatuz fuit iurm. Quare cuz dictus ticius dicta centuz mihi solueẽ ⁊ prestare deneget ⁊ recuset. peto euz per vos ↄdẽnari ⁊ ↄdẽnatuz iuris remediis ↄpelli ad dãda ⁊ soluẽda mihi dicta cẽtũ ⁊c.

Ubi vo i ista actõe personali iuramẽtũ eẽt formiter pslitũ quo cãu oriẽ vtilis ex ↄctu. vt vidim⁹

s. in gl. i ver. deberi. eadez e for/ma nisi q adicieda e ca ex qua dicis tibi deberi. et i iuramento informiter prestito no et pdicta pcedut i actione psonali. In reali aut qualr formandus sit libell9 io. fa. et ang. de are. discordat in zclusioe. io. fa. dicit q dz petere p sniam declarari rez ad se ptinere iure dnii. et hoc declarato dz petere rez restitui sibi dno. ang. de are. dicit q dz dicere sibi quasi dno. qr ptor no dat directu dominiu sed vtile. §. quos aut cu si. s. de bo. po. Sz. dno Jas. prima magis placet qr hic no agit de dnio dato a ptore. sed bn d actione datiua a ptore pp iurm. et ista diuersa sunt. Si vo velis itetare publiciana sic dicas. dico q ticiu q possidet tale re. quaz ego peci i iudicio a seio quasi meaz et ipso istante et deferete q iurarez dicta rez mea ee iudice. approbate tale delatoem. ac mandate me debere iurare statiz suscepi dicta delatoem et iuraui fm q mihi detulit meaz ee. et ob hoc fuit mihi tradita possio dicte rei. qua tici9 nuc detinet. quare peto mihi dictaz re restitui et c.

Penales quoqz. Qui edictuz in albo pretoris positu corrupit. vel q vocat patre vl pronuz in ius sine venia. et eximes dolo alique vocatu in ius. vel eximi facies. tenetur actoe ptoria. h. d. Et primo ponit dictu vnu generale. fo ponit exempla ibi veluti. Additio no q nemini lz corrumpere edictu i albo ptoris positu. et sic fa. si quis remouerit vel deturpauerit vl lacerauerit cedulas appositas et affixas valuis palacii vel ecclesiaru. vel alio loco publico q dz puniri vt hic de quo. j. Et ide si corruperit libros l aliquaz scripturaz repositaz i camera actoz cois alicuius loci. vl si qs deleuerit ymagines aliquoz qui sunt d picti ob perpetuaz isamiaz vt sut proditores l similes. vt nont doc. i. l. si qs id quod. ff. de iur. o. iu.

Ite no. q filio vel liberto. no e licitu vocare supiore suu i ius sine venia et obteta a ptore al puniatur. vt. l. pe. et fi. ff. de in ius vo. No. q no sufficit eximez i ius vocatu l facere eximi vt icidat i hac pena. sz et reqrit dol9 ita q dolo factu sit. et premitte fm dy. hic q alia e actio psecutoria et alia e penalis. Persecutoria e. qn actori res abest et reo adest. penalis qn mihi actori n abest. nec reo adest vt i fo exeplo hui9 lre. et aduertas q triplr zsatur actio penalis. na aliqn dr solu ex pte actoris penalis actio. psecutoria vero ex pte rei. aliquado persecutoria ex pte actoris. penalis vero ex parte rei aliquando penalis quo ad vtruqz. de primo pone exemplum si quis aliquid tibi dederit vt mihi negociuz per caluniā faceres. na mihi nihil abest. et tibi adest simplum. vt. l. pria. et per to. ff. de

calũ De ẜo pone exẽplũ i.l.aql. vt ſi iterfeciſti mihi ſuũ. nã mi/ hi abeſt ⁊ tibi nõ adeſt. vt.l. item mella.§.ſi plures.⁊.l.inde nera/ tius.§.i.ff.ad.l.aquil. De tertõ vʒ de penali ex vtraqʒ pte. pone exẽplũ i ẜo caſu iſtius.§.

Glo. Penales. Diuidit̃ i ii.ptes pᷓcipales. Jn pᷓa ↄtinuat iſtũ.§. ad p̃cedẽtia. Jn ẜa ibi.ſʒ que ẽ dr̃ia.põit dr̃ias que ſũt iter penales p̃torias ⁊ rei pſecutorias. Penales dictum ẽ.s̃.ð p̃toriis rei pſecutoriis. nũc ð penalibꝰ p̃toriis.ſʒ que ẽ dr̃ia i ter penales ⁊ perſecutorias. Rñ. multe.qꝛ penales p̃torie ſũt anna les excepta actõe furti vt.ĩ.ð per pe.⁊ tẽp.ac.in pꝛin.ſʒ rei pſecuto rie ſũt ppetue ⁊ tpales actões. vt ff.de ac.⁊ ob.l.i honorarius.

Add.nõ ꝙ gl.caute loquit̃ ð pe nalibꝰ p̃toriis.nã ſecus ẽ i penali bus ciuilibꝰ.qꝛ ciuiles nõ ſũt an/ nales nec ãno finiunt̃ ſʒ ſũt ppe/ tue.vt.ĩ.ð ppe.⁊ temp.ac.in pꝛi.

Jtez penales actões odioſe ſũt rei pſecutorie nõ.vt.ff.ð pe.l.in/ terpꝛetatõe. Add. hec dr̃ia non ẽ generalis ẜm Jo.fa.⁊ ange. de are.qꝛ ẽt ſũt aliqua rei pſecutorie ⁊ odioſe.vt actio ð dolo.vt.l.i.§ ait p̃toꝛ.iũcta.l.nõ dʒ.ff.ð dolo. i quibus tñ.ll.nõ dr̃ ꝙ ſit odioſa ſʒ ꝙ ẽ famoſa.⁊ gl.hic ẜm.l.iter/ pꝛetatõe quã allegat. itelligit qð penales ſũt odioſe ⁊ cõiter reſtri gende.qð forte nõ ita pcederet i actõe ð dolo q̃tũcũqʒ famoſa.

Jtẽ penales nõ trãſeũt ↄ here des niſi aliquid ad eos puenit.vl̃ lis ſit ↄteſtata vt.C.ex d.l.c.def. l.i.ſed rei pſecutorie ſic.vt.ff.de ac.⁊ ob.l.ex ↄtractibus. Jtẽ vbi plures tenẽt̃ rei pſecutoria. vno ſoluẽte oẽs liberant̃. nõ ita i pe/ nali.vt.C.de ↄdi.fur.l.i.⁊.ff.de lib.cã.l.vlt.⁊.ff.ad.l.aquil.l.itez mella.§.ſi plures. Add.hẽtis ergo ex glo. ꝙ quãdo plures te/ nent̃ penali actõe.vno ſoluẽte ce teri nõ liberant̃. Hec ↄclũo ẜm doc.hic.pcedit qñ ẽ penal' ab vtra qʒ pte.ſecus ſi eẽt penalis ex pte vnius tñ.vt ex parte rei ↄuenti. ⁊ ex parte rei perſecutoria.vt.l.i. §.ſi plures.cũ ſi.ff.de eo per quẽ fac.e.Et rõnem huiuſ vide hic p do.Jaſ.Scðo dicũt doc. ꝙ hec ↄclũo gl.pcedit quando eſſet pena lis que deſcenderet ex delicto.ſe/ cus ſi ex quaſi delicto. vt.l.iii. ⁊ ſeq.ff.de his qui deie.vl' effu.⁊.l. ſʒ.§.ſi.ff.nau.cau.ſta.Et ſilr rõʒ huius vide p.r do.Jaſ.

Ex albo.Erat eim albũ deal batio quedam poſita in loco emi nenti.vt apparet in autĥ.de litig. §.omne.ibi voce pꝛeto.⁊c.in quo albo erat ſcriptum.vel de citãdo aliquo.vel de alio p̃cepto genera li.vel ſpeciali.vt.ff.de al. ſcrib.l. i.⁊.ii.⁊.C.de iuriſdi.om iu.l.ſi quis id quod

Add.hec glo.ſentit ꝙ pẽa hui us edicti hʒ locum. in corrũpen/ te qualecunqʒ album pꝛetoris. ſi ue generale ⁊ perpetuum.ſiue ẽ

tpale ⁊ spale. In hoc p doc. cōiter reprehēdit qui volūt q pena huius edicti nō hz locū nisi i corrūpente edictū generale ⁊ ppetuum. secus si eēt spale ⁊ tpale. puta ď citādo aliquē vel aliud simile. moti. p. d. l. siquis id qd in v. ppetue iurisditōis cā. Itē q edictū istud ē penale. ergo nō extendendū. nisi quatenus expresse loquit p regulā. l. pses. ⁊. l. iterptatione. ff. de pe. l. cū quidā. in pri. ff. de libe. ⁊ posthu. Dicūt tn q isti corrūpentes talia edicta spalia puniūtur pena arbitraria. cū nō sit pena taxata a iure p. l. i. §. expilatores. cum si. ff. de effrac. ⁊ expil. ⁊ idē p oia tz bart. in. d. l. si quis id quod. §. i. ⁊ ibidē alii cōiter sequūtur.

Corrupisset vel positū sustulisset q̄uis nō corruperit. ⁊ siue p se vel per alium tūc ambo tenent nec vnus liberat aliū. ⁊ ē i quinquaginta aureos. d. l. siquis id quod. ⁊. l. seq. Add. dic q cōmunis lr̄a in. d. l. siquis id qd. dicit q ē solidorū quingentor non aūt quinq̄ginta. q ergo in penis i dubio mitior pars sē āplectēda l. si preses. ff. de pe. c. in penis. de reg. iur. i. vi. ⁊ ita tenēt cōiter docto. i. d. l. si quis id qd. Et dicūt cōiter doc. q hec pena ē applicāda parti ⁊ nō fisco. q cū ista actō sit popularis ⁊ cuilibet de populo ɔpetit. d. l. siquis id qd. i pri. in ver. iudiciū. qd populare ē. et ita doc. cōiter sequūtur. vidē hic d. Jas. Tenet ēt iste corruptor lege cornelia. de fal. ff. ad. l. cor. ď fal. l. pe. cuius pena ē deportatio ⁊ omnium bonorū publicatio. in seruis ēt vltimū suppliciū. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. in fi.

In eū diuidit in. iii. partes. Primo subaudiēdo ad tex. nr̄m illū declarat. Scdo ponit vnum dictū. ⁊ illud extendit sub dubio forte. Tertio ponit drīam que ē in actōe que dat in isto v. ⁊ eque que dat. in ver. precedēti. ba ibi. ⁊ si libertus nō pōt soluere. tria ibi. superior tn punit.

In eū. s. filiū vel libertuz dat actio in factū que ē similiter vt superior in. l. aureos. que dat pro no vel patri. ⁊ si libertus nō possit soluere dictā pecuniam castigabit. Add. hētis ex glo. q q nō potest soluere in ere luat i corpore. d. l. si. ff. de in ius vo. ⁊. l. i. §. si. ff. de pe. ⁊. l. ob fenus. ff. de ad. tu. ⁊. l. quicūq3. C. de ser. fu. Hec regula prio pcedit qn id q soluendum erat debebat tanquā ex pena delicti. secus si esset debitum ex cōtractu. ⁊ sic ɔueniretur aliquis p debito qd non nascit ex maleficio. q tunc illa rgula n̄ hz locū sm doc. hic. Scdo dcā regula pcedit in buis ⁊ psonis vilibus. sec⁹ in illis qui eēnt nobiles aut al honeste persone. ita doct. hic per tex. in. l. capitaliū. §. non oēs. in ar. ff. de pe. ⁊ idem Bar. in terminis. in. l. i. §. fi. ff. de pe.

Tertia dicta regula procedit

volēte illo cui pecuniaria erat applicanda. ⁊ petente non alias. vñ iudex parte illa inuita aut nō petente non posset penam pecuniariam in corporalē transmutare. tex. est in. d. l. fi. ff. de in ius vo.

Quarto predcā regula hꝫ locum in pena ordinaria. secus in multa ⁊ sic in pena extraordinaria. tex. ē in. l. illicitas. §. fi. ⁊ ibi bar. ff. de of. p̄si. Ultimo hec regula non ꝓcedit in nūmis fm Bal. in. l. quicūqꝫ. in. ii. col. C. de ser. fugi. q: fm eum pp leues abusiones nō sūt pauperes in corpore puniēdi. nec propter leues trāsgressiones potest aliquis i corpore flagellari. vt. l. ii. C. d̄ his q sūt sui vel alie. iur. Idē forte i filio lꝫ noxaliter nō deꝫ. vt. ff. de in ius vo. l. pe. ⁊. j. d̄ noxa. in fi. Superior tñ v̓. punit solū doluꝫ hic solum factū cōsiderat. vt. C. de in ius vo. l. venia.

Patronū. Diuidiꝫ in. iiii. ptes. quēadmodū quatuor dicta ponit. Patronū subaudi. vel patronā. Itē filios ⁊ p̄res eorūꝫ vt. ff. de in ius vo. l. iii. §. i. Et accipe hic patronū qui manumisit vel ꝑ quo iudicatū ē in cā igenuitatis ⁊ libertinitatis. vel si ex cā fideicōmisi manumisit. vel emerit eo pacto. vt manumitteret et manumisit vel non manumisit sꝫ ex ꝯstōne diui marci peruenit ad libertatem. vt. ff. de in ius vo. l. adoptiuuꝫ. §. i. ⁊. l. is quoqꝫ. ⁊. l. sed si hac lege. Itē liberos patroni accipe mares ⁊ feminas ⁊ parentes ēt adoptiuos. vt. d. l. sꝫ si hac lege. §. libertos quoqꝫ. ⁊. §. parētes. Add. d̄ hoc an hodie sit correctū qd̄ hic dr̄ de p̄re adoptiuo. Et cōis opi. ꝙ nō fm d. Ias. hic

Uel parentē. ⁊ hic accipe marem ⁊ feminā ⁊ vsqꝫ in ifinitū. ⁊ ēt si adā hodie viueret ñ posset in ius vocari sine venia. Itē nō refert si sūt ltimi parētes vel naturales. vt. ff. de in ius vo. l. iii. §. iii. ⁊. l. parētes. ⁊. l. patris. ⁊. l. adoptiui in prin.

Add. qd̄ dicit d̄ matre ꝙ nō posset vocari ⁊c. adde hoc eē verū ēt si mr̄ esset meretrix. d. l. iiii. §. fi. cū. l. seq. ff. d̄ i ius vo. Et dū dicit glo. in infinitū. dic ꝙ lꝫ i propria significatōe vocabuli verbū parentes extendaꝫ soluꝫ vsqꝫ ad tritauū. l. iurcōsultus. §. parētes ff. de gradi. tñ q: iste casus est fauorabilis fit extēsio. Itē aliā rōꝫ sentit tex cū glo. in ver. i ifinituꝫ ⁊ colligit notabilē regulā. ange. ꝙ i materia quātūcūqꝫ exorbitante fit extēsio ad casū ꝓpriū ⁊ improprū cā honestatis fuande qd̄ reputat ipse multū nō. fa. l. filiū habeo. ff. ad maced. Et dū dicit gl. ꝙ nō refert an sint ltimi parētes ⁊ naturales. dic ꝙ ēt naturales tātum. ⁊ ꝑ hoc ē tex. i. l. parētes iūcta gl. ff. de in ius vo. ⁊ ibi dicunt guil. d̄ cu. ⁊ bal. ꝙ in ꝓuisionib⁹ ordinatis a natura vel quasi vt ē ius alendi ⁊ ius honorādi parentes ⁊ similia iuxta. l. honori. ff. de

obse.liber. et in.l.ii.C. de in ius vo.appellatõe parentũ vel filiorum cõprehẽdũtur etiam naturales tñ. Sed tñ hec conclusio locũ nõ hꝫ in filio nato ex incestuoso coytu. et est glo.sing. et vnica in.d.l.qꝛ semp. ff.de in ius vo.quã et pro sing.allegat ang.hic. et dicit quod eam oẽs doc.sequũtur subiciẽs idẽ intelligendũ esse in quolibꝫ nato ex dãnato coytu qui possꝫ criminaliter accusari ẞm quod declarat bar. in.l. fi.in.i.et.ii.col.ff.de his qui.vt in dig. et refert ita tenere ang. et imo la. in.d.l.ex facto.§.siquis rogatus.ff.ad treb. Sed do. Jas.hic dubitat.vide p ipm.

In ius vocasset. Diuiditur in iiii.ptes. In pria declat tex. ſo illũ extẽdit.tertio.format vnaꝫ.q. qrto aliã. Deide sequitur vna additio.que nõ est de gl.accur. ibi itẽ nũquid hẽs. In ius vocassꝫ.i. ius experiẽdi cã vocasset. vt.ff.de i ius vo.l.i. et hoc siue cã sit ciuilis siue crialis.vel et multomagis.nã et tũc et cũ venia nõ pt.qꝛ nõ cõceditur vt.ff.de in ius vo.l.ſꝫ et si.§.ptor ait. et.ff.de accu.l.qui accusat[9] i fi. et.l.hi.§.ii.

Add.hec gl.ita simplr loquens male dicat. et cõtra tex.quos allat. qꝛ imo cã cognita hoc est ex magna cã pmittitur libto et filio vt possint accusare patrẽ l'patronũ vt i dictis ll.dẽ. Sꝫ quid si solũ libellum dedit. Rñ.nõ icidit i hoc edictũ vt.ff.de in ius vo.l. libertus.

Add.hoc nõ itellr ita simplr sed ẞm duos itellectus gl.ibi. Itẽ quid si nõ veniat vocat[9]. Rñ.ſp icidit ſꝫ facilius remittitur hec pẽa qñ vocat[9] nõ vẽit.ff.de i ius vo.l. quis.lꝫ quidã dicãt vocatẽ nullo mõ cadere in edictũ.si vocat[9] nõ venit ex pdcã.l.quis. et hoc iõ qꝛ verba cũ effectu sũt accipiẽda vt ff.ne quis eũ q i ius vo.est vi exi. l.pe.§.docere.qꝛ i.d.l.quis non dicit quod nõ incidat in edictũ nisi cã cognita.

Add. dicit Jo.fa. quod hãc opi.gl. approbãt cõiter doc.ſꝫ dicit dñs Jas.quod doc.poti[9] approbãt aliaꝫ opi.i gl.relatã quod si vocatus i ius nõ cõparuit nõ cõmittatur pẽa q rõe citatõis venit cõmittẽda.

Cũ id nõ ipetrassꝫ.hec gl.magna diuiditur i.v.ptes pricipales. In pria declat tex. et põit formã ipetratõis venie.ſo format vnam q. et ad eã recitatis opinionib[9] respõdet. In tertia format aliaꝫ.q. ad quã simplr rñdet. In quarta ponit distinctionẽ i filio. In.v. et vltia format aliã.q. et ad eã p longaꝫ distinctõꝫ rñdet.ſa ibi. illud et quero. tertia ibi ſꝫ nunqd hec petitio.qrta ibi.in filio distigue. qnta ibi.itẽ quero qs iurabit.

Cũ id nõ ipetrasset.i.nõ petisset et nõ accepissꝫ.debꝫ enim a pretore sic petere. dñe pmitte mihi vt possim cõuenire patrem vel patronum meum. vt colligitur ifra de pe.te.l.ii.§.fi. et.ff. de in ius vocan.l.iii.§.primo. Illud etiaꝫ quero. an hec postulatio venie

dcat fieri in psonis oium. q i ius vocari nō psūt. qui enumerant. ff. de in ius vo. l. ii. & si nō fiat q cadat i penaz. quidā dicūt q sic. nos q nō. qz hec pena in eū tātū statuit qui incidit i edictū. atq ille psone in edicto non ptinent qd maxime pbat ex hoc. §. alr tñ pu to eos puniēdos put placuerit iudici ad similitudinē istorū. Additio dicit. d. Jas. no. hāc ptem gl. que ē bona. & maxima declaratio & limitatio ad to. ti. ff. d i ius vo. q pena edicti nō hz locum in oibus psonis que phibent i ius vocari sine venia. & que numerantur in. l. ii. & iii. & per totū. ti. ff. de in ius vo. sz solū hz locū i vocante parentē vel patronū. & alios qui erāt in edicto ptoris & i aliis nō. sz ē arbitraria. qz nō reperit a iure expressa. & hanc gl. dicunt doc. eē mēti tenēdā. Sz nūqd hec petitō hodie ē correcta. vt qz habēt hodie liberti ius natalū & generatiōis vt in aūt. vt lib. de ce. §. i. col. iii. rñ. nō qz & ibi reseruant iura patronis. maxime obsequialia. que a natura debent. & hec quātū ad libertū plana sunt in filio vero distingue. aut erat emancipatus. aut in ptāte. si emācipatus hūt locū superiora si vo in ptāte tūc nec cū venia nec sine venia pōt ꝯuenire prem. vt. C. d in ius vo. l. fi. & ff. de ac. & ob. l. actōes. nisi pro castrēsi vl qsi castrēsi peculio vt. ff. de iudi. l. lis. & tūc cū venia. vt. ff. d in ius vo. l. adoptiuū. §. i. & hoc cū agit ꝯ patrē. Addi. nō bn hāc ptē glo. que vult q filiosa. agēti i castrensi vel quasi est necessaria peticio venie & impetratio. & adde q ista gl. pcedit ēt i oibus aliis casib i qb filii i ptāte pōt agere ꝯ prez q enumerant p gl. ord. i. d. l. lex iulia. i gl. i. ff. de iudi. nā i oibus illis casibus ē necessaria peticio venie & impetratio. Si aūt ꝯ exneū. tūc sm iura veteratū. v. actōes filiosa. ꝯpetebant. vt. ff. d ac. & ob. l. filiussa. & l. i factuz actiōes. sz hodie oēs venierēs ex aduēticia cā vt dixi. s. p quas. p. no. acqui. §. i. Itē qro qs iurabit de calūnia cū filiussa. erit i iudicio rñ. si filiussa. petita vēia patrē ꝯuēit. iurabit filius si maior ē al curator ei dabit ad litem vt i aūt. vt li. ma. & auie. §. i. i fi. si aūt sit i ptāte pris & agat d castrēsi l qsi castrēsi peculio. tūc iurat fili cū paterfamil hēat vt. ff. ad mace. l. ii. si vo eēt mior. daretur curator liti ñ psōe cū sit i ptāte. vt. C. de cura. fur. l. fi. i pri. & d bo. q lib. l. fi. §. si aūt p pre. si aūt ꝯ exneū agat fili. si agat pr eius noie. iurat. vt. C. d iura. cal. l. ii. §. q obsuari si fili forte pre absēte. l sz veteres. ll. i qnqz casib. l sz nouas i oi aduēticia cā iurat filius cū suo noie agat. & maior ē. si mō pr i aduēticiis ñ hz vsūfructū al pr ageret. & rñderet & iuraret vt. C. de bo. mat. l. i. i pri. vbi vō fili iurat. lz pr ñ hēat vsūfructū

dz pr̄ ꝯsentire filio agenti ⁊ rn̄dē ti. vt. C. ꝺ bo. que li. l. fi. i prin. Add. ꝺ hoc quis iurare ꝺbeat ꝺ calūnia. an pr̄ an filius ista ē oio extrauagās materia ⁊ nō ptinens ad. §. nr̄m. Ultra hic ꝺcā in glo. videatis ēt late p glo. i. l. ii. §. qꝫ obseruari. C. de iur. cal. Item aduersus. Diuidit̄ in tres ptes prio ꝺeclāt tex. fo format vnā. q. tertio p modū. q. format vnā fortem opp. fa ibi sup hoc. §. primo quero. tertia ibi fo querit̄ nōne p ꝗ̄ctionē Itē aduersus cū. s. dat̄ actio i factū penalis. vt ecce cū vocarē tiū̄ i ius qui tenebat̄ mihi actōe tpali. ⁊ dū eēt in itinere detinuisti eū vi vel capiēdo eū p psonā vl' faciēdo dolo vt alius eū detineret. ⁊ tn̄ qꝫ dies actōis mee exiuit teneris ei mihi quanti iurauero i litē. ⁊ sic ē actio penal' ex parte mea. qꝛ vltra rei veritatē forte iurabo. ⁊ ex pte tua. quia das mihi aliqd ⁊ tibi nihil adest. vt. ff. ne quis eū qui in ius vo. vi exi. l. pe. §. i. Sup hoc. §. i. q̄ro cū duo sint tituli. ff. ne qs eū q i ius vo. vi exi. ⁊ ali⁹ ti. ꝺ eo per quē fac. e. ꝺ quo fit mētio i hoc. § Rn̄. de prio orit̄ actio ex vtraqꝫ pte penal'. vt dcm̄ ē. sꝫ ex alio ti. ē penal' ex pte rei tn̄. cū ad itetesse actoris det̄ vt ꝺ eo p quē fac. e. l. fi. i. rn̄. Add. ꝺ hoc an actio i fcm̄ que descēdit ex edcō de quo i. §. nr̄o. sit mere penal' ex pte actoris ⁊ rei. vl nō ē magna altercatio inter doc. nā doc. antiqui tenuerūt

ꝯ gl. sꝫ Jo. fa. ⁊ alii doc. moder. tenēt cū glo. vt p do. Jas. hic. et resultat magnus effectus ex ista idagatōe. qꝛ si ē penal' ex pte vtri⁹ qꝫ tūc vno soluēte alii nō liberātur. sed si ex pte vni⁹ tm̄ tūc vno soluente ceteri liberant̄. vide per do. Jas. Itē primus ꝺ quo fit mentio hic cōsuluit actori tm̄. vt pꝫ ex. l. ii. ⁊. iiii. §. eximere. at secūdus cōsuluit vocato nō solū sꝫ ēt vocāti. vt. ff. de eo p quē fac. e. l. i. §. si reus. in fi. ⁊. l. fi. i. rn̄. Iteꝫ prim⁹ hꝫ locū. qn̄ aliquis exēpt⁹ ē ante satisdationē ⁊ p⁹ i ius vocationem. sꝫ scd's p⁹ satisdatōnes. s. factas de iudicio sisti. ⁊ alias que firmāt iudiciū. vt. ff. ꝺ p̄. stip. l. i. i prin. ⁊ pꝫ dria ex ordine illoꝝ ti. Itē Add. hāc ipgnāt hic doctores. cū sit eadē rō an̄ satisdationē que p⁹. ergo idē ius. ⁊ hāc ēt impugnat bar. i rubrica. ff. de eo per quē fac. e. p tex. i. l. fi. i prin. e. ti. ꝓsequit̄ ergo gl. Itē primus qn̄ vi exēptus ē qs. at scd's ēt sīn̄ vi. vt pꝫ i. l. i. §. si dolo. ꝺ eo per quē fac. e. Add. hāc gl. approbāt doc. ⁊ hinc ē qꝫ prim⁹ magis punit̄ quia violentia magis punitur qꝫ dolus. qꝛ i violētia iest dolus. ⁊ iō pria actio dat̄ ad vindictā. fa ad iterēē tm̄. Vel satis dici pōt qꝫ ꝺ vtroqꝫ hic loquitur ⁊ lꝫ duo sint ti. tm̄ de vno edicto sūt. Itē ⁊ qꝫ dicat̄ penal' actio ēt illa q̄ ex vna pte tātū ē penal'. Add. ꝺ ista gl. satis altercāt̄ docto. ⁊ mihi vr̄ qꝫ cōior opi. rꝫ qꝫ

hic loquit᷑ tm̄ ꝺ pꝛio ti. ⁊ nō ẜo. Vñ ang. ꝺe arc. ⁊ ꝺ. Jaſ. tenent cōtrariū. vide ꝑ eos. Add. circa pn̄tē materiaȝ nō ꝙ ſinglr̄ ꝺicit bal. i. l. aditos. C. ꝺe epi. audi. ꝙ eximēs vel trahēs captū a mani/ bus familie ſeu curie tenet᷑ eo mō ac ſi ꝓ eo fideiuſſiſſet i oēm caſū ꝑ. l. fi. C. ꝺe op. lib. ⁊ in. l. iii. C. ꝺ exac. trib. li. x. Quid āt ꝺ eo qui eximerit aliquē poſitū in carceri/ bus. Jo. fa. hic i pe. col. ꝺiſtiguit aut erat icarceratꝰ ꝓ ꝺebito cili. ⁊ tūc eximēs teneat᷑ ꝓ pꝛicipali ꝺebito. ꝑ. ꝺ. l. quoꝺ. C. ꝺe exact. tri. li. x que. l. ſm Jo. fa. lȝ loqt᷑ i fiſco. hȝ tm̄ ēt locū i priuato. Et ita tȝ ēt ibi bar. quicqꝺ ibi ꝺixerit glo. Si vero erat icarceratꝰ pꝛo cā criali ⁊ ſic ꝓ maleficio. ⁊ tunc ſi erat ꝯuictus ⁊ ꝯfeſſus ⁊ ꝯdēna tus tenet᷑ eximēs crie leſe maie/ ſtatis. l. iiii. ꝟ. pe. vbi caſus. ff. ad l. iul. ma. Alias vero qcqꝺ ꝺixe/ rit Jo. fa. ſi nō erat ꝯfeſſus l'cō/ ꝺēnatus ꝺe maleficio qualr̄ exi/ mēs puniat᷑ hēs tex. i. §. arripiāt i auct. vt oēs obe. iuꝺi. pꝛo. ⁊ ita bar. i. ꝺ. l. iiii. ff. ad. l. iul. ma. Jtē ꝑꝺicta ꝺ incarcerato ꝓ maleficio ꝯfeſſo ⁊ ꝯdēnato ꝓceꝺūt neꝺum ſi qs eximat ꝺ carceribus. ſȝ ēt ſi quis eximat ꝺ manibꝰ familie ſm bar. i. ꝺ. l. iiii. ꝺ quo ēt viꝺe bar. i l. legis. iulie. ff. ad. l. iul. ꝺe vi pꝛi. ⁊ i extrauag. ad repꝛimē. i glo. in ꝟ. tāgat᷑. Jſtꝺ tm̄ ꝙ ꝺiximꝰ illos icidere i crimē leſe ma. hoc limi/ tat Jo. fa. hic i vlt. col. ꝙ ſolū ꝓ

ceꝺat i captū ab ipatoꝛe nō i aliis iudicibus. qꝺ ꝺictū ſi ē verū ē au rea nō ꝺigniſſimū. ꝺe quo tm̄ ꝺu bito ꝑ. ꝺ. l. iiii. Jaſ. Jteȝ limita niſi ꝯdēnatus vl' alius ꝓ eo. puta ꝯſanguiei vel amici appellaſſent. ⁊ iuſte a ſnīa ꝯdēnatōis iuxta. l. ſi tm̄. ff. ꝺ app. quo caſu ſi iuꝺex ſi obſtāte appl'one vellet exeq ſnīaȝ que nō eēt āplius retractabil' tūc licitū eēt ēt facto reſiſtere iuꝺici. ⁊ ipune ipeꝺire talē executionē. qꝛ ꝑ appellatōȝ ſublata ē iuriꝺitio iudicis a quo ita ſinglr̄ ino. i. c. ſi qñ i gl. ſua. i ꝟſi. trāſactiōe extra ꝺ of. ꝺele. qꝺ ꝺictū refert ⁊ ſeqt᷑ bal. i. ꝺ. l. aditos. C. ꝺe epi. au. Add. ⁊ nō ꝙ ꝺicit ſinglr̄ bal. in l. aditos. C. ꝺ app. ꝙ ſi carꝺina/ les obuiāt ei q ꝺucit᷑ ad moꝛtem hn̄t e ꝯſuetuꝺine hoc priuilegiū ꝙ pn̄t eū eximere ⁊ a moꝛte libe rare. Add. vt itelligat᷑ ſequens ꝑs gl. ē ſciēꝺū ꝙ iterruptio ꝑſcri ptōis iterrūpit ⁊ ipeꝺit ꝑſcriptōȝ ceptā ipleri nō tm̄ ꝓrogat vitam actōis. vñ cū eēt iterrupta ima ꝑ ſcriptio. nō pōt amplꝰ ꝓceꝺere ꝑſcriptio iterrupta niſi ꝺ nouo i choet᷑ ⁊ erit ꝺ nouo neceſſariꝰ to tus ille curſus tpis qui pꝛio req/ rebat᷑. l. cū notiſſimi. in pꝛin. ⁊ l. ſicut. C. ꝺ. ꝑ. xxx. l'. xl. an. iuncta l. naturalr̄ cū materia. ff. ꝺ vſuca. Et iſta iterruptio alñ fit ꝑ ſolam ꝯuētionē ſeu citatōeȝ vl' miſſionē executoris alñ reqrit᷑ lit. ꝯte. alñ ſnīa ⁊ cū effectu vt. j. ꝺicam. ꝑpe tuatio vō actōis ꝓrogat tempꝰ

actõis cui pscribebatur. et facit qd actio efficitur lõgioris vite quam prio eēt. vt sic actio que erat prio dura tura i.x.aut.xx.aut.xxx.annos p petuet i.xl.annos.l.fi.C. de psc. xxx.vel.xl.an.et.l.i.i v.si excep C.de an.exce. Et ista perpetuatõ actõis nūquā fit nisi p lit.gte.nō aūt p solā citatõz vel cōuentionē Vñ si iterruptio pscriptõis fiat p lit.gte.illa iterruptio opabitur ēt ppetuationē actõis in.xl.ānos Ista tradūt p doc.i.ll.s. alle. et marie i.l.cū notissimi. Et nō q dicit hic d.Jas.q cuiuscūq tpis sit actio siue ānalis siue decēnalis etc.p li. gtest.efficitur.xl.annorum Et istud clare pz i actõe recisoria que solū ē annalis vt.s.i.§. rur sus.i v.intra ānū. et tñ p lit.gte. ppetuatur i.xl.ānos.vt nō.gl. i.l. fi.i v.añpe.C. de tēp.i ite.res.pe. psequor mō gl. Sup hoc.§. ii.queritur nōne p gūctionē solam ēt iure veteri ppetuebatur.actõ.vt ff.de ac.et ob.l.gstõnibus.nō solū p noua iura vt.C.de pscrip.xxx. an.l.cū notissimi. Rñ. hic nō p executorē sz p suā denūciationem guenerat.

Add.nō q gl.ista dñ dicit q de iure veteri actio ppetuebatur ipro prie loquitur.et deberet dicere iter rūpebatur.qr p solam gūctionē vt dixi actio nō ppetuatur.et ēt de iur veteri nō erat iuēta ista ppetua/tio actõis.sed de iur.C.vt.d.l.fi. C.de p.tri.an. Et dū gl.dicit p suā denūciatõz guenerat repro/batur a doc.qr hec materia loquitur qñ quis iudiciali auctoritate fuit citatus.imo opz q iussu maioris iudicis sit facta citatio.l.iii.§.i.ff ne quis eū qui.

Add.p itellectū h9 gl.scias qd hec glo.opponit cõ tex.nīm.quia ista duo edicta de quibus hic locū hñt qñ p exceptõz i ius vocati di es actõis expirauit.vt.l.sz eximē di i prin.ff.ne quis eū q i ius vo. ē vi exi.et.l.fi.i prin.ff.de eo per quē fac.e.sz fcā citatõe iterrūpitur pscriptõ.et sic actõ nō pōt expira re vt iurib9 hic i gl.alle. et sic vr q dcā edcā nūq hēbūt locū timo re h9 gtrii gl.prio fcā opp. rñdet multiplr. Et prima rñsio vt di/xi reprobatur. Vel verbū qsi po sitū in.d.l.gstõibus assertiue po nitur nō silitudinarie.et sm hoc ho die eēt correctū qd hic dr. Add. glo.tacite reprehēdit hanc solu.et bñ quia posito q in.d.l.gstõni/bus dictio quasi staret assertiue. et sic probaret q requiratur lit gt. tamē in.d.l.sicut.et in.d.l.cū no tissimi.dicit q sola citatio iterrū pit pscriptõem. et sic sequeretur q illa duo edicta de quibus hic ho die essent correcta.

Vel dic q talis fuit conuētio in illa.l.constitutõibus que pro lite gtesta.hēbatur.vt qr actio erat temporalis.et libellus fuit princi pi datus.vt.C. quādo lib.prin. da.lit.gtest.fa.l.i.et.ii.

Add. Hanc ēt reprobat hic do.Jas.

Uel dic fm Jo. q leges vete res circa psonales actões solũ loquunt. vbi nõ pperuant p executorẽ. s3. l. illa cũ notissimi. z. l. cuz in rez loquũtur in reali. vñ adhuc. ẽt hodie nõ corrigit qđ hic dicit. Addi. hanc ẽt impugnant doc. q. d. l. sicut z. d. l. cuz notissimi loquunt taz in personalib⁹ q̃ i realib⁹. Uñ finlr. d. Jas. p so. hui⁹ ɔrii. p̃mittit q mltiplex ẽ p̃scriptio vt hic p eũ. Innumerabiles. imo numerari possunt. sed dicũt innumerabiles q de facili nõ p̃nt numerari. vñ dz ñ posse fieri. s. ɔmode. qđ cũ difficultate fieri põt. l. nepos pculo. ff. de ver. sig. enumera ergo aliquas. vt ẽ actio in factũ. de calũniatoribus de qua dicemus. j. e. §. quadrupli. Itẽ actio q me. cã. Itez furti manifesti. Itẽ fui corrupti i duplũ de quibus dicemus. j. eo. §. oẽs aũt actões. sunt z alie in factũ. vt de effusis z eiectis z appensis. vt. ff. de his qui deie. l. effu. l. si ver o. §. p̃tor. z alie multe sunt quas enumerare nõ expedit.

Sũmula.

Actio de albo corrupto. ẽ actio penalis p̃toria z popularis. que datur cõtra corrumpentem aliquod edictum pretoris perpetuum z generale in albo p̃toris positum. ad penam qnquaginta aureorum z hec descriptio posita ẽ scđm cõem opi. vt patz. s. in glo. ex albo.

Actio ɔ temere i ius vocãtem est actio penalis p̃toria. que dat cõtra filiũ. z cõtra libertũ vocantes patrẽ vel pronũ i ius sine venia. z dat ad penaz qnquaginta aureoruz.

Actio ɔ vi eximẽtẽ i ius vocatũ. ẽ actio penal' p̃toria q̃ dat ɔ vi eximẽtẽ aliquez i ius vocatũ l dolo facientẽ vt ali⁹ vi eximat. z dat ad penaz tanti quãti i litem iuratũ fuerit.

Actio ɔtra dolo faciẽtẽ ne qs in iudicio sisteret. est actio penalis p̃toria que datur contra dolo facientem quo minus quis citatus in iudicio sisteret. z datur ad penã q̃ti vtriusq3 ptis itereſt.

abcdefghilklm

abcdefghilklm

De albo cõrupto

ɔ temer i ius vocaﬁe

abcdefghilklm

abcdefghilklm

ɔ vi eximẽtẽ i ius vocatũ

ɔ dolo faciẽtẽ ne qs i iudicio sisteret

In libello actionis de albo corrupto dico sic. Ego ticius tā͂ q̄ vnus de pplo tali puta papien si ago cōtra sempronium ⁊ dico. q̄ cū per potestatem papie. posi tū eēt quoddā edictū ppetuū in albo suo. sine ad parietez palacii sui. in quo edicto in effectu ɔtine baī q̄ nullus iret de nocte sub pena cētū. dictus ticius dolose di ctū edictū sustulit. vel corrupit. q̄re cū in pena qnq̄gita aureorū inciderit. cuius psecutio ad quē libet de populo ptinet. peto ipsū ɔdēnari ad p̄dictos qnquaginta aureos. mihi p̄standos ⁊ soluen dos ꝛc. Jas.

In libello actionis ɔtra teme re i ius vocātē dr̄ sic. ago ɔ̄ ticiū qui ē filius vel libertus meᵘ. ⁊ di co q̄ me patrē vel p̄ronū suū in nitū ⁊ nolētē in ius vocauit. vl̄ ci tare fecit sine venie impetratiōe ɔtra debitā filialē reuerētiā. pp quā citatōem veni in iudiciū. q̄ re cū in penā qnquaginta aureo rū a iure taxataz īciderit peto eū ɔdēnari ad dictos qnquagita au reos mihi p̄standos. ⁊ soluēdos ꝛc. Jas. In libello actōis ɔtra vi eximētē in ius vocatū dico sic dico ɔtra ticiū. q̄ cū coram tali cō petēti iudice fecissez in ius voca ri semproniū ad talez diē ex tali cā. idē ticius dictū sempronium ad ius venientē per vim detinuit ⁊ impediuit. pp quod idē sempro nius addictū tempus corā dicto iudice nō ɔparuit. qua pp actio mea q uam contra eū habebaz ex tincta ē. quare cū dictus ticiᵘ te neaī mihi quantū in litē iurauē ro. ⁊ patus sum iurare vsq3 ad sūmaz centuz. peto me ad iuramē tuz admitti. ⁊ p̄stito iuramēto di ctū ticiū in dictis cētū ɔdennari ⁊ compelli ꝛc. Et si ille ticius exe misset de manibus familie idem eēt narrandū. s. q̄ ad instantiaz meaz ducebaī p familiaz iudicis auctoritate ꝛc. ⁊ erit ɔcludēdum vt. s̄. In libello actionis ɔtra dolo facientē ne quis i iudicio si steret ⁊ sic ex edicto. ff. de eo per quez fac. erit. dicendū ꝑut supra saluo q̄ in p̄cedēti fit mentio de violētia hic aūt doli. d3 ergo nar rari q̄ ticius per dolū fecit l̄ do lose ꝑcurauit q̄ aliᵘ faceret. quo minus sempronius in ius voca tus veni. et ad iudiciū. eo q2 do lose sibi nunciari fecit q̄ pater eius mortuus fuit vel aliud simi le. pp q̄d nō fuit ad iudiciū. po stea in ɔclusione d3 ɔcludi nō vt. s̄. s3 ad interesse ꝛc. ⁊ ɔpetit ne dū vocanti. s3 ēt vocatoᵘ ad inter esse vt supra.

Preiudiciales. Actōes p̄iudiciales q̄ hic enumeranī sunt i rē. quaruz ali que sunt ciuiles ⁊ alique p̄torie. h.d. Addi. ad euidētiā huius materie. no. q̄ p̄iudiciales dicun tur tribus modis vnomō i isto. §. vz huiusmōi actōes irez. quā do agiī de statu alicuius. vt hic ⁊ in. l. i. §. per hanc. ff. de rei vē.

Et dicunt ee p̃iudiciales q2 in eis vertit magnũ p̃iudiciũ vt status. ⁊ quare dicunt in rē dic s̃m ang. in. d. §. per hanc q2 sicut in rei vendicatõe que ꝑponit rõne dñii. nõ agit nisi de declaratiõe dñii. ⁊ restõ iplorat officio iudicis vt. l. qui restituere. ff. d rei vē. ꝯiunc. l. ex diuerso §. i. eo. ti. ita ⁊ cũ agit ista in rē preiudiciali q2 agit ad declaratõem vt declaret suus ⁊ si qua restitutio ē faciēda fiat officio iudicis. Itē p̃iudiciales alie dicunt. q2 p̃iudicãt l' apte sunt p̃iudicare aliis causis. vt hic in gl. in ver. s3 Jo. d ⁊c. ite3 faciũt qñq3 quē inhabilē ad iudiciũ s3 de talibus loquit. l. ordinata. ff. de lib. cã. so dicunt actões p̃iudiciales rõe auctoritat ⁊ peminẽtie. ⁊ hoc aliqñ ē i causis nõ se ꝯtingentibus. vt. l. si. C. de or. cog. vt in cã criminali. q̃ p̃iudicat ciuili l3 se nõ ꝯtingant ⁊ hoc ex p̃eminẽtia crĩalis. vt. l. per minore3. ⁊ qd ibi no. s̃m vnam lec. ff. de iudi. so hoc ē in causis se cõtingentibus vt ē peticio hrditat vt. l. si. C. de peti. hr. ⁊. l. si post litē. ff. d excep. ẗtiũ genꝰ p̃iudicialiũ ē. qñ sñia lata i p̃rio parit p̃iudiciũ i so ⁊ h pp ꝯtigẽtiã. vt. l. sudũ cũ. l. se. ff. d excep. ⁊ ita ibi bar. in ver. opp. ista. l. vl contra ⁊c.

Glo. Preiudiciales. Ista est gl. maior que repit i insti. Et diuidit i. vii. ptes. In prima duo presupponit. vt q̃rat q̃re iste p̃iudiciales nõ sunt posite s. inter reales ꝑtorias. In sa ponit quot sint actões p̃iudiciales. ⁊ qbus ⁊ ꝯtra quos ꝯpetant. In tertia ponit formã libelloꝝ i istis actõibus p̃iudicialibus. In quarta ponit. quare iste actões dicant p̃iudiciales. In q̇nta querit an sint ãlie plures p̃iudiciales q̃ ille que hic in tex. enumerant. In sexta querit. quo iure uetant coloni asscripticii. cẽsiti vel similes an vtili p̃iudiciali vel directa an officio iudicis. an vero petat vtilis ꝯfessoria vl' negatoria. In. vii. ⁊ vltima querit. si aliqs teneat ad ãnua suicia. vel ex ꝑmissiõe l' ex ꝯsuetudine prestãdi quo iure petat ꝯdẽnari vt in posteꝝ p̃stet. ⁊ ipse quo iure petit se absolui sa ibi ⁊ sũt tres. tertia ibi. ⁊ formant libelli. quarta ibi. Itē quare dicunt p̃iudiciales. q̇nta ibi Itē nũquid sint plures. sexta ibi Itē quo iure asscripticii. septĩa ibi. Itē si aliquis ad aliqua ãnua

Preiudiciales ꝑ ꝯstãti poit q2 de sunt ꝑtorie cũ i tractatu ꝑtoriaru3 ponit. ⁊ sunt i rē. q2 res petit ⁊ vēdicat. Addi. itelligite s̃m doc. q2 p̃sona petit loco rei sicut si peteret bos l' asinꝰ l' alr q2 sicut i rei vēdicatõe petit declaratio dñii. ⁊ restõ p officiu3 iudicis ita i istis. Vñ q̃rit q̃re ñ posuit iter reales ꝑtorias rñ. q2 que dã ē ciuil'. vñ eiꝰ occasiõe ⁊ d ceteris hic dicere reseruauit. Addi. ista rõ cõit reprobat. q2 s̃m h dēret poni. s. in tractatu ciuiliu3. ⁊

sic p⁹.§.sʒ iste vñ dicũt doc. q̄ i/
perator hic inuit vnã diuisiõem
actionũ. q̄ alique sunt p̄iudicia/
les alique ñ ⁊ sic fecit hic singula
reʒ. tractatũ in quo posuit ⁊ ciui
les ⁊ p̄torias. ⁊ istã ↄsuetudinem
tenet in to. isto titulo. Et sunt
tres. pria ē p quã querit̃ an aliqs
sit liber. subaudi. an suus. scđa an
aliquis sit libertus. subaudi l' ige
nu⁹. tertia ē de ptu agnoscẽdo p
quã querit̃ an qs sit fili⁹. an ñ vt
oĩa ↄsequat̃. q̄ fili⁹ a p̄re ↄseq dʒ
al' aũt agit̃ de ptu agnoscẽdo pp
alimẽta tm̃. ⁊ tũc filiatõi ñ p̄iudi
cat̃. q̄ sũmati q̄rit̃ vt. ff. de lib.
ag. l. i. §. iul. ⁊. l. si qs ali. §. si vl'
parẽs ⁊. ff. d̄ his q sunt sui vl' ali.
iu. l. si iudex. Sʒ vi ↄ. ff. d̄ or.
cog. l. ii. §. fi. l' parẽs sʒ dic vt ibi.
Addi. ibi gl. fi. distiguit ⁊ bñ q̄
aut ē sũmarie cognitũ ⁊ ñ p̄iudicat
aut ē plẽ cognitũ ⁊ tũc p̄iudicat
⁊ hic doc. m̃lta dicũt de p̄ncipali
⁊ icidẽti cã vide p cos. Sʒ di/
cũt qdã ⁊ male q̄ tm̃ due sunt. ⁊
de duabus primis faciũt vnã hoc
mõ an aliqs liber. i. igenu⁹ l' lib/
tus vt hi vnã faciãt. aliã vo d̄ ptu
agnoscẽdo nõ mutãt. sʒ pria opi.
vior ē. cũ sit ↄmodius singulas
cãs singulis applõnib⁹ distiguer
s. q. mo. tes. isir. §. alio aũt mõ.
itẽ q̄ postea dic̃ cetere vo ⁊c. Ad
di. ⁊ ita loquit̃ d̄ plurib⁹ excepta
vna hãc approbãt oẽs q̄ plis lo/
cutõ ñ põt eẽ ↄ̄tẽta mior numero
q̄ duob⁹. l. vbi nũer⁹. ff. d̄ testi. ⁊.
l. vbi, iter illã. §. ita datũ. ff. d̄ v.
sig. Ergo vbi q̄rit̃ sit liber l'
su⁹. dico q̄ siue suus agat ↄ dñʒ
dicẽs se eẽ liberũ. siue eↄ dñs ↄ ser
uũ. ⁊ su⁹ sit i possiõe libtat. q̄ hec
actõ i rẽ q̄ itẽdit̃ ē p̄iudicial'. vt.
ff. de lib. cã. l. liberis. §. fi. itẽ dico
siue p̄ron⁹ vẽdicet libertũ i libti
nitatẽ. siue libt⁹ se vẽdicet i ige/
nuitatẽ vtraqʒ ē p̄iudicial'. vt. ff.
si ige. eẽ di. l. fi. i pri. ⁊. §. fi. itẽdit̃
ēt h̄ cãu offm̃ iudicis. vt. ff. d̄ iur.
iur. l. si duo p̄roni i pri. ⁊. ff. si ige.
eẽ di. l. i. ⁊. ii. ⁊. ff. d̄ rei vẽ. l. i. idẽ
dicas i ẽtia vt siue agat pr̃ peten
do filiũ i filiatõeʒ. l' fili' dicat se ñ
filiũ ⁊ erit p̄iudicial' ⁊ dircã hic
de. sʒ qdã dixerũt q̄ dircã dat̃ pa
trono ⁊ parẽti ⁊ dño. sʒ illa q̄ da
tur libo filio ⁊ suo ē ↄria. qđ nul
la lege cautũ iuẽit̃. lʒ alie qdã ine
niant̃ directe ⁊ ↄrie vt mãdati d̄
positi ⁊ sil' es. addi. hec gl. cõit ap
pbat̃ lʒ postea sit sibi ↄria i. vi. p
te ibi itẽ quo iurasscripticii. ⁊ hẽt
ḡ ex gl. q̄ i p̄iudicialib⁹ ñ ē dardi
rectas ⁊ ↄrias q̄ sũt oẽs paris cõ
ditõis sʒ doc. hic. seq̃t mõ ẽtia ps
gl. Sʒ q̄lit formant̃ libelli in
his rñ. sic peto. io. i filiũ meũ iudi
cari. vt mihi p̄nã ⁊ d̄bitã p̄stet re
uerẽtiã. ⁊ alia q̄ p̄rib⁹ a filil d̄bẽt̃
⁊ idẽ i p̄rono. ⁊ extũc lata snia. ali
m̃ta p̄ri ⁊ p̄rono p̄stabũt̃. vt. ff. d̄
li. ag. l. si qs alii i pri. ⁊. §. solʒ. q̄
snia p vitate accipit̃. vt. ff. d̄ sta.
ho. l. igenuũ ⁊ pbat̃ hec libelli for
matio. C. d̄ fideicõ. li. l. i. In suo
⁊ dño sic. peto ticiũ suuʒ meum
quia eum meum dico. econtra

ſuus l libert⁹ l fili⁹ dicet. Peto me nō iquietari a ticio q me i ſeruū l' libertū l' filiū tʒ. qꝛ me in tali viculo ñ ſubeē dico vt. C. ꝺ ige. ma. l. diffamari. vl' ſic peto vt igenu⁹. vel liber ñ fili⁹ ꝓnūcier ꝯ ticiū. qꝛ ſic rei veritas ſe hꝫ. Et differt hec ab ea. qua pꝛ petit filium i ptāte ex iuř romano. cū ibi tm̄. de ptāte querat. hic āt ꝺ filiatiōe vt. ff. ꝺ rei vē. l. i. ꝛ hic dr. Item hec ꝑtoꝛia illa cilis. Quibus aūt mōis fili⁹ pōt peti dixim⁹. ſ. de pa. po. §. ius aūt ptātis. Add. modū formādi libellos pleni⁹ videbit. j. i ſūmula. Sequit quarta ps glo. Itē quare dicunt ꝑiudiciales. Rñ ſm quoſdā. qꝛ i modū exceptōis ꝓponūt. ꝛ ita ꝑiudicāt. vt ſi agas ꝯtra me hꝛditatꝭ petitōe. ꝛ ego obiciam tibi ꝙ ſuus ſis defūcti. vl' qꝛ ipſe ꝺfūct⁹ ſuus fuit. vt ꝺ pe. hꝛ. l. ſiqs libertatē. tūc nō pōt eē lis iter nos. vt ff. ꝺ iudi. l. lis. ꝛ. ſ. ꝺ ob. que ex del. §. hi. ꝛ fa. p hac ſnia. C. ꝺ oꝛ. cog. l. ii. ꝛ ꝺ hꝛ. pe. l. liber. ꝛ. ff. ſi qs ige. eē di. l. ſi. Alii dixerūt iō dici ꝑiudiciales. qꝛ ſnia lata ſup his fit ꝑiudiciū oibus aliis qōib⁹ vt. ff. ꝺ ſta. ho. l. igenuū. ꝛ. ff. ꝺ li. ag. l. i. §. ſi. ꝛ. l. iii. ſʒ certe ſm hec ēt querela ioffícioſi teſti dꝛ ꝑiudicialis. qꝛ ꝑiudicat aliis qōnibus. vt. ff. ꝺ iof. te. l. pap. §. ſi. Sed ꝯ hāc ſniaʒ ē. ff. ꝺ lib. cā. l. ſuus. ſed ibi nō fuit ꝓnūciatus igenuus. vl' colluſio ibi fuit. Add. Circa primū dum glo. dicit ꝙ he actōnes i modū exceptōis ꝓponūt. dicit d. Iaſ. hec opi. nō ē vera. qꝛ dicūtur ꝑiudiciales ſiue i modū exceptōis ſiue ēt directo i modū actōnis. vt videbimus. j. i. iii. opi. io. cōiter approbata. Et dñ glo. dicit colluſio ibi fuit. hec opi. a docto. reputat deriſoꝛia. Vel dic ſʒ Jo. ꝙ ꝑiudiciales iō dicūt. qꝛ oēs alie qōnes que iterꝫ iter eas pſonas mouēt debēt ſilere. C. de oꝛ. cog. l i. ꝛ. iii. ꝛ. ff. de lib. cā. l. oꝛdi. ꝛ ad hoc fa. ff. ꝺ noxa. l. pe. i. rñ. niſi eēt talis cā que ageret ēt ſi ꝯſtaret eū foꝛe ſuuꝫ qꝺ ē qñ qꝫ. vt. ff. de iudi. l. vix. Addi. hec opi. Jo. cōiter a doc. approbatur. Sʒ ſm hoc ſi ꝯquerit iter pꝛonū ꝛ libertū ꝺ libertitate ñ erit hec qō ꝑiudicial' cū alic. q. poterūt iuncē exerceri vēia tñ petita. ſ. e. §. i eū. ſʒ dic ꝙ iſte qōes quieſcūt que nō ꝯpeterēt ſi ꝯſtaret iſtū eē libertū. vt. ff. de in ius vo. l. ſʒ ſi hac. §. pe. ꝛ ſi. Itē quid ſi nulla alia qō mouet. nūqd iſte tūc dicant ꝑiudiciales cū nō habeāt cui ꝑiudicēt. Azo dicit ꝙ ñ Jo. contra. inſpicitur enim aptitudo. qꝛ abilis ē eſſe pꝛeiudicialis ſicut auguſtus dꝛ lʒ non ſemper augeat. vt ſupꝛa in rubꝛica prohemii.

Itē nūquid ſint plures ꝑiudiciales. niſi he tres. Rñ. ſic. vt hereditatis petitio. nam ꝛ tunc ceſſant omnes alie queſtiones donec ipſa intenditur. vt. ff. de peti. hereditatꝭ. l. ſi quis libertatem.

⁊.l. diu⁹ i fi.l; hodie ꝯriũ fit.vt. C.de hꝫ.pe.l.fi.§.i.⁊.ii. Addi. de hoc dic.vt late ꝑ bar i.l.fi qſ libertatẽ i pſt.col.ff.de peti.hꝛ. q; nõ ẽ idiſtincte veꝝ ꝙ hodie fit ꝯriũ i peti.hꝛditatꝭ.ſ.ꝙ non fit ꝑ iudicialis. Itẽ quo iure aſſcri pticiũ coloni cẽſiti ⁊ filẽs petunt rñ.vtili ꝑiudiciali dircã.nã ⁊ ipi coloni ſe petũt in libertatẽ ꝯria ꝑiudiciali vtili nõ directa.iõ q; li beri ſunt ñ ſui.vt i/aũt.õ ſac.epi. §.aſſcripticioſ.⁊.§.ſi ſu⁹. Addi. hic ẽ gl.ſibi ipſi ꝯria.q;.ſ. dixit nõ repire ꝯrias ꝑiudiciales. vĩd hic ꝑ doc. Itẽ iõ ꝑiudiciali.q; parũ a ſuis diſtãt.quo ad ſuicia que facere debẽt.vt.C.de agri.⁊ cẽ.l.ne diutius.li.xi.ſed alii dicũt ꝙ officio iudicis petunt ⁊ petũt vt.C.in qui.ca.cẽ. do.ac.poſ.l. i.li.xi.ſ; certe officiũ iudicis non põt locũ hẽre ad futuras ꝑſtatio nes vt.ff.dẽ vſu.l.i. Alii dixer hẽre locũ negatoriaꝫ ⁊ ꝯfeſſoriaꝫ vtileꝫ.vt que dat dircã ſuituti/ bus aliis.hec vtilis hic dat qd nihil ẽ. Addi.gl.hic dũ dicit ꝙ nõ ꝯpetit officiũ iudicis in hoc a doc.reprobat ⁊ dicũt ꝙ imo.ꝑ iſtis aſcripticiis ⁊ cẽſitꝭ ꝯpetit of ficiũ iudicis.⁊ dũ gl.dicit ꝙ offi ciũ iudicis nõ ꝯpetit ad futuras ꝑſtatiões hoc verũ ẽ.niſi rõe pre ſentꝭ iuris.⁊ ſic niſi de pñti aliqd ius ꝯpetit ſup quo ius d futuro poſſit adhere. vt no.in.d.l.i.§.i. ff.de vſur. Et ita formaliter no. i.d.l.i.§.i.ff.de vſuriſ.⁊ dũ dicit de ꝯfeſſoria ⁊ negatoria vtili ꝙ nihil ẽ.dicite ꝙ gl.alibi tenuit ꝯ riũ in.l.i.in gl.fi.in ver.ꝓhibea tur.C.i qui.ca.colo.li.xi.ſed tñ doc.cõiter tenẽt cũ gl.hic.

Itẽ ſi quis ad aliqua ãnua ſer uicia teneat.quo iur petet.vt cõ dẽnet vt preſtet i poſterũ.⁊ ipſe quo iure petit abſolui rñ.ſatꝭ pu to ꝙ officio iudicis hoc fiat ſiue ꝓmiſſa fuerũt hec ſeruitia ſiue ex ꝯſuetudine dẽant.ſ; ⁊ ſuicia ꝑ/ ſtita longo tpe ex ꝓmiſſo petun tur vt.ff.de vſuris.l.cũ de in rẽ verſo. Addi.hec glo.ẽ ſibi ꝯria dũ vult ꝙ officiũ iudicis ꝯpetat ad futuras ꝑſtatões cui⁹ ꝯriũ di xit.ſ.ꝓxime.⁊ i hoc nõ põt aliõ dici ſm doc.niſi ꝙ gl.errauerit.

Addi.circa caudã hui⁹ gl.vnũ tene mẽti.ꝙ ſi iudex in ſñia dice ret hoc mõ.ꝯdẽno te ad ſoluẽdũ par caponũ tali dño oi ãno.ſm ꝙ tui añceſſores fecer.ꝙ illa ver ba nullã penitus ꝯditõem faciũt ſed ꝯdẽnatus ſimpliciter tenet. nec põt facere aliquã ꝯtrouerſiã ſi vellet dicere ꝙ ſui añceſſores nihil ꝑſtiterũt.iſtud ẽ ꝙ in ter/ minis ſignanter decidit bar.i.l. cũ qui.§.iul.et.ii.ff.de ꝯſti.pe.ꝑ illũ tex.optie ꝓbãtẽ.⁊ idẽ bar.in extraua.ad reprimẽdã.i v.put.

Sere iõ dicit.q; in ciuilib⁹ qõ nibus quatuor ꝯſiderant.ſ.actor iudex reus.⁊ res hic aũt ẽ idẽ q ꝯuenit ⁊ ꝯuenit.vel iõ q; ꝑtor i/

itroduxit de partu agnoscendo ꝛ se. ꝯsul. confirmauit.

Sũmula.

Actio in rem preiudicialis ꝺ libertate. est actio ciuilis. que datur illi qui pretendit se habere ius seruitutis in aliquam personam. vt declaretur sibi tale ius seruitutis competere. ꝛ condennetur ad prestanda sibi debita seruicia. que dominis a seruis p̄stari debent.

Actio in rem preiudicialis de libertinitate est actio pretoria q̄ datur illi qui pretendit se habere ius patronatus in aliquam personam. vt declaretur sibi tale ius patronatus competere ꝛ cogat̄ ad prestanda sibi obsequia patronalia que patronis a libertis prestari debent.

Actio in rem preiudicialis ꝺ partu agnoscendo. est actio pretoria. que datur illi qui p̄tendit. sibi aliquem fore filium vt ꝺclaret̄ sibi in illum ius filiationis competere ꝛ cogatur ad prestandũ sibi ea que per filios parentibus prestari debita sunt. ꝛ similiter econuerso he actiones competunt tentis pro seruis. libertis. ꝛ filiis negantibus se tales fore.

In actione de libertate formã do libellũ dico ꝙ sticus est seruus meus. ꝛ ꝙ ego sũ i quasi posſsiõe dicti iuris dñi ꝛ qualiter mihi vt dño nõ paret. quare peto ipsuꝫ declarari eē seruũ meum. ꝛ debere mihi seruiꝛ. ꝛ seruicia mea ꝛ alia mihi vt dño. ꝛ que aliis dominis p eorũ seruos p̄stari solēt p̄stare debeat. Et similiter fit in libertinitate. Et eõ qñ seruus ē in quasi posſsiõne libertatꝭ dicat sic. ꝙ ticius detinet me seruꝫ indebite. p seruo suo ꝛ tanquã eius seruũ cũ in veritate nõ sim vult me sibi seruire. sꝫ liber hõ suꝫ. ꝛ i quasi posſsiõne libertatis fui ꝛ sũ de p̄nti. ꝛ iõ peto me seruꝫ declarari liberũ hoiem ꝛ liberari ab oi vinculo quasi posſsionis ꝛ iuris seruitutis quam ꝛ qꝺ dictus

ticius in me ptenderet.

In actõe de partu agnoscẽdo dico φ Johãnes ẽ fili⁹ meus legitrimus ⁊ naturalis natus de tali mrĩmonio ɔtracto cũ tali mea vxore. ⁊ φ ego sũ i quasi pessiõe iuris paternitatis ⁊ ẽt iuris patrie ptãtis. ⁊ qualiter ipse tenet̃ mihi ad ea oĩa qui debent̃ per filiũ patri. ⁊ qualiter pdictus Jo. pdicta mihi facere denegat. quare peto declarari dictũ Jo. fore filiũ meũ. ⁊ vr̃o offõ ɔpelli ad exhibendũ ⁊ pstandũ mihi ea que p filios patribus exhiberi ⁊ pstari cõiter solẽt ⁊ debent.

Et ex pdictis eṼ sciet̃ formari libellũ. qñ alter negat se eẽ filiuz ticii ⁊c.

Sic itaq3. Domin⁹ rei nõ põt agere ad dãdũ rẽ suã nisi ɔ furez odio furis. ⁊ actões in rẽ ɔpetũt ad vendicandũ psonales aũt ad dãdũ vel faciẽdũ. h.d.

Addi. no. ex text. vnũ ad qδ quotidie allegat̃ φ dare ẽ dñiuz transferre. ɔcor. l. vbi aũt nõ apz §. fi. ⁊ l. nẽo rem suã in prĩci. cuz fi. ff. de ver. ob. ⁊ de hoc i glo. i. Ad vnũ tñ aduerte φ qñ quis ẽ obligatus ad dãdũ. nõ tenet̃ vacuã possiõnẽ transferre. vel tradere. nisi ẽt expresse adiectũ sit φ teneat̃ vacuam possiõem tradere. istud vult in terminis solẽnis glo. in. l. si stipulatus. §. i. in ver. stipulatus. ff. de vsuris ⁊ eaz approbat ibi bar. Scδo no. ibi. nec res. aliud ad qδ allegat̃ φ illud qδ meũ ẽ. nõ põt amp̃ fieri meũ ɔcor. l. ppzias ⁊ ibi bar. ⁊ alii. C. de legat̃ ⁊ de isto. j. in gl. in ver. magis. Tertio no. in ver. plane aliud ad qδ allegat̃ φ odio furis inductũ ẽ vt dicet̃ ɔditio furtina ⁊ sic actio psonalis p re sua ⁊ ad dandũ. qδ ẽ ɔ regulã rẽ naturã oĩum ɔdicionũ que regulariter nõ ɔpetunt dñis. ⁊ iδ dr̃ vulgariter φ oĩs ɔditio degenerat ɔ furẽ. de quo. j. in gl. i v̉. in rẽ actio. Quarto nota ibi ex penã φ pẽa dupli vel q̃drupli i furto ñ hz i se rei psecutõez Ad vnũ tñ ad v̉te φ qñ statutũ l' lex i ponũt siplẽ penã dupli l' q̃drupli in dubio semp̃ i duplo i est simplũ ⁊ sic in dubio sp̃ vnũ ẽ rei psecutoriũ ⁊ aliud penale nõ autẽ totũ ẽ pena. Ita bar. i. l. hoc edicto. §. i. per istũ tex. no. ad hoc. ff. de publi. Quinto in ver. appellamus habetis doctrinam nominuz ⁊ vocabulorum que gramaticis ⁊ pertinacibus relinquit̃ iuxta. l. ii. circa fi. C. de cõsti. pe. ⁊ ibi glo. in ver. vocabula. ⁊ nomen actionis est generale ⁊ comprendit realem ⁊ personalez text. est in. l. fi. C. de hĩ. vel ac. vẽ.

Glo. Sic itaq3 Diuidit̃ i iii. prima declarat vnde formetur regula text. nostri. secunda ipsam regulam limitat ⁊ declarat. tertia timore cuiusdam ɔtrarii. dupliciter intelligit ⁊ expõit illa v̉ba. si apparz eũ daz ⁊c.

Sic itaq3. formatur hic itaq3 ex alia diuisione que fit. s. e. §. i. q̄n dicat tactū ē. que sunt in rē actio nes. ⁊ que in ꝑsonā3. itaq3 sic eis discretis. i. sepatis ⁊ diuisis. pat3 hec regula vera ꝙ ꝑsonalis actio ē que ꝯpetit ad dandū. q2 ad tra/ dendū nō pōt dari actio ꝑsonal'. vt ꝯmodati depositi ⁊ siles.

S3 quidā dicūt vt pla. ꝙ hec verba si apparet eū dare oporteř sūt noia cuiusdā actōis. Add. hec opi. pla. ſm doc. nihil ē s3 potius trupha. ⁊. d. ang. itelligit ista ver ba vno mō. ⁊ d. Jas. reprobat/et dicit tex. intelligēdū sicut iacet. ⁊ bn̄ dicit. s3 tn̄ subitelligit verbu3 petere. S3 certe iste tex. clarus ē sicut iacet nihil subintelligēdo. ⁊ si bn̄ ꝯsideranť verba tex. iste a principio vsq3 ad fi. §. nihil aliud vult. nisi ꝙ quis nō pōt ageř rea liter. ⁊ sic rei vendicatōe ꝯ illum qui sibi ē obligatus ꝑsonalr. Et rō h9 ē. q2 ꝑ̄supponeret duo non ꝯpatibilia q2 agēdo real'r ꝑ̄suppo nit se dn̄m. ⁊ si cōtra illū qui ē ob ligatus ꝑsonalr petit sibi dari. i. trāsferri dn̄ium. ⁊ sic ꝑ̄supponit aliū eē dn̄m. Et deinde pōit exce ptionē ab ista regula in ꝯditōne furtiua. i qua l3 quis sit obligat9 ꝑsoāl'r. tn̄ pōt ꝯueniri real'r ⁊ rei vēdicatōe. ⁊ hoc odio furis. ⁊ si cētū ānos cogitares iste tex. nihil aliud vult. Magis S3 opp. pluries deberi pt. ff. ð re iud. l. ⁊ an. eādē. §. actōes. in fi. ergo plu ries pt fieri meū. sed nō seqť. nā l3 pluries debeať. tn̄ sel' fcā sua n̄ d3 fieri plus sua vt ibi d2 vt. ff. de acqui. pos. l. iii. §. ex pluribus ⁊. s. de lega. §. si rē legatarii nisi iterū desineret eē sua vel mea. vt ff. ð verb. ob. l. si rē meā. Add. stat ergo ex gl. ⁊ tex. regl'a ꝙ vna res nō pōt ex plurib9 cāis fieri mea. hanc regulā p̄io limitāt do cto. nisi eēnt plures cāe eodē tpe cōcurrerēt p. d. l. iii. §. ex pluri/ mis. ff. de acqui. pos. alias limita tōes. vide hic p do. Jas. Pla ne odio. sed i quo vertiť istō odi um. R̄n̄. q2 i ꝯditōe furtiua qs de facto ifamatur apud bonos ⁊ graues. vt. ff. de obse. l. honori. l3 nō ifamia iuris. vt. ff. ð ac. ⁊ ob. l. cessat. s3 i rei vēdi. neq3 ð fcō ne q3 de iure infamať. Itē mlta ꝯve niūt i ꝯdi. furtiua que nō veniūt i rei vēdi. vt q2 iteritu rei nō libe rať. s3 i rei vēdi. sic. vt. ff. ð cōdi. fur. l. i rē. ⁊ iō malū ē furi ꝙ hac actōe teneať. Itē sicut ꝓdest ali cui plures hēre reos debitores. vt. ff. de lib. le. l. siquis decedēs. § fi. ⁊ hēre plures actōes. ff. ð leg. ii. l. cū filius. §. variis. ita ecōtra d3 ei nocere si plurib9 teneať a/ ctōib9. l3 ēt nulla alia sit vtilitas. Itē nūquid vna tolliť p aliā dic ꝙ sic. vt. ff. de ꝯdi. fur. l. si ꝓ fure §. furti. Add. cū hac glo. docto. simpl'r trāseūt. Si apparet. di uidiť i. iiii. ptes. In p̄ia decl'at tex. In sa. ꝯtra tex. fortiter op/ ponit. In tertia soluit vno mō. In quarta alio. Si appet. i.

q2 apparet eos dare oportere idẽ dr ꝺ actõe i pſonã. Sȝ vr̃ hoc ſtare nõ poſſe. nã certũ eſt eũ q agit dñm fuiſſe. ergo ⁊ nũc ẽ. q2 ſine fcõ ſuo dñium ab eo diſcedere ñ potuit. vt. ff. de reg. iur. l. id qꝺ nr̃m. ⁊. C. de pba. l. ſiue poſſidetis. ergo nõ põt agere vt ſibi detur qꝺ ẽ ſuũ. ⁊ tñ hic dr̃ ꝙ ſic. ſed dic relationem eẽ faciẽdã ad genus nõ ad ſpẽȝ. quaſi dicat ea actõe qua al' agit᷑ ad dandũ. ſ. perſonali. ſȝ hic nõ ad dãdũ intẽdit᷑ ⁊ illud ẽ mirabile ꝙ rẽ meã pſõali actõe peto mihi reſtitui. al' ꝯtra vt. ff. vſufru. queád. ca. ⁊. ff. ꝺ cõdi. ide. l. ſi vrbana. Sȝ ẽ ſpãle vt hic dr̃. Uel dic ẽt agi ad danduȝ i. ad poſſeſſionẽ dãdã quã furto amiſerã. vt. ff. ꝺ acquir. poſ. l. reȝ que a nobis. ⁊. ff. ꝺ ꝯdi. tri. l. ii.
Add. gl. oppõit ꝯ tex. hoc mõ. ille qui rẽ furto amiſit nõ deſinit eẽ dñs. ergo ipoſſibile eſt ꝙ agat actõe pſõali. ſ. ꝯditõe furtiua. vt ſibi det᷑ res ſua. q2 qꝺ ſuũ ẽ amplius ⁊c. Sȝ gl. rñdẽdo ſe inuoluit. ⁊ pᷓo dicit ꝙ faciẽda ẽ relatõ ad genus ñ ad ſpẽm. ſ. ꝙ ea actõe pſonali qua al' agit᷑ ad dandũ hic agit᷑ ad reſtituẽdũ. ⁊ ſic vult gl. ꝙ illa ṽba' ſi appȝ eũ dar oportere ñ referũt᷑ ad ꝯditõȝ furtiuã. ſed ad aliã actõȝ pſõalẽ. Sȝ hec ſo. reprehẽdit᷑ p doc. vide hic p eos. ſil'r ſa ſo. reprobat᷑. In rẽ actiõe. Diuidit᷑ i. iii. In pᷓa declarat tex. In ſa p modũ nõbil' illũ extẽdit. In. iii. q̃rit ⁊ dupl'r rñdet. ſa ibi. itẽ nõ ꝙ hic. §. tertia ibi. ſȝ nũqd ẽt rẽ ſuã. In rẽ actõnes i. rei vẽdicatõe q̃ p dñio de iure cili vl' gẽtiũ queſito intẽdunt᷑. vt ff. ꝺ rei vẽ. l. i rẽ actio. Itẽ nota ꝙ hic. §. locũ hȝ i quolȝ maleſi. poſſore aliene rei nõ ſolũ i fure. vt. s. ꝺ re. di. §. ſi cũ. ⁊. ff. ꝺ cõdi. tri. l. i. in ſi. ⁊. l. ii. i pri. Interduȝ ẽt ꝯ bõeſi. poſſorẽ dat᷑ ꝯditio rõne poſſiõis. vt. ff. ꝺ cõdi. ide. l. indebiti. §. ſȝ ſi nũmi. Sȝ nũqd rẽ ſuã põt quis ẽt a nõ fure p ꝯditõeȝ ſine cã repetere. vt. ff. ꝺ ꝯdi. ſi. cã p to. Rñ. ſm quoſdã ibi dr ꝯditio. i. actio pſonal' ñ tñ tal' per quã intẽdat᷑ vt aliqd det᷑. Alii dicũt ꝙ ſi alicubi ineniat᷑ ꝯditio ſine cã p ſua re ꝯpetere ꝺ vtili itelligẽdũ ẽ Add. primã ſo. approbãt hic doc. q2 p ꝯditõȝ ſine cã ñ agit dñs ad dandũ niſi ꝯ furẽ ⁊ maleſi. poſſorẽ. ſȝ ad reſtituẽdum ſa. ꝙ nõ gl. ſi. i. l. ſi. ff. vſufr. quẽ. ca. Uẽdicatões ſiue rerũ corpaliũ ꝺ quibus dictũ ẽ. C. ꝺ rei vẽ. p to. ⁊. ff. e. p to. ſiue rerũ icorpaliũ ꝺ quibꝰ vẽdicatio ẽ. ff. ſi vſufru. pe. p to. ⁊. ff. ſi ſer. vẽ. p to. ſiue ſint directe ſiue vtiles iſte vendicatões. vt. ff. ꝺ publi. p to. ⁊. ff. ſi ager vec. p to. Quibꝰ iõ dicit' quibꝰ q2 ſũt ⁊ alie quibꝰ nõ itẽ dimꝰ dare vel facere ſȝ reſtitui. vt ꝯmodati actõe. ⁊ depoſiti ⁊ ſilibꝰ iſte nõ appellãt᷑ ꝯditões in ſtricta ſignificatõe accepto vocabulo vt hic dr̃. vel dic ꝙ i actõe ꝯmodati depoſiti ⁊ ſilibꝰ intẽdit᷑ dari vel

fieri.s.ipsa detētatio rei q̄si ipsū factū possit quis i stiplōne dedu/cere.vt.ff.de v̄.obl.l.vbi aūt.§. illud qd nō fieret nisi aliquid da ret.cū sue rei nulla eēt stiplo.sed aliene tātū.vt.s.de inuti.stip.§.i. Add.primā so.effectualr approbant hic doc.q: i hoc.§.solū loq tur impator de actōibus que ɔpe tūt ad dādū.iste aūt de quib9 gl. mentionē facit ɔpetūt ad reddē/dū seu restituēdū.l.iii.§.si reddi ta.ɽ.l.si vt certo.§.rē tibi dedi. ff.ɔmo. Denūciare.dicūt q/dam ꝙ qui volebant aliū ɔueni re prio sibi debebant denūciare. ar.ff.de ser.vr.p̄di.l.quidaz.Sz hoc nō plz.q: ex bonitate seu vr banitate hoc fit nō necessitate. sz dic ꝙ hec denūciatio fiebat ꝑ ma gistratus cū actōes ɔstituebant l' dabant.vt.ff.de ori.iur.l.ii.§.oi um.quod ē hodie sublatū.vt i fi. h9.§ dr.ɽ.C.de formu.l.i.ɽ.ii. Add.cū hac gl.transeūt doc.Et hanc gl.reputat vnicam ɽ singu. Ang.de are.hic ad hoc ꝙ debitor añꝙ ɔueniat i iudicio.nō ē ne cessario extra iudiciū prio inter/pellandus.sz hoc tantū fit de vr banitate ɽ bū fa.ille moral'tex.in l.quidaz yberus hic all'.in gl.s.ff. de ser.vr.p̄.hanc tū ɔclonē gl.li mitate nō ꝓcedere qñ quis vel/let agere ɔ̄ maiorē seu supiorē suū q: tūc añꝙ currat ad litigādū dz pri9 āmonitio p̄cedere.tex.ē in.l. si manumissori.C.de obseq.ɽ ibi glo.in v̄.patronū.

Sūmula.

Conditio furtiua ē acti o ciui lis q̄ dat ɔ̄ furē vl' hędē ei9.vt co gat ad rei restōz si extat.vl'ei9 ex timationē si nō extat.

abcdefghiklm

Cōditō furt.

Libellus in ɔditōe furtiua sic fit.Ago ɔ̄ ticiū vel ei9 hędē ꝙ rē talē aio furādi mihi surripuerit. cui9 ego sū dñs vel saltē eraz dñs tpe quo mihi fuit res surrepta.q̄ re peto dictū ticiū furē.vl' ei9 he redē ɔdēnari mihi ad dandū di/ctaz rē.si extat.si nō extat ad eius veraz estimatōz ɽc.

Sequens. Ois actō aut ex ɔ̄/ctu vel ex maleficio ē.vl'ē rei pse cutoria vl'penal' vl'mixta.h.d. vsqz ad.§.quedaz.legaz tū vsqz ad.§.ex maleficiis. Iste.§.vsqz ad.§.quedaz diuidit i.ii.partēs prio pōit vnaz sūmaz actionū.2o declat eaz ꝑ exēpla ibi.rei perse/quende.2a subdiuidit in.v.nam prio ponit de actōibus rei perse/cutoriis.2o de actōibus mixtis ex ɔ̄ctu descēdentibus.tertio ponit vnaz regulaz vel sūmulaz i actōi/

bus ex maleficio descendentibus quarto illud p exépla declat. primo ponédo d actóibus penalib9 fo de actóibus mixtis. fa pricipalis est in v. plãe. tertia i. §. ex maleficiis. quarta. i. §. penã. qnta in v. sz legis. Add. no ex isto tex. regulaz. q ois actio in rem dr rei persequutoria. sz nõ ois actio i psonaz. lz alique sint ẽt rei psequutorie. Nõ q qñ agit de deposito fcõ pfidi siue piculi euitandi causa d depositariũ 7 ei9 hẽdẽ denegantem restituere agit ad duplũ. Ex quo nõ q quotiens qs soluit plus q acceperit dr penal. Nõ q actio penalis ex deposito nõ tantũ dat d depositariũ sz ẽt d ei9 hẽdẽ denegantem restituere datur.

Glo. Mixte. Sz nõne q̃dam sũt que nullũ horũ hñt. vt si ago ne quid fiat i loco sacro vl' scõ. vel si factũ ẽ tollatur 7 alie similes. que neqz ad rez neqz ad penaz. neqz mixtim se habent. sz vel ad rei reuerẽtiaz l' ad publicã vtilitatẽ dant. Rñ. satis ad rei persecutõz. s. d diuine rei l' publice ptinet. cui9 noie agere videor. vel ẽt meo noie cũ cuiuslibz itersit deũ venerari. C. d hẽti. l. iiii. Add. glo. bñ dicit. 7 cum ea trãseũt scribẽtes hic In rẽ actões. Diuidit in. iiii. ptes. In pria enũerat actões i rẽ In fa oppo. 7 sol. In. iii. refert opi. alioz In. iiii. illã reprobat. fa ibi. Sz certe vr. ttia ibi. alii tñ. qrta ibi sz certe 7 actio dpositi. In rẽ actões. s. q̃ decẽ sũt vt dixim9. s. e. §. itẽ Fuiana. sz certe vr q sint oẽs penales. nã i eis iurat i litem vt. ff. d rei vẽ. l. qui restituere. 7 ff. de in li. iur. l. i actõib9. sz dic q illd fit nõ iure actõis sz offõ iudicis. vt. j. §. pterea in fi. vñ ñ dicũtur penales. Alii tñ dicebãt q iõ dicebant penales. q2 nõ origialr illud fit q crescat p sacrm in litẽ sz ex gtũacia. vt. ff. d i li. iur. l. i. 7 iõ magis attẽdebat q nãlr erat q qd icidẽter. sz certe actio dpositi in. iiii. casibus ab inicio ẽ rei psecutoria. 7 tñ dr penal'. ispecto q crescit ex gtumacia vt. j. pri. 7 j. e. §. quadrupli. vñ primã rñsio nẽ approbo. Add. fz doc. hec gl. vr aduersari gl. magne posite in §. penales. in v. itẽ aduersus. in prin. s. e. que vr gcludere q ibi illa actio dicat penalis. q2 iurat i litẽ. 7 tñ fm eos gstat q illd iuramẽtũ vẽit offõ iudicis. sic i qualibet alia actõe. Ipsi dicunt hanc glo. eẽ veriorem.

Fere. Fere dicit ppter actõz ex stipulatu per quã pena petit. nec ispicit q itersit vt. j. de iuti. stip. §. alteri. fm quosdã qd ẽ falsum. imo ppter actionẽ depositi in quattuor casibus vt. j. subicit. Itẽ pp actionẽ redibitoriã que dat i duplũ aduersus vẽditorez qui neqz pciũ neqz accessiões soluit. vt. ff. d redibi. l. redibitoria.

Petit actor. Ad vtrãqz aũt scz ad mutuũ 7 ad eã pecuniam.

que in stipulatū deducta ē.certi ḡditio daṫ vt.ff.si cer.pe.l.si qs certū.ꝛ.ṡ.de ver.ob.i prin.

Cōducto hec gl. Diuidiṫ in ii.In pria per modū quesiti op/ponit ḡtra tex. In ſa soluit.scđa ibi ſʒ dic tribus modis. illa.ii.sḃ diuidiṫ i tres.queādmoduʒ tres ponit spēs penaliū actōum.

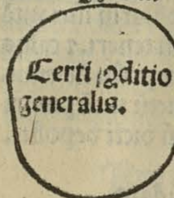
Cōducto ſʒ nō oēs iste danṫ ad interesse.ēt qđ ē extra rē vt.ff.de ac.emp.l.i.in prin.ego peto aliqd qđ tibi nō adest ergo sunt penales.ſʒ dic tribus modis dici actōem penalē prio illa q̄ hic inđ ē penalis.vt furti ꝛ similes. q̄do peto qđ mihi nō abest ꝛ tibi nō adest.ſo qn̄ ē penalis ex pte vna.ſ.ex pte rei tm̄ qđ est vbicūqʒ actoris interesse excedit id qđ reo adest.in ista significatōe actiones iste dicunṫ penales.ſ.exēpto ꝛ si/miles.ꝛ ēt in rei vendicatōe ꝛ si/miles qn̄ in liteʒ iuraṫ.ꝛ ꝙ ispec/ta persona tm̄ rei penales dicuntur ꝓbaṫ.ff.de eo per queʒ fac.e.l.i.§.si plures.ꝛ.l.fi.ꝛ.ṡ.e.§.penales. Addi.istā gl.in hoc impugnat Jo.fa.ꝛ sequiṫ.d. Jas.ꝛ ē ridiculū ꝙ actio exempto ꝛ alie hic enumerate.iteʒ ꝛ cetere bōe fi.ꝑpterea ꝙ in eis ireṫ in liteʒ sint penales per ea que vidimus ṡ.in.d.§.penales.i gl.magna in ver.iteʒ aduersus in prin. Et si vultis ponere bona exempla in ista penali ex pte.rei tm̄ viđ q̄ dicta sunt in eudeʒ.d.§. penales. Jas.

Plane si ōpositi agitur eo noīe.ꝙ tumultus icendii.ruine naufragii cā depositū sit.idu/plū actionē ꝑtor reddit.si modo cū ipso ap̄ quē depositū sit aut cū hēde ei⁹ đ dolo ipsi⁹ agereṫ.quo cāu mixta ē actio. Dolo ipsi⁹ ſ.hr̄dis.ex dolo.n.đfūcti simplū tm̄.vt.ff.depo.l.ii.§.i.ꝛ rō quaṙ i his casibus daṫ i duplū ꝛ i aliiſ i simplū ē.qꝛ ex necessitate depo/niṫ.nec potuit ꝓuideṙ apud quē deponeret.vt.ff.đpo.l.i.§ iuito.

Sūmula.

Pro materia certi ḡditiōis nō ꝙ pro pecunia numerata.aut n̄ iteruenit stipl'ō de restituēdo ꝛ daṫ certi ḡditio spālis.vt nō i rubrica.ff.si cer.pe.ꝛ bar.i.l.certi cōditio in pri.ff.e.ti.si aūt iteruenit stipl'ō de restituēdo.tūc aut i ḡtinēti interuenit an̄ numeratōeʒ l'p⁹ꝛ tūc daṫ certi ḡdō ex stipl'atu.ꝛ ex ea oriṫ i effectu ꝛ n̄ ex numeratōe qꝛ dcā numeratio dr̄ fcā cā iplēde stipl'ōnis.finaūt ex intuallo sunt duo ꝯct⁹ ꝛ iduciṫ nouatio ꝑmi'si est actū expresse l'tacite vt.l.cū.n.cū.l.seq.ff.đ noua.si aūt n̄ fieret nouatio ꝛ tūc aut stipl'ō fuit iuti/lis ꝛ nasciṫ actio ex numeratiōe tm̄.aut vteqʒ fuit vtil'ꝛ ex numeratōe nasciṫ certi ḡdō spāl'.ꝛ ex stipl'atōe.actō ex stipl'atu l certi ḡdō gnālis.ita itelligiṫ tex i.l.si ita stipl'at⁹.i.§.grisogon⁹ circa fi.ff.de v.ob. Certi ḡdō duplex ē.vna gnāl'.q̄ n̄ tm̄ ꝓ mutuo ſʒ ꝓ oī certo ḡpetit. Alia spālis q̄ ꝓ mutuo tm̄ ḡpetit vt hic.

abcdefghiklm

abcdefghiklm

Libellus i certi ꝯditõe generale sic fit. dico q ticiꝰ hñs sex tenex mihi ad cẽtũ ducatos qui fuerũt mihi p sexũ legati. verũ q2 illa centũ certa sunt. Quare peto dictũ ticiũ hrdẽ ꝯdẽnari ad dandũ ꝛ soluẽdũ mihi dicta centũ legata. Ista colligũť ex dictis bar. i. d. l. certi ꝯditio i pri. Libellus i certi ꝯditõe spãli ꝛ sic ex mutuo sic fit. dico q dedi ꝛ mutuaui ticio lib. x. boñ. de meis denariis ex cã mutui Quare peto ip3 ticiũ ꝯdẽnari mihi ad dãdũ ꝛ restituẽdũ mihi dictã pecunie q̃titatẽ sibi mutuate ꝛc.

De comodato.

Actio ꝯmodati quid sit satꝭ p3 ꝛ eiꝰ materia hꝛ i. §. itẽ is cui. š. q. mo. re ꝯ. obl.

abcdefghiklm

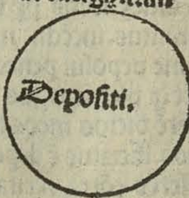

In libello ꝯmodati dico q rogatu tuo siue te petẽte librũ meũ tibi p mensez ꝯmodaui vt tuũ cõrigeres. ꝛ q tuũ cũ meo correxisti. vł ẽ verisile q ex lapsu dci mẽsis corrigere potuisti. ꝛ p ꝯñs vsꝰ ad quẽ fuit ꝯcessus est finitꝰ. q̃re peto te ꝯdẽnari ad reddẽdũ ꝛ restituẽdũ mihi dictũ librũ meũ ꝛc. Et nõ q dixi i libello ad petitõnẽ tuã ꝯmodaui. istõ d3 necessario ꝛ vtiliter appõi. al' ãt ꝯmodatariꝰ nõ õ leui culpa. s3 õ dolo tãtum teneret. vt ẽ casus nõ. i. l. si vt certo. §. iterdũ. i v. plane. i fi. ꝛ ibi gl. bar. ꝛ doc. ff. ꝯmo. Scdo dixi vt corrigeres librũ tuũ. ꝛc. sic fuit ꝯcessũ ad certũ ꝛ determiatũ vsũ. al' ãt si idistĩcte ꝯcedo librum meũ ꝛ nõ specificato certo vsu nõ ꝯmodatũ s3 p̃cariũ eẽt ꝛ ista drñt ꝛ hec hñtur p gl. bar. ꝛ doc. in. l. i. ff. ꝯmo.

De deposito.

Actio depositi quid sit õ se p3 ꝛ eius materia hꝛ. š. q. mo. re. ꝯ. obli. §. preterea.

abcdefghiklm

In libello dpositi simplicis di co qualr penes ticiũ sponte ꝛ gratis recipientẽ. Deposui vnã capsam plenã librorũ i iure clausaz ꝛ sigillatã. Quare peto dictã capsam cũ libris sic sigillatã ꝛ clausaz mihi restitui. Et aduertas si qñ dictã capsam deposuisti fecisti mẽtionẽ dcõ ticio d libris ꝛ reb⁹ i dicta capsa clausis specifice ꝛ tũc i tuo libello. debes dicere q deposuisti vnã capsaz in qua erãt tales ꝛ tales libri. Si aũt nõ specificasti dicto depositario libros. tũc in facultate tua ẽ i libello velle exprimere libros qui in capsa erant nominati aut nõ. Iste est tex. ꝛ ibi bar. ponit istaz formam in. l. i. §. si cũcta. ff. depo. Et ad predicta vid nõ. p bar. i. l. i. §. serui. ff. fur. ad. nau.

In deposito vero penali formaẗ libellus sic. Dico ꝯ ticium q cũ i ciuitate mea aretina ortus fuisset tumultus. vel cũ in tali domo esset ortũ incẽdiũ. vel cũ iuxta domũ meã esset quedã dom⁹ que ruinã faceret. vel cũ quedam nauis supra quã eram naufragiũ facere vellet pp quos casus non potui puidere. penes quẽ possez tute deponere tales libros meos vnde eosdez libros pp timorẽ dicti tumultus. incẽdii. naufragii. vel ruine deposui penes ticium. dico ẽt q dictus ticius dũ ab eo repeterẽ dictos meos libros depositos. ificiatus ẽ depositũ pdictũ asserẽs cõtra veritatẽ me dictos libros penes eũ nõ deposuisse. Quare cũ iura pmittãt in dictis casibus depositariũ ificiantẽ depositũ in duplũ teneri. ꝛ casus pdictus pp quẽ deposui sit vnus ex illis. id peto dictũ ticiũ puniri ꝛ ꝯdẽnari i duplũ dicti depositi.

De mãdato.

Actio mandati quid sit de se pz. ꝛ eius materia hz. s. mãdati. ꝛ ibi vide. Et ẽt eius substantia meli⁹ apparebit formãdo libellũ.

. . . . : .
abcdefghiklm

In libello actõis mãdati dico sic Mandaui tibi vt emeres pro me talẽ librũ p. x. ꝛ q dictũ mandatũ gratis suscepisti. ꝛ tñ dictuz librũ aut nõ emisti aut ꝯtra mandatũ fecisti sm casus ꝯtingẽtiã pter qd mea in quinqz itereſt. quare peto te ꝯdẽnari p iterẽ meo i dictis quinqz mihi dandis. vel si emisti virtute dicti mandati eo mõ ꝛ forma put dixi. ꝛ nõ velles postea tradere librũ ꝛ emisti pecunia mea. petã te cõdẽnari ad tradendũ mihi dictũ librũ ẽptũ. Si vero emisti tua pecunia offe/

ram realiter in iudicio dictaȝ pecuniam ꝛ me paratũ soluere ꝛ restituere dicta decẽ que in ẽptione dicti libri expendisti. ꝛ postea petam te cõdẽnari ad dictũ librum mihi tradendũ ꝛc.

Pro socio.

Actio ꝑ socio daẽ diuersis casibus ꝛ ad diuersos effectus. qñꝫ ei daẽ ad societatẽ ꝯtractaȝ ꝯplẽdaȝ ꝛ pficiẽdaȝ.s. vt fiat cessio nominũ ꝛ collectio rerũ i cõi ẽm cõuentionẽ societatis. ꝛ tũc intentaẽ vel nasciẽ actio ꝑ so. statim inita societate. vt ẽ tex.i.l.iii. in prin.ff. ꝑ so. qñꝫ daẽ ad ꝑsonales ꝓstatões. vt ad ipẽsas ꝛ fructus ꝛ cetera dãna vt si feci ipensas in re cõi ago ꝑ so. vt ꝯdẽneris ad dandũ ꝛ refundẽdũ mihi partẽ tibi ꝯtingẽteȝ ꝺ dicta expẽsa. vel si oẽs fructus ꝑcepisti agaȝ vt ptẽ eoꝝ vel illoꝝ estiatõꝫ cõsũptoꝝ mihi ꝓstes. vt.l.ꝑ so. arbiter.§.fi.tecũ.l.cũ duob⁹ §.idẽ rñdit socius qui.ff.ꝑ so.ꝛ.l.ii.§.ii.C.eo.ti.ꝛ est casus in.l.iiii.C.ꝺ edifi.pri. Vel si alter socius cõmiserit dolũ vel culpã in societate. vt.d.§.idẽ rñdit. Et ex his casibus possum agere ẽt durãte societate. vt reponas i societate qcquid debes ꝛ ẽt petere vt ãnuatiꝫ reddaẽ rõ lꝫ ꝑ multos ãnos sit ꝯcta societas. ita dicit Saly.i.d.l. tãdiu.fa.l.actõe.§.nũꝗ.ff.eod. Qñꝫ ꝛ tertio intentatur actio pro socio ꝑ dirimẽda societate. ꝛ hñda rõne lucri ꝛ dãni. ꝛ ea iter socios diuidẽdi. vt.d.l.tãdiu cũ ibi nõ.ꝛ.l.verũ.§.fi. cũ.l.seq. et d.l.actõe.§.qui societatẽ.

abcdefghiklm

Pro socio.

In actõe pro so.pro societate adimplenda erit narratio ꝛ mediũ concludendi vꝫ societateꝫ eẽ contractam. ꝛ quod recusas cõmunicare res ꝛ actiones vt.d.l.i.§.i. cum seq.ff.eodẽ. Sed in actione pro socio ad personales prestationes medium concludendi est.qꝛ de dicta societate vel occasione dicte societatis tale quid vt fructus vel aliud percepisti. vt tale quid extraxisti scdm casus cõtingentiam. vt probatur in.d.l. pro socio arbiter.§.i. In actione vero pro societate finita diuidenda libellus sic formatur.

Dico quod cum ticio contraxi societatem omniuꝫ bonorum. vel in arte lane vsꝙ ad quiꝙ annos. ꝛ quod ticius negocia dicte societatis administrauit ꝛ emolumenta perceperit. et expensas ẽt fecit. ꝛ ꝙ dictum tempus ẽ finitum ꝛ ꝑ ꝯsequẽs societas finitã

ꝛ ꝯpleta ē. quare peto ipsum cō/
demnari ad reddēdū rōem dicte
societatis. ꝛ reliqua ꝯsignanda. ꝛ
pro ptibus ſm cōuentiōem dicte
societat̄ diuidēda ꝛ assignāda ista
pbant̄. in. d. l. pro socio arbiter i
prin. ꝛ no. gl. ꝛ bar. in. d. l. i. i pri.
ff. de eden. Tu adducas nōbilez
tex. in qualibet rōe reddēda. i. l.
cū seruꝰ. cū ibi nō. ff. de ꝯdi. ꝛ d.

Sūmula.

Actio ex locato qd sit satis d
se patz. ꝛ eius materiā vide. s. in
ti. proprio.

abcdefghiklm.

In actōe ex locato forma sic
libellū. dico q locaui ticio talem
meā domū. pro vno āno iam fi/
nito. pro mercede decē ducatorū
auri ꝛ paciētiā habitandi ꝛ vten
di accomodaui. quare peto ipsuz
ꝯdēnari ad dandū ꝛ soluēdū mi
hi dictos decē ducatos. Sz si cō
cessi fundū p. x. modiis frumēti.
vt quotidie fit. nō est ppꝛie loca/
tio. sz ꝯtus inominatus vt. d. §.
itē si qs. sūn in. l. i. ff. depo. Ad
uertas tn̄ q ēt isto cāu si dicerez
in libello q locaui fundū pro de/
cē corbibus frumēti. lz verba sint
impropria tn̄ libellus sustentat̄.
qꝛ itelligit̄ locaui. i. cōcessi vt vti
possit. Iste ē cāus ꝛ ibi bar. ꝛ gl.
in. l. si olei. C. loca.

Ex maleficii. Actionū
descēdētiū ex
maleficiis. quedā sunt psecutorie
pene tn̄ quedā mixte rei ꝛ pene
q per exempla declarat. h. d.

Ex maleficiis vero pdite ac/
tiones sunt alie tn̄ pene psequen
de cā comparate sunt. alie tā pe/
ne q̄ rei psequēde. ꝛ ob id mixte
sunt. Penā tn̄ persequit̄ qs
actōe furti. siue. n. manifesti agat̄
quadrupli. siue nō manifesti du/
pli de sola pena agit̄. nā rē ipsaz
ppria actōe psequit̄ qs. idest rem
suā esse petēs. siue fur. ipse eā rez
possideat siue alius qlibet. eo aūn
plius aduersus furē. ēt ꝯdicio est
rei. Ui aūt bonorū raptorum
actio mixta ē. qꝛ i quadruplo rei
psecutio tenet̄ pena aūt tripli ē.

Sz ꝛ legis aqlie actio. de dā/
no iiuria dato mixta ē. nō solum
si aduersus iſiciantez in duplum
agit̄. sz interdū ēt si in simplū qs
cꝫ agat. veluti si quis hoiem clau
dū aut luscū occiderit q i eo āno
integer ꝛ magni p̄cii fuerit tanti
eniꝫ dānaret̄ quātiplurimi is hō
in eo anno fuerit. ſm iam traditā
diuisiōem. Itē mixta ē actio ad
uersus eos q relicta sacrosācis ec/
clesiis ꝛ aliis venerabilibus locis
legati vel fideicōmissi noie dare

distulerint vsq3 ad eo vt ēt i iudi ciū vocarent̄. tūc. n. ꝛ ipsa3 rem l' pecuniam que relicta est dare ꝯpellunt̄. ꝛ aliud tm̄ ꝓ pena. ꝛ iō in duplū eius fit ꝯdēnatio.

Addi. no. ex tex. ſm ange. hic ꝙ ꝓ furto siue manifesto siue nō manifesto. de iure non imponit̄ aliqua pena corporalis. s3 tm̄ pe na pecuniaria dupli vel quadru/ pli. vt hic cū infinitis similibus. subdit tn̄ ang. hic sup gl. iii. ꝙ ho die de iure auctēticorū pena fur ti ē abscisio membri. alleat text. in aūt. s3 nouo iure. ꝛ ibi gl ꝛ doc. C. de ser. fugi. sed certe ille tex. ꝛ glo. hoc non dicūt. s3 text. dicit ibi formal'r. s3 pro furto. nec mo/ riet̄. nec aliqđ abscindet̄ mēbru3 s3 aliter castigabit̄. ꝛ ibi gl. i ver. castigabit̄. s. fustibus. ꝛ sic fur. ð iure autēticorū d3 solū castigari ꝛ ēt est tex. ꝯ ange. in aūt. vt nulli. iudi. col. ix. vñ sumit̄. d. aūt. sed nouo iure. vbi expresse dicit tex. pro furto non volumus oio qđli bet membrū abscidi aut mori. sed aliter castigari Addi. dicit ēt ang. ꝙ solu3 repiunt̄ tres cāus i iur̄ i qbꝰ ꝓ furto qs d3 mori vnꝰ i aūt. de pa. iur. fir. §. si qs qnq3 solidos. s3 ibi ē spāle pp fracturā pacis aliꝰ cāus ē i. l. pe. ff. de ꝯdi. ob ca. s3 ibi p doc. dr̄ ꝙ ita fuit ð scō nō aūt q2 de iure fieri debue rit. vel forte ibi spāle pp vilitatē psone q2 fuꝰ. alius cāus ē qñ est fur famosus vel latro famosus. vt est tex. cū gl. ꝛ ibi bar. i. l. capi

taliū. §. famosos. ff. de pe. Et dr̄ famosus q sepe hoc fecerit. vt nō gl. in. d. aūt. s3 nouo iure ꝛ fama laborat ꝯ eū vt no. bar. i. d. §. fa/ mosos fa. c. inqsitiōes ꝛ. c. qualr ꝛ qñ cl. ii. ex de accusa. al' ꝓ pria vice veniā meret̄ a furca. vt ibi/ dē est gl. sing. fa. l. iii. C. de epi. aud. ꝛ ſm Jas. ē tex. i. l. capitaliū in verbū que si sepius ꝛ gl. in. d. §. famosos. Addi. dicit ange. ad uertas ꝙ vnū furtū dr̄ ꝙ vno lo coꝰ vno ꝯtextu. siue vno tpe fit aṅquā hēat ꝓ pfecto ꝛ absoluto. ēt si plures rēs sil' actu subtrahe/ rent̄ tm̄ dr̄ vnū furtum. ita dicit bar. per illū tex. i. l. eū qui §. idē rñdit. ff. de fur. ꝛ qđ dixi pro pri/ mo furto nō dēre suspēdi veru3 ē. nisi sit vnicū furtū magnū qđ al's ꝓualet pluribus furtis puis. Ita dixit bal. in. d. aūt. sed nouo iure. In tm̄ ꝙ furta alibi cō/ missa qualificāt ꝛ aggrauāt fur/ tū factū hic bononie. vt dicat̄ fur manifestus ꝛ publicꝰ ꝛ sic vt pos sit suspēdi. ēt ꝓ vnico furto non magno ꝯmisso hic vt ar. d. l. iii. ꝛ. l. fuos. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ ibi late bart. ꝛ sali. ita elegant̄ dixit dy. ꝛ bar. i. l. si cui. §. fi. in fi. ff. ð accus. ꝛ bal. i. d. aūt. s3 nouo iure i ver. s3 dubitat̄. nam vt ait sali. i d. l. fuos. furta alibi cōmissa non tm̄ qualificāt imo ꝯputant̄ i nu/ mero furtorū cōmissoru3 hic cir/ ca hec tm̄ vide. d. Jas. hic.

Quadrupli. hec glo. prio for/ mat. q. fo rñdet. querit ergo gl.

Sȝ q̄re plus manifestũ furtũ pu‑
nitur. q̄ nõ manifestũ. cũ tñ clam
facta magis punieda sũt vt. ff. de
admi. tu. l. ñ existimo. ⁊. ff. ð rei.
nup. l. vltia rñ. imo magis deli‑
q̄t q̄ palā quā q̄ clā. āmouet. vt.
s̄. vi bo. rap. in pri. vñ magis pu
nit̄. vt ar. ff. ð of. p̄si. l. diu⁹. Ad
di. p hāc so. nõ rñdet ꝯrio. d. l. ñ
existimo. in ea all'. vbi grauı⁹ pu
nit̄ q̄ clam facit q̄ p palā hic võ
ē sec⁹ vñ. p so. dicebat dy. quē ocē
alii sequunt̄. q̄ aut loquimur i
his q̄ p̄nt eē licita ⁊ illicita. ⁊ in
istis magis punit̄ q̄ claȝ quā q̄
palaȝ ⁊ sic loquit̄. d. l. ñ exist mo
aut loquimur in his q̄ sũt oio il
licita. vt ē furtũ ⁊ in istis magis
punit̄ q̄ palaȝ. ⁊ sic ꝟm doc. ma‑
gis punit̄ disputans de fide ca‑
tholica publice quaȝ priuati ⁊ oc
culte. l. nemo in v̄. publice. C. de
sũ. tri. ⁊ ibi gl. in ver. publice.

Cōdicio. s. furtiua q̄ soli dño
dat̄ ⁊ hēdi eius aduersus fureȝ ⁊
eius hēdē. vt. ff. de ꝯdi. fur. l. i. ⁊
l. v. ⁊. s̄. ð ob. q̄. ex del. nas. §. fi.

Ui aũt hec gl. Diuidit̄ i. ii.
p̄io remouet tacitũ ꝯriũ ad tex.
In ꝟa format. q. ꝟa ibi. sȝ nũquid
ēt rap tor. p̄ia subdiuidit̄ in ꝟa
q̄ p̄io facit qð dictũ ē. ꝟo ponit
fallētiā. Ui aũt i quadruplo.
s. vsq̄ȝ ad ānũ post ānũ i simpluȝ
vt. s̄. vi. bo. rap. nisi i cāib⁹. vt si
iude⁹ ꝯ xp̄ianũ agat. tũc i duplũ
tñ agit̄. vt. C. ð paga. l. xp̄ianis
sȝ nũquid ⁊ raptor tenet̄ actione
furti manifesti. dic q̄ ñ ꝟm pla.
q̄ in duplũ tñ tenet̄. si furti nõ
manifesti teneat̄ vt. ff. vi. bo. rap.
l. i. nisi in casu. vbi nec in dupluȝ
tenetur ꝟm eum. ff. de furtis. l. si
quis ex domo. Sȝ certe ibi erat
actum actione vi bonorũ rapto.
vnde sublata erat actio furti non
manifesti. vt. ff. vi bonoꝝ rapto.
l. i. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. qui seruum.
Sed satis videtur q̄ etiam ma‑
nifesti furti nomine cōueniatur ⁊
in quadruplum vt arg. ff. de fur.
l. siquis ex domo licet Pla. cō‑
tra dixerit vt dictum est.

Addi. Cum opi. glo. transe‑
unt indistincte doc. hic.

In simplum vbi contra confi
tentem datur. Nam tunc in sim
plum ⁊ contra negantem in du‑
plum vt hic ⁊. j. eo. §. at ille. ⁊. C.
ad. l. aquil. l. cōtra negantē.

Traditam diuisionē. s. s̄. ad
l. aquil. in pri. nam ibi diuidit pri
mum caput. l. aquil. a tertio capi
te. ex quo tertio fit cōdēnatio q̄‑
tum res retro valuerit infra. xxx
dies. vt. s̄. eo. ti. §. ex hoc capite.
Item adiunge actionem qð me.
cā. nam ⁊ ipsa mixta est. vt quod
me. cā. l. si cum ex. §. fi. primo.

Add. dic etiā alie actiones ad
iungende sunt que enumerantur
j. eo. in glo. fi.

In eos. s. heredes vel alios q̄
legatis vel fideicōmissis grauari
possunt qui onerati sunt pecunia
riter. vt. s̄. de singu. re. per fidei.
re. in prin. ⁊. ff. de le. i. l. plane. in
fi. Add. Doc. hic querũt an

hec pena habeat locum in execu/tore testamẽtario differente sol/uere legata. vide hic p cos.

Distulerint. Diuidit in no/uem partes. In prima remouet tacitum cõtrariũ ad tex. In scda notat ex tex. In tertia remouet aliud cõtrarium. In quarta po/nit vnum dictuz a tex. In. v. for/mat vnam. q. In. vi. format aliã In. vii. aliam. In. viii. aliaz. In ix. aliam. partes patẽt.

Distulerint. s. fraudolenter vel sine iusta causa. al' non puniũ/tur. ff. si cer. pe. l. q te. 7 de vsu/ris l. sciendum. 7. ff. de pe. hr. l. il/lud. Add. do. Jas. allegat pro hoc tex. in. c. vasallus. cl. i. si de feu. fue. contro. inter do. 7 agn. quem ibi ponderat expresse bal. 7 dicit q ille tex. glosat multas le/ges. 7 maxime istum. §. dum im/ponit penam differenti soluere le/gata piis locis vt pcedat qñ di/stulit dolo vel lata culpa. vt ibi p eum. Et nota quẽ puniri ex p crastinatione vel dilatõne illicita sic. ff. de eden. l. pretor. §. sz 7 si ser/uus in fi. Add. dicit d. Jas. q ẽ melior tex. in. §. si vero. in ver. ptraxerit in auct. de her. 7 fal.

Et ẽ spãle in his legatis. i ali/is aũt nõ prestat duplũ. sz currũt vsure ex mora. vel saltẽ post gte/statõz litis 7 fructus rex restituũ/tur. vt. C. de vsu. lega. seu fi. l. i. Add. dicit do. Jas. q tñ lit. gte. necessario non requiritur sz sola mora sufficit ad hoc vt vsure in legatis currant. vt. l. siquis ti/cio. 7. l. ticia seyo. §. vsuras. ff. de le. ii. vide hic do. Jas.

Item hec legata hñt i alio pri/uilegiũ. vt si indebitũ soluat nõ repetat. vt. s. de ob. que ex quasi contrac. in fi. Quid si primo ne/gauit postea cõfiteat. Rñ. pt pe/nitẽ cũ exonert actorẽ a pbãdo. vt. ff. de iureiur. l. eum qui. Ar. g. ff. de edil. edi. l. quid sit. fugiti/uus. in prin.

Itẽ quid si cõfessus ẽ. 7 postea negat. Rñ. punit cuz vltia mora noceat. vt. ff. de pi. 7 co. rei ven. l. illud. Add. hanc cõclusionẽ glo. 7 precedentẽ limitabat Jo. fa. hic pcedere vbi nõ interuenis/set iustus error al' secus. qr forte il/le excusaret. allegat. l. gfessioni/bus in prin. 7. l. qui sun in prin. ff. de interro. ac. 7 ita tz ẽt ange. hic. 7 bar. in. l. cũ qui in pri. ff. de iureiur. Itẽ qd si nõ inficiet. sz dicat nõ valere vel proponat aliã rõnabilem cãm. rñ. quedã q punit. ne inueniat via. p quã ne/gantes suaz exerceãt auariciaz vt s. vi bo. rap. §. qr tñ. Alii g qd verũ puto vt. j. co. §. at ille. Ad/ditio circa hoc vide. d. Jas. qui ponit distinctionem bar. in. d. l. cũ qui. ff. de iureiur.

Item nunqd hec in legato ge/nerali 7 speciali locum hñt. rñ. sic fm Jo. cum vtrũqz sit legatuz. vt. s. de fideicõ. heredita. §. fi. 7

C.ꝺ fideicõ.l.fi.i pri. Add. hec opi.ẽ vera.nec hꝫ dubitatõeꝫ ſm doc.hic. Itẽ quid ſi duplũ nõ ꝑt ſoluere. Rñ.luit̃ i corpore.vt.ff. de pe.l.i.§.generalr̃.ꝛ.C.ꝺ ſer. fu.l.quicũqꝫ ẽt.ff.ꝺ i ius vo.l.pe nul.ꝛ ſi.de hoc vide doc.hic.

In iudiciũ. Diuidit̃ i.q̃tuor ptes pricipales queadmoꝺ̃ qtuor pricipales.q.i ea ponũtur.ptes ꝺ ſe patent. In iudiciũ quid ſi i iudiciũ nõ vocat̃.ſꝫ alias fuit i mora. Rñ.quidã adhuc idẽ. vt duplet̃.Sꝫ hic lex ꝯdicit. Itẽ i dubio pene ſũt molliẽde.vt.ff.de pe.l.de iterpretatõe. Addi. hec pria.q.gl.nõ hꝫ dubiũ ſm doct. hic ꝛ bñ qꝛ ꝺ ea ẽ tex.apertus i.§ oẽs ṽ.ſꝫ furti.vbi tex.magr̃aliter dicit ꝙ ſi negat ſtatim icidit i pe nã.Si vero nõ negat tũc ita de mũ icidit i penã ſi differat adeo ꝙ patiat̃ ſe i iudicio ꝯueniri.

Sꝫ dicã currere vſuras ꝛ fru ctus deberi ex mora ꝛ ipſa re.i.ſi ne iterpellatõe dicã morã ꝯmitti ad iſtar minorũ quibus legata de benf̃.vt.C.i qui.ca.i ite.reſti.ñ ẽ ue.l.i minorũ. Add.dicit do. Iaſ.teneat̃ ꝑpetuo cordi hãc ptẽ glo.que ſingularis ẽ ꝙ ſicut fauo re minoris mora ꝯhit̃ reipſa abſ qꝫ vlla iterpellatõe.vt ẽ tex.i .ꝺ. l.minorũ.ꝛ ẽ tex.nõ.i.l.ticia ſeio §.vſuras.ff.de le.ii.ꝙ idẽ ẽ i ec cleſia ꝛ alijs venerabilibus locis. Et ꝯñter iſta glo.extẽdit ſinglr̃ ꝺ.l.minorũ loquentẽ tñ i miore vt ẽt locũ hẽat i eccl̃a.ꝛ ad hoc re putat iſtã gl.valde nõ. Nico.de nea.hic.Et iſtud idẽ ꝺ eccl̃ia ꝙ ſi bi reipſa ꝛ ipſo iure ꝯmittat̃ mo ra dicit expreſſe bal. in auct̃. hoc ãplius.i.ii.col.C.ꝺ fideicõ.q̃uis nõ fuerit memor de glo.iſta hic.

Itẽ quid ſi reipublice vel fiſco relinquat̃.videt̃ ꝙ idẽ ſit cũ ius diuinũ ꝛ publicũ ſiı̃e ſit.vt.C.de ſa.ſan.ec.l.fi.ꝛ i auct̃.ꝺ nõ ali.§. ſi minus.col.ii.Sꝫ dico ꝯ̃ qꝛ pe ne ſũt molliẽde vt dixim⁹.ff. de pe.l.pe.Itẽ quid i redẽptiõe ca ptiuoꝝ vr̃ idẽ quaſi rei venerabi li ſit relictũ.Sꝫ certe nõ extẽdaꝫ cũ ſit pena.Add.dicit ꝺ.Iaſ. ꝙ bal.i pleriſqꝫ locis facit magnum feſtũ ꝺ hac gl.ꝛ prio i.c.i.§. por ro.que fuit pri.cã bñfi.amit.dicit hic eẽ gl.ord.ꝛ ſing.i iſto ṽ. in iu diciũ.vꝫ ꝙ q̃uis i legib⁹ penali bus ꝛ ſtatutis ꝛ ꝯſuetudinib⁹ pa riformiter penalib⁹.ꝑcedat̃ ꝛ fi at extẽſio de ſimilibus ad ſimilia vt dixi in prin. huius.§. ſequẽs. ꝙ tñ hec doctrina nõ hꝫ locũ qñ pene iponũtur.hit o reſpectu ad priuilegiũ alicuius pſone.qꝛ tunc nulla põt fieri extẽſio ꝺ ſilio⁹ ꝑ ſonis ad ſiı̃es pſõas nec ꝺ ſilibus caſibus ad ſimiles caſus. dicit ꝺ. Iaſ.ꝙ dñ bar.dicit hãc glo. vni cam ꝛ ſingularem ꝙ veniunt ſibi in mentem verba preceptoris ꝺ. Cathonis in pfatione cuiuſ dam opuſculi ſui textuum ꝛ glo ſarum ſingularium quod qui di cit tex.aut gloſaꝫ eſſe ſingulareꝫ vel non reperiri alibi in iure.

exuperat memoriā mithridat q vigiti duaꝝ linguaꝝ qbus ꝑerat meminerat vel themistoclis q q̄rebat artē obliuionis. vn̄ ipe.d. Jas.ad hanc gl.addit duas al' cō socias vnā in.l.fi.in ver.aureoꝝ. ff.de in ius vo.ꝛ aliā i.§.penales i gl.magna i v̄. impetrasset circa pri.s̄.e. Itē ipse.d. Jas.ponderat hāc gl.ad aliud sing.qꝛ regula trita ē.ꝙ qn̄ sint duo casus a iure eqparati.ꝙ statutū in vno ēt ꝯ regulas iur̄ cōis itelligit̄ statutū i alio gl.ē nō.ꝛ vulgaris i.l. si qs seruo ꝑsuaserit.i ver.corrūpi.ꝛ ibi bar.ꝛ alii.ff.de fur.ꝛ alia gl.expressioꝛ in.l.ꝙ vero ꝯ.circa fi.gl.vnice.ff.de.ll.certe h̄ētis hic gl.ord.ꝛ sing.de iure cili limitantē istā regulā.vt locū n̄ h̄eat i penalibus ꝙ lꝫ duo casus equiparētur a iure ꝛ sit statutū aliqđ p̄eale in vno.nō intelligit̄ statutū i alio ꝛ hoc s̄m gl.nr̄am ē qꝛ pene sunt molliēde ꝛ restringēde nō autez ampliande.sꝫ tn̄.d. Jas allegat duas gl.iur̄ cano. ꝯrias vide ꝑ eū. Itē qđ si relinquat̄ deo l' alicui sancto vel eius administratori q idē valēt.vt in aūt.de ec. ti.§.si qs in noie.ꝛ.ff.ad le.fal. l.i.ꝛ §.ad municipiū r̄n̄. locū hꝫ hic.§.qꝛ venerabili loco ē relictū vt.ff.de an.le.l. ānua.§.a tica.

Pro pena.si hec est rō vti sit mixta.pꝫ ꝙ ꝯdicio ex lege illa si qs i tantā sit mixta. vt.C.vn.vi. l.si qs in tātā.Itē ꝛ illa ꝯdō que dat̄ ex lege ꝯstātini.C.si.regū.l. si ꝯstiterit.ꝛ oēs ille actōes. vbi res ꝛ aliqđ ꝑ pena petit̄ ꝙ veꝝ ē.

Sūmula.

Actio furti dat̄ ꝯtra clam cōtractātē rē alienā inuito dn̄o.ꝛ si talē rem clā subtractā.ēt clā portauit ad locū destinatū dat̄ actio furti nō manifesti ad duplū. que ē actio ciuilis.si v̄o antequā portasset ad locū destinatū deprehensus fuit cū furto.ꝛ ei fuit acclamatū retro dat̄ actio furti manifesti ad quadruplū.que ē actio ꝑtoria.ꝛ hec actio furti dr̄ mere penalis ꝛ ꝑsecutoria pene.qꝛ illud duplū vel quadruplū dr̄ tm̄ pena.qꝛ extra illā penaꝫ dat̄ ēt ad rei ꝑsecutiōem.rei vēdicatio.vel ꝯdicio furtiua.ꝛ hec oia.s̄.clare patent.

.. : : . : . : . : .
abcdefghiklm

Actio furti.

In libello actōis furti.dico sic ago ꝯtra ticiū ꝛ dico qualiter s̄ hoc ān̄o p̄nti.Mcccclxxxxvi.s̄ mense iunii.ticius de tali domo mea.sita in tali loco ꝛc.mihi furto abstulit clam si fuit fur nō ma/

nifestus. alias palā ꝛ sic manife/stus. talē librū. puta codicē taliter cooptū ꝛ signatū. ꝛc. qui liber est valoris ꝛ pcii librarū. c. qui liber ad me spectabat ꝛ spectat iure do minii vel quasi. vel rōne possio/nis tm̄. vel in quo hēbaz tale ius vel quē hēbam ꝯmodato. ſm ꝙ facti ꝯtingentia euenerit. ꝛ dictū librū ꝯctauit. amouendo de loco ad locū. quare peto p vos ꝛ nſaz ſniam declarari dictū ticiū; ꝯmi/sisse tale furtū. ꝛ eū puniri ꝛ ꝯdē nari mihi ad duplum libri furto subtracti. si erat furtū nō manife stū. al' ad quadruplū vel dicti li/bri vel eius. extimatōis. vel ad du plū vel quadruplū mei interesse. Possetis ēt in ꝯclusiōe addere. ꝛ ad restitutōem; dicti libri. Et si vis videre declaratōem singular clarum vide. d. Jas. hic.

Sūmula.

Actio viz bonorum raptoruz est actio ptoria que datur contra vi rapiētem rem alienam. ꝛ daꝫ infra ānum in quadruplum post annum in simplū. ꝛ ꝯtra talem ēt datur actio furti. qꝛ raptor est i/probus fur. ꝛ dicitur actio mixta penalis ꝛ rei persecutoria. qꝛ in q̄ druplo inest simplū. ꝛ sic solū tri plū est pena. Et hec omnia patēt s̄. in hoc. §. ꝛ in ti. ꝑprio. s̄. vi. bo. rap.

.:
.:::::..:.:.
abcdefghiklm

Vi bonorum raptorum

In libello actōis vi bonorum raptorū dico sic. Ago ꝯ̄ ticiū ꝛ di co ꝙ de anno pn̄ti. ꝛ pn̄ti mense dictus ticius per vim rapuit mi/hi talez librū valoris ꝛ pcii libra rū centū. quare peto ipsuz ꝯdēna ri ad dandū ꝛ soluendū quadru/plū vere extimatōis dicti libri. cō putato tn̄ in illo quadruplo. ipo li. per viz arrepto. vl' eius extima tiōe ꝛc. ꝛ ita format. d. Jas. licet sng. de'are. in isto libello iungat plures clas. quas. d. Jas. dicit n̄ fore necessarias vide hic per euz.

Sūmula.

Actio legis aqlie daꝫ ꝯtra dā num dantez ex iīuria. i. dolo vel culpa. ꝛ hꝫ duo capita. ex primo teneṅ illi qui dānū dedeṙ occi/dendo seruuz alienuz vel pecudē alienā. i. oē animal domesticuz ꝙ gregatiz pasciꝫ. ꝛ daꝫ ad extima tiōem rei quanti plimi valuit ab anno retro. Et ſo capite tenetur qui dānuz dedit. nō occidendo sꝫ vulnerando ſuuz alienuz. vel in occidēdo aliqđ aial qđ non sit ex

his que in primo capite ꝯtinent vel etiam in rebus inanimatis. ⁊ dat ad extimatōem rei quāti plurimi valuit. a. xxx. diebus retro. ⁊ hec patēt. ff. ad. l. aquil. ⁊ q̄ fit dr̄ia inter hanc actionem ⁊ ti. de noxa. ⁊ ti. si quadr. pau. fe. di. ⁊ sic actōem in factuꝫ de pauperie ⁊ actōem de pastu. pecoris. vide glo. in rubrica. ff. si quod pau. fe. di. ⁊ ibi dicet.

abcdefghiklm

Legis aqlie

In libello actionis legis aquilie. si est liber hō qui dānuꝫ dedit ego cōtra ticium ⁊ dico ꝙ dedit mihi tātuꝫ dānuꝫ occidēdo seruuꝫ meuꝫ. ⁊ quāuis dict⁹ seruus tpe occisionis esset claudus aut luscus. tn̄ infra ānuꝫ ꝑxime ꝑcedenteꝫ fuit integer. ⁊ valoris ducatoꝝ ꝗnquagita. quare peto dictuꝫ ticiuꝫ cōdemnari ad dāduꝫ ⁊ soluendum mihi dicta ꝗnquaginta ꝑ emendatōe danni mihi dati per eum ex occisiōe dicti serui mei. ⁊ si negauerit se mihi dictū damnū dedisse. peto eū ꝓpter negatōem in duplū dicti dāni cōdemnari.

Si autem non esset liber hō. sꝫ seruus alterius. qui dānū dedisset deberem in libello narrare. qualiter dictus seruus ticii dedit mihi tantū dānū occidēdo mihi talē seruū meū. dn̄o suo sciēte ⁊ n̄ ꝓhibēte cū posset prohibere. ⁊c. Et no. qđ hoc casu dicitur domino suo sciente ⁊ nō ꝓhibente tunc. n. ꝓprie habet locum actio legis aquilie. alꝰ si dn̄s ignoraret haberet locū titulus de noxalib⁹ vt videbimus in. d. gl. in rubrica si qua. pau. fe. di.

Sūmula.

Actio in fac. ꝯ temere negantes ⁊c. ē que dat contra negātes vel differētes soluere relicta pus locis. ⁊ dat ad duplū. ⁊ dr̄ penalis mixta qꝛ ēt rei persecutoria. nāꝫ in duplo continet etiam res relicta.

abcdefghiklm

ꝯ temer neg. vl' diffe. soluer. lega. pus locis

In libello actionis contra negantem vel differentem soluere legatum vel aliud relictum pus locis dico sic. Ego contra ticium quod talis testatoꝛ in suo vltimo testamento legauit fabrice sancti

donati decē. ⁊ dictū legatū ꝓ pte dicte fabrice petitū fuit a dcō hr̄ede ꝓ quo legato tici⁹ suprascript⁹ hr̄s qui adiuit hr̄ditatē. ⁊ q nolebat dictū legatū p̄stare passus fuit se i iudiciuȝ vocari ꝟ͛ trahi. vel dictū legatū fraudolēter ificiatus ē. Quare peto dictū ticiū hr̄dem ꝯdēnari ad soluēdū duplū dci legati ⁊c. Ang. Et nō ſm Joā. de pla. ꝙ sacerdos secularis hn̄s administratōȝ sue ecclie pōt agere suo nomie ⁊ noie ecclie. vt dixit Inno. in. c. edoceri. ꝺ rescrip. secus āt in claustrali. q₂ nō ipse sed abbas vl̓ sindicus agit ⁊ ꝯuenit̄ vt nō. in auct. cā que cū monaco C. ꝺ epi. ⁊ cle. Reliqua vide hic p d. Ang.

Quedam. Actio familʼ hercis. ꝓ diuidēda hr̄ditate. ⁊ actio cōi diuidūdo ꝓ re pticulari. ⁊ actio finiū regūdorū ꝓ diuidēdis fundis dicūt̄ actōes mixte. s. reales ⁊ psonales. Vel ꝓpri⁹ mixtā cām hn̄t. i quib⁹ iudici licitum ē vni ptiū adiudicare rē si equū sibi videbit̄. h. d. Diuidit̄ in. iii. ptes primo pōit̄ dictū generale. ſo illud ꝓ exēplo declat. tertio pōit que pn̄t eē ptes iudicis i istis actōib⁹ ſa ibi. q̄lis ē actio. tertia ibi. i qb⁹ iudiciis. Add. nō ꝙ trib⁹ mōis dr̄ actio mixta. vno mō rei psecutoria ⁊ pēal. vt. s̄. §. ꝓxi. alio mō pp reales ⁊ psonales p̄statiōes vt hic. ⁊ sic hn̄t mixtā cāȝ realiū ⁊ psonaliū. alio mō qn̄ nō discernit̄ qs sit actor vel re⁹. vt. l. i trib⁹. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. ꝺ iudi. Nō ꝙ actio fa. hercis. ꝯpetit ad vlia diuidēda. ⁊ ꝯpetit tm̄mō hr̄dib⁹ vt hic ⁊ ēt bonoꝝ possorib⁹ ꝺ iur̄ p̄torio ⁊ ēt iter hr̄dē ⁊ illū cui restituta ē hr̄ditas ex trebeliano. vt ē tex. i. l. sȝ ⁊ ei⁹. §. i fa. hercis. ⁊ ēt iter hr̄dē ⁊ bonoꝝ possorē de iur̄ p̄torio. ⁊ an isto casu vtilis vl̓ directa. ⁊ an vni vtilis. alii directa dicit̄ dic vt ibi p gl. Nō ꝙ diuidēdo aliqd cōe ꝯpetit actō cōi diui. ēt si sit cōe rōne vere societatis. lȝ gl. hic dicat ꝯ͛riū. vt ē casus i. l. ii. circa prin. ff. cōi diui. Item hoc ē verū nō tm̄ ꝓ vna re cōi sȝ ēt ꝓ pluribus. vt. l. p hoc iudiciū §. ii. e. ti. lȝ gl. s̄. ꝺ ob. que ex q̄si ꝯc. §. itē si inter. cȝ ꝯ͛riū ⁊ male.

Nō ꝙ ꝓ agris diuidēdis ꝟ͛ ꝓponēdo ꝯfinia ꝯpetit actio finiū regū. Nō casū vbi ex mā actō nū iudex pōt ex officio vbi ptinȝ ēt nō petenti rem integrā adiudicare. ⁊ transferre dn̄ium ptis alteri⁹. ⁊ hoc facit ꝓpter difficultatez rei diuidende. vel ex aliq̄ iusta cā. nā sine cā hoc facere n̄ posset. vt hic. fa. §. pe. ⁊ si. j. de of. iudi. Sicut diximus in simili ꝺ arbitratore qui pōt de iure vnius partis dare alteri. pro bono pacis ⁊ cōcordie. vt. l. si de meis. §. recepisse. ⁊ ibi glo. Bar. ⁊ doct. ff. de arbi. ⁊ Barto. plene in. l. societatem. §. arbitroꝝ. ff. pro so. ⁊ Cano. in. c. quintauallʼ. de iure iurando.

Glo. Quedā actōes. hic adicit tertiū mēbrū illi diuisioni quā ponit. s. e. §. omnium vt diximus. Familie actio ista dr̄ q̄ familia hic p̄ hr̄ditate pōit

Merciscūde diuidit̄ i. iiii. primo ponit ethimologiā hui⁹ vocabuli fa. hercis. In sa pōit rōnē quare ista actio fa. hercis. dicatur eē mixta. In tertia format vnam q. ⁊ rn̄det. In. iiii. format aliam ⁊ eodē mō rn̄det. ptes patēt.

Merciscūde. i. diuidēde. q. d. actio diuidēde hr̄ditatis. Itē iō dr̄ mixta q̄ꝛ i ea petūt̄ dn̄ia rerum corpaliū nō dari s3 tradi vel assignari p̄ pte sua. ⁊ i hoc dr̄ realis. Itē petūt̄ fructus si alter eos tm̄ pcepit. vel ipse solus īpēsas fecit. ⁊ hec petunt̄ dari. i. vt fiant sui cui dant̄. ⁊ pp̄ hoc dr̄ psonal'. vt ff. fa. hercis. l. itē labeo. §. familie ⁊. s. de ob. ex q̄si ɔ̄c. §. itē. ⁊. s. e. §. sic itaq3. Sed q̄nto tp̄e durat. Rn̄. 30. ānis īspecto poti⁹ q̄ sit psonalis. vt. C. d ana. excep. l. i.

Itē quero ex quo nascit̄. Rn̄. sm azo. ex volūtate agētiū. vt. ff. fa. her. l. i. Sz certe imo ex quasi ɔ̄ctu vt. s. de ob. que ex quasi ɔ̄c. §. itē. Add. dic q̄ effectus h⁹. q. pēdet ex p̄cedēti q̄ꝛ si actio incip̄ a die adite hr̄ditatis tunc ab illo die ɔ̄putabit̄ tp̄s p̄scriptōis. Si vero icipit actio a tp̄e quo alter socioꝝ petit diuisionē. tūc ēt illo tp̄e p̄scribit̄ actōi fa. her.

Cōi diuidūdo. Que sūt hic. idest in hac actiōe loco psonaliū p̄stationū ⁊ que loco realiū. dic eodē mō vt p̄xie dixim⁹ in act. fa. her. ⁊ idē in p̄ximo cāu. ⁊ facit ad hūc. §. ff. cōi diui. p̄ hoc iudiciū. §. sicut. Aliquid cōe. s. sine societate. vt. ff. p̄ so. l. quibus. ⁊. l. si āt actū. ⁊. s. d ob. ex quasi ɔ̄c. §. si inter aliquos. Itē finium regūdoꝝ. s. ē mixta vt hic. ⁊. ff. fi. regū. l. s3 ⁊ loci. §. i iudicio.

Cōfines agros. Diuidit̄ in iii. In p̄ia querit ⁊ sol. In sc̄da addit ad tres actōes hic in tex. positas vnā aliā actionē. In tertia querit d q̄pluribus actōibus an sint mixte an reales. sa ibi. Et adiunge his tribus actōibus. tertia ibi. itē quid d oībus noxalib⁹. illa tertia subdiuidit̄ in. iii. prima facit q̄ dictū ē. sa refert opi. quo rūdā. In. iii. glo. decidit ponēdo suā diuisionē. ptes patent.

Confines. quid si domos hn̄t ɔ̄uicinas. Rn̄. nō h3 locū si hinc inde sint domus. vt. ff. fi. regū. l. ii. i fi. Si aūt ex altera pte sit domus tm̄ ex altera fundus. tūc vt ile locū h3 iudiciū finiū regūdoꝝ l. ii. in prin. Et adiunge his trib⁹ actōibus mixtis quādā aliā. s. hereditatis petitionem. vt. C. de here. peti. l. hr̄ditatis. ff. de peti. here. l. siue bone fidei.

Itē quid d oībus noxalibus actionibus. vr̄ eim q̄ sint in rem q̄ꝛ cōtra quēlibet possidentē suū dant̄. vt. j. de noxa. act. §. oēs āt. Itē quid de actōe d tigno iniuncto. nā ⁊ hec dat̄ contra quēlibet

possidentez. vt de tig. iniūc.l.i.i fi. Jtē quid ḋ actōe qḋ me.cā.nā ꝛ hec quēlibet possidētē ꝑquirit. vt.ff.qḋ me.cā.l.si cū ex.§.pedi⁹ Jtē quid ḋ actōe in factū que datur ꝯ eū qui aliquid hꝫ i loco publico positū vt.ff.ne quid i lo.publi.l.ii.§.aīpe. Jtē quid ḋ actōe i factū sine iterdicto qḋ vi aut clā nam ꝛ hec cōtra possidētē datur vt.ff.qḋ vi aut claꝫ.l.ꝯpetit in.fi. Jtē quid ḋ actōe ad exhibēdum. nam ꝛ illa possidentē ꝑsequitꝰ. sicut ꝛ cetere superiores. vñ videntur oēs in rē.vt.ff.de ac.ꝛ obli.l. obligōnū genera. Quidaꝫ dicūt eas anormalas.i.nec i rē nec i ꝑsonam. Sꝫ dic oēs eē ꝑsonales. vt pꝫ in actōe ad exhibēdū.vt.ff. ad exhi.l.iii.§. ē aūt personalis hec actio. Add. dicūt doc. ꝙ oēs iste actōes ḋ quibus i glo.sūt ꝑsonales in rē scripta.vt'i.d.l.iii.§.ē aūt personalis vbi glo.i. que est magistralis.

Sūmula.

Actio fa.her.ē actio ciuilꝰ mixta vlis que ꝯpetit hr̄di ꝯ cohr̄dē ꝑ familia.i.hr̄ditate diuidenda. Et ad hoc vt ꝯpetat ista actio requiritꝰ ꝙ ille qui vult intentare hanc actōꝫ nō negetꝰ coheres a coherede. vel ꝙ sit i possessiōe hr̄ditatis.quo casu si possidet ꝗuis negatꝰ cohr̄s sibi ꝯpetit hec actio ḋ vtroqꝫ ē casus in.l.i.ff.fa.hercis. Aduerte tñ ꝙ qñ cohr̄s nō possidet ꝛ negatꝰ cohr̄s ꝗuis sibi non cōpetat actio fa.her.pōt tñ agere alia actōe sibi cōpetēte. pꝫta petitōe hereditatis. petēdo ꝙ declaretꝰ hr̄s quo obtento poterit postea ꝯdescēdere ad istam actōꝫ fa. her.ita declarat gl. in.d.l.i.ff.fa. her. Et dicit ang.se vidisse multos errare in hoc.

abcdefghiklm

Fam.hercis.

Jn libello actōis fa.her.sic dico. Ago ꝯ ticium. ꝛ dico ꝙ cū a sempronio fuerim⁹ ꝑ equali portione heredes instituti.eius heredes fuim⁹ equalr̄ ꝛ ꝑ idiuiso ei⁹ ree i hr̄ditate exn̄tes equalr ꝛ ꝑ i diuiso in p̄ntiaꝝ possidemus. verū cū a dicto ticio pluries petierim ꝛ requisieriꝫ diuisionē dicte hr̄ditatis seu rerū in ipsa exn̄tiuꝫ idē ticius dictaꝫ diuisionē facere recusauit ꝛ recusat. Quare cum nemo inuitus ꝯpellatꝰ in cōione ꝑsistere ꝑpterea ꝙ soleat lites et ꝯtrouersias excitare. peto ꝑ vos dictam diuisionē fieri. ꝛ portōes ꝑut visuꝫ fuerit adiudicari. Jtē nō ꝙ casu quo alter cohr̄dū ꝑcepisset pluresꝰ fruct⁹ aut plura emo

lumenta ex hr̄ditate quam ad eū ptinerēt. istud ēt eēt in libello ponendū de p se ꝛ generalr̄. sꝫ emergentiaꝫ casuum deberet variari hic libellus.

Cōi diuidūdo.

Actio cōi diuidūdo ē actio ciuilis mixta que daṫ illi qui ex societate incidenti hꝫ rem cum alio cōmunē. ꝛ daṫ ad rei diuisionē. et ad fructus si vnus plures alio recepit. ꝛ ad expēsas p alterū ex sociis in re cōi factas.

Sequitur cellula actionis.

abcdefghiklm

Cōi diuidūdo

In libello actōis cōi diuidūdo agēs dꝫ dicere ꝙ cū ticio hꝫ taleꝫ rē cōem p idiuiso ꝛ p tanta pte. eo qꝛ fuit eis a gayo donata. ꝛ ꝙ ē in possessione dicte rei vna cuꝫ dicto ticio. ꝛ ꝙ nō placet sibi nec sibi expedit amplius cū ticio i dicta cōione psisterc. Quare petit dictū fundū partiri ꝛ termiari. ꝛ sibi dictā portionē p diuiso assignari. vel alteri nr̄m dictū fūdū iusto pcio adiudicari put vestre equitati videbiṫ. Uerū qꝛ i hoc iudicio qn̄qꝫ veniūt fructus ꝛ ēt hr̄ rō dānorū datoruꝫ i re. vt. C. cōi diui. l. si maior. dꝫ i narratōe fieri mentio sumptuuꝫ ꝛ dāni dati. ꝛ i ɔcl'one petere aduersarium ēt ad illa ɔdēnari. Itē notanter dixi ꝙ ē in possiōe dicte rei. qꝛ si negareṫ socius ꝛ eēt i possiōe rei pbādo se sociū ēt post lit. ɔte. obtinebit. qꝛ all'atio possessionis tollit futurā exceptōeꝫ elidentē actōnem predictam. ita pbaṫ in. l. i. cuꝫ gl. ꝛ ibi bart. ꝛ doc. ff. fa. her.

Finium regundoꝝ.

Actio finiuꝫ regundoꝝ ɔpetit inter illos qui agros cōfines hn̄t p'finib⁹ distiguēdis vel adiudicādis. Et hꝫ locuꝫ in rusticis p̄diis tm̄. ff. e. ti. l. ii. ꝛ nō i vrbanis. qꝛ vrbana predia non sunt cōfinia. sꝫ vicina. quia parietibus distingui consueuerunt. Et ē hec actio duplex. quia vterqꝫ est actor ꝛ reus. ff. e. ti. l. iudicium. Et ē mixta quia in rem ꝛ in personam vt hic. Seqṫ cellula ꝛ postea libell⁹

ābcdefghiklm

Finiū r̄gūdoꝝ

Jn libello actõis finiũ rgũdo
ruz. dico cõtra ticiũ q cũ possi de
rẽ talẽ fundũ rusticũ. ⁊ ticius pos
sideret vnũ aliũ fundũ iuxta dic
tũ fundũ meũ in tali loco. ⁊ cõfi/
nes dicti fundi mei ⁊ ticii sũt ad/
eo turbati q bñ cognosci ñ pos/
sunt. quare peto cõfinia dcõrũ lo/
corũ declarari. ⁊ poni. ita q amo
do cognosci ⁊ discerni possint s3
bal. hic. Uel potes cõcludere qua
re peto vsq3 ad tales fines ⁊ tios
mihi adiudicari. ⁊ tales dẽre esse
cõfines ⁊ tios declarari. ⁊ sup tali
bus finibus silẽtiũ dcõ ticio ipo/
ni. Jtẽ no. p noticia hui⁹ ti. ⁊
actõis que quotidie in facto oc/
currit q prĩo d3 cognosci corã iu
dice de iuribus ptiũ. ⁊ postea exe
qui per agrimessorez. ar. l. i. C. de
ex. rei iudi. ⁊ talis agrimessor d3
iurare de bñ ⁊ legalit mẽsurando
al's nõ valeret sua mensuratio vt
l. cõpatiões. §. oẽs aũt ⁊ q ibi p
gl. ⁊ doc. C. de fi. instru. ⁊. l. hac
edictali. §. bis illud. C. de se. nup.
⁊ ibi bal. ⁊ dictũ iuramẽtũ d3 p/
stari ptibus pntibus vel ltime ci/
tatis. q possent opponere. cõtra p/
sonã agrimessoris q forte eẽt eis
suspecta. ⁊ d3 eis dari tps vt tali
die ⁊ tali hora veniãt ad dictũ fũ
dũ. vt. d. l. aut qui aliter in prin.
⁊ ibi bar. q vi aut clam. s3 eius re
latõi nõ est opus vt ps vl' sit pñs
q refert iudici. vt i siũ ẽ i teste q
iuramẽto testis ps d3 eẽ pñs nõ
aũt testificatõi. vt. l. si. qñ cũ glo.
⁊ ibi doc. C. d testi. ita dixit bar.
in. d. l. theopõpus. Quod ã nõ
ppetuo. q qñ facis fieri a iudice ali
q cõmissioez. sp facias ptez citari
dicte cõmissioni. ⁊ facias illũ iura
re de fidelit exequẽdo sibi cõmissa
pte pñte. nisi eẽt nũcius publicus
q al' in prin. officii iurasset.

Omnes aũt. Nulla ac
tio extenditur
vltra quadruplũ. ⁊ i simplũ agit
regulr ex oi cõctu. Jn duplũ vo
ex furto ñ manifesto. ⁊. ex. l. aql.
⁊ ex seruo corrupti. ⁊ ex deposito
i quatuor casib⁹. ⁊ ex legato fcõ
venerabili loco. i triplũ vo. quoc.
agit i plus debito. vt aduersari⁹
maioribus sportulis executori p/
grauet. Jn qdruplũ vo furti ma
nifesti. ⁊ qd met⁹ cã. h d. vsq3 ad
§. actõem aũt s3 expediaz p ptes.
⁊ hic ponit qrta diuisio actõuz. vt
dr i gl. v3 actõuz qdã dãt ad siplũ
qdã ad duplũ. ⁊ triplũ. ⁊ qdruplũ
Sl. Oẽs aũt actões. hec ẽ qr/
ta diuisio q fit i h ti. Nul
la actõ diuidit s3. d. Jas. i. viii. p
tes. Jn. i. declat tex. Jn. ii. cõ tex.
format tres opp. sil'. qb⁹ vnica so.
rñdet. Jn. iii. cõ tex. format duas
opp. siml'. qb⁹ ẽt sil' rñdet. v3 per
duas so. Jn. iiii. opp. vno mõ ⁊ sol
uit. Jn. v. ẽt vno mõ opp. ⁊ duo
b⁹ mois rñd3. Jn. vi. ẽt vno mõ
opp. ⁊ soluit. Jn. vii. ẽt vno mõ
opp. duob⁹ mois rñd3. Jn. viii. ẽt
vno mõ opp. ⁊ soluit. pa ibi ppe
pri. s3 cõ i. l. aqlia. tria ibi itẽ cõ i eo
q manumisit. qrta ibi itẽ cõ i eo q
dr. si cdisti. qnta ibi itẽ cõ i eo qd

dicit lex suū. sexta ibi. itē ꝯ i eo q
surrupuit. septima ibi. itē ꝯ. ṡ. de
iuti. stip. octaua ibi. itē ꝯ i eo qđ
dr̄ i eo qui emit. Actio. s. vlt. a
quadruplū. Sed ꝯ i. l. aquil. vbi
occasiōe serui iterfecti agitur ad
vnā hr̄ditatē pditaz que valz cen
tū marchas vt. ṡ. ad. l. aquil. §. itē
illud. Itē ꝯ in eo qui manumi
sit suū alienū i pñti a pricipis. nā
duo mācipia dño ⁊ tria dat fisco
⁊ ita in quintuplū dānat. vt. C.
de his qui a ñ do. ma. l. fi. Itē ꝯ i
eo qđ dicit lex si dedi tibi pecuni
az ne mihi calūniam faceres. ⁊ ab
alio accepisti vt mihi calūniā face
res in octuplū teneris. ff. de calū.
l. ⁊ generalr. §. fi. Sed certe pꝛio
casu p̄stat pena diuersis. nec ē ibi
aliqua p̄statio vltra quadruplū.
In so āt casu nō vna actōne hēo
q̄druplū sz duabus. Add. vtran
qz so. appꝛobāt doc. Sz ange. de
are. dicit ꝙ. ii. ē verioꝛ ad vtrun/
qz ꝯnū. qꝛ tā in pꝛio ꝙ in so casu
diuerse sūt actōes ⁊ plures nume
ro. Et dicit do. Ias. Ex his so.
hētis declatōz ⁊ limitatōz ad tex.
nām. s. ꝙ id qđ dr̄ i hoc tex. nullā
actōz extēdi vltra quadruplū. p/
cedat qñ ē eadē actō nūero ⁊ eidē
psone ꝯpetēs al' secus. Itē ꝯ i
eo qđ dr̄. si dedisti pecuniā ne mi
hi fieret calūnia. nā tu repetis qđ
dedisti. ⁊ ego i quadruplū psequō
vt. ff. đ calū. l. si qs ab alio. i pꝛin.
Sz certe duob⁹ fit p̄statio ⁊ neu
tri vltra quadruplū. Add. hec
so. ēt a doc. appꝛobat. Itē ꝯ in
eo ꝙ dicit lex suū i suitutē reuo/
cari occasiōe leuis offense. ⁊ ita pe
na i vniuersū excedit. vt. C. đ lib.
⁊ eo. li. l. si manumiss. Sz dic ꝙ
illa ē accātio nō actio. Add. doc.
cōiter repꝛobāt istā so. qꝛ imo re/
uocatio i suitutē q̄ ibi fit đ libto
igrato ñ fit p accātionē imo fit ex
oꝛdinē p officiū iudicis. vt ē tex. i
l. i. C. de lib. ⁊ eoꝝ lib. ⁊ gl. i. l. li/
berti. i v. igrat. i eo. ti. C. đ lib. ⁊
eoꝝ li. Et iō dicūt p̄fati doc. te/
nēdā eē sequēte so. i gl. positā. sed
ego ibi eā repꝛobabo. Ias. Vel
dic ꝙ nō p̄stat pena hito respectu
ad rē. Add. đ. Ias. hic repꝛobat
hanc so. itelligēdo put eā intelli/
gūt doc. sz dz itelligi put dicit gl.
i. c. cū deuotissimā. xii. q. ii. alias
iii. que dicit ꝙ i. d. l. si manumis
sus hic alle. i gl. p ꝯrio nō hr̄ re/
spect⁹ ad rē sz ad punitōz delicti.
vide hic p. d. Ias. Itē ꝯ đ eo
q surrupuit suū fiscalē. nā dānat
i. xii. lib. argēti. ⁊ suo restituēdo.
vt. C. đ ser. fugi. l. si qs suū. sz ibi
nō fit relatio ad ipsaz rē s̄ ad sim
plū. Est eiz hic. §. itelligēdus qñ
actio ē penalis. ⁊ i pena ad ipsam
rē hr̄ respect⁹. Itē ꝯ. ṡ. đ iuti.
stip. §. alteri. nā ibi nō respicit ꝙ
ta fit sz tota exigit. Sz ibi nō hr̄
respect⁹ ad ipsā rē. vel dic aliud i
pena ꝯuētionali. vt ibi ꝙ legati.
vt hic. Add. đ hac vltia so. vide
hic p. d. Ias. distiguētem pꝛio sz
dy. deide sz bar. Itē ꝯ i eo qđ
dr̄ cū qui emit admistratōz. nā q
accepit quadruplū reddet. ⁊ sua

bona cōfiscant᷑ ⁊ cigulo priuatici vt i aut͡h. vt iudi. si. quo. suf. §. sic igit᷑. in fi. col. ii. Sed illud fit acusatōe nō p actionē. Add. nō ꝫ d. Jas. ꝙ gl. dicit᷑ ꝙ i ꝯrio illd̄ fiebat p accūtionē. ⁊ sic ibi h̄r respect⁹ ad punitōꝫ delicti vt dixit. s̄.

In duplū agit᷑. Iste. § fuit sūmat⁹ cū prece. ⁊ tn̄ in spē. h. d. Actōes hic posite dant᷑ i duplū. h. d. vsqꝫ ad. §. tripli.

Glo. Id qd̄ hic vr̄ d̄ deteriozatōe serui itelligit᷑ s. in mēte. nā si i corpore fuerit determinatus. hꝫ locum actio legis aquilie vt. s̄. ad. l. aquil. i prin. ⁊ hoc siue fiat de bono malus siue de malo deterioz. vt. ff. de ser. coz. l. i. §. suadere vsqꝫ i fi. ⁊. l. se.

Deducit᷑. hec glo. Diuidit᷑ i. iii. ptes. In pria declarat tex. ⁊ illū ampliat. In s̄a querit ⁊ soluit. In. iii. codē mō querit ⁊ dupliciter rn̄det. s̄a ibi. ꝫ nunquid iure actōis. tertia ibi. ꝫ pro filio conupto. Deducit᷑. vt dc̄ cuꝫ ipsa re dānū duplet᷑. Add. dicit d. Jas. hoc itelligere d̄ dāno tūc illato. ⁊ tūc estiato. vt. l. doli. §. fi. ff. de ser. coz. §. nō aūt dāni qd̄ postea sequit᷑. l. neratius. in pri. ⁊. §. i. ff. d̄ ser. coz. ⁊ p hoc infert Jo. fa. ⁊ seqt᷑ ang. d̄ are. ꝙ ille q d̄floraūit virginē nō tenet᷑ d̄ fornicatōib⁹ quas postea cū aliis in ris ppetrauit. fa. l. verū. ff. d̄ fur. dicit tn̄ Jo. fa. ꝙ theologi nō cōcordāt i hoc. d̄ quo vide bar. i terminis. i. d. l. nerati⁹. §. i. vbi dicit illū tex. facere ad. q. theologoꝝ. an illeq psuasit alicui vt sel' vnuꝫ malū faciat ꝙ n̄ tenet᷑ d̄ cetis postea ꝯmissis ,psequoz gl. Siue res puenerit ad ipsū sollicitato. ē siue ad aliū. vt. ff. d̄ ser. coz. l. i ꝟ iudicio. ꝫ nūqd iur᷑ actōis fit hec estiatio l' offō iudicis. Rn̄. fit offō iudicis s̄m vr. ita fit i actōne qd̄ me. cā. l. ꝫ si cū excep. §. i. ⁊. §. quadruplat᷑. Add. dicit do. Jas. ꝙ istud ipugnāt cōiter scribētes hic imo totū venit iur᷑ actōis. Nec ob. si l'e d̄ actōe qd̄ me. cā. q2 i actōne sui coruupti nō ē loc⁹ purgatōi sicut i actōne qd̄ me. ca. imo ista actio sui corrupti ab initio ⁊ de sui nā ad duplū ꝯpetit. vt. j. i ꝟ. q̄drupli. ad fi. Sꝫ p filio corrupto. ꝫ p filia qualr̄ agit᷑. Rn̄. hꝫ vtilē. s. actionē i eā sūmā quaꝫ ipse estiauerit suo iureiurādo. vt d̄ actōe iuriaꝝ dr̄ vt. s̄. d̄ iuriu. §. pena. ⁊. ff. d̄ iuriu. l. ꝯstōibus. Vl' dic ꝙ prio estiat iudex sūmā ad quā ꝯpetit. vt. ff. d̄ custo. reo. l. siqs reū. Add. bētis ex glo. ꝙ p filio aut filia corrupt̄ competit actio vtil' pr̄i nō directa. ⁊ quāuis gl. nō alleget. d̄ hoc ē tex. aptus i. l. vt tn̄. §. i. ff. d̄ ser. coz. Et rō ē ibi s̄m iurcō. q2 iterest nr̄a aiūꝫ liberoꝝ nr̄oꝝ nō corrūpi dignitate ⁊ fama dom⁹ integra manente. eodē mō dicūt doc. hic.

Sūmula.

Actio serui corrupti ē actio p̄toria q̄ dat᷑ ꝯ eū. cui⁹ hortatu vl'

ↄsilio suus corrupt⁹ ē vł̄ deterioratus. Et dat̄ ad duplū estiatōis q̄ti deteriorat⁹ ē suus q̄ti ve res fuerit q̄ subtracta ē a seruo sollicitatio. Et tenet̄ q corrupit siue ex bono malū. siue ex malo ēt deteriorē fecerit. vt ē tex. i. l. siquis suo alieno suaserit. C. de furt. ⁊ ēt cōpetit hec actio vtił̄ ꝯ corrūpēte filiū vel filiā. vt. s̄. vidim⁹ i gl.

·: :::.. :.. :.
abcd fghiklm

In libello actōis ꝺ suo corrupto sic dico Ago ꝯ ticium ⁊ dico ꝙ talē suū meū q erat bōe ↄditōnis ⁊ vite corrupit ⁊ suis mał̄ suasionib⁹ ad malos mores adduxit vꝫ ad meretricandū. nā viciū qꝺ icurrit ex p̄suasiōe ē exprimēdū. vt ēt iquit Jo. fa. hic. ⁊ ita talis me⁹ suus ē deterioratus i. x. eius estiatōis. cui⁹ p̄rio erat. ⁊ i tantuꝫ mea iterest. Quare peto dictum ticiū mihi ↄdēnari i duplū p̄dicte ꝺterioratōis. ⁊ si ↄtigeret casus ꝙ suus p̄dict⁹ mala p̄suasiōe iduct⁹ subtraxisset aliquā rē dn̄o suo. ł alr̄ illū dāńificasset. certe vltra duplū sui corrupti qꝺ petit̄ ista acrōe sui corrupti. peti ēt dꝫ duplū estiatōis rei subtracte. sup qua dicit Ang. ꝺ are. hic iplorandū eē offm̄ iudicis. ego āt dico. ꝙ vēit iure istı⁹ actōis. nisi itellexerit Ang. ꝺ offō iudicis mercenario actōi ꝺ̄suiēti vt dixi. s̄. i gl. fi.

Tripli vero Iste. §. ēt sūmat⁹ ē i. §. oēs aūt s̄. e. Pōt tn̄ i spē sic sūmari. Actor petēs p dolū i libello maiorē q̄titatē ꝙ debeat. vt reū maioribus grauet expēsis. tenet̄ i triplo ei⁹ damni qꝺ re⁹ passus ē in quo triplo ↄtiet̄ simplū ꝑ damno. h. d. Tripli vero. cū qdaꝫ maiorē vere estiatōis q̄titatē i libello ↄuētōnis iseruit. vt ex hac cā viatores. i. executores litiū amplıore sūmaꝫ sportulaꝝ noie exigerēt. tūc. n. id qꝺ ꝑꝑ corū causaꝫ damnū passus fuerit. re⁹ i triplū ab actore ↄsequit̄. vt i hoc triplo ⁊ simplū i quo damnū passus est ↄnūeret̄. qꝺ nr̄a ↄstō itroduxit q̄ i nr̄o codice fulget. quaꝫ ꝑculdubio certū ē ex. l. ↄdictitia emanat̄ Add. nō ꝭꝫ d. Jas. hic ꝙ viatores de quib⁹ hic i tex. sūt executores q rep̄ntāt ptes i iudicio illas citando. ⁊ ↄn̄ter q mandant executōi sn̄ias iterlocutorias ꝺ citando aliquē. ⁊ de istis tractat. §. nr̄ ⁊ tex. i. l. oēs. §. executorib⁹. C. de epi. ⁊ cle. Itē isti i iure nostro noiant̄ varıis noib⁹ alıı executores alıı viatores vt h̄ tex. qn̄ꝫ cāꝫ p̄pantes. qn̄ꝫ officiales. qn̄ꝫ appitores. qn̄ꝫ cesariani siue catholiciani. vt per glo. magr̄am. in. §. his q cāꝫ p̄parant. i ver. excepta

toribus in aūt. de iudi. coll'. vi. ꝛ per glo. in. d. l. executorez. C. de ex rei iudi.

Glo. In libello Diuiditur in. vii. ptes. In prima colligit vnū notabile ex tex. ꝛ illď declarat quo iure ꝓcedat. ꝛ postea limitat. In. ii. colligit aliud no. ex tex. nr̄o. In. iii. aliud. In iiii. aliud. In. v. ponit ēt aliď nō ſ3 illud nō colligit̄ ex hoc tex. In hac ergo qnta pte glo. ponit per modū huius notabilis. ponit que sunt ille ꝑsone qbus remittant̄ iste sportule exoluēde in totū. vel in ptem. In. vi. iuxta primum p̄cedens notabile format. q. ꝛ soluit. In. vii. querit an iste. §. hodie sit correctus. ptes patent.

In libello hic no. duo. primū ꝙ libellus ē̄ faciendus in cā qď ē verū iure nouo. vt hic ꝛ. C. ď ep. ꝛ cle. aūt general'r. ꝛ. C. de liti cō/te. aūt offerat̄. nisi in. iiii. casibus quos no. i aūt. de mā. pri. §. sicut coll'. iii. Aliud est iure veteri. nā tūc nō fiebat nisi voluntate. vt. ff. de edē. l. i. nisi in cāu vt. C. de pignoꝝ. l. quoc. Addi. dē hac materia in qb⁹ casib⁹ requirat̄ libell⁹ ꝛ in quibus nō vide gl. i. §. necessitatē sup ṽ. ex ñ scripto. i aūt. vt vidi. si quo suf. ꝛ adhuc pleni⁹ ꝑ gl. mgram i. §. sanctimus. in glo. magna. sup ṽ. libellū in aūt. de exhib. ꝛ i toto re. colla. v. ꝛ viď hic. d. ang. ꝛ. d. Jas. ponētes plures. q. in hac mā. Itē ſo nō ꝙ q̄titas ē certa i libello ꝯprehēdē/da l' res. ꝛ ita ēt i ꝑsonali actōe. d3 actor certificare rē. n. vt hic ꝛ in aūt. de litig. §. ad excludēdas. colla. viii. ꝛ. ff. de rei ven. l. si in rem §. si vestimēta. Tertio no. ꝙ sportule. vel salaria q̄ dabant̄ executorib⁹. nunciis q faciūt hoies representari ꝛ aliis q faciūt huius modi exactiōes pro suis officiis dabant̄ ſm q̄titatē petitā. vt hic dicit. ſ3 hodie magis. ſm ꝯsuetudinez ſuando longitudinez itineris. vt. C. de epi. ꝛ cle. aūt. ſ3 hodie. Addi. hētis ergo. ex glo. ꝙ de ꝯsuetudine salaria p̄stant̄ istis viatoribus seu nūciis publicis. solū hito respectu ad longitudinez itineris. nō aūt ad q̄titatē petitā ita sequunt̄ doc. hic. ꝛ sic iste. §. de ꝯsuetudine remanebit correctus. Vel dicas. qď hic dr̄ ex hac cā eē cātiue ñ ꝯsecutiue dictū. Addi. dicit. d. Jas. ꝙ illď l' ñ bñ stat. ſ3 meli⁹. ꝛ dicas. ꝛ ita ipe habuit i libro suo. q2 ista ṽba ñ respiciūt p̄cedētia. ſ3 rēdūt ď ꝑ se ad declaratōem tex. ꝛ no. ꝙ hec ṽba causatiue. ꝛc. impoztāt. ꝙ qñ actor i libello dolose ꝛ studiose plus petiit ob hāc cām. vt salariū sportularū cresceret tūc h3 locū pena hui⁹. §. nr̄i. si ṽo fecisset ñ ob hāc cā3 accrescēdi sportulas. ſ3 alio respectu puta ꝑ errorē l' forte temeritatē. tūc illď dānū ñ vēiret cātiue puta ex illa cā. ſ3 ꝯsecutiue. q2 pp illa3 plus petitōe3 ꝯsecutu3. ꝛ sic i isto casu ñ hēet locū. pena huius. §. ꝛ ita tenēt doc. S3 iste

sportule q̄ iudicibus dabant̄ certe sunt. nec crescunt. lz quantitas petita sit magna. nec decrescūt lz sit pua. Addi. itellige hāc gl. dū tñ ñ sit ita pua qn excedat sūma c. aureoz. al' ista gl. eēt fl'ā. ꝛ dicere̲t directo ꝯ tex. §. ne tñ i autē. de iudi. fm io. fa. ꝛ io. de pla. hic ꝓsequoꝛ gl. vt i autē. de iudi. §. ne autē. Addi. vide hic. d. Ias. q multa dicit de istis salariis iudicuȝ ꝛ aduocatoꝛuȝ. Itē no. ꝙ reus soluebat huiusmōi sportulas vt hic ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. aūt. generalr̄. ſȝ actoꝛ ei restituebat. nisi in xta cā eū vocasset. vt. ff. de iudi. l. eū qui. Itē nō adhuc ꝙ huiusmoi d sportule qbusdaȝ ꝓsus remittunt̄ vt pauperibus. vt in aūt. de mā. pȓi. §. opȝ. col. iii. a qbusdaȝ pauciores exigebant̄. vt a clericis. vt. C. de epi. ꝛ cle. aūt. ſȝ hodie aliis aūt p priuilegium pricipis viuent̄ remittunt̄ i totū vel ꝓ pte. vt. C. d̄ fruc. ꝛ li. expē. l. fi. Sȝ quō. an he ꝑsone que hn̄t priuilegiū ne sportulas soluant. hēant actōeȝ i triplū dicūt qdam ꝙ sic. ne fauoꝛ noceat eis vt. C. de. ll. l. ꝙ fauore. alii dicūt ꝙ ñ. quasi suo iuri renūciauerit cū volentes soluerūt qd̄ possunt vt. C. de pac. l. si qs in ꝯscribendo. qd̄ veri⁹ ē. si aūt iuiti exacti sūt. i q̄druplū. ꝯ executorē l exactorē agit̄ vt. j. e. §. q̄drupli. ſȝ cū hodie caueas de duplo restituendo. vt i aūt. de execu. §. i. vꝫ corrigi qd̄ hic dr̄. vn̄ hodie nulla ē actio i triplū qd̄ verū puto. ſȝ alīt dicūt. si cautio omittit̄. hȝ locū qd̄ hic dr̄ al' aūt. hȝ locū aūt p̄dicta. Addi. hec gl. cōiter reprehēdit̄ p doc. qꝛ ille. §. i. i aūt. d̄ execu. ꝛ aūt. libellū. C. de plus pet̄. loquūt̄ i diuersis tis a tex. nr̄o. vide hic p. d. Ias. Sportularuȝ iō sic dicunt̄ qꝛ in sportulis qbusdā. oblatōes huiusmōi ponebāt̄ ē aūt gen⁹ vasis sportula l' sporta.

Re⁹ alie sportule q̄ iudicibus dabant̄ ab vtroqȝ p̄stabant̄. vt i aūt. vt iud. si quo suf. §. volum⁹ col. ii. Itē iste sportule q̄ dabant̄ executorib⁹. dabant̄ aū litē ꝯte. i. porrecto libello. iste alie i ꝯtestatōe cause dabant̄ iudicibus vt in aūt. de exhi. §. sanctim⁹ coll'. v. ꝛ de iud. §. ne aūt laboꝛ coll'. vi.

Cōsequat̄. ꝯditiōe ex hac. l. greca. vt subicit q̄ erat i alio. C. ñ aūt. i. C. quē hēm⁹. ꝛ patit̄ actoꝛ hāc penā tripli. siue cū dolo. siue sine dolo iseruit. ꝛ sic cātine l' ꝯsecutiue dr̄. Addi. hec gl. dicit ꝯtrū illi⁹ qd̄. s̄. dixerat ꝛ iō reprobat̄ ꝛ tenet̄ qd̄ dixit. s̄. Sȝ nōne ēt cām. amittit. vt. C. de plus pet̄. l. i. ſȝ certe ibi plus deliqt. qꝛ i certamie negocii cautōeȝ de petitis exegit. vn̄ graui⁹ punit̄ vt ar. ff. de ofi. p̄si. l. diu⁹. Conditicia lex q̄dā erat q̄ ꝯditicia vocabat̄. ꝛ sub se q̄sdā ꝯstōes hēbat. vt hic ꝛ. j. e. §. itē ex lege ꝯditicia. Add. nō vnū circa supradcā. ꝙ q̄uis ptes ꝯcoꝛdauerit iter se. ꝛ sic lȝ iudex. nō ferat sniām. tñ dȝ hēre sa

lariū suū. ita sentit bar. i. d. l. i. §. diu⁹ el. ii. in. vii. col. i v. sed q̄ro. ⁊ bal. in. l. i. in. v. q. C. ꝺ suffra.

Sūmula

Cōditio ex. l. q̄ daᷓ ꝯ dolose plus petētē. ē actō cilis q̄ daᷓ ꝯ actorē. q dolose i libello plus debito. pecijt. ad hoc vt reus maiori solutōe sportularū que dabantur viatoribus. i. executoribus litiū grauareᷓ. ⁊ daᷓ ad triplū extimatōis danni qꝺ ipe reus pp talē solutōez ampliorē sustinuit.

.. : .:.

abcdefghiklm

Conditio ex lege ꝯ dolo plus peten.

In hac actōe fiᷓ forma libellū ago ꝯtra ticiū ⁊ dico q̄ cū essem debitor su⁹ in ꝟitate in. x. tn̄ ipse porrexit corā tali iudice ꝯ me libellū. in quo me dolose in plus q̄ꝑ deberē eidē vȝ in. xx. vt executor maiorē quātitatē sportularū nomine a me exigeret. pp quaȝ ꝯuētiōem ⁊ plus factaȝ. ego suȝ passus damnū in qnq ex solutione spo tularū per me facta ex causa tali nūcio quē ad me misit citandū vel grauandū vigore dicte cōuentiōis. que qnq plus nō soluissēȝ. si solūmō debitaȝ quantitatē peciisset. quare cū ex dispositiōe legis ceciderit in penaȝ tripli eius danni qꝺ passus sum. peto ipsuȝ ꝯdēnari i. xv. ad danduȝ ⁊ soluēdū mihi dicta ꝺ causa. ⁊ ista forma ꝓbaᷓ hic ⁊. j. §. pr̄. ang.

Quadrupli. Summatus ē. s. in. §. oēs ⁊ ibi ponunᷓ nōbilia ang. Addi. no. s̄m. d. Jas. ex hoc tex. in ver. Itē ex lege cōditicia iūcta gl. i ver. quadruplū q̄ ꝯditio ex hac. l. daᷓ i quadruplū ꝯ nuncios publicos seu executores qui mai⁹ salariū nomine sportularū siue suoꝝ salariorum exegerūt. cuius quadrupli hodie simplū daᷓ dannū passo. reliquū vero triplū daᷓ fisco. §. ⁊ ꝟ quo q̄ꝫ ꝑcipimus in aūt. vt litigaȝ. iu. hic allᷓ in gl. qꝺ qualiter intelligatur ibi videbimus. Vnū tn̄ ē menti tenēdū qꝺ ē quotidianum ꝯ istos nuncios publicos vel istos ribaldos milites ptātuȝ. q̄ si asserant se hēre ꝯmissiōem pignorandi aliquē vel eum psonalr̄ capiēdi vel inferēdi aliqꝺ aliud grauamē. ⁊ n̄ fit vex ⁊ pp hūc timorez eis aliqd datū fit. ⁊ aliquaȝ pecuniaȝ recepint. q̄ nedū tenenᷓ ad quadruplū. sed ēt puniri pn̄t extra ordinē offō iudicis ēt crialiᷓ. qꝛ incidūt i crimē ꝯcussiōis casus ē no. in. l. i. C. de ꝯcussio. ⁊ gl. i. ibi hoc expresse dicit q̄ꝑ reputant ad hoc sing. Jo. de pla. ⁊ ange. hic. vide tex. i. l. palatinos quem ibi expresse ad hoc no. bar. C. ꝺ

colla.fu n.fiscal.li.xi. Dicit. d.Jas. no.ēt diligen ter ꝙ licitū est resistere de sacro nūcio pignoranti vel grauanti vltra moduz vl'al'r tios iusticie excedēti.l. ꝓhibitū ꝛ ibi bart.C.de iure fis. li.x.ꝛ est tex.in.l.ꝯ nra ꝑcepta. C.de execu.li.xii.ꝛ ibi bart.no. illam.l.ad hoc.s.ꝯ.nūcios publicos qui sunt destinati ad pignorandū aliquem ꝙ si accipiant pignora vltra debitū modum pōt eis licite resisti ꝛ debent puniri. qd reputat ipe no.ꝛ sequūtᷣ doc.

Gl. Quod metus cā.s.actio que ex ꝯtumacia fit i quadrupluz.vt.j.eo.§.item actio.ꝛ vsqꝫ ad ānum tātuz post ānū in simplū.ff.qd me.cā.l.si cū ex.§.i.

Glo. Et de ea pecunia.que in hoc data sit ꝛc.s.actio i factū de calumniatoribus. ānalis i quadrupluz ꝛ ꝑpetua in simplū vt.ff.de calū.l.i.in prin. ꝛ.§.i.que hꝫ locū.si do alicui aliqd vt calūniose vexet aliquē datᷣ actio in factū ei ob cuiꝰ malū data fuit.nō aūt danti. Itē danti qn̄ dedit vt sibi negociū siue calūnia nō fieret vt hic.ꝛ.ff.de calū.l.i.ꝛ.l.general'r.§.fi. Add.dicit.d.ange.hec.actio de calūniatoribꝰ hꝫ locū siue pecuniā accepit siue aliud ꝯmodū sēciat vt.l. ii.cū.l.seq.ff.de calū.si adhūc si nē accepit vt mihi falsaz accusatōnem istitueret ꝛ siue postea fecerit siue nō.vt.l.i.§.general'r.eo. ti.que actio datᷣ ēt ꝯ dātē.vt nō gl.in.l.i.C.eo.ti.

In quadruplū cuius quadrupli iurᷣ nouo triplū fisco. simplū damnū passo datᷣ.vt in aūt.vt liti.iu.i exor.litis.§.hec quoqꝫ.ꝛ petitᷣ ꝑ ꝯditōem ex hac.l. quam nō hēmꝰ cū n̄ sit cautū quo genere actōis agamus vt.ff.de ꝯdi.ex le.l.i. Addi.hanc gl.in pria sui ꝑte aliqui volūt infringere.sꝫ.d. Jas.dicit ꝙ satis defensari pōt vide hic ꝑ euz.sꝫ gl.istaz i fi.doc. sequuntᷣ.ꝛ dicit.d.ang.in fi. gl. nō ergo ꝙ ꝯditio ex ista.l.datur ꝯtra nuncios maiorē solutiōem exigētes rōe sportularuz vt hic.ꝛ d.§.ꝛ he quoqꝫ. Add.vt aliqua hēatꝫ circa istos nuncios nōbitꝫ ꝙ reqritᷣ ꝙ sit nūciꝰ publicꝰ ꝛ iuratꝰ ad hoc vt exerceat offm̄ ꝛ nō ē curandum de lr̄is sue ꝯmissiōis.qꝛ sibi dꝫ credi vt no.gl.in c.cuz pati ꝛ ibi doc.ex̄. de app. ꝙ ē verꝫ si est nunciꝰ iudicis ordinarii secꝰ si delegati.qꝛ dꝫ hēre lr̄as ēt ꝑtātis iudicis delegati vt nō gl.i.c.prudētiaz de offi.dele. ꝛ dixi iuratꝰ.qꝛ sibi creditᷣ.qꝛ in principio sui officii dꝫ iurare. de bn̄ ꝛ legalitᷣ exercere offm̄ suuz in sibi ꝯmiss.vt.l.hac edictali.§. his illud.C.de se.nup.si tn̄ n̄ iurauit nec ꝯstat de electōe l' iuro. tn̄ offm̄ exercet vt nūciꝰ publicꝰ satꝫ ē.vt aūt.ꝯcernimꝰ.C.d arbi. ꝛ idē si ē i q̄si posſione officii.vt. l.barbariꝰ de of.ꝑto. Prosequere hic ꝑ.d.ange.qui multa dicit de istis nunciis.

Oimode ꝺ actõe furti ꝯstat ꝙ sp ē i duplũ vt hic.ꝛ.s̄.ꝺ ob.ꝗ ex del.nas.§.pēa āt. Itē ꝺ actõe sui coꝛrupti nisi i casu. vt qñ marito i vxorē daẗ ꝛ ecõtra vt hic.ꝛ.ff.ꝺ ser.coꝛ.l.doli vbũ.§.hec actio. ꝛ l.fi.vel dic oimõ.i.siue neget siue nõ.nõ āt in oi ꝑsona. Add.glo. hic in fi.vult hoc dicere ꝙ tex.in hoc ꝙ dixit oimode voluit ponere driaꝫ inter actões furti ꝛ serui coꝛrupti.ꝑte vna.ꝛ alias act.que i ficiādo cresciit.qꝛ p̄rie oimode cõpetũt ad duplũ vl'ꝗdruplꝫ siue neget siue nõ.ſꝫ alie puta.l.aquil. ꝛc.solũ ꝯpetũt ad duplꝫ si neget

Depositi al'ē de dolo deposi/ti.ꝛ tunc dic actõem depositi ꝑp dolum.nā vtraqꝫ nõ põt hr̄e locum simul.s.ꝛ de dolo actio ꝛ depositi.vt.ff.ꝺ dolo.l.i.§.i. al'nõ ē ꝺ dolo ꝛ tunc plana ē lr̄a.

Duplicaẗ.s.si ltimis ꝓbationibus nõ iureiurando ꝯuincaẗ vt.C.ad.l.aquil.l.ꝯ.ꝛ.ff. de iureiur.l.cum qui. Add.d.iason põderat hanc glo.ad hoc ꝙ appellatõe ltime ꝓbatõis non venit probatio per iuramentum. Et allaẗ glo.ꝯcoꝛ.que vulgo allaẗ ꝑ sin/gulari ad hoc in.l.cum de indebito.in prin.in ver.legitimis.ff.de ꝓba.vide do.ias. Inficiatione. bn̄ dicit inficiatõe.qꝛ si cõfiteñẗ non teneñẗ.vel si in iusiurandꝫ detulerit actoꝛi.qꝛ exonerat eum a ꝓbatione.vt.ff.de iureiur.l.cũ qui. Itē actio ꝺ eo qꝺ me.cā. factum sit.a ceteris de quibus si/mul locuti sumꝰ.eo differt ꝙ eiꝰ natura tacite contineẗ.vt qui iudicis iussu ipsam rē actoꝛi restituat absoluaẗ ꝙ i ceteris casibus ñ ē ita sed omnimode quisqꝫ i qua/druplꝫ ꝯdēnatur qꝺ ē ꝛ in furti manifestatõe.

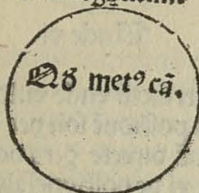
Simul caute põit siml'.i. vna cum eis ꝺ quibus al'dixi.vt.s̄.e. §.quadrupli.

Restituat. Diuidiẗ in.ii.p̄io declarat tex. In ꝯa foꝛmat vnaꝫ q.ꝛ in eius so. refert duas opi. ibi.ſꝫ nunqd vtraqꝫ ē diffinitiua

Restituat vsqꝫ ad diffinitiuaꝫ sn̄iaꝫ.qꝺ itellige de ꝯa sn̄ia. nā in act.ꝙ me.cā due feruñẗ sn̄ie.prima de restituēda re.alia de dāno quadruplo ēt recõputanda i eo. vt.ff.qꝺ me.cā.l.si cum ex.§.hic aũt. Add.de p̄mo qꝺ vult hec glo.s.vsqꝫ ad quantũ ip̄s qſ posset restituere dānuꝫ vt euadat penam.vide qꝺ voluit bar.i.l.siqs stip.sue.x.i melle.ff.de solu. De ꝯo aũt qꝺ vult glo. ꝙ in hac act. requiruñẗ due sn̄ie. Sed bar. in d.§.hec aũt. quem doc.cõiter sequuñẗ tꝫ ꝙ nõ ē necesse ꝙ feraẗ nisi vna.vt.j.patebit in foꝛmatõne libelli. Sꝫ nunquid vtraqꝫ ē diffinitiua dic ꝙ sic. qꝛ vtraqꝫ diffinit ꝯtrouersiā.vt.ff.ꝺ re.iu. l.i. Alii dicũt eē admonitõꝫ quādam p̄mam sn̄iam. vt.ff.ꝺ his. ꝛ fal.§.siquis aũt.nam ꝛ ex eo ꝙ ꝑ p̄mā sn̄iam admoneẗ ꝛ tādiu expectaẗ ꝙ metũ itulit. iō dr̄ hec actio arbitraria.vt.j.e.§.p̄terea

Actio q̄ꝫ metus cā ē actio p̄toria que daꝛ ei qui ꝓbabili vel iusto metu coactus. rem suā vendidit tradidit. vel ꝓmisit. aduersus eū qui metū fecit. ꝛ infra ānū erit quadrupli ꝑ ꝯtumaciā nolētis rē restituere iussu iudicis añ litez ꝯtestatā post ānū vō. simpli. vt ħ text. ꝛ. l. si cū emptore i p̄un. ꝛ. §. post ānum. ff. q̄ꝺ me. cā.

abcdefghiklm.

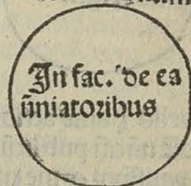

In hac actiōe libellus fit hoc mō. dico ꝯtra ticiū. q̄ꝫ ip̄e ꝑ metū qui caderet in ꝯstantē virum. me ꝯpulit ad vendendū pro. x. ꝛ ad tradendū sibi talē librū meū pro tāto p̄cio. quod p̄ciuꝫ sibi offero quare peto dictū ticiū ꝯdennari. vt ipsuꝫ librū mihi restituat. ꝛ si fuerit cōtumax. in restituēdo dictū librū mandato vr̄o. q̄꞉ sumus infra ānū quo mihi metū intulit peto ipsum in quadruplū ꝯdēnari ꝛc. ꝛ ista forma ē ſm opi. bart. ꝛ cōiter doc. in. d. §. hoc aūt ꝓut sufficit vna snia. de reliquis vide angc. hic.

Seq̄ꝛ actio de calūniatorib⁹

Actio in factū de calūniatoribus competit ꝯtra illū qui recep̄ ab aliquo pecuniaꝫ vel aliq̄ꝺ cōmodū pecuniariū vt aliū calūniose in iudicio vexaret. ꝛ daꝛ cōtra talē recipiētē infra annū ad quadruplū. post ānū vero in simplū. ꝛ daꝛ dānū passo. siue alius dederit pecuniā. siue ipsemet ne calūniose vexareꝛ. hec oīa habuistis s̄. in tex. ꝛ gl. ꝛ melius videbitis infra in forma libelli.

abcdefghiklm

In actōe de calūniatoribus sic forma libellū. dico cōtra ticiū q̄ꝫ de anno p̄nti recepit a seyo deceꝫ vt me calūniose accusaret de adulterio. q̄ꝫ i veritate nō ꝯmisi. quare peto ip̄m ꝯdennari in quadruplū dictorū decē mihi restituēdoruꝫ ꝛc. Sꝫ si recepisset a me. ne me calūniose vexarꝫ sic forma libellū. dico cōtra ticiū. q̄ꝫ cū vellet me calūniose vexare in iudicio. ꝛ accusare de tali crīe. hoc anno ꝛ tali mense sibi dedi centum ne me calūniose vexaret. q̄꞉ illud nō ꝯmisi. quare peto me ꝯdennari in quadruplū dictorum centū

per me sibi datorum.

Contra viatores rōe sportu/larum plus exigentes.

Cōditio ex le. ɔtra viatores rōe sportularū ꝛc. daṫ ɔtra viatores seu nūcios qui rōne sportula/ruꝫ exiguntplus debito. ꝛ daṫ i fra ānū ad quadruplū post ānuꝫ ad simplū. ꝛ huius quadrupli simplū applicaṫ parti ꝛ triplū fisco. ꝛ hec habetis supra.

abcdefghiklm

ɔviato. rō spō. plus exigen

In libello huius actionis. dico ɔtra talē nūciū pub licū. ꝙ cuꝫ esset sibi ɔmissum ꝙ me citaret. ꝛ pro viatico sue citatōis deberet hēre vnū flor. auri. dictus tn̄ executor vel nuncius exegit ꝛ extorsit a me. x. vltra ea que recipeṙ debebat. quare cū lex tales executores seu nuncios puniat i quadruplū. peto dictuꝫ talē nunciū vel executorem vr̄a sententia condēnari in quadruplum eius. ꝛ qꝺ mihi extor sit ꝛ plus exegit mihi det ꝛ restituat ꝛc.

Sequiṫ de iterdictis que oriunṫ ex violentia.

D. Ang. de are. hic ponit libellos aliquorum interdictorum p̄cedentiuꝫ ex violētia. ꝛ qꝛ quo/tidie sunt in facto. nō videbanṫ omittenda. vnde dicit. d. ang.

No. ꝙ violētiaruꝫ quedam ē expulsiua. que parit interdictum vnde vi. de qua statim dicā alia ablatiua que parit interdictuꝫ vi bo. raptoꝝ. de quo dixi. s̄. in. §. ex maleficiis. alia ɔpulsiua. ꝺ qua dixi. s̄. in isto. §. alia turbatiua que parit interdictuꝫ vti possidetis. alia inquietatiua. que parit interdictuꝫ qꝺ vi aut clā. ꝛ ꝺ his dicemus.

Unde vi

Interdictū vnde vi. locum hꝫ cū quis possiōnē soli per viꝫ amisit. ꝛ daṫ directe ɔtra deiectoreꝫ illi qui vi de possiōne alicuiꝰ rei imobilis deiectus ē. sine oi cā. vt restituaṫ possio de qua deiectus ē. ꝛ oia ablata. imo dato ꝙ ibideꝫ eēnt aliqua. que penes violentuꝫ fuerint mortua. l' alique res. que casu fortuito perierint. n̄ pp hoc liberabiṫ. sꝫ in totū ɔdēnabiṫ ad eaꝝ estimatōem. qꝛ nec mortalis nec fortuitus casus liberat deiec/torem. dicit. n. l. i. C. vn. vi. recte possidēti ad defendēdā possiōnē quā sine vicio supple. maximo tenebat. iculpate tutele moderatiōe illatā viꝫ ꝓpulsare lꝫ ꝛ. ff. de vi. ꝛ vi ar. l. i. §. vi. vi. quid aūt sit viꝫ vi repellere eo. ti. l. iii. §. armis ꝺ iectū dicit ꝙ arma sunt oia tela.

fustes lapides gladii. haste. framee
et rupee. Et est hoc interdictum
annale. quia post annum non tenetur nisi
quantum ad eum peruenit.

Sequitur cellula.

.:.:..:...:.
abcdefghiklm

Unde vi

In libello interdicti unde vi.
dico contra ticium. quod cum possiderem
talem fundum positum in tali loco. iu/
xta tales confines in quo erant tot
et tot res mee. mobiles que erant
ad custodiam meam dictus ticius per
vim de anno presenti. et presenti mense se/
ptembris intrauit in dictum fundum
et me de dicto fundo. aut meum co
lonum de eius fundi possessione ex/
pulit. et priuauit siue spoliauit. pro
pter quod ultra predicta. mea inter
est in centum. sic non fuisse de dicta
mea possessione deiectum. et priuatum
quare peto possessionem dicti fundi
mihi restitui. una cum dictis rebus
mobilibus si extant. alias autem ipsarum
rerum veram estimationem. ac etiam in dictis
centum nomine mei interesse dictum
ticium condennari. vel possum con/
cludere sic. videlicet. verum quia spoliatus
ante omnia est restituendus. quare pe
to me ante omnia restitui ad dictam

possessionem. et dictum ticium in dictis
centum pro meo interesse. et ad
restitutionem dictarum rerum mo
bilium si extant alias in earum veram
extimationem dictum ticium mihi con
dennari ista colliguntur ex dictis
bart. in. l. i. §. siue autem. et. §. rectissime
sicut. et. l. interdicto. ff. eo. et. j. di
cam ange. et si vis videre singu/
las clausulas declaratas vide hic per
ange. multa pulchra.

Quorum bonorum

Interdictum quorum bonorum
a pretore inuentum est. et datur filio
emancipato aduersus heredem. vel
bonorum possessorem. vel contra illum
qui pro herede vel pro bonorum pos
sessore possidet. ad uniuersa bona
adipiscenda non ad singulares res.
et quoddam est directum quoddam
utile. directum datur ei qui est bono/
rum possessor. utile datur ei qui succe
dit iure ciuili. ex testamento vel ab intestato
et est hoc interdictum restituto/
rium et adipiscende possessionis. ff. quo.
bo. l. i. §. hoc interdictum. et si vis
videre materiam huius interdicti
vide ange. hic.

.:..:..:..:.
abcdefghiklm

Quorum bonorum

In hoc iterdicto libellus for/
mat̃ hoc mõ. Ago cõtra ticiũ q
possidet talẽ hr̃ditatẽ. ⁊ ei⁹ bona
p hr̃de vel p possessore vel q de
tinet talẽ rẽ hr̃ditariã seii. ⁊ que
erat i bonis dicti seii tpe eius vi/
te ⁊ mortis. cui⁹ seii ego sũ heres
aut ex testõ aut ab intest. vt proxi
mior agnatus vt casus acciderit
cuius hr̃ditatẽ adiui. verũ q: hr̃s
dz cõstitui possessor bonorum desũ/
cti. peto p vos ⁊ officiũ vr̃m me i
possessionẽ dicte hr̃ditatis vel ta
lium bonorũ cõstitui ⁊ possessiõz
earũ vel talis rei mihi tradi. Et
dictũ ticiũ detentorẽ ɔdẽnari mi
hi ad tradendũ dictarũ rerũ pos
sessionẽ. Si aũt vis videre d̃ re
medio. l. fi. C. d̃ edic. di. adri. tol.
⁊ de forma in dicto remedio tenẽ
da. vide hic do. ang.

Uti possidetis.

Interdictũ vti possidetis hz
locũ i rebus imobilibus. s. si d̃ fũ
di vel ediũ possessione ɔtenditur
vt. j. de interdic. §. sz iterdictum
nã ibi i. §. retinẽde dr̃. ⁊ q: longe
ɔmodius ẽ poti⁹ possidere q̃ pe/
tere. io plerũqz ⁊ fere sp igẽs exi/
stit ɔtẽtio d̃ ipsa possiõe. dat̃ ẽt i
icorpalibus vt i q̃si possiõe. ⁊ dat̃
possidẽti ciuiliter ⁊ naturalr̃. vel
ẽt q̃si possidẽti gr̃a retinẽde pos/
sessiõis. Et ppõit̃ quod iter liti/
gatores ɔtẽtio ẽ vtrũ possideãt.
q: alteruter magis se possidere af
firmat. Est ãt hoc nomẽ vti pos/
sidet ppie ad imobilia accomo/
datũ. q: solũ illa dicũt̃ ppie pos
sideri. eo q eis quis pedibus isi/
stat. Inde eim appellata ẽ possio
vt. l. i. ff. d̃ acqui. pos. ibi possessio
quasi pedũ positio.

abcdefghiklm

Uti possidet.

In libello iterdicti vti posside
tis dico sic. Ago cõtra ticiũ ⁊ di/
co q talẽ fundũ positũ i tali loco
ego teneo ⁊ possideo. ⁊ ãno p̃nti
⁊ p̃nti mẽse septẽbris dict⁹ tici⁹ in
possione dicti fũdi me turbauit ⁊
iquietauit. q: nõ pmisit me arare
⁊ culturare dictũ fundũ pp quod
mea iterest i decẽ nõ fuisse turba/
tũ. Quare peto dictũ ticiũ cõdẽ/
nari q a molestatõe p̃dicta desi/
stat. ac ẽt cõdẽnet̃ mihi ad decã. x.
p iteresse meo dicte molestatiõis
p̃terite. vel in plus ⁊ minus put
pbabit̃. Et q offõ v̄ro cogat̃ ca
uere q decetero ⁊ i futurũ me nõ
molestabit ⁊c. Ista forma pbat̃
in. l. i. ⁊ ibi doc. C. vti pos. Ang.

Qd̃ vi aut clam.

Interdictũ qd̃ vi aut clã dat̃
aduersus eũ qui i loco alteri⁹ ali

quod op⁹ ɔstruxit vel destruxit. dũ͂tñ sit factũ i solo.ff.e.t.l.i.§.h iterdictũ.⁊ ẽt si vi.i.p violẽtiam. aut clã.i.occulte.sine notificatõe alteri facta fecit. cũ timeret. ne si sciret̃ ꝓhiberet̃.vt.ff.e. ti.l.i.

Compellit̃ aũt p hoc iterdictũ quod destruxit suis sũptibus reponere i pristinũ statũ.l qđ cõstruxit deponere. Idẽ si alii mandassez opus fieri.quia ego teneor ad opus destruẽdũ.⁊ ad ipẽsas.ff e.ti.l.aut qui alr.§.hec vba. Si tñ alius fecit. ⁊ ego possideo. tũc teneor ad paciẽtiaz p̃standaz. vt opus tollat.ff.e.ti.l.fi.§. alius.i prin. Et ẽ hoc iterdictũ restitutoriũ p qđ occursum ẽ caliditati eoꝝ qui vi aut claz quedam moliunt̃ aut destruũt. Iubent̃ eim restituere ea. ⁊ paꝝ refert. vtrum ius faciẽdi habuerit an nõ. tenet̃ eim hoc interdicto qđ vi aut claz Tueri.n.ius suũ debuerũt.non iniuriam ɔmittere. vt.l.i.§.i.ff. quod vi aut clam.

abcdefghiklm.

Qđ vi aut clã.

In interdicto quod vi aut clã libellus fit sic dico ꝯ ticiũ ꝙ vi. si vi fecerit.si vero ñ vi debes dicere qualr ticius clam fecit vel fieri fecit.tale opus in tali loco posito ⁊c.de anno p̃nti ⁊ p̃nti mẽse septẽbris.⁊ ꝙ mea interest dictũ opus factũ nõ eẽ in.x. qꝛ pp hoc fund⁹ me⁹ deterioꝛat̃.vtputa qꝛ aqua restagnat̃ vel retinet̃ Uel alio mõ. Quare peto dictũ ticiũ facientẽ vel fieri facientẽ cõdẽnari vt opus p̃dictũ factũ i pristinũ statũ reducat sua impẽsa ⁊c. vl' cõcludas sic ꝙ cõdẽnet̃ vt p̃stet pacientiã restituẽdi opis in pristinũ statũ ⁊ ei⁹ ipẽsa. Uel tertio põt cõcludi.quare peto ꝓnũciari ⁊ ꝺclarari vt opus restituat̃ i ꝓristinũ statũ ipensa dicti ticii. ⁊ i oib⁹ supꝛascriptis ɔclõnibus addas. ẽt dcm̃ ticiũ ɔdẽnari mihi i dcis.x. p iteresse meo.⁊ plus ⁊ min⁹ ꝓut ꝓbabit̃. Aduertas tñ qđ possꝫ cõtingere ꝙ nõ iterest ipi⁹ actõis op⁹ i pristinũ statũ reduci qꝛ forte fundũ alienauit p⁹ dictũ opus factũ. Tũc petat Ticiũ cõdẽnari tm̃mõ ad qđ sua itersuit opus factũ nõ eẽ. Sꝫ si agã ꝯ eũ qui opus fecit tñ ñ possidet.petã ɔdẽnari ipsũ ad ipẽsã demolitõis dicti opis ⁊ ad meũ itereẽ. Sꝫ si agã ꝯ illũ qui tm̃ possidet op⁹ factũ vi aut clã.tũc petã ipsũ ɔdẽnari tm̃mõ ad paciam. ⁊ si paciaꝫ ñ p̃stabit demolitõi peto ɔdẽnari ad interesse.ita nõ. dixit bar.i.l. cõpetit.§.in summa.ff.qđ vi aut clã.dic vt ibi.ang.

Actionũ aũt. Oẽs actõnes exceptis his que hic in tex.⁊ glosis enũerant̃

sūt stricti iuris.h.d. Et diuidit i.iiii.ptes.nā prio pōit regulā.'ƀo i spē ponit que sūt actōes bonefi dei.tertio φ lȝ olim eēt dubitatō tñ hodie clarū ē φ petitio hēdi/ tatꝪ sit bonefidei.ƀa ibi. Bonefi/ dei sūt.tertia ibi quāuis.n. Iteȝ pñt hic poni isti vsus magr̃ales.

Empti ɔducti mādati dpositiqȝ

Pignora ciscūde cōi ꝑ socioqȝ.

DotꝪ ꝛ hēdis tutele ɔmoda ge/ stor.

PrescriptꝪ vbis cū estimat atqȝ pmutat.

Ista bonefidei sūt stricti cetera iuris.

Add.nō hic quintā diuisionē actionū φ quedā sūt bōefidei.q̄/ dā stricti iuris. Et dicit d. Ias. nō diligēter φ oēs ɔctus qui fiūt cū principe hñt naturā ɔctuū bo nefidei ita singlr nō.bal.in ti.de pa.ɔstan.i.xxxiii.col. in v̄.siqua vero ꝑ illū tex.in ver. bonefidei Et nō φ ē aliqua actio stricti iu ris que tñ hȝ instar bonefi. vt est actio ex testō allegat i cōi.l. alias ff.de in li.iurā.ɔiunc.l. i minorū C.in qui.ca.in inte.res.nō ē ne. sȝ d hoc.i prin.gl. Itē nō φ actō pscriptis verbis aliquo casu ē bo nefidei.ꝛ sic ad hoc vt actio sit bonefidei necessario nō requirit φ descendat ex aliquo ɔctu noīa to.q: ēt ex ɔctu inominato nasci tur actio pscriptis verbis ex per mutatōe.vt.l.i.ꝛ.l. ex placito.C de re.pmu.ꝛ tñ ē bōefidei vt hic. Ita eꝫ ex ɔctu noiato, nasci pōt actio stricti iuris.vt i actōe ex sti pulatōe videbitis.ī.§. xxi. ꝛ fa. l.i.ff.d pac.ɔiūcta.l.quicqd astri gēde in prin.ff.de ver.ob.

Glo. In bōefidei.d. Ias.di uidit hanc gl.in.v.par tes. Pria ad declarōeȝ tex. pōit que sint actōes bonefi.ꝛ que stri/ cti iuris. In ƀa querit quare iste hic enumerate magis dicant bo nefi. φ alie.ꝛ añquā huic.q. rñ/ deat.prius querit an i alus actōi bus possit eē malafides. ꝛ rñdet φ nō declarando quo remedio ꝑ uideat.qñ dolus vel mala fides iteruenit a pricipio vel postea ici dat i ɔctu. In.iii.reuertit ad pri cipalē.q.quare iste magis dicat bōefidei φ alie.ꝛ rñdet ponendo multos effectus resultātes i ɔcti/ bus bonefi.qui cessant i ɔctibus stricti iuris. In.iiii.notat φdam driaȝ ꝛ se remittit. In.v. paucis repilogat qd.s. dixit i tertia pte pricipali.ƀa ibi.sȝ quare magis di cūt bonefi.tertia ibi. cū ergo pu niat dolus vbiqȝ.quarta ibi. itē ex hoc ti.qnta ibi.pȝ ergo φ ex/ uberātius.d. Ias. subdiuidit ter tiā.i.vii.vide ꝑ eū. Bonefidei sūt.xvii.actōnes enūerate in hoc §.ꝛ seq.que bonefi.sūt. alie auteȝ oēs preter istas sūt stricti iur. naȝ quācūqȝ hic nō iuenio stricti iur eā indicabo.q: posito vno d ɔri/ is ꝛ oia alia itelligēda sūt. vt.s. de his qui sūt sui vel ali.iur.§. vi deamus. Add. dic hoc verū ē in directis actōibꝰ.sȝ vna cum ɔtrⁱs

sunt.xxiiii.vel circa.vt.j.in glo. Et ad id quod dicit gl.de 9triis. fa.l.cum pretor.i prin.ff.de iudi. nã sepe isto mõ arguit legislator. vel statutũ dicit de vno ergo aliud de quo nõ dicit noluit 9phendi sub expresso q2 si voluisset illõ ẽt expressisset.vt.l.si suus.§.non dixit ptor.ff.õ acqui.hẽ. Sed quare magis he dicunt bonefi. q̃ alie.nunquid iõ q2 possit esse mala fides in aliis. Rñ.nõ.q2 in ĩ oi 9ctu hz bonafides iteruenire vt.C.de ac.ꝛ ob.l.bonaz fidẽ. imo si interuenit dolus i 9ctu bonefi.qui det cãm cõtractui nõ valet ipso iure.ff.de dolo.l.ꝛ elegãter.in prin.sed in cõtractu stricti iuris purgat per actõz vel exceptionẽ doli.vt.C de inuti.stip. l.dolo.Si vero icidit i 9ctu bonefi.purgat p actõez ex eo 9ctu. vt.ff.de ac.emp.ꝛ ven.l.iul.§.j si venditor.Sz i stricti iuris õ dolo agit vel excipit vt dictũ est vt ff.de dolo.l.ꝛ eleganter.§.nõ solũ.ꝛ.ff.õ v.ob.l.siquis cũ aliter. Add.hanc gl.tenẽt cõiter doc.lz vltramõn.dixerint 9triũ. Quid aũt si eẽt 9ctus duplex.s.bõefi. ꝛ stricti iuris.puta si in 9ctu bõe fidei intercessit stipulatõ. Rñ.q tunc dolus dans cãm 9ctui ãnullat ipso iure.Ita ponit bal.i.d. l.dolo.C.de inuti.stip.

Cum ergo dol9 vbiqz puniatur vel malafides.ad quid bõefi. iste dicunt. Rñ.alie stricti iuris dicunt q2 non venit in eis nisi q stricte exigit natura actõis.vnde nõ veniũt vsure ex mora i 9tractibus stricti iuris.vt.ff.de neg.ge. l.qui tũdez.ꝛ.C.õ vsur.l.iii.ꝛ de cõdi.inde.l.i.sed in 9tractib9 bonefi.sic vt.C.de ac.emp.l.iul. §.ex vendito.ꝛ.ff.de usur.l.mora.§.in bonefi. Itẽ in act.stricti iuris fructus non veniunt ex mora.si petam qõ non fuit meum sini si a tpe liti.9te.tunc enim incipiunt venire fructus ex mora.sz si petã q alñ fuit meũ veniũt fructus ex mora.secus in bonefi.iudicis.vt.ff.de vsur.l.videamus. §.si actiõem.

Add.dicit d.Ias.nõ ppetuo hanc glo.q in actõibus bonefi. fructus eueniũt iure actõis non vsure.Quam glo.multũ nõ.d. Mathesil.in notabilibus nõ. xci.Sed tñ doc.cõmuniter tenent contrarium.q2 hec glo.iuř non probat.ꝛ tenent q imo fructus petunt offõ iudicis.ꝛ ẽ materia.§.i.j.de offi.iudi.

Itẽ nõ ucit iterec̃ si rẽ dari ẽ in obligõe.secus si rẽ tradi vel factuz sit.vt.ff.õ ver.ob.l.vbi ãt. §.fi.ꝛ.l.si fundũ.ꝛ.ff.õ reg.iur. l.siquis ab alio.§.fi.que veniunt i bonefi.iudiciis.vt.ff.de ac.ẽp. l.i.in prin. Add.rõnẽ diuersitatis quare i obligõibus dandi teneatur quis precise ad dandum.nec succedat obligatio ad iterec̃.vide per bar.in.l.stip.non di.in principio.ff.de ver.ob.in.x.colũ.in v.Sz iuxta pdicta posses q̃rere

Ista ergo oia. q̄ vicē obtinēt accessionū. nō veniūt in ɔtractibus stricti iuris. nisi vt dictū est nec ob. ꝙ veniūt ista in arbitrariis q̄ sunt stricti iuris iudiciis q2 offō veniūt nō iure actōis. vt. j. e. §. p̄terea. ⁊. §. s3 iste in fi. s3 i bonefi. iure actōis veniūt. p̄ter vsuram que venit ex mora offō iudicis vt. C. depo. l. iiii. ⁊. ff. de ne. ges. l. q2 tantūdē. Addi. que vtilitas sit ⁊ quis effect⁹. an accessiōes veniāt offō iudicis an iure actōis dicite ꝙ est magnus effect⁹. q2 si veniūt iure actōis. ⁊ iudex omittat in snia ɔdēnare. nihilomin⁹ etiā post latā sniam possent peti iure actōis. secus si offō iudicis. gl. est no. in. l. iii. §. si rē. i ver. fortasſ. ff. de le. iii. ⁊ gl. in. l. nō solū in gl. fi. in ver. cauere. ff. de rei ven.

Itē in bonefidei iudiciis veniūt ea de quibus nec actū nec cogitatū ē. vt rupta. ⁊ cissa ⁊ similia vt. ff. de ac. emp. l. fundi. §. si rupte. ⁊. C. de ac. emp. p to. Addi. d hoc vide hic per. d. Ias. ⁊ dicunt doc. ꝙ illa. l. fundi non reperit.

Itē ex hoc ti. notat quedam dr̄ia i ɔpensatōe. quā dic. vt. j. e. §. in bonefidei.

Patet ergo ꝙ exuberantius ⁊ pinguius. iudex officiū suū ad ea que bonefi. sunt extendit. quā in contractibus stricti iuris. ⁊ fa. s̄. de ob. que ex consen. in fi. ⁊ iō dicunt bonefi. ⁊ alie stricti iur.

De emptione.

Additio q2 in tex. isto primo fit mentio d ēptiōe videam⁹ aliq̄ circa materiā ēptōis. ⁊ sciēdu3 ꝙ solo ɔsēsu perficit vt. s̄. de ob. ex cō. nā eo ipso ꝙ dico vendo tibi istū librū ⁊ tu dicis emo p v̄ba d p̄nti ɔuēto de p̄cio pfecta ē ēptio secus si p v̄ba de futuro l' sub suspen siua vt no. gl. ⁊ doc. i. l. i emend. C. de ɔtra. emp. ⁊ ēt pficit p nūciū vel epistolā. ad hoc tn̄ spālit d stinatū vt. l. i. in fi. cū gl. nō. ff. d ɔ̄hē. ēp. al' reqrit p̄ntia ptis. vt bar. ⁊ doc. i. l. absēti i pri. ff. de dona. Itē reqrit ꝙ p̄ciū ɔsistat i pecunia numerata al' si eēt ēptio. vt i. §. p̄ciū ⁊ qd ibi nōd ēp. ⁊ vē. ⁊ ꝙ res iteruenia t. q̄ ēt aliena eē pōt i p̄iudiciū vēdent. vt. l. rem alienā ⁊ qd ibi no. ff. d ɔ̄. emp. dū mō de dcā re possit hri ɔmerciū. vt. s̄. de in. vtil. stip. l. mltū ⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊ doc. ff. de v̄. ob. itē nō ꝙ vēditor tenet ad rē tradendā. nō sufficit ꝙ rē tradat; vt. l. ex empto in pri. ff. de ac. ēp. ⁊ ēptor cogit ad dandū vt ibi. cū ip̄e teneatur ad precium in pecunia numerata. ⁊ ergo cum teneatur ad genus. ⁊ sic ad id qd perire nō pōt vt. l. incendiu3. C. si cer. pe. ꝙ ip̄e tenet ad transferēdū dominium ⁊ facere pecuniam accipient. vt. d. l. ex empto. Et aduertas ꝙ cū emptor teneat dare pecuniam ⁊ sic dn̄ium transferre. ꝙ p̄cise potest cogi ad soluēdu3 integrū precīū. vt. l. vbi aūt. §. fi. de ver. ob. nec liberatur si diceret. non volo re3. nec soluere p̄ciū. s3 p̄stabo

interesse vēditori ita nō. bar. i. l. i. in fi. ff. de ac. emp. Ang.

Add. vnū tñ tene mēti ꝙ si vē do tibi librū .p.x. ⁊ facio terminū vnius āni. iste ānus īcipit curre/re a die pfecti ꝯctus vltia pfectōe ⁊ sic a die traditōis libri vt ē tex. sing. in. l. tali fcā stipulatōe i pri. ff. de iure do. ⁊ bar. in. l. si cui. in principio. ff. de leg. i. qđ nō. Et ꝙ supra dictū ē ꝙ ē vēditor tene tur ad tradēdū rē venditā. dic ꝙ ēt fructus pendentes tpe vendi/tōis ⁊ i effectu ēt pēsiones fundi locati tenet̄ p̄stare. vt ē tex. i. l. iul. §. si fructibus. cū. §. seq. ⁊ ibi glo. ⁊ bar. ff. đ ac. emp. Et ē rō. q: ecōtra ēptor đ precio retarda to rei sibi tradite. tenet̄ ad vsu/ras dicti precii loco interesse. vt nō. glo. ⁊ ibi doc. in. l. curabit. C de ac. emp. Et ꝙ dixi ꝙ vēditor tenet̄ solūmō ad rē tradēdā. hoc ē verū nisi eēt dñs. q: tūc tenet̄ dñium transferre. vt. l. cū manu sata. §. fi. ff. de ꝯ. emp.

HI. Depositi hāc actōꝫ di/cūt quidā eē stricti iur̄ in quatuor casibus qui nūerant̄ de posi. l. i. §. i. Sꝫ Jo. ꝯ ⁊ dat̄ in duplū ꝯ eū qui depositū suscepit đ eo ꝙ dolo fecit. sꝫ in hrdē defū cti dat̄ i simplū vt i. d. §. al's sp te net̄ i duplū q depositū suscepit. Et ē rō quare plus puniat̄ i p̄di ctis quatuor casibus qui nume/rant̄. ff. depo q: grauius ē fideꝫ fallere ei qui ex necessitate q̄ qui ex voluntate deponit. vt. d. l. §. merito. Sꝫ nūquid i his casibus ē bonefi. dicūt quidā ꝙ nō. ar. ff. đ preca. l. i. Nos ꝯ ⁊ dicimus ꝙ sit bonefi. q: cū lex nō distinguit nec nos distinguere debemus. Add. nō ꝙ opi. Jo. cōiter appro bant doc.

Pro socio que ē vtrinqꝫ di/recta ab vtraqꝫ pte. vt. j. đ pe. te. liti. §. ex quibus. Tutele. Sꝫ cū iste tā ꝯrie q̄ directe ineniant̄ nūquid oēs sint bonefi. Rñ. sic i dubio cū fauor sit extēdendus. vt. ff. de lib. ⁊ post. l. cū quidā. Add. hec opi. gl. cōiter approba tur. Et dicit d. Jas. ꝙ rō quare iperator nō dicit aliquid de istis actōibus ꝯriis. q: nomē actionis ñ mutat̄ siue directa siue ꝯria. ⁊ iō satis fuit exprimere nomē cōe am babus. Pignoraticia tā dire cta que debitori dat̄ soluto debi to. vt. s. qui. mo. re ꝯ. ob. §. fi. q̄ cōtraria que dat̄ creditori. vt. ff. de pig. ac. l. tutor. §. ꝯriū. Fa/mi. her. q̄ ē iter cohrdes vt. ff. fa. her. l. ii. ⁊. s. de ob. que ex ꝯc. §. itē. Diuidūdo. Diuidit̄ in iii. prio ad declatōꝫ tex. dicit qui bꝰ ⁊ ꝯ quos det̄ hec actio cōi di. In. ii. querit ⁊ sol. In. iii. ad cō/firmationē solonis querit đ rōe diuersitatis. ba ibi. sꝫ quid de act. finiū regū. tertia ibi ⁊ pōt eē rō.

Diuidūdo q̄ dat̄ iter eos q hñt rē cōeꝫ cū societate vel sine vt diuidat̄. vt. s. de ob. ex quasi ꝯc. §. itē si inter aliquos. Et nō.

§.e.§.quedã. Sȝ qd ꝺ ꝓactõe fini uȝ regũdoꝝ. Quidã idẽ pp simi tudinẽ quã hȝ cũ his duab⁹. vt.ꝭ e.§.q̃dã actões. Sȝ ꝯ dico qꝛ eã hic ñ iuenio.ꝛ rõ põt eẽ quare se cus sit i ista q̃ i illis duab⁹. qꝛ in ista id qꝺ pure ẽ meũ põt alteri adiudicari. vt.ff.fi. regũ.l.ii.i fi. Sȝ i aliis duab⁹ cõis res nõ pro pria adiudicat̃ vt.j.ꝺ of.iu.§.fi. Add.cũ ista opi.gl.ꝛ ei⁹ rõe trã seũt cõiter doc.ꝛ d.Ias. declan do rõnẽ gl.dicit ꝙ i actõe finiuȝ regũ ꝓcedit̃ ꝑ quedã rigoꝛẽ q ñ cadit i actõe cõi di.ꝛ fa.her. nam i actõe fi.regũ.id qꝺ ẽ oio ꝛ pu re meũ põt alteri adiudicari. qꝛ iudex cognoscẽs sup q̃õe ꝯfiniuȝ p̃t adiudicare aduersario meo id qꝺ ẽ pure meũ.l.ii.i fi.ff.fi.regũ. qꝺ ẽ rigoꝛosũ. In act.ãt cõi di. ꝛ fa.her.cessat tal'rigoꝛositas.qꝛ ẽt si tota res sibi adiudicaret̃ ñ tñ sibi adiudicat̃ res q̃ sit oio a liena sȝ cõis.nimirũ ergo si illa fi.regũ.fit stricti iuris.

De estiato.vt si rẽ meã tibi do.ꝛ estio eã.x. vt aut rẽ aut.x. reddas.si vero plus vẽdas tuuȝ sit.ꝛ ẽ tũc piculũ accipiẽtꝭ idistin cte vt hic.ꝛ.ff.ꝺ esti.ac.l.i. si aũt sic dixi.rẽ aut extiatõeȝ reddas. tũc distinguat̃ qs rogauerit.vtꝝ ego te ꝺ vẽdẽdo.aut tu me ꝺ tra dẽdo.vt sit piculũ rogantis. vt ff.de p̄.v̄.l.si rogauerit.al'si gra tuitã.§.i. Add.an ꝛ qñ traditio rei estiate faciat transire piculuȝ i rcipiẽtẽ ꝛ qñ ñ.tractat late bar. i.l.i.ff.ꝺ esti.ac.ꝛ dicit d. Ias.ꝺ hac no. materia. an ꝛ qñ estiatõ faciat emptõeȝ.ꝛ sic qñ piculum trãsit i emptoꝛẽ vel recipiẽtẽ vl tra tradita per bar.i. d.l.i. vide latius p eũdẽ.in.l.si vt certo. §. nũc videndũ.ff.ꝯmo. vide tex.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.i.l.si iter.C.ꝺ iur do.ꝛ multa alia que all'at ad hoc hic do.Ias. Et i ꝯtractu dotis qñ estiatio faciat trãsire piculum casus fortuiti.an vero solã rei de terioꝛatõȝ que fieret dolo vel cul pa mariti.videatis i dcis loc. ma xie p gl.ꝛ bal.i.l.si inter.C.ꝺ iur do.tradit̃ materia i.l.si estiat̃.ff. so.ma. Et quid qñ dat̃ estimata res que ꝟuãdo ꝟuari ñ põt vt aial vel res que cõsistit põdere nũero vl'mẽsura. Ponit bar.i.d.l. si vt certo.§.nũc vidẽdũ. Add. dicit d.Ias. Itẽ diligẽter aduer te ꝙ id qꝺ vulgo diꝛ ꝙ fundus ꝟ quecũqȝ res dotalis estimata da ta i dotẽ estiatio facit ẽptõȝ ꝛ trã sitũ dñii in maritũ ita ꝙ marit⁹ libere posset alienare nõ ob.l.iu lia.de fun.do. Iuxta.l. quod. ꝛ l.cũ dotẽ.ꝛ.l.si iter virũ.C.ꝺ iu re do. Illꝺ ẽ verũ cũ maritus est soluẽdo.al'ãt nulla extiatio face ret emptõȝ nec fũdus possȝ obli gari vel alienari ꝑ maritũ.imo ꝭ cãu mlr ꝓ talib⁹ reb⁹ estiatꝭ datꝭ i dotẽ hẽret rei vẽdi.vtilẽ i subsi diũ marito ñ exñte soluẽdo tex.ẽ l.i reb⁹ i pri.C.ꝺ iuꝛ do.cũ gl.fin gl'ari ꝛ mẽti tenẽda.i v̄.estiate ad fi.quã ibi sequũt̃ bar.ꝛ doc.ꝓse

quere p d. Jas. Ex pmutatõe hec gl. fz d. ias. diuidit i. iiii. ptes In pria ad declatõz tex. põit qñ & quõ nascat actio pre vbis ex p mutatõne. In. ii. querit. In. iii. idẽ. In. iiii. idẽ. fa ibi fz cũ in his duob9 cãib9. tertia ibi. fz quid ad actõz i factũ. qrta ibi. Itẽ qd de actõe p. verbis. deide fa subdiui dit hic p d. Jas. Ex pmuta tõe q̃ nascit re demũ ex altera pte secuta. & tũc nõ ex traditõe rei sed ex pacto dudũ apposito. vt. C. de re. pmu. l. ex placito. Sz cũ istis duobus cãibus fit bonefi. i quib9 cãib9 erit stricti iuris. Rñ. vbi dat ex pacto i ptinẽti apposito q eueñit. vt. ff. de pac. l. iurigen. §. sed cũ nulla. & §. gnimo. Et ẽ rõ qz nõ inuenio q fit bonefi. nisi i duo bus casib9. Add. dicit d. Jas. hec gclo gl. hic cõiter ab oibus appro bata itelligit vera. s. q actio pre. verbis que orit ex pacto i gtinen ti apposito iuxta cõtractũ fit stri cti iur. nisi talia pacta fint pmuta tio vl estiatio qz tũc talis actio p. vbis eẽt bonefi. puta si iuxta pctũ fieret i ptinẽti pactũ tale q ego darẽ tibi equũ meũ p tuo equo. quo casu hic nõ ẽ pctus inoiatus do vt des. sz ẽ pmutatio siue pa ctũ de pmutãdo. qz pmutatio est quotiẽscũqz ab vtraqz pte ẽ spẽs certa pstanda. sz qñ ab vtraqz pte eẽt genus vel ex altera tm̃. tũc eẽt pctus inoiat9 do vt des vt magi straliter declarat gl. nõ. i. l. i. i gl. fi. i v. postulabis. C. de re. pmu. Et si iuxta pctũ puta societatis fieret pactũ q tu duceres equũ meũ ad for. & illũ vẽderes p cẽtũ fz q ti bi illd estiatũ trado quo cãu ex ta li pacto fieret estiatio. vt pz i glo. pce. tũc actio p. ver. ex his duo bus pactis dr bonefi. Itẽ i cõ tractib9 trib9 inoiatis do vt faci as. facio vt facias. & i tertio de quo diximus. do vt des qd ẽ pmutatõ In primis eiz duob9 p. verbis. ẽ actio stricti iur. fz i tertio ẽ bõefi. vt hic dr. Add. ex isto gtractu. do vt des qualr aln resultat pct9 inoiat9. s. qñ datũ & dãdũ ẽ icer tũ vel alterũ tm̃. & alũ pmutatio s. qñ ex vtraqz pte ẽ certũ sat di ctũ fuit statiz i pce. pte. glo.

In qrto pctu inoiato. s. facio vt des de dolo agit. ñ p. vbis vt ff. de p. ver. l. naturalis. §. at cũ fa cio vt des. Add. dicit d. Jas. q gl. corrupte allat. sz dẽret allare. § q si facio vt des. Et dicit d. ias. q hec gl. ita simplr itellecta nõ ẽ vera qz aln ex pctu facio vt des. resultat pctus inoiatus. vñ breui ter fz doc. ita distiguit. qz aln ex fcõ meo nihil tibi adest. qz manu misi fuũ meũ & iter nos gventũ ẽ vt dares mihi cẽtũ. & tũc hz locũ actio de dolo ñ p. vbis. l. cũ ppo nas. & ibi nõ. p gl. C. de pac. & ita itellr. d. §. q si faciã. aut ex facto meo aliqd tibi adest. puta gvẽtũ ẽ iter nos vt libarẽ te & dares mi hi cẽtũ. te libaui. & sic ex fcõ meo pueñit ad te libatõ l qz renũciaui li ti p te mote. vt mihi des cẽtũ. tũc

bñ hȝ locū actio ꝑscriptꝭ verbis. d.l.solȝ.⁊.d.l.cū mora ⁊ ibi bar. ⁊ doc.⁊ rōem huius vide hic per d. Ias. Addi.no. ſm.d. Iaſ ꝙ ex ꝑmutatōe plures ⁊ diuſe ac. ꝯpetūt ad diuerſa tēdētes aliqñ enīȝ agit ad iplemētū ꝯtus ⁊ ſic vt res ꝯuēta tradat ⁊ tūc aut interuenit ſtipulatio ⁊ agit ac.ex ſtipulatu nō alia ac.l.cū ꝑcib⁹.⁊. l.ex placito.C.de rerū ꝑmu.aut nō interuenit ſtipulatio ⁊ tūc im pleto ꝯtractu ꝑ pte ſua ⁊ ñ prius poſſet agere pre verbis vel actōe in factū que ē eadē vt dicā.j.i gl. vt alius adimpleat qđ ꝯuenit.ſ. vt preſtet rē quā ꝯuenit al' ꝑſtet i tereſſe.itē pōt agere ꝯdi.ob cām ad repetēdū id qđ datū ē.ſi hoc eligat.l.ſi tibi.x.ff.de ꝑ.ver.dūmō ſit repetibile.l.cū ꝓponas. C.de dolo. Itē in oi ꝯtractu vbi eſt incertū de noīe actōis hȝ locū hec actio ⁊ ē ſtricti iuris vt. ff.de ꝑ.ver.l.ii.⁊.iii.⁊.iiii.ſȝ qd de actōe in factū.nūquid ē bōefi. Rñ.quatuor ſūt genera h⁹ actōnis i factū.vnū vt det ex oi edcō l'iterdicto ꝑtoris.vbi nō dederit ꝑtor certū actōi nomē.vt.j.đ interdic.⁊.§.fi.⁊.ff.nau.cau.l.idē i pri.ſcđm vbi dat i ſubſidiū legl aquilie.vt.ſ.ad.l.aquil.l.fi. tertiū vt det vbicūqȝ actio ꝑſcriptꝭ verbis dat.⁊ tūc eadē ē cū actiōe ꝑſcriptꝭ vbis.vt.ff.đ ꝑ.ver.l.i.in fi. Add.doc.approbāt hāc glo.⁊ vide d.Iaſ.declarantē. Item quarto dr in factū que ē ex varius figuris cāꝝ.vt đ ſa.ſan.ec.l.ſancim⁹ qđ quartū genus nō ꝑt ſub regula cōprehēdi.ſicut nec mora vt.ff.de vſur.l.mora.i prin.nun quid ergo ē ſtricti iuris ſp. Rñ. ſic.cū hic nō inueniā ꝙ bonefidei ſit.Sȝ quidā dicūt ꝙ i tertio caſu vbi loco ꝑſcriptꝭ verbis dat q̄ cōpeteret ex ꝑmutatōe vel eſtiatōe ſit bonefi.qđ ē falſū.q2 pro oi ꝯtu vbi certū debet hȝ locū certi cōditio.ff.ſi certum peta.l. certi cōditio.⁊ tñ nemo dicit aliquā ꝯditōȝ eē bonefi. Itē quid de actōe ꝑſcriptis verbis que ꝑ precario dat.dicūt quidā ꝙ bonefi. ē.vt.ff.de ꝑca.l.ii.§.hoc interdictū.Sȝ ꝯ dico.q2 hic nō inuenit ꝙ ſit bonefi.vt.ff.de ꝑca.l.ii.§. hoc interdictū.Add.hanc.ii.opinionē approbāt cōiter doc.

Sequit mō videre đ actōib⁹ hic poſitis ſm ordinē tex.⁊ ponere earū ſūmulas de quibus i precedētibus nō ē dictū.Et prīo de actōe exempto.de qua reſtat ponere ſūmulā.q2 eius materiaȝ.ſ. poſuimus.

Sūmula.

Actio ēpti ꝯpetit ēptori ad rē petēdā quā emerat.i qua vēit cō modū qđ acceſſit. Et ſi quid in ſpāli pacto ꝯprehēdit i hac actōe attēdit ꝓut quiſqȝ ſibi paciſcit. ff.de ac.emp.l.ēptor.in prin.⁊.đ e.ti.§.ſȝ nr̄a in fi. Hui⁹ ꝯria ē actio vēditi que cōpetit vēditori ad petēdū preciū ⁊ intereſſe.⁊

⁊ vsuras a tpe more ꝑut iter partes ꝯuentū seu ꝯctū ē. de ista hr̄ i l.iul'.§.ex vēdito.e.ti.⁊.s̄.e.§.ꝑ alleg.sꝫ nr̄a.

abcdefghiklm.

Ex empto.

In libello actōis ex ēpto. qn̄ ēptor vult agere ꝑ re ēpta dicas sic dico ꝯ ticium ꝙ ab eo emi tale digestū vetus cū talibus signis ꝑ decē ducatis. quos iā sibi solui. ⁊ si nūdū soluisti. dicas. quos decē ducatos corā vobis i iudicio eidē realiter offero si vēditor ē pn̄s al' ad mādatū iudicis deponi facias ⁊ tn̄ ipse ticius vēditor denegat dictū.ff. vetus mihi tradere. quare peto dictū ticiū ꝯdēnari ad tradēdū mihi dictū digestū vetus. ⁊c. Et isto cāu tpe snīe ferēde interrogabit̄ reus ꝑ iudicē ad instā tiā actoris. an velit vel possit rē tradere vel interesse prestare. ⁊ si dixerit se nō posse vel nō velle ꝑstare rē. cōdēnabit̄ ad iteresse vt l.si traditio.C. ð ac.empt. Et qualr̄ formabit̄ libellus. si ēptor ꝑp morā tradēdi rē. vult petere suū iteresse. vide hic ꝑ ang. Et similiter qn̄ vēditor nō defendit. sꝫ emptor fecit sumptus in se defendēdo. Et silr̄ qn̄ agit̄ ꝑ eui/ ctōe. vide vt.s̄.per ang.

Actio negocioꝝ gestorū duplex ē.s. directa ⁊ ꝯria. vnde actō neg.ges. directa est qua agit dn̄s rei geste ꝯ eū qui gessit eius negocia vt administratōis rōnem reddat. vtputa si ego fui abn̄s. ⁊ negocia mea ceperūt eē dserta ⁊ male se hēbant. tu hoc videns absqꝫ mandato a me recepto mei cōtēplatōe ex amicicia quaꝫ ad me habes gerebas negocia mea mihi datur hec actio ne gestoruꝫ directa ad hoc vt reddas mihi rōneꝫ administratōis. vt.ff. de ne. ge.l.ii. ⁊.s̄. de ob. ex quasi ꝯtrac.§.i. ⁊. §.sicut.

Actio negocioꝝ ges. cōtraria cōpetit illi qui sine mādato se immiscuit alienis negociis gerendis. aduersus dn̄m negocioꝝ ad repetendū expensas in negocioꝝ ge/ stione factas. Et veniūt oia que expēdit ð suo necessario vel vtiliter nō tn̄ voluptuose. Et hec colligunt̄.ff.e.ti.l.ii.cū ibi notatis.

abcdefghiklm abcdefghiklm

Neg.ge.dirc̄a Ne. ge. ꝯria.

In libello actōis negociorum ges. directe dico ꝙ ticius gessit talia negocia mea me abn̄te. vl' me

pñte ignorãte tñ. Et q pp h ipe ticius e mihi obligat⁹ redder rõz sue admĩstratõis. quare peto ipsũ ticiũ ꝯdẽnari mihi ad reddẽdum rõnẽ pdicte sue gestiõis ⁊ admi/ stratõis. ⁊ ad restituẽdũ illa q̃ apparebũt penes eũ fore ⁊ oẽ id in quo apparebit me dãnificatũ fo/ re ex mala vel negligẽti ei⁹ admi stratõe. Ista forma coll'r ex dictis glo. bar. ⁊ doc. i. l i. i prin. ff. de edẽ. ⁊. l. edita. C. e. In actione neg. gest. ꝯtra dr sic. nã debes nar rare qualiter gessisti negocia mea vtiliter saltẽ a pricipio me absẽte vel me pñte ⁊ ignorãte. tñ q tibi pp hoc deficiũt cẽtũ que i vtilita tẽ meã expẽdisti. quare petis me ꝯdẽnari ad reddẽdũ tibi qcqd ex dcã admistratõe tibi abest. vel ab futur ẽ. ita dixit bar. i. l. ii. ff. e. ti.

Tutele.

Actio tutele aliqua ẽ directa aliqua ꝯtra. aliqua subsidiaria. di recta daꝛ aduersus tutorẽ ipi pupillo iquãtũ ꝯuenit. vz si tutor i rebus pupillaribus dãnuz dedit dolo vel culpa ipsi pupillo. ⁊ ad reddẽdũ rõnẽ sue admistratõis.

Actio tutele contraria ꝯpetit tutori aduersus pupillũ si i rem eius aliquid d̃ suo ipẽdit vel pro eo fideiussit. aut rẽ ꝓpriã pigno rauit vel obligauit ꝓ pupillo.

Actio tutele subsidiaria dr q: i subsidiũ vel auxiliũ alteri⁹ que iefficax facta ẽ daꝛ. vt si tutor res pupilli alienauerit vel male ad/ mistrauerit ⁊ ipse tutor ⁊ ei⁹ hr̃s nõ sũt soluẽdo. i. nõ sufficiẽtes ad soluẽdũ pupillo. daꝛ actio ꝯtra il lũ i quẽ res alienate sũt. Silr da tur ꝯtra magr̃atus minores puta notarios vel alios qui hñt offm suscipiẽdi satisdationẽ a tutorib⁹ si acceptauerit cautõz minus ydo neã vt. s. de satis. tu. §. fi.

abcdefghiklm

Tutele.

In actõe tutele dico sic. Ago ꝯtra ticiũ ⁊ dico q fuit tutor me us vel testãrius vel ꝯfirmatus vl' datiuus, put i veritate fuerit ⁊ q ticius vt tutor gessit tutorio noie omnia negocia mea. vel gerere d̃ buit a tali tẽpore vsqz ad tale tp̃s que tutela predicta finita fuit ⁊ ẽ. adueniẽte pubertate mea. Qua/ re cũ consensu ⁊ auctoritate dein de dicti curatoris mei peto dictũ ticiũ oliz tutorẽ mihi ꝯdẽnari ad reddẽdũ rõnẽ dicte sue admistra tõis ⁊ tutele pdicte cũ reliquorũ cõsignatõe ⁊ restõe. ⁊ oẽ id i quo apparet me fore dãnificatum. ex eius mala vel neglecta admistra/ tõe ⁊c. Ista ꝓbaꝛ i. l. i. §. officio cũ ibi nõ. ff. de tu. ⁊ ra. distr. Ali

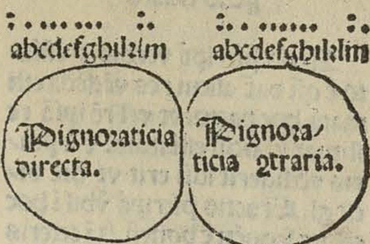
os libellos doc. hic non ponunt forte psupponetes illos faciliter patere ex predcis.

Pignoraticia.

Actio pignoraticia. alia e dire cta alia ztraria z alia vtil' fz pla. Actio pignoraticia directa zpe tit debitori ztra creditore.s. q. mo.re.ztra.ob.§.fi.vel ztra ei tutore vel curatore si pignora ac ceperut.ff.e.ti.l.si solutu.§. fi. z hz locu soluto debito vel alr sa tisfacto queadmoduz voluit cre ditor lz non sit solutum. vt si pi gnora alia sunt data creditori vt a pmis recedat. vel fideiussores siue res alie vel precium et nuda zuentio sine pcio vl'pacto. Quo ties eim vult creditor recedere a pignore vr satisfactum si vt ipse velit vel voluit cautu e.nisi i hoc deceptus sit sui facilitate fm azo. vt.ff.e.ti.l.si re.§.emens. z.l.ne cessarias.§.fi vnus.

Actio pignoraticia ztraria da tur creditori ztra debitore z dat ad multa. Si eim decipiat a dbi tore vel ipsa re vl'ei ppofito qz obligauit re aliena vl' aliu pigno rat.ff.e.ti.l.tutor.§.ztraria.iun cta.l.si quis i pignore.§.fi. Et si debitor maliciose versatus sit ob ligado es vel stagnu p auro vel argeto.ff.e.ti.l.i.§.si quis.z i.§. pa le.si quis i pignore.ii.rn.

Actio pignoraticia vtilis fm Pla. dat ei qui pignorauit rem aliena sine zsensu dnii. z postea dns pignoris est.ff.co.ti.l.re alie na.z.ff.de pigno.l.i.§.i.z.l.si ti cio cum seq.

In actione pignoraticia dire cta libellus sic formatur. dico cotra ticium q ab eo recepi mutuo.x. p quo obligaui sibi z tradidi ta lem libru meuz, z qualiter dco ti cio de dictis.x.satisfeci vel volo satisfacere. z sic offero cora vobis dno iudice in iudicio dicta.x. q re peto dictuz ticium zdenari ad tradeduz z restituenduz mihi di ctuz librum meuz zc. Ista forma pbat in.l.i.z in.l.si re.§. ppte z.§.ois.z.§.fi.z.l. si cuz vederet ff.de pig.ac.z.l.pe.C.e.

In pignoraticia ztraria sic for matur. Dico q mutuaui ticio centum. z pper hoc ipse obliga uit mihi. z pignori tradidit equu suum talem. in quo feci tot expe sas. Quem equum suum sibi re stituo vel offero coram vobis si bi tradere. Quare peto dictum ticium condenari ad dandum z soluendum z restituedu mihi dic

ta centū mutuata. ⁊ ēt dictas ex/
pensas que ascēdere pñt ad. x. ⁊c.
⁊ hoc pbat. ff. de pigno. ac. l. l. si
necessarias cū glo.

Pro estiato

Actio pscript verbis p estia/
to ē qñ dat alicui res vēdēda esti
mata. hoc pacto. vt vel rē ipsā re
stituat vl' pciū estiatōis. ⁊ si plu/
ris vēdiderit suū erit vt hic di/
cit gl. Et actio pscript vbis i hoc
casu. ⁊ sequēti ē bonefi. sʒ i ceteris
stricti iuris. vt iquit hic tex. nr.

abcdefghiklm

Pro estimato

In hac actōe forma sic libellū
Dico q ticio bidello tradidi ta
lē librū hoc pacto vt dictū librū
aut. x. ducatos mihi redderet et
pstaret ⁊ quod mime fecit. Qua
re peto ipsū ɔdēnari ut aut dictū
librū aut. x. ducatos restituat ⁊ p
stet ⁊c. Et hoc pcedit qñ fuit cer
ta estimatio facta. al's cōcludam.
Quare peto ipʒ ɔdēnari. q aut
dictū librū aut eius verā estiatōʒ
restituat vel pstet. ita vult Bar.
i. d. l. i. in principio. ff. de estima.
⁊c.

Permutatio.

Actio pscriptis verbis ex per
mutatōe hʒ locū qñ ē pmissa spe
cies certa p spē certa. q si res in
genere vel alias incerta ex vtra/
q pte vel ex altera tm̄. tunc ñ est
permutatio sed ɔctus inommat⁹
do vt des. vt pʒ. s. ex gl. magna
huius. §.

abcdefghiklm

Ex pmutatōe

In hac actōe sic forma libellū
dico ɔ ticiū q ad iuicē ɔuenimus
d pmutādo meū digestū vet⁹ cū
suo. ⁊ q ego dedi sibi dictū meū
librū. ⁊ q dictus tici⁹ nō dat mi
hi suū. Quare peto dictū ticium
ɔdēnari ad dictū suū digestū ve
tus mihi dādū ⁊c. In actione
vo pscript vbis l'i factū q oritur ex
ɔctu inoiato. qñ. s. ñ appet d cer
to noie ɔct⁹ sic forma libellū. di/
co ɔ ticiū q ipe tradidit mihi ta
lē vestē suā ut eā purgarē. h acto
iter nos vt dare dēret mihi po/
stea p dcā purgatōe tm̄ qntū or/
diatū fuissʒ. ⁊ qlr dictā vestē pur
gaui. quā vestē sic purgatā resti
tui. ⁊ cū equū ⁊ iustū sit ex dicta
mea purgatōe ⁊ opa dare mihi
decem. ⁊ ita per quēlibet dilligen
tem virum fuisset dictum ⁊ ar/

bitratū qđ tñ dictus ticius facer̄
⁊ dare denegat. quare peto dic/
tū ticiū ɔdēnari ꝙ det mihi dcā
x. vel ad id plus ⁊ minꝰ ꝓut ꝓba
bit̄ ⁊ per vos iudicabit̄. Ista for
ma colligit̄. in. l. si tibi polienda.
iūc. l. i. ff. de pre. ver. In actōe
aūt p̄scriptis v̄bis que ex pacto
nudo i ɔtinēti apposito oṙt̄ sic
forma libellū. dico ɔ̄ ticiū ꝙ ven
didi sibi talē librū ꝓ decē. pacto
tūc in ɔtinēti apposito p nos ꝙ
iret pro me romā. ⁊ qualiter dic
tū librū sibi tradidi. ⁊ decē mihi
soluit. ⁊ ire ꝓ me romā denegat
quare peto ipsuz ticiū ɔdēnari ad
obseruantiā dicti pacti. ⁊ eius oc
casiōe ipm cogi ⁊ ɔpelli. ⁊ eidem
mādari ꝙ vadat ꝓ me romā. ista
forma colligit̄ i. d. l. in bonefidei
⁊ i. d. l. petēs. ⁊ i. d. l. fūdi ꝑtem.

Petitio hr̄ditatis.

Actio petitōis hereditat̄ ē ac
tio ciuilis ⁊ aliqua ē directa ⁊ ali
qua vtilis. directa ē que ɔpetit le
gittio successori. i. succedēti deˀ iu
re ciuili siue ex testō siue ab itestō
siue p se. siue per mediaz psonam
alterius ēt extranei vt. l. i. ii. ⁊.
iii. ⁊ ibi gl. ff. de peti. hr̄. ⁊ dat̄ ɔ̄
possidētē res hr̄ditarias vel pro
hr̄de vel pro possore vt gl. hic ⁊.
l. lz minimā ⁊. l. seq. ff. đ peti. hr̄.
siue talis possor possideat totam
hr̄ditatē vel qd vl'e. l'rē pticularē
ēt minimā ꝓ illa sola pōt ɔq̄ri
vt. d. l. regul'r. ⁊. d. l. lz mimam. ⁊
sic petitio hr̄ditat̄ ex pte rei pōt
eē pticulare. vt. l. iiii. co. ti. sed ex
pte actoris ē iudiciū vl'e. vt. s̄. pz.

abcdefghiklm

Petitio here ditatis.

In hac actōe sic forma libellū.
dico ɔtra ticiū ꝙ seius decessit ⁊
ꝙ eius hr̄ditas ad me spectat vel
ex testō vel ab intestō s̄m ꝙ casus
ɔtingit. ⁊ ꝙ eius hr̄ditatē adiui.
⁊ ꝙ tales ⁊ tales res dictus ticius
tempore eius mortis possidebat
vel saltē detinebat ⁊ in eiꝰ hr̄dita
te remanser̄. quas gaius sine ali/
quo iusto vel saltē valido ti tulo.
tz ⁊ occupat. quare peto per vos
ꝓnunciari ⁊ declarari dictā hr̄di
tatē ad me spectare ⁊ pertinere. i
totū vel ꝓ tali pte. vt cāus accide
rit. Vel ēt petere simpl'r me
hr̄dē dicti seii declarari. ⁊ dictuz
gaiū per vos ɔdēnari ⁊ per offm
vīm cogi. ad dimitēdū ⁊ relaxan
dū ⁊ restituēdū. mihi dictas res
cū fructibus perceptis ⁊ percipiē
dis. ita dixit bart. in. l. iii. ⁊ i. l. lz
minimā. ff. e. ⁊ in. l. ex diuerso. §.
i. ff. de rei vendi. Valeret ēt li/
bellus si in ɔclusiōe simpl'r sic pe
teret̄. quare peto dictū gaiū ɔdē

nari ad restituẽdũ mihi dictas res hẽditarias ꝛc. nã eo ipso ꝙ peto ipsũ ꝯdẽnari ad restitutõẽ dictarũ rex. vt hẽs. ego videor tacite petere ꝙ me hẽdem ꝓnunciet. ꝛ lꝫ iudex hoc nõ ꝓnunciet expresse. tñ vr ꝓnunciare tacite eo ipso ꝙ ꝯdẽnat dictũ gaiũ ad restituẽdũ mihi ꝛc. Ita dixit bar. in. d. l. ex diuerso in prin.

Fuerat. Cũ rei vxorie actio que oliꝫ ꝓ dotibus ꝯpetebat eẽt bõefidei. ꝛ hodie oẽ ius suũ transfusũ sit in actiõe ex stipulatu sequitur quod actio ex stipulatu ꝓ dote ꝯpetens ẽ bonefidei. h. d. prio. ꝛ hec actio ex stipulatu. ẽ ẽt priuilegiata respectu tacite ypotece. ꝛ respectu ꝑlatõis vt ceteris creditoribus ꝑferaꝛ. h. ꝭo ꝛ vltio. Et scõm. d. Ias. Diuidiꝛ in. iiii. ptes. In pma ponit quõ ꝛ quare rei vxorie actio que oliꝫ ꝓ dotibꝰ ꝯpetebat hodie fit transfusa i actõe ex stipulatu. In. ii. per modum illatiõis ponit quõ ista actio ex stipulatu. subrogata in locuꝫ rei vxorie actionis est effecta bonefi. sicut erat illa rei vxorie actio. In. iii. ponit aliud priuilegiuꝫ qđ hꝫ ista actio ex stipulatu. s. tacite ypotece. In iiii. ponit aliud priuilegium. s. vt ea ceteris creditoribus preferaꝛ. ꝭa ibi merito rei vxorie ꝛc. tertia ibi. sꝫ ꝛ tacitã ei debemꝰ ypotecã quarta ibi presertim autẽ aliis creditoribus. Additio dicit. d. Ias. ꝙ iõ appellata ẽ actio rei vxorie eo ꝙ pͥcipaliter inuenta fit pp vxores ad repetẽdas earuꝫ dotes. q̃uis postea ẽt extẽsa fuerit ad maritos. ꝛ pp hoc meruit denominatõem ab eo ꝓpter qđ principalr fuit inuenta. ꝛ de hoc. ꝭ. No. ex hoc tex. id ad quod quotidie allegaꝛ. ꝙ actio subrogata sapit naturã eiꝰ in cuius locũ subrogaꝛ. ꝛ illius qualitates assumit. ita ẽt no. ex tex. in. l. vnica. C. de rei vx. ac. §. i. de hoc tñ brocardo vide doc. hic. Unũ tñ circa hoc aduerte ꝙ id qđ dr ꝙ actio subrogata sapit naturã illiꝰ ꝛc. hoc intelligiꝛ de natura sua ꝑmordiali. nõ aũt de ea que superuenit ei casu. ꝛ accidentalr. puta si actio cresceret ex postfcõ puta ꝑ inficiatõem vt lex aql. certe hanc naturã incremẽti illa q̃ superuenit accidentalr nõ sapet actio in eius locuꝫ subrogata istud signãter dixit gl. no. in. l. certi ꝯditio in prin. in gl. magna. in ver. ex oĩ cã ad fi. ff. si cer. pe. quã bart. ibi sũme ꝯmẽdat. Itẽ no. ex text. ꝙ actio ex stipulatu ꝓ dote ẽ bonefidei. ꝛ dicit. d. Ias. ꝙ nedũ illa que ꝯpetit vxori ꝓ dote repetẽda. sꝫ ẽt illa que ꝯpetit marito. siue ꝯtra vxorẽ siue ꝯ prem vxoris. siue ẽt ꝯ extraneũ q dotẽ ꝓmisisset sp ẽ bõefi. Ita in terminis tꝫ gl. in. l. de diuisiõe. ff. solu. ma. ꝛ ibi istud idẽ firmant bar. ꝛ alii doc. ꝛ ergo in ista ac. sicut i ceteris bonefi. tã ex pte mulieris q̃ mariti debenꝛ vsure ex mora ꝛ cetere accessiões ꝛ an i hoc ꝯtu pñt

peti vsure ēt de iure canonico. vi de p ang. de are. hic. Itē no. ex tex. q hec actō ex stipulatu. hz priuilegiū tacite ypotece ⁊ q̄nter q bona mariti i sunt tacite ypotecaria mulieri agenti pro dote. vt hic ⁊. l. vnica. §. ⁊ vt pleni⁹. s̄. all' ⁊. l. assiduis. C. qui. po. i pi. ha. ⁊ dicit. d. Jas. q ista ypoteca cōpetit ēt pro euictōe dot tex. ē in. d. l. vnica. qd̄ limitant ibi bart. ⁊ doc. fm tex. i. l. i. cū gl. no. sup v̇bo i factuz. C. de iur do. vbi hētis an ⁊ qn̄ dans dotez teneat de euic. q2 aut dos incepit a pmissione. ⁊ tunc dās tenet de euic. aut a traditōe ⁊ tunc secus vt ibi latius hr̄. ⁊ ita tradit i simili i donatōe. Et dic. Jas. vnū i hac materia nōte. q mulier n̄ tenet aliquo cāu d̄ euic. rei dota. si marit⁹ sciuit rē eē alienā nisi expresse pmissa fuerit euictō tex. ē i. l. si a mre cū gl. i v̇. nullā. C. d̄ iur do. ⁊ diligēt nōte. q in donatōe facta a pre filio vel filie. nō hz locum euictio. istud ē qd̄ voluit singularit̄ bal. i aūt. ex testō in. iii. col. C. d̄ colla.

Hl. Trāstulim⁹ vt. C. de rei vx. ac. i pri. ⁊ cōpetit hec actio ex stipulatu. siue marito vt ei dos det. siue vxori i l p̄ri ei⁹ vt restituat. ⁊ siue vtil'r fuerit iposita stip. siue. n̄ tn̄ sp credit tacite ⁊ vtil'r ifueire. vt. C. d re. vx. §. i. nā ⁊ al' itell'r stip. tacita vbi n̄ ē vt ff. de adop. l. his v̇bis. ⁊. ff. si cui pl⁹ q p. l. fal. l. ii. §. itē sciēdū. Actio ex stiplātu i exactōe dot nām bōefi. meruit vt hic ⁊ C. d̄ rei vx. ac §. s3 n̄ ignoram⁹ al'. n. stricti iuris. ē cū n̄ iueiat bōefi. vt. s̄. e. §. actōnz. Ei. s. actōi ex stiplātu. l' ml'ri. Add. gl. itellit tex. n. s3 dupl'r vno mō q puiliuz tacite ypotece sit cōcessum actōi. alio mō q sit cōcessuz ml'ri. ⁊ istd̄ ē magni effcūs. q2 si puiliuz ē cōcessū actōi. tūc cōpetit nedū ml'ri s3 cuilib3 ad quē trāsit actō. si v̇o ml'ri tūc ē psonale ⁊ n̄ cōpetit aliis. vn̄ p h̄ est hn̄da distictio bar. q facit i. l. i. ff. so. ma. q aut loqmur i puilio tacite ypotece. ⁊ illd̄ dat actōi vt hoc tex. i v̇. ei. ⁊. d. l. vnica. i v̇. ⁊ vt pleni⁹. aut loqmur d̄ alio puilegio platōis vt. s. ml'r ali credi torib⁹ pferat. ⁊ h̄ cōpetit ml'ri. ⁊ n̄ trāsit ad aliū nisi ad filiū vt hic i gl. fi. ⁊ ibi vid̄bim⁹. ⁊ ita loqt d. l. i. C. d̄ priuil. do. ⁊ ita d̄ h̄ p uilio itellit illū tex. ibi gl. i. ⁊ hāc distic. pbat bn̄ iste tex. i ad v̇sati ua aūt. vt ibi p bar. Creditorib⁹ diuidit i. iiii. ptes pnci. In i. format. q. i. ii. rn̄dendo. refert opi. mar. ⁊ illā re. pbat duob⁹ fūdament. In. iii. r̄fert aliā opi. q ēt r̄probat vno fūdamēto In. iiii. refert opi. bul. io. ⁊ azo. ⁊ illā appbat. sa ibi mōd s3. m. t'tia ibi sa ē opi. vt distiguat. iiii. ibi t'tia ē opi s3 bul. Creditorib⁹. s3 nūqd oib⁹ idistiete rn̄. sic s3. M. siue primi hēant ypotecā l' pign⁹ expssaz siue non. sed hec n̄ valet quia lex distinguit. vt. C. de iure do. l. vbi. Item fiscus et

mulier pari passu ābulāt. vt. C. ð priuil. fis. l. ꝗuis. ⁊ fisc⁹ ñ ꝑfert̄ hñtib⁹ exꝑssaz. vt. ff. qui po. i pi. ha. l. si pign⁹ ergo nec mulier. Add. dicit d. Ias. addo vnū casuz sing. i quo mulier ⁊ fisc⁹ non ābulāt pari passu. imo mulier in eo potior ē fisco. qꝛ si repiāt̄ duo instrā. vnū fisci aliud mulierꝭ eodē die ɔfecta. ꝑsumit̄ pri⁹ fcm̄ istr̄z mlieris ꝙ̄ fisci. Ita singl'r bal. i l. doꝗ. C. de iur̄ do. imo singul'r vult bar. p⁹ Dy. ibi i. l. nō puto ꝑ illū tex. ff. de iur̄ fis. ꝙ illð hēat locū nedū i muliere. sꝫ i quolibꝫ priuato ɔ̄ fiscū ꝙ si repiant̄ duo instra ⁊c. Et lꝫ fisc⁹ hēat priuilegiū tacite hypothece nō tñ ciuitas alia ꝙ̄ romana. nisi hoc spāl'r ɔcessuz sit a pricipe vel sit statutū ð quo ēt hēs tex. aptū. ⁊ ibi gl. ⁊ bar. i. l. ii. C. ð iur̄ reipub. li. xi. ⁊ gl. ⁊ bar. i. l. ii. C. ð ðbi. ciui. lib. xi. Scða ē opi. vt distiguat̄ inter pign⁹. s. traditū ⁊ hypothecā s. ñ traditā. prio cāu ñ ꝑferatur mlr. fo sic. ar. ff. q. ex ca. pi. ta. ɔ̄ l. pe. Sꝫ ⁊ hāc reproba. ꝑ id qð ē s. e. §. iter pign⁹. Tertia ē opi. fꝫ B. ⁊ Io. ⁊ azo. vt hñtib⁹ tacitā hypothecā ꝑferat̄ ñ āt hñtib⁹ exꝑssaz. lex. n. suū priuilegium qð ðderat primis ipis adimer̄ vr̄ ꝑꝑ mulierē. ñ āt id priuilegiū qð sibi qs adiuenisset. Et h̄ caute ꝓbat̄ ꝑ v̓ba. l. C. q po. i pi. ha. l. si. ibi lꝫ añrior̄ tp̄is priuilegio sint vallati ⁊c. Add. hāc vl. opi. gl. tenēt cōiter doc. hic. ⁊ ēt gl. ꝗ plenī⁹ exaiat i. l. assiduis. i glo. magna. C. q po. i pi. ha. Itē querit̄ hic ꝑ doc. vtrū dos ɔfessata ð cuius actuali nūeratōe ñ appet habeat ista priuilegia ð qbus hic ⁊ i. d. l. assiduis. ⁊ ē iter eos longa altercatio. vide ꝑ d. Ias. Refert tñ d. Ias. vnū singl'are dcm̄ bar. ⁊ gl. i. l. ꝑ diuersas. ⁊ ibi bar. i. ii. col. C. mā. ꝙ i mā cessiōis nō sufficit ɔfessio ꝑcii. si i istr̄o cessiōis cedēs dicat l' ɔfiteat̄ sibi eē solutū nisi re uera ⁊ actual'r ꝓbet̄ solutū. ⁊ sic reqrit̄ nūeratio realis al' eiꝫ ꝑsumit̄ simulata cessio. qñ ꝑciū ꝓ quo fcā ē cessio nō appet i veritate solutū. ð quo ēt ꝑ bal. i l. deo nobis. i. ii. col. C. ð epis. ⁊ cle. ⁊ i. l. i. C. ne li. potē. ⁊ i. d. l. ꝑ diuersas. ⁊ meli⁹ i. l. ab anastasio C. mā. ⁊ Inno. i. c. si. ex̄ ð al'. iu. mu. cā fac. Itē d. Ias. recitat aliud sing. dictū bar. i. l. si ex cautōe. i. ii. col. i vtraqꝫ lec. C. de nō nu. pe. vbi voluit ꝙ si i instr̄o cōfessiōis apponāt̄ hec v̓ba. Talis debitor ñ spe future nūeratōnis ɔfessus ē ⁊c. siue ēt quecūqꝫ alia v̓ba dicat tñ ꝑ illa v̓ba quecunqꝫ sint nō ipedit̄ executio ñ nu. pe. nā v̓ba q̄cūqꝫ ꝓferāt̄ a debitore tp̄e celebrati ɔtract⁹ ñ hñt eā ipedire. qꝛ ea facultate q̄ imitat̄ debitor ad ɔfitēdū se recepisse ꝙ nūꝙ̄ recepit sub spe future nūeratōis. eadē facultate poneret q̄cūqꝫ verba i istr̄o ɔfessiōis quod nō. Dicit tñ d. Ias. ꝙ ista ꝑsūptio licet hēat locū qñ marit⁹ fuisset ɔfess⁹

se dotē accepisse ab vxore vel ab ei⁹ pre.sec⁹ si fuisset ɔfessus se ac cepisse dotē a ticio.qꝛ tūc p̄sumit̄ sp̄ fuisse nūerata actualr. ⁊ tūc n̄ admittit̄ exceptio nō nūerate do tis. Istud fuit sing. dictū Saly. i auct.sꝫ cū necesse.C. ď do.ante nup. Reliqua vide p̄ doc.hic.

Cū ipsa. Diuidit̄ i.v. ptes principales. In p̄ria declarat tex. ⁊ tollit vnū tacituꝫ cōtrariū pro materia fallētie. In.ii. querit et sol. In.iii.tollit aliud factū ɔ̄riū In.iiii.querit ⁊ sol. cū vna fallē tia.⁊ circa so.multa pōit. In.v. format aliā.q.i qua primo arguit ad ptes postea decidit. fa ibi. sed nūquid ,pcur.tertia ibi. Itē qd̄ hic dicit.quarta ibi.sꝫ qn̄ mulier pōt experiri.quita ibi. sꝫ nūquid p̄ri. Et hāc gl.dicit sing.bal. i.l. vnica.§.planius.C. ď rei vx.ac.

Cū ipsa vis faciēda ē i eo ꝙ di cit ipsa.nā ali⁹ nō admittit̄ ad ta le priuilegiū agēs ,p dote ēt h̄rs mulieris. vt.C.de priuil'.do.l.i. nisi sit ď suis h̄dibus.i. de filiis ⁊ aliis descendētibus mulieris. C.qui po.in pig.ha.l.i.

Add.doc.hic cōiter examināt an p̄r teneat̄ dotare filiā ēt mari tatā. Et tenent doc. cōmuniter ꝙ sic. Et dicit do.Ias.hētis no tare ꝙ pater non tenet̄ maritare vel dotare filiam h̄rticam vel iu deam.tex.ē nō.in.l.cognouim⁹. in ver.ceteris liberis.C.de h̄ti. ⁊ glo.vnica.i.l. si vero.ff.de i rē ver. Et dixit bal.i rubrica.C. de priuile.do.ꝙ mulier h̄tica non hꝫ priuilegiū dotis quod nō. ad limitatōem.§.nostri. Aduerte tn̄ ꝙ si filius vel filia hebrei sint effecti orthodose religionis.idest christiani.ꝙ p̄r iudeus vel alteri⁹ secte tenet̄ dictos filios alere ⁊ fi lias ⁊ donationē pp nuptias cō stituere ⁊ dotem dare s̄m vires patrimonii.tex.ē sing.in.d.l.co gnouimus.C. de h̄ti. qd̄ ange. hic dicit multū notādū ⁊ se h̄uis se de facto.⁊ dicit do. Ias.⁊ pro nunc est de facto papie. Ad dit do.Ias.glo. amplius volētē in.l.mater.C. de iure do.nā re gulariter mater non cogit̄ dota re filiam.qꝛ officiū maternū non ē filias dotare. vt est ibi tex. nisi mater esset diues ⁊ pater inops. qui nō h̄ret ex quo dotaret filiā ita bar.⁊ bal.in.d.auct.res que. ⁊ ceteri doc. Scđo nō ꝙ si p̄r eēt egenus vel multis debitis in uolutus ita ꝙ nō sit sufficiens ad dotandū filiā.tūc nō tenet̄ eam dotare.imo fortius dato ꝙ p̄r cō stituit sibi dotē cōstō erit nulla. Ita dixit ⁊ tenuit ludo.ro.in.l. i.ff.so.ma.p.l. ait p̄tor.§.si cum mulier.⁊.l.fi.§. si a socero.ff.q̄ i frau.cred.Sed ante eum hoc fu it dictū bal.in.d.l.fi.in.iii. colū. C.de do.p. Nūquid aūt si filia cepit maritū vilem ⁊ indignum domui sue p̄r teneat̄ eā dotare. Ludo.ro.ff.so.ma.tenuit ꝙ nō Addo bal.idem teneteꝫ in.l.i.i fi.iiii.col.ff.so.ma.allegat tex. in

l.iii.§.si emãcipatus filius.ff.de
ↄta. Quid ãt si filia nupsit p̃re
ↄdicẽte an tenet eã dotare vide/
as Panor.i.c.cũ cãm.extra de
rap.ꝛ doc.i.c.accedẽs. extra ð ꝑ
cur.ꝛ ibi Imol.i.iii.col. Et ad/
uerte.q: cũ filiafa.de iure cano.
possit nubere sine ↄsensu p̃ris.vt
ẽ gl.i.l.paulus.al' incip̃ cũ qui in
gl.iii.ff.de sta.ho.certe si filia nu
bat digno viro q̃uis nupserit si/
ne ↄsensu p̃ris.nõ dico ↄ volũta/
tẽ tũc p̃r tenet eã dotare. Ita gl.
iure cano.i.c. hoc sacrũ.xxxvi.q.
ii.ꝛ gl.i.c.ð rapto.i ṽ ↄsenserint
xxxvi.q.i. An ãt p̃r teneat do
tare filiã naturalẽ tm̃ l' ẽt spuriaꝫ
vide bar.i.l.si.i.ii.col.ff.ð his q.
vt indig. Quid ãt si filia ẽ mere
trix vel filiis ↄditõis. an p̃r tenea
tur eã dotare. vide bal.i.d.l. qui
liberos.in repor. ãtiquis.ff.ð ri.
nup.

Sl. Sed nunquid ꝓcuratori
mulieris dat hoc priuile/
giũ. R̃n.sic.vt.ff.so.ma.l.alia.ꝛ
ff.de ꝓcur.l.si minor.§.quoniã.
Add.hãc ꝑtem gl.doc. cõiter ap
probant in ꝓcuratore simplici. sꝫ
quid in ꝓcuratore in rẽ suaꝫ. cui
essent cessa iura a muliere an gau
debit priuilegio p̃latõis. Et ðter
minat Jo.fa.hic ꝙ nõ ꝑ hũc tex.
Sꝫ dicit d.Jas. distinguẽdũ esse
ꝑut fa.bar.in.l.post dotẽ. i vlti.
col.ff.so.ma.ꝙ aut cessio fit ex ne
cessitate iminẽte ex vtraqꝫ parte.
aut ex volũtate ꝛc.dic vt ibi per
eũ. Itẽ qð hic dicit ð dote sua
iõ dicit q: aliud in dona.ꝑꝑ nup.
Add. Idẽ ẽt tenuit gl.i.d.l.si. i
si.hic alle. Sꝫ circa hoc vide que
dicta sunt.s.ꝑ d. Jas. in ꝭo nõ.
vbi dr̃ ꝙ lꝫ mulier nõ hꝫ priuile/
giũ p̃latõis in donatõe ꝑꝑ nupt̃.
hꝫ tñ priuilegiũ tacite ypothece
ꝑ multa que ibi dixi. Jas. Sub/
dit ẽt Ang.hic vnũ nõ.verbũ ꝙ
mulier que nihil soluit ð dote ꝓ
missa.nihil ẽt lucrat de dona.ꝑꝑ
nup. Si soluit ꝓ parte.ꝓ eadem
ꝑte lucrat.tex.ẽ i.§.illð.vbi bal.
ꝛ Ang.i aut̃.de nõ elig. ꝭo nub.
ꝛ trãsũptiue i auct̃.sꝫ que nihil.
C.ð pac.ↄuẽ. Sed qñ mulier
põt experiri ð dote. R̃n.so.ma.
ꝛ nõ prius nisi maritus ad iopiaꝫ
vergeret.vt.ff.de iure do.l.vbi.
ꝛ.ff.so.ma.l.si cõstãte. in prin. ꝛ
hoc siue ipsa dederit dotẽ siue ali
us extraneus qui tñ nõ fuit pa/
ctus de ea sibi reddẽda.quo casu
sibi nõ mulieri daret.vt C.ð rei
vxo.act.§.accedit. Si ãt p̃r mu/
lieris dederit dotẽ p̃ri actio ꝛ fi
lie simul dabit.imo aliquãtuluꝫ
plus hꝫ p̃r qui agit.ꝛ filia semꝑ
vr̃ consentire nisi hẽat iustã cãm
ↄdicẽdi.vt so.ma.l.ii.§.si.ꝛ.l.nõ
solũ. Add.an aũt extraneus qui
tpe ꝓmissiõis dotis nihil dixit ð
restõe sibi fiẽda possit postea ꝑiu
dicare mulieri stipulãdo.vide gl.
nõ.tenẽtẽ ꝙ si i.d.§.accedit.quã
bar.ibi nõ.ꝛ multũ ↄmẽdat. de
quo ẽt latius vide bar. in.l.quo
tiẽs.ff.so.ma. Et hanc dotem
integrã dꝫ ꝯuare p̃r ꝓ filia.nisi cla

de.i.tẽpestate vel vi p̃rimonium suũ fuerit diminutũ. vt i aut. de equa.do.§.qꝛ vero.

Additio. Illud quod vlt hic glo.patrem non posse diminuere dotem primi matrimonii intelligit ange. hic eẽ verum in dote realiter data. sed dotem tantum ꝓmissam primo iuro.bene potest pater minuere in scđo matrimonio ꝛ in terminis nostris est glo. nõ.in auct.quãuis.in glo.i.in v. diminuere.C. de rei vx.act.ꝛ an si filia semel dotata dotẽ suã consumpserit vel ꝑdidit. nũquid p̃r tenet̃ eã iterum dotare. Et silr de filio cui pater assignauit ꝑtem suam si eã ꝯsumpsit an pater teneat̃ eũ alere. vide bar.in terminis in.l.si cum dotẽ.§.si post solutũ.ad fi.ꝛ ibi ꝑ bal. ꝛ alios.ff. so.mat.

Sꝫ nũquid patri hoc priuilegiũ dabit̃. Ur̃ ꝙ nõ qꝛ suo priuilegio agit.ff.so.ma.ꝛ.l.ii.§.voluntate. Ecõtra ꝙ sic vꝫ cũ filie ꝑ hoc ꝓuidet̃.qꝛ p̃r hanc reseruare cogit̃ filie.ꝛ hoc veꝝ puto vt hic dꝫ.cuius ꝓuidẽtia ꝛc. Add.cum hac gl.trãseũt cõiter doc. Intelligẽdo tñ glo. habere locum qñ filia eẽt viua tpe quo p̃r agit. Si ãt iã eẽt mortua ipsi ageret non hẽret hoc priuilegiũ p̃latiõis ſm Jo.fa.qꝛ hoc nõ repit̃ iur̃ cautũ De hoc tñ vide latius bar.i. d. l.post dotẽ.i pe.col.ff.so.ma.

Sũmula.

Actio ex stipulatu ꝓ dote est actio ciuilis que dat̃ marito ad exigẽdum dotem sibi ꝓmissam.ꝛ ẽt vxori ad dotem sibi restituendam in casu.s.dotis restituende. ꝛ ẽt dat̃ extraneo si stipulatus est dotem sibi reddi. Et est actio bonefidei ꝛ hꝫ priuilegiũ tacite ypothece ꝛ p̄latõis mõ quo supradictum est.

·······:··:··
abcdefghiklm.

In hac actõe si marit⁹ agit ad dotẽ.dicat ago ꝯ ticiũ socerũ meũ.ꝛ dico ꝙ ð tali ãno ꝛ mẽse ꝯxi m̃rimoniũ cũ berta eius filia. ꝓ qua dict⁹ ticius ꝓmisit mille pro dote.iã ẽ ãnus vel circa.ꝛ eã vsq; nunc distulit soluere.ꝛ ẽt idebite recusauit. Quare cũ ego per tp̃s suprascriptũ sustinueriꝫ onera m̃rimõii. Et ꝑpea cũ intersit mea i.xx.dictã dotẽ tpe ðbito ñ fuisse mihi solutã. Peto dictuꝫ ticium ꝯdẽnari ad danduꝫ ꝛ soluẽdũ mihi actualiter dicta mille itegra.promissa in doteꝫ. Itẽ cũ ꝯdẽnari ad.xx.mihi soluẽda pro meo interesse.

Ex ꝑte vero mulieris soluto matrimonio sic forma libellum.

Dico ꝯ B.ticii hrdē. ꝙ ꝯctuz
fuit mrimoniū iter dictū ticiū he
redē ⁊ me.⁊ ꝙ dictus ticius a me
vel a tali ꝓ me recepit mille dotꝭ
noie.⁊ ꝙ dictū mrimoniū ē disso
lutū morte dicti ticii.qui decessit
iā ē ānus elapsus. ⁊ ꝙ seyius est
hrs dicti ticii cui⁹ hrditatē adi/
uit.quare peto dictū seyuz cōdē/
nari mihi ad dandū ⁊ soluēdum
ad restituēdū mihi dicta mille.
vna cū.x.ducatꝭ ꝓ iteresse meo.
ꝓ retardatōe solutōis dcē dotis
⁊c. Libellus vero cōstāte mri
monio sic formaṫ ex pte mulier
dico ꝙ cōtraxi mrimoniū cū ti/
cio ⁊ ipse ꝓ me dotꝭ noie recepit
mille.⁊ ꝙ dicto tpe dictus ticius
erat soluēdo.⁊ ꝙ postea dict⁹ ti/
cius deterioꝛauit ꝯditōz suam.⁊
male vsus ē substātia sua.⁊ icepit
vergere ad inopiā.verū cū leges
ꝓuideāt in talibus casibus idēni
tatib⁹ mulierū.ne dictā dotē me
az pdā.⁊ ne me ⁊ dictū ticiū ⁊ no
strā familiā alimētare nō possim
peto p vos ⁊ vrm offim ꝯdēnari
dictū ad ꝯsignādū.⁊ ꝙ cōsignare
debeat tot de bonis suis que eq/
ualeant dicte quātitati dotꝭ.ma/
xie vt dcā dos i tuto ꝯstituaṫ. ⁊
ex nūc me pataz offero mrimnoiꝭ
onera sustinere ⁊ alia facere ⁊ ad
iplere ad que obligata sū. ex for/
ma iuris ⁊ statutoꝝ ꝑp.⁊c.

In bonefidei.

Hodie ꝯpēsatio opposita ab ho
mie pimit oēs actōes ad ꝯcurren
tes ꝗtitates ipo iure siue sit actō
bōefi.siue stricti iuꝛ excepta actōe
dpositi que p ꝯpēsatōz nō tolliṫ.
h.d.Et diuiditṫ i.iii.ptes.primo
qualiter ꝯpensatio fit i bonefi.iu
diciis.ꝭo qualiter oliz ⁊ hodie fit
i stricti iuris.tertio facit quādaz
exceptōz.ꝭa ibi.sz ⁊ i stricti iuris.
tertia ibi excepta.Ang. Add.
nō ꝙ offim iudicis vsaṫ i bonefi.
iudiciis maxie circa accessiōes ꝭz
gl.hic.siue sit ꝓprie ꝯctus bōefi.
vt hic.cta itelligiṫ gl. istū tex.hic
in.d.§.fi.Et de offō iudicis vide
que scripsi.s.e.in prin.i.xi. col.
⁊ i.§.rursus.Et sic i iudiciis sin
gularibus accessiōes veniūt offō
iudicis nō iure actōis.secus i vni
uersalibus dixi.s.§. pxi. Et si
vis scire dꝛias iter ꝯctū bonefi.⁊
stricti iuris dictū ē.s.§.actionū.

Nō ꝙ i bōefi. iudiciis eqtas
multū operaṫ ⁊ bonū ⁊ equū est
attēdēdū.fa.l.si fideiussor. in.§.
quedā.⁊ ibi bar. ⁊ i.l.quint⁹. et
ibi bar.ff.mā.fa.l.i.i prin.ff.d iu
sti.⁊ iure.⁊.l.si fuū.§.sequiṫ.in
fi.ff.d v.ob. Nō tex.ibi libera
ptās ꝙ qͣuis i bōefi. iudiciis ꝯce
daṫ iudici libera ptās.nō tn̄ pp
hoc tolliṫ qn iudex dēat obser/
uare ēt ius cile vt hic.⁊ ē tex.nō.
⁊ ibi bar.i.l.bōafides.ff. depo. ⁊
bar.i.d.§.quedā.Sz clarū est ꝙ
tali cāu oio dz ꝓbseruare ius di/
uinū.naturale ⁊ gētiū.ꝙ pz i cle.
pastoral.d re iudi.x i cle.sepe cuz
ibi nō.d v.sig.⁊ i.l.i.⁊ ibi bar.d
tes.mi. Nō ꝙ appō ꝯpēsatōis

ipso iure eneruat ius actoris in parte ꝯpensata. ita i residuo tātū mō opus ē ꝙ re⁹ ꝯdēnet. Et h̄ excepta actōe depositi que pp exuberantiā fidei hitā i depositariū h̄ꝫ ꝙ ꝯpēsatōe nō tollat.

Gl. Restitui. Large accipe siue ꝓ dādo siue ꝓ restituēdo. vt. ff. ď ver. sig. l. verbum reddere. Et hoc itellige siue in vsuris ex mora. vt. ff. ď vsuris. l. mora. l. i bonefidei siue iterceē agētis. vt. s̄. ď ob. ex cō. §. fi. Addi. an aūt v̄bū reddere vel restituer ꝯtineat dare ex ppria significatōe an vero ex iterp̄tatōe ⁊ sic ipropꝛie recurrite ad Bartoluꝫ hoc late examinantem in rubꝛica. ff. so. ma. i. iii. col. Opposita que exceptio dabat; qꝛ dolo facit qui petit qđ restitutur⁹ ē. vt. ff. ď excep. do. l. dolo. ⁊ ita nō. q̄tū ad effectū nulla ē dꝛia ſꝫ quātū ad v̄ba vel rigorē iur. Add. dicit do. Jas. ꝙ iudicio suo hec gl. male dicit dū vult ꝙ solū fit dꝛia quo ad verba nō quo ad effectū an cōpēsatio ꝯpetat ipso iure an ope exceptōis soli hoc ē absurdū dicer cū leges n̄ iponāt v̄bis ſꝫ rebus l. ii. i fi. C. cōia de le. ⁊ l. fi. C. de vsur. Et dicit do. Jas. ꝙ v̄a dꝛia ē. nā si actio tollat ipso iure iudex ex offō pōt repellere agētē ⁊ absoluere reū ēt reo nō petēte ⁊ nihil excipiēte qđ nō posset iudex facere nisi qn̄ actio eēt sublata ipso iure. sed ope exceptōis tm̄ ꝓ supscripta iura maxie p gl. i. l. fi. vn⁹ §. pact⁹. ⁊ ibi latissime bart. i. ix. ⁊. x. col. ff. de pac. Adde aliā ⁊ nō eē dꝛiaꝫ qꝛ i cāibus i quibus ꝯpēsatio fit ipso iure absqꝫ facto hominis. ꝓut oli erat ⁊ hodie i actōnibus bōefi. certe solutū repetit vt idebitū. qꝛ vere hoc erat idebitū. de quo ē tex. i. l. qđ. dꝫ la pꝛia §. pe. ff. de impen. i re do. fac. secus āt i cāib⁹ i quib⁹ loc⁹ ē ꝯpēsatōi fcō hois nō ipso iure ꝓut oli erat i actōib⁹ strícti iuris. qꝛ tūc n̄ ē loc⁹ repetitōi. vt ē tex. i. l. q iui cē. vbi gl. i. ff. ď ꝯdi. ide. ⁊ ibi bar. q formalr̄ pōit hāc dꝛiaꝫ. Iur aperto. Diuidit i. iiii. ptes. In pꝛima declāt tex. ⁊ declātōis rōnē assignat. a ptib⁹ sufficiēter enūcꝛatis. ⁊ ita oppōit ꝯ̄ id qđ ꝓrie dixi ⁊ soluit. In. iii. querit ⁊ sol. In iiii. idē facit. ſa ibi. non vt. tertia ibi. itē qd si hincide. quarta ibi. itē qd si ab vtraqꝫ pte. Jure apto. i. vbi q̄titas hincide debet Add. dicit d. Jas. hec gl. i pꝛima pte vult. iiii. ꝯclōnes. pꝛia ē ꝙ de q̄titate ad q̄titatē fit ꝯpēsatio. Hec ꝯclō ꝓcedit ſꝫ Jo. fa. hic i quātitatibus q̄ iter se recipiūt fūctionē. i. ꝙ vna fungat vice alterius ꝓ pp oīmodā similitudineꝫ q̄ ē iter eos vt declāt iurcō. i. l. certū. i fi. ff. si cer. pe. ⁊ i. l. ii. §. fi. i gl. magna an̄ mediū. e. ti. qꝛ tūc vna pōt ꝓ alia solui. vt. d. l. ii. §. i. et sic fit ꝯpēsatio pecunie ad pecuniam. frumēti ad frumētū. ⁊ sic de aliis. dūmō sint eiusdē bonitatis. Scđo hec ꝯclō ꝓcedit qn̄ hicide

debeẽ q̃titas ꝛ pure. sec⁹ si ille cui opponiẽ ꝯpẽsatio eẽt debitoꝛ sub alternatõe spẽi vel q̃titat̃. ꝛ esset ei⁹ electio. q: tũc nõ admittereẽ ꝯpẽsatio. ꝛ õ his est tex. nõ. ꝛ ibi gl. bal. ꝛ saly. i. l. si debeas. ff. õ cõ pẽsa. Tertio limitaẽ hec ꝯclõ q̃ nõ hꝫ locũ qñ debitoꝛ quãtitatis posset se liberare dãdo spẽm vt i debito noxali i quo dñs teneẽ ad quãtitatẽ estiat õis dãni dati per suuꝫ. ꝛ tñ dãdo suũ ꝓ noxa libe raẽ. iuxta. l. miles. §. i. cũ si. ff. de re iudi. Add. d. Jas. hic foꝛmat nõ. q. Pone q̃ mutuaui famu lo meo. x. qui mihi postea suiuit certo tpe. an fiet ꝯpẽsatio. de hac q. hẽtis tex. nõ. q̃ sic. i. l. si. in ṽ. l' ope quĩquẽnii vicẽ referri bñficii C. õ cap. ꝛ postli. reuer. ꝛ ibi bal. nõ. illũ tex. ad hoc q̃ suiciũ ꝑso nale extenuat quãtitatẽ debitaꝫ. Ad idẽ hẽtis tex. ꝛ melioꝛẽ i. l. i. C. de pig. ac. Nã spẽi ad spẽm vl' spẽi ad quantitatẽ. Add. hẽtis hic duas ꝯclõnes. pꝛia ẽ q̃ speciei ad spẽm nõ admittiẽ ꝯpẽsatio. ꝛ ad hanc nihil ẽ addẽdũ. s̃a est q̃ spẽi ad q̃titateꝫ nõ fit ꝯpensatio. Quã ꝯclõneꝫ litat Jo. fa. hic ꝓ cedere nisi qñ species eẽt ad q̃ti tateꝫ deducta. ꝛ sic qñ quantitas successissꝫ i locũ spẽi. qd alñ ꝯtin git. vt qñ spẽs que õbeẽ ẽ aliena ꝛ dñs nõ vult illaꝫ vendere l' vlt vendere nimis magno ꝑcio. tunc in locũ speciei succedit q̃titas. vl' qñ al' subest iusta causa iuẍ tex. nõ in. l. si dom⁹. §. q ꝯfiteẽ. ꝛ ibi la te tradiẽ. ff. õ le. i. tũc ſm Jo. fa. admittiẽ ꝯpẽsatio. q: tũc ideꝫ essꝫ iudicandũ qd õ q̃titate. ꝛ d. Jas. seqẽ hic. Scdo limitaẽ hec ꝯclõ q̃ speciei ad q̃titateꝫ nõ admitiẽ ꝯpensatio q̃ ista ꝯclõ ꝓcedat. qñ agiẽ õ ꝯpensatõe fienda in iudi cio l' ꝑ iudiceꝫ ex dispõe legl alia ꝑte inita. sec⁹ aũt est in ꝯpensatõe fienda exꝑssa vl' ꝑsũpta mente di sponent̃ q potuit disponere ꝓut voluit. q: tũc habebit locũ ꝯpen satio etiaꝫ õ specie ad q̃titatem. ita dixit singl'r Jo. õ imo. in. l. si cũ doteꝫ. §. si pꝛ. ff. so. ma. sꝫ do. ias. all'at bar. teneteꝫ ꝯtraꝫ. in. l. hmõi. §. cũ pꝛ. ff. õ le. i. Uel q̃ titat̃ ad q̃titateꝫ. si est quantitas vt spẽs nõ fit ꝯpensatio. q: nõ pꝫ iure apto. vt. ff. õ pig. ac. l. si ꝯue nerit. pꝛio rñ. ꝛ. ff. õ ꝯdi. inde. l. si nõ sorteꝫ. §. si centũ. ꝛ õ impẽ. in re. do. fac. l. q̃ dꝛ. ꝛ. l. si. ꝛ. ff. de pecu. l. si creditoꝛ. §. i. Add. hẽt̃ hic. iiii. ꝯclõneꝫ. q̃ si debeẽ quan titas vt spẽs q̃ illi⁹ quantitat̃ ad aliaꝫ quantitatẽ ñ fit ꝯpensatõ pu ta si debeanẽ centũ q̃ sũt in tali archa vl' i tali sacculo quo casu cẽ senẽ vt species iuẍ. l. plane. §. i. ṽ. sꝫ hoc ita. ꝛ. l. sꝫ si certos. ff. de le. i. vl' si debeanẽ certi nũmi qui sũt peculiares. iuẍ. l. si creditoꝛ. § i. hic alle. i gl. De hoc tñ d. ias. remittit. Sꝫ nõne statiꝫ hic su bicit q̃ actõi i rem ꝑt opponi cõ pensatio. ergo vr̃ fieri õ spẽ ad q̃ titatẽ. Sꝫ dic q̃ fit rei vẽdicatõi. qñ re nõ restituta iuraẽ in litẽ l'

in vera estimatõe. vt. ff. de rei vẽ di. l. qui restituere. Add. nõ qđ gl. ita oppõit ꝯ id qđ ꝓprie dictũ est. ꝙ spẽi ad quãtitate nõ admit tit ꝯpensatio ꝯ đ hoc tex. vbi dr̃ actõi in rẽ obici ꝯpensatõez. ⁊ tñ actio in rẽ dat̃ ad spẽm. vt. l. si in rẽ. ⁊. l. vendicatio. ff. de rei ven. Rñ de vt in gl. hic. Itẽ quid si hincide dbitũ ẽ in gñe vt qꝛ de beo tibi hoiez ⁊ tu mihi hoĩnez. Rñ. fit ꝯpensatio. vt. ff. si ps hꝛ. pe. l. i. §. cũ me. ⁊. ff. đ hꝛ. instı. l. qui nõ militabat. i. rñ. ⁊. ff. de le. ii. l. vnũ ex fãilia. §. sꝫ si vno. Addi. dicũt doc. hic ꝙ iura alle. p gl. non ꝓbant dictũ suũ sꝫ tñ di cũt ꝯclõnẽ gl. ꝓcedere qñ essent duc spẽs debite in genere que es sent eiusdem estimatõis. puta tu deberes mihi vnũ bouem in ge nere. ⁊ ego tibi bouẽ in genere. qꝛ quisqꝫ nr̃m dando mediocrez liberaret̃. vt. l. legato generalr̃. § i. cũ si. ff. de le. i. secꝰ si non essent eiusdẽ estimationis. puta qꝛ ego deberem tibi bouẽ i genere. ⁊ tu deberes mihi hominẽ in genere. ⁊ ita cõiter doc. trãseũt. vide hic d. Ias. Item quid si ab vna parte est debitũ ꝯfessatũ ab alte ra negatũ. Rñ. nõ pꝫ apto iure. vnde non fit ꝯpẽsatio. vt. C. de ꝯpen. l. fi. §. pe. Add. hẽtis ergo ex hac glo. ꝙ liquidi ad nõ liqui dũ nõ fit ꝯpẽsatio. Et dicũt doc. hanc ꝯclõnem ꝓcedere nisi tale debitũ non ꝯfessatũ possꝫ de ꝓ ximo liquidari. d. l. fi. C. de ꝯpẽ.

⁊ ad hoc bñ faciet illa limitatio. Panoꝛ. in. c. ii. extra đ depo. đ qua infra. Unde doc. hic exami nant qñ oppõ compensatõis req rit altioꝛez indaginem. ⁊ quantũ tps dat̃ ad ꝓbandum. Et cõis opi. est ꝙ tale tempus relinquit̃ arbitrio iudicis. Sed do. ias. alr̃ tenet vide hic p eũ.

Ipso iure. Hec gl. diuidit̃ i tres. In prima ad declarationẽ tex. ponit opi. quoꝛundã. In. ii. illam repꝛobat tribus rationibꝰ. In. iii. ex pꝛedictis format. q. ad tex. nr̃m ⁊ rñdet. ba ibi. sed certe imo est necessarium. ter tia ibi. sꝫ ſm hanc opi.

Ipso iure. adeo vt dixerũt q dam non est necesse oppõi ꝯpen satõnẽ hois vt hic. Sꝫ certe imo ẽ necessarium vt opponat̃. quod ꝓbo tribꝰ rõnibus. nã fideiussor ꝯuentus eliget. vt qđ vel sibi vel reo debet̃ ꝯpenset. que electio si bi non daret̃ si ius compẽsaret. vt. ff. de compen. si quid.

Add. hec opi. per glo. repro bata fuit. M. vt refert glo. i. l. si constat. C. de compẽ. Et in. d. l. si quid. vide glo. magistrã enu merantem plures casus in quibꝰ quis compẽsat ẽt illud quod ẽ al teri debitũ. quos etiã enumerat glo. in. l. eius. C. de compen. Et illud quod glo. dicit ꝙ fideiussoꝛ potest opponere quod reo debet̃ illud est verum ſm distinctionez glo. nõ. in. l. veruꝫ. in glo. fi. ff. đ ꝯpensa.

Item ⁊ reus ꝯuentus eligit i
quã cãm ꝯpensat. ſi debeat ex plu
ribꝰ causis. vt. ff. d ꝯpẽ. l. ꝗ labeo
itẽ lex dicit cũ male agere cui obi
ci põt compensatio. vt. ff. de ꝯpẽ.
l. verũ. ſʒ qui male agit hẽt actio
nẽ. ſʒ elidit̃ exceptõe. vt. ff. qñ di.
vsuff. l. ce. l. i. Sʒ ſm hãc opi.
quid adicit̃ actiõi stricti iur̃ ad id
quod erat olĩʒ. rñ. qꝛ doli mali
tñ obiciebat̃. exceptõ. ſʒ nũc ẽt cõ
pensatõis exceptio opponitur. vt
hic ⁊. j. eo. §. pe. ⁊ nihilominꝰ ex/
ceptio doli cũ general' ſit. vt. ff. d
ex. do. l. ii. §. ⁊ generaliter.

Siue alias. s. actões vt mixtas
que sunt quatuoꝛ. vt. s. e. §. que/
dã actões. Itẽ ꝑsecutio fideicõmiſ
soꝝ. itẽ offĩn iudicis ⁊ similia que
actiões sunt ẽt largissime accepto
vocabulo. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ac/
tiõis verbo. vñ ⁊ petitões cautio
nũ occasiõe dãni ĩfecti ꝯpensant̃.
vt. ff. de dã. infec. l. i. ⁊. l. ſi qs. §.
ſi qs. Addi. no. ex gl. ꝗ ẽt illud
qđ debet̃ offõ iudicis põt ꝯpẽsa/
ri. adde tex. in. l. ſi ambo. §. in sti
pulatõibus. ff. de cõpẽ. qđ intel/
lige verũ de debito offõ iudicis.
in quo nullũ obstaculũ ẽ i medio
al' secus. ita limitat singulariter
bar. i. l. ſi. §. ſi. ff. de ꝯdi. inde.

Depositi hec gl. Diuidit̃ in
iii. In pꝛia timoꝛe taciti ꝯrii limi
tat ⁊ declarat tex. In. ii. tacite q̃/
rit. an istud quod hic dr̃ in depo/
sito hẽat locũ in ꝯmodato. In.
iiii. enumerat casus in qbus ces
sat ꝯpensatio ꝑtes patẽt. De/
positi qđ tu intelligas. qñ pecu/
nia nõ signata ẽ deposita. quo ca
su ẽt aliã similẽ reddere põt. vt.
ff. depo. l. lucius ⁊. l. diẽ spõsalioꝝ
§. i. ſi aũt eẽt depõ facta in spẽ vl'
in pecunia vt spẽ qđ eẽ põt. ff. de
le. i. l. planc. §. ſʒ hoc. ita tũc etiã
alia rõe nõ obicit̃ ꝯpensatio. qꝛ i
spẽ nõ fit compensatio. Item qđ
hic dicit in actione depositi. idẽʒ
dicũt qdam in actione cõmodati
vt. C. ꝯmo. l. sub ꝑtextu. ſʒ certe
imo ẽ ibi rõ. qꝛ in spẽ fieret. nam
sole spẽs ꝯmodant̃ nõ q̃titates
nisi q̃titas vt spẽs ꝯmodet̃. vt.
ff. ꝯmo. l. iii. §. ſi. Item cessat al's
ꝯpensatio vt qñ mihi ꝑ violẽtiã
rẽ abstulisti. vt. C. de ꝯpen. l. ſi. i
ſi. itẽʒ ⁊ fisco nõ opponit̃ i qbus/
dã casibus quos dic. vt. ff. de iur̃
fis. l. aufert̃. §. qui ꝯpensatiõem.
item in curatoꝛe q fraudauit pu
blicã ãnonaʒ. vt. ff. de ꝯpen. l ob
negociũ. Addi. vide gl. plenioꝛẽ
⁊ magistrã. que enumerat oẽs ca
sus in quibus cessat ꝯpensatio in
d. l. ob negociũ hic all'. in ſi. glo.

Defraudet̃ sed nõne hec rõ
vbiqꝫ hʒ locũ. rñ. nõ ita. qꝛ ſi re/
stitutio denegat̃ est dolus. vt. ff.
mã. l. ſi ꝓcuratoꝛem. §. dolo. itẽʒ
depositarius de dolo tñ al' tene
tur. vñ ſi hic magis grauet̃ nõ ẽ
mirũ. vt. ff. de iuriur. l. cũ q i pꝛi.

Preterea. Actiones arbitrarie
iõ dicte sunt. qꝛ mere in arbitrio
iudicis sunt. ⁊ sunt tam reales q̃
ꝑsonales. h. d. ⁊ diuidit̃ in tres

ptes.p͛io ponit quare dicant͛ arbitrarie.ſo que ſint iſte arbitrarie.tertio qd iudex in his poſſit. ſa ibi ſ3 iſte.tertia ibi in his etenī.

Addi.no.ꝙ nō reſtituēs rem ad mandatū iudicis vltra rē cōdēnabit͛.de quo in.l.qui reſtitue re.ff.de rei vē.⁊.j̄.dicā. No. ꝙ actio ad exhibēdū.ↄ̄ nō exhibētē ad mandatū iudicis eſt arbitraria. Nota ꝙ actio publiciana ⁊ ypotecaria ſunt actōes reales.vt hic ⁊.s̄.e.§.ſ3 iſte.⁊.§.itē ſeruiana.ↄ̄iuncta.§.in pſonā.s̄.e. Nō ꝙ actio de dolo ⁊ actio qd me. cā.⁊ actio ad intereſſe pp locum. ſunt in pſonā ⁊ que ſit vtilitas ⁊ que dr̄a.vtrū actio ſit in rē an in pſonā hr̄.⁊ ibi dixi.s̄.e.§.i. Nō ꝙ in his actionibus arbitrariis iudex h3 magnā ptātem.ſm naturā cuiuſq3 negocii.ex equo ⁊ bono iudicare ⁊ p ↄ̄ñs q̄uis aliqd ſit poſitū in mero arbitrio iudicis.d3 tñ iudex hēre ante oculos bonū ⁊ equū.vt hic.⁊.l.ꝙ ſi ephe ſi.ff.de eo qd cer.lo.⁊ ſimiliter ſi ↄ̄cedat͛ alicui libera ptās.tñ vr̄ ꝙ nō poſſ3 poſtergari bonū ⁊ equū.

Addi.no.ſm.d.Jaſ.hic ꝙ l3 in iſtis actionibus arbitrariis pēdet ex arbitrio iudicis qd quale ⁊ q̄tū.vt.s̄.dictū ē.non tñ pendet ex arbitrio ſuo an iudicet.q2 niſi in iſtis actōibus ipartiret͛ officiū ſuū eſſet recurrēdū ad ſuperiorē. qui poſſet eū artare ⁊ punire ſm Jo.fa.hic quē ſequit͛.d.Jaſ.all͛. §.i.in aūt.vt dif.iudi.⁊ aut.ſi vero.C.ad.l.iul.de adul.⁊ bar.in. l.a diuo pio.§.ſniam rome dictā ff.de re.iud.

Glo. Arbitrarias. Diuidit͛ in.iiii.primo ponit queſitū.ſo ponit rñſiōem quorūdā quā reprobat.i.iii.ponit aliā3 ſo.aliorū quā ēt reprobat.in.iiii. ponit ſo.alioꝝ ⁊ verā quā approbat.ſa ibi rñdent qdā ⁊ dicūt.tertia ibi alii dicūt.iiii.ibi alii dicūt ꝙ ē vū Arbitrariaſ.ſ3 nūqd ſint bonefi.vel ſtricti iur.rñdēt quidam ꝙ bonefi.ſunt q2 in iudicis arbitrio ſunt vt.j̄.primo.§.i ſi.⁊.s̄. eo.§.in bonefidei.ſ3 hoc nō valet q2 offiū iudicis qd in bonefi. iudiciis venit ē iur͛ actōis.ſ3 hoc ꝙ eſt in arbitrariis mex eſt.⁊ in iudice tm̄ ē.vt.ff.de eo qd cer. lo. l.in bonefidei. Addi.d.ange.de are.nōt iſtā gl.pro ſingulari.ſed. d.Jaſ.reprobat.vide hic p eum. ⁊ reprobō quā3 facit hic gl.cōiter approbat͛ ⁊ ſimiliter ēt ſequens.

Alii dicūt ꝙ nec ē bonefi. nec ſtricti iur͛.ſ3 ꝙ eſt tertia ſpēs ad illā3 diuiſiōem.que ē.s̄.e.§.actionū.⁊ ſa.p eis.ff.de in li.iuran.l. in actōibus.§.plane ⁊.ff.de vſu. l.in fideicō.§.in his.hanc ēt reprobo.q2 dicta diuiſio ē pfecta ⁊ ī mediata.Alii dicūt ⁊ verius ē. ꝙ ſint ſtricti iuris.cū inter.bōefi. nō inueniant͛.s̄.eo.§.actionum. Addi.hec vltia vera ē.ſ.ꝙ ac. arbitrarie ſunt ſtricti iur͛.⁊ ſequūt͛ cōit͛ doc.hic ⁊ idē gl.que plenioꝛ ē in.l.i actōibus i gl.i ver.pla

ne in prin.ff.de in li.iur.⁊ ibi gl. rñdz.d.l.i actõib⁹.§.plane ꝙ gl. hic allat.⁊ nõ rñdet.⁊ eius so.ibi sequit̃ bar. Ex arbitrio.bñ dicit ex arbitrio.nec.n.obligat⁹ est rẽ restituere l' simile qd facere.ꝙ ꝓ̃pte dices eẽ verũ in ac.in rẽ. Addi.⁊ hoc iõ q2 actio real.nullã ꝑsupponit obligatõem .vt.§. i.s̃.eo. In ꝑsonalibus aũt ⁊ arbitrariis que hic enumerant̃.dices ꝙ lz exhibitio vel restõ fit in obligõe.pena tñ.i.iteresse l' q̃ti i litez iuratũ est.ñ nisi ꝑ offm̃ iudicis ꝓstat̃ ⁊ iõ arbitrarie dicunt̃. Addi.dicũt hic io.fa.⁊ ang. hãc gl.nõndaz q2 meli⁹ declat itellectũ hui⁹.§.ꝙ aliqua alia. Addi. dicit.d.Jas.ꝑ declatõe isti⁹ gl.⁊ toci⁹ matie aduerte ad nõ reglaz quam poit bar.i.l.i actõib⁹.ff.d̃ in li.iur.in v̉.tertio hz locũ in arbitrariis.ꝙ ois actio de mundo in q̃ res ñ restituit̃ fm ꝓceptũ iudicis dr̃ arbitraria.ita vt iudex hẽat ptãtez deferendi iuramẽtũ in litẽ.⁊ fm illd̃ ꝯdemnandi.siue sit actio stricti iur̃ ꝑsonal siue in rez. siue q̃cũqz alia actio.⁊ de h̃ dicit esse tex.in.l.q restituer̃ in fi.ff.de rei ven.⁊ de hac regla ꝓsequere ꝑ.d.Jas. In ꝑsonaz lz iste ac. de qb⁹ hic.dicant̃ in ꝑsonaz sunt tñ in rez scripte.vt.ff.ꝙ me.cã.l. metũ.§.aiaduertẽdũ.al' cũ aũt ⁊ de hac dic vt.s̃.e.§.hec aũt actõ.

De eo dolo.actio de dolo est arbitraria vt hic qd̃ est iõ q2 liberat̃ dolosus.vez iteresse ꝓstando si restituere non possit.al' iudicis offõ iurat̃ in litez.ff.de dolo.l.arbitrio in prin. Promissum. Diuidit̃ in.ii.In pria restrigit tex.vt tm̃ i trib⁹ casibus ꝓcedat In s̃a declarat tex.s̃a ibi ⁊ ꝙ hic dicit petit̃. Promissuz.idez ẽt si legatũ sit relictũ certo loco dandũ.⁊ idẽ si mutuũ sit datuz certo loco reddẽdũ.naz his trib⁹ casib⁹ locũ hz certi ꝯditio arbitraria.s.in ꝓmissiõe.⁊ legato ⁊ mutuo.⁊ al ñ vt.ff.de eo qd̃ cer. lo.l.ii.§.hoc aũt.⁊.l.si hr̃s.⁊.l. ẽt. Addi.hẽtis ex gl.ꝙ actio dr̃ arbitraria ꝑꝑ locũ in trib⁹ casib⁹ hic i gl.positis ⁊ ñ i aliis idẽ tenuit gl.in.l.i.C.vbi ꝯue.q cer. lo.s3 bar.⁊ cõiter doc.i.d.l.si hr̃s ff.de eo quod cer.lo. reprobant istas glo.⁊ dicũt ꝙ ois actio stricti iur̃ ꝑꝑ adiectõem loci põt esse arbitraria.vt recitat.hic.d.Jas.

Et qd̃ hic dr̃ petit̃.s.alr̃ ꝙ vbi fuerit ꝓmissuz dari.⁊ venit mea vtilitas taz agent̃ ꝙ rei vt.j.e.§. loco. Similibus Diuidit̃. in.ii.ꝑtes pricipales.In pria declarat tex.vno modo.In.ii.alio mõ. Similibus.s.in rez.⁊ sũt decez de qbus dixerat.s̃.vl' dic ꝙ alie sunt arbitrarie que hic nõ numerant̃.vt ecce actio i factum q̃ dat̃ ꝯ nau.cau.stab.vt.ff. nau. cau.l.i.i pri.s3 qdaz dicũt eã ñ eẽ arbitrariã.q2 ibi ñ ferunt̃ snie. due. Addit.d̃ h̃ an sit necesse ꝙ due ferant̃ snie.vid̃ gl.j.i ver. nãm. Itẽ ẽ actio i factũ q̃ dat̃

ↄ publicanū. vt. ff. de pub. l. i. in pri. Add. dic q gl. i l. hoc edicto i prin. in ỽ. absoluẽd9. ff. ꝺ publi. tenuit ↄriū q ista actio i fctū. que daẗ ↄ publicanū. ñ ẽ arbitraria. ꝛ illaȝ gl. sequiẗ ibi bar. p9 dy. re probata gl. hic Jas. Jtẽ actio redibitoria. vt. ff. de edil. edic. l. redibitoria. itẽ actio finiū regū. ff. fi. regū. l. iii. i fi. ꝛ. l. ii. itẽ actio ex stipulatu. q̄ pro dote repetẽda daẗ. vt. ff. so. ma. l. filiusfa. §. maritū sed certe isto casu ñ iuraẗ in litẽ q arbitraria sit. sȝ q bonefi dei. vt. s. e. §. fuerat. Addi. hec gl. vex dicit. Jteȝ actio reruȝ amotarū est arbitraria. vt. ff. rex amo. l. cū dos i fi. Addi. ꝛ ita sequūtur doc. Nām Diuidiẗ i. iii. ptes pricipales. Jn pria ꝺcla rat tex. vnomõ. Jn. ii. alio mõ. Jn. iii. occasiõe illi9 ꝫe declaratio nis ponit tres mõs ꝫdẽnādi i istl actõib9 arbitrariis. ꝫa ibi l'meli9. tertia ibi nā triplex mod9.

Nāȝ. i. bonitatẽ vt dicūt qdā l'meli9. i. ꝫȝ nāȝ actõis arbitrarie q̄ itendiẗ. nā triplex põt modus ꝫdẽnatõis depꝫẽdi i arbitrariis vñ due snie feranẗ. pria ꝺ restitu ẽda re. ꝛ nisi restituaẗ fiat ꝫdẽna tio i pẽa l'iterẽ. p ꝺlatõeȝ iuriurā di i litẽ. vt pȝ i ac. qꝺ me. cā. ꝛ i ac tõe ꝺ dolo ꝛ rei vẽdi. ꝛ. ac. ad exhi. ꝛ filib9. Add. tȝ ꝫ gl. q i actõ nib9 arbitrariis rõe ꝫtẽptus iudicis due ferūẗ snie. vna de restituẽdo rẽ l'exhibẽda. alia ꝫdẽnatõ nis ad penā l'iteresse p ꝺlatõem

iuramti i litem. An aūt iste due snie sint ābe diffinitiue l'ñ gl. i ꝫ variāt vt refert hic. d. Jas.

Et alius ẽ mod9 vt vna feraẗ snia ꝛ in ea statiȝ intereẽ ꝫrāẗ vt qñ certo loco aliqd dādū ẽ. ꝛ ꝫ in ista sola. terti9 mod9 est. vt nõ in q̄titate ꝫdemnatõis fiat arbitriū. sȝ in qualitate vt ac. noxali. in q̄ arbitraẗ iudex. an libereẗ dā do ꝫuū. p noxa. qꝺ ẽ qñ dño igno rāte l'. pꝫibere nõ valente deliqt. al' in soliduȝ teneẗ. vt. ff. ꝺ noxa. l. ii. in prin. ꝛ. l. in delict in prin. Addi. de intellectu hui9 gl. viꝺ. d. Jas. Satisfieri. diuidiẗ i. iii. in. i. tior taciti q̄siti fortiẗ oppoit ↄ tex. in. ii. rñdȝ vno mõ enumerādo triplex offm̄ iudicis. in. iii. alio mõ rñdȝ. ꝫa ibi rñde dic triplex ẽ. ꝫtia ibi itẽ i actõib9 bo. fi. vna ferẗ snia. gl. ergo p modū taciti q̄siti tacite opponeẗ ↄ tex. nā dȝ i hoc tex. q ille dicunẗ arbitrarie i qb9 pmittiẗ iudici ex bono ꝛ equo iudicaẗ extiare quõ satisfieri opporteat sȝ idẽ pmittiẗ i actõi bus bõefidei. ꝫ tales sūt arbitrarie qꝺ ẽ falsū q sūt opposita. ff. ꝺ eo q cer. lo. l. i bõefi. ꝛ dictū ẽ. s. ꝫ ꝛc. Satisfieri. sȝ nõne ꝫ idẽ i bõefiꝺi iudiciis fit. rñꝺ q triplex ẽ offiñ pmū ẽ qꝺ obtiet vicẽ actõ nis p qꝺ petunẗ salaria aduocato rū ꝛ restões miorū vt. ff. ꝺ mior. l. q si mior. §. fi. aliud ẽ quod bo nefidei actionibus inheret quod iure actionis venit. vt. ff. de eo quod certo. loco. l. in bonefidei

⁊ vna cū actōe perit. vt. C. depo. l. iiii. Tertiū ē q̄ iheret actōibus stricti iuris quibusdā. s. arbitrari is. hoc ex solo motu iudicis descē dit. vt quasi liberū sit facere sed i actōib⁹ bonefi. astringit̄ ad hoc. Add. In istis verbis gl. vult sol uere p̄riū. s̄. formatū. q. d. q̄ dria ē inter act. bonefi. ⁊ arbitrarias. q̄z i bonefi. iudex astringit̄ ad im partiēdū officiū suū. s̄z i arbitrari is quasi liberū ē ⁊c. Sz Jo. fa. reprehēdit gl. ⁊ recte. q̄z vt. s̄. di ctū ē in arbitrariis iudex necessi tat̄ impriri offm̄. s̄z nō necessitat̄ ad tale vel tale. ⁊ hec supra patēt.

Itē i actōib⁹ bōefi. vna fertur sn̄ia. i his āt plerūq̄z due. vt mō diligēter notauimus. Add. hec fa so. oio reprehēdit̄ p̄ Jo. fa. q̄z pōt ēt euenire q̄ i bo. fi. ferāt̄ due sn̄ie. s. vt i pria ēptor ɔdēnet̄ ad tradēdū. i fa ad itereē. iuxta glo. magistrā. i. l. i. ff. d̄ act. ēp. Sz d. Jas. dicit paucis verbis sic d̄dm eē q̄ i actōibus bonefi. offm̄ iudi cis ei deseruiēs ꝓuenit ex natura ipsarū actionū. statiz eim q̄ debi tor ē i mora i actōib⁹ bonefi. suc cedit offm̄ iudicis ex natura ipsaꝝ actionū stati. n. q̄ d̄bitor ē i mora i actōib⁹ bo. fi. succedit offm̄ iudi cis p̄ qd̄ d̄bitor ɔdēnādus est ad vsuras vel itereē. s̄z i actōib⁹ ar bitrariis iudicis offm̄ nō ex natu ra actionū s̄z ex quodā accidēti ex trīseco. puta q̄z nō p̄stat̄ res in q̄ fuit fcā ɔdēnatio. ⁊ pp̄ hoc icidēs deuenit̄ ad itereē. ⁊ sic iste appel late sūt arbitrarie. ⁊ hec latius. s̄. vidisti.

Sūmula.

Actio ad exhibēdū ē actio ci uil' q̄ dat̄ ꝯ possorē l' ꝯ eū q dolo malo possidet. vt rē exhibeat. i. i publicū d̄ducat. vt fiat aduersa rio copia vēdicādi s̄z azo. i sū. ti. ad exhibē. i pri. Et si erat instrm̄ res ipsa exhibēda d̄z fieri facultas legēdi ⁊ trāscribēdi. ⁊. ff. quēad. tes. apr. l. i. ⁊. iii. §. stipulari. ⁊ ma teriā h⁹ āt vide hic p̄ doc.

abcdefghiklm

Ad exhibēdū.

In hac actōe fit libellus hoc mō Ago ꝯ tiū ⁊ dico q̄ ipe possidz talē librū iur̄ cilis cooptū tali co rio ⁊ talr̄ signatū. quē libꝝ mea i terest i iudicio exhiberi vt hēaz fa cultatē eū reuisendi ⁊ cognoscēdi ⁊ vt possit p̄ testes meos quos itē do ꝓducer̄ cognosci ⁊ maxie q̄z in tēdo illū librū vēdicare ⁊ ꝓbare me dn̄z illi⁹ libri. q̄re peto p̄ vr̄az sn̄iaz dictū tiū ɔdēnari cogi et ɔpelli vt dcūz libꝝ i publico ⁊ in iudicio corā vob. exhibeat ⁊ copi az ei⁹ vidēdi ⁊ itrospiciēdi faciat. ⁊ si ⁊ iq̄tū dcm̄ lib. exhiber̄ n̄ vl't peto eū ɔdēnari ad itere sse ⁊c.

Si āt simul cū actōe ad exhibendū vellet intētare aliquod iudiciū petitoriū puta rei vēdi. qd posses vt.s.dictū ē debes addere supꝛascriptis vbis libelli. quē librū sic exhibitū cū ad me spectet iure dñii vel quasi peto p vestrā sniam declarari eum ad me spectare. ⁊ post dictā declaracōez dictū ticiū ɔdēnari. vt dictū libꝝ mihi restituat ⁊c.

De actōe noxali.

Actio noxalis ſꝫ azo. dr̄ actō que nascit̄ vel oꝛit̄ ex delictis seruoꝝ.ff.e.ti.l.i.⁊.j.e.ti. in pri̅n. Et dr̄ noxalis a noxia qd ē delictū. vel a noxa qd dr̄ ipse delinquens. vñ v̄. Noxia delictū delinquens noxa vocat̄. Et hec actio hꝫ locū i delictis nō capitalibus qꝛ ex criminibus publicis et que habent publicā executionē ⁊ cohertōꝫ capitalē. nō hꝫ locū hec actio. all'at do. Jas. tex. ad līaꝫ. ⁊ ibi Bar. in. l. hec stipulatio. ff. ð ver. ob.

abcdefghiklm.

Actio noxal'.

In libelo huius actōis sic dico. Ago ɔ ticiū ⁊ dico ꝙ stic' ei' suus mihi dānū itulit i.x. vulnerādo gayū suū meū. vel mihi dānuꝫ dedit surripiēdo mihi forte talē rē. Quare peto dictū ticium ɔdēnari ad emēdationē dci dāni mei qd ē in.x. vt.s. ⁊c. Et pdict' libellus pcedit in noxalibus. qñ dñs fuit ignoꝛās ⁊ sic nō fuit in clpa Si aūt fuissꝫ sciēs ⁊ suuꝫ potuisset phibere. tūc illud eēt i libello exprimēdū. qꝛ eo pbato dominus pdit facultatē dandi suuꝫ p noxa. vt pꝫ ex. j. dicēdis in ti. ð noxa.

Curare. Judex dꝫ ferre sniam certā ēt sup libello icerto. si icertitudo ē i ptāte iudicis. h. d. Diuiditur in iii. ptes. pꝛio mādat iudici de ferēdo certā sniam vsqꝫ ibi certe pecunie. scdo limitat mādatū si illd ē possibile vsqꝫ ibi q̄tū. tertio remouet vnū obiectū vsqꝫ ibi ēt si ð icerta. Add. nō ex hoc tex. ꝙ iudex si pōt dꝫ oio ferre sniam certā. Cōcoꝛ. l. i. ⁊. ii. C. de sent. que si. cer. q̄. cū multis si. Itē nō hic videri tex. ꝙ petitio incerta admittit̄ ɔ multas. ll. ⁊ maxie l. si in rē. ff. ð rei vē. ⁊. l. i §. si qs argētū. ff. deposi. cū multis. filibus. Vñ bī do. Jas. ponit hic circa hoc regulā ⁊ fallētias. ⁊ pꝛimo circa petitionē.

Regulariter ergo petitio dꝫ eē certa ⁊ libellus certus. vt patꝫ ex. ll. iā alle. cū si.

Hec regula pꝛio fallit vt hic p doct.

Possibile. Diuidit. pmo declarat tex. in genere. 2o i spē. ibi qd ei3 si. iō dicit q̄tū possibile q2 iterdū nō pōt certā ferre sniam. Quid. n. si hō i genere pmissus petit. vel sub alternatōe. puta sti chū aut pāphilū. aut dānū emendari vel suū p noxa dari. certe iudici nō ē possibile ferre certā sententiā. q2 natura actōis nō patit. vt. j. de of. iu. i prin. Add. Istud exēplū qd ponit gl. suū3 p noxa dari. reprobat cōiter a doc. 7 gl. tenuit 9riū. 7 bñ glo. j. de of. iud. i pri. q2 i cā noxali nedū iudex pt imo d3 certā ferre sniam. q2 solū d3 9dēnare ad emēdationē dāni. cū illud solū sit i obligōe. vt. s. i §. pce. 7 hic p d. Jas. Idē dico i hēditat petitōe. nā sicut suf/ficit i libello pponere vlr. ita 7 i snia puta si pnūcio te hēdē extitisse vt exasse vel semisse. 7 iō tibi hēditatē restituēdā. Add. nō. hāc glo. que ponit formā libelli i peti. hēdi. Uel rei. Diuidi tur i. iii. ptes. In prima declarat tex. In. ii. illū limitat vno modo ibi 7 hoc si certū petitū ē. In. iii. alio mō ibi si āt incertū. Uel rei qñ al'res petit que i q̄titate cōsistat vel nō. 7 hoc si certū ē petitū. al'. n. nō t3 snia nisi i aliq̄ parte actor tes certa scripta iueniat. vt. C. de sen. que sine cer. q̄. l. hec snia. Si aūt ē incertū. tūc aut certificari pōt. vt si peto iteresse qd d3 corā iudice pbari 7 deduci ad certitudinē. vt. C. de sen. q̄ p eo qd iterest. l. vnica. §. ii. 7 tunc locū h3 hic. §. Aut nō pōt deduci i certitudinē. vt i hoie generaliter petito 7 similib9 q̄ mō diximus 7 tūc nō h3 locū. §. iste. Addi. et ita hētis ex gl. q vbi agit ad iter esse nō op3 q̄titatē certficari i libello. 7 ita tenuit gl. sm q ibi pōderat bar. i. l. certi 9dō. i prin. in gl. sup ver. icerto. ff. si cer. pe. l3 vltramō. tenuerint 9riū quoru3 rōnib9 d. Jas. hic rñdet. vide p eū. Sniam ferat. 7 in scriptis. vt. C. de sen. ex pi. reci. l. fi. nisi i iiii. casibus. vt in auct. de mand. prin. §. si tibi. 7 in aut. vt iud. si. quo. suf. §. necessitate. 7 i aut. vt cle. ap. p. epi. cō. §. i. Add. hētis ex glo. q quāuis regula sit q sententia debeat i scriptis pferri. fallit tñ i casibus de quibus hic i gl. Nō nullos alios casus fallentiales. vide p gl. i. c. fi. de re iu. i vi. Prosequere p do. Jas.

Siquis agēs. Plus petēs i libello oli3 cadebat a cā hoc pmo. 7 plus dr quatuor modis vt hic declaratur i spē hoc. ii. Hodie vero pl9 petēs tpe punit hoc mō. q2 iducie duplicant. 7 actor ad oē dānum litis tenet. Plus vero petēs alis modis i triplū sūptus punitur quē reus sustinuit lit noie. h. d. tertio 7 vltio vsq3 ad. §. si minus Et diuidit i. iii. ptes. pmo ponit qualr plus petens olim puniebatur. In. ii. declarat quot modis dicat qs plus petere. 7 vnūquē

q3 modū declarat. In.iii. ponit penā iuris noui que īponit plus petēti.ša ibi plus āt quatuor mo dis.tertia ibi. sed hec quidē añ. Et istud pri.i spē.h.d. Plus petēs i libello q̄ sibi debebat olum cadebat a cā.nec postea restō ɔcedebat.nisi rōe minoris etat̄ ⁊ rōne,iusti erroris.h.d.vsq3 ad ver. plus aūt.

Sl. Sua intētōe.i. libello in quo erat intētio sua.

Add.nō q ponit ɔtētū .p cōtinēte.s.intētio que cōtinet i libello,.p ipso libello.fa.l.siquis intētione ambigua.ff. de iudi.

Cōplexus ēt tpe. vt.ff. d lib. le.l.nō solū.§.i.nā plus quatuor mōis dr vt.j.pri.§. ⁊ i oib9 his locū h3.§.iste. Amittebat.fa. j.de excep.§.tpales. Qd hic dicit.in priuato.idē erat in fisco.vt C.de iure fis.iustas.li.x. Addi. dicit d. Jas.q pōderāda sūt verba h9 glo.dū loquit per vba p̄teriti tēporis dicens.idē erat.nā dū vult glo.q olim erat pena in fisco plus petēte qd ⁊ i priuato.s. amissiōis cāe.inuit q hodie aliđ fit i vtroq3. vt quēadmodū i priuato plus petēte limitata est illa pena amissiōis cāe.⁊ tñ est hodie pena duplicata induciarū.q2 etiā fit in fisco hodie. Et .p hoc seqt glo.velle q.d.l.iustus hodie fit correcta. Et hec vr cōis opi.vide Jas. Cā cognita. Būn dicit cā cognita.nā oēs in integ.resti. cā cognita ɔmittūt.vt.ff. de i integ.resti.l.dū oēs. Add.hētis ex glo.q i cōcedēdis i ite.rest.requirit cāe cognitio. Uerū q2 ea que requirūt cāe cognitione.regulariter delegari nō pñt.l. ne quicq̄.§.vbi decretū. ⁊ qd ibi gl. in ver.p libellū.⁊ ibidē bar.⁊ doc. ff.de of..pcon.

Juuētute.i.facilitate sua. idē multo magis si dolo aduersarii. vt.ff.de mino.l.i.

Plus autē. Iste v. sumatus fuit in prin.h9.§. Plus autē quatuor mōis petit.re tpe loco cā. Re veluti si quis .p.x.aureis qui ei debebant.xx. petierit.aut si is cui9 ex pte res ē. vel maiorē ptē eē suā intēderit. Tpe veluti si quis diē vel añ ɔditōz petierit.qua rōne qui tardius soluit q̄ soluere deberet. minus soluere intelligit. Eadē rōne qui p̄mature petit plus petere intelligit. Loco plus petit. veluti cū quis certo loco sibi id qd stipulatus ē alio loco petit sine ɔmemoratōe illius loci in quo sibi dari stipulatus ē.verbi gr̄a. si is q ita stipulatus fuerit ephesi dare spondes.rome pure intēdat dari sibi oportere. Jō aūt plus petere intelligit q2 vtilitatē quā habuerat .pmissor si ephesi solueret adimit ei pp quam causam arbitraria actio .pponit.in qua.s.rō habetur vtilitatis que promissori ɔpetitura fuisset.si illo loco solueret quo se soluturu3 spospōdit

Que vtilitas plerũqз i mercib⁹ marie inueniť. veluti vino oľo frumēto que p singulas regiões diuersa hñt precia. Sз ⁊ pecunie numerate nō in oibus regióibus sub eisdē vsuris feneraň. Siquis tñ ephesi petat. i. eo loco petat. quo vt sibi deť stipulatus ē puea actõe agit recte. Idqз ēt ptor mõstrat. s. qr vtilitas soluēdi salua ē pmissori. Plus āt vt oibus his modis a cā videať cadere iuř antiquo. vñ v. Plus petiť cā tpe reqз loco Cõmemoratõe. Diuidiť in. iii. ptes. In pria declarat tex. vno mō ⁊ d̄claratõis rõnē assignat. In. ii. d̄clarat tex. alio mō ⁊ rõnē assignat i ferendo formā libelli in actõe arbitraria pp locū In. iii. format q. ł a ibi. vel dic de ipso lo. tertia ibi post hec nisi soluat. Loco ɔmemoratõe. i. sine vtilitate rei vel itereē rei. nā ē hñda ei⁹ vtilitas si sua iterfit i loco destiato poti⁹ ɔueniri. Add. dicũt doc. q̄ hec pria expõ ē vera in se sз nō cõuenit ad tex. nām qui expresse dicit sub ɔmemoratõe illius loci. vñ tenete expõз seq. Vel dic d̄ ipso loco. nā ipsū locū vbi erat faciēda solutio in libello ponere dз sic. peto. x. vt mihi soluas hic vel vbi soluere pmisisti. vt hic. ⁊. ff. de eo qđ cer. lo. l. ii. §. fi. p⁹ hec nisi soluat poterit eū ɔuenire vbicũqз voluerit. dũmō cõuēt⁹ hēat ibi forū nō al'. vt. ff. de iudi. l. hās absens. in fi. Add. Forma h⁹ libelli p cõsuetõ poneť. j. i fi. §. Sз Pla. dicit q̄ vbicũqз poterit eū cõuenire ēt ibi vbi nō hēat forū. ⁊ ē pro eo. ff. de iudi. l. eū qui. ⁊. ff. de cõsti. pe. l. si duo §. sз ⁊ certo. Sз certe q̄ dictis legibus dr̄. vt quolibз loco possit cõueniri. verū est ydoneo. vbi cõuētus hēat forū. vt ar. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatiз. §. i.

Add. dicit do. Ias. hic q̄ hec opi. q̄ reus possit in oi loco cõueniri ēt si ibi non hēat forū ē cõior vide hic per eū.

Arbitraria. i. vtilis certi ɔdō ex stipulatu. vbi stipľo itersit. vt hic fuit. vel vtilis certi conditō ex mutuo. vbi mutuū erat dāduз certo loco. i. reddēdum. vel vtilis actõ ex testamēto vbi legatū dādū cer. lo. Add. ista glo. sentit q̄ ista actio sit arbitraria propter locū in tribus casibus tātū. vt pmissione mutuo ⁊ testõ. sз do. Ias. reprobauit hanc opinionem ⁊ tenuit q̄ imo generaliter quelibз actio stricti iuris põt esse arbitraria pter locum. Et ita ēt. s̄. tenuit q̄ arbitraria nō sit p priũ nomē actiõis.

Sũmula.

Actio arbitraria pp locum ē actio ptoria que dať ɔ̄ illum qui pmisit se qd soluturū certo loco ⁊ tñ sm pmissa nō satisfecit. ⁊ datur ad estiatõз itereē ipsi⁹ actõis qđ arbitrabiť iudex ex bono et equo. ⁊ sm iuramētū in litē declatū ipsi actori.

abcdefghiklm

Arbitraria pp locū.

In hac actōne i libello dico sic. Ego ꝯ ticiū. ⁊ dico ꝙ ē obligat⁹ ad soluēdū mihi tot saccos frumēti vel tātā pecuniā vel aliā rē i ciuitate rome. qđ frumētū ego mutuaui sibi i ciuitate ista papie ⁊ ip̄e pmisit mihi se solutuꝝ i dcā ciuitate rome. cū lapsū sit tm̄ tēpus quo dictā solutōꝫ facere potuit. Quare peto ipsū ticiū ꝯdēnari ad dandū ⁊ soluēdū mihi dictū frumētū hic i ciuitate papie. habita p officiū ⁊ arbitriū nostrū rōne mei interesse. hoc est qđ interest mea dictū frumentū mihi solutū nō fuisse i dcā ciuitate rome. qđ interesse ascendit vsqꝫ ad sūmā de. xx. i quibus peto ēt eum ꝯdēnari ⁊c. Et huius libelli dclarationē vide hic per do. Jas.

Huic autē qui

loco. Iste ỽ. ēt sūmatus fuit i pri. huius. §. Si tm̄ vultis in spē ṗt sic sūmari. Cā plus petere dꝛ q vnū tm̄ ex pluribus alternatiue debitis petit. quoꝝ electio ē promissoris. h. prio. Eodē mō q petit in spē quid certū a reo generaliter obligato dr̄ petere plus cā. h. d. ho ⁊ vltimo.

Gl. Qui cām. Hāc cām electionē iā vocabit. Addi. nō ad id quod dixit. ḋ. d. Jas.

Electio. nisi vnū iam interiit. tūc. n. alterū qđ superest p̄stabit. vt. ff. de eo qđ cer. lo. l. nō vtiqꝫ. ⁊ fa. ad hūc. ff. de iuꝛ do. l. plerūqꝫ. i fi.

Gl. Hoc est aliud exemplū qualiter cā plus petatur. Precii. fa. ad hoc. ff. loca. l. item queritur. §. i. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ de. l. qđ traditū ē. ⁊. l. se. ⁊. ff. de i diē adiec. l. vēditoꝛ. §. ſꝫ si neutra. ⁊ ff. de vsur. ⁊ ha. l. fi. ⁊. ff. de vsuf. l. hactenus. §. fi. ⁊. l. seq.

Sed hec quidē. Iste ỽ. sūmatus fuit i genere. in prin. huius. §. si tm̄ vultis sūmariū i spē. h. d. vsqꝫ ad. §. si minus. Hodie plus petēs tpe punit̄ in duplicatōe iduciarū. Pl⁹ āt petēs re loco vel cā punit̄ i triplum expensarū in sportulis erogatarū. h. d. Add. dicit do. Jas. vt euadatis has penas ꝙ i libello sp adiciat̄ illā salutarē clausulam saluo iure superflui ⁊c.

Glo. Supra in. §. tripli. h⁹ ꝯstōnis grece. de qua hic snīa recitat̄. Sꝫ si non solum petit. sed in cautōꝫ exegit p⁹ lit. ꝯte. amittit debitū ēt hodie. vt. C. de plus peti. l. i. Si aū lit. ꝯtē. peniteret nō punit̄. qꝛ nō petit. sed petere vult. vt. ff. rem ra. ha. l. amplius nō peti. ⁊ ḋ pl⁹ peti. l. i.

Si minus. Petēs minus ꝙ ei debeatur pōt coram

eodē iudice residuū petere. Idē si aliud ꝓ alio petierit ꝑ errorem nā pōt libellū mutare.h.d. Et diuidit in.ii.pria qn̄ minus petiit. ſa qn̄ aliō ꝓ alio petiit per errorē.ſa ibi ſiquis aliud.

Glo. Intētōe.ſ.i libello intētōis. Add. ⁊ ſic pōit ꝯtētū ꝓ ꝯtinēte prout ēt vidiſtis tex.i.§. ſiquis agēs.ſ.eo. Et hoc ꝑ errorē. Si.n.ſciēter donar̄ ꝑſumit̄ ſm quoſdā. Sed ꝯ puto ꝙ nūq̄ donare ꝑſumat̄ niſi tūc qn̄ traditio fieret ab eo qui donare ꝑſumit̄.ff.ō reg.iu.l. cuius ꝑ errorē. Hic nō erat datio ſ; quedā abſtinētia vn̄ ſiue ſciat de reliquo qui agit ſiue nō tpe cepti iudicii locū hēat iſte.§. Add.dicit d. Iaſ.notate ꝑpetuo hāc gl.que ē vnica ⁊ ſing.ī iure ꝙ nūquā preſumit̄ donatio niſi qn̄ traditio interuenit.⁊ ſi ē vera magna limitatio ad.l.cuius ꝑ errorē.ff.de regu.iur.⁊ ſic hētis ſingl'r colligere ꝙ preſūpta donatio requirit traditionē. Vos āt dicite ꝙ gl. verū dicit in ſe ⁊ ad tex.nām.ſ; non in eo inquātū dicit nūq̄ preſumi donatōem niſi interuenit traditō Proſequere ꝑ d. Iaſ. Iudicio. Diuidit̄ i quatuor ꝑtes. In pria declarādo tex.pōit opi.quorūdā.vt. M. In.ii.ponit aliā opi. Ioā.quā approbat. In.iii. rn̄det trib⁹ fundamētis adductiſ p. M. In.iiii. querit ⁊ ſol. ſa ibi ſ; certe ſm Io. tertia ibi. nec ob.qō hic dr̄. quarta ibi. q; pōt emendare libellū. Add.dicit do. iaſ.ꝙ hec gl.iaduertēter vtit̄ iſtiſ terminis emendare ⁊ mutare. nā quod hic in prin.glo. dicit emendare iſra dū refert opi. Io. dicit mutare ⁊ ſic vr̄ velle glo. ꝙ non ſit dria inter emendare ⁊ mutar̄ ⁊ tn̄ ꝙ ſit dria preſupponit aperte tex.i.l.edita.C.ō eden.dū dicit emendari vel mutari ⁊ ſic ponit alternatiuā iter hec duo.

Iudicio.i.qn̄cūq; an̄ ſniā; reliquum petierit ſine noua ꝯteſtatōe ſm quoſdā vt hic dr̄.⁊ hoc ꝓpter duas rōnes falſas.vna quia pōt emendare libellum quādocū q; an̄ ſniam vt dicūt ⁊ eſt ꝓ eis.ff de nox.l.in delicti.§.ſi directa.⁊ ſic intelligit̄.C.de eden.l. edita. Altera rō ē ſm eos ēt ſi nō petat vel ꝓbet hic actor.tn̄ iudex ſi ſcit d; ſm ſuam cōſciam iudicare vel ꝯdēnare reum ⁊ ꝓ eis ad hāc rōnem.ff.ſi.regū.l.ſi irruptōne.§. ad officium.⁊ in hac ſnia fuit do. M.ſed certum ſm Io.ꝑſuppoſitū eſt falſum ⁊ due rōnes male nam nō pōt quis imutare libellū niſi vſq; ad li.ꝯt.nec ēt hodie p⁹ datum libellū.nam ſic dicit aut. ꝙ nō h; neceſſe in prio libello ꝑſiſtere.vt in aut.ō litig.§.omnem coll.viii. Add.dicite ⁊ trāſūptiue in aut. qui ſemel.C.quō ⁊ qn̄ iud. Habetis ergo ex gl. ꝙ hodie de iure auctēticoꝝ non ē licitum emendare libellum ēt vſq; ad liti.ꝯt.⁊ ex hoc ſequit̄ ꝙ.§.nr̄ ⁊.l.edita.C.de eden.que leges ꝑ

mittunt emendationem libelli vs qz ad litis contesta. fint hodie correcte.

Sed hec glo. cōiter reprobatur ɀ dicit do. ias. respondēdo ad. d. §. omnē q̄ loquitur in casu oio diuerso a. §. nostro quia loquuntur i casu quando actor nō vult prosequi cām quo casu per leges cogitur ꝓsequi ɀ persistere in libello dato. sed. §. noster ɀ. l. edita loquuntur quando omnino vult ꝓsequi cām sed vult aliud emendare de ꝓpositis i libello ɀ sic ille leges non occurrunt calūniis n̄ prosequentium. iste autem subueniunt vigilantie ꝓsequentiū.

Itē qr non videtur in iudicium venisse. qđ p⁹ lit. cōtes. ꝯtingit. vt. ff de iudi. l. nō pōt. ɀ. ff. đ ex. rei iud. l. cū queritur ɀ. l. ege. Nec ob. qđ dr ɀ qđ dicit eodē iudicio nam sic dicit idē corā eodē iudice ɀ ab eodez actore ɀ reo. Nam ɀ pp hanc cām. s. ꝓpter idēptitatem ꝑsonarū ēt vbi ꝓrsus aliđ petitur tñ dr iudiciū idē. vt. j. §. ꝓxi. Itē non ob. ff. de noxa. l. i delictis §. si detracta. qr ibi ex eadem cā ɀ eadem actōe. ɀ ad idem agebatur lz eēt variatio in quodam bñficio quod dñs hz per legē vt dñs possit ꝓ noxa dare. vt. j. de nox. ac. § sūma. ff. de re iudi. l. miles. §. i. Add. vult dicere glo. q̄ i. d. §. si detracta fiebat emēdatio circa qualitatem nō ꝯtingentē actōnem vel cām agendi ɀ ꝯñter fiebat emendatio in qualitate super qua nō fundebatur iudicium sz rei conuēti bñficium. ɀ ideo fieri ꝑt ēt p⁹ lit ꝯte. vt i. d. §. si detracta.

Itē alia rō non est bona qr n̄ ſm ꝯsciam sz ſm allegata dz iudicare ɀ ꝓnunciare. vt. ff. de of. ꝑsi. l. illicitas. §. veritas. nisi hz ꝯsciētiam vt iudex. vt. l. si irruptione §. ad officiū. ff. fi. regū. ɀ hoc i singularibus iudiciis.

Add. dicit d. ias. duo ꝑegrina dicta in hac materia notate. ꝑmū q̄ iudex qui ē supra legē vt papa. ɀ imperator vel princeps cui⁹ dictum hr pro lege. dz sꝫ ſm ꝯsciaz suā iudicare qualitercūqz habeat illā ꝯsciam siue ex actis siue non al' peccaret. Istud ē q̄ dixit singulariter bar. i. l. vnica. ad si. C. vt que desunt aduo. Secūdo notate q̄ lz executor hēat ꝯsciaz suā ꝯ sñiaz quā debet exequi tenetur tñ eam executioni mandare. c. ꝑterea. ɀ. c. pastoralis. §. qr vero. ɀ ibi do. anto. de bu. extra de offi. delega.. Et illud iō ſm d. anto. qr qui non habet cognitionē aliquam non potest retardare executionem licet habeat ꝯsciam i ꝯriū cū ergo merus executor regulariter nō habeat cognitionem. l. si vt ꝓponis. ɀ. l. executionem. ɀ quod ibi per glo. ɀ Bald. C. de ex. rei iud. Quod intellige in cā ciuili. secus in causa criminali et corporali. quia tunc iudex non dz exequi contra ꝯscientiam suā. ar. l. i. in si. ɀ quod ibi nō. per bar. ff de questio. Et hoc iō qr dānum

talis executõis ẽ irrepabile. ergo nõ dz ex erupto executõi mãdare ar. l. si qs puocauerit cũ gl. ff. de app. Prosequimini hic p. d. Jas. Sed qd in vlibus rñ. põt in eis adici qñcunqz añ sniam. vt. ff. de pe. hř. l. iiii. z. l. si quo tpe. z sic i telligit. C. de ap. l. fi. §. fi. Addi. hoc qđ gl. hic dicit ẽ vex pp naturam iudicii vlis. i quo vlis petitio z generalis admittit. z sufficit q qs simplr petat se declarari hr̃ dẽ. bõrũ aũt restitutio venit officio iudicis. vt per gl. i. §. curare. in ver. possibile. s. co. z i iudiciis vlibus sufficit reũ possidere. tpe executõis ẽt si non possideat tpe snie. pp ipsius iudicii vlis naturaz vt. pz i. l. facultas. C. de iur fis. li. x. vel fm Jo. fa. in istis iudiciis vlibus l generalib⁹ qz sui nã pprehendũt q̃ sunt in hřditate. z iõ si aliqua superueniũt. nõ censetur augumentuz. sz est quedaz declaratio. sz dicit. d. Jas. q ista sint vera qñ esset actũ vliter. puta peto a te qeqd de hřditate ticii possides. z ita loquunt iura all. i gl. si aũt egisset spãliter pet. hex. ad certũ fundũ tũc secus. l. ñ plus. ff. de iudi. Judicio Diuidit in tres partes. Jn pria declat z exponit tex. Jn fa querit z soluit. Jn. iii. idez facit. ii. ibi sed nũqd tertia ibi sed nũqđ itex de calũnia. Judicio. i. apud eundẽ iudicem. z dr̃ idem iudiciũ. pp idẽtitatem psonax z iudicis tñ vere aliud est. Addi. no. ex gl. q licet sit identitas psonarum. si tñ non est eadẽ instantia. q vere z pprie nõ ẽ idẽ iudiciũ. sed in proprie. z idẽ no. ẽt gl. in rubrica. C. ne li. i vna ea qz cã. tertio p qđ no. statuta. Sed nũquid noue dilatões dabunt rñ. si põt eẽ istruct⁹ ex petitõe pria ẽt ad fam nõ dabũtur. cũ necessario si volũtate sint dãde dilatões. vt. C. de dila. l. i. nã si prio egit ac. vi. bo. rap. z postea mutet z agat ac. furti. satis põt eẽ reus instructus. si aũt sint diuerse petitões vt in hoc. §. dr̃ noue dilatões dande sunt. C. de dila. l. i. Addi. hanc gl. sequũtur doc. Jtẽ nunqđ iterũ de calũnia iurabit rñ. sic qz põt i hac cã calũniari. vt. ff. de dã. infec. l. qui bonefi. §. ante pe. Addi. hec gl. ẽt cõiter approbat.

Corrigere hec gl. Diuidit i iiii. ptes. Jn pria querit z soluit. Jn fa ponit vnũ dictũ. Jn tertia ponit fallẽtiã ab illo dicto. Jn. quarta ponit aliam fallentiã. scđa ibi z ita intentabit veterem. tertia ibi nisi ex veteri. quarta ibi nisi actio prima.

Corrigere. no. q pmittit alicui errorem suũ corrigere. Sed nũquid in veteri hz necesse persistere. rñ. nõ fm hanc. l. sed hodie contra. vt in autẽ. de litig. §. oẽz coll. viii. Additio z ita vult glo. quod iste. §. hodie sit correctus quod. s. reprobatum est.

Et ita itentabit veterẽ z nouã nisi reo absoluto. vt i veteri obi

ciaẽ exceptio rei iudi. i noua. vt qꝛ sit eadẽ cã agẽdi ꝛ eadẽ ꝑsone ꝛ eadẽ res lꝫ alia sit actio vt.ff.de iureiur.l.duob⁹.§.exceptio.ꝛ ꝺ ex.rei iudi.l.si mr̃.§.eadẽ.ꝛ.l.cũ queriẽ.vel ibi actio prĩa ita se hꝫ ad ẽam vt electõe tollaẽ qꝺ i casibus ꝯtingit.vt.C.de fur.l.i.ꝛ.C si ser.emi.se.mã.l.i.ꝛ.C.ꝺ codicil.l.fi.ꝛ de pac.iter emp.ꝛ ven.l.ꝯmis.ꝛ.ff.de tribu.l.ꝙ i hr̃dez §.eligere.ꝛ.ff.de le.ii.l.cũ filius §.variis. Add.hec gl.subitrat materiã cumulatõis qñ cumulatio siue coaceruatio pluriũ actionũ ad idẽ ex diuersis cãis tendẽtiũ fit i eodẽ libello ꝑmissa. ꝛ vlt ꝙ reglr̃ fit ꝑmissa nisi i duob⁹casibus de quibus hic per eam.hec materia amplissime hr̃ in.l.edita ꝛ ꝑ Dy.i regula null⁹pluribus.

Sunt ꝑterea. Quedam sũt actiões ꝑ quas alñ,solidũ.qꝺ nobis debeẽ ꝯsequmur.alñ vo minus ꝙ̃ debeaẽ.vt i septẽ exẽplis positis hic in hoc tex.h.d. Diuidiẽ iste.§.i.ii. qꝛ prĩo ponit diuisionẽ actionuꝫ ꝺo illũ ꝑ septẽ exẽpla declarat. ꝛ ẽm hoc ẽa⁹pars i.vii.ꝑticulas diuidi põt.partes patent. Et iste primus v̇.in spẽ.h.d. In actiõe ꝺ peculio pr̃ vel dñs ꝑ filio l ser uo ꝯdẽnãẽ i solidũ qñ tm̃ ẽ i peculio quãtũ ẽ id qꝺ debeẽ.alʼcõdẽnaẽ eaten⁹ quatenus ẽ i peculio ꝙ̃uis minus sit debito.h.d. Add.aduerte.ꝑ itellectu isti⁹tex. ꝙ i septẽ exẽplis positis i tex.In prĩo exemplo pr̃ ꝛ dñs nõ ꝯueniũẽ i solidũ.qꝛ nõ sũt in soliduꝫ obligati ꝑ filio ꝛ suo quãuis alii oẽs de quibus hic dicit i solidum teneanẽ.tex.ẽ nõ.i.l.quotiẽs.§.si semel.ꝛ ibi gl.ff.de pecul.ꝛ qꝺ hic dr̃ ꝙ pꝛ ꝛ dñs nõ teneẽ in solidũ.hoc verũ ẽ nisi fuissent i dolo qꝛ tũc tenerenẽ i solidũ.l.i bonefidei.ff.de pecul.cũ si.Et ꝑsequere ꝑ d.Jas.

Hi. Actões. Innuit hic ꝙ̃dã diuisiõꝫ actionũ.s.ꝙ alie sũt ꝑsecutorie i solidũ alie non.ꝛ hãc ꝑsequiẽ vsqꝫ ad fi.ti.Et ñ ẽ ista diuisio de.xii.diuisiõib⁹ ꝛc. Et ego statiꝫ deo duce i fi.ti.ponã has.xii.diuisiões actionũ de quib⁹ hic.iõ nõ ãplius recito gl.

Item si de dote. In actõe de dote repetẽda cõdẽnaẽ marit⁹ iquãtũ facere põt.h.d.Add.an ãt hoc priuilegiuꝫ ꝯpetẽs marito ne ꝯdẽneẽ nisi in quantũ facere põt ꝯpetat ẽt socero.Et cõiter teneẽ ꝙ sic qꝛ socer loco parenẽ hr̃ ꝑ.l.rei iudi.§.fi.cũ.l.seq.ff.so.ma.ſꝫ parẽs nõ cõdẽnaẽ nisi iquantũ facere põt vt j.v̇.ſꝫ si parẽs ergo ꝛc.Dicit tñ d.Jas.vos ãt i hoc qꝛ solet disti gui iter socerũ mariti ꝛ socerum vxoris. Itẽ an ꝯueniaẽ ꝯstante matrimonio an vero soluto vide tex.i.l.sicut cũ seq.ꝛ ibi ꝑ bar.ꝛ glo.ff.de re iudi.ꝛ tex.nõ.i.l.virũ.§.tps.v̇.quid i ceteris.ff.pro so. An ãt marit⁹ hẽat hoc priuilegiũ nedũ si mulier agat ad re

petitõz do᷑.ſ3 ēt ſi ali⁹ terti⁹ ex/
ne⁹ iux.l.vnicã.§ accedit.C ď rei
vx.ac.vide tex.in.l.ſi prioꝛ.ꝛ ibi
gl.bar.ꝛ alios.ff.ſo.ma.

Glo. Itē maritū l' ei⁹ hr̄des
i.filios cões.ſec⁹ i extne
is h̄ꝛdib⁹.ff.ſo.ma.l.ēt filii⁹ mu
lieris.ꝛ.l.maritū.ꝛ.l.ſeq. Fa
cultates. Diuidit̄ i.ii.ptes.pri/
cipales. In pria ſubaudiēdo ad
tex.remouet tacitū ꝯtrū a tex In
ii.p viã fallētie tollit ēt aliď ꝯtrū
ad tex.fa ibi.ꝛ hoc niſi dolo fecit
maritus. Facultates vt tñ ipe
maritus nõ egeat.vt.ff.ď reg.iu.
l.iter eos.ꝛ.ff.de re iu.l.i ꝯdēna
tõe pſonarū. Add. dicit d. Iaſ.
ex mēte Io.fa. ꝙ i ďducēdo ne
egeat erit attēdēdus modus cir/
ca duo.ſ.circa q̄titatē rei ꝛ tpis
In q̄titate rei iſpiciūt̄ facultates
ꝛ ꝯdō pſone.naz ſi ē pſõa q̄ poſ/
ſit opari.l' q̄ hēat offm̄ l' artificiū
dz ſibi ꝯputari.ꝛ ſic fiet deductõ
iſtarū oparū.vt ē gl.ſi.i.l. ſi ma/
ritus i id.ff.ſo.ma.fa.l.ſiquis a li
beris.§.ſed ſi fili⁹.cū gl. ſi.ff. de
lib.ag.ꝛ.l.ſiqs argētū.§. ſ3 ꝛ ſi
quis.ꝛ ibi gl.ſup v̄.donante.ff.ď
dona.fa.l.cū alimēta.ff.ď ali.le.
l.iterdū.ff.ď op.liber. Itē ſi eſt
doctoꝛ vel miles vel nobilis pl⁹
hz expendere q̄ ruſtic⁹.nã ruſtici
nõ debēt viuere delicate ſ3 debēt
vti pane groſſo.caſeo.cepis ꝛ fa/
bis.ita inquit glo.i.l.fuis vrbãis
in prin.ff.de le.iii. Item in hac
deductõe dz inſpici q̄titas tpis.
nõ eniz ſufficeret fieri deductõez
p vno ãno.ſ3 debet attēdi cuius
q̄titatis ãnoꝝ ſit marit⁹ ſcã cõ/
putatõe ſm formam.l. hr̄ditatū
i prin.ff.ad.l.falc. Et hoc niſi
dolo fecit maritus quo min⁹ poſ
ſet cautõe expoſita ab eo ď ſolido
ſoluēdo ſi ad meliorē fortunã per
uenerit.C.de rei vx.ac.§. cū aūt
ꝛ.ff.ſo.ma.l.ēt filios.§.l3.ꝛ.ff. p
ſo.l.verū.§.id qď. Add.ꝛ ſic ha
betis limitatõz ad tex.nr̄m vt nõ
pcedat qñ hoc pceſſit dolo mari
ti. Scďo limitat̄ iſte tex.vltra gl.
vt nõ pcedat qñ mulier ēt eſſet
ipſa pauper ꝛ nõ hēret niſi illam
dotē que tota eēt neceſſaria ad ſo
lius mulieris victū. Durū eniz
eēt mulierē mēdicare fame ꝛ aliū
de ſua ppria dote nutriri.l.ſi qs
a liberis.§.de alimētis.ꝛ ibi glo.
ff.de li.ag. Et eēt ꝯ ordinē chari
tat̄ cū oīs charitas a ppria pſõa
icipiat.vul.l.p̄ſes.C.de ſer.ꝛ aq̄
Et ppea ibi dicit glo. Ille perit
merito qui ſe plus diligit vllū. p
pterea ab vno nõ dz auferri vt al
teri def.q2 ſic eēt diſcopire vnuz
altare vt aliud coopiat̄ ꝯ.l. aſſi/
duis.v̄.except.C.qui po.i pig.
ha.ꝛ.l.verū.§.pe.ꝛ ſi.ff.ď mino.
ꝛ ita tenēt doc.hic. Tertio limi/
tat̄ nõbil'r iſte tex. vt pcedat qñ
res dotal' nõ extat.ſi ãt extaret ꝛ
ad eã ꝯueniret̄ marit⁹ nõ hēret
locū bñficiū h⁹ tex.imo dēret ad
ſolidū ꝯdēnari. ꝛ rõ eſt inpꝛom/
ptu ſ3 doc.hic.nã marit⁹ diceret̄
eē i dolo eo ꝙ rē hz ꝛ reſtituere
ſi vult.l.i bõeſi.ff.ď pecul.ſ3 ma/

ritus pdit hoc bñficiū pp dolum vt hac glo. igiť rc. ꝛ idem dicunt doc. si extaret alia res acq̄sita ex re dotali. nā i tali re marit⁹ ñ hꝫ priuilegiū h⁹ tex. p. l. vxor marito. ff. de do. iter vi. ꝛ vx. ꝛ. l. si cū doté. §. si. ff. sol. ma.

Propter retētōꝫ. Impense facte a marito i re dotali minuūt ipo iu re doté ꝛ ꝯñter dotꝫ repetitionē. h. d. Add. limitať iste tex. pcede re qñ ipensa fit ad ppetuā rei vti litaté. secus si ad vtilitaté rei tpa lem puta isti⁹ anni qꝛ tūc non mi nuerēt doté sꝫ ꝯputarenť cū fru ctibus. tex. ē i. l. i. §. i. ff. de impē. i re. do. fa. Siľr expēse que fiunt ad custodiā rei qꝛ ꝯputanť cū fru ctibus ēt si tales ipense cēnt maio res q̄ fructus. tex. ē in. l. pe. ꝛ fi. ꝛ ibi nō. bar. ff. de ipē. Addi. qd āt si maritus fecit ipensas in liti gādo ꝓ re dotali defendēda vľ re cuperanda. puta si mulier dedisset i doté noia debitorū ꝓ quib⁹ exigēdis marit⁹ fecissꝫ ipensas an tales ipense ꝯputenť mulieri. de hoc hētis glo. sing. i. l. i. in v̇. in necessariis. i v̇. nō sint. ff. ꝺ ipen. tenētē q̄ nō p illū tex. qꝛ hoc ca su diciť marit⁹ ipēdisse i res mu lieris nō dotales. ꝛ dicit ibi bar. q̄ illa glo. est sing. ꝛ multū nō.

Glo. Ob impensas hꝫ duas partes pricipales. In pria enūerat quot sūt spēs ipēsaꝝ In. ii. decl'at i quib⁹ ipēsis proce dat ꝛ loquať tex. nr. ꝑa ibi in pri mis ipēsis. Impēsas. dic q̄ ipēse alie necessarie sūt. vt quibus nō factꝭ res erat peritura vel ꝺte rior futura. Alie vtiles vt quib⁹ non factis res non erat peritura ed melior futura. Alie volunta rie que tantum rem exornant. vt ff. de ver. sig. l. impensaꝝ. ꝛ. ff. de impen. in re. do. fa. l. ii. ꝛ. l. quod diciť. §. vtiles. ꝛ. l. voluntarie. In primis impensis dic q̄ minu unt dotem ipso iure si consistat i pecunia ꝛ spē. vt est si fundus ꝛ pecunia in doté data quantū i fū do impēdiť tm̄ i pecunia ipso iu re deberi desinit. Si vero fund⁹ in dote sit tunc si tm̄ expenditur simul vel ex diuersis vicibus q̄ti ē. tunc ipso iure desinit eē do talis. Add. hec opi. glo. hic cōiter a doc. reprobať. Et dicit d. Ias. Dic ergo ad glo. nostram q̄ imo ipso iure non desinit esse dotalis. sed bene potest repetere expensas vel retinere fundꝫ do nec sibi satisfactū fuerit p. d. l. q̄ diciť. ꝛ ibi bar. post antiquos ꝓsequor ergo glo.

Nisi mulier infra annū spōte marito impēsam obtulerit. si v̇o nō tm̄ nō desinit eē dotalis sꝫ tā diu totus vel ꝓ parte retineť q̄ diu impēsa restituať. vt. ff. de im pen. in re. do. fac. l. quod dꝫ ꝛ. ff. de iure do. l. si is q̄. §. pe. ꝛ fi. ꝛ hoc in necessariis impēsis Si au tem vtiles sunt. tunc per act. ne go. gesto. vel mandati. Si man dato mulieris fecit repetuntur

volūtarie nō repetunt nisi mandato mulieris facte sunt sꝫ abradunt sine lesiōe pōris status. vt C. de rei vx. ac. §. sꝫ nec ob ipēsā Addi. hec gl. pessime dicit i hoc ꝛ rephēdit p oēs doc. hic qꝛ dicit ꝯ duos cāus expressos. s. ꝯ. l. i volūtarias in pri. ff. de ipē. ꝛ. l. i. §. sꝫ nec ob ipensas. C. de rei vx. ac. qbus iuribus expsse dr volūtarias ipēsas nūꝙ̄ repeti. ēt si mādato ꝛ volūtate mulieris fcē sint sꝫ ꝯpetit ꝺductio q̄ fieri possit sine lesiōe pōris stat⁹ rei. vt i dicti. ll. ꝛ hoc nisi fuisset res mercalis siue venalis. qꝛ tūc dicerentur ipense potius necessarie ꝙ̄ volūtarie. vt ē tex. in. l. si hēs. ff. de ipē. ꝛ declarat bar. i. l. volūtarie. eo. ti. ꝛ hoc qꝺ dictuꝫ ē spāle est i uxore. vn̄ ab alio cui⁹ voluntate expēse volūtarie facte fuissent i re sua. bn̄ repetunt. vt ē tex. in l. iii. al' ē. l. iiii. §. sꝫ si mutua. ff. ꝺ in rē ver. Et fm hanc distinctōem hūc. §. intelligas. ꝛ qꝺ dicit in. d. lꝫa q̄si. nō denotat i proprietateꝫ. si ē impēsa necessaria. vt dictū ē. sꝫ si vtilis l' volūtaria nullo mō hꝫ locū hic. §. Additio dicit ang. de are. hanc glo. eē nōndaꝫ ꝛ signandā qꝛ ē mgr̄a in mafia. ꝛ fm doc. hic. suprascripta distinctio pcedit. qn̄ ꝯstat ꝙ maritus. nō aio donandi fecerit ipensas. si aūt ꝯstaret ꝙ aio donandi tunc dic. vt. d. l. si mors. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. ꝙ si vir. ꝛ. l. virū ff. de do. inter vi. ꝛ vx. ꝛ videte gl. ꝛ bar. i. l. oīno. i gl. i. ff. ꝺ ipē.

Sed ꝛ si qs. Parēs patronus. soci⁹ ꝛ donator. nō ꝯueniunt in plus ꝙ̄ facere pn̄t. h. d. Sꝫ ꝛ si qs cum parēte suo prōno ne agat. iteꝫ si soci⁹ cum socio iudicio societatis agat nō plus actor ꝯsequit. ꝙ̄ aduersari⁹ ei⁹ facere pōt. ideꝫ est si qs ex donatōe sua ꝯueniat.

Addi. vltio circa istud bn̄ficiuꝫ ne qs ꝯueniat seu ꝯdōnet in plus ꝙ̄ facere possit. deducto ne egeat. de quo bn̄ficio fit mentio quasi i oīb⁹ ver. hui⁹. §. vnū ppetuo nōbis ꝙ in exigendo aliqueꝫ iꝙ̄tū facere pōt. inspicit ꝙ̄ tū ex fructibus prōnii exhit l' pcipit. nō aūt inspicit pprietas rerū. nec ēt ꝙ̄tū ex vēditōe rex redigeret. tex. ē de hoc sūme sing. i. l. qui bonis. ꝛ ibi illū nōt bar. ad hoc. ff. de ces. bo. bn̄fa. l. impator. ff. ad treb. per quē tex. bart. ibi in fi. no. ꝙ leges que dicūt alimēta dēre moderari. fm q̄litatē prōnii vt. l. alimētox. ff. vbi pu. edu. de. debēt intelligi respectu fructuū. nō aūt respectu valoris per illū tex. psequere hic per. d. Jas. Addi. nunqd aūt hoc bn̄ fin. vt qs nō ꝯdānet in plus ꝙ̄ facere possit qꝺ ꝯpetit reo pricipali. ꝯpetat ēt. eius fideiussori dicite ꝙ nō vt. l. ꝛ si fideiussor. ff. ꝺ re iudi. ꝛ. l. verum i pri. ff. p so. Hoc tū cāu dat singulare remediuꝫ ꝛ singularis cautela ꝙ fideiussor ꝯuētus denunciet reo pri/

cipali. ⁊ pricipalis veniat ⁊ susci piat iudiciu3 in se. ⁊ opponat hãc exceptõem in psonam suã q̄ face re põt. ita notabiliter bar. ⁊ bal. in. d. l. veru3 in prin. per tex. i. l. idẽq3. §. ⁊ generalr. ff. man. ⁊ idẽ bar. i. d. l. ⁊ si fideiussor in prin. ff. de re. iud. ⁊ in. l. sticũ. §. quod vulgo. ff. de solu.

Hl. Sz si qs. s. filius l'libert⁹ q̄z agũt veia ipetrata al's puniunt̃ vt. s̃. eo. §. ⁊ in eũ.

Socio ⁊ se ꝯfitẽte sociũ al' nõ deẽ ei hoc bñficiũ. vt. ff. p so. l. si vn⁹. §. vlt. Add. dicũt doc. hic idẽ eẽ in qbuscũq3 alus pso/ nis que negãt se eẽ tales ex cuius qualitate hẽant hoc priuilegiũ i l. s3 si ex pte. §. interdũ. ff. q̄ cum eo. limitate tñ glo. nãm vt pce/ dat. si pseueret i negatõe vsq3 ad lit̃ ꝯte. q̄z añ põt penitere ⁊ ꝯfite/ ri se eẽ sociũ vel maritu3 l'ei⁹ q̃li tat̃ p quã h priuilegiũ hẽat vt ẽ text. no. i. l. electio. §. neq3 ⁊ ibi bal. ff. de noxa. itẽ limitate glo. si negauit in spẽ se eẽ sociũ. secus si i genere hoc mõ nego narrata p ut narrant̃ vt fit in lit̃ ꝯte. ⁊ ita vult singulariter bar. in. l. si du/ bitet̃. §. ita demũ. ff. d̃ fide. Ias.

Compẽsatões. Exce ptio ꝯpẽsa tõis opposita extenuat debitum petitũ. ⁊ facit q̄ debitor tãtũ cõ dennet̃ in eo qd̃ supest vltra cõ/ pensatõem. h. d. ⁊ materiam hu/ ius ver. habetis. s̃. in. §. in bone fi. s̃. eo.

Hl. Paruã in ver. ex eade3 cã. hodie ex quacunq3 cã. ⁊ i quol3 ꝯctu bo. fi. l'stricti iur. vt. s̃. eo. §. i bõefi. Addi. dicit d. Ias. l3 doc. ad hãc glo. nõ ad/ uertãt tñ pessime loquit̃ q̄z vult q̄ iste tex. dũ dicit ex eadẽ cã. cor rigat̃. per. §. i bõefi. s̃. e. qd̃ ẽ ab surdũ. vñ dicite ex mẽte Nic. hic q̄ iste tex. voluit dicer̃ ex ea. cã. i. q̄ vterq3 sit debitor quãtitatis secus si vn⁹ eẽt debitor spẽi ⁊ ali⁹ q̄titatis. q̄z tũc ñ eẽt ex eadẽ cã ⁊ ꝯñter non admitteret̃ con/ pensatio vt late dictũ ẽ. s̃. i. d. §. in bonefi.

Eũ quoq3. Ille q ces sit bonis. h3 in postea quesit̃ beneficiũ. vt nõ ꝯueniat̃ nisi inq̄tũ facere pos set. h. d. Et dicit. d. Ias. in hoc ver. cũ sit cauda ⁊ finis tituli tra ctat̃ ẽt vltia materia. ⁊ illa ad q̄ pro vltimo remedio debitores ꝯfugiũt. s. materia cessiõis bõrũ.

Addi. no. prio ex hoc tex. ẽm ang. de are. in pri. huius. §. q̄ ce dẽs bonis p hoc nõ ẽ a debito li berat⁹ nec ciuiliter nac naturali/ ter. qd̃ fa. ẽm eũ. ex tex. prio. q̄z si deuẽrit ad pignore3 fortunã ex i tegro põt ꝯueniri. Adde melio rẽ tex. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. i. l. i. C. q bo. ce. po. ⁊ ista ẽ opi. cõis. Se cũdo notate ex tex. q̄ ille qui ces/ sit bonis. si postea alia bona acq fierit. vel puenerit ad pinguiorẽ fortuna3. q̄uis itex possit ꝯueni ri. nõ tñ in solidũ. sed inquantũ

facere pôt ɔcor.l.iii.ff.de ces.bo. Limitate tñ hunc tex. ꝓcedere respectu creditoꝝ qui tpe cessio/nis erant creditores nô aût res/pectu creditoꝝ quos postea.post cessiõem ê sortit⁹ q illi poterût eû in solidû ɔuenire. ita limitat hic Jo.fa.ꝛ bñ mot⁹ p.l.iii.a ɔ̃rio ſtu.C.de bo.auc.i po. Secũdo.d.Jas.litat hũc tex.vt nô ꝓcedat in eo qui bona sua alienauit in fraudê.tûc in postea q̃ñ tenet in solidû.tex.ê sing.i.l. fi. §.fi.ſm vnam lec.glo.ibi appro/batâ.ff.de his q̃ i frau.cre. Tertio limitat tex.ñ hêre locum qñ scolaris cessit bonis.postea emit libros vel cleric⁹ breuiariû l' miles arma q tales libros vl' arma creditores auferre ñ pñt.allãt ad h gl.sing.i.l.nepos ꝓculo i ver.dignitate.ff.de ver.sig. Altio lio.fa.nõt ex hoc tex.singl'r ꝙ ex generalitate hui⁹ lre pôt.dici ꝙ si qs fuerit spoliat⁹ bôis pp guer/râ.ꝙ si dz postea i solidû ɔueniri qd dictû ſm eû ê piû.ꝛ equum ꝛ sequit Jo.de pla.hic q ſm eû cû maior sit rô i hoc câu q̃ i hoc tex.cû hic spolict bôis ex voluntate ꝑcessiõem.at ille ex necessitate.ꝛ p̃ter volûtatê hoc patit.l.ii.§.si qs tñ ff.si qs cau.ꝛ.l.que fortuit.C.d pig.ac.mirabil' sane dcisio ꝛ nõnda cc q̃ cogitate ias.

Sl. Creditorib⁹ diuidit i.ii. ptes pricipales ꝑut duo ponût dicta.ſa ibi.pdest aût hec cessio. Creditorib⁹ qd fieri ñ pôt aĩquâ debitû agnoscat.si in re ɔfiteat.ff.de ces.bo.l.pe. Addi.ꝛ ibi vide bar.declarâtê. qualis ɔfessio reqrat.ꝛ q̃liter debi/tû dêat cognoscere.de quo êt videte bal.in.l.i.in pri.i.ii. oppo.C.q.bo.ce.pos.ꝛ doc.i.c.odoardus de solu. An aût ille q cedit bonis teneat bona sua iudicare ita ꝙ si ea occultat pdat hoc bñ/ficiû cessiõis.dic ꝙ sic.vt est gl.ꝛ ibi bar.i.l.pe.ff.de ces.bo.ꝛ gl.i.l.i.C.e.ti. Prodest aût hec cessio.vt ñ reducat debitor i car/cerê vt.C.q.bo.ce.po.l.i.Add.hêtis ex gl.ꝙ debitor nô posset trudi in carcerê.qd.d. Jas. limitat ꝓcedere nisi qñ debitor alie/nasset bona sua in fraudê ne reperiant.q tûc posset agi ɔ̃ eû.vt d trudat i carcerê.ꝛ amodo ñ pos/sit cedere bonis tex.ê sing.i.l.fi.ff.de ces.bo.ſm priaz gl.ibi quaz approbat bar. Ex integro.vẽ sibi ipsi ɔ̃ria lra.ꝙ ex integro ꝛ i quâtû facere pôt ɔueniat vt subicit.ꝛ sic intelligit ꝙ in solidû côueniat.q̃diu tñ pôt soluere hoc tñ ê deducto sp ne egeat.vt.ff.de ces.bo.l.q bôis.ꝛ.ff.de re.iur.l.i ɔdênatôe. Addi.dicit.d. Jas. gl.bñ dicit.vel forte ꝙ tex. voluit dicere ex itegro.i.denuo.reliq̃ circa materiâ.cessiõis vid ꝑ doc. hic maxime.d. Jas.

Sũmula.ꝓ cognitõe cellulaꝝ actionum hic insertarû.

Nota. Prout oculata fide hêri pôt. videt

in isto titulo actionū īsertas di/uersas cellulas actōum cū īparuz noībus īscript̄.ꝛ iste cellule excer pte.sunt ex arbore Jo.glosatoris cui⁹ scribētes sepe memoriā faci unt. Et istas cellulas posui vnā/ quāqꝫ i loco suo.hoc ē i fine cui⁹ qꝫ.§.illaꝝ actionū de qb⁹ i illo. §.fit mētio.ꝛ ꝑ doc.illaꝝ mate/ ria ibidē tractať. Et vt vnaq̄ qꝫ actio quo ad ei⁹ sbaꝫ cognosci posset.supra cellulā posui illi⁹ ac tiōis descriptōem.ꝛ ifra cellulaꝫ narratōeꝫ ꝛ ꝯclusiōem libelli cu iusqꝫ ac.put doc.hic ponūt p̄ci/ pue.d.ang.de are.ꝛ.d.Jas.Et i vnaq̄qꝫ cellula posui nomē sue ac tionis ꝛ supra nomen posuisex.lit teras.ꝛ infra sex l̄ras.que.xii.l̄re h̄nt significare.xii.diuisiōes ac/ tionū.que ponunť i gl.magistra §.fi.hui⁹ ti.qui incip̄ sūt p̄terea.

A

Prīa. ergo diuisio actio/nū ē ꝙ alia ꝑsonať. alia reať.alia mixta.ꝛ significať. ꝑ hāc l̄ram a.si ergo hec l̄ra.a.hꝫ vnū punctū vt hic ā significat ꝙ taľ actio ē ꝑsonalis.si duo vt hic a significat ꝙ est realis.si tria vt hic a.significat ꝙ ē mixta.

B

Secūda. diuisio actō nū ē.ꝙ alia ē ciuiľ.alia p̄toria.ꝛ significať ꝑ hāc l̄raꝫ b.si ergo hec l̄ra.b.habꝫ vnū pūctū vt hic b. significat ꝙ talis actō ē ciuiľ.si vō duo vt hic b.significat ꝙ ē p̄toria.ꝛ lꝫ Jo.ꝯ

riū fecerit qui prio ponit p̄torias ꝑꝑ eaꝝ multiplicitatē.mihi t̄n cō ueniēdus visuꝫ fuit prio loco po nere ciuilē ꝑꝑ ei⁹ dignitatem.

C

Tertia. diuisio actionū ē ꝙ alia ē rei ꝑsecu toria.alia pene.alia rei ꝛ pene.ꝛ significať ꝑ hāc l̄raꝫ.c.si ergo hec l̄ra c.hꝫ vnū pūctū vt hic c.signi ficat ꝙ taľ actio ē rei ꝑsecutoria. si vō duo vt hic.c.significat ꝙ ē ꝑsecutōia pene.si vō tria vt hic.c. significat ꝙ ē ꝑsecutoria rı̄ ꝛ pene

D

Quarta. diuisio actōuꝫ ē.ꝙ alia datur ad simplū.alia ad duplū.alia ad triplū.alia ad q̄druplū ꝛ signifi/ cať ꝑ hāc l̄ram.d.si ergo hec l̄ra. d.hꝫ vnū pūctū vt hic d.signifi/ cat ꝙ illa actio dať in simplū.si duo vt hic.d.significat ꝙ dať ad duplū.si tria vt hic.d.significat ꝙ dať ad triplū.si q̄tuor vt hic. d.significat ꝙ dať ad quadruplū.

E

Quinta. diuisio actōuꝫ ē.ꝙ alia ē bōe fidei.alia stricti iuř.ꝛ significať ꝑ hāc l̄raꝫ.e.si ergo hec l̄ra.e.hꝫ vnū pūctū.vt hic ē. significat ꝙ ē bōefidei.si vō duo vt hic.e.si/ gnificat ꝙ est stricti iuris.

F

Sexta. diuisio actio/num est.quod alie sunt ꝑpetue alie temporales.

⁊ sigãt p hanc lrãz.f.si ergo hec lrã.f.hz vnũ pũctũ vt hic.f.signi ficat q talis actio ẽ ppetua.si vo duo vt hic.f. sigt q talis actio ẽ tpalis.

G

Septima diuisio a/ctionũ ẽ q actionũ alie sũt trãsitorie ad here des alie nõ.⁊ sigt p illã lrãm.g. si ergo illa lrã.g.hz vnũ pũctũ vt hic g sigt q ẽ trãsitoria ad hrdes Si duo vt hic.g̈.sigt q ñ ẽ trãsi toria ad hrdes.

H

Octaua diuisio actionuz ẽ q actõuz alie sũt famose alie ñ.⁊ sigt p hãc lrãz h.si ergo hec lrã hz vnũ pũctũ si cut hic.h.sigt q ẽ famosa.si duo vt hic.h.significat q nõ.

I

Nona diuisio actionũ ẽ q actionũ alie sũt directe alie vtiles. ⁊ sigãt p hãc lrãz.i.si ergo hec lrã.i.hz vnũ pũ ctũ vt hic.i.significat q ẽ directa si duo vt hic ï si gnificat q ẽ vtil'

K

Decima diuisio actio nũ ẽ q actio/nũ alia ẽ directa alia ꝯria ⁊ sigãt p hãc lrãz.k.si ergo hec lrã.k.hz vnũ pũctũ vt hic.k.significat q ẽ directa si duo vt hic.k.significat q ẽ vtilis.

L

Undecima diuisio actionũ est q alie sũt singlares alie vlẽs. alie gnãles.⁊ sigãt per hãc lrãz. l.si ergo.l.hz vnũ pũctũ vt hic.l. significat ẽ singularis. si duo vt hic.l.tũc ẽ vlis.si tria.l.tũc signi ficat q ẽ generalis.

M

Duodecima diui sio a/ctõuz alie sũt simplices alie dupli ces.⁊ significat p hãc lrãm.m.si g̃ lrã.m. hz vnũ pũctũ vt hic.m. significat q ẽ actõ simplex.si duo vt hic.m. significat q ẽ dupl x.

Qð cũ co q ï ali.po.⁊c.

Hi. Dcm̃ ẽ.s.qlr ꝯuẽiamur ex ꝯctib⁹ l' ðlict nr̃is. nũc dõm ẽ qlr ꝯuẽiamur ex ꝯctib⁹ vl ðlict illoꝝ q ï nr̃a sũt ptãte.

Quia tñ. Cognito ꝯctu suoꝝ ad obligãduz dñz.erit ꝯcognitũ qd ð ꝯctu silii ad obligãdũ p̃rez.h.d.Add.nõ. q actio ð q̃ hic ñ dr ꝑprie actõ sz adiectio vt ẽ tex.i.l.i.C.e.⁊ sic si p̃ria actio erit bonefi. ⁊ illa adie/cta erit bõefi.⁊ sic ð aliis.de quo s.ti.i.§.actões.Ultio nõ q co/gnito vno ð silib⁹ cognoscit ⁊ re liquũ.⁊ iõ cũ dicam⁹ q monac⁹ ⁊ fuius eqparant.vt nõ. Inn.in c.cum olim. el.ii.de priuil.⁊ nõ. bar.i.l.i.§.i.⁊.§. vsufructuarius ff.ð stip.ser.necessario sequit q si cut dñs tenet ex ꝯctu sui seru'vt hic.q abbas tenebit ẽt ex ꝯctu sui monaci. facit quod nõ. Bar tolus in.l.si vnus. in principio. ff.de pactis.⁊.l.quod fu⁹.ff.dpo.

vbi bar vult q pōt petere monacus depositū scm̄ a se. et pōt monacho solui et restitui et soluēs liberat sine abbate. sicut si qs soluat filio vel seruo depositū ab ipsis factum.

Hl. Fere eadē iura suant in ptibus suoꝝ et filioꝝ. et dicit fere pp macedonianū qd hz locū in filiis nō in seruis vt. j. e. §. que diximus. et pp alios casus quos ibi dicemus.

Similiū eadē ē disciplina. vt hic et. ff. de in rē ver. l. iii. §. pro inde. et. §. quoc.

Si igitur. Dn̄s tenet ex ptractu serui insolidū si pbi iusserit. vel si ipm vel liberū hoīem naui vel alicui negociationi pposuerit actionib⁹ cognominatā. quod iussu. exercitoria. et institoria. h. d.

Addi. no. q de iure ciuili pr vel dn̄s nō tenent ex pctu filii l' sui. et iō ptor aduenit q si hēant peculiū. teneant peculiotenus al' nō tēant nisi iusserint vl' alio mō fa. §. actōēs aūt. s. ti. i. No. q dn̄s qd iussu puenit nō tm̄ peculiotenus. sz in solidū. et idē i exercitoria et institoria. No. ibi cui ppositus q seruus obligat dn̄m. si pxit i eo cui pposit⁹ ē. et nō alr. sicut dicim⁹ i delicto vel q̄si q dn̄s tenet ex delicto suoꝝ. si deliquūt in eo in quo ppositi sunt vt. l. i. §. failie. et ibi bar. ff. de publi. No ibi et si libertū. q isti florētini qui pponūt vni negociatōi vel taberne eoꝝ institores vel gazaros in longinqs ptib⁹ q in solidū tenētur ex pctu ipsoꝝ. si pbūt in negociatōe cui ppositi sūt.

Hl. Si gerit negociū cū suo iussu dn̄i. s. volentē cū suo phi. siue dirigat iussū ad suū. siue ad phētē cū suo. siue subscripsit. siue quocūqz mō pctū ratū habuit. supple. tenet i solidū. vt. ff. qd iuss. l. i. §. ii. et. §. sz et serui cyrographo et. §. si ratū. Etiā debitū a suo phēte iussu dn̄i pōt cōdici a dn̄o vt. j. eo. §. pe. Exercitoria ppetuo hr̄di et in hr̄dē datur. ff. de exerci. si tm̄. §. fi. idē i institoria. vt. ff. de insti. l. nouissime idē ēt in rē verso. vt. ff. qn̄ ac. de pe. ē an. l. q̄situ in fi. Ad hoc vt dn̄s obliget ex pctu exercitoris. requirit q eius rei grā nā si ob aliā rē. puta negocii sui. vl' cū eēt ppositus aduehēdū on⁹ et ipe accep mutuā pecuniā nō ad vtilitatē nauis nō tenet dn̄s vt. ff. de exerci. l. i. §. nō aūt. Exercitor appellat ad quē quotidian⁹. nauis questus ptinet gl. quest⁹. i. puentus siue lucrū. sz mgr̄ appellatur cui tocius nauis ācho ra. i. gubernatio pmēdat. vt. ff. d exerci. l. i. §. mgr̄m aūt nauis. Addi. dicit. d. ang. nō q plā reqrunt ad hoc vt qs dicat istitor. prio reqrit q sit pposit⁹ vli negociatiōi nā si vni tm̄ nō dr̄ istitor vt pbat in. l. cuicūqz. §. si qs pecuniis in tex. et gl. de istito. et p h dicit bar. i. l. legatā suis. ff. de le. iii. q p vna

mercãtia vel vnab⁹.ñ dz dici qs mercator.sz ex frequẽtia mercantiarũ. Scdo requirit q illa negociatio sit questuaria ad aliq lucrũ extrinsecus.querẽdũ.qd ↄtigat in emẽdo ⁊ vendẽdo al'nõ diceret institor.ff.de instito.l.si cũ uillico.⁊ talis institor obligat dñz in eo in quo ppositus ẽ tacite vl' expresse.vt.l.cuicũqz.§.nõ tñ.ff. de instito. No.q vbi ẽ eadem eqtas.idẽ ius statuendũ ẽ.sic.ff. ad.l.aql.l.illd ⁊.s.qui.mo.ius. pa.po.sol.§.pari rõne.

Introducit. Si suus sciẽte dño in merce peculiari negociat.⁊ ind dñs aliqd recipere dz vocat i tributũ.vna cũ aliis creditoribus h.d. Addi.no.q dicit in peculiari merce.qz secus si negociaretur in dñica.nã tũc teneret insolidũ vl'i rẽ verso vl'qd iussu. Nõ q dicit dño sciẽte.qz si dño ignorãte nõ teneret tributoria.sed de peculio.⁊ opz q sit ↄtuz eius rei cã.vt.s. Itẽ no.ibi p rata portione.dñam inter hãc actõem ⁊ actõnẽ de peculio.qz i actõe d peculio totũ suuz creditũz deducit sed in ista p rata sui crediti.l.sz si dãnũ §.ii.ff.de pecul.

Gl. Hic vbum negociet ad oẽm porrigit negociatõez vt.ff.de tribu.l.illud ⁊.l.i.

Creditor q minus sua rata ex peculio recep hz hãc tributoriaz ⁊ dicunt qdã ipaz ñ dari nisi dñs prio distribuat.⁊ corrigit offõ in dicis.⁊ hoc colligit ex hoc.§.qz dicit min⁹.sz dico q añ ⁊ post cõpetit.qz min⁹ tribuit q nihil tribuit.vt.ff.de tribu.l.illd.§.si cuius dolo.⁊ ar.ff.de ver.sig.l.minus ⁊.l.verbũ amp.sm io. Add. dicit.d.ang.lz Azo.in sũ.videat tenere primã opi.tñ doc.cõiter tenẽt cũ opi.gl.

Preterea. Ex ↄctu i ito cũ suo dño ignorãte tenet.dñs in id qd in rez suaz versuz ẽ.vel d peculio ⁊ dz versuz i rẽ dñi.si aliqd in rẽ dñi ipẽderit necessario. iudex tñ dz pri⁹ inspicere vtz in rẽ dñi sit versũ q de peculio ↄdẽnet.h.d.

Add.no.ibi siue volũtate dñi dic imo ẽt si expsse ↄ voluntatem dñi ↄhat.tenet de in rẽ vso. aut de peculio vt.l.si qs suũ.§.ẽt.ff. de pecu.nã eo ipso q cõcessit ei peculiũ vr dedisse facultatem.vt possit ipm obligar vsqz ad uires peculii vt ibi.vñ qñ dñs nõ vult ampli⁹ obligari necesse ẽ q reuocet peculiũ bona fide.⁊ sine fraude.vt.l.sũma in pri.ff.de pecul. No.q dr versuz i vtilitatẽ dñi. qñ emit qd est necessariũ dño.l' in cãm necessariã dñi ↄuertit.nõ q si põt hẽre locũ de in rẽ verso ñ dz trãsiri ad actõem d peculio

Gl. Deqz eo. nõ q hic de duabus actõib⁹ dicit.s.d peculio ⁊ de in rem verso.

Gl. Hũc pũctũ lz.n.qdã ita praue itelligũt q velit dicere q actio d peculio ⁊ de in rẽ

v̄so ē vna ⁊ eadē actō. ⁊ qcunqꝫ agit de peculio vł ageł de i rē v/so vt hic ⁊. ff. e. l. filiusfa. i fi. ⁊. ff. ꝺ pecul. l. i. §. cū autē que opi. vr̄ vera tali rōne. nā qn̄ de peculio agit̄. debita peculiaria ꝯputant̄ ⁊ ita ꝯputant̄ qꝺ ſuus dꝫ dn̄o ⁊ dn̄s ſuo naturalr̄ ⁊ ſic ꝯputat̄ ꝙ ſuus ipēdit i rē dn̄i ⁊ hoc ēt ve/nit i ac. ꝺ peculio. vt. ff. ꝺ pecu. l. ꝙ tuberonis. §. ſꝫ id qꝺ ⁊ ita vł ꝙ qui agit de peculio. de in rē v̄ſo agit. Sꝫ alia eſt opi. Jo. q di cit ꝙ diuerſe ſūt actōes ⁊ actionū formule. nec q formulā vnius ꝑ ponit alteri⁹ formulā ꝑponere vr̄ nec ob. d. l. i. de pecu. §. ē aūt. q: ſꝫ ibi videat̄ ſub actōe ⁊ edicto ꝺ peculio ꝑponere actōem de in rē verſo ibi ē edictū nō de peculio tm̄. ſꝫ ē edictū generale qꝺ dat̄ ꝺ oī eo qꝺ fit cū eo q i aliēa ē ptāte vt i. d. §. v̄ba aūt. nē n̄ o b. d. l. ſi li⁹ i fi. q: v̄uꝫ ē ꝙ quo ad effcm̄ ꝑ poit de i rē v̄ſo q ꝑponit de pe culio non quo ad formulam Et eodem modo exponitur id qꝺ hic dr̄ ꝙ eadē ē actō ꝺ peculio ⁊ ꝺ i rē v̄ſo. i. ille q ꝑpoit actōeꝫ de peculio ꝯſequit̄ effcm̄ actōis ꝺ i rē v̄ſo. ⁊ ꝙ ſbicit duas hꝫ ꝯdēna tōes. ſ. actō de peculio vnā ꝑ ſuo effcū. ⁊ aliā ꝑ effcū actōis de i rē v̄ſo ꝯdēnari dꝫ. fa. ff. de i rē v̄ſo l. ſi ꝑ pte. §. i rē. Addi. d. ang. di cit hec opi. gl. ꝙ ſint diuerſe ac/tōes v̄ior ē. q: hn̄t diuerſa noia. ⁊ diuerſa media ꝯcludēdi. vt pꝫ i libell. ſ. formaꝝ i ti. ꝺ ac. §. ocī āt

Cū autē. In peculio dł cē id quod ſup eſt deducto eo ꝙ debet̄ dn̄o. dn̄ mō nō debeat̄ vicario ſui. h. d.

Cū aūt querit̄ q̄ntū i peculio ſit. ante deducit̄ qꝺ ſuus dn̄o ei qui ne in ptāte eius ſit dꝫ. ⁊ ꝙ ſupeſt. id ſolū peculiū intelligit̄.

Hl. De peculio ergo dedu/cit̄ qꝺ ſuus dn̄o dꝫ. cū in ſpecto iur̄ naturali ſuus liber ſit ⁊ apꝫ ꝙ naturalr̄ pōt obligari ēt dn̄o ſuo vt. ff. de ꝯdi. inde. l. ſi id qꝺ. ⁊. ff. de pecu. l. nec ſuus. ⁊. ſ. de fideiuſ. §. i. Add. ꝙ id ꝙ dicit hic de iur̄ naturali. itellige. i. de iur̄ gētiū. De peculio ſui ēt deduci dꝫ. qꝺ dꝫ dare ſuus hiſ q ſunt in ptāte. vꝫ ꝯſeruis ſuis. ⁊ ſi liis dn̄i. ⁊ pupillis dn̄i vt. ff. ꝺ pe cu. l. ſꝫ ⁊ ſi dā. §. pec.

Si hēo ſeruū caſtaldū. q ordi nari⁹ dł. qui hꝫ ſub ſe aliū q vica rius dr̄. ſi ordinarius dꝫ aliquid vicario. ⁊ ꝯuenior de peculio or/diarii. n̄ deducā id ꝙ vicario dēt̄ ⁊ ratio eſt in promptu q: ſi dedu co ꝑ vicario. adhuc remanꝫ pecu liū ordiarii. ⁊ ita fruſtra fieret ꝺduc tō. cū ſp maneret ordiarii peculiū.

Ceterū. Cui ꝯpetit ac/tio inſtitoria vł exercitoria vel quod iuſſu cōpe/tit ēt de peculio. h. pꝛīo. ⁊ i actōe de peculio toci⁹ eius quod ē i pe culio rō eſt hn̄da. i tributoria ſo/lūꝫ id circa qꝺ negociat̄. q̄ pp qn̄ qꝫ expedit agi vna qn̄qꝫ alia. h. ii. ⁊ ex ꝯtu mutui fili⁹ n̄ pōt ꝯueni

nec eius pr̃ de peculio.h.d.
Add.nõ ibi de peculio ꝙ ẽt con
trahẽs cũ suo iussu dñi hz actõez
de pecu.nõ tm̃ act.qđ iussu. Et
habens plures vias debet elige/
re vtiliorẽ al' stultissimus ẽ. Et sic
habens duas act.vnã ex qua soli/
dũ cõsequi posset ⁊ aliã cũ dimi/
nutõe debet intẽtare solidũ. Itẽ
nõ ꝙ actio tributoria.⁊ de in rẽ
verso de per se. ⁊ actio đ peculio
de per se hñt se vt excedentia ⁊ ex
cessa. Et in tributoria ꝯditõ dñi
est equalis aliis creditoribus sui
Sed in act.de peculio dñs ẽ pri/
uilegiatus.q: primo sui debiti rõ
hz. Et qñ agit̃ đ peculio totũ pe
culiũ ẽ obligatũ deducto credito
dñi.sed i tributoria solũ id i quo
negociat̃ ⁊ nõ aliquid aliud đ pe
culio. Nõ ꝙ ille qui viuit ad
redditibus suarũ possessionũ nõ
dr̃ negociari nec dr̃ mercator nec
fenerator dr̃ negociator. de quo
p bar.i.l.legatis.ff.de leg.iii. Id
statuta in seruo trahũt̃ ad filium
q: equiparant̃.de quo.i.l.siquis
suo.C.đ fur. Nõ.i.§.illđ ibi ꝓ/
hibuit.ꝙ lex ẽ ꝓhibitiua vz ꝙ cre
ditor nõ mutuet pecuniam. vt.l.i.
ff.e.nec qd aliud faciẽdo põt ex/
cusari.q: facit fraudẽ legi. vt.l.sz
⁊ iul'.§.mutui.ff.e.ergo nõ põt ei
renũciari.vt nõ gl.⁊ doc.i.l.tã ⁊
fi.ff.ad mace.fa. gl. i rubrica.C.
ne fide. do.den. Nõ ibi đnegat̃
actio ꝙ qñ lex vl' statutũ denegat
alicui audiẽtiã vl' act.itellr ope ex
ceptõis vt hic ⁊.l.i.ff.e.⁊ ibi bar.

Et p̃dcã ꝓcedũt i ciui. sed i criali
ipõ iure itellr exclusus.vt.d.l.i.
§.ꝙ ait đ aleator. Nõ ibi qđ iõ
q̃ rõ mouit iurcõ.vel se.ꝯsul. sed
dic ꝙ ista fuit rõ ipulsiua.q: ẽt si
filius sit bone vite hz locũ ista.l.
vt.l.i.in fi.ff. ad mace.

Glo. Q: dictũ fuit.s̃.i.§. p̃
terea ꝙ is agit đ pecul.
q ꝯxit cũ suo iuito l' ignorãte do
mino.ergo videbat̃ ꝙ q ꝯxit co
volẽte.puta iussu suo non posset
agere đ pecul. ⁊ tñ aliđ ẽ.⁊ iõ di/
cit ceterũ ꝓ sz. Nõ quẽ cẽ stul
tũ si eligat malũ cũ posset eligere
bonũ. vt i aut. qui.mo.na.ef.sui
§.i.coll'.vii. Is quoqz cui tri/
butoria actio ꝯpetit.⁊ đ pecul. ⁊
đ i rẽ v.agere põt. fa.ff. đ tribu.
l.aliii. In actõe tributoria solũ
hr̃ rõ illius qđ negociat̃.⁊ ꝙ in/
de receptũ ẽ vt.ff. đ tribu.l.ꝓcu
ratores.§.p hanc.⁊.s̃.e.§.intro/
duxit. Quisqz i istis actõibus
qđ sibi expedit eligere dz. sz post
quã elegerit nõ dz variare vt.ff.
đ tribu.l.ꝙ i hr̃dẽ.§.eligere nisi
fuerit decept⁹ qñ primã elegit vt
ff.qđ cũ eo sz ex ꝑte.§.fi. Ea/
dẽ q̃ diximꝰ đ suus đ filio ⁊ filia i
telligemꝰ.s.q̃tũ ad actões supra/
dcãs.sz i qbusdã ñ ꝯueniũt vt in
mutua pecunia. vt.j.ꝓxi. Itẽ fili
us põt subire iudiciũ ⁊ arbitriuz
⁊ p̃rez obligat quasi ex ꝯctu đ pe
culio.sz suus nõ. vt.ff. de pecu.l.
iiii.§.si suus ⁊.§. idẽ scribit.⁊.C
đ iudi.l.seruꝰ. Itẽ filiꝰ fideiubet̃
põt ⁊ p̃rez đ peculio obligat. vt.

ff. de pecu. l. iii. §. si filius. sz suus nō. vt. ff. d fideiuss. l. si fune. ꝛ. l. seq. ꝛ ꝓpter hoc dixit fere. s. e. §. i. Que diximꝰ d suo ꝛ dn̄o ea dē itelligemꝰ d filio ꝛ filia nepote ꝛ nepte ꝛ p̄re auo ue cuiꝰ i ptāte sūt. Illd ꝓprie suat̄ i eorū ꝑsōa ꝙ senatuscōsultū macedonianuz ꝓhibuit mutuas pecunias dari eis qui i ptāte parētis erūt. ꝛ ei qui crediderit denegat̄ actio. tā aduersus ipsū filiū filiāue nepotē neptē ue. siue adhuc in ptāte patris siue morte parētis vel emācipatōe sue ptātis eē ceperint ꝗ aduersum patrē auū ue. siue habeat eos adhuc in ptāte siue emācipauerit. Que iō senatus ꝓspexit qꝛ sepe onerati ere alieno. creditaꝝ pecuniaruz quas i luxuriā consumebant vite parentū isidiebant̄

Hl. Istud senatus ꝯsul. macedo. cessat i multis cāibus s. xi. Si fuerit miles filiussa. vt. C. ad mace. l. fi. Itē si dixerit se p̄emsa. vt. C. ad macedo. l. i. Add. doc. tñ i. d. l. i. C. ad mace. ꝛ bar. i. l. iii. C. e. dicunt ꝙ nō dz credi simplici assertōi filiusa. nisi creditor ēt ignorauerit eū eē filiū fa. que ignorātia sit iusta ꝛ iustis rōnibꝰ mota. vt qꝛ publice se pro p̄resa. gerebat ꝛ publicis officiis vt p̄rsa. fungebat̄. vt. l. iii. nā nō sufficeret simplex ignorātia. nisi talis ignorantia eēt iustis rōnibꝰ sūdata. d quo dic vt ibi per Cy. bal. ꝛ latiꝰ p saly. Itē si publice p̄sa. videbat̄ vt. ff. ad mace. l. sigs p̄em. Itē si fuerit in scolis vt. ff. e. l. sz iul. §. ꝙ dr̄. ꝛ. C. eo. l. macedo. Add. tu dic ſm doc. i. l. macedonani. C. e. ꝙ aut querit̄ an a filio pōt repeti pecunia mutuata. ꝛ dic ꝙ sic. aut a p̄re ꝛ tunc vsqꝫ ad quātitatē quā p̄r fuissꝫ ei ipēsurus i domo. ar. l. iii. §. ꝓinde. ff. d i rē v̄. In residuo v̄o aut ignorabat eē i studio aut ꝯ patris volūtatē qd i dubio ꝓsumit̄ vt. l. verius. ff. de ꝓba. ꝛ tūc nō repetit a p̄re Si sciuit tūc aut fuit spāliter a p̄re ꝓhibitus. hāc pecuniā mutuare vel eiꝰ cā ipendere ꝛ tūc a patre nō repetit. ar. l. fi. C. de ne. gest. Aut nō fuit a p̄re ꝓhibitū ꝛ tūc aut filius ꝯsūpsit i bonos vsus qꝛ bñ vtiliter studet. ꝛ p̄r tenet̄ qꝛ vtilr̄ ē gestū cū scia filii sit leticia patris vt i auth. ꝯsti. que d dig. §. generalr̄. aut i malos vsus ꝯuertit ꝛ tūc a p̄re ñ recupat.

Itē si alii creditori soluit. vt. ff. e. l. sz i lege. §. pe. Itē si factus p̄rsa. debitū prio ꝯtū mō agnouit vt. C. e. l. zenodorꝰ. Itē si v̄tit i rē p̄ris vt. ff. e. l. sz iul. §. sz si filius. Itē ꝛ si ñ accepit vt v̄terꝫ i rē p̄ris postea tñ v̄tit vt. ff. e. l. sz iul. §. sz si ab inicio. Itē cessat qñ p̄r ꝯsensit vel p̄ns nō ꝯdicit. vt. ff. e. l. sz iul. §. ꝗꝗ. ꝛ. l. tñ sciēte. C. e. l. si permittēte. Itē si postea p̄r ratū hēat vt. C. l. fi. Itez si p̄sa. factus soluere cepit vt. ff. e. l. sz ꝛ iul. §. fi. ꝛ. l. se. Alias aūt locum hꝫ vt ñ teneat̄ p̄r vel filius siue pecunias venit mutuo data.

fiue aliud in fraudē sena. ꝯsul. vt ff.e.l.si filius.§.is āt.ꝛ.l.ſʒ iul.§ mutui datoꝝ. Add.nō ꝙ vbi gl. dixit. Itē nisi pꝰ ratum hēat dic idē si tacite ratū hūisse dicat. vt puta qꝛ recepat lr̄as a filio ꝯtinētes ꝙ pecunias mutuo accepit.ꝛ ꝙ pꝰ illas solueret ꝛ nō ē statim ꝓtestatus ꝯ ꝯria eius volūtate vt ē tex.sing.i.l.si filiusfa.ff.ad macedo.ꝛ ē bonus tex.in cle.i.ꝯ ꝓcur. Et hoc ꝓbabit̄ eo ꝙ pꝰ deliberate dictas lr̄as recepit ꝛ apuit ꝛ eis nō ꝯtraxit. vꝫ fecisse scienter Secus si recepisset eas clausas vl̄ al'ideliberate.ar.ff. de pig.l.si si deinssoꝝ. Et dicit do.ange.hanc gl. signādā que ponit casus i quibus cessat macedonianū. Add.q̄rit hic do. Ang.que ē rō ꝙ macedoniano nō pōt renūciari sed velleyano sic.vt hꝫ in.l.tā ꝛ si.ff. ad mace.p gl.ꝛ doc. Rn̄ qꝛ macedo.ē pn̄cipalr̄ iductū i odiū creditorū merito si nō pōt p filiū renūciari qꝛ nō ē inductū i fauorez sui. Secꝰ ē i velleyano qđ ē pn̄cipalr̄ iductū i fauorē mulierum pp sexus fragilitatē. vt.l.ii.§.i. ff.ad velle.merito suo fauori pōt renūciari.l.pe.C.ꝯ pac.

Illud in sūma. Ex ꝯctu f iussu vel de in rē v̄so vel istitoria vel exercitoria pōt agi directo ꝯ patrē vl' dn̄m.h.d. Add.nō ibi directo ꝙ qn̄ aliquis mandat pōt agi directo ꝛ principaliter cōtra eū. Et hic vꝫ casus ꝙ mandās tenet̄ principalr̄ ac si negociū p ipsuꝫ gestū venisset ꝛ re.fa.c. cū mulieres ꝯ iudi.in vi. ꝛ.l.ꝛ hꝫ.§.i.ff..de preca.

Gl. Qđ versū ē i re pr̄is vel dn̄i pōt directo ꝯdici ab eo certi ꝯditōe nō adhibita hac adiectōe ꝯ peculio vel ꝯ in rē v̄. Sꝫ nūquid supradcā sex noia.s. ꝙ iussu exercitoria istitoria tributōria de peculio ꝛ de in rē v̄. sūt noia actionū. Rn̄. quidā ꝙ sic. ꝛ fa.p eis ifinite leges que dicūt de actōe ꝯ peculio ꝛ sic ꝯ singulis vt pꝫ ēt in rubro cuiuslibꝫ. Sed Jo.cōtra dicit.n.ꝙ sūt adiectōnes actionū nō actōes. Et fa. p eo.ff.de neg. ge.l.mādasti. ꝛ de pecu.l.iii.§.cui ꝯgruit. Addi.ꝛ hec ē cōis opi.

De noxa.ac.

Glo. Nō solū ex ꝯctibus eorū qui in nr̄a ptāte sūt ꝯuenimur sꝫ ēt eoꝝ delictis.ꝛ qꝛ p eis noxalr̄ agit̄.iō ꝯ nox. pōit Ex maleficiis. Ex quo delicto cōmisso p suum dn̄o ignorāte vel ꝓhibere nō valēte. dn̄s tenet̄ noxalr̄. Qđ equitatis rō itroduxit.ne ex delicto rei ꝓprie quis i plus grauet̄ q̄ sit valor rei.h.d. Add.nō ꝙ dare alicui dānū.ꝛ sic ille qui tenet̄ aql. dr̄ ꝯmisisse maleficiū.ꝛ eodē mō qui iiuriā alteri intulit dr̄ teneri ex maleficio ad id qđ dixi.s. de ob.ex.del.i prin. Itē nō ꝙ i electōe dn̄i ē aut emēdare dānū aut

dare fuum ꝓ noxa. q2 iniquum eēt ꝙ fuus vl' aial nr̄m sua nequitia possit nos i plus obligare ꝙ̄ valeat.

Glo. Dn̄i pp maleficia seruorū tenēt ex q̄si maleficiis vt.ff.nau.cau.l.fi.§.fuorū ꝛ ð hoc.s̄.ð act.§. actões. Nō hic dr̄ de furto fuorū vel delicto itellr.s.facto ex̄neo ꝛ idē in seq̄ntibus articulis.nā cum dn̄o talia ꝯmittēdo agi nō pōt vt.s̄. ð ob. ex del.§.hi qui ꝛ.ff.de noxa.l.cū fuus. Dn̄s ex delicto fui dr̄ dānatus q2 eo nesciēte vel ꝓhibere nō valente factū alioquin i solidum tenet vt.ff.de noxa.l.ii. ꝛ l.in delictis ꝛ.C.e.l.ii. Dn̄o dānato ꝑmittit aut litis estimationē sufferre puta decē ad quē sē per ē obligatus s3 liberat dando animal sc3 quousq3 actōe iudicati ꝯueniat vt.ff.de re iudi.l. miles §.decem ꝛ.ff.de peti.hr̄.l. itē veniunt.§.cum predixim⁹. Addi. dicit dn̄s ang.nō ꝙ ex quo dn̄s h3 hanc facultatē p̄stādi aliō ꝙ̄ fit i obligōe ergo pōt p̄stare fuū quousq3 sup act. iudicati fuerit ꝯuentus.vt.d.l.miles.§.i.Sec⁹ si hēret illā facultatē ab hoie q2 tunc p lit ꝯt.tolleret sc3 in principali factam.l.fiquis stip.decem i melle ꝛ ibi bar.ff.de solu.

Dominus noxali. Pro delicto fui dn̄s liberat dando fuū ꝓ noxa.ꝛ in dānū passo trāsfert dn̄ium qd̄ auocari pōt.si dn̄s emēdet dānū ꝛ velit eū manumittere.Et noxaliū actionū quedā3 sunt ciuiles quedā p̄torie.h.d.

Additio nō ibi serui nomine ꝙ dominus tenet noie fui. ꝛ ita d3 fūdari libellus.

Glo. Dominus dedendo seruum noxie nomine liberat. Sed quomodo liberat cum seruus non fit in obligatōe sed in dāni estimatione vt.ff. de re iudi.l.miles.§.decem.quomō dando seruum liberat cum aliō ꝓ alio inuito creditore solui non potest vt.ff. si cer. peta.l.ii.§.i. rn̄.spāle est quia iniquum est serui nequiciam vltra ipsius corp⁹ extendi vt.s̄.e.§.sūma.

Licet fuus det pro alio.s.ꝓ estimatōe vel delicto nihilomin⁹ dn̄ium transfert.

Licet dominiu3 serui dediti pro noxa transeat in dānum passum tamē si domin⁹ resarcita pecunia voluerit eum manumittere auxilio pretoris liberatur.

Sed nōne iniquum est auferri quod perpetuo sibi quesitum est vt modo dixerat.ꝛ probatur ff.re.amo.l.non enim.Sed certe est speciale fauore libertatis. sic ꝛ al'.C.de pa.q fi. dif.l.ii.ꝛ.ff. si inge.esse di.l.ii.sic ꝛ.ff. de heredi.insti.l.pignori.

Add.nō ꝙ dicit hic dominus ang.ꝙ redimens aliquem ab hostibus qui hodie intelligūtur infideles.pōt eū retiere loco pigno

ris vt fuiat sibi p qnquēniū .nisi se redemerit.l.senatus.§.fi.ff.de le.i.z.l.i.C.de capti.

Omnis aūt. Vil ad quē fuus delinquēs transit.noxaliter quenit.z noxaliter ēt qs punit .p delicto liberi hoīs.facti postea fuū.h.d.

Addi.no.q ois actio noxalis est psonalis in rē scripta.psequit enī oēm possorē. No.q ista actio dat ad similitudinē rei vendicatōis.qz quādiu qs possidet cōuenit.z si desinit possidere desinit ēt posse queniri vt dicim⁹ in rei vendicatiōe. vt.l.sinaūt.§.i.ff.de rei vē.dūmō dolo n̄ dsinat possidere vt hic in glo.

Si. Quādiu fu⁹ ē i ptāte dn̄i dn̄s queniri pōt noxalr. idē ēt si dolo fecit quo min⁹ sit i ptāte.nā tunc vtil' noxal' locū hz ff.eo.l.si bōefi.z.l.electio.§.si is.

Aut fu⁹ deliqt.aut qtrxit.si deliqt.tūc si in dn̄m.z nō tenet postea fcūs liber.vt.s̄.de ob.ex.dl.§.hi qui.z.j.pri.§.z.j.de fur.l.fui z filii.si exn̄co tūc factus lib. tenet directo vt hic.si aūt qhat.z fuerit qnexa gestio illa quā fecit in fuiture.cū illa quā facit in libtate.tenet al' nō.ff.de neg.gel.l.cū actū.z.C.an ser.ex suo fac.l.iii.in fi.nisi in cāu.vt.C.de her.pe.l.fi.§.pe.

Si fuus Ex delicto fui .p.prii.nulla qpetit dn̄o actio ēt si postea alienet.vel manumittat.idē i fuo aliēo q efficitur ipsius dānuz passi .itez ex delicto dn̄i.nō dat actio fuo libero fcō.h.d. Addi.nō in tex.ibi nulla obligō.q inter illū qui aliquē hz in ptāte z illuz q ē i ptāte non cadit aliq̄ obligō.nō itelligas de naturali sz de ciuili tm̄.vt.s̄.ti.i.§.cū aūt. No.ibi actio nulla nascit.q vbi non ē obligō.saltē ciuilis nulla nasci pōt actio.qz ad pariendu ʒ filiaz actiōem. requirit pr̄ zim̄r.s.obligō cili sz natural'. nisi miraculose filia nasceret vt no.bar i.l.i.ff.de qdi.inde.

Si. Quia iter fuū z dn̄m in cui⁹ ptāte est.nulla potest nasci obligatō.nec ēt nascit postea cuz alienat⁹ ē.fa.ff.de pe.l.z ācilla ū.§.si aliēo.si alien⁹ fu⁹ noxiā qmisit.z is postea i tua ptāte eē ceperit.si nondū fuerat lis qte. tunc iterdicit tibi actio q priorez dn̄m secus si fuisset lis qte.qz tūc n̄ interdicit vt.ff.eo.l.si alienus fuus.z est rō qz imputat ei quare alienauerit. vt.ff.e.l.quēadmoduz in prin. Nō hic rē ipediri si deuenit i euz casuz a quo incipe nō potuit.ar.s̄.d lega.§.a qrio.

Sed veteres. Vliz pr̄.p delicto filii seu filie noxalr tēbat sicut p delicto fui hodie vō nulaten⁹.sz ipe filiussa.ex delicto suo sicut qlbz ali⁹ poterit qneiri.h.d. Addi.nō q pr̄ magis dolet z piclitat i filiū quā ipe fili⁹ i se.fa.l.istiqdē.ff.qme.cā. Nō ibi pudicitie fauor q pudicitia ē mltū fauorizāda fa.l.nec

ei.§.pe.ff.de adop.

Gl. Iure veteri dabat filius p noxa vt suus vt hic itē occidebat licite a pr̄e vt suus a dn̄o sed hodie nō sic vt.s̄. ꝺ his qui sunt sui vel ali.iur.§.ii.ꝛ de li.ꝛ po.l.i suis in fi. Pene in hoc tex.i.fere vel pene noialiter sc3 p corpe pene ꝛ tūc dyphtōga tur.q.d.ꝙ corp⁹ filii patiētis pe nam. Apud veteres inenim⁹ sepe filiosfa. ꝛ nō pr̄es p delictꝫ fi liorū cōueniri vt si filiusfa.litē su am fecerit male iudicando vt.ff. de iure fis.l.filiusfa. vl' si dānum dederit alicui piciēdo eo separa tim hitante a pr̄e vt.s̄. ꝺ ob. ex. q.de.§.si filiusfa.ꝛ.ff.de his q de ie.vel effu.l.i.§.si filiusfa.ꝛ ꝺ his legibus dicit hic cū dicit ātiquos ꝯmētatores. Etiā antiquo iu re vt dictū est filiusfa. poterant p suis delictis ꝯueniri directo vt. ff.e.l.noxali.ꝛ.l.se.quib⁹ filiis cō dēnatꝫ dat in pr̄em actio i factu3 ꝺ re iudicata i peculiū. vt.ff.e.l. s3 ꝛ si ꝯdēnat ꝛ.ff.e.l.iii.§. item scribit. S3 qd si iudiciū filius accipere noluit imo ꝯtumaciter nō venit an mitti d3 actor in pos sessionem peculii pfecticii vr̄ ꝙ nō.q2 ex delicto filii nō d3 ꝯueniri pr̄ vt hic dr̄. Ꝯ vr̄ ꝙ sic q2 al's dicit lex ꝙ pōt cedere bōis i tali peculio.C.q bo.ce.pos.l.cū ꝛ fi lii i eo ꝙ dicit vel a patre ꝛc. S3 Ald.huic v̇.rn̄det ꝙ. d.l.cū ꝛ fi lii loqt ꝺ castrēsi vel ꝺ eo qꝺ h3 a pr̄e sibi eūti i castra donatū qꝺ ēt castrēse dr̄ vt.C.fa.hr̄.l.si fili⁹

Si quadrupedes pau.fe.di.

Gl. Dictū ē de maleficiis ser uorū nūc ꝺ maleficiis ir rōabiliū aialiū.nā aut dānū dat hō liber ꝛ tūc h3 locū.s̄. ad.l.a quil.p to.aut suus ꝛ tūc h3 locū s̄.ti.i.p to.aut aliꝺ aial. ꝛ tūc h3 locum hic titulus.

a Nimaliū.

Pro dāno p quadru pedē mās̄uetam dato actio noxalis directa ꝯ dn̄m dat cū aial ꝯ naturā sui generis dānū dederit.s3 si quadrupedes n̄ man sueta iuxta naturā sui generis dā nū dederit i liberū corp⁹ nō occi dēdo dn̄s ex edilicio edcō arbi trio iudicis ꝯdēnat i aliis rebus i duplū vl' noxal' actio his duob⁹ cāib⁹ ꝯ dn̄m dirigit. Et penales actōes p eodē fcō ꝯcurrētes non pimūt se ꝯcursu.h.d.to.ti.

Glo. Actio noxal' directa lo cū h3 p dāno aialiū q̄ drupedū.vt.ff.e.l.i.i pri. s3 noie dāni dati a bipede vtil' actio locū h3 vt.ff.e.l.pe. Add. dicit ange. nō ex isto tex.ꝯiūcta glo. ꝙ dire cta actō dr̄ vbi hn̄t locū. Aial si dānū dat lasciuia.i.luxuria l' fa cilitate vt facit pupill⁹.aut feruo re.i.amore. vt si equ⁹ tu⁹ vt equā meā adiret hostiū meū fregerit. A mor dr̄ feruor q2 calefacit. vt i auꝫ.q.mo.na. ef.le.§.illud.

Equus calcitrosus si calce pcusse rit vel bos cornupetere solit⁹ vel ēt nō solit⁹. vt i prin. ti. daᵱ actō ꝺ paupie. Hec actio hꝫ locū i his que moueᵱ ꝯ naturā.i. ꝯ cō suetudinē illius generis aīalis lꝫ sit sua cōsuetudo vt calcitraret vt s. pri. §. nā maior ps equorū n̄ pessūdat. et maior ps bouū non cornupetit. qꝛ equi ꝛ boues dicū tur māsueti. Et māsueta dicunᵱ qꝛ gregatiꝫ pascunᵱ. vñ ſm hoc canis dū ē i numero ferarum nec māsuetorū. nā maior pars canū mordet. ꝛ maior ps nō gregatim pascitᵱ. Sꝫ vr̄ ēt ꝙ i his feris lo/ cū hēat hec actio. vt. j. e. §. fi. que ē ꝯ. So. vtilis vt ibi locū hꝫ di/ recta nō vt hic. vt. ff. e. l. i. §. i be/ stiis. Add. dicit d. ang. ex mente Ja. ꝺ are. ꝙ aut fera nō euasit q̄ nocuit que hēbat ꝯsuetudinē re/ deundi ꝛ hꝫ locū vtilis sꝫ nō dire cta vt. j. e. §. fi. Aut ꝑsns euasit ꝛ tūc nec vtili nec directa tenetur ita itellr̄ iste tex. ꝛ. d. §. i bestiis. ꝛ si talis bestia que nocuit penitus euasit. ꝛ postea redut dn̄s nō te/ neᵱ. ar. l. qui res. §. areā. ff. de so lu. Quid si canis tuus come/ dit carnes meas an tenearis. di/ cūt doc. ꝙ aut ꝯphēdiᵱ aliqua culpa dn̄i saltē leuissima. ꝛ teneᵱ ad emēdā dāni saltē vtili aquilia vt. l. quēadmoꝫ. §. magistrat⁹. ff. ad. l. aquil. si nō pōt argui culpa tūc vr̄ ꝙ n̄ teneaᵱ vt hic. tn̄ Glo. dicit tali casu dari act. in factum. vt. l. quotiēs. de p̄. v̄. Idem vult Ja. ꝛ Cy. i. d. l. fi. C. ad. l. aquil.

Gl. Mirabilis ē hec expō ꝛ legalis. iō sic forte dcā. qꝛ paupieꝫ aliquā facit sicut ꝛ dānū dinutio vel depditio ꝑtōnii dr̄. vt. ff. de dā. ife. l. iii Qñqꝫ res iaīata iiuriā facere dr̄ iproprie. ff. ꝯmo. l. si vt certo. §. plane. si cō/ modati. Hoie fere bestie non agiᵱ hac actōe. ꝛ noie mansuete noxalr̄ tn̄ agaᵱ. vt. s. pri. §. ꝛ in prin. ti.

Gl. Istud qꝺ dictū ē locū hꝫ i oi aīali qꝺ nocere pōt si ue solutū siue ligatū. ita tn̄ ꝙ dā num nihilomin⁹ facere possit vt ff. de edi. edic. l. hi eim. ꝛ. l. gene/ ral iter. Si ꝯ dcā. s. factū fue/ rit ꝛ aīal ferū nocuerit homini lī bero ita ꝙ mortuus fuerit ē pēa cc. soldoꝝ. ff. ꝺ edil. edi. l. ꝙ vul/ go. In hac ꝯdēnatōe fienda p iudicē nō ē hn̄da rō difformitat. sꝫ expensarū tn̄ i curatōe factarū ꝛ oparū amissaruꝫ ꝛ amittēdaꝝ. vt. ff. e. l. ex hac. Itē ꝯdēnaᵱ i du plū occasiōe dāni dati i aliis reb⁹ ex hoc edcō. vt hic. ꝛ. ff. e. l. ꝙ vul go. ii. rñ. in fi. Plures actōes presertiꝫ penales ad eādē rē ꝯcur rentes. vna aliaꝫ nō ꝯsumit. hoc ē itelligēdū ꝯcursu. naꝫ ꝑceptiōe vna aliam ꝯsumit.

Add. dicit d. ang. hanc glo. fore signandam. ꝛ allat alias sil'es. Et ponit plenaꝫ distinctōeꝫ i hac ma teria. vide per eū.

De his p quos agere pos.

Glo. Qz de actōib⁹ diximus videam⁹ p quos exerceant.

n Unc aūt. Actōnes intentant p nos ⁊ p pcuratores nr̄os qui ꝯstituunt v̄bis abilib⁹ iterpositis etiā aduersario abn̄te ⁊ ignorante. Quoꝝ pcuratoꝝ vsus necessarius ē qñ principalis ipedit⁹ ē agere vel defendere. olim v̄o vsus pcuratoꝝ phibitus erat nisi in certis casibus. h. d. Add. nō regulā ꝙ quilz vr̄ eē abilis ad agēdū nisi expresse reperiat phibit⁹. vnde illis qui dicūt tu nō potes agere incūbit onus pbandi.

Gl. Nūc admonēdi sumus. i. admonemus agere posse quēlibz hoiem. s. idoneū. ⁊ hoc dico pp suū qui nec suo nec alieno noīe admittit. vt. C. de iudi. l. seruus. Itē pp pupillū. vt. C. q le. p. per to. Add. nō ꝙ lex generaliter loquēs recipit restrictōz de ydoneitate. vt. l. vt gradatiz. §. sz sil. ff. de mu. ⁊ ho. Procurator neqz certis v̄bis neqz p̄nte aduersario imo plerūqz eo ignorante ꝯstituit cuicūqz. n. pmiseris rē tuā agere aut defendere is tu⁹ pcurator intellr.

Gl. Uerbis qbuslibz apt̄ tū ad hoc ꝯstituit pcur̄ siue generalr̄ siue spālr̄. i casib⁹ tamē spāle mādatū requirit. vt i interdicto de libero hoie exhi. vt. ff. de pcu. l. pōp. Itē si mādo alicui ꝙ iueniat maritū filie mee. vt. ff. de ri. nup. l. generali. Itē i cā suspecti tutoꝝ. ff. de pcura. l. nō solū. § fi. Itē qñ duos generalr̄ facio pcuratores. nam neuter ab alio exiget. nisi hēat spāle mādatū. ff. de pcu. l. itaqz. l. qui duos. Itē i integ. res. petitōe. vt. ff. de mio. l. illud. §. si talis. Add. vide hic do. ang. ꝙ adiūgit multos casus in quib⁹ requirit spāle mādatū qui sūt. xxv.

Glo. Cuicūqz pmisis rem tuā agere ⁊c. s. alteri n̄ militi. vt. ff. de pcu. l. fili⁹. §. veteranus. Itē nō feia. ff. de pcur. l. feminis. Itē nō hn̄s iminēs ipedimētū q̄re nō possit cogi. vt. ff. de pcu. l. neqz feia. Itē n̄ mioꝝ. xxv. ānis. vt. ff. de pcu. si mioꝝ. Itē nō furiosus l'iuit⁹. ff. de pcur. l. ii. §. furiosus. ⁊ l. mut⁹. i. rn̄. Itē nō accūsat⁹ de crie capitali. ff. de pcu. l. rerū. Add. dic ꝙ oēs isti phibēt eē pcuratores nisi fuerit litē ꝯtestati. qz tūc q̄uis fuerit miles feia l'mioꝝ tn̄ n̄ pn̄t remoueri. l. ita demū. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. i. l. exigēdū. ⁊ ibi doc. C. de pcu. ⁊ rō ē qz hec exceptio dēbat oppōi añ litē ꝯt. al'abilitat p̄sōa pcur̄is vt ibi late p bart. sz exceptio falsi pcur̄is sp p̄t oppōi. vt. l. lz. C. de pcura. Cuicūqz pmisis rē tuā agere. s. mādato iterueniēte al'sipl'r positū ꝯ v̄bū ꝯfesoꝝ sine mādato itellz sz pcur̄ cū mādato ē. vt. ff. de pcu. l. si pcuꝝ. §. p ꝯtrū. ⁊ fa. ad hunc §. ff. fa. her. l. plane i fi.

De satisdatõibus.

Hl. Facta mentiõe ꝓcuratorum a quibus satisdatio exigit̃ ꝯpetẽter de satisdatione subiungitur.

Satisdationũ. Olim ꝯuent⁹ actõe reali satisdabat siue suo siue alieno noie. ꝯuenebat̃. sꝫ agẽs reali nullaꝫ satisdatõem p̃stabat si suo noie agebat. secus si ꝓcuratorio noie. q2 satisdabat rataꝫ rẽ dñm hiturum agens ṽo ꝑsonali ad ea cogebat̃ ad que agens reali. ꝯuentus ṽo alieno satisdatõem prestabat iudicatũ solui si alieno faciebat si ṽo suo. ad nullã satisdatõem cogebatur. h.d. Addi. ex hoc tex. ꝙ nemo ẽ ydone⁹ aliene lit̃ defensor sine satisdatõe. gl. vt. ĩ. e. §. si vero reus. ff. de ꝓcu. l. nõ vꝫ gl. oẽs sunt interliniares ꝛ clare.

Sed hodie. Hodie ꝯuẽtus suo noie. quacũqꝫ actõe nõ satisdat iudicatũ solui. sꝫ de iudicio sisti. si nõ possidꝫ imobilia. que aliqñ ẽ cũ fideiussore. aliqñ ñ. h.d. Sꝫ hodie alr̃ obſuat̃. siue. n. qs i rẽ actõe ꝯuenit̃ siue ꝑsonali suo noie. nullaꝫ satisdatõem ꝓ litis extiatiõe dar̃ ꝯpellet̃. sꝫ ꝓ sua tãtũ ꝑsona. ꝙ i iudicio ꝑmaneat vsqꝫ ad terminũ lit̃. vel ꝯmittit̃ sue ꝓmissioni cũ iusiurãdo. quã iuratoriaꝫ cautiõem vocant. vel nudã ꝓmissionẽ vel satisdatõem ꝓ qualitate ꝑsone sue dare ꝯpellit̃.

Hl. Satisdatio ꝑ fideiussorẽ fit. vt. ff. qui satis. co. l. i.

Sub hac eẽa iudicatũ solui cõtinet̃ ꝓmissio de defendẽdo. ꝛ sine dolo. ꝛ ꝙ iudicatum soluet. ꝛ hec reus ꝓmittere nõ tenet̃. nec aliqd aliud nisi vnã quã subicit sꝫ ecõtra nũqd actor facit aliꝗ satisdatõem. dic ꝙ sic ꝙ duas primã ꝙ litẽ ꝯtestabit̃ vsqꝫ ad duos mẽses. ꝯnumerandos a die libelli porrecti vt in aũt. de exe. ꝛ his §. i. que ẽ aũt. C. de li. ꝯte. l. libellũ. Aliã ꝙ ꝑsistet vsqꝫ ad finẽ. ꝛ si metus fuerit iniuste se mouisse litẽ decimã ꝑtẽ litis noie expẽsaruꝫ dabit reo vt in aũt. de litig. §. ad excludẽdas. q̃ ẽ. C. de epi. ꝛ cle. aũt. generalr̃. qñqꝫ tñ he due ex ꝯsuetudine. nõ seruant̃.

Qd in iudicio ꝑmaneat vsqꝫ ad tiũm lit̃. hec satisdatio appellat̃ de iudicio sisti vt hic pꝫ ꝛ. ff. qui satis. co. l. ii. §. ꝑtor ait in fi. ꝛ caue tibi in notãda dĩa hoꝝ capituloꝝ. hic. n. prio loquit̃. qñ inmobilia nõ possidet vt hic ꝛ. ff. q satis. co. l. sciẽdũ. Usqꝫ ad terminũ litis. i. vsqꝫ ad tp̃s diffinitiue snie. sꝫ nunqd fideiussor tam diu tenet̃. i. q̃diu duret lis. rñ. distigue. an sit fideiussor vsqꝫ ad certũ tp̃s. ꝛ tũc tã diu tenebit̃ ꝛ nõ vltra. vt. C. d fideius. l. pe. aut nõ nec in cã publica nec in script̃ ꝛ tũc nõ tenet̃ vltra duos menses vt. d. l. dr̃. C. de fideius. ꝛ est rõ q2 actor vr̃ sibi remittere cuꝫ

ꝓmiserit litem se ɔtestatur. vsq₃ ad duos menses. vt in aut̃. de ex cus. col. vij. §. j. si aũt in cã publica vel in scriptꝰ tũc ꝑpetuo. vł ꝙ ē verius vsq₃ ad triẽniũ tenet̃ cũ tãtũ duret instãtia cãe vt. C. ð in di. l. ꝓperãdũ in pri. Sz nũquid sub pena sit fiẽda hec satisdatio. rñ. nõ nisi ɔueniat inter ptes sed interesse tãtũ venit. vt. ff. qui satis. co. l. ij. §. fi. sz si ē ꝓmissa ⁊ est statutũ tp̃s infra qð teneat̃ fideiussor. si qdem sex mensiũ ē infra alios sex menses poterit fideiussor morã purgare. si maius ñ hẽat tñ nisi sex menses infra quos põt ⁊ mora pene purgari si exhibeat̃ reus. lz prio exhibitꝰ nõ fuerit. vt. C. de fideius. l. añ pe. Sz qd si possidet imobilia tãtũ que valent. x. ⁊ ɔueniat̃ in centũ nunquid satisdabit. rñ. sic ad minꝰ i eo qð excedit. qꝛ qð i iuris ē in toto quo ad totũ. idẽ erit i pte quo ad ptem. ff. de acqui. hẽ. l. si fuius.

Aliqñ stat̃ iuratorie cautioni ipsius rei. s. vbi possidz imobilia Itẽ pp priuilegiũ. vt. C. de pri. agẽ. l. fi. ⁊. C. de digni. l. quoc. li. xij. Itẽ in cãu qñ nõ possidet imobilia. vt. C. vt omnes tam ciui. ꝙ cri. l. i. ibi iuratorie tñ cautioni ⁊c. Iconomus ⁊ alii clerici tenent̃ ad nudã ꝓmissiõem vt in aũt. de sanctis. epi. §. si qs p pecunia. Si ɔuentꝰ ē parẽs vł patronus qlibet fideiussor ꝓ ydoneo accipit̃. ff. in ius vo. vt eant. l. i. ij. ⁊. iij. ⁊. ff. q satis. co. l. ij. §.

ij. ⁊. §. ꝙ ait p̃tor. sz nũqd hodie indistincte satisdãdum ē vt in aũt. de exhi. ⁊ itro. re. §. suspecto. q̃ ē C. de li. ɔte. aũt. offeratur. tñ illa fm distinctõem huiꝰ. l. intelligit̃ nã posteriores p priores intelligunt̃ vt. ff. de. ll. l. sz posteriores.

Sin autẽ per procu. Procur. actoris dñi vel quasi satisdat de rato. si dubiũ fuerit de mandato ꝓcuratoris rei ẽt. si de mãdato certũ extiterit. cauet. iudi. sol. cuz oĩbus clausulis oportunis. ꝓ quo reus põt existere fideiussor q̃ fideiussoris obligõ. ypotecariã dz hẽre ãnexã. que stiplõ iudicatum solui ɔ hr̃dem fideiussoris porrigit̃. tenet̃ ẽt idẽ ꝓcurator si reus fuerit litẽ ɔtestatꝰ cauere ꝙ tpe ferẽde sñie reus i iudicio pñus erit als fideiussor pro eo intercedẽs tenebit̃. ꝓ eo qð fuerit mandatum nisi ꝓuocatio itercedat. h. d. Addi. no. ibi actũ insinuatum ꝙ ɔtra mandatũ factũ ãplꝰ acta non põt opponi. ⁊ iõ sis sp cautꝰ ⁊ si potes facias ꝓcuratorẽ tuũ corã iudice sedente ꝓ tribunali ⁊ pñte aduersario tuo tũc. n. dr̃ mandatũ factũ ⁊ datuz apud acta. cui postea aliqd opponi nõ poterit. ita vr̃ tex. gl. ⁊ doc. in. l. vnica. C. de satisda. No. ibi ɔfirmante ꝙ qñ ꝓcur. agit pñte dño ⁊ ɔfirmãte nõ põt ꝓcurator repelli defectu mandati vł vbi dñs mittat lr̃as aduersario vel iudici vt. l. si qs ꝓcuratorez. ff. ð ꝓcur.

No. ibi fideiussor existat. q dñs ẽt extra iudiciũ põt p suo pcura tore fideiubere. et releuare eũ ab oi onere satisdãdi fideiubẽdo p eo notario. q suo mãdato est ro gatus vt. l. si defunct⁹ in prin. ff. de pcur. Aduerte tñ q dicit bar. in. l. si defunct⁹. §. i. q hoc ẽ verũ. si dñs possidet imobilia ta liter q posset eẽ cautũ aduersa rio al' dñs volẽdo dictũ fideiusso rẽ eius ab onere satisdãdi releua re dz alios fideiussores dare. ita dicit ibi bar. quod bñ nõ.

Gl. Procurã. tenet satisdare dñm rẽ ratã hiturũ. et hec stipl'o ɔmittit. qñ dominus scit et põt hẽre ratũ et nõ hz vt. ff. rez ra. hab. l. quo. n. et. ff. de solu. l. ia tũ. vbi dĩ ratũ aũt hẽre dominus dz cum primũ certior fcũs ẽ. Ad di. dic q hec stipulatio ɔmittit ad interesse. et sic ad totale vel pti culare interesse. prout ratum pro parte vel nullo modo habet. vt. l. si pcur. ff. rẽ ra. ha. et no. glo. et bar. in. l. iiii. §. cato. ff. de ver. ob.

Hic distingue. aut certum ẽ procuratorem habere mandatuz et non cauet. vt. C. de satisda. l. i. Aut certũ ẽ q nõ hz et tũc ẽt cuz satisdatõe nõ admittit. vt. ff. de ne. ges. l. si pupilli. §. i. si aũt du biũ est. et tunc fm. P. est in elec tione rei vtrum exigat pbatio nem mandati a procuratore. aut satisdatõem recipiat. et est pro eo. ar. in aũt. de coll. §. eos coll'. ix. sz sibi non loquunt de pcuratore. sz de exactore tributor. sz Jo. z dicit eniz in electõe procuratoris esse q istorum duoruz facer vult q: quoc. ad duo quis alternatiue tenet eius est electio. vt. s. de ac. §. et huic. Bul. aũt distinguebat vtrũ diceres. nõ habeo mandatũ et tũc pbet mandatũ. an dicat du bito. et tunc satisdet. sed opi. Jo. verior est.

Glo. Prestat ẽt aliam satis datõem pcur. s. de de fendẽdo eũ pro quo agit. vt. ff. de pcur. l. fuum. §. si. al' denegatur ei actio vt. ff. de procurato. l. mutuus. §. pena. Additio no. q pcur. tenetur satisdare. de defendendo eum pro quo agit. casu quo al' reus velit ipsum acto rẽ recõuenire ẽt ex interuallo. vt no. gl. in. d. l. fuum quoqz. §. fi. cum. l. seq. et ibi bar. et in. l. actio ne. et ibi bar. et doc. C. de procur. verũtamẽ reus debet iurare. q nõ calũnie cã illam cautionẽ pe tit. et q nõ cã differẽdi. sz vt pos sit iura sua et aduocatos pcurar.

Persone tales que alienaruz rer administratiõem recepez. vt patres in bonis filiorũz. vt. C. de bo. mater. l. i. et de bo. que lib. l. fi. §. vbi aũt. itẽ orphanotrophi. et geotrophi. vt. C. de ep. et cle. l. orphanotrophos. Itẽ yconomi vel actores vel sindici. vt. ff. q cu iusqz vni. no. l. i. §. quibus et. l. nulli. et. l. itẽ. §. i. et. C. de sa. sã. ec. aũt. iubemus circa princi. ibi nullo yconomo et. C. de epis. et cle.

l. oēs qui vbiq3. §. hoc nihilominus. Item apocrisarii vt in aūt. quo. op. ep. §. ⁊ illud. Itē magistratus noīe municipii. vt. C. ð in rem. pp cā. l. i. §. i. isti. n. pn̄t inferre per aliū litē vt hic subicit.

Supradicte psone inferūt litē p procuratorē. hoc verū si prius ipsi litē ɔtestenť. ⁊ sic licium dn̄i efficianť. vt. C. de procur. l. neq3. alr̄ nō. cū nō dn̄i. s3 administratores sunt ⁊ pcur. a dn̄o d3 ɔstitui vt. ff. de procur. l. i. i pri. Addi. no ꝙ gl. vult ꝙ pr̄ l3 sit legittimus administrator in bonis filii vt lucreť fructus. tn̄ n̄ pōt p curatorē ɔstituere ante litē a se ɔtestatā. ⁊ idē no. gl. i. l. i. ꝗ. de bo. mate. s3 doc. oēs ibi tenent ɔ̄ riū. cū ipse administret ēt ad modū sui cū hēat vsufructū. sicut dicim⁹ de plato. q2 l3 hēat ad similem vsufructuarii. vt in. c. pn̄ti ð of. del. in. vi. ⁊ nōt gl. ⁊ bart. in. l. i. C. de pcur. tn̄ pcuratorē cōstituit ante litē cōte. vt in aūt. de sanc. epi. §. si qn̄. S3 si ipse supradicte psone agūt. nūquid de rato cauēt. vel de iudi. sol. si ɔuenīunť. rn̄. nō vt. C. de ad. tu. l. tutores debita. ⁊ l. defensiōe. §. sancim⁹. sed tn̄ in tutore vr̄ lex dicere ɔ̄. si sit i certū ð officio suo vt. ff. de ad. tu. l. vulgo. sed certe ibi non dicit ꝙ d3 de rato cauere. s3 ꝙ reus. dānū non subibit ppterea ꝙ non sit tutor.

S3 que est rō ꝙ pcuratores satisdant ⁊ p̄dicte psone n̄ rn̄. q2 p̄dicte psōe quasi dn̄i sunt vt. ff. proemp. l. fundū. §. si tutor. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. orphanotrophos. l3 in pcuratoribus secus q2 n̄ sūt dn̄i vere s3 ficte. ff. de pcur. l. i. i principio.

Hi. Presentē hic accipe ēt si sit i ortis vel i ɔtinētibus edificiis. vt. ff. de pcur. l. presens. ⁊. l. qui in sorte. ⁊. l. iō.

Dn̄s si ē pn̄s pōt ipse i iudiciū venire. s. ad fideiubēdū pōt. i. d3 f̄m quosdā. dicūt. n. ꝙ si dn̄s ē pn̄s ipse tātū d3 fideiubere p pcuratore suo. si autē a[illegible]n̄s ē pcurator pōt ⁊ d3 fideiussores suos dare ⁊ fa. p eis. ff. iudi. sol. l. si ad defendēdu3. ⁊. ff. de pcur. l. q p prio in princi. Uel dici pōt ꝙ si dn̄s ē pn̄s tn̄ pōt pcurator dare fideiussores. cū ēt sine mādato qlibet posset aliū defendere. C. de satisda. l. i. ⁊. C. de pcur. l. exigēdi. ⁊ ēt mutū. vt. ff. ð solu. l. solutio. ⁊ ita ppe accipiť hoc vbū pōt. Dn̄s ɔuēt⁹ volēs legittiari psonā sui pcuratoris ex̄ iudiciū. d3 exponere nōrio l' scribēti pcuratōe3 ex cui⁹ stiplone q̄riť actori vtil' actō. vt. ff. rē pu. sal. fo. l. n̄ q̄si. Clausule satisdatōis iudicatū solui tres sunt. s. ð ɔ̄fēdēdo rō ⁊ ð dolo ꝙ absit ⁊ ꝙ sona[illegible] i psū vbū. s. iudi. sol. vt. ff. iu[illegible]. sol. l. ⁊ hic diciť.

Si vo re⁹. Aliene litē ɔ̄fēsor nēo legittius cēseť nisi satisdet siue habeat mādatū siue n̄ ⁊ pcur. inueniēs ēt p⁹ li. ɔte. teť

satisdare.h.d. Nemo eim fm antiquã regulã vt iã dictũ ẽ alie/ne rei sine satisdatõe dẽfensor ydo neus itelligit. Add.nõ in fi.h⁹.§.q alie ciuitates iferiores debẽt sequi ɔsuetudinẽ ciuitatis metro/politane ⁊ oẽs ciuitates debẽt se/qui ɔsuetudinẽ ciuitatis romane. Sic.n.quelibȝ ciuitas hȝ suas cõ suetudines.⁊ illis deficiẽtib⁹ re/currendũ ẽ ad ciuitatẽ romanam vt ẽ tex.i.l.de quib⁹.ff.de legi.

Gl. Nõ q siue iteruenıat p/cura. añ lit.ɔt.siue p⁹ vt s.e.§.si vero. dȝ satisdare. ⁊ ita hr̃ hic.C.de cõscr.eius li.l.i. Nec ob.qd dr̃ q dȝ fieri añ lit. ɔte.vt.ff.de pcur.l.põpo.⁊.l.ra tihitio.qꝛ ibi interuenit pcuř añ lit.ɔt.vbi ãt postea interuenit ⁊ postea satisdat vt dictũ est.

Necesse ẽ oẽs puincias caput oĩum ciuitatũ nostrarũ.i. hãc re giam vrbẽ eiusqȝ obsuantiam se qui. Add.dic hoc verũ qñ lex tol lit ɔsuetudinẽ.al's aũt vnaqueqȝ ciuitas abundat in sensu suo ⁊ er go dȝ obseruare suam ɔsuetudi/nẽ.⁊ ex pmissu generali pricipis põt iducere suos pticulares ɔsue tudines ẽt ɔ leges quib⁹ stari dȝ vt.§.ex nõ scripto.⁊ qd ibi dixi. s.de iur na.nisi i subsidiũ vt di/xi.p.d.l. de quibus.

De ppe.⁊ temp.ac.⁊ que ad here.⁊ ɔ hr̃. trãseũt.

Gl. Quia de actõibus est di ctum.⁊ quedam sunt ppe tue.quedam tpales.iõ de his po nit.vt.j.eo.in pñn. Item qꝛ que dam transitorie sunt heredibus ⁊ cõtra heredes. ⁊ de his ponit.j. e.§.nõ ãt.

Hoc loco.

h Actões ciles tã reales q̃ psonales sũt ppetue p̃torie ṽo penales reglr durãt an no.qd fallit i actõe furti mãifesti que perpetua ẽ. Pretorie ṽo rei psecutorie ppetue sũt.h.d. Add.nõ in ṽ.cas fm Bart. q bãna ⁊ ɔstõnes penales facta ab officialibus nostri temporis sunt annalia ⁊ non perpetua vt hic vi demus in pretore.fa.quod habe/tur in.l.i.C. de postul. ⁊ qd nõ. bar.i.l.fi.ff.de pe.

Gl. Actiones que descendũt ex lege.xii.tab.vt fa. her. vt.ff.fa.her.l.i. Item noxalis de pauperie.vt supra si quad. pau. fe.di.in principio. Item de no/xa.vt.s.de noxa.§.sinautem. Ex senatuscõsulto.vt hereditatis petitio.vt.ff.de peti.heredi.l.itẽ veniunt.§.pridie.⁊.C. de peti. heredi.l.fi.in principio. Item si quis clauum de naui abstulerit. cuius causa tota nauis periit. vt ff.de incen.ru.nau.l.ii.§. sena/tus.

Ex constitutionibus vt cõdi/tio ex lege que daẽ ex ɔstõnibus quibuslibet post legem.xii. tab. constitutis. vt.ff. de condic. ex

te.l.vnica. ꝛ.ff.ad.l.iul. de adul. l.ꝙ aũt ex his. ꝛ.C.de dona.l.si qs argẽtũ.§.fi.ꝛ.s.de ac.§.tri/pli.vel ex q̃cunqꝫ alia pte iuris vt plebiscito vt pꝫ in.l.aql.vt.s.ad.l.aql.§.ceterum ꝛ.ff.ad.l.aql.l.i.ꝛ.s.ad.l.aql.l.ceteꝝ.ꝛ.ff.ad.l.aql.l.i.Quiqꝫ sũt ptes iuris p̃ter p̃toriũ.vt.s.de iur na.§.cõstat.ꝛ totũ est ius ciuile.vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.ius aũt.ꝛ actiões ex eo descẽdẽtes sunt ppetue vt hic dicit.i.sine p̃finitõe tpis sm antiqua tempora.

Hl. Sꝫ sacre cõstões i psonalibus metas iposuerũt.xxx.ãnoꝝ vt.C.de p̃.tri.vel qua.an l.sicut ꝛ.l.oẽs.ꝛ.C.q.nõ obi.lõ.tẽ.p̃.l.neqꝫ vnũ.ꝛ.C.de an.ex/cep.l.i.ꝛ de cõstitu.pe.l.ii.i realibus aũt iponit̃ meta pcõstões.in reb⁹ mobilib⁹ triuꝫ ãnoꝝ.i mobilib⁹ decẽ ãnoꝝ iter p̃ntes.xx.i ter abñtes.ꝛ h̃ qñ titulũ hꝫ pos/sessor al'.xxx.ãn].vt.C.ḋ vsucap.trãsf.l.i.ꝛ.s.de vsucap.§.i.Ad/di.no ꝙ vltra titulũ requirit̃ ẽt possio.nã sine possiõe ñ inchoa/tur vsucapio vt.l.sine possione ff.de vsucap̃.lꝫ aliqñ ichoata trahat̃ ad finẽ.vt.l.ceptã.ff.ḋ vsu/cap̃.cõiuncta.l.i.§.sceuola.ff.si qs re.li.cẽ ius fu.

Hl. In ypotecaria ẽt que ẽ in rẽ certa statuunt̃ tpa l'.x.vel.xx.vel.xxx.vel.xl.annoꝝ.vt C.si aduer.cre.l.diuturnũ ꝛ.C.de pre.tri.anno.l.cũ notissimi.ꝛ de an.excep.l.i.sꝫ quo erat ppe/tua sm antiqua tpa rei vẽdicatõ imo tpalissimaꝫ.vt.s.de vsucap.in prin.rñ.ꝙ hic dicit ꝙ erant p petue s.psonales.sꝫ meta iponit̃ taꝫ in realibus quaꝫ in psonalib⁹ Itẽ caue tibi qꝛ due psonales sũt ciuiles que durant per ãnũ tm̃.vna iniuriaꝝ que descendit ex lege cornel'.vt.C.de iiur.l.si ñ cõuicu.alia que dat̃ ex lege iulia repe tũdaruꝫ.vt.ff.ad.l.iul.rep.l.ii.

Hl. Plerunqꝫ dicit.pp p̃torias rei psecutorias q̃ ppetue sunt.nisi recisoria que ãnalis est.qꝛ ꝯ ius cile dat̃.ff.ḋ ac.ꝛ ob.l.in honorariis.ꝛ.s.de ac.§.rursus.Addi.qḋ gl.dicit ꝙ reciso/ria est ãnalis ẽ veruꝫ si lesio du/rat tãto tpe al'.si q̃driẽnio.ista durabit tanto tpe.vt nõ bar.in l.si ab hostib⁹.§.fi.ff.ex qui.cau.ma.de quo.s.de ac.§.rursus.

Itẽ nisi i redibitoriis que dãtur vsqꝫ ad tps lꝫ sint rei psecu/torie vt.ff.de edil.edic.l.sciendũ §.fi.qꝛ.dat̃ ꝯ.id qḋ cõuerũt ꝯhẽtes.Itẽ fallit dicta regula.ff.ꝙ fal.tu.l.hui⁹ actõis.§.has actiones ꝛ que i frau.cre.l.ait p̃tor.§.ãn⁹.C.de do.l.fi.ꝛ.ff.de eo per quẽ fac.e.l.i.§.pe.Addi.dicit.d.ang.illa est penalis ex vna pte tm̃.ꝛ iõ nõ vꝫ bñ excipi sꝫ bar.i d.l.in honorariis.cõcludit ꝙ oẽs si psequtoꝛie ex vtraqꝫ pte sunt p petue vt hic ꝛ.d.l.i honorariis sed psecutorie ex pte actoris.pe/nales ex pte rei finiunt̃ anno.

Si aũt sint penales p̃torie lo

cū hȝ ꝙ hic dꝛ vt sint ānales. si
ue sint penales ex vtraqȝ pte. siue
ex altera tātū vt. ff. de calū. l. i. ⁊
de in ius vo. l. pe. ⁊. ff. de al'. vi.
mu. l. post ānum.

Annus de quo hic est annus
vtilis. nam de tali pretores loque
banť. vt pȝ. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. i.
§. ānus. ⁊. ff. de edil. ed. l. sciēduȝ
§. fi. nisi in cāu vbi est in vtilis a
sui pricipio sȝ ꝯtinuꝰ ad ꝓcessuȝ
vt. de calū. l. ānus. Actiones
quas p̄toꝛ accomodat bōꝝ posso
ri. i. cuilibet possori qui vult suc
cedere de iure p̄toꝛio. qui hȝ hꝛ.
pet. bo. po. de qua hēs. ff. de fi
deicō. hꝛ. pe. p to. ⁊ ceteris q hꝛ
dis loco sunt vt quibus restitu
ta ē hꝛditas p fideicōmissariū. q
bus dať hꝛditatis petitō fideicō
missaria de qua hēs. d. titu. p to.

Pretoꝛ absurdū estimauit ac
tōem furti manifesti āno eē finiē
daȝ. ⁊ idē in qualibet penali i eo
qꝺ peruenit ad delinquēté vt. ff.
de vi. ⁊ vi. ar. l. i. in pri. ⁊. ff. ꝺ do
lo. l. sabinus.

Non oēs aūt. Penales
actōes p̄toꝛie l'ciles
ꝯ hꝛdes nō dať. nisi lis ꝯ defun
ctū fu erit ꝯtestata. hꝛdi vō ꝯpe
tūt excepta actōe iuriaꝝ. ex ꝯc
tu vero ꝯpetūt ꝯtra hꝛdes p̄ter
actōem de dolo nisi aliquid ad
eos peruenerit. h. d.

Additio nō ibi que ipso iure
⁊ gl. exponit. s. ciuili nō gl. ꝙ qñ
lex. dicit ipso iure ꝯpetat. intelli
giť ex bñficio legis. sine fcō ho
minis. vt hic ⁊ est glo. oꝛdi. i. l. si
fundū sub ꝯdi. §. q fundū i glo.
ipso iure dele. i. fa. l. imperatoꝛ.
⁊ qꝺ ibi bar. ff. de iur̄ fis. ⁊ fa. l. i
suis. ff. de lib. ⁊ posthu. qñqȝ aūt
sumiť. vȝ mediante ois fcō vt. l.
si qd a fideiussoꝛe. §. i. ff. ꝺ ꝯpē. ⁊
l. si ꝯstat. ⁊. l. fi. C. e. ti. ⁊. l. pe. C.
de suis ⁊ le. Nō ibi a p̄toꝛe dan
tur ꝙ aliquas actiones p̄toꝛ dat
⁊ sic alique sunt actōes natiue. ⁊
aliqua datiue. naȝ natiue sunt. q̄
ex aliqua materia p̄existēti ⁊ suf
ficiēti lege ꝯceduť ⁊ nascuntur.
al' si nō hñt materiaȝ p̄existenteȝ
sufficientem dicuť datiue. sic di
cit bar. ⁊ doc. per illū tex. i. l. iur̄
gētiū. §. i. ff. de pac. Nō regulaȝ
ꝙ actōes penales ex maleficiis ñ
daní ꝯ hꝛdē. Nō ꝙ agiť ex do
lo defūcti. siue actio descēdat ex
delicto. siue ex ꝯctu. nō aūt dať ꝯ
heredem rei. nisi ad ipsum hꝛdē
aliqd puenerit. ⁊ idē si cū defūc
to fuerit lis ꝯtestata. quo casu q̄
libet actio psonalis. ⁊ ē rō qꝛ qñ
lis cū defūcto ꝯtestať oriť. qdaȝ
q̄si ꝯctꝰ ex lit ꝯte. vt. l. iii. §. ideȝ
scribit. ff. de pecul. ⁊ ibi late bar.
⁊. l. ii. §. i. ff. de p̄to. stip. q quasi
ꝯctꝰ ē cā huiꝰ trāsitus in hꝛdem
dicit bar. in. l. i. ff. de priua. delic.
⁊ Cy. ⁊ oēs doc. in. l. i. ne ex de
lic. defūc.

Glo. In hoc. §. ponit diui
siōem ꝙ alie sunt tran
sitorie ad hꝛdes alie nō. sȝ supioꝛ
fuit. alie erant ppetue alie ñ. s. e.
in prin. Qꝺ hic dꝛ ex maliis.

f.priuat. vt subicit in exẽplis. ꝛ subaudi vel quasi maleficius vt. s. de ob. ex quasi delic. §. fi.

Quid in publicis de quibus tractat. j. de pub. iudi. r̃ñ. idem. ꝛ plus qꝛ ẽt lite ꝯte. nõ transeũt ꝯ hr̃des. vt. ff. de accu. l. ex iudiciorum. nisi in. v. casibus. primus ẽ l. iulia maie. i duobus capitulis illius. l. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. Secũdus ẽ crimẽ herescos vt. C. de aposta. l. ii. ꝛ. l. apostatarũ in fi. Tertius ẽ crimẽ repetundarũ. Quart⁹ ẽ residui. Quit⁹ pecula t⁹ crimẽ. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi.

Hi. Ideo dicit de iniuriarum actõe qꝛ nõ est transitoria ad hr̃des qꝛ nõ ẽ i boni nr̃is añ litẽ ꝯte. vt. ff. de iiur. l. iniuriarũ. §. iii. in prin. ꝛ. l. interest. ꝛ ẽ alia rõ qꝛ nihil mihi ẽ p̃rionio abest nec reo adest. vt. ff. de col. bo. l. cum emancipati. §. emancipat⁹. Addi. ꝛ rõem ibi gl. assignat. qꝛ i ac. iniuriarum. nõ hꝫ respect⁹ ad ipsaz rẽ l pecuiaz sꝫ hꝫt r̃spect⁹ ad ipsã ꝯtumeliaz. ff. de iniur. l. itẽ ap̃. §. si qs fuius. ꝛ hanc rõem ibi ap. pbat bar. in. l. p̃tor edixit. §. i. de iiur. ꝛ que actio dicat dari ad vi dictaz vel ad rẽ familiarẽ. vide la te per saly. i. l. qui sepulcra. C. de sepul. vio. Sunt ꝛ alie similes et vt subicit. in quibus nec actori aliqd de p̃rimonio abest. nec reo adest vñ idẽ iuris ẽ qd ꝛ i ista. vt est actio in factũ que dat ꝯ libertũ vocantẽ patronuz in ius sine venia. i. ꝗnquaginta aureis. vel filio vocante p̃rem vt. j. ẽ pe. te. liti. §. fi. ꝛ. ff. de in ius vo. l. pe. Itẽ in popularibus actõib⁹ vt si qs hẽat appositũ vel suspẽsuz vt. ff. de his qui deie. l. si vero. §. qua aũt.

Aliqñ tñ ẽt ex contractu actio ꝯheredem non ꝯpetit. veluti cũ testator dolose versatus sit. ꝛ ad hr̃dem eius nihil ex eo dolo ꝑuenerit. Penales aũt actiones quas supra dixim⁹ si ab ipsis p̃cipalibus ꝑsonis fuerit ꝯtestate. ꝛ hr̃dibus dant. ꝛ contra hr̃des transeunt.

Hi. Actio de dolo nata ꝑꝑ dolũ adhibitũ i ꝯhẽdo ꝯ hr̃dem nõ ꝯpetit. nã si dedit dolus cãm ꝯctui. nõ agit actiõe ex eo ꝯctu cũ nullus sit. sed de dolo vt. ff. de dolo. l. eleganter in prin. si eẽt. n. incidẽs ageret actiõe ex eo ꝯctu vt purgaret dol⁹ vt. ff. de ac. ꝛ ob. l. ex ꝯtractibus

Vel pone casum ꝙ dolus fuit incidẽs ꝛ supueniens. ꝛ remanet ꝯctus. ꝛ ñ agit ꝯ hr̃dem. nisi ꝑuenerit aliqd ad eũ. vt i ac. depositi que dat i duplũ ꝯ eũ q dolũ ꝯmisit in deposito. cã tumult⁹ vl' incẽdii. l' ruine vel naufragii. sed in heredem nõ datur in dupluz ex dolo defuncti. sꝫ in simplum dat vt. ff. depo. l. i. §. i. Itẽ qualis est actio i factũ que dat cõtra agrimessorez. si aũt aduersus hr̃dem. vt. ff. si mes. fal. mo. dix. l. iiii. §. pe. Idem in actõe ex stipulatu iudicio sisti. in eo qui erat

gucē⁹ i iure.ff.si quis cau.l.si eū.
§.qui iniuriaꝝ. Itē i actōe tribu
toria.ff.ð tribu.l.illð.§.fi. ꝛ de
his casibus loquit᷑ hic.§.al' āt ex
ꝯctu agit᷑ ꝯ hr̄dē ēt ð dolo defū/
cti reglr̄.vt ð ac.ꝛ ob.l.ex ꝯctu.
ꝛ.l.ex depositi qui sūt huic ꝯrie
ꝛ hāc spālitatē nō.hec lr̄a cū dicit
aln tñ ꝛc. Si ex dolo defuncti
aliquid ad hr̄dē puenisset actio i
factū ppetuo ꝯ defunctū data ēt
ꝯ hr̄dem dare᷑.vt.ff. de dolo.l.
itaqꝫ.sꝫ ð dolo olꝫ ifra ānū vtilē
hodie.s.biēniū ꝯtinuū dat᷑.vt.C
de dolo.l.fi. Penales actōes
si ab ipis pncipalibus personis
fuerint ꝯtestate p hr̄dibus dant᷑.
ꝛ ꝯ hr̄des trāseunt imo vt de᷑ he
redi sola pparatio sufficit.vt ð in
of.te.l.posthumus.§.fi. vel sine
pparatōe dat᷑ querela hr̄di.

Lite ꝯtest.per defunctū dat᷑
actio ꝯ hr̄dē nisi i duobus casib⁹
pmus cū agit᷑ ad operas ꝯ liber
tū ꝛ mori᷑ pron⁹ exr̄neo hr̄de re/
licto ad quē nō transeūt opere ēt
liꝗ.ꝯꝗ.vt.ff.ð op.liber.l.operaꝝ
iudicio. Scðs i patre repetente
dotē filie que a viro diuerterat.
ꝛ decedat pr̄ exr̄neo hr̄de relicto.
ēt liꝗ ꝯꝗ.nō trāsit vt.C.ð rei vx.
ac.§.videamus. Lite ꝯꝗ. de/
functū.actōes ēt penales ꝯ hr̄dē
trāseūt nisi i duobus cāibus. pri
mus i actōe ð dol.C.l.fi. scðs in
retractōe alicuius in suitutē vel
libertatē qui per collusionē pnū
ciatus fuerat igenuus.vt.ff.ne de
sta.def.l.i.§.sꝫ iterdū.

Superest. Cōdēna
dus dꝫ ab
solui ab obseruatōe iudicii si ante
sniam soluerit qð dꝫ.h.d. Add.
nō ꝙ soluendo id qð petit᷑ pēden
te iudicio dꝫ sequi absolutoria ab
obsuatōe iudicii. Item nō ꝙ sol
uit ꝛ satisfacit nō cogit᷑ subire iu
diciū. An aūt ꝛ qñ ꝯfessus nō te
nea᷑ subire iudiciū. vide.l. si re⁹
paratus cū ibi nō.ff.ð pcur. ꝛ.l.
si domus.§.qui ꝯfite᷑.ff.de le.i.

Glo. Hec de vita ꝛ trāsitu
actionum fm ꝙ i rubri
ca pmisit dcā sunt.nunc de iudi/
cis officio dicit ꝙ cum exponere
dꝫ iam pauca vt modicum respi/
ret deliberat.nam conceptum ser
monem quis retinere pōt.

Gl. Conuenit eū absoluere.
scꝫ ab obsuatione iudicii.
nam pncipalis cā sublata est so
lutōe.vt.s.qui.mo.tol. ob.i pri.

De exceptōibus.

Gl. Qꝛ exceptio vicē tꝫ actō/
nis vt.ff.de excep.l.i. Jō
post actōes ponit ð exceptōibus.
Et quia de armis actoꝝ vidim⁹.
ꝛ de reorum armis videndum est
Sequit᷑ ꝛc.

Additio. Nota quod Ang.
de are.hunc titulum solēniter ꝛ
multum prolixe examinat. vnde
si vis āple videre māꝫ vide p ipm
qꝛ talia libello nr̄o isere᷑ ñ ꝯuēit

s **Equitur·**

Exceptões sūt arma reorū ꝛ exceptõe nitū/tur ad excludēdū actões que ɔpetūt actori ipso iure quales sūt metus doli ꝛ i factū exceptões.h.d. Add.nõ ibi defendēdoꝝ ꝙ exceptio ē defensio ꝛ arma rei. vt di/ctū ē.nā ꝑ exceptões reus defen/dit sicut ꝑ actionē īpugnat.vt. s.de act.i prin.quinimo ꝑ excep/tōz ipugnat actio actoris vt hic i fi.sa.l.ii.in prin.ff.e..qꝛ actio siue actoris intētio excludit.vt.d. l.ii.i prin. Nõ ꝙ aliā ꝑsecutio siue actio ꝑsonalis actoris pōt eē iusta prima frōte.hoc ē ɔpetit mero iure ciuili tñ ē iniqua respectu illi⁹ ɔ quē agit. Nõ ꝙ ille qui ꝑ dolū vel per metū vel ꝑ errorē aliqd alicui ꝓmiserit mero iure ciuili tenet ꝛ obligatus ē.sꝫ d iure ꝓtorio dat sibi exceptio ad i/pugnādū intētionē actoris ɔ reū intentatā vt hic. Nõ ꝙ ēt si dolus dedit cām cōtractui stricti iuris.tñ tꝫ ɔcor.l.ꝛ eleganter.§.i. ff.de dolo. Nõ ibi iniquū ꝙ cō tra iniquitatē ex equitate dat exceptō reo.l.qui equitate.ff.d do. except.

Hl. Dolo iduct⁹ ad ɔctū hꝫ exceptōz.hoc itellꝫ i stricti iuris iudicus i bonefi.aūt ipo iure ñ tꝫ ɔct⁹.ff.d do.l.eleganter i prin. Add.nõ ꝙ ɔct⁹ bonefi.ex dolo dāte cām ɔctui d r null⁹.hoc ē verū i odiū dolosi.sꝫ i sui preiudiciū tꝫ ɔct⁹ ꝛ ex eo pōt ɔueniri. ita dicit gl.nõ.i ver.nullā.i.l.eleganter.i prin.ff.d dolo.ꝛ ibi idē voluit glo.magna.ꝛ idē i.l.si dolo.C.de resci.vē.ꝛ i.l.a diuo pio ff.d ri.nup.Qd tñ ē verum nisi lex resistat actui.qꝛ ex neutra ꝑte ex dicto ɔctu inito ꝑ dolū datur actio.ita singlr dixit gl. i.d.l. a diuo pio d quo ꝑ bal.i.l.i.C.pl⁹ vale.qd agit. Qui errore lapsus credens se debere cū non deberet stipulāti ꝓmisit.l.mero iure obligatus sit.tñ hꝫ exceptōem in factū vt hic in tex.vt.ff. d exce. do.l.ii.§.circa. Add. dicit do. ang.ꝙ ille tex.nõ facit ad ꝓpositū qꝛ ibi loquit qñ stiplō fit sine cā an valeat vel nõ.dic vt ibi.de quo ibi ꝑ glo.bar.ꝛ late ꝑ doc. i.l.generalr.C.d nõ nu. pe. nos āt loquimur qñ aliquis credens se teneri ꝓmisit ꝛ sic errādo lꝫ solēniter ꝓmisit ꝛ sic dabit sibi ex/ceptio vt hic.ꝛ vltra hoc ēt pōt ɔdicere liberationē.vt.l.is q pl⁹ ꝛ ibi nõ.ꝛ.l.si is qui ꝑpetuā cuꝫ ibi nõ. de ɔdi.ide.

Hl. Qd i predcō cāu quis obligat.hoc ē īspecto iūr rigore sꝫ d equitate obligat⁹ nõ ē. vt.ff.d v.ob.l.obligat⁹ ē.§.obligatū.ꝛ.ff.d v.sig.l.si creditor.

Actio ꝓdcā efficax ē.s.i sui sbāmā ciuilr ꝛ naturalr ē obligat⁹ ꝛ pure sꝫ nõ efficax qñtū ad opē ex/actōis.l'dic efficax ē īspecto gēnere.nam pria facie ɔdēnādus vꝫ. sꝫ īspecta qualitate ꝙ sit dolo fcā

vel metu vł fili cā ipediatᷣ ē ieffi/
cax. ⁊ ita expone in sequētibꝰ ca/
sibꝰ. Add. dicit d. ang. ꝙ ex quo
ꝯsensus debitoris iteruenit lꝫ fue
rit deceptus. l. i cāc. §. fi. ꝺ mio.
vel fuerit ꝑ metū coactus. pur tñ
volūtas ē. l. si mulier. §. ii. ff. qꝺ
me. cā. ⁊ naturalis nasciᷣ ex ꝯsen
su. ff. de solu. l. sticū. §. naturalis.
igiᷣ fuit ēt orta obligō naturalis
⁊ sic ex pr̄e ⁊ mr̄e fuit orta actio
que ē filia. l. lꝫ. §. ea obligō. de ꝓ
cu. ꝺ quo late bal. ⁊ doc. i. l. cum
qs. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ i. l. i. ff
de ꝯdi. inde. In hoc tex. red/
dēda sūt singula singulis ꝓposi/
tis cāis. i. cōtra dolū iserētē cōpe
tit exceptio doli ⁊c. Sꝫ nōne hoc
tertio cāu. s. qñ ꝓmisi ꝑ errorem
daᷣ exceptio doli. Certe sic vt.
ff. ꝺ do. ex. l. ii. §. circa. q̄re dic ꝙ
hec exceptio in factū ē ꝓponēda
ē in subsidiū doli exceptōis. s. ꝯ
pronū ⁊ ꝑentē ꝯ quos turpes ex
ceptōes nō ꝓponūᷣ. vt. ff. de ex.
do. l. apud celsū. §. aduersus. et
ita hic accipiᷣ. Add. d. ange. hic
dubitat ꝺ ista glo. vide ꝑ eū.
Add. nō ꝙ hic d. ang. late exami
nat materiā triū exceptionū. vꝫ
exceptōis doli ꝙ me. cā. ⁊ i factū
vnꝺ si late vis videre recurre ad
ipꝫ.

Idē iuris. Exceptio nō nu.
pe. debitori ꝯpetit q cō
fessus fuit se pecuniam recepisse
quā nō recepat ⁊ ꝑ stiplōnē ipsaꝫ
restituere ꝓmiserat equitate sua
daᷣ. h. d. Add. ꝙ ille q ꝓmittit
restituere pecuniam quaꝫ nunꝙ
receperat ē ipso iure obligatꝰ eq/
tas tñ ñ dictat imo iniquum esset
quē teneri ad restituēdū id qꝺ ñ
habuit vel qꝺ nō recepit ex defe/
ctu creditoris. Nō tex. ibi pecu/
nie nō numerate ꝙ hic vr̄ tex. ꝯ
glo. s̄. ꝺ lit. ob. in v̇. debere. ⁊ gl.
⁊ doc. i. l. cū vltra. C. de non nu.
pe. vbi videnᷣ dicere ꝙ qñ iter/
uenit stiplō de restituēdo mutuū
ꝯfessatū ꝙ nō ꝯpetit exceptio nō
nu. pe. sꝫ exceptio i factū ꝺ qua di
xi. s̄. e. i fi. prin. nā hic iteruenit
stipulatio vt clare pꝫ i tex. ibi a te
stipulatꝰ fuerit ⁊c. ⁊ tñ daᷣ exce/
ptio ñ nu. pe. vt ēt pꝫ ex hoc tex.
Nō ex tex. ibi sꝫ qꝛ iniquū ē mōꝫ
excipiēdi qꝛ iniquū eēt me ꝯdēna
ri de dcā ꝓmissiōe ⁊ ꝯfessiōe iō
defendi debeo ⁊ oppono exceptō
nē ñ nu. pe. qꝛ nūꝙ mihi mutua
uit vel nūerauit. Add. materiaꝫ
exceptōis nō nu. pe. ple. examiat
hic d. ang. Gl. tñ hic nihil dicit.
ꝓsuppōit. n. satis dictū eē. s̄. ꝺ li.
ob. ⁊ hec ꝓ libello nr̄o sufficiant.

Preterea. Exceptio
pacti ꝺ nō
petēdo actōꝫ nō tollit sꝫ eā elidit
que exceptio nitiᷣ eqtate. h. d.
Add. nō ibi ne a se pecunia peta
tur ⁊c. ꝙ hic fuit pactū ne a se pe
tereᷣ. An aūt in tali casu dicaᷣ
pactū personale ita ꝙ lꝫ a debito
re peti nō possit. tñ possit peti a
suo hr̄de. de quo vide hic ꝑ do.
ang. Nō ꝙ ꝑ pactū de nō peten
do nō tolliᷣ obligō natural tota

liter vt pz in tex. ibi nihilominus obligatus manet. ℞ ibi obligões nõ oio dissoluent. Ex quo seqt que lz fiat mihi pactũ de nõ petẽdo remaneo tñ obligat⁹ ℞ ꝯ me põt intẽtari actio vt hic. tñ qꝛ iniquũ ẽ me ꝯdẽnari cui dictũ pactũ fcm ẽ. qꝛ nil tã naturale que pacta fuari l. i. ff. de pac. Nõ que ille cui ẽ fcm pac. ũ de nõ petẽdo dz ꝓponere exceptõz pacti. al' ꝯdẽnabitur vt hic. ℞ l. si vnus. §. pactus cuz. ibi nõ. ff. de pac.

Glo. Nõ que pactũ de ñ pe/tẽdo tria opat. nã tol/lit naturalẽ ipso iure. vt. ff. de so/lu. l. sticũ. §. natural'. Add. lz qui dã dicãt que dictũ gl. nõ bñ ꝓbat in. d. §. natural'. tñ dicit ange. que meli⁹ ꝓbat ibi que alibi dũ tex. ibi dicit naturalis obligõ. ℞ qꝛ ibi vi culũ equitat ℞c. Vult ergo glo. que pactũ ꝺ nõ petẽdo tollit ipso iure naturalẽ obligõem. ℞ idẽ gl. in. l. pacta que ꝯ. ℞ ibi doc. C. de pac. ℞ in. d. l. si vnus. §. pactus. vbi bar. tz istã glo. p. d. §. natura lis. i. l. stichus. ℞ p. l. fi. ff. ꝺ iniu. cũ fi. ℞ hec ẽ cõis opi. vt ple. dicit hic d. ang. vide p eũ.

Exceptio pacti de nõ petẽdo elidit ciuilẽ obligõnẽ vt i hoc. §. Add. qđ est verũ fm bar. in. d. l. si vnus. §. pactus. in ṽ. ꝓ h⁹ er/go declaratõe ℞c. vz qñ fuit op/posita exceptio pacti vt hic ℞ sic qñ venit ad ꝯflictũ. Si ãt ecet ꝓ/nũciatũ ꝯ actorẽ non solũ elidit obligõ sz i totũ tollit actio. ar. l. quecũ qꝫ. ff. de ꝯpẽsa.

Itẽ tale pactũ ꝺ non petendo obligat naturaliter paciscẽtẽ non petere sicut ẽt alias quis obligat natural'r nõ facere. puta nõ facer furtũ vt. s. ꝺ ob. que ex delic. na. §. i. Add. de intellectu p̃ie par/tis huius conclusionis vide do. ang. hic. scđa pars cõclusiõis cla/ra ẽ qꝛ est tex. in. d. §. i. de ob. ex mal'. qui dicit que quis iure natu/rali ꝓhibet furtũ facere.

Pacto de non petendo non tollit obligõ oio qꝛ non tollitur ciuilis sed naturalis tm̃. vt. ff. de solu. l. sticũ. §. naturalis. In ali/quibus tñ cãibus ipso iure vtrũ/qꝫ tollit pactũ vt in maleficiis fa ctis si quis paciscat ne agat. Itẽ i pignore remisso per pactũ. ff. de pac. l. si tibi. §. quedã actõcs ℞. §. ꝺ pignore. Add. nõ ergo ex hac ꝺclõne gl. que pactũ ꝺ nõ petendo nõ tollit ciuilẽ ℞ sic in totũ ñ pe/rimit. Sed tunc opponit ꝺ. d. §. naturalis ibi prima obligõ so/lutõe pacto ℞ iureiurando tollit ipso iure ℞ in totuz. ℞ sic ista tria equiparant ibi. Sed respondeo que pactum de non petendo ipso iure tollit primeuam obligatõez naturalem tantum inductaz per contractum obligatorium qꝛ ni hil tam naturale ℞c. sed pactum de petendo ℞ sic obligatoriũ nõ tollit ẽt primeuũ pactũ de non petendo ipso iure. vt dicto. §. pactus. Multo ergo minus

tollit obligatõem ciuilẽ vt hic. ita dicit gl. in. d. §. naturalis. ⁊ ẽ rõ dr̃ie inter pactũ de petẽdo. ⁊ pactũ de nõ petẽdo. qꝛ prõptiores sumus ⁊c. l. arriani de ac. ⁊ obli. Itẽ hẽtis ex gl. ꝙ in maleficiis idistincte actio ⁊ obligatio tollit̃ ipso iure ꝑ pactũ nudũ de nõ petẽdo. ⁊ lꝫ. d. l. si tibi loquatur i actõe iniuriaꝝ ⁊ furti. ⁊ ñ vniuersalr̃. tñ gl. ibi intelligit illum tex. vl᷑ in oĩbus crimib⁹ q̃ ꝯtineãt cãm famosam cũ sit eadẽ rõ l. illud. ff. ad. l. aquil. sꝫ bar. itelligit illũ tex. in actõibus famosis dũmõ descẽdant ex maliis. secus si ex ꝯctu vel quasi. vt actio tutele vel similes que sunt famose. l. i. ff. de infa. ⁊ tñ ipso iure ñ tollunt̃. l. iuñgẽ. §. idẽ marcell⁹ cũ §. seq. Addi. no. tñ ꝙ qui remittit actões ex malio. nõ vr̃ remittere dãnũ vel interesse. vt dicit dy. bar. bal. ⁊ ang. i. d. §. quedã allegantes. l. sꝫ si vnus. §. fin aũt. ff. de iiur. ac. ẽt dixit ibi bar. an ꝑ remissiõem iiuriarũ factaꝫ i foro pniali tollant̃ iste actiões ex maliis. ⁊ vr̃ qꝛ sic. per gl. multũ no. s̃. de iniur̃. §. si. sꝫ ipse determinat ꝯriũ qꝛ tãtũmõ vr̃ remitti rancor. nõ aũt suũ intereẽ. de quo vide gl. i. c. ad aplice in glo. satisfactõem de re iudi. in. vi.

Hec verba si apparet eũ dar̃ oportere. s̃m pla. ponunt̃ loco actõis. vt ẽt dictuꝫ fuit. s̃. ꝺ ac. §. sic itaqꝫ. Additio. sꝫ ibi hec opi. reprobata fuit vbi vide.

Eque. Exceptio iur̃iurãdi actõem nõ tollit. sꝫ eã elidit. que ẽt nitit̃ equitate. ⁊ ꝯ realem actõem exceptio iur̃iurandi opponi põt. que repellit agẽtẽ in reꝫ. h. d. Add. nõ ibi deferẽte creditore ꝙ ad hꝫ vt iuramẽtũ pareat reo exceptionem iurisiurãdi. necessario est ꝙ reus nõ a semetipso nec sua sponte. sꝫ creditore deferẽte. iuret. cõ cor. s̃. de ac. §. itẽ si qs postulãte alr̃ si qs nemie deferẽte iurauerit ꝓ re id iusiurãdũ non tenet̃ acceptare. vt ẽ tex. ⁊ ibi no. in. l. ii. in prin. ff. ꝺ iur̃iur̃. Aduertas tñ ꝙ iuramẽtũ delatũ a ꝑte licitũ ẽ recusare. nisi fuerit approbatũ a iudice ⁊ per ipsuꝫ mandatum vt iuret. vt. l. generalr̃. §. i. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. C. de re. credi. põt tñ ex cã nõ iurari nec manifestũ deferri. l. iusiurãdũ ⁊ ad pecunias ⁊ ibi bar. §. pe. ff. de iuriur. multe nãqꝫ sunt cãe ex quibus põt qs iuramẽtũ recusare. nec cogit̃ referre de quib⁹ vide gl. ⁊ doc. d. l. manifeste. no. ibi nihil dari oportere. formam iuramẽti delati ⁊ prestiti per reum in actione personali. cõcor. l. nam ⁊ postea. §. sed ⁊ si quis in. ii. rñ. ⁊. l. si. de iureiuran. No. ibi adhuc obligatio permanet. ꝙ quãuis obligatio habeat vim ꝓbationis. l. nõ exit. §. dato. ff. de iureiur̃. tñ reus remanet obligatus. No. ꝙ exceptio fundat̃ equitate. l. qui equitate. ff. de do. excep. Nota

ibi de piurio q eo ipo q aliquis creditor detulit iuramētū sibi imputet nec amplius i effectu pōt venire contra et dicere q vult pbare de piurio debitoris qr iureiurādo delato nō aliud querit nisi an iuratū sit. et sic iuramentū hr p veritate. vt ē tex in. d. l. nō erit. §. dato. Pōt tn deferēs iuramētum delatū reuocare añquā ille acceptet vl añquam iuret lz acceptauerit. si postea creditori superueniant pbatōes. d. l. siquis iuriu. C. de iureiur. Utrū āt piurus paciat aliquas penas et quis dicat piurus. vide Cy. et doc. i. l. ii. C. de iureiur. et qd dictū ē. s. de act. §. itē si quis postulante dic vt ibi Add hoc tn vt qs piurus dicat i ter alia necesse ē vt dolose et scienter falsuz iurauerit. l. qui iurasse. i prin. et ibi gl. et bar. et doc. de iur iur. Nō ibi p exceptionē iurisiurādi q ex iuramēto pat debitori exceptio que vocat exceptō iuriurādi. nā siue iuratū sit siue iuramētū fuerit remissū ita q reus offerat se paratū iurare. et iuramētū p creditorē fuerit remissū eidem acquirit reus sibi et successoribus et fideiussoribus suis et aliis p eo obligati exceptōz. l. fi. ff. de iuriu. sicut econtra si actor iurauerit ad delationē debitoris. aut iurare paratus sit sibi fuerit iuramētū remissum acqrit sibi actōz in factū. vt dicit tex. cū glo. et ibi bar. et doc. i. l. nā et postea. §. iuriurādo dato. ff. de iuriu. Et aduertas q lz iuramentū sit psonale tn pmissio defūcti iuramēto vallata ē p eius heredē oiodo fuāda. vt nō. bar. in. l. si qs p eo. i prin. ff. de fideius. et bar. et bal. et saly. i. d. l. generalr. §. i. Nō ibi mre agit et c. q qūis agatur i rē et sic nō psuppōit obligōz nisi largo mō vt. s. de act. §. i. in ii. parte. et ibi dixi. tn pate sūt exceptōes. et sic exceptio cpetit reo qūis nō sit obligatus. Nō ibi rē suā dicto ibi lz eim verū sit q qūis reus iuret rem suaz eē que in veritate nō erat. tn p tale iuramētū nō trāsfert dñiuz i ipsū reum iurātē. sz pat sibi exceptio iuriurādi contra talē petitōz.

Si. Postq iuratū ē iniquū erit de piurio queri vt hic et nō. ff. de i li. iurā. l. nā postea. § dato. et ff. de dolo. l. nam sufficit. hoc tn fallit vt. i. Precedens cclō fallit. qn ē iuratū contra legē. qr nō fuat iuramētū. vt i auth. sce. mu. nō solū. §. i. que ē. C. de nup. auth. que de eis. et ff. de iur patro. l. adigere. et C. de ll. l. nō dubium i fi. Add. nō ex gl. q iuramētum contra leges nō valz nec ē obseruāduz qd hosti. i. c. quēadmodū. de iure iur. itelligit verū qn eēt pstitum contra canonicas sanctōes. secus si esset pstitū contra leges ciuiles. qr tūc ñ eēt nullū. Et idē tz Jo. an. i. c. tue. de deci. qd tene mēti ppetuo. sz do. ang. distiguit. aut lex ciuilis expsse iprobat iuramētū. et pstari vetet. et tūc si iurat contra dictā. l. ñ valz ipo iure. Aut lex ciuilis iprobat iura-

mentũ.⁊ tũc si iurat̃ ꝯ.d.l.iura/
mẽtũ tenebit ipso iur̃ nisi dcã lex
fuerit canonizata l'specifice appro
bata a iur̃ canonico. q: tũc ius ca
nonicũ specifice approbat illas le
ges dici poterit dictũ iuramẽtuꝫ
ꝑstitũ ꝯ dcãs.ll.nõ valere ⁊ q̃ ꝑ
stitũ ꝯ ius canonicũ approbãs ex
presse illas.ll.l.a se toto.cũ si. de
his.isti. Add.nõ q sũt multi ca/
sus i quib⁹ nõ astringit̃ quis ad
obseruantiã iuramẽti. Prio rõ
ne ipossibilitatꝪ ð iur̃ vel turpitu
dinis. vl' q: v̓ git i dispẽdiũ saluꝪ
eterne ipsius iuranꝪ.d.c. nõ est
obligatoriũ. ⁊.d.c.quẽadmodũ.
⁊.d.auꝪ.scenicas muli.§.i. Se/
cũdo põt iuramẽtũ spni ex defe/
ctu cãe l' ꝯditõis tacite.C.ð non
nu.pe.l.si. De cui⁹ legis itelle/
ctu.vide q̃ dixi.s̃.e.§.i.vel q: ad
uersario ñ suat ꝓmissa.l. quero.
§.interlocatorẽ.ff.loca.vñ si loca
tor iuraret se scholarẽ ꝯductoreꝫ
nõ expellere itelli: si tpib⁹ debitis
soluat pẽsionẽ. Tertio põt sper/
ni pp nouũ casũ ꝯtingẽtem culpa
aduersarii. vt si post iuramẽtum
deducẽdo bertã i vxorẽ fornicat̃.
nõ cogit̃ iurãs suare iuramẽtũ.
sec⁹ si añ iuramẽtũ fornicasset.
Adde qð nõ bar. i sili i.l.aut fa
cta i si.pri.ff.ð pe. Quarto rõne
erroris ⁊ ignorãtie sui iuꝫ.ff. de
trãsac.l.cũ aquiliana.⁊ nõ.guil.i
l.ii.C.ð resci.vẽ.⁊ nõ. Jo. an. i
c.cũ cãꝫ ð.ẽp.⁊ vẽ.nã iuꝫ ñ porri
git̃ ad icognita.c. ðbitores. ⁊.c.
veniẽtes.⁊.c.pe.ð iurĩur. ⁊ nõ.

ple.i.c.ex pte.ð cle.ñ resi. Quĩ/
to ex cã met⁹.⁊ hoc ð iur̃ ciu. vt
nõ.i.l.ii.C.qð me.cã.sꝫ sꝫ cano
nes reqrit̃ absolutoria a supiore
ð quo tñ dicit vt in.c.abbas.qð
me.cã. Sexto pt spni iuꝫ qñ lex
ꝓhibꝫ ⁊ reprobat iurare.d.l. si/
qs iqlinos.§.si.qð tñ itelligas.
vt.s̃.dixi.vñ forti⁹ dꝫ q si statu/
tũ ꝓhibꝫ miorẽ ꝯhere ⁊ iurare.
q: tũc ñ valꝫ iuꝫ.sec⁹ si tñmõ ꝓ
hibꝫ ꝯhere.vt auꝪ.sacra.C. si ad
uer.vẽ. Septio pt spni rõe supe
rioris.l.si.ff.q saꝪ.co.⁊.l.si.ff.ad
mũicip.⁊ ð iuriu.c.vẽiẽtes. ex h̃
seqt̃ q ꝯiuratões q̃ siũt ꝯ supio/
rẽ ñ sũt suãde ẽt iurate. Octauo
spnit̃ rõe simulatõis. vt nõ glo.
i.l.ab ẽptõe.⁊ q ibi p doc.C.pl⁹
vale.qð agit̃.ista sũt v̓ba bal.i ef
fectu.d.l.si q saꝪ.co. Scðo prici
pal'r aduertas q m'lti sũt cãus in
qb⁹ tacita ꝯditõ iest iurõ.vñ nis
illa ꝯdõ v̓ificet̃ lꝫ tacita sit ñ obli
gat̃ qs ad obsuãtiã iuramẽti.ita
dicit bal.⁊ sali.i.d.l.si.ð ñ nu.pe.
q: iest tacita ꝯdõ si mihi pecũia
nũerabit̃.⁊ ẽ rõ vt nõ. Inn.i.c.
ii.ð iuriu. vꝫ qñ iurm iterpõitur
rõ fidei suãde tale iurm hꝫ in se
ꝯditõeꝫ. si tu mihi fidẽ ꝑstes.l.cũ
ꝓpõas.C.ð pac.so qñ iest tacita
ꝯdõ ex natura rei i ꝯctũ deducte.
vt si iurat̃ q dos dabit̃.nã itell'r
si nuptie sequãt̃.l.i stipl'one.ff. ð
iur̃ do. Itẽ qñ ex dispẽsatõe legl
ẽt ciuil' discedi pt a iurõ.d.l.si.q
saꝪ.co. Itẽ qñ iuro pere snie ar/
bitri.l.si libert⁹ iurauerit ð ope.

lib. ⁊ eod̄ mō si iurauero pere p̄/
cept̄ iudicis. q̄ꝛ intell'r ď iustis ⁊
hōestis ⁊ ñ ď iniustis. vt nō. ff. de
re. iur. l. ñ vī. §. q iussu. ⁊ idē qñ
iest tacita ɔdō ex q̄litate psone vt
si iuro soluere epō ad certā diem
⁊ iteꝛ͡ꝫ fuerit remot⁹ ab admini
stratōe nō teneoꝛ ei soluere. l. qď
si forte. §. 1. ď solu. Est ⁊ ali⁹ ca/
sus qñ termini sūt mutati. q ter/
mini sūt cā final'. nā ill' mutat̄ nō
icurrit̄ piuriū nō. Innoc. i. d. c.
queādmōꝫ. fa. l. qď suus ď ɔdit̄.
ob cau. q̄ꝛ iest tacita ɔdō si res in
eodē statu pmaneat. vt. d. l. quod
suus. Est ⁊ ali⁹ cāus qñ iuratur
fcm̄ alienū. vt ꝙ dabit tibi filiam
suā i vxorē. q̄ꝛ itell'r ꝙ pcurabit
iux̄ posse. al' nō tenet̄. vt i. c. līis.
ď spōsa. Est ⁊ alius cāus si iuro
tibi aliqd soluere l' facere. itell'r ni
si iudex pcipiat ɔ͞rīū. l. mulier. ff.
ď le. ɔmis. alia vide hic p d. ange.
Itē iuꝛm spni p̄t qñ vitas al' per
testes p̄t iueniri. vt. C. ď re. cre.
l. fi. Add. dicit d. ang. nō illā. l.
fi. q̄ꝛ ibi spāle ē fauore vltie volū
tat̄ ñ circūueniēde nec falsificāde
ꝙ cā ďcisa falso iuramēto retrac/
tat̄ q̄uis iur̄m hēat viꝫ snie late
p̄cedētib⁹ pbōib⁹. ff. ď iuꝛiu. l. ſꝫ
si possoꝛ. §. fi. ⁊ ibi nō. Si iu
ramētū ďferat̄ a iudice ñ deferē/
te reo. ſꝫ dat̄ p iudicē i defectum
pbatōis tale retractat̄ ex instro ď
nouo repto vt ibi dꝫ i. d. l. admo
nēdi. ff. ď iuꝛiu. Add. dic vt ibi
p gl. bar. ⁊ doc. ⁊ nō ꝙ iur̄m ad
hoc vt. videatur licitū opꝫ ꝙ cō
tineat tria. s. vitatē iudiciū ⁊ iusti
ciā ⁊ oia ista sūt ɔcomitātia ipsiꝫ
iuꝛm. quoꝝ si aliqď defuerit ē p/
iur⁹ illď obſuans. xxii. q. i. c. ani
maduertēdū. ⁊ nō. ď iuꝛiu. c. tua
nos. ⁊ ita dicit tex. ⁊ gl. nō. i aut̄.
ꝙ cū eis. C. de nup. qď tene mē/
ti ang. q vlterius hic ple. tractat
materiā exceptōis lit̄ finite quaꝫ
uide p eū.

Itē si i iudicio. Absoluto/
ria lata siue i reali siue in
psōali eādē actōꝫ ñ pimit. ſꝫ exce
ptōꝫ rei iudi. parit reo ɔuēto. ⁊
idē i plib⁹ aliis actōib⁹ quarū q̄/
dā sūt ciles quedā p̄toꝛie. h. d.
Itē si i iudicio tecū actū fuerit si
ue i rē siue i psonā. Gl. supple ⁊
absolut⁹ fueris. nihilomin⁹ obli/
gatio durat. ⁊ iō ipo iur̄ ď eadē re
postea aduersus te agi pōt. ſꝫ de
bes p exceptōꝫ rei iudi. adiuuari
Add. nō ꝙ snia iudicis absoluto
ria nō ē tāte potētie vt possit tol
lere actōꝫ ⁊ oēm obligōem. fa. l.
cū a te. ff. ď dolo. ⁊. l. iul'. verum
debitorē cū ibi nō. per gl. ⁊ doc.
de ɔdi. ide. Quod itelligas tu ēt
verū si huic snie. ego assensi tuis
persuasiōib⁹. ē tex. nō. in. l. cuꝫ a
te. in fi. s̄. all'. Nō ꝙ lꝫ qs fuerit
absolut⁹. si tñ i veritate erat obli
gat⁹ per prius iterū pōt ɔueniri
⁊ si ñ oppōat exceptōꝫ rei iud. cō
dēnabit̄. fa. quod hꝫ i. l. vbi pa/
ctū. C. de transac. ⁊ i. l. si vn⁹. §.
pact⁹. ⁊ ibi gl. ⁊ bar. ff. de pac. ui/
de eleganter bar. in. l. eum q ita.
§. qui ita. de verbo. obliga. Ex

quo no. q snia ꝯ sniam valet etiã sup eadé re. q̃uis nõ fuerit appel latũ fa. qđ hr̃ in. l. i. C. qñ. p non est neces.

Glo. Reus si prio erat obligatus. lz per sniam absolutus tñ obligatio durat. vñ si soluit nõ repetit cũ debitũ soluat vt de ꝯdi. inde. l. iul. ⁊. l. si iudex Addi. no. ex hac ꝯclusiõe glo. q reus ꝯuentus actõe reali vel psonali. lz fuerit p sniam absolut⁹. si tñ postea soluat. solutũ repetere nõ põt qꝛ lz fuerit absolutus. remansit tñ naturalr̃ obligat⁹ vt dicit gl. sequẽs. ⁊ tex. in. l. iul. verũ debitorem de ꝯdi. indebi. vbi bar. quẽ sequũtur ibi cõiter doc. in ver. itẽ opp.

Glo. Caue tibi q p iusiurãdũ ⁊ per pactũ naturalis tollit̃ obligatio vt. ff. de iure iuꝛ. l. si in prin. ⁊. ff. de solu. l. sticũ aut pãph. §. naturalis. sꝫ per sniam tollit̃ ciuilis ⁊ remanet naturalis vt. ff. de ꝯdi. inde. l. iul. ait. sꝫ tũc querit̃ cum actõem inducat res iudicata vbi nulla erat oĩo vt. C. de re. cre. l. actori quare ergo nõ tollit actõeꝫ vbi ẽ rñ deo res iudicata de iure ciuili est ⁊ iõ tollit ⁊ inducit ea que sunt đ iure ciuili. ⁊ ita obligatõeꝫ ciuilẽ tollit ⁊ actõem que ẽ de iure ciuili inducit. vt. ff. de oꝛi. iur̃. l. ii. §. deinde ex his ea aũt que sunt iuris naturalis nõ tollit vt obligatõeꝫ nãlẽ vt. š. de ag. tu. §. fi. Addi. no. q ꝯclusio gl. dꝫ itelli de iureiurãdo delato a pte ptĩ ⁊ sic de iuramẽto volũtario qđ hꝫ ꝯsẽsũ. l. q iurasse i fi. ff. đ iuriur. secus aũt in iuramẽto. necessario qꝛ illđ hẽret eãdẽ vi. sicut res iudicata. l. ii. ff. de iuriuꝛ. ⁊ qđ ibi no. ⁊ sic tolleret̃ sola ciłis ar. l. iul. verũ deb. de ꝯdi. inde. ita dr̃ bar. in. d. l. stichũ. §. naturalis. ff. de solu. de pacto aũt dic vt. š. e. i §. pterea si debitoꝛ. de snia vero qualiter tollat ciuilẽ viđ hic plẽ p ang. Preter exceptõẽs que exẽpli cã hic posite sũt vt dić tex. sũt alie mlt'e exceptões ex varijs cãis. tã ex legib⁹ q̃ ex hijs q̃ vicẽ legĩ obtinẽt. vt senatuscõsult̃ l'ex ipsi⁹ ptoꝛis iurisdictõe đscẽdẽtes gl. exẽplificat de exceptõib⁹ descẽdentib⁹ ex legib⁹ vt ne qs ꝯueniat̃ coꝛã ñ suo iudice vt. C. đ excep. l. fi. itẽ de senatuscõsult̃ exẽplificat. vt de sc. ꝯsul. vell'. ⁊ macedo. vt. ff. ad macedo. ⁊ ad vell'. p to. đ exceptõib⁹ đscẽdẽtib⁹ ex iur̃ ptoꝛio exẽplificat. vt exceptõ doli ⁊ qđ me. cã. vt. ff. de ex. do. p to. item pacti vt. ff. de pac. l. iur̃ gẽ. §. ptoꝛ ait. Addi. đ oĩb⁹ his exceptõib⁹ vide hic late p ang. ⁊ prĩo de icõpetẽtia iudicis. itẽ deide tracta đ exceptõe macedoiani. ⁊ velleyani itẽ de exceptõe doli ⁊ q me. cã. dictũ fuit. š. e. i pri. p. d. ang. itẽ de exceptõe pacti dictũ fuit. š. e. §. pterea si debitoꝛ. itẽ vltio. d. ang. hic tractat đ exceptõe rei iudica. vide hic late per eũ.

Appellātur. Quedā exceptōes sūt pemptorie. vt doli met⁹ pacti ⁊ siles. qdā tpales iō sic vocate. qꝛ negociū differre dicunt̄ q̄ oli actorē temeē litigātē faciebāt cadeꝫ a cā hodie vo reo iducie duplicant̄. ⁊ eidē,io actor i expēsis fcis danabitur. an̄ q̄rū r̄fectōeꝫ. sup negocio pūcipali audiā denegabit̄ .h.d.

Appellant̄ aūt exceptōes alie ppetue ⁊ pemptorie alie tpales ⁊ dilatorie. Perpetue ⁊ pemptorie sūt q̄ sp agētib⁹ obstāt ⁊ sp rē ō q̄ agit̄ pimūt. q̄lis ē exceptō doli mali. ⁊ qō me. cā fcūꝫ ē. ⁊ pacti quēti cū ita quērit. ne oio pecunia peteret̄. Tpales atqꝫ dilatorie sūt q̄ ad tp̄s n ocēt ⁊ tpis dilatōem tribuūt. q̄lis ē pacti cōuēti. cū ita quenerit ne ītra certū tp̄s ageret̄. veluti ītra qnquēniū nā finito eo tpe nō impedit̄ actorē ereq.

Gl. Perēptorie ⁊ ppetue exceptōēs sp obstāt agētib⁹ i. fine p̄finitōe tpis vt. ff. de doli excep. l. pur̄. §. fi. ita tn̄ si an̄ sniaꝫ opponant̄. C. sē. resci. n̄ pos. l. pēptorias nisi in. vii. casibus vt. j.

Cōclusio p̄dcā. s. ꝙ exceptiones pemptorie debēt opponi āte sniam. fallit in. vii. casibus i quibus ēt post sniam p̄nt opponi pꝛim⁹ rōe etatꝫ. vt. C. e. l. dī ⁊. ff. de minoꝛ. l. minoꝛ. xxv. ānis omissa itē miles vt. C. de iur̄. ⁊ fac. ig. l. f. itē i macedoniano ⁊ velleyano ff. ad mace. l. tam ⁊ fi. itē i dona tore que opponit̄. vt quēiat̄ tm̄ inquātū facer pōt ēt p⁹ sniaꝫ vt. ff. de re iud. l. nēꝫeni⁹. §. fi. itē exceptio falsi pcuratoris. vt. C. ō pcur̄. l. lꝫ sec⁹ si rōe psone pcur̄is opponat̄ exceptio vt qꝛ sit miles ꝉ mulier. qꝛ tal' exceptō ē dilatoria. vt. j. e. §. p̄terea. itē vbicūqꝫ diceret nullū iudiciū vt qꝛ sit venal' snia ꝉ f̄lis testib⁹ ꝉ instr̄is iudicata. vt. C. qn̄ p. n̄ ē ne. l. venales. ⁊ cū iudex nō sit. vt. C. si a n̄ qpe. iud. p totū itē si iuque sb iudice qpulsus ē. eo tpe quo qpelli nō debuit. vt. ff. de fere. l. i.

Addi. no. circa pꝛimum qō gl. dicit. s. de mioꝛe ꝙ i hoc gl. n̄ pprie loquit̄. qꝛ iste n̄ ē casus qui hic pprie excipiat̄. na istō fit bn̄ficio restōis quo casu resciidit̄ snia l. pfecti. ff. ō mioꝛ. ⁊ iō r̄scisa snia pīde audiet̄ ac si lata snia n̄ fuissꝫ qꝛ restō ē oiuꝫ i pꝛistinū statū repositio. l. ꝙ si mioꝛ. §. restō. ff. de mioꝛ. qual'r aūt petat̄ dcā restō aduersus sniam vīō bar. ⁊ doc. in l. i. C si aduer. s. ē. ⁊ vide hic pl'a de hoc p. d. ang. vnū tn̄ ad vte ꝙ lꝫ mioꝛ sit les⁹ ⁊ ꝭ qstet. n̄ tn̄ ē restituēd⁹ nisi sūmari doceat ꝙ potuisset pbar̄ ⁊ n̄ pbauit. al' nullo mō ē restituēd⁹ tn̄ tal' pbō sūmaria n̄ pdest. nec fidē facit in cā pūcipali vt voluit bar. ⁊ doc. i. d. §. nūciatio circa fi. qō tene mēti. qꝛ multi errant i actu practico. ang. circa fm qō dꝫ i gl. de milite. nō ꝙ istud puilegiuꝫ dat̄ militi pp iuris ignorātiā ⁊ simplicitatē mi

litātē3. vt. l. fi. in pri. C. ð iur̄ ðli. de quo hic per ang. circa tertium qð dī de exceptiōe macedoniani ⁊ vell'. vide plene p ang. s̄. §. pc. vnū tñ no. qð quo. executio snie ne fieret ɔtra bñficiū inductum pricipalr̄ i fauorē psone pp fragilitatē. sexus. vel aliaz fragilitatez vl' qñ tale bñficiū ɔcerneret pricipalr̄ odiū agentꝭ. vt ē macedonianū. l' q̄ qs fit bānit⁹ ⁊ similes tūc exceptio pēmptoria pōt opponi ēt post sniam na3 qñ ɔcerni tpricipalr̄ odiū agēt. tūc sicut ñ pñt iste exceptōes tolli expressa renūciatiōe vt. l. tā ⁊ fi. ff. ad mace. ita nec ēt tacita p lapsum ti a iure statuti. circa q̄rtum qð dicit gl. de donatore. no. q̄ donator pōt opponer̄ exceptōem. ne ɔuenia⁊ nisi iquātū facere pōt ⁊ hāc exceptionem potest opponere ēt post sententiam. ⁊ idē est in multis aliis personis vt marit⁹ socius ⁊ similes vt in. §. pterea q ē §. fi. s̄. de ac. ⁊ ē tex. gl. ⁊ doc. i. l. sūt psone cū. ll. seq. ff. de re iud. aduertas tñ q̄ l3 talis exceptio posset opponi post sniam. nō est tñ pēptoria s3 dilatoria q: per h̄ ñ libat̄ debitoꝛ si pueniat ad pinguioꝛe3 foꝛtuna3 vt no. gl. ⁊ ibi bar. i. l. iii. ff. ð excep. ⁊ cy. ⁊ doc. in. l. i. C. de iur̄ ⁊ fac. ig. circa qntū q̄ dicit gl. de exceptōe fli pcuratoꝛis de hoc. ſ. i. §. fi. i aliaꝫ āt falsitatū exceptōe. dicas q̄ talis exceptio flū ñ pōt oppōi p⁹ sniaz nisi p̄habita resłōe. l. diu⁹ ⁊ ibi gl bar. ⁊ doc. ff. de re iud. ⁊ ē sciēdū q̄ ita tenet̄ de flo q vtit̄ flo i ſt̄o. sic ille q fabꝛicauit l' dictauit l. si falsos ⁊ ibi gl. ⁊ doc. C. de fal. ē tñ iter istos dr̄ia. q: fabꝛicās l' dictās abstinēdo ab vsu ñ excusat̄ s3 vtēs si pēit⁹ abstin3 excusat̄ vt d. l. si flos cū gl. ⁊ ibi saly. vñ q̄ p mū dicat q̄ ñ itēdit vti tali istr̄o liberat̄ ⁊ istr̄m pdcū3 car3 iurib⁹ ⁊ effcū vt. C. de fi. istru. l. si ad v̄sari⁹ ⁊ ibi doc. s3 cautela ē s3 bar. i. d. l. diu⁹ q̄ ad istātiā p's statuatur t̄min⁹ pducēti. an itēdat vti dcō istr̄o. circa sextū q̄ dr̄ ð snia vēali dic q̄ snia lata p pecuniam ē ipso iure nulla vt ibi ēt si idex mistrauerit iusticia3. l. ii. cū glo. ⁊ ibi doc. ff. ð ɔdi. ob tur. ca. ⁊ ille q coꝛrupit iudicē l' ēt ad v̄sariū dādo pecunia3 ēt vt faciat iusticiam pdit cām. vt ibi p gl. ⁊ doc. i. l. i. C. ð pe. iud. q male iud. itē q̄ hic dr̄. de fals. testib⁹ l' istr̄is i gl. pōt eē ver̄ i mioꝛe. s. si fuerit pducta ɔ̄ mioꝛē. l. i. ⁊ p to. C. si ex. fal. all' l3 i v̄itate ille ti. poci⁹ loquat̄ de decreto q̄ snia vt p3 in tex. ibi. i iustū ðcretū ⁊c. tñ sp allat̄ ð snia ⁊ ñ ē dubiū q̄ decretū p̄toꝛis latū ex fl'a cā. ē ipo iure nullū ēt ɔ̄ maioꝛē. l. sexe egresse ⁊ ibi bar. ð tu. ⁊ cur̄. da. ab his. ⁊ no. bart. ⁊ doc. i. l. is cui bōis de ver. obli. so pōt saluari dcā gl. si snia fuerit lata ɔ̄ abñtem p pñte flm̄ allegāte l' pducēte fl'as pbatōes testiū

l'istroz̄n.l.si ptoz.§.marcell⁹.ff.
de iudi.vide hic p ang.itē q gl.
vlteri⁹ dicit l'iudex nō fit su⁹ dic
q hoc ē verū qñ p⁹ sniaz oppo/
nit tale qd ex quo appz dictū iu
dicez nō hūisse iurdictōem saltez
in cā de q̄ iudicauit.nec fuit fcā p
rogō tacite l'exp̄sse iur.l.si q ex
ɔ̄nsu cuz ibi no.p doc.C.de epi.
audien.in.l.i.⁊.ii.de iudi.ita p
prie loquit.ti.C.si a n̄ ɔpe.iud.
dic tñ de hoc vt not.gl.⁊ doc.i.
l.i.⁊ fi.e.ti.Itē dū dicit gl.si ini
qz sub iudice litigare ɔpulsus est
no.q qs n̄ pōt ɔpelli litigare co
raz n̄ suo iudice ⁊ ēt litigādo qñ
n̄ eēt su⁹ iudex.ɔpulsus n̄ pro/
garet iurisdictōem.l.ii.in pri.ibi
ɔpulsus.ff.de iudi.a spōte ergo
litigantib⁹ fit progō.l.i.⁊.ii.ff.
de iudi.n̄ aūt p ɔtūaciam fit ali/
quo mō progō vñ si det bānuz
i ɔtūacē.nō tñ ppter hoc ē pro/
gata iurdictio dicti iudicis.ita di
cit bal.in.d.l.si q ex ɔ̄nsu.C.de
epi.aud.itē duz gl.dicit eo tēpoř
quo ɔpelli n̄ debuit.ff.de fer.l.i.
no.q tēpore feriaꝝ ēt iductarum
ob vtilitatez hoium n̄ pōt qs cō/
pelli litigare.⁊ hic vide mām fe/
riaꝝ.ple.per ang.dicit ergo.d.
ang.no.bñ istaz gl.q̄ enumerat
casus i qb⁹ exceptio pōt opponi
p⁹ sciam.l.transierit in rē iudi.
Exceptio dilatoria.opponi dz
ante litē ɔte.sed postq̄ actor mō/
strauerit q asseru:rat tūc pbat.
vt.C.de pba.l.excep.⁊.C.e.l.si
qdam secus in exceptione fori qz
ante litē ɔte.opponi ⁊ pbari dz
sm quosdam vt.ff.e.l.pe.Add.
no.q ang.hic pōit materiam ex
ceptōum dilatoriaꝝ quā vid pe
eum. Exceptio nō nu.pecu.
sm quosdaz ē anormala.i.ptici/
pat de pemptoria ⁊ dilatoria.sed
nos dicim⁹ eā eē tpalem biēnii.
vl'.xxx.dierum.vt.s.de lit.ob.
§.fi.⁊.C.de nō nu.pe.l.in ɔ̄cti/
bus.§.i.sz in hoc pōt dici anor/
mala.qz cuz alias pbat q excipit.
hic tñ nō pbat vt.C.de nō nu.
pe.l.si ex cautōe.⁊ idē dic in exce
ptōe non numerate doť vt.C.d
do.cau.non nu.l.fi.⁊ autē ibi po
sita.Addi.de his vide hic per.d.
ang.Exceptio ne qs ɔq̄rat nisi
inq̄tuz facere pōt ē temporal'.qz
p̄sumo q aliqua acqret ⁊ sic po/
stea poterit soluere.vt.C.arbi.
tu.l.si defunct⁹.nā non repetit
q soluit lz non facere posset vt.
ff.de ɔdi.inde.l.nam ⁊ maritus
quod fieret si eēt perpetua cū sit
fauorabilis.vt.ff.de condi.inde.
l qui exceptionem.Additō.alie
glo.huius.§.sunt clare.

Preterea. Exceptio
nuz tertiū
genus ē qz quedaz vocat dilato/
ria iudicii.personaz respiciens vt
exceptio incōpetentis pcurato/
ris ⁊ similis.h.d.prio infamis
aūt potest esse procur.⁊ potest
procuratorem cōstituere.h.d.vs
qz ad finem.
Additio no.q nō soluz ex re
sz ēt ex psona l'pp psonā vt hic ⁊

l.ita demū.C.ð ꝓcu.ꝛ.l.ita de/
mū.ꝛ.l.alienā.c.ti. Nō ꝙ miles
l'mulier i iudicio alienā litē susci
pere nō pōt.ꝛ sic nō pñt fūgi of/
ficio ꝓcuratoris. Nō ꝙ nō valz
rescriptū ex quo abilitet̃ miles.
vt possit eē ꝓcur̃.ꝛ ē rō qꝛ eēt ꝯ
publicā vtilitatē.ita hꝫ in.d.l.mi
litantē. Ad hoc vt milites nō li/
tigiis foraneis sꝫ armis ꝛ exerci/
tio armoꝝ vacare debeāt.l. fi.in
prin.C.ð iure deli.qð itellige ve
rū nisi apponeret̃ cl'a nō obstāte
tali lege in spē ꝛ noiatim. vt nō.
glo.ꝛ bar.i.l.oēs.C.ð aqueduc.
li.xi. Nō ꝙ miles cām ꝓpriā pt
i iudicio agitare ēt ꝑ se. Et dꝛ cā
ꝓpria ēt si sit factus ꝓcur̃.i rem
suā.ꝛ sic si intētat actōz cessaz ex
honesta ꝛ verecūda cā.l.qui sti/
pēdia.C.ð ꝓcu.qð ēt tunc ē veꝝ
dūmō nō offendat̃ disciplina mi
litaris.ð quo.j.i gl. Nō ꝙ ista
ē exceptio ꝓcuratoria.tu nō es ꝓ
cur̃.tu nō potes eē ꝓcu̇.vt quia
miles l' filis vl' nō doces ð māda
to.l.inter quos.§.pe.ff.de dam.
infec.ꝛ.ff.mā.l. si fideiussoꝛ.§. q̄
daz. Sꝫ si dicat̃. tu nō es ꝓcur̃.
nec vnq̄ fuisti.talis exceptio non
ē ꝓprie illa ð q̄ hic qꝛ tal' pt oppo
ni qñcūqꝫ.ꝛ opposita reddit iu/
diciū retro nullū.ꝛ sic nō ē exce/
ptio dilatoria ð qua hic que dꝫ
opponi añ lit.ꝯt. In vno quo/
qꝫ.n.iudicio ꝑsone sūt legitiman
de.l.si queramus.ff.de testa.ēt si
sit iudiciū sūmariū ꝛ executiuꝫ
vt ē gl.ordi.ꝛ ibi bar.i.l.ii.C.de
edi.adri.tol.ꝛ hec ꝓcedūt qñ cā
defendit̃.sꝫ qñ agit̃ ꝯ ꝯtūacē ta
lis exceptio nō venit opponēda
ꝑ iudicem vt vr̃ casus i.d.l.iter
quos.§.alieno.i v.ꝙ si rei.sꝫ le/
gitimabit̃ postea ꝑsona ꝓcur̃is.
cū agitabit̃ ð nullitate ꝓcessus.ꝛ
sic nō ꝙ nō pōt oppōi ꝑ iudicem
tal' exceptō.tu ñ es ꝓcur̃.qñ non
oppōit̃ ꝑ ptē.ita dixit singl'r bar.
i.d.§.alieno i fi. lꝫ ꝑ iudicē possit
oppōi tal' exceptio vꝫ ꝙ ꝯparens
ñ pt eē ꝓcur̃.vt qꝛ miles vel fēia
l' ali⁹ ihabil'.ꝛ hoc ꝓꝑ decorē iudi
cii.l.fili⁹.§.veterani.ff.ð ꝓcur.
Et ex his ifert̃ ꝙ si ꝓcur̃.q nul
lū hꝫ mādatū agat noie meo ꝛ ꝓ
me ferat̃ snia possuꝫ ratificare ꝛ
retro valebit iudiciū ꝛ snia.vt est
glo.sing.ꝛ ibi Ja.de arc. barto.
ang.ꝛ raph.l.si mꝛ.§.hoc iur̃.ff.
ð ex.rei iudi.ꝛ istō teneas.ꝛ ita
vidi practicari i vrbe lꝫ allegetur
gl.i ꝯtꝛū ꝛ ibi vltramō.i.l.si tutō
C.si tu.l'cu.iter.q̄ oia nō ange.

Sl. Mulier ꝓ alio agere ñ
pōt nisi ꝓ ꝑentib⁹ si mor
bus aut etas eos ipediat.nec sit q
eorū noie agat.ff.de ꝓcur.l.scie.
Add.nō ꝙ id qð hic dr̃ ꝙ mꝛ pt
agere ꝓ parentibus non habꝫ lo
cum in filio minore.qꝛ tunc mr̃
non admittitur etiam ad defen/
dendum.vt.d.l.alienam.sed dꝫ
tutorem,vel curatorem petere vt
ibi in glo.qð procedit i cā princi
pali.sed in causa appellatiōis ma
ter admittit̃ ꝓ filio ēt minore.vt
est casus in.l.prima.ff.de ap.

recip. ⁊ rõ huius est qꝛ cã appellatõis ē maioris preiudicii ꝙ̃ pricipalis vt no. in cle. ꝙ̃dm de appel. ⁊ aũt. si tñ. C. de temp. app.

Militibus nec pro pr̄e vel m̄re l' vxore ēt ex r̄pto' pricipis ꝓcuratorio noie expiri cõceditur. suis võ negocus supesse fine offensa militaris disciplme possũt ⁊ hoc qd dr̄ ꝙ miles nõ põt esse in iudicio ēt pro p̄re intelligit̄ verũ. nisi pro libertate eorũ vt. ff. de lib. cã. l. iii. Addi. dicit gl. ꝙ iõ tũc admittit̄ qꝛ agit̄ ꝓ suo intereē. vt. d. l. i. ii. iii. ⁊. iiii. de lib. cã. dũ hic dr̄ in tex. fine offensa militaris disciplme. intellige. i. hoc fit fine offensa disciplme militaris. nõ aũt sic intelligit̄. vt hoc nõ possit fieri si disciplina. i. exercitũ militare offendat̄ sꝫ siue offendat̄ siue nõ. ꝑsumit̄ nõ offendi. vt hic ⁊. C. de ꝓcur. l. qui stipẽdia. Exceptõẽs isamie ꝯtra ꝓcuratorem iura voluũt. cõquiescere sꝫ vĩ ꝯ. ff. de posthu. l. i. §. loco. ⁊ in. §. hoc edicto sed ibi de maria isamia. hic de parua l' ibi de aduocato qui emolumẽtũ tm̃ hꝫ. hic autẽ de ꝓcuratore qui tãtuꝫ hꝫ onus.

De replicatõibus.

Continuat̄ hec rubrica ꝑ gl. sic. qꝛ exceptio ꝑ replicatõem elidit̄. iõ ꝑ cõsequẽs de replicatõe dicit. vt. j. eo. in prin. ⁊. ff. de excep. l. ii. §. replicatio.

i Nterdũ. Replicatio exceptiõem tollit que ad tollẽduꝫ eaꝫ nitit̄ eqtate. que replicatio ad iuuãdã intentiõeꝫ actoris ꝯpetit. ⁊ cõtra replicatiõeꝫ duplicatio ē inducta ad submouẽduꝫ eãdẽ. que pria facie equa videbat̄. ꝯtra quã duplicatõem actori dat̄ triplicatio. h. d.

Si quis fecit pactuꝫ de ñ petẽdo cũ creditore suo ⁊ postea in ꝯ̃riũ pacti sũt. s. vt creditori petere liceat. ꝯtra exceptõeꝫ dat̄ actori r̄plicatõ ex posteriori pacto.

Exceptiones. Exceptio reo cõpetẽs si ē in reꝫ ꝓderit ei⁹ fideiussori ꝑꝑ actõem mandati. qua reus sibi tenet̄ exceptio võ personalis vt cessiõẽs bonorũ ⁊ similes ad fideiussorẽ nullatenus se extẽdũt. h. d.

Glo. Ꝫ videret̄ ꝙ hic. §. ex quo loquit̄ de exceptõe dẽret poni in ti. de excep. tñ ex quo r̄plicatio ē exceptio bñ ponit̄ hic generalr̄ tã ad exceptiones ꝙ̃ ad replicatõẽs ꝑtinens.

Appellatõe fideiussoris accipit̄ oẽ accessoriũ siue sit mãdator siue fideiussor. siue alius.

Fideiussor dĩ eo ꝙ pro alio fidẽ suã astrinxerit. Notãter dĩ in tex. ꝙ plerũ qꝫ exceptio ꝯpetẽs pricipali ꝯpetit ēt fideiussori qꝛ hoc nõ sꝑ ē veꝝ naꝫ exceptio ꝯpetẽs pricipali gr̃a sue ꝑsõe vt. s. qꝛ sit mior ñ ꝯpetit fideiussori.

vt.ff.de minor.l.in cause in pri. ⁊.ff.de excep.l. exceptões in fi. itē si ē dānatus i oībus bōis rōe sui delicti.vt.C.de fide.l.i.vel si cessit bonis.vñ psonaliter ei sub uenit ne conueniat in plus,q̄ face re possit.vt.s.de ac.§.fi.⁊.j.eo. in fi.itē vbicūq3 quis iquātū fa cere pōt ɔdēnat.nā fideiussori. nō daf exceptio vt.ff.de re iud. l.⁊ si fideiussor in prin.nisi fide/ iussor vt defensor conueniat.tunc eni3 talis exceptio vt defensori ñ vt fideiussori daf vt.ff.pro so.l. verū.§.i.⁊.ff.so.ma.l.alia.

Ubi exceptio rei coheret vt pacti cōuēti.s.pacti de nō petēdo ⁊ exceptio rei iudicate.fideiusso/ ribus cōpetūt vt hic.ēt iuito reo vt.C.de excep.l. defensiōe.⁊.ff. de excep.l.omnes.

De interdictis.

Quia interdicta vicē sustinēt seu obtinent actōis iō post actio nes ⁊ de interdictis pponit vt. j.eo.in prin. Addi.s3 ista ru/ brica cōgruētius posita fuisset añ ti.de excep.vt fecit iurcōsul.i di/ gestis.q2 añ ti.de excep.posuit istū sed de hoc nō est ius.ang.

Sequitur. Inter dicta olim nil aliud erant. nisi certe cōcepti ones verborū late a p̄tore interdictū interponēte.cū inter duos de possiōne vel quasi possiōne agebat.h.d.

Glo. Actōes que pponunt p interdicā sūt actōes in factū vt.j.eo.§.fi.

Interdictū oli nihil aliud erāt q̄ cōceptōes verbor.i.dicere ver ba cōcepta ⁊ formata a p̄tore ppo nēte interdictū.⁊ l3 ēt actio erat formula vt.ff.de ori.iur.l.ii.§.d inde tñ erat dña inter interdic/ ta ⁊ actōes ⁊ hoc prio sm Azo. q2 interdicta formabant tm in p sona volētiū ea intentare.vñ in ter duos dicunt reddi a p̄tore loquēte duobus vt.j.eo.§.exhi/ bitoria ⁊ hoc ēt colligit in.ff.sb multis titulis in tractatu de iter dictis.sic eni dr.vñ vi illū deieci sti.restituere debes.vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.i.in pri.itē vti possidetis edes de qbus.ff.vti pos.l.i.i pri. ⁊ sic de aliis.s3 actōes generaliter ⁊ in psonā oium formant vt qui cūq3 emerit ex ēpto agat ⁊ sic de ceteris q colligit.ff.de ori.iur. l.ii.§.oium ⁊.§.de his. Uel po test dici breuiter dñam talē fuis/ se inter actōem ⁊ interdictū q in terdicta oia a p̄tore formant.sed actōes alique a p̄tore alique a ce teris magistratibus formant vt. ff.de interdic.per to. Hodie nihil aliud ē interdictū q̄ actio i factū p̄toria vt.j.eo.§.fi. Addi. dicit.d.ang.q imo aliud ē vt p3 in.d.§.fi.j.eo.⁊ similiter dubi/ tat de p̄cedēti gl.vide hic p eum.

Pretor verbis interdicti iu bebat aliquid fieri.aut fieri phi bebat exēplum primi vdm interd. ctis restitutoriis ⁊ exhibitoriis exemplū secūdi vt in interdictis

phibitoriis. vt. j. eo. in. §. exhibitoria et. §. phibitoria. Quãqz per interdicta nõ sup possione. sz sup iure rei ptendit vt pz i iterdicto de mortuo inferẽdo vbi lz inferre. et de sepulcro iedificãdo vbi i lz in edificare. qr in his requirit vt videat vtrũ petẽs ius hẽat hoc faciẽdi. et sic de pprietate vt. ff. de mor. inferẽ. l. i. in pri. et. §. ptor. et qñqz pprietatis. et possessiõis simul vt. ff. de aqua quot. et esti. i. l. i. §. fi. et. ff. eo. l. interdictor. §. quedã. Alio ẽt modo agit de possione q p interdicta et hoc de iure ciuili, vt p pditõez indebiti. vt. ff. de cõdi. inde. l. indebiti. §. nũmos. itẽ p pditionez triticariã. vt. ff. de pdi. triti. l. i. i fi. et. l. ii. Itẽ per pditõem ex lege vt. C. de acqr. po. l fi. et. ff. de rei vẽ. l. pe. et. C. loca. l. si qs.

Per interdictũ ptendit de possione vel quasi possione de possessione vel retinẽda vl' adipiscẽda vel recuperãda. vt. j. eo. §. sequẽs. de quasi possione vt in iuribus icorporalib⁹ vt vie et itineris et actus et aque vbi nõ ẽ vera possio vt. ff. de acqr. re. do. l. seruus. §. incorporales sed ibi ẽ que dã quasi possio et de ea retinẽda. pcetunt interdicta de itinere et actu et aqua quãdo me ptendo esse in quasi possessione predictorum iuriuz vt. ff. de. iti. acqz pri. per to. et. ff. de aqua quot. et esti. p to. et. ff. de seruitu. l. pe. et. ff. si ser. vẽdi. l. sicut. §. aristo.

Sũma. Pria diuisio interdictorum hec ẽ q aut sũt phibitoria aut restitutoria. aut exhibitoria. Interdicta phibitoria sunt. vt interdictũ ne vis fiat ei et de mortuo inferẽdo et similia restitutoria sunt vt interdictũ quor bonor exhibitoria sunt vt interdictũ de libero hoie exhibẽdo et similia. h. d.

Probibitoria interdicta sunt. qbus ptor vetat aliqd fieri. velut phibet inferri vim sine vicio possidẽti vel phibet inferri vim mortuũ inferẽti in loco quo erat ei ius inferẽdi vl' phibet i sacro loco edificari. vel edificari i flumie publico vel ripa e ius. aliqd fieri quo peius nauiget.

Restitutoria interdicta sunt quibus pretor restitui aliquid iubet. vt in interdicto quorũ bonorũ de quo. j. aut cũ iubet ei q vi de possione fundi deiectus fit restitui possionem. Exhibitoria interdicta sunt per que iubet exhiberi veluti si detinet ille de cuius libertate vel libertinitate agit vel si detinetur filius alicuius iubet ptor exhiberi.

Et licet quibusdam videat quo proprie sint interdicta que prohibitoria sunt. quia interdicere est denunciare et prohibere. tamen omnia appellantur interdicta quia inter duos dicuntur.

Hl· Sũma diuiſio.i. pria nõ autẽ ꝙ ſit minima qꝛ hec diuiſio ẽ trimẽbꝛis ⁊ reperiť alia minoꝛ.ſ.bimẽbꝛis vt.j.e.§.tertia

Aliqua ẽt inueniũť iterdicta mixta tam ꝓhibitoꝛia ꝙ exhibitoꝛia. vt.ff.e.l.i.§.interdictoꝛum ⁊.ff.de li.ho.exhi.l.i. nam petiť exhiberi ⁊ ꝓhibeť inuitus ꝺtineri

Dĩ poſſidere ſine vicio qui fuit miſſus i poſſeſſionẽ iuſſu pretoꝛio. vt.ff.ne uis fi.ei qui i. poſ. miſ.l.i.in prin.nam iuſte poſſidꝫ qui auctoꝛe pretoꝛe poſſidet,ff. ꝺ acqui. poſ.l.iuſte.

Per interdictũ quoꝛũ bonorum pretoꝛ iubꝫ reſtitui bonoꝛũ poſſeſſoꝛi.nõ rerũ ſed iuris.i.ſuccedenti de iure pretoꝛio vt filio emancipato vel cognato qui dicunť bonoꝛũ poſſeſſoꝛes ex bonorum poſ.edictali ⁊ decretali.naꝫ ſtatim habẽt hoc interdictũ directũ. vt cõſequanť poſſiõnẽ hereditatꝭ quod appellať quoꝛũ bonoꝛum directum vt.j.e.§.adipiſcende. vtile vero dať illi qui ſuccedit de iure ciuili vel ex teſtõ vľ ab inteſtõ. vt.ff.quo.bo.l.i.i pri. ⁊.C.quo.bo.l.i. Sic ecõtra i hereditatis petitõe.nam directa datur ſuccedẽti ꝺ iure cili. vtilis vo ſuccedẽti ꝺ iure ꝑtoꝛio. vt.ff. de bo.po.here.pe.l.i. Eſt ⁊ aliꝺ nouum auxiliũ ꝑ nouam ꝯſtõem inuẽtum ꝑ qꝺ petiť poſſeſſio hꝛ̃ditatis. ſi teſtũ apparet nõ viciatũ vel vituperatũ in aliquã ſui ꝑte vt C. ꝺ edic. di.ad.tol.l.fi.

In iſtis interdictis verbuꝫ reſtituere capiť iꝑpꝛie ꝓ dare vt ff. de ver.ſig.l. verbum reddẽdi. ⁊.ff. de le.ii.l.cum quidam. ľ iſta interdicta dicunť reſtitutoꝛia in ſpecta perſona defuncti.ſed ex natura ſui dicunť adipiſcende poſſeſſionis. vt.ff.quo.bo.l.i.§.fi.

Due ſunt vie ſuccedẽdi.ſ. de iure cili ⁊ iure pretoꝛio. pria ſubdiuidiť in poſſeſſoꝛium per conſtitutionem diui adriani ⁊ petitoꝛium per petitionem hereditatis directam. Item ſecũda ſiľr ſubdiuidiť in poſſeſſoꝛium vt per interdictum quoꝛum bonoꝛũ ꝑ qꝺ petit ſucceſſoꝛ ꝺ iure pretoꝛio ſe mitti in poſſeſſionẽ bonoꝛũ que tenebat defũctus tꝑe moꝛtis vt hic. Item in petitoꝛium vt bonoꝛum poſ.hereditatis peti. Interdictũ quoꝛũ bo. dať ꝯ poſſidentem vel dolo deſientem poſſidere.ff. quo.bo.l.i.in prin.

Interdictum vnde vi locum habet contra violentum poſſeſſoꝛem ꝑpetuo ꝓ his que ad ipſuꝫ deuenerunt.ſed ꝓ his que nõ ꝑuenerũt ad ipſum hꝫ locum itra annuꝫ. vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.i. in prin. Et hoc ſi ciuiľr ⁊ naturaľr poſſidebat deiectus. ſi aũt naturaľr tñ vtile hꝫ vt fructuariꝰ.ff. de vi ⁊ vi ar.l.iii.§.vñ vi. De i interdictis exhibitoꝛiis. vide.j. i ſũmula.

Sequẽs. Alia diuiſio interdictoꝛũ hec ẽ. Interdictoꝝ quedaꝫ

sūt adipiscende possiōis quedā re tinēde quedaʒ recuperande. Adi piscēde ꝯpetit quorū bonoꝝ he redi de iuꝛ ꝑtorio in possidenteʒ res hr̄ditarias ꝑ hr̄de l' possoꝛe sic dictū. qꝛ anquaʒ adipiscat̄ pos sessio ꝯpetit. Item saluianū iter dictū ꝑ reb⁹ i fūdo illat̄. Et pro possessoꝛe is possidet qui nullo iu re rem hr̄ditariam l' totā hr̄dita tem possidet sciens ad se n̄ pertie re. sed ꝑ hr̄de possidere vr̄ q putat se hr̄dē esse.

Gl. Ex illis v̄bis possid̄ i tex. ꝙ ex his bōis ⁊c. inuit̄ ꝙ hoc interdictū etiam ꝑ vna re cō petit. ⁊ licet ēt ad vnam rē detur nihilomin⁹ ē vl̄e. vt. ff. quo. bo. l. i. sic. n. ē in hr̄ditat̄ peti. l. reglr ⁊. l. licet. quam ꝯstat vl'em esse vt ff. de rei vē. l. i. i. rn̄. Pro he rede ⁊ ꝑ possessoꝛe nō sūt tituli. vt. C. in quibus ca. ces. lon. tem. p̄. ⁊ tn̄ ꝓcedit vsucapio. vt. ff. quo bo. l. i. i. rn̄. sed illō expone vt ibi

Nec orō ꝑ hr̄de. qn̄qʒ accipi tur ꝑ vero titulo. vt. ff. ꝑ here. per to. qn̄qʒ ꝑ fl̄o. qꝛ credebat se heredem cū nō sit. ⁊ ita hic acci pit̄. ⁊ qn̄qʒ agit̄ de petitōe hr̄di tat̄. vt. ff. de peti. hr̄. l. ꝑ herede.

Si petit̄ ab eo qui possidet ꝑ possessoꝛe quare possideat. rn̄det qꝛ possideo. vel si dicat ꝑ herede tunc falsum scienter dicit. vt. ff. ō peti. here. l. qui interrogatus.

De saluiano iterdcō. vide infra in sūmula.

Retinende.

Interdictuʒ retinēde possessiōis dr̄ iterdcm̄ vti possidet̄. ⁊ vtrobi. nā cū iter aliquos questio ꝓprietat̄ ē mouē da. ⁊ vterqʒ se possessoꝛē ꝯtendit pp magnū possionis ꝯmodū nō pōt aliter sup petitoꝛio discepta ri nisi vnus sit petitoꝛ ⁊ alius pos sessoꝛ. ad qō discernēdū ꝯpetunt hec interdicta. ⁊ vti possidetis ꝑ rebus imobilibus. vtrobi v̄o ꝑ mobilibus cōpetit. Et hodie idē obtinet in his interdictis q tpe litis ꝯte. non vi nō clam non pre cario ab aduersario possidet. Et possoꝛiū solo animo retinet̄ licʒ solo animo nō acquirat̄. h. d. vs qʒ ad. §. recuperande.

Qꝛ longe ꝯmodius ē posside re ꝙ̄ petere. ideo plerunqʒ ⁊ fere semp ingēs existit ꝯtentio sup ip sa possione.

Comodū aūt possidendi i eo ē ꝙ ēt si eius res nō sit qui possi det. si modo actoꝛ nō potuerit rē suā eē ꝓbare. remanet in suo lo co possio ꝓpter quam cām cum obscura sunt vtriusqʒ partis iura ꝯ petitoꝛē iudicari solet. Gl. vt C. de eden. l. qui accusare. cuʒ si.

Possidere aūt vr̄ quisqʒ non solū si ipse possideat sʒ ⁊ si ei⁹ no mine alius quis in possione sit lʒ is eius iuri subiectus nō sit qual' ē colonus ⁊ inquilinus.

Per eos quoqʒ apud quos deposuerit quis aut quib⁹ cōmo dauerit ipse possidere vr̄.

Solo aio quoq3 retineri possio nem placet. i. vt quis ipse nō sit i possessione neq3 alius ei⁹ noie tñ si nō relinquēde possionis aio s3 postea reuersurus ide discesserit. retinere possionē vr.

Glo. Interdictū vti possi. p rebus imobilib⁹ cō petit s3 vtrobi ɔpetit p mobilib⁹ j.e.§.s3 iterdcō. Interdictum vti possi. daẽ ēt si nō ɔtendaẽ su per ppietate ſm Jo. ⁊ sic ēt si d sola possiōe ɔtēderẽ. Ciuilis rō suadet vt alius possideat ⁊ ali us a possidēte petat ad hoc vt pa riat actionē in rē aduersario. C. d ali. iudi. mu. cā fa. l. i. Et ēt na turalis rō hoc suadet qꝛ nemo a seipso. posset petere ſm naturam ff. de arbi. l. pe. ⁊ fa. ad hoc bñ. ff. vti pos. l. i. §. hoc interdictū. ⁊. ff. de acquir. pos. l. exitus.

Deinde gl. enũerat multa in terdicta i quibus sp magna ē ɔtē tio sup possione ēt i incorporali bus. Interdictū vtrobi dr ab vtrū ⁊ vbi. vt vtrū ponaẽ p ad l' ampli⁹ vbi poniẽ p quē. q. d. ap̄ quē ē apud eū sit. Nō q cum tex. loquiẽ de interdcō vtrobi. ñ sit mentio possionis cū mobilia pprie nō possideanẽ s3 imobilia cū dicaẽ possio quasi pedu3 posi tio. ff. de acquir. pos. l. i. in prin. abusiue tñ tā mobilia q̄ imobilia dicunẽ possideri.

Sublatis aliis differentiis q̄ erāt olim inter iterdictū vti pos. ⁊ vtrobi. Adhuc hodie remanet dria q vti pos. daẽ p imobilib⁹ ⁊ vtrobi p mobilibus.

In vtroq3 iterdcō. s. vti pos. ⁊ vtrobi. quantum ad possione3 ptinet ille vincit qui litis cōtesta te tempore nec vi nec clam nec p̄ cario ab aduersario possidet.

Nō q vis inquietatiua parit hoc interdictum. vt si me arare vel edificare. vel i meo me facere prohibes condendēs te possidere habet locum hoc interdictū. vt. ff. de vi ⁊ vi arma. l. vim facit. ⁊. ff. quod vi aut clam l. i. §. qd si. Et ēt si ille nō cōtendebat se pos sidere. sed solu3 iniuriaẽ mihi ad huc locum hab3 hoc interdictum vt. ff. vti pos. l. si duo. §. si vicin⁹ Et ēt teneẽ mihi actōem iniuria rum. vt. ff. de act. emp. l. qui pen dentē. Si autem seruitutem sibi contendit. tunc si possidet intēta bo negatoriā. si ego possideo in tentabo hoc iterdictum. ff. si ser. vend. l. ii. §. i.

Clam possidet. qui clanculo me absente sibi possidere volens ingreditur fundum meum quem ego possideo nec tamen suspicor me posse repelli. ⁊ ita me absente ⁊ inuito sepissime facit. vt. ff. qd vi aut clam. l. iii. §. fi. ⁊. ff. de acq. pos. l. clam. ille enim qui ingredi tur habet naturalem per introi tum suum ⁊ ego ciuilem. Vl' dic q ego retineo naturalem ciuiliẽ ⁊ ingrediens hab3 naturalem na turaliter.

Precario possidet aduersari

us a me si precibus eius motus concessi sibi precario. vt. ff. de preca. l. i. in principio. §. i. Et distingue in precario. quia aut agitur. vt omnis possessio in accipientem transferatur quod fieri pōt. vt. ff. co. l. in reb. ꝛ. ff. de acquirē. pos. l. pomp. §. si is. aut agit̄. vt nulla transferatur. ꝛ hec etiaꝫ valet. ff. de preca. l. certe. §. is qui. Aut agitur vt habeat naturalem tantum qui accepit. ꝛ hoc etiā valet. ff. de preca. l. ꝛ habet. §. eum. Non autem vinco per hoc interdictum habentem a me precario omnem possessionem cum hoc interdictum possessorem tueatur. vt. ff. vti pos. l. i. §. i. ꝛ. §. ii. ergo vinco. ꝯ. dictos. etiam si ego habeam possessionem ab alio. vi vel claꝫ vel precario. vt hic. ꝛ. ff. vti pos. l. i. § fi.

Colonus ꝛ inquilinus ꝛ similes s̄m Jo. non possient nec ciuiliter nec naturaliter vt hic. ꝛ. ff. de vsucapio. l. non solum. ꝛ ergo dicit hic notanter ꝙ sunt in possessione non ꝙ possident. Sed Mar. dicit eos naturaliter possidere. vt. ff. cōi diui. l. neqꝫ. Sed illud intellige possidere colonuꝫ nō sibi sed alii.

Colonus dicit̄ i villa. Inquilinus in ciuitate. ff. de acqui. pos. l. re pignoris.

Possessio licet aīo solo teneatur nō tn̄ aīo solo queritur. ff. de acqui. pos. l. quēadmodū. ꝛ. C. ꝺ acquir. pos. l. lꝫ. ꝛ. §. pxi. ī. Et ꝑ quas personas potest nobis acquiri possessio dictum est supra. ꝑ q̄s pso. no. acq. §. ex his.

Recuperāde.

Recuperande possessionis dr̄ interdictum vnde vi competens spoliata pro possessione quam etiā hꝫ a spoliante vi vel clam vel precario. ex interuallo licet hodie per vim spoliās si dn̄s est a dn̄o rei cadat. alias rem spoliatā ꝛ ei⁹ estimatōem restituit. qui alias a. l. iulia de vi publica vel priuata criālit̄ punitur. Et armoꝝ̄ appellatōe lapides ꝛ fustes ꝯtinēt̄. h. d.

Glo. Interdictum vn̄ vi cōpetit ꝓ rebus imobilibus tm̄. sed pro mobilibus cōpetit vi bonoꝝ̄ raptoꝝ̄. vt. ff. ꝺ vi ꝛ vi ar. l. i. §. hoc iterdictum. ꝛ. § plane. nisi mobilia cum imobilibus petantur hoc interdicto. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. ii. §. qui āt.

Dicitur interdictuꝫ vnde vi quia talia erant verba pretoris. vnde vi illum deiecisti ꝛc. ꝛ ita a principio verboꝝ pretoris sūpsit denominationem sicut ꝛ alia vt quorum; bonorum ꝛ similia. vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. prima in principio.

Si hodie spoliaui te. vel cepi possidere rē tuā vi l' claꝫ l' precario. in seqnenti vero die me expulisti teneris mihi hoc interdicto. Secus si incontinenti me reicis. vt. ff. de vi ꝛ vi armata. l. tertia. §. cum ergo. ꝛ. l. qui pos

fessiõem.quod in ꝯtinẽti accipe anteꝙ̃ ad alios actus extraneos diuertat vt.ff.de duo re.l.duos Per ꝯstitutõem.l.si quis i tantaꝫ.C.vn.vi.si spolians ẽ ñ dñs rei spoliate.post restitutiõem rei cogit̃ ẽt dare extimatõem ꝓprietatis sed in iterdicto vti possi.fit extiatio possꝭionis vt.ff.vti pos.l.pe.§.fi. Pena legis iulie de vi ẽ tertie partis bonoꝝ publicatio.si sine armis.⁊ relegatio si cũ armis vt.j.de pub. iud.§.itẽ lex iulia.de vi pub.⁊.C.ad.l.iul.de vi pub.l.qñqꝫ ⁊.l.ii.⁊.ff.ð accu.l.hos accusare.§.oĩbus. Nũqd aliqs dꝫ expectare se prio percuti añꝙ̃ dicũt qdam ꝙ sic.ar.C.vn.vi.l.i.⁊.ff.ad.l.aquı l.l.si ex plagiis.§.tabernariꝰ sed nos dicimꝰ ꝯ sed sufficit iustus tioꝛ recte possidẽti ad defendẽdaꝫ possꝭionẽ ꝙ̃ sine iũcio tẽbat.hoc tñ cũ moderamie inculpate tutele] vt.ff.ad.l.aquil.l.sꝫ ⁊ si quecunqꝫ.⁊.ff. ad.l.coꝛ.de sicar.l.is qui.⁊.ff.ð vi ⁊ vi.ar.l.iii.§.qui armati.

Tercia diuisio. Interdictoꝝ.tertia ẽ diuisio qꝛ interdictoꝝ quedam sũt simplicia.in quibus actoꝛ ⁊ reus cognoscit̃. vt oĩa restitutoria ⁊ exhibitoria in quibꝰ is ẽ actoꝛ q desiderat exhiberi aut restitui.reus aũt a quo desiderat̃ vt exhibeat aut restituat quedam vero sunt duplicia.sic dicta.qꝛ in eis ñ põt discerni actoꝛ a reo.vt ẽ vti possidet] ⁊ vtrobi.h.d.

Gl. Similit̃ diuisio põt ẽt fieri actionũ qꝛ quedam sũt duplices.vt fami.her.finiũ regũ doꝛũ.⁊ cõi diuidũdo vt.ff.ð iud.l.in tribus.

De ordine. Interdicta hodie sine solẽnitate ꝓponunt̃.⁊ ꝑ his actio in factũ sibi locũ vendicat.h.d.

Glo. Interdicta ẽt hodie pñt ꝓponi sine antiq̃ solẽnitate.vt.ff.de no.op.nũ.l.i.§.nõ nulli vl'ẽ tactio in factũ loco cuiuslibet iterdicti que vtilis vocat̃.

Hodie oĩa iudicia sunt extra ordinẽ.i.ex antiꝙ̃ solẽnitatẽ. vt hic ⁊.s̃.de succes.subla.in pñ.⁊.ff.de neg.ges.l.actio.⁊.C.de formulis.⁊ impe.ac. subla.l.i.⁊.ii.

Actio in factũ dat̃ loco cuiuslibet interdicti.⁊ no.quattuoꝛ ẽẽ genera actionis i factũ vna ẽ que ẽ ex oi edicto vl'iterdicto ꝑtoris dat̃.vbi spãlis actio nõ dat̃ vt hic.alia ẽ legis aqlie subsiduaria qñ dãnũ dat̃ de nõ coꝛꝑe i non corpus vt.s̃.ad.l.aql.§.fi.⁊ ipsa ẽt ꝑtoria ẽ vt.ff.de pre.ver.l.qui actionũ in fi. Tertiũ genus ẽ extraordinariũ.qꝛ ex variis figuris cãrum ẽ introductuꝫ.quoc.ẽẽ equũ actõem dari.vt.C.de sa.san.ec.l.sanctimus. Quartũ ẽ qð equipat̃ actioni prescriptis verbis.qꝛ actio pre.ver.vna cũ ista in factũ ciuilis dicit̃ vt.ff.de pre.ver.l.i.in fi.⁊ habet locum in tribus ge/

neribus negociorũ prio i 9ctibus tribus inominatis.s. do vt des. do vt facias. 7 facio vt facias. vt ff.d p.v.l.naturalis.§.i.7.iii.s3 i quarto inomiato 9ctu.s. facio vt des h3 locũ actio de dolo.vt.ff.d p.v.l.naturalis.§. q si facio. itẽ in ho genere ex omni pacto in cõtinẽti ante vel post apposito iux/ta aliquẽ cõtractũ. vt.C.d pac.inter emp.7 ven.l.ii.7.C. de pac. l.petens. Item in tertio genere vbicũq3 dubitat de noie 9ctus. vt p3 in exemplis. vt p3.ff.d esti. ac.l.i.7.ff.de p.v.l.i.p to.7.l.iii eo.ti.

Sũmula interdictoꝝ.

Interdictum d aqua quoti.7 esti. datur habẽti ius aque quo/tidiane vel ẽt estiue ducẽde ad p̃dia sua cũ aliquis ducere ꝓhib3 vt.ff.e.ti.l.i.in prin. Duo autẽ sũt genera aquarũ que dr̃nt.quotidiana que duci solet assidue q̃uis aliqñ ducta nõ ẽ eius tñ fuitus intermissiõe tpis dimissa nõ est.q2 sufficit q ea quotidie potest vti si vellet. Sed aqua estiua ẽ illa qua estate vti expedit. vt hr̃ in d.l.i.in prin. Interdictu3 de aqua castello ducẽda dat hñti ius ducendi aquã d cãnali vl castello qd ẽ diminutiuu3 a cãna ad irri/gandũ.qd iterdictũ h3.ff.d aqua quot.7 esti.l.i.§.ii.7.iii.7 se. vs/q3 ad fine3.l.

Interdictũ de aqua plu.ar.i/mo non est interdictũ sed actõ ciuilis descendens ex lege.xii. tab. vt.ff.de aqua plu.ar.l.si vsufructus. Si ergo facis aliquod op9 in fundo tuo pp qd aqua pluuialis nocere põt fũdo vicini tui datur 9 te actio aque plu.ar.p qua3 tuis expensis op9 teneris dstruere 7 dãnũ 9tingens emẽdare. Si vero possideas opus ab alio fcm̃ teneris pacientiã prestare vt destruat ad.l.i.ii.7.iii.in fi.7.l. tertius colon9.§.celsus scribit.v.si quidẽ alius.ff.eo.ti.

Interdictũ de arboribus cedẽdis datur contra hos qui hñt arbores quarũ folia pendẽt sup edificia vicinorũ vel agrũ. ita q eis dãnum inferant. 7 consulit eis q huiusmodi arbores succidãt 7 ligna tollant.7 eos deglobent a terra vsq3 ad.xv.pedes. 7 de eo hr̃ i l.i.§.hoc interdictum.ff.e.ti. 7 i §.seq. dr̃ q arboris appellatõe ẽt vites cõtinẽtur.

Interdictũ d cloacis priuatis reficiendis. Si volẽs quis suam cloacam priuatã vel ẽt publicã vl fistulas vel meatus reficere l purgare de nouo ab alio ꝓhibet tũc ꝓuisum est ei per interdictum de cloacis qd est ꝓhibitorium.quod dat 9 mittentẽ in cloacã meã. vt ff.de cloa.l.i.§.i.7.§.deinde.7.l. fi.eo.ti.

Interdictũ de fonte dat ei q fontanea aqua vti ꝓhibet d quo in.l.vnica.i prin.ff.e.ti.

Interdictũ fraudatoriũ ẽ quo

tutoris creditor pupillo tenet. vt si eũ cõsilio fraudis pticipasse cõstabit vt fraudaret. de hoc iterdicto hr. ff. de solut. l. pupilli. circa prin. Hoc interdcõ tenet q fraudẽ pticipãdo emit a debitore qui nõ sit soluẽdo.

Interdictũ de glãde legẽda l' alijs fructibus dat ei. cuius glãs vel alius fructus in fundũ alienũ ceciderit. vt. l. vnica. ff. e. ti. vt singulo tertio die legere & exportare liceat. Et glandis noie ois fructus ptinet vt d. in. d. l. vnica in fi. Interdictũ de itinere actuq3 priuato phibitoriũ ad tuẽdas tm̃mõ rusticas seruitutes & dat phibẽtẽ aliquẽ vti suitute sua. vt. ff. e. ti. l. i. §. i.

Interdictũ de libero homine exhibendo competit vnicuiq3 de populo ad petendũ exhiberi i publicum hominẽ liberum & aduersus eum qui liberũ hominem inuitũ captũ dolo malo detinet in suitute. vt. ff. e. ti. l. iii. §. ait p tor. & ff. ad le. fa. de pla. l. nõ stati. §. fi. & C. de eden. l. si frẽm.

Interdictum de liberis exhibendis seu deducẽdis dat patribus vel parentibus contra eos qui liberos vel nepotes i potestate eorum existentes sine eorum voluntate detinent. vt. l. i. ff. eo. ti. §. ait pretor.

Interdictum de migrãdo datur inquilino vt ipse libere cum rebus suis possit de habitatione migrare. si tñ locatori satisfaciat de pensione totius temporis. vt ff. e. l. i. §. si pensio & de dãno si qd in domo conducta dederit. Sed etiam gratuito inquilino dat. colono autem non dat. vt. ff. eo. ti. l. i. §. i. s3 alias ei subuenit ex ordinem.

Interdictũ de mortuo inferẽdo h3 locum vt quis non phibeatur mortuũ iferre & sepelire quo licet ei inferre & sepelire. vt. ff. e. ti. l. i. in prin.

Interdictũ momentanee possessionis est quo agitur de possessione retinẽda sicut vti possidetis ff. vti possi. l. i. §. i. & vtrobi. de quibus infra dicetur. vel quo agitur de possessione retinenda adipiscẽda. vt. ff. quo. bo. l. i. §. i. vt ẽ quorum bonorum. quorum legatorũ vel quo agitur de possessione recuperanda. vt vnde vi. vt. ff. eo. ti. §. i. Et dicuntur momẽtanee possessiones. qr licet obtineat qs in posſione. tamen continuo cla pso momento succũbere poterit in iudicio pprietatis. vt. C. si de momen. pos. fu. ap. l. i. Hoc aũt interdicto potest quilibet minor & si impubes sit etiam sine tutore vti. vt. ff. vn. vi. l. i. §. si filius.

Interdictum ne quid in loco sacro fiat & sequẽtia oia huiusmõi dant cuilibet de populo ad phibendum ne fiat. & quam phibitionem si quid factũ fuerit interdcõ quod vi aut clã suis sumptibus vel destruere coget oẽ qd factũ fuerit aut in pristinum statum redu

cere vel reddere tenet.ff.ne quid in loco pub.l.ii.§.ait pretor: qd i via.

Interdictum ne quid fiat i loco publico vel itinere. Hoc iter dictum prohibitorium ē, et tā publicis vtilitatibus q̄ priuatorum p hoc prospicitur. Loca enim publica vtiqz priuatorum vsibus dseruiūt iure scripto ciuitatis. vt.l.i.§.i.ff.eo.ti. Hoc autē interdictū ad ea loca que sunt in fisci patrimonio non pertinet. in his enim neqz facere quicquā nec probibere priuatus potest de quo in.l.i.§.i.d.alle.

Interdictū ne quid fiat in mari vel flumine publico ripa ve eius quo peius nauigetur. aut in via publica quo peius eat. Hoc interdictum datur perpetuo omnibus et in omnes. Et habz cōdēnationem in id quod actoris interest. vt.l.i.in fi.ff. de via publi.l.ii. ponit q viam publicam populus non vtendo amittere non potest. Et.l.fi.dicit qui viam publicam exarauerit ad munitionez eius solus cōpellit.

Interdictum de noui operis nunciatione datur ei qui prohibetur edificare postquam satisfederit. vt.ff.eo.ti.l.pretor ait.§.hoc autem interdictū. nam hoc interdictum competit si i solo suo edificat. Hodiet interdictum dat in eum qui nō satisdedit vt edificet. vt.ff.e.ti.l.de pupillo.§. si pluri um.et.§.meminisse. Et tenet de sistere ēt si ius edificādi hz. vt.e.ti.l.i.§.si is cui. et si post edificauerit totū suis sumptibus tenet demoliri. vt.ff.e.ti.l.stipulatō.§ fine autē. Et hoc edictum noui operis aduersus futura opera inductum ē. non aduersus preterita hoc est aduersus ea que nondum sunt facta. Nam si quid operis factum fuerit qd fieri non debuit. cessat edictum de no.oper.nun. et erit transeundum ad interdictum quod vi aut clam factum erit vt restituat. Et hec nūciatio nō hz necessariam aditionē pretoris. potest eīm quis nunciare nouum opus ēt si pretorē nō adierit Itē pōt fieri proprio et alieno nomine et aduersus abſētes inuitos. et ignorātes. vt hec clare pōit tex. in.l.i.post prin.e.ti.

Interdictum de loco publico fruēdo ē publice vtilitatis cā ppositum. qz tuet vectigalia publica. quo prohibet quis viz facere ei socio ue eius qui conduxit locū publicum fruendum ab eo qui locādi ius habuit. quo minus loco publico sibi frui liceat ex lege locatōnis vel cōductōis vt hec habent i l.i.§.i.i pri.ff.d loco pu. fru.

Interdictū d pcario q restitutoriū ē vt.ff.e.ti.l.ii.§.i. dat ei q pcario rogauit et precario hz imo ēt si n̄ rogauit. dū tn̄ possidet vt.ff.e.ti.l.i rebus.§.i. et p to.ti. et vide i.l.i.ff.de pca.

Interdictū qd vi aut claz datur aduersus eum qui in loco al

terius aliqđ opus cōstruxit vel destruxit. dū tñ fit fcūm in solo. ff. eo. ti. l. i. §. hoc interdictū. Et ēt si vi. i. per violētiaz. aut clā. i. occulte sine notificatōe alteri facta fecit. cū timeret. ne si sciretur sibi ꝓhiberet᷑ vt. ff. eo. ti. l. i. cōpellit᷑ aūt per hoc interdictū qđ destruxit suis sumptibus reponere in pristinū statū vel qđ ꝯstruxit deponere. idē si alteri mandaſsem opus fieri. qꝛ ego teneor ad opus destruēdū ⁊ ad impensas. ff. eo. ti. l. aut qui alr̄. §. hec verba. si tñ alius fecit ⁊ ego possideo tūc teneor ad paciam prestandaz. vt opus tollat. ff. eo. ti. l. fi. §. alꝰ

Interdictū quorū bonorū a ꝑtore inuentū est ⁊ daẗ succedēti de iure ꝑtorio aduersus hr̄dem vel bonorum possorem. hoc ē aduersus eū qui pro herede vel bonorum possore possidet ad vniuersa bona adipiscēda. ⁊ cum sit quoddā directum ⁊ quoddā vtile directum datur ei qui est bonorū possor. vtile daẗ ei qui succedit de iure ciuili ex testō vel ab intestato. Interdictū quorū legatorū ꝯpetit hr̄di ad repetendum legata que sine volūtate eiꝰ legatariꝰ occupauit. repetet itaqꝫ heres vt deducat falcidiā aliogn si repeteret. statiꝫ restituturus. exceptōe doli poterit remoueri.

Interdictū de riuis ē vtilissimum. qꝛ riuos specus ⁊ cepta reficere ⁊ purgare. pretor aque ducende cā permittit. dū tñ non alr̄ aquam ducat ꝙ priori estate fluxit. vt. l. i. in prin. ff. de riuis.

Interdictum de superficiebꝰ quod ēt actio nuncupaẗ proponitur duplex. exemplum in interdicto vti possidetis. Tuetur itaqꝫ pretor eum qui superficie petit. ⁊ defendit veluti vti possidetis interdicto. Et omnia que i vti pos. interdicto seruantur. hic quoqꝫ seruabunẗ. vt. l. i. §. proponitur. ff. de superficie ac. vbi etiā in. l. ii. diciẗ. Superficiarias edes appellamus. que in conducto solo posite sunt. quarum proprietas ⁊ ciuili ⁊ naturali iure eius est. cuius ⁊ solum.

Interdictum saluianū ꝯpetit dn̄o fundi. aduersus colonū i sua domo habitantē ⁊ eius hr̄des. đ rebus coloni tacite pignoratis ꝓ mercedibus. quas colonus i fundū intulit. vt. l. i. ff. e. Differūt autē interdictū saluianum et actio seruiana. qꝛ intētans actōez seruianā ad rē sibi restituendam. dꝫ ꝓbare huiusmodi rē in bonis coloni fuisse eo tempore quo res fuit illata ſꝫ hoc nō ē necessarium in iterdcō saluiano. imo sufficit ꝓbare talē rē fuisse illatā. ita dicit glo. in. §. itē fuiana. isti. de actio.

Interdictū de sepulchro edificādo locū hꝫ vt quis nō ꝓhibeaẗ edificare sepulchrū quo iꝫ mortuum iferre. vt. ff. de sepul. edifi. et mor. infe. per to.

Interdictū de tabulis exhibēdis daẗ oibus quibꝰ aliquid ascri

ptū ē in tabulis vel pure vel i diē vel sub cōdi. siue sint heredes siue legatarii siue cōmissarii. Et ptinet hoc interdictū nō tm̄ ad testamēti tabulas. verū ēt ad oia q̄ ad cām testamēti pertinēt. s. ad codicillos. vt. l. i. §. hoc interdictuʒ ff. de tab. exhi.

Interdictū de ripa muniēda merito ppositū fuit. nā ripas fluminū publicoꝝ reficere ⁊ munire vtilissimū est ne ob id omissuʒ nauigatio deterioꝛ fiat. vt. l. i. §. i. de rip. muni.

Interdictū vt in flumine pu. nauigare. liceat quo pspicit̄ ne qs i flu. pu. nauigaret nauiʒ ratē ve agere. vel i ripa onerare phibeat̄ Sed vt per lacū fossam stagnum publicū nauigare liceat. vt. l. vnica. §. i. in prin. e. ti. ff.

Interdictū vnde vi locuʒ hʒ cum quis possessionem soli p viʒ amisit. ⁊ dat̄ directe contra deiectorem illi qui vi de possessiōe alicuius rei imobilis deiectus est sine omni causa vt restituat̄ possessio de qua deiectus est. ⁊ oia ablata imo dato ꝙ ibidem essent aliq̄ que penes violentum fuerit mortua. vel alique res que casu fortuito perierint. non ppter hoc liberabitur sed in totum cōdēnabit̄ ad earuʒ estimationē. qꝛ nec mortalis. nec fortuitus casus liberat deiectorem. Dicit' eīm. l. iii C. vnde vi. Recte possidenti ad defendēdā possessionē quā sine vicio supple maximo teneat inculpate tutele moderatōe illatam viʒ ppulsare lʒ.

Interdictū de vi ⁊ vi armata cum interdicto vnde vi dat̄ ⁊ pponitur ei qui deiectus est. Fuit eīm equissimum vi deiecto subuenire. Hoc interdictuʒ nō ad oēʒ vim pertinet. verum ad eos tātū qui vi de possessionibus deiciuntur ⁊ ad solam atrocem viʒ. ⁊ ad eos qui de solo deiciunt̄. vel d̄ re solo coherētie. vel de edificio. Sʒ ad res mobiles non pertinet vbi furti. vel vi bo. rap. actio cōpetit cetera vide in. l. p̄alle.

Interdictum vti possidetis locum hʒ in rebus imobilibus. s. si de fundi. vel edium possessiōe cōtendit̄. habet ēt locum in icorporalibus vt in quasi possessione. ⁊ datur possidenti ciuiliter ⁊ naturaliter. vel ēt quasi possidēti gr̄a retinēde possessionis. Et pponitur quotiēs inter litigatores contentio est vtrum possideant. qꝛ alterutet magis se possidere affirmat. vt insti. de interdic. §. sed interdictum.

Interdictum vtrobi. idem est cum interdicto vti possidetis nisi qꝛ istud locū habet in rebus mobilibus. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. hoc interdictum. sed vti possidet locum habet cum contēditur de retinēda possessione rerum imobilium. vt dictū est supra in. d. §. retinēde.

Interdictum de vxore ducenda. datur marito aduersus eum

qui dolo eam obtinet sine voluntate mariti lz ipsa volente. ff. e. ti. l. i.

De pena temere litigantiuz.

Usqz nunc de ppõne actionũ dictũ ẽ. sed qꝛ contingit eas interdum temere pponi. nunc de pena temere litigantiũ dicit

n **Anc** admonẽdi Iniquitas temere litigantiuz triplici pena coartatᷣ. scz pecuniaria periurii ⁊ infamie. et reus de calũnia iurare dz. qui si temere litigauerit ẽ piurus. Itez negãs id qꝫ dz alñ i duplo punitᷣ. Itẽ actõ ⁊ aduocati vtriusqz ptĩ õ calũnia iurabũt. h. d.

Glo. Magistratus iura redẽtes dicuntᷣ sustinere iura vt. ff. de ori. iur. l. ii. §. post originẽ. Pena religionis iurisiurãdi datᷣ in futuro sclõ nõ i isto. vt. C. de iureiur. l. ii. Cõstitutio de qua hic hᷣ. C. õ iursiu. pro. ca. l. ii. in pri. Nõ pꝛiᵘs reᵘs qꝫ actoꝛ iurare dz sz tã actoꝛ qꝫ reᵘs añquam audiantᷣ iurant. vt. C. õ iura. ca. l. ii. in prin. Actoꝛ iurat qꝫ bona iusticia venit ad agenduz vt. C. de iura. cal. l. ii. Itẽ qꝫ non dabit vel dedit aliquid iudici. vt proferatᷣ p se snia. vt in autẽ. vt litigã. iu. in exoꝛ. li. Itẽ qꝫ nullam exiget vel faciet pbationẽ calumniosã. vt in autẽ. de his qui igre. ad appel. §. fi. coll. v. Ecõtra reᵘs iurat hec eadẽ nisi qꝫ i pmo capitulo iurat se in bona ꝯdictõne.

Hic habentᷣ casus in quibus reus calũniose negando punitur. Itẽ alius casus ẽ. C. de non nu. pe. autẽ. ꝯ qui ppriam. Itẽ alius casus. vt si creditoꝛ negat sibi debitũ solutũ. nã pbata solutõe postea qꝫ sit debitũ pbare cogitᷣ. vt ff. de proba. l. cum de indebito. Itẽ possessoꝛ negans se possidetᷣ si probatᷣ perdit possessionẽ. vt. ff. de rei vendi. l. pe. ⁊ in autẽ. de tri. ⁊ se. §. hec. Itẽ alius vt. ff. de iudi. l. eum.

Non solũ reus iurat de calũnia sed ẽt actoꝛ. vt. C. de iura. calũ. l. ii. Et aduocati vtriusqz ptis iusiurandũ subeũt. s. qꝫ iustum ⁊ fidele patrociniũ prestent. vt in cõstitutionibus dᷣ. sed tñ in ꝯsuetudine non hẽtur qꝫ iuretᷣ. licz lege caueatur. C. õ iudi. l. rem nõ nouam. §. patroni. ⁊ fa. in autẽ. õ testi. §. fi. colla. vii.

Hec autẽ oia. Olim actoꝛ calũniose litigans in decima pteˢ litis puniebatᷣ. hodie vero piuru ⁊ victori ꝯdẽnabitᷣ i expẽsis. h. d.

Gl. Actio quedã erat qua tenebatᷣ actoꝛ qui p calũniã litigabat i decimã ptẽ litis qõ hodie corrigitᷣ. sz ⁊ hoc hodie iurᷣ auctẽticorũ ⁊ in antiquũ redit statũ nõ tñ iure illius actõis. sz p iudicis officiũ vt in autẽ. de litig. §. ad excludẽdas. Et nõ ex hoc. §. ⁊ ex d. autẽ. de litig. §. ad excludẽdas. colũ. viii. ⁊ ex. l. qui in ius. §. ne

mo.ff.de reg.iur.⁊.ff.de peti.hr. l.illud qd nisi iprobe ⁊ calūniose litigauerit ꝙ nō debeat ꝯdēnari in expensis.vt.ff.de iudi.l.eum. qui.⁊.C.de fruc.⁊ li.expen.l.nō ignoret lz in.l.pperandū.§.fināt C.de iudi.indistincte dicat victū ꝯdēnari victori i expēsis. Sz ē i telligēdū cū iā dcā determiatōne si calūniose hoc faciat.vt i aut.d iudi.§.opz.coll.vi

Ex quibusdā Cōdēnatus vel pactus ex criminibus que hic enumerant᷑.vel ꝯdēnati actōnibus directis vel ꝯtrariis descēdentibus ex ꝯctibus hic enumeratis erūt ifames.h.d.

Ex iudiciis furti vel vi bo.rap. vel iniuriarum.vl d dolo ꝯdēnatus vel pactus efficit᷑ infamis.sz dānatus ex iudicio tutele mādati depositi directis nō āt pactus efficit᷑ infamis.

Glo. Dānati ex iudiciis iā dcis suo noie nō si ꝓcuratorio noie efficiunt᷑ ifames.vt ff.d his qui no.ifa.l.furti.⁊ hoc si a iudice ordiario vel dlegato fit ꝯdēnatus.secus si ab arbitro.vt. ff.d his qui nō.ifa.l.qd ergo.§.ex ꝯpromisso. Tutor ꝯuētus a pupillo ⁊ dānat⁹ ifamat᷑.idē in aliis directis.secus si ꝯ tutor pupillum faciat ꝯdēnari vt hic.⁊.ff. de his qui nō.ifa.l.i. Et nō ꝙ ēt aliqn ꝯria ifamat vt hic ⁊.ff.d his qui nō.ifa.l.furti.§.mādati.

Nō hic dicit ēt pacti.i.precio eris sine iussu ꝑtoris.vt.ff.d his qui no.ifa.l.i actōibus.⁊.l.furti ⁊.§.pactū.

Omniū autē

Citatio pria ps iudicii dr.cui⁹ respectu ēt fit punitio.nā si fili⁹ vel libertus i ius vocauerit parentes vel ꝑronos sine venia punit᷑ i qnquaginta aureis.h.d.

Glo. Pretor edictū ꝓpōit d in ius vocādo.vt.ff. de in ius vo.l.iii.§.ait.ꝑtor ⁊ ꝓ to.ti. Nō hic dr d filius itelligit᷑ d emācipat.alias nō possz eē iudiciū inter patrem ⁊ filiū.vt.C de in ius vo.l.fi.⁊ si iopia penaz soluere n̄ possit.tūc quasi iofficio sus castigat᷑.vt.ff.d ijus vo.l.pe. ⁊ fi. Itē nō ꝙ hic pz ꝙ aure⁹ ꝓ solido accipit᷑.vt.ff.de in ius vo.l.libertus.⁊.l.iii.cū dicat qnquaginta aureorum.⁊ hic dicit solidoꝝ. Itē nō ꝙ.lxxii.aurei faciunt librā auri.vt.C.de suscep.et archa.l.quotiēs.li.x.

De officio iudicis.

Cōtinuatio h⁹ rubrice hr.j.i gl.i.tex.Et diuidit᷑ iste ti.in sex ptes. Prio ponitur generalit᷑ qd spectat ad offiū iudicis circa sniam. Scdo qd ad ipsū ptinz circa ꝯdenationē malorū fuorum. Tertio qd i actōe i rē. Quarto quid i actōibus vlibus. Quinto quid i ꝑsonalib⁹. Sexto qd in iudiciis diuisoriis ptes patēt.

Aperest.

Judex dz iudicare sz ius scriptũ vel ꝯ uetu dinariũ ⁊ sniam suã sm naturam actõis ferre. h.d.

Gl. Supest vt de offõ iudicis videamus ⁊ hoc iõ qꝛ de actore diximus i ti. ꝺ actõibus. ⁊ ꝺ reo i ti. ꝺ exceptõibus sequitur videre ꝺ tertia psona iudicii. s. ꝺ iudice ⁊ de eius offõ circa que v/ saẽ. In primis. i. i principalibꝰ vel iter principalia. nã prio libel lus dandus ẽ. vt. C. de lit. ꝯtesta. aut. offeraẽ. ⁊ cãe examinatio sen tentiã precedere dz. vt. C. ꝺ iud. l. iudices. Alia ẽt sũt cõseruãda. s. ꝙ deẽ i scriptis. vt. C. de sent. ex picu. reci. l. fi. ⁊ sedendo. vt i aut. vt ab illus. §. sancimus. colla. v. sz hoc ẽ pricipale ꝙ sz legẽ iudicet. vt hic. Judex dz iudicare ꝯstõ nibus. s. impatorũ aut moribꝰ. i. ꝯsuetudie que ꝓ lege huaẽ. vt. s. de iur na. §. ex nõ scripto. Sz si vnũ alteri ꝯdicit tũc ꝯstõ legi ãti que ꝑiudicat. vt. ff. ꝺ. ll. l. nõ ẽ no uum. ⁊ cõsuetudo ꝑiudicat vtri/ qz siue sit generalis. vt. ff. de. ll. l. de quibus siue sit spãlis tũc i illo loco tm̃ preiudicat vtriqz. vt. ff. cõia ꝑdi. l. venditor. §. si cõstat.

In iudicio noxali si ꝯdẽnãdꝰ vz dñs. ita iudex ꝯdẽnare dz pu/ bliũ meuiũ lucio ticio in. x. aure/ os ꝯdẽno. aut noxã dedere. Gl. s. permitto. nam dãni estimatio tm̃ est in obligõne ⁊ in ꝯdẽnatõe vt. ff. de re iudi. l. miles. §. i. ⁊. ii. alias eẽt incerta snia qꝺ eẽ nõ dz. vt. s. de act. §. curare.

Et si i rẽ. Judex in actõ ne reali in reũ ad restõnem rei cum fructibus ꝯdẽnat. in quo statim fiet executio Nisi reus non habeat facultatez rei restituẽde. nam tunc datis fi/ deiussoribus exequutio differeẽ. hoc dicit.

Glo. Etiam si agitur actiõe personali. vt si petatur res vi possessa per actõem qꝺ me tus cã. vel ex stipulatu ad rem tra dendam. tunc iudex cõdẽnabit re um vt rem restituat cum fructibꝰ Si autem in quantitate vel i ge/ nere aliquid petaẽ. tunc a petitõe actoris absoluitur. vel ꝯdẽnatur in repetita.

Quando tex. hic dicit ꝙ debz restitui res cum fructibus. nõ lo quitur de naturalibus vt de po/ mis ⁊ cerasis ⁊ similibus. quia il li aut extant. ⁊ tunc per rei vẽdi. petuntur sicut res ipsa cum nul/ lus etiam bonefidei possessor fa/ cit suos. vt. ff. de vsuris. l. fructꝰ. aut non extant ⁊ tunc non tene/ tur cum nec habeat nec dolo fecit quo minus haberet sed conditio ne sine causa estimatio debetur. ff. si certum petatur. l. si ⁊ me Et vtroqz casu cessat officium iudi cis. de quo hic agitur cũ iure actõ nis petuntur.

vr̄ c̄t q̄ nō loquat̄ de industriali bus si a bonefi. possore pcepti sūt qr pcipiēdo eos ⁊ seperādo a solo suos facit ⁊ lucrat̄. ff. de re. diui. §. si qs a nō dn̄o. siue hēat titulū siue nō vt. ff. q. mo vsufr. amit. l. si vsufr. ⁊. ff. si. sgn̄. l. iiii. §. pe. si aūt nō sepauit adhuc ipsi⁹ fun di sunt. vt. ff. de rei vēdi. l. fruct⁹. sz tn̄ dic de industrialib⁹ loq. qui sunt pcepti sz n̄ ꝯsumpti a bōefi. possore. nā cū sint facti possoris nō rei vendicatōe. sz iudicis offō petunt̄. vt hic ⁊. C. de rei vendi. l. certū. §. bonafide. si aūt malefi dei sit. de ꝯsumptis tenebit̄ ꝯdi tiōe sine cā. de extātibus rei vē dicatōe. nō dico eadē rei vēdi. q̄ petit̄ res. sz alia oio. lz in petitōe hēditatꝫ sit secus. vt. C. de rei vē. l. certum. i. rn̄. de pcipiendis aūt tenet̄ offō iudicis. vt. ī. eo. §. illo rum. ⁊. ff. de rei vendi. l. si nauis §. si. si vero malefi. possor titulūz habeat. de ꝯsumptis tenet̄ ꝯdi tione sine cā. de extātib⁹ rei ven dicatōe ⁊ a. pcipiendis ꝑpter titu lū excusat̄. vt. C. de rei vēdi. si fū dum. nisi i quattuor casibus vbi de pcipiēdis tenet̄ qui hz titulū. quos dic vt. s̄. diximus de re. di. §. si quis a nō dn̄o.

¶No. in actione in rē. i cōtinē ti fieri executiōem secus in psona libus. quia quattuor mensiū spa cium datur vt. s̄. de ac. §. que dā ⁊. C. de vsu. rei iud. l. ii. ⁊. iii.

Et si hēditas. In iudicio vniuersali ita fructus veniūt sicut in singulari. ⁊ i vtro qz iudicio. malefi. possor de n̄ p ceptis tenet̄. secus i bonefi. posso re. nisi post liti conte. h. d.

Glo. In hēditatꝫ petitione cōdemnatus cogit̄ re stituere rē cū fructib⁹. qr ē actio mixta in rem ⁊ in psonam vt. s̄. de ac. §. quedā. ⁊ si nō hz tituluz cogit̄ de nō pcept. al's de pcept vt mō diximus. i. §. pce. In peti tiōe hēditatꝫ veniūt fructus eadē rōe qua res. sz in rei vēdi. alia est rei vēdicatio que pro re. alia pro fructibus. ¶Per cōditionē si ne cā petunt̄ fructus cōsumpti a malefi. possore nō aūt rei vēdi. vel offō iudicis. ff. si cer. pe. l. si ⁊ me. No. hic do. de fructib⁹ nō pceptis restituēdis non hz locuz si possor sit infans vel pupill⁹. vt ff. de rei vēdi. l. q̄ infans.

Si ad exhibē. Reus nō exhibens rē que i iudicio cepto extitit vsucapta. ac tori pro eo q̄ morā in exhibēdo cōmisit cōdemnabit̄. in quo ve niūt fructus pcepti post liti ꝯte. ⁊ ideo non hn̄ti facultatem rei restituende tempus statuit̄ quo exhibeat. q̄ si contumax in exhi bendo fuerit cōdemnabitur inq̄ tum actor iurauerit. h. d.

Gl. Si inter moras exhibēdi res fuerit vsucapta. Sed quō potuit vsucapi. cū interrup tiōe fcā in actōe ad exhibēdū vi deat̄ c̄t facta in rei vendicatiōe. C. de rei vēdi. l. si. rn̄. fm̄ Jo. lex

illa intelligitur in tribus casibus ibi in lra positis non alias. vt. ff. ad exhib. l. iul. in fi. alii dicūt q generaliter intelligitur per. l. so. lem⁹. ff. de iudi. ꝛ qđ dicitur hic intellige dē rebus mobilibus i q bus non interrumpitur vsucapio per litis contesta.. ff. de rei vēdi. l. si post sꝫ pria snia vior est.

Si familie. Judex in actiōe familie hercisciūde. ꝛ cōi diuidūdo. si sunt plures cōes singulas singulariter adiudicabit. ꝛ si vna plus valeat q̄ altera i pecunia ꝯdēnabit. ꝛ heres q percepit fructus vel male versatus fuerit in re cōi tenebit coh'dibus. si vero res sit que diuisionem non recipiat. adiudicabit vni in solidum qui condemnabitur cuꝫ socio i pecunia. h. d.

Hl. No. nō posse fieri quod sine cōmoditate fit vt hic ꝛ. ff. de ver. signi. l. nepos proculo. Item no. corpus aliud diuiduum vt fundus qui diuiditur secundum voluntatem patrisfamilias. vt. ff. de le. i. l. q in rerū natura. §. ii. aliud indiuiduum vt hō. vt hic ꝛ. ff. de vsucap. l. rerum mixtura.

Si finiū. In iudicio finiū regundo. iudex de fundo vnius alteri adiudicat si viderit expediri. conque cui de fundo alieno adiudicat. cōdēnat in pecunia. ꝛ si quid maliciose reperit circa finia gestuꝫ eo nomine condēnat. ꝛ adiudicans rei dñium in eū cui adiudicauit transfert. h. d.

Judicio finium regundorum agit vt agris confinibus termini ponant. sꝫ pro domibus vicinis hoc iudicio nō agitur si autē sit domus predium rusticū agit vtili finiuꝫ regū. nō dircō. vt. ff. fi. regū. l. ii. in prin. ꝛ. l. sꝫ ꝛ fi. §. fi. Judicio finiū regundoruꝫ ēt cōdēnandus ē qui circa fines aliqd maliciose cōmisit. vbigrā qꝛ lapides finales furat⁹ ē vl' arbores finales succidit. ꝛ dabitur q̄tū in litē iurauerit actor pōt ēt crialr puniri in qnquaginta aūreis ex lege agraria pro qualibet vice que applicat fisco. vt. ff. de ter. mo. l. agraria. nec ciuilis tollit per criminalem. cum ad rei persecutionem altera detur. C. quādo ci. ac. cri. preiu. l. i. nisi interim donec altera exercet. vt. ff. de pub. iudi. l. is qui.

Quod aūt in istis iudiciis alicui adiudicatum sit. id stati eius sit cui ad iudicatū est glo. no. ex sententia iudicis dñium transferri. sic ēt i missione que fit ex sec ū do decreto. ff. de acquir. po. l. iii. §. fi. ꝛ. ff. si ex nox. cā. aga. l. ii. in fi. ꝛ. ff. cōidiui. l. sꝫ si res. que sic accipe si fuerit facta missio ꝑ ipsum pretorem. nam sola snia non facit dominium. sed traditō vt. C. de pac. l. traditionibus. ꝛ. ī. de rerū diui. §. per traditiōem ꝛ. ff. de acqui. pos. l. iuste sed quid

in rei vendicatõe si i ea pronun/
cietur. ⁊ ex causa mihi tradatur.
rñ. idem. cum enim publiciana
mihi detur quando non domi/
no mihi adiudicatur ⁊ traditur.
vt .ff. de publicia .l. iii. i fi. ergo
vbi est dominus. debet ex senten
tia traditio me dominum face/
re. vt. ff. de publicia. l. quecunqз.
¶Preterea lex videtur expressa.
ff. de procur. l. non solum. alias
pomp̃. §. sed is. ⁊ .ff. de ex. rei.
iudi. l. si iter in fi. Nec ob. quod
error sit ibi. ex quo videtur do/
minium non transire. quia hic
error reprobari non potest iudi
cis sententia priuatus. a qua non
fuit ap pellatum. Nec obstat. q̄
sententia lata in actione persona
li reo absoluto q̄ remanet debi/
tor. vt. ff. de condi. inde. l. iul. qꝛ
illud habet locum in obligatio/
ne que est res incorporalis. hic
autē dicimus d̃ dominio rei cor
poralis. qd̃ facile ⁊ prorsus po/
test seperari ab vno ⁊ aliis dari.
sed non sic in incorporali. vt. ff.
pro so. l. ea vero.

De publicis iudiciis.

Glo. Quia ciuilia iudicia
dicta sunt vsqз huc. ⁊
etiam quedam criminalia. s. cir/
ca priuata delicta in princi. huius
quarti libri vsque ad titu. de ac
tionibus ideo nūc ponit d̃ publicis

p Ublica iudicia Iudi/
cia p̃blicā nō per actiões
instituunt̃ vt iudicia priuata. sed
per accusatões nec q̄c̄q̄ simile ha
bent cum iudiciis priuat̄ ⁊ ē ma
gna eorum diuersitas tam in in/
stitutione q̄ in exercicio a priuat̄
⁊ dicunt̃ publica qꝛ eorū executõ
vt plurimū cuilibet de pplo da/
tur. h. d.

Gl. Cū dicit̃. nec q̄c̄q̄ simile
hñt. hoc verbum nimis
large positū sit intellige. qꝛ i ciui
libus agit̃ vt aliqd det̃. sз hic vt
puniat̃ accusat⁹ ⁊ ita ꝯsiderata
petitõe ꝯquerent̄ nihil hñt simi
le inspecto fine. nec in pricipio cū
vnū p actõem. alteꝝ p accusatõeꝫ
istituit̃. nec in exercitio. cū in ci
uilibus ꝓbet actor tm̄ vt. C. de
eden. l. q accusare. sз i cri alib⁹ tā
actor q̄ re⁹ qn̄qз vt. C. de aboli.
l. fallaciter. ⁊. C. de fal. l. vbi. In
aliis aūt multa sunt silia. nam in
vtrisqз fit libellus. vt. C. de li.
ꝯte. aūt offerat̃ ⁊. ff. de accu. l. li/
bellorū. itē in vtrisqз de calūnia
iurat̃ vt. C. de iura. cal. l. i. i pri.
⁊. C. d̃ fi. istru. l. vl. lз qdā dixerit
ꝯ̄ vt ar. ff. de bo. c. l. i. In his
actõib⁹ format̃ libell⁹. vt ꝯtineat
nomē accusant̄ ⁊ accāti ⁊ ānuꝫ ⁊
mēsē quo ꝯmissū fuit crimē. ⁊ lo
cū vbi fuit ꝯmissuꝫ. ⁊ ꝯsules sub
qb⁹ ē ꝯmissū. itē dies dati libelli
dз iseri. sз dies ꝯmissi cris vl' ho
ra non ē necesse vt. ff. de accusa.

l.libellor.i pri.⁊ i auć.ð exhi.re.
§.suscepto.⁊ hʒ hoc locū i publi
co ⁊ i priuato crie.qñ crialr agit
vt.ff.ð priua. del.l.fi. Quñqʒ tñ
hec solēnitas nō ē necessaria. vt i
leui crie.vt.ff.ð accu.l.leuia.⁊.C
ð accu.l.ea que. Et idē i casib⁹ in
quib⁹ qs sine accūsatore dānari pt
qui.s.casus his.ll.nōnt.ff. ad.l.
iul.de adul.l.i.§. si publico. ⁊.
C.ð testi.l.nullū.⁊.C.ð pba.l.
pe.⁊.ff.ð susp.tu.l.tutor.§. pte-
rea ⁊.C.ð calū.l.i.⁊.ff.ð bo.lib.
l.qui cū maior.§.si libertus. Et
idē i notorio crie vt dixim⁹ p .l.
ea que.C.ð accu. Et idē i crie fal
si fʒ bul.vt.C.ð fal.l.vbi.sʒ Jo.
ā ⁊ dicit q ibi principalr fuit ac-
cusatio falsi istituta. Dicunt
iudicia publica quasi populica sic
s.ð suspe.tu.§.ↄsequēs. Et itelli
ge si alias sit habil ad accusandū
nō āt alias vt.ff.ð accu.l.qui ac-
cusare. Jō dicit i tex.plerunqʒ
qr qñqʒ ē publica accūsatio ⁊ tñ nō
ↄpetit cuilibʒ ius accusandi. vt i
crimine suppositi ptus vbi accu-
sant soli parentes.vt.ff.ad.l.cor.
ð fal.l.lex cornelia.§.i. Jtē pro-
pter accūsationē adulterii que prio
defert certis psonis vt.C. ad.l.
iul.de adul.l.q̄uis.

Publicorū indi. Ju-
diciorū publicorū quedā sūt capi
talia que vltio supplicio afficiunt
veluti aque ⁊ ignis iterdictōe vl
deportatōe vl metallo. Alia sunt
nō capitalia vt que ifamiā irro-
gant cū dāno pecuniario nō tñ
vltio supplicio afficiūt.h.d.

Glo. Interdictio aq̄ ⁊ ignis
ē mors ciuilis.vt.ff. ð
ā.ta.l.i.in fi.⁊ expone has penas
vt.s.quib.mo.ius pa.po.sol.§.
cū āt.⁊ nō capitalia appellāt re-
legatōes vt.ff.c.l.ii.§.ii.

Publica aūt. Inter i-
dicia publica
sūt ea que sequūt. Et prio lex iu
lia maiestatis qui in eos qui ↄtra
imperatorē vel rē publicaʒ aliqd
moliti sunt suas vires extendit.
⁊ in his duobus casibus nō extin
guit morte delinquentium.sʒ ēt
eor memoria dānat.h.d.

Glo. Moliti sunt.s.cū effe
ctu.nam sola volūtas
nō sufficit vt.C.ad.l.iul.ma.l.qs
quis ⁊.l.se. Qū dicit anime
amissionē.i.aiati corpis.nā aia ñ
i hoie sed in dei ptāte ↄsistit. vt
C.ð sa.san.ec.l.sancim⁹ i fi.
Qū dicit q eor memoria dā
nat.i.post mortē ēt pñt accūsari vt
eorū bona deferāt i fiscū. ⁊ hoc
itelligas i duobus caplis illi⁹.l.
s.si cōtra principē vel ↄtra rē pu
blicam ē aiatus.i.nixus ad malū
aliā finit morte vt cetera cria.ff.
ad.l.iul.ma.l.fi.

Item lex iul. de adul. Ex
lege iulia de adul. i
oibus caplis ē crimē publicū.cu-
ius pena aliter honestiores ⁊ alr
hūiles puniunt.h.d. Lex iu-
lia de adul.non solū temeratores
aliarū nuptiar gladio punit sʒ ⁊

eos qui.in masculis nephãdã libidinẽ exercere audẽt. Et eadem lege ẽt stupri flagiciũ punit᷑ cuz qs sine vi virginẽ vel viduã honeste vite stuprauerit. Penã aũt eadẽ lex irrogat peccatoribus, si honesti sunt publicatõnẽ ptis dimidie suorũ bonorũ. si hũiles. corporis cohertõem cũ relegatõe.

Glo. Sacrilegos nuptiarũ gladio feriri opz. C. de adul. l. quãuis. in fi.

Ex crie ↄmisso cũ masculis armant᷑ iura vt gladio feriãt᷑. vt. ff ad. l. iul. de adul. l. capite quinto. meli⁹. C. ꝺ adul. l. cũ vir nubit.

Lex iulia hꝫ multa capl'a vt. ff. de mino. l. auxiliũ. §. sꝫ vt. ⁊. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite quinto.

Qꝺ hic dr̃ ꝺ lege puniẽte viduam vel virginẽ stuprantẽ. itellige nisi sint meretrices vel publice cõcubine vt hic subicit honeste ⁊. ff. de adul. l. stuprũ. §. i. ⁊ qꝺ dicit humilẽ. dic vt. C. de incest. nup. l. humilem. Qꝺ hic dicit de pena stupri ꝙ ẽ pena relegatõnis. fallit in tribus casibus i quibus maior peua imponit᷑. Primus est si cõmittitur in puerum. vt. s̃. eo. §. item qꝛ tũc gladio punitur. Et quando tutor stuprauerit eaz cuius est tutor. vt. C. si tu. pupil. sua. l. i. Item si fuerit stuprata aliqua a proprio suo. vt. C. de mu. que ser. pro. se sub. l. i. Et nõ. penam stupri eẽ quinquẽnalẽ nisi quando per vim ↄmitti᷑ tũc enim sine prefinitione temporis potest institui. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. mariti. §. quinquẽnũ. ⁊. § fi.

Itez lex cor. de

sicca. Hominem telo idest quocunqꝫ quod manu emittit᷑ occidens. vel cũ telo cã occidẽdi persequens lege cornelia. de siccariis punit᷑. qua lege castigabit᷑ ẽt veneficus vel arte magica hominez occidens vel malo medicamẽto. h. d. Lex cornelia de sica. homicidas vltore ferro persequitur vel eos qui hoies occidẽdi cã cuz telo ambulãt Telũ aũt id. vulgo appellat᷑ qꝺ ab arcu mittit᷑ sꝫ omne id significat᷑ ꝙ manu cuiusdã mittit᷑. Sequitur ergo vt lignũ ⁊ lapis ⁊ ferrũ hoc noie cõtineat᷑ dictũqꝫ ab eo qꝺ in longinquum mittit᷑. Sicarii aũt appellãtur a sica qꝺ significat ferrũ. i. cultrũ.

Eadẽ lege ⁊ venefici capite dãnãtur qui artibus odiosis tã venenis ꝙ susurris magicis homies occiderint vel mala medicamẽta publice vẽdiderint.

Glo. Lex cornelia de sica. persequit᷑ eos qui hominẽ occidũt cũ ferro. nec eim ꝑ hãc. l. occiditur occidẽs sed ꝺportatur. ⁊ oia bona sua publicantur vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. eiusdem. §. legis. ⁊. l. pe. Uel dic ꝙ persequimur homicidas ferro qꝛ eos occidimus hodie. vt. ff. ad. l. cor. ꝺ sica. l. i. §. solẽt.

Puniūt hi qui aio occidēdi ābulāt lz nō occidāt. vt.C. ad.l. cor.d sica.l.is qui.r nō capl'a ex ex quib9 aliquis hac lege tenet. vt.ff.ad.l.cor.d sica.l.i. Sicarii dicebant a sica. vn videbat q tm qui cū sica occiderēt hac lege tenerent. sz tm generalius hodie accipit sica r telū p iterptatōem vt.s. Est āt sica vt subicit cultellus vtrinqz icidēs. quē portāt peregrini qnz i baculo quodā ita q n pz. vn ṽsus. Est sica mucro latens sicarius ide vocat. Pl9 ē hoiem occidere veneno q̄ gladio. C.d male. r ma.l.i. Dn dr hic artibus odiosis.i. artificiis odiosis. naz ois ars ē bona.

Susurra dicunt incantatōes nā hec scia reprobata ē. vt.C. de mal. r mathe.l.corū.

Hac lege ēt puniunt qui artibus magicis hoies occiderit ēt sine dolo. vt.ff. de pe.l.si quis aliquid.§.si quis abortōis. secus in cornelia qz dolus ē necessari9 nec sufficit ēt lata culpa.ff.ad.l.cor. d sica.l.in lege.

Alia deinde lex. Lex pōpeia de paricidiis qua cavet q occidēs parētes vel alios de quibus hic singulari pena plectat ē publici iudicii. Et ɔmittēs delictū in se plus punit q̄ ɔmittens in alio.h.d.

Lege pōpeia d paricidiis cavet. vt si quis parētis. aut filii. aut oio affinitatis eius que nūcupatōe paricidii ɔtinet. fata ppara- uerit. sine clā sive palam id ausus fuerit. nec nō is cuius dolo malo id factū ē. vel conscius criminis existit licet extraneus sit pena paricidii punietur. r neqz gladio neqz ignibus neqz ulli alii solēni pene subicietur. sed insutus culeo cum galle gallinacio r vipera r simia. r inter eas ferales angustias comprehensus sm q regionis q̄litas tulerit. vel in vicinum mare vel in annez proiciatur. vt oium elementorum vsu vivus carere icipiat. r ei celum superstiti. terra mortuo auferatur. Si quis autē alias cognatōe vel affinitate psonas iunctas necaverit. penam legis cor. d sicariis sustinebit.

Glo. Parentes r filios hic accipe in infinitum. vt ff.d i ius vo.l.quinqz.§.si r.l. sz si hac.§.liberos.

Appellatione affinitatis continentur r superiores r inferiores vt diximus. Item collaterales r fratres consobrini r patrueles r proximiores eis. Item affines quidam. vt vxor. nurus. gener. victricus. privignus r socer. r patronus. vt.ff. eodem.l. prima.r.l.sed sciendum.r.l.cuz pater.

Scdm Placen. punitur hac lege etiam si solum preparaverit etiam si non occiderit. r facit pro eo.ff.eo.l.i.in fi. vel dic ibi casuz spālem.

Nota hic extraneum magis puniri ex consilio quam si ipse

occidisset vt hic. ꝛ.ff.e.l. vtrū. ꝛ l.sciente. Si flumē vel amnus nō sunt vicini tūt bestus subicit. vt.ff.e.l.pe. Sz an q supiores psonas occidit. hac.l.coꝛ.tenetur vī ꝙ sic. vt.ff.e.l.ii. Sz ꝯ.C.e.l. i.dic ergo ꝙ hac lege cornelia tenet sz nō accātur. vel dic sm Jo. ꝙ tenet eadē pena.s.capitali. sed maioꝛ hic imponit.

Item lex coꝛ.de fal. Publici iudicii crimē ēt ē lex cornelia de fal. qua tenetur qui testamentū vel aliud publicū instrm falsuz scripserit signauerit recitauerit subiecerit. quiue signū adulterinuz fecerit sculpserit expresserit sciēs dolo malo. Eius ꝗ legis pena i suos vltimū supplicium ēq̄ꝺ ꝛ in.l.de sicariis ꝛ veneficis suat. In liberis vero deportatio.h.d.

Glo. Falsū ē mutatio veritatis vt in aut.de fi.instru.§.i.

Signū aliqñ dr sigillum ꝙ in testamentis apponitur. vt.s.ꝺ testa.§.postea. Itē aliqñ capitur p signo qꝺ carthis imponit. vt qñ ꝗ facilius fiat ꝯparatio ex instrumentis. vt in auct.de fide instr. §.opz. Ultimū suppliciū iter ptat mors.ff.de pe.l. vltimuz.

Pena hꝰ legis ē deportatio ꝛ omniū bonoꝛuz publicatio. Et sic nō ꝙ ex eodē ꝯmisso plus fui ꝙ̄ liberi puniunt vt hic. ꝛ.ff. ad l.coꝛ.de fal.l.i.§.pe.ꝛ.ff. si ex noxa.cā aga.l.pe.ꝛ.ff.de pe.l.in seruoꝛum.

Itē lex iul.de vi. Uim ꝯmittēs cū armis aliter ꝙ̄ virginē rapiēdꝯ deportabit. Si sine armis tertie partis bonorum publicatōe dānabitur. Sz p vim virginē vel monialē rapiēs vel pstans opē capite punit.h.d.

Glo. Nota ex maioꝛitate ꝺlicti maiorem penam iponi. vt hic. ꝛ.C.ad.l.iul. de vi l.i.ꝛ fa.s. de interdic.§.qui aūt. Item hic dānatus fit infamis. vt ff.ad.l.iul.de vi.pu.l.i.pzimo responso.

Constitutio de qua hic est.C de rap.vir.l.i.

Lex iulia peculatus. Publicam sacram vel religiosam rem furto subtrahēs. ꝛ talibus opem prestans lege iulia peculatus punit que furantez pecuniam publicam tempoꝛe sue administrationis capite punit. alit autem ex ea delictum ꝯmittēs deportabit.h.d.

Gl. Quod hic dicit de pecunia publica intelligitur.s. ciuitatis Romane.non alterius. vt.ff. de fur.l.ob pecuniam. ꝛ.ff. ad.l.iul.pe.l.iiii.§.pe. Et quod dicit sacram vt thuribulum ꝛ calices que sunt res sacre. vt.s. de re.di.§.nullus. Et religiosam intellige oꝛnamenta sepulchroꝛum.

Dum hic dicitur. furati fuerint. vel etiam se imiscuerunt. ita

q̄ dānificauerūt rē publicā. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. i. vel p̄stiterit mi nisteriū. i. adiutoriū. vel sciētes susceperint. s. ad custodiendū. Itē nō q̄ quinquēnio durat hec actio. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. pecu/ latus. Itē ē ēt spālis i eo q̄ ēt cō tra hēdes ichoet. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi.

Est 7 inter. Lex iul. de plagia riis que q̄n̄q3 penā capitis. q̄n̄q3 leuiorē irrogat. Itē lex iulia re/ petundaꝝ de āuona. 7 de residuis que i diuersis capitulis loquunt 7 diuersas penas q̄ mortis infe/ runt. 7 ex eorum delictis. publica cria iudicant. h. d.

Bl. Dr̄ iō hec lex de plagia/ riis. q2 orbato p̄re filio vl̄ dn̄o suo hec lex punit orbantem. hз. n. locū q̄n quis distrahit alie/ nū suū vel filiū. ita q̄ dn̄s vel pr̄ nō possit rehabere. vt. ff. ad. l. fa. de plagi. 7. l. lege. 7. l. cū. 7. l. pe. §. fi. Itē tenet qui liberū homi/ nē ō loco i locū trāsportat. vt. ff. ad. l. fa. ō pla. l. q̄n. Et hoc si do lo facit non aliter. vt. ff. ad. l. fa. l. lege fauia. J ē hac lege tenet si qs suuз i fuga ꝯstitutū vēdat ita vt emptio statim teneat. vt. C. ad l. fa. de plag. l. in fuga. Hec lex al'n maiorē aliq̄n minorē ca/ pitalē penā irrogat. cum capital' alias sit minor alias maior. naз i/ genuus nobilis i metallū. ignobi lis gladio ferit. Seruus vt liber tus bestiis subicit. C. ad. l. fa. de pla. l. fi. in fi. Itē quedam ciuilis pena olim imponebat que cessat hodie. vt. ff. e. l. fi.

Lex iulia de ambitu hз locuз i quatuor casib⁹. p̄io siquis clam dederit pecuniā vt aliquē sortiat honorē nō i ciuitate romana. nā ibi cessat hec lex. cū ibi princeps eligat. vt. ff. ad. l. iul. ō ābi. l. i. in pri. Jō dixi clā q2 palā pōt. vt. ff. de pollici. l. i. §. i. 7. ff. de of. p̄fe. p̄to. l. barbarius. Scdo locū hз q2 stat in magistratu vltra annuз vt. C. ad. l. iul. ō ambi. l. i. Ter/ tio si qs igredit domū iudicis co gnoscētis de cā criali. vt. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Itē 7 quarto si/ quis iudex nouuз vectigal insti/ tuerit. 7 ē pena centū aureorū. vt ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Sз i cāu deportat q̄n. s. bis idē officiū est assecutus. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. Sз fallit in assessore. vt. C. ō as/ ses. l. l3. Itē i pcōsule. vt. ff. de of. pcō. l. antepe. vel dic ibi sex fasci/ bus. i. sex mensibus. q2 tm̄ dura/ bat eius officium.

Lex iulia repetundaꝝ hз locū q̄n quis pp pecuniā facit aliquid vel omittit. vt. ff. ad. l. iul. rep. l. i cū. l. se. Esculētū tm̄ pōt accipere iure veteri. dū'tm̄ nō nimis ma/ gnū. vt. ff. de of. pcō. l. solent. in fi. sз ō iure nouo nō. nisi q̄n defi ceret salariū. vt in auct. scrip. cxē. 7c. Pena aūt huius legis ē ciui/ lis in quadruplū. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. Criminalis extra ordi/ nem. vt. C. ad. l. iul. l. lex iulia. §.

hodie. Lex iulia de ānona locum hʒ quotiēs quis facit. vt annona carior fit. Et est pena in ea statuta. xx. aureorū. vt. l. ii. ff. ad l. iul. de anno.

Lex iulia de residuis locū hʒ qñ aliquid sumpserunt ex aliqua administratōe publica. ꝛ ipse in vsum suum ꝯuertit cui erat illa administratio cōmissa. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. ii. ꝛ. l. iii. §. lege. Pena autem huius legis ē i tertia pte quā accepit amplı⁹ quod Pla. sic dixit vt eēt in quadruplum. vel dic amplius tertia pte qꝛ punit̄ in simplū. ꝛ amplı⁹ tertia parte simpli. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. iii. §. sꝫ ꝛ qui pecuniam i fi. maxie qꝛ pene restrigende sunt. ff. de pe. l. iterpretatōe.

Sūmus digitus dr̄ digit⁹ longior cum quo quis pōt tangere altius q̄ cū alııs qui dr̄ medius.

Dū dr̄ hic per indicem. i. per alium digitum qui dicit̄ index. vel dic melius q̄ hec dicta sūt vt sint index vel demonstratio aliorum dicendorum. Sicut ꝛ sub gallina ouum dimittitur. vt sit idex ad hoc vt ibi alia faciat oua. Et idem in his que accipiunt̄ a columbis.

Laus deo.

Capitulū vltimū i. dei ꝛ suoꝝ principum laudem.

n Unc more vulpiani optimi Iuriscōsulti: lege pria. ff. de censib⁹: vbi sue originis patriā sū. moper laudibus cōmendauit: Et ego hui⁹ operis adepto fine: dei ꝛ meorūꝫ pncipū laudē: vti his debitor sū: non pretermittendam fore duxi. Deo igit̄ cooperante: precibus alme sue genitricis: diui Secundiani martyris: omniumqꝫ sanctorum: breuissimo tempore collectus fuit libellus iste: per me Gothardum alāmanum: in ciuitate Papie. Anno salutis nostre. M. cccc. lxxxxvi. mense fertilissimo septembris: quo ligurie nostre memorandum salutare dei resplenduit. Uidimus eīm duo luminaria magna: primarios eıı nostri principes: mirabili fide ꝛ humanitate iunctos. Quorūꝫ alter nedum vniuersalis: sed mihi originarius: amenissime brabancie dn̄s: potentissimus auster: diuus ille Maximilianus Romanorum Rex. Qui humana carne diuinum qōdam numen preferre videt̄. quo sese cognoscentes cunctos mirabiliter trahit. Nedum eīm virtus illum imperii culmē principum electione aduexit. verum latissimas Burgūdie ducis prouincias: armipotentes heroes: idomitos populos: etiā nō

viso ⁊ longo terrarum interual-
lo distantes: non armis sed vltro
ab eis vt omniū dignissimo prin
cipi electo attraxit. Longe certe
ꝑclarius ꝙ affricano: qui celtibe
ros pulchra virtute: mixtis vero
armis subegit. Alter quoqꝫ di-
uus ille Maurus: Ludouicus
Maria Sfortia dux Medio-
lani: ⁊ mihi dominus voluntari
us. Quem nostre vniuersitatis
optimum auctorem. ⁊ litterarum
omniumqꝫ virtutum amatorem.
vti inexhauste sapientie fontem.
sua pietate deus conseruare velit
Ex illo enim nedum sitiens po-
tatur Italia: verum eius incliti
principis vite icolumitate: totius
orthodoxe fidei: magna ex parte
tranquillitas pendet vniuersa.
Insuper dei bonitate spe firma
teneo. vt sedato turbine: quo yta
lia hoc tempore premitur: popu-
lum a domino sibi traditum tali
humanitate fouebit: vt inter om
nes quos vnꝙ habuerint princi-
pes eis gratissimus erit. Sit be-
nedictus per omnia deus: qui ce
cis visum ⁊ ignorantibus prebet
intellectum. Suscitans a terra i-
opem: vt collocet eum cum prin-
cipibus populi sui.

Impressuz Papie per Leo
nardum gerulam non minus vti
le ꝙ sūmopere correctum. Anno
salutis dñi. M.cccc.xcvii. die
xix. Januarii.

a
Colectū
Sūmus
Deo co
lapse ⁊ p̄

b
celestisq̧
Si quis
tēdo ter
dif. §.i.

c
illicito
tris sui
Glo.q̄
pōt qs

d
que sibi
Seruus
Nomen
In isulā

e
Sed si
nā iteriz
toribus
l.lucius

f
Glo.
puniēd⁹
lictus qz
meretur

g
cōmune
Itē actō
arborem
hic qū

h
Glo.nō
substātia
trāseunt
ad vsum

i
paſ le
tantūdez
iuſ deor.
tuum a

k
Gl.ipa.
aut est
nō ꝙ
quinimo

l
minimā
reprobat
qz manu
tur.Gl.

m
institutōe
stitutio
puta di.
Iō insti.

n
stamento
pōt adiri
§.nihil
de le.i.

o
actio i.l.i.
accessoꝛe
Nota hic
pluribus

p
dere filio
libz lega
secus vt
ꝯmissariū

q
Incipit
ptias sed
ꝙ poterit
pinguior

r
C.qui tes.
vulgo q̄
go ꝯcep.
inte.§.

s
potes
assignati
p̄teritis
qz durat

t
cū acce
sa.vt.ff.
ex depo.
est ꝙ p

v
pecunia
nisi pa.
bonasi.
dictuz ē

x
tate quā
credēdas
gi ⁊ cō.
vsura n̄

y
In pri.
Olim
In hac
hoc puil'

z
quando
telligit
ibi nō.
duobus

⁊
vnō qui
tex.pp
de fo.ꝯ.
vt.C.e.

ꝯ
solui
Sz quō
Add.nō
vineto

ꝝ
est etiam
ff.eo.
ex dolo
ꝙ is ius

A
l.si filius
filius
sūt sex
Gl.Itē

B
ordinario
rabiliter
est suitus
ff.si vsus.

C
pionem
Add.
nores pe.
snia iudi

D
Pign⁹
Oēs res
suz hētis
nitati sue

E
tēporale
obse.lib.
Dz pr̄
actionis

F
qz appet
bus ex
b c d e f
rā realr

G
Gl.quedā
lumenta
dicit lex
ꝯilio

H
qō op⁹
sunt.xxiiii.
interesse
quere p d.

I
se dotē
de.i.
ipso iure
vi vera

K
a b c d
mittunt
ciat ex
ritus pdit.

L
ff. de pecu.
dare suum
nec eim.§.
Glo.qz

M
Sequit
liter vt
ibi de p
lib. ⁊ eodē

N
sunt
us a me
neribus
cere vel

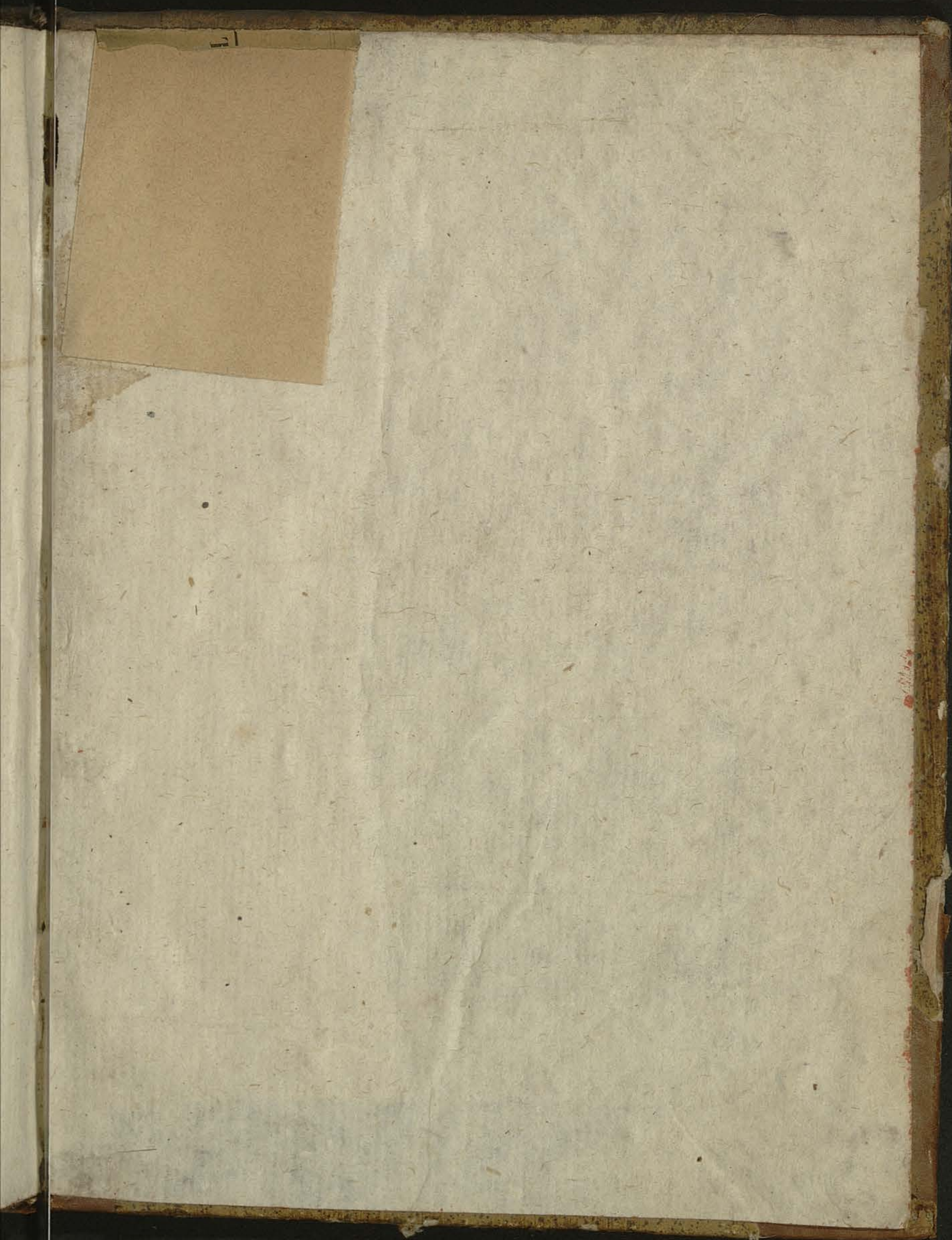
O
eos qui
occidisset

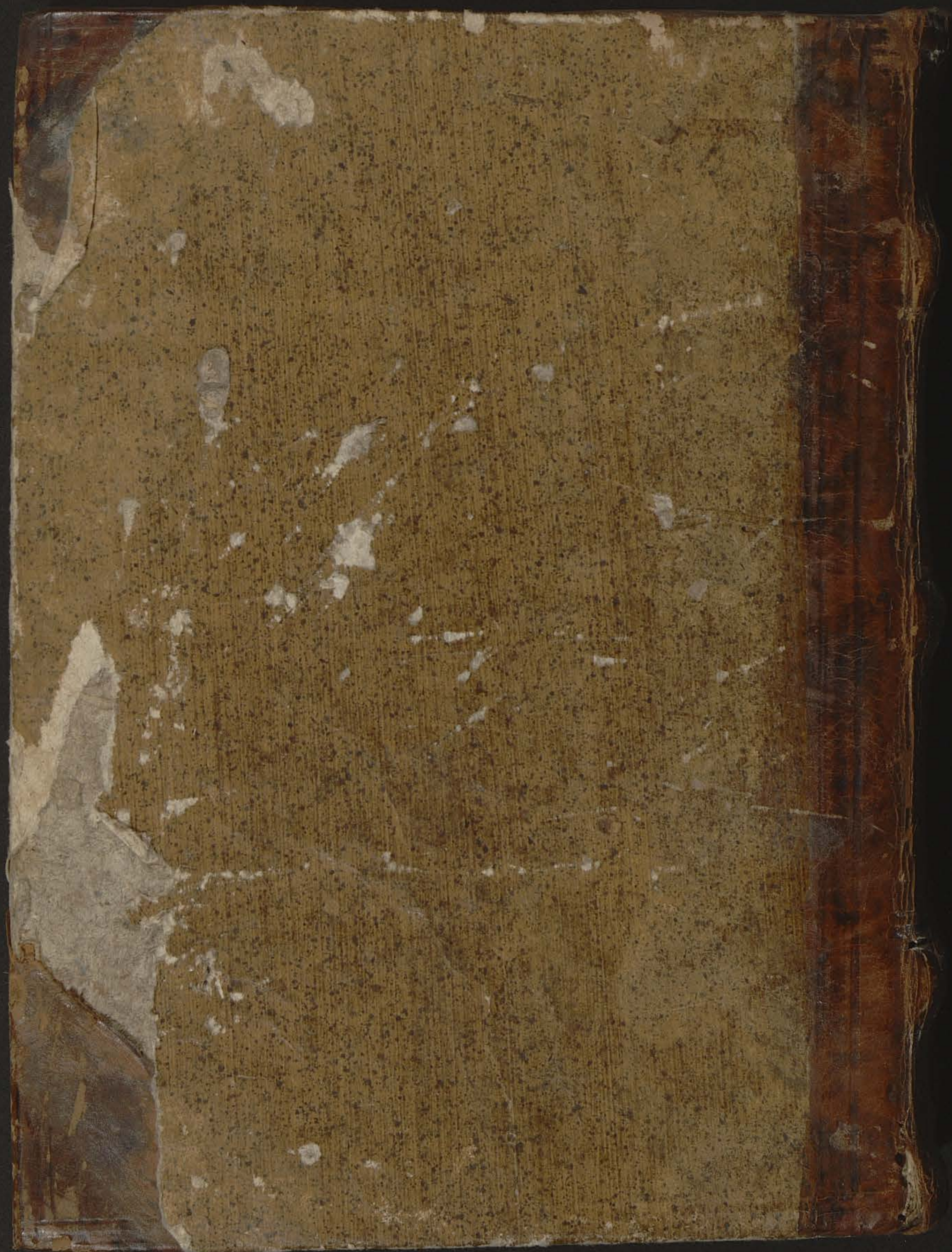
Collecti huius ꝯtinētie sūmula.

Quicquid peritum institutarium scire vel mēti applicare decet: breuiter ꝛ clare in hoc diuino libello collectum ē. Nam hic habentur textus ꝛ glose institutionum reducti in sūmaria ꝛ ꝯclusiones: vt sint facilius intelligibiles ꝛ menti applicabiles. Et habentur additiones ex doctoribꝰ collecte: que primo ponunt declarationes ꝛ limitationes in locis opportunis: ꝛ ponūt quādo glose sunt reprobate vel dubie: ꝛ ponunt singularia doctorum dicta breuia ꝛ menti tenenda. Et preter hec omnia: in titulo de actionibus. ponūtur etiam glosaꝝ diuisiones: ꝛ in fine cuiusqꝫ. §. ponit̄ sūmula: in qua colligunt̄ actiones de quibus in illo. §. tractatum est. Et primo ponitur cuiusqꝫ actionis descriptio: deinde cuiusqꝫ actionis cellula: cum litteris ꝛ signis: capta ex arbore Johānis: deinde cuiusqꝫ actionis libellus. Ita vt ex his actionum substantia: ꝛ in suo titulo interdictorum sūmula clare videri possit.

Laus deo qui nostro tempori talem scientie facilitatem tribuit.

Collectaneum
in art.
Leonardus
1497